This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

3 2044 057 006 157

Digitized by Google

HARVARD LAW SCHOOL
LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

РѢШЕНИЯ

НА

ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕНЪ СЪДЪ

ПО

ПЪРВОТО ГРАЖДАНСКО ОТДѢЛЕНИЕ

за 1904 год.

СОФИЯ

ПЕЧАТНИЦА »СВ. ПЕТКА«

1906.

Digitized by Google

Забѣлѣжка: За да се избѣгне безполезното и безцѣлно повторение съ печатането рѣшенията на Върховния касационенъ сждъ отъ еднакъвъ характеръ, то въ настоящия сборникъ сж избрани и напечатани само по-важнитѣ отъ тѣхъ, №№-та на които сж оскобени.

Digitized by Google

РѢШЕНИЯ

на Върховния касационенъ сѫдъ по първото му гражданско отдѣление за 1904 год.

№ 1 — (18) 3 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя на 16 януарий т. г *гражданско дѣло № 799, по описа за 1903 год., на Соломонъ Зилберщаинъ и Рефка С. Зилберщаинъ, отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 11 юний 1903 год.* — Въ сѫдебното заседание се явиха адвоката Ал. Радевъ, повѣреникъ на касаторитѣ и адвокатитѣ Г. Орошаковъ и Т. Теодоровъ, повѣренници на Иосифъ Мишевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: по изпълнителното дѣло № 294/900 год., заведено по изпълнителния листъ № 8555 на Софийския окрѫженъ сѫдъ, издаденъ на Михо Биловъ противъ Соломонъ Зилберщаинъ за 4689 лева, лихви и разноски, Соломонъ и Рефка Зилберщаинъ като прѣдставили единъ конкордатъ отъ 24 мартъ 1900 год., направенъ прѣдъ гръцкото въ София консулство, молили да се изпълни изпълнителниятъ листъ само въ показания отъ конкордата размѣръ — 10%, съ какъвто процентъ билъ сключенъ конкордата. Сѫдебниятъ приставъ оставилъ това заявление безъ послѣдствие. По оплакване противъ дѣйствието на пристава, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ оставилъ сѫщо безъ послѣдствие заявлението на Соломонъ и Рефка Зилберщаинъ, защото конкордатътъ като не билъ прѣдставенъ въ окрѫжния сѫдъ, съгласно чл. 1209—1217 отъ Гражданското сѫдопроизводство за прѣглеждане, не могалъ да бѫде изпълняемъ отъ българскитѣ сѫдилища. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ потвърдилъ това рѣшение по сѫщитѣ съображения. По касационната жалба на Соломонъ и Рефка Зилберщаинъ, опрѣдѣлението на апелативния сѫдъ е било отмѣнено. При повторното рѣшение на дѣлото апелативниятъ сѫдъ пакъ потвърдилъ опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ, обаче и това второ опрѣдѣление на апелативния сѫдъ е било отмѣнено. Дѣлото било разгледано трети пѫть отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „дѣйствително, съгласно чл. 801 отъ Търговския законъ, утвърждението прави конкордата задължителенъ за всичкитѣ кредитори даже и за тѣзи, които живѣятъ въ странство,

Digitized by Google

тъй щото конкордатъ станалъ прѣдъ едно чуждо сждилище е задължителенъ и за отсѫтствующитѣ кредитори по взаимность и за българскитѣ. Сѫщо може да се приме, че чл. 1209 отъ Гражданското сждопроизводство има прѣдъ видъ само рѣшенията на сждебнитѣ мѣста на чуждитѣ държави, издадени по състезателенъ редъ, а не сждебни актове на тѣзи държави, издадени по охранителенъ редъ, които се изпълняватъ направо. Но въпросътъ е да ли консулскитѣ сждилища — и въ случая елинското — кога си присвояватъ неправилно компетентность, която нѣматъ по международнитѣ договори, могатъ да се считатъ чужди сждилища, на които охранителнитѣ сждебни актове трѣбва да се изпълняватъ направо. Ако въпросниятъ конкордатъ бѣше извършенъ вънъ отъ Българската държава, отъ кое да е компетентно чуждо сждилище, можеше тогава да става споръ да ли трѣбва направо да се изпълнява този сждебенъ актъ или трѣбва да се извършатъ нѣкои прѣдварителни дѣйствия. Въ случая не е този въпросътъ. Споредъ капитулациитѣ, когато има споръ между туземци и чужди поданици компетентенъ е мѣстниятъ сждъ (Маржансъ — оконсулахъ и консулской юрисдикции на востокѣ 1873 г., стр. 400 и слѣдующитѣ). Консулскитѣ сждилища нѣматъ право слѣдователно, да се сезиратъ и съ обявяване въ несъстоятелность тѣхни поданици, защото не се знае да ли нѣма да има и български поданици кредитори. Компетентенъ е въ този случай, както и при другитѣ спорове мѣстния, въ случая българскиятъ сждъ. Обявяване въ несъстоятелность единъ търговецъ е актъ, който има послѣдствия отъ общъ характеръ. Държавата е заинтересувана въ разрѣшаване бързо и справедливо на подобни въпроси, толкова повече, че е естествено, щото какъвто поданикъ и да е обявенъ въ несъстоятелность, обикновено най-много интереситѣ на българскитѣ поданици ще бѫдатъ засѣгнати, защото като живѣе между тѣхъ несъстоятелниятъ най-много съ тѣхъ ще има сношения. Ще бѫде чуждо, че Българската държава трѣбва да остави чужди сждилища да ѝ пазятъ кредита и кредита на нейнитѣ търговци, че въ своята собствена държава и българскитѣ кредитори трѣбва да отчакватъ да бѫдатъ третирани като чужденци. Подобна аномалия не може да се допусне. По несъстоятелноститѣ, както и по сждебнитѣ спорове, които се рѣшаватъ по състезателенъ редъ, едничкото право, което чужденцитѣ иматъ е да присѫтствува прѣдставитель отъ страна на консулството имъ при разглеждане на споровете имъ съ мѣстни поданици, а не дѣйствията по несъстоятелността да се извършватъ прѣдъ консулския сждъ. И както нѣматъ консулскитѣ сждилища право да рѣшаватъ по състезателенъ редъ спорове между българи и чужденци, още по-малко иматъ това право кога се касае за по-маловажни сждебни дѣйствия — тѣзи които се извършватъ по охранителенъ редъ. По тѣзи съображения трѣбва да се приеме, че въпросниятъ конкордатъ, като извършенъ на българска територия прѣдъ единъ некомпетентенъ сждъ, е незадължителенъ за българскитѣ поданици кредитори на Зилберщаинъ. Опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ слѣдователно трѣбва да се потвърди“. — съ опрѣдѣлението си отъ 11 юний 1903 год., пакъ потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. Съ третата си касационна жалба Соломонъ и Рефка Зилберщаинъ се оплакватъ, че

Digitized by Google

Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 801 отъ Търговския законъ и чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно призналъ, че конкордатитѣ, издадени отъ консулскитѣ сѫдилища, не сѫ били задължителни за българскитѣ кредитори, каквото условие не е постановено въ чл. 801, и защото постѫпилъ въпрѣки закона, като се е произнесалъ върху компетентностьта на другъ сѫдъ и като е призналъ, че конкурсното производство е отъ споренъ характеръ и че консулскитѣ сѫдилища не били компетентни да се произнасятъ по фалити, когато има заинтересовани български поданици като кредитори.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тази касационна жалба, взе въ съображение: 1) чл. 801 отъ Търговския законъ, на който членъ се основава касационната жалба, е едно развитие на чл. 799 отъ сѫщия законъ, а тоя послѣдниятъ членъ е развитие на чл. 652 отъ сѫщия законъ. Като установява, че утвърждението прави конкордата задължителенъ за всичкитѣ кредитори, чл. 801 разбира онова утвърждение, което споредъ чл. 799 се прави отъ сѫда, а чл. 799 като говори, че конкордатътъ се утвърждава отъ сѫда, има прѣдъ видъ оня сѫдъ, който е обявилъ несъстоятелностьта, сѫдътъ же, който е компетентенъ да обяви несъстоятелностьта, е, споредъ чл. 652, оня окрѫженъ сѫдъ, въ окрѫга на който дължникътъ има главната си търговска кантора или управление въ княжеството. Отъ тука слѣдва, че чл. 801 отъ Търговския законъ има прѣдъ видъ конкордата утвърденъ отъ компетентенъ български сѫдъ, а по настоящето дѣло, като се противопоставя на тѫжителя Михо Виловъ, конкордатъ утвърденъ отъ консулския сѫдъ, не може да става въпросъ за нарушението на тоя членъ, освѣнъ ако консулскиятъ сѫдъ е еднакво компетентенъ да обявява въ несъстоятелность търговци въ България, макаръ и чужди поданици, но които иматъ между кредиторитѣ си и български поданици. Ето защо апелативниятъ сѫдъ се е счелъ за длъженъ, бидейки сезиранъ съ въпроса, да се произнесе да ли въ случая е билъ компетентенъ консулскиятъ сѫдъ да обявява несъстоятелностьта и да утвърждава конкордата на Соломонъ и Рефка Зилберщайнъ. Прочее, оплакването, основано върху чл 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 801 отъ Търговския законъ, за гдѣто сѫдътъ се е произнесалъ самъ върху компетентностьта на другъ сѫдъ, е оплакване неоснователно; 2) въпросътъ — е ли компетентенъ единъ консулски сѫдъ въ България да обявява чужди поданици, които иматъ кредитори туземци, въ несъстоятелность — се разрѣшава отъ международнитѣ договори, сключени между нѣкои европейски държави, въ случая гърцката държава, съ Високата Порта, въ които договори се съдържатъ така наречените капитулации, задължителни и за България въ качеството ѝ на наслѣдница въ часть отъ територията на турската държава. Въ договора отъ 27 май 1855 год., сключенъ между Високата Порта и Гърция, въ чл. 24, ал. 3 се казва, че граждански и търговски спорове и процеси, които би възникнали въ Турция между поданици на двѣтѣ държави или между елински поданици и чуждестрани поданици, а така сѫщо подобни спорове и процеси, които би

Digitized by Google

възникнали въ Гърция, ще се съдятъ споредъ началата, законитѣ и наредбитѣ, които съ въ сила по отношение на най-благоприятствуванитѣ народи. Най-благоприятствуванитѣ въ това отношение народи съ, споредъ разнитѣ договори, французитѣ и англичанитѣ. Въ договора на Франция съ Портата отъ 28 май 1740 год., който е допълнение на договора ѝ отъ 1535 год., въ чл. 26 се казва, че спорове между французки поданици въ Турция ще се рѣшаватъ отъ французкитѣ посланици и консули, а спорове противъ французки поданици (тукъ се разбиратъ спорове заявени отъ нефранцузки поданици), ще се рѣшаватъ отъ мѣстнитѣ съдилища, въ присѫтствието на мѣстния драгоманинъ. Сѫщото се казва по отношение на англійскитѣ поданици въ чл. чл. 15 и 16 отъ договора между Англия и Портата отъ 1675 година. Въ тоя договоръ (чл. 8) се казва още, че ако нѣкой англійски поданикъ банкрутира, отъ него не ще може да се иска освѣнъ онова, което той се е задължилъ съ подписа си. Това разпореждание имплицитно признава компетентностьта на мѣстнитѣ съдилища по въпроса за търговската състоятелность на чуждитѣ поданици. Прочее, най-благоприятствуванитѣ народи въ Турция, респективно въ България, до когато траятъ капитулациитѣ. се радватъ на тѣзи права: спорове между поданици на сѫщата държава се рѣшаватъ отъ тѣхния консулъ, а спорове между поданицитѣ на една държава и поданицитѣ на друга или мѣстни поданици, се рѣшаватъ отъ мѣстнитѣ съдилища, въ присѫтствието на чуждестранния драгоманинъ. По-голѣми отъ тѣзи права нѣматъ въ България чуждитѣ поданици, слѣдователно и гръцкитѣ поданици. За това, като е счелъ, че утвърдениятъ отъ консулския съдъ конкордатъ по несъстоятелность обявена въ България отъ сѫщия консулски съдъ не може да се противопоставя на български поданикъ, Софийскиятъ апелативенъ съдъ не е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското съдопроизводство, и 3) съображенията въ касационната жалба, че конкурсното производство не било отъ споренъ характеръ и че обявяването въ несъстоятелность единъ търговецъ е отъ личенъ за търговеца характеръ, нѣматъ влияние по въпросъ който се касае за компетентность отъ rationae materiae, а вънъ отъ това обявяването въ несъстоятелность не е само едно констатиране на факта, а едно констатиране и на правото, което констатиране се прави не само въ полза на търговеца, но и въ полза на неговитѣ кредитори и още въ полза на държавата гдѣто тоя търговецъ върши своята търговия (чл. чл. 653, 654 и 655 отъ Търговския законъ), отъ друга страна, нѣма съмнѣние, че при и слѣдъ обявяването въ несъстоятелность възникватъ сума въпроси отъ споренъ характеръ (чл. чл. 654, 657, 674, 676 и пр. отъ сѫщия законъ). Прочее, оплакването въ касационната жалба за нарушение чл. 629 отъ Гражданското съдопроизводство и чл. 801 отъ Търговския законъ е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Соломонъ Зилберщаинъ и Рефка С. Зилберщаинъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ съдъ отъ 11 юний 1903 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 2 — (21) — 30 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 798, по описа за 1903 год., на Димитъръ Константиновъ и на Парашкевица х. Шопова, отъ гр. Плѣвенъ, срещу опрѣдѣлението на Плѣвенския окр. сѫдъ отъ 26 мартъ 1903 година.* — Въ сѫдебното заседание се яви д-ръ Вл. Черневъ, повѣреникъ на Парашкевица х. Шопова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: споредъ единъ утвърденъ регулационенъ планъ за гр. Плѣвенъ, трѣбвало да се отчужди дюкянското мѣсто на Плѣвенската жителка Парашкевица х. Шопова и да се даде една часть отъ него на съсѣда ѝ Димитъръ Константиновъ, а другата часть да влѣзе въ градска улица. Една комисия, съгласно чл. 14 отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста, е оцѣнила това мѣсто по 50 лева кв. метъръ. Обаче, Парашкевица х. Шопова останала недоволна отъ тази оцѣнка, вслѣдствие на което Плѣвенскиятъ окржженъ управитель прѣпратилъ цѣлата црѣписка въ Плѣвенския окржженъ сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 19 априлъ 1901 год. не удовлетворилъ искането на Парашкевица х. Шопова за увеличение на цѣната на мѣстото ѝ; обаче, Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си № 425, отъ 1902 год., уважилъ касационната ѝ жалба за нарушение на чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и повърналъ дѣлото за ново разглеждане. При повторното разглеждане Плѣвенскиятъ окржженъ сѫдъ, като призовалъ, както и по-прѣди, само Плѣвенската градска община и Парашкевица х. Шопова, съ опрѣдѣлението си отъ 26 мартъ 1903 год. отмѣнилъ постановлението на комисията отъ 24 май 1900 год. и опрѣдѣлилъ да се плати на Парашкевица х. Шопова по 80 лева на кв. метъръ за отчужденото ѝ мѣсто. Съображенията на Плѣвенския окржженъ сѫдъ сѫ слѣдующитѣ: — „че е обжалванъ протокола на комисията държанъ на 4 май 1900 год., съ който е оцѣнено мѣстото на частната тѫжителка по 50 лева; че отъ протокола по обезпечение на доказателствата, съставенъ отъ мировия сѫдия, се вижда, че вѣщитѣ лица сѫ оцѣнили този имотъ по 80 лева квадратния метъръ, като сѫ имали прѣдъ видъ мѣстото и постройката която не е подлежала на събаряне; че въ такъвъ случай слѣдва да се оцѣни мѣстото по 80 лева, обаче искането да се увеличи цѣната, съгласно чл. 18 отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста въ България, сѫдътъ намира за неоснователно, тъй като това увеличение може да става само въ случай, когато частното лице, къмъ което се прѣдава маломѣрниятъ имотъ е станало причина да се отчужди цѣлиятъ имотъ и се застави стопанинътъ да се засѣли на друго мѣсто въ сѫщия градъ или село, а отъ протокола се вижда, че имотътъ на тѫжителката не е отишелъ въ полза на Димитъръ Константиновъ, а и въ полза на общината, за прѣкарване на една улица; слѣдователно, искането на частната тѫжителка да се увеличи цѣната съ 25%, сѫдътъ го намира за неоснователно". — Срещу това опрѣдѣление на Плѣвенския окржженъ сѫдъ подаватъ касационни жалби както Парашкевица х. Шопова, така и Ди-

Digitized by Google

митъръ Константиновъ. Първата се оплаква, че Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 18 отъ Закона за благоустройството, защото не й присждилъ и 25% повишение на цѣната, щомъ е било доказано, че цѣлото й дюкянско мѣсто било отчуждено като една часть била отведена за Димитъръ Константиновъ, а друга за улица на града, та тя е била принудена да се изсели отъ това мѣсто. А вториятъ се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. 14 отъ Закона за благоубтройството на населенитѣ мѣста въ княжество България, въ свързка съ чл. чл. 4, 517, 519, 674 и 678 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е увеличилъ цѣната на мѣстото на тжителката и по отношение на него безъ да е билъ той изслушанъ — нито отъ жалбата й билъ му врѫченъ прѣписъ, нито билъ призованъ въ сжда при разглеждането на дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на явившата се страна и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия двѣ касационни жалби, взе въ съображение: I. *По касационната жалба на Димитъръ Константиновъ.* Чл. 14 отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста въ България гласи въ послѣдната алинея: „ако спорящитѣ страни не се съгласятъ съ рѣшението на тая комисия за цѣната, споръ се разрѣшава окончателно отъ окржжния сждъ". — По настоящето дѣло Димитъръ Константиновъ е споряща страна, каквато е и Парашкевица х. Шопова и Плѣвенската градска община, тъй като касаело се да ли да плати той по 50 лева за квадратния метъръ, както опрѣдѣлила комисията, или же повече, както искала Парашкевица х. Шопова. Слѣдователно, неговото задължение спрѣмо Парашкевица х. Шопова не е могло да бжде увеличено както това е направено чрѣзъ обжалваното опрѣдѣление на окржжния сждъ, безъ да му е била дадена възможность да се обясни, съгласно правилото прѣдвидено въ чл. 4 отъ Гражданското сждопроизводство. За това окржжниятъ сждъ бѣше дължанъ и него да призове при разглеждането на дѣлото, а това като не е направилъ, Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 14 отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба на Димитъръ Константиновъ за това нарушение е основателно. II. *По касационната жалба на Парашкевица х. Шопова.* Чл. 18 отъ сжщия законъ не прави разлика да ли отчужденото мѣсто влиза било отчасти било изцѣло въ полза на градска улица или въ полза на частно лице; тоя членъ изисква, щото да се увеличи цѣната на отчужденото мѣсто съ 25%, щомъ то се отчуждава всецѣло и по този начинъ се принуждава притежательтъ му да се засели на друго мѣсто. Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ, като е счелъ, че Парашкевица х. Шопова нѣма право на такова увеличение по съображение, че часть отъ отчужденото й мѣсто отивала въ полза на общината, а само другата часть отивала въ полза на Димитъръ Константиновъ, сжществено е нарушилъ чл. 18 отъ реченията законъ. Вслѣдствие на което и оплакването въ касационната жалба на Парашкевица х. Шопова е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Плѣвенския окржженъ сждъ отъ 26 мартъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 14, както и чл. 18 отъ Закона за

Digitized by Google

благоустройството на населенитѣ мѣста въ България, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ *3 — (25) 31 януарий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря, Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 882, по описа за 1903 год., на Димитъръ А. Брѣзовъ и Василъ Върбановъ, отъ с. Вълчи-Трънъ, Плѣвенско, и на Ненко Вълчевъ, отъ гр. Плѣвенъ, срещу опрѣдѣлението на Плѣвенския окржженъ сѫдъ отъ 25 октомврий 1902 год.* — Въ заседанието се явиха Александъръ Малиновъ, повѣреникъ на Ненко Вълчевъ и д-ръ Ал. П. Радевъ, повѣреникъ на Петъръ Серевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: срещу протоколното опрѣдѣление отъ 13 ноемврий 1901 год. на II Плѣвенски мирови сѫдия, съ което се спира гражданското дѣло № 3260/99 год., до като се разрѣши въпроса за собственостьта на бранището, отъ което се искатъ врѣди и загуби. Ненко Вълчевъ отъ гр. Плѣвенъ, Василъ Върбановъ и Димитъръ А. Брѣзовъ, отъ с. Вълчи-Трънъ, подали частни жалби въ Плѣвенския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че въ случая има да разрѣшава слѣдующитѣ въпроси: 1) може ли да сѫществува въ единъ граждански процесъ, преюдициаленъ въпросъ, който подлежи да бѫде разрѣшенъ отъ граждански сѫдилища; 2) има ли прѣдявенъ въ настоящето дѣло преюдициаленъ въпросъ, и 3) своеврѣмено ли е той прѣдявенъ. Сѫдътъ разрѣшава тия въпроси въ утвърдителна смисъль и ето защо: преюдициаленъ въпросъ е всѣкой, който трѣбва да бѫде разрѣшенъ прѣдварително, защото отъ изхода на този въпросъ зависи и изхода на дѣлото, по което се повдига и разрѣшаването му става отдѣлно отъ дѣлото, било, защото въпроса трѣбва да се разрѣши отъ другъ сѫдъ по подсѫдность, било, защото макаръ и сѫщиятъ сѫдъ пакъ не може да го разрѣши съвмѣстно съ дѣлото, защото не е сезиранъ съ искова молба (чл. чл. 109 и 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство), въ противенъ случай, т. е. ако може да се разрѣши съ дѣлото по което се повдига, прѣдставлява отъ себе си сама възражение, а не и преюдициаленъ въпросъ. Щомъ това е така, то нѣма съмнѣние, че може да сѫществува въ гражданския процесъ преюдициаленъ въпросъ, който трѣбва да се разрѣшава тоже отъ гражданскитѣ сѫдилища, при всичко, че законодателтъ това изрично не е прѣдвидѣлъ въ никой законъ (чл. чл. 8 и 9 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 20 отъ Углавното сѫдопроизводство), освѣнъ само въ случай (чл. 83 отъ Гражданското сѫдопроизводство), когато се заяви граждански подлогъ. Че може да се повдигне единъ преюдициаленъ въпросъ по гражданското дѣло, който трѣбва да бѫде разрѣшенъ отъ гражданскитѣ сѫдилища, става явно отъ слѣдующия примѣръ. Ако единъ отвѣтникъ въ единъ искъ за врѣди и загуби или за доходъ отъ единъ недвижимъ

Digitized by Google

имотъ, възарази, че той не дължи никакви врѣди и загуби или доходъ отъ недвижимия имотъ, по това просто съображение, че имотътъ за който се правятъ тия искания е негова собственость; въ такъвъ случай дѣлото се поставя въ зависимость отъ въпроса кому принадлежи правото на собственость върху недвижимия имотъ и дѣлото слѣдва да бѫде спрѣно до разрѣшаването на този преюдициаленъ въпросъ отъ гражданския сѫдъ и то отдѣлно отъ първоначалното дѣло, било въ сѫщия сѫдъ или въ другъ — отдѣлно, защото, инакъ би се постѫпило явно противъ прѣдписанията на чл. чл. 109 и 639 въ които е казано, че сѫдътъ разрѣшава само тия въпроси за които има прѣдявенъ искъ, а слѣдователно, въ приведения примѣръ, не може да се разрѣшава въпроса за правото на собственость, а е необходимо да състави прѣдметъ на отдѣленъ искъ. Че въ настоящето дѣло за врѣди и загуби отъ недвижимъ имотъ, отвѣтната страна още отъ първото заседание е оспорила правото на собственость върху имота, като твърди, че имотътъ е нейна собственость и по този въпросъ въ цѣлото течение на процеса сѫ прѣдставлявали доказателства и едната и другата страни до като най-сетнѣ въ послѣдното заседание не е било поискано спирането на дѣлото, до разрѣшаването на този въпросъ, който е преюдициаленъ, защото отъ разрѣшаването му зависи и разрѣшаването на дѣлото, по което се повдига и то отдѣлно отъ него, защото искътъ е заведенъ за врѣди и загуби, а не за правособственость, както това твърди ищцовиятъ повѣреникъ въ днешното сѫдебно заседание. Колкото се отнася до въпроса повдигнатъ отъ ищцовия повѣреникъ, че преюдициалниятъ въпросъ е повдигнатъ несвоеврѣмено, то сѫдътъ намира, че преюдициални въпроси могатъ да се повдигатъ въ всѣко положение на дѣлото, тъй като тия въпроси не сѫ процесуални, но относящи се до материялното право, а слѣдователно възражението на ищцовия повѣреникъ е неоснователно", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 25 октомврий 1902 год., потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Срещу това протоколно опрѣдѣление Димитъръ А. Брѣзовъ, Василъ Върбановъ и Ненко Вълчевъ подаватъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Плѣвенскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 613, 8, 9 и 11 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно спрѣлъ разглеждането на настоящето дѣло.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на П. Серевъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, вае въ съображение: Плѣвенскиятъ окржженъ сѫдъ е спрѣлъ разглеждането на настоящето дѣло, заведено за врѣди и загуби отъ изсѣчено бранище, на това основание, че по-рано трѣбвало да се разгледа друго дѣло за собствеността на бранището, за което се явилъ споръ между странитѣ. Плѣвенскиятъ окржженъ сѫдъ счита, че въ такива случаи, като настоящия, въпросътъ за собствеността на имота съставлява преюдициаленъ въпросъ, безъ обаче да оправдае този си възгледъ съ нѣкое постановление на закона, като забравя при това, че за да има преюдициаленъ въпросъ, трѣбва да има и специална подсѫдность, опрѣдѣлена за случая отъ закона. Такова нѣщо обаче не-

Digitized by Google

съществува въ нашитѣ закони, споредъ които прѣпирнята за правото на собственость върху недвижими имоти е подложена на обикновена компетентность на общитѣ граждански съдилища, така щото по правилата на подсъдностьта, съдилищата у насъ съ компетентни да разгледватъ и правото на собственость и исканитѣ врѣди и загуби (чл. чл. 15 и 149 отъ Гражданското съдопроизводство). Отъ друга страна, ако по настоящето дѣло нѣма заявенъ искъ за правото на собственость, както иска да каже въ съображенията си окръжниятъ съдъ. послѣдниятъ е длъженъ да разрѣши въпроса възъ основа владѣнието на бранището по правилото, че за нанесенитѣ на имота врѣди и загуби има право да се тъжи и владѣтелтъ на имота, така щото окръжниятъ съдъ лесно ще разрѣши искането на врѣди и загуби. ако признае, че бранището се е намирало въ фактическото владѣние на ищеца, въ противенъ случай той ще отблъсне иска. Отъ казаното слѣдва, че окръжниятъ съдъ е постъпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, като е спрѣлъ разглеждането на настоящето дѣло.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Плѣвенския окръженъ съдъ отъ 25 октомврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ същото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия окръженъ съдъ.

№ 4 — (28) — 31 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присъствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 831, по описа за 1903 год., на Казълагашката земледѣлческа каса, срещу опрѣдѣлението на Сливенския окр. съдъ отъ 2 юлий 1903 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото съ: Анчо Димитровъ, отъ с. Казълъ-Агачъ, обжалвалъ дѣйствията на съдебния приставъ, за гдѣто послѣдниятъ описалъ нѣколко къса недвижими имоти по взискането на Казълагашката земледѣлческа каса, спрѣмо длъжника й Димитъръ Д. Терзиевъ, неговъ баща, когато тѣзи имоти той (Анчо Димитровъ) билъ ги купилъ отъ длъжника й — баща си — съ продавателенъ записъ отъ 30 априлъ 1897 год, слѣдователно, тѣ съ били негови, а не на длъжника. Казълагашкиятъ мирови съдия съ опрѣдѣлението си отъ 25-й априлъ 1903 год., отмѣнилъ дѣйствията на съдебния приставъ и освободилъ имотитѣ отъ запоръ и описъ. По апелъ на Казълагашката земледѣлческа каса, Сливенскиятъ окръженъ съдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че Казълагашката земледѣлческа каса се тъжи срещу протоколното опрѣдѣление на Казълагашкия мирови съдия отъ 25-й априлъ т. г., съ което той е отмѣнилъ описа на тамкашния съдебенъ приставъ отъ 1 мартъ т. г., по изпълнителното му дѣло № 475/900 год.; че отъ книжата на

Digitized by Google

изпълнителното дѣло и частното производство на мировия сѫдия се вижда, че на 30 априлъ 1897 год. Димитръ Дяковъ Терзиевъ е продалъ на Янчо Димитровъ имотитѣ, които сѫдебниятъ приставъ е описалъ на 1 мартъ т. г. за удовлетворение взискането на Казълагашката земледѣлческа каса, противъ Д. Дянковъ Терзиевъ; че отъ това продавателно се вижда, че Димитръ Дянковъ като е продалъ имотитѣ на сина си Янчо Димитровъ, му ги е придалъ и въ негово владѣние; че отъ това трѣбва да се заключи, какво когато приставътъ е описвалъ тия имоти, тѣ сѫ се намирали въ фактическото владѣние на Янчо Димитровъ, тъй че неправилно приставътъ е описалъ имотитѣ, а и независимо отъ това отъ изпълнителния листъ на касата, който е отъ 1900 год., се вижда, че записътъ е сключенъ много по-късно отъ продавателния актъ", — съ опрѣдѣлението си отъ 2 юлий 1903 год., потвърдилъ онова на мировия сѫдия. Казълагашката земледѣлческа каса подава касационна жалба и се оплаква, че Сливенскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 976, 985 и 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 24 отъ измѣнението и допълнението на Закона за земледѣлческитѣ каси, защото фактическото владѣние на имотитѣ при извършването на описа е било на длъжника ѝ, а не на сина му и защото първоначалниятъ записъ — отпослѣ замѣненъ съ другъ — на длъжника ѝ спрѣмо нея билъ отъ 11 септемврий 1895 год., както се удостовѣрявало отъ приложенията при касационната ѝ жалба, но дори и да е прѣдшествувалъ продавателния актъ, прѣдставенъ отъ Янчо Димитровъ, нѣмалъ сила спрѣмо нея прѣдъ видъ, че длъжникътъ ѝ не е могалъ да издаде този частенъ актъ безъ да е билъ снабденъ отъ нея съ удостовѣрение, че може да продава имотитѣ си.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по тази касационна жалба, взе въ съображение: съгласно чл. 985 ал. послѣдна отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫдебниятъ приставъ е длъженъ, прѣди да пристжпи къмъ описа и продажбата на недвижимия имотъ, да се удостовѣри, било отъ надлежното общинско управление, било чрѣзъ справка въ емлячната и данъчна книги или по другъ начинъ, че имотътъ е въ владѣнието на длъжника. Отъ това прѣдписание на тоя членъ въ сравнение съ прѣдписанието на чл. 1047 отъ сѫщото сѫдопроизводство излиза, че когато сѫдебниятъ приставъ опише единъ имотъ, който не ое намира въ владѣнието на длъжника, владѣтельтъ на тоя имотъ има право да обжалва неправилното дѣйствие — състояще се въ описа както и въ запора и продажбата на имота — на сѫдебния приставъ по охранителенъ редъ безъ да заявява за това искъ, а когато имотътъ е въ владѣнието на длъжника, тогава лицето, което счита, че имотътъ е негова собственость, трѣбва да заяви искъ противъ взискателя и противъ длъжника, щото споръ̀тъ да се разгледа по състезателенъ редъ. Споръ̀тъ по настоящето дѣло се е разгледвалъ, както слѣдвало да бжде разгледванъ по охранителенъ редъ, слѣдователно, рѣшающиятъ въпросъ, отъ който зависи изхода му, е — въ чие владѣние сѫ се намирали имотитѣ въ врѣме на описа имъ. Сѫдебниятъ приставъ констатирва въ описния си протоколъ, че тѣ сѫ се намирали въ владѣнието на длъж-

Digitized by Google

ника, а доказателство за това владѣние било, че въ емлячната книга на общината въ стр. 46, партида 84, тѣ фигурирали на името на длъжника Димитръ Д. Терзиевъ. Това доказателство е достатъчно споредъ прѣдписанието на чл. 985 отъ Гражданското сждопроизводство, да се считатъ имотитѣ въ владѣнието на длъжника. Отъ продавателния актъ съ дата 30 априлъ 1897 год., Сливенскиятъ окржженъ сждъ вади презумцията, че щомъ съ тоя актъ длъжникътъ е продалъ имотитѣ на сина си, то той му прѣдалъ и владѣнието имъ. Обаче, сждътъ не взелъ прѣдъ видъ, че тази презумция се оборва отъ констатирания фактъ въ емлячната книга, че макаръ и да ги е продалъ на сина си, длъжникътъ е запазилъ за себе си владѣнието имъ, така както и съображението, съ което сждътъ приема продажбата за валидна, би се оборило — въ случай на споръ по състезателенъ редъ — отъ прѣдписанието на чл. 24 отъ Закона за измѣнение и допълнение на Закона за земледѣлческитѣ каси. Прочее, като е изгубилъ изъ прѣдъ видъ, че по настоящия споръ меродавна е направената отъ сждебния приставъ справка въ емлячната книга, Сливенскиятъ окржженъ сждъ съществено е нарушилъ чл. 985 отъ Гражданското сждопроизводство и за това оплакването въ касационната жалба за нарушението на тоя членъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Сливенския окржженъ сждъ отъ 2 юлий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 985 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сждъ.

№ 5 — (29) — 31 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове: Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитръ Исаевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 833, по описа за 1903 год., на Петъръ Селяновъ, отъ гр. Силистра, срещу опрѣдѣлението на Силистренския окржженъ сждъ отъ 18 септемврий 1903 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Петъръ Селяновъ отъ гр. Силистра, длъжникъ на дружеството „Бждинa", обжалвалъ прѣдъ Силистренския окржженъ сждъ опрѣдѣлението № 267/902 год., съ което Силистренскиятъ мирови сждия утвърдилъ продадената чрѣзъ възлагане имотитѣ му върху взискателя. Силистренскиятъ окржженъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че тжителтъ Петъръ Селяновъ, съ жалбата си иска да се унищожи произведената публична продань на недвижимъ имотъ по изпълнителното дѣло № 726/901 год., по описа на първия изпълнителенъ участъкъ, защото на 26 септемврий 1902 год. когато е била назначена проданьта несъстояла поради неявяването на наддавачи, сждебниятъ приставъ е възложилъ имота върху взискателя, безъ обаче да е съставилъ протоколъ за несъстоянето на продажбата; 2) че пристава описалъ и продалъ срещу дългътъ му отъ 340 лева имотъ

Digitized by Google

оцѣненъ по емлячнитѣ регистри за около 4000 лева, безъ да приспособи прѣдписанието отъ измѣнението и допълнението на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, и 3) че имотътъ е възложилъ върху взискателя — дружество „Бждинна“ — по заявлението на Д. Коджабашева, като неговъ повѣреникъ, безъ да му е дадено изрично такова право съ пълномощното, сждътъ обаче, като прослѣди тия оплаквания на тжителя, намира, че тѣ не се оправдаватъ фактически, тъй като отъ изпълнителното производство се вижда, че продажбата е извършена при съблюдение всички формалности, прѣдписани отъ закона, както при описването и оцѣняването на имота, тъй и при възлагането му върху взискателя; а пъкъ, колкото се отнася, че сждебниятъ приставъ не е приложилъ прѣдписанието отъ измѣнението и допълнението на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, това оплакване на тжителя сждътъ го намира за несвоеврѣменно, понеже при извършването на описа, той не е заявилъ, че желае приложението на този членъ; ето защо, опрѣдѣлението на мировия сждия по утвърждаването на проданьта, се явява основателно и като такова слѣдва да се потвърди, а жалбата на тжителя да се остави безъ послѣдствие“, — съ опрѣдѣлението си отъ 18 септемврий 1903 год. потвърдилъ онова на мировия сждия. — Съ касационната си жалба длъжникътъ се оплаква, че Силистренскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 1017 и 1035 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, защото приелъ, че Д. И. Коджабашевъ могалъ и да купи имота за смѣтка на дружеството-взискатель, щомъ на негово име, като пълномощникъ на сжщото дружество, билъ издаденъ изпълнителния листъ, когато, споредъ закона за купуването, той трѣбало да има особено пълномощно; 2) чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че това оплакване трѣбвало да се повдигне още при описа, тъй като при извършването на описа допълнението на тоя членъ не е още сжществувало, а е било въ сила при продажбата, така, че сждебниятъ приставъ служебно билъ дълженъ да го приложи.

За да се произнесе по тия оплаквания, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, Върховниятъ касационенъ сждъ взе въ съображение: 1) щомъ изпълнителниятъ листъ билъ издаденъ на името на Д. И. Коджабашевъ, като пълномощникъ на взискателя, нѣмалъ е нужда Д. И. Коджабашевъ отъ особено пълномощно, за да иска възлагането на имотитѣ върху взискателя, тъй като такова възлагане, по силата на чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство, е едно естествено послѣдствие на наченатитѣ изпълнителни дѣйствия, въ случай, че проданьта се прогласи за нестанала по нѣкои отъ причинитѣ прѣдвидени въ чл. 1028 отъ сжщото сждопроизводство, а чл. 1017 отъ сжщото сждопроизводство, на който се силава първото оплакване въ касационната жалба, се отнася, не до взискателитѣ, но до трети лица, които желаятъ да наддаватъ чрѣзъ свои повѣреници. Слѣдователно, това оплакване е неоснователно, и 2) съображението на Силистренския окржженъ сждъ, че, като е мълчалъ при описа, длъжникътъ е изгубилъ правото да иска прилагането на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, е съображение противно на разума на допълнението отъ

Digitized by Google

7 августъ 1902 год., на тоя членъ, защото мълчанието на длъжника при описа, даже ако бѣше въ сила тогава туй допълнение, не означава неговото съгласие за да бждатъ продадени и ония така наречени челядни имоти, които се закрилятъ отъ това допълнение; изисква се, както обяснилъ тогавашниятъ Министъръ на правосждието прѣдъ Народното събрание, при гласуването реченото допълнение, изричното съгласие на длъжника, за да могатъ да бждатъ продадени на публиченъ търгъ такива имоти. Прочее, като е счелъ, че длъжникътъ си изгубилъ правото да иска прилагането на чл. 979 п. 2 само защото е мълчалъ при описа, и като не обсждилъ до колко е приемливъ довода му основанъ върху тоя членъ, съществено е нарушилъ речения чл. 979 п. 2 и за това нарушение второто оплакване въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Силистренския окржженъ сждъ отъ 18 септемврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п 2. отъ сщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сщия сждъ.

№ *6 — (31) — 31 януарий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети януарий хиляда и деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Горановъ *гражданско дѣло № 839, по описа за 1903 год., на Велчо х. Пейчовъ и С-ие, отъ гр. Варна, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 15 октомврий 1903 год., подъ № 388.* — Въ заседанието се яви адвоката Г. Стрезовъ, повѣренникъ на Велчо х. Пейчовъ.

Обстоятелствата сж: срещу опрѣдѣлението на Бургазкия окржженъ сждъ отъ 16 януарий 1901 год., № 78, съ което е постановено да се издаде изпълнителенъ листъ на Велчо х. Пейчовъ и С-ие, отъ гр. Варна, за събиране отъ Георги Пападопуло, отъ гр. Бургазъ, сумата 4000 лева, съ лихвитѣ имъ 12% годишно, съгласно единъ соловекселъ отъ 11 декемврий 1899 год., Георги Пападопуло и Арети С. Калоферидн подали частна възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сждъ. Послѣдниятъ образувалъ по тази частна жалба гражданско частно производство подъ № 654/902 год. и като го присъединилъ съ частното си гражданско производство подъ № 300/902 год., въ сждебното си заседание на 15 октомврий 1903 година, понеже намѣрилъ, че има тѣсна връзка между тѣхъ и като взелъ прѣдъ видъ: „че съ опрѣдѣление отъ 16 януарий 1901 год., № 78, Бургазкиятъ окржженъ сждъ е постановилъ да се издаде изпълнителенъ листъ въ полза на Велчо х. Пейчовъ и С-ие, отъ гр. Варна, за събиране отъ Георги Пападопуло, отъ Бургазъ, сумата, съгласно соловексела отъ 11 декемврий 1899 год., издаденъ между него и кредиторитѣ и то чрѣзъ продажба на имота, означенъ въ ипотечния договоръ отъ сщата дата, споредъ който се открива текуща смѣтка на първия отъ послѣднитѣ отъ 4000 лева за едногодишенъ срокъ начиная

Digitized by Google

отъ 18 ноември 1899 год., за обезпечение на което вземане е заложена половина кжща принадлежаща на Арети С. Калоферидн, жена на длъжника Георги Пападопуло; че съ частна жалба противъ казаното опрѣдѣление, Арети Калоферидн и Георги Пападопуло молятъ да се отмѣни това опрѣдѣление и да се унищожи изпълнителния листъ срещу гарантката Арети Калоферидн, понеже кредиторътъ не билъ прѣдставилъ доказателства, че дѣйствително сумата 4000 лева по текущата смѣтка, е била дадена и, ако е дадена, че не е изплатена отъ длъжника Георги Пападопуло; че прѣдъ видъ на това оспоряване отъ страна на длъжницитѣ и понеже нотариялевъ договоръ между длъжницитѣ и кредитора нѣма приложенъ къмъ дѣлото, сждътъ се намира въ невъзможность да се произнесе по спорния въпросъ по реда на охранително производство, та ще трѣбва да се разрѣши този въпросъ по състезателенъ редъ, гдѣто кредиторътъ да прѣдстави доказателства, че дѣйствителната сума или часть отъ нея по текущата смѣтка на Георги Пападопуло е била отпусната и Георги Пападопуло да прѣдстави доказателства, че срещу сжщата смѣтка е изплатилъ нѣщо или цѣлата сума въ уговорения срокъ, които доказателства могатъ да се разгледатъ и оцѣнятъ само по този редъ; слѣдователно, изпълнителниятъ листъ, както и цѣлото производство слѣдва да бждатъ унищожени", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ сжщата дата подъ № 388, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява опрѣдѣленията на Бургазкия окржженъ сждъ отъ 16 януарий 1901 год., № 78 и отъ 22 декемврий сжщата година № 1790, унищожава цѣлото производство по гражданскитѣ частни производства № № 654 и 300/902 год., както и изпълнителното производство № 338/901 год. на сждебния приставъ при Бургазкия окржженъ сждъ и обезсилва изпълнителния листъ № 1101, отъ 16 януарий 1901 год, издаденъ на Велчо х. Пейчовъ и С-ие, отъ гр. Варна, противъ Георги П. Пападопуло, отъ Бургазъ". — Срещу това протоколно опрѣдѣление Велчо х. Пейчовъ и С-ие подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ гражданското сждопроизводство, защото твърди въ опрѣдѣлението си, че се намира въ невъзможность да се произнесе по спора по това производство, а трѣбвало да се заведе друго дѣло и по състезателенъ редъ да докажатъ (касаторитѣ), че сж броили сумата 4000 лева, понеже отвѣтната страна оспорвала обстоятелството, че е получила цѣлата сума отъ 4000 лева и понеже нотариялевъ договоръ между длъжницитѣ и кредитора нѣмало приложенъ къмъ дѣлото, — безъ да обърне внимание, че щомъ сжществува ипотеченъ договоръ, завѣренъ нотариялно, независимо отъ факта, че договоръ се допълва и отъ соловексела, то нѣма защо да доказватъ (касаторитѣ) по състезателенъ редъ, че сж броили сумата отъ 4000 лева, а напротивъ, ако длъжницитѣ твърдятъ, че не сж получили цѣлата сума, то тѣ да заведатъ подобно дѣло и да доказватъ горнитѣ възражения.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ мотивитѣ на обжалваното опрѣдѣление, Пловдивскиятъ апелативенъ

Digitized by Google

сѫдъ е обезсилилъ изпълнителния листъ № 1101 и е унищожилъ гражданскитѣ частни производства подъ № № 654 и 300/902 год., прѣдъ видъ на направеното отъ длъжницитѣ възражение, че кредиторитѣ не били прѣдставили доказателства, че сѫ дали цѣлата сума отъ 4000 лева и понеже нотариялень договоръ между длъжницитѣ и кредитора нѣма приложенъ къмъ дѣлото, вслѣдствие на което той (сѫдътъ) се намиралъ въ невъзможность да се произнесе по спорния въпросъ по реда на охранителното производство, а трѣбвало да се разрѣши сѫщиятъ въпросъ по състезателенъ редъ. Тѣзи сѫждения на казания апелативенъ сѫдъ сѫ съвършено неправилни, защото противорѣчатъ и на закона и на данничтѣ по дѣлото. Прѣди всичко сѫдътъ по сѫщество е изпусналъ изъ прѣдъ видъ обстоятелството, че въ дѣлото сѫществува единъ ипотеченъ актъ подъ № 36, сключенъ между странитѣ прѣдъ надлежния нотариусъ, въ който изрично се указватъ условията на извършената ипотека, както и соловекселътъ отъ 11 декемврий 1899 год., въ който тоже изрично се казва, че длъжникътъ е получилъ напълно цѣлата сума. При сѫществуването слѣдователно на тия документи, не кредитора е длъженъ да завежда дѣла и по състезателенъ редъ да доказва, че броилъ цѣлата сума, а подобно дѣло трѣбва да заведе длъжникътъ, ако иска да доказва, че не е му броена цѣлата сума или че той е върналъ часть отъ нея, безъ обаче съ това да се спира ходътъ на означенитѣ по-горѣ частни производства. Прочее, щомъ Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, въпрѣки ипотечниятъ актъ и соловекселътъ е унищожилъ изпълнителния листъ и споменатитѣ производства, като се е основалъ за тая цѣль само на голословни твърдения на длъжницитѣ и то по производство, гдѣто не би могло да се правятъ подобни възражения то е постѫпилъ явно въпрѣки прѣдписанието на дѣйствующитѣ въ страната закони, а съ това е нарушилъ прѣдписанието на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора трѣбва да се признае за основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 15 октомврий 1903 год., подъ № 388, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 7 — (37) — 5 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 735, по описа за 1903 год., на Вратчанския окржженъ управитель и Георги Ив. Терзийски, отъ с. Княжа, съ Дено, Дено, Стояна и Дона Вълкови Заревски, отъ сѫщото село, за пасище.* — Въ заседанието се явиха Ал. П. Радевъ, повѣреникъ на Георги Ив. Терзийски, а отъ страна на окржжния управитель яви се юрисконсулта при Министерството на финанситѣ В. Грамоловъ.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж: Илия Д. Видинлиевъ, отъ гр. Орѣхово, адвокатъ, повѣреникъ на Цено, Дено, Стоянъ и Дона Вълкови Заревски, отъ с. Кнежа, Орѣховска оклия, заявилъ прѣдъ I Орѣховски мирови сждия искъ противъ Герю Ив. Терзийски, отъ сжщото село, за нарушено владѣние на една ливада отъ 10 декара, съ граници подробно описани въ прошението имъ. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 5 ноември 1902 год., осждилъ Г. Ив. Терзийски и хазната да възстановятъ владѣнието на 2 декара отъ поменатата ливада на долния край при братя Симеонови Фандикови, Р. П. Кръстевъ и Герю Терзийски Срещу това рѣшение Вратчанскиятъ окржженъ управитель и Д. Ц. Вълчевъ, повѣренникъ на Герю Ив. Терзийски подали възивни жалби въ Вратчански окржженъ сждъ, който оставилъ безъ послѣдствие жалбата на хазната, като просрочена, а разгледалъ онази на Г. Ив. Терзийски, за разрѣшението на която, като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ моли сждията да осжди отвѣтника да му отстжпи и прѣдаде въ владѣние 10 декара отъ ливадата, която той покосилъ прѣзъ юлий 1899 година. Свидѣтелтъ Михаилъ Андреевъ и Димитъръ Фези сж установили, че ливадата е собствена на ищеца, че той я владѣе и той прибира дохода. Свидѣтелтъ М. Андреевъ е разпитанъ прѣзъ 1902 г. и казва, че отвѣтникътъ прѣди по-прѣднята година, т. е. прѣзъ 1899 год. е косилъ ливадата, освѣнъ това, това обстоятелство не се е отричало нигдѣ отъ отвѣтника Терзийски, който е обяснявалъ, че той работи имотъ, който е купилъ отъ хазната за когото има актъ Отъ огледа и отъ разпита на свидѣтелитѣ е станало ясно, че имотътъ който е купилъ е вънъ отъ онова мѣсто за което той спори и което е работилъ като се е мислилъ, че е собственикъ. Искътъ на ищеца е доказанъ само за 2 декара, за това и толкова му е присждилъ сждията", — съ рѣшението си отъ 15 априлъ 1903 год., подъ № 100, потвърдилъ онова на I Орѣховски мирови сждия. — Срещу това рѣшение Вратчанскиятъ окржженъ управитель и Георги Ив. Терзийски подаватъ въ Върховния сждъ касационни жалби. Георги Ив. Терзийски се оплаква, че Вратчанскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото се произнесалъ и разрѣшилъ собствеността на спорния имотъ, а Вратчанскиятъ окржженъ управитель се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 629, 630, 639, 641 и 696 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно призналъ възивната му жалба за просрочена.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) отъ дѣлото се вижда, че ищцитѣ въ исковото си прошение изрично заявяватъ, че искътъ имъ е за възстановяване нарушено владѣние, както е квалифициралъ и разгледалъ дѣлото и мировиятъ сждия. Вратчанскиятъ окржженъ сждъ, обаче, твърди въ рѣшението си, че искътъ е билъ заведенъ за собствеността си на спорното пасище, и констатира така сжщо въ рѣшението си, че ищецътъ е доказалъ собствеността върху имота съ показанията на свидѣтелитѣ. Явно е, прочее, че окржжниятъ сждъ неправилно е разгледалъ настоящето дѣло, като заведено за собственость

Digitized by Google

на спорния имотъ, вмѣсто да разрѣши повдигнатия споръ за възстановяване нарушеното владѣние на сѫщия, и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 2) отъ друга страна и Вратчанскиятъ окржженъ управитель основателно се оплаква срещу дѣйствията на окржжния сѫдъ, който е оставилъ жалбата му безъ разлеждане, като просрочена. За да приеме, че въззивната жалба на Вратчанския окржженъ управитель е просрочена, Вратчанскиятъ окржженъ сѫдъ се основава само на факта, че тя е постѫпила въ сѫда по пощата вънъ отъ законния срокъ, когато окржжниятъ сѫдъ бѣше длъженъ да вземе прѣдъ видъ обстоятелството, кога тая жалба е подадена на пощата, понеже споредъ чл. 743 отъ Гражданското сѫдопроизводство, когато постѫпва жалба отъ отсѫтствующи лица, счита се деньтъ, въ който жалбата е подадена на пощата, а въ случая Вратчанскиятъ окржженъ управитель трѣбва да се счита за отсѫтствующъ, въ смисъльта на тоя законъ, тъй като той е изпратилъ въззивната си жалба отъ Вратца за Орѣхово. Върху това обстоятелство, сѫдътъ ще се удостовѣри отъ плика, въ който въззивната жалба е получена отъ мировия сѫдия и на който пощенскиятъ щемпелъ означава деня на подаването пакета на пощата. Оплакването, слѣдователно, на Вратчанския окржженъ управитель и то за нарушението чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окржженъ сѫдъ № 100, отъ 15 априлъ 1903 год.. защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *8 — (39) — 5 февруарий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 777, по описа за 1903 год., на Димитъръ Атанасовъ, отъ гр. София, и на Софийския окржженъ управитель, срещу опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сѫдъ отъ 5 августъ 1903 година.* — Въ сѫдебното заседание се явиха Димитъръ Атанасовъ, който устно упълномощи за свои повѣреници адвокатитѣ А. Малиновъ и Вачевъ и държавниятъ адвокатъ В. Грамоловъ, прѣдставитель на Държавата.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: за разширение казармитѣ на Софийския крѣпостенъ баталионъ въ гр. София, издаденъ билъ княжески указъ № 21/900 год., съ цѣль да се отчужди отъ мѣстото на Софийския житель Димитъръ Атанасовъ едно пространство отъ 13441·9 квадратни метра. Това пространство било оцѣнено по 1 левъ квадратния метъръ съ протоколъ отъ 22 януарий 1900 год. на назначената за оцѣнката му комисия. Димитъръ Атанасовъ заявилъ недоволство отъ тази оцѣнка и за това Софийскиятъ окржженъ управитель прѣпратилъ прѣписката въ Софийския окржженъ сѫдъ по чл. 17 отъ Закона за отчуждението на недвижими имоти за държавна и обществена полза. Софийскиятъ

Digitized by Google

окржженъ сждъ е счелъ, че съгласно горѣказаниятъ законъ, трѣбва прѣдварително да се произнесе по въпроса за отчуждението и за това съ рѣшението си отъ 8 май 1901 год. провъзгласилъ за отчуждаеми 13.441·9 кв. метра. Слѣдъ това Софийскиятъ окржженъ управитель сезиралъ сжщия сждъ по чл. 32 отъ сжщия законъ по въпроса за оцѣнката на отчужденото мѣсто. Софийскиятъ окржженъ сждъ назначилъ експертиза, слѣдъ което, като взелъ прѣдъ видъ: „че Димитъръ Атанасовъ е останалъ недоволенъ отъ оцѣнката на административната комисия, която е оцѣнявала отчужденото му мѣсто и като така, съгласно чл. 31 отъ Закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза, се е отнесалъ до сжда, който за разрѣшение въпроса, назначилъ е експертна комисия, която е прѣдставила рапорта си, въ който тя приема, че най-низката цѣна е по 1 л. 50 ст. кв. метъръ, а най-високата 2 лева, като въ заключението си приема, че трѣбва да се заплати по 2 лева квадратниятъ метъръ, плюсъ по 1 левъ обезцѣнение на останалото неотчуждено мѣсто; че така поставени мотивитѣ, сждътъ не може напълно да се съгласи, тъй като въ рапорта не съзира никакво основание да се заплати най-високата цѣна, а намира, че е справедливо да се заплати една срѣдна цѣна, а именно 1 л. и 75 ст., като въ тая оцѣнка сждътъ намира, че не може да се прибави по 1 л. за обезцѣнение на останалото неотчуждено мѣсто, тъй като настоящето частно производство се води за опрѣдѣление цѣната на отчужденото мѣсто и като така, сждътъ не може да се сезирва съ въпроси, които излизатъ вънъ отъ това производство", — съ опрѣдѣлението си отъ 5 августъ 1903 год. опрѣдѣлилъ да се заплати на Димитъръ Атанасовъ по 1 левъ и 75 ст. на квадратния метъръ за отчужденото 13.441·9 квадратни метра мѣсто. Срещу това опрѣдѣление подаватъ касационни жалби както Димитъръ Атанасовъ, така и Софийскиятъ окржженъ управитель. Първиятъ отъ тѣхъ се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 23 отъ Закона за отчуждението на недвижими имоти за държавна и обществена полза, защото съ протоколно опрѣдѣление вмѣсто съ рѣшение е рѣшилъ дѣлото; 2) чл. чл. 629 и 630, въ свързка съ чл. 639 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпрѣки чл. 42 отъ Закона за експроприяцията не оцѣнилъ обезщетението и относително обезцѣнението на останалото неотчуждено мѣсто, и 3) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не само не приелъ мнѣнието на експертизата, но и не показалъ основанията си, защо не приема това нейно мнѣние. Софийскиятъ окржженъ управитель се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ заявлението отъ 8 май 1895 год. на Димитъръ Атанасовъ, съ което самъ той искалъ да му се плати най-малко по 1 левъ и 50 ст. за квадратенъ метъръ, както не взелъ прѣдъ видъ и прѣдставения му крѣпостенъ актъ отъ 30 юний 1897 год., отъ който се виждало, че било продадено мѣсто 76.000 квадратни метра за 20.000 лева.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на старнитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тѣзи двѣ касационни жалби, взе въ съображение: *по касацион-*

Digitized by Google

ната жалба на Димитъръ Атанасовъ: 1) отъ чл. чл. 17 и 35 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза се вижда, че окржжнитѣ сждилища издаватъ рѣшения, а не опрѣдѣления, както за отчуждението на недвижими имоти, така и за опрѣдѣлението обезщетението на тия имоти. Софийскиятъ окржженъ сждъ, въ съставътъ, който бѣ издалъ рѣшението отъ 8 май 1901 год. за отчуждението, се бѣ съобразилъ съ изискването на горѣречения чл. 17, обаче сщиятъ сждъ, въ съставътъ, който е рѣшилъ сега спора за обезщетението на отчуждения имотъ, не е съобразилъ своя сждебенъ актъ съ названието което чл. 35 отъ речения законъ иска да му се дава, като е издалъ опрѣдѣление вмѣсто рѣшение. Това прѣнебрѣжение къмъ термина, употрѣбенъ отъ самия законъ, съставлява едно нарушение на споменатия чл. 35. но защото касационни оплаквания за това нарушение сж се считали за неоснователни, каквото слѣдва да се признае и първото оплакване въ тази касационна жалба, по причина, че нарушението е несщественo, не трѣбва да се разбира, че нарушението на тоя членъ се санкционирва отъ Върховния касационенъ сждъ; 2) третото оплакване въ тази касационна жалба е неоснователно, защото, като съображава, че „въ рапорта на експертизата не съзира никакво основание да се заплати най-високата цѣна, а намира, че е справедливо да се заплати една срѣдна цѣна", сждътъ дава едно основание защо не приема мнѣнието на експертизата, слѣдователно, не нарушава указания въ това оплакване чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, и 3) чл. 42 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза, въ послѣдната си алинея, прѣдвижда случая когато сградитѣ, за построяването на които се иска отчуждението, покачатъ стойностьта на останалия неотчужденъ кжсъ отъ имота: въ такъвъ случай това увеличение взима се въ смѣтка при опрѣдѣлянето количеството на обезщетението. Въ туй разпореждане на закона лежи това основно начало, че, ако администрацията причинява, чрѣзъ отчуждението, нарастване въ цѣната на неотчуждения кжсъ, справедливо е да ѝ се държи смѣтка за това нарастване когато ще се опрѣдѣлява цѣната, която тя трѣбва да плати за отчуждения кжсъ на сщия имотъ. Сщото това начало на справедливость, прочее, трѣбва да се прилага и въ случая, когато чрѣзъ отчуждаването на нѣкой кжсъ отъ единъ имотъ се обезцѣнява другия му кжсъ, защото не може да се не приеме, че законътъ е справедливъ и че, слѣдователно, той заповѣдва равноправното прилагане на установеното отъ него мѣрило. Отъ тука слѣдва, че Софийскиятъ окржженъ сждъ билъ дълженъ, по силата на послѣдната алинея на чл. 42 отъ речения законъ, да се произнесе и по домогването на Димитъръ Атанасовъ за обезщетението относително обезцѣнението на неотчужденото му мѣсто, щомъ като това му домогване се е основало върху мнѣнието на експертизата. Това като не е направилъ, Софийскиятъ окржженъ сждъ сщественo е нарушилъ чл. 42 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза; вслѣдствие на което второто оплакване въ тази касационна жалба за това нарушение е основателно. II) *по касационата жалба на Софийския окржженъ управитель*. Оплакването по тази касационна жалба

Digitized by Google

за нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство е основателно, защото Софийскиятъ окржженъ сждъ не обосждилъ както заявлението на Димитъръ Атанасовъ отъ 8 май 1895 год., чрезъ което той е заявилъ, че е съгласенъ да отстжпи мѣстото най-малко по 1 левъ и 50 стотинки квадратния метъръ, така сжщо и прѣдставения му крѣпостенъ актъ отъ 30 юний 1897 год., съ цѣль да се докаже, че подобно мѣсто отъ 76.000 квадратни метра било продадено за 20.000 лева, върху които данни прѣдставителтъ на държавата е основавалъ своя доводъ, както се вижда отъ пледоарията му прѣдъ окржжния сждъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ отъ 5 августъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 42 отъ Закона за отчуждението на недвижими имоти за държавна и обществена полза, както и защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. п 1 и 2 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *9 — (43) — 7 февруарий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и шести януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблещковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложението отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 851, по описа за 1903 год., на Найденъ Д. Найденовъ, отъ гр. Балчикъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 3 май 1903 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Русенскиятъ апелативенъ сждъ при разглеждане гражданското частно производство № 170, по описа за 1903 год. на сжщия сждъ, заведено по частното жалба на Балчишката земледѣлческата каса, противъ протоколното опрѣдѣление на Варненския окржженъ сждъ отъ 10 януарий 1902 год., за една продажба, като взелъ прѣдъ видъ: „че съгласно чл. 1041 отъ Гражданското сждопроизводство, ипотекарниятъ кредиторъ има право да иска унищожението на продажбата, щомъ добитата цѣна на публичната продань е по-малка отъ ипотекарния дългъ, въ случая отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че добитата цѣна е по-малка и окржжниятъ сждъ като не еималъ прѣдъ видъ чл. 24 отъ Закона за ипотекитѣ, ипотеката служи за обезпечение както капитала тъй и лихвитѣ на дължимото количество и за сждебнитѣ разноски, които прѣслѣдватъ по несвоевръменното удовлетворение на дълга — неправилно е постжпилъ като утвърдилъ продажбата, тъй като цѣната не може да покрие лихвитѣ, капитала и даждията за имота; и прѣдъ видъ писмото на касата № 2602, отъ 11 юлий 1902 год. до сждебния приставъ, съ което касата иска произвеждане нова продань“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 3 май 1903 год. опрѣдѣлилъ: „отмѣнява протоколното опрѣдѣление на Варненския окржженъ сждъ отъ 10 януарий 1902 год. и прѣдписва на сждебния приставъ при Варненския окржженъ сждъ, да произведе нова продань по изпъл-

Digitized by Google

нителното дѣло № 1119/900 год., като разноскитѣ по първата продань се иматъ прѣдъ видъ при утвърждаване втората продань".—Срѣщу това протоколно опрѣдѣление Найденъ С. Найденовъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 1041 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е призналъ, че за да бѫде продажбата дѣйствителна, необходимо било, щото цѣната да покрива не само капитала, но и лихвитѣ на ипотекарното взимане.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, и като взе прѣдъ видъ, че оплакването на касатора, както е формулирано въ касационната му жалба, се разрѣшава не отъ чл. 1041 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а отъ чл. 24 отъ Закона за ипотекитѣ, споредъ който „ипотеката служи за обезпечение както капитала, тъй и лихвитѣ на длъжимото количество и за сѫдебнитѣ разноски", и че, слѣдователно, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, като иска въ опрѣдѣлението си щото цѣната на имота да покрие както капитала, така и лихвитѣ, длъжими на ипотекарния кредиторъ, не само не е нарушилъ чл. 1041 отъ Гражданското сѫдопроизводство, но е постѫпилъ точно споредъ чл. 24 отъ Закона за ипотекитѣ и за това правилно е призналъ станалата публична продань за нестанала, щомъ, както се каза, дадената цѣна не покрива капитала и лихвитѣ на ипотекарното вземане, **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Найденъ С. Найденовъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 3 май 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 10 — (45) — 7 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и шести януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 856, по описа за 1903 год., на Никола Карановъ, отъ гр. Кюстендилъ, срещу опрѣдѣлението на Кюстендилския окржженъ сѫдъ отъ 24 юлий 1903 год.*, — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Кюстендилскиятъ окржженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че Мария Арсова, отъ гр. Кюстендилъ, иска отмѣнението на опрѣдѣлението № 228, отъ 31 декемврий 1902 год., издадено отъ Кюстендилския градски мирови сѫдия на 31 декемврий 1902 год., съ което опрѣдѣление сѫдията е отмѣнилъ дѣйствията на сѫдебния приставъ при Кюстендилския окржженъ сѫдъ, състоящи се въ това, че е отказалъ да изпълнява прѣдставения му изпълнителенъ листъ въ полза на Никола Карановъ, на когото е билъ прѣхвърленъ този листъ отъ сѫщинския кредиторъ Георги Арсовъ. Това опрѣдѣление на мировия сѫдия се явява неоснователно, тъй като сѫдътъ признава какво сѫдебниятъ приставъ основателно е отказалъ на новия кредиторъ по изпълнителния листъ да го изпълнява въ негова полза. Изпълни-

Digitized by Google

телният листъ, като издаденъ на името на Георги Арсовъ, не прѣдставлява друго, освѣнъ една сѫдебна заповѣдь — едно помагало дадено отъ сѫда на Георги Арсовъ, за да осѫществи за себе си едно безспорно вече негово право по отношение на осѫденото отвѣтно лице. Така погледнато на тази сѫдебна бумага — изпълнителния листъ — послѣдния не може да се постави въ категорията на ония договори и обязателства за които прѣхвърлянето, съгласно чл. 157 отъ Задълженията и договоритѣ е допустимо", — съ опрѣдѣлението си отъ 24 юлий 1903 год. оставилъ безъ послѣдствие искането на Никола Карановъ да изпълни сѫдебния приставъ прѣхвърления върху него изпълнителенъ листъ отъ първия кредиторъ Георги Арсовъ. — Срещу това опрѣдѣление на Кюстендилския окржженъ сѫдъ Никола Карановъ се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото далъ неправилно тълкуване на чл. чл. 156 и 157 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като призналъ, че прѣхвърлянето на изпълнителния листъ било допустимо.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: изпълнителниятъ листъ съдържа едно вземание, което взискателтъ има право, на основание чл. 316 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да прѣхвърли върху друго лице. Купувачътъ, по силата на горния членъ, придобива право на собственость върху вземането на първия притежатель и, като такъвъ, той го замѣства въ изпълнителния процесъ съ всичкитѣ права и обязаности. Слѣдователно, Кюстендилскиятъ окржженъ сѫдъ като не допуща въ дадения случай продажбата на обозначеното въ прѣдметния листъ вземане и изпълнението на този листъ отъ новия прѣобрѣтатель Никола Карановъ, нарушилъ е съ това изричния текстъ на чл. 316 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, поради което опрѣдѣлението му подлежи на отмѣнение.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ намира оплакването на касатора по отношение на чл. 316 отъ Закона за задълженията и договоритѣ основателно и за това **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Кюстендилския окржженъ сѫдъ отъ 24 юлий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 316 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 11 — (47) — 7 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и шести януарий хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря, Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 850, по описа за 1903 год., на Софийския окржженъ управитель, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 24 ноември 1901 год., подъ № 193.* — Въ заседанието се явиха юрисконсулта при Министерството на финанситѣ, В. Грамоловъ, д-ръ К. Помяновъ и Д. Марковъ.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж: К. Помяновъ и Мария Д. Маркова, за себе си и заедно съ съпругътъ си Д. Марковъ, като настойници на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Яковъ Геровъ, отъ гр. София, сж заявили на 9 августъ 1895 год. искъ противъ Държавата, въ лицето на Софийския окржженъ управитель, за 10.000 лева или за мѣстото имъ, върху което Държавата е построила занаятчийско училище въ Княжево. Софийскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 147/98 год. отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищцитѣ, Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцитѣ претендиратъ отъ Държавата да имъ отстжпи дворното мѣсто въ с. Княжево, между съсѣди: Османъ Ахмедовъ, Абдулъ Керимовъ, Кереметли Ахмедъ и пжть, съ прѣдставенитѣ отъ тѣхъ два крепостни акта подъ № № 289 и 430 отъ 14 априлъ 1884 год. и 6 септемврий 1886 год., се установява, че това мѣсто ищцитѣ сж купили на реченитѣ дати, а именно 1/III на 1886 година и 2/III на 1884 год. отъ Абдулъ Рахманъ, Абдулъ Ганиевъ; отвѣтната страна, Държавата, възразява, че прѣзъ 84 и 86 год., когато ищцитѣ сж купили това мѣсто, сжщото не се е намирало въ владѣнието на продавачитѣ, напротивъ много по рано отъ тая дата, Държавата била придобрѣла сжщото мѣсто по замѣна, като дала срещу него друго мѣсто; при това Държавата, както сама така и сжществуваното въ с. Княжево въ турско врѣме сиропиталище били владѣяли това мѣсто повече отъ 15 години. Отвѣтната страна не установява че по давностно владѣние е придобила това мѣсто. Само свидѣтелтъ Петъръ Ангелковъ показва че турското правителство било владѣяло това мѣсто 15—16 години; Мито Паневъ показва съвсѣмъ противното. Свидѣтелтъ Их. Цановъ показва, че на 1870 год. това мѣсто било заето отъ тогавашното сиропиталище (исляхане), което учрѣждение не зависѣло отъ правителството; прочее, Държавата, като не установява че сама или наедно съ бившето Княжевско сиропиталище е владѣела спорното мѣсто повече отъ 15 години, то искътъ трѣбва да се уважи на основание крѣпостнитѣ актове; за застроеното мѣсто ищцитѣ оттеглиха иска си“, — съ рѣшението си № 193, отъ 24 ноемврий 1901 год. отмѣнилъ онова на окржжния сждъ и уважилъ искътъ. Софийскиятъ окржженъ управитель подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ показанията на всичкитѣ свидѣтели, за примѣръ, показанията на Андонъ Сивовъ, както и не взелъ прѣдъ видъ показанията изцѣло на всѣкой свидѣтель, за примѣръ, показанията на Ил. Цановъ, който е заварилъ прѣзъ 1870 год. сиропиталището построено върху това мѣсто по-рано, а самъ К. Помяновъ на 10 януарий 1901 год. въ апелативния сждъ е искалъ съ сжщия свидѣтель допълнително да докаже, че исляхането (сиропиталището) е било построено отъ Мидхадъ паша прѣзъ 1867—1869 год., така щото имало повече отъ 15 годишно владѣние.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: изъ между разпитанитѣ въ първата инстанция посочени отъ отвѣтната страна свидѣтели, Ан-

Digitized by Google

донъ Сивевъ е показалъ: „чувалъ съмъ че турското правителство било дигнало Ганьовитѣ синове когато се правила фабриката“. За това показание на тоя свидѣтель апелативниятъ сѫдъ нищо не говори въ съображенията на рѣшението си; като не говори за показанията и на други двама разпитани тамъ же свидѣтели, които въ дѣйствителность нищо не сѫ знаяли, сѫдътъ е счелъ вѣроятно, че и това показание на тоя свидѣтель не освѣтлява въпроса за притежаемото отъ Държавата давностно владѣние; такова едно съображение наистина би се оправдало отъ гледна точка на начина, по който апелативниятъ сѫдъ оцѣнява обсѫденитѣ отъ него показания на тримата свидѣтели, тъй като сѫдътъ счита, че показанията на П. Ангелковъ се парализиратъ отъ показаннята на М. Паневъ, въ смисъль че, щомъ единътъ показва противоположното на другия, сѫдътъ не вѣрва и на двамата, нѣмайки причини да прѣдпочете единия отъ другия, а отъ показанията на третия свидѣтель Илия Цановъ, сѫдътъ не извлича притежаемото се давностно владѣние, прѣдъ видъ, че исляхането, на което билъ директоръ тоя свидѣтель прѣзъ 1870 и 1871 год., нѣмало нищо общо съ турското правителство, чийто наслѣдникъ е българското правителство, отвѣтникъ по дѣлото, така щото дори да бѣше свързалъ къмъ тия показания показанието на свидѣтеля Андонъ Сивевъ, — че турското правителство било дигнало Ганьовитѣ синове (продавачи на ищцитѣ) когато се е правила фабриката — апелативниятъ сѫдъ, по начина на сѫжденето си, не би извлѣкалъ заключение въ полза на притежаемото се отъ Държавата давностно владѣние, защото, ако „фабриката“ означава исляхането, то пакъ нито тоя свидѣтель нито Илия Цановъ не сѫ показали кога е било построено исляхането, тъй като Илия Цановъ е показалъ само че той прѣзъ 1870 год. го е заварилъ въ сѫщото положение, а отъ 1870 до 1884 год., когато ищцитѣ сѫ сѫдили Държавата за владѣнието на мѣстото нѣма 15 години. Но касаторътъ се оплаква още за гдѣто апелативниятъ сѫдъ игнорираль самопризнанието на К. Помяновъ, въ смисъль, че исляхането било построено прѣзъ 1867 год. отъ Мидхадъ паша, за което самопризнанне е правенъ доводъ въ втората инстанция и което самопризнание допълнува празднотата въ показанията на свидѣтелитѣ Андонъ Сивевъ и Илия Цановъ, въ смисъль, че отъ 1867 г. до 1884 год. има повече отъ 15 години. Прочее, игнорирането отъ страна на апелативния сѫдъ, самопризнанието на К. Помяновъ, въ свързка съ показанията на свидѣтеля Андонъ Сивевъ съставлява нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Обаче, впрѣдъ видъ, че най-сѫществено отъ тѣзи двѣ игнорирани обстоятелства е самопризнанието на К. Помяновъ, което се притежава да служи за допълнение на показанията на свидѣтеля Андонъ Сивевъ; впрѣдъ видъ, че съгласно чл. 398 отъ Гражданското сѫдопроизводство, самопризнанието не може да врѣди другитѣ лица съ ищцитѣ по дѣлото, между които има и малолѣтни; прѣдъ видъ, че искътъ е ревандикационенъ и се касае за прескрипция, въ който случай недопустимо е щото единъ и сѫщъ нераздѣленъ недвижимъ имотъ да бѫде добитъ отъ трето лице чрѣзъ давностно владѣние по отношение на една а не и по отношение на другия отъ съсобственицитѣ му, тъй като всѣкой единъ отъ тѣхъ

Digitized by Google

владѣе цѣлия нераздѣленъ имотъ за себе си и за своя съсобственикъ — то трѣбва да се признае, че допустнатото отъ Софийския апелативенъ сждъ нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство не е съществено, вслѣдствие на това и оплакването на касатора за това нарушение е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Софийския окржженъ управитель, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 24 ноември 1901 година, подъ № 193, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 12 — (53) — 11 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и осми януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 901, по описа за 1902 год., на Роза Хр. х. Рачева, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, отъ гр. Горна-Орѣховица, съ Ламби х. Рачевъ, отъ сжщия градъ, за 10.000 лева стойность на 1/4 часть отъ недвижими имоти.* — Въ сждебното заседание се явиха Т. Теодоровъ, повѣреникъ на Роза Хр. х. Рачева и д-ръ С. Даневъ, повѣреникъ на Ламби х. Рачевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Хараламби х. Рачевъ, отъ гр. Горна-Орѣховица, заявилъ на 21 септемврий 1898 год. искъ противъ брата си Христо х. Рачевъ, отъ сжщия градъ, искъ за 1/4 часть отъ съдружествени недвижими имоти или за стойностьта ѝ 10.000 лева. Търновскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението № 172/99 год. задочно уважилъ искътъ за 10.000 лева. По апелъ на отвѣтника, замѣстенъ въ течението на процеса, поради смъртьта му, отъ наслѣдницитѣ му Роза Хр. х. Рачева, за нея си и като настойница на дѣцата си, Русенскиятъ апелативенъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставения отъ ищеца контрактъ отъ 1 януарий 1887 год., както и отъ протеститѣ отъ 27 юлий 1895 год. и 7 септемврий 1898 год., отправени отъ ищеца къмъ отвѣтника става явно, че Ламби х. Ангеловъ е билъ съдружникъ съ отвѣтника на недвижими имоти, подробно означени въ исковото прошение съ право на 1/4 часть отъ тѣхъ за ищеца и 3/4 за отвѣтника, която си 1/4 часть ищецътъ искалъ отъ отвѣтника но не му била дадена, слѣдователно, отъ тия прѣдставени документи искътъ на ищеца се явява основателенъ, толкова повече, че това му участие въ съдружието не се отрича и отъ противната страна. Независимо отъ това отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани прѣдъ окржжния сждъ, става явно, че ищецътъ е вложилъ капиталъ за покупката на имотитѣ, прѣдметъ на настоящето дѣло. Колкото се отнася до размѣра на искътъ опрѣдѣленъ отъ ищеца 10.000 лева за стойностьта на 1/4 часть отъ имота, която той претендира, като се има прѣдъ видъ, че отвѣтната страна не е възразявала противъ цѣната на искътъ нито въ първата инстанция, нито въ апелативната си жалба намѣрва, че искътъ трѣбва да бжде уваженъ въ този му размѣръ толкова повече, че и отъ показа-

Digitized by Google

нията на свидѣтелитѣ Коста Бошнаковъ и Димитъръ Паскаловъ се установява, че ищецътъ за да се наортачи съ брата си (отвѣтника) е трѣбвало да внесе 50.000 гроша. Отъ прѣдставеното удостовѣрение въ втората инстанция подъ № 509, издадено отъ Горноорѣховския мирови сждия на 16 януарий 1902 год., става явно, че Христо х. Рачевъ, бивши житель на гр. Горна-Орѣховица (отвѣтника по дѣлото), съ крѣпостни актове подъ № № 35 до 68 включително, издадени му отъ Лѣсковския мирови сждия на 13 юлий 1901 год., е отчуждилъ недвижимитѣ си имоти находящи се въ селата: Каваклий, Кашлж-Кьой и Бейзатлари, Кесаревска околия, на други лица, слѣдователно, щомъ е установено, че отвѣтникътъ Хр. х. Рачевъ е отчуждилъ всичкитѣ имоти които владѣяли съдружески съ ищеца на трети лица, длъженъ е да повърне стойностьта на $^1/_4$ часть отъ тѣхъ на ищеца. Наистина, въ втората инстанция отъ отвѣтната страна се прѣдставлява една декларация издадена отъ нѣколко лица отъ с. Калваклари, съ която заявяватъ, че тѣ макаръ и да купили съ крѣпостни актове имотитѣ на Хр. х. Рачевъ въ селата Калваклари, Кашлж-Кьой и Бейзатлари, означени въ актоветѣ № № 35—68 включително отъ 1901 год., обаче, тѣ купили и платили на Хр. х. Рачевъ само $^3/_4$ части отъ тия имоти, а за останалата една четвъртъ часть устно се били съгласили съ Хр х. Рачевъ да не я владѣятъ, понеже тя ($^1/_4$ часть) била оставена за брата му Ламби х. Рачевъ (ищеца) — но тази декларация не може да има никакво значение по настоящето дѣло, понеже лицата които сж я издали не участвуватъ по настоящето дѣло и слѣдователно, тази тѣхна декларация не ражда никакви права за ищеца нито пъкъ задължения за самитѣ тѣхъ, които владѣятъ всичкитѣ имоти съ крѣпостни актове като пълни собственици. При такова положение на доказателствата искътъ на ищеца за да му се присждятъ 10.000 лева стойность за $^1/_4$ часть отъ недвижими имоти, който тойималъ съ брата си (отвѣтника), се явява основателенъ и доказанъ напълно, слѣдва да се уважи, като се потвърди първостепенното рѣшение напълно и се осжди отвѣтната страна на сждебни и по водене на дѣлото разноски", — съ рѣшението си № 164, отъ 18 септемврий 1902 год., потвърдилъ онова на окржжния сждъ. — Съ касационата си жалба отвѣтната страна се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 630 и 282 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 482 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото щомъ е отъ съдружникъ за $^1/_4$ съдружествена часть, искътъ трѣбвало да бжде заведенъ не за 10.000 лева, а за ликвидиране на съдружието и подѣлата на капитала, печалбитѣ и загубитѣ му, и защото нѣмало доказателства че $^1/_4$ часть отъ имотитѣ имала стойность 10.000 лева; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ важностьта ѝ нито е далъ правилна оцѣнка на искътъ, тъй като не е могалъ да я осжди да плати на ищеца 10.000 лева за имоти които не сж стрували толкова и които сж били на негово разположение да си ги владѣе когато щѣлъ, прѣдъ видъ, че и третитѣ лица, купувачи на $^3/_4$ части не сж му прѣчили на неговата $^1/_4$ часть, и 3) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е изопачилъ показанията на двамата цитирани отъ него свидѣтели,

Digitized by Google

като счита, че отъ тѣхъ Димитъръ Паскалевъ билъ показалъ, че ищецътъ е *внесалъ*, когато въ дѣйствителность тоя свидѣтель е показалъ, че *трѣбваше* да внесе 50.000 гроша.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ чрѣзъ повѣреницитѣ имъ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) апелативниятъ сѫдъ констатира въ рѣшението си, възъ основание на прѣдставеното му удостовѣрение № 509/902 год., издадено отъ Горно-орѣховския мирови сѫдия, дѣйствующъ въ качество на нотариусъ, че отвѣтникътъ билъ продалъ подиръ заявяването на настоящия искъ всичкитѣ съдружествени недвижими имоти. Отъ тука слѣдва, че сама отвѣтната страна е парализирала чрѣзъ свое дѣйствие както домогването си, което е прѣдметъ въ първото оплакване на касационата ѝ жалба, основано върху чл. 482 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ смисъль, че ищецътъ трѣбвало да заяви искътъ си не за 10.000 лева, а за подѣлата на капитала, печалбитѣ и загубитѣ, така сѫщо и домогването развито устно отъ повѣреника ѝ, основано върху чл. 255 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ смисъль, че апелативниятъ сѫдъ я е осѫдилъ на 10.000 лева, когато искътъ билъ алтернативно за $^1/_4$ часть отъ имотитѣ или за стойностьта ѝ отъ 10.000 л.; тя е парализирала тѣзи си домогвания, защото, щомъ е продала недвижимитѣ имоти, които отъ даннитѣ на дѣлото — особено отъ писмения договоръ между съдружницитѣ се вижда, че сѫ фигурирали на нейно име, за съдружника—ищецъ не оставало освѣнъ да иска и за сѫда освѣнъ да му присѫди стойностьта на неговата четвърта часть. Прочее, първото касационно оплакване и въ двѣтѣ му форми е неоснователно; 2) въ послѣднето заседание на апелативния сѫдъ отвѣтната страна наистина е заявила, че всичкитѣ недвижими имоти не струватъ 40.000 л., но тя нито се е домогнала да докаже че тѣ струватъ по-малко или поне че ги е продала за по малко отъ 40.000 лева. Слѣдователно, съгласно чл. 282 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫдътъ основателно е счелъ за доказано притежанието на ищеца, че неговата $^1/_4$ часть струвала 10.000 лева, тъй като отъ една страна сѫдътъ констатира, че нѣкои отъ свидѣтелитѣ сѫ показали, че за да се заортачи съ брата си, ищецътъ е внесалъ 50.000 гроша, а отъ друга страна, отвѣтникътъ—касаторъ не доказалъ възражението си на това така доказано отъ ищеца обстоятелство. Разбира се, писмената декларация на купувачитѣ на тия имоти нѣмала никакво значение, защото споредъ нея отвѣтникътъ самоволно е раздѣлилъ имотитѣ безъ съгласието на другия имъ съпритежатель—ищеца. Прочее и второто касационно оплакване е неоснователно. 3) приписуемото се въ третото касационно оплакване изопачаване на свидѣтелскитѣ показания не сѫществува въ дѣйствителность, защото отвѣтната страна не оспорява факта, че ищецътъ е внесалъ свой капиталъ въ съдружеството и че той е станалъ съдружникъ на $^1/_4$ часть отъ имотитѣ, както гласи и договора; свидѣтелигѣ Димитъръ Паскалевъ и Коста Г. Бошнаковъ, като говорятъ за момента, когато ищецътъ щѣлъ да се заортачи съ брата си, показалъ, че той трѣбвало да внесе въ съдружието 50.000 гроша, които пари ималъ тогава; тѣзи показания

Digitized by Google

сждътъ е счелъ да означаватъ — а отвѣтната страна не имъ давала друго значение — че 50.000 гроша ищецътъ еималъ и че толкова е внесалъ въ сдружението. Прочее и послѣдното касационно оплакване за нарушение чл 630 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Роза Хр. х. Рачева, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ № 164, отъ 18 септемврий 1902 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *13 — (71) — 22 февруарий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I Върховниятъ касационенъ сждъ, първо граждѣнско отдѣление, на девети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Доси Икономовъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 921, по описа за 1903 год, на Г. Тошевъ, синдикъ по несъстоятелностьта на К С. Ивановъ, отъ гр. Видинъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 15 мартъ 1902 година.* — Въ заседанието се яви адвоката д-ръ Ст. Даневъ, повѣреникъ на Петъръ С. Ивановъ, синдикъ по несъстоятелностьта на Коста С. Ивановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: срещу опрѣдѣлението на Видинския окржженъ сждъ № 1304, отъ 20 декемврий 1900 год., съ което е оставено безъ послѣдствие искането на Сабитай Л Бениешъ, за издаване изпълнителенъ листъ по ипотечното му вземане срещу Коста С. Ивановъ, казаниятъ Сабитай Л. Бениешъ подалъ въззивна жалба въ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — „частниятъ тѫжитель С. Бениешъ моли да се отмѣни опрѣдѣлението на окржжния сждъ и му се издаде изпълнителенъ листъ по ипотеченъ актъ; че съгласно Закона за ипотекитѣ и чл. 818 отъ Гражданското сждопроизводство, по ипотечнитѣ актове се издава изпълнителенъ листъ така както се издава по влѣзло въ законна сила рѣшение, въ този случай гледа сждътъ само да ли отъ формална страна ипотечниятъ актъ е издаденъ съ спазване на всичкитѣ прѣдписания на закона; въ случая този ипотеченъ актъ е издаденъ съгласно законитѣ и като така сждътъ не може освѣнъ да издаде искания по него изпълнителенъ листъ. Възражението на повѣреника на синдика на К. Ивановъ, по ипотеката — била обезсилена, защото имало условие въ смисъль тя да нѣма сила ако К. Ивановъ се обяви въ несъстоятелность, могатъ да се направатъ само по едно самостоятелно исково дѣло, а не и по единъ актъ за ипотека по който сждътъ издава изпълнителенъ листъ безъ да влиза въ обсѫждането на другитѣ въпроси. Ипотекарниятъ кредиторъ не е длъженъ по закона да влаза въ масата на несъстоятелностьта, а има право да си иска удовлетворение изключително отъ ипотекирания имотъ“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 15 мартъ 1902 год. опрѣдѣлилъ: „отмѣнява протоколното опрѣдѣление на Видинския окржженъ сждъ № 1304, отъ 20 декемврий 1900 год., и вмѣсто него постановява: да се издаде изпълнителенъ листъ на Сабитай Л. Бениешъ

Digitized by Google

по ипотечния актъ № 15, отъ 21 априлъ 1899 година". — Противъ това протоколно опрѣдѣление Г. Тошевъ, синдикъ по несъстоятелностьта на К. С. Ивановъ, подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 718 и 759 отъ Търговския законъ, защото приелъ, че ипотекарниятъ кредиторъ не билъ длъженъ да прѣдстави креансата си за провѣрка въ масата на несъстоятелностьта и защото допусналъ да се издаде изпълнителенъ листъ за продажбата на имота, когато вече е имало влѣзло въ законна сила рѣшение, което е обявило длъжника въ несъстоятелность.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣренника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че Сабитай Бениешъ въ качеството си ипотекаренъ кредиторъ на обявения въ несъстоятелность Видински търговецъ Коста С. Ивановъ, е поискалъ отъ Видинския окрѫженъ сѫдъ да му издаде изпълнителенъ листъ по силата на чл. 818 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ отказалъ да уважи искането на кредитора, но Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ обтѫженото си опрѣдѣление е постановилъ да се издаде изпълнителенъ листъ. Това дѣйствие на Софийския апелативенъ сѫдъ би било съвършенно съгласно съ постановлението на чл. 818 отъ Гражданското сѫдопроизводство и съ другитѣ относящи се до това закони, но синдикътъ като прѣдставитель на масата на несъстоятелностьта прѣдъ всичкитѣ сѫдилища и прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ е възразявалъ и поддържалъ, че правилото на чл. 818 отъ Гражданското сѫдопроизводство, търпи изключение въ случай на несъстоятелность на длъжника. На това възражение на страната апелативния сѫдъ отговаря въ опрѣдѣлението си, че ипотекарниятъ кредиторъ не подлежи по закона да влазя въ масата на несъстоятелностьта, а има право да си иска удовлетворението изключително отъ ипотекарния имотъ. Сѫществениятъ въпросъ, слѣдователно, по настоящето дѣло се състои въ това, да ли и кредиторитѣ, обезпечени съ ипотека сѫ длъжни да се подчинатъ на процедурата за освидѣтелствуване на вземанията или сѫ освободени отъ нея. Въ френската практика тоя въпросъ е дѣйствително споренъ и има авторитетни учени, които поддържатъ мнѣнието, което е прокарано и въ обтѫженото опрѣдѣление, че ипотекарнитѣ кредитори не сѫ задължени отъ закона да прѣдставятъ вземанията си за освидѣтелствуване. Нашиятъ законъ, обаче, е очевидно пригърналъ противното мнѣние, като за тая цѣль и прѣтърпѣлъ извѣстни измѣнения. Прѣди всичко, чл. 718 отъ Търговския законъ, като прѣдписва на кредиторитѣ на несъстоятелния да прѣдставятъ въ сѫда своитѣ заявления за вземанията, не съдържа никакво ограничение или изключение, има общъ характеръ и не може освѣнъ да се приеме, че всички кредитори, както обикновенитѣ, тъй и обезпеченитѣ съ ипотека или привилегия, сѫ длъжни да се подложатъ на процедурата за освидѣтелстването на взиманията. Това тълкуване на чл. 718 се подкрѣпя отъ постановлението на чл. 727 отъ Търговския законъ, споредъ който „кредиторътъ на когото само привилегията или ипоте-

Digitized by Google

като се оспоряватъ приема се и пр. . . ". Отъ чл. 727 става явно, че както взиманията, така и обезпеченията се освидѣтелствуватъ и че, ако обезпеченията сж само оспорени, кредиторитѣ се приематъ привремѣнно въ масата като обикновени кредитори. Но Търговскиятъ законъ съдържа и други постановления, които говорятъ въ сжщия смисъль. Отъ тѣхъ постановлението на чл. 759 трѣбва да се приеме за рѣшающе спора. Той гласи, че „отъ деня на рѣшението, съ което е обявена несъстоятелность, никой не може да пристжпи къмъ принудително отчуждаване на недвижимитѣ имоти, даже и на тия, върху които има привилегия или ипотека. Но длъжность на синдика е да извърши продажбата на тия имоти и пр. . . ". Отъ тукъ става явно, първо, че всичкитѣ кредитори и тия, които сж обезпечени съ ипотека и привилегия, сж длъжни да прѣдставятъ взиманията си за освидѣтелствуване, защото никому не е позволено да дѣйствува индивидуално, и второ, че дѣйствително чл. 818 отъ Гражданското сждопроизводство търпи ограничение въ несъстоятелността, понеже ипотекарниятъ кредиторъ не може да получи изпълнителенъ листъ и да дѣйствува самостоятелно за свое удовлетворение. Въ съгласие съ това и слѣдующия вече чл. 760 отъ Търговския законъ заповѣдва, щото синдикътъ да встжпи въ дѣлото и да замѣсти кредитора и тогава, когато изпълнението на отчуждаването е било почнато вече отъ кредитора. При това както се каза, нашиятъ Търговски законъ е прѣтърпѣлъ извѣстни измѣнения на съотвѣтствующитѣ членове отъ Френския търговски законъ, които сж възбуждали тамъ разномислие. Така съотвѣтствующия на чл. 759 отъ Търговския законъ чл. 571 отъ Code de commerce гласи: „a partir du jugement qui d'éclarera la faillite, les créanciers ne pourront poursuivre l'expropriation des immeubles sur les quels ils n'auront pas d'hypothèques", т. е. правило тъкмо противно на постановлението на чл. 759 и което въ противность на чл. 759 отъ нашия Търговски законъ, позволява на ипотекарнитѣ кредитори самостоятелно да слѣдватъ продаването на ипотекарния недвижимъ имотъ на публиченъ търгъ. Отъ казаното до тукъ слѣдва да се приеме, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като е приелъ, че никой законъ не задължавалъ ипотекарния кредиторъ да влазя въ масата на несъстоятелността и че ипотекарниятъ кредиторъ може на общо основание да иска да му се издаде изпълнителенъ листъ и да прѣдзвика продаването на ипотекарния недвижимъ имотъ, е далъ криво тълкуване на закона и е нарушилъ посоченитѣ по-горѣ членове 718, 727 и 759 отъ Търговския законъ, оплакването за които на касатора трѣбва да се приеме основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 15 мартъ 1902 год., защото сж нарушени чл. чл. 718, 727 и 759 отъ Търговския законъ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

Digitized by Google

№ 14 — (78) — 27 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Ив. Каранджуловъ на 11 февруарий т. г. *гражданско дѣло № 932, по описа за 1903 год., на Софийското градско общинско управление, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 25 септемврий 1903 год № 349.* — Въ сждебното заседание се явиха общинскиятъ адвокатъ Г. Калинковъ и отвѣтницата Естеръ Моше Ели, съ повѣреника си П. Шварцъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Естеръ Моше Ели, отъ гр. София, заявила прѣдъ II Софийски градски мирови сждия искъ противъ Софийското градско общинско управление за 564 лева 50 ст. врѣди и загуби, причинени съ това, гдѣто градското общинско управление чрѣзъ пожарната команда ѝ съборило единъ нейнъ дюкянъ построенъ на основание надлежно издаденъ ней отъ сжщото управление позволителенъ билетъ № 80/900 година. II Софийски градски мирови сждия съ рѣшението си № 2594 902 год. отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищцата, Софийскиятъ окржженъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: — „Софийската градска община не отрича да е съборила дюкяна на ищцата, находящъ се на улица „Московска“, а възразява, че това направила, защото сжщиятъ дюкянъ не билъ построенъ съгласно даденото ѝ позволително. Споредъ чл. 43 отъ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста въ Княжеството, щомъ като нѣкой домостроитель започне да гради здание, неотговаряще на позволителното му, агентитѣ на общината сж длъжни да спратъ работитѣ и да съставятъ за това надлежния актъ. Въ случая по силата на едно позволително подъ № 80/900 год., издадено отъ Софийската градска община, ищцата е построила въпросната сграда, която отъ прѣдставения въ дѣлото прѣписъ отъ рапорта на вѣщото лице, инженеръ, става явно, че е солидна сграда, а не барака, така щото Софийската градска община неправилно я съборила, за което и ще трѣбва да отговаря за всичкитѣ врѣди и загуби, които сж послѣдвали ищцата отъ събарянето. Отъ сжщия рапортъ се вижда тоже, че сградата е оцѣнена отъ вѣщото лице на 550 лева, а отъ удостовѣрението подъ № 5604/902 год., издадено отъ I Софийски мирови сждия, че ищцата е похарчила за обезпечение на доказателствата си по сжщото събаряне, една сума отъ 14 лева и 50 ст., така щото искътъ се явява за доказанъ въ размѣръ на 564 лева 50 стотинки. Второто възражение на отвѣтната страна, че сградата е била построена на чуждо мѣсто, е неоснователно, защото това обстоятелство още не ѝ дава право да я събаря, а само лицето, върху мѣстото на което е построена сградата, има право да иска отстранението ѝ“, — съ рѣшението си № 349, отъ 25 септемврий 1903 год., отмѣнилъ онова на мировия сждия и уважилъ искътъ. — Съ касационната си жалба отвѣтникътъ се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не допусналъ свидѣтелитѣ му, искани съ заявление № 12361/903 год., които щѣли да дадатъ точни данни, тъй като зданието вече не сжществува, та заключението на вѣщото

Digitized by Google

лице се основавало само върху прѣдположения; 2) чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е извратилъ съдържанието на позволителния билетъ № 80/900 год., въ свързка съ заключението на вѣщото лице: отъ заключението на вѣщото лице излизало, че зданието е било построено върху 15·[2] квадратни метра, а пъкъ въ позволителния билетъ било казано да се построи двуетажно здание върху 21.[2] квадратни метра. Доводътъ по това обстоятелство сѫдътъ не обсѫдилъ, и 3) чл. чл. 43 и 44 ал. 2 отъ Закона за благоустройството, защото неумѣстно е приложилъ първия отъ тия два члена вмѣсто втория, споредъ които кметството имало право да събаря здания построени въпрѣки позволителния билетъ или по начинъ, както не би могла да се позволи постройката.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по тия оплаквания, като изслуша доклада, обясненията на странитѣ и прокурорското заключение, взе въ съображение: 1) законътъ за благоустройството на населенитѣ мѣста не дава право на общинскитѣ управления да събарятъ сгради дори и тогава, когато тѣ грозятъ срутване или сѫ нездравословни, ако не бѫдатъ прѣдварително освидѣтелствувани за събаряне и ако това освидѣтелствуване не бѫде потвърдено по апелативенъ редъ отъ Министерството на обществените сгради (чл. чл. 23 и 24). Едно изключение прави тоя законъ, въ допълнението отъ 1899 год. на чл. 44, което допълнение съставлява втора негова алинея, именно по отношение на сгради построени тайно безъ позволителенъ билетъ. Но и въ този случай законътъ не дава абсолютно право на общинското управление да срутва сградитѣ само защото сѫ построени безъ позволение, а трѣбва още, както се изразява втората алинея на чл. 44, тѣ „да сѫ построени на мѣсто или по начинъ такива, каквито не би могло да се позволи ако стопанитѣ биха искали позволение“. Този е единиственъ случай, гдѣто законътъ позволява „като гражданска репарация“, (гледай мотивитѣ по това допълнение) на общинското управление само то да срути сградата; но отъ само себе се разбира, споредъ духътъ на закона, че и въ такъвъ случай общинското управление прѣдварително ще констатира, посрѣдствомъ надлежнитѣ органи, че сградата е построена тайно, безъ позволителенъ билетъ, на такова мѣсто и по такъвъ начинъ, щото построяването ѝ да е противъ наредбитѣ на закона. Когато, обаче, една сграда е построена на основание позволителенъ билетъ, какъвто е билъ случая тукъ, законътъ не дава право на общинското управление да я срути подъ прѣдлогъ, че била построена несъобразно съ позволителния билетъ; чл. чл. 43 и 46 отъ речения законъ даватъ право на надлежнитѣ власти само да констатиратъ чрѣзъ актъ отклонението отъ позволителния билетъ, да спратъ строителнитѣ работи, да глобяватъ отклонившитѣ се отъ законнитѣ наредби и да ги даватъ подъ сѫдъ, а сѫдътъ само има право да рѣши срутването на сградата, съгласно чл. 498 отъ Наказателния законъ. Отъ до тукъ изложеното слѣдва, че Софийскиятъ окржженъ сѫдъ правилно е приложилъ по настоящето дѣло чл. 43 отъ Закона за благоустройството и че третото касационно оплакване, като счита, че въ случая билъ приложимъ не чл. 43, а чл. 44 ал. 2 отъ сѫщия законъ, е оплакване неоснователно, тъй като ищцата по настоящето дѣло се е била

Digitized by Google

снабдила съ дозволителенъ билетъ № 80/900 год., който даже е билъ подновенъ съ другъ подъ № 677/901 год., така щото общинското управление не е било ауторизирано отъ закона да й срути сградата; 2) сѫдътъ правилно не е допусналъ на отвѣтната община съ свидѣтели да доказва каква е била постройката на срутената сграда, защото прѣдставеното отъ ищцата писмено заключение на вѣщото лице, което констатира каква е била срутената сграда, е достатъчно, споредъ духа на закона, доказателство замѣстващо актътъ, който общинското управление било е длъжно да състави прѣди да срути сградата, и 3) правилно окржжниятъ сѫдъ не се е спрѣлъ върху въпроса, съ който е билъ сезиранъ отъ общинското управление — да ли срутената сграда е била построена съобразно съ позволителния билетъ, както и не се е спрѣлъ върху въпроса, съ който общинското управление не е счело за нуждно да го сезира — да ли позволителниятъ билетъ билъ издаденъ съобразно съ закона; за сѫдътъ е било важно да установи, че отъ гледна точка на закона Софийското градско общинско управление нѣмало право да срутва една сграда построена на основание издаденъ отъ самото това общинско управление позволителенъ билетъ и че, като я срутило незаконно, длъжно е да заплати надлежно констатиранитѣ врѣди и загуби. Слѣдователно, второто касационно оплакване за извращение съдържанието на дозволителния билетъ и за необсѫждането довода върху това обстоятелство, е оплакване неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Софийското градско общинско управление, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сѫдъ № 349, отъ 25 септемврий 1903 год.. като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *15 — (91) — 3 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 256, по описа за 1901 год., на Славъ Паскалевъ, отъ гр Нова-Загора, съ Елена Тодорова, отъ сѫщия градъ, за мѣсто.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Стефанъ Кънчевъ, адвокатъ въ Нова-Загора, повѣреникъ на Елена Тодорова, по мжжъ Димитрова, отъ сѫщия градъ, е прѣдявилъ искъ прѣдъ Новозагорския мирови сѫдия, противъ Славъ Паскалевъ, отъ сѫщия градъ, за унищожаване на публична продань на единъ недвижимъ имотъ, оцѣненъ за 320 лева, който имотъ Славъ Паскалевъ по взискането си противъ Димитъръ Калчевъ, отъ гр. Нова-Загора, е продалъ на публична продань и задържалъ за себе си. Ищцата казва въ прошението си, че тя притежавала въпросния имотъ по покупка отъ Д Кънчевъ съ единъ продавателенъ актъ отъ 24 августъ 1891 год., и слѣдователно, станалата публична продань, като на чуждъ имотъ, трѣбва да се унищожава и имотътъ да се по-

Digitized by Google

върне на притежателя му (собственика). Мировиятъ сѫдъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 10 юний 1898 год., подъ № 605, призналъ е Елена Тодорова за собственица на продадения имотъ, като осѫдилъ Славъ Паскалевъ да ѝ го повърне. Противъ това рѣшение отвѣтникътъ Славъ Паскалевъ подалъ въззивна жалба въ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ прѣдставения отъ ищцата продавателенъ актъ съ дата 24 августъ 1891 год. се вижда, че тя е купила една кѫща съ дворно мѣсто 8 ара, находящи се въ гр. Нова-Загора, въ махалата „Касъмъ-Зааде-Махлеси", съ страни: Стойко Сѫбевъ, Ив. Ст. Бараковъ, Бѣлю Петровъ и Мехмедъ Ефенди Сахатчията отъ Д. Кънчевъ; 2) тази сѫщата кѫща е била продадена по взискането на Славъ Паскалевъ, противъ Димитъръ Кънчевъ на публична продань и възложена върху взискателя Славъ Паскалевъ, за която е снабденъ и съ крѣпостенъ актъ подъ № 1, отъ 25 януарий 1897 год.; 3) че съгласно чл. 1035 п. 1 Гражданското сѫдопроизводство, публичната продажба на въпросния имотъ е недѣйствителна, защото този имотъ е продаденъ за чуждъ дългъ и не принадлежи на длъжника Димитъръ Кънчевъ, а слѣдователно, и добитиятъ крѣпостенъ актъ за него нѣма никаква стойность, защото той е незаконенъ въ своята си основа и въ причината която го е създала — публичната продань и въ такъвъ случай тукъ не може да става и дума за прѣдпочитане по чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото двата акта—продавателниятъ и крѣпостниятъ, не произхождатъ, отъ едно и сѫщо лице — отъ единъ продавачъ, и 4) твърдението на отвѣтната страна — апелаторътъ по дѣлото, че възиваемата Елена Тодорова не е правила никакви възражения и прѣдявявала никакви прѣтенции за собственость, когато се е описвалъ и продавалъ въпросниятъ имотъ, и че на нейно име ще е билъ записанъ въ емлячнитѣ регистри за което и прѣдставятъ едно удостовѣрение подъ № 1712, издадено отъ Новозагорското общинско управление, си нѣма мѣстото, щомъ като признаватъ продавателния актъ за достовѣренъ и не правятъ никакви възражения противъ неговата дѣйствителность. Всичко това щѣло да има значение, ако апелаторътъ се стараеше и искаше да докаже, че продавателниятъ актъ прѣдставенъ отъ възиваемата е икономиченъ — симулативенъ; въпросъ който той не повдига", — съ рѣшението си отъ 13 декемврий 1898 год., подъ № 610, потвърдилъ онова на Новозагорския мирови сѫдия подъ № 605/98 година. — Срещу това рѣшение Славъ Паскалевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото прѣдпочелъ продавателния актъ на ищцата прѣдъ неговия крѣпостенъ актъ за недвижимъ имотъ на сѫщия продавачъ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: по силата на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, ако едно лице е купило недвижимъ имотъ съ частенъ продавателенъ актъ, а друго е купило сѫщия имотъ отъ сѫщия продавачъ съ крѣпостенъ

Digitized by Google

актъ, прѣдпочита се този, който го е купилъ съ крѣпостенъ актъ, макаръ послѣдниятъ да носи и по подирешна дата. Сѫщото правило важи и за случая, когато крѣпостниятъ актъ на втория продавачъ е издаденъ на основание опрѣдѣление, съ което е утвърдена публична продань на имота. Законътъ не различава въ това отношение между обикновенитѣ продажби и тия, извършени на публиченъ търгъ, а тамъ гдѣто законътъ не различава не може и сѫдътъ да различава. При това съображението на сѫда, че публичната продань въ подобенъ случай трѣбва да се счита за недѣйствителна, по силата на чл. 1035 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, не може да има значение за случая, понеже проданьта е станала, купувачътъ се е снабдилъ съ крѣпостенъ актъ и на сѫда прѣдстои да разрѣши само въпроса, кой отъ двамата купувачи трѣбва да бѫде прѣдпочетенъ. Правилото на чл. 1035 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство е абсолютно само тогава, когато на публиченъ търгъ се продава съвършено чуждъ имотъ, който не е билъ собственость на длъжника. Сѫщото правило се съдържа въ чл. 231 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, но то никакъ не противорѣчи съ постановлението на чл. 220, който дава прѣдпочтение на продажбата, извършена съ крѣпостенъ актъ, макаръ и по-рано да е сѫществувала друга извършена по частенъ редъ. Когато прочее, продавачътъ е едно и сѫщо лице, могатъ да сѫществуватъ нѣколко продажби, безъ да бѫде винаги дѣйствителна непрѣменно първата. При публичнитѣ продажби трѣбва, прочее, да се приеме сѫщото съ тая разлика, че първиятъ купувачъ съ частенъ актъ, ако има послѣдния завѣрена дата, може да отклони извършването на публичната продань, ако до извършването ѝ или поне до издаването на крѣпостенъ актъ се възползува отъ ония прави срѣдства, които законътъ за тая цѣль му е прѣдоставилъ, но мине ли тоя срокъ, извадили си купувачътъ по публична продань крѣпостенъ актъ, положението се измѣнява, и по силата на общото правило на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, продажбата съ крѣпостенъ актъ трѣбва да се прѣдпочете прѣдъ попървата, извършена съ частенъ актъ. При тия обстоятелства, Старозагорскиятъ окржженъ сѫдъ по настоящето дѣло, като е далъ прѣдпочитане на частния продавателенъ актъ на ищцата прѣдъ крѣпостния актъ на отвѣтника, сега касаторъ, и като е признаялъ, че публичната продань, на основание на която е билъ издаденъ крѣпостниятъ актъ на отвѣтника, била недѣйствителна, по силата на чл. 1035 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окржженъ сѫдъ № 610, отъ 13 декемврий 1898 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 220 отъ Закона за Задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

Digitized by Google

№ *16* — (*99*) *5 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 267, по описа за 1901 год., на Ангелъ Ивановъ, отъ гр. Пловдивъ, срещу рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ № 375, отъ 19 септемврий 1900 година.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Шерифъ Алиевъ, сарачъ, отъ гр. Пловдивъ, заявилъ прѣдъ I Пловдивски градски мирови сждия искъ противъ тивъ Ангелъ Ивановъ, книжаръ, отъ сѫщия градъ, за да вдигне послѣдниятъ дъсчената прѣграда (перде) и му отстѫпи прѣграденото съ нея негово двѫрно мѣсто заедно съ нуждника. I Пловдивски градски мирови сждия съ рѣшението си № 4/1900 год., уважилъ иска само за вдигане прѣградата, а за собствеността на мѣсто го е отхвърлилъ, като недоказанъ. И двѣтѣ страни сѫ апелирали: отвѣтникътъ — за да се отхвърли иска всецѣло, а ищецътъ — за да му се признае собствеността и върху двора съ нуждника, за която цѣль е искалъ и му сѫ били допуснати въ втората инстанция свидѣтели, съгласно чл. 325 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, за доказване придобиването на собствеността, чрѣзъ давностно владѣние. Пловдивскиятъ окржженъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че както се вижда отъ чертежа, съставенъ отъ мировия сждия на мѣстото, кѫщитѣ на странитѣ се намиратъ въ единъ дворъ четвъртитъ, който не е билъ прѣгражданъ до напослѣдъкъ цѣлъ; че сега отвѣтникътъ е прѣградилъ и завладѣлъ половината дворъ и нуждника (захода), като е построилъ новата дъсчена прѣграда — продължение на старата построена отъ ищеца и означена (новата) съ червенъ моливъ; че разпитанитѣ сѫщо на мѣстото свидѣтели отъ мировия сждия не установяватъ нищо по дѣлото, защото аслѫ не имъ сѫ задавани въпроси относително владѣнието на двора, отъ кого е той владѣнъ, колко години и има ли придобито право на собственость. Съ една дума при разпита на 24 ноември 1899 год. не е обръщано внимание на условията за придобиване по давность чрѣзъ владѣние. Отъ сѫщитѣ свидѣтели не се вижда, щото странитѣ задружно да сѫ владѣли 15 години тоя дворъ; че отъ друга страна разпитанитѣ въ втората инстанция свидѣтели, а особено свидѣтелката Зюмбюлъ Абла установяватъ, че ищецътъ отъ 20 години насамъ владѣлъ цѣлия дворъ, включително и частьта, която е заградилъ отдвѣтникътъ; че сѫщата свидѣтелка доказва, че и по първия собственикъ на кѫщата на отвѣтника не е владѣлъ двора, защото купилъ отъ арабката Фатма — Абла само кѫщата безъ дворъ и заходъ и живущитѣ въ кѫщата ходили по тепето изъ камънитѣ по естествена нужда; че слѣдователно, искътъ на ищеца за правото му на собственость надъ цѣлия дворъ се доказва, понеже той е владѣлъ 20 години изключително тоя дворъ; че отъ рѣшението № 186 на сѫда отъ 21 априлъ 1899 год. се вижда, че е отхвърленъ иска на отвѣтника за вдигане построената прѣграда отъ ищеца до половината на двора; че отъ друга страна по самия крѣпостенъ актъ на отвѣтника,

Digitized by Google

съдържанието на който, като официаленъ актъ, не може да се оборва или допълнува съ свидѣтелски показания (чл. 326 отъ Гражданското сѫдопроизводство) тоя отвѣтникъ нѣма, освѣнъ една кѫща, но не и дворъ — крѣпостенъ актъ № 165; че отвѣтникътъ се слѣдва да отстѫпи цѣлия дворъ на ищеца и въ тая смисъль да се измѣни рѣшението на първия сѫдия", — съ рѣшението си № 375, отъ 19 септемврий 1900 год. измѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска всецѣло. — Съ касационата си жалба отвѣтникътъ се оплаква, че Пловдивскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 58 и 59, въ свързка съ чл. чл. 282 и 283 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото ищецътъ не е доказалъ иска си; 2) чл. чл. 325 и 328 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото сѫдътъ е допусналъ съ свидѣтелски показания да се доказва правособствеността върху недвижимъ имотъ, безъ това да е било искано отъ ищеца; 3) чл. 329 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото давность не се доказвало освѣнъ съ мѣстно дознание, а не съ свидѣтелски показания, и 4) чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не билъ оцѣнилъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ първата инстанция и защото е приелъ за установени такива обстоятелства, каквито не сѫ били установени въ дѣйствителность.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) въпросътъ — да ли ищецътъ е доказалъ или не е доказалъ иска си — е въпросъ по сѫщество. Отъ тука слѣдва, че първото оплакване въ касационната жалба, мотивирано, че ищецътъ не е доказалъ иска си, е оплакване по сѫщество и не подлежи на касационно обсѫждане, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата; 2) ищецътъ е искалъ, както това се вижда въ апелативната му жалба, да му се допуснатъ свидѣтели и въ сѫдебното заседание е обяснилъ, както се вижда отъ протокола съ дата 12 май 1900 година на Пловдивския окржженъ сѫдъ, че свидѣтелитѣ ги иска, съгласно чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за да докаже давностното си владѣние върху спорния дворъ съ нуждникъ, и съ тази цѣль сѫдътъ му допусналъ свидѣтелитѣ; срѣдството же за доказване придобиването на собственость върху недвижимъ имотъ чрѣзъ давностно владѣние състои именно отъ свидѣтелски показания, както изрично говори чл. 325 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а не отъ мѣстно дознание, както криво разбира касаторътъ, тъй като чл. 329 отъ сѫщото сѫдопроизводство прѣдвижда дознанието като срѣдство за доказване не давностно владѣние, а пространството, мѣстностьта или проточването на границитѣ на поземелното владѣние, сѫщо и забѣлѣжката на чл. 329 допуска дознанието, че за доказване давностното владѣние на общинскитѣ мери и балталъци, тъй като общински мери и балталъци по естеството си сѫ неотчуждаеми и слѣдователно непридобиваеми и чрѣзъ давность, а допуска дознанието за доказване естеството на тия земи, т. е. да ли тѣ ab antiqo сѫ били привързани къмъ общинитѣ, за да имъ служатъ за мери и балталъци. Прочее, второто касационно оплакване, че сѫдътъ билъ допусналъ свидѣтелитѣ за доказване правособственость върху недвижимъ имотъ, безъ да е било това искано

Digitized by Google

отъ ищеца, както и третото касационно оплакване, че съ дознание, а не съ свидѣтели, се доказвало давностното владѣние, сж оплаквания неоснователни, и 3) за свидѣтелитѣ, разпитани въ първата инстанция, окржжниятъ сждъ говори, че не доказватъ претенциитѣ на ищеца. Значи сждътъ не само е оцѣнилъ показанията имъ, но ги е оцѣнилъ така, както желае отвѣтникътъ. Слѣдователно, четвъртото му касационно оплакване, че не билъ ги оцѣнилъ, е невѣрно. Послѣдната половина на сжщото оплакване, че сждътъ билъ приелъ за установени такива обстоятелства, каквито не сж били установени, е една голословна фразеология и за това нѣма никакво значение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ангелъ Ивановъ, срѣщу рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ № 375, отъ 19 септемврий 1900 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *17 — (103) 8 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 889, по описа за 1903 год., на Пловдивския окржженъ управитель и на наслѣдницитѣ на покойния Георги п. Теодоровъ, отъ гр. Пловдивъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 1 септемврий 1903 год.* — Въ сждебното заседание се яви държавниятъ адвокатъ В. Грамоловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: нотариусътъ при Пловдивския окржженъ сждъ, на основание едно отношение отъ Пловдивския окржженъ управитель, съ постановлението си № 191, отъ 28 декемврий 1902 год., постановилъ щото наслѣдницитѣ на покойния Георги п. Тодоровъ да платятъ срещу оставено отъ него тѣмъ наслѣдство въ размѣръ на 142.989 лева и 80 ст. безвъзмездно мито по $^1/_2\%$ — 714 лева и 95 ст. и глоба 71 лева и 49 ст., всичко 780 лева и 44 стотинки. Наслѣдницитѣ на Георги п. Тодоровъ сж обжалвали това постановление прѣдъ Пловдивския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ доказателствата събрани отъ финансовитѣ власти се установява какво стойностьта на наслѣдството, останало на апелатора, възлиза на 142.989 лева и 80 ст.; че тѣзи доказателства не могатъ да се опровергнатъ отъ прѣдставения отъ апелатора инвентаръ, тъй като оцѣнката въ този инвентаръ не се основава на данни, черпени отъ емлячнитѣ регистри; че отъ друга страна, сждътъ прѣдъ видъ, че отъ търговскитѣ книги на наслѣдателя се вижда, какво дълговетѣ му възлизатъ на една сума отъ 99.124 лева златни, които се равняватъ на 102.201 лева ср. и 66 ст., върху която сума, съгласно чл. 8 п. 5 отъ Закона за митата отъ имоти придобити по безвъзмезденъ начинъ, не трѣбва да се събере никакво мито; че въ такъвъ случай, тази сума като се извади отъ сумата 142.989 лева и 80 ст., слѣдва да се вземе

Digitized by Google

мито само върху сумата 40.790 лева и 14 ст.; че възражението на тъжителя, какво, че мито не трѣбвало да се взема върху вѣресиитѣ, не може да се уважи, тъй като съгласно чл. 7 отъ сѫщия законъ, подобно мито се налага, но се изплаща само слѣдъ като наслѣдницитѣ събератъ вѣресиитѣ и придобиятъ собственость на спорнитѣ имоти, което финансовитѣ власти трѣбва да иматъ прѣдъ видъ при събирането на митото", — съ опрѣдѣлението си отъ 1 септемврий 1903 год., измѣнилъ постановлението на нотариуса така: осѫдилъ наслѣдницитѣ да платятъ върху сумата 40 790 лева и 14 стотинки по $^1/_2\%$ безвъзмездно мито — 203 лева и 95 стотинки. — Срещу това опрѣдѣление подаватъ касационни жалби, както наслѣдницитѣ на Георги п. Тодоровъ, така и Пловдивскиятъ окржженъ управитель. Наслѣдницитѣ на Георги п. Тодоровъ се оплакватъ, че Пловдивскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 376 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ прѣдставеното му удостовѣрение отъ 23 февруарий 1902 год., № 1083, издадено отъ II Пловдивски градски мирови сѫдия, съ което тѣ сѫ се домогнали да докажатъ, че дѣйствителната стойность на наслѣдената стока била не 45.000 лева, както твърди финансовата власть, а 17.669 лева и 40 стотинки; 2) чл. 384 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не далъ точната прѣцѣнка за доказателната сила на прѣдставения му инвентаръ, въ който е казано, че даннитѣ сѫ черпени отъ описа, съставенъ отъ Пловдивското градско общинско управление съвмѣстно съ I Пловдивски градски мирови сѫдия, които пъкъ сѫ се ржководили сѫщо отъ емлячнитѣ регистри, и 3) чл. 7 отъ Закона за безвъзмездното мито, защото не спрѣлъ дѣлото до събиране на вѣресиитѣ, а ги осѫдилъ да платятъ мито и за тѣхъ прѣди да бѫдатъ събрани и защото тѣ, бидѣйки наслѣдници по описъ, не могатъ да бѫдатъ осѫдени на никакво мито прѣди окончателното ликвидиране на наслѣдството за да се види да ли активътъ надминава пасива. А Пловдивскиятъ окржженъ управитель се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 8 п. 5 отъ Закона за безвъзмездното мито, защото е взелъ за доказателство, относително дълговетѣ на наслѣдодателя, една произволно съставена отъ вѣщо лице равносмѣтка за актива и пасива му, когато това може да се доказва само съ търговски книги, държани по търговски редъ, каквито покойниятъ наслѣдодатель е нѣмалъ, и 2) чл. 14, алинея послѣдна отъ сѫщия законъ, защото неправилно е освободилъ наслѣдницитѣ отъ глобата върху укритото мито.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния адвокатъ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия двѣ касационни жалби, взе въ съображение: *по касационна жалба на наслѣдницитѣ на Георги п. Тодоровъ*: 1) оплакването, че сѫдътъ не далъ точна оцѣнка на прѣдставения му инвентаръ, е неоснователно, защото, ако дѣйствително и този инвентаръ бѣше основанъ върху емлячнитѣ регистри, на които сѫ се основавали свѣдѣнията, събрани отъ финансовитѣ агенти — а че свѣдѣнията на послѣднитѣ сѫ били събрани отъ емлячнитѣ регистри за това не се е подигналъ споръ — необяснима е разликата въ оцѣнката на имотитѣ въ единъ случай и въ другия; 2) оплакването, за гдѣто сѫдътъ не спрѣлъ

Digitized by Google

дѣлото до събирането на вѣресиитѣ както и до ликвидирането на наслѣдството, понеже то било прието подъ описъ, е оплакване тоже неоснователно, защото отъ гледна точка на Закона за безвъзмездното мито, приемането на едно наслѣдство подъ описъ съответствува съ освобождението отъ мито дълговетѣ на наслѣдството, споредъ чл. 8 отъ Закона за безвъзмездното мито, а по отношение на вѣресиитѣ, сѫдътъ туря условието щото митото за тѣхъ да се събере слѣдъ прибирането имъ, и 3) оплакването, обаче, за гдѣто сѫдътъ не оцѣнилъ прѣдставеното му свидѣтелство № 1083/902 год., издадено отъ II Пловдивски градски мирови сѫдия, е оплакване основателно, защото това свидѣтелство удостовѣрява, че оцѣнената за 45.000 лева манифактурна стока на наслѣдодателя била продадена съ отстѫпка върху 51 % за сумата 17.669 лева и 40 стотинки, а сѫдътъ, като не се е произнелъ върху значението на този фактъ, нѣщо което е негова длъжность, съществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство. *По касационната жалба на Пловдивския окржженъ управитель*: 1) въ дѣлото не се вижда да сѫ били прѣдставени нѣкакви „търговски книги", навѣрно подъ „търговски книги" сѫдътъ разбира сѫщиятъ оня инвентаръ, на който не дава значение по отношение на недвижимитѣ имоти, по съображение, че не билъ основанъ върху данни, черпени отъ емлячнитѣ регистри. Обаче, чл. 8 п. 5 отъ Закона за безвъзмездното мито, на който се основавава сѫдътъ, говори за търговски книги, държани съгласно Търговския законъ. Прочее, като се основалъ на инвентаръ извлѣченъ отъ неизвѣстно за сѫда какви книги и съставенъ отъ неотговорно прѣдъ сѫда лице, Пловдивскиятъ окржженъ сѫдъ съществено е нарушилъ тоя членъ и за това първото оплакване въ тази касационна жалба е основателно, и 2) нотариусътъ съ постановлението си е наложилъ и глоба, съгласно чл. 14 отъ Закона за безвъзмездното мито. Пловдивскиятъ окржженъ сѫдъ, като не дава никакво съображение, защо освобождава наслѣдницитѣ отъ тая глоба, съществено нарушава чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Слѣдователно и това оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Пловдивския окржженъ сѫдъ отъ 1 септемврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, както и чл. 8 п. 5 отъ Закона за безвъзмездното мито, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ *18 — (110) — 10 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 273, по описъ за 1901 год., на Никола Р. Радовичъ, отъ гр. Силистра, срещу рѣшението на Силистренския окржженъ сѫдъ № 23, отъ 2 априлъ 1901 година.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж: Никола Р. Радовичъ, отъ гр. Силистра, заявилъ прѣдъ Аккадънларския мирови сждия искъ противъ Сюлеймань Чаушъ Садуловъ, отъ с. Чобанъ-Насуфъ, за 72 крини жито или стойностьта имъ 154 лева врѣди и загуби, вслѣдствие незаконно заораване и посѣване една негова кжшла. Аккадънларскиятъ мирови сждия съ рѣшението си № 743/900 год. уважилъ иска. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Силистренския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че ищецътъ Никола Радовичъ претендира врѣди и загуби отъ 72 крини жито или стойностьта имъ 154 лева отъ отвѣтника (днешния апелаторъ), произходящи отъ посѣването му на една кжшла отъ послѣдния, находяща се въ с. Чобанъ-Насуфъ, за която той притежавалъ крѣпостенъ актъ и въведенъ въ владѣние за сжщата кжшла; 2) че отвѣтникътъ, както въ първата инстанция, така и въ днешното сждебно заседание признава, да е посѣялъ въпросната кжшла, обаче възразява, че тя била негова собствена и я владѣялъ на основание едно сждебно рѣшение № 82/96 год., издадено отъ Аккадънларското мирово сждилище, което и прѣдставилъ за доказателство къмъ първостепенното дѣло; 3) че въ днешното сждебно заседание апелаторътъ освѣнъ това възразява, какво искътъ на ищеца не е основателенъ още и на слѣдующитѣ основания: а) че искътъ му, който произтича отъ врѣди и загуби отъ неправилно засѣване (т. е. завладѣване) на една негова кжшла, трѣбвало по-рано да бжде заведенъ процесъ за нарушено владѣние и послѣ, ако се установи, че има дѣйствително нарушено владѣние, тогава да дири врѣди и загуби, и б) че и ако би ималъ право така да заведе направо иска си, то той пакъ по силата на чл. 21 отъ Закона за земитѣ не се счита за длъженъ на нѣкакви врѣди и загуби или било наемъ отъ засѣяната отъ него нива; 4) че ищецътъ не прави никакви възражения на възраженията на отвѣтника (апелатора), а моли само по силата на прѣдставенитѣ отъ тѣхъ документи е фактъ, че отвѣтникътъ не успорва да е засѣялъ кжшла да бжде потвърдено рѣшението на мировия сждия, и 5) че отъ така изложени обстоятелствата, възраженията на апелатора се явяватъ за основателни, тъй като въ случая искътъ е заведенъ за врѣди и загуби отъ незаконно засѣване на една кжшла на ищеца, а естествено е, че за да има врѣди и загуби отъ засѣване на една чужда нива трѣбва да има по-рано нарушено владѣние и послѣ ако ищецътъ докаже своето право (нарушено владѣние) надъ имота, тогава има право и да дири врѣди и загуби отъ този имотъ. Отъ друга страна ако и да имаше право да заведе ищецътъ така прѣждеврѣменно своя искъ, то той е пакъ неоснователенъ, по силата на чл. 21 отъ Закона за земитѣ, тъй като отвѣтникътъ не произволно владѣе (или засѣялъ) тази кжшла, а по силата на едно сждебно рѣшение, вслѣдствие на което той се е считалъ possesseur de bonne foi на този имотъ, въ какъвто случай той по силата на горния членъ отъ Закона за земитѣ, ако и да бжде осжденъ да отстжпи собственостьта и владѣнието на имота, който го е владѣлъ и владѣе, като possesseur de bonne foi, то той пакъ не е длъженъ да плаща нѣкакви врѣди и загуби, които е билъ прѣтърпѣлъ дѣйствителния правособственикъ“, — съ рѣшението си № 23, отъ 2 априлъ 1901 год., отмѣнилъ първо-

Digitized by Google

степенното рѣшение и отхвърлилъ иска. — Съ касационната си жалба ищецътъ се оплаква, че Силистренскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 80 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е счелъ, че отвѣтникътъималъ владѣнието на основание рѣшението № 82/96 год., когато самъ отвѣтникътъ въ апелативната си жалба и въ заседанието на 19 мартъ 1901 год. е признавалъ, че това рѣшение не е още влѣзло въ сила, а пъкъ отъ друга страна игнорираль неговия (на ищеца) крѣпостенъ актъ съ забѣлѣжката му, че той билъ въведенъ въ владѣнието на имота, и 2) чл. 21 отъ Закона за земитѣ, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото искътъ не билъ за наемъ, а за врѣди и загуби, причинени отъ незаконни дѣйствия, та чл. 21 отъ Закона за земитѣ билъ неприложимъ въ случая.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) искъ за врѣди и загуби отъ незаконно заораване или посѣване нива на ищеца е едно разчленение на искъ за възстановление нарушеното владѣние на тази нива, защото искътъ за възстановление нарушеното владѣние обема въ себе си: първо, възстановлението владѣнието на ищеца върху имота му и второ — допълнително — повръщането или заплащането му причиненитѣ отъ отвѣтника врѣди и загуби отъ нарушаването на владѣнието. Отъ тука слѣдва, че искъ за врѣди и загуби отъ незаконно заораване или посѣване имота на ищеца, трѣбва да се разгледва споредъ правилата за възстановление на нарушено владѣние, като прѣдварително се разрѣши въпроса за факта на владѣнието и нарушението, а послѣ, ако има случай, въпроса за причиненитѣ врѣди и загуби и за размѣра имъ. Прочее, споредъ чл. 49 отъ Гражданското сжпопроизводство, по дѣла за нарушено владѣние, взиматъ се прѣдъ видъ документитѣ, установляющи правособственость върху недвижими имоти, само до колкото тѣ установяватъ факта на владѣнието. Въ крѣпостния актъ на ищеца е установенъ фактътъ на владѣнието чрѣзъ забѣлѣжката на гърба му отъ 2 декемврий 1897 год. въ смисъль, че ищецътъ билъ тогава въведенъ въ владѣнието на имота. Силистренскиятъ окржженъ сждъ е игнорираль тази забѣлѣжка и погрѣшно е счелъ, че съ силата на рѣшението № 82/96 год. отвѣтникътъ е ималъ владѣнието, когато, ако бѣше взелъ прѣдъ видъ забѣлѣжката на гърба на крѣпостния актъ, щѣше да види, че подиръ датата на това рѣшение, ищецътъ е билъ въведенъ въ владѣнието на сжщия имотъ. Слѣдва, че окржжниятъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, и 2) Силистренскиятъ окржженъ сждъ неумѣстно прилага въ случая членъ 21 отъ Закона за земитѣ. Съ тоя членъ законодателтъ е гонилъ тази цѣль, щото мирийскитѣ земи да не бждатъ изоставяни необработвани отъ владѣлцитѣ имъ, тъй като отъ десятъка имъ се поддържала държавата, която се е считала за тѣхенъ собственикъ, тъй че ако нѣкой похититель обработи такава земя и разбира се, плаща десятъка, може да се осжди само да повърне земята на първия ѝ владѣтель, но не и обезщетение за изнемощаването ѝ, или стойностьта на наемъ. Тоя членъ, слѣдователно, е неприложимъ въ случай на нарушено владѣние, защото, ако ищецътъ

Digitized by Google

е владѣлъ земята, значи той не я е изоставилъ и нарушителътъ на владѣнието му нарушава и негового право и установения редъ на Държавата, ако ли ищецътъ не я е владѣлъ, искътъ му ще бѫде отхвърленъ по недоказаность. Прочее, Силистренскиятъ окржженъ сѫдъ като е противопоставилъ на ищеца чл. 21 отъ Закона за земитѣ, сѫществено е нарушилъ пакъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Силистренския окржженъ сѫдъ № 23, отъ 2 априлъ 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ *19 — (112) — 12 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *ерождансько дѣло № 277, по описа за 1901 год., на Младенъ Златковъ, отъ с. Мошино, Софийско, съ Рангелъ и Коце Спасови, отъ сѫщото село, за ливада.* — Въ заседанието се явиха Рангелъ и Коце Спасови, съ повѣреника си А. Странджевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 11 октомврий 1897 год., до IV Софийски мирови сѫдия, Младенъ Златковъ, отъ с. Мошино, молилъ да се призоватъ и осѫдятъ Рангель и Коце Спасови, отъ сѫщото село, да му отстѫпятъ неправилно присвоената отъ тѣхъ часть отъ ливадата му, находяща се въ с. Мошино, въ мѣстностьта „Задъ воденицата", отъ около 4¼ декара, съ стойность 180 лева, като при това му заплатятъ и 75 лева стойность на три кола сѣно събрани отъ сѫщата ливада, или пъкъ му дадатъ въ натура три кола сѣно. Мировиятъ сѫдия уважилъ така заявения искъ. Обаче, по апелъ на отвѣтницитѣ, Софийскиятъ окржженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 26 октомврий 1899 год., подъ № 340, отмѣнилъ онова на мировия сѫдия отъ 17 августъ 1898 год. и отхвърлилъ иска на ищеца, по слѣдующитѣ съображения: „въ прѣдставения отъ ищеца крѣпостенъ актъ се казва, че той е собственикъ на означената въ него ливада. Отъ обясненията му, обаче, дадени, както въ първата, тъй и въ втората инстанции се вижда, че тая ливада не е негова изключителна собственость, а собственость на сѣмейната община, на която той билъ управитель. Отъ показанията на разпитанитѣ при дознанието околни на ливадата люди се доказва, че прѣди около 7—8 години, когато управитель на тая сѣмейна община билъ братътъ на ищеца Георе, е станала една замѣна, споредъ която спорната ливада се отстѫпила на отвѣтницитѣ срещу други двѣ тѣхни ливади. Въ послѣдствие ищецътъ на тая замѣна не билъ се възпротивилъ, а напротивъ даже занимавалъ е свободното ползуване на отвѣтницитѣ върху ливадата, когато тѣ сѫ искали да стоварватъ върху нея камъни. Прочее, при сѫществуването на тая замѣна ищецътъ е прѣста-

Digitized by Google

налъ да бѫде собственикъ на спорната ливада, слѣдователно, искътъ подлежи да бѫде отхвърленъ напълно. Срещу това рѣшение ищецътъ Младенъ Златковъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ прѣдметната замѣна на недвижими имоти за дѣйствителна, безъ да е била облѣчена въ писмена форма.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на Рангелъ и Коце Спасови и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: по силата на чл. 333 отъ Закона за задълженията и договоритѣ „другитѣ правила, които сѫ установени за продажбта, се прилагатъ така сѫщо и за замѣната". Такова правило е, прѣди всичко, постановлението на чл. 219, споредъ което „договоритѣ за прѣхвърляне право на собственость върху недвижими имоти трѣбва да ставатъ подъ страхъ на недѣйствителность, съ нотариялень или частенъ писменъ актъ", тъй като въ другитѣ постановления на отдѣла за замѣната нищо не се говори за начина на извършването ѝ. За това, Софийскиятъ окржженъ сѫдъ като е призналъ, че замѣната на недвижими имоти може да се доказва и съ показания на свидѣтели, а не само съ писмени документи, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 333 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сѫдъ № 340, отъ 26 октомврий 1899 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 333 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *20 — (115) — 15 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първи мартъ хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ на 27/II т г. *гражданско дѣло № 287, по описа за 1901 год, на Спаса Христова, отъ гр. Кюстендилъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окр сѫдъ отъ 19 януарий 1901 год.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Спаса Христова отъ гр. Кюстендилъ, заявила прѣдъ Кюстендилския градски мирови сѫдия искъ противъ мѫжа си — Стоименъ Павловъ и противъ взискателя му — Христо Киселички, отъ сѫщия градъ, за освобождение отъ описъ, наложенъ отъ взискателя върху едно нейно лозе, за дългъ на мѫжа ѝ. Кюстендилскиятъ градски мирови сѫдия съ рѣшението си № 720/900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцата е апелирала, като е прѣдставила единъ час-

Digitized by Google

тенъ продавателенъ записъ, прѣдъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „за доказване на искътъ си ищцата е прѣдставила въ сѫда приложения къмъ дѣлото, продавателенъ записъ съ дата 1 мартъ 1893 год., издаденъ отъ Захария Димитровъ, отъ гр. Кюстендилъ, на ищцата за това, че й продалъ горѣописаното лозе за 427½ лева, които получилъ отъ нея; записътъ подписанъ отъ единъ свидѣтель, и 2) ищцата е завела искъ за собственость и като ищца, ней тежи да докаже, че лозето е нейна собственость. Съ този продавателенъ записъ тя доказва само, че между нея и Захария Димитровъ е сключенъ договоръ за продажба на лозето, но съ нищо не доказва, че това лозе е било собственость на Захария Димитровъ за да се счита, че тази собственость е прѣминала върху нея. Слѣдователно, искътъ й трѣбва да се отхвърли, като недоказанъ, като се потвърди обжалваното рѣшение и се осѫди да плати на явившия се въззиваемъ възнаграждение за водене на дѣлото въ тази инстанция“, — съ рѣшението си отъ 19 януарий 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Съ касационната си жалба ищцата се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 217 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 80, 283, 356, 376, 380 послѣдна алинея, 384 и 360 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, като констатиралъ въ първия мотивъ на рѣшението си, че съ продавателния си записъ тя била доказала покупката на лозето, съ втория мотивъ пъкъ казалъ противното — че ищцата „не може да докаже“ лозето да е станало нейна собственость, когато отъ реченото продавателно се виждало явно, че тя е купила това лозе.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по тази касационна жалба, взе въ съображение: чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като отъ една страна, въ първата си алинея прѣдписва щото договоритѣ за прѣхвърляне собствеността върху недвижими имоти да ставатъ съ нотариялнъ или частенъ писменъ актъ, а отъ друга страна, въ втората си алинея, дава прѣимущество на нотариалния актъ, макаръ и съ по-послѣдна дата, отъ частния писменъ актъ, има за цѣль, отъ една страна, да запрѣти продажбата на недвижими имоти по устенъ договоръ, отъ друга страна, да даде възможность на собственицитѣ да продаватъ имотитѣ си и съ частни писмени актове, а отъ трета страна, да прѣдупрѣди купувачитѣ да не купуватъ съ частни актове, освѣнъ когато иматъ довѣрие въ продавачитѣ си, че тѣ или тѣхнитѣ правоимѣющи нѣма да продадатъ по-послѣ сѫщитѣ имоти на други купувачи съ натариялни актове. При това, понеже, съгласно чл. 34 отъ Закона за нотариуситѣ, не се издава нотариялнъ актъ безъ да е прѣдставилъ продавачътъ доказателствата си за собствеността на продаваемия недвижимъ имотъ, слѣдва, че прѣимуществото въ доказателствената сила на нотариалния прѣдъ частния актъ състои въ това, гдѣто първия прѣдставлява провѣрени доказателства за собствеността на продавача, който, слѣдователно, се счита, че е билъ дѣйствително собственикъ на продадения отъ него имотъ, до като не се докаже противното, когато частниятъ актъ не прѣдставлява тази доказателствена сила и слѣдо-

Digitized by Google

вателно, при първото възражение, щомъ тази доказателствена сила му се оспори, купувачътъ съ частенъ актъ е дълженъ да прѣдстави надлежнитѣ доказателства, че продавачътъ му е билъ дѣйствителенъ собственикъ на имота. По настоящето дѣло отвѣтникътъ—взискатель, Хр. Киселички, чрѣзъ налагането запоръ върху спорното лозе и описването му за дългъ на Стоименъ Павловъ е до очевидность изявилъ, че той счита това лозе за собственость на Стоименъ Павловъ, а това изявление съдържа въ себе си ясно оспорване на каквото доказателство и да би се прѣдставило отъ когото и да е въ смисъль, че реченото лозе принадлежи другому а не на Стоименъ Павловъ; това е прочее едно явно оспорване на прѣдставеното отъ ищцата продавателно въ смисъль, че нейниятъ продавачъ не е билъ собственикъ на лозето. Отъ тука слѣдва, че тя е била длъжна да прѣдстави и надлежнитѣ доказателства, че нейниятъ продавачъ е билъ дѣйствителенъ собственикъ на лозето. Такива доказателства като не прѣдставила, правилно окржжниятъ сждъ е отхвърлилъ искътъ ѝ. Слѣдователно, оплакването ѝ въ касационната жалба за нарушение чл. чл. 217 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. чл. 80, 356, 376, 380, 384 и 360 отъ Гражданското сждопроизводство, е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационата жалба на Спаса Христова, срещу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 19 януарий 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *21 — (117) — 15 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на първи мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 317, по описа за 1903 г., на Ив. Хр. Мутевъ, отъ гр. Севлиево, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Севлиевско, отъ 19 декемврий 1902 год.* — Въ заседанието се яви адвоката П. Пешевъ, повѣреникъ на касатора Ив. Хр. Мутевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Търновскиятъ окржженъ сждъ, отдѣление Севлиевско, при разглеждане на гражданското частно производство № 263/902 год., заведено по частната жалба на Ив. Хр. Мутевъ, отъ гр. Севлиево, противъ опрѣдѣлението на Севлиевския мирови сждия подъ № 779/902 год., като взелъ прѣдъ видъ: „частната жалба на Ив. Хр. Мутевъ до сжда, зарегистрована подъ вх. № 4934, отъ 15 октомврий 1902 год., съ която се тѫжи, че Севлиевскиятъ мирови сждия съ опрѣдѣлението си подъ № 779, отъ 30 септемврий т. г., когато е разгледалъ частното производство № 592, по описа за 1902 год. на сжщия мирови сждия, не е утвърдилъ извършената продажба прѣзъ 20, 21 и 22 августъ 1902 год. отъ сждебния приставъ при Търновския окржженъ сждъ на I Севлиевски участъкъ, на една кжща въ гр. Севлиево, принадлежаща на длъжницата Стефания Иванчова, по по-

Digitized by Google

водъ на което и на основание мотивитѣ изложени въ нея, моли отмѣнението на поменатото опрѣдѣление на мировия сѫдия. Обаче, сѫдътъ като има прѣдъ видъ, че по настоящето дѣло сѫдебниятъ приставъ е изложилъ на публична продань и възложилъ върху купувача, който е наддалъ най-голѣма цѣна, една кѫща оцѣнена първоначално за 600 л., а възложена за 798 лева, принадлежаща на длъжницата Стефания Иванчева, отъ гр. Севлиево, находяща се въ гр. Севлиево, че съгласно Закона за допълнение на чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство, приетъ отъ XII Обикновено народно събрание на 12 юлий т. г. и публикуванъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“ на 7 августъ 1902 год., ал. 1, който гласи: „не се допуща продажбата на кѫща въ градоветѣ, ако не струва повече отъ 1000 лева“, а като тъй, то и извършената отъ сѫдебния приставъ на 20, 21 и 22 августъ т. г. продажба въ случая е незаконна и като такава не ще може да бѫде утвърдена“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 19 декемврий 1902 год., потвърдилъ онова на мировия сѫдия отъ 30 септемврий 1902 година. — Срещу това опрѣдѣление Ив. Хр. Мутевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно приспособилъ въ случая казания членъ, когато първата продань е станала на 11 юний 1902 год., а законътъ е влѣзалъ въ сила по-послѣ, и когато неговото взимане е било по-старо, а законътъ нѣмалъ обратна сила, и защото длъжницата съ нищо не доказала, че има само тая кѫща, която е била продадена.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: измѣнението на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство станало на 7 августъ 1902 г., както е вече обяснено отъ Върховния сѫдъ, съдържа въ себе си разпореждане отъ публиченъ характеръ и трѣбва да се приспособява отъ момента на издаването му и къмъ сдѣлкитѣ, които сѫ се породили порано и къмъ продажбитѣ, които сѫ се почнали прѣди него, така щото въ това отношение оплакването на касатора за нарушението чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно. Отъ друга страна, обаче, повѣреникътъ на касатора основателно се оплаква прѣдъ сѫда, че Търновскиятъ окржженъ сѫдъ въ случая неправилно е унищожилъ извършената продань въ друго отношение. Дѣйствително, за да може длъжникътъ да се ползува отъ благодѣянието на чл. 979 п. 2, необходимо е щото той да докаже, че нѣма друга кѫща за живѣяне освѣнъ продадената, а така сѫщо че послѣднята въ данъчнитѣ книжа е записана за стойность по-долу отъ 1000 лева въ градоветѣ. По настоящето дѣло длъжникътъ не е прѣдставилъ доказателства нито за едното нито за другото. Малко това, окржжниятъ сѫдъ приема, че кѫщата не е могла да бѫде продадена въ случая не за това, че тя е била записана въ емлячнитѣ книги за стойность по-малка отъ 1000 л., а защото взискательтъ я билъ оцѣнилъ за по-малко отъ 1000 лева, когато въ чл. 979 п. 2 изрично е прѣдвидено, че само кѫщитѣ, които по емлячнитѣ регистри въ градоветѣ сѫ записани за по-малко отъ

Digitized by Google

1000 лева, не могатъ да бѫдатъ продадени на публиченъ търгъ. Взискательтъ отъ гледна точна на закона, може да оцѣни кѫщата и по-горѣ отъ 1000 лева, безъ да има значение това обстоятелство по въпроса да ли кѫщата може или не да бѫде продадена. Важно е, прочее, само това, да ли стойностьта на кѫщата въ селата или градоветѣ надминава 500 или 1000 лева, споредъ емлячнитѣ регистри. За това Търновскиятъ окржженъ сѫдъ, като е приелъ, че кѫщата на длъжницата въ случая, не е подлежала на публична продань безъ да е послѣдната доказала, че тя нѣма друга кѫща, а има само прѣдметната и безъ да е още доказала, че по емлячнитѣ регистри кѫщата е била записана за по-долу отъ 1000 лева, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сѫдъ, отдѣление Севлиевско, отъ 19 декември 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ 22 — (121) — 15 марть 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първи мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 952, по описа за 1903 год., на Тоше Спасовъ, житель Софийски, срещу опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сѫдъ отъ 26 ноември 1903 година.* — Въ заседанието се яви отвѣтникътъ Нисимъ Моше Леви, съ повѣреникътъ си Иосифъ Таджеръ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Тоше Спасовъ, отъ гр. София, обжалвалъ прѣдъ Софийския окржженъ сѫдъ опрѣдѣлението № 1757/903 год., съ което IV Софийски градски мирови сѫдия е утвърдилъ публичната продань на недвижимитѣ му имоти, възложени върху взискателя му Нисимъ Моше Леви поради неявяване на наддавачи. Софийскиятъ окржженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че оплакването на Т. Спасовъ, че билъ нарушенъ чл. 996 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно, защото отъ фактическа страна нѣ се оправдава, понеже въ дѣлото се намира разписка подписана отъ самия него, отъ която се вижда, че му е съобщено оцѣнението на имота; че оплакването за нарушението на чл. 987 ал. 2 сѫщо е неоснователно, защото законътъ не задължава сѫдебния приставъ за измѣрването на нѣкои имоти да иска лица съ специални познания; че оплакването за нарушаването на чл. 1007 отъ Гражданското сѫдопроизводство е сѫщо неоснователно, защото стойностьта на имота, който е подлежалъ на продань е била по-малка отъ 1000 лева, а като така иска се щото публикацията да е извършена въ единъ отъ мѣстнитѣ вѣстници, което е извършено отъ сѫдебния приставъ; че неоснователно е оплакването, че е нарушенъ

Digitized by Google

чл. 1011, тъй като отъ книжата по дѣлото се установява, че съдебниятъ приставъ е пратилъ обявление за продажбата въ общината, кждѣто се намиратъ имотитѣ; че оплакването за нарушението на чл. 1028 е също неоснователно, защото продажбата, като нестанала, взискательтъ е билъ въ правото си да бждатъ възложени имотитѣ върху него; че оплакването какво имота билъ възложенъ на взискателя чрѣзъ повѣреника му Нисимъ Коенъ е неоснователно, защото Коенъ е билъ повѣреникъ по изпълнението на изпълнителния листъ и отъ книжата на дѣлото не се вижда той да се е явявалъ да наддава и да купува имоти за своя довѣритель, а само е билъ длъженъ да заяви щото имотътъ да се възложи върху довѣрителя му по липса на купувачи. Дѣйствително, законътъ изисква повѣреника да има особено пълномощно, но само за продаване, а не за купуване, стига само този за когото е дѣйствувалъ да е удобрилъ дѣйствията му", — съ опрѣдѣлението си отъ 26 ноември 1903 год., потвърдилъ онова на мирови съдия. — Съ касационната си жалба длъжникътъ Тоше Спасовъ се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ съдъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, защото не оцѣнилъ: а) резолюцията отъ 30/I/902 год. на съдебния приставъ, че съ заповѣдь е спрѣна проданьта; б) окржното прѣдписание съ което Министерството на правосъдието било прѣдписало да се спратъ продажбитѣ на недвижими имоти прѣзъ врѣме отъ 1 юлий 1901 год. до 15 октомврий 1901 год. и съдебнитѣ пристави бѣха ги спрѣли, и в) обстоятелствата, че тия дѣйствия на съдебния приставъ, като необжалвани, съ влезли въ сила, та Коенъ не е могалъ слѣдъ 2 години да иска възлагането на имотитѣ по нестаналата продажба отъ 7 юлий 1901 год.; 2) чл. чл. 107 и 1029 отъ същото съдопроизводство, защото Коенъ нѣмалъ особена довѣреность отъ взискателя да иска възлагането върху му на имота и защото самиятъ взискатель Нисимъ М. Леви съ заявлението си отъ 24 юлий 1903 год., вх. № 4223, не желае да му се присъди имота, и 3) чл. чл. 107 и 1028 отъ същото съдопроизводство, защото слѣдъ като имотътъ му е билъ възложенъ на 12 августъ 1902 год., взискательтъ не е внесалъ сумата и за това съдебниятъ приставъ назначилъ втора продань, която тоже не станала и чакъ на 9 юлий 1903 год., т. е. слѣдъ 23 мѣсеци Нисимъ Коенъ, като повѣреникъ на Нисимъ М. Леви, е внесалъ стойността на имота 120 лева.

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на взискателя и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) всичкитѣ шесть оплаквания, които съ били прѣдметъ на апела на длъжника, съ обсъдени отъ втората инстанция по същество, както става явно отъ съображенията на обжалваното по касационенъ редъ опрѣдѣление на Софийския окржженъ съдъ. Тритѣ обстоятелства, които съ прѣдметъ на първото касационно оплакване, нѣматъ значение за изхода на дѣлото, както нѣма значение и третото касационно оплакване, защото отъ фактическа страна се установява, както се излага и въ третото касационно оплакване, че, слѣдъ като на 30 януарий 1902 год. е спрѣлъ продажбата, съдебниятъ приставъ е възложилъ на 12 августъ с. г. имо-

Digitized by Google

титѣ върху взискателя по искането на послѣдния, обаче на 5 декемврий сѫщата година е постановилъ да стане нова продажба прѣдъ видъ, че взискателтъ не билъ внесалъ стойностьта на имотитѣ, и втора продажба се е извършила, но тази продажба била, по молбата на взискателя Нисимъ М. Леви, унищожена отъ мировия сѫдия съ опрѣдѣление отъ 29 май 1903 год., по съображения, че Нисимъ М. Леви не билъ длъженъ да внася никаква стойность прѣдъ видъ, че до 12 юлий 1902 год., когато му сѫ били възложени имотитѣ, нѣмало присъединени други кредитори, нито сѫ били извѣстни нѣкакви даждия тежащи върху имотитѣ, а неговото взимане било по-голѣмо отъ стойностьта имъ. Прочее, реченитѣ оплаквания — първо и трето — въ касационната жалба трѣбало да се отнасятъ срещу опрѣдѣлението отъ 29 май 1903 год., съ което мировиятъ сѫдия е унищожилъ втората продань и възвърналъ дѣлото на сѫдебния приставъ, за да се възстанови възлагането отъ 12 юлий 1902 год. на имотитѣ върху Нисимъ М. Леви; между тѣмъ това опрѣдѣление не било обжалвано отъ длъжника и е влѣгло въ законна сила. При всичко това, обаче, окрѫжниятъ сѫдъ взелъ въ съображение сѫществото на тия оплаквания, като правилно е заключилъ, че щомъ проданьта (разбира първата) не била станала, взискателтъ ималъ право да иска да му се възложатъ имотитѣ. Отъ изложеното до тукъ слѣдва, че първото и третото касационни оплаквания сѫ неоснователни, и 2) възлагането на имота върху взискателя по силата на чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство е едно естествено послѣдствие на прѣдприетитѣ отъ него дѣйствие по изпълнението; то не се счита купуване на имота по наддаване, който случай е прѣдвиденъ въ чл. 1017 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за който случай повѣреникътъ на купувача трѣбва да е снабденъ съ особена за това довѣреность. Отъ тука слѣдва, че упълномощениятъ съ генерална довѣреность отъ взискателя повѣреникъ може да иска възлагането на имота върху довѣрителя си, съ силата на чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство, безъ да има нужда отъ особена за това довѣреность. Прочее и второто касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тошо Спасовъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 26 ноемврий 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 23 — (126) — 16 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 6, по описа за 1904 год., на Хюснюя Ахмедова, отъ с. Майара, срещу опрѣдѣлението на Шуменския окрѫженъ сѫдъ № 1, отъ 17 септемврий 1903 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж: Хюснюя Ахмедова, за себе си и като настойница на дѣцата си, отъ с. Мадара, обжалвала на 1 октомврий 1902 година прѣдъ Новопазарския мирови сждия дѣйствията на сждебния приставъ по извършената отъ него на 26 септемврий 1902 год. публична продань на една кжща и 4 ниви, принадлежащи на покойния ѝ мжжъ Картъ Ахмедъ Хасановъ, защото не сж ѝ били съобщавани призовки за описа и проданьта и защото имотитѣ не стрували повечѐ отъ 500 лева, та не трѣбвало да се продадатъ. Новопазарскиятъ мирови сждия съ опрѣдѣлението си № 8/903 год. утвърдилъ проданьта, а жалбата ѝ оставилъ безъ послѣдствие, защото, между друго, тя не е доказала, че не ѝ остава друга кжща за живѣене. Тя е апелирала прѣдъ Шуменския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — „че отъ продажбата по изпълнителното дѣло № 1286/900 год. не се вижда да се е извършило нѣкое нарушение, нито пъкъ се оправдава по посочените въ частната жалба на Хюснюя Ахмедова фактическата страна на нарушението“. — съ опрѣдѣлението си № 1, отъ 17 септемврий 1903 год., потвърдилъ онова на мировия сждия. — Съ касационната си жалба Хюснюя Ахмедова се оплаква, че Шуменскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 613 п. 2 bis отъ Гражданското сждопроизводство, защото, както се виждало отъ приложенията въ касационната ѝ жалба, мжжътъ ѝ се билъ поминалъ на 19 февруарий 1902 год., а сждебниятъ приставъ е адресиралъ до него призовката на 26 мартъ 1902 год., за че проданьта на имота му ще се извърши на 26 септемврий сжщата година, и 2) измѣнението на чл. 859 публикувано въ „Държавенъ Вѣстникъ“ брой 168 отъ 7 августъ 1902 год., на Гражданското сждопроизводство, като не ѝ е оставилъ за живѣене едничката кжща и за поминакъ една нива.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) приложенията при касационната жалба (доказващи), че мжжътъ на касаторката се билъ поминалъ на 11 февруарий 1902 год., не могатъ се взе подъ внимание отъ Върховния касационенъ сждъ, защото, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сждилищата, Върховниятъ сждъ не разглежда дѣлата по сжщество; такива доказателства трѣбало касаторката да прѣдстави прѣдъ сжда по сжщество, а като това не е направила, първото оплакване въ касационната ѝ жалба е неоснователно, и 2) второто ѝ оплакване, което по погрѣшка посочва за нарушенъ чл. 859 отъ Гражданското сждопроизводство, а споредъ мотивировката му трѣбва да се относи къмъ чл. 979 bis отъ сжщото сждопроизводство, е тоже неоснователно, защото мировиятъ сждия съ опрѣдѣлението си указалъ ѝ срѣдството съ което тя би могла да унищожи продажбата ако не изцѣло то поне отчасти, именно като докаже, че не е ѝ останала друга кжща за живѣене. Тя, обаче, не е прѣдставила поне въ втората инстанция по сжщество нѣкакво доказателство въ смисъль, че продаденитѣ имоти сж отъ ония, наречени челядни имоти, които покровителствува допълнението на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство. За това и окржжниятъ сждъ, макаръ невнимателно да е мотивиралъ опрѣдѣлението си, не е могалъ освѣнъ да даде оня изходъ на дѣлото, което е далъ и мировиятъ сждия.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Хюснюя Ахмедова, срещу опрѣдѣлението на Шуменския окржженъ сждъ № 1, отъ 17 септемврий 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 24 — (127) — *16 мартъ 904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 12, по описа за 1904 год., на Ставро Георгиевъ и на А. Ставровъ, отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 5 ноемврий 1903 година* — Въ сждебното заседание се явиха касаторитѣ Ставро Георгиевъ и Ал Ставревъ, съ повѣреницитѣ си д-ръ Ходжовъ и Ив. Славовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: за ипотечното си взимане отъ Ставро Георгиевъ, житель Софийски, Българската народна банка е изложила на публична продань ипотекираната й негова кжща, която на 9 септемврий 1902 год. — послѣдниятъ день на продажбата — била неокончателно възложена върху самата банка за 31.500 лева. На 10 сжщи мѣсецъ явилъ се А. Ставровъ съ издаденъ нему въ сжщия день изпълнителенъ листъ, като кредиторъ съ втора ипотека върху сжщия имотъ, и наддалъ 5%, въ което наддаване взела участие и банката, като е наддала до сумата 33.076 лева. Въ това врѣме — на 11 септемврий 1902 год. сждебниятъ приставъ е получилъ прѣдписание отъ Софийския окр. сждъ подъ № 13961, да се спрѣ изпълнителния листъ № 13906, издаденъ на 10 сжщи мѣсецъ на А. Ставровъ. Вслѣдствие на това прѣдписание сждебниятъ приставъ не допусналъ А. Ставрова да наддава безъ да внесе депозитъ и сключилъ проданьта, като възложилъ кжщата върху банката за наддадената отъ нея цѣна 33.076 лв. Ставро Георгиевъ и А. Ставровъ сж обжалвали на 17 септемврий 1902 год. дѣйствията на сждебния приставъ, но Софийскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 27 февруарий 1903 год. утвърдилъ проданьта. Ставро Георгиевъ и А. Ставровъ сж апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 5 ноемврий 1903 год. потвърдилъ онова на окржжния сждъ по слѣдующитѣ съображения: „Ставро Георгиевъ, както и Александръ Ставровъ, сж подали частна въззивна жалба срещу опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ отъ 27 февруарий тази година издадено по частното му търговско дѣло № 281/902 год. Въ тия си частни жалби, първиятъ отъ тѣхъ, Ставро Георгиевъ, моли да се отмѣни това опрѣдѣление и да се постанови произвеждането на нова продажба, тъй като извършената била неправилно извършена, защото сждебниятъ приставъ не му билъ изпратилъ призовка за доброволно изплащане на своя дългъ за описа и оцѣнката на имота, както и за деня на проданьта; а освѣнъ това сжщиятъ сждебенъ приставъ изпратилъ обявления за залепване на по-видни

Digitized by Google

мѣста, не въ срока, прѣдвиденъ въ чл. 1011 отъ Гражданското сждопроизводство. Вториятъ тжжитель Александъръ Ставровъ, тоже като моли да се отмѣни опрѣдѣлението на окржжния сждъ, посочва за нарушени отъ пристава чл. 1017 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 1035 п. 2 отъ сжщото. За да обоснове първото си оплакване, Ставро Георгиевъ чрѣзъ повѣреницитѣ си, навежда, че сждебниятъ приставъ е изпращалъ призовкитѣ за доброволно изплащане, за описа, оцѣнката и продажбата на имота на синдика по неговата несъстоятелность С. Д. Бобчевъ, който отдавна билъ прѣстаналъ да бжде такъвъ, слѣдователно, той неправилно е получавалъ призовкитѣ вмѣсто него — Ставро Георгиевъ. Наистина, отъ изпълнителното производство се вижда, че призовкитѣ за доброволно изплащане, описа, оцѣнката и за деня на продажбата, сж били изпращани на С. Д. Бобчевъ, като синдикъ по несъстоятелността на Ставро Георгиевъ; независимо отъ това, обаче, отъ сжщото производство се вижда още, че както призовката за доброволно изплащане, така сжщо и призовкитѣ за да се яви на описа и оцѣнката на имота, сж били изпращани и до самия Ставро Георгиевъ, едноврѣменно сж изпращани и до синдика, така щото, въ това отношение твърдението на частния тжжитель Ст. Георгиевъ, отъ фактическа страна на работата, не се оправдава. Но независимо отъ това сждебниятъ приставъ правилно е изпращалъ призовкитѣ вмѣсто на длъжника, на неговия синдикъ, Бобчевъ, тъй като, както се вижда отъ производството, Бобчевъ е продължавалъ да бжде синдикъ по несъстоятелността на Ставро Георгиевъ до тогазъ, до когато апелативниятъ сждъ съ едно свое опрѣдѣление отъ 26 августъ 1902 год., не е отмѣнилъ рѣшението на окржжния сждъ, съ което послѣдниятъ е обявилъ Ставро Георгиевъ въ несъстоятелность. Обстоятелството, че отпослѣ на 26 августъ нѣколко деня прѣди послѣдния день на продажбата, несъстоятелността е била отмѣнена и мисията на Бобчевъ е била свършена, не може да опорочи всичкитѣ дѣйствия, които послѣдниятъ е вършилъ въ качеството си на синдикъ. Даже и слѣдъ датата 26 августъ когато е послѣдвало въпросното опрѣдѣление на апелативния сждъ, синдикътъ не самоималъ право, но е билъ и длъженъ да дѣйствува като такъвъ до като нему лично не е било съобщено, че несъстоятелността е била прѣкратена и че неговата мисия прѣстава. Такова съобщение не се вижда да е имало поне до послѣдния день на проданьта, 9 септемврий 1902 година. Прочее, отъ горното слѣдва, че сждебниятъ приставъ правилно е изпратилъ призовкитѣ вмѣсто на несъстоятелния лично на неговия синдикъ С. Д. Бобчевъ. Но, даже и да се допусне, че синдикътъ не е ималъ право да получва тия призовки, то пакъ, както се каза и по-горѣ, процедурата по призоваването на длъжника за доброволно изплащане за деня на описа, оцѣнката и за деня на продажбата, е била изпълнявана отъ сждебния приставъ, тъй като, и нему едноврѣменно сж били изпращани призовки макаръ, тѣзи призовки да не сж били вржчвани на Ставро Георгиевъ отъ страна на гръцкото дипломатическото агенство, чрѣзъ което тѣ сж били изпращани, понеже Ставро Георгиевъ е билъ чуждъ (гръцки) поданикъ. Причинитѣ по които гръцкото агенство е отказвало да вржчи тия призовки на Ставро

Digitized by Google

Георгиевъ, сѫдебниятъ приставъ ги е счелъ за неоснователни и не отъ естество да счете, че на Ставро Георгиевъ тѣзи призовки не сѫ били съобщавани и апелативниятъ сѫдъ тоже приема, че отказътъ на агенството да връчи призовкитѣ на Ставро Георгиевъ е билъ неоснователенъ. И така, първото оплакване на Ст. Георгиевъ че не е му била съобщавана призовка за доброволно изплащане, описа, оцѣнката и за деня на продажбата, е неоснователно, особено пъкъ оплакването, че не е му била изпращана призовка за деня на продажбата, тъй като, законътъ никѫдѣ не задължава пристава да съобщава специално призовка на длъжника за деня на продажбата; колкото се отнася до второто му оплакване, че сѫдебниятъ приставъ не въ срока е изпращалъ за облепване на видни мѣста обявленията и съ това билъ нарушилъ чл. 1011, това оплакване по сѫществото си е неоснователно, а отъ формална страна е несвоевременно направено, тъй като, отъ книжата по дѣлото се вижда, че тѣзи обявления сѫ били изпратени на 12 августъ до общинското управление, когато, послѣдниятъ день на продажбата е билъ 9 септемврий, слѣдователно, много по-рано отъ десетдневния срокъ прѣдвиденъ въ чл. 1011, приставътъ е изпратилъ тѣзи обявления; освѣнъ това, отъ формална страна, това оплакване е неприемливо, защото нарушението на тоя членъ отъ страна на пристава, не е отъ онѣзи нарушения които d'office се прѣглеждатъ и обсѫждатъ отъ сѫда, а тѣ се покриватъ съ срока прѣдвиденъ въ чл. 1052 отъ Гражданското сѫдопроизводство. — Вториятъ частенъ тѫжитель Ал. Ставровъ се оплаква, че приставътъ неправилно не е го допусналъ да наддва и да дѣйствува въ търга безъ да е внесалъ депозитъ, тъй като той билъ кредиторъ, даже ипотекаренъ кредиторъ и като такъвъ по закона се освобождава отъ внасянето на депозитъ. Това оплакване е тоже неоснователно, защото прѣди всичко, споредъ закона (чл. 1017 отъ Гражданското сѫдопроизводство), не всички кредитори на длъжника се освобождаватъ отъ депозитъ ако искатъ да участвуватъ, а само онѣзи отъ тѣхъ, които сѫ взискатели. Както се вижда отъ дѣлото, отъ началото, т. е. въ първия день на проданьта 9 септемврий 1902 год., частниятъ тѫжитель Александъръ Ставровъ е билъ допуснатъ да наддава, безъ да е внесалъ депозитъ и то на основание на едно негово заявление придружено съ изпълнителенъ листъ срещу Ст. Георгиевъ. На сѫщия день обаче, когато се е продължила перетържката, понеже сѫщиятъ Ал. Георгиевъ е наддалъ 5% върху наддадената отъ послѣдния наддавачъ сума — сѫдебниятъ приставъ не е го допусналъ по-нататъкъ да наддава безъ депозитъ, тъй като въ този моментъ пристава получилъ едно съобщение отъ първия Софийски сѫдебенъ приставъ съ дата 11 септември 1902 год., № 9802, съ което му се съобщава, че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ прѣдписанието си № 13961, отъ сѫщата дата, е постановилъ и прѣдписалъ да се спрѣ изпълнението на прѣдявения порано отъ Ал. Ставровъ Георгиевъ изпълнителенъ листъ № 13806, отъ 10 септемврий, сѫдебниятъ приставъ е считалъ, прочее, че Ставро Георгиевъ не може да бѫде по-нататъкъ приетъ като взискатель по това изпълнително дѣло и слѣдователно, не може да бѫде освобожданъ отъ внасянето на депозита, това дѣйствие на пристава апелативниятъ сѫдъ го счита много правилно, тъй като, дѣйствително съ спиране изпълне-

Digitized by Google

нието на изпълнителния листъ на частния тъжитель Александръ Ставровъ, този послѣдниятъ като не може да дѣйствува по него, не можеше да се явява освѣнъ като обиковенъ наддавачъ и като така, безъ да внася депозитъ, не е могалъ да бѫде допуснатъ да участвува при търга. Обстоятелството, че по-късно отъ тази дата 11 септемврий 1902 год., опрѣдѣлението на окръжния сѫдъ съ което е било постановено спирането на изпълнителния листъ, е било отмѣнено отъ по-горната сѫдебна инстанция, — не може да има никакво влияние върху правилността или не на това дѣйствие на сѫдебния приставъ, защото, за сѫдебния приставъ е меродавенъ момента, кога нѣкой се явява да наддава на търга и той е дълженъ да се удостовѣри да ли въ тоя моментъ наддавачътъ отговаря на онѣзи условия изброени въ чл. 1017 отъ Гражданското сѫдопроизводство, които даватъ право на наддавача да наддава безъ да внася депозитъ". — Съ касационната си жалба Ставро Георгиевъ и А. Ставровъ се оплакватъ между друго и за това, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 1035 п. 2, въ свързка съ чл. 1017 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно билъ отстраненъ Ал. Ставровъ като наддавачъ—взискатель и то на основание едно противозаконно опрѣдѣление на Софийския окръженъ сѫдъ, което било отпослѣ отмѣнено съ опрѣдѣлението отъ 30 октомврий 1902 год. на Софийския апелативенъ сѫдъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на тъжащитѣ се по касационенъ редъ и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: съгласно чл 1017, алинея послѣдна отъ Гражданското сѫдопроизводство, взискателитѣ иматъ право да наддаватъ безъ да внасятъ депозитъ, по причина, че тѣхното взимане служи за достатъчна гаранция за сериозността на наддаването. Съгласно чл. 1035 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство продажбата се опорочва и слѣдователно се счита за нестанала, когато нѣкой неправилно е отстраненъ отъ участие въ купуването. Отъ съвокупността на тия два члена слѣдва да се разбере, че недопускането на единъ взискатель да наддава безъ да е внесалъ депозитъ е равносилно съ отстранението му отъ участие въ купуването, защото законътъ прѣдполага, че неговото взимане съотвѣтствува съ изискуемия се депозитъ, та да се иска отъ него другъ депозитъ, значело би да му се прави прѣпятствие, като му се налага по-тежко условие, а това е едно неправилно отстранение отъ участието му въ купуването. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ въ съобразителната часть на опрѣдѣлението си приема, че било отмѣнено опрѣдѣлението на Софийския окръженъ сѫдъ на основание на което била издадена заповѣдьта № 13961/902 година до сѫдебния приставъ за спирането изпълнителния листъ № 13906/902 година, издаденъ на А. Ставровъ. Логическото и юридическо заключение отъ това съображение е, че заповѣдьта № 13961/902 год. е била неправилна, като основана на неправилно — послѣ отмѣнено — опрѣдѣление и слѣдователно неправилно на А. Ставровъ се искало депозитъ и неправилно той билъ отстраненъ да наддава безъ депозитъ. Ако отъ формална страна може да се счита, че сѫдебниятъ приставъ правилно е дѣйствувалъ

Digitized by Google

слѣдъ получването заповѣдьта № 13961, по съображение, че той билъ длъженъ да се подчинява на опрѣдѣлението на окржжния сждъ, щомъ обаче се признае по сжщество за неправилно това опрѣдѣление, то слѣдва да се признае за неправилно по сжщество и самото дѣйствие на сждебния приставъ основано на неправилната заповѣдь, а послѣдствието отъ всичко това трѣбва да бжде възвръщането на отнетото право на А. Ставровъ да наддава безъ депозитъ, тъй като опрѣдѣлението отъ 30 октомврий 1902 год., съ което Софийскиятъ апелативенъ сждъ е отмѣнилъ онова на Софийския окржженъ сждъ отъ 11 септемврий 1902 год., въздѣйствува по начинъ щото въстановява правото на А. Ставровъ въ онова положение, въ което той е билъ когато първъ пжть се явилъ прѣдъ сждебния приставъ съ изпълнителния си листъ № 13906/902 год. и почналъ да наддава за кжщата. Щомъ, прочее, не се е съобразилъ съ законнитѣ послѣдствия отъ констатиранитѣ отъ него данни, Софийскиятъ апелативенъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 1017 и 1035 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което е основателно оплакването въ касационната жалба за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 5 ноемврий 1903 година, защото е нарушенъ чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 1017 и 1035 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *25—(135) — 19 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на пети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 24, по описа за 1904 год., на Първа Костова, отъ с. Голинци, срещу опрѣдѣлението на Видинския окр. сждъ, Ломско отдѣление, отъ 29 октомврий 1903 год., № 73* — Въ заседанието се яви д-ръ П. Джидровъ, повѣреникъ на касаторката Първа Костова.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Първа Костова, отъ с. Голинци, обжалвала прѣдъ Видинския окр. сждъ опрѣдѣлението № 211/902 год., съ което Ломскиятъ градски мирови сждия утвърдилъ публичната продань на недвижимитѣ имоти, принадлежащи на покойния ѝ съпругъ, осжденъ като поржчитель спрѣмо Ломската земледѣлческа каса. Видинскиятъ окржженъ сждъ, Ломско отдѣление, като взелъ прѣдъ видъ: „че Първа Костова, отъ с. Голинци, се тжжи противъ опрѣдѣлението на Ломския градски мирови сждия отъ 1 май 1902 год., подъ № 291, съ което е утвърдена продажбата на имотитѣ по изпълнителното дѣло № 914/901 год. и иска отмѣнение на опрѣдѣлението, че нито ѝ било изпращано призовка за доброволно изплащане, нито за описа, нито за продажбата и че купувачътъ Лазаръ Георговъ не билъ внесалъ стойностьта на кунения отъ него имотъ. Първото оплакване сждътъ намира

Digitized by Google

за неоснователно, защото ако и да е вѣрно, трѣбвало е да се тѫжи най-късно въ седмодневенъ срокъ отъ извършване продажбата, тъй като е имало публикация и се прѣдполага, че всички лица сѫ извѣстни, колкото до послѣдното оплакване, прѣдъ видъ, че отъ дѣлото нѣма данни отъ които да се вижда, че Л. Герговъ е внесалъ сумата; че ако и да е взискатель по изпълнителното дѣло, има и други взискатели, които сѫ присъединили изпълнителни листове, а той е трѣбвало да внесе сумата за купения отъ него имотъ; че щомъ не е внесалъ сумата съгласно чл. 1028 отъ Гражданското сѫдопроизводство, продажбата трѣбва да се счита за нестанала", — съ опрѣдѣлението си № 73, отъ 29 октомврий 1903 год., отмѣнилъ опрѣдѣлението на мировия сѫдия само по отношение на три кѫса отъ недвижимитѣ имоти, въложени върху взискателя Лазаръ Георговъ, а по отношение другитѣ имоти потвърдилъ сѫщото опрѣдѣление. — Съ касационната си жалба Първа Костова се оплаква, че Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 225, 1052 и 1054 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че оплакването ѝ, за гдѣто никаква призовка не била съобщена на мѫжа ѝ по установения отъ закона редъ, било просрочено, тъй като, за да се счете едно оплакване за просрочено трѣбва дѣйствието, противъ което се прави оплакването да е било извѣстно на оплаквача; 2) чл. 107, въ свързка съ чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, щомъ нѣма забѣлѣзани поемни лица въ призовкитѣ, за неграмотностьта на длъжника въ които се е разписалъ нѣкой си И. Георгиевъ, трѣбва да се приеме, че тѣзи призовки не сѫ били надлежно връчени, а фигурирующитѣ въ описния протоколъ за присѫтствующи лица не могатъ да се считатъ за поемни лица, тъй като прѣдназначението на първитѣ е да присѫтствуватъ при описа, на вторитѣ же — при подписването на неграмотния длъжникъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на Първа Костова и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) сѫждението на Видинския окрѫженъ сѫдъ, Ломско отдѣление, че публикуването на обявлението за проданьта е достатъчно увѣдомяване на длъжника за всичкитѣ прѣдшествующи дѣйствия на сѫдебния приставъ по изпълнението и че слѣдователно длъжникътъ, ако и да не е получилъ призовка за доброволно изплащане на дългътъ и за описа на имотитѣ му, губи правото си да се тѫжи противъ тѣзи неправилни дѣйствия на сѫдебния приставъ, въ случай, че не ги е обтѫжилъ въ 7-дневенъ срокъ отъ деньтъ на проданьта, е сѫждение несъотвѣтствующе съ съображенията на закона, защото, ако законътъ считаше публикацията за достатъчно увѣдомяване на длъжника не само за проданьта а и за всичкитѣ прѣдшедствующи проданьта дѣйствия, не щѣше да вмѣнява въ задължение на сѫдебния приставъ да изпраща призовка на длъжника за доброволното изплащане на дълга (чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство) и за описа (чл. 985 сѫщото сѫдопроизводство). Сѫждението на Видинския окрѫженъ сѫдъ би било право, ако бѣ констатирано фактически, че длъжникътъ е знаялъ за дѣйствието на проданьта, за примѣръ, ако длъжникътъ е присѫтствувалъ при проданьта.

Digitized by Google

Въ изпълнителното производство по настящето дѣло се констатирва фактътъ, че при описа длъжникътъ е присѫтствувалъ, както се вижда отъ протокола по описа. Въ такъвъ случай оправдава се сѫждението на сѫда въ тая смисъль, че на длъжника е било фактически извѣстно дѣйствието по описа, слѣдователно, отъ деньтъ на това дѣйствие като не обжалвалъ неправилноститѣ, ако имало такива, на сѫдебния приставъ въ 7-дневенъ срокъ, съгласно чл. 1052 отъ Гражданското сѫдопроизводство, той и заедно съ него и неговитѣ правоприемници сѫ изгубили правото на обжалване по просрочие. Отъ тука слѣдва да се признае първото касационно оплакване за неоснователно, и 2) второто касационно оплакване заявено и развито устно отъ повѣреника на Първа Костова, се явява за̀ неоснователно, защото чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство изисква единъ или двама свидѣтели да присѫтствуватъ при връчване призовката на неграмотното лице и пр. като гаранция, че такава призовка е дѣйствително връчена отъ сѫдебния разсиленъ или че лицето, комуто се връчва, отказва да я получи; прѣдписанието на тая членъ обаче не се простира и въ случай на дѣйствие извършено отъ самия сѫдебенъ приставъ или констатирано отъ него въ единъ протоколъ да е извършено прѣдъ него. Въ такъвъ случай нѣма нужда отъ особени поемни лица, защото личноста на сѫдебния приставъ подложена подъ тежка отговорность, служи за гаранция, че констатираното отъ него въ протокола е вѣрно. Прочее, отсѫтствието на поемни лица при подписването на длъжника за безграмотностьта му отъ едно лице на описния протоколъ не съставлява нарушение на наведения въ второто касационно оплакване чл. 107, въ свързка съ чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия ,съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Първа Костова, срещу опрѣдѣлението на Видинския окржженъ сѫдъ, Ломско отдѣление, отъ 29 октомврий 1903 год., подъ № 73, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *26 — (144) — 24 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо граждснско отдѣление, на десети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 529, по описа за 1901 год., на Юрдана Рачева Цонева, отъ с. Караисенъ, Свищовска околия, съ Петко и Христо Рачеви, за дѣлба.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Юрдана Цонева Рачева, отъ с. Караисенъ, е подала на 21 априлъ 1900 год. до Свищовския околийски мирови сѫдия едно прошение въ което като излага, че дѣдо ѝ като се поминалъ оставилъ слѣдъ смъртьта си наслѣдници баща ѝ Цоня и братята му Христо и Петко, които, като билъ живъ баща ѝ се подѣлили, но понеже нѣмали никакъвъ документъ за дѣлбата, а при това имало малолѣтни наслѣдници, то молила да стане сѫдебна дѣлба на всичкитѣ

Digitized by Google

недвижими имоти подробно изброени въ прибавения къмъ прошението и описъ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 28 августъ 1900 год., подъ № 539, утвърдилъ раздѣлителния протоколъ съставенъ отъ него на 10 юний 1900 год. по въпросното дѣло и постановилъ да се пристѫпи къмъ теглене на жребие. Недоволни отъ това рѣшение, отвѣтницитѣ Петко и Христо Рачеви подали апелативна жалба въ Свищовския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „искътъ за дѣлба на наслѣдство прѣдполага случаятъ, когато между сънаслѣдницитѣ, които искатъ да се дѣлятъ нѣма никакъвъ споръ, относително до туй, че имотитѣ прѣдметъ на дѣлбата сѫ останали отъ тѣхния наслѣдодатель, щомъ има най-малъкъ споръ по този въпросъ искътъ за дѣлба на наслѣдство се явява невъзможенъ, прѣди да бѫде заведенъ искътъ за наслѣдство. А въ апелативната си жалба отвѣтницитѣ спорятъ нѣкои отъ имотитѣ които сѫ били помѣстени въ раздѣлителния протоколъ на мировия сѫдия, като твърдятъ, че тѣ били купени отъ самитѣ тѣхъ, а не че сѫ имъ останали въ наслѣдство отъ баща имъ. Ето защо раздѣлителниятъ протоколъ на сѫдията отъ 10 юлий 1900 год. трѣбва да бѫде унищоженъ, като неговото рѣшение бидейки неправилно издадено, бѫде отмѣнено“, — съ рѣшението си отъ 22 февруарий 1901 год., подъ № 49, отмѣнилъ онова на мировия сѫдия и унищожилъ раздѣлителния протоколъ съ дата 10 юлий 1900 год., съставенъ отъ сѫщия мировия сѫдия по гражданското му дѣло № 462/900 година. — Срещу това рѣшение Юрдана Цонева Рачева подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Свищовскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1186, 1194 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че противницитѣ й сѫ подписали раздѣлителния протоколъ сами, безъ да сѫ направили нѣкоя забѣлѣжка или да сѫ направили възражение още въ първото заседание прѣдъ мировия сѫдия, че за нѣкой кѫсъ отъ имота имали споръ, и защото неправилно отмѣнилъ рѣшението, а не прѣустановилъ дѣлото, до като се разрѣши спора за имота.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че отвѣтницитѣ Петко и Христо Рачеви едва въ втората инстанция сѫ направили възражение, че нѣкои отъ имотитѣ, дѣлбата на които се иска, сѫ биле тѣхна лична собственость, безъ обаче да посочатъ, кои именно сѫ тия имоти и съ какво оправдаватъ своето възражение. Окржжниятъ сѫдъ не можеше да даде значение на подобно голословно възражение, а трѣбваше да пристѫпи къмъ извършването на дѣлбата. Безъ съмнѣние, дѣлбата трѣбва да обема всичкитѣ имоти на наслѣдството, но ако една отъ странитѣ претендира, че извѣстни имоти сѫ нейна лична собственость и прѣдстави доказателства, които да оправдаватъ това нейно домогване, сѫдътъ трѣбва да пристѫпи къмъ дѣлбата на останалитѣ имоти, като изостави спорнитѣ имоти за по-послѣ, слѣдъ разрѣшение на спора. При тия обстоятелства, Свищовскиятъ окржженъ сѫдъ, като е отхвърлилъ искътъ само на това основание, че отвѣтницитѣ заявили, че нѣкои отъ имотитѣ били спорни, безъ да обсѫди кои сѫ тия имоти и до колко е оправдано възражението

Digitized by Google

на отвѣтницитѣ, и безъ да извърши дѣлба на безспорнитѣ имоти, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Свищовския окржженъ сждъ № 49, отъ 22 февруарий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 27— (147) — 24 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на десети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 59, по описа за 1904 год., на Андрей Махаиловъ, отъ гр. Търново, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ отъ 30 октомврий 1903 год.* — Въ заседанието се яви Райна М. Среброва, съ повѣреника си С. П. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ силата на изпълнителенъ листъ № 4401/900 год. на Търновския окржженъ сждъ, взискательтъ Андрей Михаиловъ, отъ гр. Търново, изискалъ и сждебниятъ приставъ описалъ на 30 мартъ 1902 год. една гора и единъ марашъ като принадлежащи на дължницата му Елисавета Г. Среброва, тъй като наслѣдницитѣ ѝ, между които фигурира и Михаилъ Сребровъ, сж били осждени да платятъ на взискателя дългътъ ѝ отъ нейнитѣ имоти. Прѣди описътъ, обаче, на 29 мартъ 1902 г., явила се прѣдъ сждебния приставъ Райна М. Среброва и заявила, че тѣзи имоти сж били продадени ней отъ баща ѝ Михаилъ Сребровъ съ частенъ записъ отъ 20 ноември 1899 год., а за доказателство, че владѣнието имъ било записано въ емлячния регистъръ не на името на Елисавета Г. Среброва, а на името на Михаилъ Сребровъ, прѣдставила едно общинско свидѣлство отъ 28 мартъ 1902 година. Понеже взискательтъ настоявалъ да тврди, че имотитѣ сж на длъжницата му, сждебниятъ приставъ извършилъ описа. Райна М. Среброва обжалвала дѣйствието по описа прѣдъ Търновския мирови сждия, който съ опрѣдѣлението си № 213/902 год. уважилъ молбата ѝ и отмѣнилъ описния протоколъ. По апелъ на взискателя, Търновскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 30 октомврий 1903 год. потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление, по слѣдующитѣ съображения: „сждебниятъ приставъ, за да извърши описъ върху длъжниковъ недвижимъ имотъ, длъженъ е прѣди всичко да се удостовѣри да ли имотътъ, който се описва, се намира въ фактическото владѣние на този длъжникъ, за дългътъ на когото се описва. Отъ прѣдставеното удостовѣрение отъ частната тжителка съ дата 28 мартъ 1902 год., подъ № 3074, се вижда, че този имотъ, който се описва отъ сждебния приставъ, не се намира въ фактическото владѣние на длъжницата, а на друго — трето лице, а като е тъй, неправилно е наложенъ запоръ и извършенъ описъ

Digitized by Google

на него отъ пристава, като го смѣталъ за длъжниковъ, вслѣдствие на което дѣйствията му се явяватъ за неправилни и мировиятъ сѫдия твърдѣ правилно ги отмѣнилъ съ издаденото си опрѣдѣление. Дѣйствително отъ изложеното по-горѣ се вижда, че въпросниятъ имотъ е билъ въ фактическото владѣние на Михаилъ Сребровъ, отъ когото го купила частната тѫжителка съ продавателно писмо, обаче това не прѣчи да се отмѣнятъ дѣйствията на сѫдебния приставъ по описа, защото се установява, че описаниятъ имотъ не се е намиралъ въ фактическото владѣние на длъжника, а въ третото лице, независимо отъ това, да ли то е частната тѫжителка Р. Среброва или друго. Прѣдъ видъ това положение на казанитѣ, опрѣдѣлението на мировия сѫдия се явява за основателно и като такова слѣдва да се потвърди". — Съ касационната си жалба взискательтъ Андрей Михаиловъ се оплаква, че Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 1047, въ свързка съ чл. 1052 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, макаръ и да не е доказало третото лице да е имало фактическото владѣние, уважилъ молбата му, и 2) чл. 346 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ прѣдставенитѣ отъ противната му страна доказателства заедно съ неговитѣ по тѣхъ възражения, именно: а) че частното продавателно отъ 20 ноември 1899 год. на третото лице нѣма значение прѣдъ видъ, че датата му не е завѣрена; б) че заявлението на мировия сѫдия на продавача М. Сребровъ какво той е прѣхвърлилъ и владѣнието на имота върху третото лице, Райна М. Среброва, нѣма значение, понеже е свидѣтелствуване отъ баща къмъ дъщеря си; и в) общинското свидѣтелство отъ 28 мартъ 1902 год. нѣма значение, по съображение, че кметътъ не е компетентенъ да удостовѣрява кой е пълноправенъ фактически владѣтель на единъ недвижимъ имотъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на Райна М. Среброва и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) отъ гледна точка на естеството на споретѣ, разликата между чл. 1047 и чл. 985 ал. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство е тази, че когато първиятъ отъ тия два члена прѣдвижда споръ отъ състезателно естество, вториятъ отъ тѣхъ прѣдвижда споръ отъ охранително естество, а отъ гледна точка на доказателствата, разликата е тази, че при споръ отъ състезателно естество, подъ режима на чл. 1047, третото лице — ищецъ е дължно да прѣдстави надлежнитѣ доказателства за собственостьта на описания или извадения на публична продань недвижимъ имотъ, а при споръ охранително естество, т. е. споръ заведенъ не по исковъ редъ, а по редъ на обжалване дѣйствията на сѫдебния приставъ, подъ режима на чл. 985 п. 3 отъ сѫщото сѫдопроизводство, доказателството се събира отъ самия сѫдебенъ приставъ, тъй като тоя членъ въ тази алинея му прѣдписва да се удостовѣри отъ надлежното общинско управление да ли имота, който се готви да опише, е въ владѣнието на длъжника. Спорътъ по настоящето дѣло е отъ охранително, а не състезателно естество. Слѣдователно, тукъ е неприложимъ чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а е приложимъ чл. 985 ал. 3 отъ сѫщото сѫдопроизводство. Достатъчното въ

Digitized by Google

случая доказателство е общинското свидѣтелство, което удостовѣрява, че прѣдметнитѣ имоти сж били въ владѣнието не на Елисавета Г. Среброва, а въ владѣнието на Михаилъ Сребровъ. Такива свидѣтелства, основани върху емлячнитѣ регистри, сж валидни по отношение на владѣнието прѣдъ видъ изричното прѣдписание на чл. 985 ал. 3 отъ Гражданското сждопроизводство. Отъ изложеното до тукъ слѣдва, че нѣма нарушение на указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 1047 и 1052 отъ Гражданското сждопроизводство. Слѣдователно, това оплакване е неоснователно, и 2) незавѣренитѣ частни актове за това нѣматъ достовѣрна дата, съгласно чл. 392 отъ Гражданското сждопроизводство, защото лесно могатъ да бждатъ антидатирани съ цѣль да се прѣдставятъ съдържащитѣ се въ тѣхъ сдѣлки като че ли сж извършени въ едно по-ранно врѣме. Въ данния случай възражението за незавѣрената дата на частния записъ на Райна М. Среброва би имало значение, ако въ прѣдставеното отъ нея общинско свидѣтелство или отъ друго нѣкое прѣдставено отъ взискателя доказателство се констатираше, че длъжницата Елисавета Г. Среброва е имала нѣкога владѣнието на спорнитѣ имоти; обаче отъ общинското свидѣтелсто се вижда, че отъ 1894 год. насамъ владѣлецъ е билъ Михаилъ Сребровъ, а прѣди тая дата владѣлецъ е билъ х. Атанасъ Михаиловъ, друго же противно доказателство нѣма. Разбира се взискательтъ остава свободенъ да докаже по исковъ редъ, че имотитѣ сж собственость на Елисавета Г. Среброва, но по отношение на владѣнието имъ той не може да оспорява незавѣрената дата на частния записъ прѣдъ видъ, че издателтъ на тоя записъ е билъ владѣлецъ и прѣди датата му, а Елисавета Г Среброва не се вижда да е била нѣкога владѣтелка. Слѣдователно и второто касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховнитъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Андрей Михаиловъ срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ отъ 30 октомврий 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 28 — (148) — *24 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховнитъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на десети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 60, по описа за 1904 год., на Петко Ненковъ Кьосето и Гечо Кръстевъ, отъ с. Торосъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 25 октомврий 1903 год.*, — Въ заседанието се яви адвоката Т. Гатевъ, повѣреникъ на касаторитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Петко Ненковъ Кьосето и Гечо Кръстевъ, отъ с. Торосъ, солидарно осждени спрѣмо Луковитската земледѣлческа каса, сж обжалвали прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ опрѣдѣлението № 1921/902 год., съ което Плѣвенскиятъ окр. сждъ утвърдилъ публичната продань на ипотекарнитѣ й тѣхни недвижими

Digitized by Google

имоти. Русенскиятъ апелативенъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че по дългътъ на Петко Ненковъ кьосето и Гечо Кръстевъ, къмъ Луковитската земледѣлческа каса, сж били продадени нѣкои недвижими имоти, къмъ която сж се присъединили и други кредитори и Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣление № 1921, отъ 11 декемврий 1902 год. утвърдилъ продажбата, противъ което опрѣдѣление длъжницитѣ подали частна жалба, съ която се оплакватъ, че сждебниятъ приставъ е трѣбвало да продаде тия имоти, които сж по-малко обрѣменителни за тѣхъ; че дѣйствително, съгласно чл. 829 отъ Гражданското сждопроизводство, когато се продаватъ имоти, сждебниятъ приставъ трѣбва да продава такива, които сж по-малко обрѣменителни за длъжника, обаче частнитѣ тжжители не сж прѣдставили доказателства, че иматъ и други имоти, и че отъ продажбата имъ ще бждатъ удовлетворени кредиторитѣ". — Съ опрѣдѣлението си отъ 25 октомврий 1903 год. потвърдилъ първостепеното опрѣдѣление.—Сжщитѣ длъжници подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 829 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сж били продадени имоти най-обрѣменителни за тѣхъ; 2) чл. 1035 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, защото билъ продаденъ имотъ непринадлежащъ на единъ отъ длъжницитѣ; 3) чл. чл. 629 и 630 отъ сжщото сждопроизводство, защото не е обсждилъ иаходящитѣ се въ дѣлото писмени актове и изопачилъ тѣхния смисълъ и значение, и 4) чл. 225, въ свързка съ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обърналъ внимание, че на едного отъ тѣхъ, именно на Петко Ненковъ не сж били съобщени никакви призовки нито за доброволно изплащане, нито за описъ, нито за продажбата, и защото неправилно е билъ поканенъ отъ пристава Петко Ненковъ за да покаже кои имоти сж по-малко обрѣменителни за тѣхъ, тъй като въ призовката не е казано, че лицето, което го е подписало, подписало го по молбата му.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на тжжителитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) отъ фактическа страна се установява, че прѣди да бжде утвърдена отъ окржжния сждъ проданьта, която сждебниятъ приставъ извършилъ на всичкитѣ имоти, изброени въ изпълнителния листъ противъ длъжницитѣ, послѣднитѣ сж обжалвали дѣйствията на сждебния приставъ и Плѣвенския окр. сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 3 юлий 1902 год. оставилъ безъ послѣдствие оплакванията имъ относително призоваването имъ за доброволно изплащане на дългътъ и за описа, а е уважилъ оплакването имъ относяще се до прѣдписанието на чл. 829 отъ Гражданското сждопроизводство, като прѣдписалъ на сждебния приставъ да не присъединява къмъ взискането на Луковитската земледѣлческа каса други взискатели освѣнъ взискателя Михаилъ Георгиевъ и да изключи отъ проданьта ония недвижими имоти, които сж по-обрѣменителни за длъжницитѣ. За изпълнение на това опрѣдѣление, което не било обжалвано отъ длъжницитѣ, сждебниятъ приставъ поканилъ послѣднитѣ да му посочатъ кои отъ изложенитѣ на продань тѣхни имоти сж по-малко обрѣменителни за да бждатъ продадени прѣдъ други; обаче, само

Digitized by Google

Гечо Кръстевъ се явилъ прѣдъ сѫдебния приставъ и при това не рачилъ да покаже на пристава кои имоти той счита за по-малко обрѣменителни; вслѣдствие на това, сѫдебниятъ приставъ отъ себе си е изключилъ отъ проданьта 2 ниви и 3 бранища, споредъ както се вижда отъ протокола му съ дата 16 септемврий 1902 година. Отъ тѣзи данни, прочее, оправдава се съображението на Русенския апелативенъ сѫдъ, че длъжницитѣ не сѫ прѣдставили никакви доказателства по въпроса, кои имоти сѫ по-малко или повече обрѣменителни, тъй като и въ втората инстанция никакви доказателства не сѫ били прѣдставени. Слѣдователно, първото касационно оплакване за нарушение на чл. 829 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно; 2) оплакването — второ по редъ — основано на чл. 1035 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, че билъ продаденъ имотъ принадлежащъ на една отъ длъжницитѣ за дългъ на неговъ, т. е. за дългъ на другия длъжникъ, както е мотивирано това оплакване прѣдъ Русенския апелативенъ сѫдъ, е неоснователно, защото отъ изпълнителния листъ въ полза на Луковитската земледѣлческа каса, по чието начинание е почната проданьта, се вижда, че имотитѣ сѫ и били ипотекирани и отъ двамата длъжници, както отъ протокола отъ 20 априлъ 1902 година на сѫдебния приставъ се вижда, че тоже двамата длъжници сѫ били осѫдени спрѣмо присъединилия се тѣхенъ взискатель Михаилъ Георгиевъ, а другъ взискатель приставътъ не допусналъ да се присъедини, тъй щото отъ данитѣ не се оправдава това оплакване; 3) третото касационно оплакване е банално, а и отъ повѣреника на касаторитѣ не се указа на никакви писмени актове игнорирани отъ сѫда или изопачавания на тѣхния смисъль, и 4) чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство изисква да присѫтствуватъ единъ или двама свидѣтели и да бѫдатъ отбѣлѣзани имената имъ въ призовката тогава, когато лицето, на което тя се връчва, е безграмотно или же то или домашнитѣ му откажатъ да я приематъ; въ тѣзи два случая нѣма нужда да се иска подписъ отъ получителя, защото въ първия случай той е безграмотенъ, а въ втория случай той не желае да я получи, за това именно сѫ нуждни свидѣтелитѣ. Чл. 224 отъ сѫщото съдопроизводство обяснява, че ако получательтъ не може или не иска да даде подписъ, това се бѣлѣжи и на двата екземпляра на призовката. Значи отъ неграмотния получитель не се изисква подписъ — нѣма нужда да го подписва друго лице за безграмотностьта и по молбата му, стига да се отбѣлѣжи въ двата екземпляра на призовката, че тя се връчва еди-кога си на еди-кого си, който заяви, че не може да се подпише защото е безграмотенъ, и то въ присѫтствието на еди-кои си свидѣтели. Призовката, за която е дума въ четвъртото касационно оплакване, съ която билъ поканенъ Петко Ненковъ да се яви прѣдъ сѫдебния приставъ за да посочи кои имоти сѫ по-малко за него обрѣменителни, е подписана за безграмотностьта на Петко Ненковъ отъ друго лице; въ нея сѫ отбѣлѣзани имената на двѣ поемни лица. Щомъ, прочее, има поемни лица, то нѣма значение обстоятелството, че подписавшиятъ получителя не казалъ че го подписва по молбата му, тъй като по разума на чл. чл. 224 и 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство нѣмало нужда и отъ подписването му, щомъ той билъ безграмо-

Digitized by Google

тенъ. Относително призовкитѣ за доброволното изплащане на ъдлга и за описа, въпросътъ билъ разрѣшенъ съ опрѣдѣлението на Плѣвенския окржженъ сждъ отъ 8 юлий 1902 год., което по необжалване отъ длъжницитѣ, е влѣзло въ законна сила спрѣмо тѣхъ, а призовки за проданьта не се изпращатъ, тъй като тѣ се замѣстватъ съ надлежнитѣ обявления. Слѣдва, че и послѣдното касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петко Ненковъ кьосето и Гечо Кръстевъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 25 октомврий 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 29 — (153) — 24 марть 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 110, по описа за 1902 год., на Людвигъ Рувие, живущъ въ гр. София, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 23 ноемврий 1901 год.* — Въ заседанието се явиха Луй Рувие, съ повѣреника си д-ръ Н. Янчевъ и Г. Орошаковъ, повѣреникъ на отвѣтницата.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Магда Георгиева, отъ гр. София, заявила искъ противъ Луй (Людвигъ) Рувие, живущъ въ сжщия градъ, за 325 лева, стойностьта на една нейна кжщичка, която той завладѣлъ, но която била призната съ рѣшение отъ 25 май 1900 год., че принадлежи на ищцата. II Софийски градски мирови сждия като констатирва, че му е билъ прѣдставенъ отъ отвѣтника крѣпостенъ актъ отъ 21 декемврий 1899 год., съ силата на който той е купилъ тази кжщичка отъ Севастия Я. Павлева, съ рѣшението си № 1308/901 год. уважилъ искътъ само въ размѣръ на 220 лева, съ съотвѣтствените разноски по процеса. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Софийския окржженъ сждъ, като между друго е възразявалъ, че неправилно билъ осжденъ да плати стойностьта на мѣстото вмѣсто да повърне мѣстото въ натура. Софийскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 23 ноемврий 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „че дѣйствително ищцата Магда Георгиева е призната за собственица на спорното мѣсто заедно съ постройката и то спрѣмо Севастия (Дуда) Янева Павлева, се установява отъ прѣдставеното въ прѣписъ рѣшение съ дата 25 май 1900 год. на Софийския окржженъ сждъ. При изпълнение на горнето рѣшение, както това явствува отъ протокола на сждебния приставъ отъ 20 ноемврий 1900 год., се вижда, че апелаторътъ Луй (Рувие) е прѣдявилъ свои права на собственость върху сжщото мѣсто и постройка, като за тая цѣль е прѣдставилъ крѣпостенъ актъ на сждебния приставъ отъ 21 декемврий 1899 год., по силата на който актъ претендира, че той го притежава възъ основание на по-

Digitized by Google

купко-продажба отъ Севастия (Дуда) Янева Павлева. Така указаниятъ актъ не може да се противопоставя на ищцата по настоящето дѣло, при всичко, че датата на акта е по-стара отъ датата на рѣшението, тъй като съ рѣшението е указано, кой е собственика на спорния имотъ, и щомъ се установява, че собствеността е на ищцата, то въ такъвъ случай Севастия (Дуда) Янева Павлева не може да прѣхвърля правото на собственость върху спорния имотъ на когото и да бѫде, понеже това право тя не е притежавала, а всеизвѣстно е, че никой не може да прѣхвърли повече права, отъ колкото той има. Отъ горното слѣдва, че искътъ на ищцата да й се прѣдаде мѣстото се явява за основателенъ, но щомъ по отношение на нея, рѣшението на сѫдията да й се заплати само стойността, е влѣзло въ законна сила, то въ такъвъ случай ще трѣбва да се види каква стойность прѣдставлява мѣстото заедно съ постройката. Експерта А. Фитовъ, както явствува отъ рапорта му съ дата 17 юлий 1901 год., оцѣнява всѣкой квадратенъ метъръ постройка по 12 лева, а квадратниятъ метъръ мѣсто по 8 лева; тая оцѣнка се възприема напълно отъ сѫда и то още повече, че странитѣ съ нищо не доказаха, че вѣщото лице има грѣшка въ рапорта си. Прѣсмѣтнато цѣната на постройката и мѣстото, излиза на 260 лева (13 кв. м. $\times$ 12 лв. $=$ 156 лв. и 13 кв. м. $\times$ 8 лв. $=$ 104 лева, или всичко $156 + 104 = 260$ лева). Прѣдъ видъ че рѣшението на мировия сѫдия е влѣзло въ законна сила спрѣмо ищцата за отхвърлената часть отъ нейния искъ, то за това ще трѣава да й се присѫди само сумата 220 лева, която е уважена и отъ мировия сѫдия. Че страната, която губи процеса, по искане на противната страна, се осѫжда на разноскитѣ по дѣлото". — Съ касационната си жалба отвѣтникътъ се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ съображение довода му, че ищцата е била призната за собственица едвамъ на 25 май 1900 год., а той е купилъ сѫщото мѣсто съ нотариялень актъ на 21 декемврий 1899 год. отъ Севастия, когато е била още собственица и защото сѫдътъ нѣмалъ врѣме — отъ часътъ 11 и 55 минути до обѣдъ, когато изведнажъ било прѣкжснато заседанието — инакъ той щѣлъ да му обясни, че невъзможно е да се построи барака 5 метра дълга и 2·60 метра широка, т. е. 13 кв. метра върху 8 квадратни метра мѣсто; отъ друга страна, ако наистина ищцата била собственица, споредъ както приемалъ II мирови сѫдия на спорния имотъ още отъ 1897 год., тя е трѣбвало да впише това въ надлежния регистъръ, съгласно чл. 31 отъ Закона за нотариуситѣ, така, че Севастия щѣше да му продаде само 199, а не 207 квадратни метра мѣсто; 2) чл. чл. 706 п. 2, 639 и 706 п. 3 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не уважилъ оплакването му, че мировиятъ сѫдия неправилно е назначилъ едно и сѫщо лице за измѣрването мѣстото и сградата и за оцѣнката имъ и защото го е осѫдилъ насилствено да заплати стойността на едно мѣсто отъ 8 квадратни метра съ сгради надъ него отъ 13 квадратни метра, когато, ако мѣстото е чуждо, трѣбвале би да го осѫди да повърне мѣстото, и 3) чл. 641 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не обозначилъ закона, съ силата на който страната, що губи процеса, се осѫжда на разноскитѣ по дѣлото.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣренитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) рѣшенията, съ които се туря край на възникналитѣ спорове за граждански права, не създаватъ, а само възвръщатъ по-рано сѫществующи, но незаконно отнети права (чл. чл. 1 и 803 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Рѣшението отъ 25 май 1900 година, на което е основанъ искътъ по настоящето дѣло, установява, че за правото на собственость върху кѫщичката, която отвѣтника купилъ съ крѣпостния актъ отъ 1899 год., имало споръ заведенъ още отъ 1 декемврий 1895 год. между Магда Георгиева и Севастия Я. Павлева, че тоя споръ билъ рѣшенъ отъ мировата инстанция въ полза на Магда Георгиева още прѣзъ 1897 год., когато мировото рѣшение е влѣзло въ законна сила по въпроса за правособственостьта на кѫщичката, тъй като то било апелирано само отъ Магда Георгиева — тогавашна ищца — и само по отношение на отхвърленото й второ искане за наемъ на кѫщичката, и че съ второинстанционното рѣшение отъ 25 май 1900 год. и това й искане било уважено, така щото това рѣшение, като повръща странитѣ въ законното имъ положение, признава че Магда Георгиева е била собственица на кѫщичката прѣди 1895 г., т. е. прѣди да е билъ възникналъ споръ съ Севастия Я. Павлева и че отвѣтникъть, като е купилъ тази кѫщичка прѣзъ 1899 г. отъ Севастия Я. Павлева, купилъ я отъ лице, което не било собственикъ. Прочее, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като съобразява въ обтѫженото по касационенъ редъ рѣшение, че крѣпостниятъ актъ на отвѣтника не може да бе противопостави на ищцата, обсѫжда довода на отвѣтника, основанъ върху различието на датитѣ между крѣпостния актъ на отвѣтника отъ 21 декемврий 1899 год. и рѣшението отъ 25 май 1900 год., прѣдставено отъ ищцата и това сѫждение е правилно отъ гледна точка на закона. Слѣдователно, нѣма нарушение на чл. 107 (респективно чл. 630) отъ Гражданското сѫдопроизводство; 2) доводътъ на отвѣтника, основанъ върху чл. 31 отъ Закона за нотариуситѣ, не може да се уважи впрѣдъ видъ, че нито тоя нито другъ нѣкой членъ отъ този законъ не вмѣнява въ задължение нито на сѫдящитѣ се страни, нито на нотариуса да вписватъ въ нотариялень регистъръ влѣзлитѣ въ законна сила рѣшения по спорове за право на собственость върху недвижими имоти; 3) домогването на повѣреника на отвѣтника, че не му е било дадено врѣме да обясни на окрѫжния сѫдъ невъзможностьта да има постройка отъ 13 кв. метра върху мѣсто отъ 8 кв. метра, е домогване неоправдано отъ даннитѣ, тъй като въ протокола на сѫда се говори, че заседанието било почнато въ часътъ 11 и 20 минути, а не — както се твърди въ касационната жалба — въ часътъ 11 и 50 минути. Отъ друга страна повѣреникътъ не е да не знае че могалъ да изиска да се констатира въ протокола ако дѣйствително му е било отнето правото да обясни и това обстоятелство, макаръ и то да не е отъ естество да постави въ зависимость правилния изходъ на дѣлото. Прочее, първото касационно оплакване е неоснователно и въ тритѣ му пункта; 4) чл. 641 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, на който се основава третото касационно оплакване, не

Digitized by Google

е нарушенъ, защото дѣлото бидейки мирово, приложими сж въ случая, съгласно чл. 142 отъ Гражданското сждопроизводство прѣдписанията на чл. 119 отъ сжщото сждопроизводство, въ които прѣдписания нѣма задължението прѣдвидено въ чл. 641 п. 2, втората му половина. Прочее, това оплакване е неоснователно, и 5) по второто касационно оплакване, развито устно отъ повѣреника на отвѣтника, въ смисъль, че ревандикационният искъ не може да бжде за стойностьта на имота, а за самия имотъ, когато той сжществува, като се има прѣдъ видъ, че възражение въ тая смисъль е правено прѣдъ втората инстанция; че значението на това възражение е прѣдугадила и ищцовата страна и за това въ първата инстанция е обяснявала, че искането ѝ е за мѣстото или за стойностьта му; че съ исковата молба, обаче не се иска освѣнъ стойностьта на мѣстото; че отъ гледна точка на закона, щомъ ищцата основава искътъ си на рѣшението отъ 25 май 1900 год., съ което се признава за собственица на въпросната кжщичка, то тоя искъ не може да бжде по отношение на отвѣтника освѣнъ ревандикационенъ — искъ за кжщичката, понеже стойностьта ѝ той платилъ на продавачката си; че впослѣдствие удовлетворението на такъвъ искъ може да се приведе въ заплащане само стойностьта, но туй не зависи изключително отъ волята на ищеца, който е длъженъ да заведе искътъ си съобразно съ юридическото си основание; че Софийскиятъ окржженъ сждъ уважилъ искътъ за стойностьта на кжщичката въпрѣки възражението на отвѣтника, основано върху естеството на искътъ; че туй съставлява сжществено нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство: то второто касационно оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 23 ноември 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 30 — (161) 26 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдсѣдателя *гражданско дѣло № 296, по описа за 1901 год., на Цоню Аврамовъ, отъ гр. Чирпанъ, съ Недю Колаксъзовъ, отъ сжщия градъ, за ½ часть отъ лозе.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Недю Г. Колаксъзовъ, отъ гр. Чирпанъ, съ исково прошение отъ 2 мартъ 1900 год., до Чирпанския мирови сждия, заявилъ искъ противъ Цоню Аврамовъ, отъ сжщия градъ, за половина часть отъ едно лозе, находяще се въ землището на гр. Чирпанъ, въ мѣстностята „Ени-Курия“, съ граници: Тошо Колевъ, Семо Стойчевъ, Деня Димовъ и шосе. Мировиятъ сждия съ рѣшение отъ 15 юлий 1900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ това рѣ-

Digitized by Google

шение на мировия сѫдия прѣдъ Старозагорския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отвѣтникътъ Цоню Аврамовъ не оспорва факта за владѣнието на спорното по дѣлото лозе, както прѣдъ мировия сѫдия така и прѣдъ сѫда, възразява, че го билъ купилъ отъ Митра Ганева — обстоятелство видно и отъ прѣдставения му къмъ дѣлото въ прѣписъ крѣпостенъ актъ подъ № 409, отъ 20 ноември 1896 год., която пъкъ (Митра) го притежавала съ продавателенъ актъ отъ 10 януарий 1892 год. по покупка отъ Ганю х. Вѣчковъ, и на основание този актъ съ рѣшение № 596 на сѫда, отъ 24 ноември 1895 год., и било признато правото на собственость върху това лозе, а на основание пъкъ това рѣшение Митра Ганева се снабдила съ крѣпостенъ актъ подъ № 118, отъ 30 декември 1895 год. (граждански дѣла №№ 1069/99 год. и 2883/95 год. на I и II Чирпански мирови сѫдии). Отъ продавателното къмъ дѣлото е видно, че ищецътъ Колаксъзовъ на 16 юлий 1895 год. е купилъ въпросното лозе отъ Ганю х. Вѣчковъ, а съ протестъ отъ 11 септември 1895 год. ищецътъ Колаксъзовъ извѣстява Ганю х. Вѣчковъ, че го държи отговоренъ за едно обезщетение въ размѣръ на 1000 лева, ако той си позволи и бере плодътъ на въпросното лозе. На тоя протестъ Ганю х. Вѣчковъ — първоначаленъ собственикъ на лозето, на 13 септември 1895 год. отговаря на ищеца Колаксъзова (стр. 33 първостепенно дѣло), въ който отговоръ той признава, че е сключилъ продажба за лозето съ ищеца, но се отказва; така щото тая продажба между ищеца и Ганю Вѣчковъ слѣдва да се приеме, че е станала порано отъ завѣрената дата — 13 септември 1895 год. (дата на отговора на протеста). Отъ рѣшението № 596 се вижда, че Митра Ганева е възразявала, че е купила прѣдметното лозе отъ сѫщия му собственикъ Ганю Вѣчковъ на 10 януарий 1892 год., но тая дата не е завѣрена. Въпросътъ слѣдователно е, отъ кога трѣбва да се счита тая дата за прѣхвърляне на имота, задължителна за третитѣ по дѣлото лица (чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Отъ рѣшението № 596 е видно, че Митра Ганева е подала заявление за прѣминаване правото на собственость на това лозе на 24 ноември 1895 год. и тая дата е задължителна за третитѣ лица, включително и ищеца по дѣлото, апелатора. Така щото между датитѣ 13 септември 1895 год. и оная отъ 24 ноември с. г., датата 13 септември 1895 год. е по-ранишна и слѣдва извършената тогава продань на лозето отъ първоначалния му собственикъ Ганю Вѣчковъ къмъ ищеца Колаксъзовъ е дѣйствително и прѣдпочитателно прѣдъ оная между Ганя Вѣчковъ къмъ Митра Ганева, респективно отвѣтника Цоню Аврамовъ. Искътъ, слѣдователно, на ищеца Недю Колаксъзовъ за отстжпване собствеността на спорното по дѣлото лозе отъ отвѣтника Цоню Аврамовъ се явява основателенъ и като такъвъ, слѣдва да бѫде уважѣнъ“, — съ рѣшението си отъ 1 февруарий 1901 год., № 50, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ на ищеца.— Срещу това рѣшение отвѣтникътъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Старозагорскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото въпрѣки прѣдставения отъ него крѣпостенъ актъ за лозето далъ е сила на владѣнието на лозето, придобито съ домашно продавателно.

Digitized by Google

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Старозагорскиятъ окржженъ сѫдъ е разрѣшилъ настоящето дѣло, като е търсилъ коя отъ двѣтѣ страни, еднакво купувачи на сѫщото лозе отъ сѫщия първоначаленъ продавачъ, има продавателено съ по-рано завѣрена дата, безъ да обърне внимание на обстоятелството, че отвѣтникътъ е прѣдставилъ за доказателство на правото си на собственость върху лозето крѣпостенъ актъ. Дѣйствително крѣпостний актъ на отвѣтника е издаденъ по покупка на лозето отъ продавачката Митра Ганева Петрова, но послѣдната е купила лозето отъ сѫщия Ганю Вѣчковъ, отъ когото го е купилъ ищецътъ Недю Колаксъзовъ, и, освѣнъ това, е прѣдставила и тя крѣпостенъ актъ, издаденъ възъ основа на влѣзло въ законна сила рѣшение. Явно е, прочее, че окржжниятъ сѫдъ трѣбваше да търси не това, отъ кога иматъ завѣрена дата продавателнитѣ актове на странитѣ, а това, чии права сѫ за прѣдпочитане, като се вземе прѣдъ видъ, че Митра Ганева Петрова е оформила своята частна продажба съ крѣпостенъ актъ, а отвѣтникътъ неинъ наслѣдникъ по продажба, е купилъ и държи лозето съ крѣпостенъ актъ. А когато единъ и сѫщи имотъ е купенъ отъ двѣ лица, отъ които едно го е купило съ частенъ актъ, а другото съ крѣпостенъ актъ, чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ прѣдвижда, че дѣйствителенъ купувачъ на недвижимия имотъ е послѣдниятъ, т. е. купувачътъ съ крѣпостенъ актъ. За това, Старозагорскиятъ окржженъ сѫдъ, като е далъ прѣдпочитане по настоящето дѣло на частното продавателно на ищеца, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окржженъ сѫдъ № 50, отъ 1 февруарий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *31 — (163) — 27 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 412, по описа за 1902 год., на общината на с. Гердеме, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 19 януарий 1902 год., подъ № 44.* — Въ заседанието се явиха Вл. Недѣлевъ, повѣреникъ на Гердената селска община и П. Стояновъ, повѣреникъ на с. Караджа-Муратлий.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Караджамуратлийската селска община заявила на 17 септемврий 1896 год. искъ противъ Гердемската

Digitized by Google

селска община за правополуване отъ пашата и дървата на една гора отъ около 24 килоара, въ мѣстностьта „Перчемлия“, съ обозначени въ исковата молба граници, която гора била привързана отъ незапаметни врѣмена къмъ общината — ищецъ. Старозагорскиятъ окржженъ сждъ, на основание извършеното отъ тоя сждъ мѣстно дознание, съ рѣшението си № 852/97 год. уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтната община, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, като унищожилъ, споредъ искането ѝ, извършеното въ първата инстанция дознание и като извършилъ на 18 юлий 1901 год. ново дознание, съ рѣшението си № 44, отъ 19 януарий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „единственото доказателство по дѣлото е мѣстното дознание, извършено отъ единъ отъ членоветѣ на сжда съгласно съ протоколното му опрѣдѣление отъ 24 мартъ 1900 година. Съ това опрѣдѣление е унищожено дознанието, допуснато отъ първостепенния сждъ. И второто дознание обаче е въ полза на ищцовата страна — Караджамуратлийската община. Всичкитѣ околни люди съ изключение на Стайко Петровъ, Стоянъ Харалановъ и Герганъ Славовъ, съ една положителность твърдятъ, че спорното мѣсто отъ древно врѣме е било собственость на общината на с. Караджа-Муратлий. Само жителитѣ на това село отъ 40—50 години насамъ сж се ползували отъ дървата и пашата. Тѣ сж сѣкли дърва и тѣхниятъ добитъкъ е пасалъ въ мерата. Общината на с. Гердеме никога не се е ползувала отъ въпросното мѣсто, било самостоятелно, било задружно съ Караджамуратлийци. Куруджиитѣ на с. Караджа-Муратлий пазили това мѣсто. Ако по нѣкога Гердемци пасли добитъка си въ него, то е било или крадешкомъ, безъ знанието на Караджамуратлийци, или пъкъ срещу *заплата*. Въ такава смисъль сж показанията на Стоянъ Колевъ, Дяко Димитровъ, Димо Колевъ, Стоянъ (Стефанъ) Янковъ, Иванъ Дуневъ, Добри Стаматовъ, Иванъ Филиповъ и Дони Ивановъ. При изричнитѣ показания на тия околни люди, показанията на Стайко Петровъ, Стоянъ Харалановъ и Герганъ Славовъ, за че и Гердемци сж се ползували отъ спорното мѣсто и то отъ извѣстна часть, не могатъ да иматъ значение, защото Стайко Петровъ говори за обстоятелства отъ прѣди 10 години, а пъкъ показанията на Стоянъ Харалановъ и Герганъ Славовъ не могатъ да се прѣдпочетатъ прѣдъ тия на по-горѣ наименованитѣ околни люди. При тия данни искътъ на общината на с. Караджа Муратлий е напълно установенъ и такъвъ не може да не бжде уваженъ. Страната, която губи въ процеса плаща по искането на противната — сждебнитѣ и за водене на дѣлото разноски“. — Отвѣтната община подава срещу това рѣшение касационна жалба и се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 328, 354, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото: а) не оцѣнилъ показанията на околнитѣ люди по отдѣлно споредъ съдържанието на всѣко едно показание, а се задоволилъ да ги оцѣни въ единъ мотивъ; б) петь отъ околнитѣ люди, а именно Стоянъ Колевъ, Димо Колевъ, Дони Ивановъ, Добри Стаматовъ и Ив. Филиповъ сж показали първитѣ трима, че незнаятъ кои сж сѣкли и кои сѣчатъ спорното мѣсто; Добри Стаматовъ е показалъ „голѣмата гора я изсѣкоха изгорѣлитѣ села съ позволението на околийския началникъ, защо

Digitized by Google

сѣчеха и Караджамуратлийци и околнитѣ села"; Ив Филиповъ е показалъ: „въ това врѣме не виждахъ добитъкъ да пасе по това мѣсто, нито съмъ виждалъ да сѣчатъ дърва". А сѫдътъ, като твърди, че всичкитѣ тия 5 околни люде сѫ показали, какво Караджамуратлийци сѫ сѣкли въ спорното мѣсто, е извратилъ показанията имъ, и в) другитѣ трима околни люде — Дяко Димитровъ, Стоянъ Анковъ и Иванъ Дуневъ дѣйствително сѫ показали нѣщо приблизително както приема апелативниятъ сѫдъ, обаче тѣхнитѣ показания со опровергаватъ и обезсилватъ съ показанията на другитѣ трима околни люде — Стайко Петровъ, Стоянъ Харалановъ и Герганъ Славовъ — така, че сѫдътъ е билъ дълженъ съ по-голѣмо внимание да обсѫди показанията на тия трима послѣдни като единствени околни люде въ полза на ищцитѣ за изключително ползуване.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, слѣдъ което въ съвѣщанието си, за да се произнесе по тази касационна жалба, взе въ съображение: въ оцѣнката на показанията на околнитѣ люде, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, като изключава околнитѣ люде Стайко Петровъ, Стоянъ Харалановъ и Герганъ Славовъ, които счита, че сѫ въ полза на отвѣтната община, намира, че другитѣ осемь околни люди съ една положителность твърдятъ, че спорното мѣсто отъ древне врѣме е било собственость на с. Караджа-Муратлий, че само жителитѣ на това село отъ 40—50 години насамъ сѫ се ползували отъ дървата и пашата и тѣхни куруджии сѫ го пазили, а Гердемци никога не сѫ се ползували било самостоятелно било задружно съ Караджамуратлийци, ако ли нѣкога сѫ се ползували то е било или крадешкомъ или срещу възнаграждение. Въ тая смисъль, съображава сѫдътъ, сѫ показанията на околнитѣ люде Стоянъ Колевъ, Дяко Димитровъ, Добри Стаматовъ, Ив. Филиповъ и Дони Ивановъ. Значи сѫдътъ оцѣнява показанията на осемтѣхъ околни люде вкупъ и намира, че тѣ всички сѫ за въ полза на общината — ищецъ. Когато обаче дохожда да оцѣни показанията на останалитѣ трима околни люде, които счита за въ полза на отвѣтната община, апелативниятъ сѫдъ прави само единъ опитъ на анализъ за значението на поединичнитѣ имъ показания, а за сравнителното значение на тѣхнитѣ показания съ показанията на другата група отъ осемтѣхъ околни люде сѫдътъ не се е погрижилъ да направи надлежния анализъ, както го задължава чл. 328 отъ Гражданското сѫдопроизводство. За групата отъ тримата околни люде, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ казва, че показанията имъ не могатъ да иматъ значение, защото Стайко Петровъ говори за обстоятелства само отъ прѣди 10 години, „а пъкъ показанията на Стоянъ Харалановъ и Герганъ Славовъ не могатъ да се прѣдпочитатъ прѣдъ тия на по-горѣ наименованитѣ околни люде". Защо, обаче, показанията на двамата послѣдни не могатъ да се прѣдпочетатъ прѣдъ показанията на другитѣ осемь? За това ли, защото осемь души се прѣдпочитатъ прѣдъ трима? Ако е за това, сѫдътъ навѣрно грѣши, тъй като чл. 328 отъ Гражданското сѫдопроизводство не говори, че силата на свидѣтелскитѣ показания се опрѣдѣля споредъ сравнителното число на свидѣтелитѣ въ

Digitized by Google

полза на едната или другата страна, а говори че силата имъ се опрѣдѣля споредъ достовѣрностьта на свидѣтеля, ясностьта, пълнотата и вѣрностьта на показанията. Сѫдътъ наистина мотивира защо показанията на Стайко Петровъ нѣматъ значение; но той бѣше така же длъженъ да оцѣни по единично показанията и на другитѣ двама свидѣтели, що ги счита въ полза на отвѣтната община да ги сравни съ по единичнитѣ показания на другата група околни люди, що ги счита въ полза на ищцовата община, и тогава само можеше да си състави правилно убѣждение като извлѣче изъ тѣхъ общо заключение. Това като не е направилъ, съществено е нарушилъ чл. 328 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това е основателно оплакването въ касационната жалба въ тая смисъль.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 19 януарий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 328 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ *32 — (168) — 27 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 306, по описа за 1901 год., на Иванъ Михаловъ, отъ гр. Чирпанъ, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сѫдъ отъ 14 мартъ 1901 год., подъ № 124.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ Т. Гатевъ, повѣреникъ на касатора — Иванъ Михаловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иванъ Михаловъ, отъ гр. Чирпанъ, заявилъ прѣдъ Чирпанския мирови сѫдия искъ противъ Колю Петковъ, отъ с. Бурнусузъ, за 833 лева, произходящи отъ това, гдѣто като наложилъ секвестъръ върху реченатa сума, която дължникътъ му Спилко Хубеновъ ималъ да взима отъ Колю Петковъ, послѣдниятъ не я е внесалъ на сѫдебния приставъ. Чирпанскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си № 910/900 год. отхвърлилъ искътъ, по съображение, че ищецътъ наистина доказалъ, че отвѣтникътъ билъ осѫденъ да плати тази сума на Спилко Хубеновъ, но не доказалъ, че отвѣтникътъ се билъ издължилъ спрѣмо Спилко Хубеновъ подиръ като получилъ запорната призовка. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Старозагорския окржженъ сѫдъ и искалъ да се разпитатъ свидѣтели, които окржжниятъ сѫдъ допусналъ на разпитъ, за установяване обстоятелството, че на 29 януарий 1898 год., когато е била врѫчена запорната призовка на отвѣтника, у послѣдния имало единъ влогъ принадлежащъ на Спилко Хубеновъ — длъжникъ на ищеца, който влогъ не е внесалъ на сѫдебния приставъ. Старозагорскиятъ окржженъ сѫдъ разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си № 124, отъ 14 мартъ 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „Иванъ Михаловъ иска отъ Колю Петковъ

Digitized by Google

сумата 733 лева на това основание, че като ималъ да взема по едно изпълнително дѣло подъ № 1131/99 год. извѣстна сума отъ нѣкой си Спилко Хубеновъ, и като научилъ, че послѣдниятъ има вложенъ капиталъ у Колю Петковъ отъ 833 лева, наложилъ е запоръ на 29 януарий 1898 год. върху въпроснитѣ 833 лева, но въпрѣки това Колю Петковъ не внелъ исканата сума приставу, и въпрѣки разпорежданията на чл. чл. 568—575 отказалъ да удовлетвори казаното искане на ищеца. Понеже съ това Колю Петковъ му е нанесалъ врѣди и загуби въ размѣръ на 833 лева съ лихвата имъ, за това ищецътъ е завелъ настоящето дѣло и иска осѫждането на отвѣтника, и 2) отъ изложеното до тукъ излиза, че искътъ на Иванъ Михаловъ има характеръ на обратенъ искъ. Ищецътъ дѣйствително съ прѣдставеното отъ него удостовѣрение подъ № 5158, отъ 21/IV 1900 година, второ такова подъ № 6831, отъ 4 септемврий 1900 год., по показанията на разпитанитѣ въ втората инстанция свидѣтели Ж. Мариновъ, Ст. Кавръковъ и П. Атанасовъ напълно се установява, че на 29 януарий 1898 год., деньтъ на връчване Петкову запорната призовка, е имало единъ влогъ отъ 833 лева въ ржцѣтѣ на Колю Петковъ, който влогъ е принадлежалъ на Спилко Хубеновъ, длъжникъ на Иванъ Михаловъ по изпълнителното дѣло подъ № 1131/99 год., и че този влогъ тогавашното трето лице, а по настоящемъ отвѣтникъ Колю Петковъ не ги е внесалъ на сѫдебния приставъ, нито пъкъ е прѣдставилъ въ прѣдвидения отъ закона тридневенъ срокъ своитѣ възражения — обаче за да може да бѫде удовлетворенъ настоящиятъ искъ на Иванъ Михаловъ, послѣдниятъ трѣбваше да докаже (чл. 571 отъ Гражданското сѫдопроизводство) и това обстоятелство още, че Спилко Хубеновъ, прямиятъ длъжникъ не е въ състояние да заплати сумата 833 лева. Това обстоятелство, обаче не се доказва и като така правилно е отхвърленъ искътъ отъ мировия сѫдия и понеже други доказателства не се прѣдставятъ, трѣбва това рѣшение да се потвърди". — Срещу това рѣшение ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Старозагорскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 569, 570 и 571 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е приложилъ послѣдния отъ тѣхъ като е счелъ, че искътъ е за врѣди, когато искътъ билъ за капиталъ на длъжника му находящъ се въ ржцѣтѣ на трето лице, обстоятелство доказано, както приема и самиятъ окржженъ сѫдъ, и слѣдователно искътъ му трѣбвало да бѫде уваженъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на ищеца, заключението на прокурора и въ съвѣщанието си, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: отъ сравнение на чл. чл. 568—575 и 951 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се вижда, че секвестъръ се налага върху парични суми или изобщо върху движимо имущество, принадлежаще на длъжника и находяще се у трето лице, съ двояка цѣль: 1) да служи това имущество за обезпечение на искъ, прѣдявенъ противъ длъжника, но още не уваженъ, и 2) да се удовлетвори съ това имущество едно взимане за което е издаденъ вече изпълнителенъ листъ. Въ първиятъ случай на третото лице се казва въ повѣстката му, съгласно чл. 569,

Digitized by Google

да не прѣдава на отвѣтника принадлежащето му имущество; въ вториятъ случай му се казва, съгласно ял. 951 п. 2, да прѣдаде дължниковото имущество на пристава или на сѫда. Отъ разликата въ естеството на двата случаи произлиза и разлика въ отговорностьта на третитѣ лица — въ първиятъ случай третото лице, което не се е съобразило съ отправената му повѣстка, отговаря прѣдъ ищеца за причинената му врѣда, а тази врѣда състои въ унищожаването на обезпечението, което ищецътъ си е запазилъ да бѫде съ него удовлетворенъ, ако впослѣдствие дължникътъ му не бѫде въ състояние да го удовлетвори, когато отправи изпълнението къмъ послѣдния — за въ тоя случай, прочее, е прѣдназначенъ чл. 571 отъ Гражданското сѫдопроизводство; въ втория случай третото лице, което слѣдъ получване на призовката, не внася на пристава длъжниковото имущество, отговаря прѣдъ взискателя за причинената му врѣда, но врѣдата въ тоя случай състои не въ унищожение гаранцията за удовлетворението, а въ лишаване взискателя отъ самото удовлетворение, тъй като цѣлта въ тоя случай на секвестъра не е да се тури длъжниковото имущество въ записъ, отъ който да бѫде удовлетворенъ взискателя, само ако длъжникътъ му не бѫде въ състояние друго-яче да го удовлетвори, а цѣлта е да бѫде удовлетворенъ взискателтъ отъ сѫщото това имущество, така както щѣше да бѫде удовлетворенъ, ако това имущество се намираше не у третото лице, а у длъжника, и понеже третото лице лишава взискателя отъ това прямо удовлетворение, причинява му врѣда въ размѣра на самото това удовлетворение, въ размѣра на сумата за която е наложенъ секвестъра — въ тоя случай, прочее, чл. 951 п. 2 изключава чл. 751 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ други думи, ищецътъ въ тоя случай не е длъженъ да доказва да ли длъжникътъ му не билъ въ състояние друго-яче да го удовлетвори, тѣмъ-паче като самото обръщане взискането върху капитали или движими имущества находящи се въ трети лица доказва, че у длъжникътъ липсва не само волята, но и видимитѣ срѣдства за удовлетворение взискането, а взискателтъ не е длъженъ да търси недвижимия му имотъ, когато законътъ му дава право да се удовлетвори отъ движимия. Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като е счелъ, че ищецътъ по настоящето дѣло е билъ длъженъ да докаже да ли неговиятъ длъжникъ не билъ въ състояние да го удовлетвори, а не е взелъ прѣдъ видъ, че наложениятъ отъ ищеца секвестъръ не билъ за обезпечение на искъ, а е билъ за удовлетворение на едно взискане, сѫществено е нарушилъ чл. 571, въ свързка съ чл. 951 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това нарушение оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 мартъ 1901 год., подъ № 124, защото е нарушенъ чл. 571, въ свързка съ чл. 951 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопрозводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

Digitized by Google

№ 33 — (169) — 27 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети мартъ хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующенъ съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л Гогановъ *гражданско дѣло № 307, по описа за 1901 год., на Ангелъ Илиевъ, отъ с. Ново-Село, Видинско, съ Яшаръ Мустафа Алиевъ, отъ гр. Видинъ и Илия Иолинъ, отъ с. Ново-Село, за вдигане възбрана отъ една нива отъ 34 дюлюма.* — Въ заседанието странитѣ се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 5 мартъ 1890 год.. Никола Т. Цановъ, адвокатъ въ гр. Видинъ, повѣреникъ на Ангелъ Илиевъ, отъ с. Ново-Село, е завелъ искъ прѣдъ Видинския околийски мирови сѫдия, срещу Яшаръ Мустафа Алиевъ, отъ гр. Видинъ и Илия Иолинъ, отъ с. Ново-Село, за вдигане секвестъръ, който неправилно билъ наложенъ върху една негова нива по взискането на първия отвѣтникъ срещу втория отъ тѣхъ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 28 януарий 1894 год.. подъ № 15, отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ това рѣшение на мировия сѫдия прѣдъ Видинския окръженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ Ангелъ Илиевъ чрѣзъ повѣренника си, както въ исковото прошение, тъй и при устнитѣ му обяснения твърди, че нивата, която отвѣтникътъ Яшаръ Мустафа Алиевъ е секвестиралъ по взискането си и чрѣзъ сѫдебния приставъ, за дългътъ на другия отвѣтникъ — Илия Иолинъ, била негова собствена и за доказателство на това прѣдставилъ е крѣпостенъ актъ № 292, издаденъ отъ нотариуса при Видинския окръжъ сѫдъ на 18 октомврий 1886 год., отъ който се вижда, че Гога Микинъ и Ангелъ Илиевъ, отъ с. Ново-Село, сѫ купили отъ Омеръ Сюлейманович, повѣреникъ на Айше съ прѣкоръ Емине Усеинова, отъ гр. Видинъ, и Атидже Усеинова и Айше Халимова, тоже отъ гр. Видинъ, една нива, находяща се въ околностьта на с. Флорентинъ, състояща отъ около 17 дюлюма, между съсѣди: нивитѣ на Сордо, отъ с. Ново-Село. Нана Ионъ, на Стоянъ, на Борчанъ, Радо и на Ванчо; 2) отвѣтникътъ Яшаръ Мехмедъ Алиевъ, чрѣзъ повѣреника си Гр. Д. Минковъ твърди, че сѫщата нива при секвестирането ѝ принадлежала на длъжника му Илия Ионинъ, за доказателство на това прѣдставилъ е тоже крѣпостенъ актъ подъ № 71, издаденъ отъ Видинския окръженъ сѫдъ на 4 май 1881 год., отъ който се вижда, че Трайка Петровъ и Гога Младеновъ, отъ с. Ново-Село, сѫ продали на Илия Иолинъ и Гога Микинъ, отъ сѫщото село, едно пространство мѣсто, въ околностьта на с. Флорентинъ, Видинско окръжие, въ мѣстностьта наэиваема „Камикъ“, състояща отъ 68 дюлюма, между съсѣди: Флорентинската мера, Гога Ники, Цеко Гацовъ, Динка Цановъ, Танасия Бизиранъ и пѫть; 3) на огледа извършенъ отъ мировия сѫдия е установено, па и двѣтѣ страни признаватъ, че и двата крѣпостни акта № № 292 и 71 се отнасятъ за една и сѫща мѣстность (нива) именно за тая, на която отвѣтникътъ Яшаръ Мехмедъ Алиевъ е наложилъ възбрана и на която възбраната ищецътъ моли да се вдигне, слѣдователно, за да се произнесе сѫдътъ, да ли възбраната наложена върху длъжниковия имотъ и да се отхвърли искътъ на ищеца за вди-

Digitized by Google

гането ѝ, или же е наложена върху имотъ на ищеца и да се вдигне, трѣбва прѣдварително да се произнесе, кой отъ двата акта има сила на такъвъ и кой не; 4) чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ гласи: „ако единъ и сѫщъ недвижимъ имотъ билъ продаденъ на разни купувачи, собствеността ще принадлежи на онзи купувачъ, който първъ го е добилъ съ нотариялень актъ"; както се вижда отъ точната смисъль на тоя чл. 220, законътъ дава доказателствена сила на тоя крѣпостенъ актъ, който е издаденъ прѣди другитѣ и слѣдователно този е собственикъ на имота, който притежава първия крѣпостенъ актъ, а всички други послѣдующи крѣпостни актове, издадени за сѫщия имотъ, законътъ ги анулирва. И тъй, по настоящето дѣло, трѣбва да се признае, че актътъ № 71, отъ 4 май 1881 год. има сила на такъвъ и купувачитѣ по него Илия Иолинъ и Гога Микинъ сѫ притежателитѣ на спорната нива, а не ищецътъ Ангелъ Илиевъ, който притежава крѣпостенъ актъ съ по-подирня дата (18 октомврий 1886 год.), който актъ по тая причина не може да има значение на актъ за продажба-покупка, освѣнъ крѣпостния актъ на ищцата, подъ № 292, не може да има значение по настоящето дѣло още и за това, че той е издаденъ слѣдъ като Яшаръ Мехмедъ Алиевъ е билъ наложилъ възбрана върху нивата; това се установява отъ опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 27 февруарий 1888 година подъ № 106, и отъ датата на крѣпостния актъ № 292, защото отъ това опрѣдѣление се вижда, че по взискането на Яшаръ Мехмедъ Алиевъ, сѫдебниятъ приставъ е продавалъ 19 парчета ниви на Илия Иолинъ, между които и спорната по това дѣло нива, още на 26 май 1886 год., слѣдователно, възбраната върху тая нива е била наложена по-рано, а крѣпостниятъ актъ № 292 е издаденъ на 18 октомврий 1886 год., т. е. близо 5 мѣсеци слѣдъ продажбата и повече слѣдъ наложената възбрана; независимо отъ това, този крѣпостенъ актъ № 292 не е подписанъ отъ продавачитѣ и като тъй, не може да се приеме, че по него има свършена продажба-покупка на нивата; 5) отъ всичко изложено до тукъ става явно, че когато Яшаръ Мехмедъ Алиевъ е наложилъ възбраната върху спорната нива, послѣдната била собствена на Илия Иолинъ въ съдружие съ Гога Микинъ, но никакъ не на ищеца Ангелъ Илиевъ; за това искътъ му за вдигане възбраната на нивата, защото послѣдната била негова, се явява неоснователенъ и недоказанъ и като тъй, рѣшението на мировия сѫдия № 15, отъ 28 януарий 1894 година трѣбва да се потвърди, а апелативната жалба на повѣреника на ищеца — Цанова трѣбва да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, и 6) по искането на апелатора Цанова приложили сѫ къмъ настоящето дѣло нотариалнитѣ дѣла, по които сѫ издадени двата крѣпостни актове, за да се види на основание на какви документи сѫ издадени тѣ; обаче, ако се допусне да се разгледатъ тия документи отъ сѫда, то значи сѫдътъ да прави единъ видъ ревизия на крѣпостнитѣ актове, а подобна ревизия въ гражданската процедура не се прѣдвижда. Името на Илия Иолинъ е записано въ крѣпостния актъ № 71 Илия Иона, но това е грѣшка, защото както се вижда отъ обясненията на странитѣ, дадени въ двѣтѣ инстанции, тѣ сѫ твърдѣли, че този

Digitized by Google

актъ е издаденъ на името на Илия Иолинъ, а освѣнъ това въ нотариялното дѣло неговото име е написано Илия Юла", — съ рѣшението си отъ 15 октомврий 1899 год., подъ № 173, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Ангелъ Илиевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е прѣдпочелъ крѣпостния актъ на отвѣтната страна прѣдъ неговия, понеже първиятъ е ималъ по-стара дата, безъ обаче да обърне внимание, че разпореждането на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ не може да има приложение въ данния случай, тъй като тѣзи актове не сѫ издадени отъ едно и сѫщо лице, слѣдователно, окрѫжниятъ сѫдъ не е трѣбвало да гледа кой актъ има по-стара дата, а е трѣбвало да се произнесе кой отъ тѣзи актове има по-голѣма стойность прѣдъ видъ основанията, които сѫ ги създали.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение (4 мотивъ), Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като се е основалъ на прѣдписанието на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, прѣдпочелъ е крѣпостния актъ на отвѣтника прѣдъ тоя на ищеца (сега касаторъ), понеже първиятъ е съ по-стара дата. Дѣйствително, цитираниятъ членъ отъ Закона за задълженията и договоритѣ разпорежда, че ако единъ и сѫщъ недвижимъ имотъ е билъ продаденъ на разни купувачи, собствеността ще принадлежи на онзи купувачъ, който пръвъ го е придобилъ съ нотариялен актъ, но това разпореждане се отнася само до ония продажби, които изхождатъ отъ едно и сѫщо лице, т. е. когато и двата нотариални актове сѫ издадени отъ единъ и сѫщъ продавачъ, обаче въ дадения случай прѣдставенитѣ актове не произлизатъ отъ едно и сѫщо лице, слѣдователно, казаната статия не може да има буквалното си приложение по настоящия споръ, за това Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ бѣше длъженъ да уважи направеното отъ ищцовия повѣреникъ ходатайство и да влѣзе въ обсѫждането и оцѣнката на ония документи, които сѫ лѣгнали въ основа на двата актове, тъй като, както се каза и по-горѣ, щомъ тѣзи документи не произхождатъ отъ единъ и сѫщъ продавачъ, то не тѣхната дата би имала рѣшающи значение, а стойността на ония документи, които сѫ легнали въ основа при създаването имъ. Твърдението на сѫщия сѫдъ (гледай послѣдния мотивъ), че не може да влѣзе въ обсѫждането на нотариялнитѣ дѣла, понеже това би значило да прави единъ видъ ревизия на крѣпостнитѣ актове, е погрѣшно, защото никаква ревизия нѣма да извършва въ конкретния случай, а едно прѣцѣняване на основанията, които сѫ създали тия актове, — нѣщо което не само че не се забранява, но пада въ кржга на неговитѣ сѫдебни обязаности по спорове отъ тоя родъ. Прочее, щомъ Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ не е обърналъ внимание на точния разумъ на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и е отказалъ да влѣзе въ вѫтрѣшната оцѣнка на прѣдставенитѣ актове, то е постѫпилъ въпрѣки закона, а съ това е на-

Digitized by Google

рушилъ разпореждането на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора въ това отношение трѣбва до се признае за основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окржженъ сждъ отъ 15 октомврий 1899 год., подъ № 173, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 34 — (189) — 15 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на втори априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Нейденовъ и въ присжтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 201, по описа за 1904 год., на Никола Костовъ, отъ гр. Варна, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 20 декемврий 1903 год.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Никола Костовъ, отъ гр. Варна, обжалвалъ прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ опрѣдѣлението № 2497 1903 год., съ което Варненскиятъ окржженъ сждъ утвърдилъ публичната продань на двѣ негови кжщи съ една отдѣлна постройка, ипотекирани за 7000 лева на Българската народна банка, за гдѣто сж били възложени на банката за първоначалната имъ оцѣнка 7100 лева, когато до деньтъ на възлагането ѝ — 14 юний 1903 год., — ипотекарниятъ му дългъ съ лихвитѣ, безъ глобитѣ, възлизалъ на сумата 9250 лева. — Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 20 декемврий 1903 год. оставилъ апелативната му жалба безъ послѣдствие, по слѣдующитѣ съображения: „че частниятъ тжжитель моли отмѣненото на първостепенното опрѣдѣление на това просто основание, че имотътъ му неправилно е билъ оцѣненъ и неправилно е билъ възложенъ върху Варненския банковъ клонъ за по-долна оцѣнка и прѣдъ видъ, че това му оплакване, като ненаправено въ прѣдвидения чл. 1052 отъ Гражданското сждопроизводство срокъ, се явява неоснователно“,— Съ касационната си жалба длъжникътъ Никола Костовъ се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ довода, че до 15 априлъ 1903 г., когато имотътъ билъ възложенъ на банката, ипотекарниятъ му дългъ къмъ нея възлизалъ до 9250 лева, слѣдователно, банката не е могла да го вземе само за 7100 лева.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: въ случай на ипотекиранъ имотъ, назначенъ за продань по искането на ипотекарния кредиторъ, прилага се, казва чл. 1041 отъ Гражданското сждопроизводство, правилото изложено въ чл. 948 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство. Чл. 948 п. 2 прѣдполага,

Digitized by Google

че при първата продань ипотекираният имотъ ще достигне до една цѣна да покрие поне ипотечния дългъ заедно съ лихвитѣ до деньтъ на проданьта впрѣдъ видъ, че ипотекарният кредиторъ не би се съгласилъ да се оцѣни имота за повече отъ тая цѣна при сключването на ипотечния договоръ; въ случай че никой не иска да даде толкова, ипотекарният кредиторъ е длъженъ да го вземе за да погаси цѣлото си взимане, тъй като той прѣдварително си е прѣсмѣтналъ, че имотътъ струва за тази цѣна; но възможно е той да се е излъгалъ въ прѣсмѣтването си, или же имотътъ да е изгубилъ отъ стойностьта си — въ такъвъ случай, дава се право на ипотекарния кредиторъ да иска нова продань и само тогава имотътъ може да се възложи за по долна цѣна, съгласно чл. 1037 отъ Гражданското сждопроизводство. Изглежда, прочее, че прѣдписанието на чл. 1041, въ свързка съ чл. 948 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, трѣбва да се съблюдава служебно, въ смисъль, че, ако при първата продань имотътъ не достигне до цѣната на ипотекирания дългъ заедно си лихвитѣ му до деньтъ на проданьта и ако ипотекарният взискатель не иска да го поеме върху си за тая цѣна, проданьта трѣбва да се счете за нестанала. Въ тая смисъль е било оплакването на длъжника по настоящето дѣло, и Русенскиятъ апелативенъ сждъ, като му противопоставя въ опрѣдѣлението си чл. 1052 отъ Гражданското сждопроизводство, не се е съобразилъ съ духътъ на чл. 1041, въ свързка съ чл. 948 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, и за това съществено е нарушилъ чл. 629 отъ сжщото сждопроизводство, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 20 декемврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *35 — (190) — 15 априлъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на втори априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 205, по описа за 1904 год., на Рада Ив. Гладнева, за себе си и като настойница, отъ гр. Габрово, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Севлиевско, отъ 28 януарий 1904 година.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ изпълнителенъ листъ **№** 4511/99 г. на Габровския мирови сждия, осжденъ билъ Ив. К. Гладневъ, отъ гр. Габрово, да плати 1000 лева и пр. на М. П. и С-ие, която фирма прѣхвърлила изпълнителния листъ върху Еню Ив. Глушковъ, върху когото билъ възложенъ, при втора продань, недвижимиятъ имотъ на длъжника; обаче, Габровскиятъ мирови сждия съ опрѣдѣлението си **№** 396/903 г.

Digitized by Google

и тази продань е унищожилъ за несъблюдение, по отношение на тази — втора — продань, на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство. Еню Ив. Глушковъ апелиралъ прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 28 януарий 1904 год. отмѣнилъ онова — на мировия сждия и утвърдилъ проданьта, по слѣдующитѣ съображения: „че по изпълнителното дѣло на Габровския сждебенъ приставъ подъ № 742/902 год., е извършена продажба върху кжщата на длъжницитѣ и съ протоколъ отъ 11 априлъ 1903 год. е възложена върху Еню Ив. Глушковъ, а това дѣло е изпратено на Габровския мирови сждия, да се произнесе по утвърждение на продажбата. Че Габровскиятъ мирови сждия съ опрѣдѣлене отъ 8 май 1903 год., подъ № 396, е унищожилъ продажбата, защото кжщата е струвала по-малко отъ 1000 лева и споредъ чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, не подлежала да бжде продадена; че отъ производството на дѣлото става явно, какво въ врѣме на извършване описа, въ законенъ срокъ не е било подадено заявление отъ длъжницитѣ, за че желаятъ да се ползуватъ отъ постановлението на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, и понеже постановлението на този членъ не е отъ публиченъ характеръ, а напротивъ всѣки единъ длъжникъ, който желае да се ползува отъ това постановление, трѣбва да го прѣдяви своеврѣменно и понеже това прѣдявяване отъ страна на длъжницитѣ отсжтствува, то извършената отъ сждебния приставъ публична продань е правилно извършена и слѣдва да се утвърди, а опрѣдѣлението на мировия сждия като незаконно слѣдва да се отмѣни". — Съ касационната си жалба Рада Ив. Гладнева, за себе си и като настойница на дѣцата си; се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че длъжницитѣ трѣбвало да заявяватъ за да се ползуватъ отъ прѣдписанието на чл. 979 п. 2 на сжщото сждопроизводство, когато и безъ такова заявление то трѣбвало по длъжность да се приложи.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: неправилно Търновскиятъ окржженъ сждъ е счелъ, че прѣдписанието на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство не е отъ публиченъ характеръ. Както се вижда отъ обясненията, които Министра на правосждието е давалъ прѣдъ Народното събрание при дебатирането и гласуването на новото приложение къмъ чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, мълчанието на длъжника при описа и продажбата на имота му не заключава въ себе си съгласието му да се продаде имота, въ случай, че тоя имотъ е отъ категорията на челядните имоти, т. е. отъ онѣзи имоти, които това приложение има за цѣль да запази за челядьта на длъжника. Отъ тука слѣдва, че окржжниятъ сждъ трѣбваше да оцѣни доказателството — общинско удостовѣрение — за което Ено Ив. Глушковъ говори въ апелативната си жалба, че е прѣдставилъ и се намира въ изпълнителното производство, за да види да ли прѣдметниятъ имотъ — кжщата — съвпада между имотитѣ, къмъ които се отнася новото приложение къмъ чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство. Това като не е направилъ, Търновскиятъ окржженъ сждъ

Digitized by Google

същественo е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и за това нарушение оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Севлиевско, отъ 28 януарий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ. да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 36 — (191) — 15 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на втори априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 210, по описа за 1904 год., на Боню Пенчевъ, отъ с. Кесарево, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ отъ 31 юлий 1903 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: за дългъ на Димитъръ Петковъ, отъ с. Кесарево, спрѣмо Кесаревската земледѣлческа каса, къмъ която се присъединилъ и взискателя Боню Пенчовъ, отъ сжщото село, били сж продадени на публиченъ търгъ 8 кжса недвижими имоти, принадлежащи на длъжника и възложени при втора продажба върху взискателя Боню Пенчевъ, но понеже той не внесалъ цѣлата стойность, приставътъ възложилъ ги върху земледѣлческата каса, по нейно искане, за наддадената отъ нея сума, която била много по-малка отъ наддадената отъ Боню Пенчевъ. Тази продань върху касата е била утвърдена отъ Кесаревския мирови сждия съ опрѣдѣление № 306/902 година. Това опрѣдѣление обжалвалъ Боню Пенчевъ прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 31 юлий 1903 год., потвърдилъ онова на мировия сждия, по слѣдующитѣ съображения: „че взискателитѣ-купувачи сж освободени по закона отъ внисане само на задатъка за да иматъ право на участие въ търга на една публична продажба, и че тѣ, поради качеството си на взискатели по право сж и наддавачи и понеже въ закона не се съдържа наредбата, която да ги освобождава отъ внисане на продажната цѣна по една публична продажба, счита, че единъ взискатель трѣбва да внесе напълно цѣната, за която му е билъ прѣдаденъ имота по едно негово взискане. Понеже продаванитѣ имоти сж били възложени на Кесаревската земледѣлческа каса, слѣдъ като сждебниятъ приставъ е счелъ продажбата възложена върху частния тжжитель за нестанала, чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, за това, защото частниятъ тжжитель не е внесалъ цѣната на продажбата, и това е направилъ сждебниятъ приставъ по силата на чл. 1029 отъ сжщия законъ, счита, че правилно е била извършена публичната продажба, на която имотитѣ сж възложени на Кесаревската земледѣлческа каса". Срещу второстепенното опрѣдѣление Боню Пенчевъ подава двѣ касационни жалби — една получена въ Търновския окржженъ сждъ на 12 августъ 1900 год., безъ мотиви, и друга, допълнителна, съ мотиви, получена въ сжщия сждъ на 31 октомврий сжщата година.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сѫдъ се сезира прѣдварително съ въпроса: подадени ли сѫ въ срокъ и слѣдователно подлежатъ ли и двѣтѣ или коя да е отъ тѣзи двѣ касационни жалби на разглеждане? За да се произнесе по тоя въпросъ, слѣдъ доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: истина е, че касаторътъ получилъ прѣписъ отъ обжалваното опрѣдѣление на 28 октомврий 1903 год., както се вижда отъ разписката му въ листъ 51 отъ второстепенното производство и въ такъвъ случай втората, мотивираната му, касационна жалба изглежда да е подадена въ срокъ; обаче, отъ една страна тя не е облепена освѣнъ съ гербова марка отъ единъ левъ, вмѣсто отъ 5 лева, а първата му касационна жалба, ако и да е облепена съ гербова марка отъ 5 лева, но е немотивирана, така щото, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата, тя не подлежи на разглеждане; отъ друга страна, съ подаването на първата касационна жалба касаторътъ се е тацитно отказалъ да иска депърва прѣписъ отъ обжалваното опрѣдѣление, като счита, че мотивитѣ на това опрѣдѣление сѫ му извѣстни, инакъ подаването ѝ трѣбва да се счита безцѣлно, а отъ това слѣдва, че тази именно негова касационна жалба трѣбаше да бѫде мотивирана, или поне втората му мотивирана касационна жалба трѣбваше да бѫде подадена въ двѣнедѣленъ срокъ отъ подаването на първата, съгласно чл. 730 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Прочее, и едната и другата касационна жалба не подлежи на разглеждане.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Воню Пенчевъ, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сѫдъ отъ 31 юлий 1903 год., съ силата на чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата, да се остави безъ разглеждане.

№ 37 — (194) — 15 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на втори априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 189, по описа за 1904 год., на Зоица Т. Мирковичъ, отъ гр. Сливенъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 15 декемврий 1903 год., подъ № 525.* — Въ заседанието се яви адвоката С. Радановъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ при разглеждане на гражданското си частно производство № 468/903 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че съ обтѫженото опрѣдѣление Сливенскиятъ окржженъ сѫдъ е отхвърлилъ молбата на ипотекарния кредиторъ Богданъ х. Калчевъ, за да се прѣдпише на сѫдебния приставъ при сѫщия сѫдъ да продължи изпълнението по изпълнителния листъ № 6546, отъ 20 май 1902 год., издаденъ на сѫщия ипотекаренъ взискатель Калчевъ, като се обърне изпълнението и върху други длъжникови имоти, тъй като отъ проданьта на заложенитѣ не билъ удовлетворенъ по вземането си отъ 22000 лева, обезпечено съ имота; че отъ удостовѣрението

Digitized by Google

№ 2754, отъ 12 априлъ 1902 год. на сѫдебния приставъ на I участъкъ, се дѣйствително установява, че отъ проданьта на ипотекираните имоти не се удовлетворява взискательтъ; че въ такъвъ случай молбата му за описъ и продажба на други имоти на длъжницитѣ за покриване на дълга се явява основателна, тъй като и да не бѣ прѣдвидено въ ипотечния договоръ (отъ 30 май 1896 год.) условието, че кредитору се дава право да обърне взискането си и къмъ други длъжникови имоти, на общо основание по закона той може да иска това при изпълнението. Нито въ Закона за ипотекитѣ, нито пъкъ въ изпълнителното производство сѫ прѣдвидени нѣкакви ограничения на правата на ипотекарния взискатель, не съдържатъ подобно ограничение посоченитѣ въ опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ чл. чл. 8, 16 и 20 отъ Закона за ипотекитѣ; напротивъ тия законоположения указватъ на привилигированото положение на ипотекарнитѣ кредитори — че заложенията имотъ служи прѣди всичко за удовлетворение взискането, обезпечено съ ипотечния договоръ, като поставя интереситѣ на другитѣ кредитори (неипотекарни) на вторъ планъ. Законътъ, както се каза, не прѣдвижда, нито може да съдържа при привилегированото положение на ипотекарния заемодавецъ разпореждане, щото обикновени кредитори да могатъ да обрѫщатъ взискането си освѣнъ продаваемиятъ и къмъ другъ длъжниковъ имотъ при изпълнението, а ипотекарнитѣ да не могатъ; че това като е тъй, опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ трѣбва да бѫде отмѣнено, като се прѣдпише на сѫдебния приставъ на I участъкъ да продължи изпълнението чрѣзъ описъ и продажба на длъжниковитѣ имоти, които ще му посочи взискательтъ", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 15 декемврий 1903 год. отмѣнилъ опрѣдѣлението на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 29 априлъ 1903 год., № 553, и вмѣсто него постановилъ: „да се прѣдпише на сѫдебния приставъ при сѫщия сѫдъ на I участъкъ, да продължи изпълнението по изпълнителното дѣло № 477/902 год., за удовлетворене взискането на кредитора по изпълнителния листъ № 6546, Богданъ х. Калчевъ, чрѣзъ описъ и продажба и на други (освѣнъ означения въ листа) имоти на длъжницитѣ Коста и Зоица х. Димитрови, които ще му посочи взискательтъ". — Срещу това протоколно опрѣдѣление Зоица Т. Мирковичъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не е рѣшилъ спорния въпросъ съгласно сѫществующитѣ въ страната закони, а именно като приема, че ипотекарниятъ кредиторъ не билъ ограниченъ отъ никое законно постановление да продължава изпълнението на своя изпълнителенъ листъ, издаденъ съгласно чл. 818 п. 7 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чрѣзъ продажбата на публиченъ търгъ и други длъжникови имоти макаръ и тѣ да не сѫ били ипотекирани и че това било възможно безъ да има специално съглашение между длъжника и ипотекарния кредиторъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, възраженията на повѣреника на отвѣтника по касация и заключението на прокурора, вае въ съображение: касационната жалба на Зоица Т. Мирковичъ, трѣбва да се признае за неоснователна и като такава да се

Digitized by Google

остави безъ послѣдствие, защото Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е разрѣшилъ спорния въпросъ правилно и съобразно дѣйствующитѣ въ страната закони. Нито специалниятъ Законъ за ипотекитѣ, нито пъкъ процесуалния законъ ограничаватъ ипотекарния кредиторъ да продължи изпълнението на своя изпълнителенъ листъ, издаденъ съгласно чл. 818 п. 7 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чрѣзъ продажбата на други длъжникови имоти, макаръ и тѣзи послѣднитѣ да не сѫ били ипотекирани. Напротивъ, споредъ общеприетия принципъ, прокаранъ въ гражданскитѣ закони, *всичкитѣ имоти на длъжника отговарятъ за неговитѣ лични дългове и всѣки кредиторъ има едно право на общо обезпечение върху длъжниковитѣ имоти.* И дѣйствително, ако единъ обикновенъ кредиторъ може да обръща взискането си безразборно къмъ всички длъжникови имоти, то защо единъ ипотекаренъ кредиторъ, слѣдъ като продаде ипотекирания имотъ и не се удовлетвори напълно, да не може да продължи изпълнението и чрѣзъ продажбата на други длъжникови имоти? Подобно нелогично заключение не може да се извади отъ чл. чл. 8, 16 и 20 отъ Закона за ипотекитѣ, на които статии се позовава касатора, за да доказва противното, тъй като тѣ само уреждатъ привилегированото положение на ипотекарнитѣ кредитори спрѣмо обикновенитѣ кредитори, безъ обаче да правятъ нѣкакво ограничение въ смисъль, че тия кредитори (привилегированитѣ) не могатъ да продължаватъ вече като обикновени кредитори изпълнението на своя изпълнителенъ листъ, издаденъ съгласно чл. 818 п. 7 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чрѣзъ продажбата на други длъжникови имоти, въ случай, че не се удовлетворятъ напълно отъ продажбата на ипотекирания имотъ. Неоснователно е така сѫщо и оплакването на касатора, за гдѣто сѫдътъ по сѫщество е приелъ, че съ сѫщия изпълнителенъ листъ може да се продава, освѣнъ ипотекарния имотъ и други длъжникови имоти безъ обаче да има нужда да се издава другъ изпълнителенъ листъ, защото по силата на чл. 818 отъ Гражданското сѫдопроизводство, ипотечнитѣ актове подлежатъ на изпълнение на общо основание, слѣдователно и издаденитѣ по тѣхъ изпълнителни листове трѣбва да се привеждатъ въ изпълнение по общитѣ правила на изпълнителното производство, тъй като нѣма, както се каза, законоположение, което да ограничава силата на изпълнителнитѣ листове само относително ипотекиранитѣ имоти. Въ тая смисъль се е произнелъ Касационниятъ сѫдъ и по други дѣла (рѣшение подъ № 21, отъ 31 януарий 1902 година).

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Зоица Т. Мирковичъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 15 декемврий 1903 год., подъ № 525, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 38 — (200) — 19 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на пети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ

Digitized by Google

Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 270, по описа за 1901 год., на Иванъ Янкуловъ, отъ гр. Плѣвенъ, съ Ахмедъ Мустафовъ, отъ сѫщия градъ, за 381 л. и 90 ст.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ив. Янкуловъ, отъ гр. Плѣвенъ, купилъ съ частенъ актъ прѣзъ 1882 год. една нерезина отъ Ахмедъ Мустафовъ, въ качеството му пълномощникъ на жена си Зехира Ахмедова, но тъй като впослѣдствие имотътъ се указалъ чуждъ и Иванъ Янкуловъ билъ осѫденъ да заплати на дѣйствителнитѣ собственици 120 лева, за да избѣгне сѫдебното отстранение, то този послѣдниятъ прѣдявилъ искъ срещу продавача Ахмедъ Мустафовъ да му повърне 120 лева, лихвитѣ и други разноски, всичко 381 лева и 90 стотинки. I Плѣвенски мирови сѫдия разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си осѫдилъ Ахмедъ Мустафовъ да заплати на Ивьнъ Янкуловъ сумата 380 л. и 90 ст. заедно съ лихвитѣ. Отвѣтникътъ обжалвалъ рѣшението на мировия сѫдия прѣдъ Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ даннитѣ по дѣлото се вижда какво, че апелаторътъ се билъ задължилъ съ продавателенъ листъ спрѣмо възиваемия да му отстѫпи, т. е. прѣдаде една нерезина на сума 40 лева и че отъ прѣдставеното рѣшение се вижда какво, че въпросниятъ имотъ е билъ отнетъ отъ купувача — възиваемия, за което е платилъ още 120 лева, но за да има правото на искъ по регресъ, би трѣбвало по чл. 586 отъ Гражданското сѫдопроизводство да бѫде апелаторътъ привлѣченъ като трето лице по дѣлото, по силата на чл. чл. 256 и 259 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да отговаря за наддадената сума, както и на разноскитѣ на възиваемия, и въ случая искътъ на възиваемия е основателенъ само по чл. 256 п. п. 1 и 3 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, т. е. да повърне на възиваемия цѣната по продавателното плюсъ разноскитѣ направени отъ послѣдния по това дѣло въ размѣръ на 23 лева и 40 ст., като останалата часть отъ искътъ се отхвърля, като неоснователенъ", — съ рѣшението си отъ 28 декемврий 1900 год., № 556, измѣнилъ мировото рѣшение и вмѣсто него постановилъ: „осѫжда Ахмедъ Мустафовъ, отъ гр. Плѣвенъ, да заплати на Ив. Янкуловъ, отъ сѫщия градъ, сумата 63 лева и 40 ст. отъ искътъ на послѣдния, а останалата часть отъ искътъ се отхвърля, като неоснователенъ". — Въ подадената си касационна жалба срещу горното рѣшение на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ Ив. Янкуловъ се оплаква между друго, че сѫщиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 266 и 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото съ заплащането на 120 лева, избѣгналъ отстранението, въ какъвто случай искътъ му трѣбвало да бѫде разрѣшенъ на основание чл. 266 отъ сѫщия законъ и защото отвѣтникътъ не е доказалъ, че е ималъ основание да отблъсне искътъ на ревандикатора.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: когато купувачътъ е избѣгналъ сѫдебното отстранение отъ имота съ заплащане на една сума пари, както е случаятъ, продавачътъ може да се освободи отъ всичкитѣ

Digitized by Google

послѣдствия на обезпечението, като повърне, съгласно чл. 266 отъ Закона за задълженията и договоритѣ заплатената сума, лихвитѣ и разноскитѣ. Но сѫдътъ не е искалъ да приспособи тоя членъ, който именно е меродавенъ, а е разрѣшилъ прѣпирнята по чл. 256 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и то на това главно основание, че въ първото дѣло Ив. Янкуловъ не билъ привлѣкалъ продавача Ахмедъ Мустафовъ като трето лице да отговаря за наддадената сума и разноскитѣ. Дѣйствително, Ив. Янкуловъ въ първото дѣло не е привлѣкалъ продавача Ахмедъ Мустафовъ като трето лице, обаче, това обстоятелство не го лишава отъ правото на обратенъ искъ срещу казания Ахмедъ Мустафовъ, което право му дава чл. 266 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото първоначалниятъ продавачъ Ахмедъ Мустафовъ — сега отвѣтникъ — не е доказалъ въ този процесъ, че е имало достатъчни основания да отблъсне иска, както изисква чл. 267 отъ сѫщия законъ. Прочее, Плѣвенскиятъ окржженъ сѫдъ, като не е разрѣшилъ искътъ по чл. 266 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, по съображение, че въ първото дѣло Ив. Янкуловъ не е привлѣкалъ продавача Ахмедъ Мустафовъ, съгласно чл. 586 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нарушилъ е чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, който касаторътъ посочва, вслѣдствие на което рѣшението му отъ тая гледна точка подлежи на отмѣнение.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Плѣвенския окржженъ сѫдъ отъ 28 декемврий 1900 год., подъ № 556, защото е нарушенъ чл. 267 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *39 — (205) — 20 априлъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо граждансно отдѣление, на седми априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *граждансно дѣло № 126, по описа за 1904 год., на Луковитската земледѣлческа каса, срещу опрѣдѣлението на Плѣвенския окржженъ сѫдъ отъ 10 юлий 1903 год.* — Въ заседанието се яви Хр. Велевъ, прѣдставитель на Земледѣлческата банка.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ заявление отъ 20 май 1903 год., Луковитската земледѣлческа каса е молила да ѝ се издаде изпълнителенъ листъ по единъ краткосроченъ записъ, издаденъ отъ Ив. Станевъ длъжникъ, Върбо Петровъ, Сѫйко Петровъ и Вълко Гоговъ, взаимопоржчители, жители отъ с. Агленъ, Луковитско, и да се допусне, щото касата да може да продаде всичкитѣ имъ имоти, безъ да се ползуватъ отъ правото, което имъ дава чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство и отъ което тѣ сѫ се отказали спрѣмо касата. Луковитскиятъ мирови сѫдия съ опрѣдѣлението си № 93, отъ 31 май 1903 год., уважилъ е първото искане на касата, а второто е оставилъ безъ послѣд-

Digitized by Google

ствие. По частна жалба на Луковитската каса, която е искала да ѝ се уважи и второто искане, Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 10 юлий 1903 год., потвърдилъ опрѣдѣлението на мировия сждия на това съображение, че нито мировиятъ сждия, нито окржжниятъ сждъ могалъ да постановява да се продаватъ всичкитѣ имоти на порѫчителитѣ, защото въ случая нѣмало задължение, обезпечено чрѣзъ ипотека. — Срещу това опрѣдѣление на окржжния сждъ, Луковитската земледѣлческа каса подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫщиятъ сждъ по това дѣло нарушилъ чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, защото измѣнението и допълнението на тоя членъ било отъ частенъ характеръ и че имотитѣ, които се охранявали отъ него не биле такива, които да сѫ вънъ отъ всѣко обрѫщение, та длѫжницитѣ могли доброволно да се отказватъ отъ това свое право.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на касата и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Върховниятъ сждъ не може да се съгласи съ възгледа на касатора, че постановлението на чл. 979 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, е отъ частенъ характеръ. Той вече е изказалъ въ редъ свои рѣшения, че, напротивъ, това постановление на закона е отъ публиченъ характеръ, и за това трѣбва да се приспособява и безъ жалба отъ длѫжника, по длѫжность, както отъ сждебния приставъ, така и отъ сждилищата. Обаче, този публиченъ характеръ на постановлението на чл. 979 п. 2 има особена природа и не може да даде основание да се мисли, че то има за цѣль да установи нѣкаква неотчуждаемость на извѣстни кѫщи или полски имоти или пъкъ обрѫщането имъ въ имущества вънъ отъ гражданско обрѫщение. Нито законодателтъ е искалъ да установи подобна неотчуждаемость, нито пъкъ това е могло да стане въ процесуалния законъ. Ако законодателтъ бѣше искалъ да установи неотчуждаемость на извѣстни недвижими имоти, той щѣше да прѣдвиди тоя случай въ постановленията на гражданския законъ касателно тая материя. Отъ друга страна, като е поставилъ своето разпорежданe въ процесуалния законъ, той явно е показалъ, че се касае въ случая не до неотчуждаемость на недвижими имоти, а до покровителство на длѫжника и относително тия имоти, както е сѫществувало покровителство относително движимитѣ имоти. И дѣйствително въ разпорежданията на чл. чл. 859 и 974 отъ Гражданското сждопроизводство изброени сѫ цѣлъ редъ движими вещи, които не подлежатъ на секвестъръ. Законодателтъ е мислилъ, че има основание по съображения отъ публиченъ редъ, отъ обществена нравственость или отъ държавна политика да се не допусне продаването на извѣстни длѫжникови вещи и то при извѣстни само условия. Но тия постановления не правятъ изброенитѣ въ тѣхъ вещи неотчуждаеми. Върховниятъ сждъ е ималъ случай да обясни, че тия вещи не само подлежатъ на продаване отъ длѫжника — тѣхенъ собственикъ, но и подлежатъ на секвестъръ, ако той е съгласенъ съ това. Отъ сѫщата точка трѣбва да се погледне и на постановлението на чл. 979 п. 2. Ако то прѣдписва, че не могатъ да бѫдатъ продавани извѣстни длѫж-

Digitized by Google

никови имоти, това значи, че съдебният приставъ не може да ги опише и че съдилищата не могатъ да одобрятъ дѣйствията му, ако той ги е описалъ и продалъ. Съ това обаче тия недвижими имоти не ставатъ неотчуждаеми, както не ставатъ неотчуждаеми и движимитѣ вещи, изброени въ чл. чл. 859 и 974. Собственикътъ имъ може да ги продава, както може и да ги утяготява съ реални задължения. Окржжният съдъ приема очевидно, това тълкуване, тъй като той допуща отчуждаването имъ и на публиченъ търгъ, ако сж тѣ ипотекирани, както допуща и правото на длъжника да се съгласява съ продаването на тия имоти, ако тѣ сж описани отъ съдебния приставъ. Той обаче едно не допуща, както това по-ясно е изказалъ Луковитскиятъ мирови съдия, а именно, че не може длъжникътъ прѣдварително да се съгласява съ продаването имъ на публиченъ търгъ, ако не изпълни задължението си, макаръ при сключването на задължението си той да се е подчинилъ на това условие. Вѣрно е, че за подкрѣпяне на тоя възгледъ може да се приведе и мнѣнието на Министра на правосъдието, който е внесалъ въ Народното събрание прѣдложението за допълнение чл. 979, и който се е изказалъ по същия начинъ въ Народното събрание. Но, очевидно въ основата на тоя възгледъ лежи извѣстно недоразумѣние. Самъ Министрътъ на правосъдието не мисли, че съ прѣдметния законъ се установява неотчуждаемость на извѣстни недвижими имоти, тъй като и той допуща ипотекирането на тия имоти, което винаги се счита за отчуждаване. Ако прочее, прѣдметнитѣ имоти могатъ да се ипотекиратъ, то не се вижда, защо собственикътъ имъ да не може прѣдварително да се откаже отъ правото, което му дава чл. 979 п. 2, тъй като и въ двата случая неизпълнението на задължението води къмъ отчуждаването на имотитѣ. Малко това, да се запрѣщава прѣдварителното отказване отъ правото, което дава на длъжника чл. 979 п. 2, би значило да се признава това съглашение на кредитора и длъжника за нищожно, а правило е, че нищожествата съществуватъ до толкова, дб колкото сж тѣ прѣдвидени въ закона. Щомъ въ постановлението на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското съдопроизводство не е прѣдвидено такова нищожество, щомъ прѣдварителното отказване отъ правото, което то дава на длъжника, не е запрѣтено подъ страхъ на недѣйствителность, и дума не може да става за признаването на това съглашение между касатора и длъжника за недѣйствително. При тия обстоятелства, Плѣвенскиятъ окржженъ съдъ като е призналъ, че длъжницитѣ не могатъ прѣдварително да се отказватъ отъ правата, които имъ дава чл. 979 п. 2 е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107, въ свръзка съ чл. 979 п. 2 отъ Гражданското съдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното. Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Плѣвенския окржженъ съдъ отъ 10 юлий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свръзка съ чл. 979 п. 2, отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ същото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия окржженъ съдъ.

Digitized by Google

№ 40 (218) 24 април 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ. членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 635, по описа за 1901 год, на Димитъръ Радевъ, отъ гр. Дупница, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 145, отъ 20 юний 1901 година.* — Въ сѫдебното заседание се явиха адвокатитѣ Георги Згуревъ и Тодоръ Гатевъ, първиятъ повѣреникъ на касатора, а вториятъ повѣреникъ на отвѣтника.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Мануиловъ. отъ с. Пиперово, заявилъ на 9 юлий 1899 год. искъ противъ Димитъръ Я. Радевъ, отъ гр. Дупница, за 2035 лева и 25 ст., която сума споредъ съглашението имъ отъ 21 ноемврий 1892 год. принадлежала на ищеца, но отвѣтникътъ я извлѣкалъ отъ Кюстендилското окржжно управление, гдѣто се тя намирала и не я повърналъ на ищеца. Кюстендилскиятъ окрженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 10 май 1900 год. отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищеца, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си № 145, отъ 20 юний 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) искътъ на Георги Мануиловъ се основава на това обстоятелство, че отвѣтникътъ Димитъръ Я. Радевъ, като е прибралъ отъ Кюстендилската постоянна комисия една сума отъ 2035 лева и 25 ст.. принадлежаща на ищеца споредъ съглашението на странитѣ въ продавателното сключено между странитѣ за продажба-покупка на единъ чифликъ наиваемъ „Шкендеровъ чифликъ“, отвѣтникътъ Димитъръ Я. Радевъ не е прѣдалъ тая сума на ищеца по принадлежность и не рачилъ да му даде тия пари; отвѣтникътъ Димитъръ Я. Радевъ признава тия факти твърдени отъ страна на ищеца, като не оспорва, че такава сума, принадлежаща на ищеца отъ постоянната комисия е постжпила въ ржцѣтѣ му, възражава обаче, че той тия пари ги е далъ за борчъ на сжщия ищецъ къмъ нѣкой си Лиячо х. Давидовъ и че съ плащане на тоя ищцовъ борчъ, ищецътъ не могалъ да претендира тия пари отъ отвѣтника. Това възражение на отвѣтника Димитъръ Я. Радевъ не се приема отъ сѫда за основателно, защото не е била работата на отвѣтника Димитъръ Я. Радевъ да плаща нѣкакъвъ борчъ на ищеца, съ цѣль слѣдъ това да противопоставя това плащане на иçкътъ. Като признава отвѣтникътъ, че у него е имало пари на ищеца въ размѣръ на 2035 лева и 25 стотинки и не оправдава, че ги заплатилъ на ищеца или по негова заповѣдь на другиго. то той е длъженъ да заплати тия пари на ищеца, и 2) като не се приематъ възражения на отвѣтника, то той е длъженъ да заплати горната сума и съ лихвитѣ, както и всичкитѣ по дѣлото разноски“. — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 146 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че той е платилъ паритѣ на Лиячо х. Давидовъ, кредиторъ на ищеца — въ присѫтствието и заедно съ синътъ на ищеца, който билъ безъ съмнѣние

Digitized by Google

упълномощенъ отъ баща си, така щото ищецътъ е утвърдилъ това плащане, съ което билъ погасенъ дългътъ на ищеца, слѣдователно, послѣдниятъ и се е ползувалъ отъ това плащане, и 2) чл. чл. 328, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не е обсждилъ свидѣтелскитѣ показания, отъ които се установило, че той е платилъ на Лиячо х. Давидовъ, срещу дългътъ на ищеца, като сж и промѣнили полицата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, вае въ съображение: 1) сжденето на Софийския апелативенъ сждъ се ограничава само върху общото правило прѣдвидено въ първата алинея на чл. 146 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ смисълъ, че плащането за да бжде дѣйствително, трѣбва да бжде направено на кредитора или на неговъ пълномощникъ. Втората алинея на сжщия членъ прѣдвижда двѣ изключения отъ това общо правило, въ смисълъ, че плащането се счита за дѣйствително и когато е направено на лице неупълномощено отъ кредитора само ако кредитора: а) го е потвърдилъ, или б) се е възползувалъ отъ такова едно плащане. Отъ тука слѣдва, че страната, която счита извършеното отъ нея плащане да подпада подъ едното или другото отъ тѣзи двѣ изключения, длъжна е да докаже било потвърждението отъ страна на кредитора, било възползуването му отъ това изплащане. Потвърждението, както показва самата тази дума, трѣбва да послѣдва, а не да прѣдшетствува или да съпровожда плащането, защото, ако съгласието на кредитора прѣдшетствува или съпровожда плащането направено на трето лице, това означава, че кредиторътъ е далъ пълномощие на третото лице, слѣдователно, счита се, че плащането е направено на упълномощено отъ кредитора лице, снабдено, разбира се, съ надлежно пълномощно, а въ такъвъ случай плащането влиза въ общото правило, прѣдвидено въ първата алинея на чл. 146. Съ думата *възползуване* отъ страна на кредитора се разбира, че чрѣзъ плащането се е погасилъ такъвъ неговъ дългъ какъвто непрѣменно трѣбвало да се погаси въ прѣдпочтение отъ други негови дългове; туй се обяснява съ принципа, че щомъ такъвъ дългъ на кредитора е погасенъ съ негови пари, то да изисква той отъ длъжника си пакъ плащането, значило би да иска двѣ плащания за единъ дългъ, нѣщо което е противъ прѣдписанието на чл. 142 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; но защото третото лице си е позволило безъ мандатъ да плаща дългътъ на своя кредиторъ, то, за да може да се счита отъ гледна точка на закона за дѣйствително плащането, трѣбва щото погасениятъ дългъ да е билъ такъвъ какъвто самиятъ кредиторъ би го погасилъ съ сжщитѣ пари ако не му бѣха платени. По настоящето дѣло отвѣтникътъ, който притежава да е платилъ единъ дългъ на ищеца, съ паритѣ на послѣдния, освѣнъ гдѣто не е прѣдставилъ прѣдъ сжда по сжщество самия търговски ефектъ — полица или записъ — който притежава да е изплатилъ, но нито прѣдъ сжда по сжщество нито по касационенъ редъ се поставя въ нѣкое отъ двѣтѣ изключения, прѣдвидени въ втората алинея на чл. 146 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Съ първото си касационно оплакване той счита, че имало отъ страна на ищеца потвърждение съ това

Digitized by Google

гдѣто плащането на Лиячо х. Давидовъ — кредиторъ на ищеца, е било направено заедно и въ присѫтствието на синътъ на ищеца. Обаче, обясни се по-горѣ, че това не съставлява потвърждение отъ гледна точка на закона; ако дѣйствително ищецътъ далъ съгласието си да го прѣдставлява синъ му при плащането, трѣбвало това съгласие да е изразено въ пълномощно. Прочее, първото касационно оплакване е неоснователно, и 2) съ второто си касационно оплакване отвѣтникътъ счита за достатъчно ако съ свидѣтелитѣ си билъ доказалъ, че е платилъ дългътъ на ищеца. Но въ такъвъ случай умѣстно съображава Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, че не е била негова работа да плаща дълговетѣ на ищеца, бидейки не упълномощенъ отъ послѣдния. Отвѣтникътъ трѣбвало да докаже не само че е платилъ дългъ на ищеца, но и че тоя дългъ билъ такъвъ, щото изплащането му трѣбвало да стане въ прѣдпочитане на други негови дълглове, както изисква втората алинея на чл. 146 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Прочее и второто касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върхооният касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Димитъръ Радевъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 20 юний 1901 год., подъ № 145, като неоснователна, съ силата на чл. 703 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *41 — (219) — 22 априлъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на девети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 70, по описа за 1904 год., на Гиго Симеоновъ, отъ с. Цацуровци, Царибродско, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сѫдъ отъ 23 юний 1903 год.* — Въ заседанието се яви касаторътъ, съ повѣреника си Тодоръ Ахтаровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Царибродскиятъ мирови сѫдия съ протоколното си опрѣдѣление отъ 5 мартъ 1903 год., оставилъ безъ послѣдствие жалбата на Гиго Симеоновъ, отъ с. Цацуровци, подадена срещу дѣйствията на сѫдебния приставъ по изпълнителното дѣло № 787/902 год., като неоснователна. Противъ това протоколно опрѣдѣление Гиго Симеоновъ подалъ частна жалба въ Софийския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че жалбата на Гиго Симеоновъ подадена на Царибродския сѫдебенъ приставъ, съ която е внесалъ сумата 141 лева и 40 ст., е получена на 16 октомврий 1902 год., сѫдътъ взема тая дата за внисането на сумата, понеже тогава е зарегистровано заявлението, като приема, че призовката за доброволното изплащане е получена на 8 октомврий, въ която призовка му е дадено 3-дневенъ срокъ за доброволното изплащане, намира, че сумата е внесена слѣдъ изтичане на срока и като така, взискательтъ е билъ въ правото си да иска изпълнението на втората часть отъ изпълнителния листъ, т. е. прѣдаването на нивата въ негово владѣние, което сѫдебниятъ

Digitized by Google

приставъ като изпълнилъ на 8 октомврий 1902 год., е постжпилъ законно и тъй както гласи изпълнителния листъ", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 23 юний 1903 год., потвърдилъ онова на Царибродския мирови сждия. Въ подадената си касационна жалба сжщиятъ Гиго Симеоновъ се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 494 и 495 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е оставилъ безъ послѣдствие заявенията отъ него подлогъ въ смисъль, че датата 10 октомврий, поставена отъ сждебния приставъ върху заявлението му, е фалшифицирана, като е направена цифрата „10" на „16", съ цѣль да се счете, че е просрочилъ внасянето на сумата подъ прѣдлогъ, че резолюцията на сждебния приставъ е официаленъ документъ и той (касаторътъ) не е посочилъ на лицето, което е извършило фалшификацията, нѣщо което било необходимо по подобни документи.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ обжалваното опрѣдѣление, Софийскиятъ окржженъ сждъ е отказалъ да влѣзе въ разглеждание и е оставилъ безъ послѣдствие заявения отъ повѣреника на касатора подлогъ, защото не е указалъ на лицето, което е извършило фалшификацията, въ какъвто случай подлогътъ е граждански, а такъвъ подлогъ не може да се прѣдявява срещу официални документи. Отъ гдѣ обаче казаниятъ сждъ вади подобно заключение, той не посочва на никакво законоположение, нито пъкъ е изказалъ други нѣкои доводи, които да подкрѣпяватъ това негово мнѣние. По закона (чл. 482 отъ Гражданското сждопроизводство) не се допуща да се заявява *съмнѣние* въ истиностьта на официални актове или засвидѣтелствувани по установения редъ, но нигдѣ въ сжщия законъ не е казано, че *прѣпирня за подлогъ не се допуща* срещу официални документи, ако не се посочи веднага самото лице, което е извършило фалшивостьта. Подобно запрѣщение не може да се извади отъ чл. чл. 494—504 отъ Гражданското сждопроизводство, които членове уреждатъ производството по прѣпирня за подлогъ на единъ актъ и сждътъ по сжщество, като е приелъ противното на това, постжпилъ е въпрѣки разумътъ на закона, а съ това е допусналъ сжществено нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора въ това отношение трѣбва да се признае за основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 23 юний 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 42 — (220) — 24 априлъ 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан-

Digitized by Google

тонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Горановъ *гражданско дѣло № 84, по описа за 1902 год., на Тодоръ Тръпковъ, отъ гр. София, съ Димитъръ М. Яблански, отъ сѫщия градъ, за 3040 лева съ лихвата имъ по 10%, произходящи отъ наемъ на два дюкяна.* — Въ заседанието се яви Александъръ П. Радевъ повѣреникъ на касатора Т. Тръпковъ и Георги Згуревъ повѣреникъ на отвѣтника.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ заявление отъ 29 май 1899 год., Д. М. Яблански, житель Софийски, завелъ искъ прѣдъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, противъ Тодоръ Тръпковъ и Тодоръ Чомандровъ, тоже жители Софийски, за 3040 лева, произходящи отъ наемъ на два дюкяна съ принадлежноститѣ имъ, находящи се на ѫгъла на улицитѣ „Регентска" и „Санъ-Стефано". Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 21 октомврий 1899 год., подъ № 358, рѣшилъ: „Тодоръ Тръпковъ и Тодоръ Чомандровъ, жители Софийски, да заплатятъ солидарно на Д. М. Яблански, житель Софийски, 1920 лева заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 29 май 1899 год. до изплащането имъ, както и 100 лева за разноски по дѣлото и да внесатъ въ хазната 5 лева за петь призовки. Осѫжда и сѫщитѣ да прѣдадатъ на Д. М. Яблански наемитѣ му отъ тѣхъ два дюкяна заедно съ зимницитѣ подъ тѣхъ, на ѫгъла на улицитѣ „Санъ-Стефано" и „Регентска", яхъра и двѣ стаи вѫтрѣ въ двора, останалата часть отъ иска на Д. М. Яблански се отхвърля, като неоснователенъ. Допуща прѣдварително изпъление на рѣшението". Отъ това рѣшение останали недоволни и двѣтѣ страни и го обжалвали прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „искътъ така както се обяснява въ исковото прошение и въ обясненията на ищцовия повѣреникъ се основава на чл. 5 отъ сключения между странитѣ по дѣлото контрактъ за наемъ на два дюкяна за тригодишенъ срокъ отъ 1 августъ 1897 год. до 1 августъ 1900 год., по 160 лева мѣсечно, който чл. 5 гласи, че въ случай, че наемателитѣ оставатъ зданието по-рано отъ прѣдвидения срокъ, тѣ сѫ длъжни да заплатятъ наема до послѣдния день, т. е. 1 августъ 1900 год., като и наемодавецътъ носи сѫщата отговорность, ако извади наемателитѣ по-рано отъ казания срокъ. А така заведениятъ искъ макаръ и да се нарича искъ за наемъ, въ сѫщность е искъ за обезщетения произходящи отъ нарушение на контрактъ за наемъ. Той не е искъ за наемъ, защото сумата 3040 лева която се иска съ този искъ не е стойность на получена отъ даденитѣ подъ наемъ два дюкяна полза, тъй като отвѣтницитѣ не сѫ се ползували отъ тѣзи дюкяни прѣзъ врѣмето отъ началото на 1899 год. до 1 августъ 1900 год.; 2) при този характеръ на искътъ важи въпросътъ да ли отвѣтницитѣ-наематели сѫ нарушили контракта, а по този въпросъ не може освѣнъ да се отговори утвърдително, защото въ писмото и писменния отговоръ на Т. Тръпкова и въ устнитѣ му обяснения, както негови, тъй и на другия отвѣтникъ Чомандровъ, дадени чрѣзъ повѣреницитѣ имъ въ сѫдебното заседание на окрѫжния сѫдъ на 23 октомврий 1899 год. и онѣзи дадени прѣдъ апелативния сѫдъ на 1 декемврий 1901 год. се вижда, че тѣ — отвѣтницитѣ единия — Чомандровъ, още въ началото на 1899 год., а Тръпковъ нѣколко мѣсеци по-послѣ напуснали взетитѣ отъ тѣхъ подъ наемъ

Digitized by Google

два дюкяни и най-главно прѣстанали да плащатъ наемътъ и това още въ края на 1898 год., а като това е така, то явно е че тѣ сж нарушили контракта съ това, че като не сж плащали наемътъ не сж изпълнявали най-главното отъ взетитѣ отъ тѣхъ по контракта задължение, изплащането прѣдварително и ежемѣсечно наемната стойность по 160 лева. Възраженията на отвѣтницитѣ, а именно на отвѣтника Чомандровъ, че той напусналъ зданието съ съгласието на ищеца и за това не длъжалъ наемъ, е неосновательно, защото съ нищо не е подкрѣпено, а възражението на Тръпковъ, че Ябланскн го билъ извадилъ изъ дюкяна тоже не се доказва отъ свидѣтеля Т. Нишковъ, защото отъ Ябланскн той нищо не е чулъ; 3) еднажъ отвѣтницитѣ нарушили контракта, тѣ сж длъжни да заплатятъ на ищеца причиненитѣ му съ това нарушение врѣди и загуби, съгласно чл. 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Въ дадения случай, както ясно се вижда отъ чл. 5 на контракта, странитѣ по него за да прѣдварятъ възможнитѣ спорове по размѣра на врѣдитѣ и загубитѣ произходящи отъ неизпълнението отъ нѣкоя отъ тѣхъ на задълженията си, сж се уговорили щото този размѣръ да бѫде равенъ на останалата недоплатена часть отъ тригодишния наемъ. При сѫществуването на това условие въ контракта, което условие е специялнияъ законъ за странитѣ, нѣма съмнѣние, че законнитѣ разпореждания на чл. чл. 373, 374 и 375 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, които окржжнияъ сѫдъ приложилъ, не могатъ да си иматъ мѣстото, а този размѣръ на врѣди и загуби ще се опрѣдѣли въ размѣръ именно на недоплатения наемъ и понеже отъ поменатитѣ въ пунктъ 2 доказателства се вижда, че наемътъ не е изплащанъ отъ самото начало на 1899 год., който отъ тази дата до 1 августъ 1900 год., за 19 мѣсеци по 160 лева прави тъкмо исковата сума 3040 лева; то тази послѣдната сума и слѣдва да се приеме, като уговореното между странитѣ обезврѣждение, което отвѣтницитѣ слѣдва да заплатятъ на ищеца. А понеже тази сума се дължи като обезщетение отъ неизпълнението на задължението, то безъ значение сж показанията на свидѣтеля Д. Хентовъ въ смисъль, че Ябланскн не му далъ подъ наемъ сѫщитѣ дюкяни за останалото врѣме, защото на това той не билъ задълженъ по контракта; 4) ищецътъ при това иска, щото за тази сума да бѫде осѫденъ само Т. Тръпковъ, защото задължението било солидарно. Това искане тоже е основателно, защото по чл. 111 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, всѣки единъ отъ длъжницитѣ, които съвокупно сж се задължили за недѣлимъ дългъ, е длъженъ за цѣлия дългъ макаръ задължението и да не е сключено солидарно. Въ конкретния случай отъ контракта сключенъ между странитѣ изобщо взетъ и именно отъ чл. 3 на този контрактъ се вижда, че задължението за плащането на наема на сумата 5760 лева за тритѣ години, или 160 лева мѣсечно, въ намѣрението на странитѣ било да се изплаща недѣлимо това задължение. Наистина, че въ контракта не е употрѣбена думата солидарно, но въ тази смисъль направоното отъ отвѣтника възражение е неосновательно, защото за сѫществуването на солидарностьта не се изисква употрѣблението само на извѣстни опрѣдѣлени думи, а тя може да се изважда отъ всичкитѣ изражения, които странитѣ по

Digitized by Google

договора употрѣбяватъ стига тѣзи изражения да даватъ да се разбере тѣхното намѣрение за сключване на солидарно задължение; 5) неоснователно е искането на отвѣтника да се прѣхванатъ отъ него за поправка на дюкянитѣ, опрѣдѣлени отъ експерта 167 лева и 40 ст., защото по контракта чл. 7 наемателитѣ не сж имали право нищо да правятъ или пристрояватъ безъ писмено съгласие на наемодавеца, каквото тѣ не твърдятъ да сж получили отъ послѣдния, а като така тѣзи поправки трѣбва тѣ да сж ги правили за своя смѣтка; прѣдъ видъ на това разпореждане на чл. 7 отъ контракта и по чл. 413 п. 6 отъ Гражданското сждопроизводство, прѣдложената на Ябландски и не приета отъ него рѣшителна клетва въ смисъль, че той е разрѣшилъ да станатъ въпроснитѣ приправки е безъ всѣка доказателна сила по дѣлото; 6) лихвитѣ на исковата сума слѣдва да се заплащатъ, прѣдъ видъ гражданския характеръ на задължението, по 10% годишно начиная отъ деньтъ на завеждането на дѣлото 29 май 1899 год., а не отъ датитѣ на послѣдователнитѣ платки, прѣдвидени въ контракта, часть отъ които ставатъ изискуеми слѣдъ завеждането на дѣлото, защото сумата искана отъ ищеца и присждена отъ сжда по естеството си не е платки отъ наемъ на дюкянитѣ, а е обезщетение отъ неизпълнението на контракта за наемъ, което обезщетение е длъжимо изцѣло още въ момента на нарушението на сжщия, което е прѣди датата на завеждане дѣлото. и 7) отвѣтникътъ Т. Тръпковъ понеже губи дѣлото слѣдва да плати на Ябландски сждебнитѣ и по водене дѣлото разноски на сума 263 лева и 20 стотинки", — съ рѣшението си отъ 17 декемврий 1901 год., № 206, измѣнилъ рѣшението № 358, отъ 15 ноемврий 1899 год. на Софийския окржженъ сждъ така: „осжжда Тодоръ Тръпковъ, житель Софийски, да заплати на Димитъръ М. Ябландски, тоже житель Софийски 3040 лева отъ наемъ съ лихвитѣ 10% годишно отъ 29 май 1899 год. до изплащането и 263 лева и 20 ст. сждебни и по водене дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Тодоръ Тръпковъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 800 и 801, въ свързка съ членове 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото споредъ тия членове влѣзлото въ законна сила рѣшение е задължително както за странитѣ, така и за сждебнитѣ мѣста и сждилищата не могатъ да го измѣняватъ безъ да е искано това отъ страната съ въззивна жалба въ законния срокъ, обаче, Софийскиятъ апелативенъ сждъ като е освободилъ сдружника му Т. Чомандровъ отъ отговорность, при всичко, че е билъ осжденъ отъ окржжния сждъ заедно съ него и безъ Чомандровъ да е апелиралъ това нарушение, нарушилъ е горнитѣ членове; 2) чл. 373 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото споредъ Закона за задълженията и договоритѣ, само тия договори за наемъ на недвижими имоти могатъ да бждатъ изпълняеми, които сж съставени съобразно тоя законъ, който законъ като специяленъ отмѣнява всички противорѣчущи нему разпореждания отъ общитѣ закони, а сжщо и всички частни договори, така щото чл. 5 отъ контракта не може да бжде приложимъ въ случая прѣдъ видъ раз-

Digitized by Google

пореждането на чл. 373 отъ казания законъ, условията на който членъ сж напълно изпълнени отъ касатора и апелативниятъ сждъ като не е взелъ това обстоятелство въ внимание, нарушилъ е горѣпосоченитѣ членове; 3) чл. чл. 123 и 373 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото за да даде сила и значение на чл. 5 отъ контракта, основалъ се е на чл. 123 отъ Задълженията и договоритѣ, като се старае за да прокара този си възгледъ, да умаловажи значението на чл. чл. 373, 374 и 375 отъ сжщия законъ, — тълкуване неприемливо, защото противорѣчи на принципа, че специялнитѣ закони отмѣняватъ общитѣ, а слѣдователно и частнитѣ договори, които противорѣчатъ въ разпорежданията си на специялнитѣ закони, нѣщо което като не е взелъ въ внимание, то е нарушилъ цитиранитѣ членове; 4) чл. 111 отъ задълженията и договоритѣ и чл. чл 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото за да оправдае дѣйствието си по освобождението отъ отговорность съдружника му Чомандровъ, се е основалъ на чл. 111 отъ Задълженията и договоритѣ, който членъ се отнася *само за длъжници*, които сж се задължили да отговарятъ за *недѣлими дълга*, а не и за наемъ отъ недвижими имоти, както е случая, за който въ закона има особени разпореждания — чл. чл. 369—377 отъ сжщия законъ, които именно законоположения трѣбваше да вземе въ внимание, а не казаниятъ чл. 111, а това като не е направилъ, то е нарушилъ цитиранитѣ членове; 5) чл. 93 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото за да има солидарность трѣбва това да е изрично казано, а сждътъ като е осждилъ само една съдружникъ за цѣлата сума приелъ е, че въ случая има солидарность въпрѣки прѣдписанието на чл. 93 който казва, че солидарностьта не се прѣдполага, а трѣбва да бжде изрична; 6) чл. чл. 412, 413, 414, 396, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпрѣки положената отъ него рѣшителна клетва, отказана отъ ищеца, сждътъ му е отхвърлилъ искътъ за сумата 167 лева и 40 ст. и защото не е взелъ прѣдъ видъ направеното отъ повѣреника на ищеца самопризнание относително разноскитѣ отъ поправкитѣ на зданието, и 7) чл. 255, въ свързка съ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е измѣнилъ основанието на искътъ, като е присждилъ въ полза на противната страна прѣдвиденатa въ пунктъ 5 отъ контракта неустойка, която неустойка е дължима по смисъльта на тоя пунктъ само въ случай на напущане на дюкяна, когато ищецътъ не е основалъ иска си за неустойка на обстоятелството, че наемателитѣ сж напуснали дюкяна, а защото не сж платили наема, въ който случай неустойка по чл. 5 отъ договора не се дължи.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) оплакването на касатора за нарушението чл. чл. 800 и 801 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно, тъй като освобождението на втория отвѣтникъ Т. Чомандровъ отъ отговорность по настоящето дѣло нито може да ползува, нито да врѣди на касатора за да може да се оплаква

Digitized by Google

срещу дѣйствията на съда въ това отношение; 2) постановлението на чл. 373 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, нито може да има приложение по настоящето дѣло, въ който наемътъ не е безъ опрѣдѣленъ срокъ, нито пъкъ отъ публиченъ характеръ за да не може да се отмѣнява отъ договоритѣ, сключени между странитѣ. За това и второто оплакване на касатора за нарушението казания чл. 373 е неоснователно; 3) на сѫщото основание е неоснователно и слѣдующето оплакване на касатора за нарушението чл. чл. 123 и 373 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; 4) по силата на чл. 110 п. 3 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, недѣлимо става задължението и тогава между друго, когато такава е била цѣлта на странитѣ, която се е имала прѣдъ видъ при сключването на договора. По настоящето дѣло Софийскиятъ апелативенъ съдъ е ималъ право да се основе на постановлението на чл. 111 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, щомъ е призналлъ въ рѣшението си, че намѣрението на странитѣ при сключването на прѣдметния договоръ за наемъ е било, щото наемътъ да се изплаща недѣлимо, т. е. изцѣло отъ всѣкиго отъ наемателитѣ, къмъ когото би се обърналъ наемодавецътъ. За това и оплакването на касатора за нарушението чл. 111 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тъй както е формулирано въ касационната жалба, се явява неоснователно: 5) отъ рѣшението на Софийския апелативенъ съдъ се вижда, че той, като се основава, отъ една страна на постановлението на чл. 111 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, за да признае, че наемодавецътъ въ случая има право да се обърне за изплащането на наема и къмъ едного само отъ наемателитѣ, а именно къмъ касатора, понеже задължението е било сключено недѣлимо, отъ друга страна прибѣгва и къмъ констатирането на солидарность между длъжницитѣ — наематели все за сѫщата цѣль. По тоя начинъ рѣшението на апелативния съдъ се затъмнява и не може да се разбере, защо е той осъдилъ касатора на цѣлия искъ — за това ли, че задължението е било недѣлимо сключено, или за това че е било солидарно сключено. Отъ тая гледна точка сѫществено се явява и оплакването на касатора, че апелативниятъ съдъ неправилно е опрѣдѣлилъ понятието солидарность и е далъ неправилно тълкуване на чл. 93 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като е приелъ, че солидарността могла да се извади отъ всичкитѣ изражения, които странитѣ по договора употрѣбяватъ, счита тѣзи изражения да даватъ да се разбере намѣрението на странитѣ за сключване на солидарно задължение. Касаторътъ основателно се оплаква, че съ това свое тълкуване на солидарността, Софийскиятъ апелативенъ съдъ е нарушилъ чл. 93, който изисква, щото солидарността да бѫде изрично условена и постановява, че тя не се прѣдполага. Софийскиятъ апелативенъ съдъ би билъ правъ въ съжденията си, ако казваше, че не е нужно, щото въ договора странитѣ да сѫ употрѣбили непрѣменно думата „солидарность“, която не е тържествена и може да се замѣни съ други равнозначущи думи, като „единъ за другиго“ и пр.; но той твърди, че съдътъ може да я извлѣче отъ употрѣбенитѣ изражения, които даватъ да се разбере намѣрението на странитѣ. Това е вече погрѣшно мнѣние на съда,

Digitized by Google

тъй като то изключава понятието на „изричность“, а приема обикновеното констатиране волята на странитѣ, което не е допуснато отъ закона, който изисква „изричность“, за да се приеме, че има сключено солидарно задължение. При тия обстоятелства, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 93 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като е приелъ, че договорна солидарность може да сѫществува безъ да е тя изрично прѣдвидена въ сключеното съглашение; 6) Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ не е допусналъ рѣшителната клетва, прѣдложена на Д. Ябланови за поправкитѣ, първо, на това основание, че пунктъ 7 отъ контракта изисквалъ писмено разрѣшение отъ наемодавеца, за да могатъ наемателитѣ да правятъ поправки, и второ, прѣдъ видъ постановлението на чл. 413 п. 6 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Обаче, по първото основание, апелативниятъ сѫдъ не е обърналъ внимание, че когато се касае до съглашение върху доказателствени срѣдства, изключването се прѣдполага за по-слабитѣ доказателства, а не и за по-силнитѣ. Като сѫ се съгласили странитѣ, щото поправкитѣ да ставатъ по писмено разрѣшение на наемодавеца, съ това тѣ сѫ изключили по слабитѣ доказателства, свидѣтелскитѣ показания и презумцийтѣ, но не и по-силнитѣ доказателства, каквито сѫ самопризнанието и рѣшителна клетва. Отъ тая гледна точка, Д. Ябланови не би могалъ да се оплаква, че се отнасятъ до неговата съвѣсть за доказването обстоятелството, че поправкитѣ сѫ станали съ негово съгласие. Другъ би билъ въпросътъ, ако Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ констатираше въ рѣшението си, че волята на странитѣ е била щото като доказателство въ случая да се приеме само писмено разрѣшение. Такова нѣщо нито се съдържа въ пунктъ 7 на контракта, гдѣто не е казано, че *само* съ писмено разрѣшение се доказватъ поправкитѣ, нито пъкъ Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е констатиралъ въ рѣшението си, че такава е била волята на странитѣ. Отъ друга страна по второто основание, и дума не може да става за приложението въ случая на постановлението на чл. 413 п. 6 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като касае се не до опровержението изричната смисъль на контракта, а до доказването на ново обстоятелство, независимо отъ съдържанието на контракта, и при това още допуснато отъ послѣдния, който съдържа за това и специално постановление въ пунктъ 7. Оплакването, слѣдователно, на касатора относително недопущането на прѣдложената по дѣлото рѣшителна клетва е основателно. Все по отношение претендиранитѣ поправки основателно е оплакването на касатора, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ не е оцѣнилъ стореното прѣдъ него самопризнание, че такива сѫ станали въ извѣстна, макаръ и по-малка сума отъ тая, която наемателитѣ сѫ искали. Това самопризнание на ищеца прѣдъ апелативния сѫдъ е изрично, не обусловено съ нищо и трѣбва да бѫде оцѣнено отъ сѫда. За това шестото оплакване на касатора и то за нарушението чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство е основателно, и 7) послѣдното оплакване на касатора за нарушението чл. 255, въ свързка съ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, трѣбва да се признае неоснователно, тъй като не се вижда, щото апелативниятъ сѫдъ да е допусналъ въ обтѫженото си рѣшение нѣкакво измѣнение

Digitized by Google

на иска, тъй като той е разрѣшенъ тъй както е билъ подигнатъ, а именно за слѣдствията отъ нарушението на сключения между странитѣ договоръ за наемъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 17 декемврий 1901 год., подъ № 206, защото сж нарушени чл. 93 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ *43 — (233) — 27 априлъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 111, по описа за 1904 год., на Ибриямъ Язаджи Хасановъ, отъ гр. Балчикъ, срещу опрѣдѣлението на Варненския окржженъ сждъ отъ 14 ноемврий 1903 год.* — Въ сждебното заседание се яви Сждж Мехмедовъ, повѣреникъ на касатора.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Зехеръ Мехмедова, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, отъ гр. Балчикъ, обжалвала прѣдъ Варненския окржженъ сждъ опрѣдѣлението № 421/901 год., съ което Балчишкиятъ мирови сждия утвърдилъ публичната продань на кжщата ѝ, за гдѣто речената кжща незаконно била възложена при проданьта на поднастойника на малолѣтнитѣ ѝ дѣца, Ибриямъ Язаджи Хасановъ. Варненскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 14 ноември 1903 година уважилъ апела ѝ, отмѣнилъ опрѣдѣлението на мировия сждия и унищожилъ продажбата по слѣдующитѣ съображения: — „че отъ изпълнителното производство № 1003/97 год. се вижда, че имотътъ на малолѣтнитѣ е присжденъ върху Ибриямъ Язаджи Хасановъ, поднастойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на Саеръ Мехмедова; че съгласно чл. чл. 72 и 73 отъ Закона за настойничеството, въ свързка съ чл. чл. 229 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и 1035 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, поднастойницитѣ не могатъ да купуватъ имотитѣ на малолѣтнитѣ даже отъ публични търгове". — Ибриямъ Язаджи Хасановъ подава касационна жалба и се оплаква, че Варненскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 849 и 1054 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не е взелъ прѣдъ видъ, че частната жалба на настойницата противъ продажбата, била просрочена: проданьта била свършена и станала извѣстна на настойницата съ получването сумата 48 лева и 85 ст. съ разписка отъ 24 юлий сжщата година, а пъкъ опрѣдѣлението на Балчишкия мирови сждия било ѝ съобщено на 16 февруарий 1901 год., а жалбата ѝ била подадена на 21 май получена же въ сжда на 24 май 1901 год., и 2) чл. 108, въ свързка съ чл. 931 отъ Гражданското сждопроизводство, защото послѣдниятъ отъ тия два члена не говори, че поднастойникътъ нѣма

Digitized by Google

право да участвува въ проданьта, а това запрѣщение е само за настойника; при това, съгласно чл. 152 отъ Закона за настойничеството и съгласно шериятскитѣ догми поднастойникъ не сѫществува и слѣдователно такова лице може да участвува при проданьта на мюсюлмани малолѣтни.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на Ибриямъ Язаджи Хасановъ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) въпросъ за просрочието на апелативната жалба на Зехеръ Мехмедова не билъ възбужданъ прѣдъ втората инстанция по сѫщество и слѣдователно, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата, не подлежи на разглеждане тоя въпросъ, като възбуденъ за пръвъ пѫть прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, 2) чл. 152 отъ Закона за настойничеството извзема само компетентностьта отъ мировитѣ сѫдии, като я възлага върху мюфтиитѣ по отношение на настойническитѣ дѣла на непълнолѣтни отъ мюсюлманско вѣроизповѣдание; самиятъ же законъ за настойничеството „въ всичкитѣ си части е приложимъ за такивато дѣла", както изрично се произнася сѫщиятъ тоя членъ. Твърдението на повѣреника на касатора, че въ шериятскитѣ догми поднастойникъ не сѫществува, дори и да е вѣрно, нѣма никакво значение въ случая, прѣдъ видъ, че чл. 31 отъ Закона за настойничеството, който е задължителенъ, както се каза, и за мюфтиитѣ, прѣдписва да се назначава за всѣко настойничество и по единъ поднастойникъ и че на основание това прѣдписание Ибриямъ Язаджи Хасановъ билъ назначенъ за поднастойникъ отъ надлежния мюфтия, чиято компетентность да разбира и шериятскитѣ догми не се оспорява отъ повѣреника на касатора. Щомъ, прочее, унищожилъ продажбата защото имота на малолѣтнитѣ билъ купенъ отъ тѣхния поднастойникъ, Варненскиятъ окржженъ сѫдъ точно се е съобразилъ съ прѣдписанието на чл. 1035 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 229 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, слѣдователно, второто оплакване за нарушение чл. 108, въ свързка съ чл. 931 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно, прѣдъ видъ, че не може да става въпросъ за нѣкакъвъ — при това неустановенъ — обичай въпрѣки изричното прѣдписание на закона (чл. 108) и че случая прѣдвиденъ въ чл 931 не изключава случая, прѣдвиденъ въ чл. 1035 п. 3 отъ сѫщото Гражданско сѫдопроизводство.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ибриямъ Язаджи Хасановъ, срещу опрѣдѣлението на Варненския окржженъ сѫдъ отъ 14 ноемврий 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 44 — (236) — 27 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гора-

Digitized by Google

новъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 320, по описа за 1901 год., на Орѣховската земледѣлческа каса, съ Георги Т. Киселовъ, отъ гр. Орѣхово. за вдигане възбрана отъ една нива, наложена отъ касата за дългъ на Георги Мушановъ.* — Въ заседанието се яви Т. Гатевъ, повѣреникъ на Г. Т. Киселовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Т. Киселовъ, отъ гр. Орѣхово, съ исково прошение отъ 19 априлъ 1900 год., до I Орѣховски мирови сѫдия, е молилъ да бѫде осѫдена Орѣховската земледѣлческа каса заедно съ Георги Мушановъ, отъ гр. Орѣхово, първата като взискатель, а вториятъ като неинъ длъжникъ, да вдигнатъ неправилно наложения отъ първата запоръ върху едно собствено негово, на ищеца, мѣсто въ района на гр. Орѣхово, въ мѣстностьта „отвъдъ ковачена при пчелитѣ". Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 9 юний 1900 год. уважилъ искътъ. Орѣховската земледѣлческа каса апелирала това рѣшение прѣдъ Вратчанския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищецътъ Георги Т. Киселовъ, съ прѣдставения отъ него прѣписъ отъ протокола за описа отъ 17 януарий 1900 год., на сѫдебния приставъ при III участъкъ при този сѫдъ установява, че дѣйствително върху имота за когото той претѣндира правото на собственость, е наложенъ запоръ по взискането на Орѣховската земледѣлческа каса противъ длъжника Георги Мушановъ — отвѣтникътъ; че съ прѣдставения отъ сѫщия (ищецъ) домашенъ продавателенъ записъ отъ 23 януарий 1899 год.. надлежно завѣренъ на 28 сѫщи отъ нотарiуса, се установява, че дѣйствително този сѫщиятъ имотъ прѣдметъ на искътъ, е негова собственвсть, придобита отъ длъжника много по-рано отъ датата на секвестирането му отъ отвѣтницитѣ; че при такова положение на доказателствата слѣдва да се признае, че дѣйствително неправилно е наложенъ запора отъ отвѣтницитѣ и като такъвъ слѣдва да бѫде вдигнатъ. Сѫдъ не взема въ внимание показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция двама души свидѣтели, посочени тоже отъ ищеца за доказване правото му на собственость върху сѫщия имотъ, тъй като свидѣтелски показания за собственость на недвижимости нѣматъ никакво значение. Възражението на Орѣховската земледѣлческа каса, че имотътъ, за който е споръ, билъ ѝ заложенъ отъ длъжника Георги Мушановъ, за дългътъ по който съ налагането на този запоръ е искала да се удовлетвори, а слѣдователно и отчуждаването му на ищеца е недѣйствително, остана съвършено съ нищо неподкрѣпено и като такова, е неоснователно. Дѣйствително за доказване на това възражение. Орѣховската земледѣлческа каса прѣдстави едно удостовѣрение отъ Орѣховското градско общинско управление № 3942/900 год., въ което се говори, че прѣзъ 1897 год. спорниятъ имотъ фигурiралъ въ емлячнитѣ регистри на името на длъжника на Георги Мушановъ, а сега отъ 23 януарий 1899 год. е записанъ на името на ищеца, но отъ това удостовѣрение, което даже подкрѣпя искътъ на ищеца, никакъ не се установява възражението на касатора да е тежала върху имота нѣкаква ипотека. По всички тия съображения първостепенното рѣшение съ което е отхвърленъ искътъ като правилно издадено, слѣдва да се потвърди, а апелаторката да бѫде осѫдена да заплати на възиваемия разноскитѣ по дѣлото за тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 25 януарий 1901 год.,

Digitized by Google

подъ № 10. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Орѣховската земледѣлческата каса подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Вратчанскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 107 и 641 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не е взелъ въ внимание при рѣшаването на дѣлото авансиранитѣ доводи, а именно, че съ законъ отъ 24 февруарий 1897 год., каситѣ сѫ добили една привилегия въ вземанията си спрѣмо недвижимитѣ имоти на своитѣ длъжници, както и доводътъ имъ, че продажби на недвижими имоти съ домашни продавателни актове, извършени отъ касови длъжници, не могатъ да иматъ сила спрѣмо касата до като не се удовлетвори съ вземането си, тъй като чл. 24 отъ Закона за земледѣлческитѣ каси поставя недвижимитѣ имоти на касовитѣ длъжници подъ втора ипотека срещу дълговетѣ имъ прѣдъ касата, слѣдъ държавнитѣ данъци и до като не изплатятъ дълговетѣ си прѣдъ касата, никакви прѣхвърляния на недвижими имоти не могатъ да ставатъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на Г. Т. Киселовъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ дѣлото касаторътъ — Орѣховската земледѣлческа каса, е подържала както прѣдъ мировия сѫдия, така и прѣдъ окржжния сѫдъ, че съ закона отъ 24 февруарий 1897 год. каситѣ сѫ добили една привилегия въ вземанията си спрѣмо недвижимитѣ имоти на своитѣ длъжници и че по силата на чл. 24 отъ Закона за измѣнение и допълнение на Закона за земледѣлческитѣ каси отъ 23 декемврий 1894 год., продажби на недвижими имоти, извършени отъ касови длъжници, не могатъ да иматъ сила спрѣмо касата до като не се удовлетвори съ вземането си. Тѣзи възражения на казаната каса сѫ съобразни съ закона. Цитираниятъ по-горѣ чл. 24 изрично постановява, че въобще прѣхвърляне на правото на собственость или правото на ползуване отъ недвижими имоти не може да се извърши, ако притежателтъ на недвижимия имотъ не прѣдстави между другитѣ документи и *удостовѣрение отъ респективната земледѣлческа каса, че съ стойностьта на прѣдметния имотъ не е гарантиранъ личния му дългъ прѣдъ нея*, или съ продажбата на тоя имотъ *нѣма да се турнатъ въ опасность интереситѣ на касата*. Сѫщитѣ условия се изискватъ и за продажби — покупкитѣ на недвижимитѣ имоти, *извършени по частенъ редъ*. Отъ разпореждането на тоя членъ явно става, че никаква продажба на недвижимъ имотъ не може да се извърши, било по нотариаленъ, било по частенъ редъ, безъ да се прѣдстави отъ респективната каса едно удостовѣрение, за което става рѣчь въ сѫщия членъ и всички извършени продажби, безъ да е съблюдено това разпореждане на закона, оставатъ безъ всѣкакво значение спрѣмо каситѣ. Щомъ, прочее, Вратчанския окржженъ сѫдъ е разрѣшилъ прѣдметния споръ, безъ да обсѫди всички тия възражения и безъ да вземе въ внимание разпореждането на чл. 24 отъ Закона за земледѣлческитѣ каси, то е допусналъ сѫществено нарушение на тоя членъ, както и на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за това касационната жалба на касатора трѣбва да се признае за основателна.

Digitized by Google

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окржженъ сѫдъ отъ 25 януарий 1901 год., подъ № 10, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ Закона за измѣнение и допълнение на Закона за земледѣлческитѣ каси, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ 45 — (240) — 29 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесети априлъ хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 131, по описа за 1904 год., на Ганчо Мариновъ, отъ гр. Шуменъ, съ Георги Стояновъ и Д. Тракийски, отъ сѫщия градъ, за 228 лева.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ганчо Мариновъ, отъ гр. Шуменъ, като излага въ исковото си прошение до Шуменския мирови сѫдия, че за удовлетворение вземаното си секвестиралъ разни движими вещи на длъжника Панайотъ Гемеджиевъ и по описъ ги прѣдали на пазачитѣ Георги Станчевъ и Д. Тракийски, но тѣй като въ послѣдствие вещитѣ липсали по вина на пазачитѣ, молилъ да бѫдатъ осѫдени тѣзи послѣднитѣ да заплатятъ стойностьта имъ въ размѣръ на 228 лева. Мировиятъ сѫдия разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си уважилъ искътъ за 183½ лева. Вслѣдствие въззивната жалба на отвѣтницитѣ Георги Станчевъ и Д. Тракийски, Шуменскиятъ окржженъ сѫдъ разгледалъ дѣлото и за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: „искътъ въ случая се основава на чл. 828 ал. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като взискательтъ — ищецъ по дѣлото иска да му заплатятъ врѣдитѣ, които сѫ му причинили съ неупазване на секвестиранитѣ вещи, повѣрени тѣмъ за пазене. Длъжностьта пазачъ не е задължителна, т. е. не е обществена повинность, въ който случай назначенитѣ пазачи могатъ да се отказватъ отъ нея. Въ конкретния случай отвѣтницитѣ като пазачи (както това се вижда отъ даннитѣ въ изпълнителното дѣлото № 1150/901 год. на първи изпълнителенъ участъкъ) сѫ молили сѫдебния приставъ да ги освободи, защото нѣмали възможность да упазятъ секвестиранитѣ вещи, тъй като тѣ били оставени въ ржцѣтѣ на длъжника, а послѣдниятъ започналъ да ги продава, отчасти това се установи и отъ разпитанитѣ свидѣтели въ сѫдебното заседание. Отъ показанията на свидѣтеля Мар. Недевъ се установява още и обстоятелството, че когато сѫдебниятъ приставъ е отишелъ да продава секвестиранитѣ вещи е намѣрилъ между другитѣ прѣдмети и една бъчва съ вино, а отъ протокола съставенъ отъ пристава по този случай се вижда, че той е счелъ, че всичкото вино липсува. Щомъ слѣдователно сѫдебниятъ приставъ не е освободилъ съ съгласието на взискателя отвѣтницитѣ отъ длъжностьта пазачи, или най-малкото, което е слѣдвало да направи въ случая, е трѣбвало да отиде да констатира, кои вещи сѫ злоупотрѣбени отъ длъжника, щомъ не е направено това, яв-

Digitized by Google

ствува, че и пазачитѣ не трѣбва да отговарятъ за прѣдмети, за които тѣ сами сж заявили вече, че нѣматъ физическа възможность да ги пазятъ, а независимо отъ това ищецътъ нѣма основание да иска заплащането на виното, когато отъ него е имало на лице. Отъ друга страна съ нищо не е установено, че длъжникътъ е несъстоятеленъ, та да нѣма отъ що наново да бѫде удовлетворенъ ищецътъ и въ послѣдствие да има врѣди отъ това за него. Прочее, отъ всичко личи, че искътъ е неоснователенъ и недоказанъ, за това слѣдва да се отхвърли, като противната страна заплати разноскитѣ на апелаторитѣ", — съ рѣшението си отъ 29 ноември 1903 год., № 427, отмѣнилъ мировото рѣшение и отхвърлилъ прѣдявения искъ. — Въ подадената си касационна жалба ищецътъ Ганчо Мариновъ между друго се оплаква, че Шуменскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 898 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото счелъ, че заявлението на пазача, съ което се отказва да пази прѣдаденитѣ му вещи, го освобождава отъ отговорностьта и за врѣмето, прѣзъ което е билъ пазачъ.

Слѣдъ доклада и заключението на прокурора, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, взе въ съображение: отъ съдържанието на чл. 898 отъ Гражданското сѫдопроизводство се вижда, че ако пазачътъ остави да се прахоса имуществото, което му е дадено за пазене, отговаря за загубитѣ. Сѫдътъ не отрича това, но отхвърля искътъ по други съображения, а именно, гдѣто приставътъ не е уважилъ молбата на пазачитѣ Георги Станчевъ и Д. Трайкийски за освобождението имъ отъ тази длъжность. Горнитѣ мотиви на сѫда не сж правилни, тъй като, щомъ като Георги Станчевъ и Д. Тракийски сж се задължили въ протокола отъ 27 ноември 1901 год. да пазатъ изброенитѣ въ описа вещи, тѣ сж били обязани да изпълняватъ тази длъжность до като прѣдадатъ вещитѣ въцѣлость или же до като не бѫдатъ смѣнени. Ако приставътъ не е искалъ да уважи искането имъ да бѫдатъ замѣнени съ други пазачи, длъжни сж били да обжалватъ по надлежния редъ дѣйствията му въ това отношение, безъ обаче да напуснатъ пазенето на повѣренитѣ имъ вещи. Възражението на отвѣтницитѣ, че сѫдебниятъ приставъ не имъ прѣдалъ вещитѣ, а ги оставилъ въ ржцѣтѣ на длъжника, та при това положение тѣ не могли да ги пазятъ отъ прахосване, не ги оправдава отъ отговорность, тъй като тѣ на врѣмето си е трѣбвало да направятъ това възражение и да поискатъ прѣдаването на нѣщата. Прочее, щомъ като Георги Станчевъ и Д. Тракийски сж приели обязаностьта на пазачи и не сж прѣдставили на пристава повѣренитѣ имъ вѣщи, длъжни сж да отговарятъ за загубитѣ, съгласно чл. 898 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и въ това отношение оплакването на касатора за нарушението на този членъ, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Шуменския окржженъ сѫдъ № 427, отъ 29 ноември 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 898 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

Digitized by Google

№ 46 — (248) — 1 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 140, по описа за 1904 год., на Иванка Д. Карагьозова, отъ гр. Севлиево, срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 22 октомврий 1903 година.* — Въ заседанието се яви П. Пешевъ, повѣренникъ на М. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 22 октомврий 1903 год., съ което е оставена безъ послѣдствие жалбата на Иванка Д. Карагьозова, тази послѣдната се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание възражението ѝ, че сѫдебниятъ приставъ, съгласно чл. 1189 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е трѣбвало да произведе продажбата по правилата за продань на недвижими имоти, принадлежащи на малолѣтни, а именно по чл. чл. 1139—1144 отъ сѫщото сѫдопроизводство, като състави поемни условия, които прѣдварително да прѣдяви на наслѣдницитѣ, както изисква чл. 1190 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: прѣди да пристѫпи къмъ произвеждане на проданьта, сѫдебниятъ приставъ е длъженъ да състави поемни условия (гледай чл. чл. 139 и 1040 отъ Гражданското сѫдопроизводство), като прѣдявява на сънаслѣдницитѣ по реда, указанъ въ чл. 1190 отъ сѫщото производство, за да ги прѣгледатъ и направятъ възраженията си по тѣхъ. Въ този случай поемнитѣ условия, на основание на които става обявлението за публичната продань, заематъ мѣстото на описа, слѣдователно, ако сѫдебниятъ приставъ не състави такива и не призове сънаслѣдницитѣ въ канцеларията си да ги прѣгледатъ, както го задължава чл. 1190 отъ Гражданското сѫдопроизводство, такова едно опущение съставлява сѫществено нарушение на закона Апелативниятъ сѫдъ, като казва въ опрѣдѣлението си, че сѫдебниятъ приставъ не билъ длъженъ да прави описъ, добавя, че приставътъ за своитѣ дѣйствия е съобщилъ на врѣме на настойника. Отговори се погорѣ, че поемни условия, които заематъ мѣстото на описа, сѫдебниятъ приставъ е обязанъ да съставлява; относително же до съобщението, тъй като то не е направено право до касаторката, която не се намира подъ настойничество, правото ѝ да обжалва дѣйствията на пристава по горнитѣ въпроси не може да се счете за просрочено. Прочее, отъ изложеното слѣдва, че въпросътъ за съставянето на поемни условия и съобщението на касаторката, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ постановилъ неправилно опрѣдѣлението си и съ това е нарушилъ сѫществено чл. 629, въ свързка съ чл. 1190 отъ Гражданското сѫдопроизводство, както се оплаква касаторката.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 22 октомврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 629, въ свързка съ

Digitized by Google

чл. 1190 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ *47 — (252) — 1 май 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо-гражданско отдѣление, на деветнадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 340, по описа за 1901 год., на Костадинъ х. Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ бр. Дрѣнски, отъ сжщия градъ, за 855 лева златни и 30 ст., произходящи отъ наемъ на единъ магазинъ.* — Въ заседанието се яви Ив. Славовъ, повѣреникъ на касатора.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Костадинъ х. Калчовъ, отъ гр. Пловдивъ, съ исково прошение до I Пловдивски градски мирови сждия, завелъ искъ противъ търговската фирма братя Дрѣнски, прѣдставлявана и състояща отъ Стефанъ Дрѣнски и Спасъ Дрѣнски, за 855 лева златни и 30 ст., произходящи отъ наемъ на магазия. I Пловдивски градски мирови сждия съ рѣшението си отъ 19 януарий 1901 год., № 50, уважилъ искътъ на ищеца само въ размѣръ на 294 лева и 30 стотинки. Костадинъ х. Калчовъ недоволенъ отъ това рѣшение, подалъ апелативна жалба въ Пловдивския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ съдържанието на исковата молба се вижда, че искътъ произхожда отъ наемъ за една магазия, дадена отъ въззивника на Г. Турчевъ, като за основание на този искъ се посочватъ отъ ищеца двѣ нѣща, първо, че той е билъ привилегированъ кредиторъ по това искане отъ наема за 340 лева и 50 ст., до датата на обявяването на братя Турчеви въ несъстоятелность — 19 мартъ 1898 год. и тази му привилегия се е простирала слѣдъ тази дата върху стоката въ магазията, и второ, защото въззиваемитѣ били съдружници съ Г. Турчева и като такива, отговаряли за исканитѣ суми по наема на магазията, въ която се съдържала солта вложена отъ Г. Турчевъ Отъ удостовѣрението № 14491, отъ 11 юний 1900 год., издадено отъ този сждъ се вижда, че дѣйствително Костадинъ х. Калчовъ по несъстоятелността на Г. В. Турчевъ и С-ие, на 25 априлъ 1898 год. билъ приетъ за привилегированъ кредиторъ въ масата на несъстоятелността за 340 лева златни и 50 ст., произходящи отъ наемъ на солната му магазия, за врѣме отъ 14 октомврий 1897 год. до 19 мартъ 1898 год., датата на обявяването въ несъстоятелность — смѣтната по 36 лири турски годишенъ наемъ, съгласно контракта му и при това е било постановено тази привилегия да се простира върху стоката находяща се въ сжщата магазия, а сждътъ съ протоколно опрѣдѣление отъ 12 августь 1898 год. е призналъ, че находящата се въ тази магазия 1200 чувала морска соль била на братя Дрѣнски и вслѣдствие на това сждътъ постановилъ да се разпечати, което и станало отъ сждебния приставъ на 13 августь 1898 година. Обаче, отъ прѣдставенитѣ отъ братя Дрѣнски митнически декларации се установява, че солта 1200 чувала, за която претендира ищеца, че била вложена въ магазията му, е била освободена отъ магазията на

Digitized by Google

Пловдивската митница на 24 декемврий 1897 год., а отъ тази дата е била на разположението на отвѣтницитѣ, така щото не може да се вземе въ внимание датата на контракта сключенъ между ищеца и Г. Турчевъ на 14 октомврий 1897 год., а датата отъ която отвѣтницитѣ сж се полаували отъ прѣдметната магазия и отъ която се счита, че тѣ, братя Дрѣнски, сж вложили тѣхната соль въ ищцовия магазинъ, слѣдователно правилно мировиятъ сждия е приелъ, че отвѣтницитѣ сж отговорни за наема прѣзъ това врѣме до толкозъ, до колкото сж се възползували отъ магазията на ищеца. Отъ споменатото удостовѣрение, както и отъ приложения прѣписъ отъ протокола на сжда отъ 12 августъ 1898 год. се вижда, че сжщата соль отъ 1200 чувала била запечатана вслѣдствие несъстоятелностьта на Г. Турчевъ и С-ие и сждътъ по молбата на братя Дрѣнски е призналъ, какво прѣдметната соль била въ владѣнието на братя Дрѣнски, вслѣдствие на което сждебниятъ приставъ е разпечаталъ магазията на 13 августъ 1898 год., а отъ прѣдставения отъ отвѣтницитѣ въ прѣписъ протоколъ отъ 25 априлъ 1898 год. на дѣловодителя по несъстоятелностьта на Г. Турчевъ и С-ие се вижда, че привилегията, която се признава въ полза на кредитора К. Калчовъ слѣдъ 19 мартъ 1898 год., се простира върху масата на несъстоятелностьта. Щомъ е така, слѣдва да се приеме, че неоснователенъ е искътъ на К. Калчовъ за наемъ прѣзъ врѣмето отъ 19 мартъ 1898 год. до 13 августъ с. г. спрѣмо братя Дрѣнски, защото тази стока, ако и да се намирала въ магазията му прѣзъ това врѣме, това независѣло отъ волята на отвѣтницитѣ, а е била поставена подъ печатъ вслѣдствие несъстоятелностьта на Г. Турчевъ и се отпечати едвамъ на 13 августъ 1898 год. и то слѣдъ като сждътъ призналъ, какво тази соль била въ владѣнието на братя Дрѣнски и заповѣдалъ да се разпечати. Би билъималъ право ищецътъ, ако билъ установилъ, че братя Дрѣнски били съдружници съ Г. Турчевъ или пъкъ, че привилегията му се простирала върху стоката находяща се въ магазията му, обаче, за обстоятелството, че братя Дрѣнски по тази соль били съдружници не е прѣдставилъ доказателства, а пъкъ както спомена по-горѣ отъ протокола на дѣловодителя се разбира, че привилегията му слѣдъ 19 мартъ 1898 год се простира върху масата на несъстоятелностьта, спрѣмо която ищецътъ има и право да се обърне за този искъ. Относително искътъ на К. Калчовъ за наемъ отъ 13 августъ 1898 год. до 6 ноемврий с. г. отъ 188 лева и 40 ст. сждътъ намира, че правилно мировиятъ сждия е счелъ отговорни възиваемитѣ само за врѣме до 6 октомврий 1898 год., защото слѣдъ разпечатването на стоката тѣ били длъжни да я вдигнатъ и това сж го направили на 6 октомврий 1898 год., обстоятелството установено отъ неприемането на прѣдложената на възивника рѣшителна клетва въ смисъль, че не му е билъ прѣданъ ключа на 6 октомврий 1898 год., така щото възивната жалба на К. Калчовъ се явява неоснователна и като такава слѣдва да се отхвърли", — съ рѣшението си отъ 9 май 1901 год., подъ № 180, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Костадинъ х. Калчовъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окржженъ сждъ по това

Digitized by Google

дѣло нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 732, отъ Търговския законъ, защото по силата на чл. 732 наемодавецътъ има привилегия върху стоката, находяща се въ даденитѣ подъ наемъ помѣщения, слѣдователно, щомъ сждътъ е констатиралъ, че влагалището за соль е било дадено на 14 октомврий 1897 год., отъ което отвѣтницитѣ сж се ползували до 6 октомврий 1898 год., то е билъ длъженъ да му признае правото или да събере наема за периода отъ 14 октомврий 1897 год. до 6 октомврий 1898 год., като продаде часть отъ находящата се въ магазията стока, или пъкъ да търси наема отъ лицето, което е взело стоката, а това като не е направилъ, то е нарушилъ горнитѣ членове отъ закона.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: общеприетъ принципъ е въ гражданскитѣ закони, че наемодавецътъ, който дава подъ наемъ свой движимъ имотъ, има привилегия за удовлетворение вземането си по наема върху всичкитѣ движими прѣдмети, находящи се въ наетия имотъ, която привилегия се простира не само върху мобелитѣ на наемателя, но и върху всички подобни движимости, принадлежащи на поднаемачитѣ, както и върху вещитѣ принадлежащи на трети лица и оставени въ употрѣбление или на съхранение у наемателя. Тоя принципъ е прокаранъ у насъ въ чл. 732 отъ Търговския законъ, по силата на който наемодавецътъ има привилегия върху стокитѣ, находящи се въ даденитѣ подъ наемъ помѣщения. Отъ разпореждането слѣдователно на тоя членъ, взето въ свързка съ разпореждането на Гражданския законъ, трѣбва да се признае, че наемодавецътъ на една магазия има право на привилегия за удовлетворение на вземането си по наема, върху всичкитѣ стоки, находящи се въ дадения подъ наемъ магазинъ, безъ разлика да ли тая стока е на наемателя, на подъ наемателя или други трети лица — привилегия, която се простира не само за изтеклото врѣме, но и за въ бждаще. Щомъ, прочее, Пловдивскиятъ окржженъ сждъ, въпрѣки това е отхвърлилъ искътъ на касатора за периодитѣ отъ 14 октомврий 1897 г. до 24 декемврий с. г. и за отъ 19 мартъ 1898 год. до 13 августъ с. г., то е постжпилъ въпрѣки разпореждането на закона, а съ това е нарушилъ сжществено чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 732 отъ Търговския законъ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 9 май 1901 год., подъ № 180, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 732 отъ Търговския законъ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ *48 — (257) — 3 май 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсе-

Digitized by Google

датель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Миновъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 350, по описа за 1901 год., на Петръ Трифоновъ, отъ с. Горна-Липница, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сѫдъ № 81, отъ 15 февруарий 1901 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Минко Трифоновъ, отъ с. Горна-Липница, заявилъ на 13 ноември 1897 год. прѣдъ Павликенския мирови сѫдия искъ противъ брата си Петъръ Трифоновъ, отъ сѫщото село, за правособственость на единъ дворъ отъ единъ дюлюмъ. Павликенскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си № 902/98 год. уважилъ искътъ само въ размѣръ на $^1/_6$ часть отъ спорния дворъ. И двѣтѣ страни сѫ апелирали прѣдъ Търновския окржженъ сѫдъ, който, като допусналъ да вематъ участие въ дѣлото въ помощь на отвѣтника и другитѣ му братя и внуци, съ рѣшението си № 81, отъ 15 февруарий 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „повѣреникътъ на апелатора П. Трифоновъ и третитѣ лица молятъ да се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия и се отхвърли искътъ, защото отъ дознанието се било установило, че дворътъ е билъ все въ владѣнието на довѣрителя му, а повѣреникътъ на М. Трифоновъ моли да се видоизмѣни рѣшението, като се присѫдятъ и останалитѣ $^5/_6$ части; че отъ показанията почти на всички околни люде, съ изключение на Тодоръ Дачевъ, разпитани при мѣстното дознание, се установява, че спорното мѣсто е останало въ наслѣдство на шестимата братя въ числото имъ и двѣтѣ страни, които сѫ се ползували отъ него, обаче, на показанията на околнитѣ люде: Т. Дачевъ въ смисъль, че само Петъръ го владѣлъ 15 години, както и тия на Пенчо Николовъ и Коста Личовъ, въ отношение на това, че другитѣ се ползували безъ Минка, комуто не давали да сади зеленчукъ, не може се отда никаква вѣра, тъй като се опровѣргаватъ отъ другитѣ околни люде и освѣнъ това послѣднитѣ двама не указватъ на причинитѣ, по които се е било отказвало на Минко да се ползува. А щомъ се установява, че имотътъ е останалъ въ наслѣдство на шестимата братя, то всѣки има право на $^1/_6$ часть и като така искътъ се явява основателенъ само за такава часть, а по отношение $^5/_6$ части слѣдва да бѫде отхвърленъ, въ какъвто случай рѣшението на мировия сѫдия трѣбва да се утвърди, като правилно издадено. Твърдението на ищцовия повѣреникъ, че това мѣсто било дадено отъ отвѣтника на довѣрителя му въ замѣна на друго, като съ нищо не подкрѣпено се явява за неоснователно, нито пъкъ е установено давностно владѣние, за каквото се твърди, макаръ че въ случая то не може има значение". — Отвѣтникътъ Петъръ Трифоновъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото искътъ не билъ hereditatis petitio, за да ималъ основание да присѫди на ищеца $^1/_6$ часть имоти отъ наслѣдство, а билъ actio rei vindicatio — за правособственость на единъ дворъ приобрѣтенъ отъ ищеца чрѣзъ давностно владѣние — както това се виждало не само отъ исковото прошение, но и отъ послѣдующитѣ обяснения на ищеца: 2) чл. чл. 58, 107 и 338 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото,

Digitized by Google

вмѣсто да търси да ли отъ показанията на околнитѣ лица се е доказало домогването отъ ищеца приобретение на имота чрѣзъ давность или не се е доказало, ржководилъ се е отъ показанията на меншеството, за че имотътъ билъ останалъ отъ наслѣдство, за каквото искъ нѣмало заявенъ, и 3) чл. чл. 107, 255 и 257 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото измѣнилъ юридическото основание на искътъ — макаръ и самиятъ ищецъ да не го е билъ измѣнилъ — отъ право на собственость по давность въ право на наслѣдство.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) истина е, че искътъ, както се вижда отъ исковото прошение, билъ rei vindicatio, а не hereditatis petitio, но истина е така сѫщо, че отвѣтникътъ — сега касаторъ — се е съгласилъ да се разгледа искътъ като че ли е hereditatis petitio, защото въ втората инстанция, не само не се е противилъ, но и приелъ да дойдатъ на негова помощь и да вематъ участие въ дѣлото като трети лица неговитѣ братя и внуци, съ цѣль, разбира се, да се обнаружатъ наслѣдственитѣ права на участвующитѣ страни въ дѣлото върху спорния имотъ. Отъ съображения произтекающи отъ чл. 257 на Гражданското сѫдопроизводство се вижда, че нѣма право да се оплаква противъ измѣнението на основанието на иска оня отвѣтникъ, който се е съгласилъ прѣдъ инстанцията по сѫщество за това измѣнение. Прочее, първото касационно оплакване за нарушението на чл. чл. 107 и 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно; 2) нито указанитѣ въ второто касационно оплакване чл. чл. 58, 107 и 338, нито другъ нѣкой членъ отъ Гражданското сѫдопроизводство не задължава сѫда по сѫщество да се осланя на болшинството на свидѣтелитѣ, за това и туй оплакване е неоснователно, и 3) освѣнъ по съображението изложено по-горѣ, въ първия пунктъ, третото касационно оплакване, осланяющи се особено на чл. 255 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно и за това, защото сѫдътъ е присѫдилъ на ищеца, не повече, а много по-малко отъ колкото послѣдниятъ искалъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петъръ Трифоновъ, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сѫдъ № 81, отъ 15 февруарий 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 49 — (258) — 3 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 351, по описа за 1901 год., на Абдула Юсменовъ, отъ с. Гелеменово, и Михалъ Т. Караджовъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, срещу рѣшението на Татарпазарджишкия окржженъ сѫдъ № 115, отъ 1 априлъ 1901 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж: Гено х. Пенчовъ и Кунчо К. Куртевъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, на 14 юний 1900 год. сж заявили прѣдъ Татарпазарджишкия мирови сждия искъ противъ Абдула Юсменовъ, отъ с. Гелеменово, и Михалъ Т. Караджовъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, за 290 лева врѣди и загуби, произходящи отъ това, гдѣто отвѣтницитѣ чрѣзъ чалтъка си сж потопили ливадата на ищцитѣ и сж имъ повредили сѣното. Татарпазарджишкиятъ мирови сждия съ рѣшението си № 827, 1900 год., уважилъ искътъ само въ размѣръ на 140 лева. Отвѣтницитѣ сж апелирали прѣдъ Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, който съ рѣшението си № 115, отъ 1 априлъ 1901 год., измѣнилъ онова на мировия сждия, като уважилъ искътъ само въ размѣръ на 70 лева. Съображенията на окржжния сждъ сж: „че отъ съобразителната часть на обжалваното рѣшение се вижда, какво сждията е основалъ това си рѣшение изключително върху заключението на вѣщото лице Тодоръ Машовъ, което констатирало, че ищцитѣ имали загуба отъ ливадата си поради наводнението — нѣщо отъ седемъ кола сѣно и колата струвала отъ 20—22 лева, обаче, мировиятъ сждия съвсѣмъ е игнорираль заключението на сжщото лице, като намиралъ, че отвѣтницитѣ били отговорни само за половината отъ загубата, тъй като другата половина на ливадата била повредена отъ дългънъ, но не отъ перето на отвѣтницитѣ; за това въ случая сждътъ намира за справедливо, ако видоизмѣни обжалваното рѣшение само въ размѣра на половината отъ констатиранитѣ повреди, защото е забранено отъ закона да се обогатява нѣкой на чужди гърбъ; при това възивницитѣ сж отговорни прѣдъ възиваемитѣ и за станалитѣ по дѣло разноски". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 451 и 452 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е счелъ вѣщото лице и за свидѣтель, като единствено на неговитѣ показания се е основалъ за да признае повредата; 2) чл чл. 282 и 630 отъ сжщото сждопроизводство, защото, освѣнъ съ вѣщото лице, съ нищо друго ищцитѣ не сж доказали искътъ си, и 3) чл. 58 отъ сжщото сждопроизводство, защото, слѣдъ като приелъ за имѣющи значение показанията, че не водитѣ тѣхни на (отвѣтницитѣ) сж наводнили въпросната ливада — на исканитѣ отъ тѣхъ свидѣтели, не ги обаче призовалъ по съображение, че не билъ внесенъ депозитъ, на който, обаче, сждътъ нито е опрѣдѣлилъ размѣрътъ, нито имъ съобщилъ, нито ги поканилъ да го внесатъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) чл. 443 респективно чл. 98 отъ Гражданското сждопроизводство, прѣдвижда огледа като самостоятелно доказателство, въ смисъль сждията или сждътъ самъ или съ помощьта на вѣщи лица да го извърши за да се освѣтли върху спорния или спорнитѣ въпроси. Отъ тука слѣдва, че само на единъ огледъ може да се основе едно рѣшение. По настоящето дѣло огледътъ билъ извършенъ съ помощьта на едно вѣщо лице, избрано съ съгласието на двѣтѣ страни; това вѣщо лице се е произнело както за причината на наводнението въ ливадата на ищцитѣ, така и за прѣдполагаемата стойность на причинената по-

Digitized by Google

врѣда, а върху факта на поврѣдата споръ не е имало: тоя фактъ е констатиранъ отъ огледа. Прочее, указанитѣ въ първото и второто касационно оплаквания чл. чл. 451, 452 282 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, не сж нарушени и слѣдователно тѣзи двѣ оплаквания сж неоснователни, и 2) съгласно чл. 778 отъ Гражданското сждопроизводство, възнаграждението за свидѣтелитѣ се внася прѣдварително отъ страната, която ги вика, количеството за това възнаграждение — за пжтнитѣ разноски — е опрѣдѣлено въ чл. 777 отъ сжщото сждопроизводство. Слѣдователно, страната, която иска свидѣтели, длъжна е да придружи своето искане съ внасянето нуждното имъ възнаграждение, а сждътъ не е длъженъ да я прѣдупрѣждава, нито да я кани да го внася. Отъ тука слѣдва, че Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ, като не отложилъ дѣлото за повикването на свидѣтелитѣ указани отъ отвѣтницитѣ прѣдъ видъ, че послѣднитѣ не сж прѣдварително внесли нуждното имъ възнаграждение, не е нарушилъ указания въ третото касационно оплакване чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство и за това туй оплакване е тоже неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения. Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Абдула Юсменовъ и Михаль Т. Караджовъ, срещу рѣшението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 1 априлъ 1901 год., подъ № 115, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *50 — (260) — 3 май 1904 година.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л Горановъ *гражданско дѣло № 364, по описа за 1901 год., на свещеникъ Рафаилъ Василевъ, отъ с. Стражица, Кесаревска околия, съ Панайотъ Минчевъ, отъ сжщото село, за изкупуване на единъ дюкянъ.* — Въ заседанието се яви Теодоръ Тодоровъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация Панайотъ Минчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: свещеника Рафаилъ Василевъ, отъ с. Стражица, съ искова молба подадена въ Търновския окржженъ сждъ на 20 януарий 1899 год., прѣдявилъ срещу съселенина си Панайотъ Минчевъ искъ за изкупуване, по закона, на единъ дюкянъ находящъ се въ сжщото село, съ граници: ищеца, отвѣтника и пжть, купенъ отъ отвѣтника за 1600 лева отъ Слави Минчевъ, съ домашно продавателно отъ 10 януарий сжщата 1899 година. — Търновскиятъ окржженъ сждъ разгледалъ дѣлото и издалъ по него рѣшение подъ № 212/99 год., съ слѣдующия диспозитивъ: „осжжда Панайотъ Минчевъ, отъ с. Стражица, да отстжпи и прѣдаде въ владѣние на свещеникъ Рафаилъ Василевъ дюкяна въ сжщото с. Стражица, съ граници: ищецътъ, Панайотъ Минчевъ и пжть, който дюкянъ Минчевъ купилъ отъ Слави Минчевъ за 1600 лева, като свещеникъ Рафаилъ Василевъ му заплати горната сума 1600 лева“. Срещу това рѣшение Панайотъ Минчевъ подалъ апелативна

Digitized by Google

жалба въ Русенския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 24 юний 1900 год., подъ № 108, отмѣнилъ онова на окръжния сѫдъ и отхвърлилъ прѣдявения искъ на свещеникъ Рафаилъ Василевъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „за да бѫде упражнено правото на искупуване по съсѣдство върху единъ имотъ, който се намира вжтрѣ въ чертата на градъ или село, необходими сѫ слѣдующитѣ условия: а) изкупувачътъ да бѫде съсѣдъ и да има нужда отъ имота; б) да упражни това си право въ двамѣсеченъ срокъ отъ констатиране продажбата по нотариялень редъ или въ двѣ седмици отъ деньтъ въ който е узналъ за продажбата и не е пропусналъ горния срокъ; в) да обезщети купувача, отъ който се отнема имота, като му повърне цѣната и заплати разноскитѣ по продажбата и разходитѣ, които сѫ послужили за увеличение стойностьта на имота, и г) имотътъ, чийто изкупуване се иска, да не бѫде придобитъ по продажба извършена чрѣзъ публиченъ търгъ (чл. чл. 301 ал. послѣдна, 305, 306 и 307 отъ Закона за задълженията и договоритѣ); 2) отъ доказателствата които ищецътъ свещеникъ Рафаелъ Василевъ е прѣдставилъ прѣдъ Търновския окръженъ сѫдъ, а именно, една скица и едно писмо на Стражицкото селско общинско управление отъ 25 августъ 1898 год., № 1270, се вижда: а) че той е съсѣдъ на претендирания отъ него дюкянъ и б) че не му се разрѣшава да си построи и жилище до или върху принадлежащия му дюкянъ, поради маломѣрностьта на мѣстото му. — Освѣнъ това трѣбва да се приеме за установено, че ищецътъ въ срокъ е прѣдявилъ иска си, понеже по тоя въпросъ отвѣтникътъ първоначално не е правилъ никакво възражение, а въ послѣдствие се е ограничилъ съ едно голословно оспорване, безъ да прѣдстави каквото и да е доказателство. Тъй сѫщо е безспоренъ и факта, че отвѣтникътъ е купилъ за 1600 лева спорния дюкянъ и че продажбата не е била развалена въ момента на прѣдявяването иска. Обаче, по начало тѣзи доказателства не сѫ достатъчни за да бѫде уваженъ искътъ на свещеникъ Р. Василевъ, защото независимо отъ въпроса за нуждата, която има да придобие дюкяна, установено е отъ обясненията на странитѣ, че и отвѣтникътъ е тоже съсѣдъ на спорния дюкянъ. Като се изхожда отъ мисъльта, че правото на изкупуване трѣбва да се прилага ограничително, понеже съставлява изключение отъ освѣтения принципъ за свободата на всички допустими отъ закона сдѣлки, — по въпроса за нуждата, която има изкупувача, необходимо е да се установи, че тази нужда е дѣйствителна, а не е диктувана отъ желанието за създаване удобства или по-голѣми доходи; въ случая, отъ самата скица се вижда, че маломѣрниятъ имотъ на ищеца е дюкянъ, обиколенъ съ други дюкяни, освѣнъ това съ нищо не е доказана необходимостьта да се строи на сѫщото мѣсто и жилище, въ който случай сѫдътъ не може да се приеме за установено условието на нуждата, тъй както слѣдва да се разбира споредъ чл. 301 ал. послѣдна отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Вториятъ въпросъ имѣющъ значение, е въпроса — може ли да се упражни правото на изкупуване срещу купувача, който е съсѣдъ на купения имотъ. Въ това отношение законодателтъ нищо не споменува за градскитѣ и селски имоти, обаче, ако се тълкува случая по аналогия съ онова, което е постановено за

Digitized by Google

полскитѣ имоти и като не се забравя, че изкупуването е едно изключително право трѣбва да се приеме, че изкупуването не може да се упражни спрѣмо съсѣда — купувачъ; 3) но даже ако се приеме, че свещеникъ Р. Василевъ има дѣйствителна нужда отъ спорния дюкенъ и че той може да упражни правото на изкупуване спрѣмо отвѣтника, искътъ му е пакъ неоснователенъ, понеже е станалъ безпрѣдметенъ: въ писмения си отговоръ, Панайотъ Минчевъ е заявилъ и доказалъ въ послѣдствие съ показанията на свидѣтелитѣ Маринъ Кючуковъ и Ботю Дечовъ, че сключениятъ между него и Слави Минчевъ договоръ за покупката на дюкяна е билъ развалеинъ и че продавачътъ е останалъ и собственикъ и владѣтель на сжщия дюкянъ. Дѣйствително, че въ момента на прѣдявяване иска, продажбата не е била развалена, по породившето се право на изкупуване не може да отнеме естественото право на странитѣ, които сж извършили продажбата, да се отказватъ отъ сключения договоръ, нито пъкъ да създаде за изкупувача по-голѣми права отъ тия на отвѣтника — купувачъ, до гдѣто не е оформена и реализирана самата продажба. Опасностьта, че изкупувачътъ можалъ да бжде въвежданъ въ излишни разноски и главоболия съ недобросъвѣстнитѣ дѣйствия на купувача и продавача, които само сключватъ и развалятъ продажби, — не е достатъченъ мотивъ да измѣни правоотношенията между странитѣ, а освѣнъ това играния по този начинъ изкупувачъ винаги може да се гарантира съ единъ искъ за причиненитѣ му врѣди, и 4) относително направенитѣ отъ апелатора разноски въ втората инстанция и заплатеното възнаграждение за свидѣтелитѣ въ първостепенния сждъ, нѣма никакво съмнѣние, че трѣбва да бждатъ възложени на ищеца свещеникъ Р. Василевъ, който при очевидната неоснователность на иска си е настоявалъ да вземе рѣшение въ своя полза и по този начинъ е заставилъ апелатора да подава въззивна жалба и да направи тѣзи разноски. — Освѣнъ това сжщиятъ ищецъ съвършено безправно е искалъ и сполучилъ да му бждатъ присждени сждебни и по водене на дѣлото разноски отъ Търновския окржженъ сждъ, защото въ единъ искъ за изкупуване, по самото му естество, по силата на чл. 306, комбинираиъ съ чл 298 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и въ отсжтствието и на каквато и да била отговорность отъ страна на купувача, който не е направилъ друго, освѣнъ упражнението на едно право — отвѣтникътъ не трѣбва да губи нищо друго освѣнъ отчуждения съ рѣшението имотъ и то слѣдъ пълно обезщетение. Изключение може да има само ако изкупувачътъ е билъ принуденъ да се сжди слѣдъ като е поканилъ отвѣтника да му отстжпи имота и е получилъ отказъ". — Срещу това рѣшение свещеникъ Рафаилъ Василовъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 301 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото слѣдъ като приема за установени всички условия, които даватъ право на изкупуване по закона, намира обаче, че това не било достатъчно въ случая, понеже и отвѣтникътъ е билъ съсѣдъ, спрѣмо когото изкупуването по закона не могло да се допусне, като основава това свое положение по аналогия съ правилото прието за полскитѣ имоти, — заключение неправилно,

Digitized by Google

тъй като ако намѣрението на законодателя е било щото и за градскитѣ и селски имоти да не се допуща изкупуване спрѣмо съсѣдъ — купувачъ, както е за полскитѣ имоти, той щѣше да каже това изрично; при това неправилно е приспособилъ аналогия по отношение на прѣдмети, неимѣющи никаква аналогия по между си; сѫщо е изпусналъ изъ прѣдъ видъ, че ако законодателтъ фаворизира образуването на крупни полски участъци, та за това не допуща изкупуването спрѣмо съсѣдъ, обаче, за градскитѣ и селски имоти напротивъ фаворизира образуването на пълномѣрни участъци и слѣдователно допуща изкупуването и спрѣмо съсѣдъ — купувачъ, чийто участъкъ е пълномѣренъ въ полза на онзи съсѣдъ, чийто участъкъ е маломѣренъ — възгледъ прокаранъ въ Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста, а нуждата на касатора, както се е констатирала отъ самия сѫдъ, се заключава въ това, щото като присѫедини спорния дюкянъ къмъ участъка си, да го образува пълномѣренъ и да му се разрѣши да си построи върху дюкяна жилище, отъ която гледна точка именно трѣбва да се обсѫди обстоятелството да ли касаторътъ има нужда отъ този дюкянъ и каква е тази нужда, и 2) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 299 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото приема, че ако купувачътъ и продавачътъ се откажатъ отъ продажбата слѣдъ завеждането на искътъ, то тоя искъ трѣбвало да се отхвърли, — сѫждение неправилно, тъй като по силата на чл. 299 правото на изкупуване е право да замѣсти нѣкой купувача на единъ недвижимъ имотъ, като се подчини на условията на договора, отъ което слѣдвало, че щомъ изкупувачътъ прѣдяви искътъ си въ законния срокъ, той встѫпва въ правата на купувача и послѣдниятъ нѣма никакво право да се разпорежда съ договора.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на отвѣтниковия повѣреникъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ разпореждането на послѣдната алинея на чл. 301 отъ Закона за задълженията и договоритѣ се вижда, че правото на изкупуване *по съсѣдство* върху имоти, находящи се вѫтрѣ въ чертата на градоветѣ и селата по принципъ не се допуща, освѣнъ, като изключение, ако купувачътъ *има нужда* отъ имота. Прочее, когато е въпросъ за изкупуване по съсѣдство върху имоти находящи се въ градоветѣ и селата, трѣбва прѣди всичко да се констатира отъ сѫдилищата по сѫщество, че изкупувачътъ има дѣйствително нужда отъ имота, изкупуването на който иска, безъ което условие, макаръ и всички други условия да сѫществуватъ, изкупуването не може да се допусне. Въ конкретния случай Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ констатира, че изкупувачътъ (сега касаторъ) не е установилъ това необходимо условие, тъй както слѣдва да се разбира отъ прѣдписанието на цитирания по-горѣ чл. 301 отъ Задълженията и договоритѣ, а това обстоятелство, — въпросътъ за нуждата — е въпросъ по сѫщество, подлежащъ слѣдователно на разрѣшение изключително отъ сѫдилищата по сѫщество и Върховниятъ касационенъ сѫдъ не може да влиза въ обсѫждането му, освѣнъ, разбира се, ако е допуснато нѣкакво извращение въ оцѣнката на даннитѣ, относящи се до това об-

Digitized by Google

стоятелство, нѣщо което въ случая не сѫществува. Но касаторътъ се оплаква, че апелативниятъ сѫдъ не е обсѫдилъ въпроса за нуждата отъ тая гледна точка, щото изкупувачътъ като присѫедини спорния дюкянъ къмъ участъка си, да го направи пълномѣренъ, та вслѣдствие на това да му се разрѣши да си построи върху дюкяна жилище. Обаче, това оплакване е неоснователно, защото не се оправдава отъ фактическа страна, тъй като сѫдътъ по сѫщество е обсѫдилъ всестранно въпроса за нуждата, като е ималъ прѣдъ видъ и писмото на Стражишкото общинско управление подъ № 1270, съ което се запрѣщава на изкупувача да си построи и жилище до или върху собствения му дюкянъ. Щомъ слѣдователно не е установено, че изкувувачътъ има такава нужда отъ спорния дюкянъ, каквато законътъ разбира, то другитѣ оплаквания, изложени въ касационната жалба, макаръ и да сѫ основателни, тъй като апелативниятъ сѫдъ неправилно приема, че изкупуването по закона спрѣмо съсѣдъ не било допустимо, както и че искътъ билъ останалъ безпрѣдметенъ, понеже продажбата била развалена, обаче, въ случая тия нарушения се явяватъ *за несѫществени* и като такива, не могатъ да послужатъ за законно основание, за да се отмѣни обжалваното рѣшение.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на свещеникъ Рафаилъ Василевъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 24 юний 1900 год., подъ № 108, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ *51 — (272) — 10 май 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдсѣдателя *гражданско дѣло № 94, по описа за 1904 год., на Варненския окржженъ управитель*, съ *Тодоръ Добревъ, отъ с. Дере-Кьой, Провадийско, за пасище*. — Въ заседанието се яви държавниятъ адвокатъ Г. Благоевъ и д-ръ С. Даневъ, повѣренникъ на отвѣтника по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 26 май 1901 год., Варненскятъ окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, завелъ искъ прѣдъ Провадийския градски мирови сѫдия, срещу Тодоръ Добревъ, отъ с. Дере-Кьой, за правособственость на около 19 декара отъ държавното пасище „Сюрекъ-Мерасъ“. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 20 априлъ 1902 год., подъ № 368, уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Варненския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „държавата претендира правото на собственость върху означеното въ исковата молба мѣсто, възъ основание на това, че то влизало въ границата на държавното пасище „Сюрекъ-Мерасъ“; 2) отвѣтникътъ като не признава за основателенъ иска на държавата, възразява, че спорното мѣсто било негова стара нива и че тя никога не е влизала въ границитѣ на държавното пасище „Сюрекъ-Мерасъ“; 3) отъ протоколитѣ на комисията по опрѣдѣление държавнитѣ земи въ Варненското окржжие,

Digitized by Google

Провадийска околия, публикувани въ „Държавенъ Вѣстникъ“ отъ 23 юний 1892 год., обявление № 24771, се установява, че тази комисия е признала за държавно имущество пасището подъ название „Сюрекъ-Мерасъ“, състоящe отъ 6—8000 уврати, съ граници: отъ мѣстностьта наяиваема „Гидикъ-Бунаръ“ до самия „Кайнакъ“ къмъ западъ до политѣ Ясѫтепенската могила, наяиваема „Тепе-Бели“, простира се до Провадия — Ясѫтепенски пѫть, отъ тамъ къмъ югъ къмъ могилата „Зердели-Кайрякъ“, направо къмъ селото „Дере-Кьой“ до пѫтя Провадия — Хасѫрджикъ, отъ тамъ по пѫтя къмъ с. Хасѫрджикъ и прѣзъ половината нива „Крушката“ на Дерекьойския житель Панайотъ Димовъ, право на киречлика, отъ тамъ по рѣката до „Кору-Канара“, а отъ тамъ нагорѣ по теченията на сѫщата рѣка до „Гидикъ-Бунаръ“. Възъ основа на този протоколъ Държавата смѣта, че всичкото пространство находящe се въ тѣзи граници е държавна собственость и понеже отвѣтниковата нива впада въ тѣзи граници, както самъ отвѣтникътъ признава то и тя слѣдвало да се признае за държавенъ имотъ; 4) Държавата счиѫа, че частнитѣ лица, които сѫ увредени отъ горното рѣшение не могатъ да оспорватъ вече границитѣ на това рѣшение, защото сѫ изпуснали шестмѣсечния срокъ прѣдвиденъ въ чл. 6 отъ Закона за опрѣление държавнитѣ земи и пасища. Този възгледъ на прѣдставителя на държавното съкровище е неоснователенъ, защото шестмѣсечниятъ срокъ за който се говори въ чл. 6, ако бѫде пропуснатъ не може да лиши правоимѣющия отъ правото му на собственость върху имота счетенъ за държавенъ. За да можеше това да бѫде тъй, необходимо бѣше да има изрична санкция въ самия законъ за послѣдствията отъ пропущане на този срокъ. Вънъ отъ това съображение отвѣтникътъ не е ималъ нужда да завежда процесъ, защото въ издаденото рѣшение не се говори освѣнъ за пасище, а отвѣтникътъ е притежавалъ нива на това мѣсто за каквото не се говори нищо въ казаното рѣшение; 5) отъ огледитѣ на спорното мѣсто, извършени отъ Провадийския мирови сѫдия на 2 юний 1901 год. и на 20 мартъ 1902 год., както и отъ огледа направенъ отъ цѣлия съставъ на Варненския окр. сѫдъ на 23 юний 1903 год., се констатира, че границитѣ на държавното пасище „Сюрекъ-Мерасъ“ сѫ слѣднитѣ: отъ крушката, находяща се въ Панайотъ Димитровата нива, по права посока до „Сарѫ-Ташъ“, отъ тамъ по пѫтя — Хасѫрджикъ—Провадия до мосчето на Хасѫрджишкия пѫть, нагорѣ по рѣката „Геранъ“ до „Геранъ-Бунаръ“, близо до „Кайнака“, отъ тамъ на западъ до политѣ на Ясѫтепенската могила, наяиваема „Тепе Бели“, която остава вънъ отъ пасището, отъ тамъ Провад. Ясѫтепенскиятъ пѫть и до могилата „Зердели-Кайря“. Отъ могилата „Зердели-Кайря“, по политѣ на изтокъ „Кайрякъ“, камено мѣсто, прѣзъ нивата на Нейко Стояновъ и Илия Колевъ, отъ с. Ендже-Кьой, „Кайракъ“, камено мѣсто, прѣзъ нивата на Киро Стаматовъ, отъ с. Дере-Кьой, Кайрякъ, по край нивата на Трандафилъ Митевъ отъ с. Дере-Кьой, прѣзъ половината нива на Панайотъ Димовъ, до крушката, отъ гдѣто се започна огледа. Че тѣзи сѫ границитѣ на „Сюрекъ-Мерасъ“, това се установява и отъ заключението на вѣщото лице по това дѣло Касапъ Димо, както и отъ показанията на свидѣтелитѣ Вълко Георгевъ, Жечю Русевъ и Мустафа Ари-

Digitized by Google

фовъ, а пъкъ че и комисията опрѣдѣлила тия граници, за граници на „Сюрекъ-Мерасѫ", това става най-ясно отъ разпита на свидѣтелитѣ Христо Барановъ и Желѣзъ Вълковъ, членове отъ комисията по опрѣдѣление границитѣ на пасището. Особено отъ показанията на Баранова става очевидно, че комисията не е отивала отъ „Зердели-Кайря", до пѫтя до Провадия—Хасѫрджикъ, а като е слѣзла отъ „Зердели-Кайря", на нѣколко крачки право къмъ с. Дере-Кьой отбила сѫ е покрай нивитѣ споменати по-горѣ и отишла направо до крушката въ Панайотъ Димовата нива. Вѣрно е, че въ показанията на Баранова и Великова се срѣща малко противорѣчие — но то е лесно обяснимо прѣдъ видъ отдавнашното врѣме, за което свидѣтелствуватъ тѣзи свидѣтели. Отъ друга страна за сѫдътъ сѫ много по-мѣродавни показанията на свидѣтеля Барановъ нежели тия на Великова, понеже първиятъ съ много по-голѣма положителность, яснота и категоричность даваше тия си показания, нежели втория. Независимо отъ това, въ протокола на мировия сѫдия отъ 2 юний 1901 год. не се констатира, че тия двама свидѣтели сѫ показали едни и сѫщи граници на „Сюрекъ-Мерасѫ"; 6) отъ съвокупното обсѫждане на горѣприведенитѣ доказателства, сѫдътъ дохожда до заключение, че границитѣ на „Сюрекъ-Мерасѫ" не отиватъ отъ „Зердели-Кайря", направо къмъ с. Дере-Кьой до пѫтя Провадия—Хасѫрджикъ и послѣ до крушката, а отъ „Зердели-Кайря, направо къмъ с. Дере-Кьой до Инджекьойскитѣ ниви и отъ тамъ покрай изброенитѣ по-горѣ ниви до крушката въ Панайотъ Димовата нива. Сѫдътъ като приема, че тази е границата на „Сюрекъ-Мерасѫ", отъ огледа констатира, че тя не се намира въ границитѣ на държавното пасище „Сюрекъ-Мерасѫ, и слѣдователно не може и да се присѫди за държавенъ имотъ. Въ подкрѣпление на горѣказаното служатъ и показанията на свидѣтелитѣ Св. Н. Тодоровъ, Нако Желевъ, Мустафа Арифовъ и Гафаръ Алиевъ (протоколъ на мировия сѫдия отъ 2 юний 1900 год.), и 7) това положение не се измѣня, било съ акта съставенъ противъ апелатора отъ Провадийския финансовъ агентъ Слави Яневъ, било отъ показанията на свидѣтелитѣ Слави Яневъ, Желю Стояновъ и Халилъ Илязовъ. Ако и отъ протокола на мировия сѫдия да се вижда, че тѣзи свидѣтели сѫ опрѣдѣлили границитѣ на „Сюрекъ-Мерасѫ", тъй както сѫ отбѣлѣзани въ рѣшенията на комисията, обаче отъ разпита на тѣзи двама свидѣтели прѣдъ окръжния сѫдъ се установява, че тѣ не сѫ знаяли границитѣ на „Сюрекъ Мерасѫ", а като сѫ се водили по рѣшенията на комисията, съставили сѫ актътъ срещу апелатора. Що се отнася до показанията на Халилъ Илязовъ, тѣ по-скоро могатъ да се тълкуватъ въ полза на апелатора, нежели въ полза на държавата, толкозъ повече, че свидѣтелтъ не знае да ли нивата на апелатора влиза въ показанитѣ отъ него граници на „Сюрекъ-Мерасѫ". Независимо отъ всичко, горѣизложено отъ показанията на свидѣтелитѣ Жечю Русевъ, Тодоръ Филовъ, Нейко Стояновъ, Христо Славовъ и Велко Георгиевъ (протоколъ отъ 20 мартъ 1900 год.) се установява, че прѣдметната по настоящето дѣло нива е обработвана спокойно и непрѣкъснато отъ апелатора прѣзъ продължение на 25—30 години", — съ рѣшението си отъ 23 юний 1903 год., подъ № 296, отмѣнилъ първостепенното рѣше-

Digitized by Google

ние и отхвърлилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Варненскиятъ окр. управитель подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Варненскиятъ окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ земи и пасбища, защото неправилно е счелъ, че нѣмало санкция въ случай, че частнитѣ лица не обжалватъ въ 6-мѣсеченъ срокъ рѣшенията на комисиитѣ, когато, напротивъ, тази санкция се съдържа въ самия законъ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: по силата на чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ земи и пасбища, частнитѣ лица, които претендиратъ, че часть отъ тѣхнитѣ земи сѫ влѣзли по рѣшенията на комисията въ състава на съпрѣдѣлнитѣ държавни земи, сѫ длъжни да прѣдявятъ искъ най-късно 6-мѣсеци слѣдъ обнародване на респективното рѣшение въ „Държавенъ Вѣстникъ“. Както е вече изтълкувалъ Върховниятъ сѫдъ, това постановление на Закона съдържа погасителна 6-мѣсечна давность, изтичането на която има за слѣдствие, щото заинтересованитѣ лица да изгубятъ правото си на искъ за собственость на земитѣ, които считатъ свои и които по тоя начинъ за винаги ставатъ държавни. Варненскиятъ окр. сѫдъ не е съгласенъ съ това тълкуване на казания чл. 6 и мисли, че то не може да бѫде прието, понеже въ самия законъ нѣмало изрична санкция за послѣдствията отъ пропущането на тоя срокъ. Това, обаче, което иска Варненскиятъ окр. сѫдъ со съдържа въ общитѣ постановления на Гражданския законъ и въ принципитѣ на правото за дѣйствието на погасителната давность, а, че имаме въ случая погасителна давность, не може и съмнѣние да има прѣдъ видъ съдържанието на чл. 6, който постановява, че „такива лица или общини могатъ да получатъ спорната земя обратно само слѣдъ сѫдебно рѣшение; но тѣ сѫ длъжни за това да прѣдявятъ искъ най-късно 6 мѣсеци слѣдъ обнародването на това рѣшение“, което означава, че ако такива лица не прѣдявятъ искъ въ тоя срокъ, губятъ правото си на собственость за винаги. За това, Варненскиятъ окр. сѫдъ, като е призналь, че въ постановлението на чл. 6 отъ прѣдметния законъ не се съдържала погасителна давность за заинтересованитѣ лица, е далъ криво тълкуване на закона и е нарушилъ чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ земи и пасбища. Това тълкуване на чл. 6 отъ страна на Върховния сѫдъ се среща и съ тълкуването му отъ Народното Събрание, което често е продължавало срока за извѣстни лица, за да могатъ да прѣдявятъ искъ, като е показвало съ това, че и то гледа на 6-мѣсечния срокъ, прѣдвиденъ въ чл. 6, като давностенъ срокъ, въ който заинтересованитѣ лица сѫ длъжни да потърсятъ правата си чрѣзъ искъ за собственость. Но Варненскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ въ случая закона и въ друго отношение. Той казва въ рѣшението си, че прѣдметното рѣшение на комисията, която е опрѣдѣлила държавнитѣ земи и пасбища въ Варненско, говори за пасбище, а отвѣтникътъ билъ притежавалъ не пасбище, а нива. Но това съображение на сѫда отъ гледна точка на закона

Digitized by Google

не може да има значение и мѣсто въ рѣшението му, понеже касае се въ процеса да се опрѣдѣли, да ли спорното мѣсто влиза въ границитѣ на изложеното въ протокола на комисията рѣшение, а не, да ли е то пасбище или нива, тъй като похитителитѣ на държавнитѣ пасбища винаги ще ги обръщатъ въ ниви за да може по-лесно да се претендира, че похитеното мѣсто не влиза въ границитѣ на държавното пасбище. Ето защо и чл. 1 отъ сѫщия законъ прѣдвижда, че държавнитѣ земи могатъ да бѫдатъ изорани и оцѣлели, безъ да има това обстоятелство нѣкаква важность при привеждане въ извѣстность и опрѣдѣление пространството и границитѣ имъ. Отъ друга страна, Варненскиятъ окржженъ сѫдъ постѫпва въпрѣки закона, като, при разрѣшаване на въпроса, да ли прѣдметното мѣсто влиза въ границитѣ на държавното пасбище, взима въ съображение не ония граници, които сѫ опрѣдѣлени въ рѣшението на комисията, а други граници, които той счита за дѣйствителни граници на пасбището държавно. Споредъ разума на чл. 6 отъ закона, сѫдилищата въ прѣпирни, като прѣдметната, когато отвѣтната страна възразява, че спорното мѣсто не влиза въ границитѣ на държавното пасбище, не могатъ да се занимаватъ съ въпроса, кои сѫ били дѣйствителнитѣ граници на това пасбище, а сѫ длъжни да се произнасятъ само върху това, да ли спорното мѣсто влиза въ ония граници, които сѫ опрѣдѣлени въ рѣшението на комисията и които за винаги, както се каза, сѫ обозначили пространството на държавното пасбище. Възможно е, щото опрѣдѣленитѣ отъ комисията граници да не отговарятъ на дѣйствителнитѣ граници на държавното пасбище; това обаче нѣма вече значение прѣдъ видъ обстоятелството, че заинтересованитѣ лица не сѫ подигнали искъ въ 6-мѣсечния срокъ и съ това сѫ направили, щото така опрѣдѣленитѣ граници на държавното пасбище да станатъ вече дѣйствителни и неотмѣняеми граници на това пасбище. Явно е, прочее, че щомъ и отвѣтникътъ по настоящето дѣло, не е подигналъ искъ въ 6 мѣсечния срокъ, то той е изгубилъ правото си на собственость върху спорното мѣсто, даже и да го е ималъ. При настоящия процесъ той не може да възразява, че на врѣмето комисията е неправилно опрѣдѣлила границитѣ на държавното пасбище, и не може да иска да ги възстанови по това дѣло: това право той е изгубилъ безвъзвратно, като не го е упражнитъ въ 6-мѣсеченъ срокъ, даденъ му отъ чл. 6. Въ тоя процесъ той може, слѣдователно, да прави само едно възражение, а именно, че въ опрѣдѣленитѣ отъ комисията граници на държавното пасбище не влиза спорното мѣсто, и да иска да докаже само това свое възражение, а подобно възражение, както се вижда отъ дѣлото, отвѣтникътъ не е правилъ. При тия обстоятелства, Варненскиятъ окр. сѫдъ като е допусналъ да се доказватъ нѣкакви дѣйствителни граници на държавното пасбище, а не тия, които е опрѣдѣлила комисията, и като е поставилъ изхода на дѣлото отъ разрѣшението на въпроса, да ли спорното мѣсто влиза въ тия дѣйствителни граници на пасбището, а не отъ разрѣшение на въпроса, да ли спорното мѣсто влиза въ границитѣ на държавното пасбище, както сѫ тѣ опрѣдѣлени отъ комисията въ изложеното въ протокола й рѣшение, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ и чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окржженъ сждъ № 296, отъ 23 юний 1903 год., защото е нарушенъ чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣляване границитѣ на държавнитѣ земи и пасбища и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ *52 — (310) — 15 май 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 237, по описа за 1904 год., на Българската народна банка, Пловдивски клонъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 13 февруарий 1904 год., подъ № 105.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ, „че заявлението на адвоката А. Томчевъ, повѣреникъ на въззиваемата страна, направено въ днешното сждебно заседание за да се остави частната жалба на Българската народна банка, подадена противъ опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 3 май 1903 год., безъ разглеждане, като не подадена въ установения отъ закона срокъ, сждътъ намира за уважително, възъ основание чл. 698 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ него ако и да е казано, че частнитѣ жалби се подаватъ въ двѣнедѣленъ срокъ отъ какъ се съобщи опрѣдѣлението, обаче, това съобщение трѣбва да се тълкува въ смисъль на обявяване на странитѣ. Това, че е тъй, явствува и отъ съпоставянето на чл. 785 отъ Руското гражданско сждопроизводство, отъ гдѣто е заимствуванъ цитирания членъ отъ нашето, въ който е казано, че срокътъ за обжалване на опрѣдѣленията почнува да тече отъ деня на обявяването имъ. Сжщо явствува и отъ съпоставяне на чл. чл. 709 и 711 отъ Гражданското сждопроизводство, за обжалване сждебнитѣ рѣшения гдѣто изрично е казано, че срокътъ тече не отъ обявяването, а отъ сжобщението прѣписа, които думи липсуватъ въ редакцията на чл. 698 отъ сжщото сждопроизводство, че понеже отъ протоколното опрѣдѣление на окржжния сждъ отъ 3 май 1902 год., когато е била разгледана жалбата на Костадинъ Гачевъ, се вижда, че странитѣ сж присжтствували и понеже отъ тоя день до подаване жалбата отъ Българската народна банка — 21 май сжщата година, сж изминали повече отъ двѣ недѣли, тази жалба се явява просрочена и слѣдва да се остави безъ разглеждане“, — съ опрѣдѣлението си отъ 13 февруарий 1904 год., подъ № 105, оставилъ безъ разглеждане частната жалба на Българската народна банка, Пловдивски клонъ. Въ подадената си касационна жалба банката се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 698 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ този членъ изрично било казано, че срокътъ тече отъ де-

Digitized by Google

ньтъ на съобщението, а не отъ деньтъ на заседанието, както погрѣшно е призналь сждътъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като наслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ буквата и смисъльта на чл. 698 отъ Гражданското сждопроизводство, който касаторътъ посочва въ жалбата си, явствува, че частнитѣ жалби, каквато е прѣдметната, се подаватъ въ двѣнедѣленъ срокъ „отъ какъ се съобщи опрѣдѣлението". Това съобщение апелативниятъ сждъ разбира въ смисъль на обявяване на странитѣ и за да подкрѣпи мисъльта си, позовава се на чл. 785 отъ Руското гражданско сждопроизводство. Като оставилъ на страна чл. 785 отъ Руското гражданско сждопроизводство, който има друга смисъль, трѣбва да признаемъ даденото отъ апелативния сждъ тълкуване на чл. 698 за неправилно и несъотвѣтствующи на съдържанието му, тъй като въ този членъ изрично е казано „отъ какъ се съобщи опрѣдѣлението", а пъкъ съобщение и обявяване сж двѣ понятия различни, които не трѣбва да се смѣсватъ. Че двѣнедѣлниятъ срокъ почва отъ деньтъ на съобщението, а не отъ деньтъ на обявлението на опрѣдѣлението и че думата обявление не трѣбва въ случая да се отождествява съ думата съобщение, се вижда и отъ опрѣдѣлението на Върховния касационенъ сждъ № 38/902 год., въ което е прието сжщото тълкуване на чл. 698 отъ Гражданското сждопроизводство. И тъй Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, като е призналь съ опрѣдѣлението си, че срокътъ за обжалване опрѣдѣлението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 3 май 1903 год., трѣбва да тече отъ обявлението, което било равнозначуще съ съобщение, нарушилъ е сжществено чл. 698 отъ Гражданското сждопроизводство, въ каквато смисъль се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 13 февруарий 1904 год., подъ № 105, защото е нарушенъ чл. 698 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 700 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ *53 — (313) — 15 май 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети май хилядо деветстотинь и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 229, по описа за 1904 год., на Абединъ Мехмедъ, Хамидъ Османовъ, Исмаилъ Ибишовъ и др., отъ гр. Видинъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 15 декември 1903 год.* — Въ сждебното заседание се яви Н. Никовъ, повѣреникъ на касаторитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: за дългъ спрѣмо държавното съкровище по закъснели данъци, били продадени на публиченъ търгъ двѣ ливади на длъжницитѣ Даумберъ Ислямовъ и Айединъ Османовъ, отъ гр. Ломъ. Проданьта била извършена на 21 мартъ 1901 год. и утвър-

Digitized by Google

дена отъ Ломския окржженъ сждъ съ опрѣдѣление № 326/901 година. Сабри Дзумберовъ синъ на покойния си баща Дзумберъ Ислямовъ, обжалвалъ това опрѣдѣление прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ. Сжщото опрѣдѣление сж обжалвали заедно съ него, Хайрединъ Османовъ и други. Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че тжителитѣ по настоящето частно производство се оплакватъ, че въ качеството си наслѣдници на Дзумберъ Ислямовъ, а именно Сабри Дзумберовъ, че не имъ било съобщавано отъ страна на сждебния приставъ за проданьта на имота, т. е. не имъ било съобщавано призовка за доброволно изплащане, не били викани при описа на имота и не знаяли нищо за проданьта на имота, принадлежащъ на баща имъ, за нѣкакви данъци на хазната, и 2) че купувачитѣ не били внесли заедно съ продажната стойность и крѣпостнитѣ мита за снабдяване съ крѣпостни актове. Отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, какво длъжникътъ Дзумберъ Ислямовъ е билъ починалъ прѣди още сждебниятъ приставъ да започне изпълнението на дѣлото и понеже по съобщението на административната власть Дзумберъ Ислямовъ нѣмалъ никакви наслѣдници, въ такъвъ случай сждебниятъ приставъ е билъ въ правото да съобщава всички призовки и съобщения по това изпълнително дѣло на съпритежателя на продаваемия се имотъ, а именно на съпритежателя Айрединъ Османовъ, комуто сж били съобщавани редовно всички призовки по сжщото изпълнително дѣло. Отъ сжщото дѣло, както и отъ квитанцията № 38, отъ 26 мартъ 1899 год., прѣдставена отъ купувача се вижда, че сжщиятъ купувачъ Г. Антовъ е внелъ въ срока сумата 1346 лева 20 ст., за каквато му е билъ възложенъ имота, а що се отнася до това, че не билъ внелъ крѣпостнитѣ мита, това не е причина за унищожението на една продань, защото тѣзи мита заинтересованитѣ лица внисатъ на нотариуса, когато ще се снабдяватъ съ крѣпостни актове. Наистина, отъ книжата се вижда, че Сабри Дзумберовъ се явява като наслѣдникъ на починалия длъжникъ Дзумберъ Ислямовъ и претендира, че нему е трѣбвало да се съобщава отъ сждебния приставъ всички призовки за проданьта на имота, а че билъ такъвъ — наслѣдникъ, е прѣдставилъ отъ Видинския мюфтия едно свидѣтелство подъ № 639, отъ 9 декемврий 1903 год., отъ което се виждало, че съгласно рѣшението на мюфтията отъ 16 августъ 1903 год., № 16, той билъ единственятъ прямъ наслѣдникъ на Зумберъ Ислямовъ; че сждебниятъ приставъ е публикувалъ обявлението на проданьта на имота въ „Държавенъ Вѣстникъ“ и частния тжитель е ималъ възможность да узнае за проданьта на бащина му имотъ и че на съпритежателя на сжщия имотъ Айрединъ Османовъ сж били редовно съобщавани всички призовки за доброволно изплащане, за описа и пр. и сждътъ дохажда до заключение, че Сабри Дзумберовъ е знаялъ за продажбата на имота и е могалъ да се оплаче срещу дѣйствията на пристава, но като не е сторилъ това прѣди врѣмето до като е траяла проданьта, то оплакванията му сега сж несвоеврѣменни“, — съ опрѣдѣлението си отъ 15 декемврий 1903 год., потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Срещу това опрѣдѣление подаватъ касационна жалба Абединъ Мехмедъ, Хамидъ Османовъ, Исмаилъ Ибишовъ, Сабри Зумберовъ и други, като се

Digitized by Google

оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 847, 831 и 985 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото, като констатиралъ, че длъжникътъ Дзумберъ се билъ поминалъ прѣди започването на изпълнението, неправилно е счелъ, че за пристава не оставало освѣнъ да го счита споредъ съобщението му отъ администрацията за безъ наслѣдници и слѣдователно, че могалъ да изпраща призовкитѣ до съпритежателя му.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: щомъ апелативниятъ сѫдъ констатира въ опрѣдѣлението си, че изпълнението на издадения въ полза на държавното съкровище изпълнителенъ листъ е почнало слѣдъ смъртьта на длъжника, то сѫдебниятъ приставъ е билъ длъженъ да се съобрази съ прѣдписанието на чл. 847 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ смисъль, да не започва изпълнението прѣди да изпрати призовка на наслѣдницитѣ на починалия длъжникъ или на тѣхния настойникъ, ако тѣ сѫ непълнолѣтни. Сѫдебниятъ приставъ обаче не може да се осланя на голословното заявление на взискателя, както е направилъ въ случая, че длъжникътъ нѣма наслѣдници, а трѣбва да изисква отъ него удостовѣрение, издадено отъ надлежното общинско управление, ако самъ приставътъ не желае да се отнесе до това управление, съ цѣль да се увѣдоми да ли дѣйствително починалиятъ нѣма наслѣдници, или, ако има, кои сѫ тѣ. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, прочее, като санкциониралъ неправилностьта на сѫдебния приставъ, състояща се въ това, гдѣто по голитѣ думи на взискателя счелъ, че длъжникътъ нѣмалъ наслѣдници и изпращалъ призовкитѣ по изпълнението на съпритежателя на длъжника, сѫществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това туй касационно оплакване е основателно.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 15 декемврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 54 — (326) — 17 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на пети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 204, по описа за 1904 год., на Ангелъ Паневъ, запасенъ поржовникъ, отъ гр. София, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 10, отъ 17 януарий 1904 год.* — Въ сѫдебното заседание се явиха Ал. Радевъ и Христо Поповъ, повѣреници на касатора Ан. Паневъ и С. Иванчовъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Сесилъ-Елиза Г. Енчева, отъ гр. София, е заявила прѣдъ Софийския окр. сѫдъ искъ противъ съ-

Digitized by Google

пругътъ си Г. Енчевъ и противъ неговия взискатель Ангелъ Паневъ, отъ сѫщия градъ, за освобождаване отъ секвестъръ наложенъ на нейни вещи за дългъ на съпругътъ ѝ. Софийскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си № 391/903 год., уважилъ искътъ. Взискательтъ Ангелъ Паневъ е апелиралъ прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 10 отъ 17 януарий 1904 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „безспоренъ по дѣлото фактъ е, че съ описенъ протоколъ на сѫдебния приставъ отъ 1 май 1903 год., за дългътъ на Георги Енчевъ, отъ Свищовъ, сѫ били секвестирани и описани, едно пияно, разни мебели и покѫщнина, по взискането на кредитора Ангелъ Ив. Паневъ; сѫщо е установено отъ писмата съ дата 19 февруарий 1901 год., 9 априлъ 1903 год., 1 августъ 1902 год. и 13 февруарий 1901 год. писани отъ длъжника Георги Енчевъ, че тѣзи вещи сѫ били прѣдадени отъ този послѣдния на хранение у кредитора Ангелъ Ив. Паневъ, отъ когото пъкъ били отнесени въ хотелъ „Стара Планина", гдѣто е билъ извършенъ и секвестра отъ страна на сѫдебния приставъ. Само на основание на тѣзи данни и въ отсѫтствието на други доказателства, споредъ презумцията създадена отъ чл. 35 отъ Закона за давностьта, би слѣдвало да се счете, че въпроснитѣ вещи като намѣрени въ владѣнието на длъжника, сѫ негова изключителна собственость, обаче сѫщата тази презумция не би могла да се поддържа, ако биха се прѣдставили доказателства, които да установятъ правособственостьта на друго трето лице. Въ конкретния случай, отъ брачния договоръ на Сесилъ-Елиза и Георги Енчеви съ дата 9 юлий 1891 год., сключенъ въ Женева прѣдъ компетентната сѫдебна власть, се вижда, че съпрузитѣ сѫ встѫпили въ бракъ подъ режима на раздѣлението на имотитѣ имъ, по силата на който съпругата Сесилъ-Елиза Енчева е запазила своето изключително право на собственица, върху всички мобили, артистически прѣдмети и всички покѫщнини, които биха се намѣрили въ жилището на двамата съпрузи, каквито сѫ били и вещитѣ описани отъ сѫдебния приставъ на 1 май 1903 год., а този така установенъ по дѣлото фактъ оборва презумцията на чл. 35 отъ Закона за давностьта; още повече, че въ случая се касае за владѣние, което една отъ съпрузитѣ — особено мѫжътъ, е упражнявалъ и за смѣтка на жена си. Този браченъ договоръ, прочее, установява изключителното право на жената върху мобелитѣ, покѫщнината и въобще всички движимости, които гарантиратъ жилището на съпрузитѣ, за това и върху тѣзи вещи, неправилно е билъ наложенъ запоръ за дългъ само на мѫжътъ. Възражението, че този договоръ не билъ задължителенъ за кредиторитѣ на мѫжътъ, защото тѣ били трети лица по отношение на него, е възражение неоснователно, защото кредиторитѣ не сѫ трети лица, а правоимѣющи (ayant droit) на мѫжътъ; тѣ не могатъ да иматъ по голѣми права отъ мѫжътъ, когато застѫпватъ и неговитѣ сдѣлки сѫ задължителни за тѣхъ, до гдѣто не се докаже, че тѣ сѫ били извършени отъ него, за да се ощетятъ тѣхнитѣ интереси (чл. 140 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), какъвто обаче не е случая по настоящето дѣло, гдѣто сдѣлката между съпрузитѣ е прѣдшествувала съ приблизително 11 години дългътъ на мѫжътъ по изпълнителния

Digitized by Google

листъ отъ 26 февруарий 1902 год. и слѣдователно, не може да се прѣдположи, че е била сключена въ ущърбъ на кредитора отъ 1902 година. Възражението, че споредъ френската юристпруденция брачниятъ договоръ за раздѣление на имотитѣ, билъ задължителенъ за кредиторитѣ на единого отъ съпрузитѣ, само когато е билъ придруженъ съ единъ инвентаръ за имотитѣ, които оставатъ частна собственость на съпрузитѣ, та за това и брачниятъ договоръ отъ 9 юлий 1891 год. билъ незадължителенъ за кредитора по настоящето дѣло, е възражение неоснователно, защото въ настоящия случай въ самия договоръ чл. 4 сж били изброени имуществата на жената. Сжщо е неоснователно и възражението, че секвестиранитѣ мобели, пияно и други вещи били купени отъ мжжътъ, та за това били и негова собственость, защото отъ показанията на свидѣтеля Радославъ Димчевъ, въ който сждътъ нѣма основание да се съмнѣва, се установява, че секвестиранитѣ вещи сж били на Сесилъ-Елиза Енчева прѣди даже датата на бракътъ и свидѣтелтъ ги е виждалъ въ нейното жилище. Фактътъ, че длъжникътъ въ редъ отъ писма говори за мобелитѣ като за „негови“ е безъ значение за настоящето дѣло, той споредъ договора може да рекламира собствеността само на ония вещи, за които удостовѣри, че е купилъ съ редовни документи, за това и самопризнанието му не може да ползува ноговитѣ кредитори“. — Взискателтъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото уважилъ искътъ макаръ и да е констатиралъ въ рѣшението си, че вещитѣ сж били оставени у него отъ Георги Енчевъ — неговъ длъжникъ — и му ги прѣдалъ на хранение; 2) чл. чл. 384 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство и art. 2279 code civil Français, защото брачния договоръ на ищцата съ длъжника му трѣбало да се тълкува съгласно чл. 1107 отъ Наполеоновия кодъ, дѣйствующъ въ сила въ Женевски кантонъ, въ смисъль, че движимитѣ имоти сж на тогозъ, отъ когото се владѣятъ; 3) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство и art. 711 code Napoleon, защото, презумцията бидейки, че всичко що се намира въ жилището на мжжътъ е негово, брачниятъ договоръ въ случая нѣмалъ значение до като ищцата не докаже собствеността си на вещитѣ; 4) чл. чл. 630, 328 и 325 отъ Гражданското сждопроизводство, защото прѣвратно възприелъ показанията на свидѣтеля, който дословно е показалъ: „не знае, кога сж се женили, но трѣбва да има 10—12 години. Бѣхъ въ Женева прѣзъ 1894 год., послѣ прѣзъ 1898 год., живѣхъ тамъ 1—1½ година и много пжти съмъ ходилъ у тѣхъ“ и пр. пр., а сждътъ твърди, че свидѣтелтъ билъ показалъ какво „виждалъ секвестиранитѣ вещи въ кжщата С. Е. Г. Енчева прѣди даже датата на брака“. Какъ е могалъ да ги види прѣди брака, станалъ на 1891 год., когато за пръвъ пжть е билъ въ Женева прѣзъ 1894 год.; 5) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото далъ сила на единъ браченъ договоръ, сключенъ вънъ отъ България — въ Женева; 6) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ довода му основанъ върху втората половина на чл. 3 отъ брачния договоръ въ французския текстъ, както и довода му, че пияното не е meuble meublant, слѣдователно не влиза въ прѣдвижданото на

Digitized by Google

речения чл. 3 отъ брачния договоръ, и 7) чл. чл. 629 и 630 отъ сжщото сждопроизводство, защото извратилъ съдържанието на чл. 3 отъ брачния договоръ, като счита, че тоя членъ замѣства инвентара, когато извѣстно е, че инвентаръ значи подробно описание на конкретни прѣдмети.

Върховният касационенъ сждъ, за да се произнесе по тия оплаквания, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на страните и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) първиятъ принципиаленъ възбуденъ въпросъ е: може ли да има сила въ България браченъ договоръ, сключенъ въ друга държава, особено какъвто е прѣдметният по настоящето дѣло сключенъ прѣзъ 1891 год. въ Женева (Швейцария), подъ режима на раздѣлението на имотитѣ? Съгласно чл. 32 отъ Закона за нотариуситѣ, респективно чл. 524 отъ Врѣменнитѣ сждебни правила и чл. чл. 384 и 385 отъ Гражданското сждопроизводство, брачни договори опрѣдѣляющи имотнитѣ отношения между съпрузитѣ приематъ се за законни и въ България, макаръ и да сж сключени въ чужда държава, стига: а) да сж сключени споредъ сжществующитѣ въ онази държава закони и обичаи, и б) да не сж противни на българскитѣ закони. Брачниятъ договоръ между Сесилъ Елиза и Георги Енчевъ, сключенъ въ Женева на 9 юлий 1891 година е съобразенъ по формата и сжществото си, съ дѣйствующия въ сила въ Женевския кантонъ, въ Швейцария, Наполеоновъ кодексъ (art. 1536 code Napoleon. въ свързка съ art. 9 de la joi de l'organisation du notariat), нѣщо което не се оспорява отъ странитѣ по настоящето дѣло. Режимътъ на раздѣление имотитѣ между съпрузитѣ, колкото и да накърнява, споредъ понятията на нѣкои съсловия въ обществото изобщо и на нашето въ частность, достойнството на мжжътъ, обаче, тоя режимъ не противорѣчи на никой законъ въ България, а при това не може съ положителность да се твърди, че той противорѣчи на установенитѣ обичаи въ България, гдѣто на жената не се оспорява правото да управлява частнитѣ си имоти независимо отъ мжжа си. Прочее, брачниятъ договоръ отъ 1891 год. между съпрузитѣ Г. Енчеви има сила въ България; 2) тълкуването, което на тоя договоръ дава Софийскиятъ апелативенъ сждъ въ рѣшението си е правилно, съ тѣзи само двѣ бѣлѣжки: а) че не е чл. 4, както по lapsus calami е казано въ реченото рѣшение, а е чл. 3 отъ тоя договоръ, който опрѣдѣля, че собственостьта на всички движими вещи въ жилището на съпрузитѣ принадлежи на съпругата, а не на съпругътъ, освѣнъ ако послѣдниятъ докаже съ разписки отъ търговцитѣ или съ други валидни документи, че е внелъ въ общото жилище свои нѣща; б) че текстътъ на тоя чл. 3, прѣдъ видъ естеството на режима който искалъ да прокара въ най крайната му форма, изключава възможностьта да се прѣдставляватъ било отъ съпругътъ, било отъ неговитѣ кредитори свидѣтелски показания за установяване, че находящитѣ се въ общото жилище на съпрузитѣ движимости принадлежатъ нему, а не ней, защото съдържанието на тоя текстъ иска да каже, че всичкитѣ мобили, бѣли дрехи, сребърни нѣща, артистически прѣдмети и покжщнини, които ще гарнирятъ жилището на бждащитѣ съпрузи, е купено или ще бжде купено съ пари на бждащата съпруга, и за това е казано въ тоя членъ, че

Digitized by Google

тѣзи нѣща ще принадлежатъ по пълно право — de plein droit — на бждащата съпруга; сѫщиятъ тоя членъ иска да каже, че бждащиятъ съпругъ нищо не внася въ общото жилище, но ако нѣщо внесе, то ще бжде като изключение и за това туй ще трѣбва да се доказва, не съ свидѣтелски показания, а съ разписки и законни титули. Значи, тоя членъ, който съставлява законъ между странитѣ и тѣхнитѣ правоимѣющи, изключава свидѣтелскитѣ показания, но не противорѣчи на презумцията, прѣдвидена и въ нашия чл. 35 отъ Закона за давностьта (респективно art. 2279 code Napoleon), защото по режимътъ на раздѣление на имотитѣ съпругата запазва владѣнието на своитѣ имоти. Обстоятелството же, че спорнитѣ имоти не сѫ били намѣрени въ общото жилище на съпрузитѣ, нѣма значение, щомъ не се оспорява, а се и приема, че тѣ сѫ на сѣмейството Г. Енчевъ, нито пъкъ се прѣдставляватъ писмени доказателства споредъ чл. 3 отъ брачния договоръ, че тѣ сѫ купени съ пари на Г. Енчевъ. Достатъчно е прочее, да се констатира — а това не се е оспорило — че бракътъ между Сесилъ Елиза и Г. Енчевъ сѫществува, че спорнитѣ вещи сѫ намѣрени у едного отъ тѣхъ, но прѣдназначени да гарнирятъ или артистически да украсяватъ (пияното ако не е мобелъ, безъ съмнѣние е артистически прѣдметъ) общото имъ жилище, и че нѣма писмени доказателства за изключителната собственость на съпругътъ, а такива доказателства не се притезява да сѫ били прѣдставени за да се признаятъ тия вещи за изключителна собственость и владѣние на ищцата. Отъ всичко това слѣдва, че оплакванията въ касационната жалба сѫ неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ангелъ Паневъ срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 17 януарий 1904 год., подъ № 10, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *55 — (336) — 20 май 1904 година.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито, сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 400, по описа за 1901 год., на Елена Н. Маркова, отъ гр. Станимака, съ Българската народна банка, Пловдивски клонъ и Никола Марковъ, отъ сѫщия градъ, за половина кжща.* — Въ сѫдебното заседание се яви Хр. Поповъ, повѣреникъ на касаторката — Елена Н. Маркова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Елена Н. Маркова, отъ гр. Станимака, съ искова молба подадена на 13 февруарий 1899 год до Пловдивския окржженъ сѫдъ, въ която като излага, че Българската народна банка, Пловдивски клонъ, за дългъ на съпруга ѝ Никола Марковъ, по изпълнителенъ листъ подъ № 5769, отъ 11 юний 1894 год., издаденъ отъ сѫщия окржженъ сѫдъ за сумата 3600 лева златни, наложила за-

Digitized by Google

поръ и извадила на публиченъ търгъ една кжща съ 260 кв. метра дворно мѣсто, находяща се въ гр. Станимака, между съсѣди: Атанасъ х. Петровъ, Янко Караджоолу, Тачо Лудовчи и улица, — $^1/_2$ часть на който имотъ била нейна собственость, останала ѝ въ наслѣдство отъ покойната ѝ майка Фани Табакъ Аргирова, а като така казаната банка неправилно наложила възбрана на тази $^1/_2$ часть, — молила да бжде осждена отвѣтната страна — Българската народна банка — да вдигне неправилно наложения запоръ на казаната $^1/_2$ часть отъ кжщата и да се осжди, както банката, така и Никола Марковъ на всичкитѣ разноски по дѣлото. Пловдивскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 3 януарий 1900 год., подъ № 4, уважилъ иска. Недоволна отъ това рѣшение, Българската народна банка подала апелативна жалба въ Пловдивския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си подъ № 84, отъ 9 мартъ 1901 год., отмѣнилъ рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ подъ № 4, отъ 3 януарий 1900 год. и отхвърлилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Елена Н. Маркова подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ по това дѣло чл. 384 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно опрѣдѣлилъ характера на прѣдставения му хюджетъ, като го призналлъ за неофициаленъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: въ послѣдния мотивъ на рѣшението си Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ не дава сила на прѣдставения по дѣлото хюджетъ, прѣдъ видъ крѣпостниятъ актъ отъ 12 май 1890 год., подъ № 65, който ималъ официаленъ характеръ и като такъвъ констатиралъ правото на собственость на Никола Марковъ върху прѣдметната кжща. Мотивътъ, по силата на който апелативниятъ сждъ отказва значението на хюджета, не може да се признае за основателенъ, защото споредъ турскитѣ закони, при режима на които е съставенъ въпросниятъ хюджетъ, той се счита тоже за официаленъ документъ и служи за доказателство на собственостьта на тия имоти, които сж обозначени при дѣлбата въ него. Слѣдователно, апелативниятъ сждъ, като признава, че хюджетътъ се отнася къмъ спорното мѣсто, длъженъ е билъ да опрѣдѣли правото на ищцата възъ основание на този документъ, който има официаленъ характеръ, отъ гледна точка на дѣйствующитѣ по врѣмето на издаването му закони, и като не е направилъ това, нарушилъ е посочения отъ касаторката чл. 384 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 9 мартъ 1901 год., подъ № 84, защото е нарушенъ чл. 384 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия апелативенъ сждъ.

Digitized by Google

№ 56 — (337) — 20 май 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 406, по описа за 1901 год., на х. Стою Тотевъ, отъ с. Радиненецъ, срещу рѣшението на Плѣвенския окржженъ сѫдъ № 61, отъ 17 февруарий 1901 година.* — Въ заседанието се яви Ал. Радевъ, повѣреникъ на касатора

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Симеонъ В. Божиновъ, отъ с. Радиненецъ, заявилъ искъ противъ х. Стою Тотевъ, отъ сѫщото село за възстановление нарушено владѣние на една нива. II Плѣвенски мирови сѫдия съ рѣшението си № 737/900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Плѣвенския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 61, отъ 17 февруарий 1901 год. отмѣнилъ онова на мировия сѫдия и уважилъ искътъ на ищеца, по слѣдующитѣ съображения: — „че Симеонъ В. Божиновъ е завелъ искъ прѣдъ мировия сѫдия противъ х. Стою Тотевъ, отъ с. Радиненецъ, за нарушено владѣние на една часть отъ нивата му, находяща се въ землището на с. Радиненецъ, въ мѣстностьта „Куру-Дере-Суватлъка“, отъ 30 дюлюма, при съсѣди: Петко В. Божиновъ, братя В. Божинови, Дечо Божиновъ и пѫть. Че отвѣтникътъ х. Стою Тотевъ отказва да е нарушилъ владѣнието на С. В. Божиновъ върху тази нива. Че отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ мировия сѫдия свидѣтель Цочо Сѫбчовъ и въ днешното сѫдебно заседание свидѣтели Ганьо Недѣлковъ, Цвѣтко Митковъ и Митю Колевъ, напълно се установяватъ фактитѣ: 1) че ищецътъ-апелаторъ владѣе тази нива отъ 4—5 години насамъ; 2) че владѣнието е нарушено отъ отвѣтника-въззиваемъ, и 3) че не сѫ се изминали повече отъ 6 мѣсеца отъ нарушението на владѣнието отъ страна на отвѣтника-въззиваемъ и завеждането на иска отъ ищеца-апелаторъ; че въ такъвъ случай искътъ, както и апелативната жалба на Симеонъ В. Божиновъ се явяватъ основателни и слѣдва да се уважатъ, като се отмѣни рѣшението № 737, отъ 17 юний 1900 год. на II Плѣвенски мирови сѫдия, и се осѫди х. Стою Тотевъ, отъ с. Радиненецъ, да отстѫпи и прѣдаде въ владѣнието на С. Божиновъ, отъ сѫщото село, спорната часть отъ нивата. Че страната, която губи процеса е длъжна да повърне на противната послѣдовавшитѣ я разноски“. — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Плѣвенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 56 и 57 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото доказано било, че синъ му изоралъ, а сѫдътъ него осѫдилъ макаръ и да не било доказано, че синъ му билъ малолѣтенъ, а вънъ сѫдебни самопризнания не се допускало да се доказватъ съ свидѣтели, и 2) чл. 137, отъ формална страна на Гражданското сѫдопроизводство, защото както въ рѣшението си, тъй и въ протокола отъ 5 февруарий нищо не се споменува за тази формалность.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ доклада, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съобра-

Digitized by Google

жение: 1) нарушението на владѣнието по естеството си не състои само въ физическо прѣпятствие на владѣлеца, а и въ притезание отъ страна на нарушителя на нѣкакви права върху владѣнието на имота. Отъ тука слѣдва, че не трѣбва да се търси кой е причинилъ физическото прѣпятствие, а кой е прѣдявилъ притязание върху владѣнието на имота за да се счита нарушитель. По настоящето дѣло отвѣтникътъ въ първото още заседание прѣдъ мировия сѫдия е казалъ въ отговоръ на прѣдявения противъ него искъ, че той е купилъ нивата отъ поборника Хр. Недевъ и си я владѣе. Значи той прѣдявява претенции върху владѣнието на имота и слѣдователно, не може тепърва да се закриля задъ прѣдписанието на чл. чл. 56 и 57 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, подъ прѣдлогъ, че не той, а синъ му билъ нарушилъ владѣнието, които членове биха били приложими само ако отвѣтникътъ не бѣше прѣдявилъ право върху владѣнието на имота и ако, слѣдователно, искътъ бѣше се ограничилъ върху причиненитѣ врѣди и загуби. Прочее, първото касационно оплакване е неоснователно, и 2) смисъла на второто оплакване въ касационната жалба е непонятенъ, види се за това, защото чл. 137 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който това оплакване счита за нарушенъ, е отмѣненъ.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на х. Стою Тотевъ, срещу рѣшението на Плѣвенския окр. сѫдъ № 61, отъ 17 февруарий 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 57 — (338) — *20 май 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 407, по описа за 1901 год., на Ивана Милановъ, отъ гр. Елена, срещу рѣшението на Търновския окр. сѫдъ № 38, отъ 24 януарий 1901 година.* — Въ сѫдебното заседание се яви Г. Калинковъ, повѣреникъ на касатора.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Рада Николова Савовица Катрафилова, отъ махалата Марафелци, заявила искъ противъ Иванъ Милановъ, отъ градъ Елена и противъ Мария и Донка Савови Катрафилови, наслѣдници на длъжника му Сава Ив. Катрафиловъ, отъ село Блъсковци, за снимане запоръ отъ една кжща и една нива, по силата на чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Еленскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си № 44/900 год. уважилъ иска. Взискателтъ Иванъ Милановъ апелиралъ прѣдъ Търновския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си № 38, отъ 24 януарий 1901 год. потвърдилъ първостепеното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „прѣдставенитѣ къмъ първоначалното производство на дѣлото крѣпостни актове подъ № № 368 и 639, отъ 1899 год., издадени отъ Еленския мирови сѫдия, допълнени съ домашното продавателно отъ 18 декемврий 1878 год., приложено къмъ второстепенното производство на дѣлото и датата на което не

Digitized by Google

възбужда никакво съмнѣние, нито пъкъ е опровергната отъ апелатора чрѣзъ доказателства, доказватъ правото на собственость на описанитѣ и турени подъ запоръ имущества за взискане на апелатора — доказватъ правото на собственость надъ тия имущества, въ полза на ищцата Рада Николова; даннитѣ, добити отъ произведеното отъ мировия сѫдия дознание не само че не установяватъ давностно владѣние въ полза на длъжника, но и недопустимо таквозъ владѣние въ изключителна полза на длъжника, понеже той е билъ съпругъ на ищцата, а слѣдователно и управитель на имуществата на жена си, до установяване на противното: искътъ е основателенъ и апелативната жалба слѣдва да бѫде оставена безъ послѣдствие; разноскитѣ по дѣлото слѣдва да бѫдатъ възложени на апелатора, понеже по негова вина сѫ причинени". Сѫщиятъ Ив. Милановъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 4 отъ Закона за замѣняване турски документи съ крѣпостни актове, защото щомъ ищцата била снабдена съ частенъ актъ (нѣмала нужда), не е могло да ѝ се издаватъ крѣпостни актове и защото не обсѫдилъ възраженията му, че въ самия общински протоколъ № 40 се казвало, че владѣнието било на мѫжа ѝ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по това оплакване, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 4 отъ Закона за замѣняване на турскитѣ документи за право на собственость съ крѣпостни актове, прѣдвижда случая, когато нѣкой е придобилъ собствеността на недвижими имоти чрѣзъ давностно владѣние да може да се снабди съ крѣпостни актове, на основание общински протоколи и удостовѣрения. Но отъ самото съдържание на тоя членъ се вижда, че владѣнието е титула за издаване крѣпостенъ актъ. Въ настоящия случай въ самото общинско протоколно постановление отъ 29 януарий 1899 год. е констатирано, че имотитѣ били записани въ емлячния регистъръ на името на Сава Ив. Катрафиловъ и че тѣ „днесъ се намиратъ въ негово владѣние". Върху това обстоятелство отвѣтникътъ Ив. Милановъ е привлѣкалъ вниманието на окржжния сѫдъ, при все това, обаче, Търновскиятъ окржженъ сѫдъ далъ сила на издаденитѣ на ищцата крѣпостни актове и съ това сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и 2) сѫщиятъ окржженъ сѫдъ съображава, че датата на прѣдставения отъ ищцата частенъ актъ отъ 18 декемврий 1878 год. не възбужда съмнѣние, вѣроятно за това, защото въ тоя актъ има печатъ на една селска община; обаче, съгласно чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство общинскиятъ печатъ самъ по себе си не завѣрява датата на записа, до като съдържанието му не е възпроизведено въ нѣкой актъ съставенъ отъ длъжностно лице, а пъкъ отъ друга страна, сѫдътъ не констатирва въ рѣшението си датата на смъртьта на издателя на записа, за да може съгласно сѫщия членъ да приеме тази дата за дата на записа и слѣдъ това да постави изхода на дѣлото въ зависимость отъ сравнението ѝ съ датата на налагането запора, сниманото на който е прѣдметъ на иска по настоящето

Digitized by Google

дѣло. Прочее, и въ това отношение Търновскиятъ окржженъ сждъ сщественно е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което касационното оплакване за нарушението на тоя членъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окржженъ сждъ № 38, отъ 24 януарий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сщия сждъ.

№ *58 — (355) — 25 май 1904 година.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети май хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 438, по описа за 1901 год., на Димитръ Илиевъ, отъ с. Долна-Гнойница, Вратчанско, съ Митра Аврамова, отъ сщото село, за недвижими имоти.* — Въ заседанието се явиха Н. Обрѣтеновъ, повѣреникъ на касатора Д. Илиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Сава Ив. Доновъ, повѣреникъ на Митра Аврамова, съ исковото си прошение отъ 1 мартъ 1898 год., заявилъ прѣдъ Вратчанския окржженъ сждъ искъ противъ Димитъръ Илиевъ, отъ с. Долна-Гнойница, като настойникъ на малолѣтнитѣ на покойния Иванъ Ценковъ, за наслѣдство на движими и недвижими имоти, подробно изброени въ исковата молба, останали ней въ наслѣдство отъ покойния ѝ баща Ценко Пешовъ. Вратчанскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 3 септемврий 1898 год., подъ № 326, уважилъ искътъ. Недоволенъ отъ това рѣшение, Димитъръ Илиевъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Ив. Ценковъ, подалъ апелативна жалба въ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищцата Митра Аврамова Ценкова за доказателство на искътъ си е прѣдставила: а) свидѣтелство подъ № 113/1897 год., издадено отъ Долногнойнишкото селско общинско управление, отъ което става явно, че наслѣдодателтъ Ценко Пешовъ е починалъ и оставилъ недвижими имоти, указани въ исковото прошение; б) свидѣтелство отъ сщата община подъ № 186, отъ което се вижда, че единствената законна дъщеря на наслѣдодателя Ценко Пешовъ е именно ищцата Митра Аврамова Ценкова и че бащата на малолѣтнитѣ отвѣтници, покойниятъ Ив. Ценковъ е доведенъ синъ на втората му жена; в) актъ № 593, отъ 12 май 1893 год., отъ което се вижда, че настойничеството е открито въ домътъ на покойния Ценко Пешовъ и е било уредено настойническо дѣло на наслѣдницитѣ на Ив. Ценковъ; г) актъ отъ 12 май 1893 год. по настойническо дѣло подъ № 29, отъ II Орѣховски мирови сждия, отъ който се вижда, че настойникътъ Димитъръ Илиевъ е приелъ управлението на всичкитѣ движими и недвижими имоти, останали отъ Ив. Ценковъ, и д) една равносмѣтка съ дата 6 августъ 1894 год. на Димитъръ Илиевъ, отъ която се вижда,

Digitized by Google

какво Димитъръ Илиевъ отъ продаденитѣ движими вещи е образувалъ една сума отъ 1358 лева и 19 стотинки. — Отвѣтната страна не оспорва обстоятелствата, установени отъ горнитѣ доказателства, но прави слѣдующитѣ възражения: а) че движимитѣ имоти продадени отъ настойника Димитъръ Илиевъ въ размѣръ на 1358 л. и 19 ст. не били собственость на покойния Ценко Пешовъ, а на покойния Ив. Ценковъ; б) че три кѫса отъ недвижимитѣ имоти били собственость тоже на покойния Ив. Ценковъ, и в) че съгласно спогодбата извършена между ищцата Митра Аврамова Ценкова и доведеника Ив. Ценковъ, ищцата се е съгласила доброволно да не претендира нищо друго по въпросното наслѣдство останало отъ Ценко Пешовъ, освѣнъ нѣщата, споменати въ спогодителното отъ 23 априлъ 1890 год; 2) за установяване главно възражението относително собственостьта на три кѫса недвижими имоти, отвѣтната страна прѣдъ първостепенния сѫдъ искала да се разпитатъ нѣколко души свидѣтели. Първостепенниятъ сѫдъ не е уважилъ молбата на отвѣтната страна, а е приелъ молбата на ищцовата страна да се разпитатъ свидѣтелитѣ, посочени отъ тая послѣднята. Ищцовата страна се е силавала на тия свидѣтели да установлява, че и тия три кѫса недвижими имоти били собственость на покойния Ценко Пешовъ, а не на покойния Иванъ Ценковъ. Отъ показанията на тия свидѣтели именно Иванъ Кривачковъ, Боно Иотовъ, Никола Ивановъ и Найденъ Ничевъ се установява, че само $^1/_2$ часть отъ лозето въ „Бъзовешки-Соватъ“ принадлежала на покойния Ив. Ценковъ, а половината отъ сѫщото лозе, както и другитѣ два кѫса спорни недвижими имоти били останали отъ покойния Ценко Пешовъ. Относително движимитѣ имоти, обърнати въ пари отъ настойника Димитъръ Илиевъ, сѫдътъ като взема прѣдъ видъ, че наслѣдството се е открило въ домътъ на покойния Ценко Пешовъ и че покойния Иванъ Ценковъ е билъ доведенъ синъ на Ценко Пешовъ, отъ който е именно останало всичкото наслѣдство, то сѫдътъ дохожда до убѣждението, че и тия движими вещи стойностьта на които е на лице, произхожда отъ сѫщото наслѣдство, и като такова и тия имоти слѣдва да се прѣдадатъ на единствената наслѣдница, ищца по настоящето дѣло Митра Аврамова, и 3) по-сериозно е възражението на отвѣтната страна, че по това наслѣдство е имало спогодба между странитѣ; по силата на която ищцата Митра Аврамова, слѣдъ смъртьта на покойния Ценко Пешовъ се е отказала отъ да претендира повече отъ това което тя е получила съгласно волята на баща ѝ. За доказателство на това обстоятелство, отвѣтната страна прѣдставила прѣдъ първостепения сѫдъ единъ спогодителенъ записъ съ дата 23 априлъ 1890 година. Отъ тоя спогодителенъ записъ се вижда, че Митра Ценкова се е отказала да търси отъ Ивана Ценковъ нѣкакво наслѣдство, като се е задоволила съ това което е получила нѣколко само домашни вещи. Тоя спогодителенъ записъ не се приема обаче отъ сѫда за достатъченъ да лиши ищцата Митра Ценкова отъ наслѣдството, което ѝ се пада. Тоя записъ, ако и да е подписанъ отъ нея — Митра Ценкова, и да е установена негавата вѣрность, чрѣзъ разпитване на нѣкои отъ свидѣтелитѣ, които сѫ го подписали като свидѣтели, обаче, като се има прѣдъ видъ, че отказване отъ наслѣдство може да става само по реда, прѣдвиденъ

Digitized by Google

въ Закона за наслѣдството отъ 1889 год., че тая формалность не е спазена въ настоящия случай, то излиза, че Митра Ценкова винаги може да претендира бащиното си наслѣдство и по съдебенъ редъ да иска неговото повръщане. Съ това наедно отвѣтната страна е длъжна да заплати на противната и всичкитѣ по дѣлото разноски", — съ рѣшението си отъ 5 януарий 1901 год., подъ № 174, потвърдилъ първостепеното рѣшение. — Срещу това рѣшение Димитъръ Илиевъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Ив. Ценковъ, подава въ Върховния съдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ съдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 356 и 376 отъ Гражданското съдопроизводство и чл. 199 отъ Закона за наслѣдството, защото не далъ сила на спогодителния актъ.

Върховниятъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че срещу иска на ищцата отвѣтникътъ е противопоставилъ единъ спогодителенъ актъ, скюченъ между него и нея, споредъ който тя се е отказала да търси отъ него имотитѣ, за които сега е завела настоящето дѣло. За да не даде сила на тоя спогодителенъ актъ, Софийскиятъ апелативенъ съдъ се основава въ рѣшението си на съображението, че той съдържалъ отричане отъ наслѣдство, за което въ Закона за наслѣдството е прѣдвиденъ особенъ редъ. Обаче, съображението на съда би било вѣрно, ако въ дѣйствителность се касаеше да се установи отричане отъ наслѣдство, но отвѣтникътъ не се е домогвалъ до подобно нѣщо и не за тая цѣль той е прѣдставилъ спогодителния актъ. Както се вижда отъ дѣлото, той е възразявалъ, че между странитѣ е имало спогодба по прѣдметното наслѣдство, вслѣдствие на което ищцата е изгубила правото си да търси отъ него спорнитѣ имоти. Апелативниятъ съдъ бѣше длъженъ отъ тая точка да се произнесе върху възражението на страната и отъ тая точка да оцѣни и прѣдставения отъ него спогодителенъ актъ. За това, Софийскиятъ апелативенъ съдъ, като не далъ сила и значение на спогодителния актъ, прѣдставенъ отъ сегашния касаторъ за да докаже че между него и ищцата е имало спогодба, която опрѣдѣля тѣхнитѣ юридически отношения, само на това основание, че съ него се установявало отричане отъ наслѣдство, което могло да става по другъ редъ, когато подобно нѣщо не се е домогвалъ отвѣтникътъ да доказва, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското съдопроизводство.

Водимъ отъ горѣналоженото, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ съдъ № 174, отъ 5 януарий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ същото съдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия апелативенъ съдъ.

Digitized by Google

№ 59 — (360) — 25 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Ат. Хитовъ *гражданско дѣло № 445, по описа за 1901 год., на Куна Тилева, отъ гр. Тетевенъ, съ Христо и Павелъ Тилеви, отъ сѫщия градъ, за 1/4 часть отъ недвижими имоти по наслѣдство* — Въ заседанието странитѣ не се явиха

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Куна Тилева, отъ гр. Тетевенъ, съ прошението си отъ 12 юний 1899 год. до Тетевенский мирови сѫдия, е прѣдявила искъ за правособственость по наслѣдство на 1/4 часть отъ три къса недвижими имоти въ стойность 972 лева и 53 ст., противъ Христо и Павелъ Тилеви, отъ сѫщия градъ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си № 834/99 год., искътъ прѣдявенъ отъ Куна Тилева, отъ гр. Тетевенъ, противъ Христо и Павелъ Тилеви, отъ сѫщия градъ, за наслѣдство въ стойность 972 лева и 50 ст. (1/4 часть отъ недвижими имоти) го отхвърлилъ, като недоказанъ. Недоволна отъ това рѣшение на мировия сѫдия, Куна Тилева подава възивна жалба въ Ловчанския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че мировиятъ сѫдия при рѣшаване на дѣлото е ималъ прѣдъ видъ крѣпостнитѣ актове № № 3 и 4 отъ 1896 г., отъ които се вижда, че имотитѣ отъ които ищецътъ дири бащино наслѣдство сѫ продадени отъ баща й на Христо и Павелъ Тилеви, че този послѣдниятъ съ продавателенъ частенъ актъ си продалъ частьта на Христо Тилевъ, и 2) че възиваемата, както въ първата инстанция, тъй и въ днешното сѫдебно заседание прѣдложи на отвѣтницитѣ, по настоящемъ апелатори рѣшителна клетва, въ смисъль, че сумата означена въ крѣпостнитѣ актове № № 3 и 4 е броена; че сѫдътъ по силата на чл. 413 п. 6 отъ Гражданското сѫдопроизводство намѣри, че така прѣдложената клетва отъ страна на възиваемата на апелаторитѣ е недопустима; че възиваемата съ нищо повече не подкрѣпи възраженията си и като така, рѣшението на Тетевенския мирови сѫдия № 867, отъ 26 ноември 1899 год., като правилно издадено, слѣдва да се потвърди, като възивната жалба на Куна Тилева, отъ гр. Тетевенъ, като неоснователна, слѣдва да се остави безъ послѣдствие“, — съ рѣшението си отъ 30 септември 1900 год., подъ № 166, опрѣдѣлилъ: „потвърдява напълно рѣшението № 867, отъ 26 ноември 1899 год., на Тетевенския мирови сѫдия, а апелативната жалба на Куна Тилева, отъ гр. Тетевенъ, като неоснователна, се остави безъ послѣдствие. — Срещу това рѣшение Куна Тилева подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Ловчанскиятъ окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 413 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не допусналъ прѣдложената на отвѣтницитѣ рѣшителна клетва, съ която искали да докажатъ, че крѣпостниятъ актъ билъ безпаричень.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съдържанието на чл. 413 п. 6 отъ Гражданското сѫдопроизводство се вижда, че рѣшителна клетва не може да се прѣдлага за опровержение изричната

Digitized by Google

смисъль на нотариялнитѣ актове. Въ дадения случай не може да се каже, че клетвата е прѣдложена за опроверженіе изричната смисъль на прѣдставенитѣ по дѣлото два акта, както приема сждътъ въ опрѣдѣлението си отъ 19 септемврий 1900 год, тъй като отъ изложенитѣ въ това опрѣдѣление мотиви явствува, че нотариусътъ не е засвидѣтелствувалъ въ съотвѣтствующитѣ рубрики, че купувачитѣ сж броили *прѣдъ него* паритѣ. Слѣдователно, щомъ като нотариусътъ не е засвидѣтелствувалъ въ нотариялнитѣ актове изрично обстоятелството, че купувачитѣ сж броили прѣдъ него паритѣ, не може да се приеме, че клетвата е прѣдложена за опроверженіе изричната смисъль на нотариялнитѣ актове, и сждътъ при тѣзи данни, като не я допусналъ, постжпилъ е въпрѣки чл. 413 п. 6 отъ Гражданското сждопроизводство и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, както се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ловчанския окр. сждъ № 166, отъ 30 септемврий 1900 г, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ *60* — (*363*) — *25 май 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гораневъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 451, по описа за 1901 година, на братя Георги, Никола и Цвѣтанъ Костови Миркови, отъ гр. Плѣвенъ, срещу рѣшението на Плѣвенския окр сждъ отъ 28 априлъ 1901 година, подъ № 89.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Цонка Убанова В. Марковица, за себе си и като настойница на дѣтето си, отъ гр. Ловечъ, заявила прѣдъ Плѣвенския мирови сждия искъ противъ девера си Коста Марковъ, отъ гр. Плѣвенъ, за правособственость на една кжща, която отвѣтникътъ билъ продалъ съ частенъ актъ на брата си — покойния й съпругъ. Плѣвенскиятъ мирови сждия съ рѣшението си № 700/900 год, отхвърлилъ искътъ. Тя е апелирала прѣдъ Плѣвенския окр. сждъ, който съ рѣшението си № 89, отъ 28 априлъ 1901 год., отмѣнилъ онова на мировия сждия и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че апелаторътъ съ апелативната си жалба до сжда моли отмѣнението на обтжженото рѣшение; 2) че отъ съобразителната часть на обтжженото рѣшение се вижда, какво мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ на апелатора, защото отъ разпитанитѣ свидѣтели се установявало, какво продажбата за която е рѣчь въ прѣдставеното продавателно съ дата 27 августъ 1898 година била недѣйствителна, а като така това продавателно не можало да има никакво дѣйствие на издателя му. Обаче, отъ протокола, държанъ при разглеждането на дѣлото въ мировата

Digitized by Google

инстанция, се вижда, че отвѣтната страна не е изявила съмнѣние въ прѣдставения домашенъ продавателенъ актъ. Нѣщо повече: на запитването отъ страна на повѣреника на ищцовата страна, да ли отвѣтникътъ признава, че той е издалъ прѣдметното продавателно, повѣреникътъ на отвѣтника отговорилъ, че довѣрительтъ му (отвѣтника) не желае да отговори на този въпросъ. — Отъ всичко това става явно, че прѣдъ мировия сѫдия и дума не е ставало за симулативностьта на прѣдставения продавателенъ актъ. Отвѣтната страна едва слѣдъ разпита на свидѣлитѣ е заявила, че актътъ е билъ безпариченъ, така щото мировиятъ сѫдия безъ да е ималъ каквото и да било заявление отъ заинтересованата страна, за че актътъ е симулативенъ или безпариченъ, е допусналъ чрѣзъ разпита на свидѣлитѣ, да стане провѣрка на прѣдставеното продавателно. Това, обаче, дѣйствие на мировия сѫдия е незаконно, а щомъ това е така, свидѣтелскитѣ показания на допуснатитѣ и разпитани отъ мировия сѫдия свидѣтели не трѣбва да се вематъ въ внимание и дѣлото трѣбва да бѫде рѣшено на основание останалитѣ данни и доказателства; 3) че отъ прѣдставеното продавателно съ дата 29 августъ 1898 година, издадено отъ Коста Мирковъ (отвѣтникъ) на Василъ К. Мирковъ — съпругъ на ищцата — апелаторка, искътъ на тази послѣдната се явява напълно основателенъ и доказанъ, въ какъвто случай слѣдва рѣшението на мировия сѫдия да бѫде напълно отмѣнено, и 4) че страната, която губи процеса, е длъжна да заплати на другата всичкитѣ разноски, които тази послѣдната е направила по водене на дѣлото". — Наслѣдницитѣ на отвѣтника подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Плѣвенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 8 алинея 2, 1, 2, 24, 27, 50 и 53 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото въ първата инстанция отъ тѣхна страна било заявено, че записътъ билъ безпариченъ, което и отъ свидѣтелитѣ се установило, въ смисъль, че записътъ издалъ баща имъ на брата си — покойния съпругъ на ищцата — съ цѣль да вземе пари отъ едно дружество за дюкянски капиталъ, обаче, прѣди да изтегли паритѣ заболѣлъ и умрѣлъ; 2) чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото ищцата не е съ нищо подкрѣпила искътъ си, слѣдъ като се установило, че продавателниятъ й актъ е безпариченъ, и 3—6) чл. 77, въ връзка съ чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 107, 81, 80 и 328 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не опрѣдѣлилъ силата на свидѣтелскитѣ показания отъ първата инстанция за безпаричностьта на продавателното и по този начинъ лишилъ ги отъ правото да опровергаятъ съдържанието на акта.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по тия оплаквания, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: всичкитѣ три оплаквания въ касационната жалба на наслѣдницитѣ на отвѣтника се сливатъ въ това принципиално оплакване, че тѣ съ свидѣтелски показания сѫ доказали безпаричностьта на прѣдставения отъ ищцата частенъ актъ, слѣдователно, искътъ й основанъ изключително на тоя актъ, трѣбвало да бѫде отхвърленъ. Това имъ оплакване би било основателно, ако отъ гледна точка на закона отвѣтната по настоящето дѣло страна би могла да доказва симулацията

Digitized by Google

— безпаричностьта — на прѣдметния актъ само съ свидѣтелски показания. Обаче, реченията актъ, бидейки издаденъ отъ отвѣтника, симулацията му не е могла да се доказва нито отъ него, нито отъ наслѣдницитѣ му съ свидѣтелски показания, безъ да е било прѣдставено едно начало на писмено доказателство, произходяще отъ противната страна, съгласно чл. 326 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, а такова начало на писмено доказателство не се притезява да е било прѣдставено прѣдъ сжда по сжщество. Тукъ не е трето неучаствующе въ акта лице, а е самата договоряюща и подписана въ акта страна, която притезява, че изразената въ акта причина — броенето на цѣната на имота — не е вѣрна, слѣдователно, тя не може, безъ да си е запазила едно начало на писмено доказателство, произтекающе отъ другата участвующа въ акта страна, да доказва само съ свидѣтелски показания невѣрностьта на тази причина. Отъ изложеното слѣдва да се признаятъ за неоснователни оплакванията въ касационната жалба.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на братя Георги, Никола и Цвѣтанъ Костови Миркови, срещу рѣшението на Плѣвенския окр. сждъ отъ 28 априлъ 1901 год., подъ № 89, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *61 — (364) — 27 май 1904 година.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ на 12 май т. г. *гражданско дѣло № 452, по описа за 1901 год., на Янаки Каралски и Костадинъ Ячевъ, отъ гр. Плѣвенъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 4 януарий 1901 г., подъ № 2.* — Въ сждебното заседание се явиха касаторътъ Янаки М. Каралски, съ повѣреника си Н. Никовъ и д-ръ Даневъ, повѣреникъ на сжщия касаторъ и на Костадинъ Ячевъ, а отъ противната страна — д-ръ Т. Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Игнатъ Николовъ, отъ гр. Плѣвенъ, заявилъ искъ противъ Костадинъ Ячевъ и Янаки М. Каралски, отъ сжщия градъ, за да му отстжпятъ по право на искупуване половината отъ хана „Геговъ", която тѣ сж купили за 10,500 лева отъ съпритежателитѣ му Мита и Иванъ Гегови. Плѣвенскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си № 453/98 год., уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ сж апелирали прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си № 2, отъ 4 януарий 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „обстоятелството, че апелаторитѣ — Костадинъ Ячевъ и Янаки М. Каралски сж купили отъ Мито и Иванъ Д. Гегови, отъ гр. Плѣвенъ, половината отъ хана, указанъ въ исковата молба на възиваемия Игнатъ Николовъ, се установява отъ крѣпостния актъ съ дата 16 септемврий 1897 год., подъ № 367, издаденъ отъ нотарнуса при Плѣвенския окр. сждъ. Отъ друга страна, това обстоятелство не се оспорява. Отъ показанията на свидѣтелитѣ: Мита Гегова,

Digitized by Google

Никола Н. Киркова, Христо Романски и Черкезъ Хасанъ Юмеровъ, разпитани въ днешното съдебно заседание, се вижда, че половината отъ хана купенъ отъ апелаторитѣ и половината отъ хана собственость на възиваемия, нѣкогажъ сж съставлявали едно стѣжание, но това стѣжание е било подѣлено между съпритежателитѣ му и въ момента на покупко-продажбата половината ханъ купенъ отъ апелаторитѣ, е съставлявалъ отдѣлна часть отъ имота на възиваемия и послѣдниятъ не е ималъ никаква намѣса въ продадения отъ Мита и Иванъ Д. Гегови половина ханъ. Наистина, отъ показанията на сжщитѣ свидѣтели се установява, че слѣдъ подѣлването на хана, притежателитѣ на двѣтѣ половини сж се съгласили и сж давали подъ наемъ на единъ и сжщъ наематель респективнитѣ си части да ги експлоатира въ едно, но отъ това не слѣдва, че ханътъ не е билъ подѣленъ, че той се е съпритежавалъ отъ възиваемия Игнатъ Николовъ и продавачитѣ Мита и Иванъ Д. Гегови. Отъ това слѣдва, че възиваемиятъ Игнатъ Николовъ не може да основе иска си на съпритежателство — чл. 300 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Обаче, както се изложи по-горѣ, купениятъ отъ апелаторитѣ половина ханъ е съсѣденъ на половината ханъ на възиваемия; а отъ заключението на вѣщитѣ лица, изложено въ протокола съ дата 18 юлий 1898 год., трѣбва да се дойде до убѣждение, че възиваемиятъ Игнатъ Николовъ има нужда отъ продадения половина ханъ. Нуждата се състои въ това, чо продадения имотъ и имота на възиваемия имали едни и сжщи врати; а отъ друга страна, ако се иска запазването на първоначалното прѣдназначение на тѣзи два имота да служатъ за ханъ, единиятъ имотъ е необходимъ безусловно на другия. А щомъ възиваемиятъ Игнатъ Николовъ е съсѣдъ съ продадения имотъ и този имотъ е необходимъ за неговия, то, той, съгласно чл. 301 ал. 3 отъ споменатия по горѣ законъ, има право да изкупи продадения имотъ при сжщитѣ условия и искътъ му се явява основателенъ. Апелаторитѣ възражаватъ: че възиваемиятъ е искалъ изкупуването на имота на това основание, че билъ съпритежатель, а като така, въ течение на процеса, нѣмалъ право да го иска на основание на съсѣдство и необходимость, защото измѣнявало се основанието на иска. Това възражение е неоснователно, защото ако и да не се оспорява отъ фактическа страна, нѣма никакво измѣнение на основанието на иска; основанието на иска е правото на изкупуване, а съпритежателството и съсѣдството сж факти, които могатъ да дадатъ това право. Апелаторитѣ възражаватъ, че възиваемиятъ е изгубилъ правото си на изкупуване, защото не е прѣдявилъ иска си въ прѣдвидения отъ закона срокъ. Това възражение е неоснователно, защото отъ крѣпостния актъ се вижда, че въпросниятъ имотъ е билъ продаденъ на 16 септемврий 1897 год., а искътъ е прѣдявенъ на 24 сжщи — чл. 305 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Апелаторитѣ възражаватъ, че прѣди тѣ да купятъ въпросния имотъ, възиваемиятъ е билъ каненъ да го купи, но е отказалъ. Това възражение е неоснователно, защото не е установено, а напротивъ отъ протеста съ дата 24 септемврий 1897 год. се установява противното. Най-послѣ апелаторитѣ възражаватъ, че имотътъ не служи вече за ханъ и е съборенъ отъ надлежнитѣ общински власти, а въ такъвъ случай,

Digitized by Google

този имотъ не е необходимъ за възиваемия — защото мѣстото му съсѣдно съ продадения имотъ не е маломѣрно. Дѣйствително отъ удостовѣрението съ дата 11 юний 1899 год., подъ № 4371, издадено отъ Плѣвенското градско общинско управление, се установява първото обстоятелство, а отъ прѣдставената скица и послѣ ситуация се установява второто обстоятелство. Но отъ всичко това не слѣдва, че не сѫществува необходимостьта, изложена по-горѣ. Страната, която губи процеса плаща и сѫдебнитѣ разноски — чл. 780 отъ Гражданското сѫдопроизводство". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 641 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не мотивиралъ — а само е споменалъ за прѣдставенитѣ отъ тѣхъ доказателства — общинско постановление и скица и защото, макаръ и ищецътъ да е искалъ да се признае правото му възъ основа на съпритежание, сѫдътъ му е призналъ правото възъ основа на съсѣдство; 2) чл. чл. 630 и 641 ал. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е извратилъ аргумента си, като го употрѣбява еднакво, както по отношение на прѣдназначението на хана, така и по отношение на голото мѣсто безъ хана, когато напротивъ, въ първия случай може да се има нужда отъ цѣлата половина на хана, а въ втория случай — само отъ нѣколко квадратни метра; доводътъ имъ по тоя въпросъ сѫдътъ не обсѫдилъ; 3) чл. 412 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не допусналъ прѣдложената отъ тѣхъ ищецу рѣшителна клетва, че той имъ честитилъ покупката и слѣдователно нѣмалъ намѣрение да купи хана, а отъ друга страна въ рѣшението си счелъ, че това имъ домогване не било доказано, и 4) чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 283 и 443 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, слѣдъ като намѣрилъ, че било късно заявено и отхвърлилъ искането на ищеца за огледъ съ вѣщи лица за доказване нуждата, Плѣвенскиятъ окр. сѫдъ служебно назначилъ огледъ съ вѣщи лица за сѫщата цѣль, което той нѣмалъ право по закона да назначава по свое усмотрѣние.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) въ рѣшението си, като излага въ що състои нуждата на ищеца отъ половината на хана, именно въ запазването на прѣдназначението му да служи и за напрѣдъ за ханъ, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ съображава, по отношение на прѣдставенитѣ му общинско постановление и скица, че отъ тѣхъ не слѣдва, „че не сѫществува необходимостьта, изложена по-горѣ". Съ тѣзи цитирани думи сѫдътъ иска да докаже, че нуждата за ищеца сѫществува макаръ и половината ханъ, която той иска да изкупи, да е била съборена. Значи, той обсѫжда значението на прѣдставенитѣ му общинско постановление и скица. Слѣдователно, първото касационно оплакване въ първата му половина е неоснователно; 2) сѫщото оплакване въ втората му половина, както и четвъртото касационно оплакване, сѫ неоснователни, защото, както се обяснява отъ мотива въ четвъртото оплакване, измѣнението на основанието на искътъ

Digitized by Google

е станало още въ първата инстанция, която, като отхвърлила искането на ищеца да докаже съ огледъ и вѣщи лица нуждата, служебно е назначилъ огледъ съ вѣщи лица за констатиране нуждата като елементъ за право на изкупуване по съсѣдство, съгласно третата алинея на чл. 301 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; тази неправилность на първата инстанция, обаче, е била покрита въ втората инстанция, гдѣто отвѣтната страна, не само не се е противила на измѣнението на основанието на иска — отъ право на изкупуване по съпритежание въ право на изкупуване по съсѣдство — и на начина на събиране доказателства отъ страна на сѫда, но по начало е приемала измѣнението на основанието, а само е критикувала събраното доказателство като недостатъчно и искала нова експертиза за установяване коя отъ състезающитѣ се страни каква нужда има отъ спорното мѣсто (гледай апелативната жалба на отвѣтницитѣ, протоколъ отъ 17 юний 1899 год., на Русенския апелативенъ сѫдъ и протоколъ на сѫщия сѫдъ отъ послѣдното му сѫдебно заседание); 3) както се каза по поводъ на първото касационно оплакване, апелативниятъ сѫдъ обсѫжда прѣдставенитѣ му доказателства за събарянето на половината ханъ що иска ищецътъ да изкупи, слѣдователно, трѣбва да се приеме че и доводътъ, основанъ на тѣзи доказателства, е обсѫденъ съ думитѣ „не слѣдва че не сѫществува необходимостьта, изложена по-горѣ“. Но второто касационно оплакване, споредъ както бѣ устно развито, състои въ това, че апелативниятъ сѫдъ трѣбвало да обсѫди довода на отвѣтницитѣ и отъ гледна точка на Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста, въ смисъль, че, ако на ищеца му липсва достатъчно мѣсто за вратата на хана, могло да му се даде толкова колкото му е нуждно за вратата, но не и цѣлото мѣсто. Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ би билъ длъженъ да обсѫди тоя доводъ отъ гледна точка на Закона за благоустройството, ако тоя законъ отмѣняваше прѣдвиденото въ третата алинея на чл. 301 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, право на изкупуване по съсѣдство на самата отвѣтна страна не притежава да е станало такова отмѣнение, слѣдователно и апелативниятъ сѫдъ не е нарушилъ указанитѣ въ това оплакване чл. чл. 630 и 641 алинея 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 301 алинея 3 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Достатъчно е гдѣто сѫдътъ възприелъ заключението на вѣщитѣ лица, които сѫ намѣрили, както и повѣреницитѣ на отвѣтницитѣ признаватъ нѣщо повече отъ онова, което сѫдътъ констатирва въ рѣшението си, именно, че яхърътъ и саманлъка на хана се намирали въ съборената половина, за да се оправдае заключението му, че нуждата сѫществува и слѣдъ събарянето на изкупуемата половина, щомъ останалата несъборена половина ще трѣбва да запази прѣдназначението си — отъ икономическа гледна точка — на ханъ. Прочее и това оплакване е неоснователно, и 4) Законътъ за задълженията и договоритѣ не обусловява правото на изкупуване, както това бѣше по Отоманския граждански законъ, подъ нѣкакви формални изрѣчения отъ страна на изкупувача, а го поставя въ зависимость само отъ срока, прѣдвиденъ въ чл. 305, прѣзъ който то може да се упражни, така щото нѣма значение да ли имѣющия това право — ищецътъ въ случая — честитилъ или нечеститилъ на

Digitized by Google

купувачитѣ — въ случая отвѣтницитѣ — да ли имъ заявявалъ слѣдъ продажбата, че има или нѣма намѣрение да упражни това си право, стига да го упражни въ срокъ, а че той го е упражнилъ въ срокъ, това сѫдътъ констатирва и отвѣтницитѣ не оспоряватъ. Слѣдователно, нѣмало е значение за изхода на дѣлото прѣдложената на ищеца рѣшителна клетва и за това третото касационно оплакване, осланяюще се на чл. чл. 412 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Янаки Каралски и Костадинъ Ячевъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 4 януарий 1901 година, подъ № 2, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *62 — (375) — 27 май 1904 година.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 477, по описа за 1901 год., на Кирякъ Михаиловъ, отъ гр. Хасково, срещу рѣшението на Хасковския окржженъ сѫдъ отъ 14 май 1901 год., подъ № 120.* — Въ сѫдебното заседание се яви Т. Теодоровъ, повѣреникъ на касатора.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Стефанъ п. Ангеловъ, отъ гр. Хасково, заявилъ искъ противъ Кирякъ Михаловъ и длъжника му (братъ на ищеца) Петъръ п. Ангеловъ, отъ сѫщия градъ, за вдигане секвестъра, наложенъ отъ първия отвѣтникъ за дългъ на втория върху кундураджийска стока, притезявана отъ ищеца за негова собственость. Хасковскиятъ градски мирови сѫдия съ рѣшението си № 423/99 год. уважилъ искътъ. Взискательтъ Кирякъ Михаловъ апелиралъ прѣдъ Хасковския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 120, отъ 14 май 1901 год. потвърдилъ онова на мировия сѫдия, по слѣдующитѣ съображения: „че този, който има въ владѣнието си една движима вещь се презумира да е неинъ собственикъ — „en fait de meuble la possession vaut titre“, до тогава до когато не се докаже отъ заинтересованата страна противното. Че щомъ като въ случая отъ описа, извършенъ отъ сѫдебния приставъ на 6 юлий 1899 год., се вижда, че вещитѣ, върху които апелаторътъ е наложилъ секвестъръ за дългъ на длъжника си Петъръ п. Ангеловъ, сж се намирали въ дюкяна на послѣдния, то възъ основание на горното би слѣдвало да се приеме, че тѣ сж и собственость на сѫщия. Обаче, като се има прѣдъ видъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели: Боню Жековъ, Ефтимъ х. Мариновъ, Колю Жековъ и Кущи Димитровъ, се идва до заключение, че секвестираната стока не е била на апелаторовия длъжникъ, а на въззиваемия Стефанъ п. Ангеловъ, тъй като отъ тия свидѣтели се установява, че прѣзъ 1899 год. (когато е билъ наложенъ секвестъръ) послѣдниятъ и свидѣтельтъ Ефтимъ п. Мариновъ били сѫдружници и прѣзъ мѣсецъ май сѫщата година си подѣлили стоката, като дѣлътъ отъ послѣдната,

Digitized by Google

който се падалъ на въззиваемия — Ат. п. Ангеловъ — сжщата тази стока върху която е наложенъ отъ апелатора секвестърътъ, послѣдниятъ го билъ оставилъ въ сжщия дюкянъ, който имъ е билъ сдружнически съ Ефтимъ х. Мариновъ, като и вмѣсто послѣдния оставилъ въ него брата си — Петъръ п. Ангеловъ — длъжникъ на апелатора, да работи занаята вмѣсто него и му разпродаде стоката, за която е рѣчь по-горѣ, като и свидѣтельтъ Кущи Димитровъ, разпитанъ и въ тази инстанция, твърди още, че послѣдниятъ работялъ въ дюкяна на брата си съ надница по 10 гроша на день. А пъкъ веднажъ установено, че секвестираната стока въ момента на секвестъра не е принадлежала на длъжника на апелатора, а е принадлежала на въззиваемия — Ст. п. Ангеловъ, то въ такъвъ случай секвесторътъ се явява неправилно наложенъ върху нея и сждията правилно е постановилъ вдигането му. Колкото се отнася до показанията на разпитанитѣ въ днешното сждебно заседание свидѣтели: Хр. Димитровъ, Андонъ Ивановъ, Дѣлчо Колчевъ, Юрукъ Мехмедъ Али х. Бекировъ, Кьоръ Мжстънъ Бекировъ и Фейзулла Хаирловъ, сждътъ не имъ дава никакво значение, тъй като нито единъ отъ тия свидѣтели не знае кому е принадлежала секвестираната стока въ момента на секвестирането ѝ отъ апелатора. Само свидѣтелитѣ: Никола Жековъ и Колю Я. Семизовъ показватъ, че прѣзъ 1899 год. въззиваемиятъ — Петъръ п. Ангеловъ билъ самъ работялъ въ дюкяна, като си и купувалъ гьонове и мешини, въобще всичко което му било нужно за занаята му, безъ въззиваемия — Стефанъ п. Ангеловъ да ималъ въ нѣщо намѣсъ, понеже работялъ приматарлъкъ. Обаче и на показанията на тия свидѣтели сждътъ не дава никакво значение, тъй като отъ тѣхъ не се установява по единъ ясенъ и положителенъ начинъ, врѣмето за което тѣ показватъ, че Петъръ п. Ангеловъ е работялъ въ дюкяна за своя смѣтка, да ли прѣди или слѣдъ налагането на секвестъра върху стоката, тъй като твърдѣ е възможно, щото послѣдниятъ слѣдъ 6 юлий 1899 год., когато е билъ наложенъ секвестърътъ да е взелъ да работи за своя смѣтка и да си е купувалъ самъ материала, обаче, до тази дата да е работялъ за смѣтка на въззиваемия — Ст. п. Ангеловъ и секвестираната стока да е на послѣдния, а още повече, че това послѣдно обстоятелство се установява напълно отъ показанията на другитѣ свидѣтели, разпитани въ първата инстанция". Сжщиятъ взискатель подава касационна жалба и се оплаква, че Хасковскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е извратилъ показанията на свидѣтелитѣ Никола Жековъ и Колю Семизовъ, които сж показали, че прѣди 1899 год. и до сега билъ сдружникъ съ Ефтимъ х. Маринова, не Стефанъ п. Ангеловъ, а самиятъ длъжникъ Петъръ п. Ангеловъ, сждътъ же ги взима, че сж казали само за прѣзъ 1899 год.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на взискателя и заключението на прокурора, взе въ съображение: между свидѣтелитѣ посочени отъ ищеца и онѣзи посочени отъ отвѣтника — взискатель, окржжниятъ сждъ не констатирва нѣкоя морална разлика, въ смисъль еднитѣ да му внушаватъ, по своето социялно положение, по-голѣмо довѣрие нежели другитѣ (чл. 77

Digitized by Google

отъ Гражданското сждопроизводство), а не дава значение на показанията на послѣднитѣ, именно на Никола Жековъ и Колю Семизовъ, защото отъ тѣхъ не могло да се установи по единъ ясенъ и положителенъ начинъ прѣзъ кое врѣме Петъръ п. Ангеловъ е работилъ за своя смѣтка въ дюкена — да ли прѣди или слѣдъ налагането секвестъръ, тъй като възможно е било подиръ 6 юлий 1899 год., т. е. подиръ налагането на секвестъра, той да е работилъ за своя смѣтка. Значи, сждътъ счита, че това което сж установили въ първата инстанция свидѣтелитѣ на ищеца, че той билъ сдружникъ въ дюкяна съ Ефтимъ х. Мариновъ до мѣсецъ май 1899 год., не се опровергава отъ свидѣтелитѣ на отвѣтника—взискатель, тъй като послѣднитѣ може да говорятъ за работи подиръ 6 юлий 1899 година. Обаче, въ такъвъ случай Хасковскиятъ окржженъ сждъ изопачава показанията на рѣченитѣ двама свидѣтели, защото Никола Жековъ е показалъ: „прѣзъ 1899 год. въ дюкяна работеше Петъръ съ ортака си Ефтимъ; Стефанъ не зная да е купувалъ стока отъ Габровци, а е купувалъ Петъръ". Сжщо свидѣтельтъ Колю Семизовъ е показалъ: „днесъ за днесъ Петъръ самъ си работи въ дюкяна съ момчетата си и за негова смѣтка: прѣзъ 1899 год. пакъ той си работеше — той си купуваше гьонове, мешини и въобще какъвто материялъ е нуженъ, а братъ му Стефанъ не е работилъ занаята ни отъ много години, защото той е приматаринъ". Видно е, че споредъ свидѣтеля Никола Жековъ, ортакъ съ Ефтима прѣзъ 1899 год. не билъ ищецътъ Стефанъ п. Ангеловъ, както сж показали свидѣтелитѣ въ първата инстанция, а е билъ отвѣтникътъ—длъжникъ Петъръ п. Ангеловъ, и че, споредъ Колю Семизовъ, ищецътъ не е работилъ кундуруджилъкъ отъ много години. При това тѣзи двама свидѣтели сж били разпитани отъ самия Хасковски окржженъ сждъ, слѣдователно, той е ималъ и право и длъжность чрѣзъ въпроси да застави свидѣтелитѣ да се обяснятъ въ случай, че показанията имъ не сж ясни (чл. чл. 74, 75 и 316 отъ Гражданското сждопроизводство). Прочее, като е изоставилъ най-сжществените показания, съ които реченитѣ двама свидѣтели противорѣчатъ на другитѣ разпитани въ първата инстанция свидѣтели и като отхвърлилъ показанията имъ по съображение, че били неясни, макаръ и да сж били разпитани отъ него. Хасковскиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което оплакването за това нарушение е основателна.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 14 май 1901 год., подъ № 120, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *63 — (401) — 2 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан-

Digitized by Google

тонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 521, по описа за 1901 год., на Манолъ Георгиевъ, отъ с. Доброславци, срещу рѣшението на Софийски окржженъ сждъ № 311, отъ 18 октомврий 1899 година.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Богданъ Стояновъ, отъ с. Доброславци, заявилъ искъ на 17 августъ 1898 год., противъ Манолъ Георгиевъ, отъ сѫщото село, за да се признае собственикъ на ипотекираната му отъ отвѣтника нива, понеже въ ипотечния имъ договоръ било условено щото тя да мине въ негова собственость, ако до края на 5-тѣ години отвѣтникътъ—длъжникъ не му изплати, както и не изплатилъ, ипотечния заемъ отъ 200 лева. Искрешкиятъ мирови сждия съ рѣшението си № 740/98 год., уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Софийския окржженъ сждъ, който съ рѣшението си № 311, отъ 18 октомврий 1899 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отъ прѣдставения къмъ дѣлото ипотеченъ актъ № 1, отъ 14 мартъ 1892 год., се установява, че Манолъ Георгиевъ срещу взети въ заемъ отъ В. Стояновъ 200 лева, ипотекиралъ на послѣдния за срокъ отъ 5 години въпросната нива. Въ сѫщия актъ странитѣ се задължили щото нивата да остане въ собственость на ипотекарния кредиторъ, ако до 5 години отъ датата на акта длъжникътъ не внесе обратно заетитѣ 200 лева. Днесъ ищецътъ като навежда обстоятелството, че 5 години сѫ се изминали отъ деня на заема безъ да е получилъ обратно нѣщо срещу казания заемъ, моли да се признае нивата за негова собственость. Отвѣтникътъ поддържа, че ищецътъ взелъ задължение срещу ипотеката да изплати нѣкои негови дългове, твърдение противорѣчаще на акта и като неподкрѣпено съ допустимитѣ отъ закона въ подобни случаи доказателства, не може да се приеме за установено. Споредъ чл. 20 отъ Закона за ипотекитѣ, ако длъжникътъ не изпълни задължението си, ипотекарниятъ кредиторъ има право да иска да се продаде на публиченъ търгъ ипотекираниятъ имотъ. Въ случая странитѣ сѫ се уговорили, както това се вижда отъ ипотечния актъ, че ако слѣдъ 5 години срокъ длъжникътъ не внесе взетитѣ въ заемъ 200 лева, то собствеността на нивата да прѣмине върху кредитора, ищеца, и тъй като тоя срокъ е настѫпилъ, то искането на ищеца се явява за основателно. Чл. 20 отъ Закона за ипотекитѣ недопуща щото ипотекарниятъ кредиторъ по право слѣдъ срока да се счита за собственикъ, но подобенъ договоръ въ самия ипотеченъ актъ ни най-малко противорѣчи на Закона за ипотекитѣ“. Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 20 отъ Закона за ипотекитѣ, защото счелъ, чекредиторътъ могалъ да вземе за своя собственость ипотекирания му имотъ въ случай, че длъжникътъ му не изплати дълга си, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото издалъ рѣшение, съ силата на което да се признае ипотекарниятъ кредиторъ за собственикъ на ипотекирания му имотъ, когато собствеността се придобивала не по силата на рѣшения, а по силата на договоръ между странитѣ.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) съгласно чл. 20 отъ Закона за ипотекитѣ, кредиторътъ не може да вземе за своя собственость ипотекираниятъ му имотъ въ случай, че длъжникътъ не изплати дълга си, а трѣбва да изиска публичната му продань за да бжде удовлетворенъ отъ стойностьта му. Всичко това така изложено въ първото касационно оплакване не игнорирва Софийскиятъ окр. сждъ, но той уважава искътъ, защото и отвѣтникътъ е далъ съгласието си обозначено въ ипотечния актъ отъ 14 мартъ 1892 год., щото ипотекираната отъ него нива да стане собственость на кредитора—отвѣтникъ, въ случай, че не му заплати въ 5 годишния срокъ заема си отъ 200 лева, който заемъ той не е изплатилъ. Отъ гледна точка на закона правилно разсждава Софийскиятъ окржженъ сждъ, че такова съглашение не противорѣчи на чл. 20 отъ Закона за ипотекитѣ; защото тоя членъ визира обикновенитѣ случаи на ипотека безъ нѣкои особени условия; тукъ, обаче, има ипотека съ продажба, или продажба въ форма на ипотека. Продажбата е при отлагателно условие, въ смисъль, че тя ще се сбжде слѣдъ 5 години, ако продавачътъ не повърне цѣната ѝ 200 лева, или нѣма да се сбжде ако продавачътъ повърне 200-тѣ лева; формата же на ипотека е избрана за да може отъ една страна продавачътъ да владѣе и се ползува отъ имота въ разстояние на 5 години, а отъ друга страна, да се гарантира купувачътъ, че имотътъ нѣма да бжде продаденъ, освѣнъ подъ тежестьта на уговореното условие, въ разстояние на 5-тѣ години. Всичко това не е нито противозаконно, нито противонравствено. Прочее, първото касационно оплакване е неоснователно, и 2) вѣрно е така сжщо сжденията въ второто касационно оплакване, че собствеността на недвижими имоти се придобива не по силата на рѣшение, а по силата на договоръ между странитѣ. Впослѣдствие на такова же сжждение, Софийскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си санкционирва договора между сждящитѣ се страни, въ смисъль, щото собствеността на нивата да се прѣхвърли отъ отвѣтника върху ищеца, понеже такава е била волята и на двамата. Прочее и тукъ нѣма нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Манолъ Георгиевъ, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ № 311, отъ 18 октомврий 1899 г., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 64 — (402) — 2 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 522, по описа за 1901 год., на Мода и Величко Витанови и Стоименка Антова, отъ с. Слаковци, Брѣзнишко, срещу рѣшението на Трънския окржженъ сждъ № 25, отъ 1 марть*

Digitized by Google

1901 година. — Въ заседанието се явиха касаторътъ Мода Витановъ, съ повѣреника си д-ръ В. Черневъ и Захария Игнатовъ, отвѣтникъ по касация, съ повѣреника си Т. Ахтаровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Мода и Величко Витанови и Стоименка Антова, отъ с. Слаковци, сж заявили искъ противъ Иванка Игнатова, къмъ която се присъединилѣ въ качество на трето лице Заре Игнатовъ, отъ сжщото село, за $^{4}/_{18}$ отъ $^{12}/_{18}$ отъ половинъ воденичень каменъ въ стойность 120 лева, наслѣдство останало отъ покойния Игнатъ Николовъ. Врѣзнишкиятъ мирови сждия съ рѣшението си отъ 30 септемврий 1899 год., уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтницитѣ, Трънскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 25, отъ 1 мартъ 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „първоначалнитѣ ищци като излагатъ въ исковата си просба до мировия сждия, че бившиятъ житель на с. Слаковци — Игнатъ Ангеловъ, тѣхенъ чичо, оставилъ недвижимъ имотъ $^{1}/_{2}$ воденичень витель и понеже слѣдъ смъртьта му Иванка Игнатова не оставилъ други наслѣдници, низходящи или възходящи, то съгласно чл. 39 отъ Закона за наслѣдството на тѣхъ като братовчеди и братанци на наслѣдодателя имъ се падало $^{4}/_{18}$ отъ $^{12}/_{12}$ отъ останалото наслѣдство $^{1}/_{2}$ воденичень витель, които изцѣло се владѣли отъ съпругата на починалия, за това сж искали осжждането послѣднята да имъ отстжпи припадающата имъ се часть. Че ищцитѣ сж били въ родствени свързки съ наслѣдодателя Игнатъ Ангеловъ, това се вижда отъ прѣдставеното удостовѣрение отъ тѣхъ съ дата 11 февруарий 1899 год., издадено отъ Слаковския селски кметски намѣстникъ, именно установява се въ какво сродство по сребърна линия се намиратъ тѣ съ наслѣдодателя; Мода и Величко Витанови сж били дѣца на наслѣдодателовия братъ, въ сжщото сродство е била и Стоименка Антова, по мжжъ Иванчова, но това не се отрича и отъ отвѣтницитѣ. Обаче, въ случая първоначалнитѣ ищци за да иматъ право на наслѣдство, необходимо е да установятъ прѣдъ сжда, че иматъ качеството на наслѣдници на Игнатъ Ангеловъ, тъй като това право тѣ го не придобиватъ по право по закона, а само — тогава, когато тѣхниятъ чичо Игнатъ постановяваше изходящи наслѣдници, които изключаватъ роднинитѣ по сребърна линия — както сж тѣ. Тъкмо това е обстоятелство което отвѣтницитѣ сега апелатори, противопоставятъ на възазиваемитѣ и е единствения мотивъ по когото искатъ отблъсването на искътъ като неоснователенъ, понеже третото лице Заре Игнатовъ билъ усиновенъ, слѣдователно, съгласно чл. 22 отъ Закона за наслѣдството, то той и съпругата на Игнатъ Ангеловъ, Иванка — майка му, сж били единственитѣ наслѣдници. А че Заре е билъ усиновенъ отъ Игнатъ Ангеловъ, това ясно личи отъ показанията на разпитанитѣ въ тази инстанция свидѣтели: Мита Атанасовъ, Ваклинъ Митовъ и свещеникъ Никола П. Христовъ, които подъ клетва твърдятъ, че наслѣдодательтъ Игнатъ Ангеловъ прѣзъ 1887 год. е привелъ за синъ Заре, който билъ тогава на 6—7 години и го гледалъ като свое дѣте, давалъ го въ училище, носило неговото име, въобще третиралъ го е като свой синъ, а че го е ималъ за такъвъ това се вижда и отъ прѣдадената чрѣзъ свидѣ-

Digitized by Google

телитѣ *негова изповѣдь* направена прѣдъ тѣхъ, че го е взелъ за свой синъ — касателно възражението на въззиваемовия повѣреникъ, че установяването не е станало съгласно изискуемитѣ формалности отъ каноническото право, което е уригулирвало тази материя прѣди издаването Закона за наслѣдството, като така Заре не може да се счете като усиновенъ. е възражение. което не сѣ подкрѣпва съ нищо, защото не е вѣрно, че кормчията е изискувало усиновяването подъ страхъ на недѣйствителность да стане въ черквата — дѣйствително каноническото право изисква за усиновяването условията: щото усиновителя да има повече 18 години отъ усиновявания и добрата воля на първия, но самиятъ актъ на усиновяването се е уригулирвалъ отъ мѣстнитѣ обичан. Понеже когато Заре е усиновяванъ е билъ въ сила *кормчията* и отъ свидѣтелитѣ се установи, че за това не сж се изисквали никакви формалности, а просто онзи който иска да усинови нѣкого, прибира го у дома си и го счита като свое чадо, както е направилъ и Игнатъ Ангеловъ съ Заре. Очевидно е слѣдователно, че Заре билъ усиновенъ отъ Игната Ангеловъ, споредъ мѣстни обичаи и щомъ като въззиваемитѣ не възразиха нищо, относително да ли усиновителѣтъ е притежавалъ изискуемитѣ условия отъ кормчията, то слѣдва да се признае, че Игнатъ Ангеловъ е правилно усиновилъ Заре, при дѣйствието на каноническото право. Ето защо по силата на чл. 22 отъ Закона за наслѣдството, той заедно съ майка си изключватъ отъ наслѣдството, останало отъ починалия му баща, наслѣдницитѣ указани въ чл. 39 отъ сжщия законъ, каквито именно сж първоначалнитѣ ищци — сега въззиваеми. При това положение на доказателствата по дѣлото въззиваемитѣ не сж имали основание да завеждатъ прѣдметния искъ и понеже прѣдъ мировия сждия тѣ не сж прѣдставили доказателства за подкрѣпване на претенцинтѣ си, тъй като разпитанитѣ свидѣтели прѣдъ мировия сждия сж установили обстоятелството, че имотътъ когото искатъ ищцитѣ. е билъ въ владѣнието на отвѣтницитѣ, обстоятелство което не оборва доказателствата, прѣдставени отъ противната страна и нѣма значение за изхода на процеса. Ето защо обжалваното рѣшение, като издадено въ противоположна смисъль на горнитѣ съображения слѣдва да бжде отмѣнено, като искътъ се отблъсне. Съгласно постановлението на чл. 110 отъ Гражданското сждопроизводство, страната губивша процеса, по искането на противната, е длъжна да повърне на послѣдната направенитѣ отъ нея разноски и за правоводене на искътъ". — Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ между друго, че Трънскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото счелъ, че отъ свидѣтелитѣ се било установило какво усиновяването ставало само съ прибирането на усиновяемия въ кжщата на усиновляющия, хранението му и пр. безъ никакви черковни формалности, като четене молитва и пр.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: относително формалноститѣ, по които усиновяването могло да се счита за законно извършено прѣди издаването на Закона за припознаването на незаконнороденитѣ дѣца, за узаконяването

Digitized by Google

имъ и за усиновяването отъ 1889—1890 год., Върховниятъ касационенъ сждъ е приелъ вече една юриспруденция посвѣтена съ редъ рѣшения (№ 106/89 год., № 375/90 год., № 188/93 год., № 60/97 год., № 285/97 год. и пр.) която, впрѣдъ видъ, че българскиятъ народъ като единица е членъ на източната православна черква и се подчинява на установенитѣ ѝ наредби, съ които съотвѣтствуватъ и обичантѣ му по усиновяването, приема, че законното усиновяване е ставало прѣди издаването на горѣречения законъ, споредъ черковнитѣ правила, съ участието на духовно лице. Прочее, не може да се санкционира такъвъ обичай какъвто констатирва Трънскиятъ окржженъ сждъ да е сжществувалъ въ селото Слаковци, макаръ и на основание показанията и на единъ свещеникъ, че усиновяването могло да става и вънъ отъ всѣкакви черковни обряди, само съ прибирането на едно дѣте храненното, отглеждането му и пр. — факти които даватъ качеството на храненикъ, но никакъ не на синъ и наслѣдникъ. Кормчията е духовна книга. Като говори, че усиновительтъ трѣбва да има 18 години повече отъ усиновяемия и да има добрата воля къмъ усиновяемия, кормчията само постановява двѣ отъ вжтрѣшнитѣ условия за валидностьта на усиновяването, безъ които то не сжществува въпрѣки външната му форма, но Кормчията подразбира, че външната форма на усиновлението ще трѣбва да става споредъ черковнитѣ правила съ сждѣйствието на духовно лице, което и ще чете надлежната молитва. Като счелъ че прѣди издаването на закона отъ 1890 год., усиновлението могло да се счита за законно и когато се претендира да е станало безъ никакви черковни формалности, Трънскиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и за това нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Трънския окржженъ сждъ № 25, отъ 1 мартъ 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *65 — (415) — 5 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Миновъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 548, по описа за 1901 год., на Христо П. Никифоровъ и Тодоръ А. Кунчевъ, отъ гр. Ловечъ, срещу рѣшението на Ловчанския окржженъ сждъ отъ 19 юний 1901 година, подъ № 140.* — Въ заседанието се яви Ал. Радевъ, повѣреникъ на касаторитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Маринчо Дочевъ, отъ гр. Ловечъ, заявилъ прѣтъ Ловчанския околийски мирови сждия искъ противъ Христо П. Никифоровъ и Тодоръ А. Кунчевъ, отъ сжщия градъ, за възстановление нарушено владѣние на едно лозе. Ловчанскиятъ окол. мирови сждия съ рѣшението си № 756/900 год., уважилъ искътъ. От-

Digitized by Google

вѣтницитѣ сж апелирали прѣдъ Ловчанския окр. сждъ, който съ рѣшението си № 140, отъ 19 юний 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „ищецътъ за подкрѣпление на искътъ си въ първата инстанция, т. е. за да установи, че той е владѣтель на въпросното лозе и че отвѣтницитѣ произволно му сж нарушили владѣнието надъ това лозе, е посочилъ на нѣколко души свидѣтели, а именно: Стоянъ Вочовъ, Дули Пенковъ, Петко Геновъ и Първанъ Вълчевъ, които разпитани сж установили, че владѣтель надъ въпросното лозе е ищецътъ и че той го е владѣлъ до лѣтото 1900 г. (когато е заведенъ иска), но прѣзъ лѣтото отвѣтницитѣ чрѣзъ поставени хора сж го прѣкопали въпрѣки знанието на ищеца. Отвѣтницитѣ въ сждебното заседание прѣдъ мировия сждъ като не сж възразявали (отричали) да сж прѣкопали въпросното лозе прѣзъ лѣтото, за когато твърди ищецътъ, но сж отричали правото на искъ на ищеца, защото тѣ били стопани надъ това лозе, за подкрѣпление на което сж прѣдставили единъ договоръ за покупка — продажба и удостовѣрение № 947, отъ Гознишкото селско общинско управление. Отъ прѣдставения договоръ се вижда, че ищецътъ съ него редъ недвижими имоти е продалъ на отвѣтницитѣ, а отъ удостовѣрението се вижда сжщо, че редъ недвижими имоти сж записани на името на отвѣтницитѣ, обаче, прѣди всичко, както въ договора, така и въ удостовѣрението не се вижда, щото да фигурира и прѣдметното лозе, но и да фигурираше, тия два документи по владѣнието му нѣматъ никакво значение, тъй като договорътъ е насоченъ за установяване правото на собственость, а удостовѣрението има значение само въ данъчно отношение. А отъ показанията на свидѣтелитѣ понеже се установява, както се каза и по-горѣ, че ищецътъ е владѣтель на лозето и то за себе си, а отвѣтницитѣ че сж произволно нарушили владѣнието му надъ него (лозето) — чрѣзъ прѣкопаване, то и искътъ се явява за основателенъ, за какъвто го е призналъ и мировиятъ сждия. При апелативното разглеждане на дѣлото отвѣтницитѣ не сж направили друго възражение противъ иска, освѣнъ това, като сж прѣдставили една молба отправена до Ловчанския финансовъ чаушникъ отъ тѣхъ и ищеца, съ която молятъ щото имотитѣ означени въ нея да се отпишатъ отъ емлячнитѣ и други книги отъ името на ищеца — М. Дочевъ и да се запишатъ на името на отвѣтницитѣ Никифоровъ и Кунчевъ, обаче и тая молба въ случая нѣма значение, защото и тя е отъ значение въ данъчно отношение, независимо отъ това, че прѣдметното лозе не фигурира въ молбата. По тия съображения, сждътъ намира, че рѣшението на мировия сждия слѣдва да бѫде потвърдено, като отвѣтницитѣ—апалатори бѫдатъ осждени за незаплатенитѣ мита". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Ловчанскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 136, въ свързка съ чл. чл. 124 и 651 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно не ги допустналъ да дадатъ обясненията си макаръ и да сж се явили прѣди сждътъ да се билъ отеглилъ въ съвѣщателната си стая, толкозъ повече, че тѣ сж се явили още въ 2 часътъ за когато било дѣлото отложено отъ зарань та, но сж се оттеглили за малко, понеже сждиитѣ не сж били още дошли; 2) чл. 107 отъ Граж-

Digitized by Google

данското съдопроизводство, защото не оцѣнилъ довода въ смисъль, че ищецътъ не е претендиралъ, че лозето не фигурира въ договора за продажба, а при това отъ документитѣ комбинирани съ показанията на свидѣтеля Дули Пенковъ се вижда, че лозето било изпърво часть отъ нива и не било почнало прѣзъ 1897 год. да дава плодъ, та за това останало било означено въ документитѣ като нива, и 3) чл. 107, въ свързка съ чл. 48 отъ Гражданското съдопроизводство и чл. чл. 234 и 242 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не оцѣнилъ както заявлението подписано отъ тѣхъ и отъ ищеца до финансовия чиновникъ, така и договорътъ за продажба, отъ които се виждало, че тѣ съ купили имота отъ ищеца и че послѣдниятъ далъ съгласието си и прѣдъ финансовата власть да мине имота въ тѣхно владѣние.

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. чл. 124 и 651 отъ Гражданското съдопроизводство, се отнасятъ до отвѣтницитѣ които не биха се явили на врѣме въ първата инстанция — мировото съдилище или окржжния съдъ; въ случая на настоящето дѣло, приложимъ е чл. 136 отъ същото съдопроизводство, понеже отвѣтницитѣ не съ се явили на врѣме прѣдъ окржжния съдъ, дѣйствующъ въ качество на втора инстанция, а споредъ тоя членъ неявяването — разбира се, въ опрѣдѣленото отъ съда врѣме на странитѣ не спира разглеждането на дѣлото. Обстоятелството, гдѣто съставътъ на съда се е намиралъ още въ съдебната зала, когато се явилъ единъ отъ отвѣтницитѣ нѣмало значение, прѣдъ видъ, че дѣлото му било вече разгледано и че съдътъ слѣдъ това дѣло е разгледвалъ други дѣла и за това се е намиралъ още въ съдебната зала. Прочее, нѣма нарушение на указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. 136, въ свързка съ чл. чъ. 124 и 651 отъ Гражданското съдопроизводство, за това реченото оплакване е неоснователно; 2) доводъ е аргументъ, разсѫждение върху данни съ заключение извадено отъ тѣхъ въ полза на страната, която прави тоя доводъ. Отсѫтствието на такова разсѫждение не е доводъ. Второто касационно оплакване въ първата си половина нарича доводъ отсѫтствието на възражение отъ противната страна, че лозето не фигурирало въ договора за продажбата. Такова възражение нѣмалъ нужда да прави ищецътъ, щомъ дѣйствително въ прѣдставенитѣ отъ отвѣтницитѣ документи — както договора за продажбата, така и общинското удостовѣрение и молбата до финансовия началникъ — не фигурира спорното лозе, тъй като въ притезянието на ищеца, че това лозе било въ негово владѣние, защото било негова собственость, влиза и възражението му, че той не го е продалъ на отвѣтницитѣ. Отвѣтницитѣ же имали сѫ нужда да прѣдявятъ доводъ и то въ смисъль на втората половина на второто имъ касационно оплакване, т. е., че прѣдставенитѣ имъ документи, обяснени съ показанията на свидѣтеля Дули Пенковъ, доказватъ, че и лозето имъ било продадено заедно съ нивата; обаче такъвъ доводъ не билъ прѣдявенъ, а съдътъ не е могалъ служебно да извлича такова доказателство изъ показанията на тоя свидѣтель, прѣдъ видъ, че той билъ прѣдставенъ отъ ищеца за установление владѣнието му и нарушението на това владѣние, тѣмъ-

Digitized by Google

паче като тоя свидѣтель изрично е показалъ, че не знае да е ищецътъ „теслимилъ“ лозето на отвѣтницитѣ. Прочее, цѣлото второ касационно оплакване е неоснователно, и 3) сѫдътъ оцѣнява, както заявленията на странитѣ до финансовия чиновникъ, така и договора имъ за продажбата. Слѣдователно, третото касационно оплакване, което твърди противното, е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховнията касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Христо П. Никифоровъ и Тодоръ А. Кунчевъ, срещу рѣшението на Ловчанския окр. сѫдъ отъ 19 юний 1901 год., подъ № 140, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 66 — (425) — 7 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховнията касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и шести май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 232, по описа за 1904 год., на Яначко Соколовъ, отъ гр. Царибродъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 72, отъ 28 априлъ 1903 год.* — Въ заседанието се явиха Ал Радевъ и Тодоръ М. Ахтаровъ, повѣренници на касатора, а отъ страна на Държавата се яви държавнията адвокатъ Г. Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Яначко Соколовъ, отъ гр. Царибродъ, заявилъ искъ противъ Държавата за 3450 лева врѣди и загуби, произходящи отъ това, гдѣто Държавата била пуснала да циркулира отъ 7 юний 1898 год. единъ вагонъ-ресторантъ, който отнималъ клиентитѣ отъ наетия бюфетъ при гара Царибродъ, както и за 184 лева конфискуванията отъ Държавата залогъ, или всичко за 3634 лева златни. Държавата заявила насрѣщенъ искъ за неплатенъ наемъ 357 лева и 53 ст. и 1532 лева и 55 ст. разлика отъ прѣнаемването другому бюфета, или всичко за 1890 лева. Тази сума Държавата иска отъ ищеца и отъ поржчителя му Д. Игновъ. Софийскията окржженъ сѫдъ съ рѣшението си № 128/902 год., опрѣдѣлилъ: 1) „отхвърля искътъ на Яначко Соколовъ противъ държавното съкровище за 3634 лева, като неоснователенъ; 2) по насрѣщния искъ осѫжда Яначко Соколовъ да заплати на държавното съкровище 357 лева 53 ст. съ 10% годишна лихва отъ 26 априлъ 1901 год до изплащането, а въ случай на несъстоятелность тази сума да я изплати поржчителя му Д. Игновъ. Останалата часть отъ насрѣщния искъ, въ размѣръ 1532 лева и 55 ст. отхвърля, като неоснователна, и 3) осѫжда Яначко Соколовъ да заплати на държавното съкровище, по компенсация на разноскитѣ 109 лева сѫдебни и по водене дѣлото разноски“. И двѣтѣ страни сѫ апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 28 априлъ 1903 год., подъ № 72, видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, „колкото се отнася до залога отъ 184 лева, като осѫжда Държавата да повърне тази сума на Яначко Соколовъ, отъ гр. Царибродъ, останалата часть на рѣшението се потвърдява. Осѫжда Яначко Соколовъ да заплати на Държавата 100 лева за

Digitized by Google

водене на дѣлото въ апелативния сѫдъ". Съображенията на апелативния сѫдъ сѫ слѣдующитѣ: 1) „относително искането на ищеца Яначко Соколовъ да му заплати Държавата 3450 лова обезщетение. Отъ обясненията на ищеца въ исковата молба се вижда, че контракта за наемъ на бюфета на Царибродската гара е сключенъ на 15 януарий 1898 год., че Държавата е пуснала да циркулира по линията единъ вагонъ—гостилница на 7 юний 1898 год., и че Яначко Соколовъ слѣдъ като протестиралъ два пѫти прѣдъ Министерството на общитѣ сгради, напусналъ бюфета на 17 май 1899 година. Съгласно чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, страната срещу която задължението не е изпълнено, може да принуди другата страна да изпълни договора, ако това е възможно или да иска неговото унищожение, както и заплащането на врѣдитѣ и загубитѣ и въ двата случая Това става по сѫдебенъ редъ. Я. Соколовъ не е искалъ нито изпълнението на договора чрѣзъ прѣнасване на вагона—гостилница, нито пъкъ унищожението на този договоръ. Напротивъ той самъ напусналъ бюфета, и то почти цѣла година слѣдъ въвеждането на вагона—гостилница, съ което е нарушилъ контракта и е изгубилъ правото, което му дава чл. 70 отъ Задълженията и договоритѣ. Слѣдователно, искането му да му заплати Държавата врѣди и загуби е неоснователно; 2) относително искането на Я Соколовъ да му се повърне залога отъ 184 лева. Съгласно чл. 341 п. 3 наемодавецътъ е длъженъ да обезпечи на наемателя спокойното ползуване отъ имота прѣзъ всичкото врѣме на договора за наемъ. Ползуването на Я. Соколовъ отъ бюфета на Царибродската гара, ясно е, че се е намалило съ въвеждането на вагона—ресторантъ, тъй като този бюфетъ служи само за пѫтницитѣ. Това обстоятелство се потвърдява и отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани прѣдъ първостепенния сѫдъ. Нарушението на договора за наемъ между Държавата и Я. Соколовъ е направено най-напрѣдъ отъ Държавата, и ако Соколовъ, по начина по който е постѫпилъ по-сетнѣ, е загубилъ правото си на врѣди и загуби. Това не дава право на Държавата да задържи залога, защото и тя не си е изпълнила задълженията. Тъй щото залога отъ 184 лева трѣбва да се повърне на Я. Соколовъ; 3) относително насрѣщния искъ на Държавата отъ 1532 лева и 55 ст. разлика въ наемната цѣна прѝ повторното отдаване на бюфета подъ наемъ. По чл. 12 отъ договора между странитѣ, Държавата си запазила правото да иска подобна разлика, но въ случая разликата произлиза единствено отъ дѣйствията на самата Държава. Намалението на наема е произлѣзло отъ обстоятелството, че Държавата е въвела вагонъ—гостилница по линията, както се обясни по-горѣ. За дѣйствията на Държавата Я. Соколовъ не може да отговаря и насрѣщния искъ по това перо трѣбва да се отхвърли, и 4) другата часть отъ насрѣщния искъ въ размѣръ на 357 лева и 53 ст., произходящъ отъ незаплатенъ наемъ за мѣсецитѣ февруарий, мартъ, априлъ и първата половина на май е основателенъ. Соколовъ съ нищо не доказва, че е заплатилъ този наемъ, а отъ исковото прошение се вижда, че е напусналъ бюфета на 17 май 1899 година". — И двѣтѣ страни подаватъ касационни жалби. Ищецътъ се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 70 и 343 отъ Закона за задъл-

Digitized by Google

женията и договоритѣ, защото отъ една страна призналъ, че съ допускането вагонъ—ресторантъ, Държавата е нарушила договора и му е причинила врѣди и загуби, а отъ друга страна не уважилъ искътъ му за причиненитѣ му врѣди и загуби, а и го осждилъ за недоплатенъ наемъ, и 2) чл. 451 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отхвърлилъ искането му за прѣцѣнение отъ вѣщо лице причиненитѣ му отъ Държавата врѣди и загуби. Държавата же се оплаква, че сѫщиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 55 и 56 отъ Закона за публичнитѣ търгове, въ свързка съ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото като призналъ че ищецътъ е нарушилъ договора, неправилно е приелъ да му се възвърне залога и го освободилъ отъ разликата въ размѣра на наема добитъ по-послѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: по касационната жалба на ищеца: 1) истина е, че апелативниятъ сждъ е намѣрилъ едно нарушение на договора извършено отъ Държавата, съ това гдѣто тя е допуснала да циркулира единъ вагонъ—ресторантъ, съ който се отвличала клиентелата отъ наетия при Царибродската гара отъ ищеца бюфетъ, обаче сѫщиятъ сждъ въ сѫщото си рѣшение е намѣрилъ, че ищецътъ е изгубилъ правото си да дири отъ Държавата врѣди и загуби, защото, вмѣсто да иска по сждебенъ редъ или унищожението на договора за наемъ или же изпълнението на задължението на Държавата, т. е. прѣмахването на циркулирующия вагонъ—ресторантъ, той — ищецътъ — е държалъ бюфета почти цѣла година слѣдъ пускането на вагонъ—ресторанта, а подиръ това своеволно е напусналъ бюфета. Въ тѣзи двѣ противопоставени едно на друго съображения на апелативния сждъ нѣма противорѣчие, слѣдователно нѣма и нарушение на указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 70 и 343 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; 2) апелативниятъ сждъ не е допусналъ на ищеца да доказва причиненитѣ му врѣди и загуби по съображение извлѣчено отъ чл. 70 на Закона за задълженията и договоритѣ, въ смисъль, че ищецътъ тацитно се е съгласилъ да циркулира вагонъ—ресторантъ щомъ той продължавалъ да държи бюфета почти една година слѣдъ пускането му да циркулира вмѣсто да иска по сждебенъ редъ спирането му или унищожението на договора, слѣдователно, той е изгубилъ правото да иска врѣди и загуби. Това сждение на сжда не се умаловажава отъ възражението направено устно отъ повѣреника на касатора—ищецъ, че въ сегашния процесъ ищецътъ могалъ да докаже нарушението на договора отъ страна на Държавата и като послѣдствие да се осжди тя да му плати причиненитѣ му врѣди и загуби, защото съгласно реченията чл. 70 не могатъ да се искатъ врѣди и загуби прѣди да се е произнелъ сждътъ за унищожението на договора, а въ данния случай ищецътъ самоволно е унищожилъ договора, причината же за гдѣто тоя членъ изисква прѣдварително да се произнесе сждътъ за участьта на договора е тази, че сждътъ, а не контрагентитѣ, е компетентенъ да оцѣни вмѣняемото се нарушение на договора и да даде срокъ на страната, която не е изпълнила или противоположно на договора е изпълнила задължението си за да го из-

Digitized by Google

пълни точно споредъ договора, а само ако това се не постигне, произнася се за унищожението на договора заедно съ послѣдущитѣ го врѣди и загуби. Прочее и второто касационно оплакване на ищеца е неоснователно; и 3) по касационната жалба на Държавата. Като съобразява, че ищецътъ тацитно е далъ съгласието си да циркулира вагонъ—ресторанта и за това нѣмалъ е право да напуска своеволно бюфета, а е могалъ да иска по сѫдебенъ редъ или унищожението на договора или прѣмахването на вагона—ресторанта, апелативниятъ сѫдъ не е далъ дѣйствие на юридическитѣ послѣдствия отъ това свое съображение по отношение на насрѣщния искъ за разликата отъ прѣнаемването на бюфета: щомъ се е съгласилъ за циркулирането на вагонъ—ресторанта, ищецътъ е трѣбвало да държи бюфета до уреченото врѣме и по условията на договора, а щомъ слѣдъ това е напусналъ своеволно бюфета, той е отговоренъ за разликата въ цѣната отъ прѣнаемването му. Отъ друга страна, нарушението на договора отъ страна на Държавата, ако има нарушение съ пускането на вагонъ—ресторантъ, се е покрило чрѣзъ тацитното съгласие отъ страна на наемателя—ищецъ да държи бюфета въпрѣки циркулирането на вагонъ—ресторанта, слѣдователно, като е нѣмалъ право слѣдъ това своеволно да напусне бюфета и мимо сѫда да унищожи договора, той нѣма право и върху залога си, който е служилъ за гаранция на Държавата, че наемателътъ ще изпълни договора и който Държавата имала право да конфискува щомъ наемателътъ напусналъ прѣждеврѣменно бюфета. Прочее, апелативниятъ сѫдъ съществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и въ това отношение касационното оплакване на Държавата е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: 1) касационната жалба на Яначко Соколовъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 72, отъ 28 априлъ 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие, и 2) реченото рѣшение, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, по отношение на Държавата, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ *67 — (447) — 12 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесеть и първи май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдсѣдателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Горановъ *гражданско дѣло № 614, по описъ за 1901 год., на Тодоръ Сивиновъ, отъ гр. Чирпанъ, съ Кера Иванова, отъ сѫщия градъ, за 681 лева и 33 ст., произходящи отъ продажба на една нива.* — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ д-ръ Т. Гатевъ и д-ръ Ан. Ходжовъ, първиятъ повѣреникъ на Тодоръ Сивиновъ, а вториятъ повѣреникъ на Кера Иванова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Кера Иванова, отъ гр. Чирпанъ, съ исково прошение до I Чирпански мирови сѫдия, е заявила искъ противъ Ив. Д. Янакиевъ, отъ сѫщия градъ, за вдигане неправилно нало-

Digitized by Google

женъ запоръ върху четири къса недвижими имоти. Мировиятъ съдия съ рѣшението си отъ 15 май 1898 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцата подала апелативна жалба въ Старозагорския окржженъ съдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че ищцата Кера Иванова, отъ гр. Чирпанъ, съ исковото си прошение до I Чирпански мирови съдия, е искала да се осъди отвѣтника Ив. Д. Янакиевъ, отъ сжщия градъ, за вдигане неправилно наложенъ запоръ върху собственитѣ ѝ недвижими имоти, означени въ исковото ѝ прошение, който наложилъ за дългътъ на Даню Димовъ; за доказателство на искътъ си, ищцата е прѣдставила на мировия съдия рѣшение № 135, отъ 27 февруарий т. г., издадено отъ I Чирпански мирови съдия и рѣшения № № 291 и 292, издадени отъ II Чирпански мирови съдия, отъ които се установява, че ѝ е признато правото на собственость върху въпроснитѣ по-горѣ имоти; 2) мировиятъ съдия съ рѣшението си отъ 15 май т. г. е отхвърлилъ искътъ на ищцата, като неоснователенъ, понеже придобито право на собственость на ищцата съ прѣдставенитѣ рѣшения имали по-послѣдня дата отъ тѣзи на налагане запоръ, и 3) че апелаторката въ днешното заседание нито съ въззивната си жалба не прѣдстави други доказателства, освѣнъ тия които е прѣдставила прѣдъ мировия съдия на които и иска да ѝ се признае искътъ за доказанъ и отмѣни мировото рѣшение, съдътъ намира, че отъ приложения протоколъ при първостепенното дѣло на съдебния приставъ, запорътъ е билъ наложенъ на 9 септемврий 1897 год., за което врѣме апелаторката не прѣдстави доказателства, каквито се искатъ отъ закона, че тя е била фактически и юридически владѣтелка на въпроснитѣ имоти, слѣдователно, щомъ такива доказателства нѣма, запорътъ е наложенъ него врѣме върху имотитѣ на нейния мжжъ, а не върху нейнитѣ, които него е нѣма, а въ такъвъ случай запорътъ е правилно наложенъ отъ отвѣтника. прѣдставенитѣ рѣшения не могатъ да иматъ сила по настоящето дѣло, защото тѣ сж и на послѣдня дата“, — съ рѣшението си отъ 1 октомврий 1898 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Тодоръ Сивиновъ подава въ Върховния съдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Старозагорскиятъ окржженъ съдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107, въ свързка съ чл. 1047 отъ Гражданското съдопроизводство и чл. чл. 69, 70 и 128 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е отхвърлилъ искътъ му (на касатора), прѣдъ видъ на това, че не билъ поканилъ отвѣтницата Кера Иванова било чрѣзъ протестъ или по другъ начинъ, да го снабди съ крѣпостенъ актъ и че не билъ направилъ никакви постжпки по съдебенъ редъ за да отклони проданьта на имота, продаденъ на публиченъ търгъ за дългъ на мжжътъ на отвѣтницата, при всичко, че щомъ Кера Иванова не е го снабдила съ крѣпостенъ актъ въ прѣдвидения въ продавателния записъ 8 мѣсеченъ срокъ, то неговото право да иска унищожението на тоя договоръ и да иска повръщането на паритѣ е настанало веднага слѣдъ изтичането на казания срокъ, нѣщо което е направилъ чрѣзъ завеждането на настоящето дѣло и при всичко, че никой законъ не го задължава да води процеси за отклоняването на проданьта, тъй като правото му да иска повръщането на даденитѣ отъ него пари произтича само по себе си отъ продавателния записъ

Digitized by Google

безъ да имало нужда да води каквито и да било други процеси съ трети лица.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ обжалваното рѣшение, Старозагорскиятъ окржженъ сждъ е отхвърлилъ искътъ на ищеца (сега касаторъ), прѣдъ видъ на това, че той (ищецътъ) не е искалъ отъ отвѣтната страна да изпълни задължението си и защото не билъ завелъ искъ за вдигане на запора отъ имота. Това сждение на казания окржженъ сждъ е неправилно и несъобразно съ закона. Сжщиятъ сждъ, като иска отъ ищеца да завежда искъ, както и чрѣзъ протестъ да покани отвѣтницата да изпълни задължението си, очевидно не е обърналъ внимание на съдържанието на самото продавателно отъ 20 априлъ 1898 год., въ което тя (отвѣтницата) изрично се е задължила да повърне покупната стойность на имота въ случай, че не го снабди съ крѣпостенъ актъ въ единъ срокъ отъ осемь мѣсеци, което задължение по силата на чл. 128 ал. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, настжпва само по себе си чрѣзъ изтичането на прѣдвидения срокъ. Поканване за изпълнение на задължението се изисква само тогава, когато въ самия договоръ нѣма прѣдвиденъ срокъ за изпълнение на задължението, но когато подобенъ срокъ е прѣдвиденъ, тогава закона не изисква, както се каза, никаква сомация. Въ това отношение нашиятъ законодатель е изоставилъ французкото законодателство (art. 1133) и е възприелъ принципа, прокаранъ въ по-новитѣ законодателства, а именно италиянското, швейцарското и пр. отъ гдѣто именно е заимстуванъ чл. 128 отъ Задълженията и договоритѣ, и споредъ който, щомъ въ договора е прѣдвиденъ извѣстенъ срокъ, изпълнението на задължението настжпва чрѣзъ самото изтичане на тоя срокъ, безъ да има нужда отъ протестъ (Dies interpellat pro homine). Прочее, щомъ сждътъ по сжщество е разрѣшилъ настоящия споръ безъ да вземе въ внимание сжщинското съдържание на продавателното и не е го обсждилъ въ свързка съ чл. 128 ал. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, то е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, за това и оплакването на касатора въ това отношение трѣбва да се признае за основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 25 априлъ 1901 год., подъ № 210, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ *68 — (460) — 18 юний 1904 година.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря

Digitized by Google

Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 19, по описа за 1902 год., на Георги Ионовъ, отъ гр. Видинъ, срещу рѣшението на Видинския окржженъ сѫдъ, отъ 12 ноември 1901 год., подъ № 164.* — Въ сѫдебното заседание се явиха д-ръ А. Нешовъ, повѣреникъ на Георги Ионовъ и Т. Теодоровъ, повѣреникъ на Гено Драгойковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Гено Драгойковъ, отъ гр. Свищовъ, заявилъ искъ противъ Георги Ионовъ, отъ гр. Видинъ, за изпразване кѫщата му, която той купилъ съ крѣпостенъ актъ отъ майката на отвѣтника. II Видински градски мирови сѫдия съ рѣшението си № 344, отъ 1901 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Видинския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 12 ноември 1901 год., подъ № 164, отмѣнилъ онова на мировия сѫдия и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „фактътъ, че кѫщата на ищеца, изпразването на която иска, се заема отъ Георги Ионовъ не се успорява, а само Иона Ионова заявява, че тя е позволила на Георги Ионовъ да живѣе въ нея; 2) щомъ Гено Драгойковъ установява съ прѣдставения крѣпостенъ актъ отъ 5 априлъ 1889 год., че кѫщата въ която отвѣтникътъ живѣе е негова, и той има право да иска изпразването ѝ, която се заема отъ Георги Ионовъ, ако той има условие или я наелъ отъ Иона Ионова, могло е да я привлѣче като трето отвѣтно лице, а не да отхвърля искътъ отъ себе си; 3) възражението на Гено Драгойковъ, че не билъ въведенъ въ владѣние на тая кѫща и за това искътъ му не трѣбвало да се уважава, е неоснователно, защото собственика на единъ имотъ не се лишава отъ правото на владѣние само за това, че не е изпълнилъ формалностьта — въвеждане въ владѣние, и 4) при такова положение на работата рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се отмѣни, като се осѫди Георги Ионовъ да прѣдаде владѣнието на кѫщата за която е рѣчь по-горѣ на Гено Драгойковъ, както и да му заплати сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Видинскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 531 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото съ прѣдставенитѣ отъ него книжа е доказалъ, че той не отъ ищеца е взелъ подъ наемъ или по какъвъ и да е начинъ кѫщата, а му е била отстѫпена отъ притежателката ѝ Иона Ионова, която даже като продавачка оспорявала му собственостьта; 2) чл. чл. 1200—1208 отъ Гражданското сѫдопроизводство, които сѫ били въ сила въ врѣме на издаването на крѣпостния актъ на ищеца, защото той не билъ въведенъ въ владѣние, съгласно тия членове, за да би могло да се оспори въвеждането му по охранителенъ редъ, впрѣдъ видъ, че поправката въ крѣпосния му актъ била направена безъ съгласието на контрагентитѣ и 3 години подиръ издаването му, а оригиналния крѣпостенъ актъ билъ за друга кѫща и въ друга улица; 3) чл. 48 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото ищецътъ е просрочилъ искътъ си щомъ въ исковото си прошение признава, че е живѣлъ въ кѫщата нѣколко години, слѣдователно, владѣнието не му е било нарушено въ шестмѣсечния срокъ, и 4) чл. 595 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не се е произнесалъ по заявлението на Иона Ионова, желающа да встѫпи въ качество на трето лице въ втората инстанция.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣренитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) съгласно чл. 531 отъ Гражданското сѫдопроизводство, Видинскиятъ окржженъ сѫдъ разрѣшилъ въ самото си рѣшение и възражението на отвѣтника, че искътъ трѣбало да се отнася къмъ Иона Ионова, а не къмъ него. Слѣдователно, тукъ нѣма нарушение на речения членъ. Но отвѣтникътъ—касаторъ иска да каже, че не той, а Иона Ионова трѣбало да бѫде викана въ процеса като отвѣтница, защото отъ нея му е била отстѫпена кѫщата. Въ такъвъ случай съгласно чл. 586 отъ Гражданското сѫдопроизводство, отвѣтникътъ е билъ длъженъ да я призове за да го замѣсти тя въ процеса. Това като не е направилъ, той поелъ върху себе си да отговаря вмѣсто нея щомъ не отрича, а и признава, че отъ нея държи кѫщата. За това първото му касационно оплакване е неоснователно; 2) въ свързка съ това, неоснователно е и четвъртото касационно оплакване, защото ако сериозно е имала намѣрение Иона Ионова да встѫпи въ качество на трето лице, тя не трѣбало само да се ограничи съ подаване молбата си отъ 27 октомврий 1901 год. въ втората инстанция, а трѣбало още, споредъ прѣдписанието на чл. 595 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да иска да се врѫчи прѣписъ отъ тази й молба на сѫдящитѣ се страни и при това да се яви въ сѫдебното заседание за да подкрѣпи тази си молба. По настоящето дѣло тя не се е явила въ сѫдебното заседание на 29 октомврий 1901 год. и никой — нито даже отвѣтникътъ, който сега толкова се интересува за нейната молба — нищо не е казалъ по тази нейна молба. Сѫдътъ, прочее, не билъ длъженъ да обръща внимание на една такава несериозна молба, и 3) окржжниятъ сѫдъ считалъ — а и отвѣтникътъ друго-яче не е считалъ — че искътъ е за правособственость на спорната кѫща. Отъ тука слѣдва, че второто и третото касационни оплаквания сѫ неоснователни, едно, защото обстоятелството гдѣто не билъ ищецътъ въведенъ въ владѣнието на кѫщата могло да има значение само ако отвѣтникътъ е придобилъ собствеността й чрѣзъ давностно владѣние, каквото притезяние той не е прѣдявявалъ, слѣдователно, нѣма тукъ нарушение на отмѣненитѣ чл. чл. 1200—1208 отъ Гражданското сѫдопроизводство, друго, защото чл. 48 отъ сѫщото сѫдопроизводство може да се противопоставя на ищеца само въ случай на искъ за възстановление нарушено владѣние.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги Ионовъ, срещу рѣшението на Видинския окржженъ сѫдъ отъ 12 ноемврий 1901 год., подъ № 164, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 69 — (461) — 18 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша

Digitized by Google

доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 279, по описа за 1902 год., на Кръстю Г. Мечкарски, отъ гр. Вратца, срещу рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ отъ 12 февруарий 1902 год., подъ № 72.* — Въ сждебното заседание се яви Т. Теодоровъ, повѣренникъ на Кр. Мечкарски.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Моно Т. Моновъ, отъ гр. Вратца, заявилъ искъ противъ Кръстю Г. Мечкарски, отъ сжщия градъ, за 300 лева, стойность на опасения неговъ соватъ отъ овнитѣ на отвѣтника. Вратчанскиятъ градски мирови сждия съ рѣшението си № 1358/901 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Вратчанския окр. сждъ, който съ рѣшението си отъ 12 февруарий 1902 год., подъ № 72, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ въ размѣръ на 200 лева, по слѣдующитѣ съображения: „че отвѣтникътъ не отрича факта, че неговитѣ овни сж опасли трѣвата въ сова́та, но възразява, че той е взелъ сова́та подъ наемъ отъ К. Антонова и не знае ищецътъ да има часть въ него. Това възражение на отвѣтника се оборва отъ показанията на Кото Ив. Левордашки, който установява, че прѣзъ 1894 год. Кръстю Г. Мечкарски съ баща си Георги Мечкарски и съ свидѣтеля сж наели сова́та отъ ищеца Моно Т. Моновъ и че му сж заплатили 160 лева за неговата $^1/_4$ часть. Така, че твърдението му, че не знае каква часть има ищецътъ е неоснователно и не може да извини отвѣтника. Отъ удостовѣрението № 511, на Згориградската община се установява, че $^1/_4$ часть която е на ищеца има 200 декара, а отъ вѣщитѣ лица е установено, че 200 овни опасватъ за едно лѣто 200 декара въ сова́та, а трѣвнината на една овца е 1 левъ, слѣдователно, за 200 декара трѣбва да се заплати 200 лева на ищеца. Отъ показанията на Георги Мечкарски, Кото Г. Пенчевъ и Мустафа Алиевъ се установява, че той (ищеца) има една четвъртъ часть въ сова́та. Когато соватъ е билъ цѣлъ тогава е ималъ $^1/_8$ часть, но слѣдъ като се е продало отъ цѣлия соватъ половината, та отъ останалата (непродадена) половина има $^1/_4$ часть, това се вижда и отъ сумитѣ които е получавалъ. Показанията на Д. Ц. Калдърмовъ нѣматъ никакво значение, защото тоя свидѣтель нищо положително не установява колко пари е далъ К. Липовански, за какво ги е далъ, за дългъ ли или за соватъ, това не установява свидѣтеля. По тѣзи съображения, искътъ се явява основателенъ и доказанъ въ размѣръ на 200 лева, за които трѣбва да се осжди и отвѣтника". Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Вратчанскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 48, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ въпроса въ чие владѣние билъ опасения соватъ 6 мѣсеци прѣди нарушението на владѣнието, тъй като свидѣтелитѣ говорятъ само за врѣмето до 1894 год, а за послѣдующитѣ години до 1901 год. нищо не говорятъ; 2) чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, защото не взелъ въ съображение свидѣтелскитѣ показания, особено на свидѣтеля Калдърмовъ, отъ който се установявало, че той (отвѣтникътъ—касаторъ) е взелъ подъ наемъ сова́та отъ Ката Г. Антонова, чрѣзъ зетя ѝ Липовански, комуто той платилъ наема, а пъкъ Липовански повикалъ ищеца и му платилъ за неговата часть, тъй като соватъ билъ съпритежаванъ отъ Ката и ищеца, които всѣкога си дѣлили

Digitized by Google

наемната стойность; 3) чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото за оцѣнката нѣмалъ прѣдъ видъ, че вѣщото лице е казало какво цѣлиятъ соватъ дава приходъ 2000—2500 гр. годишно и че ищецътъ ималъ $^1/_8$ часть отъ цѣлия тоя соватъ или $^1/_4$ отъ половината, подиръ като другата половина била продадена на Згориградската община (споредъ общ. удостовѣрение № 511), така щото ималъ би право на $^1/_8$ отъ 2500 гроша = 62 лева 50 ст., а не 200 лева, и 4) чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 779 и 780 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото за искъ отъ 200 лева присѫдилъ на ищеца 88 л. разноски по дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отвѣтникътъ не е оспорявалъ на ищеца правото на владѣние за да може да му противопоставя чл. 48 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Слѣдователно, оплакването му за нарушение на тоя членъ, въ свързка съ чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство е неоснователно; 2) окржжниятъ сѫдъ обсѫжда въ рѣшението си показанията на свидѣтеля Калдърмовъ, но като не извлича отъ тѣхъ заключение въ полза на отвѣтника—касаторъ, не нарушава чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото тоя членъ му дава сувѣрено право той да оцѣнява свидѣтелскитѣ показания, стига да ги не извръща, а извръщение на показанията на тоя свидѣтель нѣма. Слѣдва че и второто касационно оплакване е неоснователно; 3) третото касационно оплакване развито устно отъ повѣреника на касатора, че нѣмалъ сѫдътъ доказателства колко сѫ били овнитѣ на отвѣтника и да ли тѣ, които той ималъ, сѫ опасли цѣлитѣ 200 декара соватъ на ищеца. Това оплакване е неоснователно, защото като взема за норма мнѣнието на експерта, че единъ соватъ отъ 200 декара може да се опасе въ едно лѣто отъ 200 овни и че трѣвнината на една овца е единъ левъ, окржжниятъ сѫдъ правилно осѫжда отвѣтника на 200 лева, причинени врѣди на ищеца, щомъ като цѣлиятъ му соватъ билъ отъ 200 декара, а да е извлѣкалъ ищецътъ нѣкаква полза отъ неопасана трѣва прѣзъ онова лѣто, отвѣтникътъ не се е домогвалъ, така щото безразлично е било колко овни — повече или помалко отъ 200 — той ималъ, и 4) послѣдното касационно оплакване е тоже неоснователно, защото окржжниятъ сѫдъ е направилъ надлежната смѣтка за да присѫди на ищеца разноски по дѣлото 88 лева, а повѣреникътъ на касатора не доказва съ своя смѣтка противното, за да може тя да бѫде провѣрена по касационенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационненъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Кръстю Г. Мечкарски, срещу рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ отъ 12 февруарий 1902 год., подъ № 72, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 70 — (462) — *18 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта

Digitized by Google

година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдсѣдателствующи членъ, Ат. Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Миновъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 296, по описа за 1902 год., на Санда Михай Кѫтева, отъ с. Бѣлени, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 27 февруарий 1901 год., подъ № 25.* — Въ заседанието яви се адвокатътъ С. П. Радановъ, повѣреникъ на Санда Михай Кѫтева.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Санда Михай Кѫтева, отъ с. Бѣлени, заявила на 4 февруарий 1899 год. искъ противъ брата си Маринъ Михай Кѫтевъ, отъ сѫщото село, за половина отъ движими и недвижими имоти, обозначени въ исковото ѝ прошение, останали ней и на брата ѝ отъ покойния имъ баща. Свищовскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си № 242/900 год. уважилъ искътъ въ по-голѣмата му часть. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 27 февруарий 1901 год., подъ № 25, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „отъ удостовѣрението на Бѣленския енорийски свещеникъ съ дата 29/I 1899 год., подъ № 3, се установява, че Михай Кѫтевъ се поминалъ на 12 декемврий 1878 год., а отъ удостовѣрението на Бѣленското селско общинско управление отъ 29 януарий 1899 год. се удостовѣрява, че прямитѣ и единствени наслѣдници на покойния Михай Кѫтевъ сѫ били Маринъ Михай Кѫтевъ и Санда Михай Кѫтева, страни по настоящето дѣло; 2) Санда Михай Кѫтева иска отъ брата си Маринъ Михай Кѫтевъ половината часть отъ бащино наслѣдство въ движими и недвижими имоти, означени въ исковото прошение и оцѣнени всички за 4721 лева; 3) повѣреникътъ на отвѣтника Маринъ Михай Кѫтевъ въ съдебното заседание на Свищовския окр. сѫдъ на 24 октомврий 1900 год. е поддържалъ, че прѣдявениятъ искъ за наслѣдство е билъ просроченъ на основание чл. чл. 1660 и 1663 отъ Гражданскитѣ отомански закони, като просроченъ молилъ е Свищовския окр. сѫдъ да го отхвърли. Тъй сѫщо и самиятъ отвѣтникъ Маринъ Михай Кѫтевъ въ съдебното заседание на Русенския апелативенъ сѫдъ на 13 февруарий 1901 година моли да се отхвърли прѣдявениятъ срещу него искъ, защото отъ двадесеть години имотитѣ владѣялъ, като имъ плащалъ данъка; 4) наслѣдодателтъ Михай Кѫтевъ се е поминалъ на 12 декемврий 1878 год. и тогава се е породило право за наслѣдство на наслѣдницитѣ му; слѣдователно, сѫ приложими въ случая ония закони, които сѫ дѣйствували у страната при откриването на наслѣдството, т. е. означенитѣ чл. чл. 1660 и 1663 отъ Гражданскитѣ отомански закони, а не чл. 205 отъ Закона за наслѣдството отъ 1889 год., нито пъкъ разпорежданията на Закона за давностьта отъ 1897 год., относително просрочието на исковетѣ; 5) прочее, наслѣдодателтъ Михай Кѫтевъ, като се е поминалъ на 12 декемврий 1878 год., и отъ тогава до прѣдявяването настоящиятъ искъ — 4 февруарий 1899 год. сѫ се изминали 21 години, 1 мѣсецъ и 23 дена; обаче, ако се вземе прѣдъ видъ, че е имало заведено частно производство № 135, по описа на Свищовския окр. сѫдъ за 1897 год. за подѣла на имоти между сѫщитѣ страни, което е било прѣкратено на 18 септемврий 1897 год., пъкъ отъ откриването на наслѣдството, — година 1878, сѫ се изминали

Digitized by Google

повече отъ 18 години, а отъ съдържанието на цитирания чл. 1660 отъ Гражданскитѣ отоманскн закони става явно, че слѣдъ изминуването на 15 години отъ откриването на наслѣдството, какъвто искъ и да бѫде прѣдявенъ относително наслѣдството отъ нѣкой наслѣдникъ, подлежи като просроченъ, да бѫде отхвърленъ; подобни искове, даже не подлежатъ на разглеждане „не се слушатъ", както се изразява Отоманскиятъ законъ. Самото обстоятелство, че наслѣдникътъ не се е заинтересувалъ, не се е погрижилъ за наслѣдството, не е потърсилъ никакъвъ движимъ или недвижимъ наслѣдственъ имотъ, въ продължение на 15 години, показва, че той се е отказалъ отъ наслѣдството, че е загубилъ каквото и да е право върху него. Въ подобенъ случай се е произнесалъ и Върховниятъ касационненъ сѫдъ съ рѣшенията си отъ 28 май 1893 год., подъ № 122 и отъ 13 декемврий 1896 год., подъ № 621, а при това не трѣбва да се изпуща изъ прѣдъ видъ, че съгласно чл. 1660 отъ Отоманския граждански законъ, тѫжбитѣ за наслѣдие, изсрочватъ се чакъ слѣдъ 15 години, безъ въ това отношение качеството на наслѣдственитѣ имоти да прави разлика Щомъ слѣдователно, ищцата си е заявила иска за наслѣдство въ 15 години, което касаторкитѣ не оспоряватъ, то всичкитѣ имъ по-нататъшни възражения правилно сѫ признати за неоснователни отъ Свищовския окр. сѫдъ. Тъй сѫщо Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 11 ноемврий 1896 год., подъ № 518, въ тълкуването на чл. 1660 отъ Гражданскитѣ отомански закони, е изказалъ подобно мнѣние: „въ основата на института за прескрипцията лежи едната отъ двѣтѣ теории за законната причина на всѣка прескрипция: или се прѣдполага, че по единъ или другъ начинъ се е удовлетворилъ оня, който прѣзъ течението на извѣстенъ срокъ, не е прѣдявилъ претенциитѣ си; или же обществото, за опазване своя редъ и спокойствие, полага единъ срокъ за всѣкакви претенции, слѣдъ изтичането на който тѣ нѣма да се слушатъ. Послѣдната отъ тѣзи двѣ теории, види се лежи въ основата на прескрипцията за наслѣдство"; 6) освѣнъ това отъ извършеното по протоколното опрѣдѣление на Свищовския окр. сѫдъ отъ 14 октомврий 1899 год. мѣстно дознание на 4 ноемврий 1899 год., именно отъ показанията на околнитѣ лица Спасъ Атанасовъ, Илия Ганчевъ, Ив. Яржмовъ, Павелъ Ржневъ, Иванъ Наспиновъ и Крачунъ Танасовъ, всички отъ село Бѣлени, се установява, че слѣдъ смъртьта на бащата на сѫдящитѣ се страни имало отъ тогава 22 години. Останалитѣ отъ него имоти все отвѣтникътъ Маринъ Михай Кѫтевъ владѣялъ, а не сестра му — ищцата Санда Михай Кѫтева; кѫщата била направена отъ сѫщия отвѣтникъ, понеже останалата отъ баща му била се съборила. Слѣдователно, отъ показанията на означенитѣ по-горѣ околни лица, като се установява, че слѣдъ смъртьта на наслѣдодателя — Михай Кѫтевъ — 12 декемврий 1878 год. — споредъ удостовѣрението и на Бѣленския енорийски свещеникъ отъ 29 януарий 1899 год., подъ № 3 — все отвѣтникътъ Маринъ Михай Кѫтевъ е владѣялъ останалитѣ отъ баща му имоти като свои, т. е. безъ да е имала сестра му отвѣтницата — Санда Михай Кѫтева каквато и да бѫде намѣса въ разработването и приходитѣ имъ, то, апелаторътъ, Маринъ Михай Кѫтевъ като е владѣялъ имотитѣ по-

Digitized by Google

вече отъ 15 години, въ негова полза сѫществува и приобретателна давность, и 7) прѣдъ видъ, че на ищцата Санда Михай Кѫтева е признато право на бѣдность отъ Свищовския окр. сѫдъ съ постановление отъ 27 февруарий 1899 год., то присѫденитѣ въ полза на държавното съкровище разноски съ настоящето рѣшение 80 лева и 11 ст. да се заплатятъ отъ речената Санда Михай Кѫтева, отъ с. Бѣлени, само като се подобри имотното ѝ състояние". — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 1660, 1663, 1672 и 1674 отъ Меджелето, защото счелъ че сънаслѣдственъ имотъ могалъ да се изгуби чрѣзъ просрочване, и защото отвѣтникътъ е признавалъ, че имотитѣ сѫ останали въ наслѣдство нему и на ищцата, слѣдователно, не могалъ да се полауза отъ просрочване.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, взе въ съображение: апелативниятъ сѫдъ констатирва въ рѣшението си, че въ продължение на повече отъ 21 години отъ врѣмето когато се е открило наслѣдството до дадата на исковото прошение, както и въ продължение на повече отъ 18 години отъ откриването на наслѣдството до заведения между сѫдящитѣ се сега страни споръ за дѣлба на наслѣдството, ищцата не е подирила отъ отвѣтника наслѣдствения си дѣлъ; само отъ това нейно мълчание апелативниятъ сѫдъ прави своето заключение че тя е просрочила искътъ си. Сѫщиятъ сѫдъ извлича заключение за придобивателната давность въ полза на отвѣтника отъ показанията на околнитѣ люди при извършеното въ окрѫжния сѫдъ дознание; обаче, независимо отъ въпроса че съ дознание не се доказва приобретателната давность по разума на чл. 829, въ свързка съ чл. 325 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, но и даннитѣ които сѫдътъ намира въ това дознание сѫ че имотитѣ все отвѣтникътъ а не ищцата владѣлъ, т. е. разработвалъ ги и имъ прибиралъ приходитѣ. Значи и въ дознанието сѫдътъ не намира нѣкои особени факти на владѣнието които отвѣтникътъ да е противопоставялъ на ищцата за да може да притежява, че той е владѣлъ и противъ нея изключително за себе си както е владѣлъ и противъ третитѣ лица; защото измежду нѣколко сънаслѣдници може само единъ да разработва общитѣ имоти, но отъ това не слѣдва че другитѣ сънаслѣдници не владѣятъ чрѣзъ него имотитѣ, понеже юридическо начало е че единъ сънаслѣдникъ владѣе за себе си и за другитѣ сънаслѣдници; сѫщо и обстоятелството гдѣто единъ отъ тѣхъ прибира приходитѣ, не изключва прѣдположението, произтекающе отъ реченото начало, че ги прибира и за другитѣ, на които е дълженъ споредъ юридическото основание на правото си, да даде смѣтка за прибранитѣ отъ него приходи. Щомъ, прочее, сънаслѣдникътъ владѣе за себе си и за другитѣ сънаслѣдници, просрочие въ правото не могатъ да си противопоставятъ единъ спрѣмо други, освѣнъ отъ момента когато прѣстане общността на владѣнието. Вънъ отъ дѣлбата сънаслѣдникътъ би могалъ да противопоставя владѣнието си на другитѣ сънаслѣдници само ако съ видими и безсъмнѣни факти обнаружва владѣнието си и противъ тѣхъ,

Digitized by Google

за примѣръ ако като управлява имотитѣ и имъ прибира приходитѣ, изрично се противи на намѣсата на другитѣ сънаслѣдници въ управлението, откаже да имъ признае право върху приходитѣ смятяющъ себе си за изключителенъ собственикъ. Такива факти апелативниятъ сѫдъ не констатирва въ рѣшението си, слѣдователно, нѣмалъ е основание да счита, че отвѣтникътъ може да противопоставя на ищцата придобивателна давность. Чл. чл. 1660 и 1663 отъ Меджелето не установяватъ прескрипция между сънаслѣдници на общъ нераздѣленъ имотъ. Това се обяснява отъ съдържанието на чл. 1672 отъ сѫщия законъ, споредъ който най-възрастниятъ отъ сънаслѣдницитѣ се ползува съ правото останало още неизсрочено на най-младия, защото имотътъ е общъ; най-стариятъ може да противопоставя на трети лица владѣнието на най-младия, защото то е и отъ негово име и той може да се ползува отъ него. Прочее, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ като не се е съобразилъ съ закона, сѫществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и оплакването за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 27 февруарий 1901 година, подъ № 25, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ *71 — (468) — 20 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Мънковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 210, по описа за 1903 год., на Българската народна банка, съ наслѣдницитѣ на покойния Хр. М Златоустовъ, отъ гр София, за 3000 лева.* — Въ заседанието се яви Георги Поповъ, прѣдставитель на Българската народна банка и Кр. Златоустова, съ повѣреника си Сл. Матовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Кръстина Златоустова, отъ гр. София, лично за себе си и като настойница на дѣцата си: Катерина, Мария, Матея и Богдана Златоустови, съ искова молба отъ 14 априлъ 1901 год до Софийския окржженъ сѫдъ, заявила искъ противъ Българската народна банка за вдигане неправилно наложенъ запоръ върху една сума отъ 3000 лева, находяща се въ дружеството „Ню-Йоркъ", Софийскиятъ окржженъ сѫдъ отхвърлилъ искътъ. Ищцитѣ апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „странитѣ признаватъ, а и отъ прѣдставенитѣ доказателства явствува, че покойниятъ наслѣдодатель на ищцитѣ Хр. Златоустовъ на 18 августъ 1892 год. сключилъ съ дружеството „Ню-Йоркъ" договоръ за застраховане на животъ, като е стипулиралъ съ послѣдното да му то заплати въ случай на прѣживѣване слѣдъ 20 години сумата 10.000 л. златни, а въ случай

Digitized by Google

на омъртьта му до тоя срокъ сѫщата сума да се заплати на неговитѣ правоимѣющи (à mes ayauts droit). При такова положение на договорната клауза за изхода на процеса важи да се опрѣдѣли да ли застрахованата сума съ прѣдсрочната смъртъ на Златоустова е минала въ наслѣдството му и като така е станала и достояние и на кредиторитѣ му, или пъкъ тя винаги е стояла вънъ отъ неговото наслѣдство и въ тоя случай, като чия собственость. Отговоритъ на тия въпроси се съдържа въ юридическия характеръ на застрахователния договоръ, който по Конструкцията си не подпада въ общоизвѣстнитѣ въ Закона за задълженията и договоритѣ, а прѣдставлява единъ *sui generis* договоръ, подходящъ подъ нормитѣ на чл. чл. 32 и 33 отъ Закона за задълженията И наистина чл. 33 отъ Закона за задълженията позволява, като изключение отъ общото право на едно лице да встѫпва въ съглашение не само за своя лична полза, но и за полза на трето лице, стига такова да е било условието на контрагентитѣ. Но и въ тоя случай закона изисква за да се създаде едно изключително право на трето лице, послѣдното да е точно и ясно означено въ договора и да е заявило, че желае да се ползува отъ него, отъ което слѣдва, че когато се стипулира въ полза на трети лица, за да може по тоя начинъ да се създаде за тѣхъ едно изключително право върху застрахованата сума, иска се, щото тѣ да бѫдатъ изрично означени въ застрахователния договоръ. Не стане ли това, счита се, че застраховането е извършено въ полза на лица неопрѣдѣлени, а тогава застрахованата сума, като собственость на застрахования по силата на чл. 32 отъ Закона за задълженията и договоритѣ припада въ неговото наслѣдство, resp. и на кредиторитѣ му. Така като е за специялния случай важи да се види да ли съ клаузата „на моитѣ правоимѣющи“ въ полицата на Хр. Златоустова се обематъ само жена му и дѣцата му, както тѣ претендиратъ, или пъкъ съ нея се подразбиратъ и кредиторитѣ му. Тая терминология на юридически езикъ обема не само наслѣдницитѣ въ смисъль на Закона за наслѣдството, но и всички ония, които иматъ нѣкакво право срещу починалия. Но и тукъ, както изобщо въ договоритѣ за тълкуването на послѣднитѣ важи не буквата на употрѣбенитѣ изражения, но намѣрението на контрагентитѣ (чл. 36 отъ Закона за задълженията). А повече отъ вѣроятно е, че покойниятъ Златоустовъ, който, като е сключвалъ договора, е билъ женещъ и ималъ дѣца, ще да е ималъ прѣдъ видъ тия свои ближни, тѣхната сѫдба той ще да е искалъ да обезпечи съ тая подарена тѣмъ сума, а не сѫдбата на кредиторитѣ си. Впрочемъ, такова едно тълкуване е напълно съобразно съ нѣщата въ живота и противното би било едно извръщение на волята на покойния Златоустовъ. Прочее, щомъ отъ изказанитѣ съображения слѣдва, че покойниятъ Златоустовъ се е застраховалъ само въ полза на жена си и дѣцата си, които съ завеждането на иска достатъчно установяватъ, че приематъ така направеното въ тѣхна полза още на 18 августъ 1892 год. дарение, а реплизирането му е било отложено за до смъртьта на Златоустова, то наложениятъ отъ Българската народна банка секвестъръ върху застрахованата сума, като наложенъ не върху личниятъ имотъ на Златоустова, а на оня на ищцитѣ, подлежи да се признае за непра-

Digitized by Google

виленъ и рѣшението на окржжния сждъ да се отмѣни". — Съ рѣшението си отъ 4 декемврий 1902 год., подъ № 176, отмѣнилъ онова на Софийския окржженъ сждъ отъ 13 юний 1901 год. и уважилъ искътъ на ищцитѣ. — Срещу това рѣшение Българската народна банка подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква: че Софийскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 326, 435, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 32 и 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото вмѣсто да потърси общото намѣрение на странитѣ, изразено въ договора въ момента на сключването му, прѣдполага и изхожда само отъ намѣрението на едната страна, неизразено никждѣ и изтъкнато отъ нейнитѣ наслѣдници въ течението на процеса, и защото изкривилъ изричния и ясния смисъль на клаузата въ договора съдържащъ се въ положението: да се изплати (премията) à mes ayauts droit.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣренитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ рѣшението на апелативния сждъ, договорътъ, който е прѣдметъ на разглеждане по настоящето дѣло, е застраховане на животъ съ условие, щото въ случай на смъртъ застрахованата сума да се заплати на правоимѣющитѣ. Смъртьта на застрахования е настжпила прѣди срока, и на апелативния сждъ е подлежало да разрѣши, кому трѣбва да се заплати застрахованата сума. Въ послѣдния случай договорътъ за застраховане приима формата на договоръ въ полза на трети лица, както е опрѣдѣленъ отъ втората алинея на чл. 33 отъ Закона задълженията и договоритѣ и апелативниятъ сждъ правилно е приелъ, че третитѣ лица тукъ съ приемането на направеното имъ прѣдложение ставатъ собственици на застрахованата сума отъ момента на сключването на договора. По-нататъкъ Софийскиятъ апелативенъ сждъ е обсждилъ въпроса, какви лица се разбиратъ въ понятието „правоимѣющи" и е призналь, че колкото въ понятието — правоимѣющи и да се разбиратъ обикновено и кредиторитѣ, въ случая волята на контрагентитѣ е била да се разбиратъ изключително съпругата и дѣцата на покойния Златоустовъ. Съ това си тълкуване волята на контрагента Златоустовъ, апелативниятъ сждъ не извращава понятието „правоимѣющи", а му дава значението, което то има въ дадения договоръ по негово, на сжда, убѣждение. Ако въ чл. 32 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, думата „правоимѣющи" се употрѣбява въ широкъ смисъль отъ законодателя, който разбира и кредиторитѣ, това не значи, че тая дума въ всичкитѣ случаи трѣбва да има сжщото значение и че не може да бжде употрѣбена отъ странитѣ въ единъ договоръ въ по-тѣсенъ смисъль, като се изключаватъ кредиторитѣ, както е случая съ сключения договоръ по чл. 33 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Софийскиятъ апелативенъ сждъ не постжпва незаконно, като за установяване значението на думата „правоимѣющи" въ прѣдметния договоръ е потъжилъ, каква е била волята на покойния Златоустовъ, застрахованото лице. И дѣйствително въ това отношение важна е волята на застрахованото лице, а не на застрахователя, който нѣма причини за да се

Digitized by Google

противи на волята на застрахованото лице да облагодѣтелствува едни или други трети лица. Безъ съмнѣние и въ тоя случай е необходимо съгласието и на застрахователя, т. е. и на двѣтѣ страни, които сключватъ застрахователния договоръ, но за да се констатира ясно границитѣ на това съгласие, първенствующе значение има установяването волята на застрахованото лице, което именно и налага условието за третитѣ благодѣтелствувани лица. За това Софийскиятъ апелативенъ сждъ като е търсилъ, каква е била въ дѣйствителность волята на покойния Златоустовъ относително лицата, които той е искалъ да облагодѣтелствува въ случай на своята смъртъ, за да опрѣдѣли по тоя начинъ и съгласието на контрагентитѣ относително границитѣ на лицата, които въ случая подпадатъ въ понятието правоимѣющи, не е постжпилъ въпрѣки закона и не е нарушилъ чл. чл. 326, 435, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство. Апелативниятъ сждъ не е опровергавалъ съ това съдържанието на писменията договоръ съ прѣдположения, а е далъ на понятието „правоимѣющи“ въ договора онова значение, каквото то има, като се е ржководилъ отъ правилата на логиката и отъ всичкитѣ доказателствени срѣдства, каквито неограничено се дапущатъ въ тоя случай.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ сждъ намира подадената отъ Българската народна банка касационна жалба неоснователна и **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Българската народна банка, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ № 176, отъ 4 декемврий 1902 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ *72 — (473) — 22 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седми юний хилядо-деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 203, по описа за 1904 год., на Теодосъ Димитровъ, отъ гр. София, съ Николина Ст. Бѣчварова, отъ сжщия градъ, за 450 кв. метра мѣсто.* — Въ сждебното заседание се явиха Теодосъ Димитровъ, съ повѣреницитѣ си Гавр Л. Орошаковъ и д-ръ Ал. Радевъ и Николина Бѣчварова, съ повѣреника си Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Теодосъ Димитровъ, отъ гр. София, съ исково прошение отъ 19 май 1900 год. до Софийския окр. сждъ, завелъ искъ противъ Николина Ст. Бѣчварова, отъ сжщия градъ, за правособственость и отстжпване и прѣдаване на едно праздно мѣсто отъ 450 кв. метра, оцѣнено за 3170 лева, находяще се въ гр. София, на улицитѣ „Алабинска“ и „Лавеле“. Софийскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си отъ 11 юний 1903 год., подъ № 250, осждилъ Николина Бѣчварова да отстжпи и прѣдаде на Теодосъ Димитровъ само 40 кв. метра, а останалата часть отъ тоя искъ отхвърлилъ, като недоказанъ. Недоволни отъ това рѣшение и двѣтѣ страни, апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 10 февруарий

Digitized by Google

1904 год., подъ № 29, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ всецѣло искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „Теодосъ Димитровъ моли да се осѫди Николина Бъчварова да му отстѫпи и прѣдаде 450 кв. метра мѣсто, въ гр. София, между ул. ул. „Алабинска“ и „Лавеле“ и съседитѣ Митовичъ и Г. Панайотовъ, защото това мѣсто било негово по покупка отъ първоначалнитѣ му собственици, както това се установявало отъ двата му крѣпостни актове № 110, отъ 24 априлъ 1893 год. и № 70, отъ 8 априлъ 1896 год. и то мѣстото, неправилно сѣ държало отъ отвѣтницата. За крѣпостния актъ № 70 нѣма никакъвъ споръ, отвѣтницата признава неговата валидность и правата на ищеца по тоя актъ, тя само възразява едно, че тоя актъ не се отнася до спорното мѣсто, че мѣстото, означено въ тоя актъ не се държи отъ нея, отвѣтницата. Прѣдъ видъ на туй, и понеже не сѫ прѣдставени никакви доказателства за противното, трѣбва да се признае, че крѣпостниятъ актъ № 70 на ищеца нѣма никакво значение за настоящето дѣло и че единствено сериозно доказателство за правата на ищеца се явява крѣпостниятъ му актъ № 110, отъ 24 априлъ 1893 година. Отвѣтницата признава, че мѣстото обозначено въ крѣпостния актъ № 110, се намира въ нейно владѣние, но твърди, че тя правилно държи тоя имотъ и не трѣбва да го отстѫпва на ищеца, защото крѣпостниятъ актъ на ищеца не е редовенъ, и като такъвъ не може да му създаде никакви права, и защото тя, отвѣтницата, по-рано и по надлежния редъ е станала собственица на спорния имотъ по покупка отъ сѫщия му собственикъ братя Ангелъ и Богданъ Иванови, отъ които по-послѣ го билъ купилъ и ищеца. Отвѣтницата възражава, че крѣпостниятъ актъ № 110, на когото ищецътъ основава своитѣ претенции, не доказва нищо, защото билъ издаденъ вслѣдствие на нѣкаква публична продажба, когато въ сѫщность такава продажба не е имало, и второ, защото тоя актъ билъ издаденъ за единъ имотъ, върху който имало наложенъ по-отрано запоръ отъ страна на отвѣтницата. Отъ обясненията на странитѣ, отъ заявлението на Богданъ и Ангелъ Иванови и Константинъ Размовъ до сѫдебния приставъ съ дата 3/II 1893 год., отъ удостовѣрението № 6816, отъ 30/X 1900 год. на сѫдебния приставъ при Софийския окр. сѫдъ, както и отъ крѣпостния актъ № 110, отъ 24 априлъ 1903 год. се установява, че спорното мѣсто, като собственость на братята Богданъ и Ангелъ Иванови за дългъ на тия послѣднитѣ къмъ Коста Н. Размовъ въ началото на 1893 год. е било посочено на сѫдебния приставъ за продаване на публична продань; че послѣ по взаимното съгласие на длъжницитѣ братя Иванови и кредитора Размовъ това мѣсто дѣйствително е било продадено отъ пристава въ единъ кѫсъ срокъ и безъ да сѫ били направени нуждитѣ обявления и публикации и е възложено върху Теодосъ Димитровъ, който и броилъ за него сумата 2420 лева; че тая продажба е била утвърдена и на основание на туй Теодосъ Димитровъ се снабдилъ съ крѣпостния актъ № 110. Слѣдователно, тоя крѣпостенъ актъ е издаденъ вслѣдствие на една публична продажба, каквато въ сѫщность не е имало, защото едно отъ най-сѫщественитѣ условия за да може една продажба да се счита че е публична, именно нейното обявление, даването глас-

Digitized by Google

ность, публичността въ случая, е отсѫтствувало. Слѣдователно, тоя крѣпостенъ актъ е издаденъ по погрѣшка, като за имотъ придобитъ на публична продань, и тая грѣшка е до толкова сѫществена, щото лишава въпросния крѣпостенъ актъ отъ всѣкакво значение; тъй като единъ е реда и едни документи се изискватъ за да може да се снабди единъ купувачъ съ крѣпостенъ актъ за имотъ купенъ на публична продажба и съвършено другъ редъ и други доказателства се изискватъ за сѫщото при частнитѣ продажби; обстоятелството, че въпросната продажба на врѣмето си е била утвърдена, нѣма никакво значение за сегашната отвѣтница, защото тя не е участвувала въ нея. Но ако крѣпостниятъ актъ № 110 е безъ значение, като издаденъ по погрѣшка, то заедно съ него пада единственото доказателство, на което ищецътъ основава своя искъ; той, ищецътъ нѣма придобити крѣпостни права върху спорния имотъ, защото нѣма надлежно издаденъ крѣпостенъ актъ за тоя имотъ. Отъ удостовѣрението № 3254, отъ 7/III 1900 год. на сѫдебния приставъ при Софийския окр. сѫдъ се вижда, че върху 300 кв. метра отъ въпросното мѣсто прѣди продаването му на Теодосъ Димитровъ, е имало наложенъ запоръ отъ Николина Бъчварова за обезпечение иска на тая послѣдната по гражданското ѝ дѣло № 596/92 год., а отъ рѣшението № 180, отъ 30 юлий 1893 год. на Софийския окр. сѫдъ се вижда, че тоя искъ е билъ за правособственость на въпросното мѣсто; но въ такъвъ случай мѣстото ѝ не е могло да се продава и купува, защото запоритѣ при подобни спорове иматъ за цѣль да спратъ прѣди всичко прѣхвърлянето на спорния имотъ, слѣдователно Теодосъ Димитровъ е купилъ единъ имотъ като имотъ на братя Иванови и въ единъ моментъ, когато тоя имотъ е билъ непродаваемъ; прѣдъ видъ на туй, и понеже по-послѣ се указало, че собственица на тоя имотъ е била Николина Бъчварова, както това се вижда отъ горѣупоменатото рѣшение, то очевидно, сдѣлката на Теодосъ Димитровъ съ братя Иванови лично или посрѣдствомъ сѫдебния приставъ за покупко-продажбата на въпроснитѣ квадратни метра отъ това мѣсто е нищожна. Отъ прѣдставенитѣ отъ отвѣтницата документи, а именно отъ продавателния записъ съ дата 10/II 1892 год., рѣшението на Софийския градски мирови сѫдия отъ 25 януарий 1894 год., протокола на сѫдебния приставъ отъ 2 априлъ 1894 год., крѣпостния актъ № 12, отъ 10 юний 1900 год., продавателния записъ съ дата 5 августъ 1892 год., рѣшението № 180, отъ 3 юний 1898 год. на Софийския окр. сѫдъ, протокола на сѫдебния приставъ отъ 9 февруарий 1894 год. и крѣпостенъ актъ отъ 19 ноември 1893 год. се установява, че отвѣтницата Николина Бъчварова съ два частни продавателни записи купила отъ братята Богданъ и Ангелъ Иванови мѣстото, което сега се иска отъ ищеца Теодосъ Димитровъ; че тя, отвѣтницата, слѣдъ като по тоя начинъ купила, по-послѣ се снабдила съ сѫдебни рѣшения, съ които е призната за собственица, а на основание на тия рѣшения снабдила се и съ съотвѣтствующи крѣпостни актове и била въведена въ владѣнието на спорния имотъ. Щомъ като по тоя начинъ отвѣтницата владѣе въпросното мѣсто, то тя добрѣ го владѣе и прѣдъ нейнитѣ права и владѣние ще трѣбва да отстѫпятъ претенциитѣ на

Digitized by Google

ищеца, които се опират на някаква несъществующа публична продажба или пък на частна продажба, необлѣчена въ нотариаленъ актъ. Възражението на ищеца, че отвѣтницата Бъчварова не могла да купи това мѣсто съ своитѣ продавателни записи, защо върху него по отрано Българската народна банка имала ипотека и запрѣтителна статия № 51/90 год. и не била извѣстявала банката, е отъ една страна несъществено, защото съ това не се доказватъ правата на ищеца, отъ друга страна това възражение е неоснователно, защото никѫдѣ законътъ не обявява подобни продажби за недѣйствителни, нито пъкъ се изисква съгласието на ипотекарния кредиторъ. Обстоятелството по кой начинъ и съ чии пари е била снета въпросната запрѣтителна статия и вдигната ипотеката, както и прѣдставенитѣ въ това отношение доказателства сѫ безъ значение за дѣлото". — Срещу това рѣшение Теодосъ Димитровъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 280 и 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не далъ значение на крѣпостния му актъ № 70, безъ да е имало възражение отъ противната страна, че той не се отнасялъ къмъ спорното мѣсто, и защото присѫдилъ на отвѣтницата повече, отъ колкото тя е искала, и не се произнасалъ върху доводитѣ му, че сѫ прѣдставили доказателства, че актътъ № 70 се отнася до мѣстото, което той търси; 2) чл. 1004 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно приелъ, че публичната продажба е нищожна, като е извършена безъ публикация, макаръ това да е станало съ съгласието на взискателя и длъжника; 3) нарушилъ закона, като е приелъ, че сѫществуването на запоръ върху недвижимия имотъ прѣчилъ за извършването на публична продань върху тоя имотъ; 4) чл. 1039 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото допусналъ продаването на недвижимъ имотъ, върху който е имало запрѣщение поради ипотекирането му, и 5) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото прѣдпочелъ частнитѣ продавателни актове на госпожа Бъчварова, прѣдъ неговитѣ крѣпостни актове, и защото далъ сила на рѣшенията, прѣдставени по дѣлото и издадени подиръ отмѣната на Закона за частнитѣ актове отъ 1891 година.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) първото оплакване на касатора не се оправдава отъ дѣлото и за това е неоснователно. И дѣйствително, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ констатирва въ рѣшението си, че противната страна е възразявала въ смисъль, че крѣпостниятъ актъ № 70 не се отнасялъ къмъ спорното мѣсто; абаче, отъ дѣлото не се вижда, щото сегашниятъ касаторъ да е прѣдставилъ нѣкакви доказателства за противното и щото тия доказателства да не сѫ били оцѣнени отъ Софийския апелативенъ сѫдъ. Отъ друга страна, Николина Ст. Бъчварова не е ищца по дѣлото, а отвѣтница, и за това спрѣмо нея не може да става оплакване, че й било присѫдено повече отъ колкото е искала; 2) касаторътъ не показва кой законъ е нарушилъ Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е приелъ, че не може да

Digitized by Google

се продава имотъ, върху който има запоръ. Такъвъ законъ, обаче, нѣма, а има постановлението на чл. 590 отъ Гражданското сждопроизводство, споредъ което апелативниятъ сждъ е правилно счелъ, че не е могалъ да се продава прѣдметниятъ недвижимъ имотъ, върху който е имало възбрана за обезпечение иска на Николина Ст. Бъчварова. Обясненията на касатора въ това отношение се отнасятъ къмъ случая, когато запорътъ е наложенъ за обезпечение въобще на искъ или за изпълнение на изпълнителенъ листъ, а не и къмъ случая, когато той е наложе но вслѣдствие на искъ за право на собственость върху сжщия имотъ и когато, както правилно обяснява апелативниятъ сждъ, запорътъ прѣпятствува за отчуждението на имота по който начинъ и да би било. При тия обстоятелства, щомъ върху прѣдметното мѣсто е имало запоръ отъ страна на Николина Ст. Бъчварова за обезпечение иска й за правото на собственость върху сжщото мѣсто, което и е било ней отпослѣ присждено. Апелативниятъ сждъ е постжпилъ съгласно съ закона, като е приелъ, че то не е могло да бжде отчуждаемо и че на това основание трѣбва да падне и продажбата, на основание на която касаторътъ е станалъ собственикъ на това мѣсто; 3) така сжщо е неоснователно и оплакването на касатора за нарушението чл. 1039 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като въ случая по отношение къмъ Николина Бъчварова сжществува не публична продань, а обикновена продажба, къмъ която не могатъ да се приспособятъ правилата на принудителната продажба. Запрѣщението, прочее, наложено върху недвижимъ имотъ вслѣдствие ипотекирането му не прѣпятствува за продаването на имота, понеже ипотеката слѣдва имота. Ако чл. 1039 отъ Гражданското сждопроизводство постановява, че задълженията на длъжника по ипотеката могатъ да прѣминатъ върху купувача само по взаимното съгласие между него и ипотекарния заемодавецъ, това постановлеиие не може да се приспособява и къмъ доброволната продажба, а изключително къмъ принудителната, вслѣдствие правилото въ тая материя, че публичната продажба пюржира ипотеката; 4) най-послѣ неоснователно е оплакването на касатора за нарушението чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като щомъ апелативниятъ сждъ е приелъ, че единъ крѣпостенъ актъ на ищеца не се отнася до спорното мѣсто, а другиятъ е недѣйствителенъ, не е могалъ да постжпи инакъ, освѣнъ да уважи продавателнитѣ актове на отвѣтницата, която, при тия обстоятелства, не е и била длъжна нищо да доказва; 5) обаче, оплакването на касатора за нарушението чл. 1004 отъ Гражданското сждопроизводство трѣбва да се признае за основателно. Споредъ тоя членъ, длъжникътъ и взискательтъ могатъ да покажатъ на сждебния приставъ мѣстото, срокътъ и реда на публичната продань, а подъ редъ се разбира главно публикацията на обявлението за проданьта, както е вече Върховниятъ сждъ разяснилъ между друго въ рѣшението си № 187 отъ 1897 година. Това, прочее, постановление на закона дава право на длъжника и взискателя, по взаимно съгласие, да измѣняватъ реда на проданьта и по отношение на публикацията, която е прѣдвидена именно въ интереса на длъжника и взискателя, а не въ нѣкакъвъ публиченъ интересъ, както погрѣшно

Digitized by Google

мисли Софийскиятъ апелативенъ сждъ. Че това е така, вижда се и отъ обстоятелството, че запазването правилата за публикацията на обявленията е поставено отъ закона въ чл. 1054 въ зависимость отъ волята на странитѣ, което така сжщо отъ друга страна подкрѣпя казаното погорѣ за правото на длъжника и взискателя да се съгласяватъ, щото публичната продань да се извърши и безъ особена публикация. Не може, слѣдователно, да се оправдае, отъ законна точка, дѣйствието на апелативния сждъ по настоящето дѣло, който е унищожилъ публичната продань, извършена по настоящето дѣло, е само за това, че при извършването ѝ не е станала нужната публикация. Софийскиятъ апелативенъ сждъ не можеше въ случая да унищожи публичната продань не само поради казаното съгласие между взискателя и длъжника, но и поради постановлението на чл. 1054 отъ Гражданското сждопроизводство, а така сжщо поради това, че публичната продажба е била утвърдена, отъ което слѣдва, че сж били покрити всичкитѣ недостатъци, каквито биха могли да сжществуватъ въ нея при извършването ѝ. За това Софийскиятъ апелативенъ сждъ като е унищожилъ публичната продажба, отъ която води правата си касаторътъ само на това основание, че не е била извършена публикация, е допусналъ криво тълкуване и е нарушилъ чл. 1004 отъ Гражданското сждопроизводство. Това нарушение на закона е въ случая сжществено, тъй като, макаръ апелативниятъ сждъ и да е разрѣшилъ дѣлото и на друго основание, а именно възъ основа на сжществувавшия запоръ, той не е, обаче, констатиралъ, че запорътъ е билъ наложенъ върху цѣлото спорно мѣсто.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационненъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ № 29, отъ 10 февруарий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 1004 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ *73 — (479) — 20 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седми юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 628, по описа за 1901 год., на Христо Шипковъ, живущъ въ с. Вакарелъ, Пенко Шипковъ, живущъ въ гр. Хасково и капитанъ Антонъ Шипковъ, живущъ въ гр. Татарь-Пазарджикъ, срещу рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 22 май 1901 год., подъ № 152.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Христо Д. Поповъ, отъ г. Казанлъкъ, заявилъ искъ противъ Христо, Пенко и капитанъ Антонъ Шипкови, отъ сжщия градъ, за да му изплатятъ единъ записъ съ дата 27 февруарий 1883 год., издаденъ отъ покойния имъ баща на сума 420 гр. съ лихвитѣ имъ. Хасковскиятъ мирови сждия съ рѣшението си № 149/900 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ сж апелирали прѣдъ Хасковския окр. сждъ, който съ рѣшението си отъ 22 май 1901 год.,

Digitized by Google

подъ № 152, потвърдилъ онова на мировия сѫдия, по слѣдующитѣ съображения: „съ обтѫжното рѣшение на Хасковския градски мирови сѫдия отъ 15 декември № 1490, апелаторитѣ сѫ осѫдени, като наслѣдници на баща си Дачко Тоневъ, да заплатятъ на въззиваемия 84 лева, лихвитѣ по 12% отъ 27 августъ 1883 год. и разноски сѫдебни по водене на дѣлото 69·80 лева, както и за даденитѣ му на свещеника 3 лева. Апелаторитѣ, както въ възивната си жалба, така и явившиятъ се Пенко Шипковъ въ днешното сѫдебно заседание молятъ да се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия и отхвърли искътъ на въззиваемия и се осѫди на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, понеже записътъ билъ на заповѣдь и се изсрочвалъ въ продължение на 5 години и че подигнатото съмнѣние въ подписа на наслѣдодателя, положенъ въ прѣдставения записъ не може да се опровергае, освѣнъ чрѣзъ сличаване на подписа съ други подобни и несъмнѣни подписи или чрѣзъ разпитване на свидѣтели, подписавши въ акта, а въ случая нито едното, нито другото било извършено, освѣнъ това, явившиятъ се възивникъ твърди, че не били приели наслѣдството; отъ прѣдставения записъ на заповѣдь съ дата 27 февруарий 1883 год. на сума 420 гр. или 84 лева и опроверганото съмнѣние въ подписа на наслѣдодателя, положенъ въ сѫщия записъ отъ свидѣтеля Димитъръ Тоневъ, разпитанъ подъ клетва отъ Казанлъшкия мирови сѫдия на 22 септемврий 1899 год., искътъ на възиваемия е напълно доказанъ. Слѣдва да се уважи, както и на лихвитѣ падежа на записа до изплащането, на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, въ каквато смисль е издаденото рѣшение и слѣдва да се потвърди, като правилно издадено и се осѫди на разноситѣ за воденето въ втората инстанция. Възраженията на апелатора, че записътъ билъ на заповѣдь и се изсрочвалъ съ 5 години, съгласно чл. 145 отъ Турския търговски законъ, е неоснователно, защото по чл. 146 отъ сѫщия законъ за да захване да тече този срокъ, както записътъ на заповѣдь и мѣнителницата, трѣбва да има протестъ, а щомъ такъвъ не е имало, то записътъ на заповѣдь се обърналъ на обикновено задължение и изсрочването е на общо основание, съгласно чл. 1660 отъ Турското гражданско сѫдопроизводство, който срокъ е спазенъ; що се отнася до възражението, че съмнѣнието на подписа не могло да се опровергава съ свидѣтели, сѫщо не е основателно, понеже въ чл. 486 п. 2 е казано чрѣзъ разпита на свидѣтелитѣ които се подписали на акта, или на която се облѣга нѣкоя отъ странитѣ за потвърждение или опровергание истиностьта на акта, а още повече за съмнѣнието заявено противъ акта, слѣдователно може съмнѣнието да се опровергава съ свидѣтели, както е било допуснато отъ мировия сѫдия; възражението на явившия се възивникъ, че не приели наслѣдството на наслѣдодателя и не могли да отговарятъ, като голословно и съ нищо не подкрѣпено, слѣдва сѫщо да се остави безъ послѣдствие. Странитѣ не приеха прѣдложената имъ спогодба". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Хасковскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 145 отъ Турския търговски законъ, защото отсѫтствието на протестъ не могло да обърне единъ записъ на заповѣдь въ обикновено задължение, просрочвано въ 15-годишенъ срокъ.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Хасковскиятъ окр. сѫдъ неправилно е изтълкувалъ чл. 146 отъ Турския търговски законъ, като е счелъ, че, защото не билъ протестиранъ записътъ се е обърналъ на обикновено задължение, което се изсрочва въ 15 години, съгласно чл. 1660 отъ Отоманския граждански законъ. Това тълкуване вѣроятно сѫдътъ извлича отъ буквата на речения чл. 146, като прѣводъ на чл. 189 отъ Французския търговски законъ, гдѣто стои: „отъ деньтъ на протеста"; обаче общеприето е, че тѣзи думи трѣбва да се разбиратъ въ смисъль: „отъ деньтъ когато трѣбало да се протестира", така щото, ако и непротестиранъ, записътъ се изсрочва въ 5 години отъ деньтъ, когато е трѣбало да се протестира. Като е приелъ противното, Хасковскиятъ окр. сѫдъ не се е съобразилъ съ закона и за това сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдователно касационното оплакване е основателно за туй нарушение.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационненъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Хасковския окр. сѫдъ отъ 22 май 1901 год., № 152, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 74 — (490) — 22 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на девети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Миньовъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 642, по описа за 1901 год., на Стоименъ Стояновъ, отъ с. Жабокрѣтъ и Георги Капановъ, отъ гр. Кюстендилъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сѫдъ отъ 15 май 1901 година.* — Въ сѫдебното заседание се яви адвокатътъ С. С. Бобчевъ, писмено опълномощенъ отъ Стоименъ Стояновъ и Георги Капановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мустафа Ахмедовъ, отъ гр. Кюстендилъ, заявилъ искъ противъ Стоименъ Стояновъ, отъ с. Жабокрѣтъ, и Георги Капановъ, отъ гр. Кюстендилъ, за възстановление нарушено владѣние на една нива. Кюстендилскиятъ околийски мирови сѫдия съ рѣшението си № 900/97 год. отхвърлилъ иска. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 15 май 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ по слѣдующитѣ съображения: 1) „апелаторътъ Мустафа Ахмедовъ въ качеството си на първоначаленъ ищецъ, настоява да бѫдатъ осѫдени отвѣтникътъ Стоименъ Стояновъ и третото отвѣтно лице Георги Капановъ, да му възстановятъ нарушеното владѣние върху собствената му часть отъ прѣдметната нива; 2) отвѣтникътъ Стоименъ Стояновъ не отрича, за че изоралъ спорната нива, но прави възражение, че той това билъ направилъ по заповѣдь на третото отвѣтно лице Георги Капановъ — обстоятелство, признато отъ повѣреника на Капанова, но това направилъ,

Digitized by Google

защото владѣялъ тая нива 4—5 години като собственикъ, безъ да прѣдставлява нѣкакви доказателства, като сѫщеврѣменно прѣдставлява, че Капановъ е билъ пълномощникъ на Адиле и Фатиме Ахмедъ Вегови, за чийто дългъ е била продадена и прѣдметната нива на публиченъ търгъ и купена отъ ищеца — Мустафа Ахмедовъ; 3) че ищецътъ Мустафа Ахмедовъ е собственикъ и въ послѣдствие фактически владѣтель върху сѫщата нива се доказва напълно отъ прѣдставения крѣпостенъ актъ съ дата 15 мартъ 1897 год., № 35, и отъ въдворителния протоколъ съ дата 21 май 1897 год., слѣдователно, щомъ ищецътъ е въведенъ въ владѣние отъ изпълнителната власть, никой нѣма право да му отнеме това владѣние до като не докаже прѣдварително правото си на собственость; 4) показанията на разпитанитѣ прѣдъ мировия сѫдия свидѣтели или най-малко не могатъ да оборятъ искането на ищеца, тъй като тѣ говорятъ само въ такава смисъль, че третото лице Капановъ владѣялъ нивата 4—5 години, но да ли като собственикъ или пълномощникъ на длъжницитѣ Адиле и Фатиме, не знаятъ; 5) удостовѣрението съ дата 14 юний 1897 год., подъ № 3026, писмото съ дата 12 мартъ 1897 год., подъ № 898 и удостовѣрението № 16, издадено отъ Багренската община на 17 августъ 1896 год., сѫдътъ не ги взема въ съображение, тъй като тѣ нѣматъ рѣшающе значение по настоящето дѣло, и 6) при сѫществуването на горѣнаведенитѣ обстоятелства, сѫдътъ признава, че на ищеца незаконно му е нарушено владѣнието отъ третото лице Капанова, което слѣдва да бѫде осѫдено да му го възстанови, като заплати и всичкитѣ разноски за двѣтѣ инстанции, а искътъ спрѣмо Стоименъ Стояновъ слѣдва да се отхвърли, понеже той е дѣйствувалъ за смѣтка на третото лице Георги Капановъ". — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Кюстендилскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 49 и 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, щомъ отъ свидѣтелитѣ се установило, че Георги Капановъималъ фактическото владѣние, крѣпостниятъ актъ на ищеца, както и въдворителниятъ му протоколъ нѣматъ значение, а съображението на сѫда, че Капановъ е владѣлъ като пълномощникъ, не се подкрѣпя отъ даннитѣ, но и да е вѣрно, е неоснователно, тъй като Законътъ за домашнитѣ актове отъ 1891 год. не забранявалъ да се купуватъ имоти съ пълномощия; 2) чл. чл. 107, 586 и 706 п. п. 1 и 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото неправилно е осѫдилъ Капанова, който билъ трето лице, а не отвѣтникъ; 3) чл. чл. 629, 639 и 684 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото осѫдилъ Капанова безъ това да е искалъ ищецътъ съ апелативната си жалба, и 4) чл. 688 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не прѣдвидѣлъ на Стоименъ Стояновъ по воденето на дѣлото разноски.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ крѣпостния актъ съ дата 15 мартъ 1897 год. и отъ въводителния протоколъ съ дата 21 май 1897 год., окржжниятъ сѫдъ констатира, че ищецътъ е купилъ спорната нива на публиченъ търгъ и е билъ въведенъ въ владѣнието ѝ на 21 май 1897 год., т. е. 15—16 дена прѣди завеждането настоящето дѣло, а

Digitized by Google

отъ самопризнанието на отвѣтницитѣ констатира, че единъ отъ тѣхъ по заповѣдь на другия е изоралъ тази нива. Значи константирани сж тѣзи три важни факта: а) че ищецътъ билъ въведенъ по сждебенъ редъ въ владѣнието на имота; б) че отвѣтницитѣ сж му нарушили това владѣние, и в) че искътъ за възстановление на владѣнието е заявенъ въ шестмѣсечния срокъ на нарушението. Обстоятелството, че Капановъ, единъ отъ отвѣтницитѣ, е владѣлъ имота 4—5 години наредъ, било за себе си, било като пълномощникъ нѣма значение, защото на това негово владѣние билъ туренъ край чрѣзъ въвеждането въ владѣние на ищеца върху сжщия имотъ по сждебенъ редъ. Отъ тука слѣдва да се признае за неоснователно първото касационно оплакване, основано върху чл. чл. 49 и 58 отъ Гражданското сждопроизводство, защото чл. 49 допуща да се вематъ подъ внимание документи за правособственость до колкото тѣ установяватъ факта на владѣнието, а това е направилъ и окржжниятъ сждъ, като на крѣпостния актъ и въдворителния протоколъ се е основалъ за установяване само факта на владѣнието, и защото съ силата на чл. 58 сждътъ е счелъ искътъ за доказанъ и възражението за недоказано, и 2) понеже Стояменъ Стояновъ изоралъ нивата, ищецътъ е отправилъ искътъ си противъ него, а той отъ своя страна е призовалъ Георги Капановъ като трето лице, понеже Капановъ му заповѣдалъ да изоре нивата, нѣщо което Капановъ признаялъ. Отъ тука слѣдва, че Капановъ е който оспоряваълъ на ищцитѣ свои владѣлчески права върху имота, слѣдователно той е прямиятъ отвѣтникъ на дѣлото и за това правилно билъ осжденъ въ качество на отвѣтникъ спрѣмо ищеца. Отвѣтникътъ же Стояменъ Стояновъ, понеже викалъ Капанова да отговаря по този процесъ, могалъ би да иска нѣкакви разноски отъ Капанова, а не отъ ищеца, тъй като ищецътъ печели дѣлото, а Капановъ заедно съ Стояменъ Стояновъ губи. Отъ всичко това слѣдва, че второто, третото и четвъртото касационни оплаквания сж неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стояменъ Стояновъ и Георги Капановъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 15 май 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 75 — (491) — 22 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на девети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 644, по описа за 1901 год., на Жечо Добревъ, отъ с. Върбица, срещу рѣшението на Шуменския окр. сждъ отъ 27 марть 1901 година подъ № 70.* — Въ сждебното заседание се яви Т. Теодоровъ, писмено прѣопълномощенъ отъ д-ръ К. Миланов, повѣреникъ на Жечо Добревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Жечо Добревъ, отъ с. Върбица, заявилъ искъ противъ Антонъ х. Пейчовъ, отъ гр. Варна, за да му

Digitized by Google

издаде крѣпостенъ актъ за една кѫща или да му брои броенитѣ му отъ него пари 970 лева 22½ стотинки. Върбишкиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си отъ 10 февруарий 1900 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Шуменския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 27 мартъ 1901 год., подъ № 70, отмѣнилъ първостепеното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „Жечо Добревъ, изъ с. Върбица, иска отъ Антонъ х. Пейчевъ да му издаде крѣпостенъ актъ за кѫщата, която той ималъ подъ ипотека, слѣдъ като я извадилъ на публиченъ търгъ, въ противенъ случай да се осѫди да заплати 970 лева, лихви и др. разноски; 2) за подкрѣпление на искътъ прѣдстави едно потъкмително, станало между Антонъ х. Пейчевъ и си Жеко Добревъ. Сѫщо е искалъ да прѣдложи на Антонъ х. Пейчевъ рѣшителна клетва; 3) въ днешното сѫдебно заседание Антонъ х. Пейчевъ, чрѣзъ повѣреника си, като признава станалото съглашение за истинско, казва, че пунктъ 5 отъ условието е невалидно, защото е невъзможно и съдържа условие противно на добритѣ нрави и невъзможно за изпълнение, и 4) дѣйствително отъ пунктъ 5 на съглашението се вижда, че задължението отъ страна на Антонъ х. Пейчевъ съдържа условия невъзможни за изпълнение, защото да се задължава нѣкой да издаде крѣпостенъ актъ на кѫща, която ще се продава на публиченъ търгъ е невъзможно нѣщо; отъ гдѣ може да прѣдвиди, че търгътъ ще остане на него. Явно е, че отъ тълкуването на тоя пунктъ идва до заключението, че той съдържа условие, противно на добритѣ нрави и законътъ „condition d'une chose inposible, ou contraire naux bonnes moeurs, а като таквоазъ е недѣйствително (чл. 65 отъ Задълженията и договоритѣ), а като такъвъ, тоя пунктъ нѣма никаква сила спрѣмо съгласившитѣ се Антонъ х. Пейчевъ и Жечо Добревъ, слѣдователно, и искътъ на Жечо Добревъ като неоснователенъ, ще трѣбва да се отхвърли". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Шуменскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 376, 377 и 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не е взелъ прѣдъ видъ прѣдставенитѣ му доказателства, именно: а) потъкмителното; б) удостовѣрението отъ Османпазарския сѫдебенъ приставъ; в) удостовѣрението отъ Варненския сѫдебенъ приставъ; в) прѣписъ отъ задочното рѣшение на Шуменския околиски мирови сѫдия и д) прѣписъ отъ протокола на I Варненски мирови сѫдия, отъ които се виждало, че той както и Д Ханджиевъ сѫ изпълнили задълженията си, прѣдвидени въ потъкмителното имъ съ отвѣтника и слѣдователно, послѣдниятъ трѣбало да изпълни своето, т. е. да му брои поне сумата 970 лева и 22 ст. споредъ втората алтернатива на исковото му прошение, тѣмъ-паче като отвѣтникътъ е апелиралъ само противъ първата алтернатива на първостепенното рѣшение относително издаването на крѣпостния актъ, и 2) чл. чл. 109, 684 и 686 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не се е занималъ съ въпроса, да ли ще трѣбва да му се плати сумата споредъ потъкмителното, която той броилъ и за която и противната страна нищо не възразявала въ послѣдното заседание на сѫда.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора,

Digitized by Google

взе въ съображение: 1) първото касационно оплакване, както е мотивирано въ касационната жалба е неоснователно, защото сѫдътъ отхвърля искътъ, не защото е счелъ, че ищецътъ не изпълнилъ задължението си споредъ потъкмителното, а защото е счелъ, че задължението на отвѣтника, стипулирано въ пунктъ 5 на потъкмителното, е неизпълняемо. Допълнителното на това направено устно отъ повѣреника на касатора оплакване, основано върху чл. 65 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ смисль, че реченото задължение на отвѣтника не е неизпълняемо, е тоже неоснователно, защото начинитѣ указани въ мотива на това оплакване, именно, че взискательтъ (отвѣтникъ) могалъ да оцѣни толкова високо имота, щото да се не явятъ наддаващи, или же той (взискательтъ) самъ да наддава толкова високо, щото нему да се възложи имота и послѣ да го прѣпродаде на ищеца — сѫ наистина такива начини, които въ формата, въ която се авансиратъ сега, не би попаднали подъ удара на речения чл. 65 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, обаче тѣ не сѫ единствени и могли биха да се замѣстятъ съ други начини по-сгодни за взискателя и врѣдителни за интереситѣ на малолѣтнитѣ, за които самиятъ ищецъ не се е толкова грижилъ, както е видно отъ потъкмителното, гдѣто стипулиралъ не въ тѣхна, а въ своя полза, а пъкъ въ потъкмителното не е указанъ никакъвъ начинъ, така щото отъ видимата цѣль, съ която стипулиралъ ищецътъ, сѫдътъ не е могалъ, освѣнъ да прѣдполага, че ако биха употрѣбили начинъ другъ отъ оня, прѣдвиденъ въ изпълнителната процедура, тоя начинъ би билъ врѣдителенъ за интереситѣ на малолѣтнитѣ и слѣдователно би подпадналъ подъ ударитѣ на чл. 65 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, и 2) окржжниятъ сѫдъ, като е счелъ, че задължението на отвѣтника въ пунктъ 5 отъ потъкмителното е неизпълняемо, като противно на закона и на добритѣ нрави, естествено трѣбваше да се сезира съ другата половина на въпроса — въ какво отношение се намира отвѣтникътъ спрѣмо ищеца, който претендира, че е изпълнилъ своето задължение по потъкмителното, тъй като съ исковото си прошение ищецътъ иска отвѣтникътъ или да изпълни задължението си по потъкмителното или да му повърне броенитѣ пари споредъ това потъкмително. Това като необсѫдилъ, Шуменскиятъ окржженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдователно, оплакването въ касационната жалба за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Шуменския окр. сѫдъ отъ 27 мартъ 1901 год., подъ № 70, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 76 — (504) — 24 юний 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ

Digitized by Google

Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 675, по описа за 1901 год., на Петко Диневъ, отъ с. Арабаджиево, срещу рѣшението на Старозагорския окр. сѫдъ отъ 21 юний 1900 год., подъ № 190.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петко Диневъ, отъ с. Арабаджиево, заявилъ на 17 ноември 1899 год. искъ противъ Ив. Грозевъ, отъ сѫщото село, за унищоженето на една спогодба сключена прѣдъ мировия сѫдия между неговия опекунъ и отвѣтника и за повръщането на недвижимитѣ имоти, които сѫ били прѣдметъ на тази спогодба. Старозагорскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си № 25/900 год. отхвърлилъ иска. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Старозагорския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 21 юний 1900 год., подъ № 190, потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че апелаторътъ иска да бѫде унищожена сталата на 17 януарий 1894 год. спогодба между възиваемия Ив. Грозевъ и Минчо Сивчевъ, като неговъ — на апелатора настойникъ, касателно горѣспоменатитѣ имоти, като при това му се прѣдадатъ тѣзи послѣднитѣ, защото тази спогодба не била законна, та съдържала въ себе си единъ важенъ порокъ, тъй като една отъ странитѣ е дѣйствувала отъ името на непълнолѣтенъ и се е касаело за недвижимъ имотъ, нѣщо което било противъ прѣдписанието на чл. 80 отъ Закона за настойничеството; 2) че наистина тази спогодба съдържа въ себе си казания порокъ, но тя е санкционирана, тя е акцептирана отъ надлежния мирови сѫдия, прѣдъ когото е ставала, както е видно отъ протокола му съ дата 17 януарий 1894 год., държанъ по гражданското му дѣло № 618/93 год., чрѣзъ която санкция тя е добила силата на окончателно рѣшение, и 3) че щомъ е добила силата на окончателно рѣшение, тя не може да бѫде отмѣнена или унищожена по реда, по който се унищожаватъ окончателнитѣ договори, а по реда, по който се отмѣняватъ окончателнитѣ рѣшения, защото самата тя е вече рѣшение, макаръ и неправилно издадено, а рѣшенията не се отмѣняватъ чрѣзъ искове на общо основание какъвто е настоящиятъ, а чрѣзъ молби, за които е дума въ чл. 705 и послѣдующитѣ въ Гражданското сѫдопроизводство и щомъ ищецътъ не е искалъ по този редъ отмѣнението на казаната спогодба, искането му се явява за неоснователно и слѣдва да бѫде оставено безъ послѣдствие, а рѣшението на сѫдията, издадено въ тази смисъль, да бѫде потвърдено". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Старозагорскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 706, въ свързка съ чл. чл. 799, 800, 801, 802, 803 и тия въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че помирителното опрѣдѣление на мировия сѫдия отъ 17 януарий 1894 год., съ силата на което неговиятъ опекунъ призналъ иска на Ив. Грозевъ и му отстѫпилъ имотитѣ, имало сила на рѣшение, когато то било единъ договоръ, за унищожението на който билъ заявенъ настоящиятъ искъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: ищецътъ по на-

Digitized by Google

стоящето дѣло е участвувалъ въ дѣлото, заведено противъ него отъ Ив. Грозевъ, понеже тогава въ качеството си на отвѣтникъ е билъ прѣдставляванъ отъ настойника си Минчо Сивчевъ. Така щото той не може сега по силата на чл. чл. 705 п. 3 и 708 отъ Гражданското сждопроизводство да иска по касационенъ редъ отмѣнението на помирителния протоколъ отъ 17 януарий 1894 год., въ качество на трето неучаствующе въ дѣлото лице. Той не може и по силата на чл. чл. 705 п. 2 и 707 отъ сжщото сждопроизводство, да иска прѣгледъ на речения помирителенъ протоколъ, защото нито ново обстоятелство прѣдставлява, нито приписва подлогъ на тоя протоколъ, нито пъкъ се намира въ нѣкои отъ другитѣ условия, прѣдвидени въ п. п. 2, 3 и 4 на чл. 707 отъ Гражданското сждопроизводство; а за касация противъ сжщия протоколъ, по силата на чл. 705 п. 1 и чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, не може и дума да става. Прочее, неправилно Старозагорскиятъ окр. сждъ е счелъ, че ищецътъ би трѣбвало да иска отмѣната на помирителния протоколъ, по силата на чл. 705 и послѣдующитѣ членове на Гражданското сждопроизводство. Сждътъ е билъ длъженъ да се произнесе по сжществото на дѣлото, така както то е било заведено, като оцѣни прѣдставенитѣ му данни. Това като не е направилъ, Старозагорскиятъ окр. сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окр. сждъ подъ № 190, отъ 21 юний 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706, п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 77 — (511) — *27 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четирнадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 699, по описа за 1901 година, на Българската народна банка, съ Милка Стефчева, отъ с. Княжево, за една нива.* — Въ сждебното заседание се яви Милка Стефчева, съ повѣреника си адвоката В. Вълчановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Милка Стефчева, отъ с. Княжево, е завела искъ противъ Българската народна банка, Стоянъ Величковъ, отъ с. Бояна, и Стоилъ Петровъ, отъ с. Горна-Баня, за вдигане неправилно наложенъ запоръ върху една нива и една ливада, подробно оцисани въ исковото й прошение. IV Софийски мирови сждия съ рѣшението си отъ 5 октомврий 1899 год. уважилъ искътъ. Българската народна банка апелирала прѣдъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцата за подкрѣпление на иска си въ първата инстанция прѣдставила два крѣпостни актове подъ №№ 194 и 195/99 год.,

Digitized by Google

отъ които се установява, че тя е собственица на описания имотъ и като така, наложеният секвестъръ се явява за неправиленъ и слѣдва да се вдигне, понеже е наложенъ на чуждъ имотъ". — съ рѣшението си подъ № 299, отъ 30 май 1900 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Въ подадената си касационна жалба Българската народна банка се оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 4 отъ Закона за замѣняване турскитѣ документи отъ 1892 год., защото издаденитѣ крѣпостни актове възъ основание на общинско свидѣтелство служили за доказателство правото на собственость върху недвижимъ имотъ до тогава, до като не бждатъ оспорени, и щомъ като се оспорятъ, сждътъ е длъженъ да ги провѣри чрѣзъ дознание на околни люди, каквото е искано.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреника на противната по касационнен редъ страна и заключението на прокурора, взе въ съображение: Софийскиятъ окр. сждъ е призналъ правото на собственость на ищцата върху спорнитѣ два имота, на основание прѣдставенитѣ отъ нея крѣпостни актове. Тѣзи два акта обаче, оспорени отъ противната страна, не могатъ да служатъ за доказателство, тъй като тѣ сж издадени по административенъ начинъ, на основание на общинско удостовѣрение, по редътъ указанъ въ чл. 4 отъ Закона за замѣняване на турскитѣ документи за право на собственость съ крѣпостни актове, безъ да бжде извършена обстоятелствена провѣрка, каквато прави нотариусътъ при издаване на крѣпостнитѣ актове. Щомъ като прочее противната страна оспори подобни актове, както е случаятъ, тѣ губятъ силата си на доказателство, до като заинтересованата страна не докаже прѣдъ сжда давностното си владѣние или же друго законно основание, по силата на което й принадлежи имотътъ въ собственость. Върховниятъ касационенъ сждъ е ималъ случай и другъ пжть да разгледа този въпросъ и се е произнесалъ въ сжщата смисъль (рѣшение № 248/901 година).

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ намира оплакването на Българската народна банка основателно, за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и вслѣдствие на това **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ № 299, отъ 30 май 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ *78 — (513) — 27 юний 1904 година.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четиринадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Миниковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 724, по описа за 1901 год.*,

Digitized by Google

на Стояна Петрова, отъ гр. София, съ Божилъ Ласковъ, отъ с. Филиповци, Софийско, за ³/₄ части отъ една кжща. — Въ съдебното заседание се яви Стояна Петрова, съ повѣреника си Ив Славовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: на 4 юлий 1898 год., Божилъ Ласковъ е прѣдявилъ въ Софийския окржженъ сждъ искъ срещу Стояна Петрова, по мжжъ Коцева, жителка Софийска, за една кжща съ праздно мѣсто въ стойность 2000 лева. Прѣзъ 1887 год. починалъ Коце Ласковъ, Софийскиятъ житель, рожденъ братъ на ищеца. Покойниятъ неоставилъ дѣца, а ищецътъ смѣта себе си за единчъкъ законненъ наслѣдникъ неговъ. Отвѣтницата незаконно завладѣла кжщата на покойния въ София въ махалата „Шехиларетъ", подъ № 842, при съсѣди: Никола Костовъ, Стоичко Пенковъ, Божилъ Гьошвъ и улица, съ пространство отъ 334 кв. метра и 83 см. и за това ищецътъ моли да бждетя осждена да му я прѣдаде. Образуваното по тази молба дѣло подъ № 467/98 год., окржжниятъ сждъ разгледалъ на 29 септемврий 1899 год., когато отхвърлилъ искътъ на ищеца и го осждилъ на разноскитѣ по дѣлото. Срещу това рѣшение ищецътъ чрѣзъ Илия Д. Вълчевъ е подалъ възивна жалба въ Софийския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 13 октомврий 1901 год., подъ № 170, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ. — Въ подадената си касационна жалба Стоянка Петрова се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 630, въ свързка съ чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, защото допусналъ свидѣтелски показания за установление правото на собственость върху недвижимъ имотъ — кжщата, и 2) чл. чл. 636 и 641 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ диспозитива на рѣшението си не опрѣдѣлилъ точно кжщата, отъ която трѣбва да се отстжпятъ части на ищеца и защото съ общи думи оцѣнилъ показанията на свидѣтелитѣ, безъ да покаже отъ кои свидѣтели именно се доказвало владѣнието на покойния Коце Ласковъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ показанията на свидѣтелитѣ Софийскиятъ апелативенъ сждъ констатира, че спорната кжща въ момента на смъртьта на Коце Ласковъ се е намирала въ негово фактическо владѣние, отъ което вади заключение, че е билъ стопанинъ на сжщата кжща. Съображенията на сжда не противорѣчатъ на чл. чл. 629, 630, въ свързка съ чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство, както мисли касаторката, защото споредъ нашитѣ закони фактътъ на владѣнието може да се доказва съ свидѣтелски показания и веднажъ този фактъ установенъ, фактическиятъ владѣтель по право се счита за собственикъ на имота, до като заинтересованата страна не прѣдстави доказателства за по-силни права, както правилно е призналлъ по настоящето дѣло сждътъ. Отистина сждътъ не поименува свидѣтелитѣ, отъ показанията на които счита за доказано фактическото владѣние на покойния Коце Ласковъ, но това опущение въ дадения случай не може да се признае за сжществено нарушение на закона, защото нѣма оплакване за разнорѣчие въ показанията на свидѣтелитѣ

Digitized by Google

относително фактътъ на владѣнието, и 2) оплакването за нарушението на чл. чл. 636 и 641 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫщо тъй е неоснователно, защото сѫдътъ е присѫдилъ $^3/_4$ части въ полза на ищеца отъ сѫщата кѫща, обозначена въ исковото прошение.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стоянка Петрова, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 13 октомврий 1901 год., подъ № 170, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 79 — *(514) 27 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на четирнадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 702, по описа за 1901 год., на Елена Георгиева, Уца Бѣлчова, Тодора Христова и Керка П. Планинска, отъ гр. Силистра, срещу рѣшението на Силистренския окржженъ сѫдъ отъ 6 октомврий 1901 год., подъ № 74.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Елена Георгиева, Уца Бѣлчева, Тодора Христова и Керка П. Планинска, отъ гр. Силистра, сѫ заявили искъ противъ Ангелушъ Апостолиди и Ангелушъ Тодоровъ, отъ сѫщия градъ, за вдигане запоръ — наложенъ отъ първия за дългъ на втория отвѣтникъ — върху една кѫща, която била тѣхна — на ищцитѣ. Силистренскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си № 335/901 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцитѣ сѫ апелирали прѣдъ Силистренския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 6 октомврий 1901 год., № 74, потвърдилъ онова на мировия сѫдия, по слѣдующитѣ съображения: 1) ищцитѣ Елена Георгиева, Уца Бѣлчева, Тодора Христова и Керка П. Планинска сѫ заявили искъ срещу отвѣтницитѣ Ангелушъ Апостолидисъ и Ангелушъ Тодоровъ за вдигане неправилно наложенъ отъ първия за дългътъ на втория запоръ върху $^1/_4$ часть отъ една кѫща отъ стойность 250 лева, принадлежаща тѣмъ (на ищцитѣ) и находяща се въ тѣхно фактическо владѣние, и 2) въ днешното сѫдебно заседание ищцитѣ не прѣдставляватъ никакви доказателства за подкрѣпление на искътъ си. За да може да се признае, че единъ запоръ е неправилно наложенъ и да се спрѣ публичната продань, необходимо нужно е щото третото лице, което мисли, че има нѣкакви права върху описания имотъ, да докаже тия свои права, т. е. да докаже било правото си на собственость, било правото на владѣние. Въ дадения случай ищцитѣ като заявяватъ своитѣ си права върху описания имотъ ($^1/_4$ часть отъ кѫща), облѣгатъ се най-повече върху обстоятелството, че споренъ и описания имотъ въ момента на описването се намиралъ въ тѣхно фактическо владѣние и като така, сѫдебниятъ приставъ неправилно билъ описалъ имотъ, който не се е намиралъ въ владѣнието на длъжника, а се е намиралъ въ тѣхно фактическо владѣние. Дѣйствително, по общо правило (чл. 985 отъ Гражданското сѫдопроизводство)

Digitized by Google

сѫдебния приставъ нѣма право да описва имоти, които не се намиратъ въ владѣнието на длъжника, обаче третото лице, което претендира, че описаният имотъ е неговъ и се намира въ негово фактическо владѣние, длъжно е да докаже това, а ищцитѣ по настоящето дѣло въ днешното сѫдебно заседание, както се каза по-горѣ, не сѫ прѣдставили никакви доказателства, било за доказване правото си на собственость, било правото на владѣние. Прѣдоставенитѣ отъ тѣхъ общински свидѣтелства, находящи се при първостепенното производство, не могатъ да служатъ за доказателство факти на владѣнието, а искането на ищцитѣ за призоваване на свидѣтели, съ които да установятъ това послѣдното обстоятелство, именно, че имотътъ се намиралъ въ тѣхно фактическо владѣние, по силата на чл. чл. 29, 129 и 144 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като несвоеврѣмено, е оставилъ безъ послѣдствие, и като така, искътъ имъ се явява неоснователенъ и недоказанъ, и като такъвъ слѣдва да бѫде отхвърленъ, а рѣшението на Силистренския мирови сѫдия слѣдва да се потвърди". — Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Силистренскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е постжпилъ противъ закона (чл. чл. 985, 1047 и 986 отъ сѫщото сѫдопроизводство), като счелъ искътъ имъ недоказанъ макаръ и сѫдебниятъ приставъ да е констатиралъ при описа, че владѣнието на имота не било на длъжника, а на Елена Георгиева, така щото не тѣ, а длъжникътъ или неговиятъ правоимѣющъ трѣбвало да доказва собствеността, и 2) чл. 325 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не имъ допусналъ съ свидѣтели да докажатъ, че въ момента на описа, имотътъ се намиралъ въ тѣхно фактическо владѣние, а като е съобразилъ, че това обстоятелство било констатирано отъ сѫдебния приставъ, трѣбвало е да уважи искътъ имъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. чл. 985 и 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, даватъ право на третитѣ лица по двоякъ начинъ да искатъ освобождението отъ описъ и, слѣдователно, отъ запоръ имота, върху който тѣ притезяватъ владѣлческо право или право на собственость: ако тѣ притезяватъ само владѣлческо право, длъжни сѫ въ прѣдвидения отъ чл. 1052 на Гражданското сѫдопроизводство срокъ да обтжжатъ дѣйствието на сѫдебния приставъ по описа и тази тѣхна прѣпирня ще се разрѣши по охранителенъ редъ възъ основа само на владѣнието споредъ указания начинъ въ чл. 985 отъ Гражданското сѫдопроизводство; ако тѣ нѣматъ владѣнието или го изгубятъ поради непрѣдявяване прѣпирня въ горѣупоменатия срокъ, тѣ сѫ длъжни да прѣдявятъ, споредъ чл. 1047 отъ сѫщото сѫдопроизводство искъ за собствеността на имота, който искъ ще се разрѣши споредъ прѣдставенитѣ отъ тѣхъ доказателства за правособственость. По настоящето дѣло прѣпирня за владѣнието не е била прѣдявена въ речения срокъ, защото описътъ билъ извършенъ на 27 октомврий 1899 год., а исковото прошение — което впрочемъ и по съдържанието си и по учрѣждението на което е подадено показва, че се отнася до собствеността на имота — е получено въ мировото сѫдилище направо

Digitized by Google

на 22 ноември 1900 година. Щомъ, прочее, искътъ е за правособственость, ищцитѣ не могли вече да се осланятъ само на съдържащия се въ описния протоколъ и въ общинскитѣ свидѣтелства фактъ на владѣнието, по силата на чл. 985 отъ Гражданското сждопроизводство, а е трѣбвало да докажатъ правата си на собственость, каквито права, като не сж съ нищо доказани, тъй като съ свидѣтелитѣ си тѣ не сж искали да докажатъ давность, окржжниятъ сждъ не е могалъ освѣнъ да отхвърли искътъ имъ. За това оплакванията въ касационната имъ жалба за нарушение чл. чл. 107 и 325 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство сж неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Елена Георгиева. Уца Бѣлчева, Тодора Христова и Керка П. Планинска, отъ гр. Силистра, срещу рѣшението на Силистренския окржженъ сждъ отъ 6 октомврий 1901 год., подъ № 74, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *80 — (515) — 27 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четирнадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 703, по описа за 1901 год., на Мария Станова, отъ с. Капитановци, срещу рѣшението на Видинския окр. сждъ отъ 12 октомврий 1901 год., подъ № 133.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха

Обстоятелствата на дѣлото сж: Мария Станова, отъ с. Капитановци, заявила искъ противъ Флора Колова, отъ сжщото село, за унищожение единъ крѣпостенъ актъ, издаденъ на отвѣтницата върху една кжща, която била продадена на публиченъ търгъ за дългъ на мжжа ѝ (на ищцата), но едва и сега тя се научила, че сжщата кжща била прѣпродадена на отвѣтницата, когато кжщата си била нейна (на ищцата). I Видински мирови сждия, като допусналъ на отвѣтницата да призове въ качество на трето отвѣтно лице Видинската земледѣлческа каса, която ѝ продала тази кжща, съ рѣшението си № 697/901 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ апелирали прѣдъ Видинския окр. сждъ, който съ рѣшението си № 133, отъ 12 октомврий 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „отъ исковото прошение на ищцата Мария Станова се вижда, че тя е искала да се унищожи крѣпостниятъ актъ на отвѣтницата Флора Колова подъ № 317/900 год. за кжщата ѝ находяща се въ с. Капитановци, при съсѣди: Дино Паунъ Стойковъ, пжть и пасище. Въ сжщото заявление, обаче ищцата признава, че тя си владѣла кжщата безъ нѣкой да ѝ оспорвалъ правото на собственость, нито пъкъ да ѝ е било нарушено владѣнието отъ нѣкого, а щомъ нѣма успорено право, не може и да има основание на искъ. Мировиятъ сждия, слѣдователно, неправилно е приелъ, че има споръ за собствеността надъ въпросната кжща и неправилно е допусналъ на ищцата да доказва това си право,

Digitized by Google

когато, както се каза по-горѣ, никой не ѝ го е оспорвалъ; 2) фактътъ, че отвѣтницата притежавала крѣпостенъ актъ за сѫщата кѫща, безъ послѣдната да е пристѫпила реализирането на това свое право по този крѣпостенъ актъ, не дава никому право да иска унищожението му, защото съ самото държане въ себе си отвѣтницата въпросниятъ крѣпостенъ актъ, ни най-малко се нарушава нѣкакво право на ищцата, а като така, искътъ на ищцата се явява неоснователенъ, като прѣждевременен. Рѣшението, слѣдователно, на мировия сѫдия, се явява неоснователно и слѣдва да се отмѣни и искътъ на ищцата се отхвърли, и 3) че щомъ искътъ на ищцата се отхвърля, то послѣдната слѣдва да бѫде осѫдена да заплати на отвѣтницата сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и за двѣтѣ инстанции и на хазната, когато стане състоятелна, сѫдебнитѣ мита и други берии". — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Видинскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107, 1036 и 1035 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че наистина фактическитѣ ѝ права върху кѫщата сѫ непокътнати, обаче юридическото ѝ право — правото на собственость — съдържаще се въ крѣпостния актъ на отвѣтницата, ѝ е отнето и за това тя има интересъ да иска унищожението на тоя крѣпостенъ актъ за да се възвърне това право.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 1 отъ Закона на гражданското сѫдопроизводство постановява за начало, че всѣка прѣпирня за гражданско право се разрѣшава отъ сѫдебнитѣ учрѣждения. Значи сѫдебнитѣ учрѣждения, каквито сѫдилищата сѫ par excellence, сѫ длъжни да разрѣшаватъ прѣпирнитѣ за гражданско право, съ които тѣ сѫ сезирани. Нарушението на гражданското право дава поводъ за възбуждане прѣпирня за гражданско право. Съ издаването крѣпостенъ актъ на едно лице върху извѣстенъ недвижимъ имотъ, който се владѣе отъ друго лице, като собственикъ, нарушава се гражданското право на това послѣдно лице, защото върху него виси като Демоклиевъ мечъ крѣпостния актъ на първото лице; при сѫществуването на тоя крѣпостенъ актъ правата на собственость на послѣдното лице сѫ парализирани: то нѣма изискуемата свобода да отчуждава било цѣлата собственость на имота, било нѣкое отъ разчлененията ѝ. Тоя крѣпостенъ актъ, прочее дава му поводъ да възбуди прѣпирня за гражданско право, която сѫдътъ по сѫщество е длъженъ да разрѣши. Това като не е направилъ, Видинскиятъ окр. сѫдъ не се е съобразилъ съ прѣдписанието на закона и слѣдователно сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ какъвто случай касационното оплакване за нарушението на тоя членъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Видинския окр. сѫдъ отъ 12 октомврий 1901 год., подъ № 133, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

Digitized by Google

№ *81 — (525) — 27 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Манковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 729, по описа за 1901 год., на Дона Драганова, отъ с. Батулци, срещу рѣшението на Ловчанския окржженъ сѫдъ отъ 28 септемврий 1901 год., подъ № 192.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мария и Недѣля Петкови, отъ селата Голѣми и Малки-Изворъ, сѫ заявили искъ противъ Дона Драганова, отъ с. Батулци, за $^2/_3$ части отъ 10 къса недвижими имоти, останали въ наслѣдство отъ покойния баща на ищцитѣ и на послѣ починалия тѣхенъ братъ — съпругъ на отвѣтницата. Тетевенскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си № 261/901 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницата е оспорвала прѣдъ Ловчанския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 192, отъ 28 септемврий 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че Мария Петкова, отъ с. Голѣми-Изворъ и Недѣля Петкова, отъ с. Малки-Изворъ, съ прошение до Тетевенския мирови сѫдия отъ 28 февруарий 1901 год. прѣдявили искъ противъ Дона Драганова, отъ с. Батулци, за наслѣдство надъ $^2/_3$ части отъ 10 парчета недвижими имоти, подробно означени въ прѣдставения отъ тѣхъ описъ; 2) че отъ прѣдставеното отъ ищцитѣ въ първата инстанция удостовѣрение № 215, издадено имъ на 20 мартъ 1901 год. отъ Малкоизворското селско общинско управление, се вижда, че баща имъ Петко Ниновъ е умрѣлъ прѣди 30—32 години; че слѣдъ смъртьта си е оставилъ законни чада: Нино, Мария и Недѣля Петкови и, че Нино Петковъ се е поминалъ на 9 априлъ 1895 год.; 3) че отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели: Петко Найденовъ Сирака, Найденъ Стражаровъ и Вълко Николовъ, се установява, че имотитѣ отъ които ищцитѣ дирятъ $^2/_3$ части отъ бащино наслѣдство, сѫ останали отъ баща имъ Петко Ниновъ, който умрѣлъ прѣди 30—31 год.; че ищцитѣ заедно съ брата си Нино владѣли тѣзи имоти до оженването си — до прѣди 10—15 год., слѣдъ което Нино продължавалъ да ги владѣе до смъртьта си, а слѣдъ смъртьта му ги завладѣла жена му Дона Драганова; че слѣдъ смърта си Нино Петковъ е оставилъ за свои наслѣдници: жена си Дона Драганова и едно дѣте, което тоже умрѣло по-послѣ; 4) че повѣреникътъ на отвѣтницата, въ днешното сѫдебно заседание, моли да се отхвърли искътъ на ищцитѣ, като просроченъ, понеже сѫ се били изминали повече отъ 20 години отъ откриването на наслѣдството до завеждането на искъ; обаче това възражение на повѣреника на отвѣтницата е неоснователно, тъй като отъ показанията на свидѣтелитѣ се установило, че ищцитѣ, заедно съ брата си, мѫжъ на отвѣтницата, сѫ владѣли тѣзи имоти до прѣди 10—15 години когато се оженили, и 5) че при това положение на работата мировиятъ сѫдия правилно е постѫпилъ, като призналъ искътъ на ищцитѣ за основателенъ и доказанъ и е осѫдилъ отвѣтницата да имъ прѣдаде отъ спорнитѣ имоти $^2/_3$ части, вслѣдствие

Digitized by Google

на което рѣшението му слѣдва да бѫде потвърдено, а апелативната жалба на Дона Драганова да се остави безъ послѣдствие, като се осѫди да заплати на ищцитѣ и 7 лева и 50 ст. за водене на дѣлото разноски въ тази инстанция". — Отвѣтницата подава касационна жалба и се оплаква, че Ловчанскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 107, въ свързка съ чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото като приелъ, че отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели се било установило какво слѣдъ смъртьта на наслѣдодателя ищцитѣ сѫ владѣли имота задружно съ покойния и съпругъ, сѫдътъ е извъртялъ фактическата страна на процеса, тъй като свидѣтелитѣ сѫ показали, че ищцитѣ сѫ били наедно съ брата си — покойния и съпругъ — до когато се оженили, а тѣ се оженили прѣди 15—16 години, прѣзъ което врѣме имотътъ билъ въ владѣнието на брата имъ; 2) чл. 107, въ свързка съ чл. 205 отъ Закона на наслѣдството, защото игнорираль възражението и подкрѣпено отъ свидѣтелскитѣ показания и общинското удостовѣрение, че искътъ билъ просроченъ, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не се е произнесалъ по възражението и, направено въ сѫдебното заседание, че ако искътъ е за собственость — бидейки неопрѣдѣленъ въ исковото прошение — то ищцитѣ трѣбало да си прѣдставятъ доказателства за правособственость.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, вае въ съображение: 1) щомъ наслѣдодателтъ се е поминалъ прѣди 30—32 години както констатирва окржжниятъ сѫдъ и не се оспорява отъ отвѣтницата и щомъ тя признава въ първото си касационно оплакване, че ищцитѣ сѫ се оженили прѣди 15—16 години, то съображението на окржжния сѫдъ, че ищцитѣ сѫ владѣли имота заедно съ брата си слѣдъ смъртьта на наслѣдодателя, е съображение съобразно съ даннитѣ на дѣлото и, слѣдователно, тукъ нѣма никакво извратяване защото слѣдъ смъртьта на баща си ищцитѣ като сѫ живѣли до оженването си въ бащиното си огнище, гдѣто е живѣлъ и братъ имъ, естествено сѫ владѣли имотитѣ бидейки нераздѣлни; 2) обстоятелството, че ищцитѣ сѫ живѣяли на друго мѣсто слѣдъ оженването си не ги е лишило отъ правото да се считатъ сънаслѣдници съ брата си на общитѣ нераздѣлни имоти, защото тия имоти сѫ били владѣни наистина отъ брата имъ, обаче, това владѣние се е разбирало че е и отъ тѣхно име, понеже отвѣтницата не претендирва нито дѣлба да е имало нито ищцитѣ да се отказали отъ наслѣдството, така щото указаниятъ въ второто касационно оплакване чл. 205 отъ Закона за наслѣдството нѣма приложение въ случая, понеже тоя членъ дава право на наслѣдницитѣ въ разстояние на 20 години отъ откриването на наслѣдството да се откажатъ отъ него, но ако не сѫ се отказали отъ него, тѣ не губятъ правото си на наслѣдство прѣзъ цѣлия си животъ, стига да не може да имъ се противопостави изрично насочено противъ тѣхъ давностно владѣние, и 3) искътъ билъ ясно опрѣдѣленъ още съ исковото прошение „за наслѣдство надъ $^2/_3$ части отъ недвижими имоти въ стойность 150 лева". Слѣдователно, като го е разгледалъ и разрѣшилъ като такъвъ, окржжниятъ сѫдъ не е нарушилъ

Digitized by Google

чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Слѣдва, прочее, да се признаятъ за неоснователни и тритѣ касационни оплаквания.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Дона Драганова, срещу рѣшението на Ловчанския окр. сждъ № 192, отъ 28 септемврий 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *82* — (*527*) — *30 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шеснадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 734, по описа за 1901 год., на Тошо Евстатиевъ, отъ гр. Вратца, срещу рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ отъ 17 септемврий 1901 год.* — Въ сждебното заседание се яви адвоката Ив. Славовъ, повѣреникъ на касатора — Тошо Евстатиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: монастиря „Св. Богородица", чрѣзъ игумена си, заявилъ искъ противъ Тошо Евстатиевъ, лично и като наслѣдникъ на покойния си братъ — Кото Евстатиевъ, отъ гр. Вратца, за 866 лева и 75½ ст. недоплатенъ наемъ отъ монастирския соватъ „Крушовица". Вратчанскиятъ околийски мирови сждия съ рѣшението си № 563/900 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Вратчанския окр. сждъ, който съ рѣшението си отъ 17 септемврий 1901 год. (безъ номеръ) потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отъ контракта сключенъ на 5 февруарий 1898 г. се вижда, че Тошо Евстатиевъ сдружникъ съ брата си Кото Евстатиевъ, сѫ взели подъ наемъ отъ игумена на Черепишкия монастиръ иеромонахъ Теодосий, монастирски соватъ — пасището ведно съ шумака, находящъ се въ с. „Крушовица", подъ селата Павелче и Челопекъ, въ мѣстноститѣ изброени, за 1733 лева и 55 стотинки. Наемателтъ заплатилъ часть отъ сумата и останалъ да дължи 866 лева и 70 ст. и понеже доброволно не ги заплатилъ, то и завелъ настоящия искъ. Отвѣтникътъ е подалъ единъ протестъ на 26 май 1898 год. до игумена на Черепишкия монастиръ, въ който казва, че не можалъ да се ползува отъ мѣстността „Стъркача" и защото жителитѣ на с. Павелче завзели мѣстността и не му позволили да се ползува. Този протестъ не може да ползува апелатора, защото при сключване на контракта ищецътъ е обяснилъ какъ стои въпроса съ тая мѣстность, че тя е спорна и ако се разрѣши спора ще се ползува и отъ нея, освѣнъ това, самъ апелаторътъ до тая дата е държалъ подъ наемъ сѫщия соватъ и знае спора съ жителитѣ на с. Павелче; отъ показанията на А. Георгиевъ и Иочевъ се установява, че игуменътъ е заявилъ на апелатора прѣди подписването на контракта, че мѣстността е спорна и че ако може ще се ползува, ако не, нѣма да се ползува и той се е съгласилъ и подписалъ контракта. Твърдението, че искътъ трѣбвало да се заведе и противъ други наслѣдници, е неоснователно, защото Т. Евстатиевъ

Digitized by Google

сключва договора, той го подписва, той дава протести и т. н. и той е отговоренъ за изплащане на цѣлия наемъ. Въ заявлението си отъ 12 юний вх. № 7439. ищецътъ е заявилъ. че е направено замѣна на мѣстностьта, „Стъркача“, съ мѣстностьта „Дълга“. Това нѣщо се признава отъ повѣреника на апелатора, че сж се ползували отъ мѣстностьта „Дълга“, но тя влизала въ границитѣ на совата. Това твърдение, че е влизала въ границитѣ на совата, не се подкрѣпя отъ контракта въ който сж изброени мѣстноститѣ, които се отдаватъ подъ наемъ. При тѣзи доказателства сждътъ намира, че апелаторътъ не е заплатилъ наема, съгласно контракта и мировиятъ сждия като го е осждилъ правилно е постжпилъ, затова и рѣшението му ще трѣбва да се утвърди“. — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Вратчанскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 20, 137 и 696 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че било влѣгло въ законна сила опрѣдѣлението, съ което мировиятъ сждия не приелъ насрѣщния му искъ поради ненавременното му ужъ прѣдявяване, когато реченото опрѣдѣление не е могло да се обжалва отдѣлно отъ сжществото на дѣлото, а то е било обжалвано заедно съ сжществото на дѣлото; 2) чл чл. 107 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото навѣрно утвърдилъ, че се било установявало сжществуването на устенъ договоръ, споредъ който вмѣсто „Стъркача“ давало му се „Дълга“, и че при сключването на контракта ищецътъ билъ му ужъ говорилъ какъ стои въпроса, което и той (отвѣтникътъ) ужъ знаялъ, понеже порано държалъ сжция имотъ подъ наемъ, обаче той не е могалъ да знае това, защото не е държалъ по-прѣди сжция имотъ подъ наемъ, а свидѣтелитѣ — св. Георгиевъ и Г. Илчевъ — както и ищецътъ сж говорили, че „слѣдъ сключването на контракта“ ищецътъ говорилъ какъ стои въпроса съ „Стъркача“, но и да е говорилъ пакъ нѣмало значение, понеже това трѣбвало да изхожда отъ епархийския съвѣтъ; 3) чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, защото допусналъ съ свидѣтелски показания да се доказва устенъ допълнителенъ договоръ покрай писмения; 4) чл. 443 отъ сжщото сждопроизводство, защото не му е допусналъ съ огледъ да докаже, че „Дълга“ влизала въ дадения му подъ наемъ соватъ „Крушовица“, а съображението на сжда, че „Дълга“ не фигурира въ контракта, е неоснователно, защото въ контракта сж изброени мѣстноститѣ само приблизително колкото да се опрѣдѣлятъ крайнитѣ граници на совата, а не и мѣстноститѣ вжтрѣ въ тия граници, и 5) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото осждилъ само него макаръ и искътъ да билъ заявенъ противъ него и като наслѣдникъ на Кото, който обаче ималъ и други наслѣдници.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) съгласно чл. 262 отъ Гражданското сждопроизводство, заявяването на насрѣщенъ искъ става по правилата за прѣдявяване на искъ. Тоя членъ говори наистина, че насрѣщниятъ искъ трѣбва да бжде заявенъ въ срока за отговора на искътъ. обаче това не може да се отнася до мировитѣ дѣла, понеже по тѣзи дѣла не е задължителенъ писменъ отговоръ на исковата молба, която и тя може

Digitized by Google

да бѫде устна (чл. 23 отъ Гражданското сѫдопроизводство). За това мировиятъ сѫдия неправилно е счелъ, че отвѣтникътъ е трѣбвало прѣди първото заседание да прѣдяви насрѣщния си искъ; но правилно окржжниятъ сѫдъ разсѫждава, че отвѣтникътъ е трѣбвало да обжалва опрѣдѣлението, съ което мировиятъ сѫдия не приелъ насрѣщния му искъ, отдѣлно отъ сѫществото на прѣдявения противъ него искъ, защото двата иска — първоначалниятъ и насрѣщниятъ — трѣбва да се разрѣшатъ наедно по сѫществото си както въ първата така и въ втората инстанции, и защото втората инстанция нѣма право да възвръща на първата дѣлата за прѣрѣшаване, нито да рѣшава въ качество на първа инстанция насрѣщни искове, а въ качество на втора инстанция първоначални искове. Обстоятелството, гдѣто въ чл. 696 отъ Гражданското сѫдопроизводство не е указанъ случай, когато въпросъ за насрѣщенъ искъ може да става прѣдметъ на обжалване отдѣлно отъ сѫществото на дѣлото, нѣма значение, защото реченията чл. 696 презумира дѣла заведени и разглеждани само по единъ искъ, а дѣлата съ насрѣщни искове сѫ двойни дѣла — едно дѣло на ищцата противъ отвѣтника и друго дѣло на отвѣтника, обърналъ се на ищецъ, противъ ищеца, обърналъ се на отвѣтникъ — двѣ дѣла събрани въ едно, по всѣкое отъ които могатъ да се възбуждатъ спорове разрѣшавани и обжалвани отдѣлно отъ сѫществото по прѣдписанието на чл. 696, съ тази само разлика, че едното дѣло ще трѣбва да чака другото до окончателното разрѣшаване на такъвъ единъ споръ, понеже и двѣтѣ дѣла, т. е. двата иска събрани въ едно дѣло, трѣбва да се разрѣшатъ наедно по сѫществото си. Слѣдва, че първото касационно оплакване е неоснователно; 2) спорниятъ въпросъ по сѫществото на дѣлото, отъ който зависи изхода на дѣлото е: влиза ли или не влиза въ совата „Крушовица“ мѣстностьта „Дълга“, защото, щомъ ищецътъ притезява, че далъ на отвѣтника „Дълга“ вмѣсто „Стъркача“, той съ това признава, че отвѣтникътъ не се е ползувалъ отъ „Стъркача“, а отвѣтникътъ не отрича, че се ползувалъ отъ „Дълга“, понеже притезява, че „Дълга“ влизала въ наетия отъ него соватъ „Крушовица“. По тоя въпросъ окржжниятъ сѫдъ съображава, че, понеже въ договора за наемъ сѫ изброени мѣстноститѣ, които влизатъ въ совата „Крушовица“, а между тѣхъ не фигурира мѣстностьта „Дълга“, заключава че „Дълга“ не влиза въ совата и слѣдователно тя е била дадена на отвѣтника, вслѣдствие допълнително съглашение, да се ползува отъ нея вмѣсто отъ „Стъркача“, която мѣстность влиза въ договора за наемъ, но отъ която отвѣтникътъ не се е ползувалъ. Съ това си съображение окр. сѫдъ е упражнилъ правото, което му дава чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да оцѣнава прѣдставенитѣ му доказателства, въ случай договора за наемъ, и щомъ отъ съдържанието на тоя договоръ могалъ да си състави мнѣние за изхода на спорния въпросъ безъ да прибѣгва до искания отъ ищцата огледъ, сѫдътъ не е нарушилъ чл. 443 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който членъ му дава право да извърши огледъ само ако не може да си състави правилно мнѣние по спорния въпросъ. Щомъ, прочее, сѫдътъ приема, че отвѣтникътъ приелъ да се ползува отъ „Дълга“, вмѣсто отъ „Стъркача“, то свидѣтелскитѣ показания устано-

Digitized by Google

вляющи това обстоятелство въпрѣки договора за наемъ, оставатъ безцѣлни, слѣдователно и оплакването за нарушение чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно. Така щото второто, третото и четвъртото касационни оплаквания сж неоснователни; 3) искътъ е заявенъ противъ Тошо Евстатиевъ, за него лично и като наслѣдникъ на брата си Кото Евстатиевъ. Отвѣтникътъ прѣдставилъ въ втората инстанция общинско свидѣтелство, за да докаже че има и другъ наслѣдникъ на Кото. Съображението на сжда, че Тошо „сключилъ договора за наемъ, че той подписва, дава протестъ и пр.“ и за това само той трѣбва да отговаря, е съображение неправилно, защото договорътъ за наемъ е подписанъ и отъ покойния Кото и защото подписването, даването на протестъ и пр. сж дѣйствия които всѣкой наслѣдникъ може да върши по управлението на наслѣдството безъ да ангажира съ тѣхъ изключително и лично сѣбе си, освѣнъ ако другитѣ наслѣдници сж се отказали отъ наслѣдството, нѣщо което окржжниятъ сждъ като не констатирва, а счита него за единственъ наслѣдникъ, сжществено нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и за това нарушение послѣдното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окр. сждъ отъ 17 септемврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *83 — (531) — 30 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Кабленковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 739, по описа за 1901 год., на Марица Бѣлчева, отъ с. Бобошево, Дупнишка околия, съ Христина Ив. Бѣлчева, настойница на малолѣтната Стоименка Бѣлчева, отъ сжщото село, за недвижими имоти.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви касаторката Марица Бѣлчева, съ повѣреника си адвоката д-ръ Стрезовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Христина Ив. Вѣлчева, настойница на Стоименка Ив. Бѣлчева, отъ с. Бобошево, заявила искъ на 22 май 1900 год. прѣдъ Дупнишкия мирови сждия, противъ Марица Бѣлчева, отъ сжщото село, за $^1/_3$ часть отъ 14 къса недвижими имоти. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. Отвѣтницата апелирала прѣдъ Кюстендилския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцата съ своята искова молба е искала да се присжди на малолѣтната останала отъ брата на Мите Бѣлчевъ $^1/_3$ часть отъ имотитѣ описани въ исковата молба, тъй като ней на малолѣтнитѣ по прѣдставителство се пада $^1/_3$ часть отъ имотитѣ останали отъ чича ѝ, обстоятелство което не се отрича и отъ отвѣтницата и искътъ на ищцата въ това отношение се явява за основателенъ. Че отъ самопризнанието на отвѣтницата, на-

Digitized by Google

правено въ първата инстанция — протоколъ отъ 29 ноември 1900 год. се вижда, какво отвѣтницата владѣе имотитѣ, останали отъ покойния ѝ мѫжъ Мите Бѣлчевъ, обаче възразява, че тоя имотъ тя го е купила съ продавателно отъ 1 августъ 1890 год. отъ мѫжа си Мите Бѣлчевъ и че слѣдователно искътъ на ищцата слѣдва да бѫде отхвърленъ, обаче ищцитѣ, съгласно чл. 481 отъ Гражданското сѫдопроизводство сѫ изявили съмнѣние противъ прѣдставения продавателенъ записъ, тъй като тѣ сѫ наслѣдници и горѣцитираният членъ имъ дава това право. Че отъ разпитанитѣ свидѣтели за подкрѣпление на продавателния записъ се установява какво на Мите Бѣлчевъ сѫ броени пари за продадения отъ него на жена му имотъ, обаче отъ показанията на свидѣтелитѣ Маню Радевъ, братъ на отвѣтницата, се установява какво чрѣзъ него сѫ взети пари отъ Ионе Скрински, като на другия день пакъ били повърнати чрѣзъ него на Скрински, които пари били дадени колкото да се види, че се броятъ пари, като за тая услуга отъ страна на отвѣтницата било дадено на Скрински 80 оки грозде; а отъ показанията на Скрински се установява, че дѣйствително той далъ чрѣзъ Радова 80 жълтици за отвѣтницата, които на другия день пакъ получилъ чрѣзъ него, отъ което става явно, че така сключената продажба между отвѣтницата и мѫжа ѝ е една икономическа сдѣлка, като цѣльта на продавача е била по тоя начинъ да осигури своята съпруга и отстрани останалитѣ наслѣдници отъ да получатъ припадающата имъ се часть отъ неговитѣ имоти, а въ такъвъ случай така станалата продажба слѣдва да се счете за недѣйствителна. Възражението на апелаторката какво съдържанието на писменитѣ документи не може да се оборва съ свидѣтелски показания, освѣнъ въ прѣдвиденитѣ отъ закона случаи, е неоснователно, защото чл. 326 е отъ материялния законъ и нѣма обратна сила. Отъ изложеното до тукъ слѣдва, че искътъ на ищцата се явява за основателенъ и напълно доказанъ и рѣшението на мирория сѫдия слѣдва да се потвърди, като бѫде осѫдена отвѣтницата и на разноскитѣ въ тая инстанция", — съ рѣшението си отъ 4 октомврий 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение — Срещу това рѣшение Марица Бѣлчева подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр сѫдъ нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не приелъ въ съображение всичкитѣ по дѣлото обстоятелства при издаване на рѣшението си, а особено не се произнесалъ върху повдигнатото съмнѣние въ истинността на продавателния записъ, като при това смѣсилъ въ обясненията си провѣряване на съмнѣнието и симулативността на акта; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ противорѣчието между свидѣтелитѣ Никола Ив. Веселиновъ и Стоица Костовъ по отношение вида на монетитѣ и количеството имъ; 3) чл. чл. 107 и 328 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не билъ обсѫдилъ достовѣрността на свидѣтелскитѣ показания и обстоятелствата, че тя била броила паритѣ на продавача Мите Бѣлчевъ и той си ги турилъ въ джоба, съвмѣстно съ повръщането на паритѣ, което било станало отъ Мано Радевъ; 4) чл. 326 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото признаълъ акта за симула-

Digitized by Google

тивенъ безъ да съществуватъ двѣтѣ необходими условия: а) да е страната участвувала въ извършването на акта, и б) да има начало на писмено доказателство, и 5) чл. 630 отъ Гражданското съдопроизводство, защото основалъ рѣшението си на незаявенъ отъ страната доводъ, а именно тя била атакувала продавателния записъ, защото изразеното въ него съгласие било симулативно, а съдътъ се произнесалъ, че проданьта била една икономическа сдѣлка, сторена съ цѣль да се лишатъ отъ права наслѣдницитѣ на продавача Мите Бѣлчевъ.

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) дѣйствително, отъ дѣлото се вижда, че първоначално ищцовата страна е заявила съмнѣние въ истинността на акта съгласно съ постановлението на чл. 481 отъ Гражданското съдопроизводство и за това съ били разпитани свидѣтели, отъ показанията на които, обаче окръжниятъ съдъ е извадилъ заключение за симулативността на прѣдставеното отъ сегашната касаторка продавателно. Тия двѣ срѣдства за защита съ различни и не трѣбватъ да се смѣсватъ, и окръжниятъ съдъ въ сжщность не ги смѣсва, тъй като той обезсилва продавателното именно на това основание, че то е било безъ причина. При това окръжниятъ съдъ, като се е произнесалъ за симулативността на продавателното, не е основалъ рѣшението си на незаявенъ доводъ отъ страната, понеже отъ протокола на окръжния съдъ се вижда, че страната именно въ тая смисъль е разбирала заявлението си противъ истинността на акта, като е пледирала за неговата безпаричность, за отсжтствие въ него на причина. При тия обстоятелства, трѣбва да се признае неоснователно не само първото оплакване на касаторката за нарушението чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, но и петото й оплакване за нарушение чл. 630 отъ Гражданското съдопроизводство, тъй като, както се каза, не се оправдава отъ дѣлото, че окръжниятъ съдъ е основалъ рѣшението си на незаявенъ отъ страната доводъ. При това, ако окръжниятъ съдъ, като е констатиралъ, че записътъ е безъ причина, е обяснилъ въ рѣшението си и съображенията на странитѣ, които съ сключили това продавателно, той не е допусналъ нѣкакво нарушение на закона, което да може да послужи за основание да се отмѣни издаденото отъ него рѣшение. Отъ друга страна, щомъ продавателния актъ е безъ причина, той не може да има никакво юридическо дѣйствие, и наслѣдницитѣ, каквато е ищцата, придобиватъ право да търсятъ слѣдуемата имъ се часть отъ наслѣдството на наслѣдодателя. Не е правъ възгледътъ на повѣреника на касаторката и той съ никое постановление на закона не го оправдава; че само наслѣдницитѣ, които иматъ законна часть, могатъ да оборватъ извършенитѣ отъ наслѣдодателя сдѣлки. По закона, такова право трѣбва да се признае на всички заинтересовани наслѣдници, понеже се касае да се установи, че се противопоставя актъ, не имѣющъ никакво юридическо сжществуване. Другъ би билъ наистина въпроса, ако се касаеше да се попадне единъ дарственъ актъ; такова право би имали само наслѣдственитѣ съ закона часть, на които частьта би била засѣгната отъ тоя актъ, но нито

Digitized by Google

таково възражение е било правено прѣдъ сѫда по сѫщество, нито пъкъ сѫществува дарственъ актъ, извършенъ по установенитѣ за това правила, а именно чрѣзъ нотариялент актъ; 2) неоснователно е така сѫщо и оплакването на касатора за нарушението чл. 326 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като, както е вече обяснилъ Върховниятъ касационенъ сѫдъ, постановлението на тоя членъ свързва само странитѣ, които сѫ сключили договора, а не и тѣхнитѣ наслѣдници, които въ това отношение сѫ трети лица и могатъ слѣдователно, да се ползуватъ съ всичкитѣ доказателствени срѣдства, за да оборватъ съдържанието на изключенитѣ отъ тѣхния наслѣдодатель писмени слѣлки като симулативни, и 3) най-послѣ, неоснователни сѫ и оплакванията на касатора за нарушението чл. чл. 107 и 328 отъ Гражданското сѫдопроизводство, изложени въ 2 и 3 пунктове отъ касационната жалба, тъй като тѣ се отнасятъ до сѫществото на дѣлото, до оцѣнката показанията на свидѣтелитѣ, а Върховниятъ сѫдъ не намира, щото окржжниятъ сѫдъ да е допусналъ въ това отношение нѣкакво извращение. Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ при разрѣшението на дѣлото е ималъ прѣдъ видъ показанията на всичкитѣ свидѣтели и посочилъ е въ рѣшението си показанията на ония свидѣтели, на които дава довѣрие, което не е противно на постановлението на чл. 77 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а пъкъ постановлението на чл. 328 отъ сѫщото сѫдопроизводство не е задължително за мировитѣ инстанции.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационненъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Марица Вѣлчева, срещу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 4 октомврий 1901 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ *84 — (538) — 30 юний 1904 година.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 760, по описа за 1901 год., на Гето Петровъ, отъ с. Баница, срещу рѣшението на Вратчанския окржженъ сѫдъ № 74, отъ 8 мартъ 1901 година.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петко Николовъ, отъ с. Борованъ, заявилъ искъ противъ Гето Петровъ, отъ с. Баница, за една кория отъ 140 лева и за отсѣченитѣ отъ нея дърва въ стойность 90 лева. Вратчанскиятъ околийски мирови сѫдия съ рѣшението си № 796/900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Вратчанския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 74, отъ 8 мартъ 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ рѣшението на Вратчанския окржженъ сѫдъ отъ 6 юний 1879 год., № 50 (приложено къмъ дѣлото), че Петко Николовъ има да взима отъ Гето Петровъ 2500 гроша за изплащане на които той му е далъ между другитѣ нѣща и една кория въ „Дълбоката-Падина", това

Digitized by Google

се вижда отъ свидѣтелството, приложено къмъ дѣлото съ дата 3 октомврий 1879 година. Отъ направения огледенъ протоколъ на 24 юний 1900 год. отъ Вратчанския околийски мирови сждия и разпитанитѣ лица се установява, че свидѣтельтъ Тодоръ Недѣлковъ, бивши кметъ, че Гето Петровъ се условилъ да даде отъ 6—7 декара отъ корията на Петко Николовъ. Отвѣтникътъ твърди, че отсѣчената гора била негова и че дадената кория е онази която е на Петъръ Лаловъ. Отъ свидѣтеля Мито Вълковъ се установява, че корията за която отвѣтникътъ казва че е билъ далъ на Петко Николовъ принадлежи отъ повече отъ 20 години на Петъръ Лаловъ спорната въ случая кория е отъ 7—8 декара и е именно онази която е била дадена въ условието на Петко Николовъ. При тѣзи доказателства по дѣлото, сждътъ намира, че рѣшението на мировия сждия трѣбва да бжде отмѣнено". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Вратчанскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство, защото ищецътъ не доказалъ и сждътъ не посочилъ въ рѣшението си отъ гдѣ извлича заключението си, че спорната кория е именно онази която му била дадена споредъ свидѣтелството, а само въ рѣшението си съображава, че отъ свидѣтеля се удостовѣрявало какво корията, за която отвѣтникътъ казва че билъ далъ на ищеца, принадлежала на П. Лаловъ отъ 20 години и повече: 2) сжщиятъ и други членове отъ закона, защото свидѣтельтъ М. Вълковъ, за когото говори сждътъ, не казалъ, че П. Лаловъ владѣлъ корията повече отъ 20 години, па и да я владѣлъ толкова нищо не значи, тъй като отъ свидѣтелството се виждало, че на ищеца му е била дадена отъ него (отвѣтника) прѣзъ 1879 год., та може П. Лаловъ отъ тогава да я завладѣлъ; сжщо сждътъ не посочва отъ гдѣ намира че корията, дадена на ищеца, била отъ 7—8 декара, когато свидѣтельтъ Т. Недѣлковъ показалъ, че цѣлата кория била отъ 20 декара, а другитѣ свидѣтели показватъ че часть отъ тази кория той (отвѣтникътъ) е далъ на ищеца; 3) чл. . . отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ показанията на свидѣтелитѣ Дамо Димитровъ, Тод. Недѣлковъ и други, отъ което се установило, че цѣлата му кория е отъ 20 декара, че той отъ друга кория е далъ на ищеца и то само една часть отъ 6—7 декара, и 4) чл. 524 отъ Врѣменнитѣ сждебни правила, защото се основалъ на рѣшението № 50/79 год. и свидѣтелството отъ 3 октомврий сжщата година, неотговаряющи на изискванията на този членъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) възражението на отвѣтника, че корията, която той продалъ на ищеца, не била оная що ищецътъ посочва, а била оная що нѣкой си Петко Лаловъ държи; сждътъ оборва съ показанията на свидѣтеля прѣдставенъ отъ ищеца въ смисъль, че П. Лаловъ си владѣе корията отъ 20 години. Възможно е наистина щото П. Лаловъ да е завладѣлъ сжщата кория, която отвѣтникътъ продалъ на ищеца, но окржжниятъ сждъ не счелъ за нуждно да прѣдполага такава и ней подобни възможности, щомъ отвѣтникътъ не противопоставя изсрочване на искътъ; отъ това слѣдвало би да се разбере, че не отъ отдавна ищецътъ е изгубилъ владѣнието на корията

Digitized by Google

си тогава когато П. Лаловъ си владѣлъ своята отъ 20 години. Отъ тука слѣдва, че първото и второто касационни оплаквания сж неоснователни; 2) щомъ отвѣтникътъ приема, че отъ свидѣтелитѣ, упоменати въ третото му касационно оплакване, се установявало, че цѣлата му кория била отъ 20 декара и че той далъ на ищеца 6—7 декара, но отъ друга кория, то сждътъ ималъ данни да го осжди да прѣдаде на ищеца кория отъ 7 декара, слѣдователно, отъ туй се вижда още повече неоснователностьта на послѣдната часть отъ второто касационно оплакване. А третото касационно оплакване е неоснователно за това, защото сждътъ не допуска, че отвѣтникътъ е продалъ на ищеца часть отъ Лаловата кория, а приема нѣщо по-естествено, именно че той му е продалъ отъ своята кория; 3) чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ като дава сила на частнитѣ писмени актове, сключени при режима на тоя законъ, дава сжщеврѣменно сила и на домашнитѣ актове, сключени прѣди издаването на тоя законъ, защото признава, че разширението на свободата въ формата на продавателнитѣ актове е въ полза на обществото. Прочее и послѣдното касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Гето Петровъ, срещу рѣшението на Вратчанския окр. сждъ № 74, отъ 8 мартъ 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 85 — (549) — *3 юлий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 782, по описа за 1901 год., на Иванъ Джиджовъ, отъ гр. София, срещу рѣшението на Софийскиятъ окр. сждъ, № 382, отъ 10 октомврий 1901 година.* — Въ сждебното заседание се явиха Г. Згуревъ, повѣренникъ на касатора, и Никола Ганчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Никола Ганчевъ, отъ гр. София, съ силата на единъ изпълнителенъ листъ, противъ длъжника си Сотиръ Матовъ, обърналъ взиманието си противъ дохода на една кжща на длъжника му и съ тази цѣль била изпратена призовка на наемателя ѝ Ив. Г. Джиджовъ да внася наема ѝ по 70 лева мѣсечно на сждебния приставъ отъ 10 януарий до 15 октомврий 1900 год.; но понеже Ив. Г. Джиджовъ отъ цѣлия изтекълъ наемъ 640 лева не внесалъ освѣнъ 140 лева, то Никола Ганчевъ заявилъ искъ противъ Ив. Г. Джиджовъ за останалитѣ 500 лева. II Софийски градски мирови сждия съ рѣшението си № 374/901 год. уважилъ цѣлия искъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Софийския окржженъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 10 октомврий 1901 год., подъ № 382, измѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ само въ размѣръ на 245 лева, по слѣдующитѣ съображения: „отъ петитума на исковата молба на ищеца — въз-

Digitized by Google

зиваемъ по настоящето дѣло Н. Ганчевъ, па и отъ обясненията му дадени въ течението на процеса, става явно, че той претендира отъ днешния апелаторъ—ответникъ Ив. Г. Джиджовъ наемната стойность отъ 500 лева, за 7 мѣсеци и 5 дни начиная отъ 10 мартъ до 15 октомврий 1900 год., считанъ по 70 лева мѣсечно, която сума по силата на запорната призовка, той (ответникътъ) билъ длъженъ да внеса, не на притежателя на къщата С. Матовъ, но на сѫдебния приставъ. Както отъ съдържанието на въззивната жалба на апелатора Ив. Г. Джиджовъ, така и отъ обясненията дадени чрѣзъ повѣреника му въ днешното сѫдебно заседание е видно, че той не отрича, а напротивъ признава факта какво по силата на единъ договоръ за наемъ сключенъ между него и С. Матовъ, ползувалъ се отъ къщата на послѣдния прѣзъ врѣмето отъ 10 януарий до 8. а не до 15 октомврий 1900 год., като уговорената наемна цѣна била 70 лева мѣсечно; не е отричалъ тъй сѫщо факта, че за прѣзъ това врѣме дължалъ наемодавецу извѣстна сума, която обаче вслѣдствие наложенитѣ отъ сѫдебния приставъ при Софийския окржженъ сѫдъ и финансовия бирникъ секвестри, внесалъ на послѣднитѣ, като часть отъ слѣдуемия се наемъ, пъкъ изразходвалъ по поправка на къщата за смѣтка на С. Матовъ, обстоятелство, което се домогвалъ да установи съ писмени доказателства. Що се отнася до наема за два мѣсеци начиная отъ 10 януарий 1900 год., безспорно е между странитѣ, че е внесенъ на сѫдебния приставъ отъ апелатора за смѣтка на С. Матовъ, по взискането на ищеца Н. Ганчевъ, остава слѣдователно да се разрѣши споръ за наемъ отъ 10 мартъ до 15 октомврий сѫщата година, т. е. за 7 мѣсеци и 5 дни, който споредъ въззиваемия възлиза на 500 лева. Отъ съдържанието на запрѣтителното писмо подъ № 630, отъ 13 януарий 1900 год на финансовия бирникъ, взето въ свързка съ квитанциитѣ подъ № № 141, 630, 393 и 9, отъ 27 май, 8 юлий, 9 септемврий и 16 октомврий 1900 год., издадени отъ сѫщия бирникъ, по единъ най-положителенъ начинъ дохожда да се установи, че за смѣтка на Сотиръ Матовъ, днешния апелаторъ е внесалъ въ държавното съкровище 280 лева, т. е. слѣдуемия се наемъ за четири мѣсеци за изплащане правителствено даждие, което Матовъ дължалъ. Въ случая апелаторътъ напълно се съобразилъ съ прѣдписанието на чл. 574 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и то колкото се касае до четиритѣ мѣсеца. Що се отнася до кв. № 1, отъ 28 априлъ 1900 година, съ която апелаторътъ се стрѣми да установи, че за смѣтка на сѫщия С. Матовъ внесалъ 140 лева въ хазната за правителствени данъци; сѫдътъ като има прѣдъ видъ, че този документъ фигурира изключително на името на С. Матовъ, отъ което слѣдва да се дойде до заключение, че тази сума той лично я внесалъ въ хазната, а въ такъвъ случай въ нищо не може да ползува апелатора и далечъ не може да му послужи за оправдание на сумата 140 лева. Другъ би билъ въпроса, ако апелаторътъ установеше, че тази сума е заплатилъ той вмѣсто С. Матовъ, както за това повѣреникътъ му намекна въ днешното сѫдебно заседание, че могалъ да докаже това свое твърдение. Обстоятелството, че квитанцията № 1 се намирала въ ржцѣтѣ на апелатора не утвърждава още факта, че сумата по нея е изпла-

Digitized by Google

тена отъ него (Иванъ Г. Джиджовъ), и то отъ наема, тъй като единъ документъ по различни начини може да попадне въ чужди ржцѣ, държателътъ обаче не може да се ползува отъ него, както е конкретния случай, до като не бжде установено противното, т. е., че отвѣтникътъ е изплатилъ сумата 140 лева за смѣтка на наемодавеца. Ето защо сждътъ не дава значение на тоя документъ. Еднакво не може да има значение по настоящето дѣло и разписката съ дата 30 октомврий 1899 год., съ която апелаторътъ се домогва да установи, че прѣдплатилъ Матову за поправка на кжщата му 70 лева, тъй като тая разписка не е издадена отъ него (отвѣтника), но отъ нѣкоя си Мария Ив. Джиджова, лице неимѣюще нищо общо съ странитѣ по настоящето дѣло. За да установи, че на 8. а не на 15 октомврий 1900 год. е напусналъ кжщата на С. Матовъ и слѣдователно до тая дата дължалъ наемъ, апелаторътъ прѣдставлява една разписка подписана отъ нѣкоя си Мария П. Тодорова, обаче сждътъ не дава абсолютно никакво значение и на тая разписка, защото тя не е осѣнъ документъ съдържащъ свидѣтелски показания, които, като дадени, не по реда и начина изрично показани въ закона, не могатъ да служатъ за доказателство. Прочее, веднажъ установено, че отъ наемъ 500 лева за 7 мѣсеци и 5 дни, който се слѣдвалъ С. Матову, апелаторътъ е внесалъ за четиритѣхъ мѣсеци 280 лева въ държавното съкровище, то ищецътъ нѣма основание, да претендира отъ него освѣнъ за останалото врѣме, т. е. 220 л. (по фактическа погрѣшка на сжда е прието и постановено въ резолюцията 245 л. вмѣсто 220 лева, обаче, сждътъ се не намира въ невъзможность самъ да я поправи), която сума понеже съ нищо не оправдава, слѣдва да се заключи, че той я дължи на Сотира Матовъ и по силата на закона (чл. 575 отъ Гражданското сждопроизводство) слѣдва да бжче осжденъ да му я заплати, въ какъвто случай обтжженото рѣшение ще слѣдва да бжде видоизмѣнено въ горната смисъль. Възражението на въззиваемия, че апелаторътъ слѣдвало да вниса наема на сждебния приставъ и той да разпрѣдѣля сумитѣ между него (ищеца) и държавата, която била наравно кредиторка, като и другитѣ, е неприемливо, тъй като общеизвѣстно е, че държавнитѣ данъци сж привилегировани; а това, че е така, ясно се вижда и отъ чл. 1023 отъ Гражданското сждопроизводство. Слѣдователно, апелаторътъ твърдѣ правилно е постжпилъ, като е изпращалъ наема на финансовия бирникъ, а не на сждебния приставъ. Сжденето на апелаторовия повѣреникъ, че по силата на чл. 571 отъ Гражданското сждопроизводство, ищецътъ по това дѣло, Никола Ганчевъ, не могалъ да има акция въ смисъль на този членъ до когато не установи, че неговиятъ длъжникъ С. Матовъ е несъстоятеленъ, слѣдователно, не може да се удовлетвори отъ него, е сжждение, по мнѣнието на сжда, погрѣшно по слѣдующитѣ съображения: дѣйствително споредъ точния разумъ на току-що цитираниятъ чл. 571 отъ Гражданското сждопроизводство, третото лице, у което е билъ наложенъ секвестъра, както е случаятъ съ апелатора, ще бжде отговорно прѣдъ ищеца, ако този послѣдниятъ го послѣдватъ врѣди и загуби, но при едно само условие, а именно въ случай, че отвѣтникътъ се укаже несъстоятеленъ, а това е въ тяжесть на ищеца на общо

Digitized by Google

основание да го докаже, обаче тази отговорность за третото лице се поражда въ единъ само случай, а именно, когато не се подчини на разпорежданията на чл. чл. 569, 570 и 574 отъ Гражданското сждопроизводство, когато мимо запорната призовка продължава да вноси на длъжника—отвѣтникъ всичкитѣ слѣдующи плати, или же находящи се у него суми и понеже съ това си дѣйствие третото лице е помогнало на отвѣтника да се увредятъ интереситѣ на кредитора, то това трето лице ще бжде само тогава отговорно, ако отвѣтникътъ се намира въ неоплатно състояние, защото очевидно е, че третото лице съ невнасянето на секвестранитѣ суми не надлежното сждебно мѣсто станало причина, за да послѣдватъ ищеца врѣди и загуби и въ тоя именно случай на ищеца тежи обязаността да доказва, че отвѣтникътъ е несъстоятеленъ. А че това е така, достатъчно е да се направи едно сравнение между чл. чл. 569 и 570 отъ Гражданското сждопроизводство отъ една страна и чл. 571 отъ сжщото сждопроизводство отъ друга. Очевидно е слѣдователно, че когато е въпросъ за отговорността на трето лице по чл. чл. 569 и 570 отъ Гражданското сждопроизводство, т. е. когато мимо секвестъра сж прѣдали на отвѣтника секвестирания имотъ, ищецътъ е длъженъ да докаже, че отвѣтникътъ не е въ състояние и чакъ тогава ще настжпи отговорността на третото лице, но когато третото лице твърди, че за смѣтка на отвѣтника е изразходвано находящитѣ се у него суми, както е въ случая, ищецътъ не е длъженъ да доказва да ли Сотиръ Митовъ е несъстоятеленъ, достатъчно е по силата на чл. 575 отъ Гражданското сждопроизводство да установи, че у него (третото лице Ив. Г. Джиджовъ) въ момента на секвестъра и по-послѣ сж се намирали суми, принадлежащи на отвѣтника, каквито и не се отричатъ отъ възивника, че е имало, обаче, 220 лева съ нищо не се доказва да сж изразходвани за смѣтка на С. Матовъ, отъ което слѣдва да се заключи, че тѣ се намиратъ у днешния апелаторъ, който слѣдва да ги заплати на ищеца. Понеже и двѣтѣ страни отчасти печелятъ, отчасти губятъ процеса, то слѣдва да понесатъ разноскитѣ, която каквито е направила, като се има прѣдъ видъ оная сума отъ искътъ, която е уважена въ диспозитива на рѣшението". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 571 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно отхвърлилъ възражението му, че не може да се присждятъ никакви суми на ищеца, до като той не докаже несъстоятелността на длъжника; 2) чл. чл. 107 и 377 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отхвърлилъ доказателната сила на разписката № 1 на финансовия бирникъ за 140 лева, макаръ тя да се намирала въ негови (на отвѣтника) ржцѣ и никакво възражение не се направило отъ противната страна по съдържанието ѝ; 3) чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, защото неправилно отхвърлилъ и разписката за 70 лева по съображение, че Мария Ив. Джиджова нѣмала нищо общо съ своя съпругъ, когато тя го е замѣствала при отсжтствието му отъ София, и 4) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото го е осждилъ на 254 лева, когато въ рѣшението си признава, че тази цифра била погрѣшно допусната въ резолюцията вмѣсто 220 лева.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 571 отъ Гражданското сѫдопроизводство визира случаитѣ, прѣдвидени въ чл. чл. 569 и 570 отъ сѫщото производство, т. е. когато секвестърътъ е наложенъ за обезпечение на искъ и когато на третитѣ лица се заповѣдва да пазятъ у себе си длъжниковото имущество. Когато, обаче, секвестърътъ е наложенъ не за обезпечение, а за удовлетворение на изпълнителенъ листъ, чл. 951 отъ сѫщото сѫдопроизводство, макаръ и да казва, че ще се пази редътъ, прѣдвиденъ въ чл. чл. 568—575, прѣдвижда тази разлика въ втория си пунктъ, че на третитѣ лица се заповѣдва не да пазятъ длъжниковото имущество, а да го внасятъ на пристава или въ сѫда. Освѣнъ тази формална разлика има и друга произтекающа отъ естеството на единия и другия отъ тѣзи два случаи: когато секвестърътъ е наложенъ за обезпечение на искътъ, секвестираното имущество служи за гаранция, че искътъ ще бѫде удовлетворенъ отъ това имущество въ случай на несъстоятелность на длъжника; когато, обаче, секвестърътъ е наложенъ за удовлетворение на изпълнителенъ листъ, секвестираното имущество съставлява не вече гаранция за удовлетворение, а единъ способъ, прѣдвиденъ отъ закона за самото удовлетворение. Отъ тука слѣдва, че въ случай на секвестъръ за обезпечение на искъ, взискательтъ е дълженъ въ искътъ си противъ трети лица да докаже несъстоятелностьта на длъжника си; въ случай же на секвестъръ за удовлетворение на изпълнителенъ листъ, взискательтъ не е дълженъ въ искътъ си противъ трети лица да доказва несъстоятелностьта на длъжника си. Прочее, първото касационно оплакване осланяюще се на чл. 571 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно; 2) наистина никакво възражение по съдържанието на разписката № 1 на финансовия бирникъ не е било направено отъ ищцовата страна, но и сѫдътъ приема съдържанието ѝ такова каквото си е, само че я отхвърлилъ, понеже въ нея не е казано, че отвѣтникътъ е платилъ сумата 140 лева и правилно съображава, че по разни начини тя е могла да се намѣри въ ржцѣтѣ му безъ обаче туй да служи за доказателство, че той именно е платилъ обезпечения въ нея данъкъ дължимъ отъ Сотиръ Матовъ. Прочее, тукъ нѣма нарушение на указанитѣ въ второто касационно оплакване чл. чл. 107 и 377 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това туй оплакване е неоснователно; 3) призовката за секвестъра била отправена до Ив. Г. Джиджовъ, който е и отвѣтникъ по настоящето дѣло. Понеже разписката отъ 70 лева за направени поправки е дадена на Мария Ив. Джиджова безъ да е казано въ нея качеството на Мария Ив. Джиджова и отношението ѝ съ Ив. Г. Джиджовъ, сѫдътъ я отхвърлилъ. Третото касационно оплакване, че Мария Ив. Джиджова била съпруга на Ив. Г. Джиджовъ и че тя го е замѣствала, когато той отсѫтствувалъ отъ София, е оплакване по сѫществото на дѣлото, и като такова не подлежи на касационно обсѫждане, и 4) самъ окржжниятъ сѫдъ въ рѣшението си признава, че по фактическа погрѣшка въ резолюцията било казано 254 лева вмѣсто 220 лева. Отъ което слѣдва, че намѣрението на сѫда било да уважи искътъ само въ размѣръ 220 лева. Ищецътъ прѣдъ

Digitized by Google

Върховния касационенъ сѫдъ заяви, че нѣма да претендира повече отъ 220 лева по искътъ си. Сѫдътъ е могалъ и ще може при издаването на изпълнителния листъ да поправи този lapsus calami безъ да увреди никому. Въ тая смисъль послѣдното касационно оплакване се явява безпрѣдметно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Джиджовъ, срещу рѣшението на Софийския окр. сѫдъ № 382, отъ 10 октомврий 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *86 — (551) — 3 юлий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 785, по описа за 1901 год., на Цвѣтанъ Поповъ, отъ с. Сеславци, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 187, отъ 11 ноемврий 1901 година.* — Въ заседанието се явиха Коста Цв. п. Петковъ, пълномощникъ на баща си Цв. Поповъ и който устно упълномощи Г. Згуревъ, Т. Теодоровъ и Илия Вълчевъ; яви се и Петъръ Драндаровъ, който устно упълномощи д-ръ Ст. Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петъръ Драндаровъ, отъ гр. София, заявилъ искъ противъ Цвѣтанъ Поповъ, отъ с. Сеславци, за да му издаде крѣпостенъ актъ за едно мѣсто или да му плати 2000 лева споредъ договора и 3000 лева врѣди и загуби по насипването на това мѣсто. Софийскиятъ окржженъ сѫдъ съ рѣшението си № 861/97 год. уважилъ искътъ само въ размѣръ на 2000 лева. И двѣтѣ страни сѫ апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 11 ноемврий 1901 год., подъ № 187, измѣнилъ първостепенното рѣшение, като осѫдилъ отвѣтника да издаде на ищеца крѣпостенъ актъ, или да му плати 4859 лева и 53 ст. заедно съ разноскитѣ по дѣлото. Съображенията на апелативния сѫдъ сѫ слѣдующитѣ: 1) „отъ приложеното къмъ исковото прошение спогодително—задължително отъ 30 августъ 1894 год. се вижда, че между странитѣ по дѣлото е направена продажба, като Цвѣтанъ Поповъ е продалъ на Петъръ Драндаровъ описаното въ исковото прошение свое мѣсто срещу сумата която ималъ да дава на послѣдния за разноски по изпълнителното дѣло № 201/94 год., по изпълнителенъ листъ № 8497. А отъ приложеното въ апелативното производство рѣшение № 89, отъ 30 юний 1894 год., въ свързка съ обясненията на странитѣ се вижда, че между Цв. Поповъ, наслѣдникъ на свещеникъ Петко Минковъ и Петъръ Драндаровъ е водено гражданско дѣло, че то е било спечелено отъ послѣдния и че по това дѣло на Петъръ Драндаровъ сѫ били прѣдвидени 210 лева за воденето му въ втората инстанция, и като се вземе въ съображение, че съ поменатото рѣшение е потвърдено рѣшението на окржжния сѫдъ, може да се приеме по единъ положителенъ начинъ доказано, че

Digitized by Google

по същото дѣло Цвѣтанъ Поповъ е билъ дълженъ да плати на Петъръ Драндаровъ: а) 210 лева за воденето му въ окржжния сждъ, както това се вижда отъ поменатото рѣшение № 89, въ изложеното на обстоятелствата по дѣлото, и б) 210 лева за воденето му въ апелативния сждъ, както това се вижда отъ диспозитива, повелителната часть на същото рѣшение. Отъ казаното слѣдва, че продажбата на описаното въ исковото прошение мѣсто е била уговорена срещу дължимитѣ отъ Цв. Попова на П. Драндарова 420 лева; 2) по този договоръ Цвѣтанъ Поповъ се е възползувалъ отъ уговорената цѣна 420 лева, защото той нито е възразявалъ даже, че тази сума, която е дълженъ на П. Драндаровъ, я платилъ по другъ нѣкакъвъ начинъ, освѣнъ по силата на прѣдметната продажба, описаната въ спогодителното—задължително отъ 30 августъ 1894 год., а като така, той — Цвѣтанъ Поповъ, е длъженъ отъ своя страна и той да изпълни задължението си каквото е взелъ въ това задължително—спогодително, а именно да снабди съ крѣпостенъ актъ Петъръ Драндаровъ за продаденото мѣсто; 3) Цвѣтанъ Поповъ възражава противъ това спогодително—задължително прѣди всичко съ това, че то било подложно въ тази смисъль, че Петъръ Драндаровъ купилъ само 100 кв. метра мѣсто и посрѣдствомъ измама билъ помѣстилъ въ спогодителното—задължително 100, помѣстенитѣ въ него 1350 кв. метра. Прѣди всичко този подлогъ се явява неоснователенъ отъ обстоятелството, че отъ приложеното въ апелативното производство пълномощно (стр. 39) се вижда, че Цв. Поповъ като е упълномощилъ Лазаръ Кутевъ да снабди Драндарова съ крѣпостенъ актъ за продаденото отъ него на послѣдния мѣсто, означава самото мѣсто съ сжщитѣ граници и страни, както това е означено и въ продавателния актъ. Но независимо отъ това подлогътъ е билъ допуснатъ за доказване и отъ приложеното къмъ дѣлото опрѣдѣление № 4214, отъ 7 септемврий 1898 год., на първото углавно отдѣление на Софийския окржженъ сждъ се вижда, че той не е билъ доказалъ, като заведеното по този подлогъ углавно дѣло противъ Драндарова е било прѣкратено. Прочее, възражението на подложността на спогодителното—задължително, или акта за продажбата се указва неоснователно; 4) възраженията противъ показанитѣ въ спогодителното—задължително продадени 1350 кв. метра въ смисъль, че тѣ били само 100 кв. метра, което се установявало, споредъ отвѣтника Цв. Поповъ отъ неимовѣрната малка стойность, цѣна, а именно 420 лева за 1350 кв. метра мѣсто и отъ показанията на свидѣтелитѣ: В. Сараилиевъ, Петко Витковъ, Манчо Кировъ, Петъръ Младжовъ и Петъръ Кърлевъ, които показватъ, че съглашението станало само за 100 кв. метра, а не за 1350 кв. метра, сж възражения неоснователни и не доказани по слѣдующитѣ причини: а) защото размѣрътъ на продаденото мѣсто е показанъ въ спогодителното—задължително, направено писмено, което, като е вече провѣрено чрѣзъ подигнатия и разрѣшенъ подлогъ, не може освѣнъ да се счита за достовѣрно, а противъ съдържанието на достовѣренъ писменъ документъ не може да се приеме прѣдположението, каквото отвѣтникътъ иска да вади отъ факта, че стойностьта на продажбата е 420 лева за факта, че тя непрѣменно трѣбва да бжде за 100 кв. метра, а не за

Digitized by Google

1350 кв. метра — чл. чл. 435 и 326 отъ Гражданското сждопроизводство, и б) защото по силата на сжщия чл. 326 отъ Гражданского сждопроизводство, свидѣтелски показания въ смисъль, че продажбата е била за 100 кв. метра сж неприемливи, до като въ самото писмено задължение е казано, че тѣ сж 1350 кв. метра; 5) щомъ като отвѣтникътъ се отказва отъ продажбата и не иска да прѣдаде и снабди Драндарова съ крѣпостенъ актъ за всичкитѣ 1350 кв. метра мѣсто, то той по силата на чл. 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е дълженъ да му заплати причиненитѣ врѣди и загуби отъ неизпълнението на задължението; 6) че въ спогодителното—задължително тѣзи врѣди и загуби сж опрѣдѣлени въ размѣръ на 2000 лева, които и слѣдва да бждатъ присждени на ищеца Драндаровъ като обезврѣждение за неизпълненото къмъ него задължение на Цв. Поповъ. Възражението, че по едно невѣрно спогодително—задължително не може да се присждатъ никакви врѣди и загуби, произходящи отъ неизпълнението му, е неоснователно, защото по-горѣ се каза, че всичкитѣ направени противъ него възражения и прѣдставени доказателства сж неприемливи или неоснователни. Така щото въ тази часть искътъ се явява основателенъ и напълно доказанъ; 7) отъ приложеното къмъ исковото прошение писмо на Софийското градско общинско управление подъ № 6139, отъ 3 юний 1895 год., а най-главно самопризнанието на Цвѣтанъ Поповъ, направено въ сждебното заседание на апелативния сждъ на 8 априлъ 1899 год., се установява по единъ положителенъ начинъ, че спорното мѣсто при продажбата му е било гьолъ и зиме и лете, поради което било непроходимо, слѣдователно, било е като градско мѣсто, имотъ почти безъ цѣна, или за много малка цѣна. Отъ показанията на свидѣтелитѣ П. Кьневъ и Димитъръ Гутарановъ се установява, че сжщото това мѣсто ищецътъ П. Драндаровъ го е насипалъ и уравнилъ съ нивото на улицата или че въобще го е насипвалъ за да го просуши и направи достжпно и проходимо. Отъ показанията на сжщитѣ тѣзи свидѣтели и онѣзи на свидѣтеля Георги Георговъ се вижда, че това мѣсто днесъ било по-доброкачествено отъ врѣмето; когато е било ненасипано. Отъ казаното слѣдва, че спорното мѣсто слѣдъ насипването му е добило сравнително по-голѣма цѣна, т. е., че направеното измѣнение въ имота е едно полѣзно и даже необходимо измѣнение, а Цв. Поповъ, като взема този имотъ назадъ и то като се отказва отъ задължението, какво бѣше взелъ, а го прѣхвърли на Драндарова, дълженъ е както за необходимитѣ тъй и за полѣзнитѣ измѣнения въ имота; 8) отъ заключението на експертизата се вижда, че насипването на спорното мѣсто а станало съ 3574 кубически метра и 42 погон. м. земя прѣкарвана отъ вънъ и стоварена върху мѣстото и че за насипването и поравняването на всѣки кубически метъръ земя сж били необходимо най-малко 80 стотинки, слѣдователно, че за насипването на спорното мѣсто сж били похарчени най-малко 2859 лева и 53 ст., сума която отвѣтникътъ тоже слѣдва да заплати на Драндарова, ако би че се откаже отъ издаването крѣпостенъ актъ за сжщото мѣсто на Драндарова. Възражението противъ тази цѣна въ смисъль, че свидѣтелитѣ, показани отъ ищеца, били казали, че една кола пръсть струвала

Digitized by Google

по 15 стотинки, е неоснователно, защото тази цѣна сѫдътъ приема по 80 ст. на 1 кв. метъръ насипъ, а пъкъ отъ показанията на сѫщитѣ свидѣтели именно Гутарановъ и Кѫневъ се вижда, че за насипването на мѣстото може да отидатъ и до $2^1/_2$ на кв. метъръ споредъ Гутаранова, а до 10 лева споредъ Кѫнева. Сѫдътъ приема показаната отъ експерта цѣна 80 стотинки, като цѣна срѣдна и по-близка до истинността. Неоснователно е и възражението противъ експертизата, защото била извършена отъ експерта безъ ржководството на назначения отъ сѫда членъ, защото отъ протокола отъ 22 май 1901 год. на члена при сѫда се вижда, че той е ржководилъ експерта въ възложената му отъ сѫда мисия: 9) неоснователно е и възражението на отвѣтника по чл. 308 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ смисъль, че продажбата трѣбвало да се унищожи, защото билъ се излъгалъ съ повече отъ половината въ стойностьта на продаденото мѣсто, тъй като прѣди всичко нѣма прѣдявенъ искъ за унищожението на тази продажба, а и въ форма на възражение това домогване се явява неоснователно, защото за стойностьта на спорното мѣсто нѣма прѣдставени доказателства, отъ които да се вижда, че то по врѣме на продажбата е струвало повече отъ двойното на това що е получено за него, т. е. повече отъ 420 помножено на 2, или повече отъ 840 лева. Показанията на свидѣтеля Саржилиевъ, че по това врѣме, когато ставала продажбата, мѣстото струвало по $1^1/_2$—2 лева метъра, е неприемливо прѣдъ самопризнанието на Цвѣтанъ Поповъ въ сѫда на 8 априлъ 1899 год., когато той е казалъ, че мѣстото по врѣме на продажбата било и зиме и лѣте гьолъ, непристѫпно отъ вода и писмото № 6139 на Софийското градско общинско управление, отъ което се вижда, че градскиятъ съвѣтъ е искалъ и безъ всѣкакво възнаграждение да прѣкарва улица прѣзъ него, а най-вече прѣдъ показанията на свидѣтеля Георги Георговъ, който е казалъ, че когато въ качеството си на общински съвѣтникъ отишли да оцѣняватъ отчуждаемата се часть отъ това мѣсто, тѣ намѣрили, че за спорното мѣсто не трѣбвало да се плаща нищо, защото било много низко и мочурливо. Отъ казаното става явно, че ако би и да се разгледа въ форма на възражение искането за унищожение на продажбата и то по чл. 308 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, то и въ такъвъ случай продажбата не може да се унищожи, защото не е доказано, че мѣстото струвало повече отъ 840 лева; 10) отъ казаното слѣдва, че искътъ е основателенъ: а) за 2000 лева обещетение отъ неизпълнение на задължението отъ 30 августъ 1894 год., и б) за 2859 лева и 13 ст. отъ удобрението на имота, мѣстото, което Цвѣтанъ Поповъ, като задържа за себе си, трѣбва да ги плати, защото това удобрение е направилъ Драндаровъ, а никой не може да се обогатява на смѣтка на другиго, така щото искътъ слѣдва да бѫде уваженъ въ размѣръ на 4859 лева и 53 ст., освѣнъ ако Цв. Поповъ не прѣдаде и узакони продажбата по спогодителното—задължително, както това алтернативно иска и ищецътъ Драндаровъ. и 11) искането за лихви е тоже основателно и такива слѣдва отвѣтникътъ да плаща по 10% годишно начиная отъ 26 юний 1899 год., деньтъ на разглеждане дѣлото до изплащане сумата, ако не се прѣдаде мѣстото

Digitized by Google

вмѣсто нея. Сѫщо така отвѣтникътъ Поповъ трѣбва да плати на Драндарова и разноски по дѣлото въ размѣра на 647 лева и 72 ст. и то тѣзи разноски да ги плати било че прѣдаде мѣстото било че вмѣсто него плати поменатитѣ 4859 лева и 53 ст., тъй като и въ една и въ другия случай той е причината за воденето на настоящето дѣло". Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 1 и 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е издалъ рѣшение съ диспозитивъ недопустимъ отъ закона: ищецътъ могалъ е да иска или да се признае за собственикъ на мѣстото, ако считаше, че то е прѣхвърлено върху му съ спогодителното написано на гърба на единъ планъ, или да му се платятъ врѣди и загуби, ако счита че не е станалъ собственикъ поради неизпълнение задължението отъ страна на касатора; но никакъ нѣмалъ право да иска, нито сѫдътъ да санкционира или едното или другото — алтернативни искания на разни основания сѫ недопустими; 2) чл. чл. 504 и 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е приелъ че съ опрѣдѣлението на окръжния сѫдъ № 4214, отъ разпоредителното заседание въпроса за подлога билъ разрѣшенъ окончателно и че слѣдъ това нѣмалъ е отвѣтникътъ право да доказва съ свидѣтели измамата въ акта, състояща се въ отбѣлѣзване само на широчина и дължина, а не въ точното число на метритѣ на мѣстото; 3) чл. чл. 217 и 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото, ако е признавалъ че има извършена перфектна продажба, не е могалъ да го осѫди, макаръ и алтернативно, да заплаща неустойката и вънъ отъ това врѣдитѣ и загубитѣ на ищеца; 4) чл. чл. 453 и 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото невѣрно е утвърдилъ, че експертизата била извършена подъ ржководството на члена Г. Заяковъ; 5) чл. 629 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е изопачилъ думитѣ му, като приелъ, че отвѣтникътъ признавалъ какво въ врѣме на продажбата мѣстото нѣмало никаква стойность — такова самопризнание той не е правилъ, и 6) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 219, 220 и 226 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото въ спогодителното прѣдставено отъ ищеца никѫдѣ не е казано, че той купува мѣсто отъ 1350 кв. метра, а само е казано въ широчина и дължина на около, и защото и цѣната на мѣстото не е опрѣдѣлена.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по касационнитѣ оплаквания, взе въ съображение: 1) чл. 82 отъ Закона за задълженията и договоритѣ прѣдвижда алтернативно задължение, а чл. 83 отъ сѫщия законъ установлява правилото, че при такова едно задължение длъжникътъ има право да избере една отъ двѣтѣ алтернативи въ случай че въ договора не е запазилъ кредитора това право за себе си. По настоящето дѣло като е прѣставилъ правото на отвѣтника—длъжникъ, или да снабди ищеца-кредитора съ крѣпостенъ актъ, или да му плати 4853 лева 53 ст., Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ се е съобразилъ съ прѣдвиденото въ чл. 83 отъ Закона за задълженията и договоритѣ правило и не е нару-

Digitized by Google

шилъ нито чл. 1 нито чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство. Слѣдователно, първото касационно оплакване, относище се до тоя въпросъ е неоснователно; 2) чл. чл. 217 и 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ считатъ наистина продажбата за свършена, щомъ стане съглашението за вещьта и за цѣната ѝ, но само когато вещьта е движима; когато обаче вещьта е недвижима, продажбата става поедна отъ двѣтѣ форми прѣдвидени въ чл. 219 отъ сжщия законъ: или чрѣзъ частенъ — но писменъ — актъ, или чрѣзъ нотариаленъ — разбира се пакъ писменъ актъ. Къмъ първата форма прибѣгватъ онѣзи купувачи, които иматъ пълно довѣрие въ своитѣ продавачи и тѣхнитѣ наслѣдници, тъй като продавачитѣ или наслѣдницитѣ имъ могатъ да прѣпродаватъ имота чрѣзъ втората форма на други лица — купувачи и тази втора продажба да парализира първата, както това прѣдвижда втората алинея на чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. За това често купувачитѣ само съ частенъ писменъ актъ стипулиратъ въ него и едно задължение на продавачитѣ да ги снабдятъ впослѣдствие и съ крѣпостенъ актъ, или въ противенъ случай, да имъ платятъ извѣстно възнаграждение за врѣди и загуби, така е постжпилъ по настоящето дѣло ищецътъ—купувачъ, като е стипулиралъ въ частния актъ задължението на отвѣтника—продавачъ да го снабди и съ крѣпостенъ актъ за мѣстото, или въ противенъ случай, да му плати 2000 лева неустойка. Така и апелативниятъ сждъ е постжпилъ, като е осждилъ отвѣтника алтернативно; но ако апелативниятъ сждъ е прѣдвидѣлъ въ втората алтернатива, не само 2000 лева а 4850 лева и 53 стотинки, то е за това защото е прѣдвидѣлъ 2859 лева и 53 ст. направени отъ ищеца разноски по насипването на мѣстото, чрѣзъ което насипване мѣстото добива по-голѣма стойность отъ колкото е имало при продажбата. Прочее, чл. чл. 217 и 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ не сж нарушени и за това третото касационно оплакване е неоснователно; 3) въ протокола отъ 22 май 1901 год., съставенъ отъ натоварения членъ на сжда да ржководи експертизата е казано: „отидохъ на мѣстото, показахъ на експерта какво има да върши и му възложихъ да изпълни опрѣдѣлението на сжда“. Твърдението прочее на едного отъ повѣрениците на касатора, че членътъ на сжда не билъ отишелъ даже на мѣстото, е твърдение извращающе истината констатирана въ тоя протоколъ. Понеже задачата на експерта била измѣрването на мѣстото, то ржководенето му отъ страна на члена на сжда е състояло да му покаже кое мѣсто ще трѣбва да се измѣри. За това като е счелъ, че експертизата била извършена подъ ржководството на члена на сжда, Софийскиятъ апелативенъ сждъ не е нарушилъ нито чл. 453, нито чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство. Слѣдва, че и четвъртото касационно оплакване е неоснователно; 4) въ протокола на Софийския апелативенъ сждъ отъ 8 априлъ 1899 год. стои, че запитанъ Цвѣтанъ Поповъ (отвѣтникъ) отговори: „когато му продадохъ мѣстото, то бѣше гьолъ и зиме и лѣте, та не се минаваше прѣзъ него, бѣше почти непрѣходимо“. Софийскиятъ апелативенъ сждъ въ рѣшението си съображава, че самъ отвѣтникътъ е призналлъ какво мѣстото, когато го е продалъ било и зиме и лѣте гьолъ, почти непрѣходимо,

Digitized by Google

и отъ това самопризнание както и отъ показанията на свидѣтелитѣ П. Кѫневъ и други, сѫдътъ вади заключение, че при продажбата мѣстото било почти безъ цѣна. Тукъ нѣма никакво извращение на думитѣ на отвѣтника и за това петото касационно оплакване, осланяюще се на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно; 5) шестото касационно оплакване, основано върху чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 219. 220 и 226 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, за гдѣто въ спогодителното не било казано пространството на мѣстото и цѣната му, е оплакване неоснователно, защото спогодителното е написано на самия планъ на мѣстото, а въ планътъ е обозначено пространството на мѣстото, слѣдователно, като въ спогодителното се казва, че продажбата се отнася до означеното въ плана мѣсто, сѫдътъ е ималъ основание да счита, че продажбата е станала за мѣсто съ извѣстно пространство; така сѫщо щомъ въ спогодителното е казано, че продавачътъ отстѫпва това мѣсто на купувача за разноскитѣ обозначени въ извѣстенъ изпълнителенъ листъ, сѫдътъ е ималъ основание да счита че и цѣната на мѣстото е била извѣстна за странитѣ, тъй като отвѣтникътъ не е отричалъ да е дължалъ на ищеца 240 лева за разноски по упоменатия изпълнителенъ листъ; 6) но апелативниятъ сѫдъ е допусналъ едно нарушение на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това гдѣто е счелъ за ненуждно да оцѣни свидѣтелскитѣ показания, допуснати отъ сѫщия сѫдъ за установяване притежаемата отъ отвѣтника измама извършена отъ ищеца по отношение на пространството на продаденото мѣсто. Апелативниятъ сѫдъ, както се вижда отъ рѣшението му, се е повлиялъ отъ обстоятелството гдѣто по углавенъ редъ спогодителното било признато за истинско а не подлежно; обаче, юридически измама може да има въ договоръ признатъ за неподложенъ, въ смисъль, щото договорътъ да е извършенъ съ съгласието на двѣтѣ страни, но това съгласие да е опорочено по отношение на едната страна чрѣзъ измамата на другата страна. Прочее, второто касационно оплакване за нарушението на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 187, отъ 11 ноември 1901 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ *87 — (614) — 24 юлий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, ваканционенъ съставъ, на дванадесети юлий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Сава Кисьовъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 425, по описа за 1904 год., на Стефана Гр. П. Мандраджиева, попечителка на сѫпругѫтъ си, отъ гр. Пловдивъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 19 априлъ 1904 год.*, подъ

Digitized by Google

№ 246. — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ С. П. Радановъ и Ст. С. Бобчевъ, първиятъ повѣреникъ на Ст. Мандраджиева, а вториятъ на Иовко Обрейковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Григоръ Мандраджиевъ, отъ гр. Пловдивъ, билъ туренъ подъ сѫдебно запрѣщение съ опрѣдѣление на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 19 юлий 1900 год, слѣдъ което съпругата му заявила искъ противъ *Иовко Обрейковъ*, отъ сѫщия градъ, за унищожение на сключената по-рано продажба на една кѫща между него и признатия вече за умствено повредѣнъ нейнъ мѫжъ, за това Иовко Обрейковъ молилъ Пловдивския окр. сѫдъ да освободи отъ сѫдебното запрѣщение речения *Григоръ Мандраджиевъ* понеже билъ умствено здравъ. Пловдивскиятъ окр. сѫдъ уважилъ тази молба и съ опрѣдѣлението си отъ 24 февруарий 1904 год. освободилъ Григоръ Мандраджиевъ отъ сѫдебно запрѣщение. Стефана Гр. Мандраджиева апелирала прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си № 246, отъ 19 априлъ 1904 год. потвърдилъ онова на окрѫжния сѫдъ, по слѣдующитѣ съображения: „че Пловдивскиятъ търговецъ Иовко Обрейковъ съ молба до Пловдивския окр. сѫдъ отъ 2 ноемврий, е молилъ да се вдигне наложеното на Григоръ Мандраджиевъ, отъ сѫщия градъ сѫдебно запрѣщение, туренъ подъ такова съ опрѣдѣление на сѫщия сѫдъ отъ 19 юлий 1900 год., по искане на жена му Стефана Гр. Мандраджиева, — която сега била прѣдявила противъ просителя Обрейкова искъ за унищожение продажбата на сѫщия отъ Григора Мандраджиева една кѫща, защото при сключване сдѣлката продавачътъ, мѫжътъ ѝ, не билъ въ здраво умствено състояние; че за доказването това послѣдно обстоятелство, Иовко Обрейковъ е прѣдставилъ и самата искова молба на Стефана Мандраджиева противъ него отъ 19 августъ 1902 год., вх. № 19194, подадена до окрѫжния сѫдъ, че сѫщиятъ сѫдъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24/II 1904 год.. което Стефана Мандраджиева обжалва възъ основание показанията на разпитанитѣ свидѣтели и лѣкари, както и възъ основание писменото заключение на трима лѣкари отъ Пловдивската държавна болница, като е признаълъ, че Григоръ Мандраджиевъ по настоящемъ не страда отъ психическо разстройство, за да не може да ржководи дѣлата и постѫпкитѣ си — вдигналъ е наложеното на сѫщия сѫдебно запрѣщение; че понеже отъ приложената при дѣлото искова молба на Ст. Мандраджиева се доказва, че лицето Иовко Обрейковъ има въ случая непосрѣдственъ интересъ да иска вдигане на запрѣщението, понеже жената на запрѣтения е прѣдявила противъ него искъ за унищожение на сключенъ между него, мѫжътъ ѝ, и заявителя договоръ за покупко-продажба на кѫща; че подобенъ родъ молби, споредъ разума на чл. чл. 1145 и 1150 отъ. Гражданското сѫдопроизводство, се разглеждатъ и разрѣшаватъ отъ сѫдилищата по охранителенъ частенъ, а не по исковъ редъ, както се домогва повѣреникътъ на Стефана Мандраджиева и окрѫжниятъ сѫдъ правилно е завелъ дѣлото по тоя редъ; че ако и отъ протокола на роднинския съвѣтъ отъ 12 априлъ 1903 год., № 115, да се види, че сѫщиятъ въпрѣки мотивираното особно мнѣние на прѣдседателя му, е изказалъ мнѣние да се не освобождава сѫдебно запрѣтениятъ Мандраджиевъ отъ запрѣщение, това заключение на роднинския съвѣтъ като неоснователно

Digitized by Google

на никакви аргументи, нѣма никакво значение по въпроса, понеже, случаятъ съ покупката на една кжща не доказва самъ по себе умственото разстройство у лицето, защото ако кжщата не е била потрѣбна за гросде, може би да е била пригодна за други потрѣби, че никой отъ многобройнитѣ разпитани въ окржжния сждъ свидѣтели, между които и трима лѣкари: д-ръ Драгомировъ, д-ръ Гребенаровъ, д-ръ Дуласъ, Харал. Дончовъ, М. Дражевъ, Н. Ангеловъ, х. Семко Палавеевъ, Геро Душковъ, Кр. Бойковъ, Ив. Ангеловъ, Ст. Лиловъ и Димо Аджаровъ, които сж имали случай често да се срѣщатъ и разговарятъ съ запрѣтения, — не твърдятъ да сж забѣлѣзали у него каквито и да било признаци на умствена ненормалность. Не говорятъ това нито свидѣтелитѣ, които сж влизали съ него въ разни сдѣлки (С. Палавеевъ, Н. Ангеловъ и Дражевъ), като наемъ на имоти негови или продажба, нито пъкъ свидѣтелитѣ—лѣкари, които освѣнъ д-ръ Драгомировъ сж го лѣкували, слѣдователно, изслѣдвали въ физическо и умствено отношение. Лѣкаритѣ казватъ, че го намиратъ боленъ отъ болестьта неврастения, но че билъ напълно нормаленъ въ умствено отношение, че отъ рапорта и писменото заключение на тримата лѣкари—експерти при тукашната държавна болница, изложено въ сждебно-медицинския имъ актъ отъ 12 януарий 1904 год. — се сжщо констатира, че слѣдъ продължително наблюдение на изпратения имъ за тая цѣль Гр. Мандраджиевъ, — лѣкаритѣ дохождатъ до едногласно мнѣние, че изслѣдваниятъ субектъ е напълно нормаленъ, разумно и съзнателно може да проявява волята си и че даже ни най-малко признаци на психическо разтройство не проявява по настоящемъ; не констатиратъ лѣкаритѣ и никакви анормалности, и въ физическо устройство на изслѣдуемия, че по-нататъшни наблюдения и изслѣдвания надъ Мандраджиева, за каквито настоява въззиваемата страна, сж съвсѣмъ излишни, понеже и въ тукашната болница субекта е наблюдаванъ доста продължително врѣме, съгласно опрѣдѣлението на окржжния сждъ, за да могатъ експертитѣ да дойдатъ до убѣждението изложено въ акта имъ; че щомъ лѣкаритѣ сж се обявили за компетентни, съ факта на приемането възложената имъ мисия, мнѣнието имъ по въпроса е меродавно за сжда и всѣкакви изслѣдвания отъ специялисти за каквито се домогва другата страна, сж, както се каза вече излишни, че съ това заключение на експертитѣ, подкрѣпено и отъ свидѣтелскитѣ показания, сждътъ нѣма никакво основание да се не съгласи и да признае Мандраджиева за умствено нормаленъ и въ състояние разумно да ржководи постжпкитѣ си и свободно да се разпорежда съ имотитѣ си и като така да потвърди опрѣдѣлението съ което окржжниятъ сждъ е призналь сжщия субектъ за дѣеспособенъ; мнѣнието на лѣкаря д-ръ Пасманикъ въ свидѣтелството му отъ 28 юлий 1898 год. за сегашното умствено състояние на субекта не важи". — Сжщата Стефана Гр. Мандраджиева подава касационна жалба и се оплаква между друго, и за това, че Иовко Обрейковъ нѣмалъ качество да иска освобождението на Григора П. Мандраджиевъ отъ сждебно запрѣщение, понеже не билъ неговъ наслѣдникъ, нито ималъ нѣкакъвъ интересъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторката и заключението на проку-

Digitized by Google

рора, взе въ съображение: нашиятъ законъ не указва кой има право да иска запрѣщението на слабоумния или умоповрѣдения или разточителния. Отъ начина по който се изразява чл. 1145 отъ Гражданското сждопроизводство, излизало би като че ли всѣкой може да подаде молба за запрѣщение; обаче, ако се вникне въ цѣлта, която се гони съ запрѣщението, ще се види, че не всѣкой има право да подава такава молба. Отъ чл. 1149 на Гражданското сждопроизводство се вижда, че на признатия за слабоуменъ или разточителенъ или умоповрѣденъ се назначава настойникъ и поднастойникъ, съгласно съ Закона за настойничеството, а цѣлта на това назначение, само отъ себе се разбира, е да се отнеме отъ ржцѣтѣ му управлението на имотитѣ му и се даде въ ржцѣтѣ на назначения му настойникъ и поднастойникъ (чл. 153 отъ Закона за настойничеството). Отъ тука слѣдва, че запрѣщението може да се иска само отъ ония, които иматъ интересъ да се запази имуществото — на слабоумния, разточителния или умоповрѣдения, а тѣ не могатъ да бждатъ други освѣнъ неговитѣ роднини, които биха го наслѣдили слѣдъ смъртьта му. Но запрѣщението има и морални послѣдствия за сѣмейството на слабоумния или разточителния и за това възможно е никой отъ роднинитѣ му ла не иска запрѣщението му; отъ това обаче не слѣдва, че всѣкой другъ може да иска запрѣщението му — ако ония негови роднини, които иматъ интересъ, не искатъ запрѣщението му, никой другъ не може да иска, освѣнъ когато се касае за лудость, въ който случай прокурорството има право да вземе инициятивата. Но съ думата „интересъ“ не трѣбва да се разбира какъвъ да е материяленъ интересъ, както неправилно по настоящето дѣло е билъ допуснатъ Иовко Обрейковъ да иска освобождението отъ запрѣщение на Григора П. Мандраджиевъ по съображение, чеималъ интересъ да не се унищожи продажбата, която той сключилъ съ Григора Мандраджиевъ прѣди запрѣщението му, а трѣбва да се разбира двоякъ интересъ — материяленъ и сѣмеенъ — материяленъ произтекающъ отъ сѣмейни свързки. Такъвъ интересъ който има може да иска или запрѣщението или освобождението отъ запрѣщение. Друго лице това право нѣма. Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, като е допустналъ на Иовко Обрейковъ да иска освобождението на запрѣтения Григоръ Мандраджиевъ, безъ да е неговъ роднина, не се е съобразилъ съ духа на закона и за това сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което оплакването на касаторката е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 19 априлъ 1904 год., № 246, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

Digitized by Google

№ 88 — (630) — 24 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, вакационенъ съставъ, на дванадесети юлий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Сава Кисьовъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 370, по описа за 1904 год. на Андонъ Стояновъ, отъ с. Мошино, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 22 януарий 1904 година.* — Въ сѫдебното заседание се яви касаторътъ съ повѣреника си д-ръ П. Стояновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Андонъ Стояновъ, отъ с. Мошино, обжалвалъ прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ опрѣдѣлението отъ 30 юний 1902 год., съ което Софийскиятъ окржженъ сѫдъ утвърдилъ публичната продань на недвижимия му имотъ. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 22 януарий 1904 год. оставилъ жалбата му безъ послѣдствие, по слѣдующитѣ съображения: „че тѫжительтъ Андонъ Стояновъ, съ частната си жалба моли да се отмѣни протоколното опрѣдѣление на Софийския окр. сѫдъ отъ 30 юлий 1902 година, съ което е утвърдена публичната продажба по изпълнителното дѣло № 9/900 год. на сѫдебния приставъ при сѫщия сѫдъ, защото послѣдниятъ при извършването ѝ билъ нарушилъ чл. чл. 1011, 1013 и 1035 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство. За установяване на посоченитѣ нарушения тѫжительтъ е посочилъ и сѫдътъ е допусналъ и разпиталъ редъ свидѣтели, обаче отъ показанията на свидѣлитѣ ни най-малко се установява, щото сѫдебниятъ приставъ въ деньтъ на продажбата да е отстранилъ отъ участието при проданьта наддавача В. Андоновъ или други нѣкого, тъй като свидѣлитѣ Хр. Свѣщаровъ, Т. Бохоровъ и И. Цоловски, ако и да излагатъ за нѣкакви недоразумѣния, станали между В. Андоновъ и пристава въ деньтъ на проданьта, добавятъ обаче, че това е станало прѣди обѣдъ, а слѣдъ обѣдъ включително до момента на привършването проданьта Сѫдебниятъ приставъ, нито спрѣчкване е ималъ, нито е отлѫчвалъ когото и да било отъ произвождающия търгъ. Тъй установени фактитѣ не съдържатъ въ себе си признаци на отстранение, а въ такъвъ случай и оплакването за нарушението на чл. 1035 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство слѣдва да се признае за неоснователно. Сѫщото трѣбва да се каже и за оплакването за нарушението на чл. 1011 отъ Гражданското сѫдопроизводство и то не само защото единственият разпитанъ въ тази посока свидѣтель Р. Аначковъ не установи съ положителность, че изискуемата се по този членъ публикация не е била извършена, но още и защото съгласно чл. 1054 отъ Гражданското сѫдопроизводство, оплаквания за подобни нарушения слѣдва да се направятъ въ посочения въ сѫщия членъ седмодневенъ срокъ, а като това послѣдното оплакване е направено, както се вижда отъ сѫществующитѣ данни слѣдъ продажбата, т. е. слѣдъ 7-дневния срокъ, то не може да се вземе въ внимание". — Сѫщиятъ Андонъ Стояновъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 1035 п. 2, въ свързка съ чл. 1012 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото щомъ Ив. Андоновъ билъ отстраненъ прѣди пладнѣ отъ подаването,

Digitized by Google

както констатирва апелативниятъ сѫдъ, естествено е, че той не е могалъ да се яви да наддава, и 2) чл. 1011 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото той не е могалъ да знае да ли именно е имало обявление за проданьта, надлежно облепено за да обжалва въ 7 дневенъ срокъ това опущение.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) апелативниятъ сѫдъ е допусналъ на длъжника—апелаторъ, сега же касаторъ, съ свидѣтели да докаже, че сѫдебниятъ приставъ билъ отстранилъ наддавача В. Андоновъ; обаче, отъ показанията на тия свидѣтели сѫдътъ не се е убѣдилъ, че В. Андоновъ билъ отстраненъ отъ наддаване. Апелативниятъ сѫдъ е могалъ и да не допусне тия свидѣтели, тъй като самъ В. Андоновъ, който впрочемъ е синъ на длъжника Андонъ Стояновъ, въ едно свое заявление до Софийския окр. сѫдъ, обяснява въ какво е състояла работата. Той казва: „азъ се явихъ отъ страна на баща ми, като пълномощникъ съ формално пълномощно, което бѣхъ готовъ да прѣдставя, а отъ моя страна мислѣхъ и да конкурирамъ, но приставатъ ми взе дѣлото отъ ржцѣтѣ и ми отне възможностьта да видя вървежа на дѣлото . . .". Значи В. Андоновъ се явилъ въ двояко качество, едното отъ които билъ готовъ да докаже но не доказалъ, а другото противоположно на първото мислѣлъ да осѫществи, ако му се оставяло дѣлото въ ржцѣтѣ, нѣщо което приставътъ съ силата на закона не му е допусналъ. Отнимането на дѣлото отъ ржцѣтѣ на В. Андоновъ не значи отстранение отъ наддаване, дори ако се допусне, че В. Андоновъ могалъ е да има двѣ противоположни качества. Отъ тука слѣдва, че чл. 1035 п. 2, въ свързка съ чл. 1012 отъ Гражданското сѫдопроизводство, не сѫ нарушени и затова първото касационно оплакване е неоснователно, и 2) чл. 1054 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като дава седмодневенъ срокъ на интересующитѣ се лица да обжалватъ неправилнитѣ дѣйствия на сѫдебния приставъ по обнародването на обявленията за публичната продань, възлага на тѣзи интересующи лица, а длъжникътъ е безъ съмнѣние едно отъ тия лица, да слѣдятъ всичкитѣ дѣйствия на пристава и да обжалватъ въ тоя срокъ ония отъ тѣхъ, които тѣ считатъ за неправилни, защото инакъ неправилностьта, ако би била допусната, се покрива чрѣзъ просрочие; това е изобщо цѣлта на процесуалнитѣ срокове. Слѣдва, че и второто касационно оплакване, основающе се на чл. 1011 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Андонъ Стояновъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 22 януарий 1904 година, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *89 — (638) — 3 августъ 1904 год.* **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, ваканционенъ съставъ, на деветнадесети юлий хилядо деветстотинъ и четвърта година,**

Digitized by Google

въ открито съдебно заседание, въ следующия съставъ: Председатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Сава Кисьовъ, при секретаря Петъръ А. Макавѣевъ и въ присъствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Председателя *гражданско дѣло № 415, по описа за 1904 год., на Захария Митовъ, отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ съдъ отъ 6 юний 1903 година.* — Въ заседанието се явиха подполковникъ Иванъ Колевъ, съ повѣреницитѣ си Ал. П. Радевъ и Ив Славовъ и адвоката Георги Поповъ, повѣреникъ на Българската народна банка, Русенски клонъ.

Обстоятелствата на дѣлото съ: Софийскиятъ окр. съдъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 3 май 1903 год., № . . ., утвърдилъ извършената публична продань по изпълнителното дѣло № 145/902 год., по описа на съдебния приставъ при същия съдъ, заведено по взискането на Българската народна банка, противъ Захария Митовъ, отъ гр. София, за 42.750 лева златни и други. Противъ това протоколно опрѣдѣление длъжникътъ Захария Митовъ подалъ апелативна жалба въ Софийския апелативенъ съдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „частниятъ тъжитель Захария Митовъ иска да се отмѣни опрѣдѣлението на Софийския окр. съдъ отъ 3 май 1903 год., съ което е утвърдилъ продажбата на имота му, за това, защото — първо, не били внесени крѣпостнитѣ мита, както изисква чл. 1022 отъ Гражданското съдопроизводство, и второ, че въ прѣдвидения и публикувания въ обявлението срокъ, приставътъ не извършилъ продажбата, а я извършилъ единъ день по-рано. По първото оплакване: съгласно цитираниятъ чл. 1022 на Гражданското съдопроизводство, дѣйствително въ десетдневния срокъ купувачътъ трѣбва да внесе цѣлата стойность заедно съ крѣпостнитѣ мита, обаче, чл. 1028 пъкъ, за нестанала счита продажбата само тогава, когато въ прѣдвидения десетдневенъ срокъ не се внесе цѣлата стойность; а за невнасянето на митата, законътъ не прѣдвижда и не прѣдписва да се счита продажбата нестанала и недѣйствителна. Така, че даже и да се приеме, че митата не съ внесени отъ това още не слѣдва, че продажбата е не станала, нито че е така опорочена, щото това опорочване да влѣче унищожаването ѝ. — Относително второто оплакване, съдътъ, отъ обявлението и наддавателния листъ забѣлѣзва, че продажбата е започната отъ 15 мартъ сутриньта, въ който случай, като се счита този 15 день отъ мартъ, то съответствующиятъ 31 день е 14 априлъ, день, въ който и приставътъ е приключилъ продажбата. Слѣдователно, продажбата е продължавала 31 дни, а не по малко, както що твърди частниятъ тъжитель, който прави аритметическа грѣшка", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 6 юний 1903 год. потвърдилъ онова на окръжния съдъ. — Срещу това протоколно опрѣдѣление Захария Митовъ подава въ Върховния съдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ съдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1022, 986 и 1021, въ свързка съ чл. 740 отъ Гражданското съдопроизводство, защото приелъ за станала проданьта, макаръ купувачътъ и да не е внесалъ въ законния срокъ и крѣпостнитѣ мита, защото въ описа и обявлението за проданьта е означилъ, че къщата имала 8 стаи, когато тя има 14 стаи, и защото неправилно е приелъ, че съдебниятъ приставъ билъ извършилъ проданьта на 31 день.

Върховниятъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на подполковникъ Колевъ и на Българската

Digitized by Google

народна банка и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: 1) отъ дѣлото се вижда, че касаторътъ не се е оплакналъ прѣдъ апелативния сѫдъ за неправилности, допуснати въ описа и обявлението за проданьта, за да може да заявява подобно оплакване и прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ. При тия обстоятелства, оплакването на касатора за нарушението чл. 986 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно. То е неоснователно и за нарушението чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже апелативниятъ сѫдъ съ опрѣдѣление № 38, отъ 6 февруарий 1904 год. се е произнесалъ, че касаторътъ не е правилъ прѣдъ него оплакване за нарушението чл. 986 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 2) неоснователно е така сѫщо и оплакването на касатора за нарушението чл. 1021, въ свързка съ чл. 740 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като споредъ чл. 1021 отъ Гражданското сѫдопроизводство, както правилно е изтълкувалъ и Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, брои се въ срока и деньтъ, който е обявенъ за започване на проданьта, та въ случая не може да има приспособление постановлението на чл. 740 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 3) оплакването, обаче, на касатора за нарушението чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство трѣбва да се признае въ случая за основателно. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, за да приеме противното счита, че чл. 1028 п. 3 говорилъ само за внасяне въ 10-дневенъ срокъ цѣлата стойность, а не и за внасяне крѣпостнитѣ мита. Върховниятъ сѫдъ не може да се съгласи съ този възгледъ на Софийския апелативенъ сѫдъ, като нарушающъ постановлението на чл. 1028 п. 3. Както е вече обяснилъ и въ други свои рѣшения, Върховниятъ сѫдъ счита, че постановлението на чл. 1028 п. 3 трѣбва да се тълкува въ свързка съ това на чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже тия два члена отъ закона сѫ неразривно свързани по между си. И дѣйствително, споредъ чл. 1028 п. 3 проданьта се счита нестанала, ако подиръ свършването ѝ купувачътъ, слѣдъ като е внесалъ десетата часть, не плати въ срока всичката сума, за която се е задължилъ. Така редактираното постановление на чл. 1028 п. 3 повдига слѣдующитѣ два въпроса: кой е тоя срокъ, въ който купувачътъ е длъженъ да заплати всичката сума, за която се е задължилъ, и коя е именно тая послѣдна сума? И двата въпроса не могатъ, очевидно, да се разрѣшатъ отъ самото постановление на чл. 1028 п. 3 и трѣбва да се търсятъ другадѣ, а именно въ чл. 1022, който опрѣдѣля както срока, а именно 10 дни, така и сумата, а именно останалата часть отъ цѣната заедно съ крѣпостнитѣ мита. Явно е, прочее, че чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство не би могалъ да се приспособи, ако не сѫществуваше чл. 1022 и че постановлението на чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство не е друго освѣнъ санкцията на постановлението на чл. 1022 отъ сѫщото сѫдопроизводство. И така купувачътъ, на недвижимъ имотъ се задължава въ 10-дневенъ срокъ да внесе всичката сума, за която се е задължилъ, а когато купува имотъ на публиченъ търгъ, той трѣбва да знае и постановлението на чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, което именно и опрѣдѣлява размѣра на неговото задължение, което се състои не само въ внасянето въ

Digitized by Google

10-дневенъ срокъ на цѣлата цѣна, дадена за имота, но и на слѣдуемитѣ се крѣпостни мита. Това задължение на купувача относително заплащането крѣпостнитѣ мита интересува дѣйствително изключително държавата, но то е толкова съществено, щото прави продажбата за нестанала, и отъ тая гледна точка и въпросътъ за заплащането на крѣпостнитѣ мита може да бѫде подиганъ отъ всѣко лице, което има интересъ въ прогласяването проданьта за нестанала, а особено отъ длъжника. При тия обстоятелства щомъ повѣреникътъ на купувача е призналъ прѣдъ апелативния сѫдъ, че довѣрительтъ му не билъ още внесалъ и слѣдуемитѣ се въ случая крѣпостни мита, тоя послѣденъ сѫдъ не е могалъ да признае извършената по това дѣло продажба за законна, безъ да наруши постановлението на чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Рускиятъ касационенъ сенатъ тълкува по сѫщия начинъ относителнитѣ постановления на устава на Гражданското сѫдопроизводство, като допуща, обаче, въ рѣшението си № 112, отъ 1885 год., че продажбата може да бѫде утвърдена, ако поне до тоя моментъ купувачътъ удостовѣри, че е внесалъ и крѣпостнитѣ мита.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 6 юний 1903 год., защото е нарушенъ чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ *90 — (645) — 31 юлий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, вакационенъ съставъ, на деветнадесети юлий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове Иванъ Каранджуловъ и Сава Кисьовъ, при секретаря Петъръ Г. Макавѣевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Мънковъ, слуша доложеното отъ члена Сава Кисьовъ *гражданско частно дѣло № 455, по описа за 1904 год., заведено по частната касационна жалба на Стоянъ Хр. Джампалски, отъ с. Рила, Дупнишко, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 15 януарий 1904 год.* — Въ сѫдебното заседание се яви касаторътъ, съ повѣреника си Д. Марковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: по издадения въ полза на Дупнишката земледѣлческа каса изпълнителенъ листъ № 12649, отъ 31 октомврий 1900 год., противъ Иванъ С. Цуревъ и касаторътъ Стоянъ Христовъ, за сума 1679 лева, плюсъ прѣдвиденитѣ лихви, Кюстендилскиятъ сѫдебенъ приставъ слѣдъ като е публикувалъ обявлението № 13858 въ „Държавенъ Вѣстникъ“ брой 6, отъ 9 януарий 1902 год., и обявлението № 537, отъ 14 януарий 1902 год., за продажбата на описанитѣ и оцѣнени недвижими имоти на касатора, която продажба поради явяването само на единъ наддавачъ Д. К. Джермански е билъ обявилъ, съгласно чл. 1028 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за нестанала, съ протоколъ отъ 9 януарий 1902 г. (дата, за която има оплакване въ касационната жалба, че трѣбвало да бѫде 9 февруарий с. г., при това продажбата е недѣйствителна). — Сѫщиятъ сѫдебенъ приставъ

Digitized by Google

вслѣдствие заявлението на Дупнишката земледѣлческа каса № 2899, отъ 25 май 1902 год., съ протоколъ отъ 12 юлий 1902 год., възложилъ върху тоя послѣдния като взискатель имотитѣ на касатора по първоначалната имъ оцѣнка. Вслѣдствие рапорта № 10281, отъ 3 августъ 1902 год. на сѫдебния приставъ, Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ съ опрѣдѣление № 995, отъ 20 септемврий 1902 год. утвърдилъ продажбата и възложилъ имота по първоначалната оцѣнка върху взискателя. Вслѣдствие подадената частна въззивна жалба противъ това опрѣдѣление отъ длъжника Стоянъ Христовъ Джампалски. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ протоколно опрѣдѣление отъ 15 януарий 1904 год. оставилъ тая жалба безъ послѣдствие и потвърдилъ обтѫженото опрѣдѣление, по слѣдующитѣ съображения: съ частната си жалба Стоянъ Хр. Джампалски иска отмѣнение опрѣдѣлението на Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ № 995, отъ 20 септемврий 1902 год., че били нарушени членове 1035 п. 2, 1029, 1007, 1021 и 1035 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Всичкитѣ оплаквания се свеждатъ къмъ това, че приставътъ билъ възложилъ и то прѣди срока длъжниковитѣ имоти върху взискателя по първоначалната оцѣнка, а не по онази оцѣнка, която билъ постановилъ въ наддавателния листъ нѣкой си кредиторъ на име Джермански. Дѣйствията на пристава сѫдътъ намира за съвършено правилни, защото при настаналата продажба, особено при двѣтѣ продажби, които се обявяватъ за нестанали, меродавна оцѣнка, по която става възлагането на имота върху взискателя, е първоначалната оцѣнка, а не онази произволна цѣна, която често може да бѫде и съвършено фиктивна; цѣна, която наддаде нѣкой сигуренъ наддавачъ. Че това е така, се вижда отъ прѣдписанието на чл. чл. 1029 и 1032 отъ Гражданското сѫдопроизводство и отъ тълкуванията, които рускиятъ коментаторъ Ансиновъ дава върху съотвѣтствующата 1175 ст. отъ Руския граждански уставъ. Прочее, това оплакване е неоснователно. Но то е и просрочено, по силата на чл. 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Оплакването, че имотътъ билъ започнатъ да се продава на 9 януарий и билъ окончателно продаденъ въ сѫщия день се оправдава найстина отъ даннитѣ по дѣлото, но както това личи отъ продавателнитѣ листове и на съставенитѣ на гърба имъ протоколи излиза, че това е една фактическа грѣшка, която е заблудила сѫдебния приставъ да постави вмѣсто 9 февруарий друга една дата, отъ която започнала продажбата. Че тая дата е погрѣшна, става явно отъ факта, че „Държавенъ Вѣстникъ“, като е обнародвалъ на 9 февруарий 1902 год., не е могло да бѫде извѣстно на сѫдебния приставъ въ сѫщия день и слѣдователно приставътъ не е могалъ да знае за деня отъ който е почнала продажбата. Вънъ отъ това и отъ обявлението № 538 се вижда, че на 14 януарий 1902 г. сѫ правени публикации за сѫщата продань; това изключава възможностьта, щото на 9 януарий да е имало възможность да се приключи проданьта. Всичко това показва, прочее, че датата е погрѣшно поставена и че сѫщинската дата е 9 февруарий 1902 год., съ поставянето на която продажбата излиза, че е траяла тъкмо 31 день, а като така, нѣма основание да бѫде приложенъ чл. 1035 п. 4 отъ Гражданската процедура. — Противъ това опрѣдѣление на апелативния

Digitized by Google

сждъ. Стоянъ Хр. Джампалски е подалъ частна касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение: 1) чл. чл. 1021 и 1035 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпрѣки обявленията на сждебния приставъ подъ № № 10858/901 год. и 537/902 год., имотитѣ на касатора сж продадени прѣди назначения срокъ, а именно, вмѣсто на 10 февруарий 1902, на 9 януарий сжщата година; и 2) чл. 1029 отъ сжщото сждопроизводство, защото много отъ касаторовитѣ имоти сж възложени по-долу отъ първоначалнитѣ имъ цѣни.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ доклада, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: 1) неоснователно е първото оплакване за нарушение на чл. чл. 1021 и 1035 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, защото вънъ отъ това, че по сжеството на дѣлото се касае подигнатиятъ отъ касатора въпросъ, какво съгласно направенитѣ отъ сждебния приставъ публикации на обявленията му № № 13858 и 537 и съгласно наддавателнитѣ листове и сключенитѣ протоколи отъ една и сжща дата — 9 януарий 1902 год., продажбата не била извършена въ законния срокъ отъ 9 януарий до 9 февруарий 1902 год. включително; но отъ мотивитѣ на обтжженото опрѣдѣление се вижда, че сждътъ по сжество за да дойде до заключението, че сждебниятъ приставъ погрѣшно е поставилъ въ протоколитѣ сжщата дата 9 януарий 1902 год., отъ която дата се е почнала продажбата и е продължавала до 9 февруарий сжщата година, навежда главно обнародваното слѣдъ 9 януарий 1902 год., обявление № 537 на 14 януарий 1902 год., отъ което слѣдва невъзможността да се приключи проданьта въ сжщия день — 9 януарий, когато е била почната. Понеже това съображение на апелативния сждъ се оправдава отъ данитѣ, а именно обявленията № № 13858 и 537 и отправената до взискателя призовка № 621, отъ 30 августъ 1901 год. (стр. 66), въ която приставътъ изрично казва, че продажбата ще почне отъ 9 януарий 1902 год. и ще трае до 9 февруарий сжщата год.; Върховниятъ касационенъ сждъ признава за неоснователно горѣнаведеното оплакване, и 2) вѣрно е твърдението на касатора, че при нестаналата продажба на имотитѣ му единъ само купувачъ наддалъ повече отъ първоначалната оцѣнка, та сждебниятъ приставъ и окржжниятъ сждъ ги възложилъ на тая послѣдна оцѣнка върху взискателя, което възлагане и апелативниятъ сждъ призналь за правилно съгласно членове 1029 и 1032 отъ Гражданското сждопроизводство. Обаче, въ това дѣйствие на сжда по сжество Върховниятъ касационенъ сждъ не съглежда никакво допуснато закононарушение; тъй като по закона (чл. 1028 п. 1 и чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство) присжденитѣ върху взискателя имоти по първоначалната оцѣнка би било неправилно, ако при продажбата сж се явили поне двама наддавачи—купувачи, а въ случая щомъ е билъ единъ наддавачъ, по силата на чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство, не нарушенъ по настоящето дѣло, правото да поеме имотитѣ по първоначалната оцѣнка е изрично прѣдвидено въ закона и принадлежи на взискателя. Ако се допусне за минута вѣрно твърдението на касатора, че идеята на законодателя при създаването на цитирания чл. 1029 е била друга, то значило би раз-

Digitized by Google

мѣрътъ на цѣната на продавания имотъ да зависи изключително отъ волята на единъ купувачъ безъ всѣкакъвъ конкурсъ отъ втори или трети наддавачи, безъ да се постига дѣйствителната и истинска продажна стойность, когато чл. 1028 п. 1 изрично счита за нестанала продажбата, ако се е явилъ единъ купувачъ, а чл. 1029 дава неотемленото право на взискателя да задържи за себе си имота по първоначалната цѣна, или да иска нова продань.

Прѣдъ видъ горѣизложеното не се уважава и второто оплакване за нарушение чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стоянъ Хр. Джампалски, отъ с. Рила, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 15 януарий 1904 г., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 91 — (655) — 7 августъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, вакционенъ съставъ, на двадесеть и шести юлий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ, Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Сава Кисьовъ, при секретаря Никола Бояджиевъ и въ присѫтствието на прокурора Н. Лафчиевъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 505, по описа за 1904 год., на Васил Икономовъ, отъ гр. Османъ-Пазаръ, срещу опрѣдѣлението на Шуменския окржженъ сждъ отъ 18 мартъ 1904 година.* — Въ заседанието се яви повѣреникътъ на касатора адвоката Т. Тодоровъ, а отъ страна на Българската земледѣлческа банка се яви юрисконсулта при сѫщата банка В. Грамоловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Османпазарската земледѣлческа каса искала да ѝ се издаде изпълнителенъ листъ противъ поржчителитѣ на бившия си контрольоръ Василъ Икономовъ, за сума отъ 831 лева и 5 ст., произходящи отъ закрити и прѣкратени отъ него дѣла на касатора въ размѣръ на тази сума. Османпазарскиятъ мирови сждия съ опрѣдѣлението си № 130/902 год. уважилъ искането ѝ, но Шуменскиятъ окржженъ сждъ уважилъ апела на В Икономовъ и отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление; обаче, Върховниятъ касационенъ сждъ съ рѣшението си № 281/903 год. уважилъ касационната жалба на Шуменската земледѣлческа каса, дѣйствующа отъ името на Османпазарската и отмѣнилъ второстепенното рѣшение за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно окржжниятъ сждъ е счелъ, че чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ е неприложимъ въ случая. При повторното разглеждане на дѣлото, Шуменскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 18 мартъ 1904 год. потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление, по слѣдующитѣ съображения: „отъ прѣдставеното поржчителство, находяще се въ мировото дѣло и декларацията се вижда, че лицата свещеникъ Стоянъ Радковъ и Никола Н. Узуновъ, отъ гр. Османъ-Пазаръ, сѫ станали гаранти на бившия контрольоръ при Османпазарската земледѣлческа каса Василъ Икономовъ, а отъ съставения актъ, находящъ се при сѫщото дѣло се вижда, че сѫщиятъ контрольоръ Икономовъ причинилъ щета, поради неправилното закри-

Digitized by Google

вание и прѣкратяване на нѣколко прѣписки и изпълнителни дѣла, въ размѣръ на 831 лева и 5 ст., за че вслѣдствие на негова вина и грѣшка е станало всичко това, се признава отъ самия Икономовъ въ частната му жалба. Че щомъ това е така, то искането на Османпазарската каса по силата на чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ се явява за основателно и Османпазарскиятъ мирови сѫдия е билъ правъ, като е уважилъ иска и допусналъ да се издаде нужниятъ изпълнителенъ листъ. Касателно прѣдявенитѣ отводи сѫдътъ счита, че си нѣматъ мѣстото и приложението, тъй като искътъ на касата се основава на чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ и прѣдставенитѣ книжа нѣматъ значение". — Срещу второто опрѣдѣление на Шуменския окр сѫдъ подава касационна жалба Василъ Икономовъ и се оплаква, че Шуменскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ прѣдставенитѣ му документи — записи, общински свидѣтелства и открития листъ — отъ които се виждало, че врѣдитѣ не сѫ доказани и че ако между прѣкратенитѣ дѣла има сѫдебни дѣла, то още не било отнето правото да се продължава сѫденето на длъжницитѣ, а най-главното, че нѣмало доказателства, какво длъжницитѣ сѫ станали впослѣдствие несъстоятелни, или отричатъ дълга си.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, изисква едно отъ тия двѣ условия, за да се взиска отъ чиновника или отъ поржчителитѣ му извѣстна сума, или въ касата на чиновника да се укаже дефицитъ, или по негова вина да сѫ изгубени пари. Съ думата „изгубени" трѣбва да се разбира относително изгубени, т. е. изгубени за прѣзъ онова врѣме, когато тѣ трѣбвало да се намиратъ на лице. Ако такова изгубване за учрѣждението, съ финансиялната часть на което е натоваренъ чиновникътъ, е станало по неговата вина, паритѣ се взискатъ отъ него, или отъ неговитѣ поржчители. Въ данния случай сѫдътъ съобразява, че по вината на контрольора В. Икономовъ, е изгубена за земледѣлческата каса въпросната сума, понеже чрѣзъ закриването на дѣлата тази сума не е влѣгла въ касата на врѣмето си и за това туй съображение е правилно. Откритиятъ листъ, за който се говори въ касационното оплакване, е доказателство, че сумата отъ закрититѣ дѣла е недоимъкъ за касата и за това тя дава този открить листъ на В. Икономовъ да я събере за себе си, слѣдователно, не може да се домогва той, че окржжниятъ сѫдъ нѣмалъ прѣдъ видъ този открить листъ, както и записитѣ и общинскитѣ свидѣтелства, които сѫ отъ сѫщото естество. Прочее, нѣма нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това касационното оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Василъ Икономовъ, срещу опрѣдѣлението на Шуменския окржженъ сѫдъ отъ 18 мартъ 1904 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 92 — (664) — 13 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо граждѣнско отдѣление, на първи септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гораковъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 286, по описа за 1904 год., на Параскева Д. Иовева, жителка Софийска, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 17 януарий 1904 год., № 3.* — Въ сѫдебното заседание се явиха касаторката Параскева Д Иовева, съ повѣреницитѣ си адвокатитѣ А. Малиновъ и Ал. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Параскева Д. Иовева, отъ гр. София, за себе си и като найстоница на дѣцата си, заявила искъ противъ Българската народна банка, Земледѣлческата банка, Ив. Евстр. Гешевъ и Юрд. Урумовъ, както и противъ Г. Георговъ, прѣдставитель на застрахователното дружество „Ню-Йоркъ“ отъ сѫщия градъ, и молила Софийския окр. сѫдъ да осѫди послѣдния отъ отвѣтницитѣ да ѝ плати застрахованата отъ покойния ѝ мѫжъ сума 15.000 лева, а първитѣ да вдигнатъ наложения отъ тѣхъ запоръ върху сѫщата сума въ качеството имъ на кредитори на мѫжа ѝ. Софийскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си № 135/903 год. отхвърлилъ искътъ ѝ. Тя е апелирала прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 17 януарий 1904 год., подъ № 3, отхвърлилъ апела ѝ, по слѣдующитѣ съображения: „отъ страна на отвѣтницитѣ, прѣдставительтъ на застрахователното дружество „Ню-Йоркъ“ възразява, че искътъ на Параскева Д. Иовева билъ на първо мѣсто прѣждеврѣменъ, като заявенъ прѣди да бѫдатъ извършени извѣстни формалности и прѣди да бѫдатъ заплатени извѣстни суми и на второ мѣсто, че сѫщиятъ искъ билъ неоснователенъ, защото изплащането на застрахованата сума не можело да стане по причина на наложенитѣ върху нея отъ кредиторитѣ на Дико Иовевъ запори. Отъ своя страна и останалитѣ отвѣтници — кредитори на покойния наслѣдодатель на ищцитѣ подържатъ, че уговорената въ застрахователния договоръ сума, като стипулирана изобщо за правоимѣющитѣ (les ayants droits) на покойния не съставлява изключителна собственость на наговитѣ наслѣдници и слѣдователно не можело да се рекламира като такава отъ страна на тѣзи послѣднитѣ. Отъ фактическа страна, твърдението на отвѣтницитѣ се напълно оправдава, това личи отъ текста на застрахователната полица съ дата 4/16 юлий 1896 год., гдѣто изрично наслѣдодателтъ е стипулиралъ, щото уговорената сума отъ 15.000 лева да бѫдела заплатена слѣдъ смъртьта му, на неговитѣ правоимѣющи (à les ayants droits); така че спорниятъ въпросъ по настоящето дѣло ще се състои въ тълкуването, което ще се даде на френскитѣ думи „ayants droits“ — употрѣбени въ усигурителната полица. Подъ тѣзи думи — които буквално прѣведени означаватъ „правоимѣющи“, както доктрината, така и юриспруденцията въ Франция разбира всичкитѣ правоимѣющи на наслѣдодателя и то не само наслѣдницитѣ, но и кредиторитѣ. Така сѫ били разрѣшавани въ Франция и всички спорове по застраховането на животъ, въ които — лицата въ полза на които е било извършено застраховането не сѫ били

Digitized by Google

посочени поименно, а сж били означени подъ общия терминъ на „ayants droits“. И дѣйствително общото правило е, че всѣкой сключва сдѣлки за себе си и за своитѣ правоимѣющи — наслѣдници и кредитори (чл. 32 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 1122 отъ Френския граждански кодексъ); тази презумция установена отъ закона пада само когато стипулацията е извършена въ полза на извѣстно изрично опрѣдѣлено лице. Тази презумция не е никакъ оборена, съ това, че странитѣ сж стипулирали изрично за своитѣ правоимѣющи (ayants droits), тя даже съ това е добила още по-голѣма сила. При тази така изрично изявена воля на наслѣдодателя става безцѣлно да се търси прѣдполагаемото намѣрение на този послѣдния, а още по-малко основание ще има сждътъ на основание на нѣкакви си прѣдположения на нищо неосновани, да прави различие между разнитѣ видове „правоимѣющи“ и да облагодѣтелствува едни въ ущърбъ на други. Съ това прѣдполагаемо намѣрение на наслѣдодателя, което споредъ едни ще обхваща само наслѣдницитѣ, а споредъ други и кредиторитѣ ще се достигне до тамъ, щото да се измѣни изричната му воля да облагодѣтелствува всички свои „правоимѣющи“, а не само нѣкои отъ тѣхъ, и по този начинъ вмѣсто тълкуване на договора ще се постигне създаването на новъ договоръ въ полза на други лица, неупоменати въ първия договоръ, нѣщо недопустимо отъ закона. Че въ такъвъ случай кредиторитѣ на покойния Дико Ионевъ сж правилно наложлили запора върху исковата сума за дълговетѣ на покойния. Че за останалата свободна часть отъ застрахования капиталъ, искътъ е още прѣждеврѣменъ до като не бждатъ изпълнени условията уговорени въ самата полица, още повече, че не се прѣдставляватъ и положителни доказателства за размѣра на тази часть, а е безпорно по дѣлото, че има запори и отъ други кредитори неучаствующи въ дѣлото. Че само явившитѣ сѣ днесъ отвѣтници иматъ право на разноски и то само за ония разноски, които се слѣдватъ за тѣхнитѣ вземания“. — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 32, 33 и 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не обсждилъ въпроса съ който билъ сезиранъ, именно какво е било намѣрението на покойния при сключването на договора и защото неправилно е приложилъ чл. 32 и неправилно е изтълкувалъ чл. 33 отъ речения законъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на ищцата и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 32 отъ Закона за задълженията и договоритѣ има за цѣль да установи чрѣзъ законна презумция, че който сключва договоръ, сключва го за себе си и за своитѣ наслѣдници и правоимѣющи. Отъ тукъ слѣдва, че тоя членъ се прилага въ случай, когато не е казано въ единъ договоръ за кого е сключенъ, или казано е, че е сключенъ за договорящия, но е споренъ въпросътъ, да ли е сключенъ и за наслѣдницитѣ му, или же, ако нѣма споръ за наслѣдницитѣ му, има споръ да ли е сключенъ и за правоимѣющитѣ му при всичко, че не е стипулирано въ договора нито за наслѣдницитѣ му нито за пра-

Digitized by Google

ѣоимѣющитѣ му. Когато, обаче, договорящия е изрично стипулиралъ за правоимѣющитѣ си, реченията чл. 32 не помага, а могалъ би да помогне послѣдующия чл. 33, който въ алинея 2 допуска като изключение да се прави съглашение за въ полза на трето лице. И дѣйствително договоритѣ за застраховане животъ, какъвто е договорътъ по настоящето дѣло, подпадатъ подъ случая, прѣдвиденъ въ чл. 33 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, а не въ чл. 32 отъ сѫщия законъ, както неправилно е подвелъ този случай Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ. При това, погрѣшно Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ счита, че подъ двѣтѣ френски думи „ayants droit“ употрѣбени въ чл. 1122 на code civil, каквито думи сѫ употрѣбени и въ застрахователната полица по настоящето дѣло, винаги се разбирало, както кредиторитѣ така и наслѣдницитѣ; това не е вѣрно, защото сѫщитѣ думи „ayants droit“, употрѣбени въ чл. 129 отъ сѫщия code civil français, изключватъ кредиторитѣ. Но неправилното приложение въ случая на чл. 32 се вижда по-ясно отъ това, че ако съ употрѣбенитѣ въ тоя членъ думи „имѣющитѣ право“ (ayants droit) се разбиратъ, както разбира Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ и наслѣдницитѣ и кредиторитѣ, тогава нѣмаше нужда сѫщиятъ членъ да говори „за своитѣ наслѣдници и имѣющи право“, а щѣше да каже само „за своитѣ имѣющи право“, или пъкъ, ако би билъ приложимъ въ случая чл. 32 наслѣдницитѣ на Дико Иовевъ трѣбвало би да се изключатъ изъ числото на облагодѣтелствуванитѣ отъ него лица и цѣлата застрахована сума трѣбвало би да се даде изключително на кредиторитѣ му, тъй като думитѣ „имѣющи право“ въ чл. 32, както и ayants droit“ въ art. 1122 с. с. означаватъ именно кредиторитѣ и изключватъ наслѣдницитѣ, а тѣзи именно думи „ayants droit“ сѫ употрѣбени въ застрахователната полица; обаче, нито Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, нито кредиторитѣ на Дико Иовевъ отиватъ до тамъ щото да откажатъ въ правото на наслѣдницитѣ му да участвуватъ въ тази сума. Прѣдвиденото правило въ чл. 32 може да се приспособи и въ споръ по договоръ за застраховане животъ, но само слѣдъ като се обсѫди тоя договоръ отъ гледна точка на чл. 33 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и ако се намѣри за невалиденъ поради неизвѣстность или несѫществуването на облагодѣтелствуването въ договора трето лице или ако сѫдътъ по сѫщество намѣри, че съ употрѣбенитѣ въ застрахователната полица думи „ayants droit“, дарителтъималъ намѣрение да стипулира не само за наслѣдницитѣ си, както биха претендирали тѣ, но и за кредиторитѣ си, както биха претендирали наслѣдницитѣ. Но Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ со отказва да търси прѣдполагаемото намѣрение на дарителя. Съ това сѫдътъ сѫществено нарушава чл. 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, който прѣдписва на сѫда по сѫщество да обръща повече внимание върху намѣрението нежели изражението на договорящитѣ. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ грѣши като счита, че доктрината въ Франция била еднообразна въ смисъль, че съ „ayants droit“ се разбирало както наслѣдницитѣ така и кредиторитѣ; този въпросъ е споренъ въ доктрината, нѣщо за което и Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ загатва, като казва, че споредъ едни едно се разбирало, а споредъ други друго,

Digitized by Google

а този споръ именно състои въ това, че едни доктринери считатъ, че прѣдполагаемото намѣрение на дарителя е да облагодѣтелствува само наслѣдницитѣ си като изключи кредиторитѣ си, а други, че такова намѣрение не се оправдава отъ морална гледна точка. Истина е, че юриспруденцията въ Франция приема послѣдното мнѣние, но юриспруденцията въ Белгия, гдѣто сѫщиятъ законъ е въ сила, приема първото. И доктрина и юриспруденция, обаче, сѫ съгласни, че правото е на сѫда по сѫщество да намѣри какво е било прѣдполагаемото намѣрение на дарителя въ всѣки случай обективно, но за това длъженъ е сѫдътъ да търси, за да намѣри това му намѣрение, особено когато е сезиранъ - както билъ въ случая — съ тоя въпросъ. Като това тукъ не е направилъ, а само се е ограничилъ да обсѫди спорния въпросъ по чл. 32 вмѣсто прѣдварително да го обсѫди по чл. 33 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 32, 33 и 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, вслѣдствие на което касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 3, отъ 17 януарий 1904 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 32, 33 и 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ *93 — (674) — 17 септемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 387, по описа за 1903 год., на Нона Ат Брайкова, отъ гр. Пловдивъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 3 априлъ 1902 год, подъ № 174.* — Въ сѫдебното заседание се яви касаторката Нона Ат. Брайкова, съ повѣрениците си д-ръ Т. Гатевъ и д-ръ Т. Табурновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Нона Ат. Брайкова, отъ гр. Пловдивъ, заявила искъ противъ Никола х. Ангеловъ, отъ сѫщия градъ, за ревандикация на една кѫща, която била продадена отъ синдиката на несъстоятелния й мѫжъ и купена отъ отвѣтника съ крѣпостенъ актъ. Пловдивскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си № 320/900 год. отхвърлилъ искътъ като неоснователенъ и недоказанъ. Тя е апелирала прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 174, отъ 3 априлъ 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „споредъ чл. чл. 1035, 1036 и 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, искътъ правилно е заведенъ, въ какъвто смисъль е и опрѣдѣлението на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 13 априлъ

Digitized by Google

1898 год., защото тази къща е била продадена отъ масата на несъстоятелния й съпругъ Ат. Брайковъ, която може да бъде ревандикирана и слѣдъ утвърждаване на продажбата. Отвѣтникътъ признавалъ и признава, както това се вижда отъ обясненията на повѣреника му и онѣзи на синдиката по несъстоятелността, привлѣченъ въ качество на трето лице, като помагачъ — че тази къща е купилъ на публиченъ търгъ и се снабдилъ съ крѣпостенъ актъ отъ 23 февруарий 1899 год., подъ № 37. Прочее, възраженията на отвѣтниковия повѣреникъ, че опрѣдѣлението на Пловдивския окр. сждъ отъ 13 априлъ 1898 год. е задължително за ищцата, е неоснователно; 2) споредъ чл. чл. 739 и 740 отъ Търговския законъ и чл. чл. 263 и 264 отъ Турския търговски законъ, позволено е, щото жената на единъ търговецъ да има свои недвижими имоти, които имала прѣди да встжпи въ брака и които придобила прѣзъ врѣме на брака, било à titre gratit, било à titre onéreux; обаче, съгласно чл. 741 отъ Търговския законъ и чл. 265 отъ Турския търговски законъ, законното прѣдположение е, че имотитѣ, придобити отъ жената на несъстоятелния, принадлежатъ на мжжа и че сж добити съ негови пари, но на жената се допуща да докаже противното; значи, презумцията е juris tantum, която търпи противно доказателство, но това противно или тѣзи доказателства сж строго опрѣдѣлени и при това трѣбва да бждатъ писмени, — така щото не могатъ да се слушатъ свидѣтели за установяване на обстоятелството, че ищцата е купила съ свой пари спорната къща, защото произхождението на паритѣ, съ които купила къщата трѣбва да е доказано чрѣзъ описъ или другъ звъниченъ актъ, както и въ акта изрично това да е стипулирано; 3) при това законно прѣдположение и при тѣзи строго опрѣдѣлени доказателства за оборването му, Пловдивскиятъ окр. сждъ, макаръ да е допусналъ да се слушатъ свидѣтели, обаче, отъ показанията имъ, както и отъ свидѣтелството № 164, издадено отъ Пелагонийския митрополитъ, се доказва, че ищцата учителствувала въ Македония прѣди 25 години и то въ продължение на 9 години, както и каква заплата е получила прѣзъ туй врѣме, но не се установява, че тъкмо съ паритѣ отъ тази заплата е купила къщата, прѣдметъ на спора, а това е сжществено по настоящето дѣло, за да триумфира въ процеса. Отъ друга страна пъкъ отъ прѣдставения тефтеръ и планъ въ скица се вижда, че къщата била правена и поправена отъ покойния й съпругъ, съ негови срѣдства, така щото ищцата по прѣдставения крѣпостенъ актъ № 732, както и отъ обстоятелствата, че тя давала тази къща въ гаранция, споредъ поржчителството отъ 6 юний 1896 год., и че се сждила за къщата, което е видно отъ протокола № 1444, отъ 19 декемврий 1892 год., не може да се счита за собственица на тази къща и слѣдователно, не може да й се признае правото на собственость върху сжщата тази къща. Въ сжщото положение ще се намира ищцата, даже да се признае, че ревандикираната къща се притежава по другъ производенъ титулъ, тъй като тя не прѣдставлява тѣзи титули за доказателство по дѣлото въ смисъль, да докаже правото на собственость върху тази къща, и 4) при туй положение на дѣлото, слѣдва да се отхвърли

Digitized by Google

искътъ на ищцата, като недоказанъ, а съ това да се потвърди рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ като правилно издадено. При това да се осѫди ищцата и на разноскитѣ въ тази инстанция". — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство; въ свързка съ чл. чл. 740 и 741 отъ Търговския законъ и 263, 264 и 265 отъ Турския търговски законъ, защото неправилно е изтълкувалъ закона като е счелъ, че жената на несъстоятелния търговецъ еднакво била длъжна да докаже само съ писмени доказателства — описъ или другъ званиченъ актъ съ изрична стипулация въ тоя актъ — собствеността си както на имоти придобити прѣди, така и на имоти придобити прѣзъ брака, когато, напротивъ, за придобититѣ прѣзъ брака имоти достатъчни сѫ били обикновени писмени доказателства, както и свидѣтелски показания, а тя въ случая е прѣдставила такива доказателства.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на ищцата и заключението на прокурора, вае въ съображение: между чл. чл. 740 и 741 отъ Търговския законъ, респективно чл. чл. 264 и 265 отъ Турския търговски законъ, има тази разлика по отношение на естеството на доказателствата, които съпругата на несъстоятелния търговецъ е длъжна да прѣдстави за да ревандикира недвижимия си имотъ, че въ първия случай самиятъ законъ (чл. 740 отъ Търговския законъ, респектитно чл. 264 отъ Турския търговски законъ) прѣдвижда какви могатъ да бѫдатъ тия доказателства, именно описъ, договоръ въ който изрично да е указано произхождението на паритѣ съ които е купенъ имота и пр., а въ втория случай (чл. 741 респективно чл. 265) законътъ не прѣдвижда отъ какво естество могатъ да бѫдатъ доказателствата й Тази разлика не е случайна. Законътъ навѣрно ималъ е прѣдъ видъ съ чл. 741 отъ Търговския законъ, респективно чл. 265 отъ Турския търговски законъ (и двата прѣводъ отъ чл. 559 отъ Французкия търговски законъ) да даде възможность на жената на несъстоятелния, която би имала пари спечелени прѣзъ брака съ свой собственъ трудъ, да додаже това обстоятелство и съ обикновени доказателства, а на сѫда по сѫщество да прѣдостави суверенното право да оцѣни да ли съ тия нейни пари билъ купенъ ревандикирания отъ нея имотъ. По настоящето дѣло, прочее, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ неправилно счита, че доказателствата на жената трѣбва да бѫдатъ еднакви — описъ или званиченъ актъ и пр. — и въ случай на чл. 741 респективно чл. 265, както изисква чл. 740 респективно чл. 264. Истина е, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ прави една повърхность на оцѣнка на прѣдставенитѣ отъ ищцата доказателства и ги намира за недостатъчни, обаче, видно е, че той не е освободенъ отъ своето — a priori — убѣждение, че и въ случая на чл. 741 респективно чл. 265 доказателствата трѣбва непрѣменно да бѫдатъ описъ или званиченъ актъ, въ които изрично да е указано произхождението на паритѣ, каквито доказателства ищцата нѣма. Отъ тукъ слѣдва да се признае, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫ-

Digitized by Google

допроизводство, въ свързка съ чл. чл. 740 и 741 отъ Търговския законъ, респективно чл. чл. 264 и 265 отъ Турския търговски законъ и за това нарушение касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 3 априлъ 1902 год., подъ № 174, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 740 и 741 отъ Търговски законъ, съ силата на чл 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *94—(677)—17 септемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 410, по описа за 1904 год., на Василка х. Лукова, отъ гр. Пловдивъ, съ Константинъ х. Калчевъ, отъ сжщия градъ, за заличване на чрезвичайна поврѣда и врѣди и загуби отъ 300 лева.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ С. Радановъ, повѣреникъ на касаторката.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Василка Т. х. Лукова, родена Тома Стоянова, отъ гр. Пловдивъ, съ искова молба отъ 4 октомврий 1902 год. до I Пловдивски мирови сждия, е завела искъ противъ Константинъ х. Калчевъ, отъ сжщия градъ, за заличване на поврѣда и за врѣди и загуби отъ 300 лева. I Пловдивски мирови сждия съ рѣшението си подъ № 1268/902 год. осждилъ Константинъ х. Калчевъ да отстрани врѣдитѣ, причинявани на кжщата на Василка Т. х. Лукова отъ дъждовнитѣ води въ двора на неговия хотелъ „Берлинъ“ въ гр. Пловдивъ, по слѣдующия начинъ: да се даде наклонъ отъ стѣната на ищцовата кжща къмъ срѣдата на двора на хотела, като се подпълни мѣстото съ дебелъ пластъ отъ глинеста пръсть около стѣната и върху сжщия пластъ да се направи калдаръмъ отъ правилни камъни или плочи; отхвърлилъ иска на ищцата за 300 лева, като неоснователенъ и възложилъ на Константинъ х. Калчевъ да заплати на ищцата Василка Т. х. Лукова 19 лева и 50 ст. сждебни по дѣлото разноски и на хазната да плати 2 лева за 2 призовки. Недоволни отъ това рѣшение и двѣтѣ страни сж подали въззивна жалба въ Пловдивския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищцата моли да се осжди отвѣтника К. х. Калчевъ да подигне нивото на двора на хотелъ „Берлинъ“ въ Пловдивъ и го постели съ плочи, така щото дъждовнитѣ води да се изтичатъ къмъ улицата; да ѝ заплати 300 лева за причинени врѣди и загуби отъ неподигане нивото на двора къмъ стѣната на кжщата ѝ и се осжди на сждебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски; че отвѣтникътъ не признава да има причинени врѣди и загуби на ищцата, а ако се приеме, че има такива врѣди и загуби, то той не можалъ да отговаря, понеже не сж причинени по негова вина; че отъ прѣдставения прѣписъ отъ протокола съ дата 14 юний 1901 год. и рапорта

Digitized by Google

на вѣщото лице отъ 5 юлий 1903 год. се вижда, че дѣйствително дворътъ на хотелъ „Берлинъ“ въ гр. Пловдивъ принадлежащъ на отвѣтника, къмъ стѣната на кѫщата на ищцата е по-нискъ и не е покритъ съ плочи, за това дъждовната вода се просмуква отъ почвата и повредила въпросната стѣна на кѫщата, обаче не се установява, щото по вината на отвѣтника да сѫ причинени въпроснитѣ врѣди и загуби. Отвѣтникътъ както е приелъ въпросния дворъ, така го е запазилъ; той не е правилъ никакви поправки въ него, отъ които да е почнала дъждовната вода да тече, вслѣдствие на тия поправки къмъ стѣната, а каквото ниво по-рано е ималъ дворътъ, такова е било запазено и отъ по-послѣ; тъй че по вината на отвѣтника нѣма причинени врѣди и загуби; ако ищцата намира, че отъ водата на съсѣдния дворъ се повредила стѣната на кѫщата ѝ, то тя можеше сама да поправи повредата, а не да иска отвѣтникътъ да поправя повредата, която по негова вина не е причинена; че що се отнася до останалитѣ доказателства по дѣлото, тѣ нѣматъ значение, понеже както се каза по-горѣ, ищцата нѣма основание да иска, щото отвѣтникътъ да поправи повредата, причинена отъ дъждовнитѣ води на стѣната на кѫщата, когато по негова вина не е причинена; че при такова положение на дѣлото, така заявеният искъ се явява неоснователенъ и като такъвъ, слѣдва да се отхвърли; че въ такъвъ случай слѣдва да се отмѣни рѣшението № 1268/903 год. на Пловдивския мирови сѫдия и подадената апелативна жалба на Василка Т. х. Лукова противъ часть отъ въпросното рѣшение да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, че страната, противъ която се постановява рѣшението по искането на противната, слѣдва да ѝ заплати разноскитѣ по дѣлото“, — съ рѣшението си отъ 3 мартъ 1904 год., подъ № 64, отмѣнилъ рѣшението на I Пловдивски градски мирови сѫдия отъ 28 октомврий 1903 год., подъ № 1286, и вмѣсто него постановилъ: „да се отхвърли иска на Василка Т. х. Лукова, отъ гр. Пловдивъ, заявенъ противъ Константинъ х. Калчевъ, за заличване повреда и за врѣди и загуби отъ стойность 300 лева, като неоснователенъ, и апелативната жалба на Василка Т. х. Лукова, подадена противъ часть отъ въпросното рѣшение, да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна; Василка Т. х. Лукова да заплати на Константинъ х. Калчевъ 45 лева и 50 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции. — Недоволна отъ това рѣшение, Василка Т. х. Лукова подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1197, 1199 и 1224 отъ Отоманския граждански законъ и чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство; защото е отхвърлилъ иска ѝ по единственото съображение, че отвѣтникътъ не трѣбвало да отговаря, понеже повредата не е била причинена по негова вина, при всичко, че щомъ отъ данниттѣ по дѣлото се виждало, че е имало чрѣзвичайна повреда, то по силата на цитиранитѣ статии, макаръ тая повреда да не е причинена по вината на отвѣтника, тя трѣбва да се отстрани отъ сѫщия, толковъ повече, че отъ доказателствата по дѣлото се установявало, че чрѣзъ поливането на цвѣтята, насадени до стѣната на ищцата, отвѣтникътъ е причинявалъ повреда, обстоятелство, което

Digitized by Google

окрѫжниятъ сѫдъ не е оцѣнилъ и защото неправилно мисли, че отвѣтникътъ не е длъженъ да поправи поврѣдата, понеже еималъ придобито право въ това отношение, когато по силата на чл. 1224 ал. 4 и 5 отъ Меджелето, сѫществующето отъ древно врѣме незаконно състояние не се взема въ внимание:

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ доклада, обясненията на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение, Пловдивскиятъ окр. сѫдъ е отхвърлилъ иска на ищцата (сега касаторка) единствено на това основание, че врѣдитѣ и загубитѣ не сѫ причинени по вината на отвѣтника К. х. Калчевъ, понеже тоя послѣдниятъ не е правилъ никакво измѣнение въ двора си, а е запазилъ старото му положение. Това сѫждение на казания окр. сѫдъ е неправилно, защото е въ явно противорѣчие съ разпорежданията на Турския граждански законъ, който урежда тая материя. Сѫдътъ като приема, че ищцата не може да иска зачертаването на чрѣзвичайната поврѣда, прѣдъ видъ на това, че тая поврѣда не била причинена по вината на отвѣтника, явно е игнорираль разпорежданията на чл чл. 1197, 1199 и 1224 отъ цитирания Граждански законъ, отъ които статии не само че не може да се извади подобно заключение, до което е дошелъ сѫдътъ, но напротивъ се вижда съвършено противното. Така напримѣръ първитѣ двѣ статии, като опрѣдѣлятъ значението на чрѣзвичайната поврѣда, послѣднята 1224 изрично постановява въ послѣднитѣ си двѣ алинеи, че сѫществуването отъ незапамятно врѣме незаконно състояние не се взема въ внимание и произходящата отъ него чрѣзвичайна поврѣда се зачертава. Или съ други думи казано, чрѣзвичайната поврѣда трѣбва да се зачертае, макаръ да сѫществува отъ древно врѣме и безъ да е причинена по вината на противната страна; прочее, сѫдътъ по сѫщество, като е рѣшилъ настоящия споръ въпрѣки тия разпореждания на Гражданския законъ, нарушилъ е чл. 107 отъ Граждан. сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 1224 отъ Отоманския граждански законъ, вслѣдствие на което рѣшението му трѣбва да се отмѣни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 3 мартъ 1904 год., подъ № 64, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 1224 отъ Отоманския граждански законъ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 95 — (687) — *23 септемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 515, по описа за 1904 год.*,

Digitized by Google

на Иванка Я. Боярова, отъ гр. Провадия, срещу опрѣдѣлението на Варненския окр. сждъ отъ 10 декемврий 1903 година. — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванка Я. Боярова, отъ гр. Провадия, заявила прѣдъ Провадийския градски мирови сждия противъ съсѣда си Стоянъ Костовъ, отъ сжщия градъ, за прѣмахване причиняваната отъ него поврѣда съ това гдѣто далъ съсѣдния до нея плѣвникъ подъ наемъ на единъ желѣзарь, който произвежда шумъ и сътрѣсения. На 26 юний 1903 год. странитѣ сж заявили прѣдъ мировия сждия, че сж се спогодили, вслѣдствие на което билъ направенъ спогодителенъ протоколъ подписанъ и отъ повѣреника на ищцата, обаче указало се, че тоя повѣреникъ нѣмалъ специално пълномощно отъ нея за помиряване и тоя повѣреникъ не само не склонилъ довѣрителката си да потвърди неговото дѣйствие, но възползуванъ отъ случая, гдѣто отвѣтникътъ е прѣмахналъ поврѣдата вслѣдствие помирението, пледиралъ е че довѣрителката му била вече удовлетворена. Мировиятъ сждия прѣдъ видъ че подписавшиятъ помирителния протоколъ повѣреникъ на ищцата нѣмалъ специално за това пълномощно и че ищцата отказала да се подпише на него, счелъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 27 юний 1903 год. за безсиленъ помирителния протоколъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ това протоколно опрѣдѣление прѣдъ Варненския окр. сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 10 декемврий 1903 год. отмѣнилъ онова отъ 27 юний 1903 год. на мировия сждия, по слѣдующитѣ съображения: „при разглеждане на гражданското дѣло № 514/903 год., мировиятъ сждия е прѣдложилъ на странитѣ да се спогодятъ, и странитѣ заявили че сж съгласни и написали протоколъ, като изложили условията на спогодбата и се подписали повѣреника на ищцата и отвѣтника. Мировиятъ сждия на основание на тая спогодба съ опрѣдѣление отъ сжща дата като констатиралъ, че е станало спогодба, прѣкратилъ дѣлото и този протоколъ не подписанъ отъ мировия сждия. Обстоятелството, че подъ протокола, въ който е изложена спогодбата, не се е подписалъ мировиятъ сждия, понеже е констатиралъ, че Якимъ Ивановъ нѣма пълномощно за спогаждане, нѣма абсолютно никакво значение, понеже това се е констатирало слѣдъ прѣкратяване на дѣлото. По силата на чл. чл. 40 и 260 отъ Гражданското сждопроизводство, протоколъ за спогодбата има сила на влѣзло въ законна сила рѣшение. Тѣ създаватъ право за странитѣ и инстанцията, която ги е произнесла, по никакъвъ начинъ не може да се повърща по въпроса за правилностьта или неправилностьта на спогодбата. Сждътъ е съгласенъ, че мировиятъ сждия не е ималъ право да го прѣкратява, но намира, че не е мировиятъ сждия, който трѣбва да отмѣни опрѣдѣлението си, или съ други думи казано: не е тоя редъ отъ по който се отмѣняватъ тия опрѣдѣления". — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Варненскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. чл. 630, 239, 40 и 260 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че имало помирение, когато нито тя е подписала въ помирителния протоколъ, нито подписаниятъ въ него неинъ повѣреникъ ималъ писмено за тази цѣль пълномощно отъ нея.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 40 отъ Гражданското сѫдопроизводство тогава счита, че има помирение между състезающитѣ се страни, когато тѣ се приподпишатъ на съставения съ тази цѣль помирителенъ протоколъ. Въ данния случай една отъ странитѣ — ищцата — нито се е подписала нито е искала да се подпише на помирителния протоколъ, който билъ съставенъ, като се е считало невѣрно, че изложенитѣ въ него условия сѫ — или формално ще бѫдатъ — приети отъ нея, понеже инакъ не би могло да се обясни поведението на повѣреника ѝ. Щомъ прочее, съгласието на една отъ странитѣ не е санкционирано съ подписа ѝ, протоколътъ не прѣдставлявалъ освѣнъ единъ проектъ на помирение, но не осѫщественъ. Не е могло слѣдователно да се счита за прѣкратено дѣлото на основание помирение, щомъ нѣмало надлежно подписанъ помирителенъ протоколъ съгласно чл. 40 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Противното като е приелъ, Варненскиятъ окр. сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 40 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което касационното оплакване за нарушението на тоя членъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Варненския окр. сѫдъ отъ 10 декемврий 1903 год, защото е нарушенъ чл. 40 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ *96 — (699) — 25 септемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 450, по описа за 1904 год., на Хасанъ Ибриямовъ, настойникъ, отъ гр. Сливенъ, срещу рѣшението на Сливенския окръженъ сѫдъ отъ 6 декемврий 1903 год., подъ № 299.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иванъ Костадиновъ, отъ с. Странджа, заявилъ прѣдъ II Ямболски мирови сѫдия искъ противъ Хасанъ Ибриямовъ, отъ гр. Сливенъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на починалия Мустафа Шахпазовъ, отъ сѫщото село, за правособственость на една нива, която съ силата на едно мюфтийско рѣшение, се е продавала на публиченъ търгъ, като принадлежаща на реченитѣ малолѣтни. II Ямболски мирови сѫдия, на основание едно извършено отъ него мѣстно дознание, уважилъ искътъ съ рѣшение № 409/903 година. Това рѣшение апелиралъ Хасанъ Ибриямовъ прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, който съ протоколното си опрѣдѣление отъ 25 ноемврий 1903 год. отхвърлилъ, като несвоевременно, искането на отвѣтника да се отложи дѣлото за призоваването на двама негови свидѣтели, а по сѫществото на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „за доказване искътъ, ищецътъ

Digitized by Google

искалъ и било допустнато мѣстно дознание на самото мѣсто; отъ разпита на околнитѣ люди на 21 априлъ 1901 год. Янчо Андоновъ, Лечо Вълевъ, Желѣзко Кожевъ, Минко Вълевъ и Атанасъ Едревъ, се установява, че отъ Руско-Турската война и до сега е себялъ ищецътъ Ив. Констадиновъ, но като такъвъ, не знаяли обаче, като какъвто и да я е себялъ, все я обработвалъ и себялъ, т. е. своялъ, а щомъ я е своялъ намѣрението му е било да има, corpus и animus, т. е. като добросъвѣстенъ владѣтель съ знание че е негова, а щомъ е така, споредъ чл. 1660 отъ Отоманския граждански законъ, щомъ не е подирена, той — ищецътъ е станалъ стопанинъ на нивата, прѣдметъ на спора, по давностно владѣние; при всичко, че давностното владѣние не се установява чрѣзъ мѣстно дознание, а чрѣзъ разпитъ на свидѣтели (чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство), но понеже отвѣтната страна е възразявала за допускане дознанието, тя се е съгласила да бжде допуснато за давностьта мѣстно дознание, отъ което пъкъ се е установило, че ищецътъ е владѣлъ нивата повече отъ 15 години, та съ това е добилъ правата на стопанинъ, а околното лице Мито Костовъ не знае нищо, а слушалъ само, че спорната нива я владѣялъ ищецътъ, които му показания, като по слухъ и чрѣзъ прѣдаване чуждо мнѣние, нѣматъ значение по дѣлото; 2) отъ прѣдставения прѣписъ отъ протокола на Сливенския окржженъ мюфтия отъ 14 априлъ 1899 г., № 29, чрѣзъ когото е постановена продажба на имотитѣ на покойния Мустафа Шахпазовъ, находящи се въ Стралджанското землище, влиза и нивата отъ 100 декара, въ мѣстностьта „Бурсука", при съсѣди: Ат. Велчевъ, пжть, държавно мѣсто и Коста Байчевъ, прѣдметъ на спора, което протоколно постановление на мюфтията е удобрено отъ Сливенския окр. сждъ съ опрѣдѣление отъ 3 юний 1899 год., № 813, както се вижда отъ прѣписа на писмото на сжда № 5799/99 год., приложено къмъ мировото дѣло; а отъ удостовѣрението № 1030/903 год. на III Ямболски сждебенъ приставъ, се установява, че въпросната нива е изложена на публиченъ търгъ за смѣтка на казанитѣ наслѣдници, а съ всичко това, искътъ на ищецътъ е доказанъ и основателенъ, а като такъвъ, мировиятъ сждия е постжпилъ правилно, като го е уважилъ; 3) отъ друга страна апелаторътъ въ тази инстанция не прѣдставя такива доказателства, съ които да измѣни положението на тѣзи разкрити и прѣдставени въ първата инстанция, нито пъкъ подкрѣпя твърдението си, че тази нива, прѣдметъ на спора, е владѣна отъ ищеца, отъ името и за смѣтка на Мустафа Шахпазовъ и неговитѣ наслѣдници, т. е., че е държалъ нивата като наематель, а не като стопанинъ, каквото авансиратъ, а щомъ е така, доказателствата оставатъ въ първото си положение, при всичко, че апелаторътъ е прѣдставилъ двѣ удостовѣрения отъ Стралджанската община отъ 10 ноември т. г., подъ № № 1668 и 1669, първото отъ които се касае до това, че прѣзъ 1897 год. Мустафа Шахпазовъ (покойниятъ), е водилъ прѣдъ Стралджанския общински сждъ гражданско дѣло № 31, противъ Ив. Костадиновъ, отъ с. Стралджа, за 8 кила мисиръ, или стойностьта му 32 лева, произходящи отъ хюджеретъ (наемъ), обаче не се вижда отъ коя нива е дирилъ хюджеретъ; а второто — че въ Стралджанското землище мѣстностьта „Борсукъ"

Digitized by Google

нѣмало, а имало таквозъ „Саргунъ“, въ която мѣстность се намирала и спорната нива, и че въпросната нива е била записана въ емлячнитѣ регистри на името на покойния Мустафа Шахпазовъ, на стр. 120, партида № 181, а нивата въ мѣстностьта „Борсукъ“ било въ мѣстностьта „Саргунъ“, нѣмало записано въ емлячнитѣ регистри върху Иванъ Костадиновъ, като записана върху послѣдния само въ декларацията му за 1901 година, т. е. слѣдъ завеждане този искъ. Обаче, първото свидѣтелство, както се каза по-горѣ, не установява нищо, касателно спорната нива, а второто при дознанието не може да служи като доказателство, защото емлячнитѣ регистри нѣматъ тази доказателствена сила каквато има дознанието, а щомъ е така, рѣшението на мировия сѫдия като неизмѣнено положението на възраженията, слѣдва да бѫде потвърдено, като апелативната жалба на Хасанъ Ибриямовъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на Мустафа Шахпазовъ, се остави безъ послѣдствие, и 4) по искането на възиваемия, слѣдва да бѫде осѫденъ апелаторътъ да заплати на първия сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ размѣръ на 41 лева за въ тази инстанция“. — съ рѣшението си отъ 6 декемврий 1903 год., подъ № 299, оставилъ апелативната му жалба безъ послѣдствие и потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Съ касационната си жалба отвѣтникътъ се оплаква, че Сливенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 58 и 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото отхвърлилъ искането му за свидѣтели, макаръ и то да е било формулирано прѣди заседанието съ писмено заявление и 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото несъобразно съ даннитѣ е съобразилъ, че искането му за свидѣтели било направено несвоеврѣмено и защото не далъ значение на общинското удостовѣрение, отъ което се виждало, че мѣстностьта „Борсукъ“ нѣма, въ която се намира спорната нива.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) по първото и второто касационни оплаквания. Истина е, че прѣди деньтъ — 25 ноемврий 1903 год. — опрѣдѣленъ за разглеждане на дѣлото, отвѣтникътъ съ заявление отъ 19 ноемврий сѫщата година, молилъ сѫда да призове двама негови свидѣтели и че прѣдседателствующиятъ на сѫда е положилъ върху заявлението му резолюция отъ сѫща дата, да се остави то безъ движение, като му се съобщи въ 10 дена да внесе разноскитѣ за свидѣтелитѣ и пр., обаче до деньтъ на разглеждането на дѣлото, нито му е било съобщено, нито той самъ е внесалъ разноскитѣ, нито е довелъ свидѣтелитѣ си, при всичко, че призовката си за разглеждането на дѣлото е получилъ още на 10 ноемврий 1903 год., отъ което излиза, че 9 дена слѣдъ като е получилъ тази призовка, сѣтилъ се да иска свидѣтели, безъ обаче своеврѣменно да внесе разноскитѣ имъ, както билъ длъженъ да направи, съгласно чл. 778 отъ Гражданското сѫдопроизводство, окражниятъ сѫдъ като е счелъ несвоеврѣменно повтореното му въ сѫдебното заседание искане за призоваването на свидѣтелитѣ, не е нарушилъ указанитѣ въ първото му касационно оплакване чл. чл. 58 и 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото вторият пунктъ на чл. 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство дава

Digitized by Google

право на сѫда по сѫщество да намѣри или не за уважителни причинитѣ, поради които не било о врѣме прѣдставено едно ново доказателство, а сѫдътъ е ималъ основание въ случая да счете тия причини за неуважителни, тъй като отвѣтникътъ е получилъ призовката за разглеждане на дѣлото още на 10 ноември 1903 год., а заявлението си за свидѣтелитѣ подалъ едвамъ на 19 сѫщия мѣсецъ и то непридружено съ надлежнитѣ разноски за свидѣтелитѣ, макаръ и да е знаялъ че дѣлото е насрочено за 25 сѫщия мѣсецъ, така щото нѣмало е възможность тепърва да му се съобщава за да внесе тия разноски; нѣщо което щѣло да причини отлагането на дѣлото и което именно сѫдътъ билъ длъженъ да не допуска, прѣдъ видъ особено, че отвѣтникътъ би могалъ да доведе съ себе си свидѣтелитѣ, ако намѣрението му не е било да се отложи дѣлото, а отъ всичко това става явно, че той самъ се е лишилъ отъ даденото му право въ чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да прѣдстави това доказателство, независимо отъ въпроса, че по силата на мѣродавнитѣ въ случая — дѣлото бидейки мирово — чл. чл. 29, 129 и 138 отъ Гражданското сѫдопроизводство искането си за свидѣтели отвѣтникътъ е трѣбало да направи още въ апелативната си жалба. — Слѣдва да се признае за неоснователно, както първото, така и второто, което е повторение на първото — касационно оплакване. 2) третото касационно оплакване се отнася до сѫществото на дѣлото и като такова е неоснователно, защото сѫдътъ по сѫщество билъ властенъ да намѣри, че въпросното общинско свидѣтелство нѣма значение, прѣдъ видъ, че отъ мѣстното дознание се достатъчно доказвало давностното владѣние отъ ищеца на спорната нива; така щото нѣмалъ значение и въпросътъ, какъ се наричала мѣстността, въ която се намирала тази нива, щомъ отвѣтникътъ не прави касационно оплакване противъ допускането отъ мировия сѫдия и осланянето отъ окражния сѫдъ на мѣстното дознание като доказателствено срѣдство за давностно владѣние.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Хасанъ Ибриямовъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на Мустафа Шахпазовъ, срещу рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ отъ 6 декември 1903 год., подъ № 299, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 97 — (718) — 30 септември 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети септември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдсѣдателя *гражданско дѣло № 481, по описа за 1904 год., на Виктория д-ръ Н. Мартинова, на Илия Кръстевъ Мартиновъ, на Пелагия Н. Кусева, отъ гр. София, и на Българската Народна Банка, за наслѣдство.* — Въ сѫдебното заседание се явиха М. Кусевъ, Драганъ К. Кусевъ и Ил. К. Кусевъ, съ повѣреницитѣ си Г. Калвнковъ и д-ръ Стрезовъ, Виктория Мартинова съ повѣреницитѣ си С. П. Радановъ и Т. Теодоровъ, послѣдниятъ устно упълномощенъ; а отъ страна на банката се яви д-ръ Чакаловъ.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж: Г. Калинковъ, адвокатъ, повѣреникъ на Илия Кръстевъ Мартиновъ и Пелагия К. Кусева, двамата отъ гр. София и Г. Стрезовъ, повѣреникъ на Неда Митева, Мария х. Митева и Елена Т. Скандева и тритѣ отъ с. Веатца, по прѣдовѣрие, отъ тѣхния пълномощникъ свещеникъ Михаилъ Недевъ, отъ с. Кавадарци, съ исковата си молба отъ 22 юний 1901 г., сж прѣдявили искъ прѣдъ Софийския окр. сждъ противъ Софийския окр. управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, Българската народна банка и Виктория Живкова (наземаема тоже Мартинова), отъ гр. София, за наслѣдство отъ 15.480 лева и 93 стотинки. Софийскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си отъ 12 юний 1901 год. е отхвърлилъ искътъ на Илия Кръстевъ Мартиновъ и Пелагия К. Кусева, жители отъ гр. София, заявенъ противъ Българската народна банка и Виктория Живкова, по мжжъ Мартинова за 4800 лева отъ наслѣдство и осждилъ ищцитѣ Илия К. Мартиновъ и Пелагия К. Кусева, да заплатятъ на отвѣтната страна 202 лева право за водене на дѣлото, както и 10 лева въ полза на хазната и незаплатени призовки. Ищцитѣ апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ; 1) „ищцитѣ по това дѣло Илия Кръстевъ и Пелагия Кусева основаватъ своя искъ на това обстоятелство, че тѣ като първи братовчеди на покойния д-ръ Мартиновъ сж имали право да претендиратъ опрѣдѣлената тѣмъ отъ закона часть, въ случай че наслѣдодателтъ умрѣ безъ да остави завѣщание, или же остави такова, обаче това послѣдното се признае за недѣйствително отъ закона. Сжщитѣ ищци настояватъ, че въ данното дѣло, прѣдставеното отъ отвѣтната страна завѣщание съ дата 8 октомврий 1896 год. не било дѣйствително, а било нищожно, въ такава смисъль, че съ отстранението на това завѣщание, тѣмъ се слѣдва опрѣдѣлената вече отъ закона часть. Прѣдставеното отъ отвѣтната страна завѣщание съ което тя е искала да се изключатъ ищцитѣ отъ наслѣдството на покойния д-ръ Мартиновъ, по формата си, съставлява публично нотариялно завѣщание за съставянето на което Закона за наслѣдството отъ 1889 год. прѣдписва формалности, неспазването на които влѣче подирѣ си недѣйствителностьта на самото завѣщание; на неспазването на тия прѣдписания, като се основава ищцовата страна, иска унищожение на самото завѣщание. Тя твърди, че прѣдметното завѣщание не било валидно, защото нито е било диктувано на нотариуса, нито написано отъ тоя послѣдния, тъй като е било диктувано, нито пъкъ имало бѣлѣжка за всичко това ако е станало въ завѣщанието. Като се прѣгледа внимателно съдържанието на това завѣщание, не се вижда наистина, че то е било диктувано отъ завѣщателя, нито има бѣлѣжка за това въ него, нито пъкъ се вижда то да е било написано отъ нотариуса, както това се изисква безусловено отъ Закона за нотариялнитѣ завѣщания. Напротивъ отъ оригиналното завѣщание, находяще се въ нотариялното дѣло № 234/94 год., се вижда, че прѣдметното завѣщание е било прѣдставено на нотариуса, написано готово, съ особено заявление, а съ това послѣдно наслѣдодателтъ е искалъ само неговото завѣряване, което и нотариусътъ допусналъ, като се е задоволилъ да прочете само завѣщанието прѣдъ нуждното число свидѣтели. Така из-

Digitized by Google

вършени дѣйствията на нотариуса по това завѣщание, опорочватъ това послѣдното, въ такава смисъль, че не може да се говори вече за валидно завѣщание по настоящето дѣло. Наистина, въ данния случай и безъ спазването на горнитѣ формалности, не може да се допусне, че е било възможно да стане нѣкакво измѣнение въ съдържанието на завѣщанието или въ волята на завѣщателя, защото завѣщательтъ е билъ грамотенъ човѣкъ и като е било прочетено завѣщанието нему и на грамотнитѣ свидѣтели, достатъчно е било провѣрено съдържанието му отъ всичкитѣ страни, особено отъ завѣщателя, който е знаялъ съдържанието му и е провѣрилъ при прочитането му отъ нотариуса, че е съгласенъ съ написаното по-рано. Това обаче не може да служи за основание, да се признае настоящето завѣщание за валидно, защото отсѫтствието на горнитѣ формалности, не може да се допълни ни замѣни съ други фактове, които може би тоже биха гарантирали волята на завѣщателя. Отсѫтствието на горнитѣ условия, изисквани отъ закона, прави едно завѣщание невалидно, независимо отъ обстоятелството, да ли завѣщательтъ е билъ грамотенъ или не, или полуграмотенъ и въ това отношение закона не прави никаква разлика; 2) като се признава завѣщанието за недѣйствително, остава да се види каква наслѣдствена часть могатъ да претендиратъ апелаторитѣ по това дѣло. Отъ удостовѣрението съ дата 1 ноември 1900 год., издадено отъ архиерейското намѣстничество подъ № 189, се вижда, че ищецътъ Илия Кръстевъ е синъ на Кръсто, който е билъ братъ на Димитрия, който е билъ пъкъ баща на наслѣдодателя д-ръ Наумъ Мартиновъ, а ищцата Пелагия Кусева е дъщеря на Миска, сестра на Димитрия; отъ това удостовѣрение се вижда слѣдователно, че ищцитѣ сѫ братовчеди първи съ покойния д-ръ Мартиновъ и като такива, тѣ наслѣдватъ по равно своя роднина д-ръ Мартинова. Отъ сѫщото удостовѣрение се вижда, че покойниятъ д-ръ Мартиновъ еималъ и други трима братовчеди на сѫща степень, които сѫ заявили самостоятелни наслѣдствени права върху сѫщото наслѣдство, но въ послѣдствие сѫ се оттеглили отъ дѣлото и сѫ встѫпили като помагачи по сѫщото дѣло при апелативната инстанция. Отъ всичко горѣизложено става явно, че наслѣдството на д-ръ Мартиновъ — слѣдва да се разпрѣдѣли между тия наслѣдници по равна часть, като се опрѣдѣли по настоящето дѣло само частьта на ищцитѣ Илия Кръстевъ и Пелагия Кусева; 3) за да се опрѣдѣли наслѣдствената часть на ищцитѣ Илия Кръстевъ и Пелагия Кусева, трѣбва прѣди всичко да се опрѣдѣли масата на цѣлото останало наслѣдство отъ покойния д-ръ Мартиновъ. Отъ прѣдставенитѣ по дѣлото книжа, удостовѣрение отъ Българската народна банка — 7 августъ 1899 год. се вижда, че покойниятъ е ималъ въ банката 12.000 лева златни и въ емириталната каса една сума отъ 3480·93 л., показана въ завѣщанието, която сума, както това се вижда отъ удостовѣрението на Министерството на вѫтрѣшнитѣ работи отъ 3 юлий 1903 год., е била внесена тоже въ Българската народна банка на името на покойния, който въ завѣщанието е завѣщалъ тая сума на съпругата си Виктория д-ръ Мартинова Живкова и съ тая сума тая послѣдната е длъжна да отговаря прѣдъ другитѣ наслѣдници на д-ръ Мартинова, а не държавното съкровище,

Digitized by Google

което не държи нищо отъ имотитѣ на умрѣлия д-ръ Мартиновъ. За да се опрѣдѣли точно частьта на всѣкиго отъ ищцитѣ по настоящето дѣло, трѣбва да се извади отъ общата сума 15.480 лева $^1/_3$ часть за това, което се слѣдва по закона на съпругата на покойния, а върху останалитѣ да се опрѣдѣли частьта на другитѣ наслѣдници. По тоя начинъ се вижда, че ищцитѣ по дѣлото наедно слѣдва да получатъ 4128 лева, която сума ще имъ се заплати съразмѣрно отъ сумата, която се намѣрва въ банката (12.000) лева и отъ другата, която се нахожда на разположението на съпругата му (3480) лева. Споредъ това изчисление става явно, че банката трѣбва да заплати на ищцитѣ 3200 лева, а съпругата на покойния 928 лева. Българската народна банка е длъжна да отговаря по настоящето дѣло съ находящата се у нея сума, защото тя сума е завѣщана да бѫде постоянно въ нея, а отъ лихвитѣ ще се ползува само съпругата на завѣщателя, до като е жива, а слѣдъ смъртьта ѝ сумата отъ 12.000 лева остава пакъ у банката, за да се поддържатъ бѣдни ученици; 4) твърдението на ищцовата страна, че Виктория Живкова не била законна съпруга на умрѣлия, не се подкрѣпя съ никакви по дѣлото доказателства. Напротивъ отъ прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства, именно, самото завѣщание, въ което завѣщательтъ я третира за своя законна съпруга и удостовѣрението отъ 30 юлий 1883 год., издадено отъ игумена на монастира св. Рангелъ за бракътъ между покойния и законната му съпруга Виктория, се вижда, че тая послѣдната е била законна жена на д-ръ Мартиновъ и като такава тя има право на наслѣдство по закона, която часть ще трѣбва да се има прѣдъ видъ при регулирване на правата и на другитѣ наслѣдници, както това е направено вече по-горѣ, и 5) сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски по настоящето дѣло слѣдва да се разпрѣдѣлятъ между странитѣ, съразмѣрно съ това, което всѣка отъ тѣхъ е спечелила и изгубила по дѣлото", — съ рѣшението си подъ № 47, отъ 5 мартъ 1904 год. рѣшилъ: отмѣнява рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 12 юний 1902 год., и вмѣсто него постановява: „осѫжда Виктория д-ръ Мартинова Живкова, отъ София, да заплати на Илия Кръстевъ Мартиновъ и Пелагия К. Кусева 928 лева наедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 12 априлъ 1901 год. до окончателното имъ изплащане и Българската народна банка да заплати на сѫщитѣ ищци 3200 лава наедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ сѫщата дата до изплащането имъ, а остатъка отъ искътъ срещу сѫщитѣ отвѣтници, както и искътъ срещу хазната се отхвърлятъ. Осѫжда Виктория д-ръ Мартинова Живкова да заплати на ищцитѣ Илия Кръстевъ и Пелагия К. Кусева 62 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а Българската народна банка да заплати на сѫщитѣ ищци 188 лева тоже за разноски за двѣтѣ инстанции и да внесатъ на хазната за незаплатено мито — други разноски въ втората инстанция Виктория Живкова 27 лева, а Българската народна банка 80 лева. Осѫжда ищцитѣ Илия Кръстевъ и Пелагия К. Кусева да заплатятъ на хазната 180 л. за водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции и 53 лева за незаплатени берии въ втората инстанция", — Срещу това рѣшение подаватъ въ Върховния сѫдъ касационни жалби Виктория д-ръ Н.

Digitized by Google

Мартинова, Илия Кръстевъ Мартиновъ, Пелагия Н. Кусева и Българската народна банка, отъ които послѣднята се оплаква: 1) че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не се произнесалъ върху наличностьта или отстѫпването на основанието на иска, че ужъ тя незаконно била присвоила спорното наслѣдство и защото неправилно приелъ, че между нея и ищцитѣ имало нѣкакъвъ споръ за прѣдметното наслѣдство; 2) касаторитѣ—ищци се оплакватъ, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ всичкитѣ доказателства, които се намиратъ въ пенсионното дѣло, по въпроса за законностьта на качеството на отвѣтницата съпруга на д-ръ Мартинова, и 3) Виктория д-ръ Мартинова се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 39 и 40 отъ Закона за наслѣдството, защото неправилно приелъ, че ищцитѣ като братовчеди на покойния, иматъ право да получатъ часть отъ наслѣдството, споредъ чл. 39 отъ Закона за наслѣдството.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: 1) ищцитѣ се оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото при разрѣшение въпроса за законностьта на сключения между покойния д-ръ Мартиновъ и Виктория Мартинова бракъ не взелъ въ съображение всичкитѣ документи, находящи се въ пенсионното дѣло. Обаче, така формулираното оплакване трѣбва да се признае неоснователно, тъй като апелативниятъ сѫдъ е ималъ прѣдъ видъ всичкитѣ тия документи, но не имъ е далъ, очевидно, онова значение, което имъ придаватъ касаторитѣ. Отвѣтната страна правилно възразява, че единственията меродавенъ документъ въ случая е билъ свидѣтелството за брака и че никакви други доказателства не биха могли да се вематъ въ внимание до като заинтересованата страна не обяви документа за лъжливъ, а подобно нѣщо тя не е направила. Отъ друга страна, ищцитѣ не посочватъ на такова постановление на закона, което да задължава гражданитѣ да сключватъ религиозния обрядъ на брака само прѣдъ енорийския свещеникъ, и такова постановление въ дѣйствителность не се съдържа въ Екзархийския уставъ. Съображението още на страната, че религиозниятъ обрядъ не може да се извършва въ монастиритѣ, понеже послѣднитѣ се управляватъ отъ духовни лица отъ черното духовенство, не се оправдава отъ дѣйствителностьта, понеже извѣстно е, че частно монастиритѣ се управляватъ отъ лица отъ бѣлото духовенство, а касаторитѣ не сж се даже домогнали да установятъ прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, че игуменътъ Партений, който е издалъ прѣдметното свидѣтелство за брака, е принадлежалъ къмъ черното духовенство и че слѣдователно, той не е могалъ да извърши тоя обрядъ. При тия обстоятелства, оплакването на касаторитѣ—ищци за нарушението чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно; 2) обаче, Българската народна банка правилно се оплаква, че апелативниятъ сѫдъ не е ималъ законно основание да я счита за страна въ тоя процесъ. Българската народна банка не за-

Digitized by Google

щищава въ тоя процесъ никакъвъ свой интересъ прямъ или пъкъ производенъ, за да може да бѫде страна. Ако тя е замѣсена въ това дѣло, причината е въ обстоятелството, че тя държи наслѣдството, за което е споръ и което не може да прѣдаде на ищцитѣ, до гдѣто не докажатъ своитѣ по-голѣми права срещу лицето, което е било признато за владѣтель на приходитѣ на наслѣдството на основание прѣставеното отъ него завѣщание. Ищцитѣ нѣматъ дѣйствително юридическо основание да подигнатъ иска си и срещу Българската народна банка и тѣхнитѣ интереси ще бѫдатъ винаги запазени, ако се удовлетворятъ съ налагане секвестъръ на имуществото което се намира у нея. Българската народна банка е правила възражения въ тая смисъль, както това се вижда отъ писмото ѝ до Софийския окржженъ сѫдъ № 28815, отъ 11 юлий 1901 година. За това Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е приелъ, че по това дѣло трѣбва да бѫде отвѣтна страна и Българската народна банка, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство; и 3) отъ рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ се вижда, че той е присѫдилъ на съпругата $^1/_3$ часть отъ наслѣдството и е приспособилъ, слѣдователно, чл. 39 отъ Закона за наслѣдството. Обаче, чл. 39 има прѣдъ видъ конкуренцията на съпругата, при отсѫтствие на законни дѣца съ възходящи роднини или незаконнородени дѣца, или братя и сестри или низходящи отъ тѣхъ т. е. отъ братята и сестритѣ, а въ случая, както констатира самъ апелативниятъ сѫдъ, съпругата Виктория д-ръ Мартинова конкурира съ първи братовчеди на покойния си мѫжъ. Явно е въ такъвъ случай, че не може да става дума за приспособлението на чл. 39, а на чл. 40 отъ Закона за наслѣдството, който именно опрѣдѣля частьта на съпругата, когато тя е въ конкурсъ съ други роднини, не съ тия изброени въ чл. 39, каквито трѣбва да се признаятъ и първитѣ братовчеди. При тия обстоятелства, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ като е присѫдилъ на ищцитѣ, първи братовчеди на покойния наслѣдодатель $^2/_3$, а не $^1/_3$ отъ наслѣдството му, е постѫпилъ въпрѣки закона и е допусналъ нарушение на чл. чл. 39 и 40 отъ Закона за наслѣдството, оплакването за което на Виктория д-ръ Мартинова е основателно. Тя се оплаква още, че неправилно апелативниятъ сѫдъ присѫдилъ на ищцитѣ и часть отъ емиритурата, която тя не била получила, а покойниятъ ѝ съпругъ при живота си; обаче това оплакване остава да бѫде подигнато отъ нея при повторното разглеждане на настоящето дѣло прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: 1) касационната жалба на Илия Кръстевъ Мартиновъ и Пелагия К. Кусева, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 47, отъ 5 мартъ 1904 година, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие, и 2) сѫщото рѣшение на Софийския апелативенъ сѫдъ, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 39 и 40 отъ Закона за наслѣдството, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

Digitized by Google

№ *98 — (719) — 30 септемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 600, по описа за 1904 год., на Яко Петровъ, отъ гр. Ломъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 27 априлъ 1904 год.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Яко Петровъ, отъ гр. Ломъ, апелиралъ прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ опрѣдѣлението № 94/904 г., съ което Видинскиятъ окр. сѫдъ утвърдилъ прѣдставената му отъ сѫдебния приставъ публична продажба на недвижимитѣ имоти на апелатора—длъжникъ. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ като взелъ прѣдъ видъ: „че посоченитѣ отъ частния тѫжитель закононарушения — нарушението на чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство — не опорочва публичната продажба. Второто посочено закононарушение — недаване широка гласность на обявлението по публичната продань — се опровергава отъ 3-ия брой на „Държавенъ Вѣстникъ“ отъ 1904 год.“, — съ опрѣдѣлението си отъ 27 априлъ 1904 год., оставилъ апела му безъ послѣдствие. — Сѫщиятъ Яко Петровъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е счелъ, че нарушението му — невнасянето отъ купувача въ срокъ крѣпостнитѣ мита — неопорочва проданьта.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство свършва съ тѣзи думи: „а останалата часть, заедно съ крѣпостнитѣ мита, въ течение на слѣдующитѣ по това десеть дни“. Значи, тоя членъ вмѣнява въ задължение на купувача да внесе въ 10-дневния срокъ не само останалата часть отъ цѣната на имота, но и крѣпостнитѣ мита. Отъ тука слѣдва, че както невнасянето въ тоя 10-дневенъ срокъ останалата часть отъ цѣната на имота опорочва продажбата, съгласно чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, така и невнасянето въ сѫщия срокъ сѫдебни мита я опорочва, съгласно сѫщия членъ и сѫщия пунктъ. Наистина, пунктъ 3 на чл. 1028 отъ Гражданското сѫдопроизводство не говори и за плащането на сѫдебнитѣ мита, но достатъчно е чл. 1022 вмѣнява и това задължение на купувача, за да се обеме то въ пунктъ 3 на чл. 1028, толкозъ повече, че се касае за едно задължение спрѣмо фиска, което трѣбва на врѣме да бѫде изпълнено чрѣзъ сѫдебния приставъ, за да може той да изпълни и послѣдното разпореждане, прѣдвидено въ чл. 1027 отъ сѫщото Гражданско сѫдопроизводство. Като е счелъ, прочее, че невнасянето на сѫдебнитѣ мита въ десетдневния срокъ неопорочва продажбата, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 27 априлъ 1904 год., защото е нарушенъ чл. 1022 отъ Гражданското сж-

Digitized by Google

допроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 99 — (720) — 30 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 602, по описа за 1904 год., на Димитеръ Цаловъ и Никола Цаловъ, отъ с. Кнежа, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 16 февруарий 1904 година.* — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ Т. Теодоровъ и Т. Гатевъ, първиятъ повѣреникъ на касаторитѣ, а вториятъ повѣреникъ на отвѣтника по касация.

Обстоятелсвата на дѣлото сѫ: Върбанъ Н. Колецовъ, отъ с. Кнежа, молилъ Вратчанския окржженъ сѫдъ да извърши, съгласно чл. 1184 и послѣдующитѣ отъ Гражданското сѫдопроизводство, дѣлба на общи съ братовчедитѣ му Димитъръ и Никола Цалови отъ сѫщото село, имоти. Отвѣтницитѣ сѫ възразявали, главно, че нѣкои отъ тия имоти сѫ били тѣхна изключителна собственость, а други сѫ били вече подѣлени между тѣхъ и ищеца. Вратчанскиятъ окржженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 14 декемврий 1902 год., опрѣдѣлилъ да стане дѣлба на всичкитѣ имоти, понеже не се доказва да е станала такава. Слѣдъ това членътъ на сѫда направилъ раздѣлителенъ протоколъ съ дата 17—18 мартъ 1903 година. Отвѣтницитѣ сѫ апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, както опрѣдѣлението на окржжния сѫдъ отъ 14 декемврий 1902 год., така и раздѣлителниятъ протоколъ отъ 17—18 мартъ 1903 година. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: — „частнитѣ тѫжители Димитъръ и Никола Цалови молятъ да се отмѣни опрѣдѣлението на Вратчанския окржженъ сѫдъ отъ 30 априлъ 1903 год., на това основание, че сѫ неправилно допуснати да бѫдатъ подѣлени извѣстни имоти, които били оспорени отъ тѣхъ като тѣхна изключителна собственость; че отъ прѣглеждането на първостепѣнното производство се вижда дѣйствително, какво отвѣтницитѣ сѫ заявили самостоятелни права върху имотитѣ, по дѣлбата на които се е искала, обаче тѣзи свои претенции тѣ не сѫ подкрѣпили рѣшително съ никакви доказателства, за това и направеното заявление като голословно не може да попрѣчи на извършването на дѣлбата. Оплакването че не имъ били разчистени смѣткитѣ по нѣкакви 10.000 лева, присвоени отъ ищецътъ и по нѣкакви разписки за храна на добитъка въ продължение на 7 години, е оплакване, което ще да се разрѣши въ единъ състезателенъ процесъ, а не по настоящето дѣло щомъ като тѣзи разноски се оспоряватъ между странитѣ. Твърдението че една дѣлба е била извършена, та вслѣдствие на нея странитѣ започнали да владѣятъ извѣстни имоти, както това е подкрѣпено отъ удостовѣрението № 1768, отъ 16 юний 1902 год., и свидѣтелството № 1457, отъ 18 май сѫщата година е недостатъчно, тъй като въпроснитѣ документи нищо не съдър-

Digitized by Google

жатъ по отношение на тази сключена между странитѣ дѣлба, но и да имаше доказателства по този въпросъ, то пакъ при отсѫтствието на писмени документи една отъ странитѣ може да прибѣгва къмъ сѫдебна дѣлба каквато и поискана по настоящето дѣло", — съ опрѣдѣлението си отъ 16 февруарий 1904 год., оставилъ апела имъ безъ послѣдствие. — Сѫщитѣ отвѣтници подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 1184 и 1194 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото въпрѣки заявенията отъ тѣхъ споръ за собствеността на нѣкои отъ имотитѣ внесени въ подѣлбата, утвърдилъ раздѣлителния протоколъ; 2) чл чл. 630, 1184 и 1194 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото неправилно е утвърдилъ че не сѫ били прѣдставили никакви доказателства за собствеността на нѣкои отъ имотитѣ, когато, макаръ и да не сѫ били длъжни да прѣдставляватъ по това дѣло такива, тѣ сѫ прѣдставили двѣ общински свидѣтелства, и 3) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ че дѣлба могло би да има само ако бѫде оформена съ писменъ документъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство прѣдписва на сѫда да се ржководи отъ сѫществующитѣ закони при рѣшаването на дѣлата Чл. 1184 отъ сѫщото сѫдопроизводство туря въ обязаность на сѫда да извърши дѣлба на сънаслѣдствени имоти, ако сънаслѣдницитѣ нещатъ или не могатъ — когато има между тѣхъ малолѣтни — доброволно да се раздѣлятъ и ако нѣкой отъ тѣхъ се отнесе за това до сѫда, както въ случая се е отнесалъ Върбанъ Н. Колецовъ до сѫда. А чл. 1194 отъ сѫщото сѫдопроизводство, указанъ като трето основание на първото касационно оплакване, прѣдписва на сѫда да разрѣшава повдигнатитѣ прѣпирни между сънаслѣдницитѣ въ сѫдебно заседание, нѣщо което въ случая е извършено отъ двѣтѣ инстанции по сѫщество. Обаче, домогването на реченото оплакване, че щомъ се заяви споръ за собственость на нѣкои отъ имотитѣ внесени за подѣлба, сѫдътъ трѣбва да изключи отъ дѣлбата тѣзи имоти, макаръ и да не сѫ прѣдставени доказателства за притеазаемата собственость, е домогване неприемливо, защото чл. 1184 отъ Гражданското сѫдопроизводство се основава на принципа освѣтенъ отъ чл. 237 въ Закона за наслѣдството, споредъ който принципъ никой не може да се принуждава да стои недѣленъ, а тоя принципъ би се парализиралъ ако единъ сънаслѣдникъ, особено, който владѣе общитѣ имоти, би могалъ да отстрани дѣлбата само съ едно голословно заявление, че имотитѣ сѫ негова частна собственость. За това, като е искалъ отъ отвѣтницитѣ по настоящето дѣло да подкрѣпятъ съ доказателства заявения отъ тѣхъ споръ за собственость на нѣкои отъ имотитѣ, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ се е напълно съобразилъ съ горѣреченитѣ два члена и слѣдователно не е нарушилъ и чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Прочее, това оплакване е неоснователно; 2) прѣдставенитѣ отъ отвѣтницитѣ двѣ общински удостовѣрения като доказателства въ подкрѣпление на притеазанието имъ, че била по-прѣди извършена между

Digitized by Google

тѣхъ и ищеца дѣлба, апелативниятъ сѫдъ обсѫжда, но намира че тѣ нищо не съдържатъ за дѣлба. Значи, сѫдътъ е обсѫдилъ прѣдставенитѣ му данни и слѣдователно се е съобразилъ съ прѣдписанието на указания въ второто касационно оплакване чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а отъ това слѣдва че и туй оплакване е неоснователно, и 3) сѫждението на апелативния сѫдъ че дѣлбата, за да е валидна, трѣбвало да бѫде оформена съ писменъ документъ, е неправилно, тъй като прието е по принципъ, макаръ и фиктивенъ, че дѣлбата само обявява, декларира, а не прѣхвърля собствеността, слѣдователно, не е необходимо нуждно да бѫде писмена, дори когато се отнася до недвижими имоти; обаче това неправилно сѫждение на сѫда, като плеоназмъ, не опорочва рѣшението му, понеже други доказателства за сѫществуване на нѣкаква дѣлба не се претендира отъ отвѣтницитѣ да сѫ били прѣдставени освѣнъ двѣтѣ общински удостовѣрения упоменати по-горѣ. Слѣдва, че въ случая нарушението на чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство не е сѫществено и за това послѣдното касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Димитъръ и Никола Цалови, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 16 февруарий 1904 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 100 — (742) — 4 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и втори септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 94, по описа за 1902 год., на Маринъ Атанасовъ, отъ с. Паскалевецъ, Търновско, съ х. Колю Миневъ, отъ сѫщото село, за нива.* — Въ заседанието се яви касаторътъ Маринъ Атанасовъ, съ повѣреника си Н. Никовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 14 юлий 1900 год., х. Колю Миневъ, отъ с. Паскалевецъ, заявилъ прѣдъ Павликенския мирови сѫдия искъ противъ Маринъ Атанасовъ, отъ сѫщото село, за неправилно засвояване на една часть отъ нива, находяща се въ землището на с. Паскалевецъ, мѣстностьта „Домузъ-Гьолъ", съ граници подробно описани въ исковата молба, отъ стойность 200 лева. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 16 ноемврий 1900 год., подъ № 679, уважилъ искътъ. Противъ това рѣшение Маринъ Атанасовъ подалъ апелативна жалба въ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — „че апелаторътъ Маринъ Атанасовъ иска да се отмѣни обжалваното рѣшение възъ основание мотивитѣ и съображенията му, които щѣлъ да прѣдстави при разбирателството на дѣлото, а пъкъ такива той, нито лично, нито чрѣзъ повѣреникъ се яви да прѣдстави. Отъ друга страна, отъ доказателствата прѣдставени отъ ищеца въ първата инстанция, напълно се установява, че спорната нива е негова и

Digitized by Google

че при все това, отвѣтникътъ—апелаторъ я оралъ заедно съ синоветѣ си. Излиза слѣдователно, че ищецътъ—въззиваемъ основателно е искалъ да бѫде осѫденъ той да му отстѫпи нивата и че, понеже мировиятъ сѫдия е постановилъ сѫщото съ обжалваното си рѣшение, то подлежи да бѫде потвърдено напълно, още повече, че отвѣтникътъ съ нищо не обори, нито съдържанието му, нито пъкъ домогването на ищеца. Той слѣдва да заплати и станалитѣ разноски въ тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 10 ноември 1901 год., подъ № 372, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Маринъ Атанасовъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 32, 36 и 255 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно приелъ, че е билъ редовно призованъ при разглеждането на дѣлото.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: касаторътъ главно се оплаква, че въ окръжния сѫдъ не е билъ призованъ за разглеждането на дѣлото. По това оплакване отъ дѣлото се вижда, че сегашниятъ касаторъ не се явилъ въ сѫдебното заседание, а окръжниятъ сѫдъ е приелъ, че призовката му е била редовно съобщена. Обаче, окръжниятъ сѫдъ въ случая не е обърналъ внимание, че апелаторътъ, сега касаторъ, Маринъ Атанасовъ е неграмотенъ и, като такъвъ, призовката е трѣбвало да бѫде връчена съгласно съ постановлението на чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ присѫтствието поне на единъ свидѣтель, когато тя е била връчена отъ разсилния въ отсѫтствие на такъвъ, въ отсѫтствие прочее, на оная гаранция, която законътъ установява за случая и безъ която не може да се приеме, че е имало редовно връчване на призовка. Явно е, слѣдователно, че Търновскиятъ окръженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нарушението на който е сѫществено.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окр. сѫдъ № 372, отъ 10 ноември 1901 год., защото е нарушенъ чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окръженъ сѫдъ.

№ *101* — *(744)* — *4 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и втори септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 101, по описа за 1902 год., на Андонъ Д. Миціевъ, отъ гр. Дупница, съ Гина Гълѫбова, отъ село Сиришникъ, Радомирско, за бостанъ.* — Въ заседанието се яви адвоката Славѣйко Матовъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на касатора А. Д. Миціевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 12 май 1900 год., Гина Гълѫбова, отъ с. Сиришникъ, Радомирска околия, подала срещу Андонъ Д.

Digitized by Google

Мициевъ, отъ гр. Дупница, искова молба до II Радомирски мирови сждия, въ която излага. че по силата на едно сждебно рѣшение отъ I Радомирски мирови сждия отъ 24 юний 1894 год., подъ № 552, била собственица на единъ бостанъ отъ около 3 декара, но щомъ то, т. е. рѣшението влѣзло въ законна сила и се снабдила съ крѣпостенъ актъ подъ № 37, отъ 10 септемврий 1896 год., Андонъ Мициевъ билъ сполучилъ прѣзъ сжщата година да вземе крѣпостенъ актъ за сжщия имотъ, като принадлежащъ на Кръсто Стоименовъ, за смѣтка на когото имотътъ се билъ продалъ отъ сждебния приставъ на публиченъ търгъ. Въ заключение, на основание прѣдставенитѣ книжа и документи, моли да се признае тя за собственица върху тоя бостанъ, като се унищожи публичната продажба и обезсили крѣпостниятъ актъ на отвѣтника, като при това й се заплатятъ всички разноски по водене на дѣлото. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 28 юний 1900 год. рѣшилъ: „признава извършената отъ сждебния приставъ при Кюстендилския окржженъ сждъ, на Радомирския изпълнителенъ участъкъ, публична продань върху половината отъ единъ бостанъ въ землището на с. Сиришникъ, Радомирска околия „подъ Селото", цѣлиятъ отъ 6 декара, при съсѣди: Стоименъ Ваклиновъ, пжть, рѣка и Гьоше, продаденъ за дългъ на Кръсто Стоименовъ и възложенъ окончателно върху Андонъ Д. Мициевъ, за недѣйствителна, като обезсилва крѣпостния актъ подъ № 14, отъ 22 януарий 1900 год., издаденъ отъ I Радомирски мирови сждия. Осжжда отвѣтника Андонъ Д. Мициевъ, отъ гр. Дупница, да отстжпи и прѣдаде на ищцата Гина Гължбова една втора часть отъ единъ бостанъ въ с. Сиришникъ „подъ Селото", състояще се само половината отъ около 3 декара, при съсѣди: отъ двѣ страни Молла Рушенъ, Сюлюманъ и пжть — стари съсѣди, а сегашни: Стоименъ Ваклиновъ, Гьоше Христовъ, рѣка и пжть, както и да заплати 13 лева и 50 ст. на ищцата за сждебни, гербови, канцелярски и по водене на дѣлото разноски". Отвѣтникътъ Андонъ Д. Мициевъ апелиралъ прѣдъ Кюстендилския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — 1) „странитѣ въ своитѣ възражения признаватъ, че споръ по това дѣло е за имота, прѣдвиденъ въ исковата молба и за когото и двѣтѣ страни притежаватъ по-отдѣлно крѣпостенъ актъ; 2) отъ възраженията на странитѣ, отъ продавателния записъ съ дата 24 априлъ 1891 год, отъ рѣшението № 552/96 год. и крѣпостнитѣ актове подъ №№ 37/96 г. и 14/900 г, се вижда, че продавачътъ на сжщия имотъ на ищцата Гина Гължбова и на отвѣтника Мициевъ е единъ и сжщи, а именно Кръсто Стоименовъ, и че тоя имотъ въ послѣдствие е билъ прѣдаденъ на отвѣтника Мициевъ съ въдворителния протоколъ отъ 8 май 1900 год.; 3) щомъ прѣдъ сжда се доказва, че двѣтѣ страни по това дѣло сж купили имота отъ единъ и сжщи продавачъ и притежаватъ крѣпостни актове, сждътъ прѣдпочита крѣпостния актъ на ищцата Гина Гължбова, като актъ съ по-стара дата, възъ основание чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, който актъ има сила до като не се унищожи; 4) свидѣтелството издадено отъ I Радомирски мирови сждия на 28 юний 1900 г., подъ № 3438, щѣше да има значение само ако бѣше прѣдставено при единъ процесъ за унищожаване акта на ищцата, гдѣто щѣше да се ра-

Digitized by Google

зиска за основанията по които е издаденъ, а не и по настоящия процесъ; 5) при съществуването на горѣоснователнитѣ обстоятелства, искътъ на ищцата така, както е изложенъ въ исковата молба е напълно доказанъ и като така апелативната жалба слѣдва да се остави безъ послѣдствие, като се осѫди апелатора — Мициевъ на всички разноски и право за водене на дѣлото, и 6) обжалваното рѣшение слѣдва да се измѣни въ отношение на оная часть, съ която мировиятъ сѫдия е допусналъ унищожението на акта на отвѣтника — Мициевъ, тъй като такова искане отъ ищцата нѣма, а сѫдията не може да присѫжда повече отъ онова, което е искано", — съ рѣшението си отъ 1 юний 1901 год. рѣшилъ: „измѣнява рѣшението на II Радомирски мирови сѫдия отъ 28 юний 1900 год., подъ № 226 така: осѫжда отвѣтника Андонъ Д. Мициевъ, отъ гр. Дупница, да отстѫпи на ищцата Гина Гълѫбова, отъ с. Сиришникъ, Радомирска околия, бостана, находящъ се въ землището на с. Сиришникъ, въ мѣстностьта „подъ Селото", отъ 3 декари, при съсѣди: отъ двѣ страни Молла Рушенъ, а сега Стоименъ Ваклиновъ и Гьоше Христовъ, Сюлюманъ, а сега рѣка и пѫть, а при това да ѝ заплати 22 лева за разноски и по водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции, а въ полза на хазната 4 лева за толкова издадени и незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение Андонъ Д. Мициевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно призналъ въ случая за прѣдпочитане крѣпостниятъ актъ на ищцата, когато двата крѣпостни акта не били издадени отъ стопанина послѣдователно, а единиятъ е добитъ по рѣшение, влѣзло въ законна сила, а другиятъ при публична продажба; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото издаденото рѣшение между Гина Гълѫбова и нейниятъ мѫжъ Кръсто Стоименовъ не било задължително за него, който не е участвувалъ въ него като страна, и защото крѣпостниятъ актъ на Гина Гълѫбова е билъ издаденъ, когато върху имота е имало вече запоръ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) постановлението на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ нѣма онова тѣсно значение каквото му дава касаторътъ, а именно той не се отнася само за доброволнитѣ продажби, който сключва единъ собственикъ послѣдователно съ нѣколко купувачи, а се отнася и до принудителнитѣ продажби, както става явно особено отъ това, че гдѣто законътъ отстѫпва, той изрично това указва (чл. чл. 276 и 307 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Сѫщото трѣбва да се каже и относително рѣшенията, които установяватъ покупка—продажба на недвижимъ имотъ. Тѣ нѣматъ относително третитѣ лица по-голѣма сила, отъ колкото има продавателния актъ, и издаденитѣ на основание на такива рѣшения крѣпостни актове иматъ значение отъ датата на издаването имъ, както и другитѣ крѣпостни актове. За това, окрѫжниятъ сѫдъ като е далъ прѣдпочитане на крѣпостния актъ на ищцата прѣдъ тоя на отвѣтника, щомъ е констатиралъ, че първиятъ има по-стара дата, не е на-

Digitized by Google

рушилъ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, а постжпилъ точно споредъ постановлението му, и 2) неправилно, обаче, окржжниятъ сждъ отказва да се произнесе по възражението на отвѣтника, че крѣпостниятъ актъ на ищцата е недѣйствителенъ, като издаденъ при сжществуването на запрѣщение върху имота. Както и да погледне на характера на дѣлото, окржжниятъ сждъ не може да не се спре върху това сжществено възражение на страната, щомъ е въпросъ да се признае правото на собственость на ищцата върху спорния имотъ, на основание на прѣдставения отъ нея крѣпостенъ актъ. Ако се укаже, че възражението на страната е основателно, че крѣпостниятъ актъ на ищцата е недѣйствителенъ отъ формална страна, тогава сждътъ ще рѣши дѣлото върху другитѣ прѣдставени отъ странитѣ доказателства. За това окржжниятъ сждъ като не е разгледалъ това възражение на страната подъ неоснователния прѣдлогъ, че нѣмало въ случая искъ за унищожение акта на ищцата е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 1 юний 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ *102 — (773) — 12 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и деветь септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 121, по описа за 1902 год., на Яна Вълкова, родена Мишева и на Дена Игнатова, родена Мишева, отъ село Бацова-Махала, Никополско, съ Трифонъ Тотевъ, Тодоринъ Тотевъ и Спасъ Добревъ, отъ сжщото село, за недвижими имоти по наслѣдство.* — Въ сждебното заседание се яви адвокатътъ П. Пешевъ, пълномощникъ на Панайотъ Г. Чорбаджиевъ — повѣреникъ по прѣдовѣрие на касаторитѣ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: на 11 мартъ 1893 год., Панайотъ Чорбаджиевъ, адвокатъ въ гр. Никополъ, като повѣреникъ по прѣдовѣрие на Яна Вълкова, родена Мишева и на Дена Игнатова, родена тоже Мишева, отъ с. Бацова Махала, Никополско, завелъ искъ прѣдъ Свищовския окр. сждъ противъ Трифонъ, Иванъ и Тодоринъ Тотеви и Спасъ Добревъ, отъ сжщото село, за $^1/_4$ часть припадающа имъ се по наслѣдство отъ 44 кжса недвижими имоти, подробно описани въ исковата имъ молба, оцѣнени за 8870 лева. Свищовскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си отъ 13 априлъ 1900 год., подъ № 68, отхвърлилъ искътъ. Повѣреникътъ на ищцитѣ подава апелативна жалба прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 12 октомврий 1901 год., подъ № 165, потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „ищцовата страна за доказателство на искътъ си,

Digitized by Google

между друго, се домогвала да се извърши мѣстно дознание, което, въ дѣйствителность, и било извършено: отъ показанията почти на всичкитѣ разпитани околни лица се е установило, че имотитѣ, които претендиратъ ищцитѣ, часть сж останали отъ дѣда имъ Добря, а часть припечелили лично синоветѣ му: Пако, Мишо, Петю и Спасъ; при това пакъ почти всички околни лица установили, че Пако и Мишо продали припадающитѣ имъ се дѣлове отъ имотитѣ, задружно владѣни, на братята си Петю и Спасъ, подъ условие да ги „гледатъ", понеже тѣ нѣмали наслѣдници синове, а именно: Петко Ангеловъ Циганчето показва, че, понеже билъ у братята 12 години слуга, знаялъ твърдѣ добрѣ, какво работили задружно имотитѣ и живѣяли въ една кѫща, обаче, показва сѫщиятъ свидѣтель, че когато Спасъ поискалъ да се отдѣли да живѣе, Мишо го отговарялъ, като му казвалъ да не излиза, понеже той, Мишо, като нѣмалъ момче, всичкиятъ имотъ тѣмъ щѣлъ да остави; а пъкъ самъ Мишо билъ казвалъ на свидѣтеля, че щѣлъ да продаде имотитѣ си на своитѣ братя, за да го гледатъ. Добри Алексовъ показва, че не знае отъ кого сж останали имотитѣ, означени въ исковото прошение, обаче той твърди, че когато Спасъ поискалъ да се дѣли, Пано и Мишо го отсъвѣтвали да не си излиза отъ кѫщата, защото щѣли да му дадатъ имотитѣ си за да ги гледа, понеже нѣмали момчета. Тодоръ Анчевъ показва, че той чулъ отъ Пако и Мишо какво тѣ си продали припадающата имъ часть отъ всичкитѣ имоти на Петя и Спаса, а това обстоятелство той ималъ възможность да знае понеже билъ чиракувалъ у братята. Павелъ Парашкевовъ показва, че единъ день дошелъ въ домътъ имъ Мишо и казалъ на баща му (на свидѣтеля), който билъ тогава кметъ, да отиде дома имъ, защото го викалъ Пако, че направили една работа съ тѣхнитѣ братя — продали тѣхнитѣ дѣлове отъ имотитѣ на Петя и Спаса, така да присѫтствувалъ и баща му като свидѣтель и подпишалъ продажбата. Христо Русковъ показва, че като чиракувалъ у братята, чулъ отъ Мишо и Пака, че слѣдъ смъртьта имъ всичкия имъ имотъ щѣлъ да остане на братята, защото щѣли да имъ го продадатъ, и до животъ щѣли да живѣятъ при тѣхъ. Петъръ Божиновъ показа, че чувалъ отъ майка си, която била сестра на четиримата братя, какво Мишо и Пако имали дума да продадатъ своитѣ части отъ имота на братята си, а да ли сж ги продали — не зная. Дешо Илиевъ показа, че и той чувалъ отъ Пако и Мишо, какво си продали частитѣ на другитѣ братя за да ги гледатъ; а и Еню Ангеловъ, че и той чулъ отъ хората за тази продажба. Съ една рѣчь, двѣтѣ трети отъ разпитанитѣ при дознанието свидѣтели установяватъ, че двамата братя — Пако и Мишо си продали частитѣ на другитѣ двама братя — Петю и Спасъ, подъ условие тѣзи послѣднитѣ да ги гледатъ до смъртьта имъ; а отъ това слѣдва, че тѣзи имоти сж станали вече притежание на Петя и Спаса и отъ тѣхъ ищцитѣ нѣматъ право да дирятъ никакви части. Останалитѣ свидѣтели за продажбата незнаятъ нищо. Обстоятелствата, че свидѣтелитѣ не помнятъ точно врѣмето на продажбата, а сѫщо и монетитѣ които били дадени, ни най-малко не умаловажаватъ тѣхнитѣ показания, тъй като отъ деньтъ на продажбата се е изминало дълго врѣме и свидѣтелитѣ сж могли да

Digitized by Google

забравятъ; въ отношение же—самата продажба тѣхнитѣ показания сѫ вѣрни, понеже се подкрѣпятъ напълно отъ прѣдставенитѣ отъ отвѣтната страна писмени доказателства, издадени по надлежния редъ, а именно: свидѣтелството до Ловчанското каймакамско управление отъ 1862 год., записътъ отъ 1862 год. и останалитѣ приложени къмъ първостепенното дѣло документи на турски и въ прѣводъ на български, напълно установяватъ, че имотитѣ, които се претендиратъ отъ ищцитѣ, сѫ притежание на отвѣтницитѣ било по покупка отъ Мишо и Пако, било по наслѣдство отъ баща имъ Добря, било по покупка отъ публиченъ търгъ. Подкрѣпятъ се показанията на свидѣтелитѣ разпитани при дознанието, а сѫщо и съдържанието на двѣтѣ продавателни, и отъ свидѣтелитѣ допуснати за разпитъ, вслѣдствие прѣдявеното отъ ищцитѣ съмнѣние, а именно отъ показанията на Никола Тотевъ, Иванъ Пѫжловъ, Никола Велковъ, Валентинъ Марияновъ, Тодоръ Кръстевъ, Павли Парашкевовъ, Денчо Илиевъ, Тодоръ Личевъ, Георги Бончевъ и Недю Георгиевъ, които единодушно показватъ, че дѣйствително продавателнитѣ сѫ дѣйствителни, тъй като тѣ знатъ за положително, че Пако и Мишо си продали имотитѣ, т. е. припадающитѣ имъ со части на братята си Пашо и Спасъ за 25.000 гроша. Обстоятелството, че имотитѣ не били дѣлени до 1884 година, не може да има никакво значение, понеже отъ продавателнитѣ, дадени отъ Пако и Мишо на Петя и Спаса, се вижда, че първитѣ прѳдавачи на вторитѣ припадающитѣ имъ се *въобще* дѣлове отъ имотитѣ, които задружно владѣятъ и обработватъ. Нѣма значение и обстоятелството, че въ нѣкои отъ турскитѣ документи било означено, какво отвѣтницитѣ стопанисвали нѣкои имоти по наслѣдство отъ баща си (дѣдото на ищцитѣ), което ищцитѣ тълкуватъ въ своя полза, понеже, частьта, която се слѣдва въ наслѣдство на Пака и Миша, тѣзи сѫ я продали на другитѣ си двама братя Петю и Спасъ, — а слѣдователно въ отношение другитѣ части тѣзи послѣднитѣ сѫ въ право да се считатъ за наслѣдници и като такива да се снабдятъ съ тапии за имотитѣ, останали отъ баща имъ въ тѣхна полза. Отъ извършения огледъ се установява, че повече отъ имотитѣ, означени въ тапиитѣ сходствуватъ съ ония, означени въ исковото прошение. Че нѣкои не сходствуватъ, още не означава, какво въ тази часть искътъ трѣбва да бѫде уваженъ: 1) защото отъ толкова години сѫ се измѣнили и границитѣ (съсѣдитѣ) на имоти и наименования на имоти и наименованията на самитѣ мѣстности, и 2) защото продавателното съдържа изцѣло продажбата, т. е. Мишо продалъ всичкия си дѣлъ отъ всичкитѣ си имоти, а отъ това слѣдва, че ищцитѣ не могатъ да претендиратъ абсолютно нищо като наслѣдство отъ баща си Миша. Живѣянето на майката на ищцитѣ, слѣдъ смъртьта на баща имъ, при братята на този послѣдния, не означава още, че тѣзи признали и нея заедно съ дъщеритѣ ѝ за наслѣдници, а по-скоро означава актъ на человѣколюбие, на порядъчность или на уважение къмъ памятьта на покойния си братъ. Отъ горѣизложеното, прочее, явствува, че ищцитѣ нѣматъ право на имотитѣ, означени въ исковото прошение. Относително добавката направена въ втората инстанция отъ повѣреника на ищцитѣ, касающа се $^1/_4$ часть отъ дворното мѣсто, — трѣбва да се каже, че и тя е неосно-

Digitized by Google

вателна, тъй като почти отъ всичкитѣ разпитани при дознанието околни люди се установи, че постройкитѣ, означени подъ п. п. 1 и 2 въ исковото прошение, сж построени слѣдъ смъртьта на Миша отъ другитѣ братя, а пъкъ ищцитѣ стойностьта на мѣстото сж получили, — обстоятелство което се доказва отъ удостовѣрението отъ 31 юлий 1888 година". — Срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ, Ив. М. Костовъ, повѣреникъ на Яна Вълкова, родена Мишева, и Дена Игнатова, родена Мишева, подава въ Върховния сждъ касационна жалба и се оплаква, че сжщиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 325 и 329, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е приелъ, че съ показанията на свидѣтели и околни люди може да се доказва извършването на продажбата на недвижимъ имотъ.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на касаторитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: главното оплакване на касаторкитѣ за нарушението чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 325 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство, оправдава се, отъ рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ, който за основа приема показанията на околнитѣ лица и на свидѣтелитѣ за да признае, че бащата на касаторкитѣ при-живѣ е продалъ наслѣдствената си часть отъ прѣдметнитѣ имоти на братята си. Русенскиятъ апелативенъ сждъ се основава на първо мѣсто върху показанията на околнитѣ лица, разпитани при мѣстното дознание и на второ мѣсто на показанията на разпитанитѣ и то за друга цѣль свидѣтели и съ това нарушава чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство, споредъ който свидѣтелскитѣ показания не се приематъ за доказване на такива обстоятелства, за които законътъ изисква писмени доказателства, а за продажба на недвижими имоти и старитѣ закони и сега дѣйствующитѣ (чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) изискватъ писмени документи подъ страхъ на недѣйствителностьта, та не се допущатъ нито показания на свидѣтели, нито пъкъ мѣстно дознание за установяване, че е имало въ случая продажба. Дѣйствително, апелативниятъ сждъ говори въ рѣшението и за писмени документи, съ които се подкрѣпяло това, което се доказва съ свидѣтелскитѣ показания; обаче, той приема тия документи като допълнително доказателство, а не като главно, за да може да се приеме че изложеното по-горѣ нарушение на закона е несжществено. При тия обстоятелства, Русенскиятъ апелативенъ сждъ като е приелъ съ показанията на свидѣтели и съ мѣстно дознание да се доказва продажба на недвижими имоти, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 325 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ № 165, отъ 12 октомврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 325 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

Digitized by Google

№ 103 — (783) — 12 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и девети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Гарановъ *гражданско дѣло № 135, по описа за 1902 год., на жителитѣ на село Каяджикъ-Тимаръ, Шуменско, съ Мехмедъ Исуфъ, отъ с. Узунларъ, за една нива отъ 24 декара.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Д. Стателовъ, отъ гр. Шуменъ, повѣреникъ на жителитѣ отъ с. Каяджикъ-Тимаръ, Шуменска околия, прѣдявилъ прѣдъ Шуменския мирови сѫдия искъ противъ Мехмедъ Юсуфъ, отъ с. Узунларъ, за гдѣто послѣдниятъ изоралъ едно пространство отъ 24 декара отъ селската мера на с. Каяджикъ-Тимаръ, наиваема „Чуклината“ или „Ташъ-Югъ“, волѣдствие на което молилъ сѫдията да осѫди отвѣтника да му прѣдаде собственостьта на изоранитѣ 24 декара отъ казаната мѣстность. Мировиятъ сѫдия, съ рѣшението си отъ 24 юний 1896 год., подъ № 431, уважилъ искътъ на ищцитѣ. Противъ това рѣшение Мехмедъ Юсуфовъ подалъ въззивна жалба въ Шуменския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ . . февруарий 1900 год., подъ № 8, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ на ищцитѣ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „прѣди всичко искътъ като е заведенъ за право на собственость, както става явно отъ исковата молба, явява се за неправилно заведенъ и то на слѣдующитѣ основания: така както се обяснява отъ самата ищцова страна, спорното мѣсто принадлежало на селото Каяджикъ и служило на сѫщото за мера. По чл. 3 отъ турскитѣ граждански закони, селото може да има правополуването, а собственостьта принадлежи на държавата. Слѣдователно, ищецътъ може да иска да му се присѫди само правополуването, а не собственостьта, която не може да му се присѫди. Ето защо отъ тази формална гледна точка искътъ слѣдва да се отхвърли, като неправилно заведенъ, и 2) независимо отъ горната формална точка, искътъ не може да се уважи още и на слѣдующето основание: по прѣдписанието на чл. 26 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство се изисква и разбира, че ищецътъ е дъленъ да опрѣдѣли точно своя искъ. Отъ исковото прошение се вижда, че ищецътъ иска да му се прѣдаде собственостьта на 24 декара мера въ мѣстностьта на с. Каяджикъ-Тимаръ „Чуклината“ или „Ташъ-Югъ“, безъ да се виждатъ кои сѫ границитѣ на исканата мера. За доказателство на искътъ си е прѣдставилъ едно турско рѣшение въ прѣводъ отъ 15 априлъ 1870 год., отъ което се вижда, че жителитѣ на с. Каяджикъ-Тимаръ и Узунларъ имали споръ и че този споръ, който се отнасялъ за мера отъ 50 уврата, между граници: коларски пѫть, Османова кория, кория „Емренле“ и лозята „Чуке“, билъ разрѣшенъ въ полза на жителитѣ отъ с. Каяджикъ-Тимаръ. И единъ протоколъ отъ арбитражна комисия, съставенъ на 7 августъ 1893 год., отъ който се вижда, че е имало споръ тоже за мера между селата Каяджикъ-Тимаръ и Узунларъ, при съсѣди: „Чуклината“ посрѣдъ старитѣ гробища, наиваема „Ташъ-Югъ“,

Digitized by Google

„Деремъ-Анлъкъ“ и меритѣ на двѣтѣ сѫдящи се села. Прѣди всичко, както турското рѣшение, така и протокола на комисията не могатъ да иматъ сила спрѣмо отвѣтника, тъй като въ тѣхъ странитѣ сѫ настоящитѣ ищци на с. Узунларъ, и второ, че отъ казанитѣ два документа се вижда, че спорътъ е билъ за мера отъ 50 дюлюма, а въ случая има споръ само за 24 декара. Освѣнъ това, ако спорната часть, бѣ часть отъ меритѣ, за които е рѣчь въ казанитѣ документи, слѣдваше ищецътъ да установи това и то пакъ при какви граници; щомъ обаче това не се вижда отъ даннитѣ на дѣлото, то искътъ не може да се уважи като неопрѣдѣленъ отъ самия ищецъ (чл. 26 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Отъ съобразителната часть на мировото рѣшение се вижда да е ставалъ огледъ съ разпитъ на свидѣтели, обаче отъ дѣлото се вижда само, че мировиятъ сѫдия отишелъ да извърши такъвъ, но не го извършилъ и отложилъ за другъ пѫть и не направилъ вториятъ пѫть. До колкото се разбра отъ обясненията на странитѣ, огледъ билъ извършенъ за сѫщия споръ по друго дѣло, обаче това не може да съставлява доказателство до като не се прѣдстави и приложи къмъ настоящето дѣло. Ето защо рѣшението на мировия сѫдия е неправилно и като такова слѣдва да се отмѣни“. Въ подадената си касационна жалба жителитѣ на с. Каяджикъ-Тимаръ се оплакватъ, че Шуменскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 26 п. 4, 254 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не е допусналъ да се извърши огледъ и мѣстно дознание на спорното мѣсто, отъ които щѣло да се установятъ границитѣ и да ли нивата е часть отъ мерата, които доказателства сѫ искани още съ исковата молба, а освѣнъ това странитѣ признали, че такива като това дѣло имало заведени други 13 дѣла, по които е правено огледъ и дознание, обаче, мировиятъ сѫдия не приложилъ прѣписъ отъ протокола си по това дѣло, и 2) чл. 3 отъ Закона за земитѣ, защото е приелъ, че касаторитѣ сѫ искали пълната собственость на спорния имотъ, а не собствеността на селото и правоползуването отъ сѫщия имотъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ първия мотивъ на обжалваното рѣшение се вижда, че Шуменскиятъ окр. сѫдъ е отхвърлилъ искътъ на ищцитѣ, като неправилно заведенъ, понеже по чл. 3 отъ Турския граждански законъ, селото може да има само правоползуването, а не и собствеността на спорното мѣсто, което принадлежи на Държавата. Това сѫждение на сѫда по сѫщество е неправилно, защото не е съобразно съ даннитѣ по дѣлото. Отъ самото исково прошение се вижда, че ищцитѣ искатъ отъ отвѣтника 24 декара пространство земя, която послѣдниятъ е присвоилъ отъ селската мера, т. е. искъ за часть отъ привързаната къмъ селото мера. Очевидно е прочее, че тѣ искатъ спорната часть мера въ тѣзи размѣри и права, каквито могатъ да иматъ по закона върху нея, толкозъ повече, че въ сѫщото прошение не става и дума за нѣкаква изключителна собственость върху мерата, за каквато говори сѫдътъ по сѫщество. Прочее, сѫщиятъ сѫдъ като приема, че ищцитѣ сѫ прѣдявили искъ за нѣкаква си пълна собственость върху спорната часть мера, а не за собственость, въ смисъль на

Digitized by Google

правоползуване отъ нея, далъ е неправилна оцѣнка на даннитѣ по дѣлото, а съ това е нарушилъ разпореждането на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Вънъ отъ това въ сждебното заседание, държано на 12 януарий 1901 год., повѣреникътъ на касаторитѣ е искалъ да се извърши огледъ на спорното мѣсто и сждътъ е оставилъ това искане безъ послѣдствие, като несвоеврѣмено заявено, безъ обаче да обърне внимание, че това доказателствено срѣдство е било искано отъ ищцитѣ още съ исковата имъ молба, а съ това е нарушилъ още единъ пѫть казания чл. 107, вслѣдствие на което рѣшението му трѣбва да се отмѣни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Шуменския окр. сждъ отъ . . февруарий 1901 год., подъ № 8, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окр. сждъ.

№ *104 — (794) — 18 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шести октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ивань Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 78, по описа за 1903 год., на Иванъ Грозевъ, отъ гр. София, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 4 декемврий 1902 год., подъ № 169.* — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ Хр. А. Филиповъ и Ал. Малиновъ, повѣреници на касатора Ив Грозевъ, явиха се и адвокатитѣ Ив. Д. Гешевъ и Т. Теодоровъ, повѣреници на отвѣтника Ив. Ев. Гешевъ.

Обсѣятелствата на дѣлото сж: Ив. Грозевъ въ качеството му на прѣдставитель и прѣдседатель на находящето се въ ликвидация българско стройтелно дружество „Ив. Грозевъ и С-ие", съ рѣшението на Софийския окр. сждъ билъ осѫденъ да заплати на Евлоги Георгиевъ 16.134 лева и 24 ст. златни заедно съ законната имъ лихва отъ 11 априлъ 1892 год. до изплащането, както и на разноскитѣ. За привеждане въ изпълнение на горното рѣшение Евлоги Георгиевъ се снабдилъ съ изпълнителенъ листъ № 5690/93 год., който прѣдалъ за изпълнение на сждебната изпълнителна власть, обаче осѫденият Ив. Грозевъ отказалъ да изплати сумата по въпросния изпълнителенъ листъ на това единствено основание, защото той не се отнасялъ лично до него, а кредиторътъ Евлоги Георгиевъ трѣбвало да обърне взискането си върху дружественитѣ имоти и отъ тѣхъ да се удовлетвори; заради това, Ив. Д. Гешевъ, повѣреникъ на Ив. Евст. Гешевъ, послѣдният универсаленъ наслѣдникъ на Евлоги Георгиевъ, съ искова молба отъ 16 октомврий 1900 год. до Софийския окр. сждъ, като прѣдставлява: а) прѣдметния изпълнителенъ листъ; б) устава на дружеството; в) протоколитѣ на послѣдното отъ 17 декемврий 1891 год. и 24 януарий 1892 год., и г) едно писмо отъ 31 януарий 1892 год. на Ив. Грозевъ,

Digitized by Google

адресирано до Ив. Ев. Гешевъ, отъ които книжа се установявало, че Ив. Грозевъ, билъ единственото отговорно лице за тази сума, понеже прѣдварително поелъ върху себе си подобно задължение спрѣмо ищеца и вдругъ отричалъ да я изплати, — моли да бѫде осѫденъ Ив. Грозевъ да заплати на довѣрителя му Ив. Евст. Гешевъ сумата по изпълнителния листъ № 5690/93 год., която ведно съ лихвитѣ и разноскитѣ до завеждането на искътъ 16 октомврий 1900 год. възлизала на 36.536 лева и 85 ст. златни, лихвата на тази сума отъ датата на исковата молба 16 октомврий 1900 год. до изплащането, както и всички сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Софийскиятъ окр сѫдъ съ рѣшението си № 531/902 год. отхвърлилъ искътъ, като неоснователенъ. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 169, отъ 4 декемврий 1902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ по слѣдующитѣ съображения: 1) както отъ съдържанието на исковата молба на ищцовия повѣреникъ, така и отъ устнитѣ му обяснения дадени въ течението на процеса, явствува, че искането му за да бѫде осѫденъ отвѣтникътъ по настоящето дѣло Ив. Грозевъ, да заплати на довѣрителя му сумата 36.536 лева и 85 ст. златни, се базира на три главни основания: а) защото българското строително дружество „Ив. Грозевъ и С-ие", по самата си организация, па и отъ самия му характеръ се констатирало, че то е командитно и слѣдователно Ив. Грозевъ, като пѣленъ съдружникъ (командитъ), билъ неограниченъ отговоренъ за всички обстоятелства и задължения на дружеството спрѣмо кредиторитѣ му; б) като ликвидаторъ на дружеството, Ив. Грозевъ билъ тоже лично отговоренъ за всичкитѣ дружествени дългове, слѣдователно и за креансата на довѣрителя му, и в) защото съ писмото си отъ 31 януарий 1892 г., адресирано до Ив. Ев. Гешевъ, тогавашенъ пълномощникъ и прѣдставитель на Евл. Георгиевъ, той, Ив. Грозевъ поелъ задължението лично да отговаря прѣдъ Георгиевъ за тази му креанса. И тритѣ тѣзи основания възъ които ищцовата страна се позовава за установяването на своя искъ, както въ писмения си отговоръ, така и въ устнитѣ си обяснения, категорически се отблъсватъ отъ повѣреника на отвѣтника, който на първо мѣсто поддържа, че българското строително дружество „Ив. Грозевъ и С-ие" не било командитно и като така довѣрительтъ му въ никой случай не могалъ да се счита за солидарно отговоренъ спрѣмо кредиторитѣ на дружеството, на второ мѣсто твърди, че Ив. Грозевъ никога не билъ назначаванъ за ликвидаторъ на дружеството и най-сетнѣ, че съ писмото си отъ 31 януарий 1892 г., дѣйствително Ив. Грозевъ поелъ отговорностьта колкото се касае до правилното разпрѣдѣление на възнаграждението, което Евл. Георгиевъ слѣдвало да получи като членъ отъ управителния съвѣтъ, а не че ще да отговаря за тази му креанса, обаче и това негово задължение било дадено не лично, а като прѣдставитель и прѣдседатель на дружеството, така че и по тритѣ тѣзи основания ищецътъ нѣмалъ основание да претендира лично отъ довѣрителя му процентната сума; 2) при тѣзи обяснения на странитѣ необходимо е за разрѣшението на настоящето дѣло да се опрѣдѣли прѣди всичко, какво е било дружеството, като прѣдставитель и прѣдседатель на което Ив. Грозевъ е билъ осѫденъ

Digitized by Google

да заплати на Евл. Георгиевъ сумата 16.134 лева и 24 ст. златни, които съ прѣдвиденитѣ лихви и разноски възлизатъ на исковата сума 36.536 лева и 85 ст. златни. За да се опрѣдѣли характера на това дружество, трѣбва да се види да ли уставътъ му не опрѣдѣля какво е то и ако той го опрѣдѣля, то да се види да ли то е такова и въ дѣйствителность. Споредъ чл. 1 отъ приложенитѣ при исковото прошение уставъ подъ заглавие „Уставъ на българското строително дружество „Ив. Грозевъ и С-ие", се вижда че това дружество се е съставило съгласно чл. чл. 36—39 отъ тогавашния Търговски законъ, а въ тѣзи членове на Търговския законъ сж прѣдвидени дружествата съ участие (associations en participations). Гдѣто ще каже, че споредъ чл. 1 на устава дружеството, на което отвѣтникътъ е прѣдседатель и прѣдставитель и като такъвъ осжденъ да заплати исковата сума, не е нито командитно съ акции, както подържа ищцовата страна, нито анонимно-акционерно, както поддържа отвѣтникътъ, а то е съдружаване съ участие. Обаче, да ли това дружество си е въ дѣйствителность дружество съ участие, или е командитно съ акции, или пъкъ анонимно-акционерно, това трѣбва да се опрѣдѣли и отъ точка на зрѣние на закона и сжществените признаци на това дружество, независимо отъ качеството, каквото му сж дали неговитѣ съставители въ чл. 1 на устава. I. *По формата на устава.* Споредъ чл. 30 отъ Търговския законъ контрактитѣ на събирателнитѣ и командитни дружества трѣбва да се написватъ прѣдъ сждилището или и въ частенъ документъ, но въ този послѣдния случай документътъ за да бжде дѣйствителенъ трѣбва да е направенъ на толкоза първообразни листове, колкото сж съгласенитѣ страни, които иматъ особени интереси, като при това въ всѣки първообразенъ листъ бжде забѣлѣжено числото на станалитѣ първообразни листове. Само единъ първообразенъ документъ стига тогава когато контракта, респективно уставътъ е съчиненъ прѣдъ сждилището и записанъ въ книгитѣ на това послѣдното. Споредъ чл. 31 отъ Търговския законъ контрактитѣ на безименнитѣ дружества се съставляватъ само прѣдъ сждилището. Най-послѣ споредъ чл. 38 отъ сжщия законъ дружеството съ участие (associations en participations) може да се доказва чрѣзъ прѣдставлението на търговскитѣ книжа и кореспонденция и въобще съ всичкитѣ процесуални срѣдства (вижъ френскиятъ прѣводъ на Търговския законъ отъ Аристрали Бей), гдѣто ще каже, че за този послѣдния видъ дружество или по-добрѣ казано съдружаване, законътъ не прѣдписва никаква особена форма за съставлението му: въ нашитѣ случаи уставътъ на българското строително дружество „Ив. Грозевъ и С-ие", е съставенъ, както това се вижда отъ самия него, само въ единъ първообразенъ документъ, като само подписитѣ на съставителитѣ му сж завѣрени отъ нотариуса; съставенъ е частно, а не прѣдъ сждилището и съ нищо не е доказано, че той е записанъ въ книгитѣ на това сждилище. А отъ всичко това излиза, че този уставъ по формата си не може да бжде уставъ, нито на командитно дружество съ акции или бееъ такива, нито на анонимно-акционерно дружество, а по формата си той подхожда най-вече на уставъ респективно контрактъ на съдружаване съ участие. II. *По публичностьта на дружеството.* Споредъ

Digitized by Google

чл. 32 отъ Търговския законъ въ послѣднята му часть (виждъ французския прѣводъ на Аристрали Бей), съдържанието на контракта (устава) на събирателнитѣ и командитни дружества, слѣдъ като се забѣлѣжи въ книгитѣ на сждилището се публикува, сжщо и за анонимнитѣ акционерни дружества законътъ въ чл. чл. 28 и 34 изисква щото тѣхното сжществуване да бжде разгласено, да бжде съобщено на публиката. А чл. 35 прѣдписва формалностьта на публикуването още и за всѣко сжществено измѣнение въ поменатитѣ дружества. Въ нашитѣ случая съ нищо не е доказано, че съставлението на българското строително дружество „Ив. Грозевъ и С-ие“ е публикувано така както прѣдписватъ поменатитѣ разпореждания на закона, а само това, че уставътъ му е напечатанъ въ печатница не стига, прочее, това дружество и отъ тази точка на зрѣние не може да се приеме за командитно съ акции или безъ такива или за анонимно-акционерно. И въ това отношение то подхожда да бжде сдружаване съ участие, защото само това послѣдното по силата на чл. 39 не подлежи подъ означенитѣ за другитѣ дружества формалности, само то може да се съставлява не публично, т. е. тайно. III. *По прѣдмета на дружеството.* Споредъ чл. 11 съпоставенъ съ чл. 37 отъ Търговския законъ се вижда, че тритѣ вида търговски дружества, а именно: събирателното командитното и анонимното иматъ за прѣдметъ постоянното търгуване съ нѣкой видъ търговски работи, когато сдружаването съ участие има за прѣдметъ само едно или повече търговски прѣдприятия. Въ дадения случай българското строително дружество „Ив. Грозевъ и С-ие“, както това се вижда отъ чл. 1 на устава му, се е учрѣдило само за направата на една единствена желѣзопжтна линия, а именно учрѣдило се за направата само на желѣзопжтната линия Царибродъ—София—Вакарелъ, слѣдователно и по прѣдмета си това дружество се вижда, че е сдружаване съ участие, а не нѣкое отъ поменатитѣ три вида дружества. IV. *По съдържанието на устава.* Ищцовата страна поддържа, че дружеството било командитно съ акции за това, защото било съставено отъ съдружници акционери просто влагатели на капиталъ и огриничено отговорни и съдружници основатели—влагатели на капиталъ и неограничено отговорни и защото дружеството се управлявало отъ неограничено отговоренъ съдружникъ подъ съдружеското наименование „Ив. Грозевъ и С-ие“, а отвѣтната страна поддържа, че дружеството било анонимно-акционерно, защото по чл. 4 отъ устава му, то се състояло отъ съдружници само съ капиталъ срещу акции и отговорни само за размѣра на тѣзи акции, както и защото се управлявало отъ управителенъ съвѣтъ имало управитель и прѣдседатель, смъртьта на когото не била причинена за неговото прѣкращение. Така направено твърдение отъ ищцовата страна, колкото се отнася до сжществуването на два вида съдружници не се оправдава фактически, защото въ устава никждѣ не се вижда да е направено различие на съдружницитѣ въ смисъль на съдружници прости влагатели на капитали и ограничено отговорни и съдружници съ неограничена отговорность; другъ е въпросътъ ако единъ съдружникъ съ вземането на управлението по силата на закона става неограничено отговоренъ. Колкото пъкъ за това, че дружеството се е управлявало отъ Ив. Грозевъ и подъ съдружеско

Digitized by Google

наименование съ името на сжщитѣ, то въ това отношение дружеството наистина прилича на командитно дружество, обаче тази само прилика не е достатъчна за да бжде то такова, защото по форма и публичность, за които се каза по-горѣ то не е такъво и защото назначението на управитель на едно дружество и употрѣблението на едно сждружеско наименование сж признаци, които могатъ да иматъ и другитѣ дружества, а пъкъ сждружаването съ участие като освободено отъ закона отъ всѣкакви формалности още по-лесно може да има горнитѣ признаци безъ да изгуби характера си. Твърденията же на отвѣтника, че дружеството е анонимно-акционерно, защото имало управителенъ съвѣтъ и прѣдсѣдатель, съ живота на който не било обусловено сжществуването на дружеството, е твърдение тоже неоснователно, по сжщитѣ причини, показани по-горѣ, а именно, защото тѣзи свойства не сж противни на естеството и на другитѣ търговски дружества и като така не могатъ да направятъ това дружество изключително анонимно-акционерно. Колкото же за прѣдвидената въ чл. 4 отъ устава отговорность на сждружницитѣ само въ размѣръ на акциитѣ имъ, то въ това отношение дружеството наистина носи една характеристика свойствена само на анонимно-акционерно дружество, обаче и съ нея то не може да бжде такова по причина, че анонимното акционерно дружество въ смисъль на законътъ изисква изпълнението още и на поменатитѣ по-горѣ формалности за публичността, които му даватъ едно сжществуване отдѣлно отъ съставляющитѣ го акционери и благодарение само на това негово свойство, то е приспособимо на ограничената отговорность Безъ такова отдѣлно свое сжществуване ограничената отговорность си нѣма смисъль Отъ казаното до тукъ слѣдва, че и по форма и по сждържание на устава българското строително дружество „Ив. Грозевъ и С-ие“ не може да бжде нито командитно съ акции, нито анонимно—акционерно, а сждружавана съ участие, както между прочемъ изрично е и наречено отъ самитѣ му съставители, които въ чл. 1 на устава казватъ, че учрѣждаватъ дружеството по чл. чл. 36—39 отъ Търговския законъ, въ които членове е прѣдвидено само сдружаване съ участие; 3) отвѣтникътъ Грозевъ поддържа, че като се приеме дружеството за безименно—акционерно по сждържанието на устава, то отъ отсжтствието на публичността му ищецътъ като страна въ договора на дружеството не могалъ да се ползува. Това твърдение е неоснователно, защото въ настоящето дѣло се уреждатъ отношенията на Ив. Грозевъ като прѣдсѣдатель и прѣдставитель на българското строително дружество „Ив. Грозевъ и С-ие“ отъ една страна и Евл. Георгиевъ като кредиторъ на сжщото дружество, по изпълнителенъ листъ отъ друга, отъ което не може да се поддържа освѣнъ, че Евл. Георгиевъ или респективно Ив. Ев. Гешевъ по това дѣло е трето лице за дружеството, а не страна. Да се допусне противното, това би значило да се прѣрѣшава втори пжть веднажъ рѣшеното и облѣчено въ изпълнителенъ листъ правоотношение между дружеството и ищеца Евлоги Георгиевъ; 4) сдружаването съ участие, като не прѣдставлява отдѣлно отъ сдружницитѣ юридическа личность, дава слѣдующето естествено послѣдствие, че спрѣмо кредиторитѣ на дружеството отговарятъ лично сдружницитѣ всѣки за склю-

Digitized by Google

ченитѣ отъ него дългове и въ размѣръ не само на съдружническия си дългъ, но и за цѣлия си дългъ, както и съ всичкитѣ си имоти, като че ли да не съществуваше съдружието. Наистина, че това послѣдствие налага на съдружницитѣ, една отговорность по голѣма отъ участието имъ въ дружеството, налага имъ солидарностьта безъ тя да е уговорена въ контракта или устава и безъ да е прѣдвидена изрично въ закона (чл. 36—39 отъ Търговския законъ), при все това обаче тази солидарность поне за търговскитѣ дългове на съдружницитѣ съ участие си има мѣстото, защото за тѣзи дългове солидарностьта се оправдава освѣнъ отъ естеството на самото сдружаване съ участие, което въ отсѫтствие на своя отдѣлна личность остава съдружницитѣ лично отговорни за съдружескитѣ дългове, но още тя се изважда и отъ постояннитѣ търговски обичаи, споредъ които въ търговскитѣ работи съдължницитѣ сѫ солидарно отговорни до гдѣто нѣма съглашение за противното (виждъ Lyon Caen Traité de droit commercial t II § 1063). Това между друго се вижда по аргументъ за противното и отъ чл 473 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Отъ казаното слѣдва, че Ив. Грозевъ като съдружникъ въ дружеството съ участие за постройката на желѣзопѫтната линия Царибродъ—София—Вакарелъ и като съдружникъ въ това дружество, който се е прѣдставлявалъ прѣдъ сѫдилищата отъ страна на послѣдното по спорътъ му съ Евл. Георгиевъ, по който е издаденъ изпълнителниятъ листъ № 5690, не може освѣнъ да се счита като съдружникъ, който е сключилъ този дългъ и като такъвъ за цѣлия този дългъ той е отговоренъ съ всичкитѣ си имоти; 5) личната и неограничена отговорность на Ив. Грозевъ по отношение на съставляющата прѣдметъ по настоящия искъ сума се вижда още и отъ неговото писмо отъ 31 януарий 1892 година, въ което той пише, че за тази сума прѣдъ Евл. Георгиевъ е отговоренъ най-напрѣдъ той като прѣдседатель и прѣдставитель на дружеството, обстоятелство, което още веднажъ доказва, че и самъ Ив. Грозевъ е разбиралъ личната си и неограничена отговорность така както се каза въ мотивъ 3. Възражението на Грозевъ, че въ поменатото писмо той поемалъ задължението въ смисъль да отговаря като прѣдседатель и прѣдставитель за смѣтка на дружеството, а не лично, е неоснователно, защото като такъвъ той спрѣмо съдружницитѣ по силата на устава е билъ отговоренъ и безъ това писмо, а за да се даде на това послѣдното нѣкакво дѣйствие не може друго яче освѣнъ като се приеме, че той е говорилъ въ него за лична отговорность, а не за отговорность за смѣтка на дружеството (чл. 37 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), обстоятелство, което се подкрѣпя и отъ протокола № 710 отъ 17 декемврий 1891 год., въ който Ив. Грозевъ заедно съ другитѣ членове на управителния съвѣтъ говорятъ нѣщо повече, а именно, че изобщо за дълговетѣ на дружеството тѣ сѫ взаимно поржчително отговорни; 6) разрѣшението на въпросътъ за отговорността на Ив. Грозевъ, като ликвидаторъ на дружеството „Ив. Грозевъ и С-ие“ при горнитѣ съображения остава безъ значение по дѣлото; ето защо и прѣдставенитѣ по този въпросъ документи стр. 22—25, макаръ и да установяватъ, че Грозевъ като ликвидаторъ е изразходвалъ оставената му за разплащане

Digitized by Google

дружествени дългове сума 36.456 лева и 4 ст. и че за сумата на искътъ нѣмалъ съ какви суми да плаща, оставатъ безъ значение за разрѣшение на дѣлото; 7) отъ казаното слѣдва, че искътъ е основателенъ и понеже по размѣрътъ му не се направи нѣкакво възражение, то слѣдва да бѫде уваженъ, така както е показанъ въ исковото прошение, като въ тази смисъль се постанови друго рѣшение, вмѣсто поставеното отъ окржжния сѫдъ, и) 8) Ив. Грозевъ като губи дѣлото длъженъ е да заплати на Ив. Ев. Гешевъ сѫдебнитѣ и водение на дѣлото разноски, каквито се опрѣдѣлятъ въ размѣръ на 3562 лева и 37 ст. за двѣтѣ инстанции". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква между друго, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е опрѣдѣлилъ характера на дружеството, като го е счелъ за сдружаване съ участие.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ обстоятелството гдѣто дружеството „Иванъ Грозевъ и С-ие" не направило надлежнитѣ публикации при сформирувaнето си, апелативниятъ сѫдъ дохожда до заключение, че реченото дружество не е могло да се счита нито анонимно—акционерно, каквото го счита отвѣтникътъ, нито командитно съ акции, каквото го счита ищеца, а трѣбвало да се счита за сдружаване съ участие. Въ това отношение сѫждението на апелативния сѫдъ е неправилно, защото сдружаването съ участие — association en participation — както самото му име го показва, сѫществува само за ония, които участвуватъ въ него, които сѫ се сдружили по между си съ цѣль да вършатъ търговски операции, но които могатъ и да не сѫ търговци, безъ обаче да се прѣдставляватъ прѣдъ третитѣ лица като прѣдставители на нѣкакво дружество. Такова едно сдружаване за третитѣ лица не сѫществува, понеже тѣ нищо не знаятъ за сѫществуването му. Всѣко трето лице, прочее, което върши сдѣлки съ едного или нѣколцина отъ участницитѣ въ сдружаването има права и задължения само спрѣмо тоя или тия участници и vice versa. Отличителната черта, по която третитѣ лица узнаватъ да ли иматъ работа съ нѣкое дружество и съ какво дружество, е фирмата му, а сѫдружването съ участие нѣма фирма, нѣма и юридическа личность спрѣмо третитѣ лица — чл. чл. 268 и 269 отъ Търговския законъ. По настоящето дѣло апелативниятъ сѫдъ намира, че Евлоги Георгиевъ, респективно Ив. Ев. Гешевъ, е трето лице спрѣмо „Ив. Грозевъ и С-ие" и че отсѫтствието на изискуемитѣ се отъ закона публикации не може да се противопоставя на ищеца, бидейки трето лице (пето ex delicto suo concequi potest). Ако, прочее, ищецътъ е дѣйствително трето лице спрѣмо дружеството, то за него дружеството е било такова каквото фирмата му го е прѣдставлявала прѣдъ третитѣ лица, а фирмата му бидейки „Иванъ Грозевъ и С-ие" то не е могло да се счита отъ третитѣ лица освѣнъ или като командитно или като събирателно дружество, тъй като, съгласно чл. 20 отъ Търговския законъ, фирмата на дружеството отъ тѣзи двѣ категории само може да носи името на единъ отъ сѫдружницитѣ съ прибавката „С-ие"; какво именно е било въ дѣйствителность измежду тѣзи двѣ категории

Digitized by Google

дружеството, остава да докажатъ впослѣдствие третитѣ лица; важното е, че въ случая третитѣ лица не сж могли да считатъ дружеството „Иванъ Грозевъ и С-ие“ за сдружаване съ участие. Защото го е счелъ за такова, като съврѣменно е поставилъ сжденението си по отношение на писмото отъ 31 януарий 1892 година, отправено отъ отвѣтника до ищеца, въ зависимость отъ съображенията си върху характера на дружеството. Софийскиятъ апелативенъ сждъ не се е съобразилъ съ духа на закона и слѣдователно сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което касационното оплакване за туй нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 4 декемврий 1902 год., подъ № 162, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *105 — (800) — 16 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 159, по описа за 1902 год., на Българската народна банка, съ Гина Котева, отъ с. Мраморъ, Софийска околия, за биволица и три биволчета.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: за дългъ на Коте Стефчовъ къмъ Българската народна банка, послѣдната е секвестирала една биволица и три биволчета. Дъщеритѣ на Коте Стефчовъ — Гина Котева и Найда Котева завели искъ прѣдъ IV Софийски мирови сждия за освобождаване отъ запоръ тоя имотъ, като тѣхна собственость, останали тѣмъ въ наслѣдство отъ покойната имъ майка. Мировиятъ сждия слѣдъ като прѣкрати дѣлото по отношение къмъ Найда Котева, понеже била малолѣтна, разгледалъ дѣлото и уважилъ искътъ. Българската народна банка подала въззивна жалба въ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ показанията на свидѣтелитѣ Ст. Делчевъ и Кр. Петровъ се установява, че секвестиранитѣ една биволица и три биволчета не сж били собственость на длъжника Коте Стефчовъ, а сж останали въ наслѣдство нему и на тритѣ му дъщери отъ покойната му съпруга. Като е тъй нему се пада само една девета часть отъ тоя имотъ и секвестирането на цѣлия имотъ за неговъ дългъ се явява неправилно, и 2) домогването на отвѣтната страна да основе правото си върху чл. 1042 отъ Гражданското сждопроизводство е неосновательно, защото чл. 1042 се отнася до описването на недвижими имоти“, — съ рѣшението си отъ 12 ноември 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Българската народна банка подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 58 отъ Гражданското

Digitized by Google

съдопроизводство, защото неправилно я осъдилъ да вдигне запора отъ всичкия добитъкъ, а не само отъ частьта принадлежаща на ищцата.

Върховниятъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ рѣшението на окръжния съдъ не се вижда добрѣ, защо той е осъдилъ Българската народна банка да вдигне запора отъ всичкия добитъкъ, когато въ рѣшението си признава, че една часть отъ добитъка принадлежи на длъжника на банката, баща на ищцата. Но отъ силаването на съдътъ върху постановлението на чл. 1042 отъ Гражданското съдопроизводство трѣбва да се заключи, че той не допуща налагането секвестъръ върху общи движими вещи, понеже постановлението на чл. 1042 отъ Гражданското съдопроизводство се отнасяло до недвижими имоти, а за движимитѣ нѣмало разпореждане въ закона. Колкото обаче и да е вѣрно, че постановлението на чл. 1042 отъ Гражданското съдопроизводство не се отнася до продажбата на общи движими вещи, пакъ не може да се признае за правилно и законно мнѣнието на окръжния съдъ, че върху общи и нераздѣлни движими вещи не могло да се налага секвестъръ за дългъ на едного отъ собственицитѣ, тъй като подобно положение би повело къмъ създаване на неотчуждаемость, не прѣдвидена отъ закона. За това въ подобни случаи съсобственицитѣ или трѣбва да извършатъ подѣлба, ако това е възможно, или пъкъ да търпятъ, щото правото имъ върху извѣстни части отъ вещитѣ да се обърне върху същитѣ части отъ цѣната, която ще се добие отъ извършването на публичната продань. Явно е, прочее, че окръжниятъ съдъ е постжпилъ въ случая въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, като е приелъ, че не може да се налага секвестъръ върху нераздѣлни вещи за дългъ на едного отъ собственицитѣ и върху неговата часть въ тия вещи.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окр съдъ отъ 12 ноември 1901 год, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ същото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия окръженъ съдъ.

№ *106 — (807) — 16 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на четвърти октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 168, по описа за 1902 год., на Спасъ Ангеловъ, отъ с. Стижеровъ, срещу рѣшението на Търновския окр. съдъ, отдѣление Свищовско, отъ 19 януарий 1902 год., подъ № 17.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ С. Радановъ, повѣреникъ на касатора Спасъ Ангеловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Спасъ Ангеловъ, отъ с. Стижеровъ, заявилъ прѣдъ Свищовския градски мирови съдия искъ противъ Василъ Николовъ, отъ същото село, за 2 ниви, които отвѣтникътъ като неговъ

Digitized by Google

взискатель билъ ги извадилъ за неговъ дългъ на публиченъ търгъ и ги купилъ, обаче тѣ били неотчуждаеми по силата на чл. 28 отъ Закона за опълченцитѣ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си № 1277/901 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Търновския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 17, отъ 19 януарий 1902 год потвърдилъ онова на мировия сѫдия, по слѣдующитѣ съображения: 1) „исковата молба на Спасъ Ангеловъ, съ която иска осѫждането на Василъ Николовъ, да му отстѫпи двѣтѣ ниви: едната отъ 21 декаръ и 1 аръ, въ мѣстностьта „Сливовския пѫть", а другата отъ 35 декара и 2 ара, въ сѫщата мѣстность, които Николовъ макаръ и да купилъ отъ търгъ, нѣмалъ право да стори това, защото той притежава тия имоти като опълченецъ, а съгласно чл. 28 отъ Закона за опълченцитѣ, тия имоти били необсебими, и 2) че противъ този искъ Василъ Николовъ възразява какво той притежава тия имоти, за които претендира Ангеловъ съ крѣпосни актове, добити по търгъ; при това прѣдставлява рѣшение на Свищовския градски мирови сѫдия отъ 10 юний 1898 год. и потвърдено съ друго на окржжния сѫдъ № 24, отъ 24 февруарий 1899 год., отъ които е видно, че за сѫщитѣ имоти между сѫщитѣ страни е имало споръ и е билъ разрѣшенъ като се е признало правото на собственость Николову. Рѣшението влѣзло въ законна сила, слѣдователно отмѣнението му, нѣщо що иска апелатора въ случая, макаръ и въ друга форма, е неоснователно, тъй като това влѣзло въ законна сила рѣшение не може да бѫде отмѣнено отъ сѫда, който го е постановилъ. Въ случая мировиятъ сѫдия основателно е отхвърлилъ искътъ на Ангелова и слѣдва да се потвърди". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото рѣшението му противорѣчи на Закона за опълченцитѣ — чл. 28, и 2) чл. 28 отъ Закона за опълченцитѣ, споредъ който даденитѣ на опълченцитѣ земи не могатъ да се продаватъ за дългъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: законътъ чрѣзъ поставлението си въ чл. 430 п. 3. отъ Гражданското сѫдопроизводство прѣдполага, че едно нѣщо рѣшено веднажъ съ влѣзло въ законна сила рѣшение е право рѣшено и не може пакъ да се прѣрѣшава. Тази законна (juris et de jure) презумция не подлежи на никакво оспоряване и не търпи никакво противно доказателство. Щомъ окржжниятъ сѫдъ констатира въ рѣшението си по настоящето дѣло, че сѫщиятъ споръ билъ веднажъ разрѣшенъ между сѫщитѣ страни, за сѫщия прѣдметъ и на сѫщото основание съ влѣзло въ законна сила рѣшение, оплакванията на касационната жалба основающи се на Закона за опълченцитѣ, споредъ който даденитѣ на опълченцитѣ земи се считали за неотчуждаеми, сѫ оплаквания неоснователни, защото тоя въпросъ билъ вече покритъ съ влѣзлото въ законна сила рѣшение.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Спасъ Ангеловъ, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сѫдъ, отдѣление Свищовско, отъ 19 януарий 1902 год.,

Digitized by Google

подъ № 17, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *107 — (818) — 18 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шести октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 181, по описа за 1902 година, на Тоци Г. Гецовъ, отъ с. Козловецъ, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Свищовско, отъ 17 януарий 1902 год.*, подъ № 4 — Въ заседанието се яви касаторътъ Тоци Г. Гецовъ, съ повѣреника си адвоката П. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Колю Г. Гецовъ, отъ село Козловецъ, заявилъ прѣдъ Свищовския окол. мирови сждия искъ противъ брата си Тоци Г. Гецовъ, отъ сѫщото село, за 500 лева, т. е. половината отъ паритѣ, които отвѣтникътъ взелъ отъ бащината кѫща слѣдъ смъртьта на баща имъ. Мировиятъ сждия, съ рѣшението си № 652/901 год. уважилъ искътъ, понеже отвѣтникътъ макаръ и да приелъ да положи прѣдложената му отъ ищеца рѣшителна клетва, отклонилъ се отъ сждилището и не я положилъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Търновския окр. сждъ, който съ рѣшението си отъ 17 януарий 1902 год., подъ № 4, потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „апелаторътъ въ апелативната си жалба и повѣреникътъ му въ днешното сждебно заседание твърдятъ, че мировиятъ сждия неправилно е счелъ неявяването на отвѣтника слѣдъ изтичане на даденитѣ нѣколко минути за спогодба като отказване да положи клетвата, защото едно, че мировиятъ сждия не билъ опрѣдѣлилъ за колко минути именно спира разглеждането на дѣлото, и второ, защото е трѣбвало да отложи дѣлото и да го повика да положи клетвата въ друго заседание; 2) обстоятелството, че мировиятъ сждия не е опрѣдѣлилъ колко именно минути дава за спогодба на странитѣ, не може да оправдае неявяването на отвѣтника, той е билъ дълженъ да не се отстранява отъ мировото сждилище, щомъ заседанието е било прѣустановено само за нѣколко минути и мировиятъ сждия правилно е приелъ, че неявяването му слѣдъ даденото за спогодба врѣме е отказване да положи рѣшителната клетва. Твърдението пъкъ, че дѣлото трѣбвало да се отложи и наново да се викалъ отвѣтника да положи клетвата, е неумѣстно. Отлагането на дѣлото би имало смисъль само ако отвѣтникътъ съвсѣмъ не бѣ се явилъ въ заседанието, но щомъ той е билъ тамъ и е обявилъ, че приема клетвата и послѣ безъ никакви законни причини се е отстранилъ нѣмало е никакво основание да се отлага дѣлото, и 3) прѣдложената рѣшителна клетва разрѣшава спора и понеже неявяването на отвѣтника е правилно счетено като отказване да я положи, фактътъ, че у него сѫ останали отъ баща му сумитѣ, които претендира ищецътъ, трѣбва да се приеме за доказанъ и вслѣдствие на това апелативната жалба слѣдва да бѫде оставена безъ послѣдствие". — Отвѣтникътъ

Digitized by Google

подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 89, 428 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неявяването му на повикване не е могло да се счита за отказъ да положи рѣшителната клетва, тъй като сѫдията не билъ опрѣдѣлилъ колко минути дава на странитѣ за помирение, нито е отложилъ дѣлото за да го повика отново съ призовка за клетвата, и 2) чл. 413 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото по искове за наслѣдство рѣшителна клетва не се допуща.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) въпросътъ — какъ да се тълкува неявяването на отвѣтника при повикването му да положи клетвата, да ли като отказъ, или же като врѣменно безъ задно намѣрение отстранение отъ сѫдилището е въпросъ по сѫщество, който, веджажъ разрѣшенъ и отъ двѣтѣ инстанции по сѫщество, не подлежи на разрѣшение и отъ Върховния касационенъ сѫдъ. За това първото касационно оплакване е неоснователно, и 2) нито отвѣтникътъ, нито ищецътъ по настоящето дѣло сѫ малолѣтни за да би могалъ да се противопоставя п 2 на чл. 413 отъ Гражданското сѫдопроизводство, противъ прѣдложената отъ ищеца отвѣтнику рѣшителна клетва. Прочее и второто касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тоци Г. Гецовъ, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сѫдъ, отдѣление Свищовско, отъ 17 януарий 1902 год., подъ № 4, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *108 — (823) — 20 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осми октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдсѣдателя *гражданско дѣло № 189, по описа за 1902 год., на Никола Енчевъ отъ с. Павелско, Станимашка околия, съ Елена Василева, отъ сѫщото село, за кѫща.* — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ Г Згуревъ и Леонъ Барбаръ, първиятъ повѣреникъ на касатора Н Янчевъ, а вториятъ повѣреникъ на отвѣтницата Елена Василева.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 25 февруарий 1901 год., Елена Василева, отъ с. Чепеларе, подала на Рупчоския мирови сѫдия исково прошение противъ Никола Янчевъ и Василъ В. Шишковъ, отъ сѫщото село, съ което молила да се осѫдятъ отвѣтницитѣ да ѝ отстѫпятъ и прѣдадатъ въ владѣние изброенитѣ въ исковата молба имоти, продадени незаконно отъ сѫдебния приставъ за дългъ на мѫжа ѝ Василъ Янковъ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 28 мартъ 1901 год., подъ № 61, призналъ Елена Василева за собственица на претендиранитѣ отъ нея една кѫща и двѣ ниви. Недоволни отъ това рѣшение Никола Янчевъ и Василъ В. Шишковъ, подали апелативна жалба въ

Digitized by Google

Пловдивския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 20 декемврий 1901 год., подъ № 515, потвърдилъ първостепеното рѣшение, по слѣдующето съображение: „въ въззивната си жалба апелаторитѣ Никола Янчевъ и Василъ В. Шишковъ поддържатъ, какво мировиятъ сѫдия неправилно е уважилъ иска на въззиваемата Елена Василева, защото тѣ прѣдставили за доказване своето право на собственость върху спорнитѣ имоти, крѣпостни актове отъ 3 май 1899 год. и 26 юлий сѫщата година, които по силата на чл. 219 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ имали прѣдпочитане прѣдъ частния актъ, прѣдставенъ отъ въззиваемата. Това възражение на въззивницитѣ би било основателно и сѫдътъ би го взелъ подъ внимание само въ случая, когато отвѣтницитѣ по дѣлото би прѣдставили крѣпостни актове за имоти, купени или взети срещу дългъ отъ лице, което е било тѣхенъ собственикъ. Случая, обаче не е такъвъ. Отъ прѣдставенитѣ къмъ дѣлото документи, а именно: удостовѣрение № 391, издадено отъ Павелското селско общинско управление, удостовѣрение № 192, издадено отъ сѫщото управление и отъ самопризнанието на отвѣтницитѣ, направено прѣдъ първостепения сѫдъ, става явно, че имотитѣ, купени на публична продань отъ отвѣтницата, срещу дълга на Василъ Янковски, били продадени отъ послѣдния на 22 януарий 1898 год. на Ангелъ Шоповъ, който ги прѣпродалъ на Стоянъ Паланговъ, отъ когото пъкъ ги купила на 25 ноемврий 1898 год. Елена Василева. Отъ удостовѣрението № 3288, издадено отъ Пловдивския сѫдебенъ приставъ се вижда, че запорътъ върху имотитѣ на длъжника Василъ Янковски е наложенъ на 6 юний 1898 година. Съпоставено обстоятелството, че спорнитѣ имоти сѫ били продадени отъ длъжника Василъ Янковски на 22 януарий 1898 год. на А. Шоповъ, съ онова, че върху тия имоти е наложенъ запоръ на 6 юний 1898 година, слѣдва заключението, че сѫдебниятъ приставъ е запориралъ имоти, които не сѫ принадлежали на длъжника. Веднажъ това установено и като се вземе прѣдъ видъ отъ друга страна, началото, че когато продавачътъ или длъжникътъ не е билъ собственикъ на имотитѣ, изгубилъ е правото да се разпорежда съ тѣхъ или е билъ лишенъ отъ владѣнието имъ, купувачътъ съ крѣпостенъ актъ не може да погаси или отнеме правата на третитѣ лица, които като сѫ купили съ частенъ актъ имотъ и владѣнието на сѫщия имотъ, слѣдва, че мировия сѫдия съ рѣшението си правилно е призналлъ Елена Василева за собственица на спорнитѣ имоти. По тѣзи съображения сѫдътъ намира, че рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да бѫде потвърдено, като се осѫдятъ въззивницитѣ да платятъ на въззиваемата разноскитѣ по водене на дѣлото за втора инстанция“. — Срещу това рѣшение Никола Янчевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 58, 282 и 283 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 219 и 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно призналъ ищцата за собственица на спорната кѫща и защото не далъ прѣдпочитане на прѣдставенитѣ отъ него крѣпостни актове.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключенията на прокурора,

Digitized by Google

за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Пловдивскиятъ окр. сждъ приема въ рѣшението си, че спорната кжща е била първоначално на Висилъ Шишковъ, за дългъ на когото е била продадена на публиченъ търгъ и възложена върху сегашния касаторъ, който си извадилъ за нея и крѣпостенъ актъ, но признава тая кжща за собственость на ищцата Елена Василева, която я притежавала съ частно продавателно, на това основание, че въ момента на публичната продань тя не била вече на длъжника, а на ищцата. Обаче, това съображение на сжда е незаконно, тъй като въ случая конкурират двама купувачи, единъ съ частно продавателно, а другъ съ крѣпостенъ актъ, и по силата на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, окржжниятъ сждъ бѣше длженъ да даде прѣдпочтене на крѣпостния актъ прѣдъ частния актъ. Дѣйствително, въ момента на публичната продань собствеността е принадлежала на Елена Василева, но тя е виновна, че не се е снабдила съ крѣпостенъ актъ и че е дала възможность да се придобие имота отъ другъ купувачъ съ крѣпостенъ актъ и трѣбва да търпи лошавитѣ послѣдствия отъ своята небрѣжность. Отъ друга страна, нѣма значение обстоятелството, че Елена Василева е придобила имота съ частно продавателно не отъ първоначалния собственикъ, а отъ посрѣдствующи купувачи, тъй като положението си остава сжщото. Да се приеме противното би значило да се даде възможность за обходъ на закона, тъй като въ такъвъ случай не би имало по-лесно нѣщо отъ прѣхвърлянето на купения имотъ върху друго лице пакъ съ частно продавателно, а законътъ въ чл. чл. 219 и 220 именно прѣдвижда, че само придобиването на недвижимъ имотъ съ крѣпостенъ актъ дава право за противопоставяне на прѣхвърлянето на трети лица, но не и придобиването му съ частно продавателно, стига, разбира се, правата и на двамата спорящи купувачи да произтичатъ отъ общъ родоначалникъ, какъвто е билъ по това дѣло Василъ Тошковъ. При тия обстоятелства, Пловдивскиятъ окр. сждъ, като е прѣдпочелъ частното продавателно на ищцата прѣдъ крѣпостния актъ на отвѣтника и като е приелъ, че съ прѣхвърлянето на имота съ частенъ продавателенъ актъ, собственикътъ билъ изгубилъ правото си да го прѣхвърля върху друго лице съ крѣпостенъ актъ, е далъ криво тълкуване на закона и е нарушилъ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Най-послѣ, както вече нееднократно е обяснилъ Върховниятъ сждъ, постановлението на чл. 220 все еднакво приспособява, както къмъ обикновенитѣ така и къмъ публичнитѣ продажби.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окр. сждъ № 515, отъ 20 декемврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

Digitized by Google

№ *109 — (829) — 20 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осми октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 201, по описа за 1902 год., на Димитъръ Петковъ, отъ гр. Ямболъ, срещу рѣшението на Сливенския окржженъ сѫдъ № . . ., отъ 4 септемврий 1901 година.* — Въ сѫдебното заседание се яви Ив. Г. Поповъ, повѣреникъ на отвѣтника по касация — Пейчо Атанасовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пейчо Атанасовъ, отъ гр. Ямболъ, заявилъ искъ противъ Димитъръ Петковъ, отъ сѫщия градъ, за 512 лева. I Ямболски мирови сѫдия съ рѣшението си № 367/900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 4 септемврий 1901 год. отмѣнилъ онова на мировия сѫдия и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ показанията на разпитанитѣ подъ клетва прѣдъ сѫда свидѣтели Иванъ Василевъ и Панайотъ Кръстевъ, се напълно установява, какво прѣди 4 години, прѣзъ 1896 година, между първоначалния ищецъ — днешенъ апелаторъ — Пейчо Атанасовъ и отвѣтникътъ Димитъръ Петковъ, е било сключено едно съглашение да купятъ заедно едно тѣмъ съсѣдно праздно мѣсто до кѫщитѣ имъ въ гр. Ямболъ отъ 139 квадратни метра, което прѣзъ тази година се продавало на публиченъ търгъ отъ Ямболското общинско управление и то по цѣнитѣ, които ще се дадатъ на търга, като за наддаването се опрѣдѣлило да наддава за купуването ищеца Пейчо Атанасовъ; че, отъ показанията на сѫщитѣ свидѣтели сѫщо се установява, че това мѣсто било купено по 8 лева кв. метъръ и раздѣлено между така съглашившитѣ се да го купятъ, като Димитъръ Петковъ взелъ 64 кв. метра, което присъединилъ къмъ своя дворъ, а слѣдъ нѣколко години заедно съ кѫщата си и своя дворъ продалъ на Димитъръ Драгиевъ, отъ гр. Ямболъ, безъ да е заплатилъ стойността му 512 лева нито на градското управление, нито на Пейчо Атанасовъ, който билъ заплатилъ сумата на общинското управление за всичкото мѣсто; че щомъ споредъ сключения по-рано договоръ между странитѣ, мѣстото е било купено и сѫ си го подѣлили по между си, отъ което Димитъръ Петковъ е взелъ 64 кв. метра и послѣ заедно съ своя дворъ и кѫща е продалъ другиму, дълженъ е споредъ сѫщото съглашение да заплати и стойността му по 8 лева кв. метъръ, за каквато цѣна е било купено, и то да заплати тази стойность на ищеца Пейчо Атанасовъ, който е броилъ цѣлата сума на общинското управление, нѣщо което, като не е билъ направилъ доброволно, слѣдва да бѫде осѫденъ да изпълни задължението си сключено при покупката на мѣстото до край, а не само да вземе мѣстото и да го прѣпродаде, безъ да заплати стойността му. Възгледътъ на мировия сѫдия за недопущането на свидѣтелитѣ и отхвърлянето на иска, за това, че искътъ произхождалъ отъ продажбата, за която законътъ изисква писмени документи, не е правъ, защото тоя искъ, както става явно и отъ показанията на свидѣтелитѣ, произхожда отъ единъ устенъ договоръ сключенъ между странитѣ и неизпълненъ отъ едната страна, именно отъ Д. Петковъ, а не

Digitized by Google

отъ нѣкаква продажба извършена между странитѣ, но даже това така да бѣше то и въ тоя случай, който получава едно мѣсто, дълженъ е въ името на справедливостьта да заплати неговата стойность до когато нѣма договоръ за дарение, тъй щото рѣшението на мировия сѫдия се явява неправилно и слѣдва да бѫде отмѣнено и уважень искътъ на П. Атанасовъ съ лихвитѣ и разноскитѣ, въ размѣра който се доказа". Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Сливенскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 107, въ свързка съ чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е допусналъ съ свидѣтели да се установява, че между него и ищецътъ имало съглашение да купятъ мѣсто отъ общинското управление, че това мѣсто билъ го купилъ ищецътъ, споредъ съглашението по 8 лева кв. метъръ; че ищецътъ далъ нему отъ това мѣсто 64 кв. метра, което пъкъ той прѣпродалъ на другиго заедно съ своето мѣсто — обстоятелства, които могли сѫ да бѫдатъ установени само съ писмени доказателства; 2) чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не отъ исковото прошение, а отъ свидѣтелскитѣ показания намира, че искътъ не билъ за продажба, а билъ изхождалъ отъ устенъ договоръ, и друго, защото се е основалъ не на закона, а на нѣкаква справедливость, и 3) чл. 80 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ прѣдставенитѣ му два писмени документа — протокола отъ 20 май 1896 год. на Ямболското общинско управление и удостовѣрението № 1776, отъ сѫщото управление

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на отвѣтника по касация и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) има разлика между искъ за право на собственость върху ревандикиранъ недвижимъ имотъ и искъ за извѣстна сума, произходяща отъ недвижимъ имотъ: въ първия случай за да се признае ищецътъ собственикъ на ревандикирания отъ него недвижимъ имотъ, ще трѣбва да прѣдстави писмени доказателства, съгласно чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, чл. 34 отъ Закона за нотариситѣ и пр., или — ако претендира да е добилъ имота по давность — свидѣтелски показания, съгласно чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство; въ втория случай ще зависи отъ естеството на претендируемото отъ ищеца задължение на отвѣтника — ако това задължение било дадено устно, ще може да се доказва и съ свидѣтелски показания. Въ дадения случай ищецътъ е претендиралъ, че съглашението между него и отвѣтника било сключено устно, въ смисъль, той да купи отъ общинското управление едно мѣсто за своя смѣтка и за смѣтка на отвѣтника и послѣ да даде на отвѣтника половината отъ това мѣсто срещу покупната му стойность. Обстоятелството, че отвѣтникътъ е взелъ отъ ищеца уговорената половина отъ това мѣсто, било констатирано въ единъ сѫдебенъ протоколъ отъ 16 юний 1900 год., прѣписъ отъ който билъ прѣдставенъ въ първата инстанция. Оставало да се докажатъ условията на устното съглашение между странитѣ. Тѣзи условия сѫ били доказани съ свидѣтелски показания. Въ такъвъ случай не е допуснато нарушение на чл. 325, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 219 отъ Закона за задълженията и

Digitized by Google

договоритѣ. Слѣдователно, първото касационно оплакване е неоснователно; 2) отъ изложеното до тукъ излиза, че и второто касационно оплакване е неоснователно, впрѣдъ видъ, че не се забранява отъ закона на сѫдя да се основава на справедливостьта, тъй като цѣлта на закона е постигането на справедливостьта, макаръ да по-съотвѣтствува съ задачата на сѫдилищата, ако указватъ кой именно членъ отъ кой законъ въ всѣкой конкретенъ случай е прѣдвиденъ за постигане на търсимата справедливость, и 3) протоколътъ отъ 20 май 1896 год. съдържа онова което ищецътъ е авансиралъ, именно, че едно градско мѣсто отъ 139·24 кв. метра по 8 лева кв. метъръ, било му продадено отъ общинското управление, а щомъ сѫдътъ приема това обстоятелство за доказано, оплакването, че игнорираль тоя протоколъ, е неоснователно. Удостовѣрението же № 1776 не е могло да има значение, защото обстоятелството, че Димитъръ Ю. Кринчевъ купилъ отъ общинското управление единъ дворъ съ 3 стаи, 1 изба и единъ оборъ съ 220 кв. метра, не е могло да влияе върху изхода на настоящето дѣло, тъй като самъ отвѣтникътъ не е настоявалъ въ втората инстанция, както искалъ въ първата, да си служи съ свидѣтеля Димитъръ Ю. Кринчевъ, въ смисъль, че отъ него билъ купилъ мѣсто. Прочее и послѣдното касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Димитъръ Петковъ, срещу рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ № . . ., отъ 4 септемврий 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *110* — (*837*) — *24 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 210, по описа за 1902 год., на Леониди Пападопулосъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, съ Дончо Ангеловъ, отъ сѫщия градъ, за 2047 лева.* — Въ сѫдебното заседание се явиха адвокатитѣ Александъръ П. Радевъ и Георги Згуревъ, първиятъ повѣреникъ на касатора Л. Пападопулосъ, а вториятъ — на отвѣтника по касация Дончо Ангеловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 21 май 1898 год. до сѫда, Леониди Пападопулосъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, заявилъ искъ противъ Татарпазарджишкия сѫдебенъ приставъ и Костадинъ П. Станчевъ, отъ гр. Пловдивъ, за 2047 лева, въ която си искова молба обяснява, какво отвѣтникътъ Костадинъ П. Станчевъ за обезщетение искътъ си срещу Харалампи Илиополусъ, отъ гр. Пловдивъ, билъ наложилъ на 23 юлий 1897 год. чрѣзъ Татарпазарджишкия сѫдебенъ приставъ Д. Ангеловъ неправиленъ секвестъръ върху негови 10 бъчви маслини, първокачествени „Воло“, като ужъ принадлежащи на длъжника му, които и продали на публиченъ търгъ, за това молилъ да се осѫдятъ горнитѣ отвѣтници да му заплатятъ 1797 лева, стойностьта на

Digitized by Google

маслинитѣ, 200 лева обезщетение и 50 лева стойностьта на 10 бъчви, или всичко 2047 лева ведно съ лихвитѣ и разноскитѣ. Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 280, отъ 18 септемврий 1900 год. отхвърлилъ искътъ на Леониди Пападопулосъ противъ Татарпазарджишкия сждебенъ приставъ Дончо Ангеловъ и Костадинъ П. Станчевъ, като го осждилъ да имъ заплати 91 лева 88 ст. за водене на дѣлото разноски, а на Костадинъ П. Станчевъ 36 лева сждебни разноски. Леониди Пападопулосъ недоволенъ отъ това рѣшение, обжалвалъ го и моли Пловдивския апелативенъ сждъ да го отмѣни и уважи искътъ му, защото отъ доказателствата които е прѣдставилъ въ окржжния сждъ и тия които щѣлъ да прѣдстави въ втората инстанция, той (искътъ му) билъ напълно установенъ. Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, съ рѣшението си подъ № 388, отъ 30 ноември 1901 година *рѣшилъ*: „измѣнява рѣшението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 18 септемврий 1900 год., подъ № 820. и вмѣсто него постановява: осжжда Костандинъ Станчевъ, отъ гр. Пловдивъ, да заплати на Леониди Пападопулосъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, 1340 лева и 75 ст., лихвата имъ по 10% годишно считана отъ 21 май 1898 год. до окончателното изплащане, както и 160 лева и 20 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции; останалата часть на искътъ прѣдявенъ отъ Леониди Пападопулосъ противъ Костантинъ Станчевъ, като неоснователна, се отхвърля. Отхвърля прѣдявения отъ сжщия Леониди Пападопулосъ искъ въ размѣръ на 2047 лева противъ Татарпазарджишкия сждебенъ приставъ Дончо Ангеловъ и осжжда казания Пападопулосъ да заплати на сжщия Дончо Ангеловъ 189 л. и 76 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение на Пловдивския апел. сждъ, Леониди Пападопулосъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба и се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 1057 и 1128 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 6, 7 и 44 отъ Закона за сждебнитѣ пристави, защото призналъ, че за да може да отговаря сждебниятъ приставъ за врѣди и загуби, трѣбвало дѣйствията му да бждатъ не само неправилни, но и пристрастни, когато законътъ ги правялъ отговорни за неправилнитѣ имъ дѣйствия; 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ изпълнителния листъ, обясненията на пристава и други данни, отъ които се установявали пристрастнитѣ дѣйствия на пристава, а се ограничилъ само съ свидѣтелитѣ, показанията на които топтанъ оцѣнилъ, и 3) чл. 779 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно присждилъ сждебнитѣ разноски, като приелъ, че всѣкиму отъ солидарнитѣ длъжници се дължи цѣлото опрѣдѣлено отъ закона количество.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е отхвърлилъ искътъ по отношение на сждебния приставъ Дончо Ангеловъ, защото намѣрилъ, че дѣйствията му не били пристрастни. Тълкуването, което дава сждътъ на чл. 1028 отъ Гражданското сждопроизводство е свършено правилно, защото отъ смисъльта на тоя членъ и отъ сравнението му съ чл. 1116 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство се

Digitized by Google

вижда, че искъ за врѣди и загуби се допуща, когато сждебниятъ чиновникъ е дѣйствувалъ пристрастно, т. е. умишлено. Неправилноститѣ допуснати отъ страна на единъ сждебенъ чиновникъ, вслѣдствие на разбирането законътъ въ тази или друга смисъль, безъ наличностьта на второто условие — пристрастие; не даватъ основание на искъ за врѣди и загуби, както правилно заключава апелативниятъ сждъ. Прочее, отъ казаното слѣдва, че оплакването на касатора за нарушението на чл. чл. 629, 1057 и 1128 отъ Гражданското сждопроизводство и членове 6, 7 и 44 отъ Закона за сждебнитѣ пристави е неоснователно; 2) апелативниятъ сждъ въ рѣшението си изрично не опоменува изпълнителния листъ и рапортътъ на сждебния приставъ, обаче това не съставлява сжществено нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е очевидно, че сждътъ ги е ималъ прѣдъ видъ при рѣшаването на въпроса за умисълътъ. Оплакването за свидѣтелскитѣ показания се явява сжщо така неоснователно, защото касаторътъ не посочи разнорѣчие или извращение въ показанията на свидѣтелитѣ за да може Върховниятъ сждъ да провѣри, и 3) послѣдното оплакване се отнася до неправилното присъждане на сждебнитѣ разноски. По този въпросъ сждътъ не е нарушилъ чл. 779 отъ Гражданското сждопроизводство, който посочва касаторътъ, защото искътъ е прѣдявенъ къмъ всѣкиго отъ двамата отвѣтници всѣцѣло, така, че като е отхвърленъ спрѣмо Дончо Ангеловъ, сждътъ правилно му е присъдилъ сждебни разноски върху цѣлия искъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Леониди Пападопулосъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ № 388, отъ 30 ноемврий 1901 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 111 — (841) — 24 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско-Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 212, по описа за 1902 год., на Димитъръ Атанасовъ и Мария Иванова Димитракица, отъ гр. Ямболъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ № 370, отъ 6 ноемврий 1901 година.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Димитъръ Атанасовъ и Мария Ив. Димитракица, отъ гр. Ямболъ, сж заявили на 8 октомврий 1897 год. прѣдъ Сливенския окр. сждъ искъ противъ Сливенската окр. постоянна комисия за 25.000 лева, стойностьта на отчужденитѣ имъ мѣста отъ 25.000 кв. метра, но постройката на желѣзопжтната линия Ямболъ—Бургазъ. Окржжниятъ сждъ съ рѣшението си № 708/99 год. уважилъ искътъ само въ размѣръ на 1057 л. и 66 ст. заедно съ лихвитѣ на тая сума. Ищцитѣ сж апелирали прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си № 37, отъ 6 ноемврий 1901 год. потвърдилъ първо-

Digitized by Google

степенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „отъ прѣдставенитѣ по дѣлото три крѣпостни акта: първиятъ отъ 24 май 1890 год., подъ № 411, вториятъ отъ 29 януарий 1891 год., подъ № 3 и третиятъ отъ 12 априлъ 1891 год., подъ № 15, както и отъ продавателното съ дата 18 декемврий 1888 год., се установява, че ищцитѣ притежаватъ праздно мѣсто — нива, въ Ямболското землище, въ мѣстностьта „Ташвантепенския пѫть", при общи граници: Стефко Петковъ, Суха рѣка, „Ташвантепенски пѫть", Р. В. Мирковичъ, Жеко Стояновъ, Ив. В. Ханджиевъ, Иорданъ К. Карагьозовъ, Ап. П. Жековъ и др., а това обстоятелство отъ противната страна не се отричало, както това се вижда отъ писмения й отговоръ, подаденъ на 5 декемврий 1897 г., и отъ обясненията на повѣреника й, дадени прѣдъ окржжния сждъ въ заседанията по дѣлото на 15 май 1898 год. и 10 ноемврий 1899 год., както и обстоятелството, че часть отъ туй праздно мѣсто на ищцитѣ било отчуждено за построяването линията и Ямболската станция, която отчуждена часть споредъ плана за размѣрване на мѣстото, съставенъ отъ вѣщото лице — инженеръ Каревъ, възлиза на 24.009 кв. метра и 25 см., и то така разпрѣдѣлено: при построяването на самата линия прѣзъ 1891 год. били отчуждени 21.153·25 кв. метра, а прѣзъ 1894 год за разширение района на Ямболската станци — 2856 кв. метра, както е и претендирала ищцовата страна; 2) отъ рапорта на вѣщитѣ лица, съ дата 17 септемврий 1899 год. се вижда, споредъ тѣхното заключение, че отчужденото мѣсто, прѣди да мине желѣзопѫтната линия Ямболъ—Бургазъ, струвало по 5 ст. кв. метъръ, но слѣдъ минаването на линията цѣната на мѣстото се повишила и струвалъ по настоящемъ отъ 1½ до 5 лева квадратния метъръ. А по Закона за отчуждение на недвижимитѣ имоти за държавна и обществена полза, обезщетението за отчужденитѣ недвижими имоти се плаща споредъ цѣната, що сж имали тѣзи имоти прѣди отчуждението. Прочее, сумата, която ще се слѣдва да се заплати за отчужденитѣ 21.153·25 кв. метра прѣзъ 1891 год. по прѣкарване или построяване линията Ямболъ—Бургазъ и Ямболската станция, като се смѣта по 5 стотинки квдратенъ метъръ, е 1057 лева и 66 стотинки. Въ тази смисъль е заключението на вѣщитѣ лица споредъ протокола отъ 28 априлъ т. г., т. е. отчужденото мѣсто прѣди минаването на линията по-малко е струвало, а слѣдъ минаването на линията цѣната му се покачила, така щото квадратниятъ метъръ на отчужденото мѣсто прѣзъ 1894 год., за разширение на Ямболската станция, струвалъ по 3 лева и 20 ст.; 3) споредъ чл. 8 отъ Закона за направата на желѣзопѫтната линия Ямболъ—Бургазъ, респективниятъ окржженъ съвѣтъ ще отговаря само за обезщетенията на отчужденитѣ мѣста, прѣзъ които ще мине линията, както и за мѣстото, потрѣбно за построяване на Ямболската станция. Щомъ това е така, то Сливенската окр. постоянна комисия не трѣбва да отговаря за отчуждението станало прѣзъ 1894 год. за разширение на Ямболската станция отъ страна на държавата, слѣдъ направата на линията, а тази послѣдната, т. е. държавата, която по една или друга причина намѣрила за нуждно да разширява линията или станцията, слѣдва да отговаря. Въ това отношение и прѣдставеното отъ ищцитѣ касационно рѣшение отъ 7 юлий 1895 год. нѣма значение

Digitized by Google

по дѣлото, защото се отнася до други лица и до споръ отъ другъ характеръ. Така щото Сливенската окр. постоянна комисия трѣбва да отговаря спрѣмо ищцитѣ за отчуждението станало прѣзъ 1891 год. при прокарването на линията и построяването на станцията и то като имъ се заплати за отчужденитѣ 21.153·25 кв. метра по 5 ст. квадратния метъръ, колкото е струвалъ прѣди минаването на линията, а не колкото струва сега, защото сегашната имъ стойность се повишила вслѣдствие направата на тази желѣзопжтна линия. Прочее, трѣбва да имъ заплати 1057 лева и 66 ст. съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ завеждането на искътъ до окончателното изплащане, а що се отнася до другата часть отъ искътъ, до обезщетението, дължимо за отчужденото мѣсто на ищцитѣ прѣзъ 1894 год отъ държавата, за да разшири района на Ямболската станция, съгласно цитирания по-горѣ членъ отъ Закона за направата на линиитѣ Ямболъ—Бургазъ и пр. трѣбва да се отхвърли, като неоснователенъ, защото държавата слѣдва да отговаря за туй обезщетение, тъй като въпросното отчуждение е станало слѣдъ направата на линията, и 4) при туй положение на дѣлото слѣдва да се потвърди обжалваното рѣшение на Сливенския окр. сждъ, а подадената срещу него въззивна жалба на Димитъръ Атанасовъ и Мария Ив. Димитрица, отъ Ямболъ, да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, и се осждятъ на разноскитѣ по дѣлото за въ втората инстанция". — Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 8 отъ специалния Законъ за построяване линията Ямболъ—Бургазъ и чл. чл. 876, 706 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че за разширяване линията или станцията, когато това стане нужда, както е билъ тукъ случая, била дължна да плаща обезщетението за отчужденитѣ мѣста не окржжната постоянна комисия — респективно окржжниятъ съвѣтъ, — а държавата, когато споредъ речения специаленъ законъ, постояннитѣ комисии сж били длъжни да прѣдадатъ на правителството линията съ всичкитѣ принадлежности необходими за правилното ѝ функциониране, а експертитѣ сж казали, че отчужденото прѣзъ 1894 год. мѣсто 2856 кв. метра струва най-малко по 60 ст. кв. метъръ, та толкова трѣбвало сждътъ да имъ присжди.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 8 отъ специалния Законъ за направата на желѣзопжтнитѣ линии Ямболъ—Бургазъ и пр., както е вече изтълкуванъ отъ Върховния касационенъ сждъ съ рѣшението № 119, отъ 7 юлий 1895 год., задължава окржжията, респективно окржжнитѣ постоянни комисии, да плащатъ обезщетението за всички частии имоти, които минаватъ подъ линията, а имоти които минаватъ подъ линията се сматрятъ не само ония които влизатъ въ платното на линията, но и ония които сж нужни за станциитѣ ѝ както и за разширението имъ, тъй като при съвокупностьта на тѣзи обстоятелства, цѣлта на постройката се осжществява. Отъ тука слѣдва, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ като е счелъ, че държавата, а не Сливенската окржжна постоянна комисия била длъжна да плаща обезщетението на частнитѣ имоти нужни за разширението на Ямболската

Digitized by Google

станция прѣзъ 1894 год. не сѣ е съобразилъ съ закона и слѣдователно сѫществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ това, Върховнiятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 370. отъ 6 ноември 1901 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство. съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство. да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ *112 — (843) — 24 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 218, по описа за 1902 год., на Атанасъ Димовъ, отъ гр. Стара-Загора, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сѫдъ № 623, отъ 21 септемврий 1901 година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Ан. Ходжевъ, повѣреникъ на касатора Атанасъ Димовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Генчо Петковъ Узунски, отъ гр. Стара-Загора, заявилъ на 11 юний 1901 год. прѣдъ Старозагорския окол. мирови сѫдия искъ противъ Атанасъ Димовъ, отъ сѫщия градъ, за възстановление владѣнието върху едно дворно мѣсто. Старозагорскиятъ окол. мирови сѫдия съ рѣшението си № 843/901 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Старозагорския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си № 623, отъ 21 дѣкемврий 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. по слѣдующитѣ съображения: 1) „че отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели напълно се доказва прѣдъ сѫда искътъ на ищеца, т. е., че отвѣтникътъ Атанасъ Димовъ, отъ гр. Стара-Загора, е нарушилъ владѣнието на ищеца на дворното му мѣсто заедно съ постройкитѣ, подробно обозначено въ исковата му молба. Свидѣтельтъ Стефанъ х. Гарабетиянъ казва: „дюкянътъ, който е въ мѣстото на ищеца, за което претендира този послѣдниятъ, вземахъ го отъ него подъ наемъ и го държахъ около двѣ години, но прѣди два мѣсеци отвѣтникътъ Атанасъ Димовъ дойде при менъ и ми каза да плащамъ наема нему, понеже го билъ купилъ и като ме заплаши сѫдебниятъ приставъ, направихъ условното съ отвѣтника и нему почнахъ да плащамъ“; а свидѣтельтъ Димитъръ Желевъ казва: „ищецътъ Генчо Петковъ Узунски купи мѣстото съ постройкитѣ, което е прѣдметъ по това дѣло, отъ дѣда си Янко Желевъ, за 1000 гроша и го даде подъ наемъ на Стефанъ х. Гарабетиянъ, но прѣди два мѣсеци Атанасъ Димовъ изпѫди ищеца отъ това мѣсто, почна да го събаря и да си прави кѫща“; че сѫдътъ приема показанията на тия свидѣтели за достовѣрни и не намира причини да се съмнѣва въ тѣхната достовѣрность; 2) възражението на отвѣтниковия повѣреникъ направено и въ двѣтѣ инстанции, какво довѣрительтъ му е билъ собственикъ на това мѣсто, понеже го е купилъ и притежава крѣпостенъ актъ. та не

Digitized by Google

може ищецътъ да претендира въ дадения случай за че му се нарушавало владѣнието на това мѣсто, е неоснователно и като такова слѣдва да се остави безъ послѣдствие, защото отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели се установи, че въ момента, когато отвѣтникътъ е почналъ да нарушава владѣнието на ищеца върху това мѣсто, това послѣдното е било въ фактическото владѣние на ищеца; 3) дѣйствително, отъ прѣдставения къмъ първостепенното дѣло крѣпостенъ актъ съ дата 16 априлъ 1901 год., подъ № 154, се вижда, че Атанасъ Димовъ, отъ гр. Стара-Загора, е купилъ това мѣсто отъ сждебния приставъ на публична продань, обаче, тоя крѣпостенъ актъ не може още да му даде, т. е. да му породи правото произволно да нарушава владѣнието на ищеца на това мѣсто, което се намира въ неговото фактическо владѣние и собственостьта на което има по силата на единъ домашенъ актъ, както това се вижда отъ приложения къмъ първостепенното дѣло домашенъ актъ, завѣренъ отъ надлежния нотариусъ на 10 февруарий 1898 год., инакъ съгласно чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ този е собственика на мѣстото, който пръвъ го е добилъ съ завѣренъ нотариаленъ актъ, та въ случая на отвѣтника не е оставало нищо друго освѣнъ на общо основание да заведе дѣло за да иска да се признае собственикъ на това мѣсто и да иска да бѫде осѫденъ ищецътъ да му го прѣдаде въ владѣние, а щомъ това е така, въ случая рѣшението на мировия сѫдия се явява правилно постановено и като такова слѣдва да се потвърди, а подадената противъ него апелативна жалба на Атанасъ Димовъ, отъ гр. Стара-Загора, се явява неоснователна и като такава слѣдва да се остави безъ послѣдствие, и 4) страната, която губи процеса длъжна е да заплати на противната страна всичкитѣ разноски по дѣлото, ако тази послѣдната ги поиска". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Старозагорскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1047, 48, 986, 80. 49 и 51 отъ Гражданското сѫдопроизводство: 1) защото съ издаването на крѣпостния му актъ и съ въвѣждането му въ владѣние прѣкѫснато било владѣнието на ищеца още отъ момента на описа, а отъ това врѣме до завѣждането на искътъ имало повече отъ 6 мѣсеци; 2) защото вмѣсто да се ограничи за владѣнието, окрѫжниятъ сѫдъ отъ частния на ищеца актъ извлѣкла заключение за собственость, а не се е произнесалъ по прѣдставеното му за доказателство рѣшение на Върховния касационенъ сѫдъ, който билъ се произнесалъ, че въ подобенъ на настоящия случай трето лице може да търси имота си само по исковъ редъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: Старозагорскиятъ окр. сѫдъ е основалъ рѣшението си по настоящето дѣло върху двѣ неправилни съображения. Той счита на първо мѣсто, че въвѣждането нѣкого въ владѣние по сждебноизпълнителенъ редъ, съставлява нарушение и дава право на искъ за възстановление на владѣнието, съображение неправилно, защото нарушението на владѣние презумира произволъ, а сждебниятъ приставъ не прави произволъ, но изпълнява възложената му отъ закона длъжность, когато въвежда нѣкого въ владѣние на основание изпълнителенъ листъ

Digitized by Google

или съдебна заповѣдь. Съдътъ счита на второ мѣсто, че частниятъ писменъ актъ прѣодолява надъ крѣпостния, стига да има по-стара — но достовѣрна — дата отъ датата на крѣпостния актъ, съображение не само неоправдано отъ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, на който членъ се основава, но и противоположно на изричното прѣдписание на чл. 219 ал. 2 отъ същия законъ, споредъ която алинея частниятъ записъ, макаръ и съ по-стара дата, не може да се противопостави на крѣпостния актъ. Съ тия двѣ съображения, прочее, Старо-Загорскиятъ окр. съдъ същеврѣмено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, но той същество е нарушилъ същия членъ и за това, гдѣто неправилно е поставилъ изхода на единъ искъ за възстановление на владѣние въ зависимость просто отъ сравнителнитѣ дати на писменитѣ документи на странитѣ, установляющи правото на собственость върху недвижимия имотъ. Въ такъвъ случай оплакването на касатора е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старо-загорския окржженъ съдъ № 623, отъ 21 декемврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ същото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия окржженъ съдъ.

№ *113 — (844) — 24 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на единадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 662, по описа за 1904 г., на Тодоръ и Димитъръ Коларови, Тодоръ Попов и др., отъ с. Батакъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ съдъ № 201, отъ 17 мартъ 1904 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: кметътъ на Пещерската градска община заявилъ на 24 ноемврий 1883 год. искъ противъ Тодоръ и Димитъръ Коларови и др., отъ с. Батакъ, за ниви съставляющи части отъ общинския яйлъкъ нареченъ „Япладжикъ“. Дѣлото било рѣшавано, повръщано въ Татарпазарджишкото окр. съдилище, отзивирано до като съ заявление отъ 31 юлий 1901 год. до Пловдивския апелативенъ съдъ, повѣреникътъ на ищцовата страна е искалъ перемирането на производството, нѣщо което е повторилъ и устно при разглеждането на дѣлото въ съдебното заседание на 17 мартъ 1904 година. Пловдивскиятъ апелативенъ съдъ като взелъ прѣдъ видъ: „че повѣреникътъ на ищцовата страна по дѣлото — Пещерската градска община иска перемирането на второинстанционното производство, понеже противната страна не го подирила въ течение на 3-годишния срокъ, прѣдвиденъ въ чл. 621 отъ Гражданското съдопроизводство; че както се вижда отъ книжата по дѣлото, послѣдното е било разгледано по същество на 19 май 1886 г., когато е и рѣшено съ задочно рѣшение № 132, и послѣдното е било

Digitized by Google

отзивирано, защото споредъ дѣйствующия тогава Турски търговски законъ — чл. чл. 120 и 124, отзивъ срещу задочнитѣ рѣшения на апелативния сѫдъ е билъ допущанъ; че споредъ Турското търговско сѫдопроизводство всѣко инстанционно производство се перемира въ течение на 3 години — чл. 115; сѫщиятъ срокъ за перемцията се прѣдвижда и въ сега дѣйствующето Гражданско сѫдопроизводство — чл. 621; че отъ фактическа страна, домогванията на ищцовата страна се оправдаватъ, тъй като въ втората инстанция за послѣденъ пѫть е било разглѣдано дѣлото на 21 януарий 1894 год.; когато е било отложено по молбата на отвѣтната страна за прѣдставяне на доказателства, слѣдъ тази дата дѣйствително, правили сѫ процесуални постѫпки отъ отвѣтната страна, която е подала заявление на 25 юний 1897 год., обаче и отъ тази послѣдна дата до деня на подаването молбата за перемцията отъ ищцовата страна — 31 юний 1901 год., пакъ сѫ се изминали повече отъ 3 години; възражението на отвѣтната страна, че понеже по дѣлото участвували малолѣтни, перемция за тѣхъ не могло да има, е неоснователно, тъй като чл. 621 отъ Гражданското сѫдопроизводство разпорежда противното, а освѣнъ това, въ момента на подаване заявлението за перемцията малолѣтни не е имало; неоснователно е възражението на отвѣтницитѣ, че повѣреникътъ на ищцовата страна не е ималъ право да подаде молбата за перемирането на дѣлото, защото нѣмалъ пълномощно за това, тъй като отъ дѣлото се вижда, че казаниятъ повѣреникъ е билъ упълномощенъ до свършването на дѣлото, а съгласно чл. 239 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за подаването на такава молба не се иска специално пълномощно", — съ опрѣдѣлението подъ № 201, отъ 17 мартъ 1904 год. опрѣдѣлилъ: „унищожава отзивното (възивно) производство на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 23/99 год., като перемирано, а издадено по него задочно рѣшение отъ сѫщия сѫдъ отъ 19 май 1886 год. № 132, да остане въ сила, като и осѫжда отзивницитѣ—отвѣтници Тодоръ и Димитъръ Коларови, Тодоръ Поповъ, Никола Г. Сарафиновъ и Ангелъ Сг. Кавлаковъ, за себе си и като пълномощникъ на Чона и Груда Ст. Кавлакови и Мария и Елена Н. Банчеви и Катерина Н. Банчева А. Даскалова, отъ с. Батакъ, да заплатятъ на Пещерската градска община за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски 63 лева и 40 стотинки. — Съ подадената си касационна жалба отвѣтницитѣ се оплакватъ, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 488 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. . . отъ Закона за селскитѣ общини, защото неправилно е допусналъ перемирането по искането на повѣреника на Пещерската градска община, макаръ и той да нѣмалъ за това специално пълнощощно и постановление и то отъ кмета и съвѣта, който е дѣйствувалъ въ момента, когато се искало перемирането; 2) чл. 621 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото непотърсването на дѣлото произлизало отъ това, че канцеларията на сѫда не имъ е съобщила съдържанието на резолюцията сложена върху заявлението на повѣреника имъ Скришовски отъ 25 юний 1897 година, и 3) чл. 621 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 115 отъ Турското търговско сѫдопроизводство, защото е унищожилъ само *отзивното* възивно производство вмѣсто да унищожи цѣлото апелативно производство.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 488 отъ Закона за задълженията и договоритѣ нѣма приложение по въпросъ за перемция, тъй като тя не заключава въ себе си спогаждане, каквото прѣдвижда тоя членъ. Чл. 239 отъ Гражданското сѫдопроизводство изброява особенитѣ случаи, когато единъ повѣреникъ трѣбва да има специялна довѣреность и между тия случаи не влиза перемцията по съображение, че искането на перемция не вреди на страната отъ името на която се иска, а правилно упълномощениятъ отъ кмета на една община повѣреникъ нѣма нужда отъ подновяването на довѣреността му при всѣко измѣнение на кмета или общинския съставъ на сѫщата община. Слѣдва да се признае първото касационно оплакване за неоснователно; 2) чл. 621 отъ Гражданското сѫдопроизводство презумира или, че процесътъ е изгубилъ значението си прѣдъ очитѣ на странитѣ — поне прѣдъ очитѣ на оная страна, която повече отъ другата се е интересувала отъ изходътъ му — или же, че тя е немарлива и ще трѣбва да прѣтърпи послѣдствията отъ немарливостьта си, за гдѣто въ течение на 3 години не е подирила дѣлото дори и тогава, когато сѫдътъ е трѣбвало да изпълни, но не е изпълнилъ нѣкои формалности. Отъ тука слѣдва, че и второто касационнно оплакване е неоснователно, и 3) третото касационно оплакване е основателно, защото чл. 621 отъ Гражданското сѫдопроизводство прѣдвижда унищожение на цѣлото производство, а не само на часть отъ производството; унищожение на производството значи унищожение на инстанцията, въ смисъль, че ако дѣлото е въ първата инстанция, унищожава се цѣлото производство на тази инстанция, а ако е въ втората — унищожава се цѣлото производство на втората инстанция и остава въ сила рѣшението на първата инстанция. Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, като не унищожилъ цѣлото производство на втората инстанция, а е оставилъ въ сила задочното рѣшение на сѫщата инстанция отъ 19 май 1886 год., подъ № 132, съществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже не се е съобразилъ съ прѣдписанието на закона.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 201, отъ 17 мартъ 1904 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ *114* — (*857*) — *28 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 246, по описа за 1902 год., на Екатерина х. Андреева, отъ гр. Пещера, съ Мария Алексова, отъ сѫщия градъ, за недвижими имоти.* — Въ сѫдебното заседание се яви адвокатътъ Г. Калинковъ, повѣреникъ на касаторката Екатерина х. Андреева.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж: Мария Алексова, отъ гр. Пещера, съ прошение до Пещерския мирови сждия, завела искъ противъ Катетерина х. Андреева, отъ сжщия градъ, за правособственость на една кжща и едно лозе, подробно описани въ исковото ѝ прошение, които послѣдната за дългъ на синоветѣ ѝ Костадинъ и Иванъ Алексови, турнала на публиченъ търгъ и се присждили върху ѝ, и поискала да се признае за собственица и да се осжди отвѣтницата да ѝ ги прѣдаде, като ѝ заплати и разноскитѣ. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 13 ноември 1900 год., подъ № 1434, призналъ продажбата върху сжщитѣ имоти за недѣйствителна. Отвѣтницата е апелирала прѣдъ Татарпазарджишкия окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ обясненията на странитѣ се вижда, че възивницата за дългъ на Костадинъ и Иванъ Алексови, е туриала на публиченъ търгъ една кжща и едно лозе, като собственость на длъжницитѣ, които се присждили върху нея, възивницата, за които се снабдила съ крѣпостни актове; проданьта на недвижими имоти се счита за недѣйствителна, когато се докаже, че недвижимиятъ имотъ не е принадлежалъ на длъжника; отъ извършеното мѣстно дознание напълно се установява, че продаденията имотъ за дългъ на Костадинъ и Иванъ Алексови не е принадлежалъ на послѣднитѣ, а на възиваемата, която го притежавала и владѣяла по наслѣдство отъ майка си, и че тѣ сж живѣли въ кжщата и сж обработвали лозето, не като собственици, а като синове на възиваемата. Това така установено, явно става, че продаденията имотъ не е принадлежилъ на длъжницитѣ и мировиятъ сждия правилно е призналъ продажбата за недѣйствителна, така щото обжалваното рѣшение слѣдва да се потвърди“, — съ рѣшението си отъ 18 декември 1901 год., подъ № 361, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Екатерина х. Андреева подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 58, 59 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство, защото допусналъ съ мѣстно дознание да се доказва собствеността на недвижимъ имотъ.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ рѣшението на Татарпазарджишкия окр. сждъ се вижда, че той е приелъ възъ основа на извършеното мѣстно дознание, че възиваемата е била собственица на спорния имотъ, като го е получила по наслѣдство отъ майка си Обаче, по силата на чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство, мѣстното дознание е прѣдвидено като доказателство за установяване границитѣ на недвижимитѣ имоти, правото на собственость върху тѣхъ даже и по давностно владѣние, за което се допуща разпитване на свидѣтели, съгласно съ чл. 325 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство. При тия обстоятелства, Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ като е допусналъ съ мѣстно дознание да се доказва собствеността на спорния недвижимъ имотъ, е постжпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Татарпазарджишкия окр. сждъ № 361, отъ

Digitized by Google

18 декемврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ връзка съ чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 702 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окр. сждъ.

№ 115 — (866) — 8 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ, прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 256, по описа за 1902 год., на Йорданка Бърборска, отъ гр. Вратца, съ Томаица Ил. Ангелова, отъ сжщия градъ, за 800 лева.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Томаица Ил. Ангелова, отъ гр. Вратца, завела искъ противъ Юрданка Бърборска, отъ сжщия градъ, за 800 лева, отъ двойна неустойка, вслѣдствие продажбата на една кжща. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. Ищцата е апелирала прѣдъ Вратчанския окр. сждъ, който съ рѣшението си отъ 27 и 28 септемврий 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „отвѣтницата, чрѣзъ повѣреника си К. Барзовъ, признава, че е имало договоръ за покупка-продажба на една кжща между довѣрителката му и ищцата, признава, че тя е получила отъ ищцата 400 лева капара, но счита довѣрителката си за неотговорна по тая сума, защото ищцата получила за сжщата сума полица отъ дъщеря ѝ — Мара Бърборска; 2) освѣнъ признанието на отвѣтницата за продажбата има и показания на свидѣтели х. Ц. х. Димова, Кета Занкина и Хр. Ганчовъ, които установяватъ, че съгласието на странитѣ за продажбата на кжщата се е постигнало, че ищцата е броила 400 лева капаръ на отвѣтницата; 3) договорътъ за продажбата е разваленъ по искането на Юрдана Бърборска, която съ протеста си отъ 26 августъ 1900 год. поканила ищцата да опразни кжщата, защото ѝ била потрѣбна и ако това не направи да ѝ заплаща 500 лева наемъ; 4) отъ положената рѣшителна клетва отъ ищцата се установява, че сумата 400 лева е броена за (капаръ) неустойка на Юрдана Бърборска и за тая неустойка не е получила полица отъ дъщерята на отвѣтницата М. Бърборска, и 5) по чл. чл. 114 и 122 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, страната която не е нарушила задължението, има право да иска двойно дадената отъ нея сумата при сключване на договора и отъ тѣзи постановления като изхожда, сждътъ намира искътъ на ищцата напълно основателенъ и доказанъ, въ размѣръ на 800 лева, за това осжжда отвѣтницата на тая сума на лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото". — Срещу това рѣшение Юрданка Бърборска подава касационна жалба и се оплаква, че Вратчанскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 239 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е допусналъ прѣдложената отъ повѣреника ѝ рѣшителна клетва и положена отъ противната страна, когато той (повѣреникътъ) не е билъ упълномощенъ специално и съ подобно право.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 239 отъ Гражданското сѫдопроизводство постановява, че ако на повѣреникътъ се прѣдоставя право *да дава рѣшителна клетва*, то това право трѣбва да бѫде изразено ясно и положително въ довѣреностьта, въ противенъ случай, повѣреникътъ не се признава упълномощенъ за такава работа. Отъ дѣлото обаче се вижда (протоколъ на окр. сѫдъ отъ 27 септемврий 1901 год.), че повѣреникътъ на възиваемата (сега касаторка) е прѣдложилъ на противната страна рѣшителна клетва, която тая послѣдната е приела и положила, безъ той (повѣреникътъ) да е ималъ специяльна довѣреность за тая цѣль, както това изисква горѣцитираната статия. Щомъ, слѣдователно, Вратчанскиятъ окр. сѫдъ е допусналъ така прѣдложената клетва безъ да провѣри — дали повѣреникътъ, който я прѣдложилъ, е ималъ подобно право, то е нарушилъ сѫществено сѫщата статия, за това и оплакването на касаторката, направено въ тая смисъль, се явява за основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окржженъ сѫдъ отъ . . . септемврий 1901 год, защото е нарушенъ чл. 239 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *116 — (868) — 31 октомврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо граждснско отдѣление, на осемнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдсѣдателя *гражданско дѣло № 260, по описа за 1902 г., на Сивчо х. Парашковъ, отъ гр. Лѣсковецъ, съ Иванъ х. Парашковъ, отъ сѫщия градъ, за 1/6 часть отъ кѫща.* — Въ сѫдебното заседание се яви Хр. Ковачевъ, повѣреникъ по прѣдовѣрне на касатора Сивчо х. Парашковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 19 януарий 1900 год. до Лѣсковския мирови сѫдия, Иванъ х. Парашковъ, отъ гр. Лѣсковецъ, моли да се осѫди братъ му Сивчо х. Парашковъ, отъ сѫщия градъ, на 1/6 часть отъ кѫщата, находяща се въ гр. Лѣсковецъ, махала „св. Димитъръ", останала въ наслѣдство отъ покойната имъ майка Мила Маринова х. Парашкова, или стойностьта ѝ 400 лева. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си подъ № 160, отъ 24 февруарий 1900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Търновския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ духовното завѣщание съ дата 11 януарий 1888 год., приложено къмъ дѣлото на Лѣсковския мирови сѫдия, се вижда, че Мила Маринова х. Парашкова завѣщава всичкото си движимо и недвижимо имущество на сина си Сивча. х. Парашковъ, а слѣдъ смъртьта си е оставила още 5 души свои законни наслѣдници. Отвѣтникътъ въ първата инстанция е призналъ, че е стопанинъ на въпросната кѫща на основание едно завѣ-

Digitized by Google

щание отъ покойната му майка, но понеже наслѣдодателката Мила Маринова х. Парашкова не е имала право да лишава останалитѣ наслѣдници отъ наслѣдство, то въ такъвъ случай ищецътъ има пълно право да дири частьта си. Като е така рѣшението на Лѣсковския мирови сѫдия се явява неоснователно, вслѣдствие на което подлежи да се отмени", — съ рѣшението си отъ 1 октомврий 1901 год., подъ № 309, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Сивчо х. Парашковъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 58, 107, 282, 356, 376, 378 и 384 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чл. 102 отъ Екзархийския уставъ и чл. 106 отъ Закона за наслѣдството, защото отъ завѣщанието се виждало, че завѣщателката била прѣдвидѣла наслѣдственъ дѣлъ и за другитѣ наслѣдници, защото не обсѫдилъ завѣщанието точно споредъ закона, защото го игнорираль и не му далъ никакво значение и защото не констатиралъ, че съ него се надминавала разполагаемата часть.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣренника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ рѣшението на окржжния сѫдъ се вижда, че той не е далъ никаква сила на завѣщанието, прѣдставено по дѣлото, на това основание, че то лишавало нѣкои отъ наслѣдницитѣ на покойната отъ наслѣдство. Прѣди всичко, това съображение на сѫда не се оправдава отъ духовното завѣщание, отъ което се вижда, че завѣщателката не е лишила наслѣдницитѣ си отъ наслѣдство. На второ мѣсто, казаното съображение не почива на закона, тъй като нигдѣ въ него не е прѣдвидено, че завѣщанието губи своята сила, ако съ него наслѣдодателката е оставила имотитѣ само на едного или нѣколко души отъ своитѣ наслѣдници по закона. Въ тоя случай, и по Закона за наслѣдството и по старитѣ закони, завѣщанието не може да накърни само законнитѣ части на наслѣдницитѣ, които имать такава часть, но си запазва силата спрѣмо разполагаемата часть на завѣщателката. При тия обстоятелства, Търновскиятъ окржженъ сѫдъ, като не разрѣшилъ дѣлото отъ тая гледна точка и като не е далъ никаква сила на завѣщанието само за това, че то лишавало останалитѣ наслѣдници отъ наслѣдство, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окржженъ сѫдъ № 309, отъ 1 октомврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *117 — (879) — 2 ноемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ,

Digitized by Google

при секретаря Никола Найденовъ и въ присъствието на прокурора Д. Миновъ, слуша доложеното отъ Прѣдсѣдателя *гражданско дѣло № 278, по описа за 1902 год., на Нака Пейчовъ, отъ с. Чепърлинци, Царибродска околия, съ Станойка Тричкова, отъ сжщото село, за недвижими имоти.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Станойка Тричкова, съ заявление до Царибродския мирови сждия отъ 3 януарий 1898 год., заявила искъ противъ Нако Пейчовъ и Тричко Стояновъ, отъ с. Чепърлинци, за вдигане неправилно наложенъ запоръ върху нѣколко кжса ниви и ливади. Мировиятъ сждъ отхвърлилъ искътъ на ищцата. Послѣдната апелирала прѣдъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „тжителката твърди, че въпросниятъ имотъ тя го била купила отъ мжа си Тричко Стояновъ за сума 1000 лева и че това е станало прѣзъ 1897 година. За доказателство прѣдставлява продавателенъ записъ, който е завѣренъ отъ мировия сждия въ гр. Царибродъ; 2) отвѣтникътъ Нако Пейчовъ възразява, че той наложилъ запоръ на въпросния имотъ за дългъ на мжа на тжителката Т. Стоянова и че въпросниятъ имотъ е собственость на Т. Стояновъ, касателно продавателниятъ записъ той не може да се вземе въ внимание, защото е иконсмиченъ, направенъ между мжъ и жена, което се виждало отъ разпитанитѣ свидѣтели; 3) за да се признае да ли продавателниятъ записъ е икономиченъ, трѣбва да се види кога е той издаденъ. Отъ писмото на сждебния приставъ отъ 2 януарий 1898 год., което се намира при дѣлото, се вижда, че запорътъ е наложенъ прѣзъ 1898 год.. а отъ завѣрената дата на продавателния записъ 2 декемврий 1897 год., се установява, че прѣди да се наложи запора, имотътъ е билъ вече прѣхвърленъ върху тжителката. Щомъ това е така, то слѣдва да се приеме, че отвѣтникътъ е наложилъ запоръ на чуждъ имотъ, и 4) мировиятъ сждия е допусналъ свидѣтели да се разпитатъ, то сждътъ като има прѣдъ видъ чл. чл. 225 и 226 отъ Гражданското сждопроизводство, които не допущатъ да се опровергава съдържанието на писменъ документъ съ свидѣтелски показания освѣнъ когато актътъ е изгубенъ и др., то показанията имъ не могатъ да се иматъ прѣдъ видъ. Въ случая сждътъ намира, че апелаторката доказва съ продавателния записъ, че тя е собственица на имота, на когото е наложенъ запора. Щомъ това е така рѣшението на мировия сждия слѣдва да се отмѣни, като се осждятъ отвѣтницитѣ да заплатятъ на апелаторката станалитѣ по дѣлото разноски, понеже тѣ губятъ процеса“, — съ рѣшението си отъ 15 февруарий 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Нако Пейчовъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ по това дѣло нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не му допусналъ да доказва съ свидѣтели симулативностьта на прѣдставеното отъ ищцата продавателно, като той не е страна въ договора, а трето лице.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ рѣшението на окржжния сждъ се вижда, че сегашниятъ касаторъ е искалъ съ свидѣтели да доказва симулативностьта на про-

Digitized by Google

давателния актъ, прѣдставенъ отъ трето лице, жената на неговия длъжникъ, за дългъ на когото сж били секвестирани спорнитѣ имоти и че окржжниятъ сждъ не е допусналъ това доказателствено срѣдство възъ основа постановленията на чл. чл. 225 и 226 отъ Гражданското сждопроизводство. Тия членове отъ Гражданското сждопроизводство сж очевидно погрѣшно цитирани отъ окржжния сждъ вмѣсто чл. чл. 325 и 326 отъ Гражданското сждопроизводство, които именно уреждатъ въпроса, а споредъ чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство само на странитѣ, които сж участвували въ извършване на документа, не се позволява да искатъ съ свидѣтели да доказватъ симулативностьта на писменитѣ актове, сключени отъ тѣхъ, а не и на третитѣ лица, какъвто е касаторътъ. Третитѣ лица прочее, могатъ съ всичкитѣ доказателствени срѣдства да доказватъ, че актоветѣ, които имъ се противопоставятъ сж симулативни. За това Софийскиятъ окржженъ сждъ, като е приелъ, че и третитѣ лица не могатъ да оборватъ съ свидѣтели съдържанието на писменитѣ актове, е постжпилъ въпрѣки закона и съ това е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 26 февруарий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ *118 — (887) — 2 ноември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лаваръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 663, по описа за 1904 год., на Мехмедъ х. Тахировъ, отъ гр. Русе, срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сждъ отъ 8 априлъ 1904 година.* — Въ заседанието се яви отвѣтникътъ по касация, съ повѣреника си адвокатътъ С. П. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 12 февруарий 1903 год., Николай Тодоровъ Икономовъ, отъ гр. Русе, заявилъ прѣдъ Русенския окр. сждъ искъ противъ Мехмедъ х. Тахировъ Свищовлу, отъ сжщия градъ, за подѣлба на сдружески недвижимъ имотъ. Русенскиятъ окр. сждъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 13 декемврий 1903 год. опрѣдѣлилъ: „воденицата съ притежание на Мехмедъ х. Тахировъ Свищовлу и Никола Т. Икономовъ, отъ гр. Русе, находяща се въ землището на село Красенъ, мѣстностьта „Куру-Алтж", съ общо пространство дворъ и градина 7500 кв. метра, при съсѣди: Сънджакъ-Дермени и рѣката Ломъ, отъ 5 камъка, да се подвъргне на публична продань съ първоначална оцѣнка 20.000 лева". Противъ това протоколно опрѣдѣление Мехмедъ х. Тахировъ подалъ частна жалба въ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: — „че

Digitized by Google

както се вижда отъ книжата по дѣлото, Никола Т. Икономовъ е искалъ подѣлбата на една воденица която съдружнически притежава съ тжителя — Мехмедъ х. Тахировъ, че споредъ заключението на експерта този имотъ не е подѣлимъ, то по чл. 237 отъ Закона за наслѣдството, дава се право да се подѣли, право което се дава и на съдружници, както това прѣдвижда чл. 482 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тъй като както се каза и по-горѣ, имотътъ не е подѣлимъ", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 8 априлъ 1904 год. потвърдилъ онова на окржжния сждъ. — Срещу това протоколно опрѣдѣление Мехмедъ х. Тахировъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 1060, 1072, 1174, 1178, 1180 и 1184 отъ Отоманския граждански законъ и неправилно е приложилъ въ случая разпорежданията на чл. 482 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 237 отъ Закона за наслѣдството, защото е допусналъ да се продаде имотътъ на публиченъ търгъ, когато е трѣбвало да се ржководи въ конкретния случай отъ цитиранитѣ по-горѣ членове отъ Отоманския граждански законъ, споредъ които такива имоти не се продаватъ, но стопанитѣ могатъ да искатъ подѣлата на ползитѣ отъ състопанския имотъ чрѣзъ правото на изреждане, толкозъ повече не може да има приложението си чл. 482 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тъй като тукъ не се касае за дѣлба между съдружници, когато е прѣкратено дружеството.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на отвѣтниковия по касация повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: касационната жалба на Мехмедъ х. Тахировъ съ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 1060, 1072, 1174, 1178, 1180 и 1184 отъ Отоманския граждански законъ и неправилно е приложилъ въ случая чл. 237 отъ Закона за наслѣдството и чл. 482 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като е допусналъ да се продаде съдружническиятъ имотъ на публиченъ търгъ, когато е трѣбало да стане подѣлата му съгласно цитиранитѣ членове отъ Отоманския граждански законъ чрѣзъ правото на изреждане, — трѣбва да се признае и въ 5 тѣхъ й точки за неоснователно и като такава да се остави безъ послѣдствие, защото тая материя — подѣлата на съдружническитѣ имоти — трѣбва да се регулира не съгласно разпореждането на Отоманския граждански законъ, а споредъ прѣдписанието на Закона за задълженията и договоритѣ, който законъ отмѣнява въ тая часть постановленията на първия законъ и прокарва принципа, че никой съдружникъ не може да се принуди да държи вечно единъ имотъ въ съдружие съ другиго. Че Закона за задълженията и договоритѣ отмѣнява въ тая часть Отоманския граждански законъ, това се вижда отъ обстоятелството, че споменатитѣ по-горѣ членове отъ тоя послѣдния законъ се намиратъ въ раздѣла за „общество или дружество", която материя се третира и отъ Закона за задълженията и договоритѣ, който въ чл. 668 изрично постановява, че отмѣнява всичкитѣ до сега сжществующи наредби по прѣдметитѣ прѣд-

Digitized by Google

видени въ него, слѣдователно, разпорежданията на тоя законъ, който е по-новъ, трѣбва да се прилагатъ по въпроса за прѣкратяването на дружествата, а не разпорежданията на Отоманския законъ, който е отмѣненъ, както се каза, въ това отношение.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Мехмедъ х. Тахировъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сждъ отъ 8 априлъ 1904 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 119 — (902) — 6 ноемврий 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия състатъ: Прѣдседатель; Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 359, по описа за 1902 год., на Георги Гузелски, отъ гр. Видинъ, срещу рѣтението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 14 февруарий 1902 год., подъ № 11.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Т. Тодоровъ, повѣреникъ на касатора Г. Гузелски.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Видинското черковно настоятелство съ искова молба отъ 1 мартъ 1899 год., заявило прѣдъ Видинския окр. сждъ искъ противъ Георги Гузелски и порѫчителя му Пунчо Стояновъ, отъ гр. Видинъ, за 7246 лева и 65 ст. златни — остатъкъ отъ арѣнда на мѣстото, називаемо „Св. Петъръ", споредъ договора имъ отъ 10 октомврий 1891 година. Отвѣтникътъ е заявилъ насрѣщенъ искъ за 8000 лева загуби отъ недоизсичане около 1000 дюлюма гора. Видискиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 155/99 год. уважилъ искътъ въ размѣръ на 6046 лева и 65 ст., а останалата часть на искътъ, както и насрѣщниятъ искъ за 8000 лева отхвърлилъ. Отвѣтната страна е апелирала прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си № 11, отъ 14 февруарий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „ищецътъ дири отъ отвѣтника 7246 лева и 65 ст. златни — остатъкъ отъ наемъ на недвижимъ имотъ „Св. Петъръ"; 2) отвѣтникътъ не признава този дългъ, защото той изплатилъ за смѣтка на настоятелството 1200 лева и защото срѣщналъ спѫнка въ сѣченето на гора отъ около 1000 дюлюма, която влазяла въ наетия имотъ, но му възпрѣпятствували трети лица, които имали документи за тази гора; 3) обаче, въ договора за наемъ отъ 1 октомврий 1891 год. въ т. 6 е казано, че наемателътъ нѣма право да дири никакво обезщетение, нито се освобождава отъ задълженията си по договора, ако се срѣщне каквито и да е безусловни спѫнки, отъ когото и да е при ползуването отъ наетата мѣстность, но ако подигнатъ трети лица сждебни дѣла противъ наемателя, той ще съобщава за това на настоятелството, което ще влиза вмѣсто него като отвѣтна страна. Тази точка на договора повтаря наредбата на чл. 347 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; 4) отъ прѣдставенитѣ протести и отговори на тѣхъ се вижда, че Гузелски прѣзъ врѣмето, когато е траялъ дого-

Digitized by Google

воръть, срѣщналъ прѣпятствие въ сѣченето на гора отъ около 1000 дюлюма, но, съгласно съ контракта, той е билъ длъженъ самъ да отстрани нарушителитѣ на ползуването му, напримѣръ чрѣзъ завеждане искове за нарушено владѣние, за да се освободи отъ плащане наема, той трѣбваше да докаже, че сж завели противъ него или настоятелството искъ за собственость, та отъ това да му се е побъркало на ползуването, но такива доказателства той не прѣдстави. Ето защо нѣматъ никакво значение за дѣлото документитѣ за собственость, прѣдставени отъ частни лица; 5) като е неоснователно възражението на отвѣтника по иска, то само отъ себе си сѫ явява неоснователенъ и насрѣщния му искъ, защото настоятелството не е нарушило договора, та да му плаща обезщетение, и 6) правилно е обаче отъ исковата сума да се спаднатъ 1200 лева, заплатени отъ отвѣтника; това спадане трѣбва да стане по чл. 3 на договора". — Отвѣтникътъ Георги Гузелски подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 629, въ свързка съ чл. 48 отъ Гражданското сждопроизводство и съ чл. 347 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото, както констатирва, че 1000 дюлюма отъ наетата гора останали неизползувани поради прѣпятствия отъ страна на трети лица, неправилно е счелъ, че наемателтъ е билъ длъженъ да отстрани това прѣпятствие чрѣзъ искъ за нарушено владѣние, макаръ и той да е твърдѣлъ, че нарушителитѣ сж претендирали право на собственость върху имота и защото неправилно е счелъ, че, за да имало troubles de droit непрѣмено трѣбвало третитѣ лица да сж завели искъ за право на собственость противъ наемателя.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: по тълкуването на чл. 347 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, неправилно съображава апелативния сждъ, че наемателтъ самъ е длъженъ да завежда искове за нарушено владѣние, за да отстрани нарушителитѣ на ползуването му, наемателтъ не владѣе отъ свое име; той владѣе отъ името на наемодавеца, както изрично казва и чл. 348 отъ сжщия законъ; слѣдователно, той не може *самъ* — отъ свое име — да заявява искове за нарушено владѣние, а трѣбва да привлѣче наемодавеца, въ случай на искъ отъ трети лица, било за нарушено владѣние, било за сервитотно право, или да покани наемодавеца да заяви искъ за възстановление владѣнието, въ случай, че то му се наруши отъ трети лица, които „претендиратъ да иматъ нѣкакво право върху наетия имотъ" (чл. 348). Безпокойствията които могатъ да се причиняватъ на наемателя сж два вида: 1) безпокойствия отъ самоправни дѣйствия на трети лица, безъ притезание за нѣкакво право върху наетия имотъ (troubles de fait), и 2) безпокойствия отъ самоправни дѣйствия на трети лица, които притежаватъ нѣкакво право върху наетия имотъ (troubles de droit) чл. 347 ал. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, говори за първия видъ безпокойствия; тѣзи безпокойствия наемателтъ е длъженъ самъ да отстрани, като заявява искове, но не за нарушено владѣние, а за врѣди и загуби противъ третитѣ лица, които му ги причиняватъ. Съ безпокойствията на втория

Digitized by Google

видъ се занимава чл. 348 отъ сжщия законъ. Сжщиятъ сждъ неправилно тълкуване дава на втората алинея на чл. 347 отъ речения законъ, като счита, че наемателятъ може самъ да брани наетия имотъ противъ искъ за правособственость на сжщия имотъ. Съ думитѣ „стига само нарушението и прѣпятствието да сж били съобщени на наемодавеца", речената алинея иска да каже, че въ случай на искъ за право на собственость върху имота, наемодателятъ трѣбва да съобщи на наемодавеца за да си той защищава собствеността, защото, ако не я защити, ще трѣбва да прѣтърпи и едно намаление на наемната цѣна. Съ това двояко неправилно тълкуване на закона, върху който се основава обтжженото рѣшение, сжществено нарушава чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка на чл. 347 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и за това не може да му се отдаде сила на сждебенъ актъ, вслѣдствие на което и касационното оплакване трѣбва да се признае за основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 14 февруарий 1902 год., подъ № 11, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 347 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *120 — (912) — 9 ноемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и седми октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 373, по описа за 1902 год., на свещеникъ Георги Митевъ, отъ с. Дервентъ, съ Христосъ Гочовъ, отъ сжщото село, за една нива.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: свещеникъ Георги Митевъ, отъ с. Дервентъ, Борисовградска околия, като излага, че съ частенъ актъ отъ 24 февруарий 1888 год. притежавалъ една нива по покупка — продажба отъ Василъ Куртевъ, която засвоилъ Христо Гочевъ, молилъ Борисовградския мирови сждия да бжде осжденъ този послѣдниятъ да му отстжпи тая нива. Отвѣтникътъ възразилъ, че той притежавалъ сжщата нива съ частенъ продавателенъ актъ отъ 1 януарий 1896 год. отъ сжщия Василъ Куртевъ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По възивъ на Хр. Гочевъ дѣлото е постжпило за разглеждане въ Хасковския окр. сждъ, който за разрѣшението му като взелъ прѣдъ видъ: „съ апелираното рѣшение Хр. Гочевъ — сега апелаторъ, е осжденъ да отстжпи и прѣдаде на свещеникъ Георги Митевъ и двамата отъ село Дервентъ, една нива отъ 4 декара и 8 ара, находяща се въ Дервенско землище, мѣстността „Геренъ-Тавшановия Бунаръ", до съсѣди: Янко и Колю Жекови, Петко Калиновъ, мера и шосе, като му заплати 8 лева и 60 ст. разноски за сждебни и по водене на дѣлото, както и за даденитѣ му

Digitized by Google

на свидѣтелитѣ 3 лева, а апелаторътъ както въ възивната си жалба, така и въ днешното заседание моли да се разпитатъ свидѣтелитѣ, че той добросъвѣстно е работилъ въпросната нива, която е била напусната отъ възиваемия, че акта, ако и съ по-нова дата, трѣбва да бѫде прѣдпочетенъ отъ онзи на възиваемия, понеже законътъ при който е билъ издаденъ продавателниятъ актъ на възиваемия, не е давалъ правото на собственость, а само е раждалъ това право, а по сѫдебенъ редъ сѫ се признавали собственицитѣ на недвижими имоти, моли отмѣнението на рѣшението и осѫждането възиваемия на всичкитѣ разноски по дѣлото; отъ прѣдставеното продавателно съ дата 24 февруарий 1888 год. се вижда, че въпросната нива е била продадена на възиваемия свещеникъ Георги Митевъ отъ Василъ Куртевъ и двамата отъ с. Дервентъ, а отъ продавателното съ дата 1 януарий 1896 год. се вижда, че сѫщиятъ В. Куртевъ продава сѫщата нива на възивника Христо Гочевъ, разгледани тѣзи два акта да имъ се даде тѣхната доказателствена сила, трѣбва да видиме кои закони сѫ били въ сила при съставянето имъ. Продавателното на възиваемия свещеникъ Горги Митевъ е съставено когато е билъ въ сила за прѣхвърлянето право на собственость или полѫването му отъ недвижимъ имотъ Закона за нотариуситѣ и мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариялни дѣла отъ 26 януарий 1885 год., споредъ който законъ прѣхвърлянето или полѫването на правото на собственость става чрѣзъ писмени актове, извършени отъ нотариуситѣ или мировитѣ сѫдии, гдѣто се намира недвижимия имотъ, а прѣхвърляне съ домашни актове това право не се прѣцвижда въ закона, по-послѣ понеже е имало и такива прѣхвърляния, законодателътъ издалъ единственъ членъ прѣзъ 1891 год. 15 януарий, въ който се казва, че подобни покупки — продажби раждатъ правото на собственость, ако трети лица нѣматъ придобити крѣпостни права, а сѫдилищата по тѣзи продажбени договори издаватъ рѣшения за прѣминаването право на собственость, отъ което иде да се заключи, че ако свещеникъ Георги Митевъ — възиваемиятъ е искалъ да стане собственикъ на нивата, която фигурира въ продавателното му отъ 24 февруарий 1888 год., трѣбвало да се обърне къмъ сѫдилищата за да иска да бѫде признатъ за собственикъ съ рѣшение, ако, разбира се трети лица не бѣха придобили крѣпостни права, щѣше да бѫде признатъ за собственикъ; въ случая той не правилъ това, а сега имаме въ сила отъ 3 декемврий 1892 год. Закона за задълженията, въ който законъ прѣдписанията на чл. 219 опрѣдѣля, че правото на собственость може да бѫде прѣхвърлено съ нотариялень или частенъ писменъ актъ, слѣдователно, продавателното съ дата 1 януарий 1896 год. е било издадено, когато е билъ въ сила Закона за задълженията и договоритѣ и правото на собственость може да се добие съ подобни актове; що се отнася до разпитанитѣ свидѣтели подъ клетва прѣдъ мировия сѫдия на 5 октомврий Техо Гочевъ и Томо Поповъ и свидѣтелитѣ Коста Атанасовъ и Янко Христозовъ безъ клетва въ заседанието на 17 октомврий не могатъ да иматъ никакво значение, защото възиваемиятъ споредъ оцѣнка на продавателното отъ 24 февруарий 1888 год., която му дава сѫдътъ, никога не е добилъ правото на собственость, напротивъ отъ продавателното на въз-

Digitized by Google

зивника съ дата 1 януарий 1896 год. това право принадлежи на друго лице, вслѣдствие на което слѣдва да се признае, че искътъ на свещеникъ Георги Митевъ — въззиваемиятъ, първоначалниятъ ищецъ, заведенъ противъ въззивника Хр Гочевъ за правособственость на една нива отъ стойность 102 лева около 4·8 декара, находяща се въ Дервентското землище, въ мѣстностьта „Геренъ-Тавша-Нови-Бунаръ", при съсѣди: Янко и Колю Жекови, Петко Калиновъ, мера и шосе, слѣдва да се отхвърли, като недоказанъ и неоснователенъ, а издаденото рѣшение на Борисовградския мирови сѫдия отъ 5 октомврий 1899 год., като неправилно издадено, да се отмѣни, като се осѫди въззиваемиятъ първоначалниятъ ищецъ свещеникъ Георги Митевъ да заплати на Христо Гочевъ станалитѣ по дѣлото разноски", — съ рѣшението си отъ 28 октомврий 1900 год., подъ № 204, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и вмѣсто него постановилъ: „искътъ на свещеникъ Георги Митевъ, отъ с. Дервентъ, заведенъ противъ Христо Гочевъ, отъ сѫщото село за правоспособность на нива отъ стойность 102 лева, се отхвърля, като недоказанъ и неоснователенъ. Осѫжда свещеникъ Георги Митевъ да заплати на Хр. Гочевъ 40 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски и за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение свещеникъ Георги Митевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Хасковскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 107 и 376 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото далъ неправилна оцѣнка на частния му продавателенъ актъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ втората алинея на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ се вижда, че ако единъ и сѫщъ имотъ е билъ продаденъ на разни купувачи по частенъ редъ, собствеността ще принадлежи на онзи, който прѣдстави частенъ писменъ актъ съ по-прѣдишна дата. Като е такъвъ разумѣтъ на закона, сѫдътъ е трѣбвало по настоящето дѣло да признае за собственикъ на спорната нива ищецътъ свещеникъ Георги Митевъ, защото неговиятъ частенъ продавателенъ актъ е съ по-прѣдишна дата. Съображението на сѫда, че купувачътъ свещеникъ Георги Митевъ, като не се е обърналъ къмъ сѫда за признаване правото му на собственость съ рѣшение върху прѣдметната нива, губилъ правото си, не е основателно, защото законътъ за домашнитѣ продажби отъ 1891 год. прѣхвърля собствеността и безъ такова сѫдебно рѣшение; стига трети лица да нѣматъ придобити крѣпостни права върху сѫщия имотъ, каквито отвѣтникътъ нѣма. И тъй, щомъ като прѣдметната нива е продадена на ищеца и на отвѣтника съ частни актове и щомъ като актътъ на ищеца е съ по-прѣдишна дата, Хасковскиятъ окржженъ сѫдъ е трѣбвало да признае за собственикъ ищеца и по Закона за домашнитѣ актове отъ 1901 год. и по Закона за задълженията и договоритѣ, при дѣйствието на който е заявенъ искътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ намира оплакването на касатора за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство основателно и за това **опрѣдѣлява**: рѣше-

Digitized by Google

нието на Хасковския окръженъ сѫдъ № 204, отъ 28 октомврий 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окръженъ сѫдъ.

№ *121 — (916) — 9 ноември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и седми октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 378, по описа за 1902 год., на Милчо Илиевъ, отъ с. Богьовци, срещу рѣшението на Софийския окръженъ сѫдъ. № . . , отъ 16 ноември 1901 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата сѫ: Милчо Илиевъ, отъ с. Богьовци, заявилъ прѣдъ четвъртия Софийски мирови сѫдия искъ противъ Григоръ Поповъ и Георга Пенчинъ, отъ сѫщото село, за вдигане запоръ отъ една нива, която ищецътъ билъ купилъ отъ послѣдния отвѣтникъ за дългъ, на когото пъкъ наложилъ запоръ първиятъ отвѣтникъ — неговъ взискатель. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си № 524/901 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ е апелиралъ прѣдъ Софийския окръженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 16 ноември 1901 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отъ петиторната часть на исковата молба на ищеца — апелаторъ по настоящето дѣло Милчо Илиевъ, както и обясненията му дадени въ течение на процеса явствува, че искътъ е възбуденъ на основание чл. 976, респективно съ чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за вдигане запоръ отъ една нива въ стойность 200 лева и подробно означена въ обстоятелствата на настоящето рѣшение. Главната слѣдователно претенция на апелатора по това дѣло се заключава въ това, че понеже съ частенъ актъ отъ 25 февруарий 1900 год. и по силата на чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, прѣобрелъ правото на собственость на въпросната нива, то въззиваемиятъ Григоръ Поповъ слѣдъ тая дата, като наложилъ запоръ за обезпечение на своето вземане спрѣмо Георга Пенчинъ, неправилно билъ наложилъ този запоръ, защото Г. Пенчинъ още на 25 февруарий 1900 год. прѣстаналъ да бѫде собственикъ на прѣдметната нива. Вѣрно е наистина, че прѣхвърленото право на собственость или на друго нѣкое вѣщно право върху недвижимъ имотъ, може да става и съ частенъ писменъ актъ (чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) и такава продажба еднакво, както и оная извършена съ нотариаленъ актъ, въ очитѣ на закона е дѣйствителна, обаче, за да могалъ да се уважи искътъ на ищеца, така както е формулиранъ, той бѣше длъженъ да установи, че договорътъ за покупка — продажбата на процесната нива е сключенъ прѣди да бѫде наложенъ запорътъ, снемането на който днесъ се иска. Доказателства въ тази смисъль нѣма прѣдставени отъ днешния апелаторъ, а въ отсѫтствието на такива, искътъ на послѣдния се явява за неоснователенъ. Дѣйствително, ищецътъ се е домогвалъ

Digitized by Google

да установи това обстоятелство съ свидѣтелски показания, разпитани въ първата инстанция, обаче, сѫдътъ не имъ дава абсолютно никакво значение, защото доказването на подобни обстоятелства, могатъ да се доказватъ само съ писмени документи, въ конкретния случай съ описния протоколъ на сѫдебния приставъ. Въпъ отъ това даже и да се приеме за вѣрно, че запорътъ е билъ наложенъ подиръ продажбата, както се поддържа отъ апелатора, то въ тоя случай искътъ на ищеца пакъ се явява за неоснователенъ, защото както е видно отъ частния домашенъ актъ отъ 25 февруарий 1900 год., възъ който се базира искътъ, датата въ него (акта) не е завѣрена по установения отъ закона редъ, а по силата на чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство, частнитѣ домашни актове иматъ достовѣрна дата, срещу трети лица, само отъ деньтъ на заявяването. Видно е прочее, че въззивната жалба на апелатора е неоснователна и ще трѣбва да се остави безъ послѣдствие, като се потвърди рѣшението на мировия сѫдия, въ какъвто случай ищецътъ слѣдва да заплати на въззиваемия разноскитѣ по водене на дѣлото, за каквито послѣдниятъ претендира". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 218 и 219 отъ Закона за задължения и договоритѣ, въ свързка съ чл. чл. 378, 107, 629, 630 и 641 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че датата на единъ незавѣренъ домашенъ актъ е недостовѣрна и когато не се оспори — както билъ случая тукъ — отъ третитѣ лица, и 2) чл. чл. 10, 107, 130 и 641 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото датата на записа била провѣрена съ показанията на подписавшия се въ него свидѣтель, който е показалъ, че записътъ билъ направенъ тогава, когато датата му го посочва, а пъкъ другия тоже разпитанъ въ първата инстанция свидѣтель установилъ, че запорътъ билъ наложенъ подиръ продажбата.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) по настоящето дѣло отвѣтникътъ — взискатель не се е явилъ прѣдъ мировото сѫдилище, обаче, прѣдъ окржжния сѫдъ е възразилъ така: „ако ищецътъ бѣ купилъ имота прѣди възбраната, щѣше да има нотариялевъ актъ. Продажбата ие е дѣйствителна" (гледай протоколъ на окржжния сѫдъ при разглеждането на дѣлото). Прочее, Софийскиятъ окр. сѫдъ е ималъ основание да счита, че отвѣтникътъ — взискатель оспорява датата на прѣдставения отъ ищеца частенъ продавателенъ записъ, защото възражението на отвѣтника е че ищецътъ е купилъ имота подиръ възбраната, а е антидатиралъ записа съ съгласието, разбира се, на продавача, длъжникъ на отвѣтника — взискатель. Слѣдва да се признае първото касационно оплакване за неоснователно, и 2) ако можеше законно да се удостовѣрява датата на частнитѣ записи съ показанията прѣдъ сѫда на подписавшитѣ ги свидѣтели, нѣмаше чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство да изисква завѣрката да става отъ нотариуса, а второто касационно оплакване като игнорира прѣдписанието на тоя членъ, манифестира своята неоснователность.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Милчо Илиевъ, срещу рѣшението

Digitized by Google

на Софийския окржженъ сждъ № . . . отъ 16 ноември 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 122 — (929) — 11 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и девети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Кюранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 393, по описа за 1902 год., на Панайотъ С. Ковачевъ, отъ гр. Горна-Орѣховица, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ № 113, отъ 5 мартъ 1901 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: х. Панайотъ С. Ковачевъ, отъ гр. Горна-Орѣховица, заявилъ на 17 октомврий 1898 год. прѣдъ Горно-орѣховския мировия сждия искъ противъ Григоръ П. Кумановъ, отъ гр. Долна-Орѣховица, за възстановление владѣнието на двѣ ниви. Мировиятъ сждия съ рѣшението си № 1441/98 год. уважилъ искътъ, защото ищецътъ билъ въведенъ въ владѣнието на нивитѣ отъ сждебния приставъ на основание крѣпостнитѣ му актове, а отвѣтникътъ признавалъ, че е работилъ тия ниви въпрѣки това въвеждане. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ въ исковата си молба обяснява, че спорнитѣ ниви е купилъ на публиченъ търгъ отъ сждебния приставъ и че по надлежния редъ е билъ въведенъ въ владѣние отъ сждебния приставъ на 31 юлий 1898 год., и че подиръ това на 12 октомврий 1898 год. отвѣтникътъ му е нарушилъ владѣнието, като прѣоралъ нивитѣ, а отъ съдържанието на исковата молба е явно, че ищецътъ счита себе си фактически владѣтель на имотитѣ само поради въвеждането му въ владѣние отъ сждебния приставъ; 2) като има прѣдъ видъ горѣнаведеното обстоятелство, отъ една страна, и обясненията на отвѣтника отъ друга, че той е прѣоралъ нивитѣ прѣзъ октомврий 1898 год., но че той имъ е билъ фактическия владѣтель отъ прѣди 2—3 години, счита, че отвѣтникътъ не е нарушавалъ владѣнието на ищеца, защото фактически не е владѣлъ нивитѣ ищецътъ; въводителниятъ протоколъ на сждебния приставъ не доказва фактическо владѣние на единъ имотъ, освѣнъ до колкото противното на това не е установено отъ противната по дѣлото страна; а ищецътъ самъ признава, че фактически не е владѣлъ нивитѣ, а квалифицира това владѣние фактическо възъ основа на въводителния протоколъ; сѫщинскиятъ споръ между странитѣ е за правото на собственость, искътъ е неоснователенъ, и 3) разноскитѣ по дѣлото слѣдва да бѫдатъ възложени на ищеца, понеже по негова грѣшка сѫ причинени". — съ рѣшението си № 113, отъ 5 мартъ 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 48. 49. 107 и 1027 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че макаръ и да

Digitized by Google

билъ въведенъ въ владѣнието на имота отъ самия приставъ, това обстоятелство не давало фактическото му владѣние.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: чл. 48 отъ Гражданското сѫдопроизводство ако и да говори, че искъ за владѣние може да се прѣдявява само отъ лица, които сами или чрѣзъ свои прѣдставители сѫ владѣли имота, т. е. които се осланятъ на свое а не на прѣкарно владѣние, обаче тоя членъ подразбира че и отвѣтникътъ за да отклони такъвъ искъ, трѣбва да се осланя на свое а не на прѣкарно владѣние. Въвеждането въ владѣние на едно лице по сѫдебенъ редъ върху единъ недвижимъ имотъ като дава на туй лице юридическото дава му и фактическото владѣние върху тоя имотъ по начинъ, щото владѣнието отъ тоя моментъ се прѣхвърля върху него, а по-прѣжниятъ владѣтель прѣстава вече да владѣе отъ свое име — неговото владѣние се обърща въ прѣкарно. Съображението на Търновския окржженъ сѫдъ, че въводителниятъ протоколъ не доказва фактическото владѣние освѣнъ до колкото противното не се докаже, е неправилно съображение, защото чл. 1027 отъ Гражданското сѫдопроизводство изрично постановлява че, слѣдъ издаването на купувача крѣпостенъ актъ, прѣдава му се имота отъ пристава въ фактическото владѣние. Прочее, Търновскиятъ окржженъ сѫдъ като е счелъ въ случая че ищецътъ нѣмалъ фактическото владѣние на имота, макаръ и да е билъ въведенъ отъ пристава, е рѣшилъ дѣлото въпрѣки прѣдписанието на закона и съ това сѫществено е нарушилъ чл. 108 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което касационното оплакване е основателно за туй нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окржженъ сѫдъ отъ 5 мартъ 1901 год., подъ № 113, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ *123 — (934) — 14 ноември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо-гражданско отдѣление, на първи ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Ѓорановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 403, по описа ва 1902 год., на Начо Тодоровъ, отъ с Лѣтница, Ловчанска околия, съ Гина Тодорова. отъ сѫщото село, за наслѣдство.* — Въ заседанието се яви касаторътъ Начо (Танасъ) Тодоровъ, съ повѣреника си адвоката П. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 14 декември 1900 год., Иванъ М. Атевъ, отъ с. Лѣтница, като повѣреникъ на Гина Тодорова, отъ сѫщото село, заявилъ прѣдъ Ловчанския околийски мирови сѫдия искъ противъ Начо Тодоровъ, отъ сѫщото село, за $^2/_7$ части отъ 18 къса недвижимъ и други разни движими имоти, останали ней

Digitized by Google

по наслѣдство отъ баща ѝ Тодоръ Доневъ, находящи се въ землището на с. Лѣтница, съ граници подробно описани въ исковата молба, отъ стойность 948 лева. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 25 януарий 1901 год., подъ № 72, осждилъ отвѣтника да прѣдаде на Гина Тодорова по $^{2}/_{7}$ части отъ всичкитѣ недвижими имоти, указани въ исковата молба, а отъ движимитѣ по $^{2}/_{7}$ части отъ: 1 бѣлъ котелъ, 1 черъ котелъ, 1 тиганъ, 1 тенджерка, 1 черно котле, 1 бѣло котле, 1 качка за два казана — както и да ѝ заплати 77 лева и 30 ст. за разноски и водене на дѣлото. Другата часть отхвърлилъ. Недоволенъ отъ това рѣшение, Начо Тодоровъ подалъ апелативна жалба въ Ловчанския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че Иванъ М. Атевъ, отъ с. Лѣтница, като повѣреникъ на Гина Тодорова, отъ сжщото село, е прѣдявилъ искъ прѣдъ Ловчанския околийски мирови сждия противъ Начо Тодоровъ, тоже отъ с. Лѣтница, за $^{2}/_{7}$ части отъ имотитѣ, подробно изброени въ исковото прошение, останали ѝ въ наслѣдство отъ покойния ѝ баща Тодоръ Доневъ; 2) че отъ прѣдставения прѣписъ отъ акта за умиране № 140, съставенъ отъ кмета на с. Лѣтница на 21 декемврий 1895 год., отъ който се вижда, че Тодоръ Доневъ се поминалъ на тая дата. А разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели Тодоръ Тинчевъ, Кънчо Ив. Анчевъ и Ив. Ст. Доневъ, сж показали, че недвижимитѣ имоти, означени въ исковото прошение, били останали отъ покойния Тодоръ Доневъ; че тѣзи имоти сега се намиратъ въ владѣнието на отвѣтника и че Тодоръ Доневъ слѣдъ смъртьта си е оставилъ за свой наслѣдници двѣ дъщери, единъ синъ и жена си; 3) че отвѣтникътъ въ апелативната си жалба признава, какво имотитѣ, означени въ исковото прошение, съ изключение на ония въ п. п. 7 и 13, били собствени на покойния му баща, но той ги билъ купилъ отъ него съ продавателно отъ 20 декемврий 1895 година и ги владѣялъ като свои собствени, а не по наслѣдство. Имотътъ означенъ въ п. 7 на исковото прошение, го билъ купилъ отъ Матейчо Лазаровъ, отъ с. Лѣтница, съ продавателно отъ 5 декемврий 1892 год., а нивата въ п. 13 билъ купилъ отъ изселившитѣ се турци; 4) че за подкрѣпление на тия си твърдения отвѣтникътъ е прѣдставилъ: а) продавателенъ актъ съ дата 5 декемврий 1892 год., отъ който се вижда, че той е купилъ отъ Матейчо Лазаровъ нивата означена въ п. 7 на исковото прошение, и б) продавателно съ дата 20 декемврий 1895 год., отъ което се вижда, че Тодоръ Доневъ продава на отвѣтника 17 парчета недвижимъ имотъ; 5) че отъ показанията на разпитанитѣ въ днешното сждебно заседание свидѣтели свещеникъ Тодоръ Въжаровъ, Кънчо Ив. Ванковъ, Петко Т. Радилчевъ и Никола Лицовъ, се установява истинностьта на изложеното въ продавателния актъ съ дата 20 декемврий 1895 год., върху когото ищцовата страна е заявила съмнѣние, и сждътъ го призна за истински; 6) че повѣреникътъ на отвѣтника въ днешното сждебно заседание твърди, какво имотитѣ, означени въ п. п. 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 16, 17 и 18 на исковото прошение, съотвѣтствували на имотитѣ, означени въ п. п. 1, 10, 9, 6, 4, 3, 8, 7, 5, 15, 16 и 17 на продавателния актъ съ дата 20 декемврий 1895 год., обаче, това си твърдение съ нищо не подкрѣпя. Отъ продавателното

Digitized by Google

се вижда, че само границитѣ на имота, означени въ п. 10 съотвѣтствуватъ съ границитѣ на имота, означени въ п. 2 на исковото прошение, а границитѣ на другитѣ имоти не схождатъ, и като така не може да се приеме, че тѣ сж едни и сѫщи имоти, слѣдователно, че той е станалъ собственикъ на тия имоти по покупко-продажба. Сѫщо съ нищо не подкрѣпя и твърдението си, че имотитѣ въ п. п. 5 и 15 на исковото прошение не се намирали въ негово владѣние: 7) че относително имотътъ, означенъ въ п. 13 на исковото прошение, разпитанитѣ въ днешното сѫдебно заседание свидѣтели показаха, че отвѣтникътъ го билъ купилъ отъ изселившитѣ се турци още прѣзъ живота на баща си, обаче, прѣхвърлянето правото на собственость върху недвижимъ имотъ не се установява съ свидѣтелски показания. Отъ друга страна отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели се установява, че и тоя имотъ е останалъ отъ покойния Тодоръ Доневъ; 8) че при това положение на работата, щомъ отъ продавателнитѣ съ дата 5 декемврий 1892 год. и 20 декемврий 1895 год., се установява, че имотитѣ, означени въ п. п. 2 и 7 на исковото прошение, сж собствени на отвѣтника, то искътъ на ищцата по отношение тия имоти, слѣдва да бѫде отхвърленъ, а относително другитѣ недвижими имоти искътъ слѣдва да бѫде уваженъ. Относително движимитѣ имоти мировиятъ сѫдия правилно е постѫпилъ, като е присѫдилъ на ищцата припадающата ѝ се часть само отъ тия, за които отвѣтникътъ е призналъ, че сж останали отъ наслѣдодателя имъ, и 9) че разноскитѣ по дѣлото слѣдва да се разпрѣдѣлятъ между странитѣ съразмѣрно съ частитѣ, които губятъ въ процеса", — съ рѣшението си отъ 26 мартъ 1902 год., подъ № 43, опрѣдѣлилъ: „потвърдява рѣшението на Ловчански околийски мирови сѫдия отъ 25 януарий 1901 год., издадено по гражданското му дѣло № 1231/900 год. само по отношение движимитѣ имоти и недвижимитѣ означени въ п. п. 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 и 18 на исковото прошение, а останалата часть отъ рѣшението се отмѣнява, като искътъ на ищцата се отхвърля и по отношение на имотитѣ, означени въ п. п. 2 и 7 на исковото прошение. Осѫжда Начо Тодоровъ, отъ с. Лѣтница, да заплати на Гина Тодорова, отъ сѫщото село, 33 лева за разноски и водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции". Срещу това рѣшение Начо Тодоровъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Ловчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 84 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото съ извращение на възраженията и обясненията му е извадилъ таково самопризнание и заключение, каквото въ никой случай не могло да се извади отъ тѣхъ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: въ устнитѣ си обяснения прѣдъ сѫда повѣреникътъ на касатора главно наблѣгна на нарушението по настоящето дѣло на чл. 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, което и въ дѣйствителность се оправдава отъ рѣшението на окр. сѫдъ. Отъ това рѣшение се вижда, че срещу иска на ищцата отвѣтникътъ е призналъ, че исканитѣ отъ нея недвижими имоти се на-

Digitized by Google

мират въ негово владѣние, но че той купилъ по голѣмата часть отъ тѣхъ отъ самия наслѣдодатель, бащата неговъ и на ищцата, която търси припадающата ѝ се часть отъ неговото наслѣдство. Окржжниятъ сждъ се основава на това самопризнание на отвѣтника за да приеме, че имотитѣ се намиратъ въ негово владѣние, но отблъсва втората часть отъ признанието, че сжщитѣ имоти купилъ отъ баща си, като намира, че не доказалъ възражението си, че съ продавателното е купилъ сжщитѣ имоти. Обаче, по силата на чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство самопризнанието е недѣлимо, и, ако окржжниятъ сждъ се е основалъ на едната часть отъ това самопризнание, той не е могалъ да иска доказването на втората часть, а именно, че сж купени сжщитѣ, т. е., че продавателното на отвѣтника се отнася до сжщитѣ имоти, за които е рѣчь въ исковото прошение. Другъ би билъ въпросътъ, ако окржжниятъ сждъ, като приема, че имотитѣ, които сж означени въ продавателното, сж други, би основалъ рѣшението си за обстоятелството, въ чие владѣние се намиратъ спорнитѣ имъ имоти, не върху самопризнанието на отвѣтника, а върху други доказателства, не окржжниятъ сждъ не би могалъ, отъ една страна, да се основе на самопризнанието по въпроса за владѣнието на спорнитѣ имоти, а отъ друга страна, да отхвърли сжщото самопризнание по въпроса, да ли купенитѣ и означени въ продавателното имоти сж сжщитѣ тия, които сж и спорни. Това е раздѣление на самопризнанието на отвѣтника, което, както се каза, е запрѣтено отъ постановлението на чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство. При тия обстоятелства, оплакването на касатора за нарушението чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство, трѣбва да се признае за основателно и за сжществено.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ловчанския окржженъ сждъ № 43, отъ 26 мартъ 1902 год., защото е нарушенъ чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ *124* — (*940*) — *14 ноември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на първи ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 411, по описа за 1902 год., на Георги П. Ковачевъ, отъ с. Мурсалево, срещу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ № 78, отъ 20 февруарий 1902 година.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги Захариевъ, отъ с. Рила, заявилъ прѣдъ I Дупнишки мирови сждия искъ противъ Георги П. Ковачевъ, отъ с. Мурсалево, за 1390 оки жито, или стойността имъ 278 лева наемъ отъ воденица. Мировиятъ сждия сж рѣшението си отъ 20 ноември 1900 год. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ

Digitized by Google

Кюстендилския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Георги Захариевъ, отъ с. Рила, въ исковата си молба до мировия сждия, като излага, какво прѣзъ 1896 и 1897 години далъ собствената си воденица подъ наемъ на Зашо Станоевъ и Г. Ковачевъ, за срокъ отъ 6 декемврий 1896 год. до 26 октомврий 1897 год., срещу наемъ за това врѣме 2600 оки брашно. Понеже Георги Ковачевъ, съгласно условното не заплатилъ доброволно *своята часть* отъ наема — 1390 оки жито, то за това е молилъ да бжде призованъ длъжникътъ му и осжденъ да му заплати стойностьта 278 лева, както и разноскитѣ по дѣлото. За доказателство на искътъ си е прѣдставилъ условното, по силата на което отвѣтникътъ е държалъ воденицата подъ наемъ. Отъ това условно се вижда, какво Георги П. Ковачевъ и М. Станевъ сж дѣйствително взели подъ наемъ воденицата на ищеца за врѣмето отъ 6 декемврий 1896 год. до 26 октомврий 1897 год, съ наемъ 2600 оки брашно. Съ това прѣдавателно наемодателитѣ сж се задължили, въ случай, че не доставятъ казаното брашно на наемодателя, то да му заплатятъ 2600 гроша (520 лева). Условното не се отрича отъ отвѣтника, обаче, послѣдниятъ възразява, какво веднажъ слѣдъ сключването на контракта за наемане на воденицата, той се разболѣлъ и впослѣдствие не държалъ воденицата и за това не се считалъ за задълженъ спрѣмо наемодателя, независимо отъ това наводнението, което станало прѣзъ годината, развалило бента (яза) на воденицата и послѣдната не могла да работи. Първото възражение на апелатора е неоснователно, защото, ако той е билъ дѣйствително боленъ, то отъ това не слѣдва да се заключи, че не е държалъ воденицата било чрѣзъ своя съдружникъ или друго нѣкое довѣрено нему лице. И второто му възражение не може да го ползува, т. е. не го освобождава отъ заплащане на наемната цѣна за воденицата, понеже не е установено, че тя не е работила прѣзъ всичкото врѣме, а напротивъ, установява се отъ свидѣтелскитѣ показания, дадени въ първата инстанция, че воденицата врѣменно е била спрѣла да работи по причина на наводнението, а отъ разпитанитѣ свидѣтели въ тази инстанция по-положително се опрѣдѣля, както това говори свидѣтельтъ Димитъръ Масленковъ, че воденицата не е работила отъ Спасовъ-день до Петровъдень, т. е. отъ 2 май до 29 юний 1897 год., а показанията на тоя свидѣтель сждътъ ги счита за по-категорични, защото той е съсѣдъ, тоже съ воденица, съ воденицата, която била дадена подъ наемъ, слѣдователно ималъ по-голѣма възможность, отъ колкото другитѣ свидѣтели да запомни и види, кога е спрѣла съсѣдната воденица и кога е работила, още повече, когато и неговата е работила съ силата на една обща вода. Очевидно е прочее, че искътъ на ищеца е доказанъ и основателенъ, но само въ размѣръ 1300 оки брашно, или 260 лева пари, като при това, съгласно чл. 344 отъ Закона за задълженията и договоритѣ наемътъ се намали съ припадающата се часть отъ наема за врѣмето, когато воденицата не е работила, или, като се прѣсмѣтне, ще трѣбва Г. П. Ковачевъ да заплати на ищеца всичко 1072 оки брашно, или 214 лева и 70 ст., а останалата часть отъ искътъ слѣдва да бжде отхвърлена“, — съ рѣшението си № 78, отъ 20 февруарий 1902 год. видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение така: „осжжда Георги П. Ко-

Digitized by Google

жителъ отъ с. Мурсалево, да предаде на Георги Захариевъ, отъ с. Рила, 1172 оки брашно, а ако не предаде исканото количество брашно въ мѣсеченъ срокъ, то да заплати Захариеву стойностьта му 214 лева и 41 стотинки. А останалата часть отъ искътъ се отхвърля, като неоснователенъ. Осъжда апелатора Г. Т. Кочевъ да заплати на хазната 30 лева и 31 ст. за показателни [illegible], свидѣтелскитѣ възнаграждения въ тая инстанция и съдебнитѣ мита въ първа инстанция". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр. съдъ е нарушилъ: 1) чл. 55 отъ Гражданското съдопроизводство, защото, вмѣсто 1300 оки брашно, както се сѫдилъ, споредъ условието на погодения [illegible], осъдилъ го да даде 1390 оки брашно, т. е. съ 90 оки или 15 лева повече; 2) чл. 77 отъ сѫщото съдопроизводство, защото не показалъ въ рѣшението си защо предпочита показанията на двамата свидѣтели на ищеца въ втората инстанция, доступени непрaвилно да установяватъ отрицателни обстоятелства предъ всичкитѣ въ първата инстанция свидѣтели, съ които той е установилъ, че по причина на тежко заболѣване не е можалъ прѣзъ цѣлото време на искa да се ползува съ мелата воденица; 3) чл. чл. 137 и 139 отъ сѫщото съдопроизводство, защото нарушилъ закона (чл. 339 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) е счелъ, че макаръ и боленъ, той би можалъ да поддържа другиму воденицата, и 4) чл. 106 отъ сѫщото съдопроизводство, защото никждѣ въ закона не било казано, като, безъ да се ползува нѣщо отъ единъ имотъ, да плаща наемъ.

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на цѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ съображенията и диспозитива на обжалваното рѣшение се вижда, че отвѣтникътъ е осъденъ да даде на ищеца не 1390 оки брашно, както се твърди въ първото касационно оплакване, а 1172 оки брашно, или 214 лева. Значи, той не е осъденъ на повече отъ колкото се е задължилъ съ условителното. Слѣдва да се приеме първото му касационно оплакване за неоснователно; 2) понеже чл. 77 отъ Гражданското съдопроизводство, на който се основава второто касационно оплакване, не задължава мировия съдъ, респективно окръжниятъ съдъ, да показва въ рѣшението си защо предпочита показанията на едни отъ разпитанитѣ свидѣтели прѣдъ други. Въ на нѣкои свидѣтелски показания окръжниятъ съдъ не се основава утвърдително въ възражението на отвѣтника по заболяването му; съдътъ само съобразява — и правилно — че, и да е заболѣлъ, отвѣтникътъ е можалъ да експлоатира воденицата, било чрѣзъ съдружниците си, било чрѣзъ друго лице, противното на което обстоятелства той съ нищо не доказалъ. Слѣдва да се приеме за неоснователно и второто касационно оплакване; 3) окръжниятъ съдъ, като съобразява, че отвѣтникътъ съ нищо не е доказалъ, какво не билъ експлоатиралъ воденицата, било чрѣзъ съдружника си, било чрѣзъ другиго, не вижда да каже противното на онова което се постановява въ чл. 339 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, т. е., че той е можалъ да поддържа другиму цѣлътъ отъ мелата воденица, макаръ и това право да не е прѣдвидено въ условителното, а иска да каже, че той е ималъ възможность чрѣзъ свои хора (съдружникътъ му билъ

неговъ шурей, споредъ свидѣтелитѣ) да я експлоатира, безъ да има нужда да я поднаема другиму. Отъ тука слѣдва, че наведенитѣ въ третото касационно оплакване — чл. чл. 107 и 109 отъ Гражданското сждопроизводство не сж нарушени, та и това оплакване е неоснователно; 4) наведенията въ послѣдното касационно оплакване чл. 108 отъ Гражданското сждопроизводство не е нарушенъ и слѣдователно, това оплакване е тоже неоснователно, защото чл. 349 п. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ туря нѣщо, което и безъ това се разбира — въ задължение на наемателя да плаща цѣната на наема, и това негово задължение е въ сила, дори и когато не се е ползувалъ, освѣнъ ако (чл. 344 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) наетиятъ имотъ се разруши съвършено или отъ части, каквото обстоятелство, впрочемъ сждътъ въ случая взема въ смѣтка и въ полза на отвѣтника и за това му намалява отговорността по случай на наводнението, но не и по случай на заболѣването му, което не може да се обърне въ врѣда и на наемодавеца.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги П. Ковачевъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ № 78, отъ 20 февруарий 1902 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ *125 — (947) — 16 ноември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Миновъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 428, по описа за 1902 год., на Христо п. Стоиловъ, отъ с. Поповяне, съ Дине Керефеинъ, отъ сжщото село, за възстановление нарушено владѣние на една нива.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Христо п. Стоиловъ, отъ с. Поповяне, прѣдявилъ искъ прѣдъ Самоковския мирови сждия срещу Дине Ст. Керефеинъ за възстановление на нарушено владѣние на една нива, която притежавалъ съ крѣпостенъ актъ и въ фактическо владѣние на която билъ въведенъ отъ сждебния приставъ на 28 юний 1901 година. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. Вслѣдствие въззивната жалба на отвѣтника, Софийскиятъ окржженъ сждъ разгледалъ дѣлото и за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Христо п. Стоиловъ претендира, че Дине Керефеинъ му е нарушилъ владѣнието на една нива отъ 4 декара, въ землището на с. Поповяне, мѣстностьта „подъ пжто“, за да докаже този искъ, ищецътъ трѣбва прѣди всичко да установи, че нивата е била въ негово фактическо владѣние и че владѣнието му е било нарушено отъ отвѣтника. Ищецътъ се домогва да установи това обстоятелство посрѣдствомъ забѣлѣжката поставена отъ сждебния приставъ върху крѣпостния му актъ № 90/901 година, отъ която забѣлѣжка се вижда, че сждебниятъ приставъ е изпълнилъ прѣдвидената въ чл. 1027

Digitized by Google

отъ Гражданското сждопроизводство формалность, като въвелъ ищеца въ владѣнието на нивата на 22 юний 1901 година. Обаче, изпълнението на тази формалность не съставлява достатъчно доказателство, че въпросната нива дѣйствително е прѣминала въ фактическо владѣние на ищеца. Прѣдаването на имота извършено отъ сждебния приставъ съгласно чл. 1027 отъ Гражданското сждопроизводство не е друго нищо, освѣнъ прѣдаването на вещьта, което всѣкой продавачъ е длъженъ да извърши само, че въ този случай то се извършва отъ сждебния приставъ, понеже проданьта е станала на публиченъ търгъ, но това не е достатъчно, а трѣбва още да се установи, че дѣйствително ищецътъ е завладѣлъ имота. Защото владѣнието, което се покровителствува отъ закона и което дава мѣсто на единъ искъ за възстановяване нарушено владѣние, прѣдполага два елемента намѣрението (animus) и фактическото разполагане съ имота посрѣдствомъ материални дѣйствия (corpus). Наистина, когато се касае за недвижими имоти, владѣнието може да се запази и само посрѣдствомъ намѣрението (solo consensu), безъ да се изискватъ непрѣкъснати дѣйствия върху имота, обаче това може да стане само слѣдъ неговото фактическо завладѣване. А когато единъ прѣобретатель прѣди да е успѣлъ да завладѣе имота намѣри, че друго едно лице се разполага съ него, той трѣбва да заведе искъ на общо основание, и 2) въ случая понеже ищецътъ не установилъ фактътъ на владѣнието на нивата, а отвѣтникътъ възразява, че прѣди да бѫде въведенъ ищеца въ владѣние отъ сждебния приставъ (22 юний 1901 г.), той — отвѣтникътъ е владѣлъ вече тази нива, като я е сѣялъ и оралъ, на основание прѣдставения продавателенъ актъ съ завѣрена дата 30 януарий 1901 година. То искътъ за възстановяване нарушеното ищцово владѣние се явява недоказанъ и слѣдва да се отхвърли", — съ рѣшението си отъ 11 февруарий 1902 год. отмѣнилъ рѣшението на мировия сждия и отхвърлилъ искътъ. — Въ подадената си касационна жалба Христо п. Стоиловъ се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 107 и 1027 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпрѣки забѣлѣжката на крѣпостния му актъ, отъ която се виждало, че сждебниятъ приставъ го е въвелъ въ фактическо владѣние на имота, отхвърлилъ искътъ му.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ забѣлѣжката на прѣдставения въ мировото сждилище крѣпостенъ актъ се вижда, че сждебниятъ приставъ по редътъ на процедурата е въвелъ въ фактическо владѣние на имота купувачътъ Христо п. Стоиловъ. Отъ този моментъ, по разума на чл. 1027 отъ Гражданското сждопроизводство, Христо п. Стоиловъ, като фактически владѣтель, има право да се защищава съ владѣлчески искъ срещу всѣко лице, което би нарушило владѣнието му, въ това число и срещу прѣжния владѣтель на имота, какъвто се явява по настоящето дѣло отвѣтникътъ Дине Керефеинъ. Софийскиятъ окржженъ сждъ признава, че смисъльта на закона е такава, както се поясни по-горѣ, но по-нататъкъ счита, че изпълнението на тази формалность, прѣдвидена въ чл. 1027, не съставлява достатъчно доказателство за прѣминаването на прѣдметната нива въ дѣй-

Digitized by Google

ствителното владѣние на ищеца. Това съображение на сѫда е основано на голословното възражение на отвѣтника, което не може да се противопостави на официялния актъ на сѫдебния приставъ, съ който се удостовѣрява, че имотътъ на 22 юний 1901 год. е прѣданъ въ фактическо владѣние на купувача Христо п. Стоиловъ, ищецъ по настоящето дѣло. Прочее, Софийскиятъ окр. сѫдъ като е призналъ въпрѣки забѣлѣжката на крѣпостния актъ, че ищецътъ не е билъ въведенъ въ владѣние на нивата, постѫпилъ е въпрѣки даннитѣ и въпрѣки законътъ и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който посочва касаторътъ въ жалбата си.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 11 февруарий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 126 — (950) — 16 ноемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 435, по описа за 1902 год., на Домна Кс. Панчева, отъ гр. Варна, върху рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ № 418, отъ 9 октомврий 1900 година.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Домна Кс. Панчева, отъ гр. Варна, заявила на 18 януарий 1899 год. прѣдъ I Варненски мирови сѫдия искъ противъ Елена Ив. Панчева и Ив. Панчевъ, отъ сѫщия градъ, за възстановление на нарушени сервитутни права върху една часть отъ двора на отвѣтницитѣ, установени въ полза на кѫщата на ищцата. I Варненски мирови сѫдия съ рѣшението си № 704/99 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ сѫ апелирали прѣдъ Варненския окрѫженъ сѫдъ, който възбудилъ служебно въпросъ за подсѫдностьта на дѣлото и като взелъ прѣдъ видъ: „споредъ чл. 15 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, на мировиятъ сѫдия сѫ подсѫдни исковетѣ за възстановление нарушено владѣние на недвижими имоти независимо отъ цѣната на самия имотъ. Тѣзи искове, както се вижда отъ текста на закона, сѐ отнасятъ до защитата на такова владѣние, което има за обектъ вещьта, но не и къмъ такова владѣние, което има за обектъ отвлѣчени понятия, каквито сѫ правата. Въ дадения случай съ исковата си молба ищецътъ иска възстановяване на нарушеното му владѣние върху нѣкои реални сервитути, които той е упражнявалъ върху една часть отъ отвѣтниковия дворъ и този искъ той завелъ възъ основание чл. 15 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство прѣдъ мировия сѫдия, независимо отъ цѣната на имота. Но това не е възможно да се иска по този редъ. Прѣди всичко владѣнието е фактъ, а реалнитѣ сервитути сѫ права

Digitized by Google

върху чужда вещь (jura in re aliena) и по начина на упражнението имъ тѣзи права, ако и да се явяватъ като обекти на владѣние, както вещьта на истинското владѣние, обаче то не е истинско владѣние и като такова то не може да бѫде защищавано чрѣзъ искъ, прѣдвиденъ въ п. 3 на чл. 15 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а чрѣзъ искъ за признаване право върху чужда вещь искъ прѣдвиденъ въ сѫщия членъ п. 3, подсѫдностьта на който зависи отъ цѣната на имота, че това е така, достатъчно е да се обърне внимание: а) на различието, което нашиятъ законодатель е направилъ въ текста на чл. 15 отъ тоя на ст. 29 отъ рускитѣ сѫдебни устави отъ кѫдѣто е билъ заимствуванъ. Ст. 29 отъ тѣзи устави, независимо отъ исковетѣ за нарушено владѣние върху недвижими имоти, прѣдвижда въ п. 5 и „иска о правѣ участія частнаго", обаче нашия законодатель е изхвърлилъ този пунктъ, като е ималъ прѣдъ видъ, че тѣзи искове се включватъ въ п. 2 на чл. 15 гдѣто е казано: че на мировия сѫдия сѫ подсѫдни искове, относящи се до всичкитѣ разчленения на правото на собственость, когато се отнасятъ до недвижими имоти, стойностьта на които не надминава 1000 лева, и б) на различието въ доказателствата, които се изискватъ по тѣзи два иска, а именно: искъ за възстановяване нарушено владѣние върху недвижимъ имотъ и искътъ за признаване права върху чужда вещь. Въ първия искъ се изисква установяването факта на владѣнието и врѣмето на нарушението, а въ втория — не е достатъчно да се установи само ползуването отъ чуждия имотъ и лишението отъ тази полза, но необходимо е да се установи, че това ползуване отъ правата не е било самоволно, нито случайно, а придобито по законенъ начинъ. Слѣдователно, на сѫда подлежи да разрѣши въпроса и за самото право, когато въ първия искъ не се изисква това. Прѣдъ видъ на изложеното, сѫдътъ намира, че искътъ на ищеца, тъй както е заведенъ и както се поддържа отъ него, е неправилно заведенъ и като такъвъ трѣбва да се отхвърли, безъ да се влиза въ разглеждане на прѣдставенитѣ по него доказателства по сѫщество, които могатъ да бѫдатъ прѣдметъ на другъ искъ заведенъ по п. 2 на чл. 15 отъ Гражданското сѫдопроизводство и то прѣдъ надлежния сѫдъ, споредъ цѣната на имота. А рѣшението на мировия сѫдия трѣбва да се отмѣни, като ищецътъ се осѫди да заплати на отвѣтницитѣ сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си № 418, отъ 9 октомврий 1900 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Варненскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 48 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 1 отъ Закона за давностьта, едно, защото първото отъ тѣзи двѣ законоположения говори изобщо за владѣние на имотъ, а не само за владѣние на собственостьта на имота, отъ което слѣдвало, че могатъ да заявяватъ посесорни искове и ония които владѣятъ нѣкой сервитутъ върху имотъ, и друго, защото второто законоположение счита давностьта като срѣдство за придобиване на едноправо изобщо, а не само на правото на собственость, а това слѣдвало, че и вещнитѣ права могатъ да бѫдатъ прѣдметъ на владѣние, тъй като всѣка давность прѣдполага владѣние.

Digitized by Google

Върховният касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: исковетѣ, за които говори пунктъ 2 на чл. 15 отъ Гражданското сждопроизводство, сж петиторни, искове за право на собственость, върху кое да е отъ разчлененията на собствеността на недвижими имоти, а исковетѣ за които говори п. 3 отъ сжщия членъ, сж посесорни, искове за владѣние. Реалнитѣ сервитути съставляватъ разчленение на собствеността, тъй като собственикътъ на имота, подчиненъ на такъвъ единъ сервитутъ, търпи тягоститѣ отъ ползуването, което собственикътъ на господствующия имотъ упражнява. Понеже извѣстни реални сервитути могатъ да се придобиватъ и чрѣзъ ползуване чрѣзъ давностния срокъ (чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство п. 2), то естествено такива сервитути могатъ да бждатъ прѣдметъ на посесоренъ искъ, стига само ищецътъ да се осланя на владѣнието си въ шестмѣсечния срокъ прѣди заявяването на искътъ, защото въ владѣнието на господствующия имотъ влиза и службата, която му доставлява служащия имотъ, така щото нарушението на тази служба съставлява нарушение на владѣнието и слѣдователно дава основание на владѣлеца на господствующия имотъ да заяви искъ за възстановление на нарушеното му владѣние. Разбира се, че сервитутитѣ, които не могатъ да се придобиватъ чрѣзъ давностно владѣние, или които могатъ се придоби чрѣзъ давность, но не сж заявени въ шестмѣсечния срокъ отъ нарушението, могатъ да ставатъ прѣдметъ само на петиторенъ искъ, съгласно п. 2 на чл. 15 отъ Гражданското сждопроизводство и подсждностьта на такива искове ще трѣбва да се опрѣдѣля споредъ стойностьта на служащия имотъ, като съставляющи разчленение на собствеността му, обаче, отъ това не слѣдва, че посесоренъ искъ за сервитутно право не може да сжществува, нито че п. 3 на сжщия чл. 15 забранява такъвъ искъ. Прочее, като е счелъ, че изобщо по отношение на сервитутитѣ не могатъ се заявява искове за владѣние, съгласно п. 3 на чл. 15 отъ Гражданското сждопроизводство, а могатъ се заявява само искове за разчленение на собственость, съгласно п. 2 отъ сжщия членъ, Варненскиятъ окржженъ сждъ не се е съобразилъ съ разума на закона и за това сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ п. п. 2 и 3 на чл. 15 отъ сжщото сждопроизводство, въ който случай касационното оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховният касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окржженъ сждъ № 418, отъ 9 октомврий 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 15 п. п. 2 и 3 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ

№ *127 — (961) — 18 ноември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховният касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на пети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря

Digitized by Google

Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 453, по описа за 1902 год., на Станко Илиевъ, отъ с. Ново-Село, срещу рѣшението на Видинския окржженъ сѫдъ № 54, отъ 4 априлъ 1902 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обсоятелствата сѫ: Ионъ Янковъ, отъ с. Ново Сало, заявилъ прѣдъ Видинския околийски мирови сѫдия искъ противъ Станко Илиевъ, отъ сѫщото село, за правособственость на една нива. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си № 385/900 г. уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Видинския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 54, отъ 4 априлъ 1902 год. подтвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отъ крѣпостния актъ подъ № 57/99 г. се установява, че ищецътъ по дѣлото Ионъ Янковъ е купилъ отъ Георги Лозановъ, отъ гр. Видинъ, нивата, прѣдметъ на дѣлото, на 25 януарий 1899 год., която нива пъкъ послѣдниятъ я купилъ на публиченъ търгъ, продадена за дългъ на Ангелъ (Гала) Личовъ Ортинъ, отъ с. Ново Село, което се вижда отъ крѣпостния актъ подъ № 842, отъ 30 септемврий 1898 година. Отъ прѣдставения пъкъ домашенъ продавателенъ актъ съ дата 25 май 1893 год. се установява, че сѫщата нива отвѣтникътъ я купилъ отъ Ангелъ Илия Ортинъ, който продавателенъ актъ и крѣпостенъ актъ на ищеца № 57/99 год., отъ огледа направенъ на 4 августъ 1901 год. на самото мѣсто, се установява, че се отнасятъ именно за спорната нива. А въ такъвъ случай, по силата на чл. чл. 219 и 220 п. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, собствеността на нивата ще принадлежи на ищеца по дѣлото, понеже той пръвъ я добилъ съ нотариаленъ актъ. Възражението на отвѣтника, че той е придобилъ правото на собственость надъ спорната нива чрѣзъ давностно владѣние, ни най-малко се установява отъ показанията на околнитѣ лица Петъръ Гичковъ, Милошъ Пръвчовъ, Петъръ Мускичовъ, Мита Годчевъ и Стоянъ К. Гицовъ, разпитани на самото мѣсто на 4 августъ 1901 година. Тѣ твърдятъ, че отвѣтникътъ владѣялъ спорната нива отъ 10—11 години, а единъ самозаяви, че я владѣялъ отъ 10—11—12 години, която нива по-рано била на Гала Ортинъ, който се казвалъ и Ангелъ Ортинъ. Като се направи обаче смѣтка отъ датата на разпита на свидѣтелитѣ — 4 августъ 1901 год., до деня, когато е било заведено дѣлото — 12 априлъ 1900 г., излазя, че има една година и три мѣсеци, които извадени отъ 11 години излиза, че отвѣтникътъ въ момента, когато е било заведено дѣлото, е владѣлъ имота по малко отъ 10 години, а слѣдователно не е станалъ и собственикъ на имота. Ако се вематъ обаче въ внимание показанията на свидѣтеля Петъръ Мускичевъ, който твърди, че отвѣтникътъ владѣялъ тази отъ 10—12 години, то ще излѣзе, че до момента когато е било заведено това дѣло, отвѣтникътъ е владѣлъ нивата повече отъ 10 години, обаче, показанията както на този свидѣтель, така и на другитѣ свидѣтели се явяватъ недостовѣрни, защото тѣ освѣнъ гдѣто не установяватъ по такъвъ начинъ тази нива е прѣминала у отвѣтника, но не установяватъ и отъ коя година отвѣтникътъ е почналъ да владѣе тази нива, за да може да се изчисли, да ли отвѣтникътъ е придобилъ собствеността на нивата чрѣзъ давностно владѣние. А че тѣ говорятъ една неистина, се установява отъ самия до-

Digitized by Google

машенъ продавателенъ актъ съ дата 25 май 1893 год., прѣдставенъ отъ самия отвѣтникъ, отъ който се вижда, че послѣдниятъ именно отъ 25 май 1893 год. е почналъ да владѣе спорната нива. А прѣсмѣтнато отъ тази дата до завеждането на това дѣло — 22 априлъ 1900 год., излиза, че отвѣтникътъ е владѣлъ въпросната нива около 6 години и нѣколко мѣсеци, владѣние недостатъчно за да се придобие собственостьта на недвижимъ имотъ чрѣзъ давностно владѣние. А че отвѣтникътъ не се считалъ за собственикъ на тази нива и прѣзъ 1900 год., се вижда още и отъ прѣдставенитѣ въ прѣписъ наддавателенъ листъ отъ 23 февруарий 1900 год., прѣписъ на заявлението на отвѣтника до Видинския финансовъ началникъ, съ дата 4 октомврий 1900 год. и прѣписъ отъ квитанцията № 90, отъ 23 февруарии 1900 год., отъ които документи се установява, че когато сѫщата нива прѣзъ 1900 год. е била обявена за продань, като държавна, сѫщиятъ Станко Илиевъ я купилъ, обаче въ послѣдствие се е отказалъ, като е заявилъ, че нивата отъ по-рано била продадена на публиченъ търгъ и купена съ крѣпостенъ актъ отъ Ангелъ Лозановъ, който пъкъ въ послѣдствие я продалъ на ищеца по дѣлото. Прочее, отъ до тукъ изложеното се явява доказано, че собственикъ на спорната нива е ищеца по дѣлото Отъ показанията пъкъ на разпитанитѣ свидѣтели отъ мировия сѫдия се установява, че прѣзъ 1900 год. я завладѣлъ отвѣтникътъ по дѣлото, което завладѣване се явява незаконно и мировиятъ сѫдия правилно е осѫдилъ отвѣтника да прѣдаде нивата въ владѣние на ищеца. Рѣшението въ такъвъ случай на мировия сѫдия слѣдва да се потвърди, а жалбата на апелатора, като неоснователна, слѣдва да се остави безъ послѣдствие. Върху апелатора слѣдва да се възложатъ и разноскитѣ по дѣлото за тази инстанция". — Отвѣтникътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Видинскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 329, въ свързка съ чл 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ че нѣмалъ давностно владѣние, когато всички околни люди по дознанието сѫ установили, че повече отъ 10 години той е владѣлъ имота.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: мотивътъ на оплакването въ касационната жалба, че неправилно окржжниятъ сѫдъ е счелъ какво нѣмало въ полза на отвѣтника давностно владѣние, е мотивъ който се отнася до заключението на сѫда извлѣчено отъ даннитѣ въ дѣлото, именно отъ показанията на околнитѣ люди. Жалба съ такъвъ мотивъ не е касационна, а апелативна жалба, защото има за цѣль прѣоцѣняване на даннитѣ въ дѣлото, нѣщо което е работа на втората инстанция по сѫщество, а тя вече си е извършила мисията, като е оцѣнила даннитѣ и дала своето върху тѣхъ заключение, както я задължава чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Слѣдователно, нѣма нарушение на този членъ, а като не е извлѣкла никакви послѣдствия отъ незаконно допустнатото въ случая мѣстно дознание, втората инстанция по сѫщество не е допуснала сѫществено нарушение на чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Станко Илиевъ, срещу рѣшението на Видинския

Digitized by Google

окржженъ сждъ № 54, отъ 4 априлъ 1902 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *128 — (962) — 18 ноември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на пети ноември хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 454, по описа за 1902 год., на братия Йончеви С-ие Г. Ценкови, отъ гр. Ломъ, срещу рѣшението на Видинския окржженъ сждъ, отдѣление Ломско, отъ 19 мартъ 1902 година, подъ № 11.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Хр. А. Филиповъ, повѣреникъ на касаторитѣ братя Йончеви С-ие Г. Ценковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: братя Йончеви С-ие Г. Ценковъ, отъ гр. Ломъ, заявили прѣдъ Ломския околийски мирови сждия искъ противъ Ломската земледѣлческа каса и нейния длъжникъ Божилъ Вълчевъ, отъ с. Вълчедърма, за освобождаване отъ секвестъръ наложенъ отъ касатора за дългъ на Божилъ Вълчевъ върху 10.000 килограма кукурузъ и 10 кола сѣно, които имоти били тѣхни — на ищцитѣ. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 16 мартъ 1901 год. отхвърлилъ искътъ, като недоказанъ. Ищцитѣ сж апелирали прѣдъ Видинския окржженъ сждъ, който съ рѣшението си № 11, отъ 19 мартъ 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „братя Йончеви С-ие Ценковъ сж завели искъ прѣдъ Ломския градски мирови сждия противъ Ломската земледѣлческа каса и Божинъ Вълчевъ, отъ село Вълчедърма, за неправилно налагане секвестъръ върху 10.000 килограма кукурузъ на кулене, на стойность 300 лева и 10 кола сѣно на стойность 50 лева, или всичко 350 лева и за подкрѣпление на искътъ си ищцитѣ въ първата инстанция сж прѣдставили крѣпостенъ актъ № 111, отъ 11 февруарий 1898 год., отъ който се установява, че тѣ, ищцитѣ, притежаватъ въ селото Вълчедърма една кжща, единъ договоръ съ дата 5 октомврий 1898 год., сключенъ между ищцитѣ и нѣкой си Кр. Вълчевъ, а така сжщо и двѣ удостовѣрения № 2164, издадени отъ Вълчедърмското селско общинско управление съ дата 6 ноември 1900 год. и друго № 2016, съ дата 13 мартъ 1901 год., издадено отъ Ломското главно бирничество; че отвѣтната по дѣлото страна — Ломската земледѣлческа каса, както прѣдъ първата инстанция, така и въ днешното сждебно заседание признава, че за удовлетворение на дългътъ на отвѣтника Божилъ Вълчевъ спрѣмо касата, както прѣдъ първата инстанция, така и въ днешното сждебно заседание признава, че за удовлетворение на дългътъ на отвѣтника Божилъ Вълчевъ спрѣмо касата е секвестирала 10.000 килограма кукурузъ на кулене и 10 кола сѣно, че отъ прѣдставенитѣ прѣдъ първата инстанция отъ ищцитѣ писмени доказателства по дѣлото, съ нищо положително не се установява, какво секвестираниятъ кукурузъ и сѣно сж собственость на ищцитѣ, толкова повече че споредъ удостовѣрението на Ломското главно бирничество № 2016, се установява, какво ищцитѣ сж имали кукурузъ,

Digitized by Google

произведение отъ 1900 год., въ селото Вълчедърма, много по-малко отъ това секвестирано отъ касата за дългъ на отвѣтника Божилъ Вълчевъ; прѣдставеният отъ ищцитѣ договоръ съ дата 5 октомврий 1898 год. не може да има значение по настоящето дѣло, като договоръ неимѣющъ нищо общо съ отвѣтника Божилъ Вълчевъ — касовъ длъжникъ, така сѫщо отъ показанията на разпитанитѣ въ днешното сѫдебно заседание свидѣтели Ионо Пачовъ, Ив. Тихоловъ, З. Тодоровъ и Евстатия Качовъ, ищцитѣ съ нищо не можеха да установятъ правото си на собственость върху секвестирания имотъ, нито пъкъ въ чие фактическо владѣние се е намиралъ тоя имотъ; че при така установенитѣ обстоятелства и данни по дѣлото, рѣшението на Ломския градски мирови сѫдия отъ 16 мартъ 1901 год. се явява правилно и като такова слѣдва да се потвърди напълно". — Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Видинскиятъ окржженъ сѫдъ, Ломско отдѣление, е нарушилъ: 1) членове 107 и 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не оцѣнилъ правилно както показанията на свидѣтелитѣ, така и прѣдставенитѣ му отъ тѣхъ писмени доказателства; така, той не оцѣнилъ крѣпостния имъ актъ отъ глѣдна точка на обстоятелството, че секвестираният въ тая кѫща имотъ се презумира да е принадлежность тѣхна, а противната страна е била дължна да докаже противното, съгласно чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и 2) чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че отъ бирническото свидѣтелство се установявало какво тѣхното произведение отъ 1900 год. било много по-малко отъ секвестирания имотъ, когато въ описа сѫдебниятъ приставъ не билъ прѣмѣрилъ секвестирания имотъ, нѣщо което се е установило и отъ показанията на свидѣтеля Уно Пачовъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада да дѣлото, обясненията на повѣреника на ищцитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) крѣпостниятъ актъ, за който е дума въ първото касационно оплакване, е упоменатъ въ обтѫженото рѣшение между доказателствата прѣдставени отъ ищцитѣ. Въ протокола на окржжния сѫдъ не се вижда — а това не се вижда и въ производството на първата инстанция — да е указано отъ ищцитѣ, съ каква цѣль е прѣдставенъ този крѣпостенъ актъ, но въ апелативната жалба е изрично казано, че билъ прѣдставенъ съ цѣль да се докаже какво кѫщата, въ която сѫ били намѣрени имотитѣ при секвестирането имъ, принадлежи на ищцитѣ, а отъ това да се вади презумцията, че и тѣзи имоти принадлежатъ тѣмъ. Въпросътъ е, прочее, да ли окржжниятъ сѫдъ оцѣнилъ тоя крѣпостенъ актъ отъ тая именно гледна точка. Обаче, тоя въпросъ съдържа прѣдшествующи други въпроси, именно: оцѣнилъ ли е сѫдътъ прѣдметния крѣпостенъ актъ и, ако го оцѣнилъ, отъ коя гледна точка го е оцѣнилъ? Фактътъ, че се споменува въ обжалваното рѣшение актътъ, служи за доказателство, че сѫдътъ го е ималъ прѣдъ видъ при обсѫждането на доказателствата, и, щомъ го е оцѣнилъ, оцѣнилъ го е отъ гледна точка на цѣлта, за която е билъ прѣдставенъ. Но сѫдътъ не приелъ презумцията, която ищцитѣ вадятъ отъ тоя крѣпостенъ актъ, защото самитѣ ищци още въ първата инстанция сѫ разклатили тази презумция съ това, гдѣто сѫ твърдѣли, даже искали и да докажатъ,

Digitized by Google

че и длъжникътъ на касата е живѣлъ въ сѫщата кѫща, въ която е живѣлъ и тѣхниятъ изполджия; гумното имъ било едно, както единъ отъ свидѣтелитѣ имъ е казалъ въ втората инстанция. Тѣзи обстоятелства обясняватъ съображението на окръжния сѫдъ, че тѣ (ищцитѣ) не сѫ доказали въ чие владѣние сѫ се намирали секвестиранитѣ имоти при секвестъра, което съображение било употрѣбено и въ рѣшението на мировия сѫдия и за оборването на което ищцитѣ сѫ прѣдставили своитѣ свидѣтели въ втората инстанция, но и отъ тѣхъ сѫдътъ не се е убѣдилъ, че имотитѣ не сѫ били на касовия длъжникъ, а на тѣхния изполджия. Прочее, не може да се приеме, че сѫдътъ не билъ оцѣнилъ крѣпостния актъ отъ гледна точка на цѣлта за която е билъ прѣдставенъ. За това първото касационно оплакване се язява за неоснователно, и 2) истина е, че отъ свидѣтелитѣ въ втората инстанция се вижда какво сѫдебниятъ приставъ не е прѣмѣрилъ имотитѣ при секвестирането имъ. Обаче, ищцитѣ съ исковата си молба искатъ освобождаването отъ секвестъра на 10.000 килограма кукурузъ и 10 кола сѣно. Това именно количество сѫдътъ сравнява съ произведението на ищцитѣ прѣзъ 1900 год. и намира, че тѣ не сѫ имали толкова, а това утвърждава убѣждението му, че секвестираното имущество не е тѣхно Аргументътъ е логиченъ. Слѣдователно и тукъ нѣма нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а като сѫдътъ е отхвърлилъ искътъ, защото ищцитѣ не сѫ доказали, че секвестиранитѣ имоти сѫ тѣхна собственость, не е нарушилъ и чл. 58 отъ сѫщото сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на братя Ионневи С-ие Г. Ценковъ, срещу рѣшението на Видинския окръженъ сѫдъ, отдѣление Ломско, № 11, отъ 19 мартъ 1902 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 129 — (974) — 23 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 479, по описа за 1902 год., на Стефани Стоева, отъ гр. София, срещу рѣшението на Софийския окръженъ сѫдъ № 166, отъ 1 априлъ 1902 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Стефани Стоева, отъ гр. София, заявила прѣдъ I Софийски мирови сѫдия искъ противъ Младенъ С. Тодоровъ, отъ сѫщия градъ, за 500 лева, стойностъ по 20 лева за квадратния метъръ на 25 кв. метра неинъ дѣлъ мѣсто останало въ наслѣдство отъ баща ѝ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си № 1218/98 год. отхвърлилъ искътъ, като недоказанъ. Ищцата апелирала прѣдъ Софийския окр. сѫдъ, който съ рѣшението си № 166, отъ 1 априлъ 1902 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че ищцата е завела настоящето дѣло за едно праздно мѣсто отъ 25

Digitized by Google

кв. метра, което отвѣтникътъ е засвоилъ и построилъ върху него една часть отъ пивоварната си фабрика, което мѣсто тя притежавала по наслѣдство отъ покойния си баща Стою Маноловъ и искала да се осѫди отвѣтникътъ да ѝ заплати по 20 лева кв. метъръ. или да ѝ отстѫпи спорното мѣсто, като нейна собственость; 2) че този, който завежда искъ, като наслѣдникъ, трѣбва прѣдварително да докаже: а) своето качество на наслѣдникъ, и б) размѣра на своята наслѣдствена часть. Че качеството на наслѣдница на ищцата не се оспорява, обаче не е доказала каква е нейната наслѣдствена часть, нито пъкъ е установено, че тази именно часть, която ищцата претендира, се е паднала на нея при подѣлата, ако такава е имало между сънаслѣдницитѣ, макаръ и отвѣтникътъ да е изисквалъ това, защото напротивъ има противорѣчиви твърдения, че наслѣдницитѣ сѫ 5, 6 и 7 души. Въ такъвъ случай, като правото на искъ не е установено въ своя размѣръ, сѫдътъ счита за излишно да обсѫжда по-нататъкъ доказателствата по дѣлото, защото и да бѫде признатъ искътъ за доказанъ по сѫщество, то пакъ не може да бѫде уваженъ по нѣмане доказателства за опрѣдѣление размѣра му; 3) при това положение на дѣлото, слѣдва искътъ да бѫде отхвърленъ, а рѣшението на мировия сѫдия, слѣдва да се потвърди, като правило постановено, и 4) че страната която губи процеса, слѣдва да заплати разноскитѣ по дѣлото на спечелившата го, ако тази послѣдната ги иска". — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 10, 107, 629, 630 и 641 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно е счелъ, че единъ отъ сънаслѣдницитѣ не може да ревандикира отъ трети лица цѣлия наслѣдственъ имотъ, а трѣбвало да дири само своя дѣлъ като докаже съотвѣтствения му размѣръ, и защото не взелъ прѣдъ видъ, че отъ огледа извършенъ на 16 септемврий 1900 год. отъ мировия сѫдия се било установило, че цѣлото засвоено отъ отвѣтника наслѣдствено мѣсто било 175 кв. метра, т. е. 35 дължина и 5 кв. метра ширина, та всѣкому отъ седемтѣхъ сънаслѣдници се падало по 25 метра — толкова за колкото тя е завела искътъ си и чл. чл. 10, 107, 80, 84 и 58 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не оцѣнилъ прѣдставенитѣ му доказателства, особено самопризнанието на отвѣтника, който прѣдъ сѫда е заявилъ, че свои спорното мѣсто по покупка отъ майка ѝ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, вае въ съображение: щомъ въ рѣшението си приема, изрично, че отвѣтникътъ не оспорявалъ на ищцата качеството ѝ на наслѣдница — дъщеря — на Стою Маноловъ, а мълчаливо, че спорното мѣсто е останало ней въ наслѣдство отъ този ѝ баща, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ не е могалъ да отхвърли всецѣло искътъ ѝ по съображение, че не била доказала точно размѣра на наслѣдствената си часть и да ли „това именно мѣсто ѝ се паднало ако имало дѣлба", едно, защото тя не иска мѣсто та да има нужда да се знае да ли „това именно" мѣсто ѝ се паднало на дѣлбата, а иска стойностьта на припадающата ѝ се часть отъ бащиното ѝ мѣсто, та безразлично е коя часть отъ мѣсто ѝ се, или би ѝ се паднало при

Digitized by Google

дѣлбата, и друго, защото ако нѣмало другъ порокъ въ доказателствата относително припадающата и се наслѣдствена часть освѣнъ тоя, че не се знаяло точно числото на сънаслѣдницитѣ да ли е било 5 или 6 или 7, тоя порокъ — ако е единственъ — дава само основание на сѫда да намали искътъ до минимумъ но не и да го всецѣло отхвърли, понеже, съгласно духътъ на чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, ищецътъ печели цѣлия искъ, ако го докаже, или само това, което докаже отъ искътъ си и което не е оборено отъ отвѣтника. Прочее, като е отхвърлилъ всецѣло искътъ само защото имало разнорѣчие въ доказателствата по отношение на числото на сънаслѣдницитѣ на ищцата. Софийскиятъ окржженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдователно, касационното оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сѫдъ № 166, отъ 1 априлъ 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *130 — (990) — 28 ноември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Мивковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 506, по описа за 1902 год., на Абибе Салиева, отъ гр Варна; съ Арабъ Али Абтуловъ, отъ сѫщия градъ, за наемъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 11 мартъ 1900 год., Абибие Салиева, отъ гр Варна, настойница на малолѣтнитѣ дѣца останали отъ покойния Сали Османовъ, заявила прѣдъ II Варненски мирови сѫдия искъ противъ Арабъ Али Абтуловъ, отъ сѫщия градъ, за 540 лева, произходящи отъ наемъ на половинъ ханъ, находящъ се въ гр. Варна, III участъкъ на „Карабоклукъ", при новата желѣзопѫтна станция. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 27 априлъ 1901 год. уважилъ искътъ на ищцата въ размѣръ на 372 лева. Противъ това рѣшение П. Драгулевъ, като повѣреникъ на Хадаие Хюсеинова, настойница на малолѣтнитѣ останали отъ покойния Арабъ Али Ибрямовъ, подалъ апелативна жалба въ Варненския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 28 ноември 1901 год., подъ № 482, отмѣнилъ напълно първостепенното рѣшение и отхвърлилъ изцѣло искътъ на ищцата, като недоказанъ, по слѣдующитѣ съображения: „че както се вижда отъ обжалваното рѣшение на II Варненски мирови сѫдия отъ 27 априлъ 1901 год., по гражданското дѣло № 323/901 год., наслѣдницитѣ на Арабъ Али Абтуловъ, отъ гр. Варна, сѫ осѫдени да заплатятъ на Абибе Салиева, отъ гр. Варна, настойница на малолѣтнитѣ

Digitized by Google

останали отъ покойния Сали Османовъ 372 лева заедно съ лихвата по 10% годишно начиная отъ 11 мартъ 1900 год. до окончателното изплащане на сумата и др., наемъ за половината ханъ държанъ отъ Арабъ Али за прѣзъ врѣме указано въ исковото прошение, а останалата часть отъ иска не уважилъ, понеже отвѣтникътъ билъ изплатилъ дълга въ размѣръ на 168 лева, който билъ направенъ съ ищеца за хана; че отвѣтната страна възразява, че прѣзъ мѣсецъ октомврий 1896 год. се раздѣлили съ ищеца, като сключили условие, че той — отвѣтникътъ ще държи цѣлия ханъ, а за частьта на ищеца ще плаща наемъ 250 лева годишно и то до тогава, до когато се изплати цѣлия дългъ, който възлизалъ на 2666 лева 20 ст. и то начиная отъ 26 октомврий 1897 год., а наема за прѣзъ врѣмето отъ 26 октомврий 1896 год. до 26 октомврий 1897 год. получилъ самъ; че отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели не се установява, щото Сали Османовъ да е билъ отдалъ половината отъ въпросния ханъ подъ наемъ на Арабъ Али начиная отъ 26 октомврий 1896 год. съ годишенъ наемъ 160 лева и тая сума нему да се заплаща; а напротивъ отъ показанията на свидѣтеля Георги Маноловъ който показва, че Арабъ Али и Кара Сали имали съдружнически построенията ханъ на общинско мѣсто; държали хана нѣколко врѣме и като се дѣлили, Кара Сали казалъ на Арабъ Али да стои въ хана до като се изплати общия дългъ който направили за хана; тия на Ради Вешевъ — Кара Сали отстжпилъ цѣлия ханъ на Арабъ Али съ условие, послѣдниятъ да заплаща срещу наема на хана отъ 250 лева годишно, съдружнически дългъ, който възлизалъ на около 40 наполеона и тия на Коста Гешевъ, който показва, че Арабъ Али останалъ въ хана съ условие да изплаща съдружнически дългъ, който възлизалъ на 50—60 напалеона, се установява обстоятелството, че Арабъ Али е оставилъ въ хана срещу 250 лева годишенъ наемъ съ условие да заплати ханския дългъ, който възлизалъ около 50 наполеона, а отъ тука възражението на отвѣтната страна се явява основателно, съ изключение твърдението за размѣра на дълга, който не е билъ повече отъ около 50 наполеона; показанията на Турханъ Ибрямовъ, че Арабъ Али и Сали Османовъ си раздѣлили дълга, идатъ въ противорѣчие съ показанията на горѣказанитѣ свидѣтели, отъ които положително се установява, че Арабъ Али е останалъ въ хана да плати съдружническия дългъ; показанията на свидѣтелитѣ Сали Калфа и Симонъ Ованезовъ нѣматъ значение по дѣлото, понеже по наемане на хана нищо не знаятъ; прѣдставената смѣтка нѣма значение по дѣлото, понеже не е указано отъ гдѣ е извлѣчена и не е подписана; че при такова положение на дѣлото така заявениятъ искъ се явява неоснователенъ и недоказанъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли; а въ такъвъ случай слѣдва да се отмѣни напълно рѣшението на II Варненски мирови сждия отъ 27 априлъ 1901 год. по гражданското дѣло № 323/900 година". — Срещу това рѣшение Абибие Салиева подава въ Върховния сждъ касационна жалба.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши дѣлото спре се върху слѣдующия прѣдварителенъ въпросъ: касаторката е приложила къмъ касационната си жалба не прѣписъ отъ обтжженото рѣшение, а само прѣписъ отъ

Digitized by Google

едно извлѣчение отъ рѣшението, въ което извлѣчение се съдържатъ само лицата, между които се води дѣлото и диспозитивътъ на рѣшението, а не и обстоятелствата на спора и съображенията на окржния сждъ за разрѣшение на тоя споръ. По силата на чл. 714 отъ Гражданското сждопроизводство, къмъ касационната жалба трѣбва да се приложи прѣписъ отъ цѣлото рѣшение, което се обтжава, а не прѣписъ отъ нѣкакво извлѣчение отъ рѣшение. Това постановление на закона е императивно и ясно за да може да търпи друго тълкуване, освѣнъ това, че касаторътъ е дълженъ да приложи къмъ касационната жалба прѣписъ отъ цѣлото рѣшение, безъ което касационната жалба не може да бжде прѣдметъ на разглеждане отъ Касационния сждъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Абибе Салиева, срещу рѣшението на Варненския окрженъ сждъ № 482, отъ 28 ноември 1901 год., съ силата на чл. 714 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ разглеждане.

№ *131 — (998) — 28 ноември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 499, по описа за 1902 год., на Филипъ Ханчевъ, отъ гр. Севлиево, съ Христо С. Джамбазовъ, отъ сжщия градъ, за 190 лева и 92 ст. отъ наемъ на дюкянъ.* — Въ заседанието се яви адвоката П. Пешевъ, повѣреникъ на касатора Филипъ Ханчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 13 юний 1901 год., Христо С. Джамбазовъ, отъ гр. Севлиево, прѣдявилъ искъ прѣдъ Севлиевския мирови сждия противъ Филипъ Ханчевъ, отъ сжщия градъ, за 190 лева и 92 ст., произходящи отъ наемъ на единъ дюкянъ, находящъ се въ гр. Севлиево, ул. „Главна", съ граници подробно описани въ исковата молба. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 25 септември 1901 год., подъ № 1642, уважилъ искътъ. Отвѣтникътъ Филипъ Ханчевъ апелиралъ прѣдъ Търновския окржденъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 13 май 1902 год., подъ № 183, потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че ищецътъ Христо Джамбазовъ, отъ гр. Севлиево, прѣдявилъ искъ прѣдъ Севлиевския мирови сждия противъ Филипъ Ханчевъ, отъ сжщия градъ, за 190 лева и 92 ст. отъ наемъ на дюкянъ; 2) че ищцовата страна за подкрѣпление на искътъ е прѣдставила въ първата инстанция единъ крѣпостенъ актъ подъ № 306, отъ 17 юлий 1898 год., отъ който се вижда какво ищецътъ Христо С. Джамбазовъ е придобилъ собственостьта и владѣнието на $^3/_{11}$ части отъ една кжща съ всичкитѣ нейни прибавления и отъ дюкяна подъ нея кжща, находяща се въ главната улица въ гр. Севлиево, при съсѣди: Ионковица Бакърджийката, Симеонъ Генчевъ, Минчо Пешевъ х. Семерджиевъ и пжтьтъ; 3) че отвѣтната страна е признала въ първата инстанция прѣдъ мировия сждия, че

Digitized by Google

държи сѫщия дюкянъ подъ наемъ; 4) че апелаторътъ възразява, както въ апелативната жалба, така и въ днешното сѫдебно заседание, какво дюкянътъ въ който стоялъ съ кирия билъ наетъ отъ него по контрактъ, отъ лице, което има право да разполага съ казания имотъ и когато изтече срока по контракта, тогава въззиваемиятъ Джамбазовъ ще има право да иска наемъ за своитѣ части и че въззиваемиятъ е трѣбвало да му съобщи, че притежава $^{8}/_{11}$ части, за да може да иска за тѣхъ наемъ, като при това прѣдставлява единъ контрактъ съ дата 26 октомврий 1897 год.; 5) че тѣзи възражения на апелатора сѫ неоснователни не само за туй, защото прѣдставеният контрактъ не е завѣренъ по нотариялень редъ, но и още, че отъ прѣдметния крѣпостенъ актъ е видно, какво въззиваемиятъ е въведенъ въ владѣнието на $^{8}/_{11}$ части, отъ това що е купилъ отъ сѫдебния приставъ и слѣдователно, апелаторътъ не е можалъ да не знае, че въззиваемиятъ притежава $^{8}/_{11}$ части отъ имота, и 6) че при това положение на дѣлото искътъ се явява за основателенъ и доказанъ, а като такъвъ слѣдва да се уважи и бѫде потвърдено рѣшението на казания мирови сѫдия, като при това се присѫдятъ и станалитѣ по дѣлото разноски". — Срещу това рѣшение Филипъ Ханчевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сѫдъ, Севлиевско отдѣление, е нарушилъ по това дѣло чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото ищецътъ не е доказалъ че се е условилъ съ него (касатора) да му плаща наемъ за $^{8}/_{11}$ части отъ дюкяна и за 35 мѣсеци, когато отъ прѣдставения контрактъ се виждало, че е наелъ дюкяна отъ Хр. Ц. Калпакчиевъ по 75 лева годишно и до изтичане на срока и защото ищецътъ не е искалъ отъ касатора да повиши наема или пъкъ унищожението на договора, нито пъкъ му е съобщилъ че е купилъ дюкяна; чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 364, 373 и 374 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не е взелъ въ съображение: а) че ищецътъ е въведенъ въ владѣние на $^{8}/_{11}$ части отъ дюкяна на 10 октомврий 1898 год., отъ която дата може само да прѣтендира наемъ, а не отъ 17 юлий 1898 год. — дата когато се е снабдилъ съ крѣпостенъ актъ и то въ размѣръ като се смѣта по 75 лева годишно, и б) че не е му съобщено да напусне дюкяна или че искалъ увеличение на наема.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ даннитѣ по дѣлото и отъ обясненията на странитѣ, отвѣтникътъ (сега касаторъ) е възразявалъ между друго и за наемната стойность на държания отъ него подъ наемъ имотъ, като е поддържалъ, че той (Филипъ Ханчевъ) е плащалъ по малъкъ наемъ за сѫщия дюкянъ отъ колкото прѣтендира ищецътъ, като за подкрѣпление на възражението си е прѣдставилъ единъ контрактъ съ дата 26 октомврий 1897 година. Сѫдътъ по сѫщество като обсѫжда тоя документъ намира, че не може да му даде сила и значение, понеже нѣмалъ завѣрена дата. Дѣйствително, по силата на чл. 392 отъ Гражданското сѫдопроизводство подобни актове, незавѣрени

Digitized by Google

по надлежния редъ, не могатъ да иматъ значение по отношение на датата имъ спрѣмо трети неучаствующи въ тѣхъ лица, обаче въ конкретния случай, понеже се касае за отдаване на едно здание подъ наемъ, трѣбва да се приложи не разпореждането на цитираната статия отъ процесуалния законъ, но съответствующата статия отъ материялния законъ, който урежда тая материя, а именно чл. 364 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. По силата на тая послѣдната статия, макаръ наемателтъ да нѣма нотариаленъ или домашенъ съ завѣрена дата актъ, ако неговото владѣние е по-прѣдишно отъ продажбата, купувачътъ е длъженъ да го остави въ ползуване, *но само прѣзъ врѣмето*, за което се считатъ сключени договоритѣ за наемъ безъ опрѣдѣленъ срокъ. А въ втората си алинея сжщата статия постановява: когато купувачътъ иска да извади наемателя слѣдъ изтичането на горѣпоменатото врѣме, той е длъженъ освѣнъ това да го прѣдизвѣсти съгласно чл. чл. 373—375 отъ сжщия законъ. Слѣдователно, споредъ разпореждането на чл. 364, ако се приеме, че наемателтъ (касаторъ) нѣма ни нотариялень ни домашенъ съ завѣрена дата актъ и неговото владѣние е по-рано отъ продажбата, купувачътъ (въ случая ищецътъ) е билъ длъженъ да го остави въ дюкяна, но само прѣзъ врѣмето, за което се считатъ сключени договоритѣ *за наемъ безъ опрѣдѣленъ срокъ*. А ако е искалъ да го извади слѣдъ изтичането на това врѣме, то е трѣбвало да го прѣдизвѣсти съгласно чл. чл. 373—375 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото въ противенъ случай, т. е. ако не направи това, то трѣбва да се счита, че го е оставилъ да стои въ купения отъ него дюкянъ при условията, при които наемателтъ е доказалъ, че е държалъ подъ наемъ сжщия дюкянъ прѣди продажбата отъ първоначалния му стопанинъ. Прочее, окржжниятъ сждъ бѣше длъженъ да обсжди настоящия споръ отъ тая точка на гледане, а това като не е направилъ, то е постжпилъ въпрѣки разума на закона и съ това е нарушилъ сжществено чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 392 отъ сжщото сждопроизводство, и чл. 364 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, вслѣдствие на което рѣшението му трѣбва да се отмѣни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, отъ 13 май 1902 год., подъ № 183, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 392 отъ сжщото сждопроизводство и чл. 364 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ *132 — (1019) — 2 декемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Миновъ,

Digitized by Google

слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 565, по описа за 1902 год., на Якимъ Ивановъ, отъ гр. Провадия, срещу рѣшението на Варненския окржженъ сждъ отъ 14 февруарий 1902 год., подъ № 71.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Г. Згуревъ, повѣреникъ на касатора Якимъ Ивановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: ~~Василъ~~ Якимъ Ивановъ, отъ гр. Провадия, заявилъ прѣдъ Провадиския мирови сждия искъ противъ Иванъ и Парашкева Илиеви, отъ с. Неново, за половината отъ движими и недвижими имоти, които той като тѣхенъ повѣреникъ имъ спечелилъ по сждебенъ редъ споредъ условното сключено между него и тѣхъ отъ 23 юний 1894 год., или же да му платятъ стойностьта на тази $^1/_2$ часть 900 лева, както и 100 лева направени отъ него разноски по спора имъ, всичко 1000 лева. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 106/901 год. и съ рѣшението си № 1571/1901 год. уважилъ искътъ, като осждилъ отвѣтницитѣ да прѣдадатъ на ищеца по $^1/_2$ отъ 40 къса недвижими имоти, или да му платятъ стойностьта 535 лева, както и 82 лева и 30 ст. направени разноски по (онова) дѣло и съотвѣтствените разноски по настоящето дѣло. Отвѣтницитѣ сж апелирали прѣдъ Варненския окр. сждъ, който, като образувалъ апелативно производство подъ № 571/901 год., съ рѣшението си № 71, отъ 14 февруарий 1902 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „искътъ за 100 лева е прѣди всичко недоказанъ. Квитанциитѣ приложени къмъ мировото дѣло не доказватъ, че сумитѣ 44 лева сж изразходвани по дѣлото. Освѣнъ това, споредъ условието, разноскитѣ, които би направилъ, ще ги задържи отъ спечеленото наслѣдство, отъ което слѣдва, че той ще трѣбва, слѣдъ като ги докаже, да ги одържи отъ имотитѣ, а не да ги търси въ пари. Отъ прѣдставеното условно се вижда, че Якимъ Ивановъ, като възнаграждение за водене на дѣлото се е условилъ да вземе половината отъ имотитѣ, които слѣдъ извършване на процеса биха се паднали на довѣрителитѣ му. Такъвъ договоръ е недѣйствителенъ: чл. 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ запрѣщава на адвокатитѣ нито непосрѣдствено, нито чрѣзъ поставени лица да правятъ каквото и да е условие съ довѣрителитѣ си, нито договоръ за продажба, дарение, замѣна или други подобни върху нѣщата, които се заключаватъ въ повѣренитѣ имъ дѣла, подъ страхъ на недѣйствителность. Нѣщата, които се заключаватъ въ повѣреното на Я. Ивановъ дѣло сж именно наслѣдственитѣ имоти, за половината отъ които адвокатътъ Ивановъ е сключилъ договоръ за продажба. А такава продажба е недѣйствителна, слѣдователно и искътъ основанъ на такъвъ единъ договоръ е неоснователенъ. Другитѣ книжа прѣдставени къмъ дѣлото се отнасятъ до установяване какви имоти сж останали на довѣрителя на адвоката Иванова, и не могатъ да иматъ значение по дѣлото, тъй като това обстоятелство не може да влияе за изхода на процеса, който въ своята основа е неоснователенъ". Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Варненскиятъ окр. сждъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 217 и 336, въ свързка съ чл. 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно е счелъ, че условното съдържа договоръ за продажба, когато то не съдържало освѣнъ договоръ за наемъ на работа, слѣдо-

Digitized by Google

вателно, не подпада подъ удара на чл. 230 отъ речения законъ; 2) чл. 230, въ свързка съ чл. чл. 205 и 207 отъ сжщия законъ, защото отъ себе си — безъ да е било искане отъ интересующата се страна, — е унищожилъ една сдѣлка, която по чл. 230 не е нищожна, а само унищожаема; 3) чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно го осждилъ на 71 лева и 20 ст. сждебни разноски за двѣтѣ инстанции, безъ противната страна това да е искала, нито въ апелативната си жалба, нито въ сждебното заседание, и 4) чл. 722 отъ Гражданското сждопроизводство, защото го е осждилъ да плати 12 лева за 12 неплатени призовки, когато всичкитѣ неплатени въ дѣлото призовки сж само три.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на ищеца и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) условното отъ 23 юний 1894 год. е единъ договоръ, сключенъ между ищеца Василъ Ивановъ, въ качеството на адвокатъ, отъ една страна и между отвѣтницитѣ Иванъ и Парашкева Илиеви, въ качество на негови довѣрители отъ друга; прѣдметътъ на тоя договоръ е да заяви ищецътъ искъ отъ името на отвѣтницитѣ за ревандикация на наслѣдственитѣ имъ имоти; а причината на договора — за ищеца е — да добие за себе си той половината отъ ревандикираните имоти. Такъвъ договоръ, наречен „de quota litis", се забранява подъ страхъ на недѣйствителность отъ нашия Граждански законъ, именно отъ чл. 230 на Закона за задълженията и договоритѣ, третата алинея на който членъ казва, че адвокатитѣ не могатъ да правятъ съ своитѣ упълномощители каквито да сж договори, било за продажба или дарение, или замѣна или други подобни условия върху нѣщата, които се заключаватъ въ повѣренитѣ имъ дѣла. Въ условното отъ 23 юний 1894 год. се заключава договоръ за продажба, защото срещу адвокатското възнаграждение на ищеца, отвѣтницитѣ сж се съгласили да му отстжпятъ половината отъ имотитѣ, които той имъ изходатайствува да добиятъ по сждебенъ редъ. Такъвъ же договоръ чл. 230 ал. 3, забранява подъ страхъ на недѣйствителность и на врѣди и разноски. Прочее, първото касационно оплакване, осланяюще се на чл. чл. 217 и 336, въ свързка съ чл. 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и съ мотивъ, че реченото условно не съдържало продажба и не било забранено отъ закона, е оплакване неоснователно; 2) второто касационно оплакване повдига принципалния въпросъ: недѣйствителностьта, за която говори чл. 230 ал. 3 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е или абсолютна или же само относителна? По тоя въпросъ взема се прѣдъ видъ слѣдующето: отъ сравнение между чл. чл. 8 и 10 и чл. чл. 205 и 207 отъ речения законъ се вижда истина, че способностьта за сключване договоръ макаръ и да се счита за едно отъ сжщественитѣ условия за дѣйствителностьта на договора, но въ случаитѣ, гдѣто е ограничена поради непълнолѣтие или запрѣщение, тя се явява повечето като едно качество, безъ което дѣйствителното съгласие се опорочава и за това сключенията въ тия и тѣмъ подобни случаи договоръ се счита самоунищожаемъ, а не самъ отъ себе си нищоженъ, тъй като въ такива случаи законътъ има за цѣль да

Digitized by Google

запази интереситѣ само на неспособния и за това дава му възможность да остави въ сила договора, ако е въ неговъ интересъ. Въ случая обаче на чл. 230 ал. 3, законътъ има за цѣль да запази не само материалнитѣ интереси на упълномощителитѣ, но и моралнитѣ интереси на адвокатското съсловие, чиято професия, за да остане свободна, каквато по естеството си е, изисква, щото адвокатитѣ да не поставятъ своитѣ лични интереси въ зависимость отъ изхода на защищаванитѣ отъ тѣхъ чужди дѣла, тъй като това би я обърнало въ една спекулативна професия, несъотвѣтствующа съ прѣдназначението на адвокатитѣ да служатъ като сподвижници за правилното раздаване на правосъдието и съ високото имъ положение прѣдопрѣдѣлено отъ обществения редъ, като помощници на магистратитѣ. Тъй че запрѣщението прѣдвидено въ третята алинея на речения членъ е отъ общественъ редъ и слѣдователно недѣйствителностьта е абсолютна и може да се възбужда отъ съда служебно. Така като е погледналъ на тоя въпросъ, Варненскиятъ окр. съдъ не е нарушилъ указанитѣ въ второто касационно оплакване чл. чл. 205, 207 и 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и за това реченото оплакване е неоснователно; 3) съдящитѣ се страни правятъ тацитенъ по между си договоръ, че страната, която изгуби процеса, ще върне на другата направенитѣ ѝ разноски по процеса. Този договоръ е съдебенъ, защото се сключва прѣдъ съда, който служебно го разрѣшава, като accessorium заедно съ разрѣшението на дѣлото. Отъ тука слѣдва, че употрѣбенитѣ въ чл. 780 отъ Гражданското съдопроизводство думи: „по искането на противната страна“ се подразбиратъ въ всѣки искъ и въ всѣко възражение, освѣнъ ако противното не е казано. Прочее, третото касационно оплакване, осланяюще се на чл. 780 отъ Гражданското съдопроизводство, за гдѣто ищецътъ билъ осѫденъ да възвърне на отвѣтницитѣ направенитѣ отъ тѣхъ съдебни разноски по процеса, е неоснователно, и 4) послѣдното оплакване, което се отнася до бериитѣ по производството на дѣлото, отъ фактическа страна се вижда, че отъ първата инстанция съ били издадени 12 призовки, и че отвѣтницитѣ, понеже съ изгубили процеса, съ били осѫдени да платятъ бериитѣ за 9 неплатени призовки, а отъ втората инстанция съ били издадени 7 призовки, три отъ които съ били платени заедно съ апелативното мито. Тъй щото, като е осѫдила ищеца да заплати бериитѣ за 12 неплатени призовки, втората инстанция не е нарушила чл. 772 отъ Гражданското съдопроизводство, за това и послѣдното оплакване въ касационната жалба е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Якимъ Ивановъ, срещу рѣшението на Варненския окръженъ съдъ отъ 14 февруарий 1902 год., подъ № 71, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *133 — (1031) — 5 декемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и втори ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта

Digitized by Google

година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 581, по описа за 1902 год., на Трифонъ Кънчевъ, отъ гр. София, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сѫдъ отъ 11 януарий 1902 год. (безъ номера).* — Въ заседанието се явиха адвокатътъ Гроздановъ, повѣренникъ на Трифонъ Кънчевъ и устно прѣупълномощ. Ал. Людскановъ и Хр. Ковачевъ, повѣренникъ на отвѣтницата Минка Г. Цанева.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: капитанъ Трифонъ Кънчевъ, отъ гр. София, заявилъ прѣдъ II Софийски мирови сѫдия на 13 май 1901 год. искъ противъ Колю Гутевъ Табакъ, отъ гр. Габрово, за праздно мѣсто отъ 20 кв. метра, въ улица „Бѣлчевъ", въ гр. София, или за стойностьта му 1000 лева. II Софийски мирови сѫдия съ рѣшението си № 1401/901 год. отхвърлилъ искътъ, като недоказанъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Софийския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 11 януарий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „ищецътъ Трифонъ Кънчевъ претендира отъ Колю Гутевъ да му е присвоилъ този послѣдния 20 кв. метра мѣсто, находяще се въ улица „Бѣлчевъ" на града София и за подкрѣпление на факта, че дѣйствително той трѣбва да притежава 280 кв. метра мѣсто, което купилъ отъ свещеникъ Гълѫбъ Вучковъ, отъ София, прѣдставилъ е крѣпостенъ актъ № 723, отъ 18 октомврий 1894 год.; а че въ дѣйствителность не владѣе толкова квадратни метра, колкото е купилъ, прѣдставилъ е сѫщо една скица съ дата 7 августъ 1896 год., отъ която се вижда, че всичкото му мѣсто съдържа за сега само 263 кв. метра и 105 сантиметра Явно става прочее отъ горното, че ищецътъ не владѣе толкова мѣсто, колкото е купилъ, а владѣе само 263·105 кв. метра. Не е достатъчно само горното, т. е., че на ищеца липсватъ извѣстно число квадратни метри, за да бѫде осѫденъ отвѣтникътъ да му повърне недостига, или въ противенъ случай да бѫде осѫденъ на стойностьта му. Необходимо бѣше, щото ищецътъ да прѣдставеше доказателства, отъ които да явствува, че липсата за която претендира той, да е присвоена противозаконно отъ страна на отвѣтника. Не само въ първата инстанция, но и прѣдъ тоя сѫдъ ищецътъ не прѣдстави абсолютно никакви доказателства за установяване на това обстоятелство. Не може да има значение и прѣдставеното удостовѣрение № 40/902 год. на I нотариусъ при тоя сѫдъ, въ смисъль каквато претендира апелаторовиятъ повѣренникъ, че ищецътъ повече мѣсто владѣе отъ колкото е купилъ, тъй като съ това удостовѣрение явствува, че Никола Гутевъ е купилъ 255 кв. метра, а да ли владѣе повече отъ това, то този фактъ съ нищо не е установенъ. Да се приеме за минута, че отвѣтникътъ владѣе повече отъ 255 кв. метра мѣсто, т. е. повече отъ колкото е купилъ, то отъ това не може да се извади заключението, че ищецътъ, като неговъ съсѣдъ има право да претендира за излишека намѣренъ въ съсѣда му, щомъ установи, че той въ дѣйствителность има такъвъ недостигъ. Другъ би билъ въпроса ако отвѣтникътъ имаше за съсѣдъ само ищеца, то въ такъвъ случай законната презумция, че излишекътъ въ отвѣтника ще бѫде неговата липса. Но при положението, че отвѣтникътъ не граничи само съ ищеца, а има и други съсѣди, както става

Digitized by Google

явно отъ приложената скица, за която се каза и по-рано; то въ такъвъ случай горната презумция си нѣма мѣстото. Всички останали писмени доказателства, сѫщо не доказватъ това за което се говори по-рано, т. е., че отвѣтникътъ противозаконно е заграбилъ отъ мѣстото на ищеца, ето защо и тѣ не могатъ да иматъ нѣкакво значение по отношение на тоя фактъ. Отъ всичко горѣизложено слѣдва, че искътъ на ищеца трѣбва да се отхвърли, а като така то и рѣшението на мировия сѫдия трѣбва да се потвърди; а жалбата подадена противъ него да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна. Че страната, която губи процеса, по искане на противната страна, се осѫжда на разноситѣ по дѣлото". — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 107, въ свързка съ чл. 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, слѣдъ като е изопачилъ фактитѣ по дѣлото, като е призналъ, че отъ него нѣмало подадено своевременно заявление за огледъ и провѣрка на документа му, лишилъ го е отъ единственото срѣдство за разкриване материялната истина по въпроса отнася ли се крѣпостниятъ актъ къмъ спорното мѣсто, и 2) чл. 107, въ свързка съ чл. 98 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не се е произнесалъ по искания огледъ, а само за измѣрването.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) фактитѣ въ дѣлото, които първото касационно оплакване счита, че окрѫжниятъ сѫдъ е извратилъ, сѫ слѣдующитѣ: съ апелативната си жалба ищецътъ не е искалъ нито огледъ, нито измѣрване; съ особно заявление до окрѫжния сѫдъ отъ 9 януарий 1902 год., той е прѣдставилъ удостовѣрението отъ нотариуса, което окрѫжниятъ сѫдъ обсѫжда въ рѣшението си; на 10 януарий сѫщата година при разглеждането на дѣлото, повѣреникътъ на ищеца пръвъ взима думата и за пръвъ пѫть поисква да стане огледъ и да се измѣрятъ мѣстата за да се види кой колко владѣе. Тѣзи сѫ фактитѣ. Окрѫжниятъ сѫдъ, прѣдъ видъ възражението на отвѣтника, оставилъ е искането на ищеца за огледъ и за измѣрване безъ послѣдствие, като късно заявено. Чрѣзъ това си сѫждение окрѫжниятъ сѫдъ се е съобразилъ съ прѣдписанието на чл. 254, въ свързка съ чл. 47 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Слѣдователно, не е изопачилъ фактитѣ на дѣлото, тъй като не е вѣрно твърдението на устнитѣ обяснения чрѣзъ едного отъ повѣреницитѣ на касатора, че той поискалъ измѣрването на мѣстата слѣдъ като отвѣтната страна била признала въ втората инстанция това, което отричала въ първата, именно, че тя — отвѣтната страна — е съсѣдъ съ ищеца, а е поискалъ това, както се вижда отъ изложенитѣ по-горѣ факти, прѣди още да вземе думата отвѣтната страна и го е поискалъ вслѣдствие прѣдставеното отъ самаго него — ищеца — на 9 януарий 1902 год. удостовѣрение отъ нотариуса, на което и се ослонялъ като доказателство, че отвѣтната страна е съсѣдъ съ ищеца. Така щото ищецътъ билъ дълженъ да иска измѣрването още въ апелативната си жалба, а не въ самия день на разглеждането на дѣлото, за да не прѝчини нѣговото отлагане. Прочее, нѣма нарушение на указания въ пърното касационно оплакване чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроиз-

Digitized by Google

водство и за това туй оплакване е неоснователно, и 2) огледътъ въ случая се искалъ като срѣдство за да стане измѣрването, тъй като само огледъ безъ измѣрване нѣмало никакво значение и за това сѫдътъ, комуто чл. 98 отъ Гражданското сѫдопроизводство дава факултативно право, служебно да извърши огледъ, не е счелъ за нуждно да извърши такъвъ, а съ това не е нарушилъ указанитѣ въ второто касационно оплакване на чл. 107, въ свързка съ чл. 98 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и това оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Трифонъ Кънчевъ, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сѫдъ отъ 11 януарий 1902 год., подъ №. . ., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 134 — (1032) — 4 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и втори ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 582, по описа за 1902 год., на Иота (Иванка) Костовица Въртовска, отъ гр. Орхание, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сѫдъ отъ 10 декемврий 1901 год., подъ № 501.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петъръ Коцевъ, отъ с. Врачешъ, заявилъ прѣдъ Орханийския мирови сѫдия искъ противъ майка си Иота (Иванка) Костовица Въртовска, отъ гр. Орхание, за една градина отъ $1^1/_2$ декаръ. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1047 отъ 1900 год. и съ рѣшението си № 465/900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Софийския окржженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 10 декемврий 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „за да установи своето право на собственость върху спорната градина, апелаторътъ по настоящето дѣло Петъръ Коцевъ се позовава на прѣдставения отъ него крѣпостенъ актъ подъ № 2, издаденъ на 15 февруарий 1897 год. отъ Орханийския мирови сѫдия, отъ съдържанието на този крѣпостенъ актъ се констатирва, че по силата на едно сѫдебно рѣшение подъ № 1136, отъ 25 ноемврий 1896 год. на сѫщия мирови сѫдия, съ което е било констатирано правото на собственость на казаната градина, че принадлежи на П. Коцевъ по покупко-продажба отъ Петъръ Илчовъ, първиятъ билъ снабденъ съ тоя актъ. Така че искътъ на ищеца понеже се основава на редовно извършенъ актъ отъ надлѣжния мирови сѫдия, слѣдва да бѫде удовлетворенъ, като се осѫди отвѣтницата да му отстѫпи спорната градина. Въззиваемата по това дѣло Иота Коцевица Въртовска за да отблъсне претенцията на ищеца е възразявала, че процесната градина била нейна собственость останала слѣдъ смъртьта на покойния ѝ съпругъ, който я придобилъ по давность, слѣдователно, съставлява имотъ принадлежащъ на наслѣдствената маса и за доказателство на това свое-

Digitized by Google

твърдение се е позовавала на свидѣтелски показания, съ каквито се е домогвалъ да установи противното на това ищецътъ. Вѣрно е, съгласно чл. 525 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, правото на собственость върху недвижимъ имотъ може да се доказва съ свидѣтелски показания, когато това право се основава на спокойно, безспорно и непрѣкъснато владѣние или ползуване въ течението на установения отъ закона давностенъ срокъ, обаче, отъ показанията на разпитанитѣ при огледа, както го нарича мировиятъ сждия, свидѣтели Коце Христовъ и Ив. Ст. Хаджийски посочени отъ отвѣтницата, Петъръ Илчовъ, Ранчо Велчовъ, Георги К. Въртовски и Мария Павловица показани отъ ищеца, възражението на въззиваемата се не доказва. Наистина, почти всички свидѣтели твърдятъ, че Петъръ Илчовъ, отъ когото ищецътъ черпи своитѣ права, още въ турско врѣме се изселилъ отъ с. Врачешъ, слѣдъ което съпругътъ на отвѣтницата до смъртьта си обработвалъ казаната градина, а слѣдъ него владѣнието продължавала днешната въззиваема, никой отъ свидѣтелитѣ обаче не дойде да установи, че както въззиваемата, така и съпругътъ ѝ сж владѣли спорната градина съ намѣрение да станатъ собственици (cum animo domini), и че това тѣхно въ сложность владѣние е било добросъвѣстно, безприпятствено и правомѣрно, основано на юридически титулъ, елементи толкозъ необходими за придобиване правото на собственость по давностно владѣние, както изисква и чл. 1660 отъ Гражданския законъ и то независимо отъ обстоятелството, че отвѣтницата съ нищо не установява началния моментъ, отъ когато нейниятъ съпругъ е почналъ да владѣй прѣдметната градина, а това има важно значение. Вънъ отъ това има свидѣтелски показания които говорятъ, че отъ 10 години не сж виждали Петра Илчовъ да работи тази градина (гледай показанията на свидѣтеля Ив. Ст. Хаджийски), при това установено е и едно друго обстоятелство, а именно, че прѣзъ врѣмето на владѣнието, което покойниятъ Коцо — съпругътъ на отвѣтницата упражнявалъ, нѣкои си цинцари складирали сѣно въ тая градина, но по чия заповѣдь и позволение свидѣтелитѣ не обясняватъ (виждъ показанията на свидѣтелитѣ Мария Павловица и Райно Вълчевъ), а това позволение не може да се счита, че е било дадено освѣнъ отъ собственика на градината — Петъръ Илчовъ, тъй като противното на това не е установено. Освѣнъ това не трѣбва да се изпуща изъ прѣдъ видъ и обстоятелството, че Петъръ Илчовъ праводателтъ на апелатора и съпругътъ на отвѣтницата сж братя. Веднажъ установено отъ показанията на свидѣтелитѣ, че тѣ знаяли за собственикъ на тая градина Петъръ Илчовъ, обстоятелство, което не е било неизвѣстно и на отвѣтницата или нейния съпругъ, то при мисъльта, че владѣятъ чужди имоти и недобросъвѣстно, тѣ не сж могли да придобиятъ правото на собственость на това основание, че братъ имъ Петъръ Илчовъ е живѣлъ далечъ отъ родния си градъ и въ това отношение сирѣчь колкото се касае до факта на владѣнието, сждътъ не дава никакво значение на свидѣтелскитѣ показания. При туй положение на доказателствата, сждътъ счита, че рѣшението на мировия сждия е неправилно издадено и ще трѣбва да се отмѣни, въ какъвто случай върху отвѣтницата, която губи процеса слѣдва да се възложатъ разноскитѣ

Digitized by Google

и за двѣтѣ инстанции". — Отвѣтницата подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 282, 329 и 628 отъ Гражданското сждопроизводство, 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и оня за земитѣ 140 и 669, защото веднажъ установено отъ свидѣтелитѣ, че Петъръ Илчовъ се изсѣлилъ прѣди повече отъ 30 години и че завладѣлъ спорната градина братъ му — нейниятъ мжжъ — а противни доказателства, т. е., че Петъръ Илчовъ се билъ върналъ, нѣма, слѣдвало де се приеме, че владѣнието било начнато отъ това изселяване и продължено до сега, така щото показанията на еднитѣ свидѣтели, че отъ 10 и повече години не сж виждали Петъръ Илчовъ да обработва градината, не сж могли да иматъ онова значение, което сждътъ имъ дава, както неправилно сждътъ презумира, че понеже свидѣтелитѣ не знаятъ кой позволявалъ на ханджиитѣ да стоварватъ сѣно въ градината трѣбвало да имъ е било позволявано отъ Петъръ Илчовъ, когато, напротивъ презумцията е че владѣлецътъ имъ е позволявалъ, нѣщо което, ако бѣше й въложилъ сждътъ по чл. 284, тя би го доказала.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. чл. 52 и 53 отъ Закона за давностьта отъ 1887 год. установяватъ двѣ начала: 1) че давностьта която е изтекла прѣди обнародването на тоя законъ, ще се урежда споредъ дѣйствующитѣ до тогава закони, и 2) че правилата прѣдвидени въ тоя законъ не се прилагатъ за давностьта, която е почнала да тече подъ дѣйствието на стария законъ. Стариятъ законъ — чл. 1660 и послѣдующитѣ отъ Османскитѣ граждански закони — въ различие отъ новия, не е изисквалъ, по отношение на придобивателната давность на недвижими имоти, владѣнието да се основава на юридически титулъ, така щото окржжниятъ сждъ неправилно е счелъ, че чл. 1660 отъ Османскитѣ граждански закони изисквалъ такъвъ титулъ. По отношение же естеството на владѣнието, да ли мжжътъ на отвѣтницата и тя сж владѣли спорния имотъ за себе си или отъ името на друго лице, окржжниятъ сждъ неправилно изисква отъ свидѣтелитѣ да покажатъ, че мжжътъ й и тя сж владѣли „cum animo domini". Свидѣтелитѣ изобщо се питатъ, кой, кога и какъ е владѣлъ, но на въпроса — какъ е владѣлъ — отъ свидѣтелитѣ не може да се изисква юридически отговоръ; повечето пжти това може да се постигне чрѣзъ отрицателенъ нежели положителенъ въпросъ, т. е. да ли прѣдполагаемиятъ владѣтель не е билъ наемателъ или пълномощникъ, или настойникъ, да ли не се е допитвалъ до нѣкого по отношение на владѣнието и прочее. Когато обаче такива въпроси не сж имъ били задавани, а тѣ само посочватъ на лицето, което е владѣло, трѣбва да се приеме, че тѣ разбиратъ това лице да е владѣло за себе си понеже тази е цѣлта, за която сж призовани като свидѣтели. Слѣдователно, Софийскиятъ окржженъ сждъ би ималъ причина да счита, че отвѣтницата и мжжътъ й не сж владѣли за себе си, ако се основаваше на изрични свидѣтелски показания въ тоя отрицателенъ смисъль, а не да иска отъ свидѣтелитѣ да се изразяватъ — и то безъ да сж били питани — въ положителенъ смисъль и съ юридически терминъ. Обстоятелството, гдѣто мжжътъ на

Digitized by Google

отвѣтницата и тя сж знаели, че имотътъ е на братъ му и девера ѝ, не обръща само отъ себе си владѣнието имъ въ недобросъвѣстно, защото въ днешно врѣме нѣма въ пълната смисъль на думата онова което римлянитѣ сж наричали accupatio, толкозъ повече, че и безъ титулъ, както се каза, тѣ сж могли да владѣятъ добросъвѣстно имота на изселившия се свой родственикъ. Сжщо и за стоварването въ спорния имотъ на сѣно отъ трети лица, при нѣмане на положителни доказателства, кой имъ е позволилъ да стоварватъ сѣното, да ли отсжтствующиятъ Петъръ Илчовъ, или присжтствующиятъ му братъ, отъ двѣтѣ допустими презумции по-ближна е втората, а съгласно чл. 435 отъ Гражданското сждопроизводство прѣдпочита се по ближната нежели подалечната отъ двѣтѣ неустановени отъ закона презумции. По отношение на началния моментъ на владѣнието, окржжниятъ сждъ неправилно сѫдилъ, че отвѣтната страна не била доказала това обстоятелство, тъй като самъ сждътъ констатирва, че слѣдъ изселването на Петъръ Илчовъ спорния имотъ билъ обработванъ отъ мжжа на ищцата и слѣдъ смъртьта на послѣдния — отъ ищцата. Прочее, при оцѣняката на свидѣтелскитѣ показания, Софийскиятъ окржженъ сждъ не се е съобразилъ съ прѣдписанията на закона и слѣдователно сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ който случай касационното оплакване за туй нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 10 декемврий 1901 год., подъ № 501, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *135 — (1035) — 7 декемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 586, по описа за 1902 год., на Гецо Христовъ Кочана, отъ с. Щръклево, Русенско околия, съ Добри Мицовъ Узуновъ, отъ сжщото село, за 596 лева.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Гецо Христовъ Кочана, отъ село Щръклево, на 8 мартъ 1901 год. е прѣдявилъ искъ прѣдъ Русенския околийски мирови сждия противъ Добри Мицовъ Узуновъ, отъ сжщото село, за 480 лева заедно съ лихвата имъ за 2 години и 5 мѣсеци по 10% годишно, а всичко за 596 лева, плюсъ лихвата отъ завеждане иска до изплащането, произходящи отъ покупко-продажба на една нива, подробно описана въ исковото прошение. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 10 априлъ 1901 год., подъ № 209, отхвърлилъ искътъ на ищеца. Послѣдниятъ е апелиралъ прѣдъ Русенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „настоящиятъ искъ както той е

Digitized by Google

заведенъ, по съдържанието на самата искова молба, иска за основание неизпълнение на едно задължение и е искъ за унищожение на договора. Тъй, между странитѣ, както това се вижда отъ ищеца въ исковата му молба и въ първа и втора инстанции, е билъ сключенъ договоръ двустраненъ — покупко-продажба на една нива и понеже продавачътъ, отвѣтникътъ Добри Узуновъ не снабдилъ съ надлежния крѣпостенъ актъ купувача, ищеца Гецо Кочана, то той иска да му повърне заплатената продажбена сума 480 лева и лихвитѣ отъ деня на продажбата. И тъй настоящиятъ искъ почива на чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; 2) за да може да се претендира повръщането на тази сума, като юридическо послѣдствие отъ неизпълнението на единъ договоръ, въ случая задълженията на продавача, отвѣтника, изисква се да бѫде доказано прѣди всичко, че подобенъ договоръ е билъ сключенъ и перфектиранъ между странитѣ, контрактующи въ този договоръ. Въ конкретния случай ищецътъ твърди, че такъвъ договоръ за продажба на нивата между него и отвѣтника е билъ сключенъ и той заради това паритѣ броилъ на послѣдния и за доказателство на това се силае на показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ съдебно заседание отъ Русенския окржженъ съдъ на 29 априлъ 1902 год., обаче, за да може да се говори, че имало между странитѣ договоръ за покупка на нивата, изисква се непрѣменно като condictio sine qua non този договоръ да бѫде оформенъ и изразенъ въ единъ писменъ актъ — частно продавателно или крѣпостенъ актъ, както това ясно се вижда отъ прѣдписанията на чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Нѣма ли такъвъ писменъ актъ за покупката на недвижимия имотъ, нѣма, слѣдователно, никакъвъ договоръ и въ такъвъ случай нѣма и никакви юридически послѣдствия отъ такава една устна сдѣлка за продажба на недвижимъ имотъ; 3) ищецътъ — апелаторъ не прѣдставлява такъвъ писменъ актъ за покупката на въпросната нива отъ въззиваемия, а възражава, че това се установявало отъ свидѣтелскитѣ показания на свидѣтелитѣ Райко Ошаховъ, Петъръ Николовъ, Маринъ Раданцовъ, х. Гани Костацалиевъ, Тодоръ Шипкалиевъ и Исмаилъ Брантиевъ, които показвали, за че дѣйствително той — ищецътъ броилъ сумата 480 лева на отвѣтника. — На тѣзи свидѣтелски показания, макаръ тѣ и да установяватъ факта, че подобна сума ищецътъ броилъ на отвѣтника, въ случая не могатъ да полаузатъ него — ищеца, защото съ свидѣтели не се доказва сключването, съществуването на единъ договоръ по продажбата на недвижимъ имотъ — чл. 325 отъ Гражданското съдопроизводство, а за да може да се иска повръщането на заплатени суми по такъвъ договоръ, този послѣдниятъ трѣбва да бѫде установенъ съ писменъ актъ; 4) ищцовия повѣреникъ въ апелативната си жалба и въ съдебното заседание поддържа, че понеже продажбата е недѣйствителна, то слѣдва да се повърнатъ нѣщата въ първото си положение, т. е. да се повърне сумата изплатена отъ довѣрителя му, но въ такъвъ случай той измѣнява основанието на искътъ си и го обръща въ незаконно обогатяване на искъ кондикционенъ, но въ такъвъ случай измѣнява основанието на иска, нѣщо което не може да се допусне въ процеса — чл. 255 отъ Гражданското съдопроизводство, както споредъ

Digitized by Google

чл. 192 отъ сѫщото сѫдопроизводство недопустимо е смѣсването на различни основания въ единъ искъ, и 5) а щомъ това е тъй, то претенцията по иска на апелатора слѣдва да се признае за неоснователна, а слѣдователно и рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да бѫде потвърдено, като правилно издадено, а апелативната жалба на Гецо Кочана да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна и се осѫди сѫщия на всички разноски", — съ рѣшението си подъ № 163, отъ 12 май 1902 год. оставилъ апела му безъ послѣдствие. — Срещу това рѣшение Гецо Христовъ Кочана подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото приелъ, че не може да иска повръщането на заплатената за купения имотъ цѣна, щомъ договорътъ не е билъ облеченъ въ писмена форма.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ рѣшението на Русенския окржженъ сѫдъ по настоящето дѣло се вижда, че той е отхвърлилъ иска на ищеца за стойностьта, платена отъ него на отвѣтника за покупка на една нива, само за това, защото тая покупка не е била облечена въ писмена форма. Обаче, съ това си дѣйствие окржжниятъ сѫдъ е нарушилъ закона, тъй като писмената форма въ продажбата е необходима за да прѣхвърли собственостьта на недвижимия имотъ, а не и за да създаде юридическа връзка между странитѣ, така щото купувачътъ на единъ недвижимъ имотъ не може да иска имота, ако неговата продажба не е била сключена съ писменъ актъ, но той винаги може да си иска заплатената цѣна, защото съ станалото съглашение страните сж свързани юридически. Безъ съмнѣние, цѣната въ такъвъ случай може да се иска и по condictio indebiti, но нѣма защо да се прѣпраща страната да подигне подобенъ искъ, когато повръщането ие само на цѣната, а и другитѣ си загуби тя може да иска вслѣдствие неизпълнението на задължението, което е поелъ продавачътъ и за което не може да се иска отъ него принудително изпълнение, а само послѣдствията отъ неизпълнението на договора, който става безименен, като не е облеченъ въ писмена форма. — Русенскиятъ окржженъ сѫдъ, прочее, е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окржженъ сѫдъ № 163, отъ 12 май 1902 год, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *136 — (1055) — 9 декемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и шести ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша

Digitized by Google

доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 609, по описа за 1902 год., на Цонко (Цоко) Димитровъ, отъ гр. Ловечъ, срещу рѣшението на Ловчанския окржженъ сждъ отъ 5 юлий 1901 год., подъ № 121.* — Въ заседанието се яви П. Пешевъ, повѣреникъ на касатора Цонко Димитровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Цоко Димитровъ, отъ гр. Ловечъ, заявлъ на 29 януарий 1893 год. прѣдъ Ловчанския градски мирови сждия искъ противъ Елена Костова и Пена Сжова, отъ сжщия градъ, за 1000 лева, които покойниятъ му баща билъ далъ на съпругата си — мащеха на ищеца — за изкупуване на една кжща, която слѣдъ смъртьта на реченатa му мащеха останала въ наслѣдство на сестритѣ ѝ — отвѣтницитѣ. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 98/93 год., и съ рѣшението си № 119/94 год. уважилъ искътъ въ размѣръ на 900 лева. Отвѣтницитѣ сж апелирали прѣдъ Ловчанския окржженъ сждъ, който е образувалъ апелативно дѣло № 48/94 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „апелаторитѣ" — първоначални отвѣтници молятъ да бжде отмѣнено рѣшението на Ловчанския градски мирови сждия подъ № 119, и искътъ на ищеца, сега въззиваемъ, Ц. Димитровъ, отхвърленъ, защото отъ разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели, така и отъ тоя разпитанъ въ тая инстанция, посочени отъ въззиваемия, искътъ му не се доказвалъ, а още повече, че отъ приложенитѣ къмъ производството на тая инстанция писмени доказателства, а именно: 1) прѣписъ отъ прошение вх. № 109/93 год. до Ловчанския градски мирови сждия; 2) прѣписъ отъ рѣшение № 77/93 год., издадено отъ Ловчанския градски мирови сждия; 3) прѣписъ отъ спогодително съ дата 10 декемврий 1883 год., сключено между М. Радославовъ и Цаца Митева; 4) прѣписъ отъ рѣшението на Ловчанския окржженъ сждъ № 321/97 год., съ което се потвърдява рѣшението № 77/93 год. на мировия сждия, и 5) удостовѣрение № 7795/98 год., за че рѣшението на Ловчанския окржженъ сждъ № 321/97 година е влѣзло въ законна сила, се установявало, че по спора — прѣдметъ на дѣлото сжщо между тѣхъ (странитѣ) има присждено res judicata, а като искътъ на въззиваемия — ищецъ — се явява и неоснователенъ. Въззиваемиятъ — първоначаленъ ищецъ — Ц. Димитровъ — моли рѣшението на Ловчанския градски мирови сждия № 119 да бжде потвърдено, понеже отъ разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели искътъ му се напълно доказвалъ и че прѣдставенитѣ писмени доказателства приложени къмъ производството на тая инстанция — изброени по-горѣ — се отнасяли за другъ искъ и то за пари дадени за изкупуване на другъ дѣлъ отъ кжща. Отъ прѣдставенитѣ и приложени къмъ производството на тоя сждъ въ прѣписи: искова молба вх. № 109/93 год., рѣшения № 77/93 год. и № 321/97 год. и удостовѣрение № 7795/98 год., за че послѣдното (рѣшение № 321/97 год.) е влѣзло въ законна сила, става явно, че между странитѣ апелаторитѣ и въззиваемиятъ е било водено друго дѣло сжщо за сума дадена отъ бащата на въззиваемия на наслѣдодателката на апелаторкитѣ за изкупуване на кжща прѣзъ сжщата година както и по настоящия процесъ, защото отъ съдържанието на исковата молба вх. № 109/93 год. и тая — прѣдметъ по настоящето дѣло вх. № 108/93 г., съ изключение размѣра на сумата що се иска, се вижда,

Digitized by Google

че странитѣ по първото сж сѫщитѣ и по второто, и че въ едната и другата основанието е отъ пари дадени на едно сѫщо лице и отъ едно и сѫщо (бащата на въззиваемия) прѣди 7—8 години и за изкупуване на кѫща — слѣдователно, въ случая има присѫдено нѣщо — res judicata тъкмо тъй както се прѣдвижда и въ чл. 432 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а като е така искътъ на въззиваемия първоначаленъ ищецъ по настоящето дѣло, се явява неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да бѫде отхвърленъ. Това се подкрѣпва още и съ това, че отъ разпитаната въ днешното сѫдебно заседание свидѣтелка Н. Българска посочена отъ въззиваемия не се установи обстоятелството което той се домогваше да установи, а именно, че сумата — прѣдметъ на исковата молба вх. № 109/93 год. 800 лева и тая — прѣдметъ на настоящето дѣло — 1000 лева сж за изкупуване на двѣ различни — части отъ кѫщата — нѣщо което се подкрѣпва и отъ спогодителното съдата 10 декемврий 1883 год., подписано отъ М. Радославовъ и Цаца Митева (наслѣдодателката на апелаторкитѣ), отъ което се вижда, че той (Радославовъ) е получилъ само веднажъ пари отъ послѣдната — Цаца Митева. Отъ друга страна искътъ на ищеца — въззиваемъ слѣдва да бѫде пакъ отхвърленъ като недоказанъ, ако се приеме, че нѣма присѫдено нѣщо, защото разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели Якимъ Шишковъ, В. Мариновъ, М. Радославовъ и К. Даскаловъ не се установява щото тая сума, която ищецътъ претендира, да е била дадена отъ баща му — Димитра — на наслѣдодателката на апелаторкитѣ и послѣдната да му се е задължила да я повръща, дѣйствително свидѣтелитѣ Я. Шишковъ и В. Мариновъ говорятъ, че тѣ били чули отъ бащата на ищеца, че той взималъ отъ тѣхъ паритѣ за да ги даде на съпругата си — наслѣдодателката на апелаторкитѣ, за да изплатяла кѫщата си но да ли ги е далъ — подобно нѣщо не установяватъ. Свидѣтельтъ В. Мариновъ говори още, че прѣдъ него наслѣдодателката на апелаторкитѣ признала, че паритѣ които му длъжалъ съпругътъ й не били взели за изкупуване на кѫщата и да не се боялъ, понеже щѣли да му ги изплатятъ, обаче това сѫдътъ не може да приеме че тя е направила признание такова каквото законътъ изисква за да може да се приеме като доказателство, защото отъ него не се вижда щото тя да е казала, че взетата отъ него (свидѣтеля) сума която ищецътъ притендира, да е била взета за нейна потрѣба, нито пъкъ и отъ свидѣтеля М. Радославовъ подобно се установява. Щомъ искътъ на ищеца — въззиваемъ слѣдва да бѫде отхвърленъ, рѣшението на мировия сѫдия подъ № 119 се явява неправилно издадено и като такова слѣдва да бѫде отмѣнено и постанови друго съ което той (искътъ) да бѫде отхвърленъ. По гражданскитѣ процеси страната която губи процеса плаща разноскитѣ на страната която го печели въ случая въззиваемия на апелаторитѣ“, — съ рѣшението си № 121, отъ 5 юлий 1901 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Ловчанскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 432 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не е взелъ прѣдъ видъ, че рѣшението № 321/97 год. било за 800 лева дадени въ заемъ, но броени на Неда Костова Българ-

Digitized by Google

ренска за изкупуване нейната часть отъ къщата, а искътъ по настоящето дѣло билъ за 1000 лева дадени тоже въ заемъ, но броени на М. Радославовъ, повѣреникъ на Мариола Сукнарова, настойница на дѣцата си Христо, Михаилъ и Анастасия Костови Българенски; това се обяснявало и отъ туй, че двата иска сж били заявени въ сжщия день — 28 януарий 1893 год., вх. №№ 108 и 109; 2) чл. чл. 58, 77, 84 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото: а) неправилно е съобразилъ, че отъ свидѣтелитѣ не се било установило да сж били дадени отъ Димитъръ паритѣ на Цаца и „послѣдната да му се е задължила да му ги повърне", тъй като, щомъ нито се е домогвало, нито е било доказано тия пари да ѝ сж били подарени, слѣдвало, че трѣбва да се новърнатъ; б) неправилно е счелъ, че възпроизведеното съ свидѣтелски показания самопризнание на Цаца Димитрова било сждебно самопризнание и за това е съобразилъ, че то не било „такова каквото закона изисква за да може да се приеме за доказателство"; в) изопачилъ показанията на свидѣтеля В Мариновъ, като е съобразилъ, че отъ самопризнанието не се виждало щото Цаца да е казала че сумата, която била взета отъ него (свидѣтеля), „била взета за нейна потрѣба", тъй като самъ сждътъ по-горѣ цитира показанията на тоя свидѣтель, като казва, че прѣдъ него тя била признала какво паритѣ, които му дължалъ съпругътъ ѝ, ги били взели за изкупуване на къщата и да не се боялъ понеже щѣли да му ги изплатятъ, и г) защото не оцѣнилъ тия данни, въ свързка съ въпъ — сждебното самопризнание.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на ищеца — касаторъ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, вае въ съображение: 1) искътъ има за цѣль възстановлението на едно нарушено право. Споредъ това, прѣдметътъ на нарушеното право е и прѣдметъ на искътъ. Отъ тукъ и слѣдва недопускането на два иска, заявени отъ сжщия ищецъ противъ сжщия отвѣтникъ за сжщия прѣдметъ и на сжщото юридическо основание (чл. чл. 524 п. 2, 526, 431 п. 3, 801—803 отъ Гражданското сждопроизводство). Но счита се че има два иска относящи се къмъ единъ и сжщи прѣдметъ, не тогава, когато конкретно се докаже, че липсва отдѣленъ прѣдметъ за всѣкой искъ, а тогава когато ищецътъ субективно отнася и двата си иска къмъ единъ и сжщия прѣдметъ; защото ищецътъ може да се заблуждава въ прѣдмета или прѣдметитѣ на нарушеното право, може да мисли че два прѣдмета сж му нарушени, когато въ дѣйствителность нѣма освѣнъ единъ или же ни единъ прѣдметъ нарушенъ, или пъкъ да счита за по-цѣлесъобразно да разчлени нарушеното право на два или повече прѣдмета и да заяви противъ сжщия отвѣтникъ и на сжщото юридическо основание два или повече иска, нѣщо което би дало основание за сливането имъ въ едно дѣло, но отъ всичко това не слѣдва, че така заявенитѣ искове се отнасятъ до една и сжща часть отъ нарушеното право — до единъ и сжщи прѣдметъ. Когато е споръ, прочее, да ли два иска се отнасятъ до сжщия прѣдметъ и, слѣдователно, да ли разрѣшенията отъ тѣхъ съ влѣгло въ законна сила рѣшение прѣдставлява res judicata за другия, гледа се, не какво впослѣдствие е доказано, а какво се е имало прѣдъ видъ да се

Digitized by Google

докаже при заявяването на двата иска. По настоящето дѣло окржжният сждъ намира, отъ даннитѣ на които се основава по тоя въпросъ, че не било доказано да сж били изкупени два дѣла отъ кжщата на Тодора, първиятъ мжжъ на мащехата на ищеца, тъй като само дѣлътъ на Коста Българенски, братъ на речения Тодоръ, билъ изкупенъ, а дѣлътъ на Нада Българенска, сестра на сжщия Тодоръ, не билъ изкупенъ. Обаче, сждътъ е билъ длженъ да обсжди и въпроса: да ли ищецътъ при заявяването едноврѣменно на двата си иска — основателно или неоснователно, другъ е въпроса — не е ималъ прѣдъ видъ два дѣла отъ кжщата за изкупуването на който баща му да е далъ двѣ суми на мащеха му, въпросъ за освѣтлението на който сждътъ ималъ данни въ дѣлото — показанията на свидѣлитѣ Я. Шишковъ и В. Мариновъ, въ свързка съ показанията на Нада Българенска и спогодителното отъ 10 декемврий 1883 година. Като необсждилъ тоя въпросъ и отъ тази гледна точка, Ловчанскиятъ окржженъ сждъ не се е съобразилъ съ даннитѣ въ дѣлото и съ духа на закона, слѣдователно, сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, и за това първото касационно оплакване е основателно; 2) щомъ въ рѣшението си приема за установено отъ показанията на свидѣлитѣ Я. Шишковъ и В. Мариновъ отъ една страна, че бащата на ищеца взелъ отъ тия свидѣтели пари за да ги даде на жена си Цаца за изкупуване на кжщата, а отъ друга страна, че сжщата Цаца отпослѣ е признала, че тия пари ги е получила за изкупуване на кжщата, Ловчанскиятъ окржженъ сждъ нелогично се повръща въ сжждението си като търси още едно допълнително самопризнание отъ страна на Цаца, именно, че сумата била взета за нейна смѣтка, или че тя се задължила да повърне тази сума, понеже търсеното отъ сжда допълнително самопризнание не е освѣнъ едно логическо заключение, което се налага отъ обстоятелствата, които сждътъ приема за установени, щомъ като не констатирва въ рѣшението си други, оборяющи тѣхъ обстоятелства. Прочее и въ това отношение Ловчанскиятъ окржженъ сждъ не се е съобразилъ съ даннитѣ въ дѣлото и за това е допусналъ двояко нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ който случай и второто касационно оплакване е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ловчанския окржженъ сждъ отъ 5 юлий 1901 год., подъ № 121, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ *137 — (1067) — 11 декемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и девети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло*

Digitized by Google

№ 628, по описа за 1902 год., на д-ръ Михаилъ Калпаклювъ, отъ гр. Търново, срещу рѣшението на Търновския окр. сждъ отъ 15 януарий 1902 год., подъ № 20. — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж; д-ръ Михаилъ Калпакловъ, отъ гр. Търново, заявилъ на 15 ноември 1900 год. прѣдъ II Търновски мирови сждия искъ противъ Ставри Анастасовъ, отъ гр. Варна, живущъ въ гр. Търново, за 40 лева недоплатенъ наемъ и 780 лева неустойка за шестмѣсеченъ наемъ на едно здание, въ сжщия градъ, наречено хотелъ „София", което напусналъ отвѣтникътъ — наематель прѣди изтичането на наемния срокъ и съ това е нарушилъ договора имъ отъ 29 априлъ 1900 година. Мировиятъ сждия образувалъ гражданско дѣло № 386/900 год. и съ рѣшението си № 656/900 год. отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Търновския окр. сждъ, който образувалъ апелативното дѣло № 40/901 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ приложения къмъ производството на дѣлото писменъ договоръ съ дата 29 априлъ 1900 год., завѣренъ отъ нотариуса на 22 августъ 1900 год., се установява, че за наемъ на единъ хотелъ — хотелъ „София", въ гр. Търново, отвѣтникътъ се е задължилъ да плати на ищеца за 14 мѣсеци 1820 лева начиная отъ 1 май 1900 год. въ прѣдплата по 130 лева златни за всѣки мѣсецъ; 2) странитѣ сж договорили неустойка въ случай на неизпълнение на взаимнитѣ си задължения за ищеца 500 лева, въ случай че „извади наемателя прѣди изтичане на срока", а въ полза на ищеца и въ тяжесть на отвѣтника наемната цѣна за 6 мѣсеци — 780 лева златни, въ случай че не заплати прѣдплата; 3) отъ съставения актъ за това се установява, че отвѣтникътъ е упразнилъ зданието на ищеца на 8 декември 1900 год., а искътъ е за 820 лева златни, отъ които 780 лева златни за неустойка, а остатъка недоплатенъ — непрѣдплатенъ наемъ за ноември 1900 год., отъ 40 лева златни; 4) отъ приложената къмъ първостепенното производство на дѣлото разписка на ищеца съ дата 22 ноември 1900 год. се установява, че ищецътъ е получилъ отъ отвѣтника за доизплащане наема за ноември 40 лева златни, сума, която влиза въ исковата сума; 5) като взима прѣдъ видъ, че по-голѣмата часть повече отъ три четвърти отъ мѣсечната наемна цѣна отвѣтникътъ е заплатилъ на ищеца своевременно, съгласно съ задължението съдържаще се въ договора, и че, слѣдователно недоплащането въ смисъль на непрѣдплащане, се отнася за сравнително незначителна часть отъ наемната цѣна, като има прѣдъ видъ клаузитѣ на договора, сждътъ счита че въ намѣрението на странитѣ, при сключване на договора, е било да гарантиратъ всѣка за себе си, а специално ищецътъ въ своя полза, добросъвѣстното изпълнение на задълженията по договора: въ изплащане на уречения срокъ повече отъ $^3/_4$ отъ наемната цѣна отъ страна на отвѣтника, въ доизплащане остатъка отъ 40 лева златни въ течение на сжщия мѣсецъ, за който е било прѣдплатено 90 лева златни, сждътъ сезира тая добросъвѣстность у отвѣтника, която е искала да санкционира неустойката. При такова положение сждътъ не може да допусне, че въ волята на странитѣ е било да създадатъ едно леонинско задължение за отвѣтника да заплати една сравнително голѣма сума 780 лева златни, безъ никаква облага

Digitized by Google

за себе си отъ това, а и безъ причина искътъ е неоснователенъ и слѣдва да бѫде отхвърленъ, и 6) разноскитѣ по дѣлото слѣдва да бѫдатъ възложени на ищеца, понеже по погрѣшка на ищеца сѫ причинени", — съ рѣшението си № 20, отъ 15 януарий 1902 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. чл. 58, 80, 107 и 143 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото чрезъ тълкуване ужъ на договора далъ му друга редакция отъ оная, която странитѣ сѫ му дали и за които договоръть е законъ, тъй като въ договора изрично е казано, че непрѣдплащането на всѣкой мѣсецъ наема дава право на обезщетение, а сѫдътъ намира, че $^3/_4$ отъ мѣсечния наемъ стигало да се прѣдплаща.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: съгласно чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, сключенитѣ законно договори иматъ сила на законъ за странитѣ, които могатъ и да ги отмѣняватъ по взаимно съгласие. Чл. 36 отъ сѫщия законъ, като постановява правилото, споредъ което трѣбва да се търси намѣрението на договоряющитѣ страни при сключването на договоритѣ, има прѣдъ видъ договори, въ които странитѣ или не сѫ изразили намѣренията си или сѫ ги изразили по единъ неясенъ, двусмисленъ начинъ, щото става нужда да се дирятъ намѣренията имъ, но тоя членъ нѣма за цѣль да даде право на единъ сѫдъ, подъ прѣдлогъ на тълкуване, да дири и възпроизвежда други намѣрения отъ ония, които странитѣ ясно сѫ ги изложили въ договоритѣ си, защото това би значило да се даде право на сѫда да измѣнява договоритѣ на странитѣ, нѣщо което би било въ разрѣзъ съ прѣдписанието на чл. 28. Въ настоящия случай самъ Търновския окр. сѫдъ констатирва въ рѣшението, че наемодателтъ — отвѣтникъ се е задължилъ въ договора да прѣдплаща на наемодавеца — ищецъ 130 лева мѣсечно. Значи това задължение на наемодателя е ясно и понеже това задължение е въ полза на наемодавеца, то ясно е, че намѣрението на единия и другия е било да се прѣдплаща цѣлата мѣсечна наемна стойность отъ 130 лева. Търновскиятъ окр. сѫдъ, обаче, намира, че това не било намѣрението на странитѣ, а е било да се прѣдплаща повече отъ $^3/_4$ отъ тази наемна стойность и понеже 90 лева сѫ били вече платени за послѣдния мѣсецъ, сѫдътъ счита че съ това наемателтъ си билъ изпълнилъ задължението. Значи сѫдътъ е търсилъ да опрѣдѣли намѣрението на странитѣ, не споредъ както тѣ сами сѫ го изразили въ договора си, но споредъ сумата която наемателтъ е платилъ за послѣдния мѣсецъ, макаръ и тази му смѣтка да не е вѣрна, тъй като 90 лева къмъ 130 лева не съставяватъ нито даже $^3/_4$, а камо ли повече отъ $^3/_4$. Но сѫдътъ косвено признава, че волята на странитѣ е ясно изразена въ договора имъ и за това търси да ли тоя договоръ не прѣдставлява пъкъ нѣкакво леонинско задължение за отвѣтника „да заплати една сравнително голѣма сума отъ 780 лева златни безъ никаква облага отъ това за себе си и безъ причина". Това сѫждение, обаче, е едностранчиво,

Digitized by Google

защото въ самия договоръ има задължение и за наемодавеца да заплати на наемателя обезщетение отъ 500 лева, въ случай че го извади отъ хотела прѣди уговорения срокъ (чл. 4 отъ договора). Тука прочее трѣбваше сѫдътъ да търси причината на задължението на наемателя да плати на наемодавеца за 6 мѣсеци наемъ въ случай че не прѣдплаща мѣсеченъ наемъ (чл. 3 отъ договора). Прочее, Търновскиятъ окр. сѫдъ чрѣзъ тълкуването си е извратилъ договора и за това съществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което оплакването за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окржженъ сѫдъ отъ 15 януарий 1902 год., подъ № 20, защото е нарушенъ чл 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 138 — (1078) — 14 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първи декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ, прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 489, по описа за 1904 год., на Анастасия Николова, отъ гр. Варна, срещу рѣшението на Варненския окржженъ сѫдъ отъ 22 декемврий 1903 год., подъ № 505.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Анастасия Николова, отъ гр. Варна, заявила на 31 октомврий 1902 год. прѣдъ I Варненски градски мирови сѫдия искъ противъ х. Смарайда х. Данаилова и Мария Влаева, отъ сѫщия градъ, за възстановление владѣнието на една кѫща. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 2183/902 год. и съ рѣшението си отъ 23 май 1903 год. отхвърлилъ искътъ, като недоказанъ, по отношение на първата отвѣтница и като неоснователенъ по отношение на втората отвѣтница. Ищцата апелирала само противъ първата отвѣтница — х. Смарайда х. Данаилова. Варненскиятъ окржженъ сѫдъ образувалъ апелативно дѣло № 283/903 год. и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ находящия се въ дѣлото крѣпостенъ актъ № 437/98 год., прѣдставенъ отъ ищцата, се вижда дѣйствително, че между А. Николова и См. х. Данаилова сѫ имали договоръ, съ силата на който кѫщата — прѣдметъ на настоящия споръ е била продадена отъ втората на първата; обаче, ако отъ този крѣпостенъ актъ може да се правятъ заключения за правото на собственость, та нѣма никакво значение по отношение въпроса за нарушението на владѣние, който е фактически въпросъ. Но макаръ и да се установява обстоятелството за прѣхвърлянето на собствеността на спорната кѫща отъ См. х. Данаилова върху Ан. Николова, не се вижда отъ никакви данни въ дѣлото да е станало *прѣдаване* на сѫщата кѫща отъ продавача на купувача слѣдъ покупката — продажба отъ 18 октомврий 1898 год.; така щото продавачката См. х. Данаилова продължава да владѣе въпросния имотъ, което и се подкрѣпява по най-положителенъ начинъ отъ свидѣтелскитѣ показания дадени въ сѫдебно

Digitized by Google

заседание. Тъй свидѣтельтъ Клеото Слависъ установява, че той е приелъ наетата кжща отъ См. х. Данаилова, съ която се и спогодилъ относително наема, а относително врѫчването на паритѣ за ползуването отъ кжщата като наематель, този сѫщиятъ свидѣтель обяснява, че той ги е плащалъ ту на апелаторката, ту на въззиваемата, срещу което плащане му се е издавала разписка подписвана отъ свидѣтеля Янко Джелебовъ. Истина е, че Янко Джелебовъ е подписвалъ споредъ твърденията му за А. Николова, както и въ контракта, който билъ сключенъ между К. Слависъ и А. Николова не фигурира като наемодавецъ См. х. Данаилова, но като се вземе прѣдъ видъ, че устниятъ договоръ, който е прѣдшествувалъ горния контрактъ е билъ сключенъ споредъ показанията на Слависъ, между този послѣдния и См. х. Данаилова и отъ нейно име е съвършено самостоятелно, безъ да се иска съгласието на Ан. Николова, не може да не се заключи, че х. См. х. Данаилова е дѣйствувала като една дѣйствителна владѣтелка на имота cum animo rem sibi habendi; въпрѣки продажбата, значи, като, че е продължавала да бѫде собственица, — това се вижда и отъ обстоятелството, както твърдятъ свидѣтелитѣ Джелебевъ, Слависъ, Ана Михаилова, Влаевъ и С. Димитрова, че См. х. Данаилова е получавала твърдѣ често наема. Значи обстоятелството, че въ квитанциитѣ е била подписвана А. Николова и че въ контракта за наема не фигурира См. х. Данаилова, се обезсилватъ съвършено прѣдъ фактитѣ, установени отъ свидѣтелитѣ и за които се говори по-горѣ и отъ които се вижда, че См. х. Данаилова е упражнявала владѣлчески актове въ свое име и съвсѣмъ независимо, а не въ фигурирането въ разпискитѣ и контракта на См. х. Данаилова, трѣбва да се обяснява само като резултатъ на желанието на странитѣ да поставятъ контракта въ хармония и то *външна*, съ крѣпостния актъ № 437/98 година. При тѣзи данни и като не се изпуска изъ прѣдъ видъ и обстоятелството показано отъ Ана Михаилова, която твърди, че См. х. Данаилова ѝ била казала, какво тя продавала спорната кжща на А. Николова, което твърдение е съгласно съ крѣпостния актъ, и че купувачката А. Николова я била давала подъ наемъ, но понеже на тѣзи факти се противопоставятъ други: Ана Михаилова видѣла въ деньтъ, когато Слависъ напусналъ спорната кжща, на която вратата била заключена съ увитъ телъ, че Смарайда х. Данаилова влѣзла вжтрѣ, разхождала се изъ стаитѣ, а слѣдъ 15—16 дена тя — х. Смарайда х. Данаилова я дала на Влаева подъ наемъ — свидѣтельтъ Влаевъ сѫщо твърди, че получилъ кжщата отъ пълномощника на х. Смарайда х. Данаилова — София Димитрова казвала, че наемътъ се е плащалъ на См. х. Данаилова. — При тѣзи данни налага се само едно заключение: ищцата и отвѣтницата сѫ упражнявали заедно владѣлчески права върху спорната кжща, имало е съвмѣстно владѣние, а въ такъвъ случай, съвмѣстното владѣние, като незаконно по силата на чл. 2 отъ Закона за давностьта, зашото съвмѣстното владѣние не е *несъмнено* (non equivoque) не може да служи за основа на единъ владѣлчески искъ и за това рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се потвърди, а подадената срещу него апелативна жалба да се остави безъ послѣдствие", — съ рѣшението си № 505, отъ 22 декемврий 1903 год. потвърдилъ

Digitized by Google

първостепенното рѣшение. — Ищцата подава касационна жалба и се оплаква, че Варненскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 48, 49, 107 и 384 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неразбираемо и противозаконно било съображението му, че нарушението на владѣнието било фактически въпросъ и за това нѣмалъ значение крѣпостниятъ актъ, тогава, когато именно този крѣпостенъ актъ ималъ значение на прѣмо и непрѣкарно владѣние на имота; чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 236 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е счелъ, че продавачката не била прѣдала кжщата на купувачката, когато отъ свидѣтелитѣ се е установило, че купувачката я е отдавала подъ наемъ, отъ нейно име сж се сключвали договори, сж били издавани разписки.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: чл. 48 отъ Гражданското сждопроизводство санкционирва владѣлческия искъ само въ полза на лица, които сж владѣли сами или чрѣзъ свои прѣдставители, а не въ полза на лица, които сж владѣли отъ името на трето лице. Отъ това слѣдва, че лица, които сж владѣли отъ името на друго лице, не могатъ да противопоставятъ на това *друго* лице нѣкакво свое владѣние. Когато двѣ лица упражняватъ еднакви по видимому владѣлчески права спрѣмо единъ недвижимъ имотъ, могло би да се приложи a contrario, правилото, прѣдвидено въ чл. 2 отъ Закона за давностьта, въ смисъль, че съмнителното владѣние не може да служи за основа на владѣлчески искъ. Когато, обаче, тѣзи двѣ лица иматъ по между си сключенъ договоръ установляющъ, че едното отъ тѣхъ е изключителниятъ собственикъ на имота, другото лице не може да му противопоставя свой animus въ владѣнието, защото колкото и да се мамятъ постороннитѣ лица отъ видимитѣ отъ тѣхъ негови отношения спрѣмо имота, то само не може да мами себе си въ дѣйствителнитѣ си отношения спрѣмо имота отъ една страна и спрѣмо собственика отъ друга. Ето за такъвъ случай особено помага правилото, прѣдвидено въ чл. 49 отъ сжщия законъ, споредъ което документитѣ установляющи правото на собственость, се разглеждатъ до толкова доколкото тѣ установяватъ факта на владѣнието. По настоящето дѣло съ крѣпостенъ актъ отъ 18 октомврий 1898 год. отвѣтницата е продала спорния имотъ на ищцата. Този документъ установлява, че слѣдъ продажбата съвмѣстното владѣние, което окржжниятъ сждъ съглежда, не е било освѣнъ видимо, че animus въ владѣнието е имала само ищцата и че владѣнието на отвѣтницата — продавачка е било владѣние отъ името на ищцата — купувачка. Това като не е взелъ прѣдъ видъ Варненскиятъ окржженъ сждъ, не се е съобразилъ съ прѣдписанията на закона и за това сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ който случай оплакването въ касационната жалба е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окржженъ сждъ № 505, отъ 22 декемврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроиз-

Digitized by Google

водство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 139 — (1079) — 14 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на първи декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 704, по описа за 1904 год., на Димитъръ Щеревъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, срещу опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 17 юний 1904 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Татарпазарджишката земледѣлческа каса, като прѣдставителка на Българската народна банка въ Татарпазарджишкия окржгъ, извадила на публиченъ търгъ ипотекираната на банката кжща, принадлежаща на длъжника ѝ Костадинъ х. Спасовъ, и понеже първата продань не станала, касата е искала да стане и е станала втора продажба, при която кжщата била възложена върху купувача Димитъръ Щеревъ. Тази продажба е утвърдилъ Татарпазарджишкиятъ мирови сждия съ опрѣдѣлението си № 36, отъ 17 ноемврий 1901 година. Касата апелирала прѣдъ Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че въ заявлението си подадено срещу опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия градски мирови сждия № 36, отъ 17 ноемврий 1901 год., съ което е утвърдена проданьта на имотитѣ по изпълнителното дѣло № 80/904 год., по описа на сждебния приставъ при този сждъ на I участъкъ, Татарпазарджишката земледѣлческа банка се оплаква, че билъ нарушенъ чл. 1040 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже не ѝ било съобщено, като на ипотекаренъ кредиторъ, резултата на проданьта, съ което ѝ била отнета възможностьта да запази правата си; 2) че споредъ строгото прѣдписание на чл. 1040 отъ Гражданското сждопроизводство, сждебниятъ приставъ е длъженъ да съобщава на ипотекарния кредиторъ резултата отъ проданьта, а цѣлта на това съобщение ясно се вижда отъ разпореждането на чл. чл. 1041 и 948 ал. 2 отъ сжщото сждопроизводство, споредъ които, ако прѣдложената цѣна при проданьта е била по-долна отъ цѣната за която е ипотекиранъ имотътъ, залогодържательтъ или въ случая кредиторътъ по ипотека, може да задържи за себе си непродаденото още имущество срещу дълга по ипотеката и по ипотечната цѣна, и 3) че макаръ по изпълнителното дѣло да е била назначена втора продань слѣдъ нестаналата първа, то при втората продань щомъ имотътъ се е продалъ по-долу отъ ипотечната цѣна, съобщението необходимо по чл. 1040 отъ Гражданското сждопроизводство щѣше да има това важно значение за интереситѣ на ипотекарния кредиторъ, че той биималъ възможность или да се задоволи съ получената цѣна отъ проданьта или пъкъ да задържи имота по ипотечната цѣна. А пъкъ сждебниятъ приставъ, както се вижда отъ изпълнителното дѣло, не е съобщилъ на земледѣческата банка за резултата на

Digitized by Google

втората продажба и съ това е лишилъ банката отъ възможностьта да избере като кредиторъ по ипотека, това правно положение, което е посъчласно съ интереситѣ ѝ. И понеже чл. 1040 е повелителенъ и оплакването на земледѣлческата банка е своевременно, защото никакви срокове не ограничаватъ оплакванията за нарушението на чл. 1040 отъ Гражданското сждопроизводство, чието разпореждане се отнася до единъ моментъ, който настжпва слѣдъ извършване на продажбата, а ипотекираниятъ имотъ не може да се продаде безъ да се удовлетвори ипотекарниятъ кредиторъ, слѣдователно, оплакването на земледѣлческата банка е основателно", — съ опрѣдѣлението си отъ 17 юний 1904 год., отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и унищожилъ станалата продажба. — Купувачътъ Димитъръ Щеревъ подава частна касационна жалба и се оплаква, че Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ; 1) чл. 1040 отъ Гражданското сждопроизводство, защото тукъ не билъ случая когато продажбата на ипотекиранъ имотъ се извършва по взискане на трето лице, а билъ случая когато продажбата се извършва по взискането на самия ипотекаренъ кредиторъ, слѣдователно, нему е било извѣстно изпълнението и нѣмало нужда съ призовка да му се съобщава за продажбата, при всичко, че това, макаръ и излишно, е станало, и 2) чл. чл. 1055, 1028—1035 отъ сжщото сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че нѣмало срокъ за обжалване по нарушението на чл 1040, когато, щомъ се касае за неправилность по продажбата, срокътъ за обжалване е 7 дневенъ, а банката въ случая се е оплакала едва слѣдъ утвърждението на продажбата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ неправилно е изтълкувалъ чл. 1040 отъ Гражданското сждопроизводство. Тоя членъ, както и прѣдшетствующитѣ два и послѣдующиятъ чл. 1041 се отнасятъ до случая когато ипотекиранъ имотъ се продава „по частно взискане", т. е по взискане на другъ кредиторъ, а не на ипотекарния кредиторъ; въ такъвъ случай е необходимо, споредъ чл. 1040, да се съобщи на ипотекарния кредиторъ резултата на проданьта за да има възможность той да иска да се постжпи съгласно чл. чл. 1041 и 948 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство. Когато, обаче, ипотекарниятъ имотъ се продава по взискането на самия ипотекаренъ кредиторъ, тогава нѣма нужда да му се съобщава резултата на проданьта, защото той го знае, или все едно, е дъленъ да го знае, щомъ по негово искане се почва изпълнителното производство. Въ такъвъ случай, слѣдователно, чл. 1040 не се прилага, а такъвъ именно е билъ тукъ случая, както е обяснено и въ самата апелативна жалба, съ която билъ сезиранъ Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ. Прочее, реченията сждъ неправилно е приложилъ и сжществено е нарушилъ въ случая чл. 1040 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което първото касационно оплакване е основателно, и 2) второто касационно оплакване за нарушение чл. 1055 отъ Гражданското сждопроизводство е тоже основателно, защото банката, респективно касата, е била длъжна въ 7-дневенъ срокъ отъ деньтъ на продажбата да обжалва неправилноститѣ относящи се до про-

Digitized by Google

даньта, а тя не е направила никакво оплакване въ тоя срокъ относително нѣкаква неправилность при продажбата, слѣдователно, тя е просрочила оплакването си.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окржженъ сѫдъ отъ 17 юний 1904 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 1040 и 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ *140 — (1087) — 15 декемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 635, по описа за 1902 год., на Хр. Печевъ, отъ гр. Карлово, съ Параскева Ст. Кьойбашиева, за себе и като настойница на малолѣтния Н. Ст. Кьойбашиевъ, отъ сѫщия градъ, и Мария Т. Гиргинова, отъ гр. София, за 544 лева и 70 стотинки* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 11 октомврий 1901 год. Христо Печевъ, отъ гр. Карловъ, подалъ на Карловския мирови сѫдия исково прошение противъ Параскева Ст. Кьойбашиева, отъ гр. Карлово, за себе и като настойница на малолѣтния Недѣлчо Ст. Кьойбашиевъ, и противъ д-ръ Т. Гиргиновъ, като попечитель на жена си Мария, родена Кьойбашиева, отъ гр. София, и молилъ да бѫдатъ осѫдени да му заплатятъ сумата 544 лева и 70 стотинки., които ималъ да взима отъ тѣхъ, като наслѣдници на Ст. Кьойбашиевъ, на когото прѣзъ живота и за погрѣбението му давалъ отъ дюкяна си месо. Мировиятъ сѫдия призналъ иска и осѫдилъ отвѣтницитѣ, въ качеството имъ на наслѣдници на покойния Ст. Кьойбашиевъ, да заплатятъ претендираната сума заедно съ разноскитѣ. Осѫденитѣ недоволни отъ това рѣшение, подали срещу него въ установения отъ закона срокъ възивна жалба въ Пловдивския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ за подкрѣпление на иска си е поискалъ прѣдъ първата инстанция отъ отвѣтницитѣ да прѣдставятъ тефтеритѣ на тѣхния наслѣдодатель; отвѣтницитѣ прѣдъ първата инстанция не прѣдставили тѣзи тефтери и не се явили да възразяватъ противъ иска, обаче тукъ въ втората инстанция отричатъ да иматъ въ себе исканитѣ тефтери и по-нататъкъ възразяватъ, че искътъ е покритъ съ давность и не заслужава уважение; че при това възражение, което правятъ отвѣтницитѣ, искътъ слѣдва да се отхвърли и издаденото по него първостепенно рѣшение трѣбва да се отмѣни, защото: а) отъ настойническия актъ приложенъ къмъ дѣлото, се вижда какво наслѣдодательтъ на отвѣтницитѣ, покойниятъ Ст. Кьойбашиевъ, е починалъ на 3 мартъ 1900 год., а искътъ противъ тѣхъ е заведенъ едва на 11 октомврий 1901 год, слѣдователно този искъ, съгласно чл. чл. 40 и 41 отъ Закона за давностьта, е покритъ съ дав-

Digitized by Google

ность, като искъ произходящъ отъ търговска сдѣлка — даване стока на вѣра. А че ищецътъ е търговецъ, се вижда отъ исковото прошение; и б) защото непрѣдставлението на тефтеритѣ въ първата инстанция не създава за въ полза на ищеца такова доказателство, което да не може да се опровергае, или противъ което да не може се противопостави давностьта както поддържа ищецътъ, нито пъкъ признанието на защитника на отвѣтницитѣ, че слѣдъ завеждане искътъ, тѣ били броили 200 лева на ищеца срещу този искъ, е признание на самия искъ, тъй като, споредъ обясненията на сжщия отвѣтниковъ защитникъ, сумата 200 лева е била внесена не защото признавали иска, а за да избѣгнатъ процеса", — съ рѣшението си № 245, отъ 1 май 1902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Въ подадената си касационна жалба Хр. Печевъ се оплаква, че Пловдивскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 41 отъ Закона за давностьта, защото отвѣтната страна съ заплащането на 200 лева слѣдъ завеждането на искътъ е признала сжществуването на дългътъ и сждътъ неправилно и прѣвратно оцѣнилъ това самопризнание, въ свързка съ обстоятелството, че давность вече не могла да сжществува.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: повѣреникътъ на ищцовата страна е възбудилъ въпросъ за просрочие на искътъ и сждътъ, на основание чл. 41 отъ Закона за давностьта, го призналлъ за такъвъ, както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му. Дѣйствително, че споредъ чл. 41 съ изтичането на една година, се погасяватъ исковетѣ на търговцитѣ за цѣната на продаденитѣ стоки на частни лица, какъвто е случаятъ, но, ако слѣдъ това длъжникътъ признае правото на тогова, срещу когото давностьта е противопоставена, счита се, че се е отказалъ отъ изтеклата давность и въ такъвъ случай странитѣ се връщатъ въ първото положение. Прочее, като се иматъ прѣдъ видъ горнитѣ съображения, въ свързка съ обстоятелството, че прѣдъ окржжния сждъ повѣреникътъ на отвѣтника е призналлъ, че слѣдъ завеждането на дѣлото довѣрителитѣ му сж заплатили 200 лева на ищеца, слѣдва да се признае, че съ този фактъ тѣ сж се отказали отъ давностьта, вслѣдствие на което искътъ не може вече да се признае за погасенъ. Слѣдователно, при тѣзи данни, Пловдивскиятъ окржженъ сждъ като е призналлъ искътъ за погасенъ, постжпилъ е въпрѣки смисъльта на чл. 23 отъ Закона за давностьта и съ това е нарушилъ този членъ, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ каквато смисъль се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 1 май 1902 год., подъ № 245, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 23 отъ Закона за давностьта, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

Digitized by Google

№ 141 — (1090) — 15 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гарановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 639, по описа за 1902 год., на Станка Костова и Мария Костова, отъ гр. Нова-Загора, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сѫдъ № 486, отъ 18 октомврий 1901 година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ П. Пешевъ, повѣреникъ на отвѣтницата по касация Станка Ив. Папазова.

Обстоятелствата сѫ: Станка Иванова Папазова, отъ гр. Нова-Загора, заявила прѣдъ Новозагорския мирови сѫдия искъ противъ Станка Георгевица и Мария Ивановица Костови, отъ сѫщия градъ, за правособственость на по $^1/_6$ часть отъ 4 кѫса недвижими имоти. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 71/900 год. и съ рѣшението си № 417, отъ 1900 год. уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ сѫ апелирали прѣдъ Старозагорския окржженъ сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 251/900 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ прѣдставения къмъ първостепенното дѣло договоръ за продажба съ дата 11 августъ 1899 год., се вижда, че Коста Янковъ, отъ гр. Нова-Загора, е продалъ на съпругата си Станка Иванова Папазова, отъ гр. Нова-Загора, по една пета часть отъ петь кѫса недвижимъ имотъ и една кѫща, че сѫдътъ приема тоя документъ за доказателство, съ който напълно се доказва прѣдъ сѫда искътъ на ищеца; 2) отъ показанията на свидѣтелитѣ разпитани въ първата инстанция, а тъй сѫщо и отъ самопризнанието направено отъ първоначалнитѣ отвѣтници, се установява, че имотътъ обозначенъ въ договора съ дата 11 августъ 1899 год. е билъ собственость на първата съпруга на Коста Янковъ, която починала и слѣдъ своята смъртъ оставила три дъщери, една отъ които е починала на скоро слѣдъ смъртьта на майка си, а щомъ това е така, въ случая Коста Янковъ се явява собственикъ на оная часть, която се слѣдва на покойната му дъщеря, и като така, той е ималъ и е билъ пълния разпоредитель на тая часть; слѣдователно, можалъ е да я продава. Дѣйствително, отъ показанията на свидѣтелитѣ разпитани въ първата инстанция, се установява прѣдъ сѫда, че Коста Янковъ, слѣдъ оженването на най-малката си дъщеря, е оставилъ имотитѣ да се владѣятъ и обработватъ отъ дъщеритѣ му, обаче, това ни най-малко може да послужи, че той е изгубилъ правото на собственость върху своята часть; защото, както се установи отъ показанията на свидѣтелитѣ, тѣ сѫ владѣли имота не повече отъ 7—8 години, слѣдователно, нѣматъ оня периодъ отъ 15 години, който периодъ може да достави тѣмъ собствеността на този имотъ; 3) възражението на повѣреника на апелативната страна, направено въ днешното сѫдебно заседание и заявено въ апелативната жалба, какво наслѣдството е било открито въ 1875 год. и споредъ тогавашнитѣ закони единственитѣ наслѣдници на покойната Недѣля Пѣева се явяватъ нейнитѣ дѣца, а не и съпругътъ ѝ Коста Янковъ, е неоснователно и като такова слѣдва да се остави безъ послѣдствие, защото и споредъ сѫществующитѣ въ онова врѣме закони, бащата е прямия наслѣдникъ

Digitized by Google

на дѣцата си, които би умрѣли прѣди него и би имали наслѣдство отъ покойната си майка или отъ нѣкого другиго, разбира се, ако не е женена и не би имала живи дѣца или живъ мѫжъ, слѣдователно и въ тоя случай. Коста Янковъ е ималъ право да се разпорежда, тъй както намѣри за добрѣ съ оная часть отъ недвижимитѣ имоти, означени въ договора съ дата 11 августъ 1899 год.; 4) възражението на апелаторитѣ, че Станка Иванова Папазова не е броила на Коста Янковъ никаква сума за имотитѣ обозначени въ договора съ дата 11 августъ 1899 год., се явява неоснователно, и като такова слѣдва да се остави безъ послѣдствие, понеже съ нищо не е подкрѣпено; 5) отъ прѣдставенитѣ къмъ второстепенното дѣло крѣпостни актове съ дата 22 мартъ 1900 год., 18 августъ 1890 год., 22 мартъ 1900 год., 18 августъ 1899 год., 22 мартъ 1900 год., 18 августъ 1899 год. и 18 августъ 1899 год., подъ №№ 34, 229, 35, 227, 230, 37, 36, 228 и 231, се вижда, че апелаторкитѣ Станка Костова и Мария Костова, притежаватъ имотитѣ обозначени въ договора съ дата 11 августъ 1899 год., обаче, тѣзи крѣпостни актове сѫ издадени на основание общинскитѣ свидѣтелства безъ да стане щателна провѣрка отъ страна на нотариуса, както това се изисква отъ чл. чл. 4 и 34 отъ Закона за нотариуситѣ, слѣдователно, сѫдътъ не приема тия крѣпостни актове за доказателство, която подкрѣпя възражението на апелаторитѣ; 6) отъ всичко изложено до тукъ напълно се установява прѣдъ сѫда искътъ на Станка Ив. Папазова, отъ гр. Нова-Загора, а щомъ това е така, въ случая рѣшението на мировия сѫдия се явява правилно и установено, и като такова слѣдва да се потвърди, а подадената противъ него апелативна жалба отъ Станка Костова и Мария Костова се явява неоснователна, и като такава слѣдва да се остави безъ послѣдствие", — съ рѣшението си отъ 18 октомврий 1901 год., подъ № 486, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Отвѣтницитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Старозагорскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 54 отъ Закона за земитѣ, въ свързка съ устава за наслѣдственото право отъ 19 мухаремъ 1284 год., споредъ който прямитѣ наслѣдници по земитѣ мирие сѫ дѣцата на притежателя имъ, защото е съобразилъ, че сестрата имъ била се поминала подиръ майка си, нѣщо за което нѣма данни въ дѣлото, и защото въ самото продавателно отъ 11 августъ 1899 год. е казано, че баща имъ отъ когото купила ищцата, е наслѣдилъ имота отъ жена си, а не отъ дъщеря си, и 2) чл. 4 отъ Закона за замѣняване турскитѣ документи за право на собственость съ крѣпостни актове и чл. 376 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно отхвърлилъ прѣдставенитѣ отъ тѣхъ 9 крѣпостни акта по съображение, че тѣ не сѫ били издадени възъ основа на обстоятелствена провѣрка, съгласно чл. 34 отъ Закона за нотариуситѣ, когато споредъ речения законъ за замѣняване трскитѣ документи, самитѣ общински управления правятъ надлежната провѣрка възъ основа на която се издаватъ крѣпостнитѣ актове.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на отвѣтницата Станка Ив. Папазова и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) окржжниятъ сѫдъ както се вижда отъ съображенията на рѣшението му, приема това именно,

Digitized by Google

което първата часть отъ първото касационно оплакване искътъ да се приеме, именно, че споредъ турскитѣ закони дѣцата наслѣдвали родителитѣ си, но сѫдътъ тоже приема, което и касационната жалба не оспорява, че споредъ сѫщитѣ закони и родителитѣ наслѣдвали дѣцата си които не сѫ оставили низходящи, слѣдователно, Коста Янковъ е наслѣдилъ дѣлътъ на покойната си безъ низходящи дъщеря, която била наслѣдила сѫщия дѣлъ отъ покойната си майка и като е станалъ на тоя дѣлъ собственикъ по наслѣдство, могалъ е да го продаде на втората си жена — ищцата по настоящето дѣло — която по този начинъ е станала собственица съ силата на частния записъ отъ 11 августъ 1899 година. Твърдението на втората часть на сѫщото оплакване, че нѣмало данни въ дѣлото, какво речената дъщеря на Коста Янкова се била поминала подиръ смъртьта на майка си, е твърдение невѣрно, защото въ протокола отъ 8 юний 1900 год. на първоинстанционното дѣло се вижда, че отвѣтницитѣ чрѣзъ повѣренника си сѫ признали това обстоятелство, така щото нѣмало е значение обстоятелството, за което е дума въ послѣдната часть на сѫщото касационно оплакване, че въ продавателния записъ продавачътъ Коста Янковъ билъ казалъ какво продаденитѣ отъ него на ищцата имоти ги билъ наслѣдилъ отъ жена си, защото въ дѣйствителность тия имоти сѫ останали нему въ наслѣдство отъ жена му, само че посрѣдствомъ дъщеря му. Отъ всичко това слѣдва, че окржжниятъ сѫдъ не е допусналъ нарушение на указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. 54 отъ Закона за земитѣ и устава за наслѣдството. Прочее, това оплакване е неоснователно; 2) чл. 4 отъ Закона за замѣняване турски документи и пр., възъ основа на който членъ сѫ били издадени на отвѣтницитѣ крѣпостнитѣ имъ актове, презумира, че лицата, които се снабдяватъ съ общински протоколи и постановления като основа за крѣпостни актове, иматъ въ своя полза безпорно давностно владѣние. Тази презумция обаче на тоя членъ отъ тоя законъ има сила само до като по сѫдебенъ редъ не се оспори факта на придобиването собствеността на имоти чрѣзъ давностно владѣние, защото се касае за придобивателна давность, която общинитѣ не сѫ компетентни да провѣряватъ и която въ случай на споръ, трѣбва да се докаже отъ ония които се осланятъ на нея. Въ случая окржжниятъ сѫдъ констатирва, че отвѣтницитѣ сѫ владѣли имотитѣ само 7—8 години, слѣдователно, заключающата се въ крѣпостнитѣ имъ актове презумция за давность пада. Прочее, нѣма нарушение и на чл. 4 отъ речения законъ и чл. 376 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и второто касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Станка Костова и Мария Костова, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сѫдъ отъ 18 октомврий 1901 год., подъ № 486, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ *142 — (1106) — 20 декемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо

Digitized by Google

гражданско отдѣление, на осми декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Горановъ *гражданско дѣло № 653, по описа за 1902 год., на Шерифъ Балъкчи Исмаиловъ, отъ гр. Силистра, съ Юсуфъ Хасановъ Маджаръ, отъ сѫщия градъ, за изпразднуване на кѫща и наемъ 640 лева.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба до Силистренския мирови сѫдия отъ 1 октомврий 1899 год., Маринъ Д. Тихчевъ, въ качеството си на повѣреникъ на Шерифъ Балъкчи Исмаиловъ, отъ гр. Силистра, е прѣдявилъ искъ срещу Юсуфъ Хасановъ Маджаръ, отъ сѫщия градъ, за изпразднуване и прѣдаване на една кѫща и наемъ 640 лева. Мировиятъ сѫдия отхвърлилъ искътъ. Ищецътъ апелиралъ прѣдъ Силистренския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) че Маринъ Д. Тихчевъ, въ качеството си на повѣреникъ на Шерифъ Балъкчи Исмаиловъ, отъ гр. Силистра, е прѣдявилъ искъ срещу Юсуфъ Хасановъ Маджаръ, отъ сѫщия градъ, за изпразднуване на една кѫща и наемъ 640 лева за врѣме отъ 17 януарий 1897 год. до деньтъ на завеждане дѣлото по 20 лева мѣсечно и лихвитѣ на тая сума отъ деньтъ на завеждането на дѣлото до окончателното изплащане, а за доказателство на искътъ си прѣдставлява: а) прѣписъ отъ исковата молба на отвѣтника по настоящето дѣло Юсуфъ Хасановъ Маджаръ отъ 14 януарий 1897 год., съ която послѣдниятъ е молилъ Силистренския мирови сѫдия осѫждането на ищеца по настоящето дѣло Шерифъ Балъкчи Исмаиловъ да му повърне сумата 500 лева, която той Юсуфъ Хасановъ Маджаръ броилъ на Шерифъ Балъкчи Исмаиловъ за покупко-продажба на една кѫща, за която послѣдниятъ не можалъ да снабди първия съ крѣпостенъ актъ; б) прѣписъ отъ рѣшението на Силистренския мирови сѫдия подъ № 130, отъ 20 февруарий 1897 год., съ което ищецътъ Шерифъ Балъкчи Исмаиловъ е билъ осѫденъ да повърне на отвѣтника Юсуфъ Хасановъ Маджаръ сумата 500 лева, и в) единъ протестъ (заявление) завѣренъ по нотариялень редъ; 2) че така както е прѣдявенъ искътъ, ищецътъ е длъженъ прѣди всичко да докаже правото си на собственость върху кѫщата, изпразднуването на която иска, послѣ, че отвѣтникътъ продължава да живѣе въ тая кѫща и най-послѣ правото си да дири врѣди и загуби или наемъ. Обаче, въ дадения случай ищецътъ не прѣдставлява никакви доказателства за доказване правото си на собственость върху въпросната кѫща. Отъ прѣдставеното за доказателство на искътъ си въ прѣписъ рѣшение на Силистренския мировия сѫдия № 130, отъ 20 февруарий 1897 год., напротивъ се установява, че кѫщата, изпразднуването на която иска ищецътъ не е негова собственость, а е била собственость на баба му, нѣщо което той самъ твърдѣлъ прѣдъ мировия сѫдия въ сѫдебното заседание на 20 февруарий 1897 год., когато е издадено горното рѣшение, а щомъ прочее, това е така, то искътъ на ищеца се явява неоснователенъ и недоказанъ, тъй като правото да претендира за изпразднуването на тая кѫща и за наемъ, принадлѣжи не на ищеца, а на лицето, което има правото на собственость върху сѫщата кѫща и като така рѣше-

Digitized by Google

нието на Силистренския мирови сѫдия, като правилно издадено слѣдва да се потвърди", — съ рѣшението си отъ 22 априлъ 1902 год., № 31, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Шерифъ Балъкчи Исмаиловъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Силистренскиятъ окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 107, комбинираны съ чл. чл. 58 и 59 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не допусналъ да се разпитатъ посоченитѣ отъ него свидѣтели, съ които е щѣлъ да докаже обстоятелството, че кѫщата и днесъ се намира въ владѣнието на отвѣтника, приета отъ негови (на касатора) ржцѣ, при всичко, че въ втория мотивъ на рѣшението се намира това обстоятелство за сѫществено.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ дѣлото, ищецътъ Шерифъ Балъкчи Исмаиловъ (сега касаторъ) е завелъ настоящия процесъ за изпразднуване и прѣдаване на една кѫща, а сѫщо и наемъ отъ нея. Силистренскиятъ окр. сѫдъ е отхвърлилъ така прѣдявения искъ главно на това основание, че той (ищецътъ) не е доказалъ да е собственикъ на тая кѫща. Това сѫждение на казания сѫдъ е неправилно, защото не е съобразно напълно съ данниттѣ по дѣлото и разума на закона. По въпроса за изпразднуването и прѣдаването на кѫщата, ищецътъ е претендиралъ (гледай исковото прошение), че той е прѣдалъ тая кѫща въ владѣнието и стопанисването на отвѣтника, твърдение което не се вижда да е било оспорвано отъ тоя послѣдния, слѣдователно, щомъ това послѣдното обстоятелство се оправдава отъ фактическа страна, т. е., че ищецътъ е продалъ на отвѣтника спорната кѫща, то сѫдътъ по сѫщество неоснователно изисква отъ него да доказва собственостьта си върху сѫщата кѫща, за да може да претендира изпразването ѝ, тъй като слѣдъ развалянето на продажбата, положението на отвѣтника — купувачъ не се измѣнило и той отъ тоя моментъ е останалъ да владѣе спорната кѫща не отъ свое име, а отъ името на тоя, който му я продалъ — продавачътъ, т. е. останалъ си е прѣкаренъ владѣтель, така щото въ тоя процесъ той (отвѣтника) не може да се постави на друга почва и да иска отъ ищеца да доказва собственостьта на кѫщата, освѣнъ ако самъ докаже, че до завеждането на настоящия искъ той е измѣнилъ основанието на владѣнието си и отъ прѣкаренъ владѣтель се е обърналъ на владѣтель отъ свое име (напримѣръ ако е купилъ сѫщата кѫща отъ истинскитѣ ѝ собственици прѣди завеждането на това дѣло). Отвѣтникътъ не може да претендира повръщанието на покупната стойность на имота, а сѫщеврѣменно да иска и задържането на сѫщия имотъ, защото едното противорѣчи на другото. Това би било противъ разума на закона да иска, както се каза, отъ една страна възвръщането на сумата, а отъ друга подъ прѣдлогъ, че ищецътъ не билъ собственикъ да задържа сѫщия имотъ, който му е прѣданъ въ владѣние отъ тоя послѣдния. Прочее, сѫдътъ по сѫщество бѣше длъженъ да обсѫди и тия възражения на касатора и отъ тая точка на гледане да разгледа сѫществующитѣ въ дѣлото доказателства, а това като не е направилъ, то е постѫпилъ въпрѣки прѣписанието на чл. 107

Digitized by Google

отъ Гражданското сждопроизводство, защото рѣшението му не е издадено при съвкупното обсждане на всичкитѣ приведени отъ странитѣ данни и доводи, за това и оплакването на касатора въ това отношение трѣбва да се признае за основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Силистренския окр. сждъ отъ 22 априлъ 1902 год., подъ № 31, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окр. сждъ.

№ 143 — (1110) — 21 декемврий 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на десети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 659, по описа за 1902 год., на Спасъ Атанасовъ, отъ с. Искрецъ, Софийско, съ Малинъ Величковъ, отъ сжщото село, за 458 лева и 45 стотинки.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: на 7 юлий 1901 год., Спасъ Атанасовъ, отъ с. Искрецъ, подалъ искова молба до четвъртия Софийски мирови сждия, въ която излага, че на публична продань купилъ отъ сждебния приставъ една нива, находяща се въ с. Искрецъ, мѣстностьта „Прѣката", която била продавана за дългъ на отвѣтника Малинъ Величковъ, отъ сжщото село, за една сума отъ 300 лева и слѣдъ като се снабдилъ съ крѣпостенъ актъ, Занко Соколовъ и Лена Занкова завели противъ него дѣло като тѣхна собственость, а не на М. Величковъ, го осждили да имъ отстжпи нивата, която и отстжпилъ, като броилъ сумата и др. разноски по изпълнението на листа и по воденето на дѣлото, а всичко 458 лева и 45 ст., моли да бжде призованъ и осжденъ да му ги плати съ лихвата имъ и разноскитѣ по дѣлото. За доказателство е прѣдставилъ прѣписъ отъ рѣшението и разни разписки и квитанции. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 8 октомврий 1901 год. уважилъ искътъ въ размѣръ на 440 лева и 45 стотинки. Отвѣтникътъ е апелиралъ прѣдъ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Сп. Атанасовъ, както прѣдъ мировия сждия, тъй и въ окржжния сждъ, като се силае на прѣдписанията на чл. 1036 отъ Гражданското сждопроизводство, иска осжждането на отвѣтника М. Величковъ да му брои сумата 458 лева и 45 ст., произходящи отъ покупната цѣна, врѣди и загуби, които го послѣдвали отъ отнѣмане на имота купенъ отъ него на публиченъ търгъ, а именно една нива въ с. Искрецъ, въ мѣстностьта „Прѣката", като негова на М. Величковъ, като за всичко това прѣдставлява прѣписъ отъ едно рѣшение за че по сждебенъ редъ е отстраненъ и разписки за разноскитѣ по водене на дѣлото за това му отстранение. Възраженията на отвѣтника М. Величковъ, че ищецътъ нѣма никакви права по това дѣло, понеже по дѣлото, за което говори, за че билъ покупилъ неговъ имотъ и по силата на

Digitized by Google

чл. 1036 отъ Гражданското сждопроизводство, иска да му се възвърнатъ сумитѣ и разноскитѣ, е неоснователно, защото въ тази покупко-продажба прѣдъ сждебния приставъ е дѣйствувалъ не като трето лице, а като взискатель, се явяватъ възраженията основателни, за това защото ако и да се установява, че ищецътъ съ рѣшение № 420, отъ 1898 год. ноември 30 на Софийския окржженъ сждъ, издадено по гражданското дѣло № 249/96 год., заведено по апелъ на Занко Соколовъ и Лена Занкова, отъ с. Искрецъ, отъ което явствува, че той ищецътъ се билъ тжжилъ срещу тѣхъ за нея нива е изгубилъ и е билъ осжденъ да заплати 47 лева и 40 ст. разноски отвѣтнику и въ хазната 12 лева; че отъ разписките и квитанциитѣ, прѣдставени къмъ първостепенното дѣло, по водене на него дѣло по отстранението му отъ нивата, изразходвалъ 120 лева и 45 ст. и че нивата била струвала 320 лева, или всичко 440 лева и 45 ст., както крѣпостниятъ актъ № 17, издаденъ отъ Искрешкия мирови сждия на 9 юлий 1894 год. върху купувача Спасъ Атанасовъ, основанъ върху опрѣдѣлението на мировия сждия отъ 21 мартъ 1894 год., подъ № 66, а така и отъ самото опрѣдѣление явствува, че той ищецътъ дѣйствително е купилъ отвѣтниковата нива на публиченъ търгъ, извършенъ отъ сждебния приставъ, но не като трето лице — купувачъ, неучаствующъ по изпълнителното дѣло, а като пълномощникъ на баща си е остала върху му като на взискатель; нѣщо, което явствува отъ поменатото опрѣдѣление, гдѣто е казано: „на взискателя Спасъ Атанасовъ, за първоначалната цѣна . . . за удовлетворение искътъ на Сп. Атанасовъ, пълномощникъ на баща си Атанасъ Маринковъ, отъ с. Искрецъ, по изпълнителния листъ № 874, отъ 16 юний 1893 год.“, а въ четвъртата рубрика на крѣпостния актъ се вижда, че ищецътъ е придобилъ тази нива възъ основание него опрѣдѣление. Щомъ ищецътъ е дѣйствувалъ по изпълнителния листъ подъ № 874, отъ 16 юний 1893 год., издаденъ отъ Искрешкия мирови сждия за привеждането му въ изпълнение като взискатель — пълномощникъ на взискателя, слѣдователно и всички дѣйствия по него изпълнение сж вършени по негово указание, като описъ, продань и др. на отвѣтниковитѣ имоти, то и приспособлението на чл. 1036 отъ Гражданското сждопроизводство въ случая си нѣма мѣстото, който е съвършено за случай когато купувачътъ е непричастенъ по изпълнението на листътъ, отъ което и слѣдва, че искътъ е неоснователенъ и като така да се отхвърли и рѣшението на мировия сждия да се отмѣни, понеже на свой рискъ е дѣйствувалъ при описа му“, — съ рѣшението си подъ № 195, отъ 17 априлъ 1902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ всецѣло искътъ на ищеца като го осждилъ и на разноскитѣ въ двѣтѣ инстанции. — Срещу това рѣшение Спасъ Атанасовъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1036 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото, безъ да вземе въ внимание неговитѣ обяснения, отхвърлилъ иска му срещу длъжника Малинъ Величковъ, заведенъ за цѣната вслѣдствие признаването на публичната продажба за недѣйствителна.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение:

Digitized by Google

дѣйствително, въ чл. 1036 отъ Гражданското сждопроизводство се говори за „купувачъ“, но това понятие не може да се тълкува въ тѣсенъ смисълъ и да се приспособява само къмъ лицата, на които е възложенъ на публиченъ търгъ недвижимъ имотъ по наддаване, тъй като съображенията за сжществуването на постановлението на чл. 1036 сж сжщитѣ и тогава, когато имотътъ е възложенъ по наддаване и тогава, когато той е възложенъ върху взискателя по първоначалната оцѣнка. Наистина и въ двата случая купувачътъ или лицето, върху което имотътъ е възложенъ, се намиратъ въ сжщото положение и на сжщото основание иматъ право да търсятъ цѣната заплатена отъ тѣхъ и станалитѣ разноски. Въ случая, ако взискательтъ се е удовлетворилъ съ взимането на имота, той изгубва това удовлетворение съ отстранението си отъ имота и длъжникътъ се указва незадължень спрѣмо него и длъженъ да му повърне цѣната, за която имотътъ е билъ възложенъ върху него. Съображението на окржжния сждъ, че въ случая взискательтъ на свой рискъ е продавалъ имота, не може да има значение за цѣната, а само за загубитѣ, ако взискательтъ търси такива, и то ако сждътъ констатира, че дѣйствително длъжникътъ не се е никакъ намѣсвалъ въ продажбата и че послѣдната е станала изключително на рискъ на взискателя, понеже, ако взискательтъ неправилно описва недвижимъ имотъ като собственикъ на своя длъжникъ, и послѣдниятъ има задължение да обърне вниманието на взискателя, че имотътъ не принадлежи нему. Явно е, прочее, че постановлението на чл. 1036 отъ Гражданското сждопроизводство се отнася и къмъ взискателя — купувачъ, който е искалъ да му се възложи имота и че окржжниятъ сждъ като е приелъ противното, е допусналъ да се наруши казания чл. 1036.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ № 195, отъ 17 априлъ 1902 год., защото е нарушенъ чл. 1036 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 144 — (1120) — 21 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на десети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Гогановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Гогановъ *гражданско дѣло № 670, по описа за 1902 год., Дончо Бошулковъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, за вдигане запоръ, наложенъ отъ него върху осемь нжса движими имоти, принадлежащи на Юсефъ Алшевъ, отъ сжщия градъ.* — Въ заседанието се яви Х. С. Мехмедовъ, повѣреникъ на касатора Д. Бошулковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Юсефъ Алшевъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, съ искова молба отъ 24 февруарий 1901 год., прѣдявилъ искъ противъ Дончо Бошулковъ и Яковъ Исакъ Молковъ, отъ сжщия градъ, за да вдигнатъ секвестъра, който неправилно били наложили

Digitized by Google

върху негови движими имоти, подробно изброени въ молбата му. Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ съ рѣшението си подъ № 129, уважилъ искътъ. Недоволенъ отъ това рѣшение, Дончо Бошулковъ подалъ апелативна жалба въ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ предъ видъ: 1) „отъ протокола на сждебния приставъ съ дата 16/XI 900 год. се установява, че ответникътъ Д. Бошулковъ за обезпечение на искътъ си противъ длъжника си Яковъ Исакъ Молховъ е наложилъ запоръ на движимитѣ имоти, изброени въ исковата молба на ищеца, които той купилъ отъ сжщия длъжникъ съ продавателното съ дата 19 октомврий 1898 год., завѣрено отъ надлежния нотариусъ. Отъ това продавателно явно става, че Молховъ е продалъ разни движими вещи — принадлежность за воденица между прочемъ и тѣзи вещи за които е заведенъ искътъ при условие да ги държи подъ наемъ до като купувачътъ му заплати продажната стойность. Прочее, съ туй продавателно ищецътъ е станалъ стопанинъ на тѣзи имоти, та искътъ му основателно е заведенъ по чл. 976 отъ Гражданското сждопроизводство; 2) възражението на ответника, че владѣнието на спорнитѣ имоти не било никога въ ржцѣтѣ на ищеца е неоснователно, защото тѣзи имоти сж били дадени подъ наемъ на длъжника Яковъ Исакъ Молховъ, значи послѣдниятъ ги владѣялъ за смѣтка на ищеца. Второто възражение на сжщия ответникъ — апелаторъ, че продавателното съ дата 19 октомврий 1898 год. било икономическо, направено съ цѣль да се увреждатъ интереситѣ му, е тоже неоснователно и то по слѣднитѣ съображения: дѣйствително, свидѣтелътъ Иванъ Гешановъ донася, че продавателното било сключено икономически, по тази икономичность не може да се противопоставя отъ ответника Бошулковъ, защото при сключването на това продавателно той не е участвувалъ, слѣдователно, то за него е inter alios acta, обаче, той може да унищожи това продавателно, като встжпи и дѣйствува по предписанията на чл. 140 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, отъ свое име deproprio nomine, а не отъ името на длъжника си, а за тази цѣль трѣбва да заведе искъ за унищожение на въпросното продавателно чрезъ *pauliana actio*, което не може да се представлява въ видъ на възражение. Но за да се успѣе съ тази акция трѣбва да сж на лице слѣднитѣ условия. Не ще съмнѣние, че имотитѣ на длъжника служатъ за общъ залогъ на неговитѣ кредитори — та ако той сключи сдѣлка съ която да се увреждатъ интереситѣ на кредитора му, послѣдниятъ може да иска унищожението ѝ и да възстанови statu-quo-то и да повърне имота вече продаденъ въ първото положение — „inbonis debitoris mansisse censetur", но за това трѣбва да докаже, че е билъ увреденъ, — nentus damni и че имало измама — consilium fraudis — отъ страна на длъжника, а той — кредиторътъ — ще бжде увреденъ ако длъжникътъ станалъ несъстоятеленъ поради тази сключена сдѣлка. Та заради това е необходимо щото длъжникътъ да се екзекутира въ останалитѣ имоти, което ще рече, че pauliana actio, е субсидирала actio, при която се иска още, щото сдѣлката да е извършена отъ длъжника слѣдъ вземането на кредитора му, съ други думи трѣбва вземането на кредитора да е съ по-ранна дата, защото ако е съ по-подирна дата, то сдѣлката не му врѣди, тъй като отчужденията

Digitized by Google

имотъ не влизалъ въ общия залогъ; а противното на това положение е неприемливо, понеже ще противорѣчи на принципа за собствеността, която е абсолютното право да разполагаме съ имотитѣ си тъй както намираме за добрѣ, съ изключение на всѣки другъ и при ограничения указани отъ самия законъ. Обаче, горнитѣ условия по настоящия процесъ не сж на лице, бидейки недоказани отъ апелатора. Щомъ като това е така то слѣдва апелативната му жалба да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, а обжалваното рѣшение да се потвърди, като правилно издадено", — съ рѣшението си отъ 20 май 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Дончо Бошулковъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло членове 31, 42, 140, 277 и 278 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е основалъ рѣшението си на продавателното, при всичко, че той (касаторътъ) го оборилъ и доказалъ симулативността и икономичността му, нѣщо което се признавало и въ рѣшението, но не било взето въ внимание, понеже сдѣлката била извършена послѣ това продавателно и защото се е турилъ въ заблуждение като е приелъ, че по продавателното Юсефъ Алшехъ е станалъ пълненъ притежатель на вещитѣ и ги е отдалъ подъ наемъ на длъжника му, безъ да вземе въ внимание, че липсуватъ веществените данни за юридическата стойность на това продавателно — липсува опрѣдѣлението на наема, който трѣбва да плаща наемателтъ й.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ втория мотивъ на обжалваното рѣшение се вижда, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ намира възражението на касатора Дончо Бошулковъ, че продавателното отъ 19 октомврий 1898 год. било икономично, за неоснователно, по слѣдующитѣ съображения: „дѣйствително свидѣтельтъ Иванъ Гешановъ донася, че продавателното било сключено икономически, но тази икономичность не може да се противопоставя отъ отвѣтника Бошулковъ, защото при сключването на това продавателно той не е участвувалъ, слѣдователно то за него е inter alios acta...". Отъ това съображение излиза, че казаниятъ апелативенъ сждъ не е обсждилъ и не е далъ значение на направеното отъ касатора Бошулковъ възражение за икономичността на споменатото продавателно, *защото при сключването му той (Бошулковъ) не е участвувалъ и то за него е inter alios acta.* Съ други думи казано, сжщиятъ сждъ приема, че трети неучаствующи въ сдѣлката лица не могатъ и нѣматъ право да възбуждатъ въпросъ за симулативността на единъ актъ, каквото е въпросното продавателно. Отъ гдѣ обаче и възъ основание на кой законъ сждътъ по сжщество вади подобно заключение, това не се вижда отъ рѣшението му, тъй като не посочва на никакво законоположение, което да му дава право да мисли и разсжждава по тоя начинъ. Напротивъ отъ разума на закона се вижда, че на третитѣ и неучаствующи лица въ сдѣлката не само, че не се забранява да правятъ подобни възражения, но даже на тѣхъ законодателя

Digitized by Google

е предоставилъ по голѣма свобода и по-многобройни срѣдства да доказватъ симулативностьта на подобни актове (чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство). Слѣдователно, апелативниятъ сждъ бѣше длъженъ да разгледа това възражение, да оцѣни представенитѣ за установяването му доказателства и слѣдъ това, като сждъ по сжщество, да се произнесе споредъ убѣждението си, нѣщо което не е направилъ, той е постжпилъ въпрѣки разума на закона, а съ това е нарушилъ сжществено чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, за това и оплакването на касатора трѣбва да се признае въ това отношение за основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 20 май 1902 год., подъ № 256, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 ц. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ *145 — (1121) — 21 декемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на десети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л Горановъ *гражданско дѣло № 673, по описа за 1902 год., на Станко Цековъ, отъ с. Ново-Село, Видинско, съ Дрѣно и Сандолъ Няголови, отъ сжщото село, за собственость на една нива отъ стойность 100 лева.* — Въ заседанието се яви адвоката Миланъ Марковъ, повѣреникъ на касатора Станко Цековъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Станко Цековъ, отъ с. Ново-Село, съ искова молба отъ 14 юний 1901 год. до II Видински мирови сждия, заявилъ искъ противъ Дрѣно и Сандолъ Няголови, отъ сжщото село, за една нива, находяща се въ землището на с. Ново-Село, мѣстностьта „Зелена" (Мочи-Врѣгъ). Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. Отвѣтницитѣ апелирали прѣдъ Видинския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „апелаторитѣ Дрѣно и Сандолъ Няголови признаватъ, че владѣятъ спорната нива, обаче, възразяватъ, че я владѣли за смѣтка на Цеко Дрѣновъ, който е привлеченъ за трето отвѣтно лице. Апелаторитѣ сж прѣдставили едно рѣшение отъ 22/XII 1899 год., подъ № 842, отъ което се установява, че Цеко Дрѣновъ е собственикъ на въпросната нива, вслѣдствие на покупко-продажба отъ Атанасъ А. Чиковъ и други; 2) първоначалниятъ ищецъ претендира, че е собственикъ на нивата, защото има крѣпостенъ актъ подъ № 395/900 год., отъ който се вижда, че той е придобилъ нивата отъ сжщия Атанасъ А. Чиковъ и който актъ е издаденъ на основание рѣшение подъ № 669/900 год., и 3) Атанасъ А. Чиковъ, привлеченъ като трето лице, обяснява, че продалъ нивата на третото лице Цеко Дрѣновъ, но които не му броилъ всичкитѣ пари, продалъ я слѣдъ това на ищеца Станко Цековъ, когото снабдилъ и съ крѣпостенъ актъ. Отъ до тукъ изложеното се установява, което не се отрича отъ странитѣ, че Ат. А. Чи-

Digitized by Google

ковъ продалъ по-напрѣдъ въпросната нива на Цеко Дрѣновъ, вслѣдствие на което и съгласно рѣшението отъ 20/XII 1899 год., подъ № 842, послѣдниятъ става собственикъ; по-късно сѫщиятъ Атанасъ А. Чиковъ продалъ сѫщата нива пъкъ на ищеца Станко Цековъ, който се снабдилъ съ крѣпостенъ актъ подъ № 395/900 год., на основание рѣшение подъ № 669/900 год., а въ такъвъ случай сѫдътъ намира, че Цеко Дрѣновъ трѣбва да бѫде признатъ за собственикъ на въпросната нива, понеже той е придобилъ това право на основание рѣшение съ по-стара дата, а щомъ като се приеме това, то искътъ прѣдявенъ отъ Станко Цековъ противъ Дрѣно и Сандолъ Няголови, които владѣятъ нивата за смѣтка на Цеко Дрѣновъ, трѣбва да се отхвърли, като неоснователенъ, вслѣдствие на което рѣшението на мировия сѫдия, който е постановилъ противното, трѣбва да се отмѣни", — съ рѣшението си отъ 12 юний 1902 год., подъ № 125, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Станко Цековъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Видинскиятъ окръженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е прѣдпочелъ рѣшението № 842, прѣдставено отъ отвѣтницитѣ, прѣдъ крѣпостния му актъ подъ № 395/95 год., за да признае правото на собственость на сѫщитѣ (отвѣтницитѣ) върху спорната нива.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: както се вижда отъ третия мотивъ на обжалваното рѣшение, Видинскиятъ окръженъ сѫдъ е отмѣнилъ първостепенното рѣшение и е отхвърлилъ искътъ на ищеца (сега касаторъ) главно на това основание, че отвѣтницитѣ сѫ държали имота възъ основание на едно рѣшение съ дата 20 декемврий 1899 год., подъ № 842, тогазъ, когато ищецътъ го ималъ отъ сѫщия притежатель (Атанасъ А. Чиковъ), по силата на едно рѣшение съ по-нова дата, а именно подъ № 669, отъ 1900 година. Това сѫждение на сѫда по сѫщество би било правилно, само ако сѫдящитѣ се страни основаваха своитѣ претенции и възражения възъ основание на въпроснитѣ двѣ рѣшения и по дѣлото нѣмаше други доказателства; обаче, въ случая, както се вижда отъ производството, ищецътъ освѣнъ рѣшението за което става рѣчь притежава и крѣпостенъ актъ, а по силата на чл. 220 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, ако единъ и сѫщъ недвижимъ имотъ е билъ продаденъ на разни купувачи, както именно е въ случая, собствеността ще принадлежи на онзи купувачъ, който пръвъ го е добилъ съ нотариялевъ актъ. Слѣдователно, споредъ тая статия, щомъ ищецътъ притежава за сѫщия имотъ крѣпостенъ актъ, то той трѣбва да се счита за собственикъ на тоя имотъ до тогава, до гдѣто не му се противопостави отъ противницитѣ подобенъ актъ съ по-стара дата. Дѣйствително, че рѣшението на тия послѣднитѣ е съ по-стара дата, но това обстоятелство би имало значение, както се каза по-горѣ, само ако и двѣтѣ страни основаватъ своитѣ права на подобни документи (рѣшения), а не-и тогава, както е въ конкретния случай, гдѣто една отъ странитѣ е успѣла и се е снабдила съ крѣпостенъ актъ, на

Digitized by Google

който документъ законътъ дава прѣдимство по подобни спорове прѣдъ всички други писмени доказателства. Прочее, казаниятъ окржженъ сждъ като е основалъ сжденията си на споменатитѣ по-горѣ рѣшения и е игнорираль прѣдставения отъ ищеца крѣпостенъ актъ, постжпилъ е въпрѣки разума на закона, а съ това е нарушилъ сжществено чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 220 отъ Закона за задължения и договоритѣ, вслѣдствие на което и оплакването на касатора въ това отношение трѣбва да се признае за основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окржженъ сждъ отъ 12 юний 1902 год., подъ № 125, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 220 отъ Закона за задължѣнията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ *146 — (1127) — 23 декември 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесети декември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Д. Миновъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 681, по описа за 1902 год., на Иванъ Костовъ, отъ гр. София, съ Н. Михаиловъ, отъ сжщия градъ, за наемъ.* — Въ заседанието се явиха касаторътъ Иванъ К Масовъ, съ повѣреницитѣ си Б. Соломоновъ и М. Марковъ и отвѣтникътъ Никола Михаиловъ, лично.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 1 май 1901 год. до III Софийски мирови сждия, Никола Михаиловъ излага, че отдалъ подъ наемъ ханътъ си въ гр. София, на Ив. Костовъ за двѣ години, отъ 25 юлий 1899 год. до 25 юлий 1901 год., срещу годишенъ наемъ 1000 лева прѣдплатимъ всѣки три мѣсеци по 250 лева. Наемателтъ Иванъ Костовъ заплащалъ редовно наема, обаче, на 25 априлъ 1901 год. не прѣдплатилъ за послѣдното тримѣсечие отъ 25 априлъ до 25 юлий 1901 год., за това Никола Михаиловъ моли да бжде осжденъ Иванъ Костовъ да заплати наема 250 лева и да изпразди наетото помѣщение на 25 юлий 1901 година. Отъ своя страна Ив. Костовъ заявилъ насрѣщенъ искъ въ размѣръ на 920 лева и 76 ст., произходящъ отъ слѣдующитѣ пера: 148 лева данъкъ за изхвърляне на смѣтьта; 52 лева и 80 ст. за поправяне на яхъра; 15 лева за чистене на кладенеца; 540 лева за чистене на нуждницитѣ и 164 лева и 96 ст. за данъци. Всичкитѣ тѣзи суми (съ изключение на послѣдната 164 лева и 96 ст., за която имало само наложенъ запоръ върху наема) били изразходвани отъ Иванъ Костовъ, а споредъ контракта били въ тяжесть на наемодателя Никола Михаиловъ. Въ такъвъ случай послѣдниятъ трѣбвало да ги повърне на Ив. Костовъ. Мировиятъ сждия разгледалъ съвмѣстно двата иска, и уважилъ искътъ за 250 лева наемъ, а отхвърлилъ искането за изпразднуване на помѣщението, като прѣждеврѣменно и цѣлиятъ насрѣщенъ

Digitized by Google

искъ като недоказанъ. Противъ това рѣшение, Иванъ Костовъ подалъ апелативна жалба, въ която оттегля само послѣдното перо отъ насрѣщния искъ — 164 лева и 96 ст. — и моли да бѫде уваженъ насрѣщнятъ искъ, а да бѫде отхвърленъ искътъ на Н. Михаиловъ Софийскиятъ окржженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „искътъ на Никола Михаиловъ за 250 лева наемъ е уважителенъ, защото отъ контракта съ дата 15 юний 1889 год. се установява, че Ив. Костовъ е билъ дълженъ да прѣдплати на 25 априлъ 1901 год. наемъ 250 лева. Иванъ Костовъ не доказва, че е изпълнилъ това си задължение. Удостовѣрението № 4043 отъ сѫдебния приставъ, се отнася за суми изплатени въ течението на 1900 год. — врѣме прѣзъ което ищецътъ признава, че си е получавалъ редовно наема. Посоченията отъ Ив. Костовъ свидѣтель Георги Гюламила не може да установи, че нему сѫ били заплатени дължимитѣ на 25 априлъ 1901 год. 250 лева. Свидѣтелътъ е получилъ отъ Ив. Костовъ за смѣтка на Н. Михаиловъ 200 лева, но той не опрѣдѣли точно датата на получаването. Посочената отъ него дата — октомврий и ноемврий 1901 год. не може да се приеме за вѣрна, защото контрактнията срокъ е изтекалъ още на 25 юлий 1901 год., а настоящето дѣло е било вече заведено на 1 май 1901 година. Щомъ не е установена датата когато Ив. Костовъ изплатилъ на свидѣтеля Георги Гюламила 200 лева за смѣтка на Никола Михаиловъ нѣма основание да се приеме за доказано възраженнето, че тази е именно дължимата на 25 априлъ 1901 год. — сума 250 лева, за която е заведенъ искътъ. Датата не би имала такова значение, ако едничкото вземане — даване между Ив. Костовъ и Н. Михаиловъ би се заключавало въ тази сума 250 лева, а пъкъ въ случая отъ контракта се вижда, че отъ 25 юлий 1899 год. до завеждането на иска (1 май 1901 год.) Ив. Костовъ е билъ наематель у Никола Михаиловъ и прѣзъ това врѣме постоянно е плащалъ наема — до като най-сетнѣ се е повдигналъ споръ за послѣдната платка. При тия данни слѣдва да се признае искътъ за 250 лева наемъ за основателенъ. Споредъ контракта наемътъ е дължимъ въ злато, но тъй като въ исковото прошение се искатъ 250 лева, безъ да се упомене, че се искатъ тия пари въ злато, то слѣдва да се присѫдятъ 250 лева сребърни. По насрѣщния искъ: 1) Ив. Костовъ удостовѣрява съ двѣ квитанции № № 7993 и 1740, че е заплатилъ за изхвърляне на смѣтьта отъ наетото помѣщение 148 лева и иска повърщането на тази сума. Споредъ чл. 371 отъ Закона за задълженията и договоритѣ тия разноски сѫ въ тѣжесть на наемателя, обаче въ случая странитѣ сѫ уговорили въ п. 3 отъ контракта, че наемодателя Н. Михаиловъ ще ги заплати. Въ този пунктъ е казано, че наемодателътъ се задължава да заплаща всичкитѣ държавни, общински и окржжни данъци, — а че тука се включва и даждието за смѣтьта, се вижда още по-ясно като се направи сравнение съ по-прѣдишния контрактъ, сключенъ между сѫщитѣ страни, за сѫщия ханъ на 25 юлий 1897 година. Въ п. 4 отъ този послѣдния контрактъ, Н. Михаиловъ се задължава да плаща даждията на кръчмата, съ изключение даждието на смѣтьта, което ще плаща наемателътъ Ив. Костовъ. И тъй на основание п. 3 отъ контракта, искътъ за 148 лева е основателенъ и трѣбва да се уважи; 2) второто

Digitized by Google

перо на иска е за 52 лева и 80 ст., които Ив. Костовъ похарчилъ за поправяне на яхъра. За доказателство Ив. Костовъ е прѣдставилъ разписки и свидѣтели. Обаче, отъ п. 3 на контракта се вижда, че поправкитѣ що се отнасятъ до покрива на зданието сж въ тяжесть на наемодателя, а другитѣ поправки, които Ив. Костовъ би пожелалъ да се направятъ, той самъ ще трѣбва да ги заплати Въ такъвъ случай това искане е неоснователно; 3) Ив. Костовъ установява съ показанията на свидѣтеля Георгинъ Ленковъ, че е похарчилъ 15 лева за чистене на кладенеца Тази сума, съгласно чл. 371 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, той има право да я иска отъ Н. Михаиловъ, и 4) на основание на сжщия чл. 371 Ив Костовъ дири 540 лева похарчени отъ него за чистене на нуждницитѣ. Въ това отношение той се силава на разпискитѣ и на показанията на Мито Витановъ, който е чистилъ тия нуждници. Обаче задължението, което чл. 371 налага на наемодавеца да харчи за чистенето на заходитѣ, трѣбва да се разбира за обикновенитѣ случаи, когато наетиятъ имотъ служи за домакинско употрѣбление. Настоящиятъ случай е изключителенъ — помѣщението е служило за ханъ, вслѣдствие на което разноскитѣ за чистенето на нуждницитѣ достигатъ единъ доста високъ размѣръ. За такъвъ изключителенъ случай слѣдвало е да стане особено споразумѣние. А по силата на чл. 371, Ив. Костовъ има право да получи тия разноски само въ такъвъ размѣръ, въ какъвто се изразходватъ при едно обикновено употрѣбление на наетия имотъ. Остатъкътъ ще да остане въ негова тяжесть. Сждътъ като има прѣдъ видъ показанията на Мито Витановъ, счита, че е достатъчно да се присѫди сумата 42 лева, по 2 лева мѣсечно отъ датата на наемането на зданието до завеждането на иска. Отъ всичко изложено до тука, става явно, че насрѣщниятъ искъ е уважителенъ въ размѣръ на 205 лева", — съ рѣшението си подъ № 269, отъ 11 юний 1902 г. опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението № 881, отъ 7 май 1901 г. на III Софийски мирови сждия така: признава искътъ на Никола Михаиловъ противъ Иванъ Костовъ за доказанъ въ размѣръ на 250 лева, а насрѣщниятъ искъ на Ив. Костовъ за доказанъ въ размѣръ на 205 лева, вслѣдствие на което осѫжда Ив. Костовъ да заплати на Н. Михаиловъ 45 лева съ 10% годишно лихва отъ 1 май 1901 год. до окончателното изплащане. Останалата часть отъ насрѣщния искъ на Ив. Костовъ въ размѣръ на 550 лева и 24 ст. се отхвърля, като неоснователенъ. Остава въ сила рѣшението на мировия сждия що се отнася до отхвърлената часть отъ иска и отъ насрѣщния искъ. По компенсация на разноскитѣ, Ив. Костовъ да заплати на Н. Михаиловъ 50 лева разноски по водене на дѣлото". — Въ подадената си касационна жалба Иванъ Костовъ се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл 371 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 102 и 108 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно призналъ, че чл. 371 трѣбвало да се разбира за обикновени случаи, а не и за изключителни, какъвто билъ настоящиятъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 371 отъ Закона за задълженията и дого-

Digitized by Google

воритѣ възлага чистенето на заходитѣ въ тяжесть на наемодателя. Софийскиятъ окржженъ сѫдъ по начало признава това, но по-нататъкъ въ съображенията си казва, че горѣцитираниятъ членъ се отнасялъ до обикновени случаи, когато наетиятъ имотъ служи за домакинско употрѣбление, а не и за извънредни случаи, какъвто билъ настоящиятъ. Сѫждението на сѫда не е правилно отъ гледна точка на закона, защото договорътъ между странитѣ е сключенъ не за частно помѣщение, а за единъ видъ ханъ, чистенето нужницитѣ на който въ по-голѣмия размѣръ е нѣщо обикновено и по разумътъ на чл. 371, лежи въ тяжесть на наемодавеца. Сега, ако наемодателтъ е мислилъ да направи изключение въ смисъль, щото разноскитѣ за чистенето да бѫдатъ само до извѣстна опрѣдѣлена сума, длъженъ е билъ да уговори това въ контракта и, като не го е направилъ, приема се обикновеното. Прочее, Софийскиятъ окржженъ сѫдъ като тълкува чл. 371 отъ Закона за задълженията и договоритѣ въ смисъль, че се отнасялъ само до наети помѣщения за домашно употрѣбление, нарушава този членъ, вслѣдствие на което оплакването на касатора се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийскиятъ окржженъ сѫдъ № 269, отъ 11 юний 1902 год., защото е нарушенъ чл. 371 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *147 — (1141) — 24 декемврий 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Н. Лафчиевъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 688, по описа за 1902 год., на Недю Недевъ, отъ с. Смѣдово, Прѣславско, съ Юрдана Станевица, отъ сѫщото село, за три кжса недвижими имоти.* — Въ заседанието се яви адвоката д-ръ Д. К. Вачовъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на Недю Недевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Юрдана Станева, отъ с. Смедово, завела искъ прѣдъ Прѣславския мирови сѫдия противъ съселянина си Недю Недевъ за едно лозе и двѣ ниви, които имоти били продадени за дългъ на мѫжътъ ѝ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си подъ № 345/901 год. отхвърлилъ искътъ на ищцата. Послѣдната недоволна отъ това рѣшение, подала апелативна жалба въ Шуменския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищцата — апелаторката претендира да е собственица на едно лозе въ землището на с. Смедово, въ мѣстностьта „Дѣдовъ-Раевъ вьртунъ“, една нива въ сѫщото землище въ мѣстностьта „Читржклж-пжть“ и една нива въ сѫщото землище, въ мѣстностьта „Деринъ-Кьошк“, че като юридическо основание на това си право ищцата — апелаторка въ случая посочва на дарението, извършено въ нейна полза за лозето отъ баща ѝ и за нивитѣ отъ бащата на мѫжътъ ѝ, което дарение е било извършено устно при встжпването ѝ въ бракъ

Digitized by Google

съ Станю Минковъ, отъ с. Смедово; че отъ разпитанитѣ отъ мировия сѫдия околни люди при дознанието се установява фактътъ на харизването на въпроснитѣ имоти отъ страна на цитиранитѣ по-горѣ лица въ полза на ищцата; че въ такъвъ случай явява се въпросътъ, да ли едно дарение на недвижимъ имотъ, извършено безъ да сѫ спазени призованитѣ отъ нине властвующитѣ материялни закони може да прѣхвърли правото на собственость върху дарствения имотъ отъ дарителя на дарения; че отъ прѣдписанията на Отоманския граждански законъ, а именно отъ чл. чл. 837, 869 и 877, който билъ въ сила, когато въпросното дарение е било извършено, което става явно отъ удостовѣрението на Смедовския енориски свещеникъ подъ № 32, се вижда, какво взаимното съгласие на дарителя и на дарения сѫ достатъчни за съвършенството на договора — дарение, а слѣдователно и за прѣхвърляне на правото на собственость върху дарствения прѣдметъ билъ той движимъ или недвижимъ имотъ, че въ случая не може да се приеме какво, че отъ Врѣменнитѣ сѫдебни правила прѣдписва щото за формулирането на договора — дарение да е необходимо извършване на писменъ актъ прѣдъ указаната въ сѫщия членъ власть, тъй като този членъ указва коя е компетентната власть, която може да дресирва такива договори. Обаче съвършено неправо би било, ако се мисли, че този членъ говори сѫщо и за валидностьта на договора, който не е извършенъ прѣдъ посочената въ него власть. Щомъ това е така, то жалбата на апелаторката се явява напълно основателна, вслѣдствие на което тя трѣбва да се признае за собственица на въпроснитѣ имоти, които тя притежава въ силата на едно дарение и рѣшението на мировия сѫдия да бѫде отмѣнено", — съ рѣшението си отъ 21 юний 1902 год, подъ № 189, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска на ищцата. — Срещу това рѣшение Недю Недевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Шуменскиятъ окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 107 и 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото допусналъ да се доказва съ свидѣтели дарение, когато за това се изисквало писменъ актъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касаторовия повѣреникъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: прѣзъ 1886 год. е билъ въ сила Законътъ за нотариуситѣ, слѣдователно претендираното дарение трѣбвало сѫдътъ да опрѣдѣли отъ гледна точка на този законъ. Отъ чл. 31 и отъ сравнението му съ чл. 34 отъ Закона за нотариуситѣ, се вижда, че дарственият актъ трѣбва да бѫде извършенъ отъ нотариуса, въ противенъ случай дарението се счита за нищожно. Освѣнъ съгласието на странитѣ законодательтъ изисква подъ страхъ на нищожество, щото това съгласие да бѫде изразено прѣдъ нотариуса и облѣчено отъ този послѣдния въ писменъ актъ, извършенъ по правилата и формитѣ на закона. Не е вѣрно твърдението на сѫда, че и безъ нотарияленъ актъ дарението се счита за дѣйствително, тъй като отъ съдържанието на току-що цитираниятъ членъ отъ Закона за нотариуситѣ се вижда тъкмо противното, т. е., че безъ такъвъ актъ не може да се прѣхвърли собственостьта отъ дарителя върху дарения. И тъй, Шуменскиятъ окр.

Digitized by Google

сждъ, като е призналъ въ случайтъ сжществуването на дарение безъ да има прѣдставенъ нуждниятъ актъ, постжпилъ е въпрѣки закона и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, който посочва касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Шуменския окр. сждъ № 189, отъ 21 юлий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за новото разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия окр. сждъ.

№ 148 — (1146) — 24 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Н. Лафчиевъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 851, по описа за 1904 година, на Шюкрю Исмаиловъ, отъ с. Гол.-Качамакъ, срещу опрѣдѣлението на Варненския окржженъ сждъ отъ 7 февруарий 1904 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха

Обстоятелствата на дѣлото сж: Зелха х. Мехмедова, отъ с. Гол.-Качамакъ, обжалвала прѣдъ Варненския окржженъ сждъ опрѣдѣлението № 208/903 год., съ което Балчишкиятъ мирови сждия утвърдилъ прѣдставената му отъ надлежния сждебенъ приставъ на прѣгледъ публична продажба на недвижимитѣ й 17 къса имоти, въложени върху купувача Шюкрю Исмаиловъ, отъ сжщото село. Варненскиятъ окржженъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ изпълнителното производство се вижда, че призовката на Зелха х. Ахмедова, съ която й се съобщава да присжтствува при описа на имота й не е врѫчена редовно. Съгласно чл. 225 отъ Гражданското сждопроизводство, призовкитѣ на неграмотнитѣ лица, отъ когото и да се врѫчватъ тѣ, се врѫчватъ въ присжтствието на двама, или най-малко на единъ свидѣтель, каквито въ случая при врѫчване призовката на Зелха х. Ахмедова не е имало, а като се изхожда отъ това положение слѣдва, че описа е извършенъ въ нейно отсжтствие и безъ нейно знание, а независимо отъ това описътъ е извършенъ въ сжщий день, когато е врѫчена призовката — 23 октомврий 1899 год., когато призовката трѣбвало да се врѫчи поне прѣди три дни, за да може да се приготви своеврѣменно. Оцѣнката на длъжницата не била съобщена, а законътъ задължава да се съобщава, но независимито отъ това най-важното, въ което сждътъ дофисъ трѣбва да се сезира е: всичкиятъ имотъ на длъжницата е продаденъ за 292 лева и 50 ст., когато Държавата има да взима близо 1000 лева. Ако имотътъ се присжди за 292 лева и 50 ст. върху взискателя, то законната ипотека на Държавата остава неизплатена. Ако се приеме, че Държавата има право само на $^3/_8$ части отъ бщия данъкъ, то пакъ цѣната, за която е въложенъ имота върху взискателя не би изплатила даждията къмъ хазната. Общъ принципъ е че даждията сж обезпечени съ недвижимитѣ имоти,

Digitized by Google

върху които тежатъ тия даждия. Даждията на Държавата сж привилегировани креанси при продаването на недвижитѣ имоти, за които се дължатъ тѣ, а привилегията създава по-голѣми права, отъ колкото самата ипотека, а ако съгласно чл. 1041 отъ Гражданското сждопроизводство ипотечниятъ имотъ не може да се продаде за по-долу отъ цѣната за която е ипотекиранъ, толкозъ повече не би могалъ да се продаде за по-долна цѣна имотътъ върху който тежатъ данъцитѣ, както е въ случая, а би трѣбвало да се извърши нова продань, съгласно чл. 948 отъ Гражданското сждопроизводство", — съ опрѣдѣлението си отъ 7 февруарий 1904 год., отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и унищожилъ продажбата. — Шюкрю Исмаиловъ подава касационна жалба, но я придружава не съ прѣписъ отъ обжалваното отъ него опрѣдѣление на Варненския окржженъ сждъ, а съ извлѣчение въ което е помѣстено само датата му, съставътъ на сжда и диспозитива, безъ съображенията му.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора и като взе прѣдъ видъ: че съгласно чл. 714 отъ Гражданското сждопроизводство, необходимо е, при молбата за отмѣна на рѣшението да се прилага и прѣписъ отъ обтжженото рѣшение; че съгласно чл. 731 ал. 2 отъ сжщото сждопроизводство, при обтжването на окончателнитѣ опрѣдѣления е тоже необходимо да се прилагатъ и прѣписи отъ обтжженитѣ опрѣдѣления; че мотивитѣ на обтжженото рѣшение или опрѣдѣление съставляватъ сжществената часть, прѣдметъ на обтжването; че при отсжтствието на тази именно часть, извлѣчението не прѣдставлява изискуемия се отъ закона прѣписъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Шюкрю Исмаиловъ, срещу опрѣдѣлението на Варненския окржженъ сждъ отъ 7 февруарий 1904 год., съ силата на чл. 714 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ разглеждане.

№ 149 — (1167) — 28 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присжтствието на прокурора Н. Лафчиевъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 736, по описа за 1902 год., на Илия Клисурски, отъ гр. Берковица, съ Мано Първановъ и др., за право прѣминаване прѣзъ ливадата на първия.* — Въ сждебното заседание се яви адвокатътъ Г. Згуревъ, повѣреникъ на касатора Илия Клисурски.

Обстоятелствата на дѣлото сж: отъ потжването на Мано Първановъ, Иосифъ Драгановъ, Георги Ивановъ, Димитраки Рангеловъ, Анто Ангелковъ, Герго Драгневъ и Георги Коновъ прѣдъ Берковския мирови сждия, противъ Илия Клисурски, отъ гр. Берковица, за нарушено тѣхно сервитутно право на прѣминаване прѣзъ пжтя въ съсѣднитѣ си ливади, при съсѣди: Михаилъ Иоцовъ, Иликьо Драгневъ, Георги Вълковченинъ, Мано Костадиновъ и пжть, само Мано Първановъ, Иосифъ Драгневъ и Герго Драгневъ сж поддържали подаденото си исково прошение, отъ 14 юний 1897 год., съ молба да се осжди отвѣтника да освободи затво-

Digitized by Google

Digitized by Google

другъ новъ, но е нуждна и оная на съсѣдитѣ, които се ползуватъ отъ правото на преминаване прѣзъ стария пѫть и новия пѫть, макаръ добъръ, не можелъ да заличи законното търпѣние отъ страна на собственика на земята. Това схождение на казания окр. сѫдъ е неправилно, защото не е напълно съгласно съ разума на закона. Дѣйствително, споредъ общепрiетия принципъ въ гражданското право, собственикъ на служащата земя не може да направи нищо, което може да намали ползуването отъ сервитута или да го направи по-неудобно, обаче сѫдътъ по същество е изпусналъ изъ прѣдъ видъ, че въ закона има постановления, които допущатъ въ видъ на изключение едно отклонение отъ това правило. Така напримѣръ, ако първоначалното упражнение е станало по-тягостно за собственика на служащата земя или ако то му прѣпятствува да направи тамъ нѣкои работи или подобрения, той (собственикътъ) може да прѣдложи на ползующия се съ сервитутъ съсѣдъ едно друго мѣсто, еднакво удобно, за упражнение на правото му, въ който случай тоя послѣдниятъ не може да откаже да приеме това измѣнение. Това начало се прокарва въ чл. 27 отъ Турския граждански законъ, както и въ чл. 274 отъ сега дѣйствующия законъ за имуществата, за собствеността и сервитутитѣ. Прочее, Вратчанскиятъ окр. сѫдъ бѣше дъленъ да обсѫди възражението на отвѣтника по въпроса за замѣняването на стария пѫть съ новъ отъ тая точка на гледане, а това като не е направилъ, то е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото рѣшението му не е съобразно съ разума на закона, вслѣдствие на което и оплакването на касатора трѣбва да се признае за основателно въ това отношение.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окржженъ сѫдъ отъ 26 мартъ 1902 год., подъ № 123, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окржженъ сѫдъ.

№ *150 — (1189) — 5 януарий 1905 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и девети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 802, по описа за 1902 год., на Русинъ Манева, отъ с. Кара-Терзилери, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сѫдъ № 308, отъ 15 юний 1902 година.* — Въ заседанието се яви адвоката Александъръ Людскановъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на касатора Русинъ Маневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Русинъ Маневъ, отъ с. Кара-Терзилери, заявилъ на 9 августъ 1900 год. прѣдъ II Чирпански мирови сѫдия искъ противъ Мария Тонева Танева, отъ сѫщото село, за да го снабди съ крѣпостенъ актъ или да му повърне 420 тѣхъ лева срещу продадената му отъ нея ливада, споредъ частния имъ продавателенъ записъ

Digitized by Google

отъ 31 мартъ 1895 година. Мировиятъ сѫдия образувалъ гражданско дѣло № 1250/900 год. и съ рѣшението си № 148/901 год. уважилъ искътъ, като осѫдилъ отвѣтницата да повърне на ищеца 420-тѣхъ лева за ливадата. Отвѣтницата апелирала прѣдъ Старозагорския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 139/902 год. и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ прѣдставения, като доказателство по дѣлото, продавателенъ записъ отъ 31 мартъ 1895 год. е видно, че той е даденъ отъ Мария Тонева Танева, отъ с. Кара-Терзилери, на Русинъ Маневъ, отъ сѫщото село, въ удостовѣрение, че тя му е продала една ливада отъ 3 уврата и 2 лехи, въ Каратерзилерското землище, при страни: отъ двѣ страни рѣка и Деню Таневъ, безъ да е отбѣлѣзано, че тя се задължава да го снабди съ крѣпостенъ актъ, или въ противенъ случай да му повърне паритѣ; 2) че апелаторката чрѣзъ повѣреника си твърди, че тя не се е задължавала да снабдява въззиваемия Р. Маневъ съ крѣпостенъ актъ, за това искътъ му е безпрѣдметенъ, понеже той отъ 1895 год. владѣе безпрѣпятствено тая ливада, а правото на собственость може да бѫде прѣхвърлено и съ продавателно — домашенъ актъ, за това иска отмѣнението на рѣшението на мировия сѫдия, и 3) че отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ мировия сѫдия свидѣтели, както и отъ прѣдставения продавателенъ записъ се установява, че дѣйствително Мария Тонева Танева е продала въпросната ливада на Русинъ Маневъ, безъ да се е задължила изрично да му повърне паритѣ, ако го не снабди съ крѣпостенъ актъ, а съгласно чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, правото на собственость се прѣхвърля и съ домашно — продавателенъ актъ, какъвто има въ случая. Слѣдователно, Р. Маневъ е собственикъ на тая ливада и безъ крѣпостенъ актъ, а като така искътъ му се явява безпрѣдметенъ, за това рѣшението на мировия сѫдия ще трѣбва да бѫде отмѣнено, като се осѫди въззиваемиятъ Р. Маневъ да заплати на апелаторката сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ тая инстанция“, — съ рѣшението си № 308, отъ 15 юний 1902 год. отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Ищецътъ подава касационна жалба и се оплаква, че Старозагорскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 116 и 635 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото произнесалъ резолюцията си подиръ разглеждането на другитѣ дѣла; 2) чл. чл. 40 и 260 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обърналъ внимание на сѫдебния протоколъ отъ 16 ноември 1900 год. на мировия сѫдия, отъ който протоколъ се виждало, че е станало по между странитѣ спогодба, щото въ единъ мѣсецъ отвѣтницата да го снабди съ крѣпостенъ актъ, въ противенъ же случай да му повърне цѣната; 3) чл. чл. 77 и 82 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ че прѣдявеното отъ отвѣтницата съмнѣние на записа било отстранено съ свидѣтелски показания; 4) чл. чл. 123 и 130 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото въ самия записъ имало изричното задължение на отвѣтницата да го снабди съ крѣпостенъ актъ, както въ послѣдствие се било утвърдило съ сѫдебния протоколъ отъ 16 ноември 1900 год., и 5) чл. чл. 39 и 139 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото нито въ първата, нито въ втората инстанции, не било прѣдлагано на странитѣ помирение.

Digitized by Google

Върховният касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 637 отъ Гражданското сѫдопроизводство, дава право на сѫда да отложи произнасянето на резолюцията по едно сложно дѣло, стига да обозначи деньтъ когато ще я произнесе. Така щото окръжният сѫдъ не е нарушилъ указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 116 и 635 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това гдѣто е произнесалъ резолюцията по настоящето дѣло слѣдъ разглеждането на другитѣ насрочени за сѫщия день дѣла, щомъ като прѣдварително е казалъ че тогава ще я произнесе; 2) въ първото заседание на мировия сѫдия странитѣ сами сѫ заявили че ще се спогодятъ и за това сѫдията е отложилъ дѣлото; въ слѣдующето обаче заседание странитѣ сѫ се явили неспогодени, види се за това, защото ищецътъ искалъ да му се повърне цѣната на имота, а не да му се издаде крѣпостенъ актъ и за това дѣлото се е гледало по сѫщество. Щомъ, прочее, странитѣ не сѫ могли да се спогодятъ, макаръ и да имъ е било дадено врѣме за това, излишно е било отново да се подканятъ на спогодба. Слѣдва, че второто и послѣдното касационни оплаквания за гдѣто сѫдътъ не е взелъ прѣдъ видъ спогодбата — а такава не е станала — и за гдѣто не имъ е била ex officio прѣдложена спогодба, сѫ неоснователни; 3) прѣдявеното отъ отвѣтницата съмнѣние върху продавателния записъ, като не е било доказано и слѣдователно отхвърлено, оставало безъ значение за изхода на дѣлото и за това сѫдътъ не билъ дълженъ да се спира на него при рѣшаването на дѣлото. Слѣдва да се признае за неоснователно и третото касационно оплакване, и 4) продавателниятъ записъ е печатанъ бланкъ, въ който има наистина печатани и думитѣ, че продавачътъ се задължава да снабди купувача съ крѣпостенъ актъ, обаче тия думи сѫ били зачеркнати и трѣбва да сѫ били тѣ зачеркнати още при подписването на продавателния записъ, защото не е ставало въпросъ прѣдъ послѣдната инстанция по сѫщество за съдържанието имъ; прѣдъ първата инстанция тоже не е ставало въпросъ за тѣзи думи — ищецътъ не се осланялъ на тѣхъ, а отвѣтницата чрѣзъ повѣреника си е казалъ истината, че тя „е готова всѣкога да даде на ищеца такриръ“, обаче, това тя е казала по случай на проектираното имъ помирение, което впослѣдствие не е станало, но не като дължна това да направи споредъ продавателния записъ. Слѣдователно нѣма нарушение и на чл. чл. 123 и 130 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, та четвъртото касационно оплакване, което се осланя на тия членове, е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ Касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Русинъ Маневъ, срещу рѣшението на Старозагорския окръженъ сѫдъ № 308, отъ 15 юний 1902 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 151 — (1191) — 5 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо

Digitized by Google

гражданско отдѣление, на двадесеть и девети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секрѣтаря Никола Найденовъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 806, по описа за 1902 год., на Стоименъ и Велинъ Георгиеви, отъ с. Еремия, срещу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 22 май 1902 година.* — Въ сѫдебното заседание се яви адвокатътъ Ал. Радевъ, повѣреникъ на касаторитѣ Стоименъ и Велинъ Георгиеви.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Стоименъ и Велинъ Георгиеви, отъ с. Еремия, сѫ заявили прѣдъ Кюстендилския околийски мировъ сѫдия искъ противъ мащеха си Елена Игова, отъ гр. Кюстендилъ, за да вдигнела наложения отъ нея запоръ на къщата, която тѣ сѫ купили отъ баща си. Мировиятъ сѫдия завелъ гражданско дѣло № 1051/97 год. и съ рѣшението си № 671/97 год. отхвърлилъ искътъ. Ищцитѣ сѫ апелирали прѣдъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който образувалъ апелативно дѣло № 407/97 год., и като взелъ прѣдъ видъ: „апелаторитѣ Велинъ и Стоименъ Георгиеви въ исковата си просба до мировия сѫдия, като излагатъ какво купили отъ Георги Ив. Черенъ, отъ с. Еремия, една нива отъ 21 декара, находяща се въ с. Еремия, мѣстностьта „Ридо“ (Вачията) и понеже Елена Игова, отъ гр. Кюстендилъ, за удовлетворение взискането си спрѣмо Георги Ив. Черенъ наложила запоръ на тая нива, та за това молилъ да бѫде призована послѣдната и осѫдена да вдигне неправилно наложениятъ запоръ на собствената имъ нива и да му заплати разноскитѣ по дѣлото. Факта, че тѣ сѫ купили тая нива отъ Г. Ив. Черенъ, се вижда отъ крѣпостния актъ съ дата 31 юлий 1893 год., а обстоятелството, че на сѫщата нива Игова е наложила запоръ за удовлетворение взискането си спрѣмо Черенъ не се отрича отъ отвѣтницата, обаче, послѣдната чрѣзъ своя повѣреникъ възразява какво продажбата на тая нива е извършена съ измамлива цѣль, именно да я лишатъ отъ възможностьта да бѫде удовлетворена. Това отвѣтниково възражение сѫдътъ го намира за правдоподобно въ случая и основателно, защото отъ удостовѣрението № 3433, отъ 3 юлий 1897 год., издадено отъ Кюстендилския окол. мировъ сѫдия, се вижда какво рѣшението по което Г. Ив. Черенъ е осѫденъ да заплаща на Ел. Игова по 30 лева мѣсечно, е влѣзло въ законна сила прѣзъ 1893 год., а искътъ за това е заявенъ прѣзъ 1892 год., а отъ подадената срещу това рѣшение апелативна жалба отъ Г. Ив. Черенъ се вижда, че той е билъ съпругъ на Елена Игова, като се знае това и като се има прѣдъ видъ удостовѣрението на Еремийското селско общинско управление отъ 6 юний 1897 год., № 766, съ което се установява, че Георги Ив. Черенъ, длъжникъ на Елена Игова, не притежава никакви други имоти, освѣнъ разбира се тия що е продалъ на синоветѣ си (апелатори по това дѣло), не е мѫчно да се извади заключението, че Георги Ив. Черенъ, за да облагодѣтелствува синоветѣ си Стоименъ и Велинъ Георгиеви, а за да лиши живущата не въ тѣхното сѣмейство Елена Игова (негова съпруга) отъ възможностьта да бѫде удовлетворена по изпълнителния листъ № 2859/93 год., издаденъ срещу него, продалъ всичкитѣ си имоти на апелаторитѣ, не ще съмнѣние, продалъ

Digitized by Google

ги е безъ да е получилъ стойностьта имъ. За да дойде до това заключение служи му, както се каза по-горѣ, фактическата страна на дѣлото, именно, че длъжникътъ на Елена Игова нѣма други имоти освѣнъ продаденитѣ на синоветѣ си. Щомъ, прочее, продавачътъ при отчуждаването на имотитѣ си е дѣйствувалъ съ цѣлта да лиши кредиторката си Елена Игова отъ възможностьта да бѫде удовлетворена и щомъ като купувачитѣ сѫ негови синове, слѣдователно тѣ сѫ знаяли, че баща имъ нѣма други имоти и че мащеха имъ има да взима отъ него, а това защото тѣ като наслѣдници на Г. Ив. Черенъ сѫ заинтересувани и не може да се допусне, че не го знаятъ, значи цѣлта на сключената по между тѣхъ и баща имъ продажба, е била да лишатъ кредитора на баща имъ, Елена, отъ възможностьта да бѫде удовлетворена; очевидно е, слѣдователно, че тая продажба е сключена съ измамлива цѣль и като такава не може да бѫде дѣйствителна. Въ полза на тѣзи сѫждения е и обстоятелството, че Георги Ив. Черенъ е продалъ имотитѣ си въ момента, когато е билъ вече осѫденъ отъ Елена Игова, т. е. прѣзъ 1893 година. Отъ горнитѣ съображения явствува, какво искътъ на Стоименъ и Велинъ Георгиеви е неоснователенъ и като такъвъ правилно е отхвърленъ отъ мировия сѫдия. Ето защо обжалваното рѣшение слѣдва да бѫде потвърдено, като по искането на противната страна апелаторитѣ бѫдатъ осѫдени да заплатятъ на послѣднята разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 22 май 1902 год. (нѣма номеръ) потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Ищцитѣ подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ: 1) „чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не уважилъ законната продажба, извършена съ крѣпостенъ актъ между тѣхъ и длъжника на ищцата; 2) чл. чл. 430 и 435 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 58, 282 и 283 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото голословно безъ никакви доказателства е съобразилъ, че продажбата била икономична съ измамлива цѣль и то съ цѣль да бѫде лишена ищцата отъ креансата си, когато сама тя е признала, че при продажбата тѣ сѫ броили паритѣ, и 3) чл. 77 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, види се, отъ бързина цитира въ рѣшението си тоя членъ, макаръ и никакви свидѣтели да не сѫ били разпитани по дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) сѫдътъ не уважилъ продажбата сключена между баща и синове, защото е намѣрилъ че тя е била сключена съ измамлива цѣль — да лишатъ отвѣтницата отъ вземането ѝ спрѣмо продавача, баща на купувачитѣ, а съ това сѫдътъ не е нарушилъ указания въ първото касационно оплакване чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Слѣдователно, това оплакване е неоснователно; 2) чл. 140 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ допуща на кредиторитѣ да искатъ унищожението на актоветѣ, извършени отъ тѣхнитѣ длъжници съ измама, дори и когато тѣзи актове сѫ извършени възмездно, стига само измамата да изхожда и отъ двѣтѣ договарящи се страни. Чл. 435 отъ Гражданското сѫдопроизводство дава право на сѫда по

Digitized by Google

същество да се основава и на прѣдположения извлѣчени изъ прѣдставенитѣ му данни, стига само прѣдположенията му да сж логични и да се отнасятъ до случаи когато законътъ допуска свидѣтелски показания. За доказване на измамата всѣкога се допускатъ свидѣтелски показания, понеже тя има углавенъ характеръ. Въ настоящия случай отъ даннитѣ въ дѣлото, именно, че продавачътъ билъ осѫденъ съ изпълнителенъ листъ да плаща на втората си жена — отвѣтницата — по 30 лева мѣсечно; че той е извършилъ продажбата на кѫщата си въ врѣме когато билъ издаденъ срещу него този изпълнителенъ листъ; че той е продалъ кѫщата си именно на синоветѣ си: сѫдътъ прави прѣдположение, че баща и синове сж се съгласили да сключатъ тази продажба съ измама — за да лишатъ отвѣтницата отъ взимането ѝ. Това прѣдположение не е противъ правилата на логиката и слѣдователно, може да служи за основание на рѣшението, така щото безразлично е дали продажбата била симулативна — безпарична, щомъ като сѫдътъ намира, че и купувачитѣ сж участници въ измамата. Слѣдва да се признае, че нѣма нарушение на наведенитѣ въ второто касационно оплакване чл. чл. 430, 435, 58, 282 и 283 отъ Гражданското сѫдопроизводство и че това оплакване е неоснователно, и 3) обстоятелството гдѣто въ рѣшението е погрѣшно писанъ и чл. 77 отъ Гражданското сѫдопроизводство, макаръ и да е нѣмало разпитани свидѣтели, само по себе си не опорочва рѣшението, което — инакъ — е правилно издадено. За това и послѣдното касационно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стоименъ и Велинъ Георгиеви, срещу рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 22 май 1902 год. (безъ номеръ), като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

АЗБУЧЕНЪ УКАЗАТЕЛЬ

на имената и фамилиитѣ на лицата, които сѫ участвували въ дѣлата разрѣшени отъ първото гражданско отдѣление на Върховния касационенъ сѫдъ прѣзъ 1904 година.

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
А.	
Анчо Димитровъ	4 (28)
Арети С. Калоферидн	6 (31)
Ангелъ Ивановъ	16 (99)
Александъръ Ставревъ	24 (127)
Андрей Михаиловъ	27 (147)
Ангелъ Илиевъ	33 (169)
Ахмедъ Мустафовъ	38 (200)
Абдулла Юсменовъ	49 (258)
Абединъ Мехмедъ	53 (313)
Ангелъ Пановъ	54 (326)
Капитанъ Антонъ Шипковъ	73 (479)
Антонъ х. Пейчовъ	75 (491)
Ангелушъ Апостолиди	79 (415)
„ Теодоровъ	
Андонъ Стояновъ	88 (630)
„ Д. Мициевъ	101 (744)
Атанасъ Димовъ	112 (843)
Абибе Салиева	130 (990)
Арабъ Али Абтуловъ	
Анастасия Николова	138 (1078)
Б	
Балчишката земледѣл. каса	9 (43)
Българската народна банка	24 (127)
„ „ „	34 (189)
Боню Пенчовъ	36 (191)
Богданъ х. Калчовъ	37 (194)
Българската народна банка	52 (310)
„ „ „	55 (336)
Богданъ Стояновъ	63 (401)
Българската народна банка	71 (468)
„ „ „	77 (511)
Божилъ Ласковъ	78 (513)
Българската земледѣл. банка.	92 (664)
„ народна „	
„ „ „	97 (718)
„ „ „	105 (800)
Божилъ Вълчевъ	128 (962)

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
В.	
Василъ Върбановъ	3 (25)
Велчо х. Пейчовъ и С-ие.	6 (31)
Вратчанския окр управитель	7 (37)
Върбо Петровъ	39 (205)
Вълко Гоговъ	
Варненския окр управитель.	51 (272)
Величко Витановъ	64 (402)
Василка Т. х. Лукова	94 (677)
Виктория Живкова	97 (718)
Върбанъ Н. Колецовъ	99 (720)
Василъ Николовъ	106 (807)
Видинското Черковно Н ство.	119 (902)
Василъ Ивановъ	132 (1019)
Велинъ Георгиевъ	151 (1191)
Г.	
Георги Пападопуло	6 (31)
„ Ив. Терзийски	7 (37)
Гечо Кръстевъ	28 (148)
Гердемската селска община	31 (163)
Георги Мануиловъ	40 (218)
Гиго Симеоновъ	41 (219)
Георги Т. Киселовъ	44 (236)
„ Мушановъ	
Ганчо Мариновъ	45 (240)
Георги Станчевъ	
Гено х. Пенчовъ	49 (258)
Г. Енчевъ	54 (326)
Гено Драгойковъ	68 (460)
Георги Ионовъ	
Георги Капановъ	74 (490)
Гето Петровъ	84 (538)
Георги Георговъ	92 (664)
Гина Гълъбова	101 (744)
Гина Котева	105 (800)
Генчо Петковъ Узунски	112 (843)
Георги Гузелски	119 (902)
Георги Митевъ	120 (912)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№ № на рѣшенията
Георги Поповъ	121 (916)
Геора Пенчинъ	
Григоръ П. Кумановъ	122 (929)
Гина Тодорова	123 (934)
Георги Захарневъ	124 (940)
„ П. Ковачевъ	
Гецо Христовъ Кочана	135 (1035)
Герго Драгиевъ	149 (1167)
Д.	
Димитъръ Константиновъ	2 (21)
„ А. Брѣзовъ	3 (25)
Дружеството „Бѫдинна“	5 (29)
Дено Вълковъ Заревски	7 (37)
Дона Вълкова Заревска	
Димитъръ Атанасовъ	8 (39)
„ Петковъ	36 (191)
„ Я. Радевъ	40 (218)
Дако М Ябландски	42 (220)
Д. Тракийски	45 (240)
Донка С. Катрафилова	57 (338)
Димитъръ Илиевъ	58 (355)
Държавата	66 (425)
Дона Драганова	81 (525)
Димитъръ Цановъ	99 (720)
Дена Игнатова	102 (773)
Димитъръ Петковъ	109 (829)
„ Атанасовъ	111 (841)
„ Коларовъ	113 (844)
Дине Ст. Корефеинъ	125 (947)
Домна Кс. Панчева	126 (950)
Добри Мицевъ Узуновъ	135 (1035)
Димитъръ Щеревъ	139 (1079)
Дончо Бошулковъ	144 (1120)
Дрѣно Няголовъ	145 (1121)
Е.	
Естеръ Моше Ели	14 (78)
Елена Тодорова	15 (91)
Ено Ив Глушковъ	35 (190)
Елена Н. Маркова	55 (336)
„ Георгиева	79 (514)
„ Т. Скандева	97 (718)
„ Василева	108 (825)
„ Ив Панчева	126 (950)
„ Костова	136 (1055)
„ Игова	151 (1191)
Ж.	
Жечо Добревъ	75 (491)
З.	
Зоица Т. Мирковичъ	37 (194)
Зехра Мехмедова	43 (233)
Заре Игнатовъ	64 (402)
Захария Митовъ	89 (638)
Зелха х Мехмедова	148 (1146)
И.	
Иванъ Михаиловъ	32 (168)
Илия Иолинъ	33 (169)
Иванъ Янкуловъ	38 (200)
Ибриямъ Язаджи Хасановъ	43 (233)
Иванка Д. Карагьозова	46 (248)
Исмаилъ Ибишовъ	53 (318)
Игнатъ Николовъ	61 (364)
Иванка Игнатова	64 (402)
Иванъ Грозевъ	76 (504)
„ Г. Джиджевъ	85 (519)
Иовко Обрейковъ	87 (614)
Ив. Ев. Гешовъ	92 (664)
Иванка Я Боярова	95 (687)
Иванъ Костадиновъ	96 (699)
Илия Кръстевъ Мартиновъ	97 (718)
Иванъ Тотевъ	102 (773)
„ Грозевъ	104 (794)
„ Ев. Гешовъ	
„ х. Парашковъ	116 (868)
„ Панчевъ	126 (950)
Ионъ Яковъ	127 (961)
Иончеви С ие Г. Ценковъ	128 (962)
Иванъ Илиевъ	132 (1019)
Иота Костовица Вьртовска	134 (1032)
Иванъ Костовъ	146 (1127)
Илия Клисурски	149 (1167)
Иосифъ Драгановъ	
К.	
Казълагашката земледѣл. банка	4 (28)
К. Помяновъ	11 (47)
Коце Спасовъ	19 (112)
Караджамуратлийската селска община	31 (163)
Колю Петковъ	32 (168)
Кесаревската земледѣл. каса	36 (191)
Константинъ х Калчовъ	47 (252)
Кунчо К. Куртевъ	49 (258)
Костадинъ Гачевъ	52 (310)
Куна Тилева	59 (360)
Коста Марковъ	60 (363)
Костадинъ Ячевъ	61 (364)
Кузманъ Михаловъ	62 (375)
Кера Иванова	67 (447)
Кръстю Г Мечкарски	69 (461)
Кръстина Златоустова	71 (468)
Керка Т. Планинска	79 (514)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
Константинъ х. Калчовъ . .	94 (677)
Колю Миневъ	100 (742)
„ Г. Гецовъ	107 (818)
Костадинъ П. Станчовъ . .	110 (837)
Катерина х. Андреева . . .	114 (857)
Колю Гутевъ Табакъ . . .	133 (1031)
Костадинъ х. Спасовъ . . .	139 (1079)
Л.	
Лямбри х Рачевъ	12 (53)
Луковитската земледѣл. каса.	28 (148)
Луй (Лудвигъ) Рувие . . .	29 (153)
Луковитската земледѣл. каса.	39 (205)
Леониди Пападопулосъ . . .	110 (837)
Ломската земледѣлческа каса	128 (962)
М.	
Михо Гиговъ	1 (18
Мария Д. Маркова	11 (47)
Младенъ Златковъ	19 (112)
Магда Георгиева	29 (153)
Минко Трифуновъ	48 (257)
Михалъ Т. Караджовъ . . .	49 (258)
Мария С. Катрафилова . .	57 (338)
Митра Аврамова	58 (355)
Манолъ Георгиевъ	63 (401)
Мода Витановъ	64 (402)
Маринчо Дочовъ	65 (415)
Моно Т. Моновъ	69 (461)
Маринъ Михай Катевъ . .	70 (462)
Мустафа Ахмедовъ	74 (490)
Милка Стефчева	77 (511)
Мария Станева	80 (515)
„ Петкова	81 (525)
Монастира „Св Богородица“	82 (527)
Марица Бѣлчева	83 (531)
Мария х. Митева	97 (718)
Маринъ Атанасовъ	100 (742)
Мария Ив. Димитракица . .	111 (841)
„ Алексова	114 (857)
Мехмедъ Тахировъ Свищовлу	118 (887)
Мичо Иливъ	121 (916)
Младенъ С. Тодоровъ . . .	129 (976)
Михаилъ Калпаковъ . . .	137 (1067)
Мария Влаева	138 (1078)
„ Ивановица Костова .	141 (1090)
Молинъ Величковъ	143 (1110)
Мато Първановъ	149 (1167)
Мария Тонева Танева . . .	150 (1189)
Н.	
Ненко Вълчевъ	3 (25)
Найденъ С. Найденовъ . .	9 (43)

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
Никола Караджовъ	10 (45)
Наслѣдниц на Г П. Тодоровъ.	17 (103)
Никола Р. Радовичъ . . .	18 (110)
Нисимъ Моше Леви	22 (121)
Недю Г Колаксазовъ . . .	30 (161)
Никола Костовъ	34 (189)
„ Марковъ	55 (336)
Николина Ст Бъчеварова. .	72 (473)
Недѣля Петкова	81 (525)
Никола Ганчевъ	85 (549)
Нона Ат. Брайкова	93 (674)
Никола х. Ангелова . . .	
Неда Митева	97 (718)
Никола Цаловъ	99 (720)
Найда Котева	105 (800)
Никола Енчовъ	108 (823)
Нако Пейчовъ	117 (879)
Николай Т Икономовъ . .	118 (887)
Начо Тодоровъ	123 (934)
Никола Михаиловъ . . .	146 (1127)
Недю Недевъ	147 (1141)
О.	
Орѣховската земледѣл. каса.	44 (236)
Османпазарската „ „ .	91 (655)
П.	
Паршкевица х Шопова . .	2 (21)
Плѣвенската градска община.	
Петъръ Селяковъ	5 (29)
„ С. Ивановъ	13 (71)
Пловдивския окр. управитель	17 (103)
Първа Костова	25 (135)
Петко Рачовъ	26 (144)
„ Ненковъ Кьосето . .	28 (148)
Петъръ Трифуновъ	48 (257)
Панайотъ Миничевъ	50 (260)
Павелъ Тилевъ	59 (360)
Петъръ П. Ангеловъ . . .	62 (375)
Пенко Шипковъ	73 (479)
Петко Диневъ	76 (504)
„ Николовъ	84 (538)
Петъръ Драндаровъ . . .	86 (551)
Параскева Д. Йовева . . .	92 (664)
Пелагия К Кусева	97 (718)
Пейчо Атанасовъ	109 (829)
Пещерската градска община	113 (844)
Пунчо Стоиновъ	119 (902)
Панайотъ С. Ковачевъ . . .	122 (929)
Парашкева Илиева	132 (1019)
Петъръ Коцевъ	134 (1032)
Пена Сѫова	136 (1055)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
Р.	
Роза Хр. х Рачева	12 (53)
Рангелъ Спасовъ	19 (112)
Райна М. Среброва	27 (147)
Рада Ив. Гладиева	35 (190)
Рафаилъ Василевъ	50 (260)
Рада Николова Савовица Катрафилова	57 (338)
Русинъ Маневъ	150 (1189)
С.	
Соломонъ Зилберщаинъ	1 (18)
Стояна Вълкова Заревска	7 (37)
Софийския окр. управитель	8 (39)
„ „ „	11 (47)
Сабитай Л. Бенишъ	13 (71)
Софийската градска община	14 (78)
Славъ Паскалевъ	15 (91)
Сюлейманъ Чаушъ Садуловъ	18 (110)
Спаса Христова	20 (115)
Стоименъ Павловъ	
Ставри Георгиевъ	24 (127)
Сайко Петровъ	39 (205)
Стефанъ и Спасъ Дрѣнски	47 (252)
Сесилъ Елиза Г Енчова	54 (326)
Стоименъ В. Божиновъ	56 (337)
х. Стою Тотевъ	
Стефанъ П Ангеловъ	62 (375)
Стоименка Антова	64 (402)
Санда Михай Катева	70 (462)
Стоименъ Стояновъ	74 (490)
Стоянъ Величковъ	77 (511)
Стоилъ Петровъ	
Стояна Петрова	78 (513)
Стефана Г. Мандраджиева	87 (614)
Стоянъ Хр. Джамалски	90 (645)
„ Костовъ	95 (687)
Софийския окр. управитель	97 (718)
Спасъ Добревъ	102 (773)
„ Ангеловъ	106 (807)
Сливенската окр. п. комисия	111 (841)
Сивчо х. Порашковъ	116 (868)
Станойка Тричкова	117 (879)
Станко Илиевъ	127 (961)
Стефани Спасова	129 (974)
Ставри Атанасовъ	137 (1067)
х. Смарайда Данаилова	138 (1078)
Станка Ив Папазова	141 (1090)
„ Георгиевица	
Спасъ Атанасовъ	143 (1110)
Станко Цековъ	145 (1121)
Сандалъ Няговловъ	
Стоименъ Георгиевъ	151 (1191)

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
Т.	
Тоше Спасовъ	22 (121)
Тодоръ Тръпковъ,	42 (220)
„ Чомандаровъ	
„ Добревъ	51 (271)
„ А. Кунчевъ	65 (415)
„ Сивиновъ	67 (447)
Теодосъ Димитровъ	72 (473)
Тодора Христова	79 (514)
Тошо Евстатиевъ	82 (527)
Трифонъ и Тодоринъ Тотеви	102 (773)
Тоци Г. Гецовъ	107 (818)
Тодоръ Коларовъ	113 (844)
Томаница Ил. Ангелова	115 (866)
Тричко Стояновъ	117 (879)
Трифонъ Кънчевъ	133 (1031)
Татарпазарджишката з. каса.	139 (1079)
У.	
Уца Бѣлчева	79 (514)
Ф.	
Флора Колова	80 (515)
Филипъ Ханчевъ	131 (998)
Х.	
Христо Киселички	20 (115)
Хюснюя Ахмедова	23 (126)
Христо Рачовъ	26 (144)
Хамидъ Османовъ	53 (313)
Христо Тилевъ	59 (360)
„ П. Никофоровъ	65 (415)
„ Д. Поповъ	73 (479)
„ Шипковъ	
Христина Ив Бѣлчева	83 (531)
Хасанъ Ибрямовъ	96 (699)
Христо Гочевъ	120 (912)
„ п. Стоиловъ	125 (947)
„ С. Джамбазовъ	131 (998)
„ Печевъ	140 (1087)
Ц.	
Цеко Вълковъ Заревски	7 (37)
Цоню Аврамовъ	30 (161)
Цонка Убанова В Марковица.	60 (363)
Цвѣтанъ Поповъ	86 (551)
Цоко Димитровъ	136 (1055)
Ш.	
Шерифъ Алиевъ	16 (99)
„ Балъкчи Исмаиловъ.	142 (1106)
Шукрю Исмаиловъ	148 (1146)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията	Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
Ю.		**Я**	
Юрдана Цонева Рачева . .	26 (144)	Ямаръ Мустафа Алиевъ . .	33 (169)
Юрданка Бърборска . . .	115 (866)	Янаки М. Каралски . . .	61 (364)
Юсуфъ Хасановъ Маджаръ .	142 (1106)	Яначко Соколовъ	66 (425)
Юсуфъ Алиевъ	144 (1120)	Яко Петровъ	98 (719)
Юрданка Станева	147 (1141)	Яна Вълкова	103 (773)
		Яковъ Исакъ Молковъ . . .	144 (1120)

Наредилъ секретарь: **Хр. П. Винаровъ.**

Digitized by Google

УКАЗАТЕЛЬ НА ЗАКОНИТѢ,

които сж тълкувани и разяснени съ рѣшенията на Върховния касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, издадени прѣзъ 1904 год.

Членове	№ № на рѣшенията
Закона за гражданско сждопроизводство.	
Чл. 1	29 (153) и 80 (515)
„ 15 п. 2 и 3	126 (950)
„ 40	95 (687)
„ 47	133 (1031)
„ 48	122 (929) и 138 (1078)
„ 49	74 (490)
„ 58	74 (490)
„ 77	123 (940)
„ 107	3 (25), 17 (103), 18 (110), 26 (144), 39 (205), 62 (375), 64 (402), 75 (491), 76 504), 77 (511), 103 (783), 116 (868), 129 (974), 136 (1055) и 142 (1106)
„ 124	65 (415)
„ 136	65 (412)
„ 224	28 (148)
„ 225	25 (135), 28 (148) и 100 (742)
„ 239	113 (844)
„ 254	96 (699) и 113 (1031)
„ 257	48 (257)
„ 325 п. 2	16 (99), 78 (513), 102 (773) и 109 (829)
„ 326 п. 1	60 (363), 83 (531), 117 (879) и 144 (1120)
„ 328	31 (163)
„ 329	16 (99), 102 (773), 114 (857) и 115 (866)
„ 384	55 (336)
„ 392	27 (147), 57 (338) 121 (916) и 131 (998)
„ 400	123 (934)
„ 413 п. 6	59 (360) и 107 (818)
„ 430 п. 3	106 (807)
„ 435	151 (1191)
„ 443	82 (527)
Чл 482	41 (219)
„ 571	85 (549)
„ 621	113 (844)
„ 629	6 (31), 46 (218), 47 (252), 58 (355), 66 (425), 97 (718) и 104 (794)
„ 630	8 (39) и 42 (220)
„ 637	150 (1189)
„ 651	65 (415)
„ 698	52 (310)
„ 714	130 (990) и 148 (1146)
„ 730	36 (191)
„ 732	47 (252)
„ 743	7 (37)
„ 751	32 (168)
„ 778	49 (258)
„ 780	132 (1019)
„ 803	29 (153)
„ 818	37 (194)
„ 847	53 (313)
„ 898	45 (240)
„ 948 п. 2	34 (189)
„ 951 п. 2	32 (168) и 85 (549)
„ 979 п. 2	5 (29), 21 (117), 23 (126), 25 (135), 35 (190) и 39 (205)
„ 985	4 (28), 25 (135), 27 (147) и 79 (514)
„ 1004	72 (473)
„ 1017	22 (121) и 24 (127)
„ 1022	89 (638) и 98 (719)
„ 1027	125 (947)
„ 1028 п. 3	89 (638), 90 (645) и 110 (837)
„ 1029	22 (121) и 90 (645)
„ 1035 п. 2	24 (127)
„ 1036	143 (1110)
„ 1040	139 (1079)
„ 1041	34 (189)
„ 1042	105 (800)

Digitized by Google

Членове	№ № на рѣшенията
Чл. 1047	27 (147) и 79 (514)
„ 1054	88 (631)
„ 1055	139 (1079)
„ 1116 п. 1	110 (837)
„ 1145	87 (614)
„ 1149	87 (614)
„ 1184	99 (720)
„ 1190	46 (248)
Закона за ипотекитѣ.	
Чл. 20	63 (401)
„ 24	9 (43)
Закона за замѣняване на турскитѣ документи за право на собственость съ крѣпостни актове.	
Чл. 4	57 (338) и 141 (1090)
Закона за направата желѣзопжтната линия Ямболъ—Бургазъ.	
Чл. 8	111 (841)
Закона за задълженията и договоритѣ.	
Чл. 32	71 (468) и 92 (664)
„ 33	92 (664)
„ 36	92 (664) и 137 (1067)
„ 56	56 (337)
„ 57	56 (337)
„ 82	86 (551)
„ 83	
„ 93	42 (220)
„ 128 ал. I	67 (447)
„ 140 п 2	151 (1191)
„ 146	40 (218)
„ 219	19 (112), 20 (115), 84 (538), 86 (551), 109 (829) и 112 (843)
„ 220	15 (91), 30 (161), 33 (169), 101 (744), 108 (825), 112 (843), 120 (912) и 145 (1121)
„ 230	132 (1012)
„ 267	38 (200)
„ 301	50 (260)
„ 316	10 (45)
„ 333	19 (112)
„ 347	119 (902)
„ 348	
„ 364	131 (998)
„ 371	146 (1127)

Членове	№ № на рѣшенията
Търговския законъ.	
Чл. 652	1 (18)
„ 718	13 (71)
„ 727	13 (71)
„ 740	93 (674)
„ 741	
„ 759	13 (71)
„ 799	1 (18)
„ 801	1 (18)
Закона за наслѣдството.	
Чл. 39	97 (718)
„ 40	
„ 205	81 (525)
Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста въ България.	
Чл. 14	2 (21)
„ 18	
„ 23	14 (78)
„ 24	14 (78)
„ 43	14 (78)
„ 44	14 (78)
Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ.	
Чл. 26	91 (655)
Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза.	
Чл. 42	8 (39)
Закона за нотаритѣ.	
Чл. 32	54 (326)
„ 34	147 (1141)
Закона за земитѣ.	
Чл. 21	18 (110)
Турския граждански законъ.	
Чл. 27	149 (1167)
„ 1224	94 (677)
„ 1660	70 (462) и 134 (1032)
„ 1663	70 (462)
„ 1672	70 (462)
Турския търговски законъ.	
Чл. 146	73 (479)

Digitized by Google

Членове	№ № на рѣшенията	Членове	№ № на рѣшенията
Закона за настойничеството.		**Закона за измѣнение и допълнение на закона за земледѣлческитѣ каси.**	
Чл. 31	43 (233)	Чл. 24	44 (236)
„ 152	43 (233)		
Закона за давностьта.		**Закона за опрѣдѣление границитѣ на държавнитѣ земи и пасбища**	
Чл. 23	140 (1087)	Чл. 6	51 (272)
Закона за имуществата, собственостьта и сервитутитѣ.			
Чл 247 .	149 (1167)		

Наредилъ секретарь: **Хр. П. Винаровъ.**

Digitized by Google

По-важни печатни грѣшки.

Стр.	Редъ	Напечатано	Чети
3	18 отъ горѣ	Михо Биловъ	Михо Гиговъ
5	20 „ „	несъстоятелностьта, е,	несъстоятелностьта, т. е.,
5	25 „ „	Михо Биловъ	Михо Гиговъ
17	3 „ „	длъжньцитѣ	длъжницитѣ
18	17 „ „	свидѣтельть	свидѣтелитѣ
18	4 „ долу	собственостьта си	собственостьта
23	21 „ „	второ гражданско	първо гражданско
24	16 „ горѣ	било допустимо	било недопустимо
26	2 „ долу	на една а не и	на една а не и
29	17 „ „	притежанието	притезанието
36	5 „ „	като изслужа	като изслуша
41	1 „ „	въ единъ случай	въ единия случай,
43	3 „ „	врѣди и и загуби	врѣди и загуби
52	24 „ „	дѣйствие по	дѣйствия по
56	3 „ „	освождаванъ	освобождаванъ
66	14 „ горѣ	длъгъ на неговъ	длъгъ не нетовъ
73	13 „ долу	и такъвъ	и като такъвъ
90	19 „ горѣ	чл. 979 п. 4	чл 979[2]
92	8 „ долу	възражения на	възраженията на
93	5 и 8 „ „	притежава	притезава
96	20 „ горѣ	наемитѣ му	наетитѣ му
125	10 „ „	като оставилъ	като оставимъ
128	6 „ долу	когато застѫпватъ	когото застѫпватъ
140	5 и 8 „ „	апелаторътъ	апелаторката
145	18 „ „	не притежава	не притезава
147	9 „ „	Ефтимъ х. Маринова	Ефтимъ х. Мариновъ
151	17 „ горѣ	не оставилъ	не оставила
171	3 и 4 „ долу	е потържилъ	е потърсилъ
176	9 „ горѣ	е наложе	е наложенъ
180	13 „ „	или най-малко	ни най-малко
197	12 „ долу	Христина Ив. Вѣлчева	Христина Ив. Бѣлчева
199	3 „ „	да се попадне	да се нападне
200	9 „ горѣ	на изключенитѣ	на сключенитѣ
205	10 „ „	не надлежното	на надлежното
206	15 „ долу	обезпечения	обозначения
208	17 „ „	на подложностьта	за подложностьта
209	12 „ „	взелъ а го	взелъ да го
213	25 „ „	притежаемата	притезаемата
222	21 „ „	Асиновъ	Анеиковъ
231	8 „ „	повърхность на	повърхностна
237	13 „ горѣ	страна е	страна не е
246	13 „ долу	по дѣлбата	подѣлбата
260	6 „ горѣ	отъ приложенитѣ	отъ приложения
260	13 „ долу	Аристали бей	Аристаки бей
260	11 „ „	въ пашитѣ	въ нашитѣ

Digitized by Google

Стр.	Редъ	Напечатано	Чети
261	2 отъ горѣ	Аристали бей	Аристаки бей
261	9 „ долу	била причинена	била причина
264	6 „ горѣ	вмѣсто поставеното	вмѣсто постановеното
271	8 „ долу	все еднакво	се еднакво
276	10 „ горѣ	не опоменува	не споменува
292	6 „ долу	притежавать	притезавать
299	23 „ „	чл 108	чл. 107
310	5 „ „	по такъвъ начинъ	по какъвъ начинъ
321	5 „ горѣ	Василъ Ивановъ	Якимъ Ивановъ
338	9 „ долу	та нѣма	то нѣма
342	3 „ горѣ	е по-съчласно	е по-съгласно
347	1 „ „	искътъ да се	иска да се
352	7 „ долу	върху ееемъ	върху осемъ
353	24 „ „	по тази	но този
355	4 „ „	но което	но като

Digitized by Google

РѢШЕНИЯ

НА

ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕНЪ СЪДЪ

ПО

ВТОРОТО ГРАЖДАНСКО ОТДѢЛЕНИЕ

ЗА **1904** ГОД.

СОФИЯ,
ПЕЧАТНИЦА «ЗНАМЕ» Б. ПАРТЕНИЕВЪ
1907.

Digitized by Google

Забѣлѣжка: За да се избѣгне безполезното и безцѣлно повторение съ печатането рѣшенията на Върховния касационенъ сждъ отъ еднакъвъ характеръ, то въ настоящия сборникъ сж избрани и напечатани само по-важнитѣ отъ тѣхъ, № №-та на които сж оскобени.

Digitized by Google

РѢШЕНИЯ

на Върховния касационенъ сѫдъ по второто му гражданско отдѣление за 1904 година.

№ 1 — (2) — 17 януарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на трети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта годиина, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря В. Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Ив. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 342, по описа за 1901 год., на Иванъ Бобевски, отъ гр. София, съ Захария Митовъ, за 1000 лева, по полица.* — Въ Заседанието се яви Ив. Бобевски, съ адвоката си Ив. Славовъ и Захария Митовъ, съ адвоката си К. Серафимовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ив. х. Бобевски, житель отъ гр. София, съ исково прошение отъ 18 септемврий 1896 год., заявилъ искъ срещу Захария Митовъ, жетель отъ сѫщия градъ, за 1670 лева, по полица. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ за разрѣшение на това дѣло, като взелъ въ съображение: 1) Ищецътъ Бобевски притежава полица съ слѣдующето съдържание: „София, 16 май 1889 год., за 1000 лева златни — слѣдъ двѣ години отъ днесъ ще заплатя на приносящия сумата 1000 лева златни, взаимопоржчитель капитанъ Митовъ, Хр. Сяровъ". Срокътъ за изплащане — падежътъ е 16 май 1891, давностьта се изсрочва на 17 май 1896 год., а искътъ е подигнатъ на 18 септемврий 1896 година. На основание тази полица, Бобевски иска да се осѫди Митовъ да му заплати 1000 лева златни, лихвитѣ и разноскитѣ; 2) отвѣтникътъ Митовъ признава полицата и подписътъ си, но възразява, че имало просрочие. Повѣреникътъ на ищеца Д. Тончевъ казва: „прѣди да правя други възражения, моля да се отхвърли искътъ на ищеца, понеже полицата е изсрочена, падежа ѝ е билъ на 16 май 1891 год., а искътъ прѣдявенъ на 18 септемврий 1896 година". На това ищецътъ възразява: „на 7 мартъ 1891 год., прѣдупрѣдихъ отвѣтника, че отъ него ще диря паритѣ си, а той ми отговори да влѣза въ масата на несъстоятелностьта на Хр. Сяровъ, масата не е още ликвидирана". Ищецътъ прѣдлага отвѣтнику клетва, че е изплатилъ сумата по полицата; отвѣтникътъ признава, че не е я платилъ, но се основава на просрочието; 3) чл. 146 отъ Търговския законъ прѣдвижда прескрипция отъ 5 години за мѣнителницитѣ и записитѣ на заповѣдь

Digitized by Google

и на приносителя. Споредъ този членъ на Търговския законъ отъ датата на протеста или послѣдниятъ сѫдебенъ актъ, като се изтечатъ 5 години, длъжницитѣ се считатъ неотговорни, освободени отъ задължението. Чл. 146 прави една разлика между търговски ефекти подписани отъ търговци и пр. и хора които не се занимаватъ съ търговия, обаче въ чл. 28 отъ притурката на Търговския законъ подобна разлика не се прави; отъ това трѣбва да се заключи, че законодателтъ приравнява и счита за търговски всѣки ефектъ, стига да изпълнява условията прѣдвидени въ Търговския законъ, безъ да обръща внимание на това да ли подписавшитѣ сѫ търговци или не. Въ чл. 146 законодателтъ е приелъ системата на Code be commerce trançais, а въ чл. 28 отъ притурката се е отклонилъ отъ тази система; и понеже чл. 28 е по-новъ, него ще приемемъ за меродавенъ (така тълкува сѫщитѣ членове и Върховниятъ касационенъ сѫдъ). При всичко, че Захария Митовъ не е търговецъ, той може да се ползува отъ прескрипцията на чл. 146; 4) прѣдписанията на закона: ако нѣма протестъ, джирантитѣ не сѫ отговорни, ако има протестъ и искъ не се повдигне въ 15 дни, не сѫ отговорни, както и това на чл. 146 сѫ еднакви; изтекли тѣзи срокове притежателтъ се лишава отъ правото за иска; тѣ сѫ наречените въ Code de commerce bé chances; длъжницитѣ нѣма нужда да доказватъ изплащане или погашение по какъвто и да е начинъ — достатъчно е само да изтече врѣмето. Отъ това правило само едно изключение има и то е: че прямиятъ длъжникъ, когато се ползува отъ чл. 146, трѣбва да поддържа, че е изплатилъ дълга или че е станало въобще погашение, та ищецътъ да може да му прѣдложи рѣшителна клетва, за установяване на горното обстоятелство. Рѣшителна клетва на поржчителя не може да се прѣдявява, защото той не е дълженъ да поддържа, че дългътъ е изплатенъ или погасенъ. Ето защо обстоятелството, че Захария Митовъ не прие прѣдложената нему рѣшителна клетва, нѣма никакво значение, и 5) въ протеста си ищецътъ е правилъ отговоренъ З. Митовъ за сумата по записа, обаче, това не измѣнява положението. Така сѫщо се измѣнява положението и обстоятелството, че 5-годишната прескрипция е просрочена по отношение на длъжника Хр. Сяровъ, защото ако прескрипцията се прѣкъсне спрѣмо едного отъ солидарнитѣ длъжници, не се прѣкъсва и спрѣмо другитѣ особено по търговскитѣ ефекти. При такова положение искътъ срещу Захария Митовъ е неоснователенъ",—съ рѣшението си № 604, отъ 22 декември 1896 год., постановилъ: „отхвърля иска на Ив. х. Н. Бобевски, Софийски житель, срещу Захария Митовъ, Софийски житель, за 1760 лева златни по полица отъ 16 май 1889 год., като неоснователенъ. Ив. х. Н. Бобевски да заплати на Захария Митовъ за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски 78 лева". По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелатиенъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение изцѣло мотивитѣ на рѣшението на окржжния сѫдъ, добавилъ е къмъ тѣхъ и слѣдующия мотивъ: „домогването на ищцовия повѣреникъ, какво причината да се закъснее съ 4 мѣсеци завеждането на иска била, че имало друго дѣло въ Върховния касационенъ сѫдъ, разглеждането на което трѣбвало да се чака, е неоснователно, понеже това и другото дѣло нѣматъ никакви свързки. Сѫщо неоснователно е второто домогване на

Digitized by Google

ищеца изложено и въ апелативната жалба, относително неприлагането на чл. 146 отъ Турския търговски законъ и приемането на иска, защото отвѣтникътъ З. Митовъ наистина признава, че не е изплатилъ тая полица, но това признание се отнася за него, като поржчитель, а законната презумция за неизплащането се отнася къмъ прямия длъжникъ, така щото това, че поржчительтъ З. Митовъ е говорилъ за себе си, още не рѣшава въпроса, тъй като правилото на чл. 146 се отнася само за прямия дължникъ ако самопризнае. За това заявлението на З. Митовъ, че той не е платилъ, не е самопризнание, което да му се противопостави, или съ други думи казано да даде право на противната страна за неприлагането на чл. 146 отъ Търговския законъ", — съ рѣшението си № 90, отъ 10 юний 1898 год., постановилъ: „потвърдява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 22 декемврий 1896 год., № 604, и остава безъ послѣдствие възивната жалба на Ив. х. Н. Бобевски, отъ гр. София, подадена срещу сжщото рѣшение, като неоснователна. Осжжда Ив. х. Н. Бобевски да заплати на З. Митовъ 76 лева и 80 ст. за адвокатско възнаграждение въ тая инстанция, както и въ полза на хазната 5 лева за толкова незаплатени призовки въ сжщата инстанция". — Срещу това рѣшение Ив Бобевски е подалъ касацнонна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 122, 156 и 146 отъ Турския търговски законъ и чл. чл. 356, 376 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото фалитътъ на издателя на полицата и приемането на носителя на тая полица въ масата по несъстоятелността, прѣкъсва 5-годишната давность по чл. 146 отъ Турския търговски законъ. А отъ друга страна, признанието на поржчителя на издателя на записа на заповѣдь, че той не е заплатилъ този записъ, не му дава право да се ползува отъ 5-годишната давность, а по настоящето дѣло сждътъ призналъ противното.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взелъ прѣдъ видъ: 1) извѣстно е, че Търговскиятъ законъ е единъ изключителенъ законъ и съдържа изключенията отъ общитѣ правила приведени въ общия Граждански законъ, който Граждански законъ е въ сила и за търговскитѣ дѣла до толкова до колкото неговитѣ разпореждания не сж измѣнени отъ специялния Търговски законъ. Въ дадения случай, Турскиятъ търговски законъ не съдържа особени разпореждания относително въпроса: прѣкъсването (интерпелацията) на 5-годишната давность, за която говори чл. 146 отъ Турския търговски законъ, направена спрѣмо единъ отъ солидарнитѣ длъжници по мѣнителница или записка на заповѣдь, спира ли давностьта и по отношение къмъ другитѣ; а въ такъвъ случай трѣбва да се признае, че сж приложили общитѣ разпореждания на Гражданския законъ, които урѣждатъ тая материя и по силата на което, интеромпцията направена спрѣмо единъ отъ солидарнитѣ длъжници спира давностьта и по отношение къмъ другитѣ солидарни длъжници. А щомъ това е така, то въ дадения случай, *съ приемането* на кредитора Бобевски да всжпи въ масата по несъстоятелността на длъжника Сярова, давностьта по въпросната креанса е интеромпцирана не само спрѣмо Сярова, или по-добрѣ къмъ неговата маса, но и спрѣмо солидарно отговорния съ него поржчитель — Захария Митовъ, а тъй като Софийскиятъ апелативенъ

Digitized by Google

сждъ е призналь противното, вслѣдствие на което е дошелъ до погрѣшното заключение, че въ дадения случай искътъ е просроченъ, то нарушилъ е чл 630 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено, 2) независимо отъ горѣизложеното, отъ дѣлото се вижда, че кредиторътъ по въпросниятъ записъ на заповѣдь — Ив. Бобевски е прѣдложилъ на солидарния поржчитель Митова клетва, въ смисъль, че дългътъ по въпросната полица е изплатенъ. Митовъ не е приелъ клетвата и е призналь това обстоятелство за вѣрно. Безспорно е, че по чл. 146 отъ Търговския законъ „мнимитѣ длъжници сж длъжни, ако се поиска туй, да удостовѣрятъ съ клетва, че не дължатъ вече нищо". Обаче, въпрѣки това ясно прѣдписание на цитирания текстъ и въпрѣки факта, че Митовъ е солидаренъ поржчитель *на издателя на записа на заповѣдь и слѣдва неговото положение,* по отношение правата и задълженията му по полицата, — Софийскиятъ апелативенъ сждъ е призналь, че клетвата, за която говори чл. 146, може да бжде дадена само на издателя на записа на заповѣдь, но не и на поржчителя, по отношение къмъ когото даже и собственото му самопризнание, че дългътъ по полицата не е заплатенъ, нѣмало никакво значение щомъ като 5-годишната давность е настжпила, *защото положението на поржчителя трѣбвало да се приравни къмъ онова на джирантитѣ.*

Този възгледъ на Софийския апелативенъ сждъ е съвършено погрѣшенъ и не се оправдава нито отъ текста и духа на чл. 146, нито пъкъ отъ съответствующитѣ законоположения за правата и задължения на джирантитѣ. Прескрипцията за която говори въпросниятъ чл. 146 е основана върху прѣдположението, че дългътъ е издължень. Обаче въпросната легална презумция може да бжде оборена, съ клетва, както това изрично казва чл. 146, а слѣдователно и съ самопризнание. Тая клетва може да бжде дадена както на прямия дължникъ (издателътъ на записътъ на заповѣдь), така и на *неговия* поржчитель — въ дадения случай на Захария Митовъ, тъй като поржчителътъ слѣдва положението на лицето за което е поржчителствувало и не може да се брани освѣнъ съ сжщитѣ тия срѣдства, съ които би могалъ да разполага и прямиятъ длъжникъ, освѣнъ ако има изриченъ текстъ, който по отношение къмъ кредитора, да създава за поржчителя по-добро положение отъ онова на прямия длъжникъ. Обаче такъвъ текстъ за случая, какъвто е дадения не сжществува, слѣдователно, както съ клетвата, така и съ самопризнанието може да се оборва и по отношение къмъ поржчителя на издателя на записа, легалната презумция върху която почива 5-годишната давность по чл. 146 отъ Турския търговски законъ. Отъ друга страна, разпорежданията, които съдържа Търговскиятъ законъ за правата и задълженията на джирантитѣ, сж специални за тѣзи послѣднитѣ и слѣдователно по правилата за тълкуването и приложението на специялнитѣ закони, не могатъ аналогично да се прилагатъ и къмъ другитѣ задължени по полица лица. А тъй като въпрѣки всичко това, апелативниятъ сждъ е призналь противното и въ дадения случай по отношение къмъ поржчителя на издателя на записа, не е допусналъ нито клетвата, нито самопризнанието за оборване на легалната презумция, прѣдвидена отъ чл. 146 отъ Турския търговски законъ, то съ това нарушилъ е и този членъ. Заради това оплакването на касатора и по този поводъ е основателно.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 10 юний 1898 год., подъ № 90, защото сж нарушени чл. чл. 146 отъ Турския търговски законъ и чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 2 — (3) — 17 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второто гражданско отдѣление, на трети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель, Хр. Д. Павлевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кировъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 343, по описа за 1901 год., на Христо Стаменовъ, отъ гр. Плѣвенъ, съ Петъръ Лачевъ, отъ сжщия градъ, за 505 лева, по полица.* — Въ сждебното заседание се яви Хр. Стаменовъ, съ повѣреника си адвоката Р. Дачевъ. —

Обстоятелствата на дѣлото сж: Петъръ Лачевъ, отъ гр. Плѣвенъ, съ исковата си молба отъ 21 мартъ 1900 год. до II Плѣвненски мирови сждия, е завелъ искъ противъ Христо Стаменовъ, отъ сжщия градъ, за 505 лева. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ задачното си рѣшение подъ № 730, е осждилъ Христо Стаменовъ да заплати на Петъръ Лачевъ 505 лева, по полица, лихвата имъ по 10% годишно отъ 1 мартъ 1900 год. и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. — Противъ това рѣшение на мировия сждия Христо Стаменовъ подалъ апелативна жалба въ Плѣвненския окржженъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 14 декемврий 1900 год., № 568, е потвърдилъ рѣшението на мирория сждия, по слѣдующитѣ съображения: 1) „възиваемиятъ въ първата инстанция както прѣдъ сжда, за доказателство на иска си, е прѣдставилъ една полица съ дата 15 априлъ 1899 год., въ която Петъръ Лачевъ и Христо Стаменовъ сж се солидарно задължили да заплатятъ на Менахемъ Иерохамовъ сумата 2020 лева, но срещу тая сума сж изтеглили 1010 лева, и 2) апелаторътъ Христо Стаменовъ възразява, че сумата 1010 лева е била взета отъ възиваемия лично и е отишла въ негова полза, но той признава да е подписалъ полицата отъ 15 априлъ 1899 год., като солидаренъ платецъ съ Лачева. За доказателство на възражението си той показва, да се разпитатъ, като свидѣтели нѣколко лица, отъ които се разпита само свидѣтельтъ Менахемъ Иерохамовъ, и 3) отъ показанията на тоя свидѣтель и отъ положената рѣшителна клетва отъ П. Лачевъ въ смисъль, че далъ на Христо Стаменовъ сумата 1000 лева, която взелъ отъ М. Иерохамовъ по полица отъ 15 априлъ 1899 год., за да ги изразходва по съдружието, което тогава имали, се установява слѣдующето: а) че апелаторътъ Христо Стаменовъ и възиваемиятъ П. Лачевъ сж изтеглили по казаната полица сумата 1010 лева и тая сума той — М. Иерохамовъ получилъ слѣдъ изтичането на срока на полицата отъ П. Лачевъ, и б) че отъ така положената клетва се вижда, че сумата 1010 лева е била употрѣбена за обща потрѣба, то за това Христо Стаменовъ, длъжникъ по полицата отъ 15 априлъ 1899 год., трѣбва да заплати полови-

Digitized by Google

ната отъ платената отъ Стаменова сума 1010 лева, въ такъвъ случай задочното рѣшение на мировия сѫдия се явява правилно издадено и слѣдва да бѫде потвърдено". — Срещу това рѣшение Христо Стаменовъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Плѣвенскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 138 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото допусналъ на повѣрениците на странитѣ да говорятъ и прѣдлагатъ клетва, безъ да сѫ биле упълномощени за това отъ своитѣ довѣрители; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото приелъ, че ищецътъ съ положената клетва има право да иска обратно половината отъ заплатената отъ него сума, прѣди да се ликвидиратъ смѣткитѣ по съдружието имъ и защото го осѫдилъ на повече отъ колкото се слѣдва; 3) чл. 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото допусналъ да се доказва съ свидѣтелски показания изплащането на една сума по-голѣма отъ 200 лева, и 4) чл. 298 отъ Търговския законъ, защото присѫдилъ лихви по 10 %, вмѣсто по 8 %.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Дачевъ, повѣренникъ на касатора Хр. Стаменовъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение 1) независимо отъ факта, че нито касаторътъ нито неговиятъ повѣреникъ прѣдъ сѫда по сѫщество сѫ възразили, че повѣреникътъ на ищеца нѣма пълномощие да прѣдлага отъ името на довѣрителя си рѣшителна клетва, но отъ протокола на Плѣвенския окржженъ сѫдъ съ дата 7 декемврий 1900 год., когато е ставало въпросъ за клетвата, странитѣ лично сѫ присѫтствували и не сѫ възразили, че не удобряватъ дѣйствията на своитѣ пълномощници, отъ което слѣдва да се заключи, че тѣ сѫ одобрявали тѣхнитѣ дѣйствия и мълчаливо сѫ ги упълномощили да говорятъ за клетва и да прѣдлагатъ такава. Поради това първото оплакване на касатора за нарушението на чл. 238 отъ Гражданското сѫдопроизводство се явява неоснователно; 2) отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че исковата сума се иска не отъ съдружески смѣтки, а по записа отъ 15 априлъ 1899 год., по който ищецътъ и отвѣтникътъ сѫ се задължили солидарно да заплатятъ на Менахемъ Иерохамъ 2020 лева, отъ която сума биле получили само 1010 лева и която сума самъ ищецътъ Н. Лачевъ билъ изплатилъ на кредитора Менахемъ Иерохамъ. По силата на чл. 158 ал. 2 отъ Закона за дълженията и договоритѣ, ищецътъ Лачевъ е замѣстилъ кредитора въ неговитѣ права по отношение на съдлъжника Хр. Стаменовъ за половината отъ взетата на заемъ сума, слѣдователно ищецътъ е ималъ право на основание на казания записъ да иска повърщането на сумата 505 лева. Независимо отъ това съображение, въ повърнатата на ищеца рѣшителна клетва която той е положилъ, не става въпросъ за съдружие и съдружески смѣтки и слѣдователно сѫдътъ правилно е разрѣшилъ дѣлото възъ основание на тая клетва, която разрѣшава спора. Отъ показанията на свидѣтеля Менахемъ Иерохамъ се вижда, че взетата отъ него въ заемъ сума е била 1010 лева, слѣдователно, сѫдътъ като е осѫдилъ касатора да заплати половината отъ тази сума (505 лева), не е присѫдилъ повече отъ колкото се слѣдвало. Отъ казаното по-горѣ става явно, че и второто оплакване на касатора за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснова-

Digitized by Google

телно, и 3) фактътъ, че ищецътъ П. Лачевъ е билъ изплатилъ сумата 1010 лева на Менахемъ Иерохамъ не само не се е оспорвалъ отъ касатора прѣдъ сѫда по сѫщество, но и самъ той е искалъ да установи този фактъ съ показанията на разпитания по дѣлото свидѣтель М. Иерохамъ, както това се вижда отъ апелативната жалба на касатора. Прѣдъ видъ на това, касаторътъ нѣма право да се оплаква за разпитването на свидѣтеля по едно обстоятелство, което самъ той е молилъ да установи съ свидѣтеля и което обстоятелство е установено освѣнъ съ показанията на свидѣтеля и съ положената рѣшителна клетва отъ ищеца. Прѣдъ видъ на това и третото оплакване на касатора за нарушението чл. 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно, и 4) послѣдното оплакване на касатора, че сѫдътъ присѫдилъ лихва 10 %, вмѣсто 8 %, е тъй сѫщо неоснователно, защото прѣдъ втората инстанция не е възбуждалъ такъвъ въпросъ, за да се произнесе сѫда прѣдъ него и за това касаторътъ не може за първъ пѫть да го възбуди прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, понеже разрѣшението му зависи отъ оцѣнката на фактитѣ по дѣлото, която оцѣнка принадлежи на сѫда по сѫщество, съгласно чл. 4 отъ Закона за сѫдоустройството.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Христо Стаменовъ, срещу рѣшението на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 декемврий 1900 год., № 568, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие. —

№ 3 — (5) — 17 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на трети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 350, по описа за 1901 год., на Киро Димитровъ, отъ с. Девня, Провадийска околия, съ Стефанъ Богдановъ, отъ гр. Провадия, за 800 лева, по записъ на заповѣдь.* — Въ сѫдебното заседание отъ стратитѣ се яви само адвокатътъ Т. Теодоровъ, като повѣреникъ на касатора Киро Димитровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Стефанъ Богдановъ, отъ гр. Провадия, съ искова молба, подадена на I Провадийски мирови сѫдия на 14 октомрий 1900 год., е прѣдявилъ искъ срещу Киро Димитровъ, отъ с. Девня, Провадийска околия, за 800 лева, по единъ записъ на заповѣдь съ дата 26 октомрий 1899 година. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 6, отъ 10 януарий 1901 година, е осѫдилъ отвѣтника Киро Димитровъ да заплати на ищеца Ст. Богдановъ 800 лева съ 10 % годишно лихви отъ 14 октомвий 1900 година до изплащането и 51 лева сѫдебни разноски. Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Киро Димитровъ е подалъ възивна жалба прѣдъ Варненския окрѫженъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „искътъ на настоящето дѣло се основава на единъ записъ на заповѣдь

Digitized by Google

съ дата 26 октомвий 1899 година, чрѣзъ който длъжникътъ Киро Димитровъ се е задължилъ на заповѣдьта на Колю Луковъ, а впослѣдствие по джиро на ищеца Ст. Богдановъ да заплати сумата 800 лева на падежа 23 априлъ 1900 година. Отвѣтникътъ Киро Димитровъ признава записа, но възражава, че билъ незапариченъ, понеже сумата по него била обѣщана на Лукова срещу наема на една воденица, която обаче Луковъ не му е прѣдалъ и че джирантътъ Киро Меразчиевъ знаялъ за безпаричността на записа, но при все това приелъ да събере сумата по него. Тѣзи двѣ възражения биха могли да иматъ значение само тогава, ако лицата, срещу които се правятъ, фигурираха като страни въ процеса, обаче спрѣмо носителя Богдановъ тѣ не могатъ да иматъ никакво значение и за това сждътъ ги остава безъ внимание. Що се отнася до възражението, че Луковъ е билъ пълномощникъ и като такъвъ не е ималъ правото да прѣхвърля отъ свое име собствеността на записа по джиро, Това възражение е тоже неоснователно, тъй като отъ разписката, приложена къмъ първостепенното дѣло, ако и да се вижда, че по издаването на този записъ на заповѣдь Луковъ е дѣйствувалъ като пълномощникъ на Хафузъ Хасанъ Шахиновъ, Ахмедъ Еф. Ахмедотъ и Ахмедъ Еф. Халиловъ, обаче щомъ самиятъ записъ е издаденъ нему лично и на заповѣдь, той е билъ въ правото си да прѣхвърля собствеността му на други лица по джиро и слѣдователно, щомъ джирото е редовно и законно, то искането на джиранта по този записъ слѣдва да се признае за доказано, както го е призналъ и мировия сждия. Прѣдъ видъ, обаче на това, че записътъ е търговски ефектъ и по силата на чл. 298 отъ Търговския законъ, търговската лихва е 8%, а не 10% годишно, както мировиятъ сждия погрѣшно е присждилъ, сждътъ намира, че рѣшението на мировия сждия слѣдва да бжде измѣнено само въ тази му часть, която се отнася до размѣра на лихвитѣ, а останалата часть да бжде потвърдена напълно, като апелаторътъ се осжди да заплати на възиваемия сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ тази инстанция". — Водимъ отъ тия съображения, Варненскиятъ окржженъ сждъ, съ рѣщението си отъ 13 априлъ 1901 год., подъ № 150, е постановилъ: „измѣнява рѣшението на I Провадийски мирови сждия, отъ 10 януарий т. г., подъ № 6, само по отношение размѣра на лихвата, като вмѣсто 10% се опрѣдѣля 8% годишно, а останалата часть отъ рѣшението се потвърдява напълно. Осжжда Киро Димитровъ, отъ с. Девня, да заплати на Стефанъ Богдановъ, отъ гр. Провадия, 40 лева адвокатско възнаграждение въ тази инстанция". — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Киро Димитровъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която той както и неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ сжщия сждъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Варненскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 412 отъ Гражданското сждопроизводство съ това: а) че не допустналъ прѣдложената отъ него на Киро Меразчиевъ рѣшителна клетва въ смисъль, че прѣдставениятъ отъ него записъ не е безпариченъ и че той не е знаялъ че е такъвъ и издаденъ на Луковъ, като пълномощникъ на Хафузъ Хасанъ Шахиновъ и др., а не срещу нѣкаква сума броена отъ Лукова нему — касатору, като приелъ, че съ клетвата той иска да установи, че Киро Меразчиевъ е извършилъ

Digitized by Google

едно престжпно дѣяние, тогава когато обстоятелството за което клетвата е прѣдложена, не съставлява никакво престжпно дѣяние, и б) че неправилно приелъ, че такава клетва не може да се прѣдложи Меразчиеву, защото той не билъ страна въ процеса, тогава когато Меразчиевъ е носителътъ на записа по джиро, а не Богдановъ, който дѣйствува като неговъ пълномощникъ, понеже записътъ му е даденъ за събиране; 2) чл. 488 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че не взелъ въ внимание, че отъ разписката приложена въ първостепенното дѣло, се вижда, че по прѣдметния записъ Колю Луковъ е дѣйствувалъ като пълномощникъ на Хафузъ Хасанъ Шахиновъ и др. и като не е билъ неговъ стопанинъ, той не е могалъ да го прѣхвърля чрѣзъ джиро; 3) чл. 230 отъ сжщия законъ и чл. 26 отъ Закона за адвокатитѣ, съ това, че не взелъ въ внимание, че Киро Меразчиевъ, като адвокатъ, не може да приема записи на заповѣдь по джиро и не може да купува спорни права, и 4) чл. 635 отъ Търговския законъ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че записътъ, на който се основава искътъ на ищеца, не е записъ на заповѣдь и слѣдователно не е могалъ да се прѣхвърля чрѣзъ джиро, прѣдъ видъ на това, че въ него не е показано, че той трѣбва да се изплати на заповѣдьта на лицето, на името на което е издаденъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ; 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като: а) наистина, Варненскиятъ окржженъ сждъ неправилно е призналъ, че обстоятелството, за установяването на което е била прѣдложена на Киро Меразчиетъ рѣшителна клетва, за която се говори въ това оплакване, а именно: че той при всичко че е знаялъ, че прѣдставеният по дѣлото записъ е безпариченъ, е искалъ да събере сумата по него, съставлява престжпно дѣяние, прѣдъ видъ на това, че то не е прѣдвидено като такова отъ Наказателния законъ, обаче тая неправилность не може да се признане за едно сжществено закононарушение, прѣдъ видъ на това, че казаният окржженъ сждъ въ мотивитѣ на рѣшението си е констатиралъ, че това обстоятелство нѣма значение за разрѣшението на дѣлото, защото Меразчиевъ не е страна по него, а на ищеца Богдановъ то не може да бжде противопоставено, и б) при разглеждането на дѣлото отъ инстанциитѣ по сжщество касаторътъ не се вижда да е изтъкналъ това обстоятелство, на което посочва сега въ касационната си жалба, че върху ищеца Богдановъ записътъ е билъ джиросанъ само за събиране вземането по него, а пъкъ заявления които не сж биле правени прѣдъ инстанциитѣ по сжщество, не могатъ да се правятъ за първъ пжть прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, както това тоя сждъ не еднократно е поясняваль въ своитѣ рѣшения; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като Варненскиятъ окржженъ сждъ въ мотивитѣ на рѣшението си констатира, че записътъ е билъ издаденъ на Колю Луковъ лично, а не като пълномощникъ на други лица, а правилността на това сжждение на казания сждъ, като относяще се до сжществото на дѣлото, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сждилищата, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ;

Digitized by Google

3) така сѫщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като нито постановленията на чл. 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и на чл. 26 отъ Закона за адвокатитѣ, нито други нѣкои постановления на закона запрѣщаватъ на адвокатитѣ да ставатъ прѣобрѣтатели на записи на заповѣдь чрѣзъ другиго. Наистина, постановленията на чл. 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ забранява на адвокатитѣ да ставатъ прѣобрѣтатели на спорни права, които сѫ подсѫдни на апелативния, окрѫжния и мировия сѫдилища, въ района на които тѣ упражняватъ своята професия, обаче правото върху едно вземане по единъ записъ на заповѣдь, прѣдъ видъ постановленията на чл. 325 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, не може да се счита за спорно право, до когато за неговото сѫществуване нѣма споръ прѣдъ сѫдилищата. А пъкъ Меразчиевъ е станалъ и е билъ носитель на записа на който се основава искътъ по това дѣло прѣди прѣдявяването на тоя искъ, и 4) сѫщо така е неоснователно и четвъртото оплакване на касатора, тъй като независимо отъ това, че изложеното въ него заявление не е било правено при разглеждането на дѣлото отъ инстанциитѣ по сѫщество, но и споредъ постановленията на чл. 635 п. 1 отъ Търговския законъ, изисква се само въ единъ записъ на заповѣдь да бѫде изрично казано въ самия му текстъ, че той е такъвъ, т. е. записъ на заповѣдь (както това е изрично казано и въ записа, прѣдставенъ отъ ищеца за подкрѣпление на иска му) и тоя членъ не съдържа такива указания, че въ подобенъ записъ непрѣменно трѣбва да бѫде означено, че той се издава именно на заповѣдьта на лицето, на името на което е издаденъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Киро Димитровъ, срещу рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ отъ 13 априлъ 1901 год., подъ № 150, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 4—(7) — 22 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на осми януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель, Хр. Д. Павлевъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 353, по описа за 1901 год., на Костаки Хр. Калфа. отъ гр. Айтосъ, съ Н. Велиядисъ, за 187 лева и 28 ст., произходящи отъ текуща смѣтка.* — Въ сѫдебното заседание страннитѣ не се явиха. —

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Костаки Калфа, отъ гр. Бургазъ, съ исково прошение отъ 19 октомврий 1898 год., заявилъ искъ срещу Николаки Велиядисъ за 187 лева, произходящи отъ текуща смѣтка. Айтоскиятъ мирови сѫдия, като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си № 244, отъ 22 априлъ 1898 год., постановилъ: осѫжда Николаки Велиядисъ, отъ гр. Айтосъ, да заплати на Костаки Хр. Калфа, отъ сѫщия градъ, 184 лева и 20 ст. заедно съ 10 % лихва отъ 19 октомврий 1898 год. до изплащането и за разноски 31 лева и въ полза на хазната

Digitized by Google

4 лева за призовки. По апелативна жалба на отвѣтника Н. Велиядисъ, това дѣло е било разгледано и отъ Бургазкия окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „отвѣтникътъ призналъ иска на ищеца, като възразилъ, че е изплатилъ чрѣзъ прѣхвърлянето му по станалото съ ищеца и Пападопуло съглашение, като за това прѣдложилъ ищецу рѣшителна клетва, както е изложено по-горѣ, която е допустима отъ законитѣ и разрѣшава спора, щомъ ищецътъ отрича това прѣхвърляне; 2) щомъ сждията е допусналъ клетвата и отложилъ дѣлото слѣдъ обѣдъ, за полаганото ѝ отъ ищеца, когато той — ищецътъ не се е явилъ, не трѣбваше да прѣкратява дѣлото, а да счете че ищецътъ се отрича да положи клетвата и по такъвъ начинъ се установи доказателство въ полза на страната, която я прѣдлага — отвѣтната. Въ случая отлагане на дѣлото е станало само да се положи клетвата, а не и да се разисква да ли е допустима или не, за това присжтствието или не на отвѣтната страна нѣма значение за полагането ѝ или за считането отъ сждията, че ищецътъ се е отказалъ да я положи, още повече, че той неправилно е приложилъ чл. 647, гдѣто прѣкратилъ дѣлото, като трѣбваше да го гледа и разрѣши по сжщество. Това послѣдното за това, защото чл. 121 отъ Гражданското сждопроизводство опрѣдѣля какво трѣбва да става, когато не се яви едната или другата страни въ процеса, а въ него не се говори за отсжтствие на двѣтѣхъ страни, значи въ мировото производство се изчерпватъ случаитѣ за прѣкращение на дѣлото и въ такива случаи нѣма цриложение чл. 142 отъ сжщото сждопроизводство, както и чл. 647; 3) щомъ така неправилно е дѣйствувалъ мировиятъ сждия, щомъ той не трѣбвало да допуска подиръ да се полага клетвата, когато вече трѣбвало да се счита, че страната се е отказала съ неявката си да я положи, трѣбва да се признае, че въ случая има придобито за отвѣтната страна доказателство, вслѣдствие отказването на ищеца да положи клетвата, отъ което тя (отвѣтната страна) не се е отказала и е считала, че има отказъ да я положи (протоколъ на мировия сждия отъ 12 априлъ 1899 год.), въ който случай се счита за установено, че е имало прѣхвърляне и че то я освобождава отъ плащане сумата по дѣлото, щомъ други се е наелъ да я плати съ съгласието на ищеца и третото лице — Пападопуло, и 4) при такова положение на доказателствата, мировото рѣшение се явява неправилно постановено и за това трѣбва да се отмѣни, защото се доказва да е станало прѣхвърлянето, като остава ищеца да дири сумата отъ Пападопуло и се освободи отвѣтникътъ отъ плащането ѝ — и се отхвърли искътъ. Разноскитѣ оставатъ въ тяжесть на ищеца както сждебнитѣ, тъй и по воденето за двѣтѣ инстации, които трѣбва да се платятъ отвѣтнику“, — съ рѣшението си № 103, отъ априлъ 1901 год., постановилъ: „отмѣнява задочното рѣшение на Айтоския мирови сждия отъ 22 априлъ 1899 год., подъ № 244, и вмѣсто него постановява: отхвърля иска на Костаки Хр. Калфа, отъ гр. Айтосъ, заведенъ противъ Н Велиядисъ, отъ сжция градъ за 187 лева и 20 ст., като неоснователенъ. Осжжда К. Хр. Калфа да заплати на Н. Велиядисъ 31 лева и 85 ст. сждебни и по водене дѣлото разноски за въ двѣтѣ инстанции, както и за въ хазната 4 лева за толкова издадени и незаплатени призовки въ първата инстанция.“ — Срещу това рѣшение Костаки Хр. Калфа подалъ касационна

Digitized by Google

жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Бургазкиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 58, 121 и 647 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, защото мировиятъ сждия правилно е прѣкратилъ дѣлото, вслѣдствие неявяването на странитѣ въ послѣобѣдното заседание, за когото е било постановено да се извърши обрядътъ на клетвата и правилно не е счелъ, че за неявившето се въ това заседание лице да положи клетвата, нѣма никакви послѣдствия отъ факта на неявяването му, а окржжниятъ сждъ призналъ противното. —

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: чл. 647 отъ Гражданското сждопроизводство гласи: „въ случай, че едната или двѣтѣ страни не се явятъ въ назначеното *за доклада* на дѣлото и *за устнитѣ обяснения заседание*, пазятъ се слѣдующитѣ правила и пр. пр.“.— Отъ съдържанието на цитирания текстъ явно става, че той прѣдхожда случая, когато сждящитѣ се страни или едната отъ тѣхъ не сж се явили въ *сждебно заседание* да дадатъ обясненията по дѣлото. Но този членъ нѣма и не може да има никакво приложение и тогава когато не сжществуватъ означенитѣ въ него условия, т. е. тогава, когато странитѣ сж се явили, слушали сж доклада на дѣлото, прѣдставили доказателствата си и сж пледирали, а заседанието е било прѣустановено за послѣ обѣдъ, когато едната страна е трѣбвало да извърши обряда на приетата отъ нея клетва. А такъвъ е точно даденіятъ случай, та мировиятъ сждия не е ималъ никакво законно основание да прѣкращава дѣлото по чл. 647 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, а е трѣбвало да счете неявяването на страната, да положи приетата отъ нея клетва, за отказъ отъ клетвата и да разрѣши дѣлото въ нейна врѣда, както това прѣдписва чл. 415 отъ Гражданското сждопроизводство. Тая грѣшка допустната отъ мировия сждия съвършено основателно е направена отъ окржжния сждъ, който въ дадения случай правилно е приложилъ чл. чл. 647 п. 3 и 415 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на касатора Хр. Калфа, срещу рѣшението на Бургазкия окржженъ сждъ отъ априлъ 1901 год., подъ № 103, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 5 — (8) — 24 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на десети януарий хилядо деветстотинъ четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хисто Д. Павловъ, Членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 8 януарий т. г. *гражданско дѣло № 355, по описа за 1901 година, на братя Иванови, отъ гр. София, съ Гаврилъ Орошаковъ, отъ сжщия градъ, за 831 лева.* Въ сждебното заседание се явиха М. Ивановъ, съ повѣреника си — адвоката Ал. Малиновъ и Г. Орошаковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: братя Иванови, отъ гр. София, съ искова молба отъ 8 януарий 1897 год., подадена до II Софийски град-

Digitized by Google

ски мирови сѫдия, заявили искъ противъ Гаврилъ Л. Орошаковъ, отъ сѫщия градъ, за 831 лева, погрѣшно платени. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си № 1360, отъ 8 октомврий 1898 год. уважилъ иска на ищцитѣ. По апелъ на отвѣтника, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „както отъ петитума на исковата молба на ищцитѣ по настоящето дѣло, така и отъ обясненията имъ, дадени въ течение на процеса явствува, че тѣ претендиратъ отъ днешния апелаторъ Г. Орошаковъ сумата 831 лева, на основание condictio indebiti и condictio sine causa, по силата на чл. чл. 24, 50, 51 и 142 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, понеже по погрѣшка изплатили въпросната сума, безъ да му сѫ я дължили и безъ да сѫществувала причина за това, когато и самъ той (Орошаковъ) знаялъ, че нѣмалъ никакъвъ титулъ, никакво юридическо основание да получи казанитѣ 831 лева, заради това трѣбвало да повърне това що по погрѣшка и безъ причина, като на кредиторътъ му заплати, безъ обаче да се дължало нѣщо. При това ищцитѣ поддържатъ, че по отношение на апелатора сѫществувало присѫдено вече нѣщо, понеже съ едно влѣзло въ законна сила сѫдебно рѣшение, било признато, че той нѣма право никакво върху сумата 831 лева. Противъ така формолирания искъ на ищцитѣ, апелаторътъ възразява, че той наистина получилъ отъ ищцитѣ 553 лева 5 ст., но това тѣ сторили съ пълно съзнание, че му ги дължатъ като на кредиторъ, а не по погрѣшка или безъ причина и заради това нѣмали основание да повдигатъ искъ по силата на condictio indebiti, тъй като липсвали най-важнитѣ условия, а именно плащане по погрѣшка, на недължимо и безъ причина. Прѣди всичко подлежи на разрѣшение въпросътъ: има ли значение на res jidikata спрѣмо апелатора рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 5 октомврий 1896 год., подъ № 453 (гражданското дѣло № 405/903 год.), съ което Д. К. Дзивговъ е осѫдилъ днешнитѣ възиваеми на 815 лева и 16 лева разноски и по което дѣло, споредъ ищцитѣ апелаторътъ встѫпилъ като трето лице съ самостоятелни права, съ цѣль да установи своето право върху половината отъ сумата 1104 лева и 30 ст., събрана по записа на Т. Петровъ и като не успѣлъ да докаже това днесъ, не могалъ вече да имъ противопоставя възражения за едно свое право окончателно разрѣшено съ влѣзло въ законна сила сѫдебно разрѣшение. Наистина, въ рѣшението № 453, отъ 20 септемвий 1896 год. (стр. 3 мирдѣло), на Софийския окрѫженъ сѫдъ, съ което братя Иванови сѫ осѫдени да заплатятъ Дзивгову 552 лева и 15 ст. съ лихвитѣ и пр., се констатира, че Г. Орощаковъ е поискалъ да встѫпи като трето лице съ самостоятелни права и билъ допуснатъ, при все това, обаче, сѫдътъ счита, че това рѣшение спрѣмо апелатора е res inter alies acta и то не може да има значение за него на res jidicata едно защото въ самия диспозитивъ нищо се не говори за уреголирването на неговитѣ (Орошакови) права и на второ мѣсто отъ сѫдебния протоколъ (стр. 9 мир. дѣло) държанъ въ заседанието на 10 септемврий 1896 год., се конттатира, че апелаторътъ не само не е билъ допустнатъ да пледира по дѣлото, но още билъ подигнатъ въпросъ за възбуждане дисциплинарно взискане, понеже неправилно искалъ да се конституира, като страна въ процеса. Видно е слѣдователно, че апелаторътъ не е участвувалъ въ дѣлото, възбудено отъ Дзивгова срещу

Digitized by Google

днещнитѣ възиваеми и като така цитираното по-горѣ рѣшение не може да има за него задължителна сила и значение. По сѫщество на иска, за да иматъ право на обратенъ искъ спрѣмо отвѣтника Г. Орошаковъ, ищцитѣ сѫ длъжни между другото да установятъ, че тѣ по погрѣшка сѫ му изплатили 553 лева и 5 ст. (съ разноски и пр. 831 лева), като сѫ го считали за кредиторъ, когато не е ималъ въобще никакво право върху тая сума и че съ знание е получилъ недължимо нѣщо. Доказателства въ тази смисъль не само нѣма прѣдставени отъ страна на ищцитѣ, но напротивъ, както отъ рѣшението № 453, отъ 20 септемврий 1896 год. така и отъ протокола отъ сѫщата дата, постановени по граждвнско дѣло № 402/93 год., се констатира, че ищцитѣ по настоящето дѣло братя Иванови сѫ признали, че Г. Орошаковъ има право на половината отъ 1104 лева и 30 стотинки. Признали сѫ го слѣдователно за кредиторъ и на това основание сѫ му изплатили припадающата се часть 552 лева и 15 стотинки. Обстоятелството, че ищцитѣ не по погрѣшка, а съ знание сѫ считали Орошакова за кредиторъ и за това сѫ му направили изплащане, иде да се подкрѣпи още повече отъ факта, че въ течението на процеса, възбуденъ срещу тѣхъ прѣзъ 1893 год. отъ Дзивгова, тѣ на 3 мартъ 1895 год. правятъ изплащане Орошакову, което е безспорно между странитѣ. Тѣзи дѣйствия на възиваемитѣ показватъ, че освѣнъ Дзивговъ за кредиторъ по записа отъ 1104 лева и 30 ст., се считалъ и Гаврилъ Орошаковъ и за това му изплатили вънъ отъ всѣка погрѣшка и липсуване на причина, защото необяснимо е поведението имъ да бѫдатъ теглени на сѫдъ отъ Дзивгова за тая сѫщата сума, а да я платятъ Орошакову. Тукъ и дума не може да става за погрѣшно плащане. Ако ли же братя Иванови сѫ знаяли, че Орошаковъ не е кредиторъ по тоя записъ, както сѫ поддържали по-рано прѣдъ мировия сѫдия на 11 юний 1893 год. (виждъ протокола стр. 30 мир. дѣло), понеже записътъ билъ прѣдаденъ за събиране само отъ Д. К. Дзивгова и при все това пакъ сѫ изплатили Орошакову, безъ да му длъжатъ, нѣматъ право да искатъ обратно по condictio indebiti заплатенитѣ пари, тъй като това се счита за единъ актъ на дарение. Признанието на възиваемитѣ, сторено на 11 юний 1893 год. по дѣлото имъ съ Дзивгова, какво записътъ билъ прѣдаденъ за събиране само отъ послѣдния, е безъ значение за апелатора, който, както се каза не е участвувалъ като страна по онова дѣло и въ нищо слѣдователно не го ангажира това тѣхно самопризнание, толкозъ повече, че съ послѣдующитѣ си дѣйствия — изплащането на сумитѣ прѣзъ 1895 год. на 3 мартъ, то е опровергнато напълно. Веднажъ ищцитѣ братя Иванови, не установяватъ, че по погрѣшка сѫ изплатили апелатору недължимо нѣщо, то искътъ имъ се явява за неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да бѫде отхвърленъ, въ какъвто случай рѣшението на мировия сѫдия подлежи на отмѣнение, като при това разноскитѣ се възложатъ върху ищцитѣ, които губятъ процеса, — съ рѣшението си отъ 28 май 1901 год., отмѣнилъ рѣшението на мировия сѫдия и отхвърлилъ като неоснователенъ иска на братя Ивинови. Тѣзи послѣднитѣ недоволни отъ това рѣшение, подали прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплакватъ, че Софийскиятъ окржженъ сѫдъ нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 51 и 142 отъ Закона за задълженията и

Digitized by Google

договоритѣ, защото не съблюдилъ закона като не призналъ че има погрѣшно изплащане и тогава, когато е заплатено на едно лице, на което не се е длъжало, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ чл. 306 отъ Закона за наслѣдството, защото призналь, че тѣ сж направили дарение на Г. Орошаковъ, когато нѣма договоръ за дарение и странитѣ не сж твърдили че има дарение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката А. Малиновъ, повѣреникъ на касаторитѣ и тия на отвѣтника Г. Орошаковъ, както и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) отъ даннитѣ по това дѣло става явно, че братя Иванови сж завели иска си срещу Гаврилъ Орошаковъ на основание чл. чл. 51, 52 и 142 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото по погрѣшка му платили 552 лева и 15 ст., които не му дължили. Софийскиятъ окржженъ сждъ като е обсждилъ прѣдставенитѣ отъ странитѣ по дѣлото доказателства е намѣрилъ, че плащането не е направено по погрѣшка и че не само че ищцитѣ съ нищо не сж установили, че Г. Орошаковъ не еималъ никакво право върху сумата която ищцитѣ му сж платили, но отъ рѣшението и отъ протокола съ дата 20 септемврий 1896 год., се констатира, че братя Иванови сж признали, че Г. Орошаковъ е ималъ право върху въпросната сума. При тази оцѣнка на доказателствата по дѣлото, която оцѣнка е право на сжда по сжщество, Софийскиятъ окржженъ сждъ правилио е приспособилъ чл. чл. 51, 52 и 142 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, които даватъ право на обратното искане само въ случаитѣ, когато има погрѣшно плащане на дългъ и когато това което е платено не се е дължало. Прѣдъ видъ на това, оплакването на касаторитѣ, че сждътъ не съблюдилъ закона, като не призалъ, че има погрѣшно изплащане и тогава когато е заплатено на едно лице на което не се е дължало, с оплакване неоснователно, понеже не се оправдава отъ фактитѣ по дѣлото, тъй като сждътъ по сжщество е приелъ, че не е установено, че на Г. Орошаковъ не се е дължала заплатената сума отъ братя Иванови, и 2) оплакването на касаторитѣ, че сждътъ призналъ, че тѣ сж направили дарение на Г. Орошаковъ, когато нѣма договоръ за дарение и странитѣ по дѣлото не сж твърдили, че има дарение, е тъй сжщо неоснователно, понеже отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че сждътъ сюбсидиярно отхвърля иска и на това основание на каквото отвѣтникътъ не се е домогвалъ и което обстоятелство не може да обезсили рѣшението на сжда, съ което се отхвърля искътъ на касаторитѣ, главно на това основание, че не сжществуватъ условията, при които законътъ допуща да се заведе искъ за повръщане на заплатенъ дългъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на братя Иванови, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 28 май 1901 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 6 — (12) — 24 януарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на десети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М.Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 359, по описа за 1901 год., на Рада Каневица и Вълко Каневъ, жители отъ с. Добричъ, Хасковска околия, съ Стайка Василаковица, отъ сѫщото село, за 452 л. заедно съ лихвата имъ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Рада Каневица и Вълко Каневъ се яви адвокатътъ Обрѣтеновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Стайка Василаковица, отъ с. Добричъ, съ исково прошение отъ 2 септемврий 1900 год., завела прѣдъ Хасковския градски мир. сждия искъ, противъ Рада Коневица като пряма длъжница и Вълко Каневъ като поржчитель, отъ сѫщото село, за 452 лева, произходящи отъ изгубенъ записъ. Мировиятъ сждия разгледалъ дѣлото и съ рѣшение отъ 10 ноемврий 1900 год., № 1329, уважилъ иска и осждилъ отвѣтницитѣ да платятъ на ищцата исковата сума съ лихвата 10% годишно, както и 42 лева процесни разноски. Осжденитѣ подали възивна жалба въ Хасковския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцата за да докаже, че дѣйствително отвѣтницитѣ сѫ й дължали по записъ, посочила е на свидѣтели, които биле разпитани отъ мировия сждия. Отъ показанията на тия свидѣтели, а именно отъ свидѣтелитѣ Иванъ Славовъ и Димо Караивановъ, по единъ положителенъ начинъ се установява, че отвѣтницитѣ издали единъ записъ въ полза на ищцата и че сумата въ тоя записъ споредъ първия свидѣтель, който й написалъ записа, била 452 лева, съ срокъ 1 септемврий 1900 год., точно така, както се твърди въ исковото прошение. Вториятъ свидѣтель по единъ ясенъ начинъ установява още и това обстоятелство, което е много важно, че като биле го повикали да се подпише въ записа за свидѣтель, той запиталъ ги да ли „сѫ борчлии“, тѣ му отговорили, че сѫ борчлии и тогава се подписалъ за свидѣтель. За сумата вториятъ свидѣтель макаръ и да не знае точно каква е била, то той казва, че е била 400 и толкозъ лева — обстоятелството което подкрѣпя показанията на първия и най-важниятъ свидѣтель (защото той е написалъ записа и той въ подробности може да знае всички условия въ него), който твърди, че сумата била 452 лева. Свидѣтелятъ Каню Славовъ установява, че той отишелъ когато записа билъ написанъ и твърди, че отвѣтницитѣ биле длъжници; този свидѣтель косвено дохажда да подкрѣпи показанията на първитѣ двама свидѣтели, що се отнася до издаването на записа отъ отвѣтницитѣ. Що се отнася до свидѣтеля Ат. Василенъ, неговитѣ показания не могатъ да иматъ рѣшающе значение за дѣлото, защото той установява, че ищцата когато му се оплакала какво записътъ билъ изгубенъ и се е усъмнила за отвѣтницитѣ, тогава свидѣтелятъ въ качеството си на кметъ повикалъ послѣднитѣ, но тѣ отказали да длъжатъ като твърдѣли, че нѣмали никакво земане-даване съ ищцата. При наличностьта на тия доказателства, искътъ на ищцовата страна се явява доказанъ напълно, защото нѣма причини да не се вѣрва върху показанията на свидѣтелитѣ, които съ една положителность и строга послѣдователность установяватъ сѫществуването на задължение по записъ,

Digitized by Google

който записъ билъ изгубилъ споредъ твърдението на ищцовата страна, подкрѣпено отъ свидѣтеля Ат. Василевъ на когото ищцата своеврѣменно е съобщила. Твърдението на отвѣтниковитѣ повѣреници, направено както прѣдъ мировия сѫдия, така и прѣдъ тоя сѫдъ, че записътъ биле го изплатили, не може да се вземе подъ внимание, защото съ нищо не е подкрѣпено, а пъкъ такова едно твърдение е съвършено голословно и възбуждающе пълно съмнѣние за вѣрностьта му, като се има прѣдъ видъ обстоятелството установено отъ свидѣтеля Ат. Василевъ, прѣдъ когото отвѣтницитѣ като прѣдъ кметъ твърдѣли, че нѣмали никакво земанедаване съ ищцата. Възражението на възивниковия повѣреникъ, направено въ днешното сѫдебно заседание, че неправилно мировиятъ сѫдия е допусналъ съ свидѣтелски показания да се установява изгубването на записа и да се възпроизвежда отъ тѣхъ съдържанието на писменъ документъ, защото такъвъ редъ се допущалъ, съгласно чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, но само когато се отнасяло за изгубване станало поради пожаръ, наводнение и други такива — е неоснователно, защото чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, само като изключение отъ общото правило, допуща да се доказватъ съ свидѣтелски показания и такива събития за които гражданскитѣ закони изискватъ писмени документи и то само за случаитѣ които сѫ изброени въ сѫщия членъ. Сега слѣдва да се види да ли прѣдписанието на тоя членъ има приложение въ конкретния случай. За да се разрѣши този въпросъ слѣдва да се види съответствующия граждански материаленъ законъ, който урежда метерията за даване и земане пари въ заемъ, да ли изисква за солидностьта на такъвъ договоръ да има писменъ (договоръ) документъ. Този въпросъ се урежда отъ Закона за задълженията и договоритѣ — отдѣлъ XII глава I чл. 562 и слѣдующитѣ. Отъ съдържанието на тия членове не се вижда, щото законътъ да изисква непрѣменно заемътъ да бѫде сключенъ съ писменъ документъ, а щомъ това е така, чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нѣма приложение въ случая, а може съ всичкитѣ доказателствени срѣдства — въ това число и свидѣтелскитѣ показания, да се доказва едно задължение произходяще отъ заемъ на пари. Второто възражение на сѫщия, че този дългъ първоначално билъ между мѫжетѣ на ищцата и отвѣтницата, а впослѣдствие — слѣдъ тѣхната смъртъ билъ подновенъ, както това се виждало отъ свидѣтелитѣ и отъ обясненията на странитѣ, а такава новация се считало като ново задължение, каквото не сѫ могли да направятъ странитѣ, защото не сѫ имали разрѣшение отъ родниския съвѣтъ, е тоже неоснователно, защото искътъ е заведенъ отъ ищцата за себе си, а не като настойница противъ отвѣтницитѣ за тѣхенъ личенъ дългъ, а не като наслѣдници и настойници. Дѣйствително отъ свидѣтеля Ив. Славовъ загатва се, че въ стария записъ е билъ длъжникъ мѫжа на отвѣтницата, а отвѣтницитѣ сѫ биле поржчители, но струва му се така да е било, а пъкъ мѫжътъ на ищцата твърди, че е билъ кредиторъ въ стария записъ. Показанията на свидѣтеля да се приематъ за достатъчни по установяване на това обстоятелство, то възражението е неоснователно, защото съ нищо не е установено отъ отвѣтната страна, че когато се е извършвала новацията, контрактующитѣ страни сѫ биле настойници на малолѣтнитѣ сираци останали отъ умрѣлитѣ кредитори и длъжникъ. Въ

Digitized by Google

отсѫтствието на такива доказателства не може да се допусне, че тѣ сѫ били такива (настойници), а като така не може да се счита задължението за незаконно и безпричинно, както твърди отвѣтниковиятъ повѣреникъ. Щомъ като това е така, слѣдва да се потвърди обжалваното рѣшението, като се остави възивната жалба безъ послѣдствие и се осѫди възивната страна да плати на възиваемата (страна) разноскитѣ по дѣлото прѣдъ тоя сѫдъ",— съ рѣшението си отъ 15 май 1901 год., № 131, опрѣдѣлилъ: „потвѣдява рѣшението на Хасковския градски мир. сѫдия отъ 10 ноември 1900 год., № 1329, а възивната жалба на Рада Каневица и Вълко Каневъ, като неоснователна, се отхвърля. Осѫжда възивницитѣ Рада Каневица и Вълко Каневъ да заплатятъ на Стайка Василаковица 22 лева 50 ст. по водене на дѣлото прѣдъ тоя сѫдъ разноски". — Това рѣшение Рада Каневица и Вълко Каневъ обтѫжили прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочватъ, че сѫдътъ нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не допусналъ да се разпита свидѣтеля Панайотъ Петровъ, съ показанията на когото щѣли да установятъ, че записътъ е издъленъ и унищоженъ; 2) чл. 61 отъ Закона за настойничеството и чл. чл. 24 и 27 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, че свидѣтелитѣ казвали, че е станала новация на дълга, останалъ на малолѣтни, а пъкъ постановление отъ роднинския съвѣтъ нѣмало, и 3) членъ 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като е допусналъ да се установява съ свидѣтелски показания съдържанието на писмени документи, безъ да е било доказано обстоятелството, че по непрѣодолими обстоятелства е билъ изгубенъ записа.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ исковото прошение на ищцата се вижда, че тя дири отъ отвѣтницитѣ 452 лева по единъ изгубенъ записъ и за доказателство посочила е (ищцата) на свидѣтели. Отъ разпитанитѣ свидѣтели, както това се вижда отъ съображенията на потѫжното рѣшение, сѫдътъ е дошелъ до убѣждение: а) че записъ е сѫществувалъ (свидѣтель Иванъ Славовъ) но е билъ изгубенъ, и б) че по тоя записъ се е длъжало (свидѣтели Димо Караивановъ и Атанасъ Василовъ). Излиза слѣдователно, че окрѫжниятъ сѫдъ по настоящето дѣло е допусналъ съ свидѣтелски показания да се установява изгубването на записа, който е основата на иска, но това дѣйствие на сѫда противорѣчи на прѣдписанието на чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който членъ позволява да се доказва съ свидѣтелски показания такива събития, за които гражданскитѣ закони изискватъ писмени актове, но само тогава когато актътъ който ги констатира е изгубенъ или унищоженъ вслѣдствие на внезапно бѣдствие като пожаръ, наводнение и други такива. Простото едно заявление на една отъ сѫдящитѣ се страни, че е загубила акта, който установява правото което претендира, не е достатъчно за да се допускатъ свидѣтекски показания. Законътъ допуща такова доказателствено срѣдство не въ случай на едно обикновено загубване на акта, а въ случай на една загуба, причинена отъ внезапно бѣдствие или непрѣодолима сила. Отъ казаното слѣдва, че окрѫжниятъ сѫдъ е нарушилъ чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводсто; 2) каза се по-горѣ, че

Digitized by Google

ищцата по дѣлото си е служила съ свидѣталски показания за да установи, *че се е длъжало* по изгубения записъ и сждътъ главно на основание свидѣтелскитѣ показания е призналъ сжществуването на задължението на отвѣтницитѣ спрѣмо ищцата, съ други думи, сждътъ е призналъ, че отвѣтницитѣ дължали исковата сума 252 лева. Отвѣтницитѣ обаче искали да установятъ съ показанията на свидѣтеля Панайотъ Петровъ, че записътъ е издължень и унищоженъ, но сждътъ не допусналъ разпита на тоя свидѣтель прѣдъ видъ на това, че такива обстоятелства съ свидѣтели не се установяватъ (опрѣдѣление на сжда отъ 17 януарий 1901 год.). Това възрѣние на сжда не е правилно, по слѣдующата причина: щомъ сждътъ е допусналъ съ свидѣтелски показания да се установява сжществуването на задължението, то трѣбваше да допусне съ свидѣтелски показания да се установява (както е искалъ касатордтъ) и *издължението и унищожението* на записа, а това сждътъ като не е допусналъ въ случая, т. е, като не е допусналъ да се разпита свидѣтеля Панайотъ Петровъ, нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 15 май 1901 год., № 131, защото сж нарушили чл. чл. 107 и 325 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ. —

№ 7 — (13) — 27 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павлевъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 368, по описа за 1901 год., на Александръ П. Дерековъ и Георги Узуновъ, отъ гр. Плѣвенъ, съ наслѣдницитѣ на Хансъ Девишъ, отъ гр. Русе, за 1052 лева, произходящи отъ възнаграждение за инженерска работа по кадастралния планъ на гр. Плѣвенъ.* — Въ сждебното заседание се яви А. Дерековъ, съ повѣреника си П. Пешевъ. —

Обстоятелствата на дѣлото сж: Хансъ Девишъ, отъ гр. Русе, съ исково прошение отъ 23 ноември 1896 год., заявилъ искъ срещу Д. Бали и поржчителитѣ му Дерековъ и Узуновъ, за 1052 лева, произходящи отъ възнаграждение за инженерска работа по кадастралния планъ на гр. Плѣвенъ. Плѣвенскиятъ оржженъ сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 26, отъ 10 февруарий 1899 год., постановилъ: „искътъ на Тодоръ Табаковъ & С-ие, повѣреникъ на Хансъ Девишъ, живущъ въ гр. София, противъ Димитъръ Бали и поржчителитѣ му Александръ Дерековъ и Георги Ив. Узуновъ, жители отъ гр. Плѣвенъ, за 1052 лева, по едно задължително съ дата 11 априлъ 1895 год., се отхвърля, като прѣждевремененъ. Осжжда Хансъ Деви да заплати на отвѣтника Димитръ Бали 52 лева за разноски по воденето на дѣлото въ тая инстанция". По апелативната жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ прѣдставеното прѣдъ окржжния сждъ задължително съ дата 11 априлъ 1895 год. се

Digitized by Google

установява, че Д. Бали, подъ поржчителството на А. Дерековъ и Г. Узуновъ, се задължилъ на Хансъ Девишъ въ това, че като приеме комисията назначена отъ Министерството на общитѣ сгради, кадастралния планъ, който е извършенъ отъ Девишъ, да му брои 1052 лева, а отъ забѣлѣжката направена на това задължение се установява, че тази сума произтичала отъ мѣсечна заплата за извършена работа отъ Х. Девишъ по кадастралния планъ на гр. Плѣвенъ. Отвѣтникътъ — възиваемъ Д. Бали признава. че той дѣйствително дължи на ищеца — апелаторъ Х. Девишъ сумата по задължението, но възразява, че той не искалъ да му заплати тази сума за това, защото плановетѣ не биле приети окончателно отъ комисията по вината на апелатора, който ги работилъ и допусналъ грѣшки. Това възражение обаче на възиваемия е неоснователно, защото отъ прѣдставенитѣ докутенти, а именно протоколъ отъ 19 априлъ 1898 год., съставенъ отъ специяльна комисия по спора между Плѣвенското градско общинско управление и прѣдприемача по съставянето на кадастралния планъ на гр. Плѣвенъ — Д. Бали и протоколъ № 16, държанъ отъ Плѣвенския градски съвѣтъ на 13 май 1898 год., по окончателното приемане на сжщия катастраленъ планъ, се установява, че планътъ до послѣдната дата не е билъ приетъ, не вслѣдствие на недоброкачествената работа на инжанера Х. Девишъ, вслѣдствие недуразумѣнията между прѣдприемача и общинския съвѣтъ, относително стойностьта на извършенитѣ работи непрѣдвидени въ контракта. Възражението на възиваемия е неоснователно още и за това, защото отъ задължението въ свръзка съ прѣдставенитѣ прѣдъ окржжния сждъ протести и други документи се установява, че Х. Девишъ е работилъ по съставянето на катастралния планъ като наеменъ работникъ — инженеръ, съ мѣсечна заплата, и не е отговоренъ слѣдователно спрѣмо прѣдприемача Д. Бали, за каквито и да било загуби по наетото отъ него прѣдприятие; че тъй като отъ протокола подъ № 16, държанъ отъ Плѣвенския градски общински съвѣтъ на 13 май 1898 год., се установява, че кадастралния планъ на гр. Плѣвенъ е билъ приетъ за окончателно довършенъ отъ прѣдприемача Д. Бали, то послѣдниятъ съгласно задължението съ дата 11 априлъ 1895 год., е длъженъ да заплати на наслѣдницитѣ на инженеръ Хансъ Девишъ сумата 1052 лева заедно съ лихвата ѝ, а въ случай на несъстоятелность, тази сума да се заплати отъ поржчителитѣ му, защото задължението не е солидарно“ — съ рѣшението си № 201, отъ 1 декемврий 1900 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Плѣвенски окржженъ сждъ отъ 10 февруарий 1899 година, подъ № 26, и осжжда Димитъръ Бали, отъ гр. Плѣвенъ, да заплати на Юлия Девешъ наслѣдница на покойния си мжжъ Хансъ Девишъ, отъ гр. Русе, 1052 лева заедно съ законната лихва отъ деньтъ на исковото прошение — 23 ноемврий 1896 год. до окончателното изплащане на цѣлата сума, както и 176 лева и 64 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣхъ инстанции. Осжжда сжщия Димитъръ Е. Бали да заплати и на държавното съкровище 10 лева за отпуснати и незаплатени призовки въ двѣтѣ инстанции. Въ случай на несъстоятелностъ на Д. Бали, осжжда поржчителитѣ му Александъръ Дерековъ и Георги Ив. Узуновъ, жители отъ гр. Плѣвенъ, да заплатятъ на Юлия Девишъ наслѣдница на покойния си мжжъ Хансъ Девишъ, горната сума 1052 лева заедно съ законната ѝ

Digitized by Google

лихва отъ 23 ноември 1896 год. до окончателното изплащане, както и означенитѣ сждебни и по водене на дѣлото разноски 176 лева 64 ст.“ — Срещу това рѣшение поржчителитѣ Ал. Дерековъ и Георги Узуновъ подали касационна жалба, съ която се оплакватъ, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 524 п. 5 отъ Гражданското сждопроизводство, защото повѣреникътъ на ищеца, адвоката Табаковъ, не е ималъ право — не му е дадено пълномощно, да заведе настоящето дѣло и спрѣмо А. Дерековъ; 2) чл. 376 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не е обсждилъ удостовѣрението отъ 28 декември 1896 год., издадено отъ Плѣвенското общинско удравление; 3) чл. 62 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото съгласно договора, възнаграждението се дължи само слѣдъ като въпросниятъ планъ бжде удобренъ отъ Министерството, а такова удобрение не било още послѣдвало, и 4) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото изопачилъ съдържанието на задължителното отъ 11 априлъ 1895 год., като призналъ, че въпроснитѣ 1052 лева произходящи отъ заплата, когато тѣ били добавъчно възнаграждение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада надѣлото, обясненията на повѣреника на Ал. П. Дерековъ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: 1) въ пълномощното на основание на което адвоката Табаковъ е завелъ това дѣло е казано, че Х. Девишъ упълномощава Табакова да го прѣдставлява прѣдъ надлежнитѣ сждилища *по земането му отъ Димитъръ Бали*, а настоящето дѣло е заведено именно за реализацията на тая креанса и именно спрѣмо тия лица, отъ които тя може да се добие, а именно отъ длъжника и поржчителитѣ му, та нѣма никакво основание да се твърди, че адвоката Табаковъ не е ималъ право да заведе искътъ си спрѣмо поржчителитѣ. Заради това първото касаторово оплакване е неоснователно; 2) удостовѣрението отъ 28 декември 1896 год., за неоцѣнката на което касаторътъ се оплаква, отнася се до въпроса за неутвърждението на кадастралния планъ до нея дата, но отъ обжалваното рѣшение се вижда, че тоя фактъ сждътъ го е ималъ прѣдъ видъ, ако и да не се е спрѣлъ специално да обсжди казаното удостовѣрение, обаче на този фактъ не е далъ основно значение, защото прѣдъ апелативниятъ сждъ отвѣтната страна е поставила защитата си на съвършено друго основание, а именно, че ищецътъ не билъ извършилъ добрѣ работата си, та за това закъснѣло приемането на кадастралния планъ и за това не му се заплатило. А щомъ защитата на дѣлото е била принесена върху тая почва, върху която и е разрѣшено дѣлото, то не оцѣнката на въпросното удостовѣрение, както и въпросътъ за самия срокъ на заплащането, оставатъ безъ сжществено значение, толкозъ повече, че апелативниятъ сждъ е констатиралъ, че въ течение на процеса, въпросниятъ кадастраленъ планъ е билъ приетъ за окончателно довършенъ. А щомъ това е така, то второто и третото касаторви оплаквания се явяватъ за неоснователни, и 3) така сжщо неоснователно е и четвъртото касаторово оплакване, защото въпросътъ *за произхождението на исковата сума*, при положението въ което се намира настоящето дѣло и при сжществуване на условието въ зависимость отъ което е поставено изплащането на въпроснитѣ 1052 лева нѣма и не може

Digitized by Google

да има никакво значение. Толкозъ повече, че клаузата, която се отнася за произхождението на казаната сума и която е помѣстена въ забѣлѣжката направена въ задължителното отъ 11 априлъ 1895 год., не е ясна и сждътъ на общо основание има право да я тълкува, нѣщо което е и направилъ; та оплакването на касатора за изопачението на тая клауза не се оправдава и отъ фактическа страна.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Александъръ Дерековъ и Георги Узуновъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 1 декемврий 1900 г., подъ № 201, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 8 — (16) — 27 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ. членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ на 10 януарий т. г. *гражданско дѣло № 372, по описа за 1901 год., на Михалаки Димитровъ, житель отъ с. Аджилий, Татаръпазарджишко, съ М. Джабаровъ, за 289 лева и 82½ ст., произходящи отъ прѣвозъ на материялъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ, за разглеждането на гражданското дѣло № 1069/900 год., призовалъ странитѣ по него съ призовки. Обаче, призовката за апелатора Михалаки Димитровъ, която е била изпратена за съобщение чрѣзъ кмета на с. Аджилий, била повърната въ сжда несъобщена и съ забѣлѣжка, че означеното въ иея лице не се намирало въ казаната община. Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ счелъ, че отъ тая декларация на кмета се установява, че апелаторътъ е измѣнилъ мѣстожителството си, а като не е съобщилъ на сжда новото си мѣстожителство, то съ това той самъ е станалъ причина да не може да му се вржчи призовката, а въ такъвъ случай трѣбвало да се гледа дѣлото въ негово отсжтствие. Слѣдъ това свое опрѣдѣление сждътъ разгледалъ дѣлото въ отсжтствието на апелатора и издалъ рѣшението си. — Срещу това рѣшение Михалаки Димитровъ (бивши апелаторъ) подалъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение чл. чл. 142, 32, 47, 121, 217 и 647 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не билъ правилно призованъ отъ сжда за да участвува при разглеждането на дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: чл. чл. 33, 34 и послѣдующитѣ отъ Гражданското сждопроизводство, прѣдвиждатъ цѣлъ редъ правила за вржчването на призовкитѣ, съ които странитѣ въ процеса се призоваватъ да присжтствуватъ при разглеждането на дѣлата имъ отъ мировия сждия. Тѣзи сжщитѣ правила, по силата на чл. 142 отъ Гражданското сждопроизводство сж задължителни и за окржжнитѣ сждилища, когато разглеждатъ по възивенъ редъ мирови дѣла. При това, когато призовката не се вржчва лично на призоваемото лице, сждътъ за да счете, че то (лицето) правилно е било

Digitized by Google

призовано, длъженъ е на общо основание да констатира съ мотивирано опрѣдѣление, че по отношение къмъ това лице, биле сж изпълнени изискуемитѣ се отъ закона формалности, като сжщеврѣменно посочи и на законитѣ отъ които се е ржководилъ за да счете, че отсжтвующата страна правилно е призована. Въ дадения случай призовката за апелатора е повърната отъ Аджилийското общинско управление не вржчена и съ уговорка, че означеното въ тая призовка лице не се намирало въ нея община. Тая декларация на кмета сждътъ я счелъ, че му дава достатъчно основание да признае, че апелаторътъ правилно е билъ призованъ и е пристжпилъ къмъ разглеждане на дѣлото, безъ да е констатиралъ, че сж изпълнени прѣдвиденитѣ отъ закона формалности за вржчване на призовкитѣ, нито пъкъ е означилъ законитѣ отъ които се е ржководилъ за разрѣшението на този прѣдварителенъ въпросъ. А неспазването на всичко това съставлява сжществено нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 18 ноември 1900 год., подъ № 397, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 9 — (18) 27 — януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтството на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 376, по описа за 1901 год., на Стоянъ Колевъ Торлаковъ, житель отъ с. Елхово, съ Новомахленската селска община за 193 лева остатъкъ отъ заплата.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Стоянъ Торлаковъ, отъ с. Елхово, Казанлъшка околия, съ искова молба отъ 21 юлий 1897 год., подадена до II Казанлъшки мирови сждия, заявилъ искъ противъ Новомахленското селско общинско управление, въ лицето на кмета му, за 193 лева отъ остатъкъ отъ писарска заплата. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 16 августъ 1897 год., № 354, осждилъ Новомахленската община да заплати на ищеца 193 лева, лихвата имъ и 14 лева за разноски по дѣлото. Общината недоволна отъ мировото рѣшение, е подала възивна жалба въ Старозагорския окржженъ сждъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) че ищецътъ Стоянъ Торлаковъ, отъ с. Елхово иска да се осжди кмета на Новомахленската община да му заплати 193 лева остатъкъ отъ писарска заплата, за врѣмето отъ 15 септемврий 1895 год., до 15 мартъ 1896 год., както лихвата на тази сума и разноскитѣ по дѣлото. За доказателство на иска си е прѣдставилъ на мировия сждия едно удостовѣрение подъ № 225, издадено отъ Новомахлянската селска община; 2) мировиятъ сждия на основание прѣдставеното удостовѣрение е издалъ рѣшение подъ № 354, съ което е призналъ иска на ищена за основате-

Digitized by Google

ленъ и осждилъ кмета ни Новомахленската община да заплати на ищеца 193 лева, лихвата имъ и 14 лева за разноски по дѣлото; 3) апелаторътъ чрѣзъ своя повѣреникъ заяви въ днешното заседание, че дѣйствително имали да длъжатъ 193 лева на възиваемия, но обясни, че прѣзъ 1896 год. дошла заповѣдь отъ околийското управление, щото писарьтъ да привършелъ нѣкои работи, но понеже писарьтъ не можалъ самъ да я привърши, той се съгласилъ да вематъ волнонаемни писари, на които да бжде заплатено отъ неговата заплата и ако това се отричало отъ възиваемия, тѣ му прѣдлагатъ рѣшителна клетва, въ смисъль на изказаното имъ; 4) повѣреникътъ — възиваемъ заяви, че споредъ чл. 413 отъ Гражданското сждопроизводство, клетвата не можело да се прѣдложи на довѣрителя му; и когато сждътъ съ издаденото си опрѣдѣление я намира за допустима, тогава възиваемия повърна клетвата, и 5) сждътъ не допусна да се повърне клетвата отъ възиваемия, защото споредъ чл. 413 отъ Гражданското сждопроизводство, се подразбира, че клетвата не може да се прѣдлага на юридическитѣ лица, но тѣ нѣматъ право да прѣдлагатъ безъ да имъ се повръща, но тъй като възиваемиятъ отказва да положи прѣдложената му отъ ацелатора рѣшителна клетва, то слѣдва да приеме, че сумата която дири отъ Новомахленската селска община, е била изплатена по негово съгласие на волнонаемнитѣ писари, слѣдователно, искътъ му се явява като недоказанъ", — съ рѣшението си отъ 22 мартъ 1898 год., № 159, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ иска на ищеца. — Това рѣшение Стоянъ Колевъ Торлаковъ обтжжилъ прѣдъ Върховния Касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. чл. 58, 59, 356, 376 и 377, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не казалъ нито дума за удостовѣрението, издадено отъ противната страна, съ което е доказанъ искътъ му — на касатора; 2) чл. чл. 97 и 100 отъ Закона за селскитѣ общини, въ които е опрѣдѣлена заплатата на писаря, тъй щото въпросъ за договоръ съ кмета или другиго за наемъ на други лица не можа да става и това не може да служи за опровержение на иска на касатора; 3) чл. чл. 87 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже кметътъ не е твърдилъ, че той лично е ималь условие съ него — касатора за отстжпване заплатата си, и 4) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото допусналъ въ случая, че може да бжде прѣдложена клетвата когато отвѣтната страна е община, а това е противно на чл. 413 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) въ съображенията на потжжното рѣшение се говори за удостовѣрението, но и да не бѣше сждътъ нищо споменалъ за това удостовѣрение, то не можеше да служи за касационенъ поводъ, тъй като отвѣтната страна признава колко е заплатата на ищеца, но спорътъ между странитѣ е билъ да ли се е съгласилъ ищецътъ по дѣлото да се наематъ волнонаемни писари, на които да се заплати отъ неговата (на ищеца) заплата. Отъ това слѣдва, че първото оплаквание на касатора е неоснователно; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като прѣдвидената заплата не се оспорява отъ отвѣтника, но се твърди, че

Digitized by Google

има съгласие отъ ищеца да му се назначатъ помощници, които да се платятъ отъ неговата заплата, а такъвъ договоръ не е противенъ на закона; 3) отъ протокола на окржжния сждъ, както и отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че въпросътъ да ли ищецътъ се е съгласилъ да се наематъ писари за негова смѣтка или не, е билъ прѣдлаганъ да се разрѣши съ рѣшителна клетва, която сждътъ намѣрилъ, че е допустима въ случая, но това възрѣние на сжда е неправилно, тъй като чл. 413 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, изрично забранява да се прѣдлага рѣшителна клетва по дѣла, които иматъ свързка съ интереситѣ на *градскитѣ и селскитѣ общини*, отъ което слѣдва, че сждътъ е извършилъ нарушение на закона (чл. 107) щомъ е допусналъ да се разрѣшава настоящиятъ споръ съ рѣшителна клетва.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 22 мартъ 1898 год., № 159, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 10 — (23) — 27 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второто гражданско отдѣление, на тринадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павлевъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кировъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 386, по описа за 1901 год., на Димитъръ Наумовъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Остянъ Калустиянъ, отъ сжщия градъ, за 205 лева заедно съ лихвата.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Димитъръ Наумовъ се яви адвоката С. С. Бобчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Остянъ Калустиянъ, отъ гр. Пловдивъ, съ искова молба, подадена на I Пловдивски мирови сждия на 3 августъ 1900 год., заявилъ искъ противъ Димитъръ Маумовъ, отъ сжщия градъ, за 265 лева, които му дължалъ като остатъкъ отъ стойностьта на разни желѣзни кепенци. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 24 ноември 1900 год., подъ № 1488, осждилъ Димитъръ Наумовъ да заплати на ищеца Остянъ Калустиянъ исковата сума съ 10% годишна лихва и 25 лева и 45 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски. По апелативна жалба на Димитъръ Наумовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Пловдивския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че съгласно прѣдставения прѣдъ мировия сждия отъ ищеца — възиваемъ Остянъ Калустиянъ тефтеръ, подписанъ отъ самия апелаторъ—отвѣтникъ Димитъръ Наумовъ, тоя послѣдниятъ е останалъ дълженъ отъ 29 януарий 1895 год. на Остянъ Калустиянъ за разни желѣзарски издѣлия сумата 1787 гроша, които прѣобърнати въ левове отъ 6 гроша, правятъ повече отъ 296 лева. Прѣдъ мировия сждия отвѣтникътъ Димитъръ Наумовъ е възразявалъ, че не длъжалъ на ищеца толкова колкото искалъ, защото му броилъ еднажъ 1300 гроша и за доказателство на това, както и за да бжде провѣрена смѣтката имъ

Digitized by Google

въ тефтера, поискалъ да се назначи едно вѣщо лице, което мировиятъ сждия уважилъ, но както се вижда отъ равносмѣтката, която вѣщото лице слѣдъ прѣглеждане на смѣткитѣ, прѣставилъ и отъ която става явно, че Димитъръ Наумовъ останалъ длъженъ на Остянъ Калустиянъ 98 лева и 33½ ст., за основа на нейния резултатъ или по-добрѣ на заключението на вѣщото лице не е служила смѣтката, изложена смѣтката въ тефтера и подписана саморжчно отъ Дамитъръ Наумовъ, а разясненията дадени му отъ тоя послѣдния, на които той е далъ пълна вѣра. Че така основано заключението на вѣщото лице, мировиятъ сждия е ималъ пълно основание да го игнорира и да намѣри, че възраженията на отвѣтника Димитъръ Наумовъ, какво срещу сумата 1781 гроша той броилъ на ищеца 1300 гроша или друга каква и да е сума, съ нищо не се подкрѣпватъ и слѣдователно, да уважи напълно иска на ищеца. Възраженията же на отвѣтника, сега възиваемъ, направени прѣдъ окржжния сждъ, че той броилъ на апелатора срещу дълга си отъ 1781 гроша, които останалъ да му дължи слѣдъ приключване на смѣткитѣ на 23 януарий 1895 год., както това се вижда отъ тефтера, 7½ напалеона и други 50 лева, напълно се опровергаватъ отъ положената рѣшителна клетва отъ страна на послѣдния въ отрицателна смисъль. Искането на апелатора Димитъръ Наумовъ да се отхвърли искътъ, тъй като той билъ покритъ съ давность, съгласно чл. 41 отъ Закона за давностьта, е искане неоснователно, понеже макаръ и да е била изтекла прѣдвидената въ чл. 41 давность, въ врѣме, когато е билъ заявенъ искътъ, обаче, споредъ дѣйствующия до обнародването на Закона за давностьта отъ 30 януарий 1897 год., законъ по сжщия прѣдметъ, тя не е била изтекла и искътъ не е билъ покритъ съ давность (чл 52 отъ Закона за давностьта)", — съ рѣшението отъ 16 мартъ 1901 год, № 143, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Димитъръ Наумовъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ по това дѣло чл. чл. 41 и 54 п. 2 отъ Закона за давностьта, защото не призналъ, че искътъ е просроченъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката С. С. Бобчевъ, повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, който е на мнѣние да се уважи касационната жалба, взе въ съображение: отъ даннитѣ по това дѣло става явно, че отвѣтникътъ Димитъръ Наумовъ, сега касаторъ, е билъ заявилъ, че искътъ е просроченъ, съгласно чл. 41 отъ Закона за давностьта, но Пловдивскиятъ окржженъ сждъ е отблъсналъ този отводъ на това основание, че споредъ дѣйствующия законъ до издаване Закона за давностьта отъ 30 януарий 1897 год., давностьта не е била изтекла и слѣдователно, искътъ не е билъ покритъ съ давность (чл. 52 отъ Закона за давностьта). Очевидно е, че сждътъ е ималъ прѣдъ видъ чл. 52 отъ сега дѣйствующия Законъ за давностьта, който се отнася до давность, която е изтекла прѣди обнародването на този законъ, но не е взелъ прѣдъ видъ чл. 53 отъ сжщия законъ, който разрѣшава въпроса възбуденъ по това дѣло. Този членъ гласи: „правилата за давностьта, прѣдвидени въ настоящия законъ, не могатъ да се прилагатъ къмъ давноститѣ, които сж започнали да текатъ подъ дѣйствието на стария закона, освѣнъ ако за

Digitized by Google

допълнението на давността по стария законъ се изисква по-дълъгъ срокъ отъ оня, който е прѣдвиденъ въ настоящия законъ". Споредъ смисъльта на този членъ явно става, че ако давността по единъ дългъ е почнала да тече при дѣйствието на Турския граждански законъ и слѣдъ обнародването на нашия Законъ за давността, обнародванъ на 26 януарий 1898 год., за допълнението на тази давность се изисква по стария законъ по-дълъгъ срокъ отъ оня, който е прѣдвиденъ въ новия законъ, то въ такъвъ случай се прилагатъ правилата за давността, прѣдвидени въ новия законъ. Ако ли пъкъ срокътъ който остава да тече слѣдъ обнародването на новия законъ за допълнение на давността, е по-късъ по-стари законъ, отъ колкото оня, който се прѣдвижда по новия законъ, то се прѣдлага срока прѣдвиденъ въ Отоманския граждански законъ. Въ дадения случай, смѣтката, по която ищецътъ е завелъ дѣло срещу отвѣтника, носи дата 29 януарий 1895 год. и отъ тази дата като се смѣта просрочието до обнародването на Закона за давността (26 януарий 1898 година) сж се изминали 3 години, и за допълнение на давността почната по стария законъ слѣдъ влизането въ сила на новия законъ оставатъ още 12 години, а споредъ новия законъ срѣкътъ за давността е само 1 година (чл. 41 п. 2 отъ Закона за давността), слѣдователно, би трѣбвало да се приложи новия Законъ за давността, а не стария. Пловдивскиятъ окржженъ сждъ като приелъ противното, т. е., че по отношение на просрочието е приспособимъ Турския граждански законъ, е нарушилъ чл. 53 отъ Закона за давността и това нарушение е сжществено, защото иначе дѣлото би могло да има други резултатъ. Прѣдъ видъ на казаното по-горѣ, оплакването на касатора, че сждътъ нарушилъ Закона за давността, като призналъ, че искътъ не е просроченъ, се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 16 мартъ 1901 год., № 143, защото е нарушенъ чл. 53 отъ Закона за давността, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 11 — (25) — 29 януарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на петнадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта годиина, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 48, по описа за 1902 год., на Новозагорския градски общински кметъ, съ Иванъ Дойчевъ, житель отъ гр. Нова-Загора, за 459 лева съ лихвата, произходящи отъ загуби причинени отъ пожаръ.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ив. Дойчевъ, отъ гр. Нова-Загора, съ искова молба отъ 4 априлъ 1900 год. до Новозагорския мирови сждия, молилъ да се призове Новозагорската община въ лицето на кмета ѝ на сждъ, и се осжди да му заплати 521 лева, съгласно Закона за пожара, врѣдитѣ които той прѣтърпѣлъ вслѣдствие на избухване на

Digitized by Google

единъ пожаръ, авторътъ на когото е останалъ неоткритъ. Новозагорскиятъ мирови сждия разгледалъ дѣлото и съ задочното си рѣшение отъ 28 юний 1900 год., № 561, осждилъ Новозагорската градска община да заплати на Ив. Дойчевъ 521 лева съ лихвитѣ имъ по 10% годишно и 42 лева и 55 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски. Противъ това рѣшение Новозагорското градско общинско управление подало възивна жалба прѣдъ Старозагорския окржженъ сждъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „апелаторътъ иска отмѣнението на задочното рѣшение на Новозагорския мирови сждия, понеже въ чл. 7 отъ Закона за пожаритѣ, градътъ Нова-Загора не билъ изрично причисленъ къмъ тия малки градове, които грѣбвало да отговарятъ за врѣдитѣ произходящи отъ пожари, авторитѣ на които пожари биле неизвѣстни; 2) отъ съставения актъ на 15 октомврий 1899 год., е видно какво той е съставенъ по изискванията на чл. 2 отъ Закона за пожара и какво нѣщата които биле съсипани отъ тоя пожаръ сж земледѣлчески принадлежности; 3) Законътъ за пожаритѣ е създаденъ изрично за махалитѣ, колибитѣ и малкитѣ градове, които се занимаватъ прѣимуществено съ земледѣлие и за протежиране на това послѣдното въ чл. 7 на който законъ сж изрично указани градоветѣ въ които правилата на тоя законъ се не прилагатъ. Отъ този членъ е видно какво законодателтъ говори само за Сѣверна България, но по анология този членъ може да се приложи и за други градове въ Южна България, на които поминъкътъ не е прѣимуществено земледѣлието; а щомъ това е така, то Новозагорската община, гдѣто най-голѣмата часть отъ населението се занимава съ земледѣлие, не може да се ползува отъ прѣдписанието на този членъ, а слѣдователно, е отговорна за врѣдитѣ на земледѣлцитѣ произходящи отъ пожари, авторитѣ на които сж останали неиздирени, и 4) отъ заключението на вѣщитѣ лица, размѣрътъ на тия врѣди възлиза на 459 лева, които Новозагорската община трѣбва да се осжди да заплати съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 4 априлъ 1900 год. и 33 л. и 50 ст. адвокатско възнаграждение за двѣтѣ инстанции“, — съ рѣшението си отъ 14 октомврий 1901 год., № 4072, видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като осждилъ Новозагорската община да заплати на Ив. Дойчевъ само 459 лева и 50 ст. съ лихвата имъ по 10% годишно и 33 лева и 50 ст. разноски, а останалата часть отъ иска отхвърлилъ, като недоказанъ. — Ив. П. Коевъ повѣреникъ на Новозагорския общински кметъ, обтжжилъ това рѣшение прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушенъ чл. 7 отъ Закона за пожаритѣ, понеже призналъ, че тоя законъ може да има приложение и къмъ града Нова-Загора, който е центъръ на околия.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) чл. 1 отъ Закона за пожаритѣ прѣдвижда, че загубитѣ които произлизатъ отъ пожари станали въ землищата на селата, махалитѣ, колибитѣ и по-малкитѣ градове за изгрѣбление сѣно, слама, снопи, плѣвници и хамбари, се обезщетяватъ по настоящия законъ. Пожарътъ за който се иска обезщетение е станалъ въ гр. Нова-Загора и сждътъ е призналъ, че искътъ трѣбва да бжде удовлетворенъ отъ общината на

Digitized by Google

тоя градъ, понеже виновникътъ на пожара не е издиренъ; 2) касаторътъ се оплаква, че сѫдътъ неправилно е призналъ, че тоя законъ (Законътъ за пожаритѣ) може да има приложение и къмъ гр. Нова-Загора, който билъ центъръ на околия. Това оплакване на касатора е неоснователно, тъй като чл. 7 отъ Закона за пожаритѣ прѣдвижда и изброява градоветѣ, които не подпадатъ подъ ударитѣ на Закона за пожара, а тоя законъ е специяленъ законъ и не може да му се дава разпространително тълкуване. Отъ казаното слѣдва, че нѣма нарушение на чл. 7 отъ Закона за пожаритѣ и заради това Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Новозагорския градски бѫцински кметъ, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сѫдъ отъ 14 октомврий 1901 г., № 472, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 12 — (26) — 29 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на петнадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 609, по описа за 1901 год., на Георги Силаги, отъ гр. Русе, съ Иосефъ Сребровъ, житель отъ гр. Разградъ, за 500 лева, по полица.* Въ заседанието се явиха капитанъ Силаги, съ адвоката си д-ръ А. Хаджовъ и Мария Среброва, съ адвоката П. Странджевъ. —

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Георги Силаги, житель отъ гр. Разградъ, съ исково прошение отъ 27 септемврий 1896 год., заявилъ искъ срещу Иосефъ Сребровъ за 500 лева, по полица. I Разградски мирови сѫдия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 665, отъ 19 юний 1897 год., постановилъ: „осѫжда И. Сребровъ, отъ гр. Разградъ, да заплати на Г. Силаги, отъ гр. Русе, 500 лева златни заедно съ лихвитѣ отъ 7 февруарий 1896 год. до изплащането имъ; при това още да заплати на ищеца сѫдебни и за водене дѣлото 33 лева и за хазната да заплати 4 лева за толкова отпуснати и незаплатени призовки". — По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Разградския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ прѣдставената полица издадена отъ Иосефъ Сребровъ, която и самъ той не отрича, се доказва, че той се е задължилъ да плати на ищеца сумата 500 лева, която билъ приелъ въ брой, обаче отъ даденитѣ обяснения на странитѣ, както и отъ показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели се установява, че полицата била издадена отъ Среброва къмъ ищеца Силаги, въ послѣдствие на едно условие сключено между тѣхъ за наемъ на аптека, щомъ това е така се установява, то поражда се въпросъ: настанало ли е врѣме за искане на сумата по полицата отъ Силаги? За да може да се яви правото на ищеца да дири сумата по полицата, която е издадена за неустойка на едно условие сключено между странитѣ, за наемъ на аптека, прѣдварително трѣбва да бѫде разрѣшенъ въпросътъ за причинитѣ, по които условието — договоръ̀тъ не е могалъ да се из-

Digitized by Google

пълни и въ такъвъ само случай когато се докаже, че отвѣтникътъ Сребровъ я причината за неустойката на условието, тогава се ражда право на ищеца да дири загуби отъ отвѣтника за неизпълнение на условието, а за да бжде разрѣшенъ този въпросъ, трѣбва ищецътъ да го иска по сждебенъ редъ, отсжтствували това, то и искането на ащеца Силаги за 500 лева по полица за неизпълнение на нѣкакво си задължение, се явява за неоснователно," — съ рѣшението си № 67, отъ 11 априлъ 1898 г., постановилъ: „рѣшението на Разградския мирови сждия № 665/97 год., произнесено по гражданското му дѣло № 1817/1896 год., се отмѣнява, искътъ заявенъ отъ Г. Силаги, изъ гр. Русе, противъ Иосефъ Сребровъ за 500 лева златни, като неоснователенъ, се отхвърля. Осжжда Г. Силаги да заплати на Иосефъ Сребровъ за водене дѣлото въ двѣтѣ инстанции 50 лева и за въ полза на хазната 16 лева за толкова призовки отпуснати отъ двѣтѣ инстанции и незаплатени." — Срещу това рѣшение Георги Силаги подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Разградскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 58 и 282 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ неправилно разпрѣдѣлилъ тежестьта на доказателствата, като иска отъ ищеца да доказва отвѣтникови възражения.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе въ съображение: искътъ по настоящето дѣло е основанъ на единъ записъ на заповѣдь, въ който записъ е казано, че стойностьта му е получена въ брой. Обаче, при разглеждане на дѣлото отъ сжда, странитѣ сж признали, че срещу записа пари не сж биле дадени, а той произхожда отъ единъ договоръ за наемъ на аптекарски дюкянъ, и е даденъ на ищеца като задатъкъ. Отъ тия данни явно става: 1) че симулацията на въпросния записъ е доказана, и 2) че има дѣйствителна причина на задължението (записътъ) и че тая дѣйствителна причина е законна и слѣдователно задължава издателя на тоя записъ поне до тогава до когато се не докаже, че сж настжпили такива обстоятелства, които по закона освобождаватъ отъ отговорность издателя му. А тежестьта за установено на тѣзи обстоятелста, на общо основание (чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство) лежи върху лицето, което ги аванснра — въ дадения случай върху отвѣтника. А тъй като по настоящето дѣло Разградскиятъ окржженъ сждъ е признали противното и на това основание е отхвърлилъ иска, то нарушилъ е чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Разградския окржженъ сждъ отъ 11 априлъ 1898 год., подъ № 67, защото е нарушенъ чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Digitized by Google

№ 13 — (27) — 31 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седемнадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ. членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 15 януарий т. г. *гражданско дѣло № 559, по описа за 1902 год., на Петъръ Папанчевъ, житель отъ гр. Сливенъ, съ Марко Ивановъ и С-ие, отъ сжщия градъ, за 2247 лева и 95 ст. съ лихвата имъ.* — Въ сждебното заседание се явиха Петъръ Папанчевъ, съ повѣреника си адвоката С. С. Бобчевъ и адвокатътъ П. Пешевъ — отъ страна на М. Ивановъ и С-ие.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Марко Ивановъ и С-ие, отъ гр. Сливенъ, като излага съ исковата си жалба до Сливенския окржженъ сждъ, че се условилъ съ Петъръ Папанчевъ, отъ сжщия градъ, да му печати в. „Сливенъ“, притурката му и други книжа въ печатницата си, печатилъ му ги, но не му доплатилъ 2247 лева и 95 ст., и за това иска осжждането му да заплати послѣдната сума съ лихвата ѝ и разноскитѣ по водене на дѣлото. — Сливенскиятъ окржженъ сждъ уважилъ искътъ на ищеца. По апелативна жалба на отвѣтника, дѣлото е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Марко Ивановъ и С-ие иска осжждането на Петъръ Папанчевъ да му заплати 2247 лева и 95 ст., дългъ останалъ отъ печатане в. „Сливенъ“, притурката му и други книжа, принадлежащи на отвѣтника, като за доказателство на иска си прѣдставлява извлѣчения отъ търговския си тефтеръ, завѣрени по нотарияленъ редъ, въ които извлѣчения подробно се излагатъ всички пера по печатането, като при това е прѣдложилъ и рѣшителна клетва на отвѣтника въ смисъль, че не билъ печаталъ въ печатницата на ищеца отъ 5 януарий 1894 год. до 14 ноември 1900 г. включително: а) 65 броя отъ в. „Сливенъ“ по 900 екземпляра, 138 броя — 100 екземпляра, 8 броя — 1030 екземпляра, единъ брой отъ 2000 екземпляра, три броя по 150 екземпляра и три броя — 1600 екземпляра, отъ които 56 сж по 6 страници; б) 21013 притурки на в. „Сливенъ“, 95 кочанени разписки, 4000 смѣтки, 100 корици за дѣла, 1250 бланки, 5750 възвания, 18800 бюлетини, 2000 екземпляра „България“ отъ „Чайковски“ по 17 коли, 1500 екземпляра брошурки „Каравеловъ — Радославовъ“, 100 екземпляра рѣчь на „Папанчевъ“, 500 екземпляра довѣрености, 2000 писма, 550 извѣстия, 2170 екземпляра прошения, 1000 екземпляра условни, 500 екземпляра записи, 100 екземпляра платежни заповѣди и една книга за абонати и че не е останалъ да длъжи на ищеца отъ изброенитѣ напечатани книжа сумата 2247 лева и 95 стотинки. Че Петъръ Папанчевъ не отказва факта да е печаталъ въ въпросната печатница на ищеца вѣстника си „Сливенъ“, притурката му и други книжа, но отрича да е останалъ да длъжи на ищеца отъ сжщото печатане, защото отъ печатането ималъ да дава 10848 лева а пъкъ му внесалъ срещу тази сума 12930 лева, за разликата на която сума и щѣлъ да заведе искъ противъ ищцовата страна; че въпросната клетва е била съобщена на отвѣтника и той е отговорилъ, че я приема, обаче на призоваванего му въ разни дати и по делегация на Софийския окржженъ сждъ, той не се

Digitized by Google

е явилъ да я приеме, а пъкъ съ възивната си жалба изтъква, че приема сѫщата само клетва въ смисъль, „Марко Ивановъ и С-ие," а не само „Марко Ивановъ", който не билъ завеждалъ противъ него никакъвъ искъ. А при горнитѣ данни страната — ищецъ напълно установяна иска си; че възражението на отвѣтника, направено въ възивната жалба не може да се уважи, защото дѣлото е заведено отъ Марко Ивановъ и С-ие, а не само отъ „Марко Ивановъ". А пъкъ и че отвѣтникътъ го е приемалъ за че така е заведенъ искътъ, се установява отъ отговора му на исковата молба. Вънъ отъ това и клетвата, както се установява отъ прошението по дѣлото, въ което е изложена, се вижда, че не е отъ „Марко Ивановъ", а отъ Марко Ивановъ и С-ие. Освѣнъ това, щомъ отвѣтникътъ отъ една страна избѣгва да се яви за да приеме клетвата даже и така, както той настоява съ възивната си жалба и отъ друга страна не я повръща на противната си страна, то и отъ това слѣдва да се заключи, че той съ нищо не установява прѣдъ сѫда възражението си да е изплатилъ исканата отъ него искова сума. Слѣдователно, при тия именно всич ки данни по дѣлото възивната жалба се явява съвършено неоснователна и като такава слѣдва да се отхвърли, а обжалваното рѣшение да се потвърди, като се осѫди отвѣтникътъ на сѫдебнитѣ и водене на дѣлото разноски за втората инстанция", — съ рѣшението си № 360, отъ 28 юний 1902 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Петъръ Папанчевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 221 и 223 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото разгледалъ дѣлото въ негово отсѫтствие, като счелъ процедурата за изпълнена, когато тя не е изпълнена, тъй като лицето което е получило вмѣсто него призовката, не му я прѣдало и не е отбѣлѣзало върху нея да ли е отъ домашнитѣ му или отъ съсѣдитѣ му и защото не е изпълнилъ въобще формалноститѣ за вржчване на призовкитѣ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на касатора П. Папанчевъ и тия на неговия повѣреникъ адвоката С. С. Бобчевъ, както и обясненията на адвоката П. Пешевъ, повѣреникъ на ищеца и заключението на Главния прокуроръ, който даде мнѣние да се отмѣни обтжженото рѣшение, взе въ съображение: чл. 223 отъ Гражданското сѫдопроизводство гласи: „когато призовката се прѣдава на призоваемото лице не лично, а чрѣзъ другиго, сѫдебниятъ разсиленъ прилепя прѣписъ отъ призовката съ подписа си: въ града — на кжщата на полицейското управление, а въ селата на кжщата, гдѣто се помѣщава общинското управление. Заедно съ това лицето което вржчва призовката, залепя на вратата на жилището или заведението му обявление за това прѣдаване и сѫщеврѣменно по възможность увѣдомява устно за сѫщото и съсѣдитѣ; *призовката съобщена по този редъ, съ обозначѐние, че сѫ спазени тѣзи правила и сѫ изпълнени, се смѣта за вржчена* дори и тогава, когато обявлението би било отпослѣ повредено или скжсано." Отъ съдържанието на този членъ става явно, че когато призовката се вржчва на призоваемото лице не лично, а чрѣзъ другиго, както е тука случая, сѫдебниятъ разсиленъ е длъженъ да прилепи прѣписъ отъ призовката съ подписа си въ града — на кжщата

Digitized by Google

на полицейското управление, а заедно съ това залепя на вратата на жилището или заведението му обявление за това прѣдаване и сѫщеврѣменно по възможность увѣдомява устно за сѫщото и съсѣдитѣ, като обозначава на призовката, че сѫ спазени тѣзи правила и сѫ изпълнени. Съ тѣзи формалности законодателтъ е искалъ да успори увѣдомяването на лицето, което се вика на сѫдъ и да му даде възможность да защити своитѣ права. По това дѣло както се вижда отъ призовката на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 11 юний 1902 год., № 1517, изпратена до касатора Петъръ Папанчевъ, послѣдниятъ не я е получилъ лично, а е прѣдадена на друго лице, което се е разписало за Петъръ Папанчевъ. Сѫдебниятъ разсиленъ който е прѣдалъ призовката, не е отбѣлѣзалъ обаче върху нея, че е изпълнилъ формалноститѣ които законътъ въ чл. 223 отъ Гражданското сѫдопроизводство изисква за въ такива случаи. При все това, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ въ заседанието си отъ 28 юний 1902 год., счелъ процедурата по призоваването на П. Папанчевъ за изпълнена и е далъ ходъ на дѣлото въ неговото отсѫтствие. Съ това си дѣйствие Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ очевидно не е зачелъ прѣдписанията на чл. 223 отъ Гражданското сѫдопроизводство и е нарушилъ този членъ, което нарушение има сѫществено значение. Заради това оплакването на касатора за нарушението на този членъ се явява основателно. —

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 28 юний 1902 год., № 360, защото е нарушенъ чл. 223 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 14 — (30) — 29 януарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на петнадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 70, по описа за 1902 год., на Миленъ Николовъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ Стоянъ Николовъ, за 132 лева 31 ст., по записъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Миленъ Николовъ, житель отъ гр. Кюстендилъ, съ исково прошение отъ 10 мартъ 1901 год., заявилъ искъ срещу Стоянъ Николовъ за 132 лева 31 ст., по записъ на приносителя. Кюстендилскиятъ околийски мирови сѫдия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 265, отъ 10 априлъ 1901 год., постановилъ: „осѫжда отвѣтникътъ Стоянъ Николовъ да заплати на ищеца Миленъ Николовъ сумата 131 лева — дългъ по записъ съ дата 11 февруарий 1900 год. заедно съ лихвата имъ по 12% годишно отъ 11 февруарий 1901 год. до изплащането, както и 4 л. и 40 ст. за сѫдебни разноски". По апелативна жалба на отвѣтника Стоянъ Николовъ, това дѣло е било разгледано отъ Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение:

Digitized by Google

„Миленъ Николовъ основава иска си на единъ „записъ на приносящия", какъвто споредъ Търговския законъ не сжществува като търговски ефектъ. Този записъ носящъ дата 11 февруарий 1900 год. и издаденъ отъ Ст. Николовъ, има граждански ефектъ и носительтъ му ако иска да се ползува отъ него, трѣбва да докаже правото си на собственость върху сжщия записъ. Отвѣтникътъ възразява, че такъвъ записъ не е издавалъ на Миленъ Николовъ. Миленъ Николовъ не доказва съ нищо правото си на собственость върху прѣдставения записъ, за това и нѣма право да събира сумата, по този записъ безъ пълномощно отъ притежателя му. Вслѣдствие на това, искътъ се явява неоснователенъ и слѣдва да се отхвърли, като се отмѣни и издаденото отъ мировия сждия рѣшение", — съ рѣшението си отъ 1 ноемврий 1901 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Кюстендилския околийски мирови сждия № 265, отъ 10 априлъ 1901 г., и вмѣсто него постановява: отхвърля пскътъ на Миленъ Николовъ, отъ гр. Кюстендилъ, заведенъ срещу Стоянъ Николовъ, отъ с. Колуша, за 132 лева и 31 ст., по записъ, като неоснователенъ. Осжжда ищеца Миленъ Николовъ да заплати на Ст. Николовъ 13 лева и 20 ст. за разноски по водене дѣлото и на държавното съкровище да заплати 7 л. и 55 ст. за сждебни мита и гербовъ сборъ, сжщо и 2 лева за толкова издадени и незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение Миленъ Николовъ подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, и чл. 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото по силата на клаузата „на приноситель" касаторътъ е собственикъ на записа, а сждътъ като е призналъ противното, нарушилъ е горѣпоменатитѣ членове отъ закона.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: дѣйствително Търговскиятъ законъ не прѣдвижда „записъ на приносителя" като търговски ефектъ, *имѣющъ самъ по себе си качеството на търговска сдѣлка*. Обаче, това ни най-малко не прѣчи щото такъвъ записъ да има силата на обикновено задължение, тъй като, той съдържа всичкитѣ онѣзи условия, които Закона за задълженията и договоритѣ изискватъ за валидностьта на договоритѣ въобще. Собственикъ на такъвъ записъ, до когато не бжде доказано противното, *ще бжде приносителя му* и то по силата на самия договоръ, изразенъ въ писмената форма — записътъ. А тъй като въ дадения случай Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ е призналъ противното и на това основание е отхвърлилъ искътъ, то нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 1 ноемврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Digitized by Google

№ 15 — (31) — 31 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седемнадесѣти януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павлевъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 142, по описа за 1902 год., на Михаилъ Атанасовъ, житель отъ гр. Пловдивъ, съ Мишелъ Робертовъ, за себе си и като настойникъ на малолѣтнитѣ си дѣца, житель отъ сжщия градъ, за 600 лева.*— Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ исково прошение отъ 19 септемврий 1900 год., подадено до I Пловдивски мирови сждия, Михаилъ Атанасовъ, отъ гр. Пловдивъ, заявилъ искъ противъ Мишелъ Робертевъ, отъ сжщия градъ, за себе си и като настойникъ на малолѣтнитѣ си дѣца, за 900 лева, произходящи отъ това, че той хранилъ и издържалъ въ продължение на 3 години Елисавета Стоянова — наслѣдодателка на отвѣтницитѣ. Мировиятъ сждия съ рѣшението си № 394, отъ 13 априлъ 1901 год., отхвърлилъ иска на ищеца, като неоснователенъ. По апелативна жалба на Михаилъ Атанасовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Пловдивския окржженъ сждъ, който излушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „Михаилъ Атанасовъ е заявилъ своя искъ противъ Мишелъ Робетровъ, лично за себе си и като настойникъ на малолѣтнитѣ си дѣца, защото послѣднитѣ биле наслѣдници на Елисавета Стоянова, за чието издържане той изразходвалъ 900 лева. Отъ разпитанитѣ свидѣтели, както въ първата така и въ втората инстанции, се установява дѣйствително, че Михаилъ Атанасовъ е издържалъ Елисавета Стоянова въ продължение на 3 години. Обаче, за да може Михаилъ Атанасовъ да дири сумата по издържането отъ Мишелъ Робертовъ и дѣцата му, трѣбваше да докаже, че тѣ сж наслѣдницитѣ на Елисавета Стоянова и че сж приели наслѣдството ѝ. Такива доказателства къмъ дѣлото нѣма и за това искътъ на Михаилъ Атанасовъ сѣ явява недоказанъ, а въ такъвъ случай рѣшението на мировия сждия е съвършено правилно и като такова слѣдва да бжде потвърдено, като се осжди възивникътъ да заплати на възиваемия дѣловоднитѣ разноски за втората инстанция“, — съ рѣшението си отъ 5 януарий 1902 год., № 17, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Това рѣшение Михаилъ Атанасовъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение на чл. чл. 107 и 254 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не билъ доказалъ, че отвѣтницитѣ биле наслѣдници на Елисавета Стоянова, което обстоятелство странитѣ сж оспорявали, само сж твърдили, че не сж получили наслѣдството, обаче това свое твърдение не сж доказали, нито сж доказали, че сж се отрекли отъ наслѣдството.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) ищецътъ по дѣлото прѣзъ цѣлото производство на дѣлото е твърдилъ, че отвѣтницитѣ сж наслѣдници и че наслѣдството сж получили отъ покойната Елисавета Стоянова. За че отвѣтницитѣ сж наслѣдници, това

Digitized by Google

не се е оспорявало отъ тѣхъ — отвѣтницитѣ. Остава слѣдователно въпроса получили ли сж наслѣдство наслѣдницитѣ, или сж се отказали отъ него. За разрѣшение на тоя въпросъ сждътъ трѣбваше да иска доказателства не отъ ищеца както е по настоящето дѣло, но отъ отвѣтницитѣ, съ други думи, отвѣтницитѣ сж длъжни да докажатъ, че не сж получили наслѣдството, понеже сж се (чл. 199 отъ Закона за наслѣдството) отказали отъ него, защото законната презуция е, че щомъ сж наслѣдници, то длъжни сж да отговарятъ, щомъ не докажатъ, че сж се отказали отъ наслѣдството, а сждътъ като е натоварилъ да доказва ищецътъ, че наслѣдството е получено, нарушилъ е закона (чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство), заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 5 януарий 1902 год., № 17, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 16 — (32) — 3 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъи въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ на 17 януартй т. г. *гражданско дѣло № 451, по описа за 1903 год., на Георги Георгозъ, житель отъ гр. София, съ Никола Г. Владовъ, житель отъ гр. Русе, за 9120 л., по записъ на заповѣдь.* — Въ заседанието се яви Георги Георговъ, съ адвоката си Илия Вълчевъ и Т. Гатевъ; отъ страна на К. Досевъ се яяи адвоката д-ръ Вачевъ; отъ страна на Н. Владовъ се яви повѣреника му Владимиръ Димитровъ, който устно упълномощи адвоката А. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Никола Г. Владовъ, житель отъ гр. Русе, съ исково прошение отъ 17 августъ 1902 год., заявилъ искъ срещу Г. Георговъ, отъ София, за 9120 лева златни, по записъ на заповѣдь. Софийскиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си № 110, отъ 27 февруарий 1903 год., постановилъ: „осжжда Георги Георговъ, отъ София, да заплати на Тодоръ М. Николовъ, повѣреникъ на Никола Г. Владовъ, отъ Русе, сумата отъ 9120 лева сребърни, лихвитѣ й по 8 % годишно отъ 17 августъ 1902 год. и 338 лева и 40 ст. за разноски, като при това внесе въ хазната и 190 леза и 40 ст. златни за незаплатени сждебни берии.". По апелативна жалба на Г. Георговъ, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „отъ записа съ дата 4 августъ 1900 год. се вижда, че отвѣтникътъ Г. Георговъ се е задължилъ да заплати на Наумъ Георгиевъ 8000 лева, които получилъ напълно въ смѣтка, а отъ гърба на сжщия записъ се вижда, че той е надлежно протестиранъ. Срещу тоя записъ отвѣтникътъ Г. Георговъ прави слѣдующитѣ възражения чрѣзъ своитѣ повѣреници: а) че Никола Владовъ на когото е билъ джиросанъ записътъ отъ Наумъ Георгиевъ, и който пъкъ отъ своя страна го джиросалъ на К. Досевъ, нѣмалъ право да завежда искъ по тоя записъ, понеже като

Digitized by Google

го джиросалъ на К. Досевъ, той губилъ вече собственостьта на записа. Това обаче възражение не е основателно, тъй като отъ гърба на записа се вижда, че Н. Георгиевъ джиросалъ записа на Н. Владовъ, обаче не се вижда щото послѣдниятъ да е джиросалъ записа на К. Досевъ. Дѣйствително на гърба на записа, слѣдъ подписа на Ник. Владовъ фигурира и тоя на К. Досевъ, отъ което слѣдва да се заключи, че Н. Владовъ е джиросалъ записа на К. Досевъ, обаче подписътъ на К. Досевъ е заличенъ, а щомъ е заличенъ, то съгласно чл. 566 отъ Търговския законъ, такова джиро се счита като ненаписано и Никола Владовъ (ищецътъ), трѣбва да се счете за собственикъ на записа и като такъвъ, правилно е завелъ иска. На основание на горнитѣ съображения и чл. 565 отъ Търговския законъ, нѣма никакво значение и заявлението на К. Досевъ (третото лице въ дѣлото помагачъ на отвѣтника), който заявява, че се е удовлетворилъ по записа отъ Г. Герговъ, тъй като К. Досевъ като не фигурира въ записа, като е не е собственикъ и да се е удовлетворилъ, не може да врѣди на собственика на записа Никола Владовъ. По сжщитѣ съображения нѣма да има значение за дѣлото, ако К. Досевъ докаже, че той билъ пращалъ записа на Българската народна банка въ Русе за събиране стойностьта, защото и да е направилъ това, то не го прави собственикъ на полицата, и б) че протестътъ не билъ редовенъ, защото не билъ прѣдставенъ на врѣме и не е прѣдявянъ на длъжника, а като така, сдѣлката оставала гражданска и ищецътъ трѣбвало да докаже отъ що произтичалъ записътъ, нѣщо което той не билъ доказалъ, а било доказано отъ К. Досевъ, че записътъ е изплатенъ. И това възражение на отвѣтника е неоснователно, тъй като отъ протеста се вижда, че записътъ е протестиранъ на 16 ноември 1900 год., т. е. на другия день отъ падежа, а като така, протестътъ е направенъ на врѣме. Сжщо отъ гърба на записа и самиятъ протестъ се вижда, че протестътъ е направенъ чрѣзъ нотариуса, който е търсилъ нѣколко пжти отвѣтника изъ гр. София за да му го прѣдяви, но се указало, че отвѣтникътъ отсжтствувалъ, а щомъ това е така, то съгласно чл. 624 п. 3 отъ Търговския законъ, протестътъ е извършенъ съ спазване на всичкитѣ формалности. Щомъ е отбѣлѣзано отъ нотариуса, че длъжникътъ е търсенъ нѣколко пжти въ София, то се разбира, че е търсенъ у дома му и въ кантората му, и не е нужно да се отбѣлѣзва въ протеста гдѣ е търсенъ. Понеже записътъ на заповѣдь, който е основата на иска, е надлежно протестиранъ, то и искането на ищеца за лихвитѣ както отъ деня на протеста така и отъ деня на завеждането на дѣлото, е уважително, чл. чл. 298 и 299 отъ Търговския законъ и чл. 137 отъ Закона за задълженията и договоритѣ", — съ рѣшението си № 116, отъ 9 юлий 1903 год., постановилъ: „потвърдява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 27 февруарий 1903 год., подъ № 110, и остава възивната жалба на Г. Георговъ, подадена срещу това рѣшение, безъ послѣдствие, като неоснователна. Осжжда Г. Георговъ да заплати на Никола Владовъ 300 лева за водене на дѣлото въ втората инстанция". — Срещу рѣшението на апелативния сждъ Г. Георговъ подалъ касациянна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 630 и 641 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 624 и 630 отъ Тър-

Digitized by Google

говския законъ, защото протестътъ на полицата не билъ съобщенъ на Г. Георговъ правилно, та трѣбвало да се счита, че нѣма протестъ и че въпросниятъ записъ е изгубилъ качеството си на търговски ефектъ, а въ такъвъ случай трѣбвало да се допусне оборването на този записъ съ общитѣ доказателни срѣдства, допустими за обикновенитѣ граждански сдѣлки; 2) чл. чл. 531, 10, 630. 238 и 641 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 536 отъ Търговския законъ, защото стопанинъ на записа е К. Досевъ, та Никола Г. Владовъ безъ да е билъ упълномощенъ отъ Досевъ, не е ималъ право на искъ по настоящето дѣло; 3) чл. чл. 10, 630, 413 и 414 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 537 отъ Търговския законъ, защото сждътъ неправилно не допусналъ прѣдложената рѣшителна клетва, и 4) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото К. Досевъ билъ дѣйствителниятъ стопанинъ на записа, а той се е утъкмилъ съ Георгова.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: 1) полицата на основание на която е заведено настоящето дѣло, е издадена въ 1900 год., слѣдователно, тя е издадена подъ режима на новия Търговски законъ, който законъ ще бжде и меродавниятъ за опрѣдѣление на правоотношенията на участвующитѣ въ тая полица лица. Въ чл. 638 отъ тоя Търговски законъ гласи, че когато записката гласи, че когато записката на заповѣдь е платима на мѣстожителството на издателя, какъвто е даденията случая, то приносительтъ за да запази *мѣнителничното си* право *спрѣмо издателя на записа*, не е длъженъ нито да прѣдстави записа на падежа, нито да го протестира. А щомъ това е така, то въ дадения случай даже и да нѣмаше никакъвъ протестъ, то пакъ издательтъ на този записъ Д. Георговъ остава *мѣнителнично* залъженъ спрѣмо носителя на записа; заради това първото касаторово оплакване е неоснователно. Независимо отъ горѣизложеното, въ дадения случай въпросниятъ записъ е билъ протестиранъ и протестътъ е извършенъ правилно, а за несъобщението на Георгова — сждътъ е констатиралъ, че се дължи на обстоятелството, че по него врѣме Георговъ е отсжтствувалъ врѣменно отъ постоянното си мѣстожителство. Та и на това основание първото касаторово оплакване се явява неоснователно; 2) чл. 566 отъ Търговския законъ гласи, че „заличенитѣ джира се считатъ като ненаписани, когато се касае до доказването на собствеността“. Въ дадения случай джиратъ на К. Досевъ, направенъ върху въпросната полица е заличенъ. Слѣдователно, К. Досевъ е прѣстаналъ да бжде собственикъ на полицата. Толкозъ повече, че легалната презумция, която създава цитирания чл. 566, въ дадения случай съ нищо не е била оборена. Заради това второто и четвъртото касаторови оплаквания се явяватъ неоснователни и 3) прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, къмъ края на послѣдното заседание, Илия Вълчевъ, повѣреникъ на издателя на въпросния записъ на заповѣдь е прѣдложилъ на ищеца слѣдующата рѣшителна клетва: „да се закълне (Никола Владовъ), че дѣйствително е сгаиалъ собственикъ на записа по настоящето дѣло и че дѣйствително е заплатилъ сумата по него, както и че не държи той този записъ за събиране стойностьта му за смѣтка на джиранта Наумъ Георгиевъ“. Тая клетва не е била допус-

Digitized by Google

натата отъ Софийския апелативенъ сждъ, по съображение, че джирото е договоръ за валидностьта на който се изисква писменъ актъ, а съгласно чл. 413 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, клетва не се допуска за доказване на такъвъ договоръ за валидностьта на който се изисква писменъ актъ. Тѣзи съображения на сжда би били на мѣстото си, ако се касаеше въпроса за доказване *сжществуването* на джира. Обаче, такъвъ не е даденіятъ случай. — По настоящето дѣло и двѣтѣ страни признаватъ, че записътъ е джиросанъ върху ищеца Никола Г. Владовъ, па освѣнъ това и отъ самия записъ се вижда, че такъвъ джиръ сжществува. Но спорниятъ въпросъ е билъ за симулацията на това джиро́ (тъй като ако и бланково, но по силата на чл. 539 отъ Търговския законъ то прѣхвърля собственостьта). Отвѣтникътъ е твърдилъ, че въ дѣйствителность джирантътъ Никола Г. Владовъ не е броилъ пари за въпросната полица, а тя му е била прѣхвърлена само за да събере стойностьта ѝ, обстоятелства които могатъ да бждатъ доказвани съ клетва; а сждътъ като не е допусналъ клетвата, нарушилъ е чл. чл. 414 и 413 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство. — Обаче, това нарушение въ дадения случай е несжществено, защото и да се приематъ за установени обстоятелствата за които е прѣдложена клетвата, то пакъ тѣ нѣматъ значение за изхода на дѣлото, тъй като и въ такъвъ случай, по силата на *джира имѣющъ значение за събиране стойностьта на записа,* ищецътъ има право отъ свое име да води процесъ за реализирането му, а отъ друга страна отвѣтникътъ е посочилъ на възраженията, които ще прави на лицето, отъ което ищецътъ държи правата си и е искалъ да докаже тѣзи си възражения *съ свидѣтели,* а именно, че срещу записа пари не сж броени и че той произтича отъ договоръ, който е билъ нарушенъ отъ лицето, отъ което ищецътъ държи правата си; обаче, за доказването на тѣзи обстоятелства, въ дадения случай свидѣтелски показания, сж недопустими отъ закона, защото съ тѣхъ се иска да се оборва съдържанието на писменъ документъ, като прѣди всичко се установи симулацията на причината на задължението, а чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство не допуска съ свидѣтелски показания да се оборва съдържанието на писмени документи, освѣнъ въ изключителнитѣ два случая, прѣдвидени отъ сжщия тоя членъ, но които изключения при даденитѣ обстоятелства тукъ нѣматъ приложение. А щомъ това е така, то и оплакването за недопуснатата рѣшителна клетва се явява неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Георги Георговъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 9 юлий 1903 год., подъ № 116, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 17 — (33) — 3 февруарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующи-членъ, А.М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 17 януарий т. г. *гражданско дѣло № 162, по описа за 1902 год., на Богданъ х. Калчевъ и на братя Дрѣнски, отъ гр. Пловдивъ, съ Ана М. Иличъ, лично и като настойница на малолѣтната си дъщеря, и съ фирмата Стефанъ и Христо Иличъ въ Цариградъ, за 7327 л. и 70 ст. златни.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Б. х. Калчевъ и братя Дрѣнски се яви адвоката Ст. Радановъ, а отъ страна на Хр. Иличъ — адвоката Т. Тодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Богданъ х. Калчевъ и братя Дрѣнски, отъ гр. Пловдивъ, съ исково прошение отъ 11 декемврий 1900 год., подадено до Пловдивския окржженъ сждъ, заявили искъ за 7327 лева и 70 ст. златни, по записъ, срещу Ана Мих. Иличъ, лично и като настойница на малолѣтното си дѣте Елисавета, отъ сѫщия градъ, австрийска поданица и противъ търговската фирма Стефанъ и Хр. Иличъ, съ мѣстожителство въ Цариградъ, въ лицето на Хр. Иличъ. Окржжниятъ сждъ съ рѣшението си № 232, отъ 1 юний 1901 год., осждилъ Ана Мих. Иличъ, като настойница на малолѣтната си дъщеря Елисавета, да заплати отъ наслѣдството на покойния си съпругъ Михаилъ Иличъ — на Богданъ х. Калчевъ и братя Дрѣнски 7327 лева и 70 ст. златни съ лихвата имъ по 10 % годишно и сждебнитѣ разноски. Сѫщиятъ искъ — отъ 7327 л. и 70 ст. златни, прѣдявенъ лично противъ Ана М. Иличъ, както и противъ търговската фирма „Ст. Хр. Иличъ“, въ лицето на Хр. Иличъ, отхвърлилъ, като неоснователенъ. По апелативна жалба на ищцитѣ, дѣлото било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищцитѣ искатъ да се осжди малолѣтната Елисавета, наслѣдница на Михаилъ Иличъ и търговската фирма „Ст. и Хр. Иличъ“ да имъ заплатятъ солидарно 7327 лева и 70 ст. златни, остатъкъ отъ гарантирана текуща смѣтка въ Българската народна банка отъ 20.000 лева златни на Мих. Иличъ, който остатъкъ заплатили на послѣдната; че отъ прѣдставения по дѣлото записъ № 276, отъ 11 априлъ 1894 год., се установява, че е билъ открытъ на Мих. Иличъ отъ Българската народна банка кредитъ въ специяльна текуща смѣтка на 20.000 лева златни, а ищцитѣ солидарно сѫ поржчителствували за въпросната сума; а отъ текущата смѣтка, сѫщо приложена при дѣлото, се установява, че ищцитѣ сѫ заплатили за смѣтка на Мих. Иличъ 7327 лева и 70 ст. златни на Българската народна банка; слѣдователно, искътъ въ случая по отношение къмъ Мих. Иличъ напълно е доказанъ и като такъвъ, трѣбва да се приеме, като се осжди въпросната отвѣтница да заплати на ищцитѣ исковата сума заедно съ лихвата ѝ по 10 % годишно начиная отъ 30 октомврий 1898 год. до изплащането ѝ. Обаче, сѫщиятъ този искъ не може да се уважи по отношение къмъ фирмата „Ст. и Хр. Иличъ, защото искътъ е насоченъ къмъ послѣдната, а пъкъ отъ прѣдставения по дѣлото прѣписъ отъ рѣшението отъ 10 октомврий 1898 год., се вижда, че тя е била обявена за несъстоятелна, слѣдователно, щомъ тя не сѫществува, не може и да бѫде теглена

Digitized by Google

на сждъ и отъ ищцитѣ. Сжщо е неприемливо и искането на ищцитѣ за да се отмѣни обжалваното отъ тѣхъ рѣшение по отношение на сждебнитѣ разноски и адвокатско право присждени на Ана Мих. Иличъ, защото още въ първата инстанция си намалили иска, лично до нея, като сж искали да се осжди не лично, а отъ имотитѣ на покойния ѝ съпругъ, когато както се установява отъ прѣдставеното по дѣлото свидѣтелство отъ 5 февруарий 1901 год., издадено отъ австрийското консулство, речената Ана се ползува само отъ $^1/_4$ отъ наслѣдството на мжжа си, а пъкъ отъ протокола отъ 1 юний 1901 год., се установява, че ищцитѣ сж искали осжждането ѝ да отговаря въ размѣра на това, което е получила, при всичко, че сж знаяли, че тя нищо не получава; слѣдователно, никакво намаление отъ ищцитѣ не е било направено, та правилно сж осждени на въпроснитѣ разноски; че страната която губи процеса плаща и сждебнитѣ разноски", — съ рѣшението си № 497, отъ 3 януарий 1902 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Това рѣшение Богданъ х. Калчевъ и братя Дрѣнски обтжжили прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 809 § 2 отъ Търговския законъ, защото извратилъ съдържанието на рѣшението на Цариградското сждилище съ дата 10 октомврий 1898 год., като казва че фирмата „Стефанъ и Хр. Иличъ" е обявена въ несъстоятелность, когато отъ рѣшението се вижда, че сж обявени въ несъстоятелность „търговцитѣ Стефанъ и Хр. Иличъ" и защото лнчната несъстоятелность на съдружницитѣ не влѣче слѣдъ себе несъстоятелностьта на съдружницитѣ; 2) чл. 1210 отъ Гражданското сждопроизводство, защото далъ сила и значение на едно рѣшение издадено отъ единъ чюждестраненъ сждъ, по което тѣ не сж взели участие и безъ да е било искано за това разрѣшение съ опрѣдѣление отъ сждилищата въ Княжеството; 3) чл. 1217 отъ Гражданското сждопроизводство, защото далъ сила и значение на въпросното рѣшение чуждестранно, съ което се разрѣшава собственостьта върху недвижими имоти, находящи се въ Княжеството; 4) чл. чл. 199, 200 и 204 отъ Отоманския търговски законъ и чл. 704 отъ нашия Търговски законъ, защото далъ сила и значение на чуждестранното рѣшение, което утвърждава единъ конкордатъ при който не сж спазени най-необходимитѣ съобщения за прѣдизвѣстяване на кредиторитѣ; 5) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ всичкитѣ имъ доводи за силата и значението на въпросното рѣшение; 6) чл. 13 отъ Отоманския търговски законъ, въ свързка съ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не уважилъ искътъ имъ срещу съдружието, макаръ и да има единъ солидаренъ длъжникъ, който отговаря за дълговетѣ на съдружението, и 7) чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство, защото присждилъ и на двѣтѣ страни отвѣтници по дѣлото, сждебни разноски напълно, а не по наполовина.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) въ приложения при дѣлото на Пловдивския окрж-

Digitized by Google

женъ сждъ актъ на Цариградското турско сждилище съ дата 20 ребюлъ-ахиръ 1317 г. и 16 августъ 1899 год., съ който е утвърденъ станалиятъ конкордатъ по несъстоятелностьта на „Стефанъ и Христо Иличъ“ се казва, че сж обявени въ несъстоятезность Стефанъ и Христо Иличъ, безъ да се обозначава да ли фирмата е обявена въ несъстоятелность или съдружницитѣ лично. При тази неясность въ акта, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, като сждъ по сжщество, е ималъ право да признае, че е обявена въ несъстоятелность фирмата, а не Стефанъ и Христо Иличъ лично, защото по закона сждътъ по сжщество оцѣнява доказателствата по дѣлото. Поради това, първото оплакване на касаторитѣ, че сждътъ извратилъ съдържанието на рѣшението на Цариградското сждилище отъ 10 октомврий 1898 год., ее явява неоснователно; 2) чл. 1210 отъ Гражданското сждопроизводство, има прѣдъ видъ случаитѣ, когато се иска привеждане въ изпълнение въ Княжеството на едно рѣшение издадено отъ единъ чуждестраненъ сждъ и за който случай е нуждно да се разрѣши това съ опрѣдѣление отъ нашитѣ сждилища. По това дѣло обаче, въпросътъ се касае не до изпълнение на едно чуждестранно рѣшение, а до вземане като доказателство единъ актъ отъ Цариградското сждилище, съ който се утвърждава единъ конкордатъ по една несъстоятелность. Независимо отъ това, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ правилно е далъ сила и значение на този актъ, тъй като съгласно чл. 801 отъ нашия Търговски законъ и чл. 223 отъ Турския търговски законъ конкордатътъ е задължителенъ и за кредиторитѣ въ странство. Това като е така, тази задължителность и за нашитѣ поданици на конкордата, сключенъ въ странство, изключава възможностьта за да се приспособятъ въ случая правилата изложени въ глава IX отъ Гражданското сждопроизводство. Отъ казаното слѣдва да се приеме че и второто оплакване на касатора за нарушението на чл. 1210 отъ Гражданското сждопроизводство, е неоснователно; 3) оплакването на касаторитѣ за нарушението на чл. 1217 отъ Гражданското сждопроизводство, е тъй сжщо неоснователно, защото отъ въпросния актъ на Цариградското сждилище не се вижда да е разрѣшаванъ споръ за недвижими имоти, а просто се утвърждава станалиятъ конкордатъ по несъстоятелностьта на Стефанъ и Христо Иличъ въ Цариградъ; 4) отъ даннитѣ по дѣлото не се констатира щото касаторитѣ да сж прѣдставили прѣдъ сжда доказателства, че при утвърдяването на казания конкордадъ не сж биде спазени прѣписанитѣ отъ Търговския законъ формалности за прѣдизвѣстяване на кредиторитѣ, а напротивъ въ самия актъ по конкордата е споменато отъ дѣловодителя, че кредиторитѣ сж биле поканени чрѣзъ вѣстницитѣ да се явятъ и обсждятъ въпроса за конкордата. Прѣдъ видъ на това и четвъртото оплакване на касаторитѣ, че сждътъ далъ сила и значиние на чуждестранното рѣшение което утвърждава единъ конкордатъ, при който не сж спазени необходимитѣ съобщения за прѣдизвѣстяване на кредиторитѣ, е оплаване неоснователно; 5) обстоятелството, че сждътъ не е обсждилъ доводитѣ на касаторитѣ относително силата или значението на акта по конкордата издаденъ отъ Цариградското сждилище, нѣма сжществено значение по дѣлото, щомъ, както се каза по-горѣ, сждътъ правилно е приелъ като доказателство този актъ. Заради това и петото оплакване на касаторитѣ за нарушението

Digitized by Google

на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизведство, се явява тоже неоснователно; 6) оплакването на сжщитѣ, че сждътъ не уважилъ иска имъ срещу съдружието, макаръ и да има единъ солидаренъ длъжникъ, който отговаря за дълговетѣ на съдружието, е не по-малко неоснователно, тъй като отъ даннитѣ по дѣлото не се вижда щото касаторитѣ да сж искали личното осжждане на Христо Иличъ, а сждътъ не е могалъ да присжди нѣщо неискано, и 7) оплакването на сжщитѣ, че сждътъ присждилъ и на двѣтѣ страни отвѣтници по дѣлото, сждебнитѣ разноски напълно, а не наполовина, не се оправдава отъ фактическа страна, понеже въ втората инстанция апелативниятъ сждъ е присждилъ сждебни и за водене на дѣлото разноски само на Христо Иличъ и то съгласно тарифата въ Закона за адвокатитѣ, а за размѣра на адвокатското възнаграждение, присждено отъ Пловдивския окржженъ сждъ на Ана М. Иличъ и на Христо Иличъ, не сж правили въпросъ прѣдъ втората инстанция и за това не могатъ да се оплакватъ по него за пръвъ пжть прѣдъ Върховния касационенъ сждъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Богданъ х. Качевъ и Братя Дрѣнски, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 3 януарий 1902 год., № 497, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 18 — (35) — 3 февруаий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павлевъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кировъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 531, по описа за 1903 год., на Димитъръ Илиевъ, отъ с. Бѣляковецъ, Търновско, съ държавното съкровище, за 890 лева, по записъ, съ лихвата имъ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на хазната яви се държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба, постжпила у Търновския околийски мирови сждия на 24 януарий 1898 год., Търновскиятъ окржженъ управитель завелъ искъ противъ Димитъръ Илиевъ Добревъ, отъ с. Бѣляковецъ, за 890 лева. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 14 мартъ 1898 год., № 212, уважилъ иска. Това рѣшение Димитъръ Илиевъ Добревъ обтжжилъ прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 4 октомврий 1901 год., № 326, отмѣнилъ рѣшението на мировия сждия и отхвърлилъ като неоснователенъ иска на държавното съкровище. Търновскиятъ държавенъ адвокатъ обтжжилъ рѣшението на окржжния сждъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото приелъ, че при обстоятелствата при които се намира дѣлото, окржжниятъ управитель не е ималъ право да изисква сумата за която е издаденъ записа. Върховниятъ касационенъ

Digitized by Google

сждъ, съ рѣшението си отъ 5 ноември 1902 год., № 459, призналъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ въ Търновския окржженъ сждъ. Тоя послѣдниятъ като разгледалъ дѣлото въ присжтствието на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „че Държавата иска да се осжди Димитъръ Илиевъ Добревъ да ѝ заплати 890 лева, лихвитѣ и разноскитѣ, като основава иска си на записъ съ дата 24 юлий 1896 год., въ който той се задължилъ да изплати горната сума, понеже билъ задържалъ такава сума отъ разни правителствени даждия въ качеството си на кметъ на Бѣляковската община; че отвѣтникътъ възразява, че окржжниятъ управитель нѣма право да сключва подобни записи съ частни лица; обаче, това възражение по силата на чл. 18 отъ Закона за окржжнитѣ управители и околийски началници, споредъ който членъ окржжниятъ управитель трѣбва да бди за интереситѣ на Държавата спрѣмо когото и да било и съгласно касационното рѣшение № 459/1902 год., по това сжщо дѣло, е неоснователно; че отвѣтникътъ прави още едно възражение състоящо се въ безпричинността на записа. Това възражение по силата на чл. 26 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, подлежи да бжде доказано отъ него; че за да докаже отвѣтникътъ че той като е билъ кметъ въ с. Беляковецъ прѣзъ годинитѣ 1879—1880 и 1882—1887, всички държавни даждия сж биле събрани и внесени на Държавата, а слѣдователно нищо той не дължи, понеже не е задържалъ въ себе си, а съ това да докаже невалидността на записа на 11 юний 1898 год., е поискалъ да се назначи сждебна комисия която да му прѣгледа смѣткитѣ; че отъ протокола на сждебната комисия отъ 4 януарий 1901 год., става явно, какво точна смѣтка за прихода на даждията и внисането имъ въ ковчежничеството за цѣлото врѣме, прѣзъ което е кметствувалъ отвѣтникътъ, не можела да се направи, защото за 1879—1880 год. отвѣтникътъ прѣдъ комисията не прѣдставилъ никакви оправдателни документи, а за такива прѣдставилъ — рабоши по които комисията нищо не разбра; че комисията излагала, че е било невъзможно да не сжществуватъ квитанционни книги, понеже имало издадени за 1882 год. ковчежнически квитанции; че прѣдставеното удостовѣрение № 1204, издадено отъ Търновския държавенъ контрольоръ за че отвѣтникътъ прѣзъ 1882—1887 год. билъ внесалъ въ хазната 69.988 лева и 40 ст., не може да оправдае отвѣтника, защото за 1879—1880 год. нѣма никакви данни, а освѣнъ това споредъ заключението на комисията не може да бжде провѣрена точно смѣтката даже и за 1882—1887 год., по причина, че липсватъ нѣкои книжа и много листове отъ книжата които биле на лице; че щомъ отвѣтникътъ не доказва, че той въ битността си на кметъ не е задържалъ държавни суми, то възражението му е неоснователно; че неоснователността на възражението още повече се вижда отъ прѣдставения актъ отъ 15 февруарий 1891 год., на една комисия, по прѣглеждането на смѣткитѣ на отвѣтника за врѣмето отъ 1884 год. до послѣдното му стояне за кметъ, той задържалъ у себе си 247 лева и 55 ст. събрани даждия; че щомъ отвѣтникътъ е издалъ записа за срещу задържанитѣ отъ него държавни даждия, а прѣдъ сжда не установява, че такива не е задържалъ, то слѣдва да се счете че записътъ е редовно издаденъ и неуборенъ,

Digitized by Google

а като тъй исъть да бжде уваженъ; че тъй като сждията е разрѣшилъ дѣлото въ сжщата смисъль, то рѣшението му подлежи де се потвърди,"— съ рѣшението си отъ 7 мартъ 1903 год., № 100, потвърдилъ рѣшението на мировря сждия. — Това рѣшение Димитъръ Илиевъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационене сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. 107 и ал. 2 отъ чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство, защото фактически се доказало, че самопризнанието му въ записа за задържани у него пари отъ даждия било сторено по погрѣшка въ факта и той го билъ оттеглилъ въ сждебното заседание, и 2) чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, че не било доказано, че еквивалента на записа билъ задържанъ у него и не се намиралъ у него, както се виждало отъ официялнитѣ документи. —

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на хазната и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото както и отъ съображенията на потжженото рѣшение става явно, че прѣдъ сжда по сжщество касаторътъ не е могалъ да докаже, че записътъ е билъ изданъ по погрѣшка, напротивъ на сждътъ сж биле прѣдставени отъ другата страна документи (актъ съ дата 15 февруарий 1891 год. на комисията по прѣглеждане смѣткитѣ на касатора за врѣме отъ 1884 год. до послѣдното му стояне за кметъ), отъ която се вижда, че е задържалъ (касатора) у себе събрани даждия. Освѣнъ това, назначена е била по искането на касатора сждебна комисия прѣдъ която пакъ не могалъ касаторътъ да докаже, че не сж отстанали у него държавни пари.. При такова положение оплакваното на касатора за нарушение на чл. 107 и ал. 2 на чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство, е неоснователно; 2) каза се по-горѣ, че отъ прѣдставенитѣ книжа по прѣглеждането на смѣткитѣ на касатора, комисията е дошла до заключение, че пари държавни у касатора сж останали и за това е билъ принуденъ да издаде записъ на окржжния управитель, който е завелъ дѣлото, като прѣдставитель на държавното съкровище, за интереситѣ на което той е длъженъ да се грижи по силата на чл. 18 отъ Закона за окржжнитѣ управители, отъ което слѣдва, че и второто оплакване на касатора е неоснователно.

На основание изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Димитъръ Илиевъ, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ отъ 7 мартъ 1903 год., № 100, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.—

Digitized by Google

№ 19 — (37) — 5 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на дзадесеть и втори януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 20 януарий т. г. *гражданско дѣло № 24, по описа за 1903 год., на Стояновъ, Върбеновъ и С-ие, отъ гр. Плѣвенъ, съ държавното съкровище, за 1088 лева и 85 ст.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Стояновъ, Върбеновъ и С-ие яви се адвокатътъ Ал. Радевъ, а отъ страна на хазната — държавниятъ адвокатъ — Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба, подадена до Свищовския окржженъ сждъ на 2 априлъ 1899 г., Стояновъ, Върбеновъ и С-ие, отъ гр. Плѣвенъ, заявили искъ противъ държавното съкровище за 1088 лв. и 85 ст. златни. Окржжниятъ сждъ съ рѣшението си отъ 19 септемврий 1900 год., № 203, отхвърлилъ иска на ищцитѣ, като неоснователенъ. По апелативна жалба на Стояновъ, Върбеновъ и С-ие дѣлото е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Стояновъ, Върбеновъ и С-ие основаватъ своя искъ на това, че по постановление на Никополската митница отъ 12 февруарий 1897 год., подъ № 90, било събрано отъ тѣхъ на 28 априлъ сжщата година, чрѣзъ надлежния сждебенъ приставъ 1088 лева и 85 ст. златни. Тази сума имъ била взета за допълнително мито по вносната имъ декларация отъ 25 ноемврий 1894 год., № 701/955. Обаче, тѣ не биле длъжни да плащатъ допълнително мито, защото наистина, въ декларацията си тѣ обявили тежестьта на дървения материялъ 361.500 килограма, но когато материялътъ се провѣрилъ и прѣтеглилъ отъ митницата, той излѣзалъ 233.398 килограма, а върху послѣдната тежесть тѣ биле платили митото. Този искъ на Стояновъ, Върбеновъ и С-ие е неоснователенъ. Съ постановление отъ 20 септемврий 1896 год., подъ № 2416, Върховната смѣтна палата е намѣрила, че по вносната декларация на ищцитѣ отъ 25 ноемврий 1894 год., подъ № 701/955, Никополската митница е трѣбвало да събере, освѣнъ събраното вече мито още 1088 лева и 85 ст. златни. Значи, по погрѣшка Никополската митница не е събрала отъ ищцитѣ 1088 лева и 85 ст. златни мито. А споредъ чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, Никополската митница има право да иска отъ ищцитѣ това мито и като го е събрала отъ тѣхъ тя, митницата правилно е дѣйствувала. Ищцитѣ възразяватъ, че споредъ чл. 87 отъ Закона за митницитѣ, тѣ биле длъжни да заплатятъ мито само за тежестьта указана при тегленето отъ митницата, а не за тази обявена въ вносната декларация; за разликата тѣ можали да бждатъ само глобени въ размѣръ на 200 лева. Отъ друга страна, за сумата 1088 лева и 85 ст. златни, трѣбвало да отговаря оцѣнителътъ при Никополската митница, защото по погрѣшка не отбѣлѣзалъ въ декларацията причинитѣ за разликата между обявената и намѣрената тежесть. Тѣзи възражения на ищцитѣ сж неоснователни. Споредъ послѣдната алинея на споменатия чл. 87 отъ Закона за митницитѣ, освѣнъ глобата взема се и мито върху обявената тежесть. А щомъ Никополската митница не е събрала отъ ищцитѣ мито върху обявената тежесть, а само върху намѣ-

Digitized by Google

рената, то тя, както се каза по-горѣ, погрѣшно е дѣйствувала и има право на основание чл. 106 да изправи погрѣшката си. Оцѣнителътъ при митницата ще отговаря само тогава за несъбраното мито, когато митницата нѣма възможность да го събере отъ ищцитѣ. Колкото за причинитѣ на разликата между обявената и намѣрената тежесть на оцѣнителя при митницата е трѣбвало да ги окаже, а самитѣ ищци ако тѣ сж искали да се освободатъ отъ глобата и за плащането мито върху обявената тежесть (чл. 87 алинея послѣдна отъ Закона за митницитѣ). Страната която губи процеса плаща и сждебнитѣ разноски — чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство и приложение II къмъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ," — съ рѣшението си № 142, отъ 18 юний 1902 год., потвърдилъ рѣшението на окржжния сждъ. — Срещу това рѣшение Стояновъ, Върбевъ и С-ие подаватъ въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплакватъ за нарушение: 1) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 87 п. *е* и 106 отъ Закона за митницитѣ, защото като призналъ, че тѣ сж длъжни да заплатятъ исканата сума, наложилъ имъ наказание безъ да констатира, че умишлено сж извършили прѣстжпно дѣяние; 2) чл. 87 буква *в* и ал. 2 отъ Закона за митницитѣ, въ свръзка съ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото: а) неправилно квалифициралъ тъй нареченото нарушение на Закона за митницитѣ, като не призналъ, че то подхожда подъ буква *в* на чл. 87 отъ този законъ, понеже то съставлява разлика въ количеството на обявената стока въ по-малко отъ намѣреното при прѣглеждане, и б) вслѣдствие на тази неправилно квалификация не приложилъ ал. 2 на буква *в* отъ чл. 87 отъ Закона за митницитѣ, щомъ не е имало постановление за тройно мито, и 3) че апелативниятъ сждъ неправилно имъ възложилъ задължението да укажатъ върху декларацията причинитѣ на разликата въ количеството.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Ал. Радевъ, повѣреникъ на касаторитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакванията неоснователни, взе въ съображение: 1) първото оплакване на касаторитѣ, че сждътъ като призналъ, че тѣ сж длъжни да заплатятъ исканата сума, наложилъ имъ наказание, безъ да констатира, че умишлено сж извършили прѣстжпно дѣяние, е оплакване неоснователно, тъй като взетата отъ касаторитѣ сума отъ 1088 лева и 85 ст. е събрана отъ тѣхъ на основание чл. чл. 87 п. *е* и 106 отъ Закона за митницитѣ, като мито върху необложенитѣ 128.192 килограма дърва, а не като глоба или наказание, 2) отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че ищцитѣ сж твърдили, че тѣ обявили въ декларацията дървения си материялъ, който сж прѣкарали прѣзъ Никополската митница е съ 361.500 килограма, а когато митницата го провѣрила, материялътъ дошелъ 233.398 килограма, за който тѣ биле заплатили надлежното мито и че за останалитѣ 128.192 килограма които тѣ погрѣшно обявили въ повече, митницата неправилно била досъбрала отъ тѣхъ сумата 1088 лева и 85 ст., понеже по Закона трѣбвало да се плати мито само за дѣйствителната тежесть. Това твърдение на ищцовата страна не се оправдава отъ точка зрѣние на закона, защото споредъ чл. чл. 80 и 81 отъ Закона за митницитѣ, обявителътъ по никакъвъ начинъ не може

Digitized by Google

да намалява нѣщо въ подадената декларация, ако прѣдварително не е заявилъ за това и то прѣди да се заригиструва декларацията, а поправяне грѣшки за числото на колетитѣ не се допуща по никой начинъ, а декларациитѣ веднажъ записани въ отредената книга, не могатъ по никой начинъ да се унищожатъ. Отъ това явно става, че обезмитяването на стокитѣ въ митницата се извършва възъ основание декларацията и че митото се взема върху показаната тежесть въ декларацията, макаръ при провѣрката обявената тежесть ла се е оказала въ по-малко; че това е така, се вижда отъ съдържанието на чл. 87 ал. 1 и п. *е* отъ Закона за митницитѣ, въ който се казва, че разликитѣ които се окажатъ между обявенитѣ стоки въ декларацията и намѣренитѣ при прѣглеждането, съставляватъ нарушения и влѣкатъ наказания: ако се намѣрятъ по-малко колети отъ обявенитѣ въ декларацията, то обявителитѣ се наказватъ съ 200 лева глоба за всѣкой колетъ, който липсва и надлежното мито. Въ случая Русенскиятъ апелативенъ сждъ правилно е подвелъ нарушението подъ п. *е* на чл. 87 отъ Закона за митницитѣ, а не подъ п. *в*, защото п. *е* се отнася за случая, когато се намѣрятъ по-малко колети отъ обявенитѣ въ декларацията, както е случая по дѣлото, а п. *в* прѣдвижда случая когато стокитѣ сж обявени въ по-малко количество отъ дѣйствителното. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че и второто оплакване на касаторитѣ за нарушението на чл. 87 буква *в* ал. 2 отъ Закона за митницитѣ, е неоснователно, и 3) оплакването на сжщитѣ, че сждътъ неправилно имъ възложилъ задължението да укажатъ върху декларацията причинитѣ на разликата въ количеството, е тъй сжщо неоснователно, защото отъ съдържанието на ал. 2 на п. *е* отъ чл. 87 отъ Закона за митницитѣ, се вижда, че товарътъ на доказателствата относително причинитѣ на разликата въ количеството се пада на обявителитѣ, а не на митнишкия чиновникъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Стояновъ, Върбеновъ и С-ие, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 18 юний 1902 г., № 142, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 20 — (39) — 3 февруарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 233, по описа за 1903 год., на Старозагорския окржженъ управитель, съ Иванъ Т. Бандарналиевъ, житель отъ гр. Чирпанъ, за 190 лева, зледно съ лихвата имъ, произходящи отъ учителска заплата.* — Въ сждебното заседание отъ страна на хазната се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Старозагорскиятъ градски мирови сждия възъ основание исковата молба на Иванъ Кутевъ, повѣреникъ на Ив. Т. Бандарналиевъ, отъ гр. Чирпанъ, подаденъ противъ държав-

Digitized by Google

ното съкровище, въ лицето на Старозагорския окржженъ управитель, за 190 лева, произходящи отъ учителска заплата, — съ рѣшението си отъ 13 декемврий 1902 год., № 1432, осждилъ държавното съкровище да заплати на ищеца исковата сума, лихвитѣ и сждебнитѣ разноски. Старозагорскиятъ окржженъ управитель останалъ недоволенъ отъ това рѣшение и подалъ възивна жалба въ Старозагорския окржженъ сждъ, който, като изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че отъ прѣдставенитѣ къмъ първостепенното дѣло книжа, а именно: а) отъ протокола съ дата 24 юний 1900 год., № 21, и б) отъ протокола съ дата 14 августъ 1900 год., подъ № 28, се вижда, че Ив. Бандарналиевъ, отъ с. Любеново, е билъ учитель въ с. Любеново прѣзъ учебната 1899—1900 г., уволненъ отъ 1 юлий 1900 год. и назначенъ отъ 1 септемврий 1900 г. отново за учитель; че сждътъ приема тия документи за доказателство, отъ които се установява прѣдъ сжда факта, че той Ив. Бандарналиевъ е свършилъ учебната година и изпълнилъ онова задължение, съ което е билъ и натоваренъ да върши по десятъка, както това се вижда и отъ свидѣтелствата (удостовѣренията) издадени отъ Любеновското селско общинско управление отъ 20 юлий 1900 год. и 14 юний 1901 год., подъ № № 314 и 219; 2) щомъ първоначалниятъ ищецъ е изпълнилъ своитѣ задължения които му сж биле възложени като учитель, то неговото уволнение се явява неоснователно и противозаконно и въ случая Държавата слѣдва да му повърне сумата която му се слѣдва за заплата прѣзъ мѣсецитѣ юлий и августъ 1900 година. Дѣйствително, къмъ дѣлото нѣма доказателства, отъ които да се вижда каква е била годишната заплата на Ив. Бандарналиевъ, но понеже отъ отвѣтната страна не се оспорва твърдението на ищеца, че годишната му заплата е била 1140 лева, то сждътъ приема това твърдение за основателно, а щомъ това е така, рѣшението на мировия сждия съ явява правилно и основателно и като такава слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба на Старозагорския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, се явява неоснователна и като такава слѣдва да се остави безъ послѣдствие; 3) възражението на апелатора, какво правителството е имало право да уволни ищеца, защото е напусналъ службата си, е неоснователно и като такава слѣдва да се остави безъ послѣдствие, защото отъ всичкитѣ книжа по първостепенното дѣло се вижда, че той не е напущалъ службата си, а напротивъ е извършилъ всичката оная работа която му е била възложена, и 4) страната която губи процеса, длъжна е да заплати на противната страна всичкитѣ разноски по дѣлото, ако тази послѣдната ги поиска“, — съ рѣшението си № 139, отъ 1 априлъ 1903 год., потвърдилъ рѣшението намировия сждия.—Това рѣшение Старозагорскиятъ окржженъ управитель обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. чл. 107 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже ищецътъ е билъ уволненъ отъ длъжностьта си, защото напусналъ работата си, както се виждало отъ удостовѣрението № 219, отъ 10 юний 1901 год., а началството може да го уволнява по силата на чл. чл. 83 и 84 отъ Закона за народното просвѣщение и чл. 18 отъ Закона за земнитѣ произведения, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото трѣбвало да се отхвърли

Digitized by Google

искътъ, като недоказанъ, понеже ищецътъ не билъ доказалъ, а държавниятъ адвокатъ е отричалъ, че годишната заплата на ищеца е била лева 1140.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на Държавата и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ приложеното при първостепенното дѣло писмо на инспектора на Чирпанската учебна околия съ дата 15 юлий 1900 год., се вижда, че окржжниятъ учебенъ съвѣтъ е уволнилъ отъ длъжностьта учителя Ив. Т. Бандарналиевъ, поради произволно напускане работата по дѣсятъка. Понеже ищецътъ по дѣлото билъ си завършилъ учебната година, а слѣдъ това работилъ е и по събирането на дѣсятъка, то заявилъ е прѣдъ мировия сждия искъ за да си дири двамѣсечната си заплата, като за подкрѣпление на иска си е прѣдставилъ удостовѣрения подъ №№ 314, отъ 20 юлий 1900 год. и 219 отъ 14 юний 1901 год., отъ които се вижда, че той е вършилъ всичко, каквото му е било възлагано по прибирането на десятъка. Сждътъ катоималъ прѣдъ видъ, че причината за уволнението на ищеца е билъ десятъка, а той — ищецътъ е прѣдставилъ доказателства, че е работилъ по събирането на десятъка, то и първата и втората инстанции сж рѣшили дѣлото въ полза на ищеца. Дѣйствително, по чл. чл. 83 и 84 отъ Закона за народното просвѣщение, министерството има право въ извѣстни случаи да уволнява, но въ дадения случай отвѣтникътъ по дѣлото е посочилъ на причината дѣсятъка, а ищецътъ доказалъ, че е работилъ по дѣсятъка, а щомъ е работилъ, то трѣбва и да получи заплатата си. Отъ казаното слѣдва, че първото оплакване е неоснователно, и 2) неоснователно е и второто оплакване на касатора за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като касаторътъ не е доказалъ, че годишната заплата на ищеца не е била 1140 лева. Въ втората инстанция въпросъ за размѣра на заплатата не е ставалъ, а въ дѣлото има удостовѣрение, че заплатата на учителя е била 1140 лева годишно.

На основание изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Старозагорския окржженъ управитель, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 10 априлъ 1903 год., № 139, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 21 — (42) — 5 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и втори януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ. членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 252, по описа за 1903 год., на Кмета на с. Орѣховица, Старозагорска околия, съ Държавното съкровище, за 126 лева и 10 стотинки.* — Въ заседанието се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Старозагорскиятъ държавенъ адвокатъ, съ искова молба отъ 5 януарий 1901 год. до Старозагорския

Digitized by Google

околийски мирови сѫдия, молилъ да се призове Орѣховската селска община въ лицето на кмета ѝ и го осѫди да заплати на Държавата 126 л. и 10 ст. съ разоскитѣ по дѣлото, която сума била събрана отъ продажба на конфискуванъ държавенъ материялъ. Старозагорскиятъ околийски мирови сѫдия уважилъ иска. По апелатовна жалба на Орѣховската селска община, дѣлото е било разгледано и отъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Старозагорскиятъ районенъ държавенъ адвокатъ искалъ да се осѫди Орѣховската селска община въ лицето на кмета ѝ да заплати на държавното съкровище 126 лева и 10 ст., събрани отъ продажбата на дървенъ материялъ конфискуванъ, както и разноскитѣ по дѣлото, и 2) отъ акта, съставенъ на 24 юлий 1900 год. отъ горския старши стражаръ Георги Дѣяновъ, напълно е констатирано, че прѣдметниятъ дървенъ материялъ, който е билъ продаденъ, е билъ конфискуванъ по нарушение Закона за горитѣ и че кметътъ на Орѣховската селска община отказалъ да изплати на държавното съкровище получената отъ продажбата на този дървенъ материялъ сума, а я вписалъ на приходъ на общината, която той прѣдставлява и понеже тѣзи фактове съ нищо не се обориха отъ възивника, то слѣдва да се приеме, че тѣ сѫ съвършено вѣрни, а щомъ е така, що е констатирано че този дървенъ материялъ е билъ конфискуванъ по нарушение Закона за горитѣ, че билъ продаденъ на публиченъ търгъ и събраната отъ него сума била внесена на приходъ на Орѣховската селска община, то искътъ на възиваемия — Старозагорскиятъ районенъ държавенъ адвокатъ, съ явява съгласно § 110 отъ Правилника за приспособлението Закона за горитѣ правиленъ и като такъвъ слѣдва да се уважи, а подадената противъ него апелативна жалба се остави безъ послѣдствие, като неоснователна. А пъкъ въ такъвъ случай, щомъ апелативната жалба е неоснователна, то станалитѣ по дѣлото разноски слѣдва да се оставятъ въ тежестъ на възивника“, — съ рѣшението си отъ 9 ноември 1901 г., № 553, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Това рѣшение кметътъ на с. Орѣховица, Старозагорска околия, обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационене сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. 39 забѣлѣжки I и II отъ Закона за горитѣ и чл. чл. 80 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото далъ значение на акта съ дата 24 юлий 1900 год. и защото призналъ, че обезщетението трѣбва да се заплати на държавното съкровище когато не било доказано, че дървата сѫ биле сѣчени отъ държавната гора, съ което е далъ прѣвратно тълкуване на чл. 110 отъ Правилника за приспособление Закона за горитѣ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на хазната и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ акта съ дата 24 юлий 1900 год. се е констатирало, че дървениятъ материялъ е билъ конфискуванъ по нарушение Закона за горитѣ, продаденъ билъ отъ кметството на Орѣховската селса община и паритѣ внесени въ общинската каса. Слѣдъ като сѫ биле установени тѣзи обстоятелства, споръ се е появилъ мѣжду странитѣ: ако дървениятъ материялъ е билъ сѣченъ отъ общински участъкъ, трѣбва ли сумата получена отъ конфискувания материялъ да постѫпи въ държавната каса или общинската? — Общината не

Digitized by Google

е прѣдставила доказателства, че дървениятъ материялъ е сѣченъ отъ общински участъкъ, но и да бѣше това доказано, то пакъ сумата отъ конфискацията трѣбва да постжпи въ държавното съкровище, както това се вижда отъ чл. 49 отъ Закона за горитѣ (указъ отъ 21 мартъ 1897 год. подъ № 33), гдѣто е казано: „дървениятъ материялъ се продава за въ полза на държавното съкровище". Отъ казаното слѣдва, че оплакването на касатора е неоснователно и заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на кмета на с. Орѣховица, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 9 ноември 1901 год., № 553, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие. —

№ 22 — (44) — 5 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и втори януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павлевъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 295, по описа за 1903 год., на Русенския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Цочо Недковъ и синове, отъ гр. Русе, за 954 лева и 95 стотинки.* — Въ сждебното заседание отъ страна на държавното съкровище яви се държавниятъ адвокатъ Благоевъ, а отъ страна на Цочо Недковъ и синове — адвокатътъ Рефетовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Цочо Недковъ и синове, отъ гр. Русе, съ искова молба отъ 14 мартъ 1902 г., подадена на II Русенски мирови сждия, заявили искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Русенския окржженъ управитель, за 954 лева и 95 стотинки. Мировиятъ сждия отхвърлилъ иска на ищцитѣ, като неоснователенъ. По апелативна жалба на ищцитѣ Цочо Недковъ и синове, дѣлото е било разгледано и отъ Русенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Цочо Недковъ и синове, отъ гр. Русе, молятъ да се осжди държавното съкровище, въ лицето на Русенския окржженъ управитель, да имъ заплати сумата 954 лева и 95 ст., които неправилно биле събрани отъ тѣхъ по екзекутивенъ начинъ по постановление на Русенската митница отъ 12 февруарий 1902 год., № 319, тъй като по обезмитяването на сусаменото масло тѣ заплатили по 2% мито, колкото имъ било искано и слѣдъ като митницата освободила стоката, не можала да иска да заплащатъ по 8 ст. на килого масло и молятъ да се осжди на лихвитѣ и разноскитѣ. Че за подкрѣпление на иска си прѣдставляватъ квитанция № 2858/902 г., споредъ която ищцовата страна заплатила на финансовия приставъ въ гр. Русе сумата 945 лева и 95 ст., по постановление № 319, отъ 12 февруарий 1902 год., на Русенската митница. Че отвѣтната страна възразява, че въпросната сума е слѣдвало да се събере отъ ищеца, защото Русенската митница при обезмитяване на сусаменото масло, принадлежаще на ищцовата страна, по погрѣшка е взела по 2% вмѣсто по 8 ст. на килото, че съгласно чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, ако митницата се не наплати напълно по-погрѣшка, за каквито и да би било отъ търговеца митни права и други сборове, то търговеца е дъленъ да заплати недо-

Digitized by Google

платеното право, ако митницата го поиска прѣди изтичането на 3 мѣсеци отъ деня, въ който Върховната смѣтна палата или Министерството на финанситѣ сж я увѣдомили за издирената грѣшка. Слѣдъ изминуването на този срокъ всѣка недоплата пада върху виновнитѣ чиновници. Значи съгласно това постановление на закона, за да има право отвѣтната страна да събере въпросната сума, слѣдва да се види да ли митницата при обезмитяването сусаменото масло на ищцовата страна е направила фактическа грѣшка, тъй като съгласно горѣказаното постановление на закона само тогава има право да дири сумата за недоплатено мито, че въ случая грѣшка въ факта е, когато чиновникътъ при митницата при обезмитяване на стоката по погрѣшка прѣсмѣтне сумата, която ищецътъ ще трѣбва да заплаги, а не грѣшка въ факта приложението закона по кой пунктъ отъ Закона за общинскитѣ налози да се обложи стоката при обезмитяването, а щомъ не е грѣшка въ факта приложението на закона, то Русенската митница не може да събира отъ ищеца сумата 954 лева и 95 ст. щомъ имъ е освободена стоката, като е събрано по 2 % мито и като така, заявенията искъ се явява за основателенъ и доказанъ, а отъ тука възражението на отвѣтната страна указано по-горѣ се явява неоснователно, че що се отнася до другитѣ доказателства по дѣлото и възражения на странитѣ, сждътъ не влиза въ обсждане прѣдъ видъ основанията на които искътъ се уважава; че при такова положение на дѣлото, слѣдва да се осжди държавното съкровище, въ лицето на Русенския окржженъ управитель, да заплати на Цочо Недковъ и синове, отъ гр. Русе, сумата 954 лева и 95 ст. заедно съ лихвитѣ по 10 % годишно начиная отъ 15 мартъ 1902 год. до окончателното изплащане на сумата, а въ такъвъ случай, слѣдва да се отмѣни напълно рѣшението на II Русенски мирови сждия отъ 3 октомврий 1902 год., № 919; че осждената страна, по искането на противната, слѣдва да ѝ заплати разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 29 мартъ 1903 год., № 71, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ напълно иска на ищцитѣ. Това рѣшение Русенскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото криво приложилъ този 106 членъ, като приелъ, че Държавата нѣма право да досъбере недовнесенитѣ митни права и други сборове, по погрѣшно прилагане отъ страна на митнишкия чиновникъ една тарифа вмѣсто друга, понеже това съставлявало погрѣшка въ правото, а не въ факта.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣренитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: отъ потжженото рѣшение става явно, че Русенскиятъ окржженъ сждъ безъ да вземе въ внимание прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства за разрѣшение спорниятъ между странитѣ въпросъ, да ли митницата е слѣдвало да вземе 2 % общински налогъ или 8 ст. на кило върху сусамовото масло, е осждилъ държавното съкровище да повърне на ищцитѣ допълнително взетата сума на това основание, че въ случая имало при събирането на казаната такса погрѣшка въ правото и че съ-

Digitized by Google

гласно чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, Държавата има право да досъбере недоплатеното мито само когато митницата е направила фактическа грѣшка. Този възгледъ на Русенския окржженъ сждъ не се оправдава отъ точка зрѣние на закона. Чл. 106 отъ Закона за митницитѣ гласи: „ако митницата се не наплати напълно по погрѣшка, за каквито и да било отъ търговеца митни права и други сборове, то търговецътъ е длъженъ да заплати недоплатеното право, ако митницата го поиска и протее". Отъ цигираното съдържание на казания членъ се вижда, че законътъ дава право на митницата да доизисква каквито и да било митни права и други сборове, които по погрѣшка не сж биле събрани, безъ да прави разлика да ли погрѣшката е въ факта или въ правото. Освѣнъ това, по силата на чл. 14 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, погрѣшката въ правото влѣче подирѣ си недѣйствителностьта на договора, когато тя е била единствената или главната негова причина. Това разпореждане на чл. 14 отъ Закона за задължеиията и договоритѣ е приспособимо и въ случая, понеже отъ даннитѣ по дѣлото, както и сждътъ по сжщество е приелъ, се вижда, че събирането на митото въ по-малко се е дължало на погрѣшка въ правото. Слѣдователно, първиятъ договоръ между митницата и търговеца е недѣйствителенъ и митницата е имала право да си поиска митото и другитѣ сборове, които ѝ сж се слѣдвали по закона. Отъ казаното по-горѣ явно става, че Русенскиятъ окржженъ сждъ е погрѣшно приспособилъ чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, като е приелъ, че той дава право за поискване на недосъбрани мита само когато има погрѣшка въ факта, а не и погрѣшка въ правото и съ това си дѣйствие той е нарушилъ сжществено този членъ отъ Закона за митницитѣ. Заради това оплакването на държавното съкровище за нарушението на този членъ се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския окржженъ сждъ отъ 29 мартъ 1903 год., № 71, защото е нарушенъ чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 23 — (45) — 7 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть четвърти януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 291, по описа за 1903 год., на Варненската градска община, съ държавното съкровище, за 24.640 лева и 50 ст., произходящи отъ възнагрждение по опрѣдѣление и събиране на иджара прѣзъ годинитѣ 1885 -1891.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха Варненскиятъ адвокатъ д-ръ Т. Стояновъ, като повѣреникъ на Варненската градска община и държавниятъ адвокатъ Г. Благоевъ, като прѣдставителъ на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: съ искова молба подадена въ Варненския окржженъ сждъ на 21 януарий 1899 год., д-ръ А. Ксантовъ,

Digitized by Google

като повѣреникъ на Варненската градска община, е прѣдявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Варненския окржженъ управитель, за 24.640 лева и 50 ст., произхождащи отъ възнаграждение по опрѣдѣлението и събирането иджара прѣзъ 1885—1891 години. Варненскиятъ окржженъ сждъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 6 юлий 1900 год., подъ № 323, е постановилъ: „осжжда българското държавно съкровище, въ лицето на Варненския окржженъ управитель, да заплати на Варненското градско общинско управление 24.640 л. и 50 ст., слѣдуемото й се право по чл. 11 отъ Закона за „иджара", събранъ отъ нея за прѣзъ 1885 до 1891 години, законнитѣ имъ лихви отъ 21 януарий 1899 год. до изплащането и 1415 лева и 81 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски въ сжда". По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на Варненския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, дѣлото е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „Варненската градска община основава иска си на чл. 11 отъ Закона за „иджара". Дѣйствително, съгласно този законъ, общинскитѣ управления получаватъ като възнаграждение 25 % отъ събрания отъ тѣхъ данъкъ „иджаръ". Отъ друга страна, отъ находящитѣ се при дѣлото доказателства трѣбва да се приеме за установено, че Варненската градска община е внесла на държавното съкровище прѣзъ 1885—1891 години 102.286 лева и 8 ст. отъ този данъкъ. Така щото, по начало искътъ на Варненската градска община се явява за основателенъ и слѣдвало би да се уважи. Но държавното съкровище възражава, че Варненската градска община, защото не е поискала своеврѣменно това си възнаграждение, изгубила е правото си на него. Това възражение на държавното съкровище се явява основателно. Споредъ чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, всички суми за които кредиторитѣ на Държавата не сж поискали платежна заповѣдь въ продължение на 3 години отъ настжпването на финансовата година къмъ която се отнасятъ, се заличаватъ за въ полза на хазната. Отъ исковата молба на Варненската градска община се вижда, че послѣдната търси възнаграждение за събиране данъка „иджаръ" прѣзъ 1885 до 1891 години. Значи, даже за послѣдната година 1891, Варненската градска община е можала да иска слѣдуемото й се възнаграждение до изтичането на 1894 година. А отъ отношенията на общината до Варненския окржженъ управитель съ дата 9 февруарий 1895 год., 30 декемврий сжщата година, 14 юний 1896 год., подъ №№ 1220, 11128 и 6165, се вижда, че общината слѣдъ изтичането на 1894 год., е поискала да й се отпусне възнаграждението. Отъ това слѣдва, че тя е изгубила какво и да е право на това възнаграждение, което е останало за въ полза на хазната. Ето защо искътъ на Варненската градска община слѣдва да се отхвърли, като неоснователенъ. Варненската градска община възражава, че възнаграждението по събиране данъка „иджаръ" не е бюджетенъ кредитъ и чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета не може да се приложи въ случая. Това възражение е неоснователно, защото възнаграждението е бюджетенъ кредитъ, гьй като, като се направи справка въ бюджетитѣ на Държавата за годинитѣ, прѣзъ които е събиранъ този данъкъ отъ общинитѣ, ще се види, че има прѣдвиденъ

Digitized by Google

подобенъ кредитъ за възнаграждение на общинитѣ за събирането му. Въ бюджета за 1889 год., е прѣдвидено по Министерството на финанситѣ, въ чл. IV вещественни разходи. Но възражава повѣреникътъ на Варненската градска община, че прѣдставителътъ на държавното съкровище не билъ прѣдставилъ бюджетитѣ за годинитѣ 1885—1891, а сѫдътъ самъ справки не можалъ да събира. Това възражение е неоснователно, защото бюджетитѣ сѫ закони които трѣбва да се знаятъ не само отъ сѫдилищата но и отъ всѣкой български гражданинъ. Най-послѣ Варненската градска община възражава, че ако и чл. 99 отъ Закона за отчетността по бюджета да гласи, че сумитѣ, за които не е поискано платежна заповѣдь въ продължение на 3 години, се заличаватъ за въ полза на хазната, то съ това държавното съкровище не се освобождава отъ заплащане на тѣзи суми, а само изплащането имъ ставало чрѣзъ гласуване извънреденъ кредитъ, тъй както гласялъ чл. 103 отъ споменатия законъ. Това възражение е неоснователно, защото чл. 99 прѣдвижда специяльна погасителна давность, която има за цѣль добрия редъ въ финанситѣ на Държавата. Безъ тази давность небрѣжни кредити биха поставили Държавата въ трудность да уреди, както разходния, тъй и приходния си бюджетъ; тя ще бѫде постоянно изненадвана отъ креанси на немарливи кредитори. Разпорежданията на чл. чл. 102 и 103 отъ Закона за отчетността по бюджета се отнасятъ за случаи, които чл. 100 отъ сѫщия законъ прѣдвижда, като изключение на чл. 99, но никакъ не и за настоящия случай". — Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 25 февруарий 1902 год., подъ № 56, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Варненския окржженъ сѫдъ отъ 6 юлий 1900 год., № 322, и отхвърля като неоснователенъ иска на Варненската градска община противъ държавното съкровище за 24.640 лева и 50 стотинки. Осѫжда Варненската градска община да заплати на държавното съкровище 2102 лева и 64 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Варненскиятъ адвокатъ д-ръ Т. Стояновъ, като повѣреникъ на Варненската градска община, е подалъ касационна жалба, въ която, както и въ устнитѣ си обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сѫдъ, той моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 99 отъ Закона за отчетността по бюджета, чл. 11 отъ Закона за данъка върху наемната стойность на недвижимитѣ имоти (иджаръ) и чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство съ това, че не взелъ въ внимание, че плащането отъ Държавата на общинитѣ 25% отъ събраната чрѣзъ послѣднитѣ сума за „иджаръ," съставлява общинска върхнина, която не може да се смѣсва съ държавнитѣ приходи и не може да съставлява бюджетенъ кредитъ и ако държавното съкровище фактически е прибрало дѣла на Варненската градска община отъ „иджара" за годинитѣ 1885—1891 заедно съ своя приходъ, то то е приело въ влогъ общински суми, съ което се е задължило да отговаря за единъ влогъ, въ какъвто случай и искътъ на Варненската градска община, като е за повръщането на единъ влогъ, то той не може да се счете за погасенъ съ специяльната давность, прѣдвидена отъ чл. 99 отъ Закона за отчетността по бюджета; 2) чл. чл. 1, 18 и 99 отъ Закона за отчетността по бюджета и чл. 629 отъ Граж-

Digitized by Google

данското съдопроизводство съ това, че приелъ, че възнаграждението на общинитѣ по събирането „иджара“ въ държавния бюджетъ за 1889 год., било прѣдвидено по Министерството на финанситѣ въ глава IV за веществени разходи, тогава, когато това възнаграждение нѣма характеръ на вещественъ разходъ и то не е било прѣдвидено въ разходната часть на бюджета на Държавата за годинитѣ 1885—1891, което показва, че самото държавно съкровище не го е смѣтало за бюджетенъ кредитъ, а въ такъвъ случай къмъ исканията за изплащането на това възнаграждение не може да се приложи давностьта, прѣдвидена въ чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, понеже тя се отнася само за прѣдвиденитѣ кредити въ бюджета на дадена финансова година, и 3) чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета съ това, че приелъ, че тоя членъ прѣдвижда една абсолютно погасителна давность.

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на Варненската градска община и прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, ладено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) отъ постановленията на чл. 1 отъ Закона за данъка върху наемната стойность на недвижимитѣ имоти (иджаръ) се вижда, че иджара е единъ данъкъ, който е установенъ за въ полза само на държавното съкровище, но не и въ полза на общинитѣ, а отъ изричнитѣ и ясни постановления на чл. 11 отъ сжщия законъ се вижда, че на общинитѣ се дава 25% отъ постжпилитѣ въ държавното съкровище суми отъ иджара не като данъкъ — върхнина — установена въ полза на общинитѣ, а като едно възнаграждение за трудоветѣ имъ по опрѣдѣлението на тоя данъкъ. Прѣдъ видъ на това и дума не може да става, че държавното съкровище отъ момента на събирането на иджара до отпущането на общинитѣ припадающето имъ се възнаграждение за трудоветѣ имъ по опрѣдѣлението и събирането на тоя данъкъ задържа у себе си казаното възнаграждение като влогъ и слѣдователно, отговаря като за такъвъ. Ето защо и първото оплакване на повѣреника на Варненската градска община се явява неоснователно; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на сжщия повѣреникъ, тъй като, че самото държавно съкровище е считало възнаграждението на общинитѣ по събирането на иджара за бюджетенъ кредитъ и го е прѣдвиждало въ бюджетитѣ си като такъвъ, това се вижда не само отъ бюджета на Държавата за 1889 год., но така сжщо и отъ бюджетитѣ ѝ за други години, отъ които Варненската градска община търси възнаграждение, въ които бюджети това възнаграждение е прѣдвидено въ отдѣленъ параграфъ на разходната часть на бюджета на Министерството на финанситѣ, напримѣръ: въ бюджета за 1888 год. въ § 38, въ бюджета за 1890 год. въ § 29, въ бюджета за 1891 год. въ § 28. Наистина, тия параграфи сж помѣстени въ главата на бюджета за веществениятѣ разходи, обаче, това нѣма никакво значение, за да измѣни характера на прѣдвиденитѣ въ тѣхъ кредити, прѣдъ видъ на това, че въ самитѣ параграфи изрично се казва, че кредитътъ се прѣдвижда „за възнаграждение на общинитѣ за изписване и събиране иджара, съгласно закона за тая цѣль,“ и 3) така сжщо е неоснователно и третето оплакване

Digitized by Google

на повѣреника на Варненската градска община, тъй като съдържанието на чл. 99 отъ Закона ва отчетностьта по бюджета, се вижда, че тоя членъ, въ отличие отъ постановленията на общитѣ закони за давностьта, именно установява една абсолютна погасителна давность. Погасителната давность която общитѣ закони прѣдвиждатъ, е основана на прѣдположението, че задължението е било изпълнено и законътъ допуща доказването на противното (чл. 44 отъ Закона за давностьта), тогава, когато чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, такова прѣдположение не съдържа и не допуща доказването на противното, а разпорежда да се заличаватъ безусловно въ полза на държавното съкровище всичкитѣ суми, които не сж били поискани отъ кредиторитѣ въ течение на тригодишния давностенъ срокъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Варненската градска община, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 25 февруарий 1903 год., подъ № 56, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 24 — (47) — 7 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 298, по описа за 1903 год., на Русенския окржженъ управитель, съ Стефанъ Корабовъ, житель отъ гр. Русе, за 396 лева и 85 ст., заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на хазната се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Стефанъ Корабовъ, отъ гр. Русе, съ искова молба отъ 18 мартъ 1902 год., подадена до II Русенски мирови сждия, заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Русенския окржженъ управитель, за 396 лева и 85 стотинки. Мировиятъ сждия отхвърлилъ иска. По апелативна жалба на ищеца, дѣлото е било разгледано и отъ Русенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Стефанъ корабовъ, отъ гр. Русе, моли да се осжди държавното съкровище, въ лицето на Русенския окржженъ управитель, да му зяплати сумата 396 лева и 85 ст., които неправилно биле събрани отъ него по екзекутивенъ редъ по постановление на Русенската митница отъ 12 февруарий 1902 год., № 316, тъй като обезмитяване на сусамовото масло той заплатилъ по 2% мито, колкото му било искано и слѣдъ като му била освободена стоката, митницата не можла да иска да заплаща по 8 ст. на килото масло и моли да се осжди на лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото; че за подкрѣпление на иска си прѣдставя квитанция № 9858/902 год., споредъ която ищецътъ заплатилъ на финансовия приставъ въ гр. Русе сумата 396 лева и 85 ст., по постановление № 316, отъ 12 февруарий 1902 год., на Русенската

Digitized by Google

митница; че отвѣтната страна възразява, че въпросната сума е слѣдвало да се събере отъ ищеца, защото Русенската митница при обезмитяване на сусаменото масло принадлежаще на ищеца, по погрѣшка е взела по 2% вмѣсто 8 ст. на килото; че съгласно чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, ако митницата се не наплати напълно по погрѣшка за каквито и да било отъ търговеца митни права и други сборове, то търговецътъ е длъженъ да заплати недоплатеното право, ако митницата го поиска прѣди изтичането на 3 мѣсеци отъ деня въ който Върховната смѣтна палата или Министерството на финанситѣ сж я увѣдомили за издирената грѣшка. Слѣдъ изминуването на този срокъ, всѣка недоплата пада върху виновнитѣ чиновници; значи съгласно това постановление на закона за да има право отвѣтната страна да събере въпросната сума, слѣдва да се види да ли митницата при обезмитяването сусаменото масло на ищеца е направила фактическа грѣшка, тъй като съгласно горѣказаното постановление на закона само тогава има право да дири сумата за недоплатено мито; че въ случая грѣшката въ факта е когато чиновникътъ при митницата при обезмитяването на стоката по погрѣшка прѣсмѣтне сумата, която ищецътъ ще трѣбва да заплати, а не е грѣшка въ факта приложението закона по кой пунктъ отъ Закона за общинскитѣ налози да се обложи стоката при обезмитяването; а щомъ не е грѣшка въ факта приложението на закона, то Русенската митница не може да събира отъ ищеца сумата 396 лева и 85 ст. щомъ му е освободила стоката, като е събрала по 2% мито и като, така заявениятъ искъ се явява основателенъ и доказанъ, а отъ тука възражението на отвѣтната страна указано по-горѣ, се явява неоснователно; че що се отнася до другитѣ доказателства по дѣлото и възражение на странитѣ, сждътъ не влиза въ обсждане, прѣдъ видъ основанието на което искътъ се уважава, че при такова положение на дѣлото слѣдва да се осжди държавното съкровище, въ лицето на Русенския окржженъ управитель, да заплати на Стефанъ Корабовъ, отъ гр. Русе, сумата 396 лева и 85 ст., заедно съ лихвата по 10% годишно начиная отъ 18 мартъ 1902 год. до окончателното изплащане на сумата, а въ такъвъ случай, слѣдва да се отмѣни напълно рѣшението на II Русенски мирови сждия отъ 3 октомврий 1902 г., № 920, че осждената страна по искането на противната, слѣдва да й заплати разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 29 матръ 1903 г., № 72, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска на ищеца.— Това рѣшение Русенскиятъ окржженъ управитель обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение чл. 106 отъ Закона за митницитѣ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото криво приложилъ речения 106 членъ, като приелъ че Държавата нѣма право да досъбере недовнесенитѣ митни права и други сборове по погрѣшно прилагане отъ страна на митническия чиновникъ една тарифа вмѣсто друга, понеже това съставлявало погрѣшка въ правото а не въ факта.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе

Digitized by Google

въ съображение: отъ потѫженото рѣшение става явно, че Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ безъ да вземе въ внимание прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства за разрѣшение спорния между странитѣ въпросъ, да ли митницата е слѣдвало да вземе 2% общински налогъ или 8 ст. на кило върху сусамовото масло, е осѫдилъ държавното съкровище да повърне на ищеца допълнително взетата сума на това основание, че въ случая имало при събирането на казаната такса погрѣшка въ правото и че съгласно чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, Държавата има право да досъбере недоплатеното мито само когато митницата е направила фактическа грѣшка. Този възгледъ на Русенския окрѫженъ сѫдъ не се оправдава отъ точка зрѣние на закона. Чл. 106 отъ Закона за митницитѣ гласи: „ако митницата се ненаплати напълно по погрѣшка, за каквито и да било отъ търговеца митни права и други сборове, то търговецътъ е длъженъ да заплати незаплатеното право, ако митницата го поиска и прочее". Отъ цитираното съдържание на казания членъ се вижда, че законътъ дава право на митницата да доизиска каквито и да било митни права и други сборове, които по погрѣшка не сѫ биле събрани, безъ да прави разлика да ли погрѣшката е въ факта или въ правото. Освѣнъ това, по силата на чл. 14 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, погрѣшката въ правото влѣче подирѣ си недѣйствителностьта на договора, когато тя е била единствената или главната негова причина. Това разпореждане на чл. 14 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е приспособимо и въ случая, понеже отъ даннитѣ по дѣлото както и сѫдътъ по сѫщество е приелъ, се вижда, че събирането на митото въ по-малко се е дължало на погрѣшка въ правото. Слѣдователно, първиятъ договоръ между митницата и търговеца е недѣйствителенъ и митницата е имала право да си поиска митото и другитѣ сборове, които ѝ се слѣдвали по закона. Отъ казаното по-горѣ явно става, че Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ е погрѣшно приспособилъ чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, като е приелъ, че той дава право за поискване на недосъбрани мита само когато има погрѣшка въ факта, а не и погрѣшка въ правото и съ това си дѣйствие той е нарушилъ сѫществено този членъ отъ Закона за митницитѣ. Заради това, оплакването на държавното съкровище за нарушението на този членъ, се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския окрѫженъ сѫдъ отъ 29 мартъ 1903 год., № 72, защото е нарушенъ чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 25 — (48) — 7 февруарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря В. Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан.

Digitized by Google

М. Ташевъ *гражданско дѣло № 300, по описа за 1903 год., на Търновския окржженъ управитель, прѣдставитель на хазната, съ Вълко и Д. Павурджиеви, отъ гр. Свищовъ, за 345 лева и 25 ст., произходящи отъ поврѣда на стока стоварена въ Свищовската митница.* — Въ заседанието се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Вълко и Д. Павурджиеви, отъ гр. Свищовъ, съ искова молба отъ 14 януарий 1899 год., заявили искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на прѣдставителя му — Търновскиятъ окржженъ управитель, за 345 лева и 25 ст., произходящи отъ поврѣда на стока стоварена въ Свищовската митница. Свищовскиятъ градски мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си № 310, отъ 9 мартъ 1899 год., постановилъ: „осжжда Българското правителство, въ лицето на Свищовския окржженъ управитель, да заплати на Вълко и Д. Павурджиеви, отъ гр. Свищовъ, 345 лева и 25 ст., лихва 10% годишно отъ 14 януарий 1899 год. до изплащането имъ и 26 лева за сжлебни и по водене на дѣлото разноски". — По апелативна жалба на отвѣтника и Търновскиятъ окржженъ сждъ разгледалъ дѣлото и като взелъ въ съображение: „отъ прѣдставенитѣ къмъ първостепенното мирово производство книжа: коносаментъ № 9671, фактура отъ 20 февруарий 1897 год., № 376, рапортъ № 217, отъ 29 мартъ 1897 год., отъ Свищовската митница до Министерството на финанситѣ, както и отъ прилежащитѣ до тѣхъ два прѣписа отъ телеграми, се установява напълно фактътъ, че ищецътъ — фирмата В. и Д. Павурджиеви, отъ гр. Свищовъ, него врѣме сж оставили въ Свищовския митнически дворъ 120 връзки ламарина, която видно отъ показанията на свидѣтелитѣ Т. Касабовъ, Гаврилъ Неновичъ и Р. Пеневъ, експертни лица по възникналия между Свищовската митница и ищцовата страна споръ за поврѣдата на казаната стока, ламарина стоварена въ митническия дворъ не е била покрита, завардена отъ пролѣлия се тогава дъждъ и че тя е имала една поврѣда отъ това 30%; сжщитѣ лица указватъ и на обстоятелството, че ламаринатa стоварена отъ парахода чиста, не би се била поврѣдила, ако митническитѣ власти сж имали грижата да я покриятъ добрѣ, — слѣдователно, поврѣдата на въпросната стока е причинена отъ невзимането мѣрки отъ страна на митницата за прѣдпазването ѝ отъ дъжда; такова е заключението на тримата експерти — сега свидѣтели; тѣхнитѣ показания сж индентични въ това отношение и много ясни. А щомъ поврѣдата на стоката на ищцитѣ е причинена отъ недобрата грижа на митницата за завардването ѝ, то тази послѣдната е длъжна да имъ заплати причиненитѣ отъ това врѣди и загуби, които споредъ чл. 132 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се състоятъ, както отъ загубата, която страната би прѣтърпѣла, така и отъ печалбата отъ която тя е била лишена. А че митницата е слѣдвало да има добрата грижа за прѣдвардването на вложенитѣ въ нейнитѣ магазии и дворове стока отъ обикновенитѣ поврѣждания е несъмнѣно, защото за всичкитѣ тия отъ нейна страна разпоредби тя си получава съгласно специялния Законъ за митницитѣ, своитѣ права. Тя не е отговорна както гласи и забѣлѣжка II на чл. 60 отъ Закона за митницитѣ само за поврѣдитѣ, причинени на вложенитѣ въ нейнитѣ магазии и дворове стоки, отъ наводненията или другитѣ стихийни бѣдствия. А както личи отъ показанията

Digitized by Google

на горѣказанитѣ трима свидѣтели, дъждътъ отъ който е причинена тази повръда на ищцовата стока сложена въ двора на Свищовската митница, не е билъ толкова проливенъ, щото да не е било възможно отъ страна на митництата да се вематъ нуждитѣ прѣдохранителни мѣрки за завардването на стоката отъ такова едно обикновено събитие. — Случая не е билъ непрѣодолимъ, за да можеше митницата да бжде неотговорна. Прѣдставителътъ на хазната съ искането да бжде разпитванъ нѣкой свидѣтель, отъ който въ послѣдствие се отказа, се силаеше да твърди, че въ този случай е имало непрѣодолимо проливане на дъждъ, но това не може да установи. Напротивъ отъ показанинта на разпитанитѣ отъ мировия сждия трима свидѣтели явствува до положителность обстоятелството, че въпросната стока, отъ повръдата на която ищцитѣ дирятъ своитѣ врѣди и загуби, би могла да се заварди — неповръди, ако митницата би била е покрила съ нѣкоя мушама и би я потиснала съ камъни; но това види се митницата не сторила, вслѣдствие на което се е породила и казаната повръда. Отъ всичкото туй се вижда, че заведенията отъ ищцитѣ искъ срещу държавното съкровище за врѣди и загуби причинени отъ повръдата на внесенитѣ имъ въ Свищовската митница 120 връзки ламарина, е основателенъ, Така сжщо и размѣрътъ му е основателенъ и доказанъ. Видно е отъ цитиранитѣ по-горѣ книжа, че стойностьта на 120-тѣхъ връзки отъ ламарина е 1233 лева и 35 ст. зл., навлото на която стока е 56 лева и 15 ст., сжщата тази стока по разпореждането на митницата и управляющето я отдѣление отъ Министерството на финансиитѣ е била продадена на търгъ, поради това, че притежателитѣ ѝ, ищци, не сж искали да я получатъ повръдена, и отъ този търгъ митницата имъ е прѣдала сумата златни лева 1080 и 75 ст.; слѣдователно, остатъкътъ отъ стойностьта на стоката златни лева 224 и 60 ст. е именно повръдената, която митницата е причинила на ищцитѣ—притежатели на ламаринатa, защото като повръдена стока тя е била продадена за по-малко отъ колкото е струвала; къмъ тази повръда може да се числи и заплатеного отъ ищцитѣ навло за прѣнасянето на стоката златни лева 56 и 15 ст., което навло се прилага къмъ стойностьта на стоката; освѣнъ това на ищцитѣ е причинена и загуба отъ възможната печалба, която тѣ като търговци би получили отъ продажбата на сжщата стока; размѣрътъ на тази печалба тѣ си опрѣдѣлятъ до 64 лева и 50 ст. златни, 5 % отъ стойностьта на стоката и противъ това като доста малъкъ процентъ на печалба, Държавата не е и правила никакви възражения; тъй, че сждътъ намѣрва, че всичкото това на сума 345 лева и 25 ст. златни, което ищцитѣ претендиратъ, е напълно основателно и доказано и като така, мировото рѣшение, съ което този искъ е уваженъ и противъ което държавата е дала апелативна жалба, е правилно издадено и слѣдва да се утвърди. Отъ тукъ и искането на възиваемата ищцова страна за присжждането на разноскитѣ ѝ по водене дѣлото въ тази инстанция, е основателно и като така слѣдва то да се уважи", — съ рѣшението си отъ 5 май 1903 год., № 67, постановилъ: „потвърдява рѣшението № 310, отъ 9 мартъ 1899 год., на Свищовския градски мирови сждия, а подадената срещу него апелативна жалба отъ Свищовския окржженъ управитель, като прѣдставитель на хазната, като неоснователна, остава безъ послѣдствие. Осжжда хазната да заплати на

Digitized by Google

Д. Павурджиевъ за правоводене дѣлото разноски въ тази инстанция 17 л. и 25 стотинки.“ — Срещу това рѣшение Търновскиятъ окржженъ управитель подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Търновскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 623 отъ Закона за договоритѣ и задълженията, чл. 60 отъ Закона за митницитѣ и чл. 356 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не направилъ правилна оцѣнка на доказателствата по дѣлото и не обсждилъ обстоятелството: да ли повръдата се дължи на непръодолима сила или на не взета обикновена прѣдохранителна мѣрка по вина на митницата; и 2) защото сждътъ не обсждилъ рапорта подъ № 217, отъ 29 мартъ 1897 год., на Свищовската митница до министерството и защото по въпроса: има ли или не въ дадения случай непръодолима сила, основалъ се е на заключението на експертизата, когато тя, експертизата, не е била назначена по това обстоятелство.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния адвокатъ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: 1) първото касаторово оплакване е неоснователно, защото въпросътъ за оцѣнката на доказателствата е въпросъ по сжществото на дѣлото и не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ. А отъ друга страна отъ обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ обсжжда правеното отъ касатора възражение за непръодолимата сила, та въ тая си часть оплакването не се оправдава отъ фактическа страна, и 2) рапортътъ подъ № 217, за неоцѣнката на който касаторътъ се оплаква, писанъ е отъ самата отвѣтна страна, която днесъ е касаторъ, та нѣма никакво значение по дѣлото, тъй като общо правило е, че никой не може самъ за себе си да си създава доказателства. При това, не на основание експертизата е разрѣшенъ въпроса за непръодолимата сила; но и да бѣше така, пакъ това обстоятелство нѣма значение за резултата на дѣлото, защото отвѣтникътъ (днешниятъ касаторъ) е, който е посочилъ и се е силавалъ на обстоятелството, че въпросната повръда е причинена отъ непръодолима сила, та не ищецътъ, а той е трѣбвало да доказва сжществуването ѝ, обстоятелство което не е доказалъ. Заради това, сждътъ правилно е призналъ за недоказано правеното по този поводъ възражение. Прочее и второто касаторово оплакване се явява неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Търновския окржженъ управитель, срещу рѣшението на Свищовското отдѣление на Търновския окр. сждъ отъ 5 май 1903 год., подъ № 67, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 26 — (49) — 7 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павлевъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кировъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена

Digitized by Google

Икономовъ *гражданско дѣло № 337, по описа за 1903 год., на Бургазкия окржженъ управитель, съ Мария Недѣлчева, отъ гр. Сливенъ, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, за 982 лева, заедно съ лихвата имъ.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха отъ страна на хазната държавниятъ адвокатъ Благоевъ, а отъ страна на М. Недѣлчева — адвокатътъ П. Папанчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мария Недѣлкова, отъ гр. Сливенъ, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, съ искова молба отъ 16 ноември 1902 год., подадена до Сливенския градски мирови сѫдия, заявила искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Бургазкия окржженъ управитель, за 987 лева и 40 ст., произходящи отъ добавъчно възнаграждение за свърхсрочна военна служба. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ въ размѣръ на 982 лева. По апелативна жалба на Бургазкия окржженъ управитель, дѣлото е било разгледано отъ Сливенския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че апелаторътъ моли отмѣнението на рѣшението, като възразява, какво ищцата е нѣмала право да дири сумата за свърхсрочната служба на покойния ѝ мѫжъ, което му се слѣдвало да получи като добавъчно възнаграждение по силата на чл. 52 отъ Закона за въоржженитѣ сили въ Княжеството, понеже съгласно чл. 108 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, трѣбвало въ опрѣдѣления 3-годишенъ срокъ кредиторътъ да поиска да му се издаде платежна заповѣдь, въ противенъ случай подобна сума остава въ полза на хазната, обаче това възражение се явява неоснователно, тъй като въ настоящия случай не може да има приложение на тоя членъ, защото чл. 109 отъ сѫщия законъ изключава това правило за сумитѣ, за които не е издадена заповѣдь до опрѣдѣления срокъ, по намѣса на администрацията, а отъ приложенитѣ къмъ първостепенното дѣло документи отъ ищеца: послужниятъ списъкъ на покойния Недѣлчо Радевъ и едно удостовѣрение № 2802, съ дата 4 декември 1902 год., издадено отъ 11 пѣши Сливенски полкъ, се установява, че покойниятъ мѫжъ на ищцата е постѫпилъ на свърхсрочна служба на 4 ноември 1887 год. старши унтерь-офицеръ, въ послѣдствие фелдфебель въ 11 пѣши Сливенски полкъ, служилъ до 12 априлъ 1898 год. и отъ 1 септември 1892 год. е добилъ право да получава добавъчно възнаграждение, което е получавалъ отъ тази дата до 1 януарий 1895 год. и слѣдъ това е било спрѣно изплащането на възнаграждението, вслѣдствие прѣдписанието на началника на 3 пѣша Балканска дивизия подъ № 900, а щомъ това е така, прѣдписанията и окржжнитѣ не могатъ да иматъ сила на законъ и да измѣняватъ законитѣ на страната. Отъ което става явно, че покойниятъ Недѣлчо Радевъ, мѫжъ на ищцата, има право да си получи отъ Държавата възнаграждението за прислуженото врѣме за което не му е било заплатено. Ето защо рѣшението на мировия сѫдия като правилно издадено, трѣбва да се потвърди," — съ рѣшението си № 115, отъ май 1903 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Бургазкиятъ окржженъ управитель подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Сливенскиятъ окржженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 1, 99 и 18 отъ Закона за отчетностьта по бюджета и чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ,

Digitized by Google

че ищцата има право да получи исковата сума, макаръ въ тригодишенъ срокъ и да не е поискала да ѝ се издаде заповѣдь и при всичко, че Народното събрание да не е гласувало суми за тия добавъчни възнаграждения.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването на касатора основателно, взе въ съображение: отъ потѫженото рѣшение на Сливенския окрѫженъ сѫдъ се вижда, че този сѫдъ е уважилъ иска на Мария Недѣлчова за 987 л. и 40 ст., произходящи отъ добавъчна заплата на покойния ѝ мѫжъ Недѣлчо Радевъ, който се числилъ на свърхсрочна служба въ 11 пѣши Сливенски полкъ за врѣме отъ 1 януарий 1895 год. до 12 априлъ 1898 година. Чл. 55 отъ Закона за устройството на въоръженитѣ сили въ Българското княжество, изброява правата съ които се ползуватъ свърхсрочно-служащитѣ унтеръ-офицери. Въ пунктъ *а* на този членъ е казано, че тѣзи унтеръ-офицери „получаватъ добавъчна заплата за свърхсрочната си служба", обаче, размѣрътъ на тази заплата не е опрѣдѣленъ нито въ този, нито въ други нѣкой членъ отъ Закона за въоръженитѣ сили. Въ такъвъ случай явно е, че реализирането на това право е въ свързка съ държавния бюджетъ. Така щото, ако въ послѣдния не е прѣдвидена надлежната сума или пъкъ изрично е казано, че за извѣстно врѣме такава нѣма да бѫде прѣдвиждана, то въ такъвъ случай трѣбва да се признае, че това постановление, като актъ произходящъ отъ законодателната власть и прието по установения редъ, парализира врѣменно и самото право за което говори въпросниятъ 55 членъ. Както се вижда отъ мотивитѣ на потѫжното рѣшение, Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ не е ималъ прѣдъ видъ и бюджетитѣ за 1895—1898 години, които въ свръзка съ Закона за въоръженитѣ сили сѫ меродавни по въпроса за добавъчната заплата на свърхсрочно-служащитѣ унтеръ-офицери, съ това си дѣйствие той е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, което нарушение е сѫществено. Прочее, оплакването на касатора за нарушението на този членъ се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ май 1903 год., № 115, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 796 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 27 — (50) — 7 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Хр. Д. Павлевъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 365, по описа за 1903 год., на Тасю Лалевъ, отъ гр. Севлиево, съ държавното съкровище, за 290 лева и 57 ст., произходящи*

Digitized by Google

отъ врѣди отъ нарушение на договоръ, за доставката на продукти за храна на арестантитѣ въ Севлиевския окржженъ затворъ. — Въ сѫдебното заседание отъ странитѣ се яви само държавниятъ адвокатъ Г. Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Търновскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба отъ 5 януарий 1902 год. до Севлиевския мирови сѫдия, е прѣдявилъ искъ противъ Тасю Лалевъ, отъ гр. Севлиево, за 465 лева и 4 ст., произходящи отъ врѣди отъ неизпълнението на договоръ, за доставката на продукти за храна на арестантитѣ въ Севлиевския окржженъ затворъ. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 19 априлъ 1902 год., подъ № 330, е осѫдилъ Тасю Лалевъ да заплати на държавното съкровище чрѣзъ Търновския окржженъ управитель сумата 290 лева и 57 ст., съ 14 лева и 50 ст. разноски по водене на дѣлото, а остатъка отъ иска 174 лева и 47 ст. е отхвърлилъ, като недоказанъ. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Тасю Лалевъ, дѣлото е било разгледано и отъ Търновския окржженъ сѫдъ, Севлиевско отдѣление, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отъ приложения къмъ първостепенното дѣло контрактъ, сключенъ между държавното съкровище и апелатора Тасю Лалевъ, по доставката на нуждитѣ продукти за храна на арестантитѣ въ Севлиевския окржженъ затворъ, засвидѣтелствуванъ по надлеженъ редъ, се установява и доказва, че поменатото прѣдприятие е било наето отъ апелатора Тасю Лалевъ за една година начиная отъ 1 януарий 1900 год., а че апелаторътъ Тасю Лалевъ е напусналъ него прѣдприятие прѣди да изтече уговорения срокъ — 14 мартъ 1900 год., това се установява и доказва, освѣнъ отъ протеста съ дата 14 мартъ 1900 год. на апелатора, но и отъ устнитѣ му обяснения; обаче, тѣзи възражения на отвѣтиика, че причината за да напусне прѣдприятието прѣди да изтече срока била, че Държавата била нарушила послѣдния пунктъ на § 12 отъ контракта, като не му е изплащала на срока сумата на доставенитѣ продукти, е неоснователно, защото той като наематель, не прѣдставлява доказателства за че той е изпълнилъ първата алинея на § 12 отъ контракта, т. е., че наемателътъ е прѣдставлявалъ всѣки мѣсецъ на директора на затвора нуждната смѣтка за доставенитѣ отъ него прѣзъ изтеклия мѣсецъ продукти, на основание на която пъкъ смѣтка, директорътъ на затвора да може да направи потрѣбното, както прѣдвижда сѫщиятъ § 12, за отпущане сумата отъ държавното съкровище; независимо отъ това, съгласно чл. 258 ал. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е напълно доказано, че върху сумитѣ на апелатора е имало наложенъ запоръ отъ сѫдебния приставъ по взискането на братя Цоневи и др., слѣдователно, по силата на наложения запоръ държавното съкровище е било въ правото си да не му изплаща длъжимата му се сума, а този послѣдниятъ е билъ длъженъ да доставя сѣстнитѣ продукти за окржжния затворъ, а щомъ това апелаторътъ не е направилъ, то управлението на затвора правилно е постжпило като е дало на новъ наематель доставката — храна на затворницитѣ по доброволно съгласие, понеже това е уговорено въ § § 5 и 8 отъ контракта, обаче, съгласно § 9 отъ сѫщия контрактъ, апелаторътъ, който е напусналъ прѣдприя-

Digitized by Google

тието, е отговоренъ за причиненитѣ щети само до произвеждане на новъ търгъ, а щомъ това е така, то слѣдва да се признае, че апелаторътъ е отговоренъ прѣдъ държавноно съкровище, за врѣмето отъ 14 мартъ 1900 год. до 24 юний сѫщата година, защото споредъ вѣдомостьта приложена къмъ дѣлото, видно е, че Държавата е заплатила за продукти на затворницитѣ до поменатата дата въ повече отъ цѣната прѣдвидена въ контракта, сумата 290 лева и 57 ст., така щото и на поменатата сума слѣдва апелаторътъ да бѫде сѫденъ за да я заплати на държавното съкровище.“ — Водимъ отъ тия съображения, Търновсаиятъ окрѫженъ сѫдъ, Севлиевско отдѣление, съ рѣшението си отъ 1 декемврий 1902 год., подъ № 410, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Тасю Лалевъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ, Севлиевско отдѣление, нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 127 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че призналъ иска на държавното съкровище за основателенъ, при всичко, че сключениятъ по между странитѣ договоръ е билъ нарушенъ отъ послѣдното, а не отъ него — касатора, и 2) чл. 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че отъ страна на държавното съкровище има самопризнание, понеже послѣдното не е отговорило на направения отъ него — касатора, протестъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като, да ли сключениятъ между странитѣ договоръ е билъ нарушенъ отъ него (касатора), или не и въ зависимость отъ това, да ли иска на държавното съкровище по това дѣло е основателенъ или не, това е въпросъ, който се отнася до сѫществото на дѣлото и който съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата, не подлежи на обсѫждение и разрѣшение отъ Върховния касационенъ сѫдъ, и 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като нито постановленията на чл. 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нито други нѣкои постановления на закона даватъ основание да се вади такова заключение, че ако лицето, срещу което се прави единъ протестъ, не отговори на тоя протестъ, то се счита, че то признава изложенитѣ въ послѣдния обстоятелства.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Тасю Лалевъ, срещу рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, Севлиевско отдѣление, отъ 1 декемврий 1902 год., подъ № 410, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 28 — (54) — 10 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 551, по описа за 1903 год., на кмета на гр. Харманлий, Вълчо Грудевъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Хасковския окржженъ сждъ отъ 10 априлъ 1903 год., съ което се прѣкратява гражданското дѣло № 32 1902 год., по описа на сѫщия сждъ.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: при разглеждане на гражданското дѣло подъ 32/903 год., заведено по възивната жалба на Вълчо Грудевъ, кметъ на гр. Харманлий, противъ рѣшението на Харманлийския мирови сждия подъ № 6/903 год., Хасковскиятъ окржженъ сждъ като взелъ въ съображение: „че повѣреникътъ на възиваемитѣ иска да се прѣкрати дѣлото по чл. 524 п. 5, въ свръзка съ чл. 239 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 56 п. 11 отъ Закона за градскитѣ общини; че единъ кметъ за да може да вземе участие въ единъ процесъ, трѣбва да има постановление отъ общинския съвѣтъ споредъ чл. 56 п. 11 отъ Закона за градскитѣ общини; че първоначалното дѣло се е водило безъ да е имало такова постановление, сѫщо такова не е било прѣдставено и при подаване на възивната жалба, слѣдователно, Вълчо Грудевъ не е билъ законенъ прѣдставитель за да подаде тази жалба, днесъ прѣдставлява прѣписъ отъ единъ протоколъ, съ което му се дава право да защищава общината по това дѣло, обаче този протоколъ не може да оформи подаването на възивната жалба", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 10 априлъ 1903 год., постановилъ: прѣкратява гражданското дѣло № 32/903 година. „Осѫжда Харманлийската градска община въ лицето на кмета, да заплати 16 лева адвокатско възнаграждение на възиваемитѣ". — Срещу това опрѣдѣление кметътъ на гр. Харманлий, Вълчо Грудевъ, е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение: 1) „чл. чл. 78 и 88 отъ Закона за градскитѣ общини, защото въ дадения случай кметътъ по силата на Закона е ималъ право да прѣдставлява общината, и 2) чл. 484 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото общината съ издаденото отъ нея постановление, мълчаливо е удобрила дѣйствията на кмета, та сждътъ не е трѣбвало да признава апелативната жалба за неправилно подадена. —

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: 1) първото касаторово оплакване е неоснователно, защото Законътъ за градскитѣ общини не дава право на кмета да прѣдставлява общината прѣдъ сждилищата, освѣнъ ако за това има издадено постановление отъ общинския съвѣтъ, както това изрично е казано въ чл. 64 п. 11 отъ Закона за градскитѣ общини. Въ дадения случай, кметътъ на Харманлийската градска община не е ималъ постановление отъ общинския съвѣтъ, за подаване на апелативна жалба по възбуденото срещу общината дѣло отъ Душо Петковъ; а въ такъвъ случай, сждътъ основателно е призналъ за непода-

Digitized by Google

дена въпросната апелативна жалба. Дѣйствително отъ подаденото отпослѣ общинско постановление може да се заключи, че общината е одобрила дѣйствията на своя кметъ по воденето на въпросното дѣло. Обаче, тая ратификация има значение само по между упълномощителя и пълномощника — въ дадения случай по между общината и кмета; но тя не произвежда никакви дѣйствия по отношение на 3-тѣ лица, интереситѣ на които засѣга. Слѣдователно, щомъ ищецътъ по настоящето дѣло, който е 3-то лице по отношение на въпросната ратификация, възражава и иска да се признае за неподадена въпросната апелативна жалба, то сѫдътъ правилно е постѫпилъ, като е уважилъ това му заявление. Заради това и второто касаторово оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на кмета на гр. Харманлий, Вълчо Грудовъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Хасковския окрѫженъ сѫдъ отъ 10 априлъ 1903 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 29 — (56) — 12 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и девети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ. членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К Кириловъ *гражданско дѣло № 227, по описа за 1903 год., на Пенчо Г. Силовъ, отъ гр. Стара-Загора, съ Петъръ Михаиловъ, настойникъ на малолѣтния синъ на Пенчо Х. Георгиевъ, отъ сѫщия градъ, за повръщането на на откраднати 6866 лева и 60 ст.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха ищецътъ Пенчо Г. Силовъ, съ повѣреника си адвоката Т. Теодоровъ и адвоката А. Ходжовъ, като повѣреникъ на настойника на малолѣтния синъ на покойния Пенчо Х. Георгиевъ — Александъръ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: въ искова молба, подадена въ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ на 22 юлий 1900 год., Пенчо Г. Силовъ, отъ гр. Стара-Загора, излага, че Пенчо Х. Георгиевъ, отъ сѫщия градъ, прѣзъ нощьта на 25 срещу 26 октомврий 1896 год., открадналъ отъ дюкяна му въ разни златни монети 6866 лева и 60 ст., прѣдъ видъ на това, обаче, че възбуденото противъ Пенчо Х. Георгиевъ углавно прѣслѣдване било прѣкратено, вслѣдствие смъртьта на послѣдния, за това той, Пенчо Г. Силовъ, е молилъ да бѫде призованъ настойникътъ на неговия малолѣтенъ синъ Александъръ и да бѫде осѫденъ да му заплати горѣказаната сума, заедно съ лихвитѣ, сѫдебнитѣ и по водение на дѣлото разноски. Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ като е разгледалъ заведеното по тая искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 27 априлъ 1901 год., е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло отъ Пенчо Г. Силовъ искъ. Това рѣшение е било обтѫжено отъ ищеца Пенчо Г. Силовъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: Пенчо Г. Силовъ основава искътъ си на това, че Пенчо Х. Георгиевъ, който по углавното дѣло № 670/98 г, се обвинявалъ да му е открадналъ отъ дюкяна 134 лири турски, 178 $^1/_2$ напалеона и разни други пари и което дѣло съ протоколно опрѣдѣление

Digitized by Google

отъ 28 мартъ 1900 год. е било прѣкратено, понеже обвиняемиятъ по него се самоубилъ, му е билъ откраднатъ отъ дюкяна 6866 лева и 60 ст., като за доказателсто на иска си е искалъ да се разпитатъ въ двѣтѣ сждебни инстанции указанитѣ отъ него свидѣтели, за установяване на факта, какво бащата малолѣтния на Александъръ Георгиевъ е открадналь паритѣ отъ чекмеджето му, което е било въ дюкяна му незатворено, обаче, сѫщиятъ ищецъ съ нищо не установява, щото да е ималъ претендираната сума въ незатвореното си чекмедже, нито пъкъ съ показанията на разпитанитѣ свидѣтели се установява, щото авторътъ на въпросната кражба да е бащата на малолѣтното дѣте, защото отъ показанията на свидѣтеля Кара Колю Мариновъ не може да се дойде до заключението, че паритѣ които бащата на малолѣтното дѣте му показвалъ, да сѫ отъ паритѣ на ищеца, тъй като този свидѣтелъ твърди, че никой други не присѫствувалъ въ това врѣме при тѣхъ и не указва кога иманно е било това. Вънъ отъ това, показанията на този свидѣтель не вдъхватъ на сѫда достатъчно довѣрие, защото чакъ сега се е указало да е знаялъ свидѣтельтъ за кърпата съ пари, показана му отъ покойния обвиняемъ, а до това врѣме никому не билъ казвалъ, че знае за паритѣ нѣщо, ако и да е знаялъ, че на ищеца билъ обранъ дюкяна, свидѣтельтъ Коли Брашнаровъ черпи показанията си отъ Вълкановъ когото покойниятъ обвиняемъ билъ канилъ да обиратъ чичито на обвиняемия, обаче и този свидѣтель сега се явява на сцѣната съ знаянието си, на което сѫдътъ не може да основе рѣшението си, тъй като показанията му сѫ несъгласни изобщо съ самата му натура, като на чѣловѣкъ отъ обществото, въ което и живѣе. Колкото се касае до показанията на свидѣтеля Хр. Бъчваровъ, тѣ въ случая не могатъ и да имагъ значение, тъй като фактътъ, че бащата на жената на Пенчо Хр. Георгиевъ билъ отъ срѣдна ржка человѣкъ не доказва, че тя не е можла да има пари, съ които да разполага мѫжътъ ѝ Пенчо Хр. Георгиевъ, защото случая рѣшающе значение има фактътъ само, че трѣбва да е установено по дѣлото отъ страна на ищеца, че послѣдниятъ до обира на дюкяна му е ималъ въ незатвореното си чекмедже исковата сума и че заловенитѣ у Пенчо Х. Георгиевъ пари сѫ отъ неговитѣ откраднати отъ дюкяна му. Въ случая самиятъ фактъ, че е имало ищецътъ въпросната сума е съмнителенъ, защото, споредъ както той днесъ разяснява кѫщата му състои отъ три ката, а именно: въ срѣдния му било чекмеджето, въ горния той самъ живѣлъ, а въ долния му било виното за дюкяна, а при това и чекмеджето съ подобна една голѣма сума държи отворено; че и отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели не може да се заключи че паритѣ на ищеца сѫ откраднати отъ Пенчо Г. Георгиевъ, защото двамата отъ тѣхъ чули отъ други лица да казвалъ Пенчо Х. Георгиевъ да откраднатъ на чича му паритѣ и че самиятъ, споредъ третия свидѣтель, Пенчо билъ говорилъ, че ще открадне и че отпослѣ се било узнало да сѫ биле откраднати. Невѣроятно е щото едно лице, което сериозно иска да извърши една кражба на всѣкждѣ да търси хора, за да извърши съ тѣхъ кражбата и подиръ една година отъ това да я извърши и въ това врѣме всички да знаятъ, че се крои една кражба, а пъкъ ищецътъ само да не знае, и че тѣзи свидѣтели да прѣдаватъ онова що знаятъ, а пъкъ на ищеца само, който въ случая има най-голѣма нужда да знае да го непрѣдаватъ. А че

Digitized by Google

не е знаялъ това ищецътъ, се подкрѣпя отъ факта, че паритѣ си държалъ незаключени; че фактътъ какво експертитѣ сж произнесли, какво намѣреното въ мазата на ищеца писмо въ буквитѣ си приличало на буквитѣ писани въ други книжа отъ Пенчо Х. Георгиевъ, не доказва още, че послѣдниятъ именно е обралъ дюкяна на ищеца, защото не е достатъчно да приличатъ само буквитѣ, а трѣбва да е установено, че сж писани именно отъ неговата ржка. Сжщо и отъ факта, че обвиняемиятъ е разполагалъ съ пари, не слѣдва още, че сжщиятъ не е могалъ да има пари и че е разполагалъ съ паритѣ на ищеца.“ — Водимъ отъ тия съображения, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 22 ноември 1902 г. подъ № 561, е потвърдилъ рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ, издадено по това дѣло. — Срещу това рѣшение ищецътъ Пенчо Г. Саловъ е подалъ касационна жалба, въ която той както и неговия повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, молятъ за отмѣнението му като посочватъ, че при издаването му Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) членове 328 и 630 отъ Гражданското сждопроизводсто, съ това, че не посочва подробно основанията си, по които той отхвърля показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ втората инстанция и далъ неправилна оцѣнка на тия показания, а показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели не оцѣнилъ никакъ; 2) чл. 630 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание намѣрената въ неговия, на касатора дюкянъ писмо, въ което експертитѣ твърдятъ, че е на Пенчо Х. Георгиевъ и законътъ друго доказателство не прѣдвижда за установяването, че единъ почеркъ е на извѣстно лице, и 3) чл. чл. 630, 376 и 396 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание и не обсждилъ протоколитѣ въ слѣдственото дѣло по разпита на покойния Пенчо Х. Георгиевъ и полицейскитѣ актове на стр. 6, 14 и 15 въ сжщото дѣло и доводитѣ имъ, че покойниятъ Пенчо Х. Георгиевъ и неговата съпруга прѣди кражбата сж биле хора съ ограничени материални срѣдства, а слѣдъ нея у тѣхъ сж биле намѣрени пари и скжпоцѣнности, придобиването на които тѣ не сж могли да оправдаятъ, а това доказва, че Пенчо Х. Георгиевъ е извършилъ кражбата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: обтжжено рѣшение, за необсжждането споменатитѣ въ послѣдното оплакване на касатора полицейски актове, да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото отъ оплакванията на касатора, споредъ както тѣ сж изложени по-горѣ, е неосователно, гъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Пловдивдивскиятъ апелативенъ сждъ при рѣшаването на дѣлото е взелъ въ внимание и показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ първата инстанция и подробно излага основанията си, по които той не е далъ вѣра както на тия показания, така и на показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ втората инстанция, а пъкъ правилността на оцѣнката, която казаниятъ апелативенъ сждъ е далъ на показанията, както на еднитѣ така и на другитѣ свидѣтели, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ, прѣдъ видъ на това, че такава провѣрка може да се направи само

Digitized by Google

когато се разгледа дѣлото, по самото му сѫщество, а пъкъ Върховниятъ касационенъ сѫдъ, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата, не разглежда дѣлата по сѫщество по общия редъ на сѫдопроизводството, но наблюдава за точното изпълненле на закона и еднаквото му приспособление отъ всичкитѣ сѫдебни учрѣждения на Княжестото; 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е обсѫдилъ доказателственото значение на намѣреното въ неговия, на касатора дюкянъ писмо и посочва, че самъ отъ заключението на експертитѣ не може да се признае за доказано, че писмото е писано отъ Пенчо Х. Георгиевъ, а пъкъ отъ гледна точка на закона не може да се признае, че казаниятъ апелативенъ сѫдъ е билъ дълженъ да приема противното, тъй като чл. 471 отъ Гражданското сѫдопроизводство дава право на сѫда да не се подчинява на мнѣнието на вѣщитѣ люди противъ своето убѣждение, а пъкъ отъ друга страна сѫщиятъ апелативенд сѫдъ даже не е трѣбвало да взима никакъ въ внимание експертизата по писмото, прѣдъ видъ на това, че тая експертиза не е извършена по настоящето дѣло и по реда прѣдвиденъ въ Гражданското сѫдопроизводство, а е била извършена по углавното дѣло и по реда, прѣдвиденъ въ Углавното сѫдопроизводство, и 3) така сѫщо неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като, наистина, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ не обсѫжда посоченитѣ въ това оплакване протоколи и полицейски актове, както и основанитѣ върху тѣхъ негови, на касатора, доводи, обаче, това обстоятелство не е могло да има никакво значение по дѣлото, прѣдъ видъ на това, че подобнитѣ протоколи и полицейски актове не могатъ да служатъ като доказателство даже прѣдъ углавния сѫдъ на углавното дѣло, къмъ което тѣ се отнасятъ, а толкова повече тѣ не могатъ да служатъ като доказателство прѣдъ гражданския сѫдъ по едно гражданско дѣло, тъй като гражданскиятъ сѫдъ за разрѣшението на едно гражданско дѣло може да се основе или на писмени документи, на които самиятъ законъ придава доказателствена сила, или на устни доказателства, които сѫ събрани и провѣрени по реда, прѣдвиденъ въ гражданската процедура. А че протоколитѣ по разпита на единъ обвиняемъ по углавното дѣло на прѣдварителното дирене, не могадъ да служатъ като доказателство при рѣшаването на углавното дѣло, това излиза на явѣ отъ това, че законодателтъ въ чл. 362 отъ Углавното сѫдопроизводство, като установява едно общо правило, че сѫдебното дирене по едно углавно дѣло се извършва устно съ изключение на случаитѣ, посочени въ слѣдующитѣ членове, въ тия членове никѫдѣ не посочва, че показанията, дадени отъ обвиняемия на прѣдварителното дирене, могатъ да бѫдатъ прочетени на сѫдебното дирене, отъ което слѣдва, че и самитѣ протоколи въ които сѫ записани тия показания, не могатъ да служатъ като доказателство при рѣшаването на углавното дѣло. Актоветѣ на полицията по извършването на прѣтърсвания, — каквито сѫ актоветѣ на стр. 6, 14 15 въ слѣдственото дѣло № 250 97 год., за необсѫждането на които, както и на основанитѣ му на тѣхъ доводи, касаторътъ се оплаква, — прѣдъ видъ на постановленията на чл. чл. 77, 81 и 390 отъ Углавното сѫдопроизводство, могатъ да служатъ като доказателство по едно углавно дѣло само въ случаитѣ,

Digitized by Google

когато полицията може да замѣства сѫдебния слѣдователь въ извършването на такива дѣйствия по прѣдварителното дирене, а пъкъ отъ споменатитѣ актове не се вижда, че полицията е извършила прѣтърсванията, за които тѣ сѫ съставени, вслѣдствие на това, че тя въ случая е имала право споредъ закона да замѣства сѫдебния слѣдователь. Ето защо Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ не е могалъ да приеме тия актове като доказателство при разрѣшаването на настоящето дѣло.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Пенчо Г. Силовъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 22 ноември 1902 год., подъ № 561, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 30 — (57) — 10 февруарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 583, по описа за 1903 год., на Сабитай Бенадо, житель отъ гр. Русе, срещу опрѣлението на Русенския окржженъ сѫдъ отъ 31 мартъ 1900 год., № 1.* — Въ заседанието отъ страна на Сабитай Бенадо се яви адвоката Рефетовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: при разглеждане на гражданското частно дѣло № 105/900 год., заведено по частната жалба на Сабитай Бенадо, отъ гр. Русе, противъ резолюцията на II Русенски мирови сѫдия, поставена върху заявлението му по гражданското му дѣло подъ № 759/99 г., Русенскиятъ окржженъ сѫдъ като взелъ въ съображение: „че Сабитай Бенадо иска възъ основание чл. 319 отъ Търговския законъ, да му се разрѣши да продаде заложенитѣ къмъ него отъ Саржкъ Компанаджи скжпоцѣнни вещи, за удовлетворение взимането си; че по дѣлото е издадено рѣшение и тжжительтъ е взелъ изпълнителенъ листъ, който може да приведе къмъ изпълнение, като иска по надлежния редъ да се продадатъ вещитѣ; че щомъ е така, то чл. 319 отъ Търговския законъ не може да има приспособление въ случая, слѣдователно, частната жалба е неоснователна и трѣбва да остане безъ послѣдствие," — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 31 мартъ 1900 год., постановилъ; „частната жалба на Сабитай Бенадо се остава безъ послѣдствие." — Срещу това протоколно опрѣдѣление Сабитай Бенадо е подалъ частна касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. 319 отъ Търговския законъ, защото прѣдписанието на този членъ е абсолютно, та сѫдътъ не е ималъ основание да му откаже въ иска.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: чл. 319 отъ Търговския законъ дава извѣстни прѣимущества на кредитора за реализирането на креанса, който произтича отъ търговска сдѣлка и е гарантирана съ залогъ, даденъ на основание писменъ договоръ. — Прѣдписанията на този членъ сѫ импе-

Digitized by Google

ративни и слѣдователно, сждътъ нѣма право да откаже да даде разрѣшение за продажбата на заложенитѣ прѣдмети, освѣнъ ако констатира, че не сжществуватъ условията, прѣдвидени отъ горѣпоменатия чл. 319. — Обаче, въ дадения случай сждътъ, вмѣсто да провѣри сжществуватъ ли или не условията, за които говори чл. 319 и въ зависимость отъ това да разрѣши или да откаже продажбата, — оставилъ е безъ послѣдствие искътъ за допускането на тая продажба по съображение, че ищецътъ притежава вече изпълнителенъ листъ и е могалъ да реализира креансата си на общо основание, по обикновения изпълнителенъ редъ, посрѣдствомъ сждебния приставъ. Това съображение на сжда, както и разрѣшението което е далъ на спорния въпросъ, не могатъ да се признаятъ за правилни, защото чл. 319 отъ Търговския законъ и послѣдующитѣ даватъ извѣстни прѣимущества на търговскитѣ креанси гарантирани съ залогъ и слѣдователно за кредитора не е всѣкога безразличенъ начинътъ за реализирането на такава креанса. А тъй като въ дадения случай сждътъ е призналъ противното и не се е съобразилъ съ повелителното прѣдписание на чл. 319 отъ Търговския законъ, то нарушилъ е този членъ и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Русенския окржженъ сждъ отъ 31 мартъ 1900 год., защото е нарушенъ чл. 319 отъ Търговския законъ, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 31 — (64) — 12 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и девети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 388, по описа за 1901 год., на д-ръ Г. Вениерисъ, живущъ въ гр. Севлиево, съ Севлиевската градска община, за 247 лева и 37 ст., призходящи отъ заплата.* — Въ сждебното заседание се явиха отъ страна на д-ръ Вениерисъ, адвоката П. Пешевъ, а отъ страна на Севлиевската градска община - адвоката д-ръ Вачевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: д-ръ Г. Вениерисъ, отъ гр. Севлиево, съ искова молба отъ 25 августъ 1899 година, подадена до Севлиевския окржженъ сждъ, заявилъ искъ противъ Севлиевската градска община за 2470 лева и 37 ст., часть отъ слѣдуемото му се възнаграждение, като бивши лѣкарь на тази община. Окржжниятъ сждъ уважилъ напълно иска на ищеца. Съ апелативна жалба, кметътъ на Севлиевската градска община е обжалвалъ рѣшението прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, само колкото се отнася до сумата 829 лева и 99 стотинки. Русенскиятъ апелативенъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ: „Севлиевската градска община, както въ първата инстанция, тъй и въ днешното сждебно заседание не оспорва, че възимаемиятъ д-ръ Г. Вениерисъ не е получилъ отъ слѣдуемото му се възнаграждение, като лѣкарь на сжщата община, сумата 2470 лева и 37 ст., но възразява, че той е билъ глобенъ за допустнатитѣ отъ него нередов-

Digitized by Google

ности по службата съ 829 лева и 99 ст. глоба, която глоба трѣбвало да се спадне отъ горната сума. Отъ приказа съ дата 12 ноември 1896 год., подъ № 516, издаденъ по вѣдомството на Министерството вжтрѣшнитѣ работи, се установява, че възиваемиятъ е билъ глобенъ за неизпълнение своитѣ обязаности съ 499 лева и 99 ст., съ половината отъ заплатата му 333 лева и 33 ст. за 3 мѣсеци. Отъ протокола съ дата 6 ноември 1898 год., подъ № 17, на Севлиевския градски общински съвѣтъ, се установява, че сжщиятъ е билъ глобенъ пакъ за прѣнебрѣгване своитѣ обязности съ 330 лева; възиваемиятъ д-ръ Г. Вениерисъ, чрѣзъ повѣреника си възразява, че Севлиевската градска община е трѣбвало да прѣдяви насрѣщенъ искъ за сумата 829 лева и 99 ст., че тази глоба не трѣбвало да се одържа отъ заплатата му, защото той билъ неправилно глобенъ; че Върховниятъ медицински съвѣтъ билъ постановилъ да му се опрости тази глоба: първото възражение на възиваемата страна е неоснователно, защото за да иска възивната страна да се спадне отъ сумата 2470 лева и 37 ст., сумата 829 лева и 99 ст. — глоба — не е имало нужда да прѣдявява насрѣщенъ искъ. Неоснователно е и второто възражеие на възиваемата страна, защото глобата ѝ е наложена съгласно Санитарния законъ, по административенъ редъ и сждътъ не може да провѣрява въ случая разпорежданията на административната власть. Неоснователно е най-послѣ и послѣдното възражение на възивната страна, защото отъ съобщението на Санитарната дирекция до Севлиевската градска община съ дата 26 юний 1897 год., подъ № 2944, се вижда, че дѣйствително, Върховниятъ медицински съвѣтъ, е билъ постановилъ да се опрости глобата на възиваемия; обаче, изпълнението на постановлението по-послѣ е било спрѣно прѣдъ видъ нови донесения противъ възиваемия отъ Севлиевския окржженъ лѣкарь. А Севлиевската градска община има право да задържи отъ заплатата на възиваемия наложената му глоба въ размѣръ на 829 лева и 99 стотинки. Отъ съобщението на Севлиевското градско общинско управление до възиваемия д-ръ Г. Вениерисъ съ дата 23 августъ 1899 год., № 3175, се установява, че два дена прѣди послѣдниятъ да заведе дѣло противъ казаното общинско управление, той е билъ поканенъ да си получи заплатата, като уреди въпроса за наложената му глоба. Но възиваемиятъ е отказалъ да получи слѣдуемото му се възнаграждение по причина, че е оспорвалъ правото на общииското управление да задържи отъ възнаграждението му наложената му глоба, отъ това слѣдва, че спорътъ на странитѣ се е отнасялъ до въпроса за глобата, а въ такъвъ случай възиваемиятъ е длъженъ да заплати сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски на възивната страна върху сумата 829 лева и 99 ст., безъ той да има право да получи подобни разноски отъ възивната страна върху сумата, която му се присжда 1640 лева и 38 ст.," — съ рѣшението си отъ 7 октомврий 1900 год. № 163, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Севлиевския окржженъ сждъ отъ 3 ноември 1899 год., подъ № 377, така: осжжда Севлиевската градска община да заплати на д-ръ Вениерисъ 1640 лева и 38 ст., заедно съ лихвитѣ имъ по 10% начиная отъ 25 августъ 1899 год. до окончателното имъ изплащане, а остналата часть отъ иска се отхвърля, като неоснователенъ. Осжжда д-ръ Вениерисъ да заплати на Севлиевската градска община 114 лева и 50 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски за

Digitized by Google

двѣтѣ инстанции". — Това рѣшение д-ръ Г. Вениерисъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение чл. чл. 24 п. *ф*., 56 и 171 отъ Санитарния законъ, въ свръзка съ чл. чл. 47 и 48 отъ Закона за чиновницитѣ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призналъ, че има наложена глоба отъ Санитарната дирекция, когато тя е отмѣнена и защото призналъ, че общината има право да глобява лѣкаритѣ си, когато такова право има само Медицинскиятъ съвѣтъ при Санитарната дирекция.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ прѣдписанието на чл. чл. 24 п. *ф*. и 56 отъ Санитарния законъ, се вижда, че Върховниятъ медицински съвѣтъ между друго, произнася се и върху дисциплинарнитѣ наказания по практикуването на лѣкаритѣ въобще. Отъ книжата на настоящето дѣло се вижда, че д-ръ Вениерисъ, за неизпълнение своитѣ обязаности по служата, въ качеството си лѣкарь на Севлиевската градска община, е билъ глобенъ отъ Върховния медицински съвѣтъ на 19 октомврий съ половината отъ заплатата му за 3 мѣсеци (сума 499 лева и 99 ст.) и това постановление е било утвърдено отъ Министра на вжтрѣшнитѣ работи съ приказъ № 516 и дата 12 ноемрий 1896 година. Обаче, отъ писмото на Гражданската санитарна дирекция съ дата 26 юний 1897 год., подъ № 2944, ясно се вижда, че сжщиятъ Върховенъ медицински съвѣтъ е взелъ рѣшение да се опрости глобата на градския д-ръ Вениерисъ и това рѣшение било утвърдено отъ Министра на вжтрѣшнитѣ работи, но само не било приведено въ изпълнение. Щомъ така стои фактическата страна по въпроса за глобата, то поражда се въпросъ: изискуема ли е била глобата, ако въ дѣлото има данни, че тая глоба е била опростена и противъ това доказателства не сж биле прѣдставени? Естествено е, че тая глоба не може да подлежи на изискане щомъ не послѣдва отъ надлежнитѣ власти противно разпореждане, т. е. наложената съ приказъ № 516 глоба да си остане и да стане разпореждане за нейното събиране. Понеже такива данни при дѣлото не сжществуватъ, то прѣждеврѣменно е било разпореждането на Севлиевското общинско управление, да се одържи глобата отъ д-ръ Вениерисъ, тъй като подобно разпореждане за събирането ѝ принадлежи на Върховния медицински съвѣтъ, споредъ чл. 24 п. п. *ф*. и *х*. отъ Санитарния законъ. 2) по настоящето дѣло има и друга една глоба отъ 330 лева наложена на ищеца по дѣлото д-ръ Вениерисъ, отъ Севлиевската градска община, както това се вижда отъ протикока ѝ съ дата 6 ноемврий 1898 год., № 17. Русенскиятъ апелативенъ сждъ не се произнася отдѣлно по тая глоба, а изобщо както това се вижда отъ слѣдующето негово съображение: „а Севлиевската градска община има право да задържи отъ заплатата на възиваемия наложената му глоба въ размѣръ на 829 лева и 99 ст.", т. е. смѣсва двѣтѣ глоби (499.99 + 330 = 829.99) лева когато сждътъ трѣбваше да се произнесе отдѣлно за глобата отъ 330 лева, т. е. на какво основание общината налага глоба на лекаритѣ по мимо Санитарната дирекция, а тоя въпросъ сждътъ щѣше да си разрѣши като се спрѣше да оцѣни протокола на общинага отъ 6 ноемврий 1898 год., № 17, въ

Digitized by Google

свързка съ цитиранитѣ по-горѣ членове отъ Санитарния законъ. Щомъ прочее сждътъ въ рѣшението си е призналь, че общината има право да глобява, а не е посочилъ основанията си за това, то той е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство и заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 7 октомврий 1900 год., № 163, защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданского сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 32 — (66) — 12 февруарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и девети януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря В. Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 390, по описа за 1901 год., на търговската фирма Никола Първулевъ и Синове, отъ гр. Видинъ, съ Моше А. Леви и Синъ, отъ сжщия градъ, за 996 лева и 30 стотинки, по мѣнителница.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Григори Д. Минковъ, адвокатъ въ гр. Видинъ, като повѣреникъ на Никола Първулевъ и Синове, съ искова молба, подадена до I Видински мирови сждия на 25 августъ 1899 г., прѣдявилъ искъ противъ Моше А. Леви и Синъ, отъ сжщия градъ, за 996 лева и 30 ст., по мѣнителница. Мировиятъ сждия отхвърлилъ иска, като неоснователенъ. По апелативна жалба на ищцитѣ, дѣлото е било разгледано и отъ Видинския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцитѣ дирятъ отъ отвѣтницитѣ 813 лева и 60 ст. и лихвитѣ имъ, по единъ чекъ, издаденъ на 29/11 май 1897 год. въ гр. Галацъ, отъ Кокали & Денжили, на името на ищцитѣ къмъ отвѣтницитѣ; споредъ чл. 648 отъ Търговския законъ, за да бжде изплащането на единъ чекъ задължително за платеца, трѣбва издателтъ на чека да има извѣстна за изплащане сума у платеца въ момента на прѣдаването чека, както се вижда отъ протеста, отвѣтницитѣ (платцитѣ на чека) сж заявили, че имало у тѣхъ 651 лева, но били изплатени, слѣдователно, въ момента на прѣдаването на чека у платцитѣ не е имало суми на издателя на чека. Повѣреникътъ на ищцитѣ казва, че понеже отвѣтницитѣ признавали, че имало у тѣхъ 651 лева, то тѣ трѣбвало да доказватъ, че сж ги изплатили, обаче споредъ чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство, самопризнанието на отвѣтницитѣ, изложено въ протеста, не може да бжде раздѣлено въ врѣда на отвѣтницитѣ, слѣдователно ищцитѣ трѣбва да докажатъ, че въ момента на прѣдявяване на чека у отвѣтницитѣ е имало сума на издателя на чека, а това тѣ не сж доказали, за това искътъ имъ трѣбва да бжде отхвърлеръ, като неоснователенъ, като се потвърди рѣшението на мировия сждия“, — съ рѣшението си № 181, отъ 29 ноемврий 1900 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение търговската фирма Никола Първулевъ и Синове подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това

Digitized by Google

дѣло Видинскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 640 и 642 отъ Търговския законъ, чл. чл. 58, 396 и 400 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 155 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ, че ищецътъ е длъженъ да докаже, че срещу чека у отвѣтника е имало провизия, когато отъ протеста се вижда, че отвѣтницитѣ сж признали, че длъжатъ 651 лева по чека и щомъ това обстоятелство е установено съ официяленъ актъ, то отвѣтницитѣ бѣха длъжни да докажатъ съ тефтеритѣ си, че сж изплатили тази сума отъ 651 лева по заповѣдь на издателя на чека, и 2) чл. 413 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не допусналъ прѣдложената имъ на отвѣтницитѣ рѣшителна клетва, съ която сж искали да установятъ, че у отвѣтницитѣ е имало провизия на сума по-голѣма отъ 651 лева.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който полага да се отмѣни потжженото рѣшение, взе въ съображение: 1) отъ даннитѣ по това дѣло се вижда, че единственото доказателство, на което касаторитѣ сж се основавали, за че у отвѣтницитѣ е сжществувало провизия, въ размѣръ на 651 лева, по издадения срещу тѣхъ чекъ, е било самопризнанието на отвѣтницитѣ, констатирано на гърба на протеста отъ 20 юний 1897 год., гдѣто отвѣтникътъ Моше А. Леви е казалъ, че „признава да длъжи по този чекъ само 651 лева, които и изплатилъ“. — Сждътъ както става явно отъ съображенията му, е приелъ, че това самопризнание не може да бжде раздѣлено въ врѣда на отвѣтницитѣ и че ищцитѣ трѣбва да докажатъ, че въ момента на прѣдявяването на чека у отвѣтницитѣ е имало провизия срещу чека. Това сжждение на Видинския окржженъ сждъ се явява правилно, тъй като съгласно чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство, самопризнанието не може да се дѣли въ врѣда на страната, която го е направила. Щомъ слѣдователно ищцитѣ не сж установили, че у отвѣтницитѣ е имало суми, принадлежащи на издателя на чека, то сждътъ правилно е отхвърлилъ иска, като неоснователенъ. Заради това първото оплакване на касаторитѣ, че сждътъ е приелъ, че ищецътъ е длъженъ да докаже, че срещу чека у отвѣтника е имало провизия, когато отъ протеста се вижда, че отвѣтницитѣ сж признали, че длъжатъ 651 лева по чека, е оплакване неоснователно; 2) ищцовата страна, както се констатира отъ протокола съ дата 28 ноември 1900 год., е прѣдложила на отзѣтницитѣ рѣшителна клетва за разликата между сумата 651 лева, която тѣ сж признали и исковата сума, но сждътъ не е допусналъ тази клетва, по причина, че се отнасяла до единъ чекъ, по когото не е извѣстно да ли отвѣтницитѣ дължатъ сумата. Това съображение на Видинския окржженъ сждъ се явява неоснователно, тъй като дължимостьта на чека зависи отъ факта да ли у лицето, срещу което той е тегленъ има или не суми, принадлежащи на лицето, което е издало чека, а това обстоятелство може да се доказва съ рѣшителна клетва, стига то да съставлява лично дѣйствие на лицето, на което се тя прѣдлага (чл. 412 отъ Гражданското сждопроизводство). Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че сждътъ неправилно не е допусналъ прѣдложената рѣшителна клетва и съ това той е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, което нарушение е сжществено. Заради това, второто оплак-

Digitized by Google

ване на касатора за недопускане на рѣшителната клетва, се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Видинския окржженъ сждъ отъ 29 ноември 1900 год., № 181, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ .съставъ.

№ 33 — (71) — 13 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесеть и първи януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 395, по описа за 1901 год., на Георги А. Кацаровъ, отъ гр. Хасково, съ Петра Ванева Петевица, за себе си и като настойница на малолѣтнатѣ си дѣца, отъ сжщия градъ, за 500 лева.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Г. Кацаровъ яви се адвоката Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги А Кацаровъ, отъ гр. Хасково, съ искова молба отъ 12 юлий 1900 год., подадена до Хасковския градски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Патра Ванева Петевица, за себе си и като настойница по масата на покойния Петю Костовъ и Кущи и Кица Петеви, отъ сжщия градъ, за 500 лева златни отъ заемъ. Мировиятъ сждия уважилъ иска. По апелъ отъ отвѣтницитѣ, дѣлото е било разгледано и отъ Хасковския окржженъ сждъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „отвѣтницитѣ (наслѣдницитѣ на покойния Петю Костовъ) не признаватъ щото покойниятъ да е длъжалъ на Георги Кацаровъ въпросната сума 500 лева златни и то отъ заемъ; че отвѣтникътъ по апелъ Георги Кацаровъ не прѣдставлява положителни доказателства, съ които да установява, че дѣйствително той е далъ въ заемъ 500 лева златни на покойния Петю Костовъ още когато е билъ живъ. Дѣйствително, за доказателство на иска си той е прѣдставилъ прѣписъ отъ описа съставенъ на 13 януарий 1899 год., по имота останалъ отъ покойния въ който фигурара като кредиторъ Георги Кацаровъ за 525 лева, обаче, казаниятъ описъ не може да му се дада никакво значение, защото той не е отъ тия документи, коитѣ констатиратъ сключването на заемни договори, нито пъкъ може да се извади заключение отъ него, че прямитѣ наслѣдиици на покойния сж признали въпросния дългъ, защото подобно нѣщо въ описа нѣма забѣлѣзано, нито пъкъ даже той е подписанъ отъ всички наслѣдници, а че на въпросния описъ не може да се даде никакво значение, като доказателство по отношение искътъ на Георги Кацаровъ, това се вижда явно и отъ прѣдписанието на чл. 62 отъ Закона за настойничеството; а що се отнася до показанията на свидѣтелитѣ. Б. Жековъ и х. Ангелия х. Николовъ, то не може да се приеме за положително доказанъ факта, какво, че дѣйствително е имало сключенъ договоръ за заемъ и че дѣйствително покойниятъ Петю Костовъ е билъ взелъ отъ ищеца 500 лева златни, съ задължение да му ги повърне,

Digitized by Google

защото казанитѣ свидѣтели нищо не говорятъ относително факта, че е сключенъ заеменъ договоръ и че дѣйствително Георги Кацаровъ е далъ въ тѣхно присѫтствие 500 лева златни въ заемъ на покойния Петю Костовъ. Дѣйствително, отъ показанията на казанитѣ свидѣтели се установява едно самопризнание направено отъ П. Костовъ прѣдъ свидѣтелитѣ за че билъ взималъ 25 напалеона отъ Г. Кацаровъ, обаче, отъ това не може да се приеме още за достатъчно доказанъ искътъ на ищеца, защото съгласно чл. 84 отъ Гражданското сѫдопроизводство, подобно самопризнание би имало значение ако е направено прѣдъ сѫда отъ самия Петю Костовъ и защото това твърдение на свидѣтелитѣ не се подкрѣпя съ други нѣкои данни по дѣлото и въпъ отъ това прѣдъ видъ обстоятелството, че тукъ се касае до една доста значителна сума, която сума се дири отъ наслѣдницитѣ на покойния, съ една дума казано на показанията на казанитѣ свидѣтели не може да се даде голѣмо значение и не може да се приеме за доказанъ искътъ на ищеца, а слѣдва да се отхвърли, като недоказанъ, и че искането на апелаторитѣ да имъ се заплатятъ разноскитѣ по дѣлото е уважително", — съ рѣшението си отъ 16 май 1901 год., № 135, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ иска на ищеца. — Това рѣшение Георги А. Кацаровъ обѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. 80 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 279 и 280 отъ Закона за наслѣдството, защото сѫдътъ не далъ сила и значение на описа, който подиръ смъртьта на хората държи мѣстото на билянцъ въ който сѫ записани, както имотитѣ на умрѣлия, така и дълговетѣ му, съ което се нарушава и чл. 62 отъ Закона за настойничеството, защото не обърналъ внимание, че описътъ е подписанъ и отъ пълновъзрастни; 2) чл. чл. 80 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не далъ значение на описа и за това, че не всички наслѣдници на покойния Петю Костовъ биле подписали описа и слѣдтоваелно не билъ задължителенъ за тѣхъ (наслѣдницитѣ), но тоя описъ е подписанъ отъ роднинския съвѣтъ, който въ случая замѣства наслѣдницитѣ и отъ него (роднинския съвѣтъ) сѫ охраняватъ интереситѣ на малолѣтнитѣ, и 3) чл. чл. 107 и 328 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не дава голѣмо значение на свидѣтелскитѣ показания, защото исковата сума била значителна, когато силата и значението на свидѣтелскитѣ показания се мѣрятъ не споредъ исковата сума, а споредъ достовѣрността на свидѣтеля, ясността пълнотата и вѣрносгьта на твърденията имъ, а въ случая свидѣтелитѣ положително твърдѣли прѣдъ сѫда за неговото правоискане, т. е., че е основателно вземането му. Освѣнъ това сѫдътъ не далъ сила и значение на свидѣтелскитѣ показания, понеже самопризнанието на Петю Костовъ не може да се установява по този начинъ, а само когато самопризнанието е дадено прѣдъ сѫда а не въпъ отъ сѫда.

За да разрѣши това дѣло, Върховнитъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) настоящиятъ искъ е заведенъ за сума 525 лева, дължима ищецу отъ покойния Петю Костовъ, когато още е билъ живъ. За подкрѣпление на иска си ищецътъ по дѣлото е прѣдставилъ единъ описъ, съставенъ слѣдъ смъртьта на

Digitized by Google

Петю Костовъ въ който описъ сж помѣстени всички недвижими и движими имоти, както и дълговетѣ на покойния къмъ разни лица, дългове помѣстени и въ тефтеритѣ на покойния. Понеже отвѣтницитѣ не признавали дълга на наслѣдодателя, то ищецътъ по дѣлото се обърналъ къмъ сжда за да установи своето право (чл. 62 отъ Закона за настойничеството). Приложенията при дѣлото описъ е съставенъ съгласно чл. чл. 118 и 119 отъ Закона за настойничеството и е подписанъ между друго не само отъ роднинския съвѣтъ, но и отъ пълнолѣтнитѣ наслѣдници. Сждътъ обаче не дава сила и значение на този описъ и не счита за отговорни наслѣдницитѣ, *понеже тѣ не признавали да дължатъ, защото подобно нѣщо въ описа нѣмало забѣлѣзано, нито пъкъ описа билъ подписанъ отъ всичкитѣ наслѣдници*. Тоя мотивъ на сжда не се оправдава отъ фактическа страна, защото въ описа, съставенъ по изискуемитѣ се форми отъ закона, фигурира дълътъ на покойния, описътъ е подписанъ отъ роднинския съвѣтъ и отъ пълновъзрастнитѣ наслѣдници (Коста) спрѣмо които тоя актъ (описътъ) има сила на сторено писмено въненъ сждебно самопризнание (чл. 398 отъ Гражданското сждопроизводство), слѣдователно, тоя описъ не е билъ опороченъ въ нѣщо отъ противната страна, за да има сждътъ основание да му не даде надлежната сила и значение, отъ което слѣдва, че въ случая има нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопронзводство, като не е оцѣнилъ сждътъ акта (описа), въ свързка съ чл. чл. 118, 119 и 120 отъ Закона за настойничеството и членове 279 и 280 отъ Закона за наслѣдството 2) оплакванеио на касатора за нарушение чл. чл. 107 и 128 отъ Гражданското сждопроизводство, е тъй сжщо основателно, понеже въненъ сждебното самопризнание може да се доказва съ свидѣтелски показания, които сждътъ оцѣнява и имъ дава надлежното значение, отъ което слѣдва, че законътъ допуща самопризнания не само извършени прѣдъ сжда, но и тия които сж извършени вънъ отъ сжда. По настоящето дѣло има разпитани свидѣтели, които установяватъ едно самопризнание на покойния Петю Костовъ, относително дълготъ му къмъ ищеца по дѣлото, а сждътъ и на това доказателство не дава значение, понеже самопризнанието могло да стане само *прѣдъ сжда* (чл. 397 отъ Гражданското сждопроизводство; рѣшение на Касационния сждъ № 419/96 год., първо гражданско отдѣление). Сждътъ не дава и значение на свидѣтелскитѣ показания и за това, защото искътъ билъ голѣма сума, когато сумата въ процеса не може да има влияние върху достовѣрността и пълнотата на свидѣтелскитѣ показание (чл. 328 отъ Гражданското сждопроизводство). Прѣдъ видъ на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ признава, че има нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и заради това **опрѣдѣлява:** рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 16 май 1901 год., № 135, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Digitized by Google

№ 34 — (72) — 13 февруарий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тридесеть и първи януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря В. Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъвъ *гражданско дѣло № 584, по описа за 1903 год., на Нисимъ Барухъ, житель отъ гр. Варна, срещу опрѣдѣлението на Варненския окржженъ сѫдъ отъ 11 октомврий 1903 година.* — Въ заседанието отъ страна на Нисимъ Барухъ се яви адвоката Т. Теодоровъ, а отъ страна на Димитъръ Ралчевъ — адвоката П. Табурновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: при разглеждане на частното гражданско дѣло № 183 903 год., Варненскиятъ окржженъ сѫдъ, като взелъ въ съображение: „че прѣди разрѣшение по сѫщество на жалбата на Нисимъ Барухъ, за възстановяване правото на възивъ, слѣдва да бѫде разрѣшена жалбата на противната страна, относително въпроса въ срокъ ли е подадена жалбата на Нисимъ Барухъ, подадена до мировия сѫдия за възстановяване правото му на възивъ или не? За разрѣшение на този въпросъ, сѫдътъ като взе прѣдъ видъ, че по силата на чл. 692 отъ Гражданското сѫдопроизводство, молбитѣ за възстановяване правото на възивъ, се подаватъ въ двѣнедѣленъ срокъ, отъ какъ се съобщи на страната опрѣдѣлението на сѫда, съ което се е припознало, че е изтекалъ срока за подаване на възивна жалба, а въ дадения случай отъ удостовѣрението № 6937, отъ 5 май 1903 год., издадено отъ тоя сѫдъ, се вижда, че противъ опрѣдѣлението на сѫда, съ което е призната апелативната жалба на Н. Барухъ за просрочена, е била подадена касационна жалба, че това опрѣдѣление на сѫда е било взето на 23 мартъ 1902 год., въ присѫтствието на самия Нисимъ Барухъ, което се вижда и отъ самия протоколъ — дѣйствително това опрѣдѣление е било обжалвано по касационенъ редъ, обаче и Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшение отъ 12 септемврий 1902 год., е потвърдилъ горното опрѣдѣление на сѫда; слѣдва прочее, че двѣнедѣлниятъ срокъ за подаване жалба, за възстановяване правото на възивъ за тѫжителя е почнало да тече, отъ когато му е станало извѣстно опрѣдѣлението на сѫда, или най-късно отъ деня на издаване рѣшението на Върховния касационенъ сѫдъ. Отъ заявлението обаче на Нисимъ Барухъ за възстановяване правото му на възивъ се вижда, че то е подадено едва на 22 ноемврий 1902 год., т. е. въ срокъ много по-голѣмъ отъ прѣдвидения въ Закона двѣнедѣленъ а като така, това негово заявление слѣдва да се счита за просрочено и подлежи да бѫде оставено безъ разглеждане; мировиятъ сѫдия е приелъ на разглеждане това заявление, то опрѣдѣлението на сѫщия сѫдия по разрѣшение на това заявление, подлежи да бѫде отмѣнено. Възражението на повѣреника на Нисимъ Барухъ, че за да почналъ да тече за него срока, прѣдвиденъ въ чл. 692 отъ Гражданското сѫдопроизводство, необходимо било прѣдварително да му се съобщи опрѣдѣлението на сѫда срещу разписка, е неоснователно, защото отъ една страна съ подаване касационна жалба, очевидно е, че му е било съобщено прѣписъ отъ обжалваното опрѣдѣление, а отъ друга страна, сроковетѣ за обжалване опрѣдѣленията на

Digitized by Google

сѫда, текатъ отъ датата на връчване прѣписъ, но само въ такъвъ случай, когато опрѣдѣленията се издаватъ въ отсѫтствията на странитѣ, а когато тия опрѣдѣления се издаватъ въ присѫтствието на странитѣ, срокътъ за обжалването почва да таче отъ момента на произнасяне опрѣдѣлението. Независимо отъ това, сѫдътъ като приема, че срокътъ за подаване молбата за възстановяване правото на възивъ, е почналъ да тече отъ момента на издаване рѣшението на Върховния касационенъ сѫдъ, намира, че искането да се връчва прѣписъ, се явява съвсѣмъ неоснователно, защото законътъ въ никой случай не задължава да се връчватъ прѣписи отъ касационнитѣ рѣшения, които влизатъ въ законна сила и подлежатъ на изпълнение отъ момента на издаването имъ", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 11 октомврий 1903 год., постановилъ: „счита се молбата за възстановяване правото на възивъ, подадена до мировия сѫдия, е просрочена и като такава се остава безъ разглеждане, като се отмѣнява и опрѣдѣлението на мировия сѫдия отъ 12 априлъ 1903 година. Съ така взетото опрѣдѣление, остава безпрѣдметна и частната жалба на Нисимъ Барухъ, съ която се обжалва опрѣдѣлението на мировия сѫдия, съ което е отказалъ да възстанови срока му за възивъ, а така сѫщо и жалбата му, противъ разпорежданията на Варненския мирови сѫдия, за спиране изпълнението на издаденото по дѣлото рѣшение. Осѫжда частния тѫжитель Нисимъ Барухъ да заплати на Ралчева, повѣреникъ на д-ръ Басановичъ 9 лева и 40 ст. сѫдебни и по водене дѣлото разноски". — Срещу това опрѣдѣление Нисимъ Б. Барухъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение: а) чл. чл. 691, 692 и 751 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ, неправилно е счелъ, че срокътъ за поискване възстановление на срока по чл. 692 тече отъ деня на произнесеното присѫтствено опрѣдѣление (въ случая отъ 23 мартъ 1902 год.); б) защото неправилно е счелъ, че връчването на прѣписъ отъ опрѣдѣлението може да се прѣдполага и изважда отъ съображението само, че опрѣдѣлението е било обжалвано прѣдъ по-горна инстанция, а не отъ една формална разписка за получване, и в) защото неправилно е счелъ, че моментътъ на рѣшението на първото дѣло, относително просрочието на жалбата и влизането въ законна сила на първото опрѣдѣление, може да се счита за *началенъ моментъ* при опрѣдѣление срока, прѣдвиденъ въ чл. 692 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: по силата на чл. 692 отъ Гражданското сѫдопроизводство, молба за възстановление правото за апелъ се подава въ двѣнедѣленъ срокъ, отъ като *се съобщи* на заинтересованото лице опрѣдѣлението, съ което е призната за просрочена апелативната жалба. Обаче, нито въ чл. 692 нито въ никой други текстъ е казано, че въпросното съобщение непрѣменно и подъ страхъ на недѣйствителность трѣбва да става срещу разписка подписана отъ лицето на което прѣписа се връчва. А отъ това слѣдва, че фактътъ на съобщението може да бѫде признатъ отъ сѫда за доказанъ на общо основание и въ

Digitized by Google

отсѫтствието на такава разписка, доста да сѫществуватъ такива обстоятелства, които да убѣждаватъ сѫда, че ако и да не сѫществува разписка, но прѣписътъ всетаки е билъ съобщенъ. Такъвъ именно е даденият случай. Сѫдътъ като е констатиралъ, че опрѣдѣлението, съ което апелативната жалба на Н. Баруха е била призната за просрочена, е обжалвано отъ сѫщия тоя Н. Барухъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, гдѣто Н. Барухъ чрѣзъ свой повѣреникъ се е явилъ да защищава частната си жалба, — ималъ е достатъчно основание да признае, че прѣписъ отъ това опрѣдѣление е съобщенъ Баруху и че послѣдниятъ като не го е обтѫжилъ даже и въ двѣнедѣленъ срокъ считанъ отъ издаването на касационното рѣшение (по въпроса за просрочието на самата апелативна жалба) — то трѣбва да се счита, че срокътъ по въпроса за възстановлението правото за апелъ е изтекалъ. Заради това, оплакването на касатора не може да се признае за основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Нисимъ Барухъ, срещу опрѣдѣлението на Варненския окрѫженъ сѫдъ отъ 11 октомврий 1903 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 35 — (73) — 17 февруарий 1904 г. Въ името на Негово Цѫрско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателстующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 396, по описа за 1901 год., на Христо Г. Коджамановъ и на д-ръ Яни М. Льолчу, отъ гр. Станимака, за 586 лева, заедно съ лихвата.* — Въ сѫдебното заседание отъ страна на Христо Коджамановъ яви се адвоката Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 5 юлий 1900 г., подадена до Конушкия мирови сѫдия, д-ръ Яни М. Льолчу, отъ гр. Станимака, заявилъ искъ противъ Христо Г. Коджамановъ, отъ сѫщия градъ, за 925 лева, по записъ. Мировиятъ сѫдия уважилъ иска. — По апелативна жалба на отвѣтника, дѣлото е било разгледано и отъ Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „д-ръ Яни М. Льолчо е прѣдявилъ искъ срещу Хр. Г. Коджамановъ за 926 лева, по единъ записъ, и за доказателство на иска си е прѣдставилъ самиятъ записъ съ дата 20 мартъ 1895 год., отъ който се вижда, че отвѣтникътъ Христо Г. Коджамановъ се е задължилъ на 20 октомврий 1895 год. да заплати на Георги Я. Табаки или на заповѣдьта му 586 лева, и че вземането по този записъ е прѣхвърлилъ върху ищеца, отъ който Табаки си получилъ сумата. Отвѣтникътъ не отрича подписа сложенъ отъ него върху записа, обаче възразява, че записътъ е изплатенъ на Георги Табаки и на неговия синъ и че искътъ по записа е изсроченъ, тъй като отъ деньтъ на падежа му до завеждането на дѣлото сѫ се изминали 3 години. Отъ съдържанието на записа се вижда, че е издаденъ на заповѣдьта на трето лице и отговаря на всички условия, които се изискватъ отъ чл. 70 отъ Търгов-

Digitized by Google

ския турски законъ, който е действувалъ при издаването му, а пъкъ по силата на чл. 146 отъ сжщия законъ, тжжбитѣ по записи на заповѣдь, се изсрочватъ послѣ 5 години, слѣдователно, щомъ като отъ падежа на записа — 20 февруарий 1895 год. до завеждането на иска — 5 ноември 1900 год. не сж се изминали 5 години, то възражението, че искътъ по записа е просроченъ, се явява за неоснователно; неоснователно е и възражението на отвѣтника, че билъ изплатилъ записа, като неподкрѣпено съ доказателства; въ такъвъ случай искътъ на ищеца се явява за доказанъ и подлежи на удовлетворение, но само въ размѣръ на сумата означена въ записа 586 лева, сумата на която действително е билъ прѣхвърленъ (по джиросване) записа върху ищеца, прѣхвърлянето на лихвитѣ е незаконно, тъй като на такива не е ималъ право Георги Я. Табаки, защото не е протестиранъ записътъ на падежа му, означаванего въ записа, че ще се заплатятъ и лихвитѣ въ случай на просрочване, слѣдва да се счита като написано, тъй като въ чл. 70 отъ Турския търговски законъ е точно обозначено какво трѣбва да съдържа една полица (записъ на заповѣдь). Ищецътъ по силата на чл. 99 отъ пригурката къмъ Търговския турски законъ, има право да получи лихви и то по 12 % годишно отъ деня на исковата молба 5 ноември 1900 година. Слѣдъ всичко горѣизложено слѣдва, че рѣшението на мировия сждия подлежи на измѣнение; понеже ищцовата страна отчасти губи процеса, то ще получи отъ противната страна съотвѣтствующата часть за сждебни и по воденето на дѣлото разноски", — съ рѣшението си № 87, отъ 8 февруарий 1901 год., измѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска на ищеца само въ размѣръ на 586 лева, съ лихвитѣ и разноскитѣ. — Срещу това рѣшение и двѣтѣ страни подаватъ касационни жалби. Христо Коджамановъ се оплаква за нарушение: 1) чл. чл. 70 и 146 отъ Отоманския търговски законъ и чл. чл. 612 и 829 отъ нашия Търговски законъ, защото не уважилъ възражението му за просрочието на иска, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призналъ, че не е доказалъ, че е изплатилъ дълга на първоначалния кредиторъ Г. Табакиди, а не му допусналъ каквито и да било доказателства, които той искалъ да прѣдстави за доказване на това обстоятелство. А д-ръ Яни М. Льолчо — за нарушение чл. 70 отъ Отоманския търговски законъ, чл. чл. 537 и 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно призналъ записа за търговски ефектъ и вслѣдствие на това неправилно отказалъ да му присжди договорнитѣ лихви прѣдвидени въ записа.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Т. Гатевъ, повѣренникъ на отвѣтника Хр. Коджамановъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва и двѣтѣ касационни жалби неоснователни, взе въ съображение: 1) първото оплакване на касатора Хр. Г. Коджамановъ, че сждътъ не уважилъ възраженито му за просрочването на записа, е неоснователно, тъй като записътъ по дѣлото е издаденъ прѣди влизането въ сила на новия Търговски законъ, а именно на 20 мартъ 1895 година, а по смисъльта на чл. 829 отъ този законъ, просрочието на записа трѣбва да се смѣта по стария законъ, който прѣдвижда 5-годишна давность за търговски записи (чл. 146 отъ Турския търговски законъ), който 5-годишенъ срокъ не е

Digitized by Google

билъ изтекалъ до деня на завеждането на иска — 5 юлий 1900 година; 2) отъ данните по това дѣло се вижда, че отвѣтникътъ Коджамановъ е възразявалъ, че е изплатилъ прѣдявения записъ отъ ищеца д-ръ Яни Льолчу на първоначалния кредиторъ Г. Табакиди и сина му, което обстоятелство искалъ да установи съ призоваване въ качество на трети лица Г. Табакиди и сина му Димитръръ Табакиди, както и съ търговскитѣ имъ тефтери; освѣнъ това, отвѣтникътъ е възразилъ, че записътъ е билъ даденъ на ищеца — адвоката д-ръ Льолчу за събиране по него сумата, безъ обаче той да е заплатилъ сумата на Г. Табакиди, за което обстоятелство той е прѣдложилъ на ищеца рѣшителна клетва, която ищецътъ не приелъ, а призналъ, че пари срещу записа не е броилъ на Табакиди, а му се задължилъ да му заплати сумата. При тия факти по дѣлото, за правилното разрѣшение на процеса, Пловдивскиятъ окржженъ сждъ трѣбваше да види да ли отвѣтникътъ Коджамановъ е могалъ да прави на ищеца д-ръ Яни Льолчу възражения, че е изплатилъ записа въ ржцѣтѣ на първия притежатель Табакиди и да ли ищецътъ трѣбва да се счита за собственикъ на записа, или като пълномощникъ на Табакиди за събиране на сумата, въ какъвто случай сждътъ би трѣбвало да даде възможность на отвѣтника да си прѣдстави доказателствата за че е изплатилъ записа на Г. Табакиди. Безъ да разрѣши тия възбуждани отъ странитѣ въпроси, сждътъ както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, намѣрва за неоснователно възражението на отвѣтника за изплащането на записа, като неподкрѣпено съ никакви доказателства. Явно е прочее, че сждътъ при разрѣшението на това дѣло не е взелъ прѣдъ видъ всичкитѣ данни и доказателства по него и съ това той е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, което нарушение е сжществено. Заради това, второто оплакване на касатора Г. Коджамановъ, се явява основателно. Оплакването на касатора д-ръ Яни Льолчу, че сждътъ отказалъ да му присжди договорнитѣ лихви прѣдвидени въ записа, е неоснователно, тъй като сждътъ въ рѣшението си е призналлъ, че записътъ е записъ на заповѣдь, а въ такъвъ случай щомъ не е имало протестъ на падежа споредъ постановленията на Търговския законъ, лихви не се длъжатъ освѣнъ отъ деньтъ на завеждането на иска (чл. 99 отъ притурката на Турския търговски законъ), които лихви сждътъ е присждилъ на касатора.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 8 февруарий 1901 год., № 87, по касационната жалба на Христо Г. Коджамановъ, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ, а касационната жалба на д-ръ Яни М. Льолчу, срещу сжщото рѣшение, да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна.

№ 36 — (75) — 13 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесеть и първи януарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния про-

Digitized by Google

куроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 585, по описа за 1903 год., на Аргиръ Варушевъ, отъ гр. Пловдивъ. срещу опрѣдѣлението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 23 мартъ 1901 година.* -- Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: при разглеждане гражданското дѣло подъ № 108/901 год., Пловдивскиятъ окржженъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ; 1) „че Аргиръ Варушевъ е поискалъ съгласно чл. 622 отъ Търговския законъ и чл. 14 отъ Заповѣдното сждопроизводство, да му се издаде изпълнителенъ листъ противъ Яковъ х. Михаиловъ по единъ записъ на заповѣдь съ дата 28 юлий 1899 год. на 300 лева, който държалъ по джиръ и който той своевременно протестиралъ; 2) мировиятъ сждия съ опрѣдѣлението си подъ № 3516, отъ 5 августъ 1900 год., уважилъ това искане и издалъ изпълнителенъ листъ; 3) длъжникътъ Яковъ х. Михаиловъ съ заявление отъ 11 августъ 1900 год. до мировия сждия, е поискалъ отмѣнението на издадения изпълнителенъ листъ, защото записътъ не биалъ между търговци и че тоя билъ вземенъ отъ него съ измама, а при това и защото билъ въ несъсъстоятелность; 4) мировиятъ сждия въ сждебното заседание на 13 януарий 1901 год., е оставилъ безъ послѣдствие тѣзи възражения и допусналъ изпълнението на изълнителния листъ; 5) срещу това опрѣдѣление длъжникътъ е подалъ частна жалба — прѣдметъ на настоящето частно производство и е искалъ отмѣненито по съображения, които устно щѣлъ да изложи; 6) че въ днешното заседание тжжительтъ не се яви да укаже на съображенията по които слѣдва да бжде отмѣнено послѣдното опрѣдѣление на мировия сждия, и 7) че отъ съображенията пъкъ които е авансиралъ прѣдъ мировия сждия — онова, че записътъ не е между търговци, заслужава внимание, защото, споредъ чл. 1 отъ „Закона за заповѣдното сждопроизводство“ по силата на който законъ се издавз и изпълнителния листъ, не е достатъчно защото ефектътъ самъ по себе си да е търговски, но се иска и непрѣменното условие, щото този ефектъ да е между търговци. Отъ прѣдставеното удостовѣрение подъ № 15/96 год., се вижда, че на 28 юлий 1899 год., когато е издаденъ записътъ, частниятъ тжжитель е билъ въ обявена несъстоятелность; конкордатниятъ договоръ не утвърденъ и слѣдователно не е можалъ да извършва търговия, не е билъ търговецъ. Щомъ като е така, изпълнителниятъ листъ по такъвъ ефектъ издаденъ не отъ търговецъ — не може да бжде издаванъ и на туй основание опрѣдѣлението на мировия сждия подъ № 3516 трѣбва да се отмѣни. Срокътъ на жалбата на частния тжжитель поротивъ това опрѣдѣление не може да се счита пропуснатъ, защото този срокъ е билъ прѣустановенъ съ опрѣделение на мировия сждия подъ № 117, отъ 11 августъ 1900 год.,“ — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 23 мартъ 1901 год., постановилъ: „уважава частната жалба на Яковъ х. Михаиловъ и отмѣнява опрѣдѣлението на I Пловдивски мирови сждия подъ № 3516, отъ 5 августъ 1900 година“. Срещу това опрѣдѣление Аргиръ Варушевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение чл. 14 отъ Заповѣдното сждопоизводство и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото записитѣ на заповѣдь сж сами по себе си търговски ефекти, та раеализирането имъ може да се иска по правилата на Заповѣдното сждопроизводство.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: по силата на чл. 279 п. 6 отъ Търговския законъ, записките на заповѣдь сж сами по себе си търговски ефектъ и то независимо отъ качеството на лицата които участвуватъ при издаването имъ. А по силата на чл. 637 п. 10, комбиниранъ съ чл. 622 отъ Търговски законъ, записките на заповѣдь, надлежно протестирани и неуспорени при протеста, иматъ силата на актъ, подлежащъ на изпълнение. Сжщото това разпореждане се съдържа и въ чл. 14 отъ Заповѣдното сждопроизводство, въ който чл. 14 изрично е казано, че изпълнителенъ листъ за реализиране на полица се иска съгласно чл. 622 отъ Търговския законъ. А това показва, че съ Заповѣдното сждопроизводсто законодателтъ не само не е искалъ да прави отстжпление отъ прокаранитѣ начала въ Търговския законъ по отношение записитѣ на заповѣдь, но напротивъ изрично е упоменалъ, че тѣхната сила и значение и при реализирането имъ по сждебенъ редъ остава си сжщата и слѣдователно и по отношение къмъ тѣхъ се прилагатъ правилата които съдържа чл. 14 и послѣдующитѣ отъ Заповѣдното сждопроизводство и то независимо отъ качеството на лицата които сж ги издали. А тъй като по настоящето дѣло сждътъ е призналъ противното и на това основание е отхвърлилъ иска, то нарушилъ е чл. 14 отъ Заповѣдното сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това, оплакването на касатора е основателно. Независимо отъ горѣизложеното, съ тълкуването на чл. 14 отъ Заповѣдното сждопроизводство, Върховниятъ касационенъ сждъ, общо събрание, е билъ сезиранъ прѣзъ 1901 год. и отъ Министра на правосждието, на основание чл 39 отъ Закона за сждоустройството и Върховниятъ касационенъ сждъ, съ опрѣдѣлението си подъ № 5, отъ 21 юний 1901 год., се е произнесалъ въ сжщата смисъль, въ каквато по-горѣ се обясни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява** протоколното опрѣдѣление на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 23 мартъ 1901 год., защото е нарушенъ чл. 14 отъ Заповѣдното сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждани при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 37 — (78) — 17 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на третій февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 328, по описа за 1901 год., на Димитъръ Сжеловъ, отъ гр. София, съ Юрданъ Джумалиевъ. отъ сжщия градъ, за лихви на сума 2138 лева.* — Въ заседанието отъ страна на Д. Сжеловъ се яви адвоката Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Д. Сжеловъ, житель отъ гр. София, съ искова молба отъ 13 септемврий 1899 год., заявилъ искъ срещу

Digitized by Google

Юр. Джумалиевъ, житель отъ сжщия градъ, за 2138 лева и 73 ст., произходящи отъ сждружническа смѣтка. Софийскиятъ окржженъ сждъ като разгледзлъ това дѣло, съ рѣшението си № 445, отъ 2 януарий 1900 год., постановилъ: „искътъ на Д. Сжселовъ, отъ гр. Софий, противъ Юр. Джумадиевъ, отъ сжщия градъ, за 2138 лева и 73 ст. се отхвърля, като недоказанъ. Димитъръ Сжселовъ да заплати на Юр. Джумалиевъ за водене на дѣлото 95 лева". По апелативна жалба на ищеца, Софийскиятъ апелативенъ сждъ разгледалъ дѣлото и като взелъ въ съображение: 1) „ищецътъ Димитъръ Сжеловъ твърди, че той е билъ частенъ съдружникъ на Юрданъ Джумалиевъ по прѣдприятието обозначено въ билянса му отъ 15 май 1896 год., като е внесалъ въ сжщото прѣдприятие отъ своя страна единъ капиталъ отъ 5828 лева. Това обстоятелство не се оспорява отъ противната страна — отвѣтника Юр. Джумалиевъ. Сжщиятъ отвѣтникъ Юр. Джумалиевъ не оспорва, а признава, че срещу тоя капиталъ той върналъ Сжселову 2130 лева, а остатъка отказва да повърне на сжция ищецъ Д. Сжеловъ подъ прѣдлогъ, че смѣткитѣ имъ не биле окончателно разчистени; 2) възражението на Юр. Джумалиевъ, че той не би могалъ да се задължи да повърне Сжселову остатъка отъ капитала му не е основателно. Отъ прѣдставения по дѣлото билянсъ съставенъ на 15 май 1896 год., подписанъ отъ всичкитѣ съдружници и отъ отвѣтника по това дѣло — Юр. Джумалиевъ се вижда, че както капиталитѣ на всѣки единъ отъ съдружницитѣ, така сжщо и загубитѣ за всѣкиго отъ тѣхъ сж биле точно опрѣдѣлени споредъ тоя билянсъ, извѣстна е вече частьта на всѣки единъ отъ съдружницитѣ и като се извади загубата опрѣдѣлена въ сжщия билянсъ за всѣкиго отъ съдружницитѣ отъ капитала, то остава на лице останалата часть отъ капитала и която часть именно съставлява безспорното право на съдружнницитѣ да я искатъ обратно и да я получатъ. Споредъ обясненията на странитѣ излиза, че всичкитѣ други съдружници сж взели обратно тая констатирана часть отъ капитала, слѣдователно, нѣма защо да не се повърне тая часть и на Д. Сжеловъ; по размѣръ на искътъ отвѣтникътъ Юр. Джумалиевъ не прави никакви възражения, а се ограничава само да обяви това искане въ обявения му размѣръ за прѣждеврѣменно. Нѣма основание да се приеме това възражение на Юр. Джумалиевъ. Билянсътъ отъ 15 май 1896 год., констатира положението на съдружницитѣ и опрѣдѣля точно частьта на всѣкиго отъ тѣхъ слѣдъ загубата, която е прѣтърпѣлъ всѣки единъ отъ тѣхъ; обстоятелството, че съдружието е имало да води нѣкакви дѣла по сжщото прѣдприятие срещу разни длъжници, съставлява нѣщо вънъ отъ билянса, а Д. Сжеловъ претендира, като се основава единствено върху въпросния билянсъ, който е съставенъ независимо отъ всѣкакви други процеси и константира настоящето дѣйствително парично положение на дружеството. Върху това именно положение се основава Д. Сжеловъ и иска своитѣ още 2138 лева и 73 ст., слѣдъ като е получилъ отъ своя частенъ съдружникъ 2130 лева и слѣдъ като спада отъ капитала си припадающата нему часть отъ загубитѣ въ размѣръ на 1559 лева и 27 ст.; и 3) така констатирана работата по това дѣло, не остава съмнѣние, че Д. Сжеловъ има сега още право да си иска останалитѣ пари обратно отъ своя частенъ съдружникъ Юр. Джумалиевъ, който нѣма никакво законно основание да ги задържи

Digitized by Google

у себе си, каквато и да бѫде участьта на въпроснитѣ дѣла, които дружеството водило съ трети лица, то тая участь ще достѫгне всичкитѣ съдружници въ тѣхна полза или врѣда въ бѫдаще и всѣки единъ отъ тѣхъ ще понесе съотвѣтствующата полза или врѣда, вънъ отъ билянса отъ 15 май 1896 год., но това обстоятелство никакъ не дава право на Юр. Джумалиевъ да спира паритѣ на своя съдружникъ константирани въ билянса отъ 15 май 1896 год., врѣме, когато именно въпросното дружество е прѣстанало да сѫществува и се е разтурило. Наедно съ повърщане на капитала Юр. Джумалиевъ е длъженъ да заплати на Д. Сѫселовъ и лихвитѣ отъ деня на завеждането на дѣлото наедно съ разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 14 декемврий 1900 год., № 158, постановилъ; „отмѣнява рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ подъ № 445, отъ 14 декемврий 1899 год., и вмѣсто него постановява: осѫжда Юр. Джумалиевъ, отъ гр. София, да заплати на Д. Сѫселовъ, отъ гр. София, 2138 лева и 73 ст., наедно съ законната лихва по 8 % годишно отъ 13 септемврий 1899 год. до окончателното изплащане, както и 285 лева и 56 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции", — Срещу това рѣшение Д. Сѫселовъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 457 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сѫдътъ не се произнесалъ по въпроса за лихвитѣ отъ датата на билянса (15 май 1896 година).

Върховниять касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касатора и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че ищецътъ по между другото искалъ е и лихви на исковата сума отъ датата на билянса — 15 май 1896 год., обаче сѫдътъ, при все, че е призналь главната часть отъ иска за основателенъ и е присѫдилъ на ищеца сумата 2138 лева и 73 ст., обаче и по въпроса за лихвитѣ на тая сума *отъ датата на билянса,* не се е произнесалъ, а това съставлява нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, по силата на който членъ сѫдътъ е длъженъ да обсѫжда всичкитѣ искания и доводи на странитѣ имѣющи сѫществено значение за правилното разрѣшение на дѣлото. При това, допуснатото въ случая нарушение е сѫществено, защото по принципъ, часть отъ дружественитѣ капитали, когато се задържатъ или употрѣбятъ за частни нужди на нѣкой отъ съдружницитѣ, даватъ право на лихви (чл. 457 отъ Задълженията и договоритѣ), та сѫдътъ е трѣбвало да се произнесе въ дадения случай, приложилъ ли е или не поменатия по-горѣ чл. 457 и въобще основателенъ ли е искътъ за лихви отъ датата на билянса. Заради това оплакването на касатора, че сѫдътъ не се е произнесалъ по искането му за лихва отъ датата на билянса — 15 май 1896 год., е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниять касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 декемврий 1900 год., подъ № 158, защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни само по въпроса за лихвитѣ на присѫдената сума и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

Digitized by Google

№ 38 — (83) — 17 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на трети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско № 331, по описа за 1901 год., на Ивана Панайотова Иваница, за себе и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, съ Симеонъ Недѣлковъ, отъ гр. Ямболъ, за 280 лева, заедно съ лихвата.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Симеонъ Недѣлковъ, отъ гр. Ямболъ, съ искова молба отъ 11 августъ 1899 год., подадена до II Ямболски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Ивана Панайотова Иваница, отъ сѫщия градъ, лично и като настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Иванъ Антоновъ, за 280 лева, отъ остатъкъ по разписка съ дата 17 октомврий 1895 година. Мировиятъ сждия отхвърлилъ иска, като неоснователенъ. Ищецътъ недоволенъ отъ това рѣшение, апелиралъ го прѣдъ Сливенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищецътъ Симеонъ Недѣлковъ дири отъ наслѣдницитѣ на покойния Иванъ Андоновъ, отъ гр. Ямболъ, именно отъ жена му Ивана Панайотова Иваница и малолѣтнитѣ му дѣца 280 лева, остатъкъ отъ сумата 700 лева, която му длъжалъ покойниятъ Иванъ Андоновъ и за доказателство на иска си прѣдставилъ е една разписка съ дата 17 октомврий 1895 год.; че отвѣтницитѣ заявиха съмнѣние въ разписката и поискаха да се провѣри отъ вѣщи лица за да се установи подписътъ отъ разписката да ли е той на покойния имъ наслѣдодатель Иванъ Антоновъ; че вѣщитѣ лица слѣдъ като сличиха подписа отъ разписката съ онзи отъ записа съ дата 21 януарий 1897 год., находящъ се въ гражданското дѣло № 987, по описа за 1899 год., на II Ямболски мирови сждия, дадоха заключение двамата, именно Тр. Дечевъ и К. Вичевъ, че сѫ сходни и по всѣка вѣроятность отъ една и сѫща ржка писани, а вѣщото лице Иосифъ Цобелъ по положителенъ начинъ твърди, че и двата подписа сѫ отъ една и сѫща ржка подписани; а щомъ е така, разписката е дѣйствително издадена отъ покойния Иванъ Андоновъ, споредъ която този послѣдниятъ удостовѣрява, че получилъ отъ ищеца 700 лева за съдружие, което отпослѣ ще се отдѣли въ контрактъ, който щѣли да съставятъ по между си; че отвѣтницитѣ съ нищо не доказватъ, че е послѣдвало сдружаването, което да е дѣйствувало и капиталитѣ му да сѫ се изгубили, за да нѣма право ищецътъ да дири нѣщо отъ вложената си сума; напротивъ отъ факта, че покойниятъ самъ е повърналъ на ищеца една часть отъ сумата, която е записана на гърба на записа, безъ да е унищожена разписката самопризналъ е, че остава да дължи остатъка; слѣдва прочее да се признае въззивната жалба за основателна, да се отмѣни рѣщението на мировия сждия и да се осждятъ отвѣтницитѣ да заплатятъ на ищеца исканата сума“, — съ рѣшението си № 41, отъ 20 февруарий 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ иска на ищеца. — Срещу това рѣшение Ивана Панайотова Иваница, за себе и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение: 1) чл. чл. 486 п. 3, 489 и 490

Digitized by Google

отъ Гражданското сждопроизводство, защото допусналъ да се сличава подписътъ въ разписката по това дѣло съ подписа въ разписката приложена къмъ гражданското дѣло № 987/99 год., когато тя не е била съгласна на това и когато — тази послѣдна разписка е тъй сжщо оспорена; 2) чл. чл. 492 и 282 отъ Гражданското сждопроизводство, защото слѣдъ като е свършилъ издирването на възбуденото съмнѣние въ подписа на разписката, не се произнесалъ признава ли акта за истински и изключава ли го отъ доказателствата или не; 3) чл. чл. 2, 4, 36 и 42 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, чл. чл. 376, 384, 58 и 282 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ подъ внимание вжтрѣшното съдържание и духътъ на прѣдставената разписа на която придава невѣренъ характеръ, като приема, че тя съдържа нѣкакво задължение; 4) чл. 388 отъ Гражданското сждопроизводство, защото счелъ за самопризнание отъ покойния Ив. Антоновъ направената забѣлѣжка отъ ищеца върху гърба на разписката, и 5) чл. чл. 107, 119, 630 и 641 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ съображение всичкитѣ данни по дѣлото и доводитѣ приведени отъ нея.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) съгласно чл. 486 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, единъ отъ способитѣ за издирване истинността на акта, противъ който е заявено съмнѣние е сличаване почеркътъ и подписътъ на заподозрѣние актъ съ почерка и подписа на това сжщо лице въ други несъмнителни актове или чрѣзъ фотографически способъ за издирване истинността на актоветѣ. По данното дѣло, обаче, както се вижда отъ книжата му, отвѣтницата Ивана Панайотова Иваница е заявила съмнѣние въ подписа на разписката, по която ищецътъ Симеонъ Недѣлковъ иска сумата 280 лева и сждътъ за изслѣдване истинността на разписката е позволилъ да се сравни подписътъ съ този въ разписката прѣдставена отъ самия ищецъ при заведеното отъ него гражданско дѣло № 987/99 год., при всичко, че отвѣтницата не се съгласявала на това, понеже оспорявала и тази втора разписка, съ която се сравнява подписътъ приложенъ въ разписката по това дѣло. Щомъ слѣдователно срещу разписката по гражданското дѣло № 987/99 год. е възбудено съмнѣние, както това се вижда отъ самото дѣло, сждътъ бѣше длъженъ да изисква за сличаване другъ документъ подписанъ отъ покойния Ив. Антоновъ, за който подписъ да нѣма съмнѣние никакво. Като не е постжпилъ така, Сливенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 486 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, което нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касаторката за нарушението на този членъ се явява основателно; 2) сждътъ както става явно отъ дѣлото, се е произнесалъ въ самото рѣшение по въпроса за дѣйствителността на подписа въ разписката, а въ протокола не се е произнесалъ за това. Съ това си дѣйствие сждътъ е нарушилъ чл. 492 отъ Гражданското сждопроизводство, споредъ смисъльта на който сждътъ трѣбва да се произнесе съ опрѣдѣление признава ли акта за истински или го изключава отъ числото на доказателствата. Това опрѣдѣление е нуждно за да се даде възможность на заинтересуваната страна да прѣдставлява нови доказателства за да установи обстоятелството

Digitized by Google

за което се отнася спорният актъ, въ противенъ случай сждътъ лишава страната отъ правото да си служи съ други законни доказателства за установяване спорното обстоятелство. — Прочее, нарушението на чл. 492 отъ Гражданското сждопроизводство, е сжществено, както това Върховниятъ касационенъ сждъ е призналъ не еднократно въ много свои рѣшения. Заради това и второто оплакване на касаторката за нарушението на този членъ се явява тъй сжщо основателно; 3) оплакването на сжщата, че сждътъ не взелъ въ внимание вжтрѣшното съдържание и духътъ на прѣдставената разписка на която придава невѣренъ характеръ, като приема, че тя съдържа нѣкакво задължение, е оплакване неоснователно, тъй като оцѣнката на доказателствата е право на сжда по сжщество и Върховниятъ касационенъ сждъ нѣма право да провѣрява тази оцѣнка; 4) оплакването на касаторката, че сждътъ счелъ за самопризнание отъ покойния Ив. Антоновъ направената забѣлѣжка отъ ищеца върху гърба на разписката, е тъй сжщо неоснователно, понеже се отнася до единъ въпросъ по сжщество на дѣлото, съ което Върховниятъ касационенъ сждъ не се занимава, съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, и 5) оплакването че сждътъ не взелъ въ съображение всичкитѣ данни по дѣлото и доводитѣ приведени отъ нея, е тоже неоснователно, понеже касаторката не указва кои данни и доводи сждътъ не е взелъ прѣдъ видъ за да има възможность Върховниятъ касационенъ сждъ да ги провѣри.

Водимъ отъ горнитѣ съображения Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Сливенския окржженъ сждъ отъ 20 февруарий 1901 год., № 41, защото сж нарушени чл. чл. 486 п. 3 и 492 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ

№ 39 — (86) — 18 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на пети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 337, по описа за 1901 год., на Христо Г. Поповъ, отъ гр. София, съ Фона п. Ангелкова, отъ сжщия градъ, за 1520 лева златни.* Въ сждебното заседание се яви само Хр. Г. Поповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Христо Г. Поповъ, адвокатъ, отъ гр. София, съ искова молба отъ 10 априлъ 1898 год., подадена до Софийския окржженъ сждъ, заявилъ искъ противъ Фопа п. Ангелкова, отъ сжщия градъ, за 1520 лева златни, по единъ отворенъ бонъ съ дата 2 януарий 1892 година. Окржжниятъ сждъ съ рѣшението си отъ 30 октомврий 1899 год., осждилъ Фона п. Ангелкова, въ качеството ѝ наслѣдница на покойния Петъръ Ангелковъ, да заплати на ищеца Хр. Поповъ 1000 лева златни, съ лихвитѣ имъ и разноскитѣ. По апелативна жалба

Digitized by Google

на отвѣтницата Фона п. Ангелкова, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „за подкрѣпление на иска си ищецътъ Хр. Поповъ прѣдставлява единъ отворенъ бонъ съ дата 2 януарий 1892 год. и съ срокъ за една година, отъ който се вижда, че Софийскиятъ житель Петъръ Ангелковъ се е задължилъ да заплати на приносителя му или на негова заповѣдь сумата 1000 лева златни, която билъ получилъ въ брой; въ обясненията си дадени въ сждебното заседание на Софийския окржженъ сждъ отъ 24 августъ 1898 год., ищецътъ Хр. Поповъ е казалъ, че той е завелъ настоящето дѣло въ качеството си на лице, което е било упълномощено да събере стойността на поменатия бонъ; че въ такъвъ случай, т. е. щомъ ищецътъ самъ признава, че не е стопанинъ на бона, по който е завелъ иска си, нито прѣдставлява специално пълномощно отъ стопанина на този бонъ, отъ което да се вижда, че той има право да завежда настоящето дѣло като неговъ пълномощникъ, нито пъкъ се вижда щото този сжщиятъ бонъ да му е билъ джиросанъ съ право да събере неговата стойность, както претендира, то сждътъ счита, че той нѣма право да се явява като ищецъ по дѣлото и че слѣдователно и искътъ му, както е билъ заведенъ слѣдва да бжде отхвърленъ, че въ такъвъ сжщо случай, т. е. щомъ сждътъ признава, че ищецътъ Хр. Поповъ отъ формална страна не може да се явява като ищецъ по дѣлото, то счита за излишно да се произнесе по допускането или прѣдлагането на прѣдложената отъ отвѣтната страна рѣшителна клетва, че казаниятъ ищецъ или лицето отъ което той би посочилъ, че е взелъ за събиране отворения бонъ, сж наистина броили стойността на послѣднитѣ“, — съ рѣшението си № 176, отъ 5 януарий 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ иска на ищеца Хр. Поповъ. — Послѣдниятъ неблагодаренъ отъ това рѣшение, обтжжилъ го прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. 146 отъ Отоманския търговски законъ, въ свръзка съ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 830 отъ нашия Търговски законъ, защото приелъ, че за да може да иска по сждебенъ редъ събирането на единъ бонъ на приносителя, било лично за себе, било за смѣтка на трето лице, трѣбвало да има джиро на бона.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на ищеца Христо Г. Поповъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ мотивитѣ на потжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е отхвърлилъ иска на Хр. Г. Поповъ отъ формална страна, понеже не прѣдставлява специално пълномощно отъ страна на бона за да заведе това дѣло, нито пъкъ бонътъ му е джиросанъ съ право за събиране стойността. Записътъ на основание на който е заведенъ искътъ има слѣдующето съдържание: „отъ днесъ до идущата 1894 год. 2 януарий, ще заплатя на заповѣдьта на приносящия ми бонъ сумата 1000 лева златни, която приехъ напълно въ брой. Гр. София, платецъ Петъръ Ангелковъ“. Отъ съдържанието на този записъ се вижда, че не е означено името на лицето на което той е издаденъ, а

Digitized by Google

такъвъ записъ на заповѣдь се счита записъ на приносителя (billet au porteur), на който стопанството се прѣхвърля съ прѣдаването му отъ ржка въ ржка (чл. 146 отъ Отоманския търговски законъ). Ако прочее собственостьта може да се счита за прѣхвърлена съ традицията на записа отъ едно лице на друго, то още повече трѣбва да се приеме, че записътъ може да се прѣдава отъ едно лице на друго за събиране на стойностьта му, безъ да има нужда отъ джиро или особено пълномощно, а правото за събирането на стойностьта дава право и на завеждане искъ за изискване сумата по сждебенъ редъ. Като е призналъ противното, Софийскиятъ апелативенъ сждъ е игнорираль разпорежданията на закона, относително записитѣ на приносителя и съ това той е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, което нарушение е сжществено.

Заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 5 януарий 1901 год., № 176, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 40 — (93) — 21 февруарий 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седми февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 402, по описа за 1901 год., на наслѣдницитѣ на Бончо Аврамовъ, отъ гр. Сливенъ, съ Стефанъ Бончевъ, за 520 лева, произходящи отъ договоръ.* Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Бончо Аврамовъ, отъ гр. Сливенъ, съ искова молба отъ 3 декемврий 1898 год., заявилъ искъ срещу Стефанъ Бончевъ, отъ сжщия градъ, за 520 лева, произходящи отъ договоръ. Сливенскиятъ околийски мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си отъ 26 януарий 1900 год., постановилъ: „искътъ на Бончо Аврамовъ, отъ гр. Сливенъ, заведенъ противъ Стефанъ Бончевъ, отъ сжщия градъ, за 520 лева, се остава безъ послѣдствие, като неоснователенъ и се осжжда ищецътъ да заплати на отвѣтника 26 лева разноски и на хазната 6 лева за призовки". — По апелативна жалба на ищеца и Сливенскиятъ окржженъ сждъ разгледалъ това дѣло и като взелъ въ съображение: „че възивникътъ съ възивната си жалба моли отмѣнението по мотиви, които устно ще да изложи прѣдъ сжда, че той макаръ — редовно да е призованъ за днешното заседание, не се яви да обясни за какво иска отмѣнението на рѣшението, а въ такъвъ случай сждътъ счита, че рѣшението на мировия сждия е правилно издадено и като такова да се потвърди, а възивната жалба на възивника, като съ нищо не подкрѣпена, да се остави безъ послѣдствие", — съ рѣшението си подъ № 275, отъ 17 май 1900 год., постановилъ: „потвърдява напълно рѣшението на Сливенския мирови сждия отъ 26 януарий 1900 год., а възивната жалба на възивника Бончо Аврамовъ, отъ гр. Сливенъ, се остава безъ послѣд-

Digitized by Google

ствие, като неоснователна и го осжжда да заплати на възивника 27 лева за правоводене по дѣлото разноски въ тази инстаиция, а на хазната 20 лева и 30 ст. за сждебно мито и др. берии да заплати когато стане състоятеленъ". — Срещу това рѣшение наслѣдницитѣ на Бончо Аврамовъ сж подали касационна жалба, съ която се оплакватъ, че по това дѣло Сливенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не е обсждилъ даннитѣ и доказателствата по настоящето дѣло.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение явно става, че Сливенскиятъ окржженъ сждъ ни най-малко не е разгледалъ настоящето дѣло по сжщество, а е отхвърлилъ иска по съображение, че апелаторътъ не се е явилъ въ сжда и въобще не е обяснилъ въ какво се състои недоволството му отъ първостепенното рѣшение. Обаче, обстоятелството, че апелативната жалба не е мотивирана, не дава право на сжда да не разгледа дѣлото по сжщество, тъй като съ въпросната апелативна жалба е изказано недоволството на апелатора *отъ първостепенното рѣшение изцѣло*, а втората по дѣлото инстанция е сждъ по сжщество и слѣдователно, щомъ надлежно е сезиранъ, длъженъ е да разгледа отново дѣлото, като прѣцѣни доказателствата и доводитѣ на странитѣ и на основание на тѣхъ се произнесе по сжществото на спора. А тъй като въ дадения случай сждътъ не е направилъ това, то нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Сливенския окржженъ сждъ отъ 17 май 1900 г., подъ № 275, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 41 — (98) — 24 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на десети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ откритото сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ, д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 97, по описа за 1903 г., на братя К. М. Петениянъ, отъ градъ Русе, съ наслѣдницитѣ на покойния Бърни Бърневъ, отъ градъ Разградъ, за 855 лева, произходящи отъ договоръ за пълномощие.* — Въ сждебно заседание присжтствуваха адвокатътъ Г. Згуревъ и А. Малиновъ, като повѣреници — първиятъ на отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ, а вториятъ на ищцитѣ — наслѣдници на покойния Бърни Бърневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: съ искова молба, подадена на Разградския мирови сждия на 2 юлий 1902 год., Асенъ Бърневъ, отъ гр. Разградъ, за себе си и като повѣреникъ, на всичкитѣ наслѣдници на покойния Бърни Бърневъ, отъ сжщия градъ, прѣдявилъ искъ противъ братя

Digitized by Google

К. М. Петениянъ, отъ гр. Русе и Стоянъ Костовъ, отъ гр. Разградъ, за 885 лева, като излага, че прѣзъ мѣсецъ априлъ 1894 год., отвѣтникътъ Стоянъ Костовъ билъ ангажиранъ да купува тютюнъ за износъ за смѣтка на отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ, а пъкъ покойниятъ Бърни Г. Бърневъ билъ ангажиранъ да изплаща всичкитѣ задължения, контрактирани отъ Стоянъ Костовъ и на тѣзи основания Костовъ купилъ отъ х. Иванчо Кулевъ, отъ гр. Разградъ, 2180 килогр. тютюнъ по 1 левъ и 5 ст. стара ока, съ условие, мурурието, като се изнесе тютюнътъ, да се повърне на х. Иванчо Кулевъ, тъй като той го билъ платилъ на Държавата и съ горнитѣ условия тютюнътъ е билъ прѣданъ на братя К. М. Петениянъ, които платили стойностьта му, а мурурието, което изтеглили отъ Държавата не повърнали нито на Бърни Бърневъ, нито на х. Иванчо Кулевъ, а послѣдниятъ го изтеглилъ отъ Бърни Г. Бърневъ, което мурурие възлизало на сума 885 лева, и трѣбвало да се изплати отъ братя К. М. Петенянъ, но понеже нито тѣ — Петенянъ, нито Ст. Костовъ изплатили горната сума 885 лева, то вслѣдствие но това е молилъ да се призоватъ братя К. М. Петениянъ и Стоянъ Костовъ на сѫдъ и да се осѫдятъ да заплатятъ на наслѣдницитѣ на покойния Бърни Г. Бърневъ сумата 855 лева заедно съ лихвитѣ и сѫдебнитѣ и по водение дѣлото разноски. Разградскиятъ мирови сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 31 августъ 1902 год., подъ № 1363, е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло отъ Асенъ Бърневъ, за себе си и като повѣревикъ на Петра Бърнева, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Бърни Г. Бърневъ и такъвъ на пълнолѣтнитѣ Иванка Г. Стойчева, Величка Момчилова и Страшимиръ Бърневъ, всички наслѣдници на покойния Бърни Г. Бърневъ, противъ Стоянъ Костовъ и братя К. М. Петениянъ искъ за 855 лева, като недоказанъ. — По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на Асенъ Бърневъ, за себе си и като повѣреникъ на останалитѣ наслѣдници на покойния Бърни Бърневъ, дѣлото е било разгледано и отъ Русенския окрѫженъ сѫдъ, Разградско отдѣление, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищцитѣ — апелатори, молятъ да бѫдатъ осѫдени отвѣтницитѣ — сега възиваеми братя К. М. Петениянъ и Стоянъ Костовъ, да имъ заплатятъ сумата 855 лева — стойность на мурурието на тютюна, купенъ отъ отвѣтника Ст. Костовъ за смѣтка на отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ, отъ Иванъ х. Кулевъ, отъ градъ Разградъ, за износъ, която сума тѣ по ангажиране отъ отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ изплатили на продавача на тютюна, а послѣднитѣ се задължили да я повърнатъ, щомъ я изтеглятъ отъ държавата, понеже тя била изплатена отъ продавачитѣ на тютюна х. Иванчо Кулевъ; но слѣдъ изтеглюването ѝ отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ я задържали у себе си; 2) повѣреникътъ на отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ, признава, че дѣйствително между тѣхъ и наслѣдодателя на ищцитѣ Бърни Г. Бърневъ и отвѣтникътъ Ст. Костовъ имало условие щото послѣднитѣ двама да купуватъ за тѣхна смѣтка тютюнъ за износъ въ странство и че тѣ (братя К. М. Петениянъ) получили и изнесли въ странство купения отъ Иванъ Кулевъ тютюнъ и стойностьта на мурурието на тоя тютюнъ получили отъ държавата, но не го повърнали на ищцитѣ — апелатори, защото подобно условие нѣмали съ наслѣдодателя на послѣднитѣ, за това моли искътъ имъ да бѫде от-

Digitized by Google

хвърленъ, като обтсжженото рѣшение на мировия сждия се потвърди. При това добавя, че рѣшението на мировия сждия слѣдвало да бжде потвърдено още и за това, че отъ приложеното къмъ първостепенното дѣло въ прѣписъ рѣшение № 25/902 год. се виждало, че за сжщата сума ищцитѣ — апелатори водили дѣло, имало вече res judicata. Повѣреникътъ на отвѣтника — възиваемъ Ст. Костовъ, моли обтжженото рѣшение по отношение него да бжде потвърдено, защото той само одобрявалъ качеството на тютюна и понеже тютюнътъ на х. Иванъ Кулевъ, който билъ одобрилъ, билъ одобренъ и приетъ и отъ отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ, слѣдователно, тѣ били и отговорнитѣ за изплащането му; 3) отъ разпитания въ първата инстанция и прѣразпитанъ въ тая инстанция свидѣтелъ х. Иванчо Кулевъ се види, че дѣйствително той е продалъ на отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ чрѣзъ отвѣтника Ст. Костовъ и наслѣдодателя на ищцитѣ Бърни Бърневъ — тютюнъ по 1 левъ и 5 ст. стара ока, съ заплатено мурурие и че стойностьта на продадения тютюнъ напълно получилъ отъ наслѣдодателя на ищцитѣ часть по обвроленъ начинъ и за часть по сждебенъ редъ. Че тютюнътъ който свидѣтельтъ е продалъ чрѣзъ отвѣтника си Ст. Костовъ и наслѣдателя на ищцитѣ е билъ за смѣтка на отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ и че мурурието му е било изплатено отъ него (свидѣтеля), се установява отъ прѣдставеното и приложено къмъ дѣлото въ тая инстанция свидѣтелство № 2028, отъ 12 май 1894 год., а това не се отрича и отъ повѣреника на отвѣтницитѣ братя К. М. Тетениянъ; 4) отъ удостовѣрението, приложено къмъ производството на тая инстанция № 10765/902 г., издадено отъ Русанското окржжно акцизно управление, се види, че отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ прѣзъ 1894 год. сж изнесли въ странство купения отъ х. Иванъ Кулевъ 2180 килограа тютюнъ на листе и че за повръщането на заплатеното за него мурурие на сжщия тютюнъ е била издадена платежна заповѣдь № 1514/94год., и означената въ нея сума е била изплатена на отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ, послѣдното обстоятелство не се отрича и отъ повереника на послѣднитѣ; 5) отъ удостовѣрението № 944/94 год., приложено къмъ първостепенното дѣло, е видно, че отвѣтникътъ — възиваемъ С. Костовъ, е билъ повѣреникъ на отвѣтницитѣ възиваеми братя К. М. Пететниянъ, да имъ купува тютюнъ на листе за склада имъ въ гр. Разградъ; 6) отъ изложенитѣ обстоятелства въ п. п. 3, 4 и 5, въ свързка съ тия въ п. 2 става явно, че наслѣдодателтъ на ищцитѣ Бърни Г. Бърневъ е дѣйствувалъ само като пълномощникъ на отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ, по изплащането стойностьта на купенитѣ за тѣхна смѣтка тютюнъ на листе отъ пълномощника имъ — отвѣтникъ Ст. Костовъ. Това обстоятелство иде да се подкрѣпи и отъ прѣдставенитѣ въ тая инстанция извлѣчения отъ тефтеря на отвѣтницитѣ братя Петениянъ, и равносмѣтката съ дата 12 априлъ 1894 год., отъ които се вижда, че паричната часть по изплащането на тютюнитѣ е водена само между наслѣдодателя на ищцитѣ — апелатори и отвѣтницитѣ — възиваеми братя Петениянъ, а не и отвѣтникътъ — възиваемъ Стоянъ Костовъ; 7) отъ прѣдписанията на чл. 501 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се види, че упълномощителтъ е длъженъ да заплати на пълномощника сумата съ лихвитѣ, която послѣдниятъ е изразходилъ за него (упълномощителя)

Digitized by Google

отъ деньтъ на тѣхното доказано изразходване. — Въ настоящия случай както се каза и по-горѣ, наслѣдодателтъ на ищцитѣ е изплатилъ стойностьта на тютюна, купенъ отъ свидѣтеля х. Иванъ Кулевъ напълно по покупната му стойность — 1 л. и 5 ст. стара ока. Отъ прѣдставенитѣ пъкъ въ тая инстанция извлѣчения отъ тефтеитѣ на отвѣтницитѣ братя К. Петениянъ и равносмѣтката, се види, че отвѣтницитѣ Петениянъ сж минали въ своя си тефтеръ купения отъ свидѣтеля х. Ив. Кулевъ тютюнъ на листе само по чистата негова стойность, т. е. безъ мурурието, което възлиза на сумата, каквато ищцитѣ претендиратъ. Така отъ извлѣчението отъ тефтеря на отвѣтницитѣ братя Петениянъ е явно, че тѣ на 10 априлъ 1894 год. сж се задължили къмъ наслѣдодателя на ищцитѣ на основание прѣдставената отъ него равносмѣтка за изплатения отъ него тютюнъ 21.123 лева и 30 стотинки. Отъ равносмѣтката пъкъ, по която е станало задължението, се види, че въ тая сума — 21.123 лева и 30 ст. не влиза стойностята на мурурието за купения отъ свидѣтеля х. Ив. Кулевъ тютюнъ (вижъ перо 10 стр. 4 отъ равносмѣтката по изплащането на тютюнитѣ — 12 априлъ 1894 год). А отъ това слѣдва да се дойде до заключение, че дѣйствително отвѣтницитѣ братя Петениянъ сж длъжни да повърнатъ изтегленото отъ държавата мурурие на въпросния тютюнъ — нѣщо което сж отрѣкли по доброволенъ начинъ да сторятъ. Пъкъ и отъ друга страна, споредъ общеприетия принципъ въ гражданското право — никой не може да се обогатява за смѣтка на чужди лица, въ случая отвѣтницитѣ братя Петениянъ съ нищо не установяватъ, че тѣ дѣйствително сж изплатили сумата, за каквато е билъ купенъ тютюнътъ на свидѣтеля х. Ив. Кулевъ, а напротивъ се установява, че сж заплатили само неговата стойность безъ мурурието, което пъкъ е било изплатено отъ наслѣдодателя на ищцитѣ къмъ първоначалния продавачъ на тютюна х. Ив. Кулевъ. Тъй че, искането на ищцитѣ — апелатори да бждатъ осждени отвѣтницитѣ братя Петениянъ да имъ заплатятъ сумата 855 лева, се явява напълно основателно и доказано и като такова слѣдва да имъ бжде уважено, като имъ се присждятъ и лихви отъ завеждането на дѣлото, защото такива искатъ отъ тоя день; 8) възраженията, които правятъ отвѣтницитѣ братя Петениянъ чрѣзъ повѣреника си, както въ първата, така и въ тая инстанция, че имало res judicata и че нѣмали условие да повърщатъ мурурието, сж неоснователни, защото: а) отъ прѣписа, отъ рѣшението № 25/902 год. се види, че дѣлото, прѣдметъ на рѣшението, не е между едни и сжщи лица и че основанията на иска на рѣшението № 25/902 год. сж поржчителство, а тоя прѣдметъ на настоящето дѣло — пълномощно, и б) че както се каза по-горѣ, отвѣтницитѣ братя Петениянъ съ нищо не установиха, че тютюнътъ, мурурието на които се претендира отъ ищцитѣ, да сж го били изплатили по покупната му стойность — 1 левъ и 5 ст. стара ока, а напротивъ се вид че сж го изплатили безъ мурурието — слѣдователно, длъжни сж да п върнатъ послѣдното на лицето което го е изплатило — наслѣдодате на ищцитѣ. Така сжщо неоснователно е домогването на повѣреника на отвѣтницитѣ братя Петениянъ, че искътъ на ищцитѣ спрѣмо тѣхъ да бжде отхвърленъ; защото тѣ не ги биле привлѣкли въ качеството на трето лице, по заведеното отъ продавача на тютюна х. Ив. Кулевъ — дѣло, защото както наслѣдодателтъ на ищцитѣ е дѣйствувалъ като пълно-

Digitized by Google

мощникъ отъ свое име, не е могалъ да стори това, пъкъ и тѣ (отвѣтницитѣ) братя Петениянъ съ нищо не установяватъ, щото сумата да е била изплатена на продавача на тютюна х. Иванъ Кулевъ, и 9) искането на ищцитѣ да бѫде осѫденъ и отвѣтникътъ — възиваемъ Ст. Костовъ, е неоснователно, защото отъ изложеното по-горѣ, установено отъ удостовѣрението № 944/904 г. и показанията на свидѣтеля х. Ив. Кулевъ, се види, че той е дѣйствувалъ само като пълномощникъ по одобрѣване качеството на тютюна, който пъкъ е и билъ удобренъ отъ отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ и приетъ отъ сѫщитѣ, а като с така не може тоя отвѣтникъ да отговаря за каквато и да била сума; въ какъвто случай обтѫженото рѣшение на мировия сѫдия по отношение него се явява правилно издадено и като такова слѣдва да бѫде потвърдено". — Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ окржженъ сѫдъ, Разградско отдѣление, съ рѣшението си отъ 18 февруарий 1903 год., подъ № 19, е постановилъ: „рѣшението на Разградския мирови сѫдия отъ 31 августъ 1902 год., подъ № 1363, видоизмѣнява, колкото се отнася до прѣдявения искъ спрѣмо братя К. М. Петениянъ, отъ гр. Русе и присѫденитѣ разноски така: осѫжда братя К. М. Петениянъ, отъ гр. Русе, да заплатятъ на Асенъ Бърневъ, отъ гр. Разградъ, лично нему и като повѣреникъ на Петра Бърнева, съпруга на покойния Б. Бърневъ, за нея и като настойница на малолѣтнитѣ на сѫщия покойникъ, Величка Момчилова, Иванка Г. Стойчева и Страшимиръ Бърневъ, всички наслѣдници на покойния Бърни Бърневъ — сумата 855 лева, лихвитѣ на тая сума по 10% годишно, начиная отъ 2 юлий 1902 год. до окончателното изплащане и 134 лева и 60 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции. Осѫжда ищцитѣ да заплатятъ на Ст. Костовъ, отъ гр. Разградъ, 85 лева и 50 ст. за водене дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции. Останалата часть отъ рѣшението остава въ сила". — Срещу това рѣшение отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ сѫ подали касационна жалба, въ която тѣ, както и тѣхниятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сѫдъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Русенскиятъ окржженъ сѫдъ, Разградско отдѣление, нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 801 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че изопачилъ съдържанието на рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 12 февруарий 1902 год., подъ № 25, като приелъ, че странитѣ и юридическото основание на иска по дѣлото, по което това рѣшение е издадено и странитѣ и юридическото основание по иска по настоящето дѣло не сѫ едни и сѫщитѣ, тогава когато тѣ сѫ едни и сѫщитѣ; 2) чл. чл. 107, 25 и 639 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че измѣнилъ основанието на иска на ищцитѣ, като обсѫжда тоя искъ и по actio de in rem verso, тогава когато тоя искъ е прѣдявенъ на основание на договоръ, и 3) чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че изопачилъ показанията на свидѣтеля х. Иванъ Кулевъ и съдържанието на прѣдставената по дѣлото равносмѣтка, като приелъ, че отъ тѣхъ се установява, че между тѣхъ, касаторитѣ и наслѣдодателя на ищцитѣ е имало условие за повръщането на мурурието, тогава, когато нито въ показанията на свидѣтеля нито въ равносмѣтката пободно нѣщо се съдържа.

Digitized by Google

Върховният касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касаторитѣ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касаторитѣ е неоснователно, тъй като отъ съпоставянето мотивитѣ на обтжженото рѣшение съ съдържанието на прѣдставеното по дѣлото въ прѣписъ рѣшение на Русенския апелативенъ сждъ отъ 12 февруарий 1902 год., подъ № 25, не се вижда Русенскиятъ окржженъ сждъ да е изопачилъ съдържанието на това послѣдното рѣшение. Въ мотивитѣ на рѣшението си Русенскиятъ окржженъ сждъ е констатиралъ, че основанието на иска по дѣлото, по което е издадено споменатото рѣшение на Русенския апелативенъ сждъ, е поржителство и наистина отъ съдържанието на това рѣшение се вижда, че казаниятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че това е било основанието на тоя искъ, а пъкъ сжденето на Русенския окржженъ сждъ, че основанието на тоя искъ не е сжщото каквото е основанието на иска, прѣдявенъ по настоящето дѣло, за който сжщиятъ сждъ е констатиралъ, че произтича отъ договоръ за пълномощия, е съвършено правилно, тъй като не подлежи на съмнѣние, че основанието на единъ искъ на договоръ за пълномощия и основанието на единъ искъ на договоръ за поржителство съ двѣ съвършено различни основания на искъ. Наистина, сжденето на Русенския окржженъ сждъ, че нѣма тождество на странитѣ по двата процеса, защото по настоящето дѣло заедно съ отвѣтницитѣ братя К. М. Петениянъ, които сж биле отвѣтници и по първото дѣло, е било привлѣчено като отвѣтникъ още едно лице — Стоянъ Костовъ, не е правилно, тъй като по тоя въпросъ това обстоятелство може да има значение само по отношение на новопривлѣчения отвѣтникъ, но не и по отношение на другитѣ участвующи въ настоящето дѣло лица, които въ сжщото си качество сж участвували и въ другото дѣло, обаче тая неправилность не може да се признае за едно сжществено закононарушение, прѣдъ видъ на това, че Русенскиятъ окржженъ сждъ е констатиралъ липсата на друго едно сжществено условие за признаването на res judicata, а именно тождество на юридическитѣ основания на исковетѣ по двѣтѣ дѣла; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касаторитѣ, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенскиятъ окржженъ сждъ обсжда и разрѣшава иска на ищцитѣ, главно като искъ произтекающъ отъ единъ договоръ за пълномощие, а сжденето на сжщия сждъ, че тѣ — касаторитѣ не сж имали право да се обогатяватъ на чужда смѣтка съ задържането повърнатата имъ сума отъ мурурието, е едно сжждение спомагателно, което не е имало никакво значение за изхода на дѣлото, и 3) така сжщо е неоснователно и третото оплакване на касаторитѣ, тъй като Русенскиятъ окржженъ сждъ въ мотивитѣ на рѣшението си не посочва, че въ равносмѣтката или въ показанията на свидѣтеля х. Иванъ Кулевъ е казано, че между тѣхъ — касаторитѣ и наслѣдодателя на ищцитѣ е имало сключено условие за повърщането на мурурието, но отъ нѣкои данни, съдържащи се въ тая равносмѣтка и въ показанията на казания свидѣтель, сждътъ вади заключение, че тѣ — касаторитѣ, не сж повърнали на наслѣдодателя на ищцитѣ заплатената отъ него сума срещу мурурието, а пъкъ самото тѣхно, на касаторитѣ задълже

Digitized by Google

ние да заплатятъ на послѣдния тая сума, сждътъ извожда отъ постановленията на Закона за задълженията и договоритѣ, относящи се до договора за пълномощието споредъ както упълномощительтъ е длъженъ да повърне на пълномощника направенитѣ отъ него разноски по изпълнението на пълномощието. Така щото никакво изопачаване не се установява да е било направено отъ Русенския окржженъ сждъ на казаната равносмѣтка или на показанията на свидѣтеля х. Иванъ Кулевъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на братя К. М. Петениянъ, срещу рѣшението на Русенския окржженъ сждъ, Разградско отдѣление, отъ 18 февруарий 1903 год., подъ № 19, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 42—(99)—26 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Ц. Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касациненъ сждъ, второ гражданско отдѣлеаие, на дванадесети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание. въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 410, по описа за 1901 год., на Марко Радановичъ, отъ гр. София, съ Д. К. Дамяновъ, лично за себе си и като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Кр. Дамяновъ, отъ сжщия градъ, за 829 лева и 34 ст. заедно съ лихвитѣ.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се явиха адвоката Т. Тодоровъ, отъ страна на М. Радановичъ и В. К. Дамяновъ, съ повѣреника си — адвоката Д. К. Дзивговъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Д. К. Дамяновъ, дѣйствующъ за себе си и като настойникъ на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойния Кр. Дамяновъ, отъ гр. София, съ исково прошение отъ 23 ноемврий 1899 год., подадено до I Софийски градски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Марко Радановичъ, отъ сжция градъ, за 929 лева и 66 стотинки. Мировиятъ сждия уважилъ иска само въ размѣръ на 494 лева и 34 ст. съ лихвитѣ имъ и разноскитѣ. По апелативни жалби на двѣтѣ страни, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „за доказателство на иска си ищецътъ Д. К. Дамяновъ, чрѣзъ повѣреника си прѣдъ мировия сждия е прѣдставилъ удостовѣрение № 4990, издадено отъ сждебния приставъ при Софийския окржженъ сждъ на 21 октомврий 1899 год., отъ което е видно, че отвѣтникътъ Марко Радановичъ е получилъ 205 лева отъ канцеляриятa на сждебния приставъ, които М. Минаховски, наематель на зданието на Велю Димовъ, внесалъ у пристава прѣзъ 1896 год., вслѣдствие наложения запоръ отъ съдружницитѣ М. Радановичъ и Кр. Дамяновъ (баща на ищцитѣ) върху наема на зданията на В. Димовъ по изпълнителния листъ № 1851, отъ 28 май 1894 год. и второ, удостовѣрение № 6956, издадено отъ I Софийски мирови сждия на 13 октомврий 1899 год., отъ което явствува, че по 6 разписки, издадени отъ отвѣтника Радановичъ, тоя е получилъ отъ Ирма Георгиядисъ — друга наематeлка на зданието на В. Димовъ — 608 лева, срещу наложения запоръ по втория изпълнителенъ листъ на наема по това здание. Въ това удостовѣрение, види се, допусната е една

Digitized by Google

погрѣшка, а именно въ тия 608 лева влиза сумата 130 лева, за които отъ справката, която мировиятъ сѫдия направилъ въ гражданското дѣло № 2338 '95 год., по описа му, се виждало, че тя е получена отъ Радановичъ по единъ изпълнителенъ листъ на трето лице, а не по съдружническия имъ изпълнителенъ листъ; прочее, тая сума не е съдружническа. Ищецътъ се е подчинилъ, види се, на тая справка и не е прѣдставилъ повече доказателства за установяване на противното, т. е., че тая сума е съдружническа между праводателя имъ и отвѣтника. Отвѣтниковиятъ повѣреникъ признава да сѫ получени тия двѣ суми — 205 л. и 478 лева отъ довѣрителя му М. Радановичъ, — отъ наемателитѣ Минаховски и Ирма Георгиядисъ, обаче прави възражение, че за половината отъ първата сума довѣрительтъ му и съдружникътъ му К. Дамяновъ сѫ си уравнили смѣткитѣ, а за втората, че я получилъ по частенъ свой изпълнителенъ листъ, а не по съдружническия. Тия двѣ възражения сѫ неприемливи, защото първото съ нищо не е доказано; показанията на разпитания прѣдъ сѫда свидѣтель нищо не говорятъ по това обстоятелство, а за второто, за опровергаването му, ищцовата страна прѣдстави прѣдъ сѫда едно удостовѣрение № 5163, отъ 11 септемврий 1900 год., издадено отъ сѫдебния приставъ при Софийския окржженъ сѫдъ, отъ което е видно, че тая сума е събрана по съдружническия изпълнителенъ листъ, тъй като по частнитѣ си изпълнителни листове той — отвѣтникътъ — не е получавалъ никаква сума отъ Ирма Георгиедисъ, нито е наложилъ запоръ у нея по тѣхъ. За установяване на третото си искане, а именно, че по съдружническия изпълнителенъ листъ № 1851, отвѣтникътъ е получилъ отъ Минаховски 460 лева отъ наема на зданнето на В. Димовъ, ищецътъ се силава на признанието на отвѣтниковия повѣреникъ, че довѣрительтъ му е получилъ тая сума отъ Минаховски. Той (повѣреникътъ) възразява, дѣйствително, че по неговъ изпълнителенъ листъ е получилъ тая сума, обаче това му възражение се оборва отъ горѣозначеното удостовѣрение № 5163, по изказаното вече съображение. Понеже отъ тия удостовѣрения и отъ признанието на отвѣтната страна става явно, че отвѣтникътъ М. Радановичъ е получилъ по двата съдружнически съ Кр. Дамяновъ изпълнителни листа, скрито отъ послѣдния, сумата 1143 лева, отъ наемателитѣ на длъжника имъ Велю Димовъ, то искътъ за половината отъ тая сума се явява за основателенъ и доказанъ, защото никой не може да се обогатява за смѣтка на другиго, вслѣдствие на което отвѣтникътъ слѣдва да бѫде осѫденъ да я повърне на ищеца. Искането на послѣдния да бѫде осѫденъ отвѣтникътъ да му внесе законнитѣ лихви на тая сума, отъ деня въ който той е билъ длъженъ да му я внесе, т. е отъ деньтъ, когато я е получилъ отъ наемателитѣ на длъжника имъ, е искане основателно и законно, защото се основава на прѣдписанието на чл. 457 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Тия лихви прѣсмѣтнати върху половината отъ горната сума възлизатъ до деня на завеждането на дѣлото — 30 септемврий 1899 год. на 257 лева и 81 ст., а всичко съ капитала 829 лева. Прочее, рѣшението на мировия сѫдия, съ което е присѫдена на ищеца по-малка сума отъ тая, слѣдва да се отмѣни, като апелативната жалба на М. Радановичъ, като неоснователна, се остави безъ послѣдствие, — съ рѣшението си отъ 30 декемврий 1900 год., отмѣнилъ

Digitized by Google

първостепенното рѣшение и уважилъ иска въ размѣръ на 829 л. и 34 ст. съ лихвитѣ и разноскитѣ. — Срещу това рѣшение Марко Радановичъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение: 1) чл. 107, въ свързка съ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно приелъ, че той дължи половината отъ 205-тѣхъ лева, които получилъ отъ Минаховски когато той билъ получилъ тази сума прѣди смъртьта на Кр. Дамяновъ, съ когото си билъ прѣгледалъ смѣткитѣ; 2) чл. чл. 107 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото криво разбралъ съдържанието на удостовѣрението № 5163, отъ 11 септемврий 1900 год. отъ Софийския сждебенъ приставъ, като приелъ, че получената сума 460 лева отъ Ирма Георгиядисъ се отнасяла по съдружеския между него и Кр. Дамяновъ изпълнителенъ листъ, когато отъ издаденитѣ разписки на Ирма Георгиядисъ се вижда, че той е получавалъ паритѣ срещу частно негово вземане; 3) чл. 120 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото го осждилъ да плати лихва на сумата отъ деня на получаването ѝ, а не отъ завеждането на иска, и 4) чл. чл. 107, 396 и 400 отъ Гражданското сждопроизводство, защото изопачилъ съдържанието на удостовѣрението на сждебния приставъ № 5163, и това на протокола отъ 18 декемврий 1900 год., като приема, че той е призналь, че е получилъ сумата 460 л. отъ Минаховски.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) фактътъ, че касаторътъ е билъ получилъ 205 лева, внесени отъ М. Минаховски, срещу съдружеския съ Кр. Дамяновъ изпълнителенъ листъ, както се вижда отъ потжжното рѣшение, е билъ установенъ освѣнъ съ удостовѣрението на Софийския сждебенъ приставъ № 4990, отъ 2 октомврий 1899 год., но и отъ самопризнанието на касатора, който, като е призналь, че е получилъ казаната сума, възразилъ е, че по нея сума не дължи нищо на наслѣдницитѣ на покойния Кр. Дамяновъ, понеже съ послѣдния си билъ уравнилъ смѣткитѣ. Това възражение на касатора, Софийскиятъ окржженъ сждъ, като го обсжда, намѣрва, че то съ нищо не е доказано. Прѣдъ видъ на тази оцѣнка на доказателствата по дѣлото, която съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, Върховниятъ касационенъ сждъ не може да провѣрява, първото оплакване на касатора за нарушението на чл. 107, въ свързка съ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, се явява неоснователно, понеже е оплакване по сжщество на дѣлото: 2) отъ съображенията на Софийския окржженъ сждъ се вижда, че сждътъ като оцѣнява удостовѣрението № 5163, издадено отъ Софийския сждебенъ приставъ, намѣрва, че събраната сума отъ Ирма Георгиядисъ е получена по съдружеския изпълнителенъ листъ, а не по лично издаденитѣ изпълнителни листове на касатора М. Радановичъ. Тъй като оцѣнката на доказателствата е въпросъ по сжщество на дѣлото, оплакването на касатора, че сждътъ криво разбралъ съдържанието на удостовѣрението № 5163 отъ Софийския сждебенъ приставъ, се явява тъй сжщо неоснователно, понеже Върховниятъ касационенъ сждъ не разгледва дѣлата по сжщество; 3) Софийскиятъ

Digitized by Google

окржженъ сждъ, както се вижда отъ рѣшението му, е осждилъ касатора М. Радановичъ да заплати лихви на полученитѣ отъ него суми отъ деня на получаването имъ съгласно чл. 457 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Това дѣйствие на казания сждъ е правилно, тъй като по силата на чл. 457 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, лихви се плащатъ за сумитѣ, които съдружникътъ взелъ отъ касата на дружеството, отъ деня въ който ги е изтеглилъ за своя полза, а ако това е така за взетитѣ суми отъ касата на дружеството, то нѣма основание защо да не се допусне сжщото и за сумитѣ, които единъ отъ съдружницитѣ е прибралъ прѣди тѣ да постжпятъ въ касата на съдружието. Случаитѣ указани въ поменатия членъ не сж изчерпателни и на члена трѣбва да се даде широко тълкувание. Прѣдъ видъ на това, третото оплакване на касатора за нарушението на чл. 120 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 130 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, е тоже неоснователно, и 4) оплакването на касатора, че сждътъ изопачилъ съдържанието на удостовѣрението на сждебния приставъ № 5163, и това на протокола отъ 18 декемврий 1900 год., като приема, че той е признаълъ, че е получилъ сумата 460 лева отъ Минаховски, е оплакване което не се оправдава отъ фактическа страна, понеже отъ протокола на Софийския окржженъ сждъ съ дата 18 декемврий 1900 год., се вижда, че повѣреникътъ на касатора е признаълъ, че довѣрительтъ му е получавалъ пари отъ Ирма Георгиядисъ и М. Минаховски, като е твърдилъ, че тѣзи пари сж получени срещу неговитѣ частни вземания отъ длъжника Велю Димовъ, а удостовѣрението на сждебния приставъ е било оцѣнено отъ сжда, но неизопачено, както се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Марко Радановичъ, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 30 декемврий 1900 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 43—(102)—26 февруарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I.—Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на дванадесети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 615, по описа за 1903 год., на Българската народната банка, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 29 септемврий 1903 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: при разглеждане на гражданското дѣло подъ № 529/903 год., заведено по апелъ на Българската народна банка, противъ рѣшението на III Софийски мирови сждия, съ Иосифъ Андрѣевъ, Софийскиятъ окржженъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ: „че съ рѣшението на мировия сждия сж осждени Марко Тошевъ и Цв. Вълчевъ, а Българската народна банка, която е била привлѣчена отъ послѣднитѣ

Digitized by Google

като трето лице — помагачъ, не е осждена; щомъ осжденитѣ отвѣтници не сж подали апелативна жалба, банката която е била тѣхенъ помагачъ и не е осждена съ рѣшението, нѣма право да подава противъ него апелативна жалба", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 29 септемврий 1903 год., постановилъ: „остава безъ разглеждане апелативната жалта на Българската народна банка, противъ рѣшението на III Софийски мирови сждия съ Иосифъ Андрѣевъ". — Срещу това опрѣдѣление Българската народна банка е подала касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 107, 593, 586, 587 и 594 отъ Гражданското сждопроизводство, защото Българската народна банка е участвующе лице въ настоящия процесъ и има интересъ отъ разрѣшението на дѣлото въ една или друга смисъль, та трѣбва да ѝ се допусне да обжалба първостепенното рѣшение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, че Българската народна банка е била привлѣчена въ настоящия процесъ като трето лице — помагачъ на отвѣтника; а това включава прѣдложението, че лицето, което я привлича има право на обратенъ искъ спрѣмо нея. Прочее, очевидно е, че привлѣченото трето лице има *свой собственъ интересъ да защити правата на лицето, което го е привлѣкло въ процеса.* А щомъ това е така, то и защитата на тѣзи негови интереси не може да се постави въ зависимость отъ благоусмотрѣнието на отвѣтника, а веднажъ третото лице допуснато въ процеса, трѣбва да се признае, че то има право да го слѣдва до край, като подаде апелъ и касация, и то независимо отъ това да ли отвѣтникътъ е останалъ или не доволенъ отъ първостепенното рѣшение. Но тъй като по настоящето дѣло Софийскиятъ окржженъ сждъ е призналъ противното, то съ това нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 29 септемврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 44—(103) — 26 февруарий 1904 год. Въ името на Негова Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на дванадесети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 616, по описа за 1903 год., на Ирина Т. П. Станчева, лично и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца отъ гр. Пловдивъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 24 октомврий 1903 год., № 398.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Ирина Станчева, се яви адвоката Т. Тодоровъ, който упълномощи и адвоката Ал. Радевъ.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ирина Т. П. Станчева, за себе и като настойница на дѣцата си, чрѣзъ адвоката Хр. Дограмаджиевъ, е завела въ Сливенския окржженъ сждъ искъ противъ Никола Стояновъ, отъ гр. Сливенъ, за 9095 лева и 66 ст., които пари отвѣтникътъ като пълномощникъ на покойния Т. П. Станчевъ, събралъ отъ доставка на хлѣбъ и зеленчукъ на 11 пѣхотенъ Сливенски полкъ, 11 пѣхотенъ резервенъ полкъ и 6 артилерийски полкъ. Сливенскиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ дѣлото, отхвърлилъ иска, като неоснователенъ. Противъ издаденото рѣшение подава апелативна жалба Хр. Ив. Гендовичъ, като пълномощникъ на Ирина П. Станчева, за себе си и като настойница на дѣцата си, прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ. — Въ сждебното заседание на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 24 октомврий 1903 год., адвокатътъ Н. Каблешковъ, повѣреникъ на отвѣтника, заявилъ отводъ съгласно чл. 524 п. 5 отъ Гражданското сждопроизводство, въ смисъль, че възивната жалба отъ 15 януарий 1901 год. била подадена отъ лице, което нѣмало право да я подаде, защото даденото пълномощие отъ Ирина Т. П. Станчева на подателя на жалбата Хр. Ив. Гендовичъ, като пълномощно съ дата попрѣдишна отъ тая въ пълномощното отъ сжщата на адвоката Хр. Дограмаджиевъ било отнето. Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 октомврий 1903 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че пълномощието на Гендовичъ носи дата 29 май 1898 год., а даденото на Дограмаджиевъ пълномощно отъ сжтата Ирина П. Станчева носи дата 4 май 1900 год., че споредъ смисъльта на чл. чл. 505, 506 и 507 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, пълномощното на Гендовичъ трѣбва да се счита за оттеглено, колкото се отнася до воденето на настоящия процесъ; съобщаването за което говори чл. 506 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, на Хр. Гендовичъ отъ страна на Ирина П. Станчева, за оттеглянето на пълномощното си има значение само по правоотношенията между упълномощителя и опълномощения, но не и за третитѣ лица, какъвто въ случая е възиваемиятъ Н. Стояновъ, за когото е безразлично съобщението отъ Ирина П. Станчева, че е оттеглено пълномощното отъ Хр. Гендовичъ; слѣдователно, понеже по закона противната страна по процеса има право да прѣдявява такъвъ отводъ при всѣко положение на дѣлото, намѣрва отвода за основателенъ, като опрѣдѣлява: гражданското апелативно дѣло № 333/902 год., заведено отъ Хр. Гендовичъ, като пълномощникъ на Ирина П. Станчева, за себе и като настойница на дѣцата си, се прѣкратява, а подадената възивна жалба се остава безъ разглеждане, понеже Гендовичъ не е ималъ право да я подава". — Срещу това протоколно опрѣдѣление Ирина Т. П. Станчева е подала частна касационна жалба, съ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 506 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ, че пълномощието дадено на Хр. Гендовичъ е отмѣнено съ онова дадено по-послѣ на Хр. Дограмаджиевъ, безъ да е съобщено на първия пълномощникъ за това назначение и безъ тя да е оттеглила генералното си пълномощие отъ Хр. Гендовичъ; 2) чл. 506 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото счелъ, че пълномощието дадено на Хр. Дограмаджиевъ отмѣнява онова дадено по-рано на Хр. Гендовичъ, когато двѣтѣ пълномощия не се отнасятъ за една и сжща работа; 3) чл. 506,

Digitized by Google

въ свръзка съ чл. 486 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно призналъ че Хр. Гендовичъ нѣмалъ право да подава апелативна жалба по това дѣло, тъй като пълномощното на Хр. Дограмаджиевъ се е отнасяло само до окржжния сждъ и веднажъ свършенъ специялниятъ мандатъ на Дограмаджиева въ окржжния сждъ, дѣйствието на генералното пълномощие дадено на Хр. Гендовичъ продължава по отношение на това дѣло за другитѣ инстанции, и 4) чл. чл. 238 и 241 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ чл. 1 отъ Закона за адвокатитѣ, защото приелъ, че отмѣнението на сждебното пълномощно може да става мълчаливо, а не изрично чрѣзъ заявление до сжда.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвокатитѣ Т. Тодоровъ и Ал. Радевъ, повѣреници на касаторката Ирина Т. П. Станчева и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) чл. 506 отъ Закона за задълженията и договоритѣ гласи: „назначаването на новъ пълномощникъ за сжщата работа отмѣнява пълномощното на първия отъ деньтъ, въ който назначението е било съобщено нему". Този членъ очевидно съдържа едно законно прѣдположение, че упълномощительтъ съ новото пълномощие мълчеливо оттегля първото пълномощие щомъ и двѣтѣ пълномощия се касаятъ за една и сжща работа. Ако обаче първото е общо, генерално пълномощие, а второто частно само за една или нѣколко работи, то слѣдва да се смѣта, че общото пълномощие е отмѣнено само колкото се отнася до работитѣ означени въ частното пълномощие, а за другитѣ работи изброени въ него, то си остава въ сила. Съобщението което чл. 506 изисква, ако не е направено на първия пълномощникъ, не прѣчи щото оттеглянето на пълномощието да има сила по отношение на този пълномощникъ и третитѣ лица, стига само тѣ да сж узнали за това оттегляне по какъвто и да е начинъ. Че това е така, става явно отъ съдържанието на чл. 508 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, който счита за дѣйствително всичко което пълномощникътъ извършилъ слѣдъ падането на пълномощието му, стига само да не е знаялъ за това падане на пълномощието и лицата съ които е сключилъ договоръ да сж дѣйствували добросъвѣстно. Слѣдователно, ако самото знание, че пълномощието е оттеглено, е достатъчно по отношение на първия пълномощникъ и третитѣ лица за да не могатъ да вършатъ никакви по-нататъшни сдѣлки отъ името на упълномощителя, то мълчеливото оттегляне на пълномощието, макаръ и несъобщено, слѣдва да се счита, че има сила и значение толкозъ повече по отношение на упълномощителя, който е снелъ пълномощието, така щото той не може да рекламира въ своя полза извършенитѣ актове отъ първия пълномощникъ подиръ оттеглянето на пълномощието му, съ които актове се уврѣждатъ интереситѣ на трети лица. Отъ казаното по-горѣ явно става, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ правилно е призналъ че генералното пълномощие дадено на 29 май 1898 год. отъ Ирина Т. П. Станчева на брата си Христо Гендовичъ, е отмѣнено съ специялното за това дѣло пълномощие, дадено на Христо Дограмаджиевъ отъ 4 май 1900 год. и че съобщаването за което говори чл. 506 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ случая нѣма значение за третото лице — Никола Стояновъ.

Digitized by Google

Заради това първото и второто оплаквания на касатора за нарушение на чл. 506 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ, че пълномощието на Хр. Гендовичъ е отмѣнено съ онова, дадено послѣ на Хр. Дограмаджиевъ, безъ да е съобщено на първия пълномощникъ и когато двѣтѣ пълномощия не се отнасятъ за една и сжща работа, е оплакване неоснователно; 2) оплакването на касатора, че сждътъ признаълъ, че Хр. Гендовичъ нѣмалъ право да подава по това дѣло апелативна жалба, понеже пълномощието на Хр. Дограмаджиевъ се отнасяло само до окржжния сждъ, е тъй сжщо неоснователно, тъй като отъ пълномощието на Хр. Дограмаджиевъ се констатира, че му е дадено право да води дѣло прѣдъ всичкитѣ инстанции; 3) чл. чл. 238 и 241 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 1 отъ Закона за адвокатитѣ, не отмѣняватъ разпорежданията на чл. 506 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, относително сждебнитѣ пълномощия, както твърди повѣреникътъ на касатора. Чл. 238 отъ Гражданското сждопроизводство както и чл. 1 отъ Закона за адвокатитѣ, казватъ, че странитѣ могатъ да водятъ дѣлата си лично или чрѣзъ упълномощенитѣ отъ тѣхъ едно или нѣколко лица, а чл. 241 отъ Гражданското сждопроизводство прѣдвижда, че довѣрительтъ има право да унищожи въ всѣко врѣме довѣреността си или да спрѣ повѣреника си, щомъ извѣсти за това на сжда било устно, било писмено. Отъ съдържанието на тѣзи членове очевидно е, че тѣ не съдържатъ никакво разпореждане отъ което би могло да се дойде до заключение, че съ тѣхъ се отмѣняватъ относително сждебнитѣ пълномощия изложенитѣ въ Закона за задълженията и договорнитѣ постановления по пълномощието. Заради това и послѣдното оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 238 и 241 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 1 отъ Закона за адвокатитѣ, се явява неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** частната касационна жалба на Ирина Т. П. Станчева, за себе и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 24 октомврий 1903 г., № 398, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

45—(109) — 2 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седемнадесети февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ, I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 577, по описа за 1903 год., на Иванъ х. Беровъ, отъ гр. Габрово, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 26 августъ 1903 година.* Въ заседанието отъ страна на Ив. Савовъ се яви адвоката Ст. П. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ х. Беровъ е завелъ въ Софийския окржженъ сждъ искъ противъ инженеръ Ив. Савовъ, отъ гр. София (сега прѣбиващъ въ гр. Видинъ, прѣдприемачъ на кея), за 4687

Digitized by Google

лева златни, която сума ищецътъ изплатилъ като поржчитель на отвѣтника на 16 юний 1901 год., по изпълнителенъ листъ на инженеръ Хр. Чакъровъ. Отвѣтникътъ съ писмения си отговоръ заявява отводъ за неподсждность на дѣлото, понеже ималъ мѣстожителството си въ гр. Видинъ. Съ протоколно опрѣдѣление отъ 28 май 1903 год., Софийскиятъ окржженъ сждъ е оставилъ този отводъ безъ послѣдствие, като неоснователенъ. Срещу това опрѣдѣление отвѣтникътъ Ив. Савовъ е подалъ въ Софийския апелативенъ сждъ частна жалба, съ която моли да се признае, че дѣлото не е подсждно на Софийския окржженъ сждъ. Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 26 августъ 1903 г., като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ удостовѣрението № 4309, отъ 26 априлъ 1903 год. отъ Министерството на общественитѣ сгради, въ свързка съ удостовѣрението № 6394, отъ 22 августъ 1903 год. на Видинското общинско управление, се установява, че отъ 1898 год. дори и до сега Ив. Савовъ има постоянното си мѣстожителство въ гр. Видинъ, гдѣто е прѣдприемачъ на Видинското пристанище; че въ такъвъ случай свидѣтелството № 11148, отъ 1 май 1903 год. на Софийската община, съ което се установява, че Ив. Савовъ е записанъ въ избирателнитѣ списъци на Софийската община, се отнася за врѣме до 1898 год. и не може да има значение, щомъ като сегашното постоянно мѣстожителство на Ив. Савовъ не е вече въ София, а въ Видипъ; че съ нищо не е установено, че Ив. Савовъ по рода на занятието си не живѣе постояно въ Видинъ, а има осѣдлостъ въ София, слѣдователно, чл. 154 не е приложимъ въ случая; обстоятелството, че отъ Ив. Савовъ се титулира Софийски житель, при наличностьта на горнитѣ данни, не може да има никакво значение; че на основание горѣизложеното и чл. 151 отъ Гражданско сждопроизводство, дѣлото е подсждно на Видинския окржженъ сждъ", — опрѣдѣлилъ: отмѣнява протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 28 май 1903 год., по гражданското му дѣло № 186/903 год., и вмѣсто него постановява: прѣкратява гражданското дѣло № 186/903 г., заведено отъ Иванъ х. Беровъ противъ Иванъ Савовъ, като неподсждно на Софийския окржженъ сждъ, а на Видинския окржженъ сждъ. Осжжда Иванъ х. Беровъ да заплати на Ив. Савовъ 78 лева и 22 ст. сждебни и по водене дѣлото разноски.—Недоволенъ отъ това опрѣдѣление ищецътъ Ив. х. Беровъ, чрѣзъ повѣреника си Д. Баталовъ, го обжалва прѣдъ Върховния касационенъ сждъ за слѣдующитѣ нарушения: 1) членъ 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото извратилъ смисъльта на свидѣтелството № 11148, отъ 1 май 1903 год. на Софийското градско общинско управление, като приелъ, че не е установено съ нищо, че Ив. Савовъ по рода на занятието си не живѣе постояно въ гр. Видинъ, а има осѣдлость въ София, когато отъ самото свидѣтелство се вижда, че Ив. Савовъ е Софийски житель, и 2) чл. 154 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че мѣстожителството на Иванъ Савовъ, въ гр. Видинъ, е изборно мѣстожителство, направено по силата на единъ договоръ, който договоръ не може да има сила за него (касатора) като трето лице.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като обясненията на адвоката Ст. Радановъ, повѣреникъ на отвѣтника

Digitized by Google

Ив. Савовъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: отъ съображенията на потѫженото опрѣдѣление се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е призналъ, че това дѣло не е подсѫдно на Софийския окрѫженъ сѫдъ за това, че постоянното мѣстожителство на отвѣтника инженеръ Ив. Савовъ трѣбвало да се счита не гр. София въ общината на който той е записанъ въ избирателнитѣ списъци, а гр. Видинъ понеже отвѣтникътъ като прѣдприемачъ по направата на Видинското пристанище ималъ въ градъ Видинъ постянното си мѣстожителство. Съгласно членъ 151 отъ Гражданското сѫдопроизводство, постоянното мѣстожителство се счита тамъ, гдѣто лицето по своитѣ занятия, занаятъ или по своето имущество, както и по гражданската си служба, има осѣдлость или домашно обзаведение. Отъ съдържанието на този членъ очевидно е, че качеството на прѣдприемачъ въ извѣстенъ градъ не е меродавно за опрѣдѣление на постоянното мѣстожителство, тъй като съ довършването на прѣдприятието, мѣстожителството на прѣдприемача ще трѣбва да се счита въ този градъ за прѣстанало. Чл. 151 отъ Гражданското сѫдопроизводство въ случая трѣбва да се тълкува въ свързка съ чл. 6 отъ Закона за градскитѣ общинии, който разпорежда, че всѣки български поданикъ трѣбва да бѫде членъ въ една община и да е записанъ въ нейния общински списъкъ. Това записване е най-сѫществения критериумъ за постоянното мѣстожителство на едно лице въ извѣстенъ градъ или село и ако това лице претендира, че то е записано за членъ въ друга община, то е длъжно да прѣдстави удостовѣрение отъ общината на която до тогава е билъ членъ, че е отписанъ въ списъцитѣ ѝ (чл. 9 отъ Закона за градскитѣ общини). По това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, както се вижда отъ опрѣдѣлението му, е призналъ противното и съ това той сѫществено е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Заради това, оплакванията на касатора, че сѫдътъ приелъ, че не е установено съ нищо, че Ив. Савовъ по рода на занятието си не живѣе постоянно въ гр. Видинъ, когато отъ самото свидѣтелство на Софийското градско общинско управление № 11148, се вижда, че Ив. Савовъ е Софийски житель и че отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че мѣстожителството на Ив. Савовъ въ гр. Видинъ е изборно мѣстожителство, сѫ оплаквания основателни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ *опрѣдѣлява:* протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 26 августъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ *46 — (117) — 12 мартъ 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и шести февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ

Digitized by Google

присѫтствието на Главния прокуроръ, д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. Ташевъ *гражданско дѣло № 383, по описа за 1903 г., на Варненския окржженъ управитель, прѣдставитель на хазната, съ Петъръ Нейковъ, отъ гр. Варна, за 1911 лева и 22 ст., произходящи отъ врѣди и загуби.* — Въ заседанието отъ страна на хазната се яви юрисконсулта В. Грамполовъ, а отъ страна на Петъръ Нейковъ — адвоката Т. Тодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Варненскиятъ адвокатъ Н. Б. Вълкановъ, повѣреникъ на Варненеца Петъръ Нейковъ, съ искова молба отъ 27 септемврий 1896 год., заявилъ искъ срещу Варненското градско общинско управление и Военното министерство, въ лицето на коменданта на гр. Варна, за 10.770 лева и 55 ст., произходящи отъ врѣди и загуби. Варненскиятъ окржженъ сѫдъ, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 630, отъ 16 октомврий 1897 год., постановилъ: „осѫжда държавното съкровище въ лицето на Варненския комендантъ, да заплати на Петъръ Нейковъ, отъ гр. Варна, право за „теллалия“ на продаденитѣ мѣста по 1% всичко: 5143 лева и 70 ст. заедно съ сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, всичко 214 лева и 30 ст., а остатъкътъ отъ искътъ въ размѣръ на 5627 лева се отхвърля, като неоснователенъ и за който Петъръ Нейковъ се осѫжда да заплати на държавното съкровище право за водене на дѣлото всичко 228 лева и 80 стотинки“. По апелативна жалба и на двѣтѣ страни, това дѣло е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като взе въ съображение: „по силата на чл. 18 отъ Закона за окржжнитѣ управители и околийскитѣ началници, искове отправени противъ държавата трѣбва да ставатъ на името на окржжния управитель и въ случая искътъ като станалъ не противъ Варненския окр. управитель, но противъ Варненския комендантъ, би трѣбвало да се прѣкрати; обаче, това възражение държавното съкровище нѣма право да го прави по настоящето дѣло, тъй като само то (съкровището) доброволно е замѣстило комендантството чрѣзъ прѣдставителя си Варненския окр. управитель, който не подалъ въззивната жалба, чрѣзъ което е само направило допустнатата при завеждането на дѣлото грѣшка. Възражението на сѫщото съкровище, че за него не били задължителни поемнитѣ условия за отдаване въ прѣкупъ сбора отъ публиченъ търгъ „теллалието“ за прѣзъ 1895 год. е неоснователно, тъй като тѣ сѫ съставени възъ основание чл. 109 п. 10 отъ Закона за градскитѣ общини, а веднажъ основани на дѣйствующитѣ въ Княжеството закони тѣ ставатъ задължителни за всѣкиго едного, включая и държавното съкровище. — Въ първата инстанция отвѣтната страна не е оспорвала качеството на ищеца, вслѣдствие на което възражението на сѫщата въ втората инстанция, че нѣмало доказателства, какво ищецътъ билъ откупчикъ, се явява за неумѣстно още повече, че въ първостепенното производство сѫществува протоколъ съставенъ на 20 януарий 1895 год., съгласно рѣшението на Варненския градско-общински съвѣтъ подъ № 404, отъ който се вижда, че „теллалието“ е било възложено върху ищеца П. Нейковъ, а сѫщо че има направено самопризнание въ писмения отговоръ на исковото прошение. Споредъ чл. 5 отъ поемнитѣ условия, слѣдъ извършването на извѣстенъ търгъ производящитѣ послѣдния лица — сѫ биле отчастни, или пъкъ правителствени и обществени чиновници, сѫ длъжни да отдѣлятъ слѣдуемото се градско право 1% и да го внесатъ въ общинското управление, или да го прѣдадатъ

Digitized by Google

на откупщика; въ противенъ случай, ако тѣ това не направятъ, това ще се изисква отъ тѣхъ . . ., отъ това слѣдва, че не чиновника лично, не комисията която е извършила търга, ако не удържатъ слѣдуемото се градско право, ставатъ отговорни, но както въ случая, държавното съкровище, тъй като комисията е дѣйствувала като прѣдставителка на това послѣдното по разпродаването на неговитѣ имущества, а пъкъ когато длъжностнитѣ лица се явяватъ като прѣдставители на съкровището по неговитѣ имущества, то отговорността за тѣхнитѣ дѣйствия, извършени въ прѣдѣлитѣ, но даденото имъ пълномощно се опрѣдѣля съобразно съ общитѣ граждански закони, споредъ които упълномощительтъ отговаря за врѣдитѣ, причинени отъ пълномощника при изпълнението на поржчката (чл. чл. 58 и 498 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Поради което и това възражение на отвѣтната страна се явява неоснователно. Понеже „теллалието“ е една берия която се плаща за указана услуга и понеже тази услуга се завършва съ приключаването на търга, — слѣдва, че наемательтъ има право да прегендира 1% не само отъ тѣзи търгове, които сж утвърдени, но и отъ онѣзи, които не сж утвърдени, защото, както се каза по-горѣ, за него наемательтъ нѣма значение да ли търгътъ ще бждѣ утвърденъ или не; неговата роль се завършва съ приключването на търга, въ който е вземалъ участие, по тази причина и домогването на отвѣтната страна, че наемательтъ нѣмалъ право да претендира по 1% и отъ тѣзи търгове, които не били утвърдени отъ Военното министерство, или пъкъ отъ тѣзи, отъ които купувачитѣ сж се отказали, — не може да бжде уважена. Отъ канцелярскитѣ тържни дѣла на отвѣтната страна, приложени къмъ настоящето дѣло, става явно, че ищецътъ е приелъ участие въ търговетѣ по продажбата на мѣстата възложени върху разни лица на сума 1,061.883 лева и 68 ст., а не е приелъ само участие, когато сж се продали мѣстата отъ Елдъзъ-Табия подъ №№ 18, 20, 24, 29, 30, 31, 48, 49, 59 и 60 и които сж се възложили върху П. Е. Мистакидисъ, Ст. Ив. Поповъ, Илия П. Ивановъ, Брико Табановъ, Доковъ и П. Тодоровъ, за общинска сума 15.171 лева и 38 стотинки. Прѣсмѣтнато правото на наемателя по 1% върху сумата 1,061.883 лева и 68 ст., дава 10.618 лева и 83 ст., на които би трѣбвало да се осжди държавното съкровище да ги заплати на П. Нейковъ, прѣдъ видъ обаче, на самопризнанието на този, че той върху тази сума билъ получилъ 709 лева и 61 ст., слѣдва да бжде съкровището осждено само на сумата 9911 лева и 22 стотинки. Прѣдставенитѣ отъ отвѣтната страна въ втората инстанция свѣдѣния за изплатеното „теллалие“ на Петъръ Нейковъ не могатъ да служатъ за доказателство противъ този послѣдния, тъй като изхождатъ отъ отвѣтната заинтересована страна, както не може да служи за доказателство и възражението ѝ, че Петъръ Нейковъ се билъ съгласилъ да събира самъ „теллалието“ отъ купувачитѣ, като съ нищо не подкрѣпено. Напротивъ отъ тържното дѣло по продаване мѣстата въ старата казарма първи търгъ за 1895 год., се вижда противното, а именно, че подобни условия е нѣмало, тъй като комендантното управление само подкопва купувачитѣ да плащатъ „теллалието“ на П. Нейковъ (гледай стр. 373). Отъ сжщитѣ покани се установява и друго обстоятелство; комендантското управление за да изисква отъ купувачитѣ „тел-

Digitized by Google

лалието“ се силава на сѫщитѣ тѣзи поемни условия, а че именно тѣзи сѫ поемнитѣ условия явствува отъ това, че постановлението относително събирането градското право 1% „теллалие въ поемнитѣ условия приложени къмъ тържнитѣ дѣла, утвърдени отъ Военното министерство, не се съдържа“, — съ рѣшението си № 54, отъ 20 февруарий 1903 год., постановилъ: „измѣнява рѣшението на Варненския окржженъ сѫдъ отъ 16 октомврий 1897 год., № 630, така: осѫжда държавното съкровище въ лицето на Варненския окржженъ управитель, да заплати на Петъръ Нейковъ, отъ гр. Варна, 9911 лева и 22 ст. заедно съ лихвитѣ по 10% отъ 27 септемврий 1896 год. до окончателното изплащане и за водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции 472 лева тоже въ двѣтѣ инстанции. Останалата часть отъ искътъ се отхвърля“. — Срещу това рѣшение Русенскиятъ държавенъ адвокатъ, повѣреникъ на Варненс кия окржженъ управитель, подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 58 и 498 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, и чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото въ дадения случай държавното съкровище не може да отговаря по чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тъй като поемнитѣ условия не сѫ задължителни за него (държавното съкровище) и не съставлява нераздѣлна часть отъ наемния договоръ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението на дѣлото взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, че настоящиятъ искъ заведенъ спрѣмо държавното съкровище, е основанъ на задължението, което по поемнитѣ условия, за отдаване на наематель даждието, „теллалие“ въ гр. Варна, се налага на длъжностнитѣ лица, които произвеждатъ търговетѣ и което задължение се състои въ събирането отъ купувачитѣ на публиченъ търгъ слѣдуемото се даждие, „теллалие“ и внасянето му по принадлежность. А въ случай, че въпроснитѣ длъжностни лица не събератъ това даждие какъвто е конкретния случай, то ищецътъ по силата на чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, счита държавата отговорна за нанесенитѣ му врѣди и загуби. При такова основание на искътъ, първиятъ въпросъ който трѣбва да бѫде разрѣшенъ и отъ разрѣшението на който зависи разрѣшението на настоящето дѣло, е слѣдующиятъ: съпроснитѣ поемни условия създаватъ ли задължение за прѣдставителитѣ на държавното съкровище, когато продаватъ на публичевъ търгъ държавни имоти, да събиратъ отъ купувачитѣ слѣдуемото се даждие „теллалие“ и да го прѣдаватъ по принадлежность. Защото само ако такова задължение сѫществува и не бѫде изпълнено, тогава само може да се говори за отговорностьта, което чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ създава. За разрѣшението на този въпросъ като се вземе въ съображение: 1) чл. 109 п. 10 отъ Закона за градскитѣ общини дава право на тѣзи общини да събиратъ налогъ върху публичнитѣ търгове до 1% отъ цѣната на продажбата; но нито този Законъ, нито нѣкой другъ създава задължение за органитѣ на държавното съкровище, когато продаватъ на публиченъ търгъ държавни имоти, да събиратъ отъ купувачитѣ на тѣзи имоти за смѣтка на общинитѣ — респективно за смѣтка на наемателитѣ на даждието „тел-

Digitized by Google

лалие" слѣдуемата се такса 1% отъ стойностьта на продадения имотъ. Слѣдователно, по закона такова задължение не сѫществува. 2) въ такъвъ случай остава да се види, да ли такова задължение не произтича отъ договоръ. Но по този въпросъ нѣма сключенъ никакъвъ договоръ по между държавното съкровище и общината; а сключениятъ такъвъ по между общината и наемательтъ на „теллалието" е res inter alias acta за държавното съкровище та не го задължава въ нищо повече отъ онова което се слѣдва по закона, даже и да се приемеше, че въпроснитѣ поемни условия съставляватъ нераздѣлна часть отъ този договоръ, прочее, щомъ като нито по закона, нито по договоръ сѫществува задължение за прѣдставителитѣ на държавното съкровище, когато продаватъ държавни имоти на публиченъ търгъ, да събиратъ отъ купувачитѣ на тѣзи имоти за смѣтка на общинитѣ или респективно за наемателитѣ на правото „теллалие" слѣдуемата се за „теллалието" такса, то и въпросъ не може да бѫде за отговорность на държавното съкровище по чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. А тъй като по настоящето дѣло сѫдътъ е призналъ противното, то нарушилъ е въпросния чл. 58, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения,. Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 20 февруарий 1903 год., № 54, защото сѫ нарушени чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ състанъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 47—(118)—6 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I.—Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесть и първи февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 390, по описа за 1903 год., на Георги Христовъ, отъ гр. София, съ Софийския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 2071 л. и 40 ст. съ лихвитѣ.* Въ сѫдебното заседание се явиха Георги Христовъ, който устно упълномощи адвоката Дзивговъ и прѣдставителя на хазната В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Софийскиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба отъ 13 юлий 1900 год., подадена до Софийския окрѫженъ сѫдъ, заявилъ искъ противъ Георги Христовъ, отъ гр. София, за 2071 лева и 40 стотинки. Окрѫжниятъ сѫдъ уважилъ искътъ. По възивъ на отвѣтника Георги Христовъ, дѣлото разгледалъ и Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ свидѣтелството на Държавната печатница № 4344, съ дата 3 май 1900 год. и отъ удостовѣрението на пенсионното отдѣление отъ 3 юний 1900 год., № 5281, се вижда, че отвѣтникътъ Георги Христовъ е билъ получавалъ годишна пенсия въ размѣръ на 565 лева

Digitized by Google

отъ 1 юний 1896 год. до 1 февруарий 1900 год., или всичко получилъ е 2071 лева и 40 ст. и че на сѫщия е отпустната казаната пенсия за това, защото Държавната печатница удостовѣрила, че Георги Христовъ е служилъ като книговезецъ въ нея отъ 1 мартъ 1881 год. до 1 юний 1896 г., т. е. повече отъ 15 години, когато въ сѫщность той, Георги Христовъ, не е служилъ непрѣкъснато отъ 1 мартъ 1881 год. до 1 февруарий 1896 г., а е служилъ въ редоветѣ на войската отъ 9 септемврий 1885 год. до 1 юний 1896 год., та като се извади това врѣме, излиза, че той е прослужилъ всичко 14 години и 9 мѣсеци, а не 15 години и 3 мѣсеци, както погрѣшно било смѣтнато отъ начало и му била отпусната пенсия. Отъ удостовѣрението на пенсионното отдѣление № 5281, се установява сѫщо, че погрѣшно отпуснатата пенсия на Георги Христовъ била получавана до 1 февруарий 1900 година. Съгласно Закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство, за да може единъ чиновникъ да има право на пенсия за изслужено отъ него врѣме трѣбва да е прослужилъ най-малко 15 години. Прочее, щомъ се установява, както се каза по-горѣ, че Георги Христовъ не е прослужилъ 15 години, то той нѣма право на пенсия за изслужено врѣме, слѣдователно и паритѣ които е получилъ вслѣдствие на грѣшката, че е прослужилъ 15 години, като погрѣшно получени, трѣбва да се повърнатъ съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Възражението на отвѣтника, че врѣмето прѣкарано въ войската трѣбва да му се зачете, съгласно едно постановление на Министерския съвѣтъ, не е уважително, тъй като отъ постановлението на Министерския съвѣтъ отъ 11 септемврий 1885 год. се вижда, че на чиновницитѣ, които сѫ отивали на война е само обезпечена службата до завръщането имъ, но то не се зачита като такава при изчисляването прослуженитѣ години за пенсия, нито се плаща нѣщо на чиновницитѣ за това врѣме", — съ рѣшението си № 30, отъ 15 февруарий 1900 год., потвърдилъ рѣшението на окрѫжния сѫдъ. — Срещу това рѣшение Георги Христовъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не оцѣнилъ доводитѣ му които изложилъ въ сѫдебното заседание на 11 февруарий 1903 година, а именно, че не може да му се иска повърщането на паритѣ, които той е получавалъ по силата на едно рѣшение влѣзло въ законна сила, което не е отмѣнено, и 2) чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свръзка съ чл. 669 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чл. 50 отъ Законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ отъ 1894 год., чл. 33 отъ Закона за пенсиитѣ отъ 1900 год., защото е неправилно приложилъ и не е съблюдилъ закона, понеже не е получавалъ пенсия по погрѣшка, а възъ основание рѣшението на пенсионния съвѣтъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) по силата на Законопроекта за пенсиитѣ на чиновницитѣ и учителитѣ отъ 17 януарий 1895 год., който законъ е меродавенъ по това дѣло, понеже при неговото дѣйствие е била отпусната пенсията на касатора Георги Христовъ, рѣшенията на пенсионния съвѣтъ не влизатъ въ законна

Digitized by Google

сила, както сждебнитѣ рѣшения, а тѣ могатъ да бждатъ измѣнявани и отмѣнявани отъ самия пенсионенъ съвѣтъ, който ги е издалъ съ измѣняването на обстоятелствата. Прѣгледъ на рѣшението си има мѣстото само до издаденитѣ отъ сждебнитѣ учрѣждения и влѣзли въ законна сила рѣшения, но не и за рѣшенията на пенсионния съвѣтъ, който е едно административно учрѣждение и на които рѣшенията, макаръ и да могатъ да се обжалватъ прѣдъ сждилищата, не влизатъ въ законна сила. Поради това, оплакването на касатора, че сждътъ не обсждилъ довода му, че не може да му се иска повърщането на паритѣ, които е получавалъ по салата не едно рѣшение, влѣзло въ законна сила, което не е отмѣнено, е оплакване неоснователно, тъй като този доводъ, макаръ и необсжденъ отъ сжда, нѣма значение за да би могло дѣлото да се рѣши друго-яче, и 2) оплакването на касатора, че сждътъ неправилно приложилъ закона, като го осждилъ да повърне пенсията, която той получавалъ не по погрѣшка, а възъ основание на рѣшението на пенсионния съвѣтъ, е тъй сжщо неоснователно, защото сждътъ е констатиралъ, че рѣшението на пенсионния съвѣтъ, съ което е отпусната на касатора пенсия, е погрѣшно издадено, вслѣдствие на погрѣшенъ документъ за числото на прослуженитѣ години отъ касатора, а това което е заплатено по погрѣшка, може да се иска назадъ, съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховнияътъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги Христовъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 15 февруарий 1903 год., № 30, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопоизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 48 — (119) — 6 мартъ 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховнияътъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесть и първи февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 392, по описа за 1903 год., на Радко Ив. Ярановъ, отъ гр. Севлиево, съ държавното сжкровище, за 3200 лева, обезщетение за врѣди и загуби, произлѣзли отъ врѣменно за криване на Севлиевския Съръ-Пазарь.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само юрисконсулта при Министерството на финанситѣ В. Грамповъ, като прѣдставитель на държавното сжкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: съ искова молба подадена въ Търновския окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, на 15 септемврий 1901 год., Радко Ив. Ярановъ, отъ гр. Севлиево, е прѣдявилъ искъ противъ Търновския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното сжкровище, за 3200 лева, като излага, че той наелъ отъ Севлиевското градско общинско управление експлоатацията на Севлиевския „Съръ-Пазарь“ за врѣме отъ 1 януарий 1901 год. до 31 декемврий сжщата година. Обаче по заповѣдь на Търновския окржженъ управитель, този пазарь е билъ закритъ отъ 29 юний 1901 год. до 26 юлий сжщата година, подъ прѣдлогъ, че върлувала по добитъка болестьта „шапъ“. Това раз-

Digitized by Google

пореждане на административната власть не било законно и го увредило на една сума отъ 3200 лева, която сума държавното съкровище било длъжно да му заплати. Търновскиятъ окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 25 май 1902 год., подъ № 208, е постановилъ: „осжжда държавното съкровище, въ лицето на Търновския окржженъ управителъ, като прѣдставитель на хазната, да заплати на Радко Ив. Ярановъ, отъ гр. Севлиево, сумата 1500 лева, произходящи отъ врѣди и загуби, нанесени му като прѣдприемачъ на Севлиевския „Съръ-Пазарь“ прѣзъ 1901 год., чрѣзъ прѣустановяване на тоя послѣдниятъ за врѣме отъ 28 юний 1901 год. до 26 юлий сжщата година, тоже да заплати на сжщия, по компенсация 57 лева за сждебни и правоводене на дѣлото разноски въ тази инстанция, а останалата часть отъ иска се отхвърля, като недоказанъ“. Това рѣшение е било обтжжено отъ страна на Търновския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „наистина на основание чл. чл. 56, 57 и 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, държавата трѣбва да отговаря за врѣдитѣ, които нейнитѣ агенти съ своитѣ дѣйствия по служба причиняватъ на другиго. Но тази отговорность не е абсолютна а релативна. Не може да отговаря държавата за врѣдитѣ, които сж причинени отъ извѣстни дѣйствия на нейнитѣ органи, имѣющи за цѣль прѣкратяването на появившата се епидемия по добитъка, какъвто е настоящиятъ случай. Ако Търновскиятъ окржженъ управитель, по прѣдписание на Министерството на земледѣлието и търговията, е закрилъ за два мѣсеци Севливския „Съръ-Пазарь“, той е прибѣгналъ къмъ тази мѣрка, за да спрѣ разпространението на появившата се по добитъка болесть „шапъ“. Това дѣйствие на Търновския окржженъ управитель е било насочено да запази единъ интересъ отъ публиченъ редъ, а не имущественъ интересъ на държавата, а подобни дѣйствия не задължаватъ държавата относително врѣдитѣ, които причиняватъ. Отъ друга страна държавата не трѣбва да отговаря и за това, защото взетата отъ Търновския окржженъ управитель мѣрка е резултатъ на една непрѣодолима сила — force majeure — държавата е била длъжна, тя е била заставена да вземе тази мѣрка, за да прѣкрати епидемията. А щомъ Търновскиятъ окржженъ управитель е дѣйствувалъ прѣдъ видъ на непрѣодолима сила, то разбира се, че подобно дѣйствие не задължава не само държавата, но и едно частно лице. Радко Ярановъ възразява, че болестьта „шапъ“ не е върлувала въ Севлиевската околия, така щото Търновскиятъ окржженъ управитель неоснователно е закрилъ пазаря. Вѣрно е, че когато е билъ закритъ пазаря, Севлиевската околия е била чиста отъ тази епидемия, но самъ Ярановъ не отрича, а се доказва и отъ редъ протоколи съ дати 14, 24 и 27 юний 1901 год. и др. съставени отъ надлежнитѣ ветеринарни власти, че тази болесть е върлувала въ сѣдни на Севлиевска околия, околии — Свищовската и Търновската. И за да не може да се принесе тази болесть и се разпространи, е билъ закритъ пазаря. На пазаря не се събира добитъкъ само отъ Севлиевската околия, а отъ разни околии. По-нататъкъ Радко Ярановъ възразява, че Търновскиятъ окржженъ управитель не е дѣйствувалъ споредъ прѣдписанията на Закона за сани-

Digitized by Google

тарно-ветринарната полиция, а именно: епизотическа комисия да се произнесе за сѫществуването на болестьта „шапъ“ и да прѣдпише мѣркитѣ за прѣкратяването ѝ; споредъ този законъ панаиритѣ не се закривали, а само заразениятъ добитъкъ не се допущалъ на тѣзи панаири. А щомъ Търновскиятъ окрѫженъ управитель е дѣйствувалъ незаконно, то държавата е отговорна за нанесенитѣ врѣди. Прѣди всичко, този законъ не ограничава дѣятелностьта на властитѣ по прѣкратяване на заразителнитѣ болести по добитъка, а налага извѣстни мѣрки и урежда отношенията на притежателитѣ на заразенъ добитъкъ спрѣмо органитѣ на властьта. Ако този законъ не прѣдвижда закриването на панаиритѣ като мѣрка за спиране разпространението на болестьта „шапъ“ не значи, че я изключава; въ случая аргументътъ a'contrario е неприложимъ. Чл. 82 отъ споменатия законъ запрѣщава съобщението на болния добитъкъ отъ „шапъ“ съ здравия въ съсѣднитѣ незаразени мѣстности. А за да се изпълни това прѣдписание на закона, закриването на пазаритѣ се явява като наложителна мѣрка, защото пазаритѣ сѫ които способстватъ най-много за съобщението на заразенъ добитъкъ съ здравъ“. — Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 20 мартъ 1903 год., подъ № 74, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление въ Севлиево, отъ 25 май 1902 год., № 208, и отхвърля, като неоснователенъ, иска на Радко Ив. Ярановъ, отъ гр. Севлиево, противъ държавното съкровище, въ лицето на Търновския окрѫженъ управитель, за 3200 лева. Осѫжда Радко Ярановъ да заплати на държавното съкровище 283 лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции“. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Радко Ив. Ярановъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че приелъ, че държавата не отговаря за врѣдитѣ, които му сѫ причинени отъ закриването на Севлиевския „Съръ-Пазарь“; 2) чл. чл. 10 и 629 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че приелъ, че въ случая има непрѣодолима сила или принудено положение безъ да констатира наличностьта на такива; 3) чл. чл. 630 и 641 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че се основалъ на горѣпосоченитѣ съображения, безъ тѣ да сѫ били навеждани отъ противната страна и признатъ, че на Севлиевския „Съръ-Пазарь“ се е събиралъ добитъкъ освѣнъ отъ Севлиевската и отъ други околии, безъ да посочва на доказателствата, отъ които вади това свое заключение; 4) чл. чл. 629 и 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство и чл. чл. 11—15, 30 и 82 отъ Закона за санитарно-ветеринарната полиция, съ това, че приелъ, че е позволено закриването на панаиритѣ за добитъкъ, като мѣрка, за да не се разпространява болестьта „шапъ“, и 5) чл. 629 отъ сѫщото Гражданско сѫдопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че споредъ Закона за санитарно-ветеринарната полиция, на частнитѣ лица се плаща обезщетение за врѣдитѣ и загубитѣ, които сѫ ги послѣдвали отъ взетитѣ отъ властьта мѣрки за ограничението на извѣстни болести.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото,

Digitized by Google

обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатера да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на нова дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първитѣ четири оплаквания на касатора сж неоснователни, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ неговия, на касатора искъ за неоснователенъ, главно по това съображение, че държава не може да отговаря за врѣдитѣ, причинени на частни лица отъ извѣстни дѣйствия на нейнитѣ органи при отправлението на нейнитѣ функции, като публична власть. И това сжждение на казания апелативенъ сждъ е съвършено правилно, тъй като споредъ смисъльта на постановленията на чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, както това Върховниятъ касационенъ сждъ е пояснилъ и въ други свои рѣшения (напр. № 470, отъ 8 декемврий 1897 год., № 292, отъ 8 юлий 1900 год.), държавата може да отговаря за врѣди и загуби, причинени на частни лица, отъ разпорежданията на административнитѣ учрѣждения, само въ такива случаи, когато тия учрѣждения сж дѣйствували, като нейни прѣдставители въ нейнитѣ имуществени дѣла, а не и тогава, когато тѣ дѣйствуватъ въ качеството си на нейни органи, като публична власть. И тъй като съ това съображение на Русенския апелативенъ сждъ се разрѣшава спора между странитѣ по това дѣло въ самата му основа, то всичкитѣ други сжждения на сжщия сждъ за неотговорността на държавата по това дѣло се явяватъ излишни, а заедно сътова се явяватъ безцѣлни и относящитѣ се до тѣхъ оплаквания на касатора. Колкото се отнася до заявлението на сжщия, че Русенскиятъ апелати венъ сждъ за разрѣшението на дѣлото се основалъ на едно съображение, което не било навеждано отъ противната страна, то това заявление не се оправдава отъ фактическата страна на дѣлото, тъй като отъ протокола държанъ по заседанието на Търновския окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, по това дѣло на 17 май 1902 год. се вижда, че прѣдставителтъ на държавното съкровище е говорилъ и за неотговорността на държавата за врѣдитѣ причинени на частни лица отъ дѣйствията на нейнитѣ органи, като публична власть, а отъ протокола, държанъ по заседанието на Русенския апелативенъ сждъ по това дѣло на 6 мартъ 1903 год. се вижда, че прѣдставителтъ на държавното съкровище въ тоя сждъ, ако и да не е говорилъ по тоя прѣдметъ, но е заявилъ, че той моли да се отхвърли иска на касатора и на основание на съображенията, които сж били изложени отъ прѣдставителя на държавното съкровище въ окржжния сждъ, и 2) сжщо е неоснователно и петото оплакване на касатора тъй като случаитѣ, въ които отъ държавното съкровище се плаща обезщетение на частни лица, за врѣди, които сж ги послѣдвали отъ вземането отъ органитѣ на властьта на нѣкои мѣрки за ограничението на прилепчивитѣ болести по добитъка, сж изрично посочени въ Закона за санитарно-ветеринарната полиция. Тия случаи сж, когато се убива добитъкъ по причина, че е заразенъ или че се подозира да е заразенъ отъ нѣкоя прилепчива болесть, както и когато се унищожаватъ нѣкои вещи съ цѣль за извършване на съвършена дезинфекция (чл. чл. 112—117 отъ казания законъ). Вънъ отъ тия случаи сжщиятъ законъ не прѣдвижда никакво обезщетение за врѣдитѣ и загубитѣ, които биха се причинили на частни лица отъ вземането

отъ органитѣ на властьта на мѣрки за ограничението на прилепчивитѣ болести по добитъка.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Радко Ив. Ярановъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 20 мартъ 1903 год., подъ № 74, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

49—(123) — 9 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и четвъри февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ, I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 47б, по описа за 1903 год., на Софийския окр. управитель, като прѣдстацитель на държавното сѫкровище, съ Ксенефонтъ х. Петровъ, отъ гр. София, за 1735 лева. неправилно взети за патентъ.* — Въ сждебното заседание присѫтствуваха юрисконсулта при Министерството на финанситѣ В. Грамоловъ, като прѣдставитель на държавното сѫкровище и ищецътъ Ксенефонтъ Х. Петровъ, съ повѣреника си адвоката Ив. Славовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: съ искова молба, подадена въ Софийския окрѫженъ сждъ на 11 януарий 1901 год., Ксенофонтъ х. Петровъ, отъ София, е прѣдявилъ искъ противъ Софийския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното сѫкровище за 2043 лева и 81 ст., като излага, че съ контрактъ отъ 29 августъ 1894 год., наелъ отъ Българското правителство направата на Русенската държавна мѫжка гимназия, отъ основитѣ нагорѣ, за една сума отъ 398.672 лева и 85 стотинки. Още въ сѫщия день той заплатилъ припадающия се върху тази сума патентъ, съгласно чл. 8 отъ Закона за патентитѣ отъ 1885 година. При изпълнението обаче на платежната заповѣдь № 1625, отъ 5 юлий 1900 г., Министерството на общитѣ сгради разпоредило до Русенския банковъ клонъ и отъ този послѣдния му биле удържани отъ платежната заповѣдь за допълнителенъ данъкъ върху прѣдприятието още 2043 лева и 81 ст., както това се виждало отъ приложената квитанция № 6385, отъ 30 августъ 1900 год., понеже тази удръжка била незаконна, то той молилъ да бѫде осѫдено държавното сѫкровище да му заплати тая сума, както и лихвитѣ ѝ отъ деня на протеста, 1 септемврий 1900 год. и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Софийскиятъ окрѫженъ сждъ, като е разгледатъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 11 февруарий 1902 год., подъ № 78, е признатъ иска на ищеца за основателенъ само за 194 лева и 90 ст., произходящи отъ одръжки за данъкъ върху занятието, върху сумата 23.248 лева, прѣдставляющи лихви върху незаплатени на врѣме суми, а останалата часть отъ иска е отхвърлилъ. — Срещу това рѣшение и двѣтѣ страни сѫ подали въззивни жалби прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ изложеното по-горѣ въ свръзка и съ обясненията на странитѣ, дадени устно прѣдъ сѫда, става явно, какво два сѫ главно въпроситѣ, които оставатъ спорни по дѣлото и тѣзи въпроси сѫ: а) допълнителенъ

Digitized by Google

връзъ сумата по контракта заплатената цѣна за извършени отъ ищеца Ксенофонтъ х. Петровъ работи, подлежали на облагане съ патентово даждие или не подлежи на такова облагане, и б) ако тази заплатена цѣна за извършената добълнителна работа подлежи на облагане съ патентово даждие, то по кой законъ трѣбва да бѫде обложена: да ли по закона отъ 1885 год., въ сила по врѣме на сключването на контракта или по закона отъ 1895 год. въ сила по врѣме на довършване на работитѣ и плащане стойностьта имъ; 2) по първитѣ въпроси важатъ слѣдующитѣ съображения: споредъ чл. чл. 1 и 7 отъ поемнитѣ условия, прѣдметъ на контракта между странитѣ е билъ постройката на Русенската държавна гимназия, за която прѣдприемачътъ е билъ длъженъ да извърши всичкитѣ работи за които има условена единична цѣна и да извърши въ такова количество, въ каквото сѫ нуждни, а не споредъ количеството на смѣтката. Отъ това става явно, че прѣдметътъ на прѣдприетитѣ отъ К. х. Петровъ работи е билъ оцѣненъ въ контракта на сума 398.672 лева и 85 ст., само въ приблизителность и че окончателната оцѣнка на тѣзи работи е оставена да стане при свършването на училището. Отъ друга страна по чл. 8 отъ Закона за патентитѣ отъ 1885 год., въ сила по врѣме на сключване на контракта, както и въобще отъ духа на този законъ, излиза на яве, че съ патентово даждие се облагатъ и прѣдприемачитѣ на държавни и обществени работи и че за тѣхъ това даждие се опрѣдѣля пропорционално съ сумата, за която е контрактувано прѣдприятието, за което прѣдприемачътъ подлежи на облагане съ патентъ. Гдѣто ще каже ищецътъ Ксенефонтъ х. Петровъ за прѣдприетото отъ него построяване на Русенската мѫжка държавна гимназия е подлежалъ на облагане съ патентово даждие и то въ такъвъ размѣръ, какъвто ще покаже сумата, на която възлѣзе извършената отъ него работа, а не сумата показана въ контракта, която и въ дѣйствителностьта не е сума, не е цѣната на прѣдприятието. Наистина, че по сѫщия чл. 8 прѣдприемачътъ е длъженъ да внесе прѣдварително патентовото даждие по сумата показана въ контракта, но това разпореждане има прѣдъ видъ това, което повечето пѫти се случва, а именно, че показаната въ контракта сума ще бѫде и въ дѣйствителность цѣната която ще струва прѣдприятието и която ще се заплати за него; това разпореждане не изключава възможностьта да има прѣдприятия, сключени и на приблизителна стойность, обаче то запазва главното правило, че патентовото даждие се дължи пропорционално съ цѣната на прѣдприетитѣ и извършени работи. Отъ казаното до тукъ сѫдътъ намира, че прѣдприемачътъ К. х. Петровъ е длъженъ да плати патентово даждие върху сумата на която е възлѣзло построената отъ него Русенска държавна мѫжка гимназия, а не върху прилбизителната показана въ контракта сума; 3) по втория въпросъ, а именно по кой законъ подлежи да бѫде платено патентовото даждие, да ли по закона отъ 1885 год. въ сила по врѣме на сключване контракта или по закона отъ 1895 год. въ сила по врѣме на довършване работитѣ и изплащане на цѣната. На този въпросъ не може освѣнъ да се отговори, че патентовото даждие се дължи по закона отъ 1885 год., и това по слѣдующитѣ съображения: прѣди всичко тукъ си нѣма мѣстото на дѣлението на работитѣ на допълнителни и недопълнителни, на прѣдвидени въ контракта и непрѣдвидени въ контракта ка-

Digitized by Google

квото дѣление прави прѣдставителтъ на държавното съкровище. Прѣдметътъ на прѣдприятието е единъ и той е постройката на Русенската държавна мжжка гимназия, цѣната на това прѣдприятие е една, но тя не е онази показана въ контракта—398.678 лева и 85 ст., защото отъ самия контрактъ се вижда, че тя е приблизително показана въ него, а цѣната на прѣдприятието е онази, опрѣдѣлена отпослѣ, като се свършатъ работитѣ и да бжде опрѣдѣлена споредъ оцѣнката на всичката извършена работа. А като това е така, то и патентовото даждие, което, както се казва и по-горѣ, се дължи върху цѣлата сума на прѣдприетитѣ и извършени работи, трѣбва да бжде опрѣдѣлено по онзи законъ, който е давалъ неговото сжществуване, т. е. по закона отъ 1885 год., който е облагалъ цѣната на прѣдприетитѣ за извършване работи по врѣмето на прѣдприемането имъ. Законътъ отъ 1895 год. нѣма никакъ приложението си тукъ, защото подъ господството на този законъ е станало до извършването на работитѣ и опрѣдѣлението цѣната на прѣдприятието, слѣдователно и опрѣдѣляванего размѣра на патентовото даждие по неговия размѣръ, но размѣръ, какъвто то трѣбва да има по закона отъ 1885 год., отъ който законъ води своего сжществуване, а не другъ нѣкой размѣръ; 4) отъ удостовѣрението № 1060, отъ 4 февруарий 1902 год., издадено отъ Министерството на общитѣ сгради, както и отъ писмото на сжщото министерство № 7661, се вижда, че окончателната ситуация отъ 6 юлий 1901 год., по постройката на Русенската държавна мжжка гимназия, издадена на името на К. х. Петровъ, опрѣдѣля сумата за плащане въ размѣръ на 689.878 лева и 36 ст., въ която сума както се вижда отъ сжщитѣ книжа, влиза и една сума 23.248 лева, лихви за закъснѣли изплащания. Тази послѣдната сума очевидно не влиза въ цѣната на прѣдмета на прѣдприятието, а това сж обезщетения и като така тази сума трѣбва да бжде спадната и тогазъ намираме цѣната на прѣдприятието равна на сумата 666.630 лева и 36 ст., върху която сума е слѣдвало да се плаща патентово даждие. — Платено е такова върху сумата 398.672 лева, както това се вижда отъ квитанциитѣ №№ 8641 и 5746, и остава да се плаща върху 267.951 лева и 51 стотинки. А по чл. 8 отъ Закона за патента отъ 1885 год., върху тази послѣдната сума слѣдва да се плати още патентъ 267 лева и 96 ст. и окржженъ данъкъ 26 лева и 80 ст. и училищенъ — 13 лева и 40 ст., или всичко е трѣбвало К. х. Петровъ да заплати още 318 лева и 16 стотинки. Отъ квитанцията на стр. 8 отъ окржжното производство се вижда, че той е платилъ 2043 лева и 81 ст., отъ които, като се спаднатъ дължимитѣ 308 лева и 16 ст., оставатъ 1735 лева и 65 ст. неправилно удържани, които и подлежатъ на повръщане и то заедно съ лихвитѣ имъ отъ 1 сентемврий 1900 год., дата на протеста стр. 7 отъ окржжното производство до изплащането по 10 % годишно, съгласно чл. чл. 136 и 573 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, и 5) ищецътъ печели дѣлото въ размѣръ на 1735 лева и 65 ст., а го губи за останалата часть до исковата сума въ размѣръ на 308 лева и 16 ст., тъй щото като се прѣсмѣтнатъ разноскитѣ му и се компенсиратъ съ онова припадающето се на държавата за спечелената отъ нея часть, остава тази послѣдната да заплати на Ксенофонтъ х. Петровъ 240 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски". — Водимъ отъ тия съобра-

Digitized by Google

жения, Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 16 май 1903 год., подъ № 90, е постановилъ: „измѣнява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ подъ № . . . , отъ 11 февруарий 1902 год. така: осжжда Софийския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, да заплати на Ксенефонтъ х. Петровъ, отъ София, сумата 1735 лева и 65 ст. заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно начиная отъ 1 септемврий 1900 год. до изплащането, както и 240 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски, а останалата часть отъ иска отхвърля".—Срещу това рѣшение Софийскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която той, както и прѣдставительтъ на държавното съкровище при разглеждането на дѣлото въ тоя сждъ въ своитѣ устни обяснения, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не се съобразилъ съ закона, който е билъ въ сила по врѣмето когато сж били извършени работитѣ върху прихода отъ който е билъ взетъ данъка, повръщането на който се иска отъ ищеца.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и на повѣреника на ищеца и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на прѣдставитедитѣ на държавното съкровище, да се признае за основателно и обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че върху сумата, която е била заплатена на ищеца за извършенитѣ отъ него допълнителни работи по постройката на зданието на Русенската държавна мжжка гимназия, е слѣдвало да се събере отъ него данъкъ не по закона за данъка върху занятията отъ 1895 год., при дѣйствието на който законъ тия работи сж били извършени и възнаграждението на ищеца за тѣхъ заплатено, а по Закона за патентитѣ отъ 1885 год., прѣдъ видъ на това, че при дѣйствието на тоя законъ билъ сключенъ контрактътъ за постройката на казаното здание. Това сжждение на Софийския апелативенъ сждъ не може да се признае за правилно, прѣдъ видъ на това, че щомъ като извършенитѣ отъ ищеца допълнителни работи не сж биле прѣдвидени и опрѣдѣлени още при сключването на контракта и сж биле извършени прѣзъ врѣмето, когато е билъ въ дѣйствие Закона за данъка върху занаятията, то и правоотношенията на странитѣ по между имъ по извършването на тия допълнителни работи сж изникнали прѣзъ врѣмето, когато е билъ вече въ дѣйствие тоя законъ, а въ такъвъ случай и върху приходитѣ на ищеца отъ тия допълнителни работи е трѣбвало да се вземе данъкъ по сжщия законъ, прѣдъ видъ на това, че неговитѣ постановления е подлежало да се прилагатъ върху всички приходи, придобити слѣдъ влизането му въ сила. А щомъ като Софийскиятъ апелативенъ сждъ при рѣшаването на дѣлото не се е ржководилъ отъ тоя законъ, а се е основалъ на Закона за патентитѣ отъ 1885 год., който не е билъ приложимъ въ случая, то съ това сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство,

Digitized by Google

постановленията на който задължаватъ сждa при рѣшението на едно дѣло да се съобразява съ постановленията на законитѣ, които сж били въ сила по врѣмето, когато е изникнало спорното правоотношение между странитѣ въ процеса. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е указало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 16 май 1903 г., подъ № 90, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 50—(126) — 9 мартъ 1904 год. Въ името на Негова Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и четвърти февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 471, по описа за 1903 г., на Софийския окржженъ управитель, съ Ив. Ев. Гешевъ, за 8100 лева, произходящи отъ загуби, вслѣдствие наложенъ запоръ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на хазната се яви юрисконсулта В. Грамполовъ, а отъ страна на Ив. Ев. Гешевъ — адвокатътъ Ив. Гешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ив. Д. Гешевъ, повѣреникъ на Ив. Ев. Гешевъ, универсалниятъ наслѣдникъ на покойния Ев. Георгиевъ, съ искова молба отъ 18 ноември 1900 год., заявилъ искъ срещу Военното министерство за 8100 лева, произходящи отъ загуби, вслѣдствие наложенъ запоръ. Софийскиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 15 февруарий 1901 год., № . . ., постановилъ: „осжжда Военното министерство да заплати на Ив. Ев. Гешевъ, отъ София, сумата 8100 лева златни, лихвитѣ имъ по 8% годишно начиная отъ 18 ноември 1900 до окончателното изплащане и 478 лева и 40 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски въ този сждъ. Освобождава отъ всѣка отговорность третото отвѣтно лице — Българската народна банка". По апелативна жалба на Софийския окржженъ управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, това дѣло е било разгедано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „съгласно чл. 952 отъ Гражданското сждопроизводство, когато взискательтъ посочи върху движимото имущество или капитали на длъжника, които се намиратъ въ нѣкое правителствено или сждебно мѣсто, или върху пари, които има да му се плащатъ отъ това мѣсто, приставътъ съобщава на това мѣсто изпълнителния листъ, което пъкъ отъ своя страна, щомъ получи изпълнителния листъ, по силата на чл. 954 отъ сжщото сждопроизводство, е длъжно да се съобрази съ прѣдписанията на чл. чл. 570 и 951 отъ Гражданското сждопроизводство, т. е. присжтственото мѣсто или длъжностно лице се задължаватъ като приематъ повѣстката

Digitized by Google

за секвестъръ, да спратъ до ново извѣстяване всѣкакви давания отвѣтнику; не направатъ ли това, то тѣ отговарятъ прѣдъищеца за врѣдитѣ и загубитѣ които сж послѣдвали този послѣдния отъ това тѣхно нарушение на закона, въ случай, че отвѣтникътъ не е въ състояние да заплати. Отъ прѣставеното отъ ищеца удостовѣрение № 6619, отъ 21 октомврий 1900 год. на сждебния приставъ при Софийския окржженъ сждъ на I участъкъ, се установява, че по изпълнителния листъ № 7913, издаденъ отъ сжщия сждъ на 23 юний 1899 год., въ полза на Ив Ев. Гешевъ, противъ Димитъръ и Ив. Петрови за 8100 лева златни, взискательтъ не е получавалъ никакви суми, и че за обезпечение на сжщия искъ, на основание издадената по-рано изпълнителна заповѣдь № 2650, отъ 9 мартъ 1899 год. на Софийския окржженъ сждъ, е билъ наложенъ запоръ съ призовка № 1254, отъ 9 мартъ с. г. до Военното министерство, върху сумитѣ, които длъжницитѣ имали да получаватъ отъ сжщото министерство, която запорна призовка е била получена отъ това послѣдното, споредъ както то само признава въ писмения си отговоръ вх. № 22758, отъ 8 декемврий 1900 год., на 10 мартъ 1899 година. При това отъ удостовѣрението № 15395, отъ 14 ноемврий 1900 год. на Софийския окржженъ сждъ, се констатира, че братя Иванъ и Димитъръ Петрови сж били обявени прѣзъ сжщата година въ несъстоятелность и че сжщитѣ на 20 юний с. г. сключили съ кредиторитѣ си контратъ съ 10 % отъ вземанията на послѣднитѣ. Щомъ слѣдователно отъ всичко изложено до тукъ се установява по единъ най-положителенъ начинъ, че ищецътъ Ив. Ев. Гешевъ е наложилъ запоръ въ Военното министерство върху сумитѣ които сж имали да получаватъ отъ сжщото министерство Димитъръ и Иванъ Петрови; че запорната призовка по тоя секвестъръ е била получена отъ това министерство на 10 мартъ 1899 год. и че въпрѣки тоя запоръ казаното министерство не се е съобразило съ прѣдписанията на цитиранитѣ по-горѣ членове отъ Гражданското сждопроизводство и е изплатило, споредъ както това то само не отрича, на 10 априлъ 1899 год., т. е. слѣдъ датата на получаването запорната призовка № 1254, отъ сждебния приставъ, сумата отъ 40.000 лева, която длъжницитѣ на ищеца Ив. Ев. Гешевъ, Димитъръ и Ив. Петровъ, сж имали да получаватъ отъ Военното министерство, и върху която е било наложенъ запоръ отъ сжщия ищецъ, и по тая причина тоя послѣдният е билъ лишенъ отъ възможностьта да бжде удовлетворенъ по взискането си по изпълнителния листъ № 7913, споменатъ по-горѣ, то не търпи никакво съмнѣние, че държавното съкровище, въ лицето на Военното министерство, е отговорно прѣдъ ищеца Ив. Ев. Гешевъ за сумата отъ 8100 лева златни, която не е задържало при изплащането сумата отъ 40.000 лева на длъжницитѣ Димитъръ и Ив. Петрови, а като така искътъ на Ив. Ев. Гешевъ е съвършено основателенъ и подлежи да бжде напълно удовлетворенъ. Възражението на отвѣтната страна, че по настоящия искъ трѣбвало да отговаря привлѣчената отъ нея като трето лице по дѣлото, Българската народна банка, тъй като въ сжщата банка били вложени отъ Ив. и Димитъръ Петрови 30.000 лева като гаранция прѣдъ Военното министерство по прѣдприятието на тѣзи послѣднитѣ за постройката на казармитѣ въ гр. Русе, и на която банка Военното министерство съ писмо № 8576, отъ 31 декемврий 1899 год., съобщило да

Digitized by Google

не освобождава въпросната гаранция отъ 30,000 лева до като братя Петрови не уредили въпроситѣ по всичкитѣ наложени запори отъ тѣхнитѣ кредитори включително и ония на кредитора Ив. Ев. Гешевъ, е неоснователно, тъй като отъ една страна запорътъ наложенъ отъ ищеца Гешева, се е отнасялъ до сумитѣ, които братя Петрови сж имали да получаватъ отъ Военното министерство и сжщиятъ запоръ е билъ наложенъ въ сжщото министерство, а не въ Българската народна банка, отъ друга страна гаранцията отъ 30,000 лева е била вложена отъ братя Петрови за да гарантира Военното министерство за довършване отъ тѣхъ работитѣ по постройката на казармитѣ въ гр. Русе, и отъ трета страна споредъ както това много правилно е признаlъ и първостепенниятъ сждъ, сдѣлката между отвѣтната страна и Българската народна банка, спомената по-горѣ, безъ съгласието на ищеца Ив. Ев. Гешевъ не е могла за да задължи този послѣдния да дири сумата отъ 8100 лева златни отъ реченатa банка. — Сжщо неоснователно е и възражението на отвѣтната страна, че по иска на Ив. Ев. Гешевъ трѣбвало да отговаря длъжностното лице отъ Военното министерство, което въпрѣки наложения секвестъръ е изплатило на братя Петрови сумата отъ 40,000 лева, защото реченията секвестъръ е билъ наложенъ въ Военното министерство, като правителствено мѣсто, а не въ длъжностното лице. Съгласно чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство, страна, която губи процеса, е длъжна да заплати на противната страна всичкитѣ сждебни и по водене на дѣлото разноски, ако такива се поискатъ отъ противната страна. Подобно искане обаче въ днешното сждебно заседание не се направи отъ повѣреника на ищцовата страна", — съ рѣшението си № 2, отъ 14 януарий 1903 год., постановилъ: „отхвърля като неоснователна, възивната жалба на Софийския окржженъ управитель, прѣдставитель на държавното съкровище и потвърдява рѣшението отъ 13 февруарий 1901 г. на Софийския окржженъ сждъ". — Срещу това рѣшение и двѣтѣ страни сж подали въ Върховния касационенъ сждъ касационни жалби. Въ своята касационна жалба Софийскиятъ окржженъ управитель не посочва на никакви закононарушения; а Ив. Ев. Гешевъ се оплаква за нарушение на чл. 780 отъ Гражданско сждопроизводство, защото сждътъ не му присждилъ адвокатско възнаграждение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) Софийскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, въ подадената си касационна жалба не е посочилъ на никакъвъ касационенъ поводъ, а въ такъвъ случай, по силата на чл. 4 отъ сждоустройството, касационната му жалба трѣбва да се остави безъ разглеждане; 2) оплакването на адвоката Ив. Д. Гешевъ че Софийскиятъ апелативенъ сждъ не му присждилъ адвокатското възнаграждение, е неоснователно, защото по силата на чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство, такова възнаграждение се присжда само тогава, когато то бжде поискано. Въ дадения случай Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си което е издалъ по това дѣло, констатира, че адвокатътъ Ив. Гешевъ не е искалъ отъ този сждъ да му присжди адвокатското възнаграждение, слѣдователно, сждътъ като не му е присждилъ

Digitized by Google

такова, не само че не е нарушилъ закона, но постжпилъ е съобразно духътъ и точната смисъль на чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационнитѣ жалби на Софийския окржженъ управитель и на Ив. Ев. Гешевъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 14 януарий 1903 год., подъ № 2, като неоснователни, да се оставятъ безъ послѣдствие.

№ 51—(130)—11 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. — Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесть и шести февруарий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 494, по описа за 1903 год., на Русенския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Теодоръ х. Стоевъ, отъ с. Аккадънларъ, Силистренска околия, за повръщането на 700 лева, неправилно събрани за данъкъ.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само юрисконсулта при Министерството на финанситѣ В. Грамполовъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Теодоръ х. Стоевъ, отъ село Аккадънларъ, Силистренска околия, въ искова молба, подадена до Силистренския мирови сждия на 5 юний 1902 год., излага, че финансовитѣ власти въ с. Аккадънларъ прѣзъ 1900 и 1901 години прибрали отъ него 700 лева за данъкъ върху падналата му се печалба 25.000 лева отъ разиграната лотария въ гр. София прѣзъ 1897 година, отъ дружеството „Св. Кирилъ и Методий", за въ полза на сжщото, безъ всѣко законно основание и моли да се осжди държавното съкровище да му възвърне тая сума съ лихвитѣ и разноскитѣ. Силистренскиятъ мирови сждия, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 26 августъ 1902 год., подъ № 1707, е осждилъ държавното съкровище да повърне на Теодоръ х. Стоевъ сумата 700 лева. Срещу това рѣшение Русенскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ въззивна жалба прѣдъ Силистренския окржженъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставенитѣ писмени доказателства отъ страна на ищеца, именно отъ удостовѣрението № 147 и квитанциитѣ № № 422 и 210, се установява, какво дѣйствително Българското правителство е събрало чрѣзъ Аккадънларския държавенъ бирникъ, отъ ищеца 700 лева за данъкъ върху падналата му се печалба 25.000 лева отъ лотарията на дружеството „Св. Кирилъ и Методий," теглена прѣзъ 1897 год. въ гр. София, при това и прѣдставительтъ на държавата, Русенскиятъ държавенъ адвокатъ признава, че такава сума е събрана отъ ищеца и то безъ всѣкакво постановление. Споредъ чл. 13 отъ Закона за данъка върху занятието облагатъ се съ данъкъ само доходи отъ движими (капитали, цѣнни книжа и др. цѣнности) имоти и никждѣ въ тоя законъ не е казано, че съ сжщия данъкъ могатъ да се облагатъ

Digitized by Google

и случайни печалби, подобни на настоящия случай, слѣдователно, въ случая Българското правителство неправилно е събрало отъ ищеца сумата отъ 700 л. за данъкъ върху печалбата 25.000 лева отъ лотарията на дружеството „Св. Кириль и Методий," която сума по силата на чл. 142 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, слѣдва да му бѫде повърната". — Водимъ отъ тия съображения, Силистренскиятъ окржженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 1 мартъ 1903 год., подъ № 7, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение Русенскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, вслѣдствие на допущането при издаването му на закононарушенията, които той щѣлъ да посочи допълнително. Прѣдставительтъ на държавното съкровище при разглеждането на дѣлото въ тоя сѫдъ въ своитѣ устни обяснения посочи, че при издаването на това си рѣшение Силистренскиятъ окржженъ сѫдъ нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 1 и 13, отъ Закона за данъка върху занятията, съ това, че призналъ, че случайната печалба отъ една лотария не подлежи на облагане съ данъкъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: горѣизложеното оплакване на прѣдставителя на държавното съкровище е неоснователно, тъй като нито въ постановленията на чл. чл. 1 и 13 отъ Закона за данъка върху занятията, за нарушението на които той се оплаква, нито въ други нѣкои постановления на сѫщия законъ е прѣдвидено, че съ данъкъ върху занятията слѣдва да се облагатъ и случайнитѣ печалби отъ лотариитѣ. Въ споменатитѣ членове се говори, наистина за приходи отъ движими имоти, но не подлежи на никакво съмнѣние, че случайната печалба отъ една лотария не може да се смѣта като приходъ отъ движимъ имотъ, тъй като не може стойността на купения отъ лотарията билетъ да се смѣта като капиталъ, а печалбата отъ лотарията като приходъ отъ тоя капиталъ. И тъй като фискалнитѣ закони не могатъ да се тълкуватъ разпространително, то, щомъ като въ Закона за данъка върху занятията не е прѣдвидено изрично, че се облагатъ съ данъкъ и печалбитѣ отъ лотариитѣ, такъвъ не може да се събира отъ тия печалби на основание на едно тълкуване на закона по аналогия.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Русенския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, срещу рѣшението на Силистренския окржженъ сѫдъ отъ 1 мартъ 1903 год., подъ № 7, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 52 — (143) — 16 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. — Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на втори мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ:

Digitized by Google

прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Н. Найденовъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 529, по описа за 1902 год., на Рашо Пеневъ, отъ гр. Свищовъ, съ Георги х. Дечевъ и С-ие, търговска кѫща въ Манчестеръ и Варна, за 1805 лева, стойность на стока.* — Въ засѣданието се яви адвокатътъ Тодоръ Тодоровъ, като повѣреникъ на касатора Рашо Пеневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодоръ А. Божиновъ, отъ гр. Свищовъ, повѣреникъ на търговската кѫща Георги х. Дечевъ и С-ие въ Манчестеръ и Варна, съ искова молба отъ 10 юний 1893 год. заявилъ искъ срещу Рашо Пеневъ, отъ гр. Свищовъ, за 1805 лева златни, стойность на стока. Свищовскиятъ окрѫженъ сѫдъ като разгледа дѣлото, съ рѣшението си отъ 23 декемврий 1895 год., подъ № 251, постановилъ: „осѫжда Рашо Пеневъ, отъ гр. Свищовъ, да заплати на Тодоръ А. Божиновъ, отъ сѫщия градъ, повѣреникъ на Георги х. Дечевъ и С-ие, търговска кѫща въ Манчестеръ и Варна, 1805 лева златни, лихвата имъ по 10% годишно отъ датата на завеждане искътъ — 10 юний 1893 год. до окончателното изплащане на паритѣ и 121 лева и 25 ст. сѫдебни и за водене на дѣлото разноски. Насрѣщниятъ искъ заведенъ отъ Христо Ив. Поповъ, повѣреникъ на Рашо Пеневъ, отъ гр. Свищовъ, противъ Георги х. Дечевъ и С-ие, търговска кѫща въ Манчестеръ и Варна, за 2400 лева, произходящи отъ несвоеврѣменно доставяне на 20 бали памучна прѣжда и за недоставене никакъ на 20 други бали прѣжда, като неоснователенъ, се отхвърля. Осѫжда се Рашо Пеневъ, отъ гр. Свищовъ, да заплати на Тодоръ А. Божиновъ, отъ гр. Свищовъ, повѣреникъ на търговската кѫща Георги х. Дечевъ въ Манчестеръ и Варна, 106 лева разноски за водене дѣлото. Сѫщиятъ Рашо Пеневъ да заплати въ касата на сѫда 36 лева за толкова отпустнати незаплатени призовки и по 15 лева на вѣщитѣ лица Ив. Пюскюлиевъ, Никола Бояджиевъ и Иванъ Иоцовъ, отъ гр. Свищовъ". — По апелативна жалба на отвѣтника Рашо Пеневъ, това дѣло е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „срещу прѣдявения искъ отъ страна на Георги х. Дечевъ и С-ие, за 1805 лева златни, отвѣтникътъ Рашо Пеневъ е прѣдявилъ насрѣщенъ искъ въ размѣръ на 2400 лева, произходящи отъ това, че реченитѣ Георги х. Дечевъ и С-ие не сѫ били доставили на врѣме направенитѣ имъ двѣ поржчки въ прѣжда въ Манстеръ, на които сѫ били поржчани 40 бали памукъ, съ условие първитѣ 20 бали да се изпратятъ въ Свищовъ съ първия параходъ по Дунава, а вторитѣ 20 бали единъ мѣсецъ по-късно отъ изпълнението на първата поржчка; 2) по първата поржчка, повѣреникътъ на отвѣтника-апелаторъ Рашо Пеневъ, въ сѫдебното заседание на 16 септемврий 1899 год. заяви, че довѣрительтъ му дирилъ загуби отъ несвоеврѣменно изпращане на втората поржчка, понеже отъ първата поржчка си билъ получилъ възнаграждението, т. е. билъ получилъ сумата, която споредъ заключението на вѣщитѣ лица, щѣлъ да спечели довѣрительтъ му, ако на врѣме първата поржчка би била изпратена. Слѣдователно, съ възпроизведеното заявление на повѣреника на отвѣтната страна, споръ по първата поржчка на 20 бали прѣжда, които вмѣсто да бѫдатъ изпратени съ първия параходъ, сѫ били приготвили и изпратили съ шестия параходъ — 26

Digitized by Google

мартъ 1892 год., съ единъ мѣсецъ и 14 дни по-послѣ, е билъ уравненъ, слѣдователно, слѣдва да се изключи отъ самото сѫщество на дѣлото; 3) остава вториятъ споръ по недоставеното втората поржчка — двадесеть бали прѣжда, които, ако сѫ биле доставени, заявява повѣреникътъ на отвѣтника Рашо Пеневъ, довѣрительтъ му щѣлъ да има означената въ насрѣщния му искъ печалба; 4) по тая втора поржчка, повѣреникътъ на ищцитѣ възразява, че довѣрителитѣ му не сѫ били длъжни да плащатъ никакво обезщетение, въ изложения по-горѣ смисъль, защото самъ апелаторътъ не е пожелалъ да я получи. И дѣйствително, въ писмото съ дати 3/15 априлъ 1892 год., отправено отъ Рашо Пеневъ, до Г. х. Дечевъ и С-ие, между друго е казано: „относително втората партида, е безразлично и да я пратите и да не я пратите, защото както тая и тя ще чака врѣмето си“, освѣнъ това, ищцовата страна Георги х. Дечевъ и С-ие, съ писмо отъ 13/25 май 1892 год. до Боговъ и С-ие Т. Христовъ въ гр. Свищовъ, като изпраща консаментъ за 20 бали прѣжда, по адресъ на отвѣтника Рашо Пеневъ поржчва консамента да бѫде прѣданъ на Рашо Пеневъ, само ако заплати Z 300, вмѣсто Z 337—1—10, които дължалъ. Слѣдователно, Рашо Пеневъ като не е пожелалъ и не се съгласилъ да получи втората поржчка, срещу означената сума по недоставянето ѝ, не може и да претендира да му се заплати всичката печалба, която щѣлъ да има, ако би билъ получилъ доставката: трѣбвало е щото да получи изпратенитѣ му бали прѣжда и, ако не е могалъ да спечели исканата отъ него сума, само тогава да иска обезщетение, заради късното изпращане на стоката, а не да иска въображаема печалба за стока, която никакъ не е получилъ; защото самъ не е пожелалъ да я приеме. По тия причини, не се има нужда отъ оцѣняването протокола и заключението отъ 18 февруварий 1897 год. на назначенитѣ вѣщи лица; 5) повѣреникътъ на отвѣтника Рашо Пеневъ, въ сѫдебното заседание на 16 септемврий 1899 год. забѣлѣзва, че искатъ на търговската фирма Дечевъ и С-ие слѣдвало да бѫде намаленъ, защото речената фирма претендирала английската лира по 25 лева и 30 ст. златни, когато е трѣбвало да се смѣта по 25 лева и 30 ст. златни, когато е трѣбвало да се смѣта по 25 лева златни. Това заявление, обаче, като направено едвамъ въ послѣдното заседание и като неподкрѣпено съ никакво доказателство, когато е имало възможность да се подкрѣпи — и прѣдъ видъ, че ищцовата страна напротивъ, възразява, че английската лира имала курсъ по настоящемъ по 25 лева и 40 ст., т. е. 10 ст. повече на лира, отъ колкото е било означено въ исковото прошение, не може да се приеме за основателно, и 6) прѣдъ видъ, че основателностьта на прѣдявения искъ не се оспорва отъ отвѣтната страна, а пъкъ насрѣщниятъ искъ не се установи отъ прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства, обтѫженото рѣшение слѣдва да бѫде потвърдено, като се осѫди отвѣтната страна на всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски“, — съ рѣшението си отъ 30 септемврий 1899 год., № 135, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Свищовския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 декемврий 1895 год., подъ № 251, и остава безъ послѣдствие подадената срещу сѫщото рѣшение апелативна жалба отъ Свищовския житель Рашо Пеневъ като неоснователна. Осѫжда апелатора Рашо Пеневъ да заплати на Георги

Digitized by Google

х. Дечевъ и С-ие, отъ гр. Варна, сждебни и по водене на дѣлото разноски за въ втората инстанция лева 193 и на вѣщитѣ лица Ангелъ Цвѣтковъ, Георги Н. Шолето и Саламонъ Абдулашъ, отъ гр. Свищовъ, по 10 лева всѣкиму възнаграждение, както и да заплати на държавното съкровище 13 лева отпуснати отъ втората инстанция незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение Рашо Пеневъ, отъ гр. Свищовъ, е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 130 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свръзка съ чл. 334 отъ Търговския законъ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отказването на отвѣтника да приеме стоката, която не му била доставена на срока, не дава право на сжда да предполага, че отвѣтникътъ се отказва да си търси врѣдитѣ и загубитѣ, които сж го постигнали отъ това закъснѣване, и още защото самото закъснѣване дава право на врѣди и загуби.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе предъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е отхвърлилъ цѣлия насрѣщенъ искъ за врѣди и загуби, произходящи отъ несвоевременното доставяне на вторитѣ 20 бали памучна прѣжда, на това основание, че ищецътъ като се отказалъ да получи тѣзи 20 бали, ако тѣ и на уговорения срокъ да не сж му били доставени, то нѣмалъ право да иска врѣди и загуби. Обаче, това съображение на сжда, което е послужило за основание на рѣшението му, и вслѣдствие на което сждътъ е оставалъ безъ оцѣнка рапорта на вѣщитѣ люди, назначени да се произнесатъ по размѣра на врѣдитѣ и загубитѣ, противорѣчи на предписанието на чл. 130 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, по силата на който членъ врѣди и загуби се дължатъ не само за неизпълнение на задължението, но още и *за закъснѣване на изпълнението*. А такъвъ е именно даденият случай. Отвѣтникътъ съ насрѣщния си искъ претендира, че на уговорения срокъ ищецътъ не му е доставилъ въпросната стока и отъ това сж го послѣдвали врѣди и загуби. А при тия обстоятелства, отказването на отвѣтника да приеме стоката, която на срока не му е доставена, нѣма никакво значение *за основателността на настоящия насрѣщенъ искъ*, така както е заведенъ. Но тъй като по това дѣло сждътъ е призналъ противното и на това основание е оставилъ безъ разглеждане и безъ оцѣнка рапорта на вѣщитѣ люди, отнасящи се до въпроса за размѣра на въпроснитѣ врѣди и загуби, и въ послѣдствие, все на сжщото основание, е отхвърлилъ иска, то съ това сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 130 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свръзка съ чл. 334 отъ Търновския законъ. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 30 септемврий 1899 год., подъ № 135, защото е нарушенъ чл. 130 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свръзка съ чл. 334 отъ Търговския законъ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Digitized by Google

53—(145) — 16 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на втори мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ, I Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 260, по описа за 1903 год., на Манчо Тенчевъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ Лефтерка Сарафова, за 276 лева, произходящи отъ наложенъ запоръ чрѣзъ сѫдебния приставъ.* Въ заседанието се яви Манчо Тенчевъ, съ адвоката си Славейковъ, яви се и Лефтерка Сарафова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Лефтерка Сарафова, отъ гр. Кюстендилъ, съ искова молба отъ 24 май 1902 год., заявила искъ срещу Манчо Тенчевъ, отъ сѫщия градъ, за 276 лева, произходящи отъ наложенъ запоръ чрѣзъ сѫдебния приставъ. — Кюстендилскиятъ градски мирови сѫдия, като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си отъ 27 май 1902 год., постановилъ: „осѫжда отвѣтника Манчо Тенчевъ, отъ гр. Кюстендилъ, да заплати на ищцата Лефтерка Сарафова, отъ сѫщия градъ, 276 лева главница, лихви и разноски, дължими на длъжника на ищцата — Христо Тасевъ, заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 24 май 1902 год. до изплащането, заедно съ 21 лева и 50 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Възлага на ищцата да внесе въ хазната 7 лева и 70 ст. за сѫдебни мита". По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Кюстендилския окржженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „Лефтерка Сарафова, отъ гр. Кюстендилъ, е прѣдявила искъ противъ Манчо Тенчевъ за 276 лева, произходящи отъ това, че по единъ изпълнителенъ листъ № 1302, издаденъ ѝ отъ Кюстендилския градски мирови сѫдия, по гражданското дѣло № 248 1901 год., е имала да взема отъ покойния Христо Тасевъ горната сума 276 лева, а за удовлетворение на това си вземане наложила запоръ на сумитѣ, които покойният Христо Тасевъ е ималъ да взема отъ Манчо Тенчевъ, обаче тоя послѣдниятъ прѣди да се издължи прѣдъ ищцата, изплатилъ нѣкои отъ полицитѣ на Димитъръ Лешчковъ, безъ да е одържалъ сумата, която тя е прегендирала отъ него, като длъжникъ на покойния Христо Тасевъ Щипски и за подкрѣпление на иска си е прѣдставила въ първата инстанция прѣписъ отъ изпълнителния листъ и удостовѣрение отъ сѫдебния приставъ № 3680, отъ 22 май 1902 год.; 2) че отвѣтникътъ Манчо Тенчевъ, както прѣдъ първата инстанция, така и въ днешното сѫдебно заседание възразява, какво въ момента, когато се е билъ наложилъ запорътъ отъ страна на ищцата, у него е нѣмало никакви суми на покойния Христо Тасевъ, длъжникъ на ищцата, обаче това си възражение отвѣтникътъ Манчо Тенчевъ — днешенъ апелаторъ — съ нищо не подкрѣпя, и 3) че отъ приложения къмъ първостепенното производство изпълнителенъ листъ № 1302, се вижда, какво ищцата е била осѫдила покойния Хр. Тасевъ, а отъ удостовѣрението на сѫдебния приставъ № 3680 1902 год., приложено сѫщо къмъ първостепенното производство, се установява не само факта на секвестъра на сумитѣ, които отвѣтникътъ Манчо Тенчевъ е длъжалъ на длъжника на ищцата — Христо Тасевъ, но и факта, че подобни суми въ момента на секвестъра е имало у отвѣтника Манчо Тенчевъ, тъй като

Digitized by Google

той, Манчо Тенчевъ, въ момента на секвестъра не направилъ никакво възражение въ смисъль на прѣдписанието на чл. 572 отъ Гражданското сждопроизводство, че третитѣ лица сж длъжни съгласно чл. 572 въ течение на тридневенъ срокъ да възразятъ противъ секвестъра подъ страфъ на отговорность прѣдъ лицето, което е наложило запора за всичкитѣ врѣди и загуби, се вижда и отъ коментариитѣ на чл. чл. 632, 633 и 634 отъ Руското гражданско сждопроизводство, сравни комен. на Иехченко. Че при така установени данни по дѣлото, рѣшението на Кюстеднилския градски мирови сждия се явява правилно и като такова слѣдва да се потвърди напълно, а апелативната жалба на Манчо Тенчевъ, подадена срѣщу сжщото рѣшение, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие", — съ рѣшението си отъ 21 ноември 1902 год., постановилъ: „потвърдява напълно рѣшението на Кюстендилския град. мирови сждия отъ 27 май 1902 г., а апелативната жалба на Манчо Тенчевъ отъ гр. Кюстондилъ подадена срещу сжщото рѣшение, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие; осжжда се апелаторътъ Манчо Тенчевъ да заплати на първоначалната ищца Лефтерка Сарафова и сумата 13 лева за водене на дѣлото разноски въ тая инстанция". — Срещу това рѣшение Манчо Тенчевъ подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Кюстендилскиятъ кржженъ сждъ нарушилъ чл. 572 отъ Гражданското сждопроизводство, защото счелъ, че неотговарянето на касатора въ тридневенъ срокъ по запорната призовка, създава за него задължение да отговаря за сумата, върху която е наложенъ секвестъра и то безъ да е доказано, че по онова врѣме (когато е наложенъ запорътъ), у него е имало суми принадлежащи на Тасева.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: чл. 572 отъ Гражданското сждопроизводство гласи: „третитѣ лица иматъ право да възразятъ противъ секвестъра и да дадатъ въ сжда заявленията си въ *тридневенъ срокъ*, отъ какъ приематъ повѣстката. Сждътъ сжобщава тия заявления на взискателя, който може да прѣдяви противъ третото лице искъ на общо основание". — Отъ съдържанието на този членъ явно става, че третитѣ лица, които не направятъ възраженията си противъ секвестъра въ тридневенъ срокъ, за който говори чл. 572 отъ Гражданското сждопроизводство, излагатъ се да бжде заведенъ срещу тѣхъ искъ; но този искъ ще бжде искъ заведенъ на *общо основание*, както това изрично гласи послѣдната алинея на цитирания по-горѣ чл. 572. Слѣдователно, въ такъвъ искъ ищецътъ ще трѣбва да докаже, че у отвѣтникътъ е имало суми, принадлежащи на длъжника и че въ случая той, отвѣтникътъ не се съобразилъ съ повелителнитѣ разпореждания на членове 569 и 570 отъ Гражданското сждопреизводство и вслѣдствие на това, съгласно чл. 571, той, отвѣтникътъ остава отговоренъ спрѣмо ищеца за послѣдвалитѣ го загуби, ако бжде установено, че такива сжществуватъ. — Но всичкото това трѣбва да бжде доказано отъ ищеца, а до тогава нѣма никакво основание да се счита отвѣтникътъ за *отговоренъ направо за секвестираната сума*, даже и да не е далъ никакъвъ отговоръ въ тридневния срокъ, тъй като такава отговорность, *произтекающа отъ мълчанието на отвѣтника*, може да сжществува само по силата на изриченъ

Digitized by Google

текстъ въ закона, а такъвъ нѣма. Но тъй като въ дадения случай Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ е призналъ противното, то съ това нарушилъ е чл. 572 отъ Гражданското сждопроизводство, това нарушение е сжществено. — Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 21 ноември 1902 год., защото е нарушенъ чл. 572 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 54 — (148) — 16 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на втори мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 185, по описа за 1902 год., на х. Ламбро х. Вълковъ, отъ гр. София, съ х. Еленка Георгиева, отъ сжщия градъ, за 200 лева съ лихвата имъ, по записъ.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха х. Ламбро х. Вълковъ, съ повѣренника си Хр. Поповъ и адвокатътъ Ив. Поповъ, отъ страна на х. Еленка Георгиева.

Обстоятелствата на дѣлото сж: х. Еленка Георгиева отъ гр. София, съ искова молба подадена II градски мирови сждия на 19 юний 1901 г., прѣдявява искъ противъ х. Ламбро х. Вълковъ, отъ сжщия градъ, за 200 лева, по единъ записъ. Мировиятъ сждия уважилъ иска. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника, дѣлото разгледалъ и Софийскиятъ окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ обясненията на странитѣ и даннитѣ при дѣлото, сждътъ намира, че искътъ на х. Еленка Георгиева по записа ѝ срещу апелатора е основателенъ и то на слѣдующитѣ основания: при издаването на този записъ съ който апелаторътъ х. Ламбро х. Вълковъ се е задължилъ къмъ своята сестра — възиваемата х. Еленка Георгиева, дѣйствително е имало юридическа причина, понеже апелаторътъ се е задължилъ съ записа да брои на възиваемата 200 лева безъ да ѝ плаща лихви на сумата за врѣмето отъ 1894 год. до 23 октомврий 1897 год., прѣзъ което врѣме възиваемата е добила правото да живѣе безъ кирия въ кжщата на баща си, която той билъ продалъ за 3000 гроша на сина си — апелатора по дѣлото. При продаването на кжщата условието било щото сумата 3000 гр. да се брои на вуйката на апелатора и на възиваемата, комуто х. Вълко дължалъ горната сума, така щото кжщата да не отиде на друго лице при проданьта, а да остане притежание на сина. Вмѣсто 3000 гроша вуйката не апелатора получилъ само 2000 гроша, а другитѣ 1000 гр. подарилъ на плѣменицата си — възиваемата, съ условие, щото апелаторътъ да ѝ ги брои; този послѣдниятъ ѝ издалъ за тази сума въпросниятъ записъ; а за да не ѝ плаща лихви за врѣмето отъ 1894 година до 23 октомврий 1897 год., условили се щото х. Еленка Георгиева да живѣе безъ да плаща наемъ въ сжщата кжща и за сжщото врѣме. При тия условия сж-

Digitized by Google

дътъ намира, че записътъ е издаденъ при юридическа причина. Твърдението на апелатора, че този записъ е една симулативна сдѣлка, която можалъ да докаже съ свидѣтели, сждътъ намира за неоснователно, понеже симулативнитѣ сдѣлки не могатъ да се доказватъ съ свидѣтелски показания. По въпроса да ли записътъ е просроченъ, сждътъ намира, че отъ самата форма и съдържанието на този записъ, той трѣбва да се счита за единъ просѣ записъ, по който прескрипцията е 15 години, а отъ издаването му до деньтъ на завеждането искътъ сж се изминали по-малко отъ 15 години", — съ рѣшението си отъ 27 ноември 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Това рѣшение х. Ламбро х. Вълковъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. чл. 301, 303 и 182 отъ Закона за наслѣдството, въ свързка съ чл. 283 отъ Гражданското сждопроизводство, защото безъ да има прѣдставени доказателства за подкрѣпление на иска, сждътъ приелъ за такива голословнитѣ твърдения на ищеца; 2) членове 24 и 27 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, че сждътъ призналь, че има задължение, та ако даже да има задължение, то това задължение въ дадения случай нѣма законна причина, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не оцѣнилъ показанията на бащата на странитѣ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснания на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото се вижда, че отвѣтникътъ по дѣлото всждѣ е твърдилъ, че пари срещу прѣдявения записъ не е получавалъ, слѣдователно, записътъ като безпариченъ, не поражда задължение за него. Ищцовата страна дѣйствително е признала, че пари срещу записа не е дала но че при издаването му (на записа) е имало друга юридическа причина а именно, че бащата продава кжщата си на отвѣтника (неговъ синъ) съ условие да изплати дълга му отъ 3000 гроша спрѣмо вуйката на странитѣ, а вуйката отъ своя страна получилъ отъ отвѣтника само 2000 гроша, а останалитѣ 1000 гроша поржчалъ на отвѣтника по дѣлото да ги изплати на сестрата си на която е издалъ въпросния записъ вмѣсто пари и тоя записъ е основата на иска. Прѣдъ видъ на такова самопризнание на ищцата по дѣлото което самопризнание сждътъ нѣмаше право да раздѣли, понеже щѣше да извърши нарушение на чл. 84 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ е приелъ, че има основание да се признае искътъ на ищцата за доказанъ, щомъ не сж прѣдставени доказателства отъ противната страна за подкрѣпление на възражението си и за оборването на прѣдставения записъ. Отъ изказаното слѣдва, че оплакването на касатора за нарушение чл. чл. 301, 303 и 182 отъ Закона за наслѣдството и чл. 283 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно; 2) сжщо е неоснователно оплакването за нарушение чл. чл. 24 и 27 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тъй като установило се е прѣдъ сжда по сжщество, че задължението (записътъ) има причина и че тая причина нито е противно на закона нито на добритѣ нрави или на обществения редъ, и 3) оплакването за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно, тъй като отъ протокола на окржжния сждъ се вижда, че бащата е билъ привиканъ въ ка-

Digitized by Google

чество на свидѣтель но не е давалъ показания за да има възможность сждътъ да ги оцѣнява, за което става оплакване отъ касатора.

На основание изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на х. Ламбро х. Вълковъ, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 21 поемврий 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

—

№ 55 — (158) — 20 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шести мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 418, по описа за 1901 год., на общината на с. Ракита, Луковитска околия, съ Иванъ Генонъ Топаловъ, отъ гр. Луковитъ и Игнатъ Христовъ, отъ гр. Горна-Орѣховица, за 400 лева за учителско възнаграждение.* — Въ сждебното заседание отъ страна на общината на с. Ракита, яви се помощникъ-кмета на сжщата община, съ повѣреника си адвоката Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ Г. Топаловъ, отъ гр. Луковитъ и Игнатъ Христовъ, отъ гр. Горна-Орѣховица, съ искова молба отъ 27 юлий 1897 год. до Луковитския мирови сждия, заявилъ искъ противъ училищното настоятелство на село Ракита, за 400 лева, произхолящи отъ учителско възнаграждение. — Мировиятъ сждия уважилъ иска. По апелативна жалба на отвѣтната страна, дѣлото разгледалъ и Плѣвненскиятъ окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „въ прѣдставеното въ тази инсганция удостовѣрение издадено отъ Плѣвненския окржженъ инспекторъ подъ № 1114, отъ 13 септемврий 1899 год., се вижда, какво Иванъ Г. Топаловъ и Игнатъ Христовъ сж били учители прѣзъ 1896 97 година въ Ракита; 2) че отъ сжщото удостовѣрение се види, какво за 1896 год. въ Ракита сж били прѣдвидени 800 лева възнаграждение за четирма учители — значи по 200 лева на всѣки; 3) отъ прѣдставения прѣдъ мировия сждия прѣписъ отъ протокола на Плѣвенския окржженъ училищенъ съвѣтъ № 1, отъ 26 януарий 1895 год., се види, че разпрѣдѣлението на възнагражденията, гдѣто сж прѣдвидени, трѣбва да стават по равно, и 4) че отъ прѣдставения прѣписъ прѣдъ мировия сждия, на писмото на Министерството на просвѣщението отъ 24 юний 1895 год., № 8384, се види, какво протоколътъ, за когото се говори въ п. 3 отъ рѣшението, е утвърденъ, а щомъ всичко това е тъй, т. е., че възиваемитѣ сж били учители прѣзъ 1896 97 година, че е имало възнаграждение по 200 лева, нѣщо което е било прѣдвидено въ бюджета на Раховската община, то ще слѣдва тѣхниятъ искъ да се уважи. Показанията на свидѣтеля Никола Нейковъ Жекаловъ, дадени прѣдъ мировия сждия, за че възиваемитѣ се били съгласили да си отстжпятъ възнаграждението, ако общината имъ дадяла помѣщение и отопление, ще слѣдва да се не вематъ подъ внимание, защото изхождатъ отъ лице малко заинтересовано — билъ по него врѣме помощникъ-кметъ въ с. Ракита, но и да се вземеха подъ внимание, не се види отъ тѣзи послѣднитѣ да ли

Digitized by Google

общината е дала квартира и отопление на възиваемитѣ. А Показанията на другия свидѣтель нѣматъ нищо общо съ това дѣло. Възражението на апелаторовия повѣреникъ какво прѣдвидено било възнаграждение за 1896 год., което било дадено на учителитѣ, които сж били прѣзъ 1895/96 година, е неоснователно, защото се знае, че бюджетътъ на общинитѣ се прави прѣзъ 1896 за 1897 год. и прѣзъ 1895 год. за 1896 година общината е прѣдвидѣла възнаграждение за 1896 година за учители, които служатъ прѣзъ 1896 и 1897 година, а този бюджетъ за 1896 год. е билъ прѣдвиденъ прѣзъ 1895 година, а щомъ като е тогава прѣдвиденъ, то не може да се даде това възнаграждение за сжщата 1895 година. Отъ всичко горѣизложено се види, че относително доказателствата, мировиятъ сждия е правилно издалъ рѣшението, но тъй като възиваемитѣ сж завели иска си не къмъ общината на с. Ракита, а къмъ училищното настоятелство, то ще слѣдва относително тази часть да се видоизмѣни рѣшението, но понеже въ материялната часть възиваемитѣ печелятъ, то ще слѣдва настоятелството да се осжди не само на 400 лева, но и на станалитѣ по процеса разноски", — съ рѣшението си отъ 13 октомврий 1900 год., подъ № 441, е видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение така: „осжжда настоятелството на Ракитското основно народно училище, въ лицето на кмета на Ракитската селска община, да заплати на Иванъ Г. Топаловъ, отъ гр. Луковитъ и Игнатъ Христовъ, отъ Горна-Орѣховица, 400 лева — 200 лева на всѣки — за учителско възнаграждение за прѣзъ 1896/97 учебна година; сжщо и станалитѣ по дѣлото разноски въ размѣръ на 47 лева и 50 ст., за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение общината на с. Ракита подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ мотивитѣ на рѣшението си казва, че не вѣрва на свидѣтеля Никола Нейковъ, като заинтересуванъ безъ да е заявенъ отводъ срещу него отъ противната страна и защото казва, че отъ свидѣтеля не се доказва да ли общината е тала квартира и отопление на ищцитѣ, когато това обстоятелство не е било оспорвано.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Ал. Радевъ, повѣреникъ на общината на с. Ракита и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването на касатора неоснователно, взе въ съображение: независимо отъ отводитѣ, които противната страна може да прѣдяви противъ единъ свидѣтель, възъ основание чл. 63 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ който обсжжда и оцѣнява показанията на свидѣтеля, има право безъ да е заявенъ отводъ, да даде или да не даде вѣра на гия показания, тъй като съгласно чл. 77 отъ сжщото сждопроизводство, силата на свидѣтелскитѣ показания сждията опрѣдѣлява споредъ достовѣностьта на свидѣтеля, яснотьта, пълнотьта и вѣроятностьта на неговитѣ показания поради това оплакването на касатора, че безъ да е заявенъ отводъ, сждътъ не далъ вѣра на показанията на свидѣтеля Никола Нейковъ, като заинтересованъ, е неоснователно. Това оплакване се явява толкозъ повече неоснователно, че отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че сждътъ приема че и да се вематъ въ внимание показанията на казания

Digitized by Google

свидѣтель, не се вижда отъ тѣхъ да ли общината е дала квартира и отопление на ищцитѣ. Твърдението на касатора, че сждътъ приема, че отъ показанията на свидѣтеля не се доказва да ли общината е дала квартира и отопление на ищцитѣ, когато това обстоятелство не е било оспорвано, е твърдение, което отъ фактическата страна не се оправдава, понеже отъ протокола на Плѣвненския окржженъ сждъ отъ 13 октомврий 1900 год. се вижда, че ищецътъ Игнатъ Христовъ е отказалъ категорически да еималъ какво да е съгласие между учителитѣ и общината, на основание на което послѣдната да дава квартира и отопление на учителитѣ въ замѣна на добавъчното възнаграждение. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касатора за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на общината на с. Ракита, Луковитска околия, срещу рѣшението на Плѣвненския окржженъ сждъ № 441, отъ 13 октомврий 1900 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 56—(169) — 31 мартъ 1904 год. Въ името на Негова Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 427, по описа за 1901 год., на Дончо Н. Вжтовъ и Велика М. Стефчова, отъ гр. Фердинандъ, съ Мария Христова, отъ сжщия градъ, за 675 лева и 50 ст. съ лихвата имъ, по съдружие* — Въ сждебното заседание отъ страна на Дончо Вжтовъ и Велика Стефчова, яви се адвокатътъ В. Вълчановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Цоло Мисловъ, като повѣреникъ на Мария Христова, живуща въ гр. Фердинандъ, съ искова молба подадена на Фердинандския мирови сждия на 4 августъ 1900 год., заявилъ искъ противъ Дончо Н. Вжтовъ и Велика Маркова Стефчова, живущи въ сжщия градъ, за 831 лева и 70 ст., отъ съдружие. Мировиятъ сждия уважилъ иска само въ размѣръ на на 675 лева и 50 ст. съ лихвитѣ и разноскитѣ. По апелативна жалба на отвѣтницитѣ, дѣлото разгледалъ и Ломскиятъ окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че Мария Христова, посрѣдствено повѣреника си е завела искъ противъ Дончо Н. Вжтовъ и Велика П. Стефчова — негова жена, отъ гр. Фердинандъ, за 831 лева и 75 ст., по търговска смѣтка; 2) въ първата инстанция, Фердинандскиятъ мирови сждия е счелъ иска за доказанъ съ прѣдставенитѣ отъ ищцата доказателства въ размѣръ на 675 лева и 50 ст. и за това е осждилъ отвѣтницитѣ да я заплатятъ на ищцата; 3) че въ втората инстанция апелаторитѣ посрѣдствено защитника си твърдятъ, че ищцата нѣма право да завежда искъ спрѣмо тѣхъ, тъй като тѣ лично не били получили никаква стока отъ нея, а отъ мжжътъ ѝ, а независимо отъ това, ако сж получили, то не сж били получили за своя смѣтка, а за

Digitized by Google

дружеството имъ, което не било разтурено, а съществувало, така, че ако имала право, то имала право да търси отъ всички членове на дружеството имъ, но прѣдъ видъ, че това тя не била направила, то и искътъ ѝ билъ неоснователенъ, за това ходатайствува да се отхвърли, като неоснователенъ; 4) че защитникътъ на възиваемата ходатайствува да се потвърди издаденото отъ Фердинандския мирови съдия рѣшение противъ настоящитѣ апелатори, тъй като съ своитѣ си твърдения съ нищо не оборватъ искътъ на довѣрителката му и то възъ основание тефтерътъ прѣгледанъ отъ мировия съдия и свидѣтелскитѣ показания, и 5) че при тия обстоятелства рѣшението на Фердинандския мирови съдия се явява за правилно издадено, тъй като съ нищо апелаторитѣ не оборихи искътъ на ищцата и и като такова слѣдва да бъде потвърдено", — съ рѣшението си № 86, отъ 29 априлъ 1901 год., е потвърдилъ рѣшението на мировия съдия.— Срещу това рѣшение Дончо Н. Вѫтовъ и Велика М. Стефчова подаватъ въ Върховния касационенъ съдъ касационна жалба, въ която между друго се оплакватъ, че Ломскиятъ окръженъ съдъ нарушилъ по това дѣло чл. чл. 641 п. 2 и 119 отъ Гражданското съдопроизводство, защото не е изказалъ съображенията си по които ги намира за отговорни по този искъ, а е само процитиралъ домоганията на странитѣ.

Върховниятъ касационенъ съдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката В. Вълчановъ, повѣреникъ на касаторитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се отмѣни обжалваното рѣшение, взе въ съображение: както чл. 119 отъ Гражданското съдопроизводство по мировитѣ дѣла, тъй сѫщо и членъ 641 отъ сѫщото съдопроизводство по дѣлата на по-горнитѣ съдилища, задължаватъ съдията да излага въ рѣшението си съображенията по които той е разрѣшилъ дѣлото и законитѣ и обичаитѣ по които той се е ржководилъ. Тия съображения, съгласно чл. чл. 107 и 630 отъ Гражданското съдопроизводство, трѣбва да се съгоятъ въ обсѫждането на прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства, както и на заявенитѣ доводи отъ странитѣ. Въ случая явно става отъ потъженото рѣшение, че Ломскиятъ окръженъ съдъ не е обсѫдилъ нито доводитѣ на странитѣ, нито прѣдставенитѣ отъ тѣхъ доказателства, а въ съобразителната часть на рѣшението си излага просто това което всѣка една отъ странитѣ е твърдила. Прѣдъ видъ но това, Ломскиятъ окръженъ съдъ е нарушилъ чл. 119 отъ Гражданското съдопроизводство и това нарушение е съществено, тъй като едно рѣшение безъ мотиви не може да има силата на единъ съдебенъ актъ. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че оплакването на касаторитѣ, че съдътъ не изказалъ съображенията си по които ги намира за отговорни по този искъ, а е само процитиралъ домоганията на странитѣ, е оплакване основателно.

Заради това Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Ломския окръженъ съдъ подъ № 86, отъ 29 априлъ 1901 год., защото е нарушенъ чл. 119 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия съдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 57 — (172) — 24 мартъ 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 429, по описа за 191 год., на Недѣлко Банковъ и Момчилъ Недѣлковъ, отъ с. Вѣлковци, Брѣзнишка околия, съ наслѣдницитѣ на Стойне П. Зидарски, отъ с. Зидарци, сѫщата околия, за 510 лева златни, произходящи отъ пълномощие за събиране вземането по единъ бонъ.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха ищцитѣ Недѣлко Банковъ и Момчилъ Недѣлковъ, съ повѣреника си адвоката П. Ахтаревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Недѣлко Банковъ и Момчилъ Недѣлковъ, отъ с. Велковци, Брѣзнишка околия, въ искова молба, подадена ка Брѣзнишкия мирови сѫдия на 15 априлъ 1896 год., излагатъ, че по бонъ имали да взиматъ 21¼ турски лири отъ Петко и Григоръ Саржилиеви и за събирането на тая сума прѣдали бона на Стойне П. Зидарски, отъ с. Зидарци, а наслѣдникътъ съ разписка се задължилъ да имъ прѣдаде паритѣ слѣдъ като ги събере отъ длъжницитѣ, понеже той събралъ паритѣ и не имъ ги прѣдалъ доброволно, то за това ищцитѣ сѫ искали осѫждането на неговитѣ наслѣдници, прѣдъ видъ на това, че той се е поминалъ, въ лицето на настойника имъ Янаки Павловъ, да му заплатятъ тия пари заедно съ лихвитѣ имъ и сѫдебнитѣ разноски. Брѣзнишкиятъ мирови сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 28 юлий 1900 год., подъ № 548, е удовлетворилъ иска на ищцитѣ въ размѣръ на 430 лева златни съ лихвитѣ и сѫдебнитѣ разноски. Това рѣшение е било обтѫжено отъ настойника на малолѣтнитѣ дѣца на Стойне Зидарски — Анакий Павловъ прѣдъ Трънския окрѫженъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „за доказателство на искътъ си ищцитѣ сѫ прѣдставили една разписка съ дата 17 юний 1901 год., съ съдържание, че Стойне П. Зидарски — бащата на отвѣтницитѣ, се е задължилъ да събере сумата 21¼ турски лири безъ 4 наполеона отъ Петко и Григоръ Саржилиеви, която послѣднитѣ дължели на ищцитѣ по бона, слѣдъ събирането ѝ да я прѣдаде на Недѣлко Банковъ и Момчилъ Недѣлковъ. Самата разписка не се отрича отъ отвѣтницитѣ, които признаватъ съдържанието ѝ за вѣрно, обаче възразяватъ, какво изпълнението на задължението по разписката е въ зависимость съ обстоятелството, ако Ст. П. Зидарски събере сумата, тогава е длъженъ да я прѣдаде и понеже не е могалъ да я вземе отъ ищцовитѣ длъжници, то нѣма и какво да прѣдава. Дѣйствително починалиятъ Ст. П. Зидарски, като се е нагърбилъ доброволно съ събирането на сумата 21¼ турски лири вмѣсто имѣющитѣ право да я събератъ отъ братя Саржилиеви, запазилъ е въ случая интереса си, съ уговорката въ разписката да ги прѣдаде когато ги събере, значи гражданското правоотношение по между страницитѣ би се породило отъ момента, когато Зидарски събере паритѣ отъ ищцовитѣ длъжници, а прѣди това послѣднитѣ (ищцитѣ) нѣматъ основание да ги искатъ, защото това явно личи отъ духа на разписката. Очевидно е, прочее, че прѣдметниятъ искъ би билъ основателенъ, само

Digitized by Google

ако ищцитѣ докажеха, че отвѣниковиятъ баща е събралъ сумата 21¼ турски лири отъ П. и Г. Саржилиеви, въ отсѫтствието на това доказателство искътъ трѣбва да бѫде отхвърленъ. За установяването на подобни обстоятелства, законътъ изисква писмени доказателства, както това е изразено въ чл. 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдователно, свидѣтелскитѣ показания, на които мировиятъ сѫдия е основалъ рѣшението си не могатъ да бѫдатъ взети подъ внимание, тъй като въ конкретния случай прѣдметътъ на иска произтича отъ писмено обязателство, заемъ по „бонъ“ и за сума повече отъ 200 лева. Ето защо искътъ се явява за недоказанъ и неоснователенъ — въ послѣдствие бѫде отхвърленъ, като мировото рѣшение издадено въ противоположна смисъль се отмѣни, като неправилно издадено, а толкова повече когато първоначалнитѣ ищци не допълняватъ доказателствата си въ втората инстанция“. — Водимъ отъ тия съображения, Трънскиятъ окржженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 27 мартъ 1901 год., подъ № 65, е отмѣнилъ рѣшението на мировия сѫдия и е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло отъ Недѣлко Банковъ и Момчиль Недѣлковъ противъ Анакий Павловъ, като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Стоянъ Зидарски, искъ. — Срещу това рѣшение ищцитѣ Недѣлко Банковъ и Момчилъ Недѣлковъ сѫ подали касационна жалба, въ която молятъ за отмѣнението по изложенитѣ въ нея съображения. Тѣхниятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сѫдъ, помоли за отмѣнението, на обтѫженото рѣшение, главно на това основание, че при издаването му Трънскиятъ окржженъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 107 и 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че отхвърлилъ показанията на разпитания по дѣлото свидѣтель, защото за обстоятелството, за установяването на което е билъ изпитванъ, се изисквали писмени доказателства, тогава, когато това обстоятелство е могло да се установява съ свидѣтелски показания.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: обтѫженото рѣшение за нарушението при издаването му на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Трънскиятъ окржженъ сѫдъ, като е призналъ, че задължението на покойния Стайне П. Зидарски да прѣдаде на ищцитѣ сумата 21¼ турски лири, споредъ разписката отъ 17 юний 1901 год., се поражда, тогава, когато той събере тая сума отъ П. и Г. Саржилиеви, отъ друга страна приема, че настѫпването на това условие, съгласно чл. 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство, не могло да се установява съ свидѣтелски показания, вслѣдствие на което при рѣшаването на дѣлото не е приелъ като доказателство показанията на разпитания въ първата инстанция свидѣтель. Това сѫждение на казания окржженъ сѫдъ се явява неправилно, тъй като установяването съ свидѣтелски показания, че е настѫпило извѣстно събитие, въ зависимость отъ което е поставено задължението по единъ договоръ, сключенъ било устно, било въ писмена форма, не се забранява нито отъ постановленията на чл. 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нито отъ постановленията на другъ нѣкой законъ. За подкрѣпление на своето сѫждение сѫдътъ посочва, че прѣдметътъ на иска по това дѣло

Digitized by Google

произтича отъ заемъ по бонъ за сума повече отъ 200 лева, обаче, основанието на иска по това дѣло не е заема по бона, а договорътъ, изложенъ въ разписката съ дата 17 юний 1901 год., и ищцитѣ съ показанията на посочения отъ тѣхъ свидѣтель сж искали да установятъ, че е настжпило прѣдвиденото въ тоя договоръ условие, при наличностьта на което се поражда задължението на Ст. П. Зидарски да имъ брои исканата отъ тѣхъ сума. Ето защо и оплакванията на касаторитѣ за нарушението отъ Трънския окржженъ сждъ на чл. 327, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство се явява основателно. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да укаже влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Трънския окржженъ сждъ отъ 27 мартъ 1901 г., подъ № 65, защото сж нарушени чл. чл. 107 и 327 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ Софийския окржженъ сждъ, Трънско отдѣление, за ново разглеждане.

№ 58 — (174) — 27 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление. на тринадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 433, по описа за 1901 год., на народното осигурително дружество „Балканъ", съ Д. Минчевъ, отъ гр. Хасково, за 669 лева, произходящи отъ поржчителство по мѣнителница.* — Въ заседанието отъ страна на народното осигурително дружество „Балканъ", се яви адвокатътъ П. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: народното осигурително дружество „Балканъ", съ искова молба отъ 11 септемврий 1900 г., заявилъ искъ срещу Георги Минчевъ, отъ гр. Хасково, за 669 лева и 30 ст. златни, произходящи отъ поржчителство по мѣнителница. Хасковскиятъ околийски мирови сждия съ рѣшението си отъ 10 октомврий 1900 год., № 569, постановилъ: „искътъ на народното осигурително дружество въ гр. София, „Балканъ", прѣдявенъ противъ Г. Ив. Минчевъ, отъ гр. Хасково, за 669 лева и 30 ст. златни, се отхвърля, като неоснователенъ и се осжжда да заплати на този послѣдния 33 лева и 50 ст. за правоводене на дѣлото". — По апелативната жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Хасковския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „възивникътъ като пълномощникъ на дружеството „Балканъ" иска отъ Г. Минчевъ (възиваемия) сумата 669 лева и 30 ст., за каквато билъ задълженъ нѣкой си Щ. Вапцаровъ спрѣмо дружеството съ мѣнителница, по което задължение солидарно билъ поржчителствувалъ възиваемиятъ Г. Минчевъ. Отъ прѣдставената обаче за доказателство по иска мѣнителница се вижда само обстоятелството, че нѣкой си Щерю Вапцаровъ е задълженъ спрѣмо дружеството (като прѣдявитель индосаторъ на сжщата

Digitized by Google

мѣнителница) съ извѣстна сума, часть отъ коятъ споредъ самопризнанието на ищеца, била изплатена отъ длъжника; но да е приелъ възиваемиятъ въ въпросната мѣнителница солидарно поржчителско задължение, това не се вижда, защото не фигурира подписа му като поржчитель по въпросното обезателство. Възражението на възивника и въ двѣтѣ инстанции, че възиваемиятъ, макаръ и да не е подписалъ мѣнителницата, билъ приелъ своеврѣменно устно да поржчителствува за длъжника по сжщата — остава безъ значение въ случая, едно, защото това обстоятелство не се признава отъ възиваемия и остава недоказано и друго, защото чл. 595 отъ Търговския законъ, който нарежда този родъ сдѣлки, изисква писмено поржчителство на самата мѣнителница, на нейното копие или на бѣла книга прилепена къмъ нея. Такова нѣщо обаче липсва въ прѣдставената за доказателство мѣнителница, придружена съ прѣписъ отъ надлежния протестъ. Други доказателства за заведения искъ нѣма. Ето защо мировиятъ сжди правилно е отхвърлилъ заведения при него искъ и осждилъ ищеца на разноскитѣ по водене на дѣлото. Това рѣшение трѣбва да се потвърди, като при това се осжди възивникътъ и на разноскитѣ по водене на дѣлото, изразходвани отъ възиваемия въ тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 25 априлъ 1901 год., № 115, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Хасковския околийски мирови сждия № 569, отъ 10 октомврий 1900 год., а възивната жалба на Г. Писановъ, пълномощникъ на дружеството „Балканъ", остава безъ послѣдствие, като неоснователна. — Осжжда Г. Писановъ като пълномощникъ на дружеството „Балканъ", да заплати на възиваемия Г. Минчевъ, отъ гр. Хасково, 33 лева и 45 ст. за разноски по водене на дѣлото въ тази инстанция". — Срещу това рѣшение народното осигурително дружество „Балканъ" въ София, е подало касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Хасковскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 595 отъ Търговския законъ, защото сждътъ не имъ позволилъ съ свидѣтели да докажатъ, че слѣдъ издаването на полицата, отвѣтникътъ се е съгласилъ да поржчителствува за длъжника, — нѣщо което чл. 595 отъ Търговския законъ не забранявалъ, и 2) чл. чл. 413 и 84 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ и съ рѣшителна клетва не имъ позволилъ да докажатъ факта на поржчителството.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, че настоящиятъ искъ е заведенъ срещу отвѣтника въ качеството му поржчитель на Щ. Ванцаровъ по полица, която носи дата 24 октомврий 1895 год., и е прѣдставена като доказателство по дѣлото. — Обаче, тая полица не носи подписа на отвѣтника, а ищцовата страна е обяснила, че въпросното поржчителство е дедено *устно* и е искало да докаже това съ свидѣтели и рѣшителна клетва. Тѣзи доказателства не сж допуснати отъ сжда прѣдъ видъ прѣдписанието на чл. 595 отъ Търговския законъ, който членъ въ даденията случай и при изложенитѣ по-горѣ обстоятелства съвършено правилно е приложенъ и изтълкуванъ отъ сжда по сжщество. Въпросниятъ чл. 595 гласи: „поржчителството трѣбва да бжде написано на самата мѣнителница, на нейното копие или на бѣла книга, прилепена къмъ мѣнителницата или къмъ копието и то по начина прѣдвиденъ въ чл. 529 § 8, въ противенъ

Digitized by Google

случай поржчителството нѣма да произведе задължение по мѣнителница". Отъ съдържанието на този членъ явно става, че вънъ отъ писмената форма *поржчителство по полица* не сжществува. Слѣдователно, правилно е постжпилъ сждътъ, като е призналъ за неимѣющи значение *по настоящето дѣло* обстоятелствата, които ищецътъ е искалъ да доказва съ свидѣтели и клетва. Заради това и двѣтѣ касаторови оплаквания — за нарушение чл. 595 отъ Търговския законъ и чл. 413 отъ Гражданското сждопроизводство, сж неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на осигурителното дружество „Балканъ", срещу рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 25 априлъ 1901 год., подъ № 115, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 59 — (178) — 31 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, шестнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ на 13 мартъ т. г. *гражданско дѣло № 439, по описа за 1901 год., на Петъръ Начковъ, отъ село Радилово, Пещерска околия, съ Иванъ Павловъ, отъ с. Голѣмо-Бѣльово, Татарпазарджшка околия, за 316 лева и 66 ст. стойность на 190 трупи (дървета).* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само адвокатътъ Н. Обрѣтеновъ, като повѣреникъ на ищеца Петъръ Начковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Петъръ Начковъ, отъ село Радилово, Пещерска околия, съ искова молба, подадена на Татарпазарджишкия околийски мироии сждия на 5 юний 1900 год., е прѣдявилъ искъ противъ Иванъ Павлевъ, отъ с. Голѣмо-Бѣльово и Михалъ Стойчовъ, отъ с. Момина-Клисура, Татарпазардишка околия, за 316 лева и 66 ст., стойность на 190 трупи (дървета) и е молилъ да се осждятъ солидарно да му заплатятъ тая сума съ лихвитѣ, сждебнитѣ и по водене дѣлото, разноски. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 24 октомврий 1900 год., подъ № 906, е осждилъ отвѣтницитѣ Иванъ Павловъ и Михалъ Стойчевъ да заплатятъ на ищеца Петъръ Начковъ 316 лева 66 ст. и 16 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски. Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Иванъ Павловъ е подалъ възивна жалба прѣдъ Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „възиваемиятъ за подкрѣпление на искътъ си е прѣдставилъ при първостепенното производство единъ свидѣтель, отъ показанията на който е установено, че той съ отвѣтника Михалъ Стойчевъ съдружно отсѣкли 190—200 трупи, които трупи отсетнѣ Михалъ Стойчевъ, слѣдъ като се сдобилъ съ разрѣшение, изработилъ; така установено отъ показанията на тоя свидѣтель, явно става, че възивникътъ не е ималъ нищо общо съ изработенитѣ отъ Михалъ Стойчевъ трупи и твърдението му, на възивника, че той съ послѣдния нѣмалъ никакво съдружие, а съ пари ку-

Digitized by Google

пилъ отъ него изработена стока, се явява основателно, слѣдователно, искътъ прѣдявенъ противъ него, като съ нищо се не подкрѣпя, трѣбва да се отхвърли и обжалваното рѣшение, колкото се отнася до него, да се отмѣни". — Водимъ отъ тия съображения, Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 17 априлъ 1901 год., подъ № 116, е постановикъ: „рѣшението на Татарпазарджишкия околийски мирови сждия отъ 24 октомврий 1900 год., № 906, колкото се отнася до Иванъ Г. Павловъ да се отмѣни и искътъ противъ него, заведенъ отъ Петъръ Начковъ за 316 лева, като неоснователенъ, да се отхвърли. Петъръ Начковъ, отъ с. Радилово, да плати на Иванъ Павловъ 26 лева за сждебни и по водене дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции".—Срещу това рѣшение ищецътъ Петъръ Начковъ подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като между другото посочва, че при издаването му Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 88 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не допусналъ прѣдложената отъ него, касатора, на отвѣтника Иванъ Павловъ рѣшителна клетва, безъ да е показалъ въ опрѣдѣлението или въ рѣшението си основанията, по които той мисли, че тая клетва не може да има значение за разрѣшение на дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на касатора да се признае за основателно и обжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: отъ протокола, държанъ по заседанието на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ по това дѣло на 17 априлъ 1901 год., се вижда, че повѣреникътъ на ищеца, сега касаторъ, Петъръ Начковъ, е искалъ да се прѣдложи на отвѣтника Иванъ Павловъ рѣшителна клетва въ смисъль, че послѣдниятъ не е изработилъ за смѣтка на съдружието 190 трупи, принадлежащи на довѣрителя му. Казаниятъ окржженъ сждъ не е допусналъ да се прѣдложи тая клатва, като въ опрѣдѣлението си, издадено по тоя поводъ, само споменува, че тя нѣмало да има значение по дѣлото, безъ обаче нито въ това си опрѣдѣление, нито въ рѣшението си, съ което разрѣшава дѣлото по сжщество, да посочва основанията си, по които той е намѣрилъ, че тая клетва не може да има значение за разрѣшението на дѣлото. А сжщиятъ сждъ бѣше дълженъ да направи това прѣдъ видъ на постановленията на чл. 119 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, които задължаватъ сждилищата въ своитѣ рѣшения да излагатъ съображенията си, на които тѣ сж се основали за разрѣшението на дѣлото, за да се даде съ това възможность на по-горната сждебна инстанция да провѣри правилностьта на дѣйствията на по-долната. Прѣдъ видъ на тия постановления, сждилищата сж длъжни и при издаването на своитѣ опрѣдѣления, съ които тѣ се произнасятъ по разиитѣ искания на странитѣ, съ които послѣднитѣ се домогватъ да защитятъ своитѣ права, да излагатъ съображенията, на които тѣ сж основали, или въ самитѣ тѣхъ, или въ рѣшението, съ което се разрѣшава сжществото на дѣлото, не направятъ ли това, тѣ допущатъ сжществено нарушение на споменатия по-горѣ чл. 119 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 17 априлъ 1901 год., подъ № 116, защото е нарушенъ чл. 119 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 60 — (179) — 31 мартъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шеснадесети мартъ хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 440, по описа за 1901 год., на Д. Ивановъ, житель отъ гр. Силистра, съ Руфи Махмудовъ, житель отъ с. Шарвий, за 300 лева.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: На 20 май 1899 год. е подадена искова молба прѣдъ Силистренския мирови сждия, отъ Д. Ивановъ, отъ гр. Силистра, противъ Руфи Махмудовъ, отъ с. Шарвий, за 300 лева сребро. Ищецътъ за доказателство е прѣдставилъ единъ записъ на заповѣдь за сума 300 лева платима на 2 мартъ 1899 год., на заповѣдьта на Димитъръ Ивановъ и чиято сума е получена отъ отвѣтника въ брой. — По горния поводъ, Силистренския мирови сждия съ задочното си рѣшение № 1373, осждилъ Руфи Махмудовъ, отъ с. Шарвий, да заплати на Д. Маламеновъ 300 лева дългъ, лихви по 10% и разноски. Това рѣшение Руфу Махмудовъ обтжжилъ прѣдъ Силистренския окржженъ сждъ, който разпиталъ свидѣтели, изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ; 1) „ищецътъ претендира за сума 300 лева, по записъ на заповѣдь, стойностьта на която сума броилъ на отвѣтника; 2) при възивното производство на дѣлото, когато ищецу била прѣдложена рѣшителна клетва, той (ищецътъ) е призналъ, че е получилъ срещу записа сумата 100 лева. Остава слѣдователно сумата 200 лева, която ищецътъ да дири по записътъ на заповѣдь и чиято сума той броилъ на отвѣтника и 3) отъ разпита на свидѣтелитѣ Димитъръ Вълчевъ, Ив. Златевъ и Хафузъ Ахмедъ Мехмедовъ не се установява прямо, щото отвѣтникътъ да се е издължилъ срещу записа, а други прями доказателства за това нѣма; обаче отъ обясненията, които повѣреникътъ на ищцовата страна Д. А. Поповъ, дава при самото разглеждане на дѣлото, въ смисъль: „че тѣ не отричатъ, че искътъ имъ произтичалъ отъ покупката на пушки за Шарвийската община", се напълно установява безпаричностьта на записа, който лежи като изключително доказателство на иска. Прочее, ищцовиятъ повѣреникъ признава, че записътъ на заповѣдь е издаденъ срещу стойностьта на пушки, купувани за смѣтка на общината, а не срещу дадени въ брой пари, тъй както гласи самиятъ записъ, а въ такъвъ случай излиза, че срещу записа не сж дадени никакви пари и слѣдователно се измѣнява сжществено и основанието на иска, който искъ не произтича вече отъ еднакво юридическо основание, а се явява искъ съ различни основания, а по силата на чл. 255 отъ Гражданското сждопроизводство, ищецътъ не може въ течение на процеса да измѣнява основанието на процеса си

Digitized by Google

главно, защото се затруднява положението на отвѣтника, който въ такъвъ случай остава изненаданъ и се туря въ мжчно положение да търси възражения и доказателства отъ разни родове, вмѣсто възражения и доказателства отъ рода и характера на прѣдявения искъ. Основанието (causa petendi) на иска на ищеца е въ това, че той броилъ на отвѣтника извѣстна сума, както и гласи самия записъ на заповѣдь. Ищцовиятъ повѣреникъ Д. А. Поповъ, въ заседание на 23 май 1901 год. самопризнава, че записътъ е издаденъ срещу стойностьта на нѣкакви пушки, купувани за смѣтка на общината, а не срещу дадени пари въ брой, отъ което слѣдва да се заключи, че самиятъ записъ е безпариченъ, поради което и искътъ му се явява за неоснователенъ", — съ рѣшението си отъ 31 май 1901 год., № 36, отмѣнилъ напълно първостепенното рѣшение, като отхвърлилъ, като неоснователенъ искътъ на ищеца. — Това рѣшение ищецътъ Димитъръ Ивановъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касац. жалба, въ която се оплаква за нарушение: 1) чл. чл. 57, 58 и 80 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже отвѣтникътъ не е билъ доказалъ, че е издължилъ сумата по записа, а само възразявалъ, че не получилъ пари въ брой, а пушка на такава стойность, а подобно възражение не може да умаловажава или унищожава записа, който не се отрича отъ ищеца, и 2) чл. чл. 192, 107 и 58 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призналъ, че искътъ му (на касатора) произтичалъ отъ различни юридически основания, когато въ случая подобно нѣщо нѣма, а има единъ записъ на заповѣдь, който е основата на иска и не съдържа разни юридически основания, а просто едно задължение парично, така щото възражението на отвѣтника не е, че искътъ произтича отъ разни юридически основания, а възразява, че сумата въ записа не е дадена въ брой, а произхожда отъ вземане на пушки.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) искътъ по настоящето дѣло е заведенъ на основание на единъ записъ на заповѣдь съ дата 2 януарий 1899 год. и на сума 300 лева. Въ течението на процеса ищецътъ по дѣлото е призналъ, че 100 лева срещу тоя записъ е получилъ, остава слѣдователно да се дължи по записа само 200 лева. Отвѣтникътъ отъ своя страна е твърдилъ, че всичко по записа е изплатено, но окржжниятъ сждъ, както се вижда отъ втория мотивъ на рѣшението му признава, че записътъ не е издължень, но той — записътъ не трѣбва да бжде изплатенъ, понеже билъ безпариченъ, понеже пари въ брой не биле дадени, както гласи записътъ. Дѣйствително ищецътъ по дѣлото е обяснилъ прѣдъ сжда, че въ брой пари не сж дадени, а дадена е стока — пушки, въ стойность на обозначената въ записа сума, което и отвѣтникътъ не отрича, но отъ това не слѣдва, че записътъ е безпариченъ и че такъвъ записъ не подлежи на издължение, щомъ прѣдметътъ на задължението не е запрѣтенъ отъ закона. Отъ казаното слѣдва, че първото оплакване на касатора, за че сждътъ умаловажилъ силата и значението на записа на заповѣдь, е основателно и то за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизвъдство, и 2) сжщо е основателно и второто оплакване на касатора, като е призналъ сждътъ, че ищецътъ въ течението на процеса е измѣнилъ основанието на иска,

Digitized by Google

тъй като въ случая нѣма никакво измѣнение на иска. Основата на иска е пакъ записа на заповѣдь. Чл. 255 отъ Гражданското сждопроизводство, разбира измѣнение на иска, когато ищецътъ еднажъ иска едно нѣщо, послѣ — друго, но въ случая съвсѣмъ не е тъй; тукъ се иска сума по записъ на заповѣдь, но тая сума (300 лева) не била въ пари дадена, но въ прѣдмети, на които стойностьта е обозначена въ записа, на основание на който е заведено дѣлото.

На основание изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Силистренския окржженъ сждъ отъ 31 май 1901 год., № 36, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 61 — (184) — 1 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. — Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 447, по описа за 1901 год., на Иванъ С. Драгоевъ, отъ гр. Русе, съ Недѣлко Ионковъ, отъ сжщия градъ, за 500 лева, по полица.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Недѣлко Ионковъ, отъ гр. Русе, съ искова молба отъ 8 юний 1900 год., заявилъ искъ срещу Иванъ С. Драгоевъ и Маринъ С. Драгоевъ, отъ сжщия градъ, и взаимопоржчителитѣ имъ Коста Ц. Казанджиевъ и Антонъ Г. Даневъ, тоже отъ сжщия градъ, за 1000 лева златни, по полици. I Русенски градски мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си отъ 28 септемврий 1900 год., подъ № 1355, постановилъ: „осжжда Иванъ С. Драгоевъ и Маринъ С. Драгоевъ и взаимопоржчителитѣ имъ Коста Ц. Казанджиевъ и Антонъ Г. Даневъ, отъ гр. Русе, да заплатятъ на Недѣлко Ионковъ, отъ сжщия градъ, 1000 лева златни, лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 8 юний 1900 год. до изплащането и 80 лева разноски и възнаграждение за водене на дѣлото". По апелативна жалба на отвѣтницитѣ, това дѣло е било разгледано и отъ Русенския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „че искътъ е заведенъ отъ ищца Недѣлко Ионковъ, противъ отвѣтницитѣ Иванъ С. Драгоевъ и Маринъ С. Драгоевъ и взаимопоржчителитѣ му Коста Ц. Казанджиевъ и Антонъ Г. Даневъ, отъ гр. Русе, за 1000 лева златни, по два записа съ дата 24 мартъ и 24 априлъ и че за поддържане на иска си ищецътъ е прѣдставилъ полицитѣ. Първото възражение направено отъ д-ръ Хр. Мутафовъ, като повѣреникъ на третото по дѣлото лице Видо Горановъ, какво прѣдставенитѣ по дѣлото полици съ падежи 24 мартъ и 26 априлъ 1900 год., първата издадена на 24 февруарий, а втората на 24 мартъ 1900 год., отъ по 500 лева златни, възъ основа на които ищецътъ подържа искътъ си, сж недѣйствителни и като се приематъ за такива, слѣдва искътъ на ищеца да се отхвърли,

Digitized by Google

защото записитѣ сж издадени отъ длъжницитѣ братя Ив. и Мар. С. Драгоеви слѣдъ обявяването имъ въ несъстоятелность и че слѣдъ тая дата всѣко задължение направено отъ изпадналитѣ въ несъстоятелность длъжници, по силата на чл. 674 отъ Търговския законъ, се явява за недѣйствително, обаче, това му възражение се явява за неоснователно, по слѣдующето съображение: защото отъ даннитѣ по дѣлото, а именно отъ разпита на свидѣтеля Димитъръ Чизмаровъ, отъ гр. Русе, извършено отъ мировия сждия, се установява по единъ най-положителенъ начинъ, че тоя дългъ на братя Ив. и Мар. С. Драгоеви отъ 1000 лева златни по прѣдметнитѣ полици, произхождалъ отъ друго едно задължение, по единъ изпълнителенъ листъ отъ 2000 лева златни, изплащането на която сума и то по молбата на длъжницитѣ, дългътъ е билъ подновенъ съ издаване на нѣколко полици, двѣтѣ отъ които сж горѣупоменатитѣ двѣ полици, а щомъ това се установява, излиза, че дългътъ на отвѣтницитѣ по полицитѣ е произхождалъ много по-рано отъ деня отъ обявяването на длъжницитѣ въ несъстоятелность, т. е. на 24 декемврий 1898 год., а обявяването имъ е станало много по-късно, що се отнася до второто възражение, че въ една полица трѣбва да се съдържатъ всички прѣдвидени въ Търговския законъ чл. чл. 529 и 522 условия, и че всички тия условия като сжществени не сж биле прѣдвидени въ прѣдставенитѣ по настоящето дѣло двѣ полици, тъй като по едната не било указано на заповѣдьта на кого ще трѣбва да се изплатни дължимата сума, а по другитѣ мѣстото на изплащането, и че въ такъвъ случай отвѣтницитѣ братя Иванъ и Маринъ С. Драгоеви не биха биле длъжни да се считатъ отговорни по мѣнителното право, още повече да се считатъ нѣщо отговорни по настоящето дѣло, и това му възражение се явява тоже за неоснователно, защото записитѣ ако и да не притежаватъ прѣдвиденитѣ сжществени условия, които се изискватъ за единъ записъ на заповѣдь по Търговския законъ, обаче задължителното по тѣхъ не се явява за неоснователно и недѣйствително, а такова се явява само по мѣнителното право, но ни най-малко не се отнема правото на ищеца да прѣслѣдва, отвѣтницитѣ на общо основание какъвто се явява настоящиятъ случай, его защо трѣбва да се приеме, че искътъ основанъ на прѣдставенитѣ отъ ищеца два записа на сума 1000 лева златни за доказанъ и като такъвъ слѣдва да се уважи, а подадената апелативна жалба, понеже се явява за неоснователна, ще трѣбва да се остави безъ послѣдствие. Понеже отъ кредиторитѣ на несъстоятелнитѣ братя Иванъ и Маринъ С. Драгоеви е билъ сключенъ конкордатъ на 19 юний 1899 год., при условия, щото несъстоятелнитѣ се задължаватъ да заплатятъ само 50% срещу вземанията имъ, то естествено е, щото по настоящето дѣло при всичко, че искътъ е заведенъ за 1000 лева и се явява за доказанъ напълно, отвѣтницитѣ да бждатъ осждени да заплатятъ на ищеца 500 лева златни и то що се касае само до братя Ив. и Мар. Драгоеви, останалитѣ обаче отвѣтници Коста Ц. Казанджиевъ и Антонъ Г. Даневъ ще трѣбва да се осждятъ и заплатятъ ищецу цѣлата искова сума отъ 1000 лева златни. Лихвитѣ ще трѣбва да се заплатятъ отъ всичкитѣ отвѣтници по 10% начиная отъ 8 юний 1900 год. до изплащането, а така сжщо станалитѣ по дѣлото разноски", — съ рѣшението си отъ 9 декемврий 1900 год., № 425, поста-

Digitized by Google

новилъ: „видоизмѣнява рѣшението на I Русенски градски мирови сѫдия подъ № 1355, отъ 28 септемврий 1900 год. така: 1) осѫжда Иванъ С. Драгоевъ и Маринъ С. Драгоевъ, отъ гр. Русе, длъжници, Коста Ц. Казанджиевъ и Антонъ Г. Даневъ, отъ сѫщия градъ — заимопоржчителитѣ — да заплатятъ силидарно на съгражданина си Недѣлко Ионковъ 500 лева златни; 2) осѫжда Коста Ц. Казанджиевъ и Антонъ Г. Даневъ да заплатятъ солидарно за дългътъ на Иванъ С. Драгоевъ — Мар. С. Драгоевъ други 500 лева златни на Недѣлчо Ионковъ, и 3) осѫжда длъжницитѣ и поржчителитѣ да заплатятъ на сѫщия лихви по 10% годишно за горнитѣ суми начиная отъ 8 юний 1900 год. до изплащането и 131 лева сѫдебни и за правоводене дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции тоже солидарно". — Срещу това рѣшение Иванъ С. Драгоевъ подалъ касационна жалба съ която се оплаква за нарушение: 1) чл. 674 отъ Търговския законъ, защото издаденитѣ отъ несъстоятелния полици и то слѣдъ обявяването на несъстоятелностьта сѫ недѣйствителни, а сѫдътъ призналъ противното; 2) чл. чл. 579 и 582 отъ Търговския законъ, защото въ въпроснитѣ полици не било означено мѣстото на плащането и лицето на което ще се заплати полицата, та сѫдътъ е трѣбвало да отхвърли искътъ, 3) защото показанията на свидѣтеля Чизмаровъ не биле достовѣрни, а сѫдътъ ги призналъ за такива; 4) сѫдътъ не взелъ въ внимание, че касаторътъ се излага на опасность да заплати два пѫти дългътъ си, и 5) сѫдътъ не взелъ въ съображение, че въпроснитѣ полици не сѫ приети въ масата по несъстоятелностьта.

Върховнийтъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ съдържанието на чл. 674 отъ Търговския законъ явно става, че всички дѣйствия и операции на несъстоятелния извършени отъ него слѣдъ рѣшението, съ което е обявенъ за несъстоятеленъ, сѫ нищожни по право. Това нищожество е логическото послѣдствие отъ рѣшението съ което се обявява несъстоятелностьта и съ което рѣшение на несъстоятелния се отнема правого да управлява и разполага съ имотитѣ си (чл. чл. 658 и 667 отъ Търговския законъ). Обаче, това десезиране на несъстоятелния което законътъ допуска и прѣдписва изключително за запазване интереситѣ на кредиторитѣ, не може да бѫде приравнено къмъ никое отъ подобнитѣ десезирания прѣдвидени отъ Гражданския законъ и слѣдователно несъстоятелния не може да се счита нито експроприиранъ нито интердиранъ (interdit). А щомъ това е така, то слѣдва да се признае, че нищожеството за което говори чл. 674 отъ Търговския законъ има значение само по отношение кредиторитѣ на несъстоятелния, а не и по отношение на самия несъстоятеленъ, за когото и слѣдъ обявяването на несъстоятелностьта, оставатъ си въ сила на общо основание всичкитѣ приети отъ него задължения и диспозиции, доста тѣ да не увреждатъ интереситѣ на кредиторитѣ на несъстоятелния. А щомъ такава е точната смисъль на чл. 674 отъ Търговския законъ, то въ дадения случай обявенията въ несъстоятелность Ив. Драгоевъ не може да се ползува отъ нищожеството за което говори казанията членъ, ако и въпроснигѣ полици да сѫ издадени слѣдъ обявяването на несъстоятелностьта му. Заради това оплакването му за нарушение чл. 674 отъ Търговския законъ, е не-

Digitized by Google

основателно; 2) по силата на чл. 532 отъ Търговския законъ, полицата която не съдържа нѣкои отъ реквизититѣ, които законътъ изисква да съдържа за да има силата на такъва, губи мѣнителничния си характеръ, и слѣдователно носительтъ ѝ не може да се ползува отъ прѣимуществата, които законътъ дава на тѣзи ефекти, но отъ това не слѣдва, че и самитѣ задължения, които се съдържатъ въ такива нередовни полици сж нищожни, тъй като, не само, че нѣма текстъ който да прогласява нищожеството на такова задължение, но и отъ факта, че законътъ (чл. 532 отъ Търговския законъ), лишава нередовната полици *само отъ мѣнителничния* ѝ характеръ, става явно, че задължението сжществува, само че правоотношенията на странитѣ въ такъвъ случай се опрѣдѣлятъ на *общо основание*, а не по мѣнителничното право. Точно така както въ дадения случай е постжпилъ и сждътъ, като е опрѣдѣлилъ задълженията на касатора по въпроснитѣ полици на общо основание, а не по правилата на мѣнителничното право. Заради това оплакването на касатора за нарушение на чл. чл. 379 и 582 отъ Търговския законъ, е тоже неоснователно, и 3) останалитѣ три оплаквания, изложени въ касационната жалба, така сжщо сж неоснователни, защото се отнасятъ до фактическата страна на дѣлото и сж въпроси по сжщество.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Иванъ С. Драгоевъ, срещу рѣшението на Русенския окр. сждъ отъ 9 декемврий 1900 год., подъ № 425, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 62—(185)—1 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. – Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемналесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 448, по описа за 1901 год., на Стефанъ М. Кавалджиевъ, отъ гр. Стара-Загора, съ Бойчо С. Куртевъ, отъ сжщия градъ, за 386 лева и 80 ст. заедо съ лихвитѣ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Ст. М. Кавалджиевъ, се яви адвоката д-ръ Ходжовъ, а отъ страна на Бойчо Ст. Куртевъ — адвоката Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Бойчо С. Куртевъ, отъ гр. Стара-Загора, съ исково прошение отъ 29 септемврий 1900 год. до Старозагорския мирови сждия, се потжжилъ срещу Ст. М. Кавалджиевъ, отъ сжщия градъ и искалъ осжждането му да му заплати сумата 386 лева и 80 ст., произходящи отъ сѣдружнически смѣтки. Мировиятъ сждия разгледалъ дѣлото и съ рѣшение подъ № 196, отъ 19 януарий 1901 год., осждилъ отвѣтника С. Кавалджиевъ да заплати на ищеца Бойчо Куртевъ 386 лева и 80 ст. съ лихвата имъ по 8 % годишно отъ 28 септемврий 1900 година до изплащането и 25 лева и 35 ст. за разноски. По апелативна жалба на отвѣтника Ст. Кавалджиевъ, това дѣло е било разгледано и отъ Старозагорския окр. сждъ, който за разрѣшението му, взелъ

Digitized by Google

прѣдъ видъ: „отвѣтникътъ както прѣдъ мировия сѫдия, така и прѣдъ сѫда, като не отрича дългътъ си къмъ ищеца за сумата 386 лева и 80 ст., възразява, че не може да изплати сумата въ пари, понеже условието му съ ищеца било щото изплащането ѝ да стане въ тютюнъ. Отъ прѣдставения отъ него тефтеръ се вижа, че дѣйствително е било уговорено, че отвѣтникътъ ще изплаща цѣлата си дължима къмъ ищеца сума въ тютюнъ на листе. Ищецътъ тоже не отрича, че изплащането на сумата 386 лева и 80 ст. щѣло да става въ тютюнъ, но тогава защото отвѣтникътъ ималъ добъръ тютюнъ, че макаръ и да е сѫществувало подобно съглашение между странитѣ, щомъ като отвѣтникътъ не прѣдставлява доказателства, че е давалъ въобще тютюнъ ищецу срещу дългътъ си, а послѣдниятъ е отказвалъ приемането му, искътъ на ищеца се явява основателенъ, за което и рѣшението на мировия сѫдия като правило издадено, слѣдва да се потвърди", — съ рѣшението си отъ 6 юний 1901 год., № 312, е потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Стефанъ М. Кавалджиевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 128 п. 3 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото размѣнилъ ролитѣ на странитѣ относително прѣдставянето на доказателства съ това, че изисква отъ него да прѣдстави доказателства, че е прѣдлагалъ на кредитора тютюнъ, а той (кредиторътъ) да е отказвалъ да го приеме; 2) чл. чл. 107 и 84 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото макаръ и ищецътъ Б. Куртевъ чрѣзъ повѣреницитѣ си Стоянъ Казмуковъ въ заседанието на мировия сѫдия и на окрѫжния сѫдъ е признавалъ, че му е било прѣдлагано тютюнъ отъ Кавалджиева, който той не е приелъ, защото билъ лошъ; при все това той приема, че съ нищо Кавалджиевъ не билъ доказалъ какво той билъ прѣдлагалъ тютюнъ, и 3) чл. чл. 128 и 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото прѣдъ видъ, че срокъ за изпълнение на задължението не е имало, то трѣбваше ищецътъ да установи, че е далъ срокъ или че сѫдътъ да даде срокъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакванията на касатора неоснователни, взе въ съображение: 1) отъ даннитѣ по това дѣло става явно, че касаторътъ Ст. М. Кавалджиевъ не е отказалъ факта, че дължи сумата която ищецътъ дири 386 лева и 84 ст., но е възразявалъ, че той се е условилъ да я изплати на ищеца съ тютюнъ, а не съ пари въ брой. Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ като приема въ мотивитѣ на рѣшението си, че такова е било условието между странитѣ, осѫдилъ отвѣтника да заплати исканата сума за това, че той не е прѣдставилъ доказателства, че е давалъ въобще тютюнъ на ищеца срещу дълга си, а послѣдниятъ да е отказвалъ приемането му. Тука се възбужда въпросъ, правилно ли е възложилъ сѫдътъ на отвѣтника да доказва, че е прѣдлагалъ на ищеца тютюнъ срещу дълга си и че послѣдниятъ не го приелъ. Дѣйствително, отъ дѣлото се вижда, че за изплащането на дължимата отъ касатора сума не е имало срокъ, а въ такъвъ случай съгласно чл. 128 п. 3 отъ Закона

Digitized by Google

за задълженията и договоритѣ, отговорността на длъжника за неизпълнение на задължението не настжпва освѣнъ слѣдъ поканване. Обаче, това поканване ищецътъ е напралилъ съ факта на подаването исковото прошение въ сжда, прѣписъ отъ което е билъ съобщенъ на касатора. Веднажъ установено отъ кредитора поканването на длъжника за да изпълни задължението си, върху послѣдния, подлежи да докаже, че е прѣдлагалъ на кредитора да изпълни задължението си и че послѣдниятъ не се е съгласилъ. Отъ казаното по-горѣ явно става, че Старозагорскиятъ окржженъ сждъ правилно е приелъ, че отвѣтникътъ е билъ длъженъ да докаже че е давалъ тютюнъ на ищеца срещу дълга си и че послѣдниятъ е отказалъ приемането му. Заради това, първото оплакване на касатора за нарушението на чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 128 п. 3 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се явява неоснователно. 2) оплакването на касатора, че сждътъ приелъ че той съ нищо не билъ доказалъ, че прѣдлагалъ на ищеца тютюъ при всичко, че ищецътъ чрѣзъ повѣреницитѣ си въ инстанциитѣ по сжщество билъ призналъ, че му е прѣдлагано отъ Кавалджиева тютюнъ, който той не приелъ, защото билъ лошъ, е оплакване тъй сжщо неоснователно, защото отъ протоколитѣ такова самопризнание ясно не се вижда да е направено, а освѣнъ това самъ касаторътъ не се е силавалъ прѣдъ сжда по сжщество на самопризнанието на ищеца и сега не може да се оплаква прѣдъ Касационния сждъ, че окржжниятъ сждъ не взелъ въ внимание казаното самопризнание, и 3) посдѣдното оплакване на касатора, че като не е имало срокъ за изпълнение на задължението, ищецътъ трѣбвало да установи че е далъ срокъ за изпълнение на задължението, ищецътъ трѣбвало да установи, че е далъ срокъ или сждътъ да даде срокъ, е тоже неоснователно, защото такъвъ въпросъ не се вижда да е билъ възбужданъ прѣдъ сжда по сжщество и за първъ пжть не може да се възбужда прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, който съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, не разгледва дѣлата по сжщество.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Стефанъ М. Кавалджиевъ, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 6 юний 1901 год., № 312, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 63 — (186) — 1 априлъ 1904 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 457, по описа за 1901 год., на Цоло Ивановъ, отъ гр. Видинъ, съ Ангелъ Г. х. Ангеловъ, отъ сжщия градъ, за 500 лева златни, похарчени отъ послѣдния за лѣкуване съпругата на първия* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: въ искова молба, подадена въ Видинското мирово сждилище на 10 юлий 1900 год., Ангелъ х. Ангеловъ,

Digitized by Google

отъ гр. Видинъ, излага, че прѣзъ мѣсецъ юний 1897 год., съпругата на Цоло Ивановъ, отъ сжщия градъ — Фроса Илиева — се разболѣла (умопобъркана), вслѣдствие на което станало нужда да я заведе въ Букурешката болница „Маркуцъ“ за цѣрене. За да се приеме въ болницата, изискѣало се съпруга ѝ Цоло Ивановъ да прѣдплати за една година, което за да не стане затруднително, той, като на зетъ, станалъ поржчитель при кжщата Абрахамъ Хаимъ и синове въ Букурещъ, като послѣднитѣ отъ своя страна станали поржчители при Букурешката болница, че ще се внася редовно тримѣсечната заплата по 125 лева златни за Фроса Илиева отъ съпругътъ ѝ Цоло Ангеловъ. Отъ началото до 1 априлъ 1899 год. той внасялъ опрѣдѣлената такса, а отъ 1 априлъ 1899 год. до деня на подаването на исковата молба нищо не заплатилъ, вслѣдствие на което по поканата на Абрафамъ Хаимъ и синове, при които той поржчителствувалъ за лѣчението на Фроса Илиева, той заплатилъ на Букурешката болница за врѣме отъ 1 априлъ 1900 год. лева златни 500, плюсъ 6 л. 80 ст. за разноски. Понеже горната сума Цоло Ивановъ отказалъ да му заплати, то е молилъ да бжде призованъ сжщиятъ и осжденъ да му я заплати заедно съ лихвитѣ и всички разноски, а така сжщо да бжде осжденъ и на 250 лева за прѣдплата за лѣкуването на Фроса Илиева за врѣме отъ 1 априлъ до 1 октомврий 1900 година. — I Видински мирови сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 1 септемврий 1900 год., подъ № 773, е осждилъ отвѣтника Цоло Ивановъ да плати на ищеца Ангелъ х. Ангеловъ 756 лева 80 ст. златни и 50 лева за разноски. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Цоло Ивановъ, дѣлото било разгледано и отъ Видинския окр. сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ Ангелъ Г. х. Ангеловъ, отъ гр. Видинъ, за доказателство на искътъ си е прѣдставилъ четири разписки на ромжнски езикъ, придружени сж прѣводитѣ имъ подъ № № 528, отъ 21 юлий 1989 год., 667, отъ 5 юлий 1899 год., 1435, отъ 19 октомврий 1899 г. и 1980, отъ 19 януарий 1900 год., отъ които разписки се установява, че той е заплатилъ за умопобърканата Фроса Илиева, която била на лѣчение въ Букурешката болница „Маркуцъ“, сумата 500 лева златни и то за врѣме отъ 1 априлъ 1900 год. и че това ищецътъ е плащалъ въ прѣдплата за лѣкуването на сжщата на тримѣсечие по 125 лева чрѣзъ Абрахамъ Хаимъ и синове въ Букурещъ, които биле гарантирали прѣдъ болницата за изплащането на тримѣсечното прѣдплащане. Отъ заявлението на Цоло Ивановъ отъ 2 юний 1899 год., изпратено чрѣзъ нотариуса при тоя сждъ до Катерина Георгиева х. Ангелова, както и отъ обясненията на двѣтѣ страни, отъ прѣписа на задължителното отъ 24 августъ 1900 г., отъ отговора на Катерина х. Ангелова, подаденъ чрѣзъ нотариуса до Цоло Ивановъ и отъ прѣписа отъ прѣводъ на медицинското свидѣтелство отъ 28 юний 1900 год., се установява, че Фроса Илиева, която се е намирала на лѣчение въ Букурешката болница, е жена на отвѣтника по дѣлото Цоло Ивановъ и че тоя послѣдниятъ до 2 юний 1899 год. се е грижилъ за лѣкуването на жена си, а отъ тая дата отказва да се грижи за нея, понеже щѣлъ да поиска разводъ. Самъ отвѣтникътъ не оспорва обстоятелството, че ищецътъ Ангелъ Г. х. Ангеловъ е гарантиралъ изплащането по 125 лева тримѣсечно прѣдъ кжщата въ Букурещъ Абрафамъ Хаимъ

Digitized by Google

и синове, а тая послѣдната прѣдъ Букурешката болница и че слѣдъ 1 априлъ 1899 год. до 1 априлъ 1900 год., е платилъ Ангелъ Г. х. Ангеловъ сумата 500 лева, а това послѣдно обстоятелство се установява и отъ протеста на отвѣтника отъ 2 юний 1899 год., съ който той заявява, че прѣстава вече да се грижи за лѣкуването на Фроса Илиева, защото тя била въ полуда и че болѣстьта ѝ не била излѣчима. При такова положение на доказателствата искътъ на ищеца е напълно доказанъ за 500 лева. Сѫщиятъ искъ е и основателенъ, защото ищецътъ щомъ е заплатилъ сумата 500 лева като гарантъ прѣдъ болницата за лѣкуването на жената на отвѣтника, само по себе си слѣдва отвѣтникътъ да възвърне сѫщата сума ищецу. Въ такъвъ случай мировиятъ сѫдия правилно е постѫпилъ съ рѣшението си, като е осѫдилъ отвѣтника да заплати ищецу сумата и разноскитѣ. Рѣшението на мирови сѫдия е неправилно за сумата 6 л. 80 ст. разноски, които ищецътъ съ нищо не е доказалъ и за 200 лева искъ, който въ момента на завеждането на дѣлото не е билъ дължимъ на ищеца, понеже не е билъ изплатенъ отъ него. Ако сумата 200 лева е платена слѣдъ завеждането на дѣлото, макаръ и прѣди окончателното му рѣшаване, то той може за тая сума да заведе отдѣленъ искъ. Ето защо остатъкътъ отъ искътъ отъ 200 лева слѣдва да се отхвърли, като прѣждеврѣменно заведенъ, а за сумата 6 л. 80 ст., като недоказанъ. Домогването на защитника на Цолю Ивановъ, че бракътъ билъ недѣйствителенъ, защото Фроса Илиева била изпадала въ сѫщата болесть прѣди сключването на брака и че отъ свидѣтелството на Букурешката болница се виждало, че тя е неизлѣчима отъ болестьта полуда, слѣдователно искътъ почива на незаконна основа, е домогване неоснователно и неимѣюще значение по настоящето дѣло, защото това домогване може да си има мѣстото само прѣдъ духовнитѣ сѫдилища, които сѫ компетенти да се произнасятъ по правилностьта или законностьта на браковетѣ. Прѣдставенията отъ отвѣтника прѣписъ отъ резолюция на Видинския епархиаленъ духовенъ съвѣтъ № 104, отъ 7 септемврий 1900 год. не може да има никакво значение по настоящето дѣло, защото той въ нищо не засѣга ищеца Ангелъ Г. х. Ангеловъ". Водимъ отъ тия съображения, Видинскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 30 юний 1901 год., № 119, е постановилъ: „измѣнява рѣшението на I Видински мирови сѫдия № 773 1900 год. така: осѫжда Цолю Ивановъ, отъ гр. Видинъ, да заплати на Ангелъ Г. х. Ангеловъ, отъ сѫщия градъ, 500 лева златни искова сума и 45 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции; остатъкътъ отъ искътъ на ищеца отъ 286 лева 80 ст. отхвърля като прѣждеврѣменно заведенъ". — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Цоло Ивановъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, като между другото посочва, че при издаването му Видинскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ чл. чл. 142, 143 и 156 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че ищецътъ не е доказалъ, че той е плащалъ по негова — на касатора заповѣдь.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на касатора да се признае за основателно и обтѫженото рѣ-

Digitized by Google

шение, да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: споредъ постановленията на чл. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, задълженията произтичатъ отъ закона отъ договоритѣ и или полудоговоритѣ, отъ прѣстжпленията или полупрѣстжпленията. По настоящето дѣло Видинскиятъ окр. сждъ е призналъ, че отвѣтникътъ, сега касаторъ, Цоло Ивановъ, е длъженъ да заплати на ищеца Ангелъ Г. х. Ангеловъ сумата 500 лева, която послѣдниятъ билъ изплатилъ за лѣкуването на съпругата му въ Букурешката болница „Маркуцъ", безъ обаче да е констатиралъ наличностьта на едно задължение на отвѣтника по отношение къмъ ищеца, което да е произлѣзло отъ единъ отъ изброенитѣ въ цитирания по-горѣ чл. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, източници на задълженията, а щомъ като не е направилъ това, съ тая своя постжпка сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже не е съобразилъ своето рѣшение съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като намира това закононарушение за сжществено, тъй като допущането му е могло да укаже влияние на изхода на дѣлото и че при допущането на такова едно закононарушение на обтжженото рѣшение не може да се признае силата на сждебенъ актъ, **опрѣдѣлява:** рѣшението на Видинския окр. сждъ отъ 30 юлий 1901 год., подъ № 119, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 64—(188) — 1 априлъ 1904 год. Въ името на Негова Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ чл. К. Кириловъ *гражданско дѣло № 459, по описа за 1901 год., на Вутю Н. Рѣзнаковъ, отъ село Гложене, Тетевенска околия, съ Христо Ст. Христемовъ, отъ сжщото село, за 134 лева и 24 ст., произходящи отъ даждието октроа.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само адвокатътъ П. Шварцъ, като повѣреникъ на ищеца Вутю Н. Рѣзнаковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Вутю Н. Рѣзнаковъ, отъ с. Гложене, Тетевенска околия, съ искова молба, подадена на Тетевенския мирови сждия на 5 априлъ 1900 год., е прѣдявилъ искъ противъ Христо Ст. Христемовъ, отъ сжщото село, за 134 лева и 24 стот., произходящи отъ неплащане октроа на внесеното отъ послѣдния 2211 кила вино и 229 кила ракия. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 22 май 1900 год., подъ № 558, е отхвърлилъ иска прѣдявенъ отъ Вутю Н. Рѣзнаковъ противъ Христо Ст. Христемовъ за 135 лева и 24 ст., като недоказанъ. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на ищеца Вутю Н. Рѣзнаковъ, дѣлото е било разгледано и отъ Ловчанския окр. сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че мировиятъ сждия при постановяване на рѣшението си е ималъ прѣдъ видъ: прѣдложената отъ ищеца рѣшителна клетва на от-

Digitized by Google

вѣтника въ смисъль, че той не е вкарвалъ прѣзъ 1897 год. 2211 кила вино и 229 кила ракия и че не му дължи сумата 124 лева и 24 ст., която клетва е била повърната на ищеца, който отказалъ да я положи; че въ днешното сждебно заседание отъ разпитанитѣ свидѣтели Христо Геневъ, Стойко Ниновъ и Дочо Ниновъ не се установява, щото тѣ да сж докарвали 2211 кила вино и 229 кила ракия на възиваемия. Водимъ отъ тия съображения, Ловчанскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си отъ 6 априлъ 1901 год., подъ № 77, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение ищецътъ Вутю Н. Рѣзнаковъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, като между другото посочва, че при издаването му Ловчанскиятъ окр. сждъ нарушилъ чл. 90 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че призналъ, че прѣдложената въ първата инстанция и повърната отъ отвѣтника рѣшителна клетва е произвела своето дѣйствие, макаръ и да е била прѣдложена въ неправилна форма.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на ищеца и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: отъ протокола, държанъ по заседанието на Ловчанския окр. сждъ по това дѣло на 21 мартъ 1901 год., се вижда, че послѣдниятъ не е удовлетворилъ искането на повѣреника на ищеца, сега касаторъ, Вутю Рѣзнаковъ, да се прѣдложи на отвѣтника Христо Христемовъ рѣшителна клетва въ смисъль, че той прѣзъ 1897 год. не е вкарвалъ въ с. Гложене 2211 килограма вино и 220 килограма ракия за консомиране, по това съображение, че прѣдложената въ първата инстанция отъ ищеца рѣшителна клетва и повърната нему отъ отвѣтника била произвела своето дѣйствие, макаръ и да била прѣдложена въ неправилна форма. Това сжждение на казания окр. сждъ, на което той се е основалъ, за да не удовлетвори искането на повѣреника на касатора за прѣдлагането въ втората истанция рѣшителна клетва на отвѣтника, не може да се признае за правилно, тъй като споредъ смисъльта на постановленията на чл. чл. 86 п. 1, 87, 90 и 93 отъ Гражданското сждопроизводство, рѣшителната клетва може да произведе своето дѣйствие само тогава, когато тя е била прѣдложена правилно, инакъ тя не може да има никакво доказателствено значение по дѣлото, а щомъ като е призналъ противното и вслѣдствие на това не е допусналъ прѣдложената въ втората инстанция отъ ищеца на отвѣтника рѣшителна клетва, то съ това сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже при разрѣшението на тоя въпросъ не се е съобразилъ съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да укаже влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ловчанския окр. сждъ отъ 6 априлъ 1901 год., подъ № 77, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 65 — (191) — 3 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на дванадесети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 550 по описа за 1903 год., на Пловдивския окр. управитель съ Илия Николовъ, отъ гр. Пловдивъ, за 245 лева и 30 ст. заедно съ лихвата.* — Въ сѫдебното заседание отъ страна на хазната яви се държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Илия Николовъ, отъ гр. Пловдивъ, съ искова молба подадена до I Пловдивски градски мирови сѫдия на 7 октомврий 1900 год., заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Пловдивския окр. управитель за 533 л. и 72 ст. обезщетение за постигналитѣ го загуби отъ прѣдприятието за доставяне лукъ и картофи на войсковитѣ части отъ Пловдивския гарнизонъ. Мировиятъ сѫдия отхвърлилъ искътъ. По апелативна жалба на ищеца, дѣлото разгледалъ и Пловдивскиятъ окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „възивникътъ Илия Николовъ, чрѣзъ повѣреника си заявява, какво мировиятъ сѫдия неправилно е отхвърлилъ иска му по силата на чл. 59 отъ Закона за публичнитѣ търгове, тъй като тоя членъ се отнасялъ до търгове уничтожени, а пъкъ отъ прѣдставеното отъ него удостовѣрение подъ № 2751, издадено отъ щаба на 3 артилерийски полкъ, се виждало, че търгътъ не билъ унищоженъ. Отъ друга страна, щомъ съ контрактъ отъ 11 октомврий 1899 год. полкътъ се е задължилъ да получи отъ него извѣстно количество лукъ и барабой и вмѣсто да вземе 7425 кила лукъ и 9450 кила барабой, взелъ само 250 кила лукъ и 30 кила барабой и понеже, споредъ чл. 17 отъ поемнитѣ условия, полкътъ по свое усмотрѣние ималъ право да намали доставката най-много съ 15% отъ цѣлото количество за контрактувани прѣдмети, като се прѣдизвѣсти за това прѣдприемачу най-малко 10 дена по-рано, то по силата на този членъ отъ поемнитѣ условия и съгласно сключения контрактъ, за останалото количество неполученъ лукъ и барабой, полкътъ оставалъ задълженъ да му заплати врѣдитѣ които сѫ го постигнали отъ неизпълнението на контракта. Тия врѣди произходящи отъ лишение отъ печалба, възивникътъ изчислява на 533 лева и 72 ст., като взема за база на своето изчисление заключението на вѣщото лице, споредъ което на всѣки килограмъ лукъ се печели по 2½ ст. и на всѣки килограмъ барабой по 2 стотинки. Възиваемиятъ поддържа какво възивникътъ нѣмалъ право да прегендира отъ управлението на полка исковата сума, тъй като послѣдното своеврѣменно го било увѣдомило, че въ бѫдаще полкътъ ще получава въ по-малко количество лукъ и барабой. Независимо отъ обстоятелството, че възиваемиятъ не прѣдставлява никакви доказателства за подкрѣпление на твърдението си, че такова увѣдомление е било направено, твърдението на послѣдния, че полкътъ не е билъ длъженъ да обезщети прѣдприемача за врѣдитѣ, които сѫ го постигнали отъ неполучването на условеното количество лукъ и барабой, е неоснователно, защото по силата на чл. 17 отъ поемнитѣ условия, управлението на полка е могло да намали доставката

Digitized by Google

само съ 15% . Слѣдъ като се спадне това намаление за остатъка съгласно контракта и духа на чл. 18 отъ поемнитѣ условия, полкътъ длъжи прѣдприемачу, въ случай, че не получи цѣлото количество законтрактовани прѣдмети извѣстно обезщетение. Туй обезщетение обаче не може да бѫде изчислено, тъй както то се прави отъ възивника, а слѣдва да се вземе въ съображение заключението на вѣщото лице и цѣната на продуктитѣ, означени въ контрактитѣ. Разликата между цѣната, посочена отъ вѣщото лице и оная, посочена въ контракта, ще даде размѣра на това обезщетение. Тая разлика е слѣднята по контракта килогр. лукъ 7½ ст., купува се съгласно заключението на експерта по 6 ст. — печала 1·5. По контракта килогр. барабой 1·78 ст., купува се съгласно заключението на експерта по 5 ст. — печалба 1·78. За неполучени 7175 килогр. лукъ × 1·5 ст. = 107 лева и 62½ ст. и за неполучени 9420 кил. барабой × 1·78 = 167 лева 67½ ст., или всичко за неполучени лукъ и барабой 275 лева и 30 стотинки. Въ размѣръ на тая сума слѣдва да бѫде уваженъ иска на възивника. Възражението на възиваемия, че иска е неоснователенъ и по чл. 59 отъ Закона за публичнитѣ търгове, защото прѣдприемачътъ нѣмалъ право да иска обезщетение за печалбитѣ, отъ които е билъ лишенъ, е неправилно, защото тоя членъ урежда въпроса за търгове унищожени, а не какъвто е настоящия, за който е мередавенъ чл. 132 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, споредъ който членъ, врѣди се длъжатъ за ползитѣ отъ когото е билъ лишенъ кредитора (прѣдприемача). Отъ всичко горѣизложено слѣдва, че искътъ на Илия Николовъ се явява основателенъ въ размѣръ на 275 лева и 30 ст., останалата часть отъ иска, като неоснователна, слѣдва да се отхвърли. Въ тая смисъль трѣба да се постанови рѣшението, като се отмѣни това на мировия съдия и се осѫди държавното съкровище въ лицето на Пловд. окр. управитель, да заплати на Илия Николовъ тая сума съ лихвитѣ имъ и съдебнитѣ и дѣловоднитѣ разноски. Илия Николовъ слѣдва да бѫде осѫденъ на дѣловоднитѣ разноски за отхвърлената часть отъ искътъ",— съ рѣшението си № 7, отъ 3 януарий 1902 год., отмѣнилъ първостепенного рѣшение и уважилъ искътъ само въ размѣръ на 275 лева и 30 ст., а останалата часть отхвърлилъ, като неоснователна.—Срещу това рѣшение Пловдивскиятъ окр. управитель подава въ Върховния касационенъ съдъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение чл. 59 отъ Закона за публичнитѣ търгове, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското съдопроизводство, защото неправилно приема, че печалби не се даватъ на прѣдприемача само при унищожение на търгове, а не и когато е намалена доставката.

Върховниятъ касационенъ съдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на държавния адвокатъ и заключението на Главния прок рор, който намѣрва оплакването на касатора неоснователно, взе въ съображение: както се вижда отъ потѫженото рѣшение Пловдивскиятъ окр. съдъ е присъдилъ на прѣдприемача Илия Николовъ сумата 275 лева и 30 ст., за това, че 3 артилерийски полкъ като е вземалъ отъ него помалко лукъ и барабой, отъ колкото той билъ задълженъ да достави по контрактитѣ отъ 11 октомврий 1899 год., го лишилъ отъ печалби въ такъвъ размѣръ. Дѣйствително чл. 59 отъ Закона за публичнитѣ търгове казва, че прѣдприемачътъ може да бѫде обезщетенъ само за пагубитѣ, които му се причиняватъ отъ неприемането на доставкитѣ, но не и за

Digitized by Google

печалбитѣ, които е щѣлъ да придобие отъ тѣхъ. Този членъ обаче не може да има приспособление по данното дѣло, както сждътъ правилно е призналъ това, защото той се отнася до случая когато Министрътъ обяви търгътъ за унищоженъ, а по това дѣло не е имало унищожение на търгъ, а е имало намаление на доставката. Чл. 59 отъ Закона за публичнитѣ търгове съставлява едно изключение отъ общото правило, прѣдвидено въ чл. 132 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, по силата на който врѣдитѣ се дължатъ на кредитора за загубата, която е прѣтърпѣлъ и за ползата отъ която е билъ лишенъ (damnum emergens, lucrum cessans) и за това като изключителенъ законъ, той трѣбва да се тълкува строго само за случаитѣ които прѣдвижда и слѣдователно по аналогия не може да се приспособява и за случая когато доставката е намалена. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касатора за нарушението на чл. 59 отъ Закона за публичнитѣ търгове, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, е неоснователно

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Пловдивския окр. управитель, срещу рѣшението на Пловдивския окр. сждъ отъ 3 януарий 1902 год., № 7, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 66 — (195) — 6 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 559, по описа за 1903 год., на Кюстендилския окр. управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, съ Димитъръ Хр. Грънчаровъ, отъ гр. Кюстендилъ, за 172 лева 50 ст., произходящи отъ заплата по чл. 30 отъ Закона за чиновницитѣ.* — Въ заседанието отъ страна на хазната се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Димитъръ Хр. Грънчаровъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ искова молба отъ 7 декемврий 1902 год., заявилъ искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на Кюстендилския окр. управитель, за 172 лева и 50 ст., призходящи отъ заплата по чл. 30 отъ Закона за чиновницитѣ. Кюстендилскиятъ градски мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си отъ 1 февруарий 1903 год., постановилъ: „осжжда държавното съкровище, въ лицето на прѣдставителя му Кюстендилскиятъ окр. управитель, да заплати на ищеца Димитъръ Хр. Грънчаровъ, отъ гр. Кюстендилъ, сумата 172 лева и 50 ст., остатъкъ отъ тримѣсечно възнаграждение по закриване на длъжностьта му, съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 7 декемврий 1902 год. до изплащането имъ и 13 лева 32 ст. за сждебни и по водене дѣлото разноски. Възлага на ищеца да внесе въ хазната 4 лева и 73 ст. за незаплатени, сждебни, канцеларски и гербови по дѣлото мита". По апелативна жалба на отвѣтната страна, това дѣло, е било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение; „Димитъръ Хр. Грънчаровъ, отъ г. Кюстендилъ, е завелъ искъ прѣдъ

Digitized by Google

Кюстендилския градски мирови сждия, срещу държавното съкровище, въ лицето на Кюстендилския окр. управитель, за 172 л. и 50 ст., произходящи отъ недоизплатена заплата, съгласно чл. 30 отъ стария Законъ за чиновницитѣ, въ качеството му помощникъ-контрольоръ при тютюноемфиената фабрика въ с. Жилинци, подъ название Македония, и за подкрѣпление на искътъ си е прѣдставилъ въ първата инстанция удостовѣрения №№ 10772 и 10773/902 год., издадени му отъ Кюстендилското окр. управление и едно свидѣтелство съ дата 21 ноември 1902 год., подписани отъ нѣколко граждани; че прѣдставительтъ на хазната както прѣдъ първата инстанция, така и въ втората, отрича основателностьта на ищцовия искъ, като заявява, че ищецътъ не билъ доказалъ, че е билъ уволненъ по закриване на длъжностьта му, обаче това твърдение на прѣдставителя на хазната напълно се опровергава отъ прѣдставеното удостовѣрение отъ страна на ищеца № 10772/902 год., отъ което се вижда, че той — ищецътъ се билъ уволнилъ вслѣдствие на закриването на длъжностьта му; че отъ прѣдставенитѣ по дѣлото писмени документи отъ страна на ищеца, въ свързка съ прѣдписанието на чл. 30 отъ стария Законъ за чиновницитѣ, който е дѣйствувалъ въ врѣмето когато ищецътъ е билъ уволненъ отъ служба по закриване длъжностьта му, искътъ на ищеца се явява основателенъ и като такъвъ правилно е билъ уваженъ отъ мировия сждия", — съ рѣшението си отъ 3 юлий 1903 год., постановилъ: потвърдява напълно рѣшението на Кюстендилския градски мирови сждия отъ 1 февруарий 1903 год., а апелативната жалба на Кюстендилския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, подадена срещу сжщото рѣшение, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осжжда се държавното съкровище, чрѣзъ Кюстендилския окр. управитель да заплати на първоначалния ищецъ Димитъръ Хр. Грънчаровъ и сумата 8 лева и 8 ст. за водене на дѣлото разноски въ тази инстанция". — Срещу това рѣшение Кюстендилскиятъ окр. управитель, прѣдставитель на хазната, е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Кюстендилскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданского сждопроизводство, защото сждътъ като е приелъ, че по силата на чл. 30 отъ Закона за чиновницитѣ, слѣдва да се плати тримѣсечно възнаграждение, за цѣли три мѣсеци, при всичко, че прѣзъ течението на тѣзи три мѣсеци този членъ е билъ отмѣненъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния адвокатъ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, па и самъ касаторътъ признава, че когато ищецътъ е билъ уволненъ вслѣдствие закриване на длъжностьта му — помощникъ-контрольоръ при тютюневата фабрика въ село Жилинци, въ сила е билъ чл. 30 отъ стария Законъ за чиновницитѣ, който членъ даваше право на тримѣсечно възнаграждение и, че по силата на този членъ, на ищеца доброволно хазната е платила такова възнаграждение за 21 дни, а отказано му е за останалото врѣме т. е. за 2 мѣсеци и 9 дена, защото тогава е вс[illegible]лъ въ сила новия законъ, който отмѣнява въпросния чл. 30. Обаче разпорежданията, които съдържа казаният чл. 30 както и новия законъ, който отмѣни този членъ, не сж процесуални закони, *а сж отъ материялното право*; слѣдователно, тѣ нѣматъ обратна сила.

Digitized by Google

А отъ това слѣдва, че придобитѣ права по въпросния чл. 30 не сж и не могатъ да бждатъ отмѣнени отъ послѣдующия законъ. Въ дадения случай, щомъ като длъжностьта на ищеца е била закрита и въ послѣдствие щомъ като той е билъ уволненъ по тая причина тогава, когато още е билъ въ сила въпросниятъ чл. 30, то за него има придобито право да получи примѣсечното си възнаграждение и сждътъ като го е присждилъ постжпилъ е съобразно съ дѣйствующитѣ закони и никакво нарушение не е направилъ на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Кюстендилския окр. управитель, срещу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 3 юлий 1903 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 67 — (196) — 6 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 567, по описа за 1903 год., на българското индустриално дружество „Изида“ въ гр. София, съ държавното съкровище, за 870 лева и 52 ст. заедно съ лихвитѣ имъ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на дружеството, яви се прѣдседателътъ му, който устно опълномощи адвоката д-ръ Черневъ, а отъ страна на Държавата държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Софийскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба отъ 16 юлий 1902 година, подадена до II Софийски градски мирови сждия, е заявилъ искъ противъ българското индустриално керемитческо дружество „Изида“ въ гр. София, за 870 лева и 52 стотинки. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелативна жалба на ищцовата страна, дѣлото разгледалъ и Софийскиятъ окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „споръ между странитѣ за размѣритѣ на исковетѣ нѣма, но отвѣтната страна възразява, че не е длъжна да отговаря по този искъ, защото тржбитѣ слѣдвало да бждатъ повърнати прѣди инсталирането имъ, че тя можала да отговаря само за ония скрити недостатъци на продадения материялъ, които ѝ сж били извѣстни, че искътъ не е билъ заведенъ въ установения отъ закона срокъ и че насрѣщниятъ ѝ искъ слѣдвало да бжде удовлетворенъ, понеже произтича отъ доставенъ и неизплатенъ материялъ, доставката на който не се отрича и отъ ищеца. Отъ всичкитѣ прѣдставени доказателства въ първата инстанция (гледай стр. 5—66 включително на първостепенното дѣло), се установява напълно искътъ на ищеца и въ размѣра показанъ въ исковата молба, защото документитѣ състоящи отъ разни размѣнени писма изходящи отъ двѣтѣ страни, товарителницитѣ, разписките, надничнитѣ листове, прѣписитѣ отъ молбата и прѣписа отъ протокола № 104, сж отъ такова естество, които оправдаватъ направени разходи по инсталацията прѣдъ държавнитѣ учрѣждения, а прѣписа отъ молбата и протокола удостоверяватъ разходитѣ по обезпечението на

Digitized by Google

доказателствата. Сѫщиятъ искъ е и основателенъ, защото произтича отъ продажба на материялъ, за недостатъцитѣ на които отвѣтната страна дължи обезпечение на купувача, съгласно чл. чл. 268 и 270 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Възражението на отвѣтната страна, че тя не била длъжна да отговаря за тръбитѣ, понеже послѣднитѣ биле употрѣбени, е неоснователно, защото негодностьта имъ е отъ естество, което може да се открие отъ лица, които не се занимаватъ съ изработването имъ, каквито въ случая сѫ ищцитѣ, само слѣдъ употрѣблението имъ, а това послѣдно обстоятелство е констатирано както отъ свидѣтелитѣ, така и отъ експертизата при обезпечението на доказателствата. Неоснователно е и второто възражение на отвѣтната страна; че тя можала да отговаря само за онія скрити недостатъци, които сѫ й биле извѣстни, защото едно дружество каквото е „Изида", което се занимава изключително съ изработване на глинени издѣлия, не може да не знае доставениятъ материялъ да ли е отъ добро качество и да ли той нѣма шупли и пукнатини, толкозъ повече, че отъ самия протоколъ по обезпечение на доказателствата е констатирано отъ свидѣтелскитѣ показания, че тръбитѣ сѫ имали и явни недостатъци, които отвѣтната страна замазвала съ черно вещество за да ги прикрие; отвѣтната страна не може да се ползува отъ никакъвъ срокъ щомъ се констатира, че тя се е стараяла да прикрие недостатъцитѣ на продадената вещь, а купувачътъ слѣдователно може безъ ограничение на извѣстенъ срокъ да иска обратно сумата на продадената вещь, щомъ за нея станатъ извѣстни недостатъцитѣ на вещьта. Че щомъ както искътъ на държавното съкровище е основателенъ и доказанъ въ размѣра му, то отвѣтната страна слѣдва да бѫде осѫдена да заплати сумата на хазната заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ, а въ такъвъ случай насрѣщниятъ искъ на отвѣтника, произходящъ отъ недоплатени материяли слѣдва да се отхвърли, като неоснователенъ",— съ рѣшението си № 217, отъ 6 май 1903 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ. Срещу това рѣшение българското индустриално дружество „Изида" въ гр. София, подава въ. Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по т ва дѣло Софийскиятъ окръженъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не далъ справедлива оцѣнка на прѣдставенитѣ му доказателства и възражения по неоснователностьта на иска, като изкратилъ твърденията на странитѣ относително размѣра на искътъ; 2) чл. 641 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото въ съобразителната часть на рѣшението си споменува за заведения имъ насрѣщенъ искъ, а въ диспозитива и дума не става за него, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 269, 270, 271 и 275 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно счита продавача за отговоренъ за явнитѣ недостатъци, когато вещьта е била продена и приета въ Новоселци, а за еднитѣ и за другитѣ искътъ се прѣдявява въ разстояние само на единъ мѣсецъ отъ деньтъ на прѣдаването, който срокъ въ случая не е спазенъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се отмѣни потѫженото рѣшение, взе въ съображение: 1) въ първото съображение на потѫженото рѣшение

Digitized by Google

се казва, че между странитѣ споръ за размѣритѣ на исковетѣ нѣма. Това твърдение на Софийския окржженъ сждъ фактически не се оправдава, тъй като отъ протокола на сжщия сждъ съ дата 5 май 1903 година, се вижда, че адвокатътъ Черневъ, повѣреникъ на отвѣтната страна е възразилъ, че искътъ по размѣра си не е доказанъ, понеже имало прѣдставени разписки и други книжа, които не биле друго нищо освѣнъ свидѣтелски показания. Това като е така, оплакването на касатора, че сждътъ извратилъ твърденията на странитѣ относително размѣрътъ на искътъ, се явява основателно и поради това сждътъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, който разпорежда щото рѣшението на сжда да бжде основано върху всичкитѣ приведени по дѣлото обстоятелства. Другата часть отъ първото оплакване, че сждътъ не далъ справедлива оцѣнка на прѣдставенитѣ доказателства и възражения, е неоснователно, тъй като оцѣнката на даннитѣ и доказателствата е въпросъ по сжщество на дѣлото, а съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, Върховният касационенъ сждъ не разглежда дѣлата по сжщество; 2) второто оплакване на касатора, че сждътъ не споменува нищо въ диспозитива на рѣшението си относително насрѣщният искъ, се явява основателно отъ фактическа страна, понеже сждътъ говори въ мотивитѣ на рѣшението за насрѣщния искъ, а въ диспозитива не казва нищо. Това опущение съставлява очевидно нарушение на чл. 641 отъ Гражданското сждопроизводство, който изисква щото диспозитива на рѣшението да бжде едно логическо послѣдствие отъ мотивитѣ на рѣшението. Нарушението обаче въ случая се явява несжществено, понеже съ признаването отъ страна на сжда продажбата на кюнцитѣ за нищожна поради скрититѣ недостатъци пада и основанието на насрѣщния искъ на отвѣтника, който се касае до стойността на сжщитѣ кюнци, както това окржжният сждъ е призналъ въ съобразителната часть на рѣшението си, и 3) оплакването на сжщия, че сждътъ неправилно счита продавача за отговоренъ за явнитѣ недостатъци, когато вещьта е била прѣдадена и приета въ Новоселци, е неоснователно, защото отъ съображенията на сжда се вижда, че сждътъ говори за скрити недостатъци, а именно за пукнатини въ търбитѣ замазани умишлено съ черно вещество съ цѣль да бждатъ прикрити, въ какъвто случай по силата на чл. 270 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, продавачътъ е отговоренъ за тия скрити недостатъци. Колкото до оплакването, че искътъ трѣбвало да бжде заведенъ въ единъ мѣсеченъ срокъ отъ деня на прѣдаването на вещьта и това е неоснователно, понеже отъ рѣшението се вижда, че сждътъ констатира у продавача измама (mala fide), а тамъ гдѣто има измама, законътъ не покровителствува продавача който е извършилъ измамата (чл. 350 отъ Търговския законъ).

Одимъ отъ горнитѣ съображения, Върховният касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 6 май 1903 год., № 217, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 68 — (198) — 6 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ откритото сждебно заседание, въ следующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфаневъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 557, по описа за 1903 год., на Русенския окр. управитель, съ Тодоръ х. Стоевъ, отъ гр. Силистра, за 640 лева съ лихвитѣ имъ.* — Въ заседанието се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Дянко Ив. Коджабашевъ, отъ гр. Силистра, пълномощникъ на Тодоръ х. Стоевъ, отъ с. Аккадънларъ, съ искова молба отъ 20 юлий 1900 год. до Силистренския мирови сждия, като заявява, че българското правителство чрѣзъ своитѣ финансови власти въ с. Аккадънларъ прѣзъ 1999 и 1900 години прибрало отъ него 640 лева за данъкъ върху падналата му се сума 25.000 лв. отъ разиграната лотария въ гр. София прѣзъ 1897 год. отъ дружеството „св. Кирилъ и Методий“ за въ полза на сжщото, безъ всѣко законно основание, моли осжждането му (българското правителство) да му възвърне сумата съ лихвитѣ и разноскитѣ, а за доказателство на искътъ си прѣдставлява удостовѣрение № 147, при квитанции подъ №№ 64, 322 и 401 и устава на дружеството, цѣлта на което е била благотворителна. Мировиятъ сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшение № 1706, отъ 30 августъ 1902 год., е осждилъ българската държавна хазна въ лицето на прѣдставителя ѝ, българското правителство да повърне на Тодоръ х. Стоевъ сумата 640 лева като неправилно прибрана за данъкъ върху падналата му се печалба 25.000 лева отъ лотарията на дружеството „св. Кирилъ и Методий“, теглена прѣзъ 1897 год. въ гр. София, като му заплати и лихвитѣ на казаната сума по 10 % отъ 20 августъ 1900 год до окончателното изплащане и 43 лева и 90 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски. Недоволенъ отъ това рѣшение на Силистренския мирови сждия, Русенскиятъ окр. управитель, прѣдставитель на българското правителство, е подалъ апелативна жалба въ Силистренския окр. сждъ, който разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Дянко Ив. Коджабашевъ, отъ гр. Силистра, въ качеството си на пълномощникъ на Теодоръ х. Стоевъ, отъ с. Аккадънларъ, е прѣдявилъ искъ срещу българското правителство за 640 лева неправилно събрани отъ довѣрителя му за данъкъ върху падналата му се печалба 25.000 лева отъ лотарията на дружеството „св. Кирилъ и Методий“, теглена прѣзъ 1897 год. въ гр. София, заедно съ лихвитѣ имъ и сждебни и по водене на дѣлото разноски, а за доказателство на искътъ си прѣдставлява едно удостовѣрение подъ № 147, при квитанции №-№ 64, 322 и 401 и устава на дружеството; 2) отъ прѣдставенитѣ писмени доказателства отъ страна на ищеца, именно отъ удостовѣрението № 147 и квитанциитѣ №№ 64, 322 и 401, се установява, какво дѣйствително българското правителство е събрало чрѣзъ Аккадънларския държавенъ бирникъ отъ ищеца 640 лева за данъкъ върху падналата му се печалба 25.000 лева отъ лотарията на дружеството „св. Кирилъ и Методий“, теглена прѣзъ 1897 год. въ гр. София; при това и прѣдставителтъ на държавата — Русенскиятъ държавенъ адвокатъ признава

Digitized by Google

че такава сума е събрана отъ ищеца и то безъ всѣкакво постановление, и 3) споредъ чл. 13 отъ Закона за данъка върху занятието, облагатъ се съ данъкъ само доходи отъ движими (капитали, цѣнни книжа и други цѣнности) имоти и никждѣ въ тоя законъ не е казано, че съ сжщия данъкъ могатъ да се облагатъ и случайни печалби, подобни на настоящия случай, слѣдователно, въ случая българското правителство неправилно е събрало отъ ищеца сумата 640 лева за данъкъ върху печалбата 25.000 лева отъ лотарията на дружеството „св. Кирилъ и Методий", която сума по силата на чл. 142 отъ Задълженията и договоритѣ, слѣдва да му бжде повърната. Прочее искътъ на ищеца се явява основателенъ и напълно до казанъ и като такъвъ подлежи да бжде удовлетворенъ, а рѣшението на Силистренския мирови сждия като правилно издадено, слѣдва да бжде потвърдено",—съ рѣшението си отъ 1 мартъ 1903 год., № 8, е потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Противъ това рѣшение Русенскиятъ окр. управитель подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която посочва за нарушенъ чл. 107 отъ Гражд. сждопр. и чл. чл. 1 и 13 отъ Закона за данъка върху занятията, съ това, че призналъ, че случайната печалба отъ една лотария не подлежи на облагане съ данъкъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: горѣизложеното оплакване на прѣдставителя на държавното съкровище е неоснователно, тъй като нито въ постановленията на чл. чл. 1 и 13 отъ Закона за данъка върху занятията, за нарушението на които той се оплаква, нито въ други нѣкои постановления на сжщия законъ е прѣдвидено, че съ данъка върху занятията слѣдва да се облагатъ и случайнитѣ печалби отъ лотариитѣ. Въ споменатитѣ членове се говори наистина за приходи отъ движими имоти, но не подлежи на никакво съмнѣние, че случайната печалба отъ една лотария не може да се смѣта като приходъ отъ движимъ имотъ, тъй като не може стойностьта на купения отъ лотарията билетъ да се смѣта като капиталъ, а печалбата отъ лотарията като приходъ отъ тоя капиталъ. И тъй като фискалнитѣ закони не могатъ да се тълкуватъ разпространително, то щомъ като въ Закона за данъка върху занятията не е прѣдвидено изрично, че се облагатъ съ данъкъ и печалбитѣ отъ лотариитѣ, такъвъ не може да се събира отъ тия печалби на основание на едно тълкование на закона по аналогия.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Русенския окр. управитель, срѣщу рѣшението на Силистренския окр. сждъ отъ 1 мартъ 1903 год., № 8, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 69 — (199) — 6 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети мартъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ангелъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфанов и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 569, по*

Digitized by Google

описа за 1903 год., на Софийския окр. управитель и на Г. Стрѣзовъпо-вѣреникъ на Г. Кантарджийски, отъ гр. Орѣхово, за 100 лева адвокатско възнаграждение. — Въ заседанието се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги Стрѣзовъ, отъ гр. София като повѣреникъ на Г. Кантарджийски, отъ гр. Орѣхово, съ исковата си молба отъ 27 януарий 1903 год., като излага, че довѣрительтъ му Кантаржийски е ималъ дѣло въ Софийския апелативенъ сждъ противъ държавата за пенсия и че сжщото дѣло спечелилъ въ размѣръ на 30 лева мѣсечно или 360 лева годишно, а за 10 години 3600 лава, обаче, адвокатското възнаграждение на тая сума не му било опрѣдѣлено отъ апелативния сждъ, за това молилъ да се призове държавата на сждъ и да се осжди да му заплати 360 лева заедно съ разноскитѣ по дѣлото. III Софийски мирови сждия е разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 25 февруарий 1903 год., № 439, е уважилъ искътъ съ разноскитѣ. Софийскиятъ окр. управитель е останалъ недоволенъ отъ това рѣшение, подалъ апелативна жалба и молилъ за отмѣнението му. Софийскиятъ окр. сждъ, като разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му взелъ прѣдъ видъ: „отъ удостовѣрението на Софийския апелативенъ сждъ № 6004/902 год., и прѣписъ отъ пълномощие се установява, че дѣйствително ищецътъ е спечелилъ частното производство № 47/1902 год., въ размѣръ на 360 лева годишна пенсия и че по това частно производство адвокатското възнаграждение не е прѣдвидено отъ апелативния сждъ. Въ такъвъ случай ищецътъ има право на адвокатско възнаграждение, обаче, размѣрътъ на това възнаграждение не може да бжде 360 лева споредъ както е поставилъ ищецътъ въ искового си прошение. Частното гражданско производство № 47/902 год., се е водило прѣдъ апелативния сждъ по охранителенъ редъ, а щомъ това производство е охранително и се е водило само въ една сждебна инстанция, то сждътъ намира, че съгласно II-то приложение на чл. 15 п. п. 3 и 4 отъ Закона за адвокатитѣ, на ищеца слѣдва да се опрѣдѣли отъ сжда за адвокатското възнаграждение по сжщото производство една сума отъ 100 лева и разноскитѣ. При такова положение на въпроса рѣшението на мировия сждия слѣдва да се измѣни въ горната смисъль", — съ рѣшението си отъ 1 септемврий 1903 год., № 330, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на III Соф. градски мирови сждия № 439/903 год. така: осжжда държавното съкровище въ лицето на Софийския окр. управитель да заплатина Г. Стрѣзовъ, повѣреникъ на Г. Кантаржийски, отъ гр. Орѣхово, 100 лева съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 28 януарий 903 год. до окончателното изплащзне и 12 лева и 80 ст. за водене на дѣлото, а остатъкътъ отъ искътъ се отхвърля, като неоснователенъ". — Срещу това рѣшение Софийскиятъ окр. управитель и Г. Стрѣзовъ, повѣреникъ на Г. Кантарджийски, сж подали въ Върховния касационенъ сждъ касационни жалби, Г. Стрѣзовъ повѣреникъ на Г. Кантарджийски се оплаква, че Софийскиятъ окр. сждъ по това дѣло не му присждилъ напълно адвокатско възнаграждение по причина, че производството било охранително, когато дѣлата по пенсия сж отъ състезателенъ характеръ и възнаграждението се опрѣдѣля по приложение II къмъ чл. 15 п. 1 отъ Закона за адвокатитѣ, както това е признало и Върховниятъ касационенъ сждъ въ общо събрание. Софийскиятъ окр. управитель се оплаква, че Соф. окр. сждъ нарушилъ чл. 779 отъ Гражданското сждопроизводство,

Digitized by Google

въ свръзка съ чл. 31 ал. 3 отъ Закона за подобрение положението на поборници и опълченци, като е присждилъ на ищеца адвокатско възнаграждение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, изслушъ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на държавния адвокатъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба на Г. Стрѣзовъ неоснователна, а тая на Софийския окр. управитель основателна, взе въ съображение: отъ съдържанието на чл. 33 отъ Закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство отъ 9 февруарий 1900 год., става явно, че прошенията за пенсия се подаватъ въ окржжния сждъ, който ги разглежда въ разпоредително заседани и опрѣдѣленията на сжда се съобщаватъ служебно на заинтересованитѣ страни, които могатъ да ги обжалватъ въ мѣсеченъ срокъ прѣдъ апелативния сждъ и въ два мѣсеченъ срокъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, освѣнъ това производството е безплатно. Отъ факта, че производството по пенсионнитѣ дѣла е безплатно и че тѣ трѣбва да се разгледватъ въ разпоредително заседание, а не въ сждебно, слѣдва да се признае, че производството по тия дѣла има чисто охранителенъ характеръ и слѣдователно по отношение къмъ тѣхъ неприложимо е общото правило прокарано въ чл. 779 отъ Гражданското сждопроизводство. Дѣйствително п. 3 на приложение II къмъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ, прѣдвижда адвокатско възнаграждение и за неохранителнитѣ производства, но този членъ урежда само отношенията по между адвокатъ и довѣритель, а не и онѣзи на странитѣ въ процеса, какъвто е дадения случай. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че по пенсионнитѣ дѣла не се слѣдва адвокатско възнаграждение на лицето въ полза на което е рѣшено дѣлото. А щомъ това е така то Софийскиятъ окр. сждъ неоснователно е присждилъ адвокатско възнаграждение на ищеца по настоящето дѣло, съ което си дѣйствие той сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на Софийския окр. управитель, че сждътъ присждилъ на ищеца адвокатско възнаграждение, се явява оплакване основателно, а касационната жалба на Г. Стрѣзовъ, повѣреникъ на Г. Кантарджийски, съ която се оплаква, че не присждилъ на довѣрителя му напълно адвокатското възнаграждение, слѣдва да се признае неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображенията, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява** рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 1 септемврий 1903 год., № 330, по касационната жалба на Софийския окр. управитель, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското Сждопроизводство., да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ за ново разглеждане при другъ съставъ, а касационната жалба на Г. Стрѣзовъ, повѣреникъ на Г. Кантарджийски, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 70 — (203) — 15 априлъ 1904. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣлнние, на първи априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове: Доси Икономовъ, Кирилъ Кириловъ при секретаря Василъ Перфановъ, и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 622, по описа за*

Digitized by Google

1901 год. на Михаилъ Т. Божаровъ отъ гр. Т.-Пазарджикъ, съ застрахователното дружество „Фениксъ“ за 100.00 лева, произходящи отъ стойность на опожарена кжща. — Въ заседанинто странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Персиядо Романо, адвокатъ въ гр. Пловдивъ, като повѣренникъ на Михаилъ Божаровъ, отъ гр. Т.-Пазарджикъ, съ искова молба отъ 22 декемврий 1898 год., заявилъ искъ срещу английското застрахователно дружество „Фениксъ“ въ лицето на прѣдставителя му Георги Георговъ, живущъ въ гр. София, за 10.000 лева златни, произходящи отъ стойность на опожарена кжща. Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 30 юний 1900 год., постановилъ признава искътъ на Михаилъ Т: Божаровъ, отъ гр. Т.-Пазарджикъ, прѣдявенъ отъ пълномощника му Персиядо Романо, адвокатъ въ гр. Пловдивъ, противъ английското застрахователно дружество „Фениксъ“ въ лицето на прѣдставителя му Георги Георговъ, живущъ въ гр. София, за 10.000 лева премия за изгорѣлата му кжща на 5/17 септемврий 1898 год. въ гр. Т.-Пазарджикъ, кварталъ „Марашъ-Пазаръ“, осигурена отъ пожаръ прѣдъ отвѣтното дружество съ полица № 4,417366, отъ 16 юлий н. ст. 1898 год. за 12.000 лева златни, за неоснователенъ и като такъвъ го отхвърля. Осжда ищеца Михаилъ Т. Божаровъ да заплати на отвѣтната страна — английското застрахователно дружество „Фениксъ“ 549 лева и 90 ст. право за водене на дѣлото и сждебни разноски“. По апелативна жалба на ищеца, Михаилъ Божаровъ, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който като взелъ въ съображение: 1) „отъ приложената къмъ първостепенното дѣло застрахователна полица съ дата 4/16 юлий 1898 год., подъ № 4,417.366, издадена отъ застрахователното дружество „Фениксъ“, се установява, че ищецътъ Михаилъ Божаровъ е застраховалъ въ сжщото дружество една своя кжща за живѣяне, находяща се въ гр. Т.-Пазарджикъ, улица „Петровски кварталъ“, построена отъ камъкъ, тухли и дърво, за сума 12.000 лева златни. Тази кжща, слѣдъ два мѣсеца отъ застраховането ѝ, а именно на 5/17 септемврий 1898 год. е изгорѣла почти цѣла, вслѣдствие на което ищецътъ Михаилъ Божаровъ е прѣдявилъ искъ противъ дружеството „Фениксъ“ за 10 000 лева златни, и е молилъ да бжде осждено казаното дружество да му заплати тази сума, което то по доброволенъ начинъ отказвало да му заплати; 2) отвѣтната страна както при първостепенния сждъ, така и въ днешното сждебно заседание, отхвърля всецѣло прѣдявения искъ, като неоснователенъ, по слѣдующитѣ съображения: а) защото ищецътъ Михаилъ Божаровъ невѣрно е деклариралъ въ своето прѣдложение за застраховката на кжщата си, че послѣдната била цѣла негова, когато въ сжщность той билъ собственикъ само на 5/8 части отъ сжщата кжща; б) защото ищецътъ въ прѣдложението си за застраховката заявилъ невѣрно, че въ кжщата живѣяли наематели, когато отъ 6 мѣсеци прѣди застраховането въ тази кжща нѣмало никакви обитатели именно въ най-голѣмата и въ най-главната ѝ постройка; в) защото ищецътъ въ прѣдложението си заявилъ, че не билъ прѣтърпѣвалъ никакви врѣди отъ пожаръ, когато въ сжщность той билъ прѣтърпѣвалъ такива загуби на два пжти, което обстоятелство не било извѣстно на дружеството „Фениксъ“, а послѣдното въ такъвъ случай не би приело да

Digitized by Google

застрахова кжщата на ищеца; г) защото ищецътъ измѣнилъ назначението на застрахованото здание, въ което държалъ сѣно, а послѣдното било отъ най-лесно възпаляемитѣ се прѣдмети и това направилъ безъ да извѣсти дружеството, и д) защото ищецътъ умишлено и недобросъвѣстно увеличилъ цѣната на застрахованата си кжща въ 4—5 пжти, която струвала не повече отъ 2—3 хилѧди лева, а той я застраховалъ за 12.000 лева, а въ такъвъ случай договорътъ по застраховката билъ недѣйствителенъ; 3) съгласно чл. 483 алинея 3 отъ Търговския законъ, договорътъ за застраховането, по силата на самия законъ, се счита за недѣйствителенъ изцѣло, ако се докаже, че чрѣзмѣрното застраховане е станало недобросъвѣстно; отъ друга страна съгласно чл. 503, въ свързка съ чл. чл. 487 и 488 отъ Търговския законъ, за всѣко промѣнение въ прѣдназначението на застрахованото здание, отъ което промѣнение опасността за пожаръ се увеличава до такава смисъль, щото застрахователтъ ако бѣше знаялъ понапрѣдъ за това обстоятелство, нѣмаше въобще да сключи договора или не при сжщитѣ условия, — за всѣко подобно промѣнение застрахователтъ трѣбва да бжде извѣстенъ, а въ противенъ случай застраховането се прѣкратява и застрахователтъ има право да нападе въ подобенъ случай дѣйствителността на договора и въ форма на възражение; 4) слѣдва да бжде разгледано прѣди всичко най-сжществено възражение на отвѣтната страна — дружеството „Фениксъ“ за чрѣзмѣрното увеличаване цѣната на застрахованата кжща и да ли това увеличение е било направено умишлено недобросъвѣстно отъ ищеца Михаилъ Божаровъ. Отъ удостовѣрението на Татарпазарджишкото градско общ. управление подъ № 6 06, съ дата 23 октомврий 1898 год., се вижда, че $^5/_8$ части отъ застрахованата кжща споредъ емляка сж оцѣнени за 1400 лева, а отъ продзвателното съ дата 10 априлъ 1895 год. се вижда, че останалитѣ $^3/_8$ части на сжщата кжща ищецътъ е купилъ за 595 лева, слѣдователно, цѣлата кжща струва 1995 лева. Отъ друга страна, отъ прѣдложението съ дата 24 декемврий 1892 год., за застраховането на сжщата кжща се констатира, че ищецътъ е оцѣнилъ цѣлата кжща при застраховката ѝ съ тази дата въ сжщото дружество „Фениксъ“ за 4000 лева, а $^5/_8$ части за 2500 лева, като се притури къмъ послѣдната цифра стойността на останалитѣ $^3/_8$ части 595 лева излиза, че цѣлата кжща споредъ документитѣ, прѣдставени отъ странитѣ струва не повече отъ 3095 лева до 4000 лева. Че послѣдната оцѣнка е дѣйствителната стойность на осигурената кжща още по-ясно се доказва и отъ акта на инженеритѣ Фр. Витихъ и И. Канъ съ дата 23 октомврий 1898 година, които сж се произнесли, че стойността на изгорѣлитѣ части отъ кжщата въ момента на пожара, слѣдователно и въ врѣме на застраховката, кочто е станала два мѣсеци прѣди пожара, се равнява на 3225 лева и 36 ст., а стойността на запазенитѣ отъ пожара части на сжщата кжша се равнява на 898 лева и 56 стотинки. Слѣдователно, споредъ оцѣнката на инженеритѣ, цѣлата кжща въ момента на застраховката е струвала 4124 лева и 62 стотинки. Възражението на ищеца противъ тази оцѣнка въ смисъль, че кжщата му дѣйствително струвала 12.000 лева, за каквато сума той я билъ застраховалъ, за доказване на което той прѣдставлява при възивната си жалба една застрахователна полица № 2993, съ дата 24 юний 1896 год., издадена отъ друже-

Digitized by Google

ството „Балканъ“, гдѣто сѫщата кѫща е била оцѣнена за 8000 лева — това възражение е неоснователно, защото оцѣнката на кѫщата 8,000 лева е поставена отъ самия ищецъ при застраховането ѝ въ дружеството „Балканъ“, така сѫщо произволно, както е било произволно и чрѣзмѣрно оцѣняването на кѫщата и при застраховането ѝ въ дружеството „Фениксъ“ на 4/16 юлий 1898 год., а при това ищецътъ не е прѣдставилъ никакви доказателства, че отъ момента на първото застраховане на кѫщата му прѣзъ 1892 год. до второто ѝ застраховане прѣзъ 1896 год. и до третото ѝ застраховане прѣзъ 1898 год., стойностьта на кѫщата му, поради качване на цѣнитѣ, или поради нови улучшения или пристройки се е възкачила отъ 4000 лева на 8000 лева и въ послѣдствие на 12.000 лева. Отъ всичко горѣизложено трѣбва да се приеме, че кѫщата на ищеца въ момента на застраховането ѝ на 4/16 юлий 1898 год. у дружеството „Фениксъ“ е струвала не повече отъ 4000 лева и че сѫщиятъ ищецъ произволно е възкачилъ тази стойность на 12.000 лева. Това чрѣзмѣрно застраховане на кѫщата е станало отъ страна на ищеца, безъ съмнѣние недобросъвѣстно, за да може да получи отъ дружеството „Фениксъ“ въ случай на пожаръ една много по-голѣма сума, отколкото струва застрахованиятъ имотъ, тъй като ищецътъ не е могалъ да не знае колко струва кѫщата му споредъ емлячния регистъръ, не е могалъ да не знае за каква сума той е застраховалъ сѫщата си кѫща прѣзъ 1892 год. и не е могалъ да не знае за каква сума е купилъ кѫщата (3/8 части) отъ Емитула Рахиме и Емине Ахмедови на 10 априлъ 1895 год. Прочее, съгласно чл. 483, ал. 3 отъ Търговския законъ, застрахователниятъ договоръ, сключенъ между ищеца и „Фениксъ“ е изцѣло недѣйствителенъ, а като така, прѣдявениятъ искъ само на това основание подлежи на отхвърляне, и 5) прѣдявениятъ отъ ищеца Михаилъ Божаровъ искъ противъ дружеството „Фениксъ“ слѣвда да се отхвърли, като неоснователенъ и на друго основание. Отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ първостепения сждъ свидѣтели Шабанъ Алиевъ, Ахмедъ Божарооглу и Василъ Ивановъ, по единъ положителенъ начинъ се установява, че прѣди застраховката на кѫщата, както и слѣдъ застраховката ѝ, въ сѫщата е имало сѣно — прѣдметъ твърдѣ лесно възпалителенъ, който увеличава опасностьта за пожаръ; това стоварване на сѣно въ застрахованата кѫща прави договора на застраховането недѣйствителенъ съгласно чл. чл. 487, 488 и 503 отъ Търговския законъ, тъй като при застраховането на кѫщата въ въпросния листъ § 3 ищецътъ изрично е отговорилъ, че въ осигуряемата кѫща нѣма депозирани нѣкакви прѣдмети увеличающи опасностьта отъ пожаръ, а въ послѣдствие сѫщиятъ ищецъ е започналъ да държи, въ сѫщата кѫща сѣно и съ това е измѣнилъ истинкото прѣдназначение на кѫщата, което измѣнение не е съобщилъ на „Фениксъ“. — Прочее, дружеството „Фениксъ“ по изложенитѣ по-горѣ съображения не е отговорно къмъ ищеца Михаилъ Божаровъ за изгорѣлата му на 5/17 септемврий 1898 год. осигурена кѫща. Обсѫждането на останалитѣ възражения прѣдставени отъ „Фениксъ“ за неотговорностьта му по настоящия искъ се явява излишно, защото прѣдявениятъ искъ на Михаилъ Божаровъ подлежи на отхвърляне по изложенитѣ по-горѣ сѫществени нарушения отъ страна на ищеца на сключения договоръ по застраховката“, — съ рѣшението си отъ 14 мартъ 1901 год., № 96, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Татарпазар-

Digitized by Google

джишкия окр. сждъ отъ 15 юний 1900 год., издадено по искътъ на Михаилъ Божаровъ отъ гр. Т.-Пазарджикъ, противъ застрахователното дружество „Фениксъ“ за 10.000 лева обезщетение и отхвърля, като неоснователна възивната жалба на сжшия Михаилъ Божаровъ, подадена противъ казаното рѣшение. Осжжда Михаилъ Божаровъ да заплати на застрахователното дружество „Фениксъ“ въ лицето на прѣдставителя му въ гр. София Георги Георговъ 240 лева за водене на дѣлото въ тая инстанция. Срещу това рѣшение Михаилъ Т. Божаровъ е подалъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 282 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ отказалъ да допустне огледъ съ разпитване на свидѣтели, отъ които доказателства щѣло да се установи, че въ застрахованата кжща е имало хамамъ и втори етажъ, стойностьта на които сгради ако бѣха се оцѣнили отъ експертитѣ, сждътъ не биималъ основание да признае цѣната на застрахованата кжща за чрѣзвичайна, и 2) чл. чл. 282 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 483 отъ Договоритѣ и задължеьията, защото сждътъ не се е произнесалъ по въпроса да ли цѣната е чрѣзвичайна и съ кои доказателства се доказва злоумишленото увеличение цѣната на застрахованата кжща.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ дѣлото се вижда, че сждътъ съ протоколно опрѣдѣление е призналь, че исканиятъ отъ ищеца огледъ и свидѣтели нѣма да иматъ сжществено значение, прѣдъ видъ на находящитѣ се въ дѣлото доказателства, които се отнасятъ до сжщото това обстоятелство, за което се иска огледътъ и които доказателства произхождатъ отъ самата ищцова страна, та сждътъ имъ дава пълна вѣра. А щомъ това е така, то оплакването за недопускането на тѣзи доказателства се явява неоснователно, защото сждътъ се е произнесалъ за значението на тѣзи доказателни срѣдства, а оцѣнката на доказателствата е въпросъ по сжщество; 2) така сжщо неоснователно е и второто оплакване на касатора, тъй като то е съвършено голословно и не се оправдава отъ фактическа страна. Отъ обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ излага подробно съображенията си, както по въпроса за чрѣзвичайната цѣна на кжщата, тъй и по онзи за злоумишленото увеличение на тая цѣна отъ страна на ищеца; 3) независимо отъ горѣизложеното, отъ обжалваното рѣшение се вижда, че искътъ е отхвърленъ не само за това, защото ищецътъ при застраховката злоумишлено, чрѣзмѣрно е увеличилъ стойностьта на въпросната кжща, по които обстоятелства сж искани въпроснитѣ свидѣтели и огледъ; но още и за това, защото ищецътъ, безъ да прѣдизвѣсти застрахователното дружество, държалъ е въ тая кжща лесновапалително вещество (сѣно), и то както прѣди застраховката й, тъй и послѣ до пожара. Това послѣдното основание на сжда е независимо отъ първото и само по себе си е достатъчно, за да се отхвърли искътъ, а по него основание нѣма никакво касационно оплакване. Прочее, изложенитѣ въ касационната жалба оплаквания се явяватъ неоснователни.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Михаилъ Т. Божаровъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 14 мартъ 1901 год., подъ № 96, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 71 — (206) — 15 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣлени, на първи априлъ хилядо деветстотинъ четвърта година, въ открито сждебно заседание въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ; членове, Ан. М. Ташевъ Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 619, по описа за 1901 год., на Марко Петровъ, отъ гр. Орѣхово, съ братя Симидови, отъ сжщия градъ, за 760 лева заедно съ лихвата имъ.* — Въ сждебното заседание се яви Марко Петровъ, който устно упълномощи адвоката Ал. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: братя Симидови, отъ гр. Орѣхово, завели искъ противъ Марко Петровъ, отъ сжщия градъ, за 760 лева, произходящи отъ наемъ на една магазия, въ която държалъ солта си отъ 1 януарий до 27 августъ 1895 год., и разноски по водене дѣлото съ тѣхъ за тоя наемъ. Орѣховскиятъ мирови сждия отхвърлилъ искътъ. По апелативната жалба на ищцитѣ, дѣлото разгледалъ и Брачиниятъ окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцитѣ дорятъ отъ отвѣтника сумата 666 лева и 60 ст., отъ наемъ на една магазия, въ която задържалъ е солта си отъ 1 януарий 1895 год. до 27 августъ сжщата година и 92 лова и 75 ст. разноски направени по водене дѣлото съ притежателката на магазията. Отъ прѣдложената рѣшителна клетва на отвѣтника, която той отказалъ да положи, се установява, че солта, наемътъ за която се иска е била съдружническа и при ликвидиране фирмата братя Симидови и С-ие М. Петровъ, той я е поелъ върху си и изплащането на всички задължения на бившата фирма, като дългове, наеми и прочее. Отъ прѣставеното рѣшение № 5 на този сждъ се вижда, че ищцитѣ сж осждени да заплатятъ на Ст. М. Симидова 666 лева и 60 ст. за наемъ, 43 лева и 90 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски въ първата инстанция, 33 лева и 33 ст. въ втората инстанция и за обжалване рѣшението 16 лева и 32 ст., или всичко 760 лева. Прѣдставенитѣ въ първата инстанция актъ, задължителенъ записъ, удостовѣрение отъ митницата, както и показанията на разпитания въ втората инстанция свидѣтель, нѣматъ значение за разрѣшение на дѣлото, за това и сждътъ ги не взима подъ внимание. Страната която губи процеса трѣба да заплати на оная, която печели процеса, разноскитѣ на дѣлото. Въ случая Марко Петровъ трѣба да заплати на братя Симидови 111 лева и 75 ст., — съ рѣшението си отъ 19 септемврий 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ на ищцитѣ — Това рѣшението Марко Петровъ обжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: I) чл. чл. 80, 376, 107 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ внимание или ако е взелъ въ внимание не е далъ надлежната прѣцѣнка на прѣдставенитѣ му по дѣлото документи и свидѣтелски показания, а се е задоволилъ да каже въ рѣшението си, че нѣмали значение по дѣлото безъ

Digitized by Google

обаче да е указалъ основанията и съображенията си за това; 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не се е произнесалъ за първата клетва извършена отъ отвѣтника — касаторъ прѣдъ мировия сждия, т. е., да ли първата нѣма рѣшающе значение, понеже първата и втората клетва се отнасяли за сжщитѣ обстоятелства, по първата клетва отвѣтникътъ има придобито право и сждътъ слѣдователно трѣбваше съ опрѣдѣление да се произнесе по нея (първата), както да се произнесе съ опрѣдѣление и за втората клетва, да ли има измѣнение на клетвата и отказъ отъ втората клетва, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не посочва, защо не дава значение на прѣдставенитѣ книжа и показанията на свидѣтеля, понеже отъ тѣхъ можеше да се види, че касаторътъ трѣбва да заплати наемъ само за 5 вагона соль само 75 лева, а не за цѣлата соль 666 лева, която не била негова, а на братя Анкови, а клетвата не разрѣшава размѣра на сольта, както и наема за нея.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) вѣрно е твърдението на касатора, че сждътъ въ мотивитѣ на рѣшението си изброява прѣдставенитѣ отъ него (касатора) документи, споменува и за разпитания въ втората инстанция свидѣтель и прибавя, че всички тѣзи нѣматъ значение за разрѣшение на дѣлото, безъ да посочи основанията и съображенията си за това. Това оплакване на касатора, не може да се признае за основателно, тъй като по мировитѣ дѣла сждътъ не е длъженъ да се спира на всѣки документъ, стига само да говори за тѣхъ отъ което се презюмира, че сждътъ ги е оцѣнилъ, но въ случая тѣзи документи сж биле прѣдставени за доказателство, че сольта отначало е била на братя Симидови и че часть отъ тая соль е била хвърлена, а часть останала, а това се не отрича и отъ ищцовата страна, но съ рѣшителната клетва се е установило, че слѣдъ ликвидиране на съдружието, сольта и другитѣ задължения (наемъ дългове и пр.) сж останали върху касатора, който се и привлича въ качество на отвѣтникъ по настоящето дѣло, понеже тоя наемъ на магазията надлежало да плаща той а не другъ нѣкой, а спорътъ по настоящето дѣло е, не чия е била отъ начало сольта, кой е плащалъ въ минитцата, какво е ставало съ сольта въ продължение на нѣколко години, но върху кого е останала слѣдъ ликвидацията на съдружието сольта и кой трѣбва да заплаща наема на магазията за тая соль, а тоя въпросъ е разрѣшенъ съ рѣшителна клетва; 2) отъ приложения при първостепенното дѣло клетвенъ листъ се вижда, че първата клетва е била дадена, че друго раздѣлително между касатора и братя Симидови било чрѣзъ нотариуса завѣрено или не, нѣма и че такава въ него (касатора) нѣмало. Щомъ като първата клетва се е отнасяла за сжществуването или несжществуването на раздѣлително, то сждътъ нѣмаше основание да се произнася съ опрѣдѣление за допустимостьта на втората клетва въ втората инстанция. Относително же измѣнението на клетвата, прѣдложена въ втората инстанция, прѣдставитель ъ на касатора не е правилъ никакви възражения, а такива сж направени въ послѣдствие, когато вече сждътъ е допусналъ клетвата и формулировката на тая клетва е била удобрена и приета; 3) отъ производството

Digitized by Google

на дѣлото не се вижда да е имало соль, принадлежаща другиму, който да е длъженъ да плаща наемъ. Дѣйствително разпитанията свидѣтель е казалъ, че когато се раздѣлили братя Симидови и касаторътъ, у Марко Петровъ останали 4—5 вагона соль, която се прибрала въ магазията на Михалъ Симидовъ, а искътъ по настоящето дѣло е именно за наема на тая магазия, па било въ нея 5 вагона соль или повече или по-малко, това нѣма рѣшающе значение, щомъ не е установено, че другъ нѣкой е наемателя на магазията слѣдъ раздѣлата на съдружието.

При изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върхорният касационенъ сждъ намира, че посоченитѣ отъ касатора нарушения на закона сж неоснователни и заради това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Марко Петровъ, срещу рѣшението на Врачанския окр. сждъ отъ 19 септември 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 72 — (209) — 17 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховният касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на трети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I. Прѣдседатель, Хр. Д Павловъ, члънове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфан въ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Ив. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 630, по описа за 1901 год., на Христо Вратенарски, отъ с. Кочериново, съ Маца Георгиева, отъ сжщото село, за 100 лева, произхдящи отъ поржчителство* — Странитѣ не се явиха

Обстоятелствата на дѣлото сж: Христо З. Вретенарски, отъ с. Кочериново, съ искова молба отъ 11 януарий 1899 год., подадена до II Дупнишки мирови сждия, заявилъ искъ противъ Коте Цвѣтковъ и Маца Хр. Георгиева, отъ сжщото село, за 1000 лева, произходящи отъ поржителство. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на осжденитѣ, дѣлото разгледалъ и Кюстендилскиятъ окр сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ е искалъ осжждането на отвѣтницитѣ, понеже тѣ биле гаранти по договора сключенъ между него и Мите Георгиевъ и че той се указалъ несъстоятеленъ; че отъ прѣдставения договоръ сключенъ между ищеца и Мите Георгиевъ за наемъ на една воденица и отъ точка *в* на договора се вижда, че въ случай, че той не изплати наема уговоренъ въ точка *б* на договора, то ще заплатятъ вмѣсто него поржителитѣ му; че отъ сжщия договоръ се вижда, че за наема на ищеца сж се подписали като поржители отвѣтницитѣ Коте Цвѣтковъ и Маца Хр. Георгиева, които отговаряли взаимно както е изложено въ поржителството: Че отъ прѣдставеното удостовѣрение отъ Кочариновското селско общинско управление № 44, отъ 14 януарий 1899 год., се установява, че Мите Г. Воденичарски, отъ с. Кочериново, не притежавалъ недвижими имоти, а движими само единъ конь и единъ волъ, обаче, не се прѣдставляватъ доказателства да ли Мите Георги въ и Мите Г. Воденичаръ сж едно и сжщо лице. Че ищецътъ за подкрѣпление на искътъ си прѣдставлява единъ изпълнителенъ листъ подъ № 8680, издаденъ отъ I Градски дупнишки мирови сждия, отъ който се вижда, че ищецътъ е сждилъ М. Георгиевъ, Коте Цвѣтковъ и Маца Хр. Георгиева за 915 лева, обаче, не се вижда

Digitized by Google

да ли този искъ заявенъ отъ ищеца е билъ за наема на воденицата или отъ друга нѣкоя смѣтка, а въ отсжтствието на тия доказателства искътъ на ищеца спрѣмо апелаторката Маца Хр. Георгиева се явява за недоказанъ, толкозъ повече, че искътъ на ищеца е за 1000 лева, а не за 915, което показва, че тая смѣтка е била друга. Ако се даже приеме, че тоя искъ е единъ и сжщъ съ настоящия, то Вретенарски е трѣбвало да обжалва това рѣшение на мировия сждия, понеже не сж биле осждени апелаторитѣ и по отношение на тѣхъ издадено рѣшение", — съ рѣшението си отъ 8 октомврий 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ като недоказанъ. — Срещу това рѣшение Хр. Вретенарски е подалъ въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която посочва за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото апелаторката Маца Георгиева не е възразявала, че Мите Георгиевъ и Мите Г. Воденичарски не е едно и сжщо лице, защото лицето е отъ с. Кочериново и на послѣдното име е турено и второто прѣзиме „Воденичарски", слѣдъ което е казано „Мите Г." Странитѣ подобенъ въпросъ не сж възбуждали, защото не се виждало, че първиятъ искъ е билъ за наемъ на воденицата, че първиятъ искъ е за 915 лева, а сегашниятъ — за 1000 лева, а това показвало, казва сждътъ, че тая смѣтка е била друга когато касаторътъ прѣзъ цѣлото производство е обяснилъ, че първиятъ искъ срещу наемателя е билъ за 915 лева, но при сегашния иска 1000 лева, понеже има присждени разноски лева 59 и 45 ст. по първото дѣло, иска и лихви на горнята сума, та се образува исковата сума 1000 лева, слѣдователно, сждътъ билъ изопачилъ фактическата страна на дѣлото.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) вѣрно е, че вториятъ мотивъ на потжженото рѣшение е, че не биле прѣдставени доказателства, за че Мите Георгиевъ и Мите Г. Воденчаръ е едно и сжщото лице, обаче подобно възражение отъ отвѣтната страна не е правено никждѣ, па и не можеше да бжде правено, тъй като въ прѣдставеното отъ ищеца общинско удостовѣрение отъ 14 януарий 1899 год., подъ № 44, е турено и занятието на Мите Георгиевъ — „Воденичаръ". Сждътъ обаче, като отхвърля между друго, искътъ на ищеца, на основание единъ доводъ, изходящъ отъ самаго него — отъ сждътъ, безъ да е имало подобно възражение отъ самата отвѣтна страна, нарушилъ е закона (чл. 107 Гражд. сждопр.), и 2) второ основание за отхвърляне искътъ на ищеца е, че отъ прѣдставения изпълнителенъ листъ подъ № 8680, се виждало, че ищецътъ е сждилъ М. Георгевъ, Коте Цвѣтковъ и Маца Хр. Георгева за 915 лева, но не се виждало, да ли тоя искъ е билъ *за наемъ* на воденицата или отъ друга нѣкоя смѣтка и че първиятъ искъ билъ за 915 лева, а настоящиятъ за 1000 лева. И това твърдение на сжда не се оправдава отъ фактическата страна на дѣлото. Прѣдъ сжда се е обяснило, па и въ исковото прошение е казано, че искътъ по първото дѣло е билъ за 915 лева, при които се притурятъ и присжденитѣ по това дѣло разноски (59 лева и 45 ст.) плюсъ лихви и всичко това съставлявало сумата 1000 лева, за която е заведенъ настоящиятъ искъ срещу поржителитѣ на прямия отвѣтникъ — М. Георгевъ, който се е указалъ несъстоятеленъ; освѣнъ това, обяснило се е че първото дѣло е било за

Digitized by Google

наема на воденицата, па и самитѣ отвѣтници сж признавали, че биле *единъ пжть* вече сждени по тоя *наемъ*, слѣдователно, даннитѣ по дѣлото не потвърждаватъ това, което сждътъ твърди въ третия мотивъ на своето рѣшение, отъ което слѣдва, че сждътъ изопачава фактическата страна на дѣлото и за това рѣшението му подлежи на отмѣнение.

На основание изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 8 октомври 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражд. сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 73 — (210) — 17 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на трети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи, членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Д. Икон мовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 633, по описа за 1901 год., на Нако Войчевъ, отъ с. Българска-Раковица, Кулска околия, съ Смърданското училищно настоятелство,* за 9 7 лева, *произходящи отъ учителска заплата.* — Въ заседанието се яви Нако Войчевъ, съ адвоката си М. Г. Марковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Нако Войчевъ, отъ с. Българска-Раковица, бивши учитель въ с. Иново (Смърданъ), Видинска околия, съ искова молба отъ 18 октомврий 1899 год., заявилъ искъ срещу Смърданското учили щно настоятелство за 997 л., произходящи отъ учителска заплата. II Видински градски мирови сждия, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 4 априлъ 1900 год., постановилъ: „осжжда Смърданския общински кмегъ, като прѣдставитель на Иново—Смърданското училищно настоятелство за, смѣтка на с. с. Иново и Смърданъ, да заплати на Нако Войчевъ, отъ с. Българска-Раковица, Кулска околия, отъ учителска заплата по писмено условие 960 лева. Отвѣтната страна да заплати на ищеца за сждебни разноски 25 лева и 90 ст. и 48 лева за адвокатско право по водене на дѣлото". По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Видинския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „основанието на искътъ на Нако Войчевъ, отъ с. Българска-Раковица, срещу училищното настоятелство въ с. Смърданъ, по прѣдставеното отъ него писмено условно въ първостепенното производство съ дата 29 септемврий 1883 година. Въ сжщото условно фигурира, че настоятелството се задължава да заплати на Войчева договорената заплата до 7 юлий 1889 година, обаче, въ отношение на тая дата, условното слѣдъ провѣрката му при разглеждване възбудената прѣпирня за граждански подлогъ на тоя документъ, се изключи отъ доказателствата по дѣлого, като прие сждътъ, че въ тая дата цифрата 9 е прѣправена отъ цифрата 4 въ лѣточислението „1889" година. Въ тоя случай възражението на отвѣтната страна, че искътъ на Нако Войчевъ е просроченъ, съгласно чл. 1660 отъ Турския гражд. законъ дѣйствующъ по врѣме на завеждане искътъ и като такъвъ трѣбва да се отхвърли, е основателно, понеже отъ деньтъ 1 юний 1884 година до деньтъ на завеждане искътъ — 16 октомврий 1899 год. сж изтекли

Digitized by Google

повече отъ 15 години и въ такъвъ случай, онова искане е погасено съ давность и слѣдва да се отхвърли, а рѣшението на мировия сждия, съ което е уваженъ този искъ, като неправилно издадено, подлежи на отмѣнение, и 2) ищецътъ Н. Войчевъ слѣдва да заплати на противната страна сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ сждебни инстанции, които сждътъ опрѣдѣля на 159 лева и 30 ст.“,—съ рѣшението си отъ 9 октомврий 1901 год., № 131, постановилъ: „отмѣнява напълно рѣшението на II Видински градски мирови сждия № 227, отъ 4 априлъ 1900 година, като признава искътъ на Нако Войчевъ, отъ с. Българска-Раковица, противъ Смърданското училищно настоятелство, въ лицето на общинския кметъ, за 997 лева учителска заплата, за неоснователенъ и го отхвърля. Осѫжда ищеца Нако Войч въ да заплати на Смърданското селско училищно настоятелство, въ лицето на общинския кметъ 159 лева и 30 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ сждебни инстанции“. —Срещу това рѣшение Нако Войчевъ е подалъ въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Видинскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 327 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не оцѣнилъ показанията на разпитанитѣ отъ първата инстанция свидѣтели и допусналъ свидѣтелски показания за доказване изплащания за сума по-голѣма отъ 200 лева; 2) членове 267 и 268 отъ Гражданското сждопроизводство, защото слѣдъ състезанието на странитѣ и заключението на прокурора, допусналъ на противната страна да повдига въпросъ за подложностьта на условното, и 3) членове 119 и 6 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не е указалъ на какви данни и по какви съображания той намира, че поправената дата е била 1884 година.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видь: 1) отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е разрѣшилъ настоящето дѣло *изключително на основание просрочието на записа*, та оплакването за неоцѣнката на свидѣтелскитѣ показания, както и онова за допускането на такива, по въпроса за издължението на сумата, за която се говори въ условното (договора отъ 23 септемврий 1883 год.) оставатъ безпрѣдметни и като такива сѫ неоснователни; 2) дѣйствително, чл. 268 отъ Гражданското сждопроизводство, опрѣдѣля прѣдѣлния моментъ до който странитѣ въ процеса трѣбва да прѣдставятъ прѣдъ сжда обясненията си. Обаче, този срокъ не е фаталенъ; а зависи отъ усмотрѣнието на сжда да продължи заседанието всѣкога, като признае това за необходимо. Въ дадения случай въпросътъ се е касаялъ да се даде възможность на отвѣтната страна да установи подложностьта на документа, върху който ищецътъ основава претенциитѣ си и което обстоятелство въ послѣдствие е било устано ено. А извѣстно е, че законътъ не покровителствува измамата подъ каквато форма и да се крие тя и чл. 494 отъ Гражданското сждопроизводство дава право да се прѣдявява подлогътъ въ всѣко положение на дѣлото. Заради това оплакването на касатора за нарушение на чл. 268 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно; 3) така сѫщо неоснователно е и оплакването за нарушение на чл. 119 отъ Гражданското сждопроизвод-

Digitized by Google

ство, защото обжалваното рѣшение е мотивирано; а така сжщо сждътъ въ протоколното си опрѣдѣление отъ 25 септемврий 1901 год., е изложилъ подробно и съображенията си, по които е призналъ подложностьта на документа отъ 23 септемврий 1883 година, и прѣправката въ този документъ на цифрата 9 отъ цифрата 4.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**; касационната жалба на Нако Войчевъ, срещу рѣшението на Видинския окр. сждъ отъ 9 октомврий 1901 год., подъ № 131, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 74 — (214) — 17 априлъ 1901 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на трети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ. пвѣдседателствующия членъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ. слуша доложеното отъ чсена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 611, по описа за 1901 год. на Ангелъ Т. Златаревъ, отъ гр. Свищовъ,* съ Стерю Т. Златаровъ, отъ гр. Свищовъ, за 447 лева и 50 стотинки — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: съ искова молба, подадена на Свищовския градски мирови сждия на 19 октомврий 1900 год., Стерю Т. Златаровъ, отъ гр. Свищовъ, е прѣдявилъ искъ противъ Ангелъ Т. Златаровъ, отъ сжщия градъ, за 447 лева и 50 стотинки, като обяснява, че за негово и отвѣтниковъ дългъ продали тѣхни общи недвижими имоти за 3776 лева, отъ тая сума, обаче, само за дълга на отвѣтника Ангелъ Т. Златаровъ, взискателкитѣ Ана Тенекеджиева и Руска Петкова получили 895 лева, за това той търси отъ отвѣтника половината отъ тая сума, а именно 447 лева и 50 стотинки. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 13 декемврий 1900 година, № 2501, е осждилъ отвѣтника да заплати на ищеца сумата 447 лева и 50 стотинки съ лихва по 10 на сто годишно отъ 19 октомврий до изплащането и разноски 37 лева и 25 стотинки — По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Ангелъ Т. Златаровъ, дѣлото било разгледано и отъ Търновския окр. сждъ, Свищовско отдѣление, който за разрѣшението му е взелъ прѣдѣ видъ: „че твърденията на апелатора А. Златаровъ, какво прѣдявениятъ провивъ него искъ билъ неоснователенъ — като неоснователно, слѣдва да се остави безъ послѣдствие. Че мировиятъ сждия правилно е разрѣшилъ това дѣло, защото отъ удостовѣрението № 8491 1900 год. е видно, какво за дълготъ и на двамата имотитѣ на ищеца — възиваемъ и апелатора биле продадени и отъ получената сума взискателкитѣ А. Тенекеджиева и Г. Петкова вземали 895 лева. Щомъ това е установено, безспорно е, че Ст. Т. Златаровъ има право да претендира за половината отъ тая сума, а именно 447 лева и 50 стотинки. Водимъ отъ тия съображения, Търновскиятъ окр. сждъ, отдѣление Свищовско, съ рѣшението си отъ 10 октомврий 1901 год., подъ № 195. е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Ангелъ Т. Златаровъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Търновскиятъ окр. сждъ, отдѣление Свищовско, нарушилъ чл. чл. 107, 531, 1067 и 1068 отъ Гражд. сждопро-

Digitized by Google

изводство, съ това, че не се произнесалъ по възраженията му: а) че искътъ е трѣбвало да бѫде прѣдявенъ не срещу него, а срещу кредиторитѣ на браля Златарови; б) че активътъ на братя Златарови, като фирма, трѣбвало да служи за обезпечение на кредиторитѣ на тая фирма или на отдѣлнитѣ нѣйни членове, и в) че искътъ на ищеца е просроченъ, защото той въ установения отъ закона срокъ не е подалъ жалба противъ дѣйствията на сѫдебния приставъ по разпрѣдѣлението на сумитѣ, придобити отъ продажбата на съдружническитѣ имоти.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: оплакванията на касатора, изложени въ касационната му жалба, сѫ неоснователни, тъйкато при всичко, че отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Търновскиятъ окр. сѫдъ не се е произнесалъ по възраженията му, посочени въ тия оплаквания, обаче това опущение на казания сѫдъ не може да се признае за сѫществено закононарушение и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтѫжното рѣшение, прѣдъ видъ на това, че касаторътъ въ обясненията, които той дава въ касационната си жалба и ония, които е давалъ при разглеждането на дѣлото въ втората инстанция, е поддържалъ, че между него и ищеца е сѫществувало едно събирателно търговско дружество, за дългъ на което е била платена претендираната отъ ищеца сума. А пъкъ кредиторитѣ на такова едно дружество, ако не се удовлетворятъ отъ имотитѣ на дружеството, иматъ право да търсятъ удовлетворение на вземанията си отъ имотитѣ на когото и да е отъ съдружницитѣ и тоя съдружникъ, къмъ имотитѣ на когото кредиторитѣ сѫ се обърнали за удовлетворение на вземанията си, като солидаренъ съдлъжникъ (чл. 70 отъ Търновския законъ), противъ това не може да прави никакви възражения (слѣдователно, не може да подава и жалби противъ разпрѣдѣлението отъ сѫдебния приставъ на добититѣ отъ продажбата на имотитѣ му суми между кредиторитѣ), обаче тоя съдружникъ при разчистването на смѣткитѣ си съ другитѣ си съдружници има право да иска, щото послѣднитѣ да вематъ участие въ изплащането на дружественитѣ дългове пропорционално съ частьта имъ въ дружеството. Така щото касаторътъ е билъ длъженъ да повърне на ищеца това, което е било заплатено отъ стойността на общитѣ имъ имоти за дългъ, който се е падало да бѫде изплатенъ отъ първия.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ангелъ Т. Златаровъ, срещу рѣшението на Търновския окр. сѫдъ, Свищовско отдѣление, отъ 10 октомврий 1901 годиия, подъ № 195, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 75 — (219) — 20 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шести априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при

Digitized by Google

секретаря Басилъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдсѣдатель *гражданско дѣло № 46[illegible], по описа за 1901 год., на Велинъ Николовъ, житель отъ с. Шатрово, Добришка околия, съ Трендафилъ С. Новаковъ, отъ с. Жедна, Радомирска околия, а 508 лева златни съ лихвата имъ.* — Въ заседанието се яви Велинъ Николовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Трендафилъ С. Новаковъ, отъ с. Жедна, съ искова молба до II Радомирски мирови сѫдия, прѣдявилъ искъ срещу Велинъ Николовъ, отъ с. Шатрово, за 508 лева златни, по записъ. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ на ищеца. По апелативна жалба на отвѣтника, дѣлото е било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ прѣрставения отъ ищеца записъ на приносителя съ дата 13 декемврий 1896 год. и падежъ на заплащането 14 септемврий 1897 год.. отъ който записъ сѫдътъ отхвърлилъ съ протоколното си опрѣдѣление заявения срещу него граждански подлогъ отъ страна на отвѣтника, се установява напълно иска на ищеца, т. е., че отвѣтникътъ му дължи сумата 508 лева златни, която се е задължилъ да изплати на 14 септемврий 1897 год., а въ случай на неизплащане на срока, да му заплаща и 12% годишна лихва до окончателното имъ изплащане; 2) отвѣтникътъ съ нищо не установява да е заплатилъ нѣщо срещу горната сума; за туй искътъ на ищеца се явява за основателенъ и доказанъ и отвѣтникътъ трѣбва да бѫде осѫденъ да заплати на ищеца сумата 508 лева златни заедно съ 12% годишна лихва отъ 14 септемврий 1897 год. до окончателното имъ изплащане, нѣщо, което направилъ и сѫдията, за туй рѣшението на послѣдния трѣбва да се потвърди, а апелативната жалба на апелатора трѣбва да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна; 3) сѫдътъ при постановяване на резолюцията си не е съзрѣлъ заявлението на Трендафилъ С. Новаковъ вх. № 12535, отъ 1899 год., съ което ищецътъ Новаковъ признава да е получилъ срещу записа отъ отвѣтника сумата 52 лева и 50 ст. отъ стойностьта на единъ конь, и то слѣдъ завеждане на дѣлото му; тъй щото въ резолюцията искътъ не е намаленъ съ тая сума, и остава да му се зачѐте отъ сѫдебния приставъ, когато рѣшението ще се привежда въ изпълнение и 4) сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и за въ тая инстанция трѣбва да се възложатъ отвѣтнику—апелаторъ, който и тука губи процеса, а тѣ възлизатъ на сумата 26 лева. Апелаторътъ сѫщо тъй трѣбва да заплати на хазната 5 лева за неплатени призовки тука", — съ рѣшението си отъ 8 февруарий 1901 год., е потвърдилъ напълно рѣшението на II Радомирски мирови сѫдия отъ 20 ноемврий 1897 година. — Това рѣшение Велинъ Николовъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 109 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото осѫдилъ касатора на повече отъ колкото е искалъ ищецътъ и защото не взелъ въ съображение обстоятелството на изплащане сумата, за която се говорило въ 1-я пунктъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша докладъ на дѣлото, устнитѣ обяснения на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ писменото заявление съ дата 18 ноемврий 1999 год., се вижда, че ищецътъ по дѣлото е призналъ, че една сума отъ 52 лева и 50 ст. е получилъ отъ отвѣтника и

Digitized by Google

че тая сума трѣбва да приснеме отъ капитала, т. е. да се намали искътъ му, сждътъ обаче осжжда отвѣтника на цѣлата сума. Дѣйствително, вижда се отъ третия мотивъ на рѣшението, че сждътъ е съгледалъ тая своя грѣшка и спомену̀ва за нея, че може да се изправи при изпълнението на рѣшението, но това е противъ реда за привеждането рѣшенията въ изпълнение, гдѣто се и гледа изпълнява диспозитива на рѣшението, а не неговитѣ (на рѣшението) мотиви, както е въ случая, отъ което слѣдва, че чл. 109 отъ Гражданското сждопроизводство, въ случая е нарушенъ и това нарушение е сжществено, заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 8 февруарий 1901 година, защото е нарушенъ чл. 109 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 76 — (221) 22 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осми априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 469, по описа за 1901 год., на Иванъ п. Николовъ, отъ с. Енина (Казанлъшка околия), съ Рада Илиева, отъ гр. Казанлъкъ, за 419 лева.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Ив. п. Николов, яви се адроката д-ръ А. Ходжевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Рада Илиева, отъ гр. Казанлъкъ, съ исковя молба отъ 11 ноември 1898 год., подадена до Казанлъшкия мирови сждия, като излага, че направила спогодба съ Ив. п. Николовъ, отъ с. Енина, да ѝ заплати 21 напалеона, а тя въ замѣна на това да оттегли и прѣкрати, както въ углавната, тъй и въ гражданската си часть заведеното ѝ противъ него, прѣдъ Старозагорския окр. сждъ углавно дѣло, въ обезчестяване съ измама, че ще я вземе за жена, за което и той се съгласилъ, като за тая цѣль депозиралъ у Хр. Колевъ, отъ с. Енина, горната сума, до прѣкратяването на дѣлото, слѣдъ което тя да може да си получи сумата, че тя срещу разписка получила отъ Колева срещу горнята сума 22 лева, а понеже Ив. п. Николовъ изтеглилъ отъ Колева остатъка отъ сумата и отказвалъ да ѝ ги заплати, за това молила осжждането на п. Николова да ѝ заплати сумата 419 лева и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на Ив. п. Николовъ, дѣлото разгледалъ и Старозагорскиятъ окр. сждъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставеното по дѣлото удостовѣрение подъ № 8799, както и отъ прѣписа отъ протоколното опрѣдѣление на Старозагорския окр. сждъ, по углавното му дѣло № 596/99 год., става явно, че прѣдметното дѣло заведено по обвинението на отвѣтника Ив. п. Николовъ въ обезчестяване ищцата Радка Илиева, съ обѣщание че ще я вземе за жена, вслѣдствие заявлението на послѣдната до сжда за че се е спогодила съ Николова, както въ отношение углавната, тъй и гражданската по дѣлото отговорность и дѣлото е било прѣкратено; че отвѣтникътъ не оспорва сжществующата между него и ищцата спогодба да ѝ

Digitized by Google

заплати 21 напалеона ако прѣкрати дѣлото; обаче възразява че тая спогодба е била унищожена отъ самата ищцова страна съ прѣкратяване на дѣлото. Че дѣйствително споредъ чл. 13 отъ Закона за углавното сждопроизводство, прѣкратяване на сждебното прѣслѣдване по чл. 11 п. 3 отъ сжщото сждопроизводство, оттеглюването на тжжбата се признава и за отказване отъ гражданския искъ, освѣнъ ако потърпѣвшиятъ си е запазилъ изрично правото на този искъ; обаче, това отвѣтниково възражение не може да има своето приложение, тъй като ищцата се е съгласила да прѣкрати дѣлото само подъ условието ако отвѣтникътъ й заплати 21 напалеона обезщетение, за изпълнение на който договоръ и сумата е била депозирана у третото лице Хр. Колевъ. А тоя фактъ като неоспоренъ отъ отвѣтника, става явно, че изпълнението на това условно задължение между странитѣ е въ зависимость отъ задължението на отвѣтника да брои на ищцата горната сума като обезщетение, защото иначе тя не би се съгласила да иска прѣкратяване на дѣлото и освобождаване отвѣтника отъ гражданска и углавна по него отговорность че отвѣтникътъ е отказалъ да положи прѣдложената му прѣдъ мировия сждия клетва, за че не се е съгласявалъ да даде на отвѣтницата 21 напалеона възнаграждение и която сума не я внесалъ на хранение у Хр. Колевъ, която клетва правилно е допусната отъ мировия сждия, тъй като съ нея не се установяватъ прѣстжпни обстоятелства, каквито възражения прави отвѣтникътъ, а самата спогодба на странитѣ, непри мането на която съставлява доказателство противъ отвѣтника; че щомъ като ищцата се е удовлетворила съ часть отъ тая сума 22 лева, то искътъ й за останалата — 419 лева, която отвѣтникътъ не доказва, че й заплатилъ, се явява основателенъ, а рѣшението на мировия сждия, като правилно издадено, слѣдва да се потвърди", — съ рѣшението си № 444, отъ 11 декемврий 1900 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение — Това рѣшение Ив. п. Николовъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. 380 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ далъ неправилна оцѣнка на писменитѣ доказателства, състоящи се отъ единъ протоколъ на сжщия сждъ, издаденъ по углавното дѣло, отъ който протоколъ ясно се вижда, че ищцовата страна го е била освободила отъ всѣкаква углавна и гражданска отговорность; 2) чл. 13, въ свръзка съ чл. 11 п. 3 отъ Углавното сждопроизводство, понеже ищцата не си била запазила правото за граждански искъ, и 3) чл. 396 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже отъ него нѣмало самопризнание, че е имало спогодба и че клетва не трѣбвало да се допуща, тъй като за прѣстжпни обстоятелства, за които има писмени доказателства, такава не се допущало.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора за нарушение чл. 380 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно, тъй като сждътъ правилно е оцѣнилъ прѣдставенитѣ отъ сждящитѣ се страни писмени доказателства. И дѣйствително, углавното дѣло заведено отъ страна на ищцата противъ касатора е отъ тѣзи, които се завеждатъ и разглеждатъ само по жалбата на потърпѣвшето лице, а отъ това слѣдва, че прѣкращението на такова дѣло може

Digitized by Google

да бѫде прѣдметъ на спогодба. Ищцата всѫдѣ е твърдила, че спогодба между нея и касатора е имало прѣди да заяви прѣдъ углавния сѫдъ за прѣкратяването на дѣлото и че дѣйствително е имало спогодба и че паритѣ сѫ биле депозирани у трето лице, за това е била прѣдложена касатору рѣшителна клетва, която той не приелъ, слѣдователно, установило се е прѣдъ сѫда по сѫщество, че прѣкратяването на дѣлото е станало подъ условие, т. е., че ще се изпълни *договора за възнаграждението,* 21 напалеона, а сѫществуването на такъвъ договоръ е доказано чрѣзъ неприемането на клетвата отъ страна на касатора. При това положение на настоящето дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ признава, че всички оплаквания на касатора нѣматъ си мѣстото и заради това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ив. п. Николовъ, срещу рѣшението на Старозагорския окр. сѫдъ отъ 11 декември 1900 год., подъ № 444, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 77 — (227) — 24 априлъ 1904 год Въ им то на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на десети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, чл нове, А. М. Тошевъ. Д. Икономовъ и Кир. Кириловъ при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 407, по описа за 9[illegible] год., на Коста Стефановъ, житель отъ гр. Видинъ, съ Екатерина Николаева, отъ сѫщия градъ, за 7[illegible]0 лева златни заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на К. Стефановъ, яви се адвокат М. Златановъ, а отъ страна на Екатерина Николаева, адвоката Хр. Ковачевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Н. Т. Цановъ, като повѣреникъ на Екатерина Николаева, отъ гр. Видинъ, съ искова молба отъ 28 юлий 189[illegible] год., подадена до Видинския окржженъ сѫдъ, заявилъ искъ противъ Коста Стефановъ, отъ сѫщия градъ, за 1000 лева златни, по записъ. Окржжниятъ сѫдъ уважилъ искътъ. По апелативна жалба на К. Стефановъ, дѣлото разгледалъ и Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ писменния документъ — записътъ, който не се отрича отъ апелатора се доказва искътъ на възиваемата въ размѣра, както тя го иска; 2) по възраженията на апелатора, че възиваемата е получила срещу записа 720 лева отъ незаконна лихва, която сума иска да се прѣхване съ рѣшителна клетва положеча отъ послѣдната, се установява, че е получила такава само 360 лева, за това слѣдва тази сума да се прѣснеме отъ лихвитѣ, които остава да дължи апелатора; 3) понеже възиваемата признава, че си е получила лихвитѣ до завеждането на процеса, освѣнъ 180 лева, то слѣдва апелаторътъ да ѝ заплати главитѣ 1000 лева лихви за просрочено врѣме 180 лева и лихвитѣ отъ завеждане процеса до изплащане дълготъ, отъ които лихви ще се прѣснематъ взетитѣ незаконно такива 360 лева, като въ такава смисъль се видоизмѣни и рѣшението на окр. сѫдъ, и 4) понеже възиваемата претендира за сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, то слѣдва да се осѫди апелатора и тѣхъ да заплати въ размѣра на уважения искъ“, — съ рѣшението си № 166, отъ 14 декември 19[illegible]0 год., видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като осѫдилъ Коста

Digitized by Google

Стефановъ да заплати на Катерина Николаева 1000 лева златни заедно съ лихвитѣ имъ по 12% на годината считано отъ 28 юлий 1897 год. до изплащането, като се зачетатъ въ тѣзи лихви изплатенитѣ 360 лева за такива, още да и заплати 180 лева лихви, слѣдуеми да се заплатятъ прѣди завеждането на процеса, както и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции 65 лева и 10 стотинки. — Коста Стефановъ обжалилъ това рѣшение прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото прѣснема сумата 360 лева отъ лихвитѣ, а не отъ капитала, съгласно съ чл. 572 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: съ рѣшителната клетва, положена отъ ищцата по дѣлото се установило, че е получила незаконна лихва 360 лева. Тая сума сждътъ признава, че трѣбвало да се прѣснеме но това прѣснемане да стане отъ образувавшитѣ се въ послѣдствие лихви, т. е. отъ лихвитѣ, които ще се образуватъ отъ завеждането на дѣлото до изплащането на дългътъ (капитала отъ 1000 лева). Това сжждение на сжда противорѣчи на прѣдписанието на чл. 572 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, по ясниятъ смисъль на който членъ незаконнитѣ лихви трѣбва да се прѣснематъ отъ капитала (1000-тѣ лева) и отвѣтникътъ въ случая щѣше да остане длъженъ 1000 — 360 = 640 лева и на тая сума щѣше да заплаща лихва до изплащането на дългътъ си, а не да заплаща лихва и на заплатенитѣ вече отъ него 360 лева, т. е. ще плаща по-малко лихва. Понеже въ случая сждътъ е постановилъ рѣшението си въпрѣки закона (чл. 572 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), то е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство и заради това **опрѣдѣлява**: рѣшението на Соф. апелативенъ сждъ отъ 14 декемврий 1900 год., № 166, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 78 — (228) — 24 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество, Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на десети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствиетона Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 498, по описа за 1901 год., на Недко Вълчевъ, отъ гр. Плѣвенъ, съ Парашкева Миневъ, отъ с. Турски-Трѣстеникъ, за 0 С лева, произходящи отъ креанса, която ищецътъ купилъ отъ сдружника на отвѣтника Агапия Сеизовъ.* — Въ заседанието отъ страна на Ненко В. Вълчевъ, се яви зетъ му Христо Чакаловъ, а отъ страна на Парашкева Миневъ, се яви адвоката П. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Парашкева Миневъ, отъ с. Турски-Трѣстеникъ, Никополска околия, съ искова молба отъ 7 юний 1900 год., заявилъ искъ срещу Ненко Вълчевъ, отъ гр. Плѣвенъ, за 1000 лева, отъ които 850 лева златни и 150 лева сребърни, произходящи отъ креанса, която ищецътъ купилъ отъ сдружника на отвѣтника Агапия Сеизовъ. II Плѣ-

Digitized by Google

венски мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 26 юний 1900 год., подъ № 798, постановилъ: отхвърли искътъ заявенъ отъ Парашкева Миневъ, отъ с. Турски-Тръстеникъ, Никополска околия, срещу Ненко Вълчевъ, отъ гр. Плѣвенъ, за 1000 лева, като неоснователенъ. Осѫжда Парашкева Миневъ да заплати на Ненко Вълчевъ 50 лева за водене на дѣлото. — По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Плѣвенския окр. сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „ищецътъ прѣдъ мировия сѫдия за доказване на иска си е прѣдставилъ едно удостовѣрение подъ № 549, отъ 1900 год., издадено отъ постоянната комисия въ Плѣвенъ, отъ което се вижда, че прѣзъ 1894 год., дѣйствително било внесено отъ сѫдружието Ненко Вълчевъ и Агапия Сеизовъ 2000 лева (отъ тѣхъ 1700 лева златни) за правоучастие въ търга, отъ това сѫщото удостовѣрение се вижда, че сѫщата сума е била изтеглена само отъ Ненко Вълчевъ. Той е билъ длъженъ да повърне половината на сѫдружника си, другъ бѣше въпроса ако паритѣ бѣха изтеглени отъ Ненко Вълчевъ С-ие Агапия Сеизовъ. И до като Н. Вълчевъ не откаже твърдението си, че тѣзи пари ги е самъ внесалъ, че Агапия Сеизовъ не е билъ никакъвъ сѫдружникъ, правото на Агапия Сеизовъ като членъ отъ сѫдружието (което се състояло само отъ двамата) върху половината отъ сумата си остава винаги и той има право да дири отъ Ненко Вълчевъ; 2) че по силата на чл. 316 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, това вземане може да бѫде прѣхвърлено на едно трето лице и то може да се яви и дири вземането отъ длъжника. Съображенията на мировия сѫдия, че ищецътъ (приемателъ) придобива право спрѣмо трети лица самъ слѣдъ като съобщи прѣхвърлянето на длъжника и понеже ищецътъ не прѣдставилъ за това доказателство, то искътъ му билъ неоснователенъ. Това съображение е съвършено невѣрно и произлиза отъ поправяне разлика между трети лица и длъжникъ. Мировиятъ сѫдия въ тълкуването си на чл. 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е смѣсилъ въ едно длъжника на едно вземане и трети лица и за това иска щото притежателъ да съобщи вземането (прѣхвърлянето) на длъжника, но това възражение може да бѫде направено отъ трето лице, а не и отъ длъжника. Ако приемателъ не съобщи на длъжника, че е прѣхвърлено нему вземането, толкова по-злѣ нему, защото въ това врѣме длъжникъ може добросъвѣстно да си се изплати на кредитора си, като игнорира прѣхвърлянето и съ успѣхъ ще може да противопостави срещу претенции на приемателя постановлението на чл. 318 отъ Задълженията и договоритѣ. Така щото за валидността на прѣхвърлянето не се изисква щото то непрѣменно да бѫде съобщено длъжнику. А като така, искътъ на ищеца се явява основателенъ и мировиятъ сѫдия неправилно го е отхвърлилъ, и 3) че страната, която спечели процеса, има право на сѫдебнитѣ си и по воденето на дѣлото разноски, стига да заяви за това“, — съ рѣшението си отъ 2 юний 1901 год., № 260, постановилъ: „рѣшението на II Плѣвенски мир. сѫдия подъ № 798, отъ 1900 год. се отмѣнява напълно, а вмѣсто него постановява: осѫжда Ненко Вълчевъ, отъ гр. Плѣвенъ, да заплати на Парашкева Миневъ, отъ с. Турски-Тръстеникъ, 1000 лева, отъ които 850 лева златни, произходящи отъ вземане, което Парашкева Миневъ купилъ отъ Агапия Сеизовъ, който пъкъ основава правото си на бивше сѫдружие съ

Digitized by Google

Н. Вълчевъ, а сжщо и 142 лева и 70 ст. за сждебни и правоводене разноски въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Ненко Вълчевъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Плѣвенскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сждътъ далъ неправилно тълкуване на този членъ отъ закона, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ удостовѣрението № 549 1900 год., било казано, че сумата 2000 лева е внесена отъ Ненко Вълчевъ и С-ие Агапия Сеизовъ, а сждътъ въ рѣшението си приема, че въпросната сума е внесена отъ съдружието Ненко Вълчевъ и Агапия Сеизовъ. Съ това сждътъ не билъ прѣдалъ вѣрно и точно съдържанието на въпросното удостовѣрение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) съобщението на третитѣ лица за прѣхвърлянето на креанса, за което съобщение говори чл. 317 отъ Задълженията и договоритѣ, когато се отнася за длъжника на прѣхвърлената креанса, значението на това съобщение опрѣдѣля се по чл. 318 отъ сжщия законъ, въ който чл. изрично е казано, че длъжникътъ се освобождава *само ако е заплатилъ* дългъгъ си на прѣхвърляча прѣди да му е съобщено за прѣхвърлянето. А въ дадения случай такова заплащане не е имало, слѣдователно, длъжникътъ си остава длъжникъ и понеже по между купувача и продавача на креансата, договорътъ е парфектенъ отъ момента на сключването му, то длъжникътъ нѣма законно основание да откаже изплащането на креансата въ ржцѣтѣ на новия кредиторъ, доста само ако задължението е изискуемо. Прочее, щомъ като сждътъ по сжщество въ горѣизложената смисъль е опрѣдѣлилъ правоотношението на странитѣ по настоящето дѣло, то правилно тълкуване е далъ на чл. 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Заради това оплакването на касатора за нарушението на този членъ е неоснователно, и 2) така сжщо неоснователно е оплакването за изопачение съдържаняето на удостовѣрението № 549 1900 год., защото нѣма никаква разлика по между казаното въ рѣшението, *че въпросната сума е внесена отъ сърдужието Ненко Вълчевъ и Агапия Сеизовъ* и текстътъ на удостовѣрението № 549 1900 год., въ който е казано, че сумата 2000 лева е внесена *отъ Ненко Вълчевъ С-ие Агапия Сеизовъ*, тъй като тѣзи двѣ наименования означаватъ едно и сжщо юридическо лице — дружеството, съставено отъ Вълчева и Сеизова.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ненко Вълчевъ, срещу рѣшението на Плѣвенския окр. сждъ отъ 2 юний 1901 год., подъ № 260, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 79 — (231) — 24 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на десети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Главловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша

Digitized by Google

доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 504, по описа за 1901 год., на д-ръ Кръстевъ, отъ гр. София, съ Ст. Ив. Бѣлевъ, отъ сжщия градъ, за 400 лева, произходящи отъ възнаграждение на прѣводъ на една книга.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха

Обстоятелствата на дѣлото сж: Стефанъ Ив. Бѣлевъ, отъ гр. София, съ искова молба отъ 9 септемврий 1899 год., заявилъ искъ срещу д-ръ К. Кръстевъ, отъ сжщия градъ, за 1000 лева, произходящи отъ възнаграждение за прѣводъ на една книга. I Софийски градски мирови сждия, като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си отъ 12 юний 1900 година, постановилъ: „искътъ на Ст. Ив. Бѣлевъ, отъ гр. София, противъ д-ръ К. Кръстевъ, отъ сжщия градъ, за 1000 лева, се отхърлилъ, като недоказанъ. Осжжда Ст. Бѣлевъ да заплати на д-ръ Кръстевъ 50 лева за водене на дѣлото разноски". — По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: „апелаторътъ по дѣлото Ст. Бѣлевъ, както съ исковото си прошение, тъй и съ възивната си жалба е искалъ да бжде осжденъ д-ръ Кръстевъ да му заплати 1000 лева обѣщанъ хонораръ за прѣведената прѣзъ 1895 год. книга „очерки по емпирическата психология" отъ д-ръ Харолдъ Хевдитъ, професоръ въ Копенхагенския университетъ, който прѣводъ послѣдниятъ безъ неговото знание и съгласие подарилъ отъ свое име на студентческото философско дружество и турилъ подъ печатъ на името на послѣдния. — Отъ прѣдставенитѣ доказателства извлѣчение отъ протоколъ въ прѣписъ подъ № 2 и писмо № 106 до Ст. Бѣлевъ, на студентческото философско дружество при Висшето училище при ст. София, показанията на свидѣтелитѣ: Хр. Харизановъ и Хр. Олчевъ, разпитани отъ мировия сждия въ заседанието му по първоначалното дѣло № 2745; на 19 октомврий 1899 год., заключението на вѣщото лице по сжщото дѣло — д-ръ Цоневъ и самопризнанието на д-ръ Кръстева, чрѣзъ повѣреницитѣ му прѣдъ мировия сждия и сждътъ, ако и съ уговорка, че подаряването на прѣвода станало съ съгласието на ищеца, напълно се установява: а) че д-ръ Кръстевъ е изказалъ доброволно съгласие и обѣщалъ на Ст. Бѣлевъ да му изходатайствува единъ хонораръ отъ 700—800 лева, както това се вижда отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели, за да прѣведе отъ нѣмски на български психологията „очерки по емпирическата психология" отъ д-ръ Харолдъ Хевдитъ; б) че тази психология е прѣведена била отъ Ст Бѣлевъ и прѣдадена д-ръ Кръстеву; в) че тоя прѣводъ споредъ заключението на вѣщото лице е извършенъ отъ 31 кола на нѣмски въ 24 коли голѣми осмини на български безъ съкращение на материята и струва да сезаплати за всѣка прѣведена кола по 50 лева, а всичко 1200 лева, и г) че така прѣведената отъ Ст. Бѣлевъ книга изпратена д-ръ Кръстеву и тоя послѣдниятъ безъ знанието и съгласието на Ст. Бѣлевъ я е подарилъ отъ свое име и като своя собственость на студентческото философско дружество и турналъ подъ печатъ, като издание на сжщото безъ да е било заплатено нѣщо Бѣлеву. Отъ до тукъ изброенитѣ доказателства, става явно, че юридическото основание на настоящия процесъ произтича отъ единъ полудоговоръ който д-ръ Кръстевъ е сключилъ доброволно, като е извършилъ едно дѣйствие, отъ което произтича едно задължение, съ което се задължава спрѣмо Ст. Бѣлева по силата на самия законъ — чл. 45 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и слѣдва да отговаря за послѣдствията отъ

Digitized by Google

това свое дѣйствие и задължение, които въ послѣдствие въ дадения случай не сж други освѣнъ заплащането стойностьта която е можалъ да получи Ст. Бѣлевъ за своя трудъ отъ прѣдметната книга. Възраженията на д-ръ Кръстевъ направени било лично, било чрѣзъ своитѣ повѣреници, че той билъ подарилъ тоя прѣводъ на студенческото дружество съ съгласието на Ст. Бѣлева, сж неоснователни и голословни, не само за това, че не сж подкрѣпени съ никакви доказателства, но и за това, че отъ протокола и отъ писмото прѣдставени при дѣлото отъ студенческото дружество отъ 3 май 1899 год., подъ № 106, се вижда и установява, че прѣводътъ е подаренъ отъ д-ръ Кръстева. Противното да се прѣдполага би значило да се изнасилва истината, до като нѣма противни доказателства, тъй като, ако подобно съгласие е имало, студенческото дружество въ своитѣ книжа, щѣло е да отбѣлѣжи това съгласие или по-добрѣ, щѣло е да каже, че прѣводътъ е подаренъ отъ Ст. Бѣлевъ—прѣводача на книгата, а не отъ д-ръ Кръстева. Отъ всичко изложено до тукъ сждътъ дохожда до убѣждение, че искътъ на апелатора Ст. И. Бѣлевъ е основателенъ и доказанъ и като такъвъ слѣдва да бжде уваженъ. Мотивътъ въ рѣшението на мировия сждия, че ищецътъ и неговиятъ повѣреникъ измѣнявали юридическото основание на своя искъ, на основание на който мотивъ е отхвърленъ искътъ на Ст. Бѣлевъ, като недоказанъ, е неоснователенъ, не само за това, че въ мотивитѣ се говори за измѣнение на юридчекото основание, а въ диспозитива се отхвърля искътъ, като недоказанъ, но и за това, че нито по данитѣ на дѣлото, нито отъ пледоариитѣ на ищцовата страна се вижда да е измѣнявано отъ послѣдното юридическо основание на иска, тъй че това твърдение на мировия сждия въ рѣшението е несъобразно съ данитѣ по дѣлото и рѣшението му като неправилно, слѣдва да бжде отмѣнено. Обстоятелството, че сж разпитани свидѣтели Хр. Г. Харизановъ и Хр. Олчевъ, които сж дали показания, че д-ръ Кръстевъ призналь прѣдъ тѣхъ, какво на Ст. Бѣлева трѣбвало да се заплати единъ хонораръ отъ 700—800 лева, за прѣведената психология и че повѣреникътъ на ищеца твърдилъ прѣдъ сжда, че д-ръ Кръстевъ билъ се разпоперилъ съ книгата, като съ своя собственость, не значи още, че има измѣнение въ юридическото основание на иска, тъй като това се отнася всецѣло до фактическата страна на работата по дѣлото. Що се отнася до размѣра на сумата, която слѣдва да бжде присждена на апелатора, сждътъ намира, че една сума отъ 400 лева е достатъчна да удовлетвори труда на тоя прѣводъ на Ст. Бѣлевъ, ако и да струва споредъ експерта много повече тоя трудъ, че книгата, като съ философско съдържание, отъ която по своето съдържание, не ще могатъ на се ползуватъ, освѣнъ едно ограничено число интелигентни хора, не ще може да намѣри едно по-широко разпространение, за да може да се прѣдполага, че ако самъ лично бѣ я пусналъ въ продажба, ищецътъ можеше да получи едно по-голѣмо материално възнаграждение, независимо, че г-нъ Ст. Бѣлевъ заедно съ това получава и друго едно възнаграждение, което е по-цѣнно съ моралната и интелектуалната печалба и авторитета, който той добива съ услугата, която прави на едно току що начинающе въ България студенческо философско дружество при Висшето училище и въобще на студенческата младежь и интелигенция въ България. Останалата часть отъ искътъ

Digitized by Google

слѣдва да се отхвърли, като неоснователенъ, безъ присѫждане на разноски по компенсация", — съ рѣшението си отъ 22 януарий 1901 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на 1 Софийски градски мирови сѫдия отъ 12 юний 1900 год., по дѣло № 2745 1899 год., и вмѣсто него постановява: осѫжда д-ръ К. Кръстевъ, отъ София, да заплати на Стефанъ И. Бѣлевъ, отъ сѫщия градъ, 400 лева заедно съ лихвитѣ по 10% годишно отъ 9 септемврий 1899 год. до изплащанего, а останалата часть отъ иска се отхвърля, като неоснователенъ." — Срещу това рѣшение д-ръ К. Кръстевъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107, 47 и 378 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото рѣшението било основано на единъ частенъ документъ протокола на студенческото дружество — не подписанъ отъ отвѣтника, а въпрѣки това сѫдътъ му е далъ пълно доказателно значение; 2) чл. чл. 71, 74, 75, 77, 301 и 314 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото далъ доказателно значение на писмата на прѣдседателя на студенческото дружество, а съ това допусналъ писмено свидѣтелско показание; 3) чл. чл. 84, 58 и 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ раздѣлъ самопризнанието, направено отъ повѣреницитѣ на д-ръ К. Кръстевъ, въ негова врѣда; 4) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото извратилъ значението на протокола и писмото на философското дружество; 5) чл. чл. 192, 255 и 704 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото разгледалъ искътъ на двѣ различни юридически основания и рѣшението му съдържало противорѣчиви съображения; 6) чл. 109 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото постановилъ рѣшението за прѣдметъ, за който не е имало искъ, и 7) членове 45—49 отъ Задълженията и договоритѣ, защото неправилно приложилъ въ случая правилата за полудоговоритѣ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) оплакването на касатора, че сѫдътъ далъ доказателно значение на прѣдставенитѣ по дѣлото протоколъ и писмо на студенческото философско дружество, е неоснователно, защото, отъ една страна, чл. 376 отъ Гражданското сѫдопроизводство, задължава сѫдътъ по сѫщество да обсѫжда всичкитѣ прѣдставени по дѣлото доказателства, имѣющи значение за разрѣшение на спора, а оцѣнката на тѣзи доказателства е суверенно негово право, неподлежаще на контролъ отъ Върховния касационенъ сѫдъ, а отъ друга страна, прѣдъ ин танциитѣ по сѫщество никакво възражение не е правено по въпроса за доказателната сила и значение на тия доказателства, та направено това заявление за първи пѫть прѣдъ Касационния сѫдъ, не може да си има мѣстото. — Но независимо отъ това кореспонденцията на една отъ странитѣ въ процеса, водена съ трети лица прѣди завеждането на самото дѣло, какъвто е даденият случай, ни най-малко не е равносилно на дадено *прѣдъ сѫда* писмено свидѣтелско показание, както това твърди касаторътъ — въ касационната си жалба. Заради това първитѣ двѣ касаторови оплаквания сѫ неоснователни; 2) дѣйствително, сѫдътъ основава рѣшението си и върху направеното отъ повѣреницитѣ за д-ръ Кръстевъ, самопризнание, като взема въ внимание само първата половина отъ това признание и съ това нарушава чл. чл. 84 и 400 отъ

Digitized by Google

Гражданското сждопроизводство. — Обаче, въ случая това нарушение не е *сжществено*, защото за установлението на сжщото обстоятелство, сждътъ се основава и на други прѣдставени по дѣлото доказателства, които изброява и оцѣнява въ рѣшението си и които доказателства сами по себе си сж достатъчни за установление на обстоятелството което се съдържа въ първата половина на въпросното самопризнание. А щомъ това е така, то отъ раздѣлението на това признание *нѣма врѣда* за лицето, което го е направило. Слѣдователно и оплакването за нарушението на чл. чл. 80 и 400 отъ Гражданското сждопроизводство, не може да се признае за основателно; 3) оплакването, че сждътъ извратилъ писмото и протокола на студентското философско дружество, прѣдставени като доказателство по дѣлото, не се оправдава отъ фактическа страна. Впрочемъ и самъ касаторътъ не посочва на извращение въ *текста* на въпроснитѣ документи, а оплакване само за извращение *текст* и на извѣстенъ документъ е касационенъ поводъ. При това, въпросътъ за значението и съдържанието на документитѣ е въпросъ, който се намира въ зависимость отъ оцѣнката имъ, слѣдователно е въпросъ по сжщество и като такъвъ не подлежи на разглеждане отъ Върховния касационенъ сждъ. Заради това и оплакването за изопачение на въпроснитѣ документи е неоснователно; 4) така сжщо не се оправдава отъ фактическата страна и оплакването за различнитѣ основания на иска, както и това за противорѣчието въ мотивитѣ на сжд. Ищецътъ основава искътъ си върху обстоятелството, че отвѣтникътъ безъ негово съгласие е подарилъ отъ свое име прѣведената отъ него (ищеца) книга на едно трето лице и съ това причинилъ му е извѣстна загуба; а сждътъ е уважилъ искътъ, като е констатиралъ сжществуването на това обстоятелството, което само по себе си е достатъчно да създаде задължение за обезщетение. — Дѣйствително, дадената отъ сжда научна квалификация, относително източникътъ на задължението, на основание на което е заведено настоящето дѣло, не е правилна, тъй като въ случая нѣма полудоговоръ, а има полупристжпление; но тая неправилна квалификация фактическине е измѣнила въ нищо положението на странитѣ въ настоящия процесъ, при опрѣдѣлението отъ сжда на тѣхнитѣ правоотношения, както и по отношение приложението на закона. А щомъ това е така, то и оплакването за неправилната квалификация не може да се признае за основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на д-ръ Кръстевъ, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 22 януарий 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 80 — (233) — 24 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на десети априлъ хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 510*,

Digitized by Google

по описа за 1901 год., на х. Рухи Ешрефовъ, отъ гр. Варна, прѣдсѣдатель на Варненското спестовно акционерно дружество „Стамбулъ", съ К. Д. Червенова, А. Д. Червенова и х. Захария Л. Червенова, отъ гр. Варна, за 500 лева златни, по записъ на заповѣдь. — Въ сѣдебното заседание отъ страните се яви само адвоката Хафусъ Сѣдкж Мехмедовъ, като повѣреникъ на касатора х. Рухи Ешр фовъ, прѣдсѣдатель на Варненското спестовно акционерно дружество „Стамбулъ".

Обстоятелствата по дѣлото сж тия: х. Рухи Ешрефовъ, отъ гр. Варна, въ качеството си прѣдсѣдатель на дружеството „Стамбулъ", съ искова молба, подадена на II Варненски градски мирови сѣдия на 16 декемврий 1899 год., е прѣдявилъ искъ срещу К. Д. Червенова, А. Д. Червенова и х. З. Д. Червенова, отъ гр. Варна, за 500 лева златни, длъжими по единъ записъ на заповѣдь съ дата 2 юлий 1899 година. Мировиятъ сѣдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 19 септемврий 1900 год., подъ № 835, е уважилъ искътъ на ищеца. Това рѣшение е било обтжжено отъ страна на отвѣтницитѣ К. Д. Червенова, А. Д. Червенова и х. З. Д. Червенова прѣдъ Варненския окржженъ сѣдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че искътъ по настоящето дѣло е прѣдявенъ отъ х. Рухи Ешрефовъ, въ качеството му прѣдъ седатель на дружеството „Стамбулъ" въ гр. Варна, срещу отвѣтницитѣ Ч рвенови за 500 лева златни, по записъ; че правото на х Рухи Ешрефовъ да се явява като ищецъ отъ името на дружеството, се основава: а) на единъ протоколъ на дружеството отъ 2 юний 1895 год., отъ който се вижда, че дружеството го е избрало за прѣдсѣдатель, и б) на другъ единъ протоколъ съ дата 30 януарий 1898 год., чрѣзъ който членоветѣ като вематъ рѣшение за разтурване на дружеството, сѣщеврѣменно назначаватъ сѣщия за ликвидаторъ, който да събира вземанкитѣ на дружеството. Обаче, както първиятъ протоколъ, така и вториятъ отъ гледна точка на закона, не могатъ да му дадатъ право да се явява като законенъ прѣдставитель на дружеството, защото съ разтурването на това послѣдното, негова мандатъ, като прѣдсѣдатель, е падналъ и той не може сега да се ползува отъ правото, което е било прѣдвидено въ чл. 25 отъ устава. Сѣщо така по силата на втория протоколъ отъ 30 януарий 1898 год., той не може да се прѣдставлява и като законенъ ликвидаторъ, защото, както се види отъ този протоколъ, дружеството „Стамбулъ" е било разтурено при дѣйствието на новия Търговски законъ и за назначението на ликвидатора, както и за неговото признаване, било отъ сѣда, било пъкъ отъ третитѣ лица, дружеството е било длъжно да се съобрази съ прѣдписанието на чл. 111 отъ Търговския законъ, който изисква да се заяви въ сѣда за назначението на ликвидатора за вписване въ търговския регистъръ и това вписване да се обнародва въ „Държавенъ Вѣстникъ". Понеже дружеството не прѣдставлява доказателства, че е изпълнило тѣзи формалности на закона, то въ отстжствието имъ сѣдътъ счита, че х. Рухи Ешрефовъ е лице съвършено посторонно на дружеството, лице което нѣма право да прѣдставлява дружеството и да се явява вмѣсто него като ищецъ и за това безъ да влиза въ разглеждане на дѣлото по сѣщество, сѣдътъ намира, че по силата на чл. 531 отъ Гражданското сѣдопроизводство, заведенията отъ него искъ трѣбва да бѣде отхвърленъ, като се осѣди да заплати на отвѣтницитѣ сѣдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ

Digitized by Google

двѣтѣ инстанции". Водимъ отъ тия съображения, Варненскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 25 априлъ 1901 год., подъ № 154, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на II Варненски градски мирови сждия отъ 19 септемврий 1900 год., подъ № 835 и отхвърля иска на х. Рухи Ешрефовъ, прѣдявенъ срещу К. Д. Червенова, А. Д. Червенова и х. Захария Д. Червенова, за 500 лева златни, като заведенъ отъ лице, което нѣма право да дири. Осжкда х. Рухи Ешрефовъ да заплати на отвѣтницитѣ поменати по-горѣ 70 лева и 90 стотинки сждебни, гербови и по водене дѣлото въ двѣтѣ инстанции разноски". — Срещу това рѣшение х. Рухи Ешрефовъ, прѣдседатель на Варненското спестовно акционерно дружество „Стамбулъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Варненскиятъ окр. сждъ нарушилъ чл. чл. 10, 384 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 22, 32, 33 и 35 отъ Турския търговски законъ и чл. 211 отъ новия Търговски законъ съ това, че не взелъ въ внимание, че споредъ прѣдставенитѣ отъ него документи и постановленията на Турския търговски законъ, при дѣйствието на който тия документи сж издадени, той е ималъ право да прѣдставлява дружеството „Стамбулъ" и да ликвидира дѣлата му и тая ликвидация не е слѣдвало да се извършва споредъ постановленията на новия Търговски законъ и че неговото право да прѣдставлява това дружество не само не е било отнето, но му е било отново дадено съ рѣшението на общото събрание на дружеството отъ 30 януарий 1898 год., съ което е билъ назначенъ за ликвидаторъ на дружеството, а пъкъ невписването въ търговскитѣ регистри имената на ликвидаторитѣ не лишава послѣднитѣ отъ правото да прѣдставляватъ дружеството и независимо отъ това членоветѣ на управителния съвѣтъ и безъ да бждатъ назначени да ликвидиратъ дѣлата на дружеството иматъ това право по силата на закона.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: оплакванията на касатора, изложени въ касационната му жалба и поддържани устно прѣдъ сжда отъ неговия повѣреникъ, сж неоснователни, тъй като, щомъ дружеството „Стамбулъ, както това Варненскиятъ окржженъ сждъ е констатиралъ отъ данните по дѣлото, е било разтурено при дѣйствието на новия Търговски законъ, то прѣдъ видъ на постановленията на чл. чл. 826, 827 и 828 отъ тоя законъ, които му придаватъ обратна сила по отношение на учрѣденитѣ по-рано акционерни дружества и ликвидацията на това дружество е трѣбало да се извърши споредъ установенитѣ въ сжщия законъ правила, а не споредъ постановленията на Турския търговски законъ. Споредъ смисъльта на постановленията на чл. чл. 109, 112, 113 и 211 отъ новия Търговски законъ, съ разтурянето на едно акционерно дружество, даденият на прѣдседателя на управителния съвѣтъ на това дружество мандатъ (ако такъвъ е билъ даденъ нему съ постановленията на устава или съ другъ нѣкой актъ) да прѣдставлява дружеството прѣдъ сждилищата, пада самъ по себе си и тоя мандатъ прѣминава върху лицата, които сж натоварени да ликвиди-

Digitized by Google

рать дѣлата на дружеството. Споредъ чл. 211 отъ сѫщия законъ, като ликвидатори на едно прѣкратено акционерно дружество, могатъ да дѣйствуватъ или управителниятъ съвѣтъ на послѣднето (а не само прѣдседателя на тоя съвѣтъ, както това касаторътъ поддържа) или други лица, опрѣдѣлени отъ устава или рѣшението на общото събрание на дружеството. Въ настоящия случай като ликвидаторъ на дружеството „Стамбулъ" се явява не управителниятъ съвѣтъ на това дружество, а касаторътъ като назначенъ за такъвъ съ рѣшение на общото събрание на дружеството отъ 30 януарий 1898 година. За да има това назначение сила, трѣбвало е съгласно чл. 211 отъ Търговския законъ, да се изпълнятъ формалноститѣ, прѣдвидени отъ чл. 111 отъ сѫщия законъ, т е. това назначение да бѫде вписано въ търговския регистъръ на надлѣжния окрѫженъ сѫдъ и обнародвано, което не е било направено, както това е констатирано отъ Варненския окрѫженъ сѫдъ въ рѣшението му издадено по това дѣло, а пъкъ невписването въ търговския регистъръ на ликвидаторитѣ има за свое послѣдствие не само наказанието съ глоба, както това касаторътъ поддържа, но и признаването на това назначение за недѣйствително, прѣдъ видъ на това, че въ постановленията на чл. 111 отъ Търговския законъ, изрично е казано, че назначението на ликвидаторитѣ, за да има сила, трѣбва да се заяви на надлѣжния окрѫженъ сѫдъ за вписването му въ търговския регистъръ и обнародването му.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на х. Рухи Ешрефовъ, прѣдседатель на Варненското спестовно акционерно дружество „Стамбулъ", срещу рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ отъ 25 априлъ 1901 год., подъ № 154, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 81 — (234) — 27 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 86, по описа за 1904 год., на Христо Милушевъ, отъ гр. Русе, съ Рашо Стоевъ, отъ с. Керека, Търновско, за 1000 лева, произходящи отъ обезщетение.* — Въ сѫдебното заседание се яви Хр. Милошевъ, съ повѣреника си адвоката Рефетовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 6 юний 1898 година, Рашо Стоевъ, отъ с. Керека, Търновска околия, е прѣдявилъ прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ искъ противъ Христо Милушевъ, живущъ въ гр. Русе, за 2000 лева, обезщетение за причинената поврѣда на окото на сина му Стойчо Рашевъ, отъ сина на този послѣдния Михаилъ Милушевъ. Окрѫжниятъ сѫдъ уважилъ искътъ. По апелативна жалба на Христо Милушевъ, дѣлото разгледалъ и Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 18 декемврий 1899 год., № 222, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ като неоснователенъ искътъ на ищеца. Това рѣшение Рашо Стоевъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ

Digitized by Google

съ касационна жалба, която била уважена отъ Касационния сждъ за нарушение чл. 58 послѣдна алинея отъ Закона за задълженията и договоритѣ, и дѣлото било прѣпратено въ сжщия сждъ за ново разглеждане при другъ съставъ. Тоя послѣдниятъ като разгледалъ дѣлото и като взелъ прѣдъ видъ: „искътъ на ищеца Рашо Стоевъ е заведенъ противъ отвѣтника Христо Милушевъ за 2000 лева, обезщетение за повръдата окото на сина на ищеца отъ малолѣтния синъ на отвѣтника. За доказателство на искътъ си ищецътъ е прѣдставилъ въ първата инстанция една присжда, издадена отъ Търновския окр. сждъ на 4 априлъ 1897 год., № 193, едно удостовѣрение отъ 29 май 1897 год., № 8455, издадено отъ сжщия сждъ и едно свидѣтелство съ дата 21 февруарий 1896 год., № 50, издадено отъ Дрѣновския околийски лѣкарь. Отъ прѣдставенитѣ документи се установява по единъ положителенъ начинъ, че Михаилъ Христовъ Милушевъ, синъ на отвѣтника-апелаторъ, на 15 януарий 1896 год. е ударилъ съ една стъклена мастилница Стойчо Рашевъ, синъ на ищеца — възиваемъ, въ лѣвото око и отъ този ударъ Стойчо Рашевъ е изгубилъ съвършено зрѣнието на това око. Така сжщо е установено, че Търновскиятъ окр. сждъ, като е призналь, че Михаилъ Хр. Милушевъ, при нанисането на удара е дѣйствувалъ съ разумѣние, осждилъ е послѣдния на 4 мѣсеци затворъ съ горѣцитираната присжда, която е влѣзла въ законна сила. Слѣдователно, установено е, че синътъ на апелатора е нанесалъ съвършенна повръда на лѣвото око на Стойчо Рашевъ, синъ на ищеца — възиваемъ — и този послѣдниятъ като баща на малолѣтния Стойчо Рашевъ, има право да дири врѣди и загуби отъ причинителя на повръдата (чл. 3 отъ Закона за настойничеството), на основание чл. 273 отъ Наказателния законъ и чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ По начало всѣки лично е отговоренъ за своитѣ дѣйствия, обаче въ чл. 58 алинея 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се прави изключение, който прави отговоренъ бащата за врѣдитѣ, причинени отъ малолѣтнитѣ имъ дѣца, които живѣятъ съ него. Слѣдователно, ищецътъ — възиваемъ има право да дири отъ бащата на отвѣтника—апелаторъ обещетение за нанесенитѣ врѣди на сина му, отъ синътъ на послѣдния. Обстоятелствата, че синътъ на апелатора Михаилъ Милушевъ е дѣйствувалъ съ разумѣние, когато нанесалъ повръдата на Стойчо Рашевъ, и че се е намѣрвалъ въ училището не освобождаватъ бащата отъ отговорность, защото за първото обстоятелство законътъ не прави разлика да ли синътъ е дѣйствувалъ съ разумѣние или безъ разумение. Достатъчно е той да живѣе при баща си както въ дадения случай. Колкото се отнася до второто обстоятелство, че Михаилъ Милушевъ когато е нанесалъ повръдата на Стойчо Рашевъ е билъ въ училището, то и т ва не освобождава бащата отъ отговорностьта, щомъ синътъ живѣе при баща си. Другъ би билъ въпросътъ, ако той — Михаилъ Милушевъ бѣше даденъ въ нѣкой пансионъ подъ постоянния надзоръ на наставникъ или учитель. Въ такъвъ случай отговорностьта на бащата изда, обаче въ случая такова нѣщо нѣма, напротивъ устан вено е отъ даннитѣ по дѣлото, че повръдата е нанесена на Стойчо Рашевъ отъ М Милушевъ въ училището, когато ученицитѣ сж биле вече разпуснати отъ занятие, а тъкъ тѣзи двама заедно съ други още ученици останали да си учатъ уроцитѣ по география по училищната географическа карта

Digitized by Google

Възражението на отвѣтника, апелаторъ, че той не е ималъ физическа възможность да прѣдотврати злото, понеже синъ му билъ въ училището, не може да се вземе въ внимание, понеже той е билъ длъженъ да даде добро възпитание на сина си за да бѫде коректенъ въ обрѫщението си съ другитѣ хора. Отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ апелативния сѫдъ свидѣтели Стефанъ Нешовъ и Христо Пациковъ се установява, че Христо П. Милушевъ е билъ тихъ и добъръ човѣкъ, полз валъ се съ довѣрието на съгражданитѣ си; че синъ му Михаилъ Милушевъ за сега билъ при него на работата му - търговецъ; гледалъ добрѣ работата на баща си въобще, че билъ порядъченъ момъкъ, обаче какъвъ е билъ сѫщия Михаилъ Милушевъ въ врѣмето когато е нанесалъ поврѣдата на Стойчо Рашевъ, а така сѫщо и какъвъ надзоръ е упражнявалъ баща му върху него тогава, свидѣтелитѣ не знаятъ. Слѣдователно, не се установява отъ показанията на тия свидѣтели, че Христо Милушевъ е вземалъ всѣкога и всички мѣрки спрѣмо синъ му Михаилъ Милушевъ, за да не би съ своитѣ дѣйствия да причини врѣда другиму за да падне отговорността му (на бащата) въ случая. Веднажъ не се установява това, отвѣтникътъ — апелаторъ трѣбва да бѫде осѫденъ да заплати на ищеца обезщетение. Размѣрътъ на обезщетението прѣдъ видъ обяснението на самия потърпѣвши Стойчо Рашевъ, че той работилъ при баща си земледѣлие, трѣбва да бѫде намаленъ до 1000 лева, сума която ще бѫде достатъчна въ случая", — съ рѣшението си № 1 5, отъ 6 октомврий 1903 год., измѣнилъ първостепенното рѣшение и осѫдилъ Христо Милушевъ да заплати на Рашо Стоевъ сумата 1000 лева обезщетение. — Това рѣшение Христо Милушевъ обжалилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 58 алинея 5 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сѫдътъ приелъ, че родителитѣ на дѣцата сѫ отговорни и за тѣзи тѣхни дѣйствия които тѣ извършватъ въ училището, когато общеприетъ редъ е, че надзорътъ надъ ученицитѣ въ училището лежи върху учителя, а не върху родителитѣ на ученицитѣ, но сѫдътъ казва, че случката по настоящето дѣло е станала не въ врѣме на урокъ, а слѣдъ урока, а това е все равно, казва касаторътъ, и 2) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не се спрѣлъ да разрѣши въпроса за размѣра на възнаграждението отъ 1000 лева, а присѫжда такава сума и защото не взелъ въ внимание показанията на свидѣтеля Стефанъ Нешовъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховнияѣ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) прѣдъ сѫда по сѫщество, както и въ касационната си жалба касаторътъ твърди, че общеприето било, щото надзорътъ надъ ученицитѣ въ училището да лежи върху учителя, а не върху родителитѣ на ученицитѣ и слѣдователно за извършенитѣ дѣла и причинени врѣди отъ ученицитѣ трѣбва да се считатъ отговорни учителитѣ а не родителитѣ. Вѣрно е, че учителитѣ иматъ длъжность на надзоръ, но тѣ не могатъ да отговарятъ за такива дѣйствия на ученицитѣ си, когато тѣ се разпуснатъ отъ занятието, а още повече и за дѣйствия, които сѫ извършени отъ ученици, на които родителитѣ не сѫ вземали мѣрки спрѣмо тѣхъ (дѣцата си), за да не би съ своитѣ дѣйствия

Digitized by Google

да причинявать врѣда другиму, както е случая по настоящето дѣло, гдѣто синътъ на касатора е повредилъ окото на сина на ищеца. Сждътъ въ случая обсждилъ е всички обстоятелства по дѣлото и е дошелъ до убѣждение, че въ случая трѣбва да отговаря бащата — касаторътъ, когото е и осждилъ на 1000 лева обезщетение въ полза на ищеца; 2) показанията на свидѣтелитѣ сж взети въ внимание отъ сжда и сж оцѣнени, както това се вижда отъ съображенията на потжженото рѣшение, и 3) касаторътъ се оплаква, че сждътъ не се спрѣлъ върху въпроса за размѣра на възнаграждението. Отъ протокола на Русенския апелативенъ сждъ не се вижда касаторътъ да е привеждалъ нѣкои доводи върху размѣра на възнаграждението, а само е казалъ, че ако се осжди, то поне да се осжди на 500 лева, сждътъ обаче намѣрилъ, че възнаграждението трѣбва да бжде 1000 лева, пон же повреденото лице изгубило окото си.

Прѣдъ видъ на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Христо Милушевъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 6 октомврий 1903 год., № 195, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 82 — (235) — 26 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д Павловъ, членове Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 44, по описа за 1902 год., на Вичо Ивановъ, житель отъ гр. Бургазъ, съ Христодулъ Г. Бали и Христо Андрияди, жители отъ гр. Созополъ, за 1397 лева, по записъ на заповѣдь.* — Въ заседанието отъ страна на Вичо Ивановъ се яви адвоката Т. Тодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Вичо Ивановъ, отъ гр. Бургазъ, съ искова молба отъ 27 януарий 1900 год., заявилъ искъ срещу Христодулъ Г. Бали, отъ гр. Созополъ и Христо Андрияди, отъ сжщия градъ, за 40¼ напалеона или 805 лева златни, лихвата имъ по 12% годишно отъ 6 декемврий 1893 год. — 592 лева зл. и 65 ст. или всичко 1397 лева златни и 65 ст., по записъ на заповѣдь. Бургазкиятъ окр. сждъ, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 19 априлъ 1900 год., № 132, постановилъ: „осжжда отвѣтницитѣ Христодулъ Г. Бали и Христо Андрияди, послѣдниятъ елински поданикъ, жители отъ гр. Бургазъ, да заплатятъ на Вичо Ивановъ, отъ гр. Бургазъ, сумата 1367 лева златни заедно съ лихвата имъ по 10% годишно считано отъ подаването исковото прошение — 26 януарий 1900 год. до послѣдното изплащане, както и да му заплатятъ 95 лева сждебни разноски и адвокатско възнаграждение". Останалата часть отъ искътъ на сума 30 лева златни, се отхвърля, като неоснователенъ". — По апелативна жалба на отвѣгницитѣ, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „Вичо Ивановъ, отъ гр. Бургазъ, е прѣдявилъ искъ срещу Христодулъ Бали и Хр. Андрияди, отъ гр. Созополъ, за 1397 лева

Digitized by Google

златни, по единъ записъ съ дата 6 февруарий 1893 год., джиросанъ върху него отъ първоначалната притежателка на записа — Софица Г. Папа Евстратиу; 2) отъ съдържанието на тоя записъ се вижда, че поменатитѣ отвѣтници Христодулъ Бали и Хр. Андрияди вземали на 6 февруарий 1893 год. въ заемъ отъ Софица Г. Папа Евстратиу $40^1/_4$ наполеона за смѣтка и за дългъ на скумрийския талянъ „Чалавутесъ“ и за врѣме 10 мѣсеци отъ горната дата и че съ изплащането на тия пари, при настжпването на падежа, се задължава касиера на сжщия талянъ „Чалавутесъ“; ще рече, че самата притежателка на записа Софица Г. Папа Евстатиу, като е дала на отвѣтницитѣ въ заемъ паритѣ по записа, се е съгласила, щото тоя записъ да се счита направенъ за смѣтка и за дългъ на скумбрийския талянъ „Чалавутесъ“, а не за личенъ дългъ на отвѣтницитѣ и че тия пари тя не ще има право да ги дири отъ подписавшитѣ записа отвѣтници, а отъ оня касиеръ на сжщия талянъ, който ще бжде на длъжность по врѣмето, когато дойде падежа на записа, съ други думи, длъжникъ на тоя записъ съгласно условията въ него и съглашението на двѣтѣ страни, сж не отвѣтницитѣ, а касиерътъ на таляна „Чалавутесъ“, който е билъ такъвъ въ врѣме падежа на записа и който единствено е отговоренъ по него прѣдъ притежателката на записа или нейния приемникъ — въ случая ищеца Вичо Ивановъ, и 3) отъ горното слѣдва, че искътъ е неправилно прѣдявенъ срещу отвѣтницитѣ Хр. Бали и Хр. Андрияди, че разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели, както и прѣдставеното въ първостепенний сждъ извлѣчение отъ кондикса на „Чалавутесъ“, не могатъ да иматъ никакво значение по това дѣло и че слѣдователно, той — искътъ слѣдва да бжде напълно отхвърленъ, като се осжди ищецътъ на всичкитѣ сждебни и по водене на дѣтото разноски“, — съ рѣшението си отъ 18 септемврий 1901 год., № 292, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Бургазкия окр. сждъ отъ 4 априлъ 1900 год., подъ № 132, а вмѣсто него постановява: отхвърля, като неоснователенъ искътъ на Вичо Ивановъ, отъ гр. Бургазъ, срещу Христодулъ Г. Бали и Хр. Андрияди, отъ гр. Созополъ, за 1397 лева златни, по единъ записъ съ дата 6 февруарий 1893 год., издаденъ на заповѣдьта на Софица Г. Папа Евстратиу; осжжда Вичо Ивановъ да заплати на Хр. Д. Бали и Хр. Андрияди за сждебни и по водене на дѣлого разноски въ двѣтѣ инстанции 185 лева и 10 ст.“. — Срещу това рѣшение Вичо Ивановъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражд. сждопроизводство, защото сждътъ е изпусналъ изъ прѣдъ видъ обстоятелството, че отвѣтницитѣ не сж имали нито качеството, нито правото да изключватъ задължения за едно трето лице. При това сждътъ призналь, че отговорно лице по въпросния записъ е касиера на „таляна“, тогава когато отвѣтницитѣ не сж прѣдставили доказателства, че имагъ право да задължаватъ „таляна“.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣрника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че основанието на сжда да отхвърли искътъ на ищеца е, че отъ съдържанието на задължителния записъ, на който ищецътъ основава

Digitized by Google

искътъ си, се установявало, че *единствено отговоренъ* по този записъ е касиерътъ на таляна „Чалавутесъ“. Обаче, това заключение на сѫда не е съобразно нито съ съдържанието на въпросния записъ, нито пъкъ съ другитѣ данни по дѣлото. Дѣйствително, въ въпросния записъ е казано, че записътъ е сключенъ за смѣтка и за дългъ на поменатия „талянъ“. Обаче, никакви доказателства не сѫ прѣдявени, нито пъкъ сѫдътъ е констатиралъ, че лицата, които сѫ сключили този заемъ сѫ имали право да задължаватъ казания „талянъ. — А обстоятелството, че ищцата, още при сключването на заема, се е съгласила да приеме за длъжникъ по тая своя креанса въпросния „талянъ“, още не е достатъчно да създаде *задължение за таляна „Чалавутесъ“*, както това погрѣшно мисли сѫдътъ, тъй като общо правило е, че никой не може да задължава другиго, освѣнъ ако има пълномощно или ако по закона тойима това право, обстоятелства, сѫществуването на които въ дедения случай сѫдътъ не е констатиралъ. Слѣдователно, явно става че несъобразно съ данннитѣ по дѣлото е разрѣшенъ споръ, заради това оплакването на касатора е основателно и допуснатото въ случая нарушение на чл. чл. 629 и 630 отъ Гражд. сѫдопроизводство, е сѫществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 18 септември 1901 год., № 292, защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражд. сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 83 — (241) — 29 априлъ 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на петнадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д Павловъ, членове Ан М. Ташевъ, Д Икономовъ и К. Кирловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 515, по описа за 1901 год., на Павелъ Калпакчиевъ и Иорданъ Калпакчиевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ българското осигурително дружество »Балканъ« въ гр. София, за 280 лева златни заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на дружеството се яви адвоката Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Н. Юруковъ, отъ гр. Пловдивъ, повѣреникъ на българското осигурително дружество „Балканъ“, съ искова молба отъ 22 юний 1900 год., подадена до I Пловдивски мирови сѫдия, заявилъ искъ противъ братя Иорданъ и Павелъ Калпакчиеви, отъ гр. Пловдивъ, за 280 лева златни. Мировиятъ сѫдия уважилъ иска. По апелативна жалба на отвѣтницитѣ, дѣлото разгледалъ и Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „българското осигурително дружество „Балканъ“, чрѣзъ повѣреника си Г. Юруковъ, адвокатъ въ гр.Плдовдивъ, иска да се осѫдятъ братя Калпакчиеви — Иорданъ и Павелъ, да му заплатятъ 280 лева златни, дължими отъ тѣзи послѣднитѣ по полица, подписана отъ тѣхъ на 5 юлий 1899 год. — премия за едногодишно осигуряв не на тѣхенъ имотъ. Ищцовата страна прѣдставлява оригиналната полица № 1700 и оригиналния записъ. Отвѣтната страна възразява, че се

Digitized by Google

е отказала отъ застраховката на упоменатото дружество и за това прѣдставлява прѣписъ отъ писмото, съ ко то е съобщила на дружеството намѣрението си за въ бждаще. Това писмо има дата 24 юний 1900 год., и отговора на българското осигурително дружество „Балканъ"; на това писмо ищцовата страна, чрѣзъ управителя на българското осигурително дружество „Балканъ" Ото Биеликъ, отказва да положи прѣдложената му отъ отвѣтника клетва въ смисъль, че прѣди падежа на записа не му е било съобщено писмено отъ агента му С. Бояджиевъ, съ когото отвѣтницитѣ сключили договоръ, че тѣ се отказватъ отъ договора имъ съ дружеството по осигуряването на тухларската имъ фабрика, като казва, че таквозъ нѣщо е имало и че за това той може да прѣдстави и писмената кореспонденция. Съгласно чл. 499 отъ Търговския законъ, договорътъ който е сключенъ между странитѣ по настоящето дѣло става нелѣйствителенъ (чл. 498 п. 4), но това още не лишава ищеца отъ правото да дири придобититѣ си права, тъй като не е и той, който е станалъ причина за разваляне на договора, тъй че отвѣтницитѣ — братя Иорданъ и Павелъ Калпакчиеви въ случая трѣбва да заплатятъ падежната премия на запи а, основ на настоящия искъ, а и още повече, че отвѣтницитѣ сж заявили за това си намѣрение на дружеството подиръ падежа на записа", — съ рѣшението си № 304, отъ 22 юний 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. Срещу това рѣшение Павелъ и Иорданъ Калпакчиеви подаватъ касационната жалба, съ която се оплакватъ, че по това дѣло Пловдивскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 499 отъ Търговския законъ, защото приелъ, че осигурениятъ е длъженъ да плаща и тѣзи премии, падежа на които е настжпилъ слѣдъ унищожението на договора, и 2) чл. чл. 107, 411 и 415 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ съображение, че ищецътъ се е отказалъ да положи прѣдложената му рѣшителна клетва, която сждътъ е допусналь.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката П. Пешевъ, повѣреникъ на ищцовата страна и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: 1) както се вижда отъ данните до това дѣло, касаторитѣ братя Калпакчиеви сж отказвали да платятъ на осигурителното дружество „Балканъ" премията отъ 200 лева, която сж дл жили по записъ отъ 2 юний 1896 год., съ срокъ 15 августъ сжщата година, по причина, че тѣ се биле отказали отъ осигуровката, за която е билъ издаденъ записътъ, прѣди настжпването на срока на този записъ, Пловдивскиятъ окржженъ сждъ обаче не е уважилъ домогването на касаторитѣ, а ги е осждилъ да заплатятъ исковата сума за това, защото отъ прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства намѣрилъ, че тѣ сж станали причина за разваляването на договора по застраховането и че заявлението имъ за отказване отъ договора е направено подиръ падежа на записа. При тази оцѣнка на доказателствата по дѣлото отъ сжда по сжщество, оплакването на касаторитѣ, че сждътъ приелъ, че осигурениятъ е длъженъ да плаща и тѣзи премии, падежътъ на които е настжпилъ слѣдъ унищожението на договора, слѣдва да се признае за неоснователно, понеже не се оправдава отъ фактическа страна; 2) отъ протокола на Пловдивския окржженъ сждъ съ дата 23 декември 1900 год.,

Digitized by Google

става явно, че касаторитѣ братя Калпакчиеви, за установяване факта, че сж се отказали отъ застраховката прѣди да настжпи срока на записа, сж прѣдложили на управителя на дружеството „Балканъ“ рѣшителна клетва, която той въ заседанието на 6 февруарий 1901 год. е отказалъ да положи. По силата на чл. 415 отъ Гражданското сждопроизводство, Пловдивскиятъ окржженъ сждъ, мимо другитѣ доказателства по дѣлото, трѣбваше да извади законното послѣдствие отъ отказването да се положи рѣшителната клетва и да признае за установено, че отвѣтницитѣ сж се отказали отъ договора прѣди падежа на записа. Това закононарушение обаче не е толкова сжществено, щото да повлияе за отмѣнение на рѣшението, тъй като факта да ли отвѣтницитѣ сж се отказали прѣди падежа или слѣдъ падежа на записа, нѣма значение за резултата на процеса, понеже съгласно чл. 499 ал. 2 отъ Търговския законъ, когато застрахованиятъ е причинилъ недѣйствителностьта или прѣкратяването на договора за застраховането, той е длъженъ, между друго, да заплати падежната премия, т. е. тази премия, на която срока е почналъ да тече, но падежътъ не е настжпилъ въ момента, когато застрахованиятъ се е отказалъ отъ договора. Проче, ако застрахованиятъ е длъженъ да заплати премията, на която падежътъ не е настжпилъ въ момента на отказването му отъ договора, то нѣма съмнѣние, че той е длъженъ да заплати премията, когато отказването отъ договора е станало слѣдъ падежа ѝ, както е даденият случай. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че и второто оплакване на касаторитѣ, че сждътъ не взелъ въ съображение, че ищецътъ се е отказалъ да положи прѣдложената му рѣшителна клетва, която сждътъ допусналъ, е оплакване неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на братя Иорданъ и Павелъ Калпакчиеви, срещу рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ на 22 юний 1901 год., № 304, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие

№ 84 — (247) — 1 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седемнадесети априлъ хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Иконмовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 529 по описа за 1901 год., на Тодорица Ж. Петрова, отъ гр. Тутраканъ, съ Димо Яневъ и С-ие, за 500 лева, произходящи отъ лихвенъ влогъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Желю Петровъ, отъ гр. Тутраканъ, пълномощникъ на Тодорица Ж. Петрова, отъ сжщия градъ, съ искова молба отъ 24 октомврий 1895 год., заявилъ искъ противъ Димо Яневъ и С-ие, тоже отъ сжщия градъ, за 500 лева златни, произходящи отъ лихвенъ влогъ. — I Тутраканскиятъ мировъ сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 11 февруарий 1897 год. № 106, постановилъ: „искътъ на Желю Петровъ, като пълномощникъ на Тодорица Ж. Петрова, отъ гр. Тутраканъ, противъ Димо Яневъ и С-ие, отъ сжщия градъ, за 500 лева

Digitized by Google

златни, като неоснователенъ и заведенъ още отъ лице, на което не принадлежи това право на искъ, се отхвърля и осжжда ищцовата страна да заплати на отвѣтната 34 лева и 20 ст. разноски и адвокатско пр.во и на хазната 12 лева за призовки по дѣлото". По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Русенския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „ищецътъ Желю Петровъ, отъ гр. Тутраканъ, пълномощникъ на Тодорица Ж. Петрова, отъ сжщия градъ, дири отъ Димо Яневъ и С-ие, отъ сжщия градъ, сумата 500 лева златни и лихвитѣ имъ отъ 1 юний 1892 год.; отвѣтникътъ не признава да длъжи на ищцата Тодорица Ж. Петрова горната сума, обаче, това си възражение той съ нищо не подкрѣпя. Напротивъ, отъ прѣдставената разносмѣтка въ първата инстанция се доказва искътъ на ищцовата страна. слѣдователно, слѣдва да се уважи, като се отмѣни рѣшението на мировия сждия и се осжди отвѣтника (възиваемъ) на исковата сума, лихвитѣ и разноскитѣ", — съ рѣшението си отъ 20 октомврий 1900 год., подъ № 375, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Тутраканския мирови сждия подъ № 106, отъ 11 февруарий 1897 год., а вмѣсто него постановява: осжжда Георги Ивановъ, отъ гр. Тутраканъ, да заплати на Тодорица Петрова, отъ сжщия градъ, сумата 500 лева златни заедно съ лихвитѣ по 12 % годишно отъ 1 юлий 1892 год. до окончателното изплащане и 95 лева и 28 ст. сждебни и по водене на дѣлого разпински въ двѣтѣ инстанции. Осжжда Тодорица Петрова да заплати 50 лева на Димитъръ Дувлисъ и Димо Яневъ за правоводене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции и на хазната 12 лева за толкова издадени и незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение Тодорица Петрова е подала касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. чл. 629, 630 и 641 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не обсждилъ даннитѣ и доводитѣ на страннтѣ и не мотивира защо осжжда Г. Иванова да заплати исковата сума, тогава когато искътъ е заведенъ срещу дружеството Димо Яневъ и С-ие

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша докладя на дѣлото и заключение на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, че настоящиятъ искъ е заявенъ отъ Тодорица Петрова, настойница на дѣцата си, срещу Димо Яневъ и С-ие. Тутраканскиятъ мирови сждия е разгледалъ дѣлото помежду сжщитѣ страни и въ диспозитива на рѣшението си изрично казва, че отхвърля искътъ на Тодорица Петрова, заявенъ срещу Димо Яневъ и С-ие. Това рѣшение на сждията е обтжжено прѣдъ Русенския окр. сждъ, който е разгледалъ дѣлото, тоже по между сжщитѣ страни и въ мотивитѣ на рѣшението си, като обсжжда прѣдставенитѣ отъ ищцата доказателства, признава ги за убѣдителни и казва, че искътъ на ищцата е доказанъ; въ дургъ, осжжда само Г. Ивановъ да заплати исковата сума и то безъ да обяснява и мотивира защо прави това и защо освобождава другитѣ сьдружници отъ отговорность. А въ такъвъ случай рѣшението на сжда се явява немотивирано, защото съвършено липсуватъ съображения, които да оправдаватъ диспозитива на сжщого това рѣшение, което въ такъвъ случай не може да има силата на сждебенъ актъ. — Прочее, явно става, че при постановлението на въпросното рѣшение сждътъ не се е ржководилъ отъ дѣйствующитѣ закони и съ това

Digitized by Google

съществено нарушилъ е чл. чл. 641 и 630 отъ Гражданското съдопроизводство. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окръженъ съдъ отъ 20 октомврий 1900 год., подъ № 375, защото съ нарушени чл. чл. 630 и 641 отъ Гражданското съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия съдъ.

№ 85 — (252) — 4 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети априлъ хилядо и ветстотинъ и четвърта година, въ открито съдебно заседание, въ следующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфаневъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 543, по описа за 1901 год., на Стефанъ Лазаровъ, живущъ въ гр. Чирпанъ, съ Н. Кокидисъ и Ст. Стояновъ, отъ гр. Нова-Загора, за 397 лева и 62 ст., по записъ.* — Странитѣ не присѫтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Стефанъ Г. Лазаровъ, отъ гр. Чирпанъ, съ искова молба отъ 31 октомврий 1900 год., подадена до I Чирпански мирови съдия, заявилъ искъ противъ Никола Кокидисъ и Стойчо Стояновъ, отъ гр. Нова-Загора, за 387 лева и 62 стотинки, по записъ. Мировиятъ съдия уважилъ и ка въ размѣръ само на 332 лева и 62 стотинки съ лихвата имъ по 12% годишно и разноскитѣ. По апелативна жалба на отвѣтницитѣ, дѣлото разгледалъ и Старозагорскиятъ окръженъ съдъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „апелаторитѣ искатъ да бѫде видоизмѣнено рѣшението на съдията, защото той не трѣбвало въ случая да капитализира и лихвитѣ, та да турне на лихвитѣ лихви и и при това отъ исканата сума тѣ му дължали само 150 лева, защото му сѫ броили 387 лева; за доказване на това послѣдното обстоятелство, апелаторитѣ прѣдложиха слѣдующата рѣшителна клетва на възиваемия: „че азъ срещу записа ни съ дата 15 май 1899 год не съмъ получилъ 387 лева, а само 277 лева", к ято се допусна и възиваемиятъ при и я положи, значи това възражение на апелаторитѣ се явява за неоснователно и ще трѣбва да бѫде оставено безъ послѣдствие. Колкото се отнася до първото имъ възражение, то е основателно и ще трѣбва въ туй отношение да бѫде видоизмѣнено, защото споредъ записа тѣ му дължали 540 лева, получилъ отъ тѣхъ, както признава, 277 лева, оставатъ 540—277 = 163 лева, а не 332 лева и 60 стотинки, както съдията е прѣсмѣтналъ. На лихвата на сумата 163 лева отъ падежа на записа до завеждане на дѣлото лихвата не може да се прѣсмѣта, тъй като отъ падежа — 15 августъ 1899 год. до завеждане на дѣлото па и до днесъ не сѫ се изминали двѣ години", — съ рѣшението си № 251, отъ 14 май 1901 год. видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като осѫдилъ отвѣтницитѣ Никола Кокидисъ и Стойчо Стояновъ солидарно да заплатятъ на ищеца Стефанъ Лазаровъ 163 лева, лихвата имъ по 12% годишно отъ 15 ав-

Digitized by Google

густъ 1899 год. до изплащането имъ и 20 лева за сждебни и по водене дѣлото розноски въ двѣтѣ инстанции. Това рѣшение Стефанъ Г. Лазаровъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение чл. чл. 92 и 420 отъ Гражданското сждопроизводство, защото трѣбвало да осжди апелаторитѣ на 263 лева, а не 163 лева и защото не му присжднлъ лихви по датитѣ на получването сумата 277 лева, макаръ тия дати да фигурирать въ исковата му молба, а му присжжда лихви само на 163 лева отъ 15 августъ 1899 год. до изплашането и съ това сж нарушени чл. чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство и 573 отъ Закона за задължениятa и договоритѣ,

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) установено е отъ сжда по сжщество, че по записа се е длъжало лева 540, срещу която сума апелаторитѣ сж твърдили, че сж внесли 387 лева, обаче съ рѣшителната клетва, прѣдложена отъ апелаторитѣ на ищеца, се е установило, че срещу сумата 450 лева сж броени само 277 лева, която сума извадена отъ 540, остава да се длъжи още 63 лева, а не 163, както е смѣтналъ окржжниятъ сждъ. Очевидно е прочее, че сждътъ е направилъ погрѣшка въ смѣтането която ще поправи при повторното разглеждане на дѣлото, и 2) важно е оплакването на касатора, че сждътъ не смѣтналъ и не присжднлъ лихви за получената въ разни врѣмена слѣдъ падежа сума отъ 277 лева, а я е счелъ, като получена въ срока, когато тя е била получавана на части и дълго врѣме слѣдъ срока, както това ясно е било изложено въ исковото прошение до мировия сждия. Прочее, сждътъ като не се е съобразилъ съ искането на касатора изложено въ прошението му, нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 14 май 1901 год., № 251, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 86 — (253) — 4 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ второ гражданско отдѣление, на двадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско цѣло № 547, по описа за 1901 год., на Стефанъ Перелинговъ, житель отъ гр. Варна, съ Тодоръ Евстатиевъ, настойникъ на малолѣтната Д. Панайтова, за 413 лева и 33 ст., произходящи отъ стойность на непрѣдадени наслѣдствени вещи, загуби и раноски.*—Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Тодоръ Евстатиевъ, настойникъ на нещълнолѣтната Деспина Панайотова, отъ гр. Варна, съ искова молба отъ 25 януарий 1899 год., заявилъ искъ срещу Стефанъ Перелинговъ, отъ сжщия градъ, за 413 лева и 33 ст., произходящи отъ стойность на не-

Digitized by Google

прѣдадени наслѣдствени вещи, загуби и разноски. — I Варненски градски мирови сждия, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 22 декемврий 1900 год., подъ № 1669, постановилъ: „Ст. Перелинговъ, отъ гр. Варна, настойникъ на малолѣтната Деспина Панайотова за 413 лева и 33 ст. заедно съ 20 лева сждебни и за водене разноски и на хазната 13 лева и 70 ст. сждебно и канцеларско мито. Ищецътъ тоже като настойникъ да заплати на отвѣтника 25 лева и 60 ст., а другата часть на искътъ се отхвърля". По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Варненския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „отвѣтникътъ е заявилъ въ първата инстанция писменъ насрѣщенъ искъ и за подкрѣплението му е молилъ да бждатъ призовани свидѣтели, каквито биле разпитани въ първата инстанция. Обаче, показанията на тия свидѣтели нѣматъ никакво значение за дѣлото, защото тѣ не могли да установятъ въ коя година отвѣтникътъ е правилъ въпроснитѣ разноски за обработване на лозята. А това обстоятелство има голѣмо значение по дѣлото; 2) искането на апелатора да се назначи вѣщо лице за да опрѣдѣли разноскитѣ които сж послѣдвали по обработването на лозята, остава безъ послѣдствие, защото не е установено, прѣди всичко да ли апелаторътъ е обработвалъ реченитѣ лозя и ако е абработвалъ, кога именно, а това щомъ не е установено не може да се иска опрѣдѣление на разноски чрѣзъ вѣщо лице. Тъй, че апелаторътъ съ нищо не подкрѣпя възраженията си по искътъ, нито доказва основателностьта на заявения насрѣщенъ искъ. Обаче, ищецътъ самъ признава да сж направени 57 лева разноски отъ отвѣтника, отъ които като се оставятъ $^1/_3$ за смѣтка на отвѣтника като сънаслѣдникъ, останалитѣ $^2/_3$ части да му се повърнатъ. Ищецътъ признава така сжщо да е получилъ обратно кръста споменатъ въ описа на непрѣдаденитѣ вещи и въ такъвъ случай цѣната на кръста трѣбва да се спадне отъ исковата сума. Отъ друга страна въ исковата сума 413 лева и 33 ст. влизатъ 66 лева и 40 ст. загуби отъ прѣдаденитѣ прѣдмети и 30 лева и 50 ст. разноски по поправка на наслѣдствената кжща, както и разноски по поканвания на отвѣтника да прѣдаде вещитѣ. Сждътъ не признава за основателно искането както за разноски по поправката, на наслѣдствената кжща и др., защото тия разноски не сж правени за лични цѣли на отвѣтника, а за наслѣдствени имоти, така сжщо не признава исканитѣ загуби 66 лева и 40 ст., които загуби произлизали отъ разницата въ цѣната на прѣдметитѣ по описа и тѣхната цѣна при продажбата, защото тая разница произлиза отъ много или малко произволното оцѣнение на вещитѣ при съставяне на описа, която оцѣнка е далечъ отъ да се съвпада съ дѣйствителната цѣна на прѣдметитѣ, тъй като тая послѣдната става явна само когато прѣдметътъ излѣзе на пазаръ; това първо и второ: тая загуба произлиза и отъ декредацията, която прѣдметитѣ прѣтърпѣватъ сами по себе съ течение на врѣмето; а въ тоя както и въ първия случай, отвѣтникътъ не може да бжде отговоренъ", — съ рѣшението си отъ 29 юний 1901 год., подъ № 229, постановилъ; „измѣнява рѣшението на I Варненски град. мирови сждия отъ 22 декемврий 1900 год., № 1669, така: осжжда Ст. Перелинговъ, чиновникъ въ митницата въ гр. Каварна, да заплати на Тодорь Евстатиевъ, отъ гр. Варна, настойникъ на малолѣтната Деспина Панайотова, отъ сж-

Digitized by Google

щия градъ, 367 лева, 59 лева 30 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а въ хазната да внесе 13 лева и 17 ст. сждебно мито и канцеларски берии. При това осжжда ищеца тоже като настойникъ, да заплати на отвѣтника 38 лева, а остатъкътъ отъ насрѣщния искъ се отхвърля, като недоказанъ". — Срещу това рѣшение Стефанъ Перелиновъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Варненскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 68, 94, 95 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не прѣдложилъ сждебна клетва за подкрѣпление на отвѣтниковитѣ възражения, които били отчасти доказани; 2) чл. чл. 396 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото по въпроса: работилъ ли е отвѣтникътъ лозята, сждътъ игнорираль даннитѣ по дѣлото, а именно свидѣтелскитѣ показания и самопризнанието на ищеца; 3) чл. чл. 10 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото имало противорѣчие въ мотивитѣ на рѣшението по въпроса: работени ли сж лозята; 4) чл. чл. 102 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не назначилъ вѣщи люди, по въпроса за разноскитѣ по обработването на лозята, и 5) чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не прѣдложилъ помирение на странитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) по точната смисъль на членъ 95 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ по сжществото е компетентниятъ да се произнася по въпроса: сжществуватъ ли въ всѣки даденъ случай условията, които законътъ изисква за да бжде дадена сждебната клетва, а доказаностьта или недоказаностьта на тѣзи условия е въпросъ по сжществото на дѣлото и не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ. Заради това, оплакването на касатора, че въ дадения случай сжществували тѣзи условия и сждътъ трѣбвало да прѣдложи сждебна клетва, е неоснователно; 2) оплакването, че сждътъ игнорираль свидѣтелскитѣ показания и самопризнанието на ищеца по въпроса за обработването на лозето, не се оправдава отъ фактическа страна. Отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ обсжжда показанията на разпитанитѣ свидѣтели и на основание признанието на ищеца спада $^{2}/_{3}$ отъ сумата — 57 лева изразходвани по обработването на лозята. Слѣдователно, оплакването и по този поводъ е неоснователно; 3) така сжщо не може да се признае за основателно и оплакването за противорѣчие въ мотивитѣ на рѣшението по въпроса за работенето на лозята, защото по въпроса за годинитѣ прѣзъ които е ставало обработването нѣма никакво противорѣчие, а това е сжществено обстоятелство, което отвѣтникътъ не е могалъ да установи и вслѣдствие на което искътъ му е билъ отхвърленъ *по начало*. А въ такъвъ случай не е имало нужда и отъ назначението на експертиза за опрѣдѣление размѣра на разноскитѣ, необходими за обработването на въпроснитѣ лозя. Заради това и четвъртото касаторово оплакване е неоснователно; 4) въ дѣлото участвуватъ малолѣтни, прѣдставлявани отъ опекунъ, а този послѣдниятъ нѣма право да транжизира (освѣнъ когато е снабденъ съ особено разрѣшение отъ компетентното учрѣждение), та сждътъ не е ималъ възможность въ дадения случай да изпълни прѣдписанието на чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това, оплакването и по този поводъ е неоснователно.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стефанъ Перелинговъ, срещу рѣшението на Варненския окржженъ сждъ отъ 29 юний 1901 год., подъ № 229, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 87 — (254) — 4 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 548, по описа за 1901 год., на Коста П. Армяновъ, отъ гр. Русе, съ Янаки Хр. Кокиновъ, отъ гр. Вратца, за 298 лева и 55 ст. заедно съ лихвитѣ имъ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Янаки Хр. Кокиновъ, яви се адвоката Ал. Людскановъ.

Обстоятелствата на дѣлотото сж тия: Т. Тодоровъ и Г. Губидѣлниковъ, като повѣреници на Янаки Кокиновъ, отъ гр. Вратца, съ искова молба, подадена до I Русенски мирови сждия на 30 септемврий 1892 г., заявили искъ противъ Коста П. Армяновъ, отъ гр. Русе, за 312 лева и 20 ст. отъ остатъкъ отъ смѣтка по покупка на масло. Мировиятъ сждия уважилъ иска въ размѣръ само на 212 лева и 55 ст. и разноскитѣ, а останалата часть отъ иска отхвърлилъ, като недокдзанъ. По апелативни жалби и на двѣтѣ страни, дѣлото разгледалъ и Русенскиятъ окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че както се вижда отъ прѣдставенитѣ къмъ дѣлото книжа, — като писма и други, се установява факта, какво Коста П. Армяновъ е отправялъ поржчка до Янаки Кокиновъ въ Вратца за доставка на масло, обстоятелство, което и самъ Армяновъ признава. Че отъ прѣдставената отъ Кокиновъ смѣтка става явно, какво Армяновъ му остава длъженъ съ 3492 гроша и 30 пари — т. е. 698 лева и 55 ст. и понеже броилъ по заповѣдь на Кокинова на г-да Хаджопуло сумата 200 гроша, т. е. 400 лева, останалъ длъженъ само въ размѣръ на 298 лева и 55 ст., каквато сума ищецътъ е въ правото си да претендира отъ отвѣтника. — Възраженията направени отъ апелатора Коста П. Армяновъ, какво Кокиновъ му изпратилъ много по-малко количество масло отъ това, което Кокиновъ претендира да е изпратилъ и стойностьта на което днесъ претендира да взема, се явява за неоснователно, защото съ нищо не се подкрѣпя и че даденитѣ отъ свидѣтеля Василъ Чепаневъ показания прѣдъ мировия сждия, въ случая не могатъ да иматъ значение, защото сжщиятъ прѣмѣрилъ само нѣколко бжчви съ масло, безъ обаче да е установилъ апелаторътъ да ли всички качки съ масло, които сж изпращани отъ Кокинова, сж биле измѣрвани отъ свидѣтеля. Второто обаче възражение, какво не слѣдвало да се признае правото на Кокинова да получи извѣстенъ процентъ възнаграждение за труда, който билъ употрѣбилъ по доставката на маслото, понеже Кокиновъ не се е занимавалъ съ комисионерство и др., за да има право да получи подобно възнаграждение, а като търговецъ на такова масло нѣма основание за такава претенция, и това възражение на апелатора се явява за неоснователно, защото въ случая Кокиновъ не е оня, който да се е занимавалъ изключително съ продажба на

Digitized by Google

масло, а такова той доставлява само по поржчка, както е направилъ и съ Армянова, като му е извѣстявалъ и цѣната, по която Кокиновъ билъ купилъ маслото и изпратилъ, безъ обаче да може да се вижда отъ тая поржчка, щото Кокиновъ да се е ползувалъ нѣщо, каквото всѣкой търговецъ прѣслѣдвалъ, а просто изпълнилъ поржчката Армянову и по цѣната каквато послѣдниятъ опрѣдѣлялъ; ето защо слѣдва да се признае обстоятелството, какво Кокиновъ е правъ въ претенцията си и слѣдва да се уважи. Отъ заключението на експерта Петъръ Конаревъ, относително възнаграждението което слѣдва да се опрѣдѣли просителю, ищецу, сждътъ дохажда до убѣждение, че 2% отъ стойностьта на доставеното масло по смѣтката на Кокинова ще е достатъчна. Искътъ обаче на ищеца Кокиновъ се явява напълно доказанъ въ размѣръ на 298 лева и 55 ст. и като такъвъ слѣдва да се уважи, а останалата часть отъ искътъ слѣдва да се отхвърли. Понеже искътъ се явява доказанъ, то слѣдва да се присждятъ ищецу лихвитѣ на сумата 293 лева и 55 ст. отъ 30 септемврий 1892 год. до окончателното изплащане по 10% годишно, като се осжди отвѣтникътъ — апелаторъ да заплати Кокинову сжд бнитѣ и за правоводене дѣлото разноски, както и на хазната 17 лева за толкова незаплатени призовки", — съ рѣшението си отъ 12 августъ 1901 год., № 474, видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като осждилъ Коста П. Армяновъ да заплати на Янаки Хр. Кокиновъ 298 лева и 55 стотинки съ лихвата имъ и разноскитѣ, а останалата часть отъ искътъ отхвърлилъ. — Срещу това рѣшение Коста П. Армяновъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ внимание наведенитѣ му дозоди и доказателства състоящи се въ това, че ищецътъ съ нищо не е доказалъ, че му е изпратилъ и прѣдалъ такова количество масло, каквото претендира, и не взелъ въ внимание показанията на свидѣтеля Чапановъ, който е показалъ, че маслото е било ексикъ, и 2) чл. чл. 629, 630 и 28 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 358 отъ Търговския законъ, защото призналъ на ищеца право на комисионна, безъ да е имало за това договоръ, нито ищецътъ е доказалъ подобно свое право, било по занятие, било по договоръ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Ал. Людскановъ, повѣреникъ на ищеца Янаки Кокиновъ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, взе въ съображение: 1) отъ съображенията на потжженото рѣшение става явно, че Русенскиятъ окржженъ сждъ, като е взелъ прѣдъ видъ прѣдставенитѣ отъ страницѣ доказателства, е намѣрилъ че ищецътъ Янаки Кокиновъ е доказалъ своятъ искъ, а отвѣтникътъ Коста Армяновъ не е доказалъ възраженията си, че доставеното му отъ ищеца масло било ексикъ. По силата на чл. чл. 347 и 348 отъ Търговския законъ, касаторътъ като купувачъ на въпросното масло, бѣше длъженъ незабавно слѣдъ приемането му да прѣгледа и ако то не отговаря на условеното количество, веднага да увѣдоми за това продавача и да установи чрѣзъ вѣщи лица недостатъцитѣ на това масло. Той не е прѣдставилъ прѣдъ сжда доказателства, че е изпълнилъ това разпореждане на закона, а е искалъ да установи съ свидѣтеля Василъ

Digitized by Google

Чепановъ, че маслото е дошло по-малко (ексикъ). Сждътъ обаче като оцѣнява показанията на този свидѣтель, намѣрва, че отъ тѣхъ не се установява обстоятелството което отвѣтникътъ е искалъ да докаже. Поради това оплакването на касатора, че сждътъ не взелъ въ внимание наведенитѣ му доводи и доказателства, а сжщо и показанията на свидѣтеля Чепановъ се явява неоснователно, и 2) неоснователно е и второто оплакване на касатора, че сждътъ приложилъ на ищеца право на комисионна безъ да е имало за това договоръ, тъй като сждътъ въ мотивитѣ на рѣшението си констатира, че ищецътъ съ доставката на маслото е извършилъ една комисионна сдѣлка, която по силата на чл. 367 отъ Търговския законъ слѣдва да се възнагради.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Коста П. Армяновъ, срещу рѣшението на Русенския окржженъ сждъ отъ 12 августъ 1901 год., № 474, като неоснователна, да се остави б зъ послѣдствие.

№ 88 — (255) — 4 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество, Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кириловъ *гражданско дѣло № 550, по описа за 1901 год., на Константиновската селска община, Кавакликйска околия, съ Димитъръ Атанасовъ, отъ село Константиново, за 300 лева, обезщетение за врѣди, произлѣзли отъ изсичането на 504 лозови корени.* — Въ сждебното заседание се яви адвоката Ст. Радановъ, като повѣреникъ на Константиновска селска община.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Димитъръ Атанасовъ, отъ село Константиново, Кавакликйска околия, съ искова молба, подадена на Кавакликйския мирови сждия на 10 февруарий 1900 год., е прѣдявилъ искъ противъ Константиновската селска община за 352 лева, обезщетение за врѣди, които му биле причинени съ това, че му биле отсѣчени 504 лозови корени и му биле изскубани три декара царевица и 1000 корена фасулъ, безъ да сж се заловили виновницитѣ, въ какъвто случай била отговорна общината за загубата му. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 12 юний 1900 год., подъ № 524, е осждилъ Константиновската община въ лицето на кмета ѝ, да заплати на ищеца 300 лева, стойностьта на изсиченитѣ лозови корени, които подпадатъ подъ покровителството на Закона за повдигане на овощарството, наедно съ разноскитѣ по дѣлото, а остатъка 52 лева — отъ иска е отхвърлилъ, като неоснователенъ. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на кмета на Константиновската селска община, дѣлото е било разгледано и отъ Сливенския окр. сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставения при дѣлото актъ, съставенъ на 24 май 1899 год., се вижда, какво на 19 срещу 20 сжщи мѣсецъ сж биле опустошени около 3 декара царевица, 1000 корени фасулъ и 504 лозови корени, оцѣнени отъ комисията царевицата 40 лева; фасуля 12 лв. и лозовитѣ корени 300 лв., всичко 352 лева размѣръть на иска, а отъ прѣдставения прѣписъ отъ

Digitized by Google

опрѣдѣлението на сѫда отъ 26 августъ 1899 год., подъ № 1177, се вижда, какво з.веденото по случая слѣдствено дѣло е било спрѣно до откриване нови обстоятелства; възражението на отвѣтната страна, какво актътъ не билъ формаленъ, сѫдътъ не уважава, тъй като не е тя страната, която да счита, че не сѫ спазени интереситѣ ѝ. Законътъ ако е искалъ при съставянето на акта да присѫтствуватъ по двама отъ двѣтѣ страни, то е естествено съ цѣль да се охранятъ интереситѣ и на двѣтѣ страни; въ случая акта е съставенъ отъ прѣдставителя на общината и двама съвѣтници и не може да се допусне, че интереситѣ на общината сѫ биле прѣнебрѣгнати, още повече, че сега е много късно да стане една справедлива втора оцѣнка, която и не се иска отъ страната, която може да се смѣта ощетена.“ — Водимъ отъ тия съображения, Сливенскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 7 декемврий 1901 год., подъ № 566, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение адвоката Хр. Димитрияди, като повѣреникъ на Константиновската селска община, е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му като посочва, че при издаването му Сливенскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ чл. 19 отъ Закона за повдигане овощарството и членове 58 и 107 отъ Гражд. сѫдопроизводство съ това: а) че приелъ за доказанъ искътъ на ищеца, безъ да сѫществуватъ формални доказателства за размѣра му, а се основалъ на прѣдставения по дѣлото актъ съ дата 24 май 1899 год., при всичко, че тоя актъ не е съставенъ отъ една комисия въ съставъ, какъвто законътъ прѣдвижда, нито пъкъ отъ вѣщи лица, назначени споредъ постановленията на Гражд. сѫдопроизводство, и б) че не посочилъ законитѣ, на които основава рѣшението си.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на Константиновската селска община и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на повѣреника на казаната община да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, все прѣдъ видъ: горѣизложенитѣ оплаквания на повѣреника на Константиновската селска община сѫ неоснователни, тъй като: а) обстоятелството, че въ състава на комисията, която е оцѣнила загубитѣ на ищеца, сѫ влизали само кмета и двама членове на общинския съвѣтъ на казаната община и не е имало двама прѣдставители на ищеца, не е могло, както това съвършено правилно е призналлъ Сливенскиятъ окр. сѫдъ, да опорочи доказателственото значение на съставения отъ тая комисия актъ противъ самата община, прѣдъ видъ на това, че законодателтъ като прѣдписва въ чл. 19 отъ Закона за повдигане на овощарството, щото въ състава на подобнитѣ комисии да влизатъ и двама прѣдставители на пострадалото лице, очевидно прави това съ тая цѣль, щото при оцѣнката на поврѣдитѣ да бѫдатъ запазени и интереситѣ на това послѣдното, отъ което слѣдва, че за неизпълнението на тая формалность може да се оплаква само то, пострадалото лице, интереситѣ на което сѫ могли да бѫдатъ уврѣдени отъ това, но не и общината, когато тя е била редовно прѣдставлявана, и б) чл. чл. 107 и 119 отъ Гражд. сѫдопроизводство не задължаватъ окрѫжнитѣ сѫдилища, като апелативна инстанция по мировитѣ дѣла, непрѣменно да посочватъ въ рѣшенията си законитѣ на които сѫ се основали за разрѣшението на едно

Digitized by Google

дѣло, но изискватъ само щото тѣхнитѣ рѣшения да не противорѣчатъ на законитѣ, а пъкъ отъ страна на повѣреницитѣ на Константиновската община не се направиха нѣкои основателни указания на това, че рѣшението на Сливенския окр. сждъ по това дѣло е поставено въ противорѣчие съ законитѣ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Константиновската селска община, срещу рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 7 декемврий 1901 год., подъ № 566, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 89 — (256) — 4 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ. Д. Икономовъ и Кир. Кириловъ при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 544, по описа а 90* год., *на Мария Н. Щукина, жителка отъ гр. Свищовъ, съ Пантелей Т. Пантелеевъ, житель отъ сжщия градъ, за 957 лева, стойность на разни вещи.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 9 януарий 1901 год., подадена до Свищовския градски мирови сждия, Мария Н. Щукина, отъ гр. Свищовъ, е завела искъ противъ Пантелей Т. Пантелеевъ, отъ сжщия градъ, за 957 лева, стойность на разни вещи. Мировиятъ сждия отблъсналъ искътъ на ищцата. По апелативна жалба на Мария Н. Щукина, дѣлото е било разгледано отъ Търновския окржженъ сждъ, Свищовско отдѣление, който за разрѣшението му взелъ прѣдъ видъ: „че апелаторката М. Н. Щукина чрѣзъ повѣреника си П. Пърговъ, иска щото рѣшението на мировия сждия да се отмѣни, вмѣсто което да се постанови друго съ ко то да се признае искътъ ѝ за основателенъ и отвѣтникътъ да бжде осжденъ да ѝ заплати 957 лева, стойностьта на прикята, която тя дала Пантелееву прѣди десетина година, когатб встжпили въ бракъ, че това искане на апелаторката е неоснователно, понѣже отъ прѣдставенитѣ по дѣлого доказателства е видно, че бракътъ ѝ съ Пантелеева е разторженъ и то за туй, защото тя е била призната за виновна въ нарушение съпружеската вѣрность. Щомъ това е констатирано отъ духовнитѣ власти, споредъ изричното прѣдписание на Екзархийския уставъ, провинения съпругъ нѣма право да дири никакви вещи поради което искътъ ѝ се явява неоснователенъ. Даже и да се допусне противното, тя пакъ нѣма право да дири тия вещи (подробно изброени въ исковата ѝ просба); защото тѣ сж употрѣбявани доста дълго врѣме, вслѣдствие на което съ положителность може да се твърди, че сж обезцѣнени. Ето защо сждътъ намира, че рѣшението на мировия сждия слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба на М. Н. Щукина да се остави безъ послѣдствие, като се осжди да заплати на възиваемия по водене на дѣлото въ тази инстанция 48 лв., както и на хазната за сждебни и канцелярски 24 лева", — съ рѣшението си отъ 12 септемврий 1901 год., № 136, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Това рѣшение Мария Н. Щукина обтжжила прѣдъ Вър-

Digitized by Google

ховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва, че сждътъ нарушилъ чл 189 отъ кзархийския уставъ, понеже искътъ билъ заявенъ за чеизъ, какъвто не е запрѣтенъ по казания членъ и защото не назначилъ вѣщи люди за да оцѣнятъ вещитѣ, съ което е нарушенъ членъ 102 отъ Гражданското сждопроизводство.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото, както и отъ съображенията на потжженото рѣшение се вижда, че бракътъ на касаторката М. Н. Щукина съ Пантелеева е разторженъ и то за това, защото тя е била призната за виновна въ нарушение съпружеската вѣрность. Щомъ това е констатирано съ рѣшение отъ духовнитѣ власти, то споредъ чл. 189 отъ Закона за допълнението и измѣнението къмъ Екзархийския уставъ, провиненията съпругъ нѣма право да дири никакви вещи, които сж биле привнесени за общия съпружески животъ, освѣнъ онѣзи, които сж частна собственостъ и върху които съпругътъ има свое право на разпореждане и е съставлявало частна собственость на съпруга. Въ дадения случай, иска се стойностьта на такива прѣдмети, които се донасягъ отъ жената на мжжа за нуждитѣ на общото имъ съжителство и поминъкъ, а такива виновната страна нѣма право да иска по изричното прѣдписание на казания 189 членъ отъ Екзархийския уставъ, на който членъ касаторката посочва за нарушенъ, обаче нарушение на тоя членъ нѣма, а напротивъ въ случай има пълно приложение.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Мария Н. Щукина, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление въ гр. Свищовъ, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 90 — (258) — 4 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 551, по описа за 1901 год., на Василъ Петковъ, отъ с. Чакоба, Сливенска околия, съ Димо Митовъ, Руси Семовъ, Игнатъ Русевъ, Мито Стояновъ и др., отъ сжщото село, за повърщането на 146 лева съ лихвитѣ имъ, съдружески пари.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Димо Митевъ и Руси Семовъ, отъ с. Чакоба, Сливенска околия, за себе си и като повѣреници на Игнатъ Русевъ, Мито Стояновъ, Мито К. Кировъ, Василъ С. Гецовъ, Станю Ивановъ, Руси Кировъ, Михалъ Петровъ и Петко Мариновъ, всички отъ сжщото село, съ искова молба, подадена на 13 май 1898 год. на Сливенския околийски мирови сждия, сж прѣдявили искъ противъ Василъ Петковъ, отъ сжщото село, за 617 лева и 40 ст., произходящи отъ съдружески пари, дадени на отвѣтника на 26 октомврий 1887 год., за да ги дава подъ лихва и събира лихвата имъ по съдружески начинъ. Миро-

Digitized by Google

виятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 18 октомврий 1899 год., подъ № 857, е осѫдилъ отвѣтника Василъ Петковъ да заплати на ищцитѣ Димо Митевъ, Руси Семовъ, Игнатъ Русевъ, Мито Стояновъ Мито К. Кировъ, Василъ С. Геновъ, Станю Ивановъ. Руси Кировъ, Михалъ Петровъ и Петко Мариновъ 146 лева, лихвата имъ по 10% годишно отъ 26 октомврий 1887 год. до изплащането и 54 лева разноски, а останалата часть отъ иска на ищцитѣ е оставилъ безъ послѣдствие, като оттегленъ. Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Василъ Петковъ е подалъ възивна жалба прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че въ днешното сѫдебно заседание апелаторътъ чрѣзъ повѣреника си моли да се видоизмѣни първостепенното рѣшение, колкото се отнася само до лихвитѣ, защото не се падало да плаща такива, обаче това апелаторово възражение е неоснователно, защото отъ исковото прошение на ищцитѣ се вижда, какво тѣзи послѣднитѣ, като съдружници съ отвѣтника по дѣлото Василъ Петковъ сѫ повѣрили на то и послѣдния съдружески пари, които да ги дава подъ лихва и събира лихвата имъ по съдружески начинъ, слѣдователно, отвѣтникътъ трѣбва да плаща и лихвата на даденитѣ нему пари отъ датата на прѣдаването — 26 октомврий 1887 година. — Водимъ отъ тия съображения, Сливенскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 29 май 1900 год., подъ № 265, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Василъ Петковъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като между другото, посочва, че при издаването му Сливенскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ чл. чл. 136 и 573 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че го осѫдилъ да плаща лихви за врѣме, за което тѣ не се дължатъ по закона, освѣнъ ако произлизатъ отъ писменъ документъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на касатора да се признае за основателно и обтъженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтъженото рѣшение се вижда, че Сливенскиятъ окр. сѫдъ е призналъ, че ищцитѣ иматъ право да търсятъ отъ отвѣтника, сега касаторъ, Василъ Петковъ (или Петевъ споредъ както фамилията му е отбѣлѣжана на всѣкѫдѣ въ книжата по производството на дѣлото въ инстанциитѣ по сѫщество) лихви на дадената му отъ тѣхъ сума и прѣди датата на подаването на исковата молба — именно отъ датата на прѣдаването нему тая сума 26 октомврий 1887 година. За да можеше Сливенскиятъ окр. сѫдъ да признае на ищцитѣ правото на такива лихви, трѣбваше, прѣдъ видъ на постановленията на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, споредъ които лихви за закъснѣване да се изплати извѣстна сума пари, която се дължи отъ едно лице на друго, ако плащането на такива не е уговорено съ специално съглашение между странитѣ, или тѣ не текатъ по право, не могатъ да се искатъ, освѣнъ отъ деня на исковата молба, да констатира или, че отвѣтникътъ се е задължилъ да плаща на ищцитѣ лихви, или, че такива сѫ текли въ тѣхна полза по право, или най-насетнѣ, че отвѣтникътъ, споредъ както сѫ претендирали ищцитѣ,

Digitized by Google

е събралъ нѣкаква сума отъ лихви за смѣтка на послѣднитѣ. А като не е направилъ това, съ тая си постжпка Сливенскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражд. сждопроизводство, защото не е съобразилъ рѣшението си съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 29 май 1900 год., подъ № 265, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражд. сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 91 – (259) – 6 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и втори априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ, Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 552, по описа за 1901 год., на Кръсто Величковъ, житель отъ с. Бабица, Трънско, съ Кола Кръстевъ, житель отъ сжщото село, за 710 лева, произходящи отъ неустойка по условие.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Кръсто Величковъ, отъ село Бабица, съ искова молба отъ 17 юний 1899 година, подадена на Брѣзнишкия мирови сждия, заявилъ искъ срещу Кола Кръстевъ, отъ сжщото село, за 710 лева, произходящи отъ неустойка по условие. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на Кола Кръстевъ, дѣлото разгледалъ и Трънскиятъ окржженъ сждъ, който слушалъ свидѣтели и странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „първоначалниятъ ищецъ — възиваемъ по дѣлото, като е прѣдставилъ прѣдъ мировия сждия единъ домашенъ продавателенъ актъ съ дата 28 януарий 1899 год., сключенъ по между странитѣ, отъ когото се вижда, че Кола Кръстевъ е продалъ на ищеца изброенитѣ въ него имоти за 510 лева, съ задължение да му издаде за тѣхъ крѣпостни актове и да се не повръща отъ продажбата, ако ли не устои на задължението, то се задължава да му повърне броената сума 510 лева въ двоенъ размѣръ и 200 лева обезщетение и понеже продавачътъ не устоялъ на задължението си, то съгласно казаното продавателно е молилъ послѣдния да бжде осжденъ да му заплати обезщетението 200 лева и 510 лева размѣра на стойностьта на покупенитѣ имоти, тъй като стойностьта имъ си получилъ вече обратно Съ това продавателно ищецътъ би доказалъ искътъ си, ако отвѣтната страна не възразяваше, че въ продавателното е казано какво той продавачътъ си получилъ стойностьта на продадения имотъ когато въ сжщность не биле му прѣдадени паритѣ и за това двѣтѣ страни уговорили, щото записътъ да държи едно трето лице, именно Стоянъ Митровъ, който да го прѣдаде купувачу, ако послѣдниятъ внесе цѣната на имотитѣ 500 лева златни, за да бждатъ прѣдадени на продавача и понеже първоначалниятъ ищецъ — възиваемъ по дѣлото, не направилъ това, въ послѣдствие не му прѣдалъ възивника имотитѣ. Отъ показанията на разпитанитѣ свидѣлели въ тази инстанция Сима Милудановъ, Тодоръ Гешовъ

Digitized by Google

и Илия Андреевъ, които казватъ: първиятъ, че спорящитѣ се страни, слѣдъ като сж направили продажбата и записа по тоя случай, уговорили прѣдаването на послѣдния да стане, само когато купувачътъ внесе сумата 500 л. на Ст. Митровъ, у когото записътъ е оставенъ и понеже биле внесени само 1100 гроша отъ 2500 — Кола Кръстевъ не прѣдалъ имотитѣ; послѣднитѣ двама свидѣтели подкрѣпватъ отчасти показанията на първия — тъй като тѣ казватъ — вториятъ, че при продажбата не е броено пари за имотитѣ и продавачътъ е искалъ заплащането стойностьта на имотитѣ за да ги прѣдаде купувачу. Тъй щото отъ тѣзи показания, възраженията на отвѣтната страна — възивника, напълно се подкрѣпватъ, па това обстоятелство е било установено и прѣдъ първата инстанция, отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ нея свидѣтели Гого Митревъ, Мина Христовъ, Панайотъ Златковъ, Петъръ Ивановъ и Д. Манчовъ, които казватъ, че като присжтствующи на продажбата, знаятъ, че спорящитѣ се страни уговорили записа да оставятъ въ Стоянъ Митровъ, а той да го прѣдаде на купувача, когато послѣдниятъ внесе сумата 1400 гроша, понеже тогава внелъ само 110 гроша. Очевидно е прочее, че макаръ да сж изложили странитѣ договора за продажбата въ записа, не може да се счита, че отъ момента на написване продавателното на странитѣ сж се породили правата които имъ дава то, тъй като въ случая не е имало още сключенъ договоръ за окончателна продажба, а е имало само проектъ за такава, защото продажбата е двустраненъ договоръ, съ когото една страна се задължава да даде една вещь, а другата да заплати цѣната ѝ, а съгласно чл. 282 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, когато се касае за движими имоти, развалянето на продажбата става по право въ интереса на продавача, ако купувачътъ не е внелъ цѣната на продадения имотъ, така е съ прѣдметния случай, понеже отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели се установи, че при сключването на продажбата, купувачътъ не е броилъ цѣната на имота и не му е прѣдадено продавателното, а самиятъ фактъ, че продавателното се е намирало отпослѣ въ ржцѣтѣ на купувача, не ампликира въ себе си мисъльта, че той е далъ купувачу остатъка отъ цѣната на имота 1400 гроша до 2500 гроша, а това сжществено обстоятелство той трѣбваше да установи, за да може да се счете продажбата окончателно сключена и като така да се ползува отъ даденитѣ му права въ продавателния записъ. Ето защо щомъ като купувачътъ е пръвъ, който е нарушилъ договора, съ непрѣдаване цѣната на имота, нѣмалъ е основания да иска обезщетение за нестанатата въ послѣдствие продажба. Слѣдователно, искътъ му се явява за неоснователенъ и трѣбва да бжде отхвърленъ, като такъвъ, а обжалваното рѣшение издадено въ противоположна смъсъль слѣдва да се отмѣни, като съгласно чл. 110 отъ Гражданското сждопроизводство, изгубившата страна процеса, въ случая, възиваемиятъ по искането на апелатора се осжди да му повърне направенитѣ отъ него разноски и правоводене на дѣлото за въ двѣтѣ инстанции". — Съ рѣшението си № 32, отъ 7 мартъ 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, като неоснователенъ. Това рѣшение Кръсто Величковъ обтжжилъ прѣдъ Върховниятъ касационенъ сждъ, съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. чл. 218 и 114 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сждътъ призналъ, че нѣма

Digitized by Google

свършенъ договоръ между него — касатора и продавача, а имало само проектъ за продажба, че нарушитель на договора билъ той (казва сжда) — касатора, а не продавача и слѣдователно нѣмалъ билъ право (касаторъгъ) да иска сумата 710 лева (неустойката) и защ то не взелъ сждътъ въ внимание показанията на всичкитѣ разпитани свидѣтели и всичкитѣ приведени по дѣлото обстоятелства и доказателства; 2) чл. чл. 107, 77 и 58 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ признава за доказано, че била броена продавачу сумата 1100 гроша и подъ какво условие, а въ сжщото рѣшение сждътъ казва, че сумата не била броена и това не било доказано, когато отъ показанията на свидѣтелитѣ Атанасъ Витановъ и Стефанъ Пейчевъ, се напълно установява, че остатъкътъ отъ продажната цѣна два дена слѣдъ продажбата е била броена сумата 1400 гроша — остатъкътъ и то на третото лице Стоянъ Митревъ, а сждътъ не взелъ въ внимание тѣзи показания, и 3) чл. 63 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ уважилъ отвода противъ свидѣтеля Ст. Митревъ по сродство съ него — касатора.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ; 1) отъ цѣлото производство на дѣлото, както и отъ съображенията на потжженото рѣшение се вижда, че между странитѣ е имало договоръ за продажба на недвижими имоти, но *подъ условие* имотитѣ да се прѣдадатъ, ако купувачътъ внесе цѣлата имъ стойность у третото лице — Стоянъ Митревъ, въ ржцѣтѣ на когото се намирало и продавателното. Установило се е прочее прѣдъ сжда по сжщество, че касаторътъ не внесалъ цѣлата стойность, а само часть (1100 гроша), вслѣдствие на което продавачътъ се отказалъ да прѣдаде имотитѣ, понеже купувачътъ билъ нарушилъ договора, слѣдователно, той — купувачътъ не билъ длъженъ и да плаща уговорената въ продавателното неустойка. Касаторътъ прѣдъ инстанциитѣ по сжщество е твърдилъ, че останалата часть отъ паритѣ била внесена слѣдъ два дни отъ първата вноска и това обстоятелство искалъ да установи съ двама свидѣтели, а именно Атанасъ Витановъ и Стефанъ Пейчевъ, за показанията на които сждътъ нищо не говори въ потжженото рѣшение. Отъ рѣшението се вижда, че сждътъ за да дойде до убѣждението, че второто заплащане не е станало, основалъ се е. на показанията на разпитанитѣ свидѣтели Сима Милудановъ, Геошевъ и Илия Андреевъ. Сждътъ дѣйствително не цитира показанията на другитѣ двама свидѣтели Атанасъ Витановъ и Стефанъ Пейчевъ, но провѣрени тѣхнитѣ показания, никакъ не се подкрѣпя твърдението на касатора, че паритѣ 1400 гроша сж биле доизплатени, така щото, ако и да се признае, че неприв ждането въ рѣшението показанията на тѣзи свидѣтели е нарушение, то това нарушение не може да се признае за сжществено и заради това първото и второто оплаквания на касатора за нарушение чл. чл. 218 и 114 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, както и чл. чл. 107, 77 и 58 отъ Гражданското сждопроизводство, сж неоснователни, и 2) неоснователно е оплакването на касатора и за нарушение чл. 63 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като сждътъ съ протоколно опрѣдѣление е призналь, че има сродство и облага Стоянъ Митревъ съ касатора, освѣнъ това тоя въпросъ е по сжществото на дѣлото.

Digitized by Google

На основание изложеното, Върховният касационен сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Кръсто Величковъ, срещу рѣшението на Трънския окржженъ сждъ отъ 7 мартъ 1901 година, № 32, като не сноватслна, да се остави безъ послѣдствие.

№ *92 — (260) — 6 май 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховният касационен сждъ, второ гражданско отдѣление, на трети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: І. Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Ив. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ, *гражданско дѣло* № 575, *по описа за 1903 год., на Матея Яневъ, житель отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 20.000 лева, врѣди и загуби, произходяши отъ неправилно отстранение отъ участие на публиченъ търгъ.* — Въ заседанието отъ страна на Матея Яневъ, се яви адвоката Н. Никовъ, а отъ страна на хазната — държавния адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Матей Яневъ, отъ гр. София, съ искова молба отъ 22 августъ 1900 год., е заявилъ искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на Софийския окр. управитслъ, за 20.000 лв., врѣди и загуби, произходящи отъ неправилно отстранение отъ участие на публиченъ търгъ. — Софийскиятъ окр. сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 19 май 1901 год., постановилъ: „искътъ на Матея Яневъ, отъ гр. София, прѣдявенъ срещу държавното съкровище за 20.000 лв. обезврѣждение, като неоснователенъ, се отхвърля. Матея Яневъ да заплати въ хазната за сждебни и по водене на дѣлото разноски 1079 лева". По апелативна жалба на ищеца това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който като взелъ въ съображение: 1) ищецътъ като моли да се осжди държавното съкровище да му заплати 20.000 лева обезщетение, прѣдставляющи 10.000 лева изгубенъ капиталъ и 10.000 лева изгубена печалба, основава се на това, ча Софийскиятъ окр управитслъ незаконно го билъ лишилъ за срокъ отъ три години да взема участие въ държавнитѣ и обществени търгове, съ което дѣйствие му нанесалъ горнитѣ загуби; 2) отвѣтникътъ моли да се признае искътъ за н основателенъ, понеже ищецътъ билъ лишенъ отъ правото да участвува въ търговетѣ по постановлени на Министерския съвѣтъ, чийто дѣйствия били суверенни и неподлежащи на контролъ отъ друга власть, и 3) тия отвѣтникови възражения сждътъ намира за правилни, понеже сж основани на чл. 7 отъ Закона за публичнитѣ търгове. Казаниятъ законъ прѣдоставя право на управлението за чиято смѣтка се произвежда търга, да изключава отъ участието въ него на такива прѣдприемачи, които въ поведението си, или съ неизпълнение на по-раннитѣ си задължения по други търгове, сж изгубили довѣрието на централната власть. Така, че ако окржжният управитслъ е внесалъ съ прѣдставлението до Министерството на търговията за отнемане правото на ищеца да участвува въ публичнитѣ търгове и Министерскиятъ съвѣтъ го е лишилъ вслѣдствие на това отъ такова право, то и единиятъ и другиятъ сж дѣйствували въ кржга на прѣдставенитѣ имъ отъ Закона суверенни права. Впрочемъ за отговорностьта на окржжния управитслъ въ

Digitized by Google

случай нѣма и мѣсто, понеже въ удобрението на прѣдставлението му отъ Министерския съвѣтъ — власть по горна — постжпката му каквато и да била, тя се пок ива. Домогването на ищеца, състояще се въ това, че съ рѣшението на окржжния сждъ, съ което билъ отхвърленъ искътъ на окржжния управитель, основанъ на прѣдполаганото нарушение на контракта отъ 24 августъ 1894 год., като се доказвала всичката несправедливость на издаденото постановление на Министерския съвѣтъ, искътъ слѣдвало да бжде уваженъ, е неоснователно, тъй като чл. 7 отъ Закона за публичнитѣ търгове, както това се вижда отъ редакцията му, е искалъ да запази за административната власть н ограничено право въ избора на прѣдприемачитѣ по държавнитѣ доставки. А отъ това слѣдва, че даже едно произволно отстранение на единъ прѣдприемачъ отъ търговетѣ не може да роди правото на искъ за обезврѣждение отъ загубени печалби. За загубения пъкъ капиталъ и дума не може да бжде, тъй като въ това дѣйствие на единъ прѣдприемачъ държавната власть съ разпорежданията си, като настоящето, неучаствува нито прямо, нито косвено. Страната въ процеса която печели, има право на разноски — сждебни и по водене на дѣлото, тукъ слѣдва да се прѣсмѣтнатъ и незаплатенитѣ отъ ищеца сждебни, гербови мита", — съ рѣшението си отъ 5 априлъ 1903 год., № 69, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 19 май 1901 год., а подадената противъ него апелативна жалба отъ Матея Яневъ, отъ София, остава безъ послѣдствие, като осжжда този послѣдния да заплати въ хазната 1068 лева и 40 ст., отъ които 400 лева златни, за сждебни и по водене на дѣлото разноски". — Срещу това рѣшение Матея Яневъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 7 отъ Закона за публичнитѣ търгове, защото сждътъ далъ неправилно тълкуване на този членъ отъ Закона, и 2) чл чл. 56, 57, 58 и 132 отъ Задълженията и договоритѣ и чл. 630 отъ Гражд. сждопроизводство, защото касаторътъималъ право на искъ, който искъ се основавалъ и върху прѣдписанията по горѣпоменатитѣ членове отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: чл. 7 отъ Закона за публичнитѣ търгове гласи: „управлението което произвежда търга, има право да изключва ония прѣдприемачи или доставчици, които, по лошото си поведение или по неизпълнение на задълженията си въ нѣкое по прежно прѣдприятие сж изгубили довѣрието на правителствто". Отъ съдържанието на този членъ явно става, че законодателтъ е далъ *право* на управлението, което произвежда търга, да изключва ония прѣдприемачи или доставчици, които *по лотото си поведение* или по *неизпълнението задълженията си* въ по-прѣдишно прѣдприятие, сж изгубили довѣрието на правителството. А констатиране сжществуването на причинитѣ, по които става изключването, е суверено право на управлението, както това се вижда отъ послѣдната алинея на чл. 7, въ която се говори за изгубване *довѣрието на правителството*. Слѣдователно, правителството е, което има послѣдно думата по този въпросъ. Прочее, щомъ като правителството констатира, че въ даденъ случай сжществуватъ условията, които прѣдвижда чл. 7 отъ Закона за публичнитѣ търгове и на това основание лиши прѣдприемача

Digitized by Google

отъ правото да взима участие въ публични търгове, то това му рѣшение не може да даде основание на искъ за врѣди и загуби, защото съ това си дѣйствие правителството упражнява едно свое право, прѣдставено нему отъ закона. А такъвъ е именно даденията случай, заради това и двѣтѣ касаторови оплаквания се явяватъ за неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховнияъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Матея Яневъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 25 априлъ 1903 год., № 69, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

---

93 — (261) — 6 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и втори априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 593, по описа за 1903 год., на Кина Д. Бончева, отъ гр. Разградъ, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойний Димитъръ Бончевъ, съ държавната съкровище, за 573 лева и 62 стотинки.* Въ сждебното заседание отъ страна на държавното съкровище яви се държавния адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Кина Димитрова Бончева, отъ гр. Разградъ, като настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Димитъръ Бончевъ, съ искова молба отъ 29 мартъ 1903 год., подадена до Разградския мирови сждия, заявила искъ противъ Българското правителство, въ лицето на Русенския окр управитель, за 573 лева и 62 ст., произходящи отъ одържани суми за пенсия прѣзъ разни години, въ качеството на държавенъ чиновникъ на покойния ѝ мжжъ Димитъръ Бончевъ. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелативна жалба на ищцовата страна, дѣлото разгледалъ и Русенския окр. сждъ, Разградско отдѣление, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищцата за доказване на иска си, е прѣдставила прѣдъ мировия сждия едно писмо отъ Финансовото министерство подъ № 37, отъ което се вижда, че пенсионното управление ѝ е отказало да ѝ повърне сумитѣ, понеже мжжъ ѝ не билъ умрѣлъ като чиновникъ; прѣдставила е единъ послуженъ списъкъ, че мжжътъ ѝ билъ чиновникъ; прѣдъ окржжния сждъ е прѣдставила едно удостовѣрение подъ № 7428, издадено отъ Разградското околийско управление и друго отъ Разградското финансово управление подъ № 8535, отъ които се вижда, че прѣзъ врѣме на служенето му се одържали за пенсия 560 лева и 42 стотинки. Обаче сждътъ не може да се съгласи съ ищцата да ѝ повърне одържанитѣ одържи отъ заплатата на мжжа ѝ, тъй като отъ писмото на Министерството на финанситѣ се вижда, че покойниятъ е служилъ до 1 октомврий 1900 год., а се е поминалъ на 8 априлъ 1902 год., а споредъ чл. 11, забѣлѣжка първа и втора отъ Закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ, одържкитѣ могатъ да се повръщатъ на наслѣдницитѣ само на умрѣлия бѣденъ чиновникъ, а въ даденія случай не се вижда, щото покойниятъ да се е поминалъ, когато е билъ още чиновникъ, както изисква чл. 11, забѣлѣжка първа и втора отъ цитирания законъ, да е билъ чиновникъ, а не уволненъ

Digitized by Google

вече, както е било съ покойнии Димитъръ Бончевъ, нито пъкъ ищцата прѣдставлява доказателства, че мжжъ ѝ е билъ още чиновникъ, а това се иска непрѣменно отъ забѣлѣжка втора на чл. 11 отъ Закона за пенсиитѣ, щото умрѣлиятъ да е билъ още чиновникъ, а не уволненъ, за да могатъ наслѣдницитѣ да получатъ обратно одържкитѣ", — съ рѣшението си отъ 27 септемврий 1903 год., № 83, потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Кина Д. Бончева, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Бончевъ, подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение чл. 11, забѣлѣжка 1-ва отъ Закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ, защото приелъ, че правото за повръщане на одръжкитѣ се поражда само при условието когато лицето въ момента на умирането е било на държавна служба.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на държавния адвокатъ Г. Благоевъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба за неоснователна, взе въ съображение: отъ потжженото рѣшение на Русенския окр. сждъ става явно, че сждътъ е отхвърлилъ искътъ на Кина Д. Бончева за това, че мжжътъ ѝ е билъ на държавна служба до 1 октомрий 1900 год., а се е поминалъ на 8 априлъ 1902 год., а споредъ чл. 11 забѣлѣжка 1-ва и 2-ра отъ Закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство, одръжкитѣ могатъ да се повръщатъ на наслѣдницитѣ само на умрѣлия бѣденъ чиновникъ. Това съображение на Русенския окр. сждъ въ случая се явява правилно, понеже е съгласно съ духътъ и смисъла на цитирания членъ отъ Закона за пенсиитѣ. Забѣлѣжка 1-ва на чл. 11 гласи, че внесенитѣ одръжки се възвръщатъ само на наслѣдницитѣ на лица бѣдни умрѣли, а не придобили право на пенсия, а забѣлѣжка 2-ра казва, че одържкитѣ на омжженитѣ учителки сжщо и на умрѣлитѣ чиновници, за които се говори въ първата забѣлѣжка, могатъ да се възвръщатъ само слѣдъ 5 години отъ влизането въ сила на закона. Очевидно е, че втората забѣлѣжка е едно допълнение на първата и тя обяснява намѣрението на законодателя за да се повръщатъ само одържкитѣ принадлежащи на бѣдни чиновници, умрѣли до като сж били на служба. Прѣдъ видъ на това, оплакването на касаторката за нарушението на чл. 11 забѣлѣжка 1-ва отъ Закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ, се явява неоснователно.

Заради това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Кина Димитрова Бончева, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Д. Бончевъ, срещу рѣшението на Русенския окр. сждъ, отдѣление Разградско, отъ 27 септемврий 1903 год., № 83, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 94 — (264) — 8 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ второ гражданско отдѣление, на дв десетъ и четвърти априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Г. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташавъ *гражданско дѣло № 60, по описа на 1903 год. на Бохоръ П. Алкалай, житель отъ гр. София, съ държавното съкровище,*

Digitized by Google

за 300 лева, заедно съ лихвата имъ. — Въ заседанието се яви Бохоръ П. Алкалай съ адвоката си Г. Згуревъ, а отъ страна на държавата се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Софийскиятъ окржженъ управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба отъ 10 декемврий 1901 година, заявилъ искъ срещу Бохоръ П. Алкалай, отъ гр. София, за 300 лева заедно съ лихвата имъ, стойность на 9 купи сѣно. III Софийски градски мирови сждия, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 25 априлъ 1902 год., подъ № 973, постановилъ: „осжжда Бохоръ П. Алкалай, отъ гр. София, да заплати на държавното съкровище 300 лева съ лихоата имъ по 10% годишно отъ 10 декемврий 1901 год. до окончателното изплащане и 15 лева за разноски по водене на дѣлото.“—По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ прѣдставения въ първата инстанция прѣписъ отъ търговителенъ описъ се установява, че на произведения на 15 ноемврий 1899 година публиченъ търгъ отвѣтникътъ е приелъ да купи отъ държавното съкровище 9 купи сѣно за 300 лева. Тоя търгъ е билъ утвърденъ и съ писмо отъ 18 декемврий 1899 год., прѣдставено въ сжщата инстанция, това се съобщава на отвѣтника. — Послѣдниятъ признава тия обстоятелства. Еднажъ това така, излиза, че въ случая има свь шенъ договоръ за продажба, споредъ който договоръ отвѣтникътъ е билъ длъженъ да плати на хазната сумата 300 лева. Неговото възражение, че не билъ длъженъ да изпълни това задължение, защото продаденото сѣно не му било прѣдадено, не може да се вземе подъ внимание. Отъ сжщото горѣ цитирано писмо се установява, че отвѣтникътъ е билъ поканенъ да дойде да си получи продаденото сѣно. Прѣдставительтъ на хазната при това твърди, че сѣното е било всѣкога на разположението на отвѣтника, но той не се явилъ да си го получи, а при такова положение, не може да се приеме, че държавното съкровище не е измѣнило задължението си за прѣдаването на продадената вещь и слѣдователно отвѣтникътъ да е освободенъ отъ изпълнение задължението си да плати цѣната на вещьта. Впослѣдствие сѣното отъ дългото стоене се било развалило, но това не важи нищо, защото res perit domino, а собственикъ съ продажбата е станалъ отвѣтникътъ. Другото възражение на отвѣтника, че понеже той на търга далъ залогъ 100 лева и тоя залогъ слѣдъ туй конфискуванъ, както това се установява отъ приложеното сжщо въ първостепенното дѣло писмо отъ 20 септемврий 1900 год. и слѣдователно не можало сега да се иска стойностьта на сѣното, е възражение, което сжщо не може да бжде взето подъ внимание. Нито законътъ за публичнитѣ търгов, нито нѣкой другъ законъ, казватъ, че когато частното лице не изпълни задължението си по сключения публиченъ търгъ договоръ, държавното съкровище нѣма право да иска по принудителенъ начинъ, ако това е възможно, тия задължения да бждатъ измѣнени, а може да конфискува само залога на частното лице. Въ случая държавното съкровище е счело, право или криво — другъ въпросъ, че то има право да конфускува и залога на отвѣтника, но отъ това още не слѣдва, че то се е отказало и отъ другото си право да иска стойностьта на сѣното. — Послѣдното възражение на отвѣтника, че трѣбвало поне въ краенъ случай

Digitized by Google

сумата на конфискувания залогъ да бѫде приспадната отъ стойностьта на сѣното, защото конфискацията не била правилна, сѫщо не може да се вземе подъ внимание, защото залозитѣ при публичнитѣ търгове не се даватъ като авансъ срещу цѣната на продаваемитѣ имоти, а за обезпечение загубитѣ, които биха послѣдвали държавното съкровище отъ неизпълнението договора, така щото, ако отвѣтникътъ искаше да бѫде обсѫждано по сѫщество, искането му за приспадане на сумата 100 лева отъ стойностьта на сѣното, трѣбваше да прѣдяви за тая цѣль насрѣщенъ искъ. Прочее, понеже липсватъ причини, по които отвѣтникътъ да не е длъженъ да изпълни з дължението си за изплащане сумата 300 лева излиза, че съ обжалването рѣшение той е правилно осѫденъ", — съ рѣшението си отъ 18 декемврий 1902 година, подъ № 549, постановилъ: „потвърдява рѣшението № 973/902 год. на III Софийски гр дски мирови сѫдия. Бохоръ П. Алкалай, отъ София, да плати на държавното съкровище адвокатско възнаграждение за втората инстанция 15 лева". — Срещу това рѣшение Бохорь П. Алкалай подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окѫженъ сѫдь нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналь сѫдътъ, че договорътъ е свършенъ, безъ да е било прѣдадено сѣното и заплатена стойностьта, а при това не посочилъ на кой членъ отъ закона основава това свое заключение, и 2) чл. чл. 47 и 56 отъ Закона за публичнитѣ търгове, членове 122 и 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото за отказване отъ купена на публиченъ търгъ вещь, правото на държавата е да конфискува залога и да произведе новъ търгъ, а не и да настоява на първоначалния договоръ. При това, сумата дадена въ залогъ, е трѣбвало да се спадне отъ стойностьта на сѣното.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ дѣлото, както и отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ по сѫщество е констатиралъ сѫществуването на съгласие за покупко-продажбата на въпросното сѣно и за неговата цѣна, а така сѫщо, че отвѣтникътъ е каненъ и е ималъ възможность да си получи сѣното. А тѣзи сѫ елементитѣ необходимо нужни за валидностьта на въпросния договоръ, който при сѫществуването на горѣизложенитѣ обстоятелства се счита за свършенъ даже и тогава, когато прѣдавателно на вѣщьта не е още извършено, нито заплатена цѣната (чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Дѣйствително, сѫдътъ изрично не посочва въ рѣшението си на поменатия членъ 218, но отъ заключението, което той вади отъ констатиранитѣ факти явно е, че се основавъ на този членъ отъ закона, който въ случ я правилно е приложенъ отъ сѫда. Заради това първото касаторово оплакване е неоснователно, и 2) разпорежданията на Закона за публичнитѣ търгове (чл. чл. 47 и 56), които позволяватъ на държавното съкровище да произвежда новъ търгъ за смѣтка на неизправния свой контрагентъ е едно право дадено нему отъ закона, за улеснение при извѣстни случай и като *право, а не задължение,* упражнението му за всѣки конкретенъ случай, зависи отъ усмотрѣнието на лицето (въ дадения случай на дър-

Digitized by Google

жавното съкровище), въ полза на което е дадено. Че това е така, се вижда отъ редакцията на чл. 56. Освенъ това да се признае противното, би значило да се приеме, че законодателятъ е искалъ да стѣсни правата на държавното съкровище и да го постави въ по-неблагоприятно положение, отъ колкото сж частнитѣ лица, нѣщо, което е противно на духътъ на цѣлия този Законъ за публичнитѣ търгове, цѣльта на който е да улесни и охрани интереситѣ на държавното съкровище, колкото е възможно повече. — Прочее, трѣбва да се приеме, че на общо основание и държавното съкровище, както и частнитѣ лица, има право да иска да се застави неговиятъ контрагентъ да изпълни задълженията си, всѣкога, когато това е възможно. А такъвъ е именно даденият случай, тъй като въпросътъ се касае тука за заплащане въ брой стойность на купената вещь (сѣното). Обстоятелството че залогътъ на ищеца е билъ конфискуванъ, ни най малко не измѣнява правоотношенията на странитѣ по настоящето дѣло, тъй като този залогъ е даденъ за обезпечение на евентуални врѣди и загуби отъ неизпълнение на взетитѣ по договора задължения, та ако нѣма такива, повръщането му може да се иска било въ форма на насрѣщенъ искъ, било съ самостоятленъ, но при положението, въ което се намира настоящето дѣло, сумата отъ залога не може да се компенсира съ сумата по иска, тъй като компенсацията е допустима само за *ликидни и изискуеми* вземания, а сжществуването на тѣзи обстоятелства трѣбва да бжде признато за доказано. Заради това и второво касаторото оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сжд **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Бохоръ П. Алкалай, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сжд отъ 18 декември 1902 год., № 549, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 95 — (267) — 8 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сжд, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и четвърти априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокурорът д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д Икономовъ *гражданско дѣло № 28, по описа за 1904 год., на Софийския окржженъ управитель, съ Георги Мустаковъ, отъ гр. София, за 130 лева заедно съ лихвитѣ имъ.* — Въ заседанието се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги Мустаковъ, Софийски житель, старши подначалникъ при Министерството на правосждието, на 22 априлъ 1903 год., съ искова молба до III Софийски мирови сждия, е прѣдявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Софийския окржженъ управитель, за 138 лева и 66 стотинки. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ на ищеца въ размѣръ на 130 лева. По апелативна жалба на Софийския окр. управитель, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който за разрѣшението му взелъ прѣдъ видъ: 1) „че ищецътъ дири отъ държавата сумата 180 лева, която му била одържана неправилно отъ заплатата, която получавалъ въ качеството си на изпълнающъ врѣмено длъж-

Digitized by Google

ността началникъ при Министерството на правосъдието, за въ полза на пенсионния фондъ; 2) отъ приложената къмъ дѣлото заповѣдь № 361, отъ 1 августъ 1902 год, се вижда, че на Г. Мустаковъ, като старши подначалникъ при Министрството на правосъдието, е било възложено врѣменно да изпълнява длъжността на началникъ отдѣление при сѫщото министрство, съ разрѣшение да получава прѣдвидената въ бюджета за тая длъжность заплата. Съ удостовѣрение № 10354, отъ 30 септемврий 1903 год., се доказва твърдението на ищеца, че му е одържана сумата 130 лева, разликата между заплатитѣ отъ казанитѣ по-горѣ длъжности, че споредъ чл. 11 т. *г* отъ Закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ по граж. вѣдомство, за въ полза на пенсионния фондъ се одържа разликата въ заплатата за единъ мѣсецъ, само повишенитѣ въ длъжность чиновници, а не и на ония чиновници натоварени съ врѣменно изпълнение на нѣкоя длъжность. Щомъ, прочее, е установено отъ книжата, приложени къмъ дѣлото, че Г. Мустаковъ е билъ натоваренъ врѣменно да изпълнява длъжността на началникъ, то неправилно му е одържана разликата въ заплатата за първия мѣсецъ отъ 130 лв. и слѣдва да му се повърнатъ отъ държавното съкровище. — Колкото се отнася до искането да се осѫди държавното съкровище да заплати и лихвитѣ на сумата отъ датата на одържането ѝ е неоснователно, тъй като такива, съгласно чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, сѫ дължими отъ датата на исковото прошение", — съ рѣшението си отъ 10 октомврий 1903 год; № 389, е потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Софийскиятъ окр. управитель е подалъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 11 буква *г* отъ Закона за пенсиитѣ на гражданскитѣ чиновници, защото призналъ, че не съставлява повишение възлагането на единъ чиновникъ да изпълнява врѣменно една по-голѣма длъжность, като получава платата на послѣдната длъжность.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на прѣдставителя на държавата и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: въпросътъ, който прѣдлежи да се разрѣши по това дѣло е този: слѣдва ли да се задържи въ полза на пенсионния фондъ разликата въ заплатата на единъ чиновникъ, който, като занимава една по-малка длъжность въ едно учрѣждени, бѫде натоваренъ да изпълнява врѣменно една по-голѣма служба въ сѫщото учрѣждение, както е случая по това дѣло съ ищеца Г. Мустаковъ, който е старши подначалникъ въ Министерството на правосъдието, а е билъ натоваренъ врѣменно да изпълнява длъжността началникъ отдѣление въ сѫщото министерство. Софийскиятъ окр. сѫдъ е разрѣшилъ въпроса въ отрицателна смисъль и това разрѣшение споредъ мнѣнието на Върховния касационенъ сѫдъ е правилно, тъй-като съгласно чл. 11 п. *г*. отъ Закона за пенсиитѣ на гражд. чиновници, одържа се разликата въ заплатата за единъ мѣсецъ *на повишенитѣ чиновници въ длъжность*, а врѣменното изпълнение на една по-горна длъжность, не съставлява повишение въ длъжность, понеже чиновникътъ слѣдва да се числи въ по-долната длъжность. Поради това, оплакването на касатора за нарушението на чл. 11 букна *г* отъ Закона за пенсиитѣ на гражд. чиновници, се явява неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационата жалба на Софийския окр. управитель, срещу

Digitized by Google

рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 10 октомврий 1903 год., № 389, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 96 — (269) — 10 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седеми априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 70, по описа за 1904 год., на Драганъ В. Коджейковъ, житель отъ гр. Калоферъ, съ Лала Хр. Вълнарова, като наслѣдница на сина си Минко Хр. Вълнаровъ, жители отъ сжщия градъ, за 1000 лева, по запись.* – Въ сждебното заседание отъ страна на Драганъ В. Коджейковъ се яви адвокатътъ Ал. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Драганъ В. Коджейковъ, отъ гр. Калоферъ, завелъ искъ прѣдъ Стрѣмския мирови сждия, противъ Лала Хр. Вълнарова, наслѣдница на сина си Минко Хр. Вълнаровъ, за 1000 лв. (860 лв. капиталъ и 140 лева лихва), дължими по записъ. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ на ищеца. Послѣдниятъ апелиралъ прѣдъ Пловдивския окр. сждъ, който отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ на ищеца. — Срещу това рѣшение Лала Хр. Вълнарова е подала касационна жалба, която Върховниятъ касационенъ сждъ разгледалъ и съ рѣшението си отъ 24 декемврий 1902 год., подъ № 576, като призналъ за нарушенъ отъ Пловдивския окр. сждъ чл. 107 отъ Гражд. сждопроизводство, прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждание отъ другъ съставъ, въ сжщия сждъ. Този послѣдниятъ разгледалъ повторно дѣлото и за разрѣшението му, като взелъ въ съображение: 1) „Драганъ В. Коджейковъ, отъ гр. Калоферъ, съ искова молба отъ 21 юлий 1895 год. до Карловския мирови сждия, моли този послѣдния, да осжди Лала Хр. Вълнарова да му заплати 1000 лева длъжими отъ синъ ѝ, комуто тя станала наслѣдница слѣдъ смъртьта му. Мировиятъ сждия разгледалъ образуваното по този поводъ гражданско дѣло и съ рѣшение № 190, отъ 21 юний 1896 г., отхвърлилъ искътъ на ищеца, като неоснователенъ. Драганъ Коджейковъ подалъ възивна жалба противъ това рѣшение и за доказателство на искътъ си прилага къмъ дѣлото единъ записъ съ дата 1 май 1892 год., отъ който се вижда, че дѣйствително Минко Хр. Вълнаровъ дължалъ на Драганъ Коджейковъ 860 лева; 2) Драганъ В. Коджейковъ иска да бжде осждена Лала Хр. Вълнарова да му заплати тази сума заедно съ лихвитѣ, на това основание, че Лала Хр. Вълнарова била наслѣдница на покойния ѝ синъ Минко Хр. Вълнаровъ; 3) отвѣтницата Лала Хр. Вълнарова оспорва това искане на ищеца, като казва, че тя не е била наслѣдница на покойния си синъ и за подкрѣпление на това прѣдставя едно удостовѣрение отъ Пловдивския окр. сждъ подъ № 9199, отъ 6 май 1903 год., отъ което се вижда, че дѣйствително Лала Хр. Вълнарова се била отказала безусловно отъ наслѣдството на покойния ѝ синъ Минко Хр. Вълнаровъ, и 4) понеже ищецътъ не прѣдставя доказателства за оборването на това послѣдно обстоятелство, слѣдва да се отхвърли искъть му, като неоснователенъ и недоказанъ", — съ рѣшението си отъ 10 септемврий 1902 год., подъ 419,

Digitized by Google

постановилъ: „потвърдява напълно рѣшението № 190, отъ 21 юний 1896 год., на допълнителния Карловски мир. сждия, а подадената срещу него възивна жалба се остава безъ послѣдствие, като неоснователна. Осжжда Драганъ В. Коджейковъ да заплати на Лала Хр. Вълнарова, отъ гр. Калоферъ, 101 лева разноски за правоводене на дѣлото въ тази инстанция". — Срещу това рѣшение Драганъ В Коджейковъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 260 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не прѣдложилъ помирение на странитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: чл. 39 отъ Гражданското сждопроизводство гласи: „слѣдъ устнитѣ обяснения на странитѣ, мировиятъ сждия прѣдлага имъ да прѣкратятъ дѣлото съ помирение, като имъ показва дѣйствителнитѣ, по негово мнѣние, способи. Мировиятъ сждия е обязанъ да вземе мѣрки за склоняване на странитѣ на помирение и въ врѣме на разглеждане на дѣлото и само въ случай на несполука пристжпва да постанови рѣшение". Отъ съдържанието на този членъ явно става, че законътъ вмѣнява въ обязаность на мировия сждия да угозаря странитѣ да прѣкратятъ дѣлото си съ помирение, като имъ показва и способи по които може да стане помирението. На това обстоятелство законътъ гледа като на една отъ главнитѣ обязаности на мировия сждия, та въ послѣдната алинея на въпросния чл. 39 прѣдписва на сждията да пристжпя до разрѣшение на дѣлото *само въ случай*, че не се постигне сключването на спогодбата. А щомъ законодателтъ така гледа на този въпросъ и по най-категорически начинъ се е изказалъ въ цитирания по-горѣ чл. 39, то неизпълнение прѣдписанието на този членъ отъ мировия сждия съставлява грубо закононарушение, което непоправено и отъ втората по дѣлото инстанция, която тоже по силата на чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство е длъжна да скланя странитѣ на помирение, опорочава издаденото рѣшение и влѣче подирѣ си отмѣнението му. А тъкмо тъкъвъ е даденият случай, тъй като по настоящето дѣло нито мировиятъ сждия е изпълнилъ прѣдписанието на чл. 39 отъ Гражданското сждопроизводство, нито пъкъ окржжниятъ сждъ онова на чл. 139 отъ сжщото сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно и допуснатото отъ окржжния сждъ нарушение на чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство е сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окр. сждъ отъ 10 септемврий 1902 г., № 419, защото е нарушенъ чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 97 — (270) — 10 май 1904 год. Въ името на Негов Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 154, по описа за 1903 год., на Никола Пешуновъ, отъ село Липенъ, живущъ въ София. съ осигурителното дружество „Балканъ". за 3300 лева златни, обезщетение отъ пожаръ.* — Въ заседанието се яви Никола Пешуновъ, съ повѣреника си адвоката Ив. Славовъ, а отъ страна на дружеството Балканъ" яви адвоката Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Никола Пешуновъ, живущъ въ гр. София, съ искова молба отъ 26 августъ 1900 год., подадена до Софийския окр. сждъ, е заявилъ искъ противъ осигурителното дружество „Балканъ" въ София, за 3300 лева златни, произходящи отъ обезщетение на пожаръ. Окржжниятъ сждъ уважилъ иска въ размѣръ само на 1500 лева съ лихвата имъ по 10% годишно и сждебнитѣ разноски. По апелативна жалба на дружеството „Балканъ", дѣлото разгледалъ Софийскиятъ апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „настоящето дѣло е заведено за обезщетение причиненитѣ отъ пожаръ щети. По своето естество договорътъ, чрѣзъ който нѣкой се задължава срещу условено възнаграждение да заплати на извѣстно лице загубитѣ, които вслѣдствие на пожаръ би постигнали имота му, е договоръ, по който застрахователтъ поема задължението да плати дѣйствителната причинена загуба, а не нищо повече отъ нея. Инакъ договорътъ би приелъ характеръ на хазартна игра, въ която осигурителтъ би билъ почти всѣкогаизложенъ да плаща. Наистина, че въ този договоръ се опрѣдѣля сума като стойность на осигурявания имотъ, обаче въ обикновено тази сума се опрѣдѣля само за мѣрка на премиитѣ за плащане а не за стойность на щетитѣ. Нѣма съмнѣние, че странитѣ въ договора могатъ да разпоредятъ и друго-яче изплащането на щетитѣ, а именно, тѣ могатъ да оцѣнятъ и прѣдварително всѣка една часть отъ осигурения имотъ и по този начинъ да иматъ прѣдварително опрѣдѣлена сума отъ щетитѣ, когато тѣ биха станали, но такова нѣщо трѣбва изрично да се уговори. Въ дадения случай отъ прѣдставеното при дѣлото прѣдложение за осигуряване отъ 3 февруарий 1896 год., се вижда, че странитѣ не сж направили освѣнъ сж опрѣдѣлили общата стойность на осигуренитѣ имоти и двата по на 3000 лева, отъ което слѣдва, че и причинената щета ще бжде не друга освѣнъ дѣйствителната стойность на изгоренитѣ части отъ осигурения имотъ. Че цѣнитѣ ще бждатъ опрѣдѣляни отпослѣ, се вижда изрично въ поменатото прѣдложение чл. 7 § I и послѣдующитѣ. Ето защо и въ настоящето дѣло за да бжде уваженъ искътъ, трѣбва да бжде доказано освѣнъ събитието на пожара, още и дѣйствителната причинена щета отъ този пожаръ. Ищецътъ Никола Пешуновъ не е прѣдставилъ доказателства за дѣйствителнитѣ причиниени щети отъ пожара, а това той бѣше длъженъ да направи. Обаче дружеството „Балканъ" е прѣдставило протоколъ № 29, за констатиране на щетитѣ и прѣсмѣтане на тия щети и споредъ тѣзи книжа се вижда, че слѣдъ като се приспадне за овехтяване, за останалитѣ материяли, за останалитѣ части, приспадания уговорени и въ самото прѣдложение глава VII, остава чиста загуба за плащане 1460 лева сребро.

Digitized by Google

Наистина, че тази прѣцѣнка е направена отъ една отъ странитѣ само и именно отъ отвѣтната и за това тази оцѣнка, споредъ както не се приема отъ ищеца, само по себе си била недостатъчно доказателства по дѣлото но както се каза по-горѣ, ищецътъ не е прѣдставилъ никакво друго доказателство за размѣра на щетитѣ, за това той не може да се плаче отъ прѣдставлението на какво-годѣ отъ страна на отвѣтника. Но независимо отъ това по дѣлото стана и сждебна експертиза и експертътъ въ сждебното заседание на сжда даде заключение, че по постановеното въ прѣдложението описание на изгорѣлия имотъ и по констатиранитѣ слѣдъ пожара изгорѣли части на сжщия имотъ, могло да бждатъ напълно покрити щетитѣ отъ пожара съ постановената отъ отвѣтника сума 1460 лв., а горнитѣ книжа въ свръзка съ това заключение правятъ вече пълно доказателство, какво причинената щета отъ пожара не може да бжде освѣнъ цифрата 1460 лева, до която само може да бжде и настоящия искъ приетъ за основателенъ и доказанъ; 2) отъ прѣдставената при дѣлото разписка, стр. 8 отъ окржжното производство, писмото на Фердинандската земледѣлческа каса № 2010 и прѣдставенитѣ при апелативната жалба удостовѣрение на сжщата каса № 1569 и протоколъ № 29, въ свързка и съ обясненията на ищеца Никола Пешуновъ се установява, какво изгорѣлиятъ имотъ е билъ ипотекиранъ прѣдъ Земледѣлческата каса за дългъ на двамата стопани на сжщия имотъ братя Никола и Първанъ Пешунови и че дължимото отъ дружеството „Балканъ“ обезщетение отъ пожара 1460 лева сребро, прѣвърнати въ злато на сумата 1300 лева били изплатени отъ дружеството на Земледѣлческата каса, именно срещу дълга на братя Първанъ и Никола Пешунови, гарантиранъ съ ипотека върху изгорѣлия имотъ. Отъ тѣзи факти отвѣтникътъ по дѣлото твърди, че дължимото отъ него обезщетение той го е платилъ вече на имѣющия право да го получи и вслѣдствие на това не се счита вече длъженъ да плаща нѣщо на ищеца. Това твърдение е основателно, защото по силата на чл. 3 отъ Закона за ипотекитѣ, ипотеката слѣдва недвижимия имотъ, въ каквито ржцѣ и да мине той и това въ тази смисъль, че ако този недвижимъ имотъ като е осигуренъ, изгори, то ипотеката се простира върху обезщетението, което застрахователното дружество има да плати, отъ което слѣдва, че плащането на дължимитѣ отъ отвѣтника по дѣлото щети, като е било направено на ипотекарния кредиторъ на братя Никола и Първанъ Пешунови, е плащане правилно, което е освободило дружеството „Балканъ“ отъ дълга му къмъ послѣднитѣ, а като така, то искътъ по настоящето дѣло е неоснователенъ и подлежи на отхвърляне, въ каквато смисъль и слѣдва да се измѣни рѣшението на окржжния сждъ, и 3) ищецътъ Н. Пешуновъ като губи дѣлото, длъженъ е да заплати разноскитѣ по дѣлото, а именно да заплати на дружеството „Балканъ“ 266 лева и да внесе въ хазната незаплатенитѣ отъ него разноски 99 лева, отъ които 66 златни“, — съ рѣшението си № 193, отъ 30 декември 1902 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Никола Пешуиовъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото, като му призналъ за обезщетение по-

Digitized by Google

малка сума отъ тази, за която сж били осигурени имотитѣ и за която сж плащани премиитѣ, не взелъ прѣдъ видъ намѣрението на странитѣ при сключването на договора; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не основалъ рѣшението си на всичкитѣ прѣдставени по дѣлото доказателства и доводи; 3) чл. . . Гражданското сждопроизводство, защото го осждилъ да плаща на противната страна сждебни и по водене на дѣлото разноски върху исковата сума, когато искътъ му прѣдъ апелативния сждъ е билъ за 1500 лева, и 4) чл. 630, въ свръзка съ чл. 451 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно възлага намъ да доказваме стойностьта на зданието и защото се основава на експертиза, която не е имала прѣдъ очи зданието.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение; 1) отъ мотивитѣ на потжженото рѣшение става явно, че сждътъ като е ималъ прѣдъ видъ прѣдложението на ищеца по сключването догора за застраховката, е дошелъ до убѣждение, че намѣрението на контрагентитѣ въ договора е било да се заплати като обезщетение за изгорѣлия имотъ, непоказаната цѣна на имота въ договора, а дѣйствителната негова стойность въ момента на изгоряването. Тази оцѣнка на фактитѣ по дѣлото е право на сжда по сжщество и съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, тя не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ. Заради това първото оплакване на касатора за нарушението на чл. 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се явява неоснователно; 2) второто оплакване за нарушението на чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство тъй сжщо е неоснователно, понеже касаторътъ не указва кои доказателства и доводи сждътъ не е взелъ въ внимание, за да има възможность Върховниятъ касационенъ сждъ да провѣри основателностьта на оплакването; 3) неоснователно е и третото оплакване на касатора, че сждътъ го осждилъ на сждебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски върху исковата сума, защото отъ фактическа страна не се оправдава; 4) съгласно чл. 492 отъ Търговския законъ, ако въ договора за застраховане не е опрѣдѣлена стойностьта на прѣдметитѣ, застрахованиятъ е обязанъ да удостовѣри онази цѣна, която прѣдметитѣ сж имали въ врѣме на загиването или поврѣждането, ако обаче стойностьта на прѣдметитѣ е била опрѣдѣлена въ застрахователния договоръ, то за обезщетението важи тази стойность, освѣнъ ако застрахователътъ може да удостовѣри, че прѣдметитѣ сж имали по-малка стойность въ врѣме на загиването или поврѣждането имъ. Отъ цитираното съдържание на чл. 492 излиза, че въ случая товара на доказването лежи върху дружеството „Балканъ“ за дѣйствителната стойность на изгорѣлото здание, понеже стойностьта му е опрѣдѣлена въ договора и сждътъ неправилно казва въ съображенията си, че ищецътъ Никола Пешуновъ не е прѣдставилъ доказателства за дѣйствително причиненитѣ щети отъ пожара. Това сжждение на Софийския апел. сждъ макаръ и огрѣшно, нѣма значение по дѣлото, понеже той се е основалъ на прѣдставеното доказателство отъ дружеството „Балканъ“ за размѣра на щеститѣ, подкрѣпено съ мнѣнието на вѣщо лице. Обстоятелството, че въ-

Digitized by Google

щото лице не е видѣло самия изгорѣль прѣдметъ, който е оцѣнявало, не важи, тъй като отъ протокола на Софийския апел. сждъ съ дата 18 декемврий 1902 год., се вижда, че вѣщото лице е основало своето заключение за стойностьта на изгорѣлия имотъ върху описанието на самия имотъ, помѣстено въ прѣдложението за осигуровка, подписано отъ ищеца. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че и послѣдното оплакване на касатора за нарушението на чл. 630, въ свързка съ чл. 451 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Никола Пешуновъ, срещу рѣшението на Софийския апел. сждъ отъ 30 декемврий 1902 год., № 193, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 98 — (272) — 13 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и девети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ следующия съставъ: I. Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 576, по описа за 1903 год., на Георги Димитровъ, житель отъ гр. София, съ Софийската окржжна постоянна комисия, за 200 лева.* — Въ заседаннето се яви Георги Димитровъ, съ повѣреника си Хр. Ковачевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги Димитровъ, отъ гр. София, съ искова молба отъ 18 януарий 1903 год. до III Софийски мирови сждия, като излага, че съ постановление № 88, отъ 1902 год. на Софийската постоянна комисия, билъ назначенъ въ комисията за допълнителенъ счетоводитель съ мѣсечна заплата по 150 лева и че билъ заемалъ тая служба отъ 8 януарий 1902 год. до 1 юний сѫщата година, но му било заплатено отъ постоянната комисия само до 20 априлъ 1902 год., а отъ тая дата до 1 юний сѫщата година не му изплатили, което възнаграждение възлиза на 200 лева, които Софийската постоянна комисия отказва да му изплати по добъръ начинъ, молилъ е да се призове на сждъ Софийската постоянна комисия, въ лицето на прѣдседателя ѝ, Софийскиятъ окржженъ управитель, и се осѫди да му заплати исковата сума отъ 200 лева заедно съ лихвитѣ ѝ и разноскитѣ по дѣлото. Мировиятъ сждия уважилъ напълно искътъ на ищеца. Недоволна отъ това рѣшение, Софийската окржжна постоянна комисия чрѣзъ прѣдседателя ѝ Софийскиятъ окржженъ управитель е подала апелативна жалба въ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „първоначалнияѣ ищецъ Георги Димитровъ, а сега възивникъ, е молилъ да се осѫди отвѣтника — Софийската окржжна постоянна комисия, въ лицето на прѣдседателя ѝ Софийскиятъ окржженъ управитель, а сега апелаторъ, да му заплати 200 лева за възнаграждение, които му се длъжали за слугуване въ комисията, като допълнителенъ счетоводитель отъ 20 априлъ до 1 юний 1902 год., прѣсмѣтната върху 150 лева мѣсечна заплата. Обстоятелството, че ищецътъ е билъ допълнителенъ счетоводитель, обаче не до 1 юний 1902 год., а до 20 априлъ сѫщата година, се установява отъ постано-

Digitized by Google

вленията на Софийската окржжна постоянна комисия подъ №№ 88 и 436, отъ които се вижда, че ищецътъ е билъ назначенъ за допълнителенъ счетоводитель въ Софийската окржжна постоянна комисия съ 150 лева мѣсечна заплата на 8 януарий 1902 год., и е билъ уволненъ отъ тая длъжность на 20 априлъ сжщата година. А щомъ се установяватъ горгорнитѣ обстоятелства, искането на ищеца да му се заплатятъ 200 лева още за слугуването му на сжщата длъжность отъ 20 априлъ до 1 юний 1902 год., слѣдва да не се уважава, защото за това врѣме нѣма постановление отъ което да се вижда, че той е билъ назначаванъ наново, слѣдъ като е билъ вече единъ пжть уволненъ и защото само по тоя начинъ единъ чиновникъ като него въ постоянната комисия може да бжде назначенъ и уволненъ, а не по начинътъ по който ищецътъ обяснява. По тия съображения сждътъ не приема, че е доказано съ удостовѣрението на постоянната комисия № 1377, отъ 28 май 1902 год., какво ищецътъ е слугувалъ до 28 май 1902 год., защото това обстоятелство се доказва само съ постановление, за да може да е задължително за отвѣтника, а не съ удостовѣрение, понеже съ постановления само се назначава и уволнява чиновникъ какъвто е билъ той (чл. 67 п. *к.* отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти). Възражението на ищеца, че не му е било извѣстно че е уволненъ, а слѣдователно, постановлението № 436 не било задължително за него и слѣдователно трѣбвало да му се заплати исковата сума — сждътъ не уважава, защото отъ заявлението на сжщия дадено до Министерттвото на вжтрѣшнитѣ работи вх. № 3773, отъ 7 юний 1902 год., се вижда, че му е било извѣстно още когато е било държано постановлението, че той е билъ уволненъ по нѣмане на кредитъ, което се научилъ отъ чиновницитѣ, за това моли да се отпусне новъ кредитъ за да остане и за напрѣдъ, и че той билъ останалъ на сжщата служба по устната покана на по-голѣмитѣ чиновници, а това всичко показва, че нему е било извѣстно, че той е уволненъ, но е останалъ да служи по поканата на нѣкои чиновници. А въ такъвъ случай той нѣма право на искъ противъ отвѣтника, защото не постоянната комисия го е задължила на работа, а нѣкои чиновници, които не сж имали никакво право за това, понеже не е имало постановление за тая цѣль. А щомъ се установяватъ горнитѣ обстоятелства, искътъ на ищеца се явява неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли, за това и рѣшението на III Софийски мирови сждия слѣдва да се отмѣни и ищецътъ да се осжди да заплати на отвѣтника сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и за двѣтѣ инстанции, а на хазната 13 лева за разноски не заплатени въ двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си отъ 29 септемврий 1903 год., № 366, е отмѣнилъ рѣшението на III Софийски мирови сждия № 342, отъ 11 мартъ 1903 год., и отхвърлилъ искътъ на ищеца като недоказанъ. — Георги Димитровъ недоволенъ отъ това рѣшение, обтжжва го прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не уважилъ удостовѣрението на Софийската окржжна постоянна комисия, а иска постановление, че съмъ служилъ прѣзъ врѣмето до 1 юний и защото сждътъ се основалъ на постановлението № 436, когато това постановление трѣбвало да бжде утвърдено отъ Министра на вжтрѣшнитѣ

Digitized by Google

дѣла, съ което е нарушенъ чл. 77 отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти, освѣнъ това постановлението № 436 не било му съобщено и защото заявлението му до министра било изопачено.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: установило се е прѣдъ сжда по сжщество, че касаторътъ е билъ уволненъ по причина, че нѣмало прѣдвиденъ кредитъ (бюджетъ) за службата която е занимавалъ, така щото ако и да е занимавалъ тая служба и слѣдъ 20. априлъ 1902 год., то пакъ нѣма право да получи заплата, щомъ не е имало прѣдвидена сума за тая длъжность. Но въ дѣлото има доказателство каквото е постановлението подъ № 436, съ което се уволнява касаторътъ отъ 20 априлъ 1902 год., това постановление сждътъ привежда въ рѣшението си, а че касаторътъ е знаялъ за своего уволнение, сждътъ се е убѣдилъ отъ неговото, на касатора, заявление до Министра на вжтрѣшнитѣ работи. Колкото се отнася до това, че постановлението № 436 не било утвърдено отъ Министра на вжтрѣшнитѣ работи, то това нѣма значение, щомъ нѣма кредитъ, отъ който да се заплаща занимаемата отъ касатора длъжность. Отъ всичко горѣизложено слѣдва, че оплакването на касатора е неоснователно и заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги Димитровъ, житель отъ гр. София, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 29 септемврий 1903 год., № 366, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 99 — (273) — 15 май 1904 год Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на първи май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ. Д. Икономовъ и Кир. Кириловъ при секретара В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ на 29 априлъ т. г. *гражданско дѣло № 85, по описа за 1904 год., на Ив. Ганевъ, житель отъ гр. Търново, и на Стоянъ Кочевъ Карастояновъ и Ив. п. Николовъ, жители отъ с. Самоводене, по дѣлото имъ за 1174 лева, остатъкъ отъ дължима сума по запись.* — Въ заседанието отъ страна на Ив. Ганевъ се яви Марко Тотевъ, а отъ страна на Стоянъ Кочевъ Карастояновъ и Ив. Николовъ се яви А. Малиновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Марко Тотевъ, като повѣреникъ на Иванъ Ганевъ, отъ гр. Търново, завелъ искъ прѣдъ Търновския окр. сждъ, противъ Георги Ивановъ Кунчевъ, Стоянъ Кочевъ Карастояновъ и Ив. п. Николовъ, всички отъ с. Самоводене, за 5997 лева, остатъкъ отъ записъ. Окржжниятъ сждъ съ рѣшението си отъ 30 априлъ 1897 г., № 393, осждилъ отвѣтницитѣ да заплатятъ на ищеца: 1) лихви по 12% годишно отъ 20 мартъ 1885 год. до 21 октомврий 1886 год., на сумата 3155 лева и 40 ст.; 2) остатъка по записа съ дата 20 мартъ 1884 год., 2195 л. и 40 ст., и 3) лихвата на послѣдната сума отъ 21 октомврий 1886 год. до окончателното изплащане по 12% годишно, съ сждебни и по водение на дѣлото разноски 263 л ва и 44 ст., а въ хазната да внесатъ 19 лева за призовки. По апелъ и на двѣтѣ сждящи се страни, дѣлото е разгледалъ и Русенскиятъ

Digitized by Google

апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 12 априлъ 1900 год., № 64, измѣнилъ първостепенното рѣшение, като осждилъ Георги Ив. Кунчевъ, Стоянъ Кочевъ Карастояновъ и Ив. п. Николовъ, всички отъ с. Самоводене, да заплатятъ солидарно на Ив. Ганевъ, отъ гр. Търново: 1) лихви по 12% годишно отъ 20 мартъ 1885 год. до 21 октомврий 1886 г., на сумата 3155 лева и 40 ст.; 2) остатъка по записа съ дата 20 мартъ 1884 год., 2195 лева и 40 ст., и 3) лихвата на послѣдната сума отъ 21 октомврий 1886 год. до окончателното изплащане по 12% годишно, съ сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции 373 лева и 44 ст., а на държавното съкровище да заплатятъ 49 лева за толкова призовки отпуснати отъ двѣтѣ инстанции и незаплатени. — Срещу това рѣшение Ив. п. Николовъ и Ст. Кочевъ сж подали касационна жалба въ Върховния касационенъ сждъ, който разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 18 априлъ 1902 год., № 184, за нарушение чл. чл. 629, 630 и 328 отъ Гражданското сждопроизводство, е отмѣнилъ това рѣшение на апелативния сждъ и прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, въ сжщия сждъ. Този послѣдният при повторното разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „Ив. Ганевъ основава иска си на единъ записъ съ дата 20 мартъ 1884 година. Отъ този записъ се установява, че Георги Ивановъ Кунчевъ, Стоянъ Кочевъ Карастояновъ и Ив. п. Николовъ сж се задължили да заплатятъ на 20 мартъ 1885 год. на Ив. Ганевъ и Никола Икономовъ 170.140 гроша или 34.028 лева, а въ случай, че не се издължатъ въ срокъ да плащатъ и лихва мѣсечно по 60 пари или 18% годишно. Отъ забѣлѣжката направена на гърба на записа, както и Ив. Ганевъ признава, се вижда, че до 7 августъ 1885 год. за издължение на записа сж били внесени 102.586 гроша или 20 517 лева и 20 ст., значи на тази дата отвѣтницитѣ сж останали длъжни още 67.554 гроша или 13.510 лв. и 80 стотинки. Понеже кредиторитѣ сж двама, то Ив. Ганевъ има право само на половината отъ тази сума, т. е. на 33.777 гроша или 6755 лева и 40 стотинки. Отъ разписката съ дата 7 августъ 1886 год. се доказва, че отвѣтницитѣ сж внесли на Ив. Ганевъ 1000 гроша или 200 лева, а отъ разписката съ дата 21 октомврий 1886 год. се установява, че тѣ сж му заплатили на тази дата още 8600 гроша или 1720 лева. Ив. Ганевъ възразява, че той е получилъ само половината отъ тѣзи двѣ суми, а другата половина получилъ Н. Икономовъ. Обаче, това възражение е неоснователно. Отъ показанията на свидѣтелитѣ Джорджо Момчевъ, разпитанъ на 19 юлий 1899 год. по делегация отъ Търновския окр. сждъ и Николайда Икономова, разпитана тъй сжщо по делегация отъ Севлиевския окр. сждъ на 19 декемврий 1898 год., трѣбва да се дойде до убѣждение, че Ив. Ганевъ за своя смѣтка е получилъ напълно тѣзи двѣ суми. Трѣбва да се дойде до това заключение, защото Николайда Икономова показва, че не помни да ли при уреждане смѣткитѣ на покойния си мжжъ Н. Икономовъ съ отвѣтницитѣ, на нейна смѣтка е прихванато нѣщо отъ тѣзи двѣ суми, обаче, Джорджо Момчевъ твърди съ положителность, че тѣзи двѣ суми сж били минати изключително за смѣтка на Ив. Ганевъ. А този свидѣтель е въ положение да знае това обстоятелство, защото като членъ отъ роднинския съвѣтъ на малолѣтнитѣ останали отъ покойния Н. Икономовъ, присжтствувалъ при прѣглеждане смѣткитѣ. Отъ друга страна, ако

Digitized by Google

и тѣзи разписки да носятъ и подписа на Н. Икономсвъ, въ днешното съдебно заседание Ив. Ганевъ признава, че тѣзи двѣ разписки всецѣло и подписитѣ съ писани отъ него; отъ това слѣдва да се заключи, че той е получилъ сумитѣ предвидени въ тѣхъ. По това обстоятелство показанията на свидѣтелитѣ Тодоръ Василевъ и Ив. Халачевъ не говорятъ за въ полза нито на едната, нито на другата страна. Отъ показанията на свидѣтелитѣ Джорджо Момчевъ, Тодоръ Василевъ и Иванъ Халачевъ се установява, че при прѣглеждане на смѣткитѣ по записа съ отвѣтницитѣ всички дошли до съгласие, щото Ив. Ганевъ и Николайда Икономова да признаятъ на отвѣтницитѣ по 1000 лева разноски, направени отъ послѣдницѣ по управлението на имотитѣ — записътъ произхожда отъ стойностьта на недвижимитѣ имоти, които Ив. Ганевъ и Н. Икономовъ продали на отвѣтницитѣ. Отъ показанията на свидѣтеля Ив. Халачевъ слѣдва да се заключи, че прѣглеждането на смѣткитѣ е станало прѣзъ 1890 год., значи прѣзъ та и година е било приспаднато отъ сумата по записа и сумата 1000 лева. Отъ квитанциитѣ съ дата 11 януарий 1892 год., №№ 17, 18, 19, 34 и 35 и двата акта съ дата 11 януарий 1892 год. и 28 декемврий 1901 год.. се установява, че Георги Ивановъ Кунчевъ е заплатилъ за смѣтка на Ив. Ганевъ 213 лева даждия. Отъ забѣлѣжката на гърба на записа съ дата 2 май 1892 год., както и отъ признанието на Ив. Ганевъ, се установява, че на тази дата дължимата по записа сума за смѣтка на Ив. Ганевъ е намалена съ 18.000 гроша или 3600 лева, понеже часть отъ продаденитѣ имоти не били засвоени отъ отвѣтницитѣ. Сега, като се приспадне прѣдвзрително отъ сумата 33.777 гроша или 6755 лева и 40 ст. сумата 18.000 гроша или 3.600 лева, остава да се дължи сумата 3155 лева. А отъ тази сума като се приспаднатъ сумитѣ 200 лева, 1720 лева, 1000 лева и 213 лева, слѣдъ като прѣдварително отъ тѣзи суми се снематъ изтеклитѣ до деня на вписването имъ лихвитѣ по 12%, излиза, че на 2 май 1892 год. послѣдната забѣлѣжка на гърба на записа, която дата трѣбва да се вземе като послѣдна по уреждането на смѣткитѣ, отвѣтницитѣ съ останали длъжни на Ив. Ганевъ само сумата 1774 лева. Както се изложи по-горѣ, Ив. Ганевъ се е спогодилъ съ Георги Ив. Кунчевъ относително неговата часть отъ дълга, така щото отвѣтницитѣ Ст. Кочевъ, Карастояновъ и Ив. п. Николовъ съ длъжни да заплатятъ на Ив. Ганевъ $^2/_3$ отъ сумата 1774 лева или 1174 лева. Тази сума тѣ трѣба да му я заплатятъ солидарно, защото така съ се задължили по записа платци и поржчители. — На сумата 1174 лева, Стоянъ Кочевъ Карастояновъ и Ив. п. Николовъ трѣбва да плащатъ и лихва по 12% отъ 2 май 1892 год. до окончателното изплащане. Възражението на отвѣтницитѣ, че по записа Ив. Ганевъ и Н. Икономовъ съ дѣйствували като пълномощници на нѣкои си турци, а по-послѣ това пълномощно имъ е било отнето, слѣдователно, Ив. Ганевъ нѣма право да дири отъ тѣхъ никаква сума по записа, е неоснователно. То е неоснователно защото отъ записа се вижда, че отвѣтницитѣ съ се задължили на Н. Икономовъ и Ив. Ганевъ лично, а не като пълномощници на нѣкакви турци; а въ такъвъ случай Ив. Ганевъ основателно дири отъ отвѣтницитѣ припадающата му се часть отъ стойностьта на записа. Твърдението на повѣреника на Ив. Ганевъ, че щомъ Георги Ивановъ Кунчевъ е призналъ въ спогодбата си напълно исковата сума, то това негово самопризнание

Digitized by Google

задължавало и другитѣ отвѣтници, понеже солидарно били задължени, е неоснователно. Неоснователно е, защото самопризнанието направено отъ Георги Ивановъ Кунчевъ може да задължи само него, но не и другитѣ отвѣтници — чл. 398 отъ Гражданското сждопроизводство. Станалитѣ по дѣлото разноски, понеже и двѣтѣ страни печелятъ и губятъ отчасти процеса, трѣбва да се разпрѣдѣлятъ съгласно чл. 782 отъ Гражданското сждопроизводство", — съ рѣшението си отъ 10 юний 1903 год., № 125, постановилъ: измѣнява рѣшението на Търновския окржженъ сждъ отъ 30 априлъ 1897 год., № 393, и осжжда Ив. п. Николовъ и Стоянъ Кочевъ Карастояновъ, отъ с. Самоведене, да заплатятъ солидарно на Ив. Ганевъ, отъ гр. Търново, 1174 лева заедно съ лихвитѣ имъ по 12% начиная отъ 2 май 189 год. до окончателното изплащане. Осжжда Ив. Ганевъ да заплати на Ив. п. Николовъ и Стоянъ Кочевъ Карастояновъ 139 лева и 50 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски и на държавното съкровище 28 лева за незаплатени призовки въ двѣтѣ инстанции. Осжжда Ив. п. Николовъ и Стоянъ Кочевъ Карастояновъ да заплатятъ на държавното съкровище 17 лева за толкова незаплатени призовки въ сжщитѣ инстанции".—Срещу това рѣшение сж подали касационни жалби и двѣтѣ страни: I. Ив. Ганевъ съ своята касационна жалба се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 398, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 98 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сждътъ не оцѣнилъ правилно извършената спогодба на 17 и 27 юний 1901 год., по между ищеца и едного отъ отвѣтницитѣ (Георги Ив. Кунчевъ), съвокупно съ другитѣ данни по дѣлото, и е приелъ, че самопризнанието на Кунчева чрѣзъ спогодбата не може да задължава другитѣ отвѣтници, и 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ е приелъ, че паритѣ по разпискитѣ отъ 7 августъ 1886 год. и 21 октомврий 1886 год., сж дадени само за смѣтка на Ив. Ганевъ, когато самитѣ разписки гласятъ че паритѣ сж получени отъ *Ив. Ганевъ и Н. Икономовъ*. Това доказателство не може да се обори съ свидѣтелски показания каквито впрочемъ нѣма; а изключение трѣбвало да се направи само за 100-тѣхъ лева по разписката за 1000 гроша, за която касаторътъ е признаlъ, че половината часть дължи да спадне. II. А касаторитѣ Стоянъ Кочевъ Карастояновъ и Ив. п. Николовъ за нарушение: 1) чл. 630 отъ Гражданското сждопр изводство, защото противната страна признала, че трѣбвало да се спаднатъ 100 лева по едно плащане, а сждътъ не спадналъ тая сума, и 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не е обсждилъ искането противъ което не е възразявалъ ищецътъ, да се отложи разглеждането на дѣлото, като съ отлагането се даде възможность на касаторитѣ да установятъ, че ищецътъ нѣма право на искъ, защото е билъ пълномощникъ и пълномощното му е било отнето.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: I. *По касационната жалба на ищеца*: 1) отъ дѣлото се вижда, че настоящиятъ искъ е билъ заведенъ срещу трима отвѣтници, задължението на които сждътъ е призналъ за солидарно и въ течението на процеса единиятъ отъ отвѣтницитѣ Георги Ив. Кун-

Digitized by Google

чевъ, се спогодилъ съ ищеца, като въ съставеното за тая цѣль спогодително направилъ извѣстни декларации, които засѣгатъ интереситѣ на останалитѣ двама отвѣтници. При тия обстоятелства направеното отъ Кунч ва признание има сила само по отношение къкъ него и не може да врѣди на останалитѣ двама отвѣтници, защото отъ една страна чл. 98 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. за нарушението на който касаторътъ се оплаква, не създава самъ по себе си такова задължение за солидарнитѣ длъжници, а отъ друга,—чл. 398 отъ Гражданското сждопроизводство изрично постановява, че самопризнанието, което е направилъ единъ отъ съучастницитѣ въ дѣлото има *сила само по отношение къмъ тогова, който го е направилъ,* а Георги Ив. Кунчевъ е билъ съучастникъ по настоящето д ло. Заради това оплакванет на касатора, че признанието на Кунчева задължавало и другитѣ двама отвѣтници, е неоснователно. Така сжщо неоснователно е и оплакването за неправилната оцѣнка на спогодбата отъ 17 и 27 юний 1901 год., защото този въпросъ се отнася до *сжществото на дѣлото* и като такъвъ не подлежи на разглеждане отъ Касационния сждъ, и 2) така сжщо въпросъ по сжщество на дѣлото е и обстоятелството: на чия смѣтка сж минати паритѣ броени по разписките отъ 7 априлъ и 21 октомврий 1896 година. Това обстоятелство е различно отъ онова за факта на получването имъ, та установлението му е допустимо на общо основание и сждътъ е ималъ право да допусне доказателството му съ свидѣтелски показания. Заради това и второто касаторово оплакване е неоснователно. *II. По касационната жалба на отвѣтницитѣ*: 1) оплакването на касаторитѣ за не падане отъ смѣтката на сумата 100 лева, за която и противната страна е призна́ла, че трѣбва да се спадне, не може да се признае за основателно, защото касаторътъ не е посочилъ на данни, отъ които да може да се провѣри, че при изчисленията, които сж направени отъ сжда, тая сума въ дѣйствителность не е била спадната и не е смѣтната въ онѣзи 1000 лева, които сж спаднати отъ смѣтката на отвѣтницитѣ за разноски по управлението на имота, и 2) така сжщо неоснователно е и оплакването, че сждътъ не отложилъ дѣлото за да даде възможность на касаторитѣ да прѣдставятъ извѣстни писмени доказателства, защото отъ една страна това искане е заявено несвоеврѣменно едва въ послѣдното заседание, а дѣлото е било отлагано вече и касаторитѣ сж имали пълна възможность отъ по-рано да прѣдставятъ всичкитѣ си доказателства, а отъ друга страна обстоятелството, което касаторитѣ сж искали да докажатъ, нѣма значение по настоящето дѣло, както това правилно е призналъ и сждътъ по сжщество, тъй като въпросниятъ записъ е издаденъ на ищеца не въ качеството му пълномощникъ, а лично нему

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационъ нъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационнитѣ жалби на Иванъ Ганевъ, Стоянъ Кочевъ Карастояновъ и Иванъ п. Николовъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 10 юний 1903 год., № 125, като н основателни, да се оставятъ безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 100 — (275) — 13 май 1904 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и девети априлъ хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 489, по описа за 1903 г., на С. & В. Хофманъ, отъ гр. Будапеща, съ Петъръ Ив. Григорчевъ, отъ гр. София, за 4341 лева и 5 ст., обезщетение за врѣди и загуби, произлѣзли отъ наводняването книжарницата на послѣдния по вината на първитѣ.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха Сигмунтъ Силаги, прѣдставитель на отвѣтницитѣ С. & В. Хофманъ. съ повѣренитѣ си адвокатитѣ Т. Гатевъ и Д. Марковъ и ищецътъ Петъръ Григорчевъ, съ повѣренитѣ си адвокатитѣ Ал. Радевъ и Г. Стрезовъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Петъръ Ив. Григорчевъ, книжарь въ София, съ искова молба, подадена въ Софийския окржженъ сждъ на 22 октомврий 1897 год., е прѣдявилъ искъ противъ С. & В. Хофманъ, австрийски поданици, въ лицето на прѣдставителя имъ Едмонъ Диоши, живущъ въ София, за 5091 лева и 5 ст., като излага, че той държалъ подъ наемъ книжарница „Македония“ въ София на улица „Търговска“ № 24 и прѣзъ нощьта на 22 срещу 23 августъ 1897 год. водата отъ третия етажъ, като била пусната и текла прѣзъ цѣлата нощь, наводнила магазина му — книжарницата и повредило половина отъ стоката му, което било сторено отъ слугитѣ на прѣдставителя на фирмаиа Хофманъ, именуеми Петко Ивановъ и Еския Иосифовъ, които нощували въ него етажъ, а като слуги на фирмата, то послѣдната слѣдвало и да отговаря за врѣдитѣ и загубитѣ, които послѣдвали за него отъ това наводнение, размѣрътъ на които възлизалъ на сумата 5091 лева и 5 стотинки. — Софийскиятъ окржженъ сждъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 29 октомврий 1901 год., подъ № 400, е отхвърлилъ иска на ищеца. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на ищеца Петъръ Ив. Григорчевъ, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ протокола на I Софийски градски мирови сждия, съставенъ на 25 августъ 1897 год., както и отъ признанието и на двѣтѣ спорящи се страни, се установява, че на 22 срещу 23 августъ 1897 г., се наводнила книжарницата на ищеца подъ название „Македония“, което наводнение произлѣзло отъ чешмата, находяща се на третия етажъ въ кжщата на Хр. Бабиновъ и причинило повреди на стокитѣ въ книжарницата; 2) отъ протокола, съставенъ на 27 августъ 1897 год. отъ експертитѣ К. Тулешковъ, Благо Тодоровъ и Ив. К. Цуцевъ, както и отъ описа на повреденитѣ стоки въ книжарницата на ищеца, оставенъ отъ сжщитѣ експерти, се доказва, че повредитѣ, причинени отъ наводнението на ищцовата стока, възлизали на 4341 лева и 5 стотинки. Размѣрътъ на повредата не се оспорва и отъ самата отвѣтна страна (стр. 203 на първостепенното дѣло), отъ което слѣдва, че единственият въпросъ за разрѣшение по настоящето дѣло е, да ли е отговоренъ отвѣтника за тая повреда и трѣбва ли да я понесе той самъ или заедно съ другитѣ сънаематели на третия етажъ; 3) отъ показанията на свидѣтелитѣ Ана Атомиръ, Албертъ Калино и Петъръ Ивановъ се установява, че Едмонъ Диоши между дру-

Digitized by Google

гитѣ фирми, е билъ прѣдставитель и на фирмата С. и В. Хофманъ и че е дѣйствувалъ и като самостоятеленъ търговецъ. Това обстоятелство, че Е. Диоши е билъ прѣдставитель на фирмата С. и В. Хофманъ, която се е помѣщавала въ третия етажъ, се установява още отъ пълномощното съ дата 1 априлъ 1898 год., дадено на Диоши отъ С. и В. Хофманъ, на основание на което Диоши, като дава отговоръ на исковата малба, казва, че Хофманъ не е отговоренъ за повръдитѣ, защото чешмата била въ владѣние на притежателя на зданието Хр. Бабиновъ, който станалъ причина да се повръди и неговата (Хофманова) стока въ размѣръ на 6000 лева, отъ което слѣдва, че и Хофманъ се е помѣщавалъ въ тая къща. Като подкрѣпление за прѣдставителството на Хофманъ отъ Диоши служи и удостовѣрението на Главната дирекция на пощитѣ и телеграфитѣ отъ 30 януарий 1902 подъ № 979, както и пълномощното отъ 1 априлъ 1898 год., дадено отъ Хофманъ на Е. Диоши; 4) отъ показанията на сжщитѣ свидѣтели А. Атомиръ, Ал. Калино, П. Ивановъ и Ст. Ваневъ се установява сжщо, че въ третия етажъ отъ гдѣто е станало наводнението, се е помѣщавалъ Е. Диоши и че освѣнъ фирмата Е. Диоши имало окачена на балкона и фирма „С. и В. Хофманъ“. Отъ показанията на свидѣтелитѣ Ст. Ваневъ и Л. Шпетеръ се установява, че наводнението е станало вслѣдствие на това, че чешмата е била оставена да тече и че улука който билъ направенъ да изтича водата отъ горѣ на долу билъ махнатъ, и 5) щомъ прочее отъ казаното до тукъ става явно, че Е. Диоши държалъ подъ наемъ третия етажъ отъ къщата на Хр. Бабиновъ за себе си и като прѣдставитель между другитѣ фирми и на фирмата С. и В. Хофманъ и щомъ е установено, че наводнението въ книжарницата на ищеца е станало вслѣдствие изтичането на вода отъ чешмата, находяща се въ сжщия трети етажъ, гдѣто се е помѣщавалъ Е. Диоши и прѣдставляванитѣ отъ него фирми, то съгласно чл. чл. 68 ал. 4 и 61 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, всѣки единъ отъ наемателитѣ на тоя етажъ е солидарно отговоренъ за причиненията отъ тѣхнитѣ слуги врѣди. Въ случая слугитѣ, наети отъ Е. Диоши, сж слуги както за търговията, която той упражнявалъ самостоятелно, така и за тая, която той вършилъ като прѣдставитель и на други фирми, тъй като тѣ му вършатъ еднакво всичкитѣ работи и щомъ това е така, то всѣка една отъ къщитѣ (фирмитѣ), които прѣдставлява Диоши заедно съ послѣдния, отговарятъ солидарно за позрѣдитѣ които сж причинени направо отъ тия слуги или пъкъ сж произлѣзли отъ тѣхното невнимание, нерадение и пр. . .“. Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 12 юний 1903 год., подъ № 98, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 29 октомврий 1901 год., № 400, и вмѣсто него постановява: осжжда С. и В. Хофманъ, въ лицето на тѣхния прѣдставитель въ София Сигмунтъ Силаги, да заплатятъ на Петъръ Ив. Григорчезъ 4341 лева и 5 ст. за причинени врѣди и загуби заедно съ лихвитѣ отъ 22 X 97 год. до изплащането имъ по 10% и 500 лева и 92 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции. Останалата часть на иска на ищеца се отхвърля, като недоказана“. — Срещу това рѣшение Сигмундъ Силаги, прѣдставитель на отвѣтницитѣ С. & В. Хофманъ, е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му за допушането при из-

Digitized by Google

даването му на закононарушенията; които той щѣлъ да посочи въ допълнителна касационна жалба. Такава отъ негова страна не е била подадена, а неговитѣ повѣреници въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, между другото посочиха, че при издаването на това си рѣшение Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че призналъ, че тѣ сж отговорни за врѣдитѣ и загубитѣ, причинени на ищеца, безъ да констатира, че лицето по вината на което сж биле причинени тия врѣди и загуби е било на служба у тѣхъ или е било назначено на такава съ тѣхно съгласие.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, обтжженото рѣшение за нарушението при издаването му на чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ отвѣтницитѣ по това дѣло С. и В. Хофманъ отговорни за врѣдитѣ и загубитѣ, които сж биле причинени на ищеца Петъръ Григорчевъ отъ наводняването на книжарница му, вслѣдствие на пускането на водата отъ една чешма въ по-горния етажъ надъ тая книжарница отъ слугитѣ на Едмонъ Диоши, прѣдъ видъ на това, че послѣдниятъ държалъ подъ наемъ тоя етажъ за себе си и като прѣдставитель на други фирми, въ числото на които и на фирмата С. и В. Хофманъ и наетитѣ отъ него слуги били слуги както за търговията, която той упражнявалъ самостоятелно, така и за тая, която вършилъ като прѣдставитель и на други фирми, въ какъвто случай всичкитѣ тия фирми отговаряли солидарно за врѣдитѣ които сж причинени отъ тия слуги. Това сжждение на Софийския апелативенъ сждъ не може да се признае за правилно, тъй като постановленията на чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, които установяватъ една отговорность на извѣстни лица за врѣди, причинени отъ дѣйствията на други лица и между другото и отговорността на господаритѣ за врѣдитѣ, причинени отъ тѣхнитѣ слуги, съставляватъ едно изключение отъ общото правило, че всѣкий отговаря само за врѣдитѣ, които е причинилъ другиму съ своитѣ лични дѣйствия и като така тия постановления не могатъ да бждатъ тълкувани разпространително. Прѣдъ видъ на това, когато отъ едно лице се търси обезщетение за врѣди, причинени отъ дѣйствията на други лица, за това, че тия лица сж дѣйствували като негови слуги, трѣбва да бжде установено, че тия лица наистина сж биле негови слуги и не е достатъчно само да бжде установено, че то само по единъ косвенъ начинъ се е ползувало отъ тѣхнитѣ услуги, безъ наемането имъ да е ставало отъ него или по негова поржчка и тѣ да сж се намирали подъ неговия надзоръ, било прѣко, било чрѣзъ упълномощено за това лице. По настоящето дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ като не е констатиралъ, че лицата, отъ дѣйствията на които сж причинени врѣдитѣ на ищеца сж били слуги на отвѣтницитѣ С. и В. Хофманъ, назначени отъ тѣхъ или по тѣхна поржчка и е призналъ послѣднитѣ отговорни за това, че тия лица, като слуги на Едмонъ Диоши, били слуги на сжщия и въ работитѣ му по

Digitized by Google

търговията, която той е вършилъ като прѣдставитель на други фирми; въ числото на които и на фирмата на отвѣтницитѣ, съ това очевидно е далъ едно разпространително тълкуване на постановленията на чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Отъ което слѣдва, че и оплакването на повѣреницитѣ на отвѣтницитѣ за нарушението отъ сжщия сждъ на тия постановления се явява основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 12 юний 1903 год., подъ № 98, защото е нарушенъ чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 101 — (276) — 15 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на първи май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 576, по описа за 1902 год., на Петъръ Ив. Кюркчиевъ и Мария Ив. Градинарова, отъ гр. Кюстендилъ, съ Анастасия Иванова, отъ сжщия градъ, за 140 лева.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Анастасия Иванова, отъ гр. Кюстендилъ, съ искова молба отъ 23 августъ 1901 год. до Кюстендилския град. мир. сждия, заявила искъ срещу Мария Ив. Градинарова, Петъръ Ив. Кюркчиевъ и Димитъръ Ивановъ, всички отъ сжщия градъ, за 140 лева, по записъ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба само на Петъръ Кюркчиевъ и Мария Ив. Градинарова, дѣлото разгледалъ и Кюстендилскиятъ окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ свидѣтелскитѣ показания въ първата инстанция се доказва напълно, че ищцата е имала да взема по записъ 140 лева отъ нейния съпругъ — баща и наслѣдодатель на отвѣтницитѣ, така щото послѣднитѣ сж отговорни за тази сума спрѣмо ищцата и сж длъжни да ѝ я заплатятъ. Възраженията на отвѣтницитѣ, както въ първата инстанция, така и прѣдъ окржжния сждъ, че искътъ е просроченъ на основание чл. 1660 отъ Турския граждански законъ, сждътъ счита за неоснователни, понеже при липсата на самия записъ не може да се докаже отъ кога е почнувала по него давностьта и искътъ се явява прескрибиранъ. Тия възражения на отвѣтницитѣ сж неоснователни още и по това, че давностьта между съпрузи не тече, който принципъ е прокаранъ въ Закона за давностьта. Отъ всичко това слѣдва рѣшението на мировия сждия да се потвърди и страната която изгуби процеса се осжди на разноскитѣ по дѣлото за въ тази инстанция, а ищцата да заплати на хазната 6 лева и 80 ст. за неплатени сждебни мита и др. за тази инстанция когато стане състоятелна“, — съ рѣшението си отъ 6 май 1902 год., потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. Това рѣшение Петъръ Ив. Кюркчиевъ и Мария Ив. Градинарова обтжжили прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочватъ за нарушени: 1) чл. 1660 отъ Турския граждански законъ и чл. 15 отъ За-

Digitized by Google

кона за давността, защото неправилно е приспособилъ чл. 15 отъ Закона за давността и защото не е призналъ искътъ за просроченъ, и 2) чл. чл. 58, 59 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже не били само касаторитѣ наслѣдници, а имало и други па и самата Анастасия и малолѣтниятъ й синъ Симеонъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховния касационенъ сждъ, като изслуша доклада и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ исковото прошение се вижда, че ищцата по дѣлото дири сумата по дадени на мжжътъ си разни монети (зестра) прѣди 30 години. Отвѣтницитѣ по дѣлото сж заявили, че такъвъ искъ трѣбва да се признае за просроченъ, на основание чл. 1660 отъ Турския граждански законъ, обаче, сждътъ не уважилъ това възражение, като се основалъ на чл. 15 отъ Закона за давността, за ко то има и оплакване отъ страна на касаторитѣ. Дѣйствително, чѣ тоя членъ неправилно е приспособенъ отъ сжда, понеже Законътъ за давността нѣма обратна сила по сжщия принципъ сжществува и въ Турския граждански законъ, а именно въ чл. 1667 послѣдна алинея, гдѣто е казано, че въ тжжбата за прѣдбрачно подарение (зестра) изсрочването почва отъ деня на развалата на брака, било чрѣзъ разводъ, било чрѣзъ смъртьта на едного отъ супрузитѣ, а въ дадения случай установено е прѣдъ сжда, че съпругътъ на ищцата се е поминалъ прѣди 4—5 години до заявяването на искътъ. Отъ казаното слѣдва, че оплакването на касатора за наруш ние чл. 1660 отъ Турския граждански законъ е неоснователно, и 2) тъй сжщо е неоснователно и второто оплакване на касаторитѣ за нарушение чл. чл. 58, 59 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като подобни въпроси не сж били възбуждани прѣдъ инстанциитѣ по сжщество, а се изявяватъ за пръвъ пжть прѣдъ касационната инстанция.

На основание изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Петъръ Ив. Кюркчиевъ и Мария Ив. Градинарова, срещу рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 6 май 1902 год. като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 102 — (277) — 15 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на първи май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 553, по описа за 901 год., на Петко Мариновъ, житель отъ гр. Видинъ, съ фирмата „Джоновъ-Лозановъ", за 1323 лева и 60 ст., произходящи отъ поржчителство.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Видинскиятъ адвокатд Георги Добриновичъ, повѣреникъ на фирмата „Джоновъ-Лозановъ", отъ гр. Видинъ, заявилъ искъ срещу Петко Мариновъ, като поржчитель и Тасо Наумовъ, тоже отъ гр. Видинъ, като прямъ длъжникъ, за 1323 лева и 60 ст., произходящи отъ поржчителство. Видинскиятъ окр. сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 23 декември 1896 год., № 457, постановилъ: „осжжда Тасо Наумовъ, съ неизвѣстно мѣстожителство, да заплати на фирмата „Джоновъ-Лозановъ", отъ гр. Видинъ, сумата 1323 лева и

Digitized by Google

60 ст. заедно съ лихвата по 10% отъ 15 май 1896 год. до окончателното изплащане на сумата, плюсъ 89 лева и 10 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски, а въ случай на несъстоятелность на Тасо Наумовъ, тази сума да заплати на горната фирма поржчительтъ Петко Маринозъ, отъ гр. Видинъ". По апелативна жалба на Петко Мариновъ, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „че въ сждебното заседание на 9 декемврий 1896 год. Петко Мариновъ е призналъ прѣдъ Видинския окр. сждъ, какво майсторъ Тасо Наумовъ билъ получилъ отъ „Джоновъ-Лозановъ" материялъ на сума равна на исковата; че Петко Мариновъ съ писмо отъ 13 септемврий 1894 год., се задължава на фирмата „Джоновъ-Лозановъ", въ смисъль, ако Тасо Наумовъ не плати до 4 мѣсеци дървения материялъ и другата стока, взета отъ магазина имъ до сумата 1500 лева, то Петко Мариновъ да плати вмѣсто Тасо Наумова, че отъ горнитѣ данни искътъ е основателенъ и доказанъ спрѣмо поржителя Петко Мариновъ, че Петко Мариновъ неправилно се позовава на чл. 667 отъ Законъ за задълженията и договоритѣ, защото той не е ограничилъ изрично своето поржителство до извѣстенъ срокъ", — съ рѣшението си отъ 19 юний 1897 год., № 176, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Видинския окр. сждъ № 457, отъ 23 декемврий 1896 год., и остава безъ послѣдствие подадения срещу него възивъ на Петко Мариновъ, отъ гр. Видинъ, когото осжжда да заплати на фирмата „Джоновъ-Лозановъ". отъ сжщия градъ, 65 лева и 34 ст. за сждебни и по водене дѣлото разноски въ втората инстанция". — Срещу това рѣшение Петко Мариновъ е подалъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 667 отъ Задълженията и договоритѣ, защото поржителството му било ограничено, та ищецътъ като не е заявилъ искътъ си въ срока, прѣдвиденъ отъ чл. 667, то сждътъ неоснователно е призналъ касатора за отговоренъ по въпросната сдѣлка; 2) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото писмото отъ 13 септемврий 1894 год. не било обсждено въ свързка съ обясненията на странитѣ; 3) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпросното поржителство е било дадено за взети стоки въ разстояние на 4 мѣсеци слѣдъ 13 септемврий 1894 год., а отъ прѣдставената смѣтка се вижда, че стокитѣ сж взети прѣзъ 1896 година. Прочее, сждътъ не обсждилъ тѣзи два документа (смѣтката и писмото), въ свързка едно съ друго, и 4) чл. чл. 396, 397, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отъ отговора на касатора: „че Тасо Наумовъ въ разни врѣмена е вземалъ стоки отъ ищцитѣ", сждътъ приема, че има самопризнание, какво Тасо е взелъ материяли за стойность равна на исковата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) чл. 667 отъ Закона за договоритѣ и задълженията, за нарушението на който касаторътъ се оплаква, гласи слѣдующето: „поржительтъ който е ограничилъ изрично своето поржителство до сжщия срокъ, даденъ на длъжника, остава отговоренъ и слѣдъ изтичането на този срокъ за всичкото врѣме, което е нуждно за да бжде длъжникътъ принуденъ да плати, стига само кредиторътъ въ течението на единъ мѣсецъ отъ изтичането на срока,

Digitized by Google

да е заявилъ своя искъ въ сѫда и да е взелъ мѣрки за прѣдварително обезпечение на вземането". — Отъ съдържанието на този членъ явно става, че за неговото приложение изисква се: поржчительтъ *изрично* да е ограничилъ *своето поржителство до сѫщия срокъ, даденъ на длъжника*, а отъ съдържанието на въпросното поржчителство явно е, че такова ограничение нѣма. Текстътъ на това поржчителство, дадено въ форма на писмо, гласи буквално слѣдующето: „г-нъ Т. Лозановъ и В. „Джоновъ, съ настоящето си ида да Ви помоля да дадете на майсторъ „Таco Наумовъ, македонецъ, на мой кредитъ дървенъ материялъ и други „стоки, каквито му потрѣбватъ на сума до 1500 лева. За такава сума да „му дадете стока и ако не плати въ срокъ отъ днесъ до 4 мѣсеци, то „азъ се задължавамъ вмѣсто него да заплатя взетата стока. За увѣрение „се саморжчно подписвамъ: Петко Мариновъ". Отъ съдържанието на това поржчителство явно става, че то не съдържа никакво ограничение въ срока на поржчителството. Слѣдователно, въ дадения случай не е приложимъ чл. 667, а задължението на поржчителя е слѣдвало да се опрѣдѣли на общо основание. Точно така, както и сѫдътъ е постжпилъ въ дадения случай. Заради това, първитѣ три касаторови оплаквания сѫ неоснователни, и 2) така сѫщо неоснователно е и послѣдното касаторово оплакване, защото заключението, което сѫдътъ вади отъ декларацията (признанието) на ищеца, е въпросъ, който се отнася до сѫществото на дѣлото; а отъ друга страна тая декларация е била приета още отъ окржжния сѫдъ за самопризнание, което утвръждава претенциитѣ на ищеца относително факта за взетата отъ него стока и за нейния размѣръ, а днешниятъ касаторъ не е направилъ по този въпросъ никакви възражения прѣдъ втората по дѣлото инстанция, та направенитѣ такива едва сега, прѣдъ касационния сѫдъ не можатъ да си иматъ мѣстото, защото Върховниятъ сѫдъ не е сѫдъ по сѫщество и не оцѣнява фактитѣ по дѣлото, а както се каза и по-горѣ, въпросътъ по това обстоятелство се намира въ свързка и зависимость отъ фактическата страна на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петко Мариновъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 19 юний 1897 год., № 176, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 103 - (280) - 15 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на първи май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ, Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдсѣдатель *гражданско дѣло № 646, по описа за 1901 год., на Гица и Елена Георгиеви, тъ гр. Видинъ, съ х. Никола Милевъ, отъ сѫщия градъ, за часть отъ сумата 244 лева заедно съ лихвата имъ.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: I Видински мирови сѫдия като разгледалъ гражданското дѣло заведено по искътъ на х. Никола Милевъ, отъ гр. Видинъ, противъ Гица и Елена Георгиеви, отъ сѫщия градъ, за 244 л.,

Digitized by Google

по записи, издалъ рѣшение, съ което осждилъ послѣднитѣ като наслѣдници на Вълкана Иванова, бивша жителка на гр. Видинъ, да броятъ на първия — х. Никола Милевъ, отъ сжщия градъ, 244 лева съ лихвата имъ и разноскитѣ. — По апелативна жалба на Гица и Елена Георгиеви, дѣлото разгледалъ и Видинскиятъ окржженъ сждъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че ищецътъ х. Никола Милевъ, отъ гр. Видинъ, търси отъ отвѣтницитѣ Гица и Елена Георгиеви като наслѣдници на Вълкана Иванова, бивша жителка отъ гр. Видинъ, 244 лева по записъ; 2) че това си искане ищецътъ крѣпи на редовно издаденъ записъ, който противната страна не оспорва; 3) че апелаторкитѣ въ днешното заседание не отричатъ тѣхното качество на наслѣдници на покойната Вълкана Иванова, прямата отвѣтница, това нѣщо не е направено и при разглеждане на дѣлото въ първата инстанция — възразяватъ само, че тѣ не били единственитѣ наслѣдници и че не сж взели никакво наслѣдство отъ покойната Вълкана Иванова; 4) така сжщо отвѣтницитѣ не се отричатъ отъ наслѣдството на покойната, което право имъ е прѣдоставено отъ Закона за наслѣдството, а отричането на наслѣдството не се прѣдполага (чл. 119 отъ Закона за наслѣдството); 5) че съгласно чл. 280 отъ Закона за наслѣдството, наслѣдницитѣ сж длъжни да плащатъ наслѣдственитѣ дългове и други лични повинности, съразмѣрно съ своитѣ дѣлове, и 6) че въ такъвъ случай въпросното рѣшение на I Видински мирови сждия слѣдва да се видоизмѣни и апелаторкитѣ Гица и Елена Георгиеви да се осждятъ на разноскитѣ станали по дѣлото въ втората инстанция, въ качество на наслѣдници на Вълкана Иванова, като страна, която губи процеса," — съ рѣшението си № 149, отъ 7 августъ, 1895 год., видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като осждилъ Гица и Елена Георгиеви като наслѣдници на Вълкана Иванова, да заплатятъ съотвѣтствената часть отъ сумата 244 лева дългъ на покойната и лихвитѣ имъ отъ 16 априлъ 1894 год. до изплащането, съразмѣрно съ тѣхнитѣ дѣлове отъ наслѣдството на сжщата покойна Вълкана Иванова. — Това рѣшение Гица и Елена Георгиеви обтжжили прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочватъ за нарушени: 1) чл. чл. 360 и 362 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не е изискалъ отъ ищцитѣ тапията, съ която би се доказало, че лозето е отъ баща имъ, а не отъ майка имъ, слѣдователно, като не наслѣдили нищо, не трѣба и да отговарятъ за дълговетѣ на майка имъ; 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 279, 209, 227 и 224 отъ Закона за наслѣдството, понеже съ свидѣтелитѣ щѣли (касаторитѣ) да удостовѣрятъ, че не владѣли кжщата на майка си както и никакъвъ неинъ имотъ не наслѣдили, и 3) чл. чл. 222, 187 и 279 отъ Закона за наслѣдството, защото сждътъ не опрѣдѣлилиъ съотвѣтствената часть за заплащането, по която причина ищцата продала цѣлото лозе.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото става ясно, че наслѣдници на длъжницата и покойната Вълкана Иванова сж отвѣтницитѣ (сега касатори) по дѣлото, само че тѣ сж твърдили, че никакво наслѣдство не сж били получили отъ покойната. Ищецътъ пъкъ отъ своя страна е твърдилъ, че

Digitized by Google

лозето владѣятъ отвѣтницитѣ и искалъ е отъ отвѣтницитѣ да прѣдставятъ доказателства, че сж се отказали отъ наслѣдството, обаче отвѣтницитѣ нито сж прѣдставили такива доказателства, нито сж поискали отъ сжда срокъ (чл. 207 отъ Закона за наслѣдството) за да извършатъ тая формалность. При такова положение на дѣлото, естествено, че сждътъ нѣма е законно основание да освободи отъ отговорность отвѣтницитѣ и ги е осждилъ на исканата отъ ищеца сума, и 2) понеже отвѣтницитѣ твърдили, че имало и други наслѣдници, за това и сждътъ е осждилъ съ рѣшението си отвѣтницитѣ да заплатятъ дълга, сразмѣрно съ тѣхнитѣ наслѣдствени дѣлове отъ наслѣдството на сжщата покойна Вълкана Иванова.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сжд **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Гица и Елена Георгиеви, срещу рѣшението на Видинския окржженъ сжд отъ 7 августъ 1895 год., № 149, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 104—(286) — 19 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сжд, второ гражданско отдѣление, на четвърти май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Гавловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 173, по описа на 1901 год., на Иосифъ Пѣевъ, отъ село Ярловци, Трънска околия, съ Гиго Тодоровъ, отъ с. Изворъ, сжщата околия, за 1260 лева златни, произходящи отъ заемъ.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само касаторътъ Иосифъ Пѣевъ, съ повѣренитѣ си адвокатитѣ С. Даневъ и И. Вълчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: съ искова молба, подадена на Трънския окржженъ сжд на 14 ноември 1892 год., Георги Ездемирски, отъ гр. Трънъ, повѣреникъ на Гиго Тодоровъ, отъ село Изворъ, Трънска околия, е прѣдявилъ искъ срещу братя Страти, Иосифъ и Христо Пѣеви, отъ с. Ярловци, Трънска околия, за 1260 лева златни въ турска лира отъ 24 лева, която сума довѣрительтъ му далъ на тѣзи послѣднитѣ съ условие, щото вмѣсто лихва да получи наема отъ собствения имъ бакалски дюкянъ, находящъ се въ гр. Трънъ. До 12 априлъ 1891 год. довѣрительтъ му Гиго Тодоровъ получавалъ прихода отъ въпросния дюкянъ, но понеже отъ тая дата сжщиятъ дюкянъ билъ разваленъ отъ Трънското градско общинско управление, вслѣдствие на което той не можалъ да получава наема вмѣсто лихвата, то е молилъ сжда да осжди тримата братя да заплатятъ на довѣрителя му сумата 1260 лева златни съ лихвата имъ, сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. За подкрѣпление на иска си е прѣдстаавилъ едно задължително отъ 25 юлий 1887 година. По поводъ на това, Трънскиятъ окржженъ сжд завелъ гражданско дѣло подъ № 212, по описа за 1892 год., при разглеждането на което отвѣтницитѣ сж прѣдявили насрѣщенъ искъ въ раазмѣръ на 900 лева, за гдѣто ищецътъ не поправялъ дюкяна, та станалъ причина да се събори сжщиятъ дюкянъ отъ Трънското градско общинско управленне. Трънскиятъ окржженъ сжд, като

Digitized by Google

е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 5 мартъ 1893 год., подъ № 6, е осждилъ тримата братя Пѣеви да заплатятъ солидарно на ищеца 1:60 лв. златни отъ лира турска 24 лева заедно съ лихвитѣ по 12% отъ деньтъ на завеждането на иска до изплащането имъ, а насрѣщниятъ искъ на отвѣтницитѣ уважилъ въ размѣръ само на 20 лева. Срещу това рѣшение отвѣтницитѣ Страти, Иосифъ и Христо Пѣеви сж подали възивна жалба прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че апелативната жалба ако и да е подписана отъ тримата отвѣтници, обаче, тя подлежи на разглеждане отъ Софийския апелативенъ сждъ само по отношенне на Иосифъ Пѣевъ, тъй като по отношение на другитѣ двама, първостепенното рѣшение е влѣзло въ законна сила, обстоятелство, което не се оспорява отъ никого. Възражението на д-ръ Даневъ, който прѣдстави въ сждебното заседание писмено пълномощно и отъ тримата братя апелатори, за да се допусне възъ основаеие чл. 245 отъ Гражданското сждопроизводство, да пледира въ полза и на тримата, е неоснователно, тъй като другарство въ процесъ, както това се разбира отъ ясната смисъль на цитирания членъ, си има мѣстото само до тогава, до когато издаденото рѣшеиие не е влѣзло въ законна сила по отношение на нѣкои отъ участвующитѣ въ процеса лица. Въ дадения случай странитѣ и Христо Пѣевъ сж участвували при разглеждането на дѣлото въ първата инстанция и понеже въ законния срокъ не сж обжалвали издаденото срещу тѣхъ отъ сжщата инстанция рѣшение, то само по себе си се разбира че сж се отказали да вематъ каквото и да било участие по сжщото дѣло, при по-нататъшн то му разглеждане; че отъ задължителното съ дата отъ 25 юлий 1887 год. се вижда, какво отвѣтницитѣ — тримата братя сж взели отъ ищеца Гиго Тодоровъ 6300 гроша златни отъ лира турска 120 гроша подъ лихва, но вмѣсто лихва, ищецътъ да получава наема отъ единъ тѣхенъ дюкянъ, находящъ се въ гр. Трънъ, улица „Пѣевска“ подъ № 13, наемътъ да почне да получава отъ 26 октомврий 1887 год., до когато му повърнатъ паритѣ а въ случай, че подиръ 5 години начиная отъ 26 октомрий 1887 година, не му ги повърнатъ, то се задължаватъ да му издадатъ за сжция дюкянъ владѣтеленъ документъ. Но понеже сжциятъ дюкянъ билъ съборенъ отъ Трънското общинско управление, както това се установява отъ обясненията на страиитѣ въ първата инстанция, както и отъ разпитанитѣ въ сжщата инстанция свидѣтели прѣзъ мѣсецъ априлъ 1891 година, то ищецътъ не е можалъ да се ползува съгласно задължителното отъ наема на дюкяна, отъ което слѣдва, че той (ищецътъ) има право да си иска авансираната отъ него на отвѣтницитѣ сума и тия послѣднитѣ сж длъжни да му я повърнатъ, слѣдователно, първостепениятъ сждъ е правилно постжпилъ, като е осждилъ отвѣтницитѣ да повърнатъ на ищеца дадената имъ отъ него сума; че възражението на отвѣтницитѣ (апелаторитѣ) какво сжщиятъ дюкянъ билъ достигналъ до развала, защото ищецътъ (Гиго Тодоровъ) не го билъ поправялъ, вслѣдствие на което искътъ отъ сжция 900 лева насрѣщенъ искъ за врѣди и загуби, е съвършено неоснователенъ, тъй като отъ разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели (протоколъ отъ 23 февруарий 1893 год.) се установява съвършено противното, а именно, че ищецътъ е поправилъ дюкянътъ и че сжщиятъ дюкянъ билъ развaленъ

Digitized by Google

по постановление на Трънското общинско управление, поради общата му слабость и понеже грозялъ на падане, слѣдователно, първостепенниятъ сждъ е правилно постжпилъ, като имъ отхвърлилъ насрѣщния искъ и имъ е присждилъ само за една часть, за каквато се установило отъ сжщитѣ свидѣтели; че понеже апелаторътъ Иосифъ Пѣевъ не прѣдстави прѣдъ втората инстанция никакви доказателства за оборване на първостепенното рѣшение, то слѣдва, щото сжщото рѣшение да бжде потвърдено напълно и по отношение на него, сжщо и възражението на апелаторовия повѣреникъ д-ръ Даневъ, щото довѣрительтъ му Иосифъ Пѣевъ да не се осжжда солидарно съ другитѣ си братя, е неоснователно, тъй като отъ споменатото по-горѣ задължително съ дата 25 юлий 1887 год. се вижда, че задължението на тримата братя спрѣмо Гиго Тодоровъ е солидарно, слѣдователно, рѣшението на Трънския окржженъ сждъ слѣдва да се потвърди и въ това отношение". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 13 септемврий 1897 год., подъ № 214, е потвърдилъ рѣшението на Трънския окржженъ сждъ. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Иосифъ Пѣевъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която той, както и неговитѣ повѣреници, въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ сжщия сждъ, молятъ за отмѣнението му, като между другѣто посочватъ, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че приелъ, че отвѣтницитѣ сж солидарно отговорни прѣдъ ищеца, безъ да констатира, че тая солидарность е била изрично уговорена между странитѣ, или че тя сжществува по силата на закона.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, горѣизложеното оплакване на касатора да се признае за основателно и обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че касаторътъ е солидарно отговоренъ съ другитѣ двама отвѣтници Страти и Христо Пѣеви прѣдъ ищеца Гиго Тодоровъ за дълга имъ по задължително отъ 25 юлий 1887 год., защото отъ това задължително се вижда, че задължението на тримата отвѣтници било солидарно. За да признаеше отвѣтницитѣ солидарно отговорни прѣдъ ищеца по неговия искъ, прѣдявенъ по това дѣло, Софийскиятъ апелативенъ сждъ не трѣбваше да се ограничи само съ указанието, че отъ задължителното се вижда, че задължението на отвѣтницитѣ е солидарно, а трѣбваше да констатира, че тая солидарность изрично е била уговорена между странитѣ прѣдъ видъ на началото, което е прието и отъ Закона за задълженията и договоритѣ (чл. 93), че солидарностьта не се прѣдполага, а тя трѣбва да бжде изрично условена. Наистина, Законътъ за задълженията и договоритѣ не е сжществувалъ по врѣмето на издаването на задължителното отъ 25 юлий 1887 год., обаче, понеже това начало е едно изражение на справедливостьта и е прието, както отъ правната наука, така и отъ другитѣ съврѣменни законодателства на раани държави, то Софийскиятъ апелативенъ сждъ при рѣшаването на настоящето дѣло трѣбваше да се

Digitized by Google

ржководи отъ него, прѣдъ видъ на постановленията на чл. чл. 10 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство и трѣбваше да констатира, че солидарностьта на отвѣтницитѣ е била изрично уговорена въ издаденото отъ тѣхъ задължително, а като не е направилъ това, съ тая си постжпка сжщиятъ сждъ е нарушилъ постановленията на сжщитѣ тия членове отъ Гражданското сждопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 12 септемврий 1897 год., подъ № 214, защото сж нарушени чл. чл. 629 и 10 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 105 — (287) — 19 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдсѣдатель *гражданско дѣло № 558, по описа за 1901 год., на Велинъ Филиповъ, житель отъ с. Чупетлово, Самоковска околия, съ Чупетловската селска община, за 533 лева и 45 ст. златни заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието се яви Велинъ Филиповъ, съ адвоката си Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Ране Стойновъ, като повѣренникъ на Ярловската селска община, за смѣтка на с. Чупетлово, заявилъ искъ прѣдъ Самоковския мирови сждия, срещу Велинъ Филиповъ, отъ с. Чупетлово, за 23½ турски лири, или стойностьта имъ опрѣдѣлена отъ него на 533 лева и 45 стотинки. — Мировиятъ сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 10 августъ 1900 год., № 779, уважилъ така заявения искъ. По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че апелаторътъ съ нищо не доказва прѣдъ сжда истинностьта на подписитѣ въ разписката подъ контракта, върху който отвѣтникътъ по апелъ е заявилъ съмнѣние въ заседанието отъ 7 февруарий 1901 год., тъй като разпитаниятъ днесъ свидѣтель показа обстоятелства, които не важатъ за установяването подлинностьта на въпроснитѣ подписи и отъ обясненията на апелатора тоже не се установи нищо въ това отношение. Като взема въ съображение, че въ такъвъ случай истинностьта на подписитѣ отъ разписката въ контракта неустановена тая послѣдната не може да има никаква доказателствена сила и че възраженията на апелатора, какво той е заплатилъ въпроснитѣ 23½ лири турски, като недоказани, слѣдва да бждатъ оставени безъ послѣдствие, а рѣшението на мировия сждия по сжщитѣ съображения да се потвърди", — съ рѣшението си отъ 10 май 1901 год., потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. — Това рѣшение Велинъ Филиповъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. 254 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не му допусналъ да установи и докаже, че сумата 23½ лири турски е броилъ и сж получени отъ тогавашния

Digitized by Google

кметъ Пени Ст. Фитовъ и другаря му члена Заря Ненковъ, който се и подписваше, защото кметътъ билъ неграмотенъ, за което и фигурирать въ разписката, но, сждътъ му отнелъ това право незаконно; 2) членове 327—328 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не допусналъ да се повикатъ свидѣтели да установятъ истината, а послѣ видоизмѣни това си мнѣние и допусна свидѣтели, но не ги повика всичкитѣ, а именно: Пени В. Диковъ, Пене Ст. Коджабашиевски и Велинъ Пеневъ, нито пъкъ е казано въ рѣшението защо не сж викани и приети за свидѣтели въпрѣки чл. 328 отъ Гражданского сждопроизводство, и защото сждътъ приспособилъ разпореждането на чл. 327 къмъ правоотношение, възникнало прѣди издаването на тоя законъ, и 3) чл. чл. 107 и 82 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не провѣрилъ подлинностьта на разписката въ контракта и защото разгледалъ дѣлото въ отсжтствието на свидѣтеля Пене Стойновъ Коджабашийски, призовката на когото била повърната и защото не се е произнесалъ върху показанията на разпитания свидѣтель Пени Диковъ, разпитанъ отъ сжда и защото нѣма прѣдложено помирение.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, все прѣдъ видъ: 1) повѣреникътъ на касатора въ устнитѣ обяснения посочи за нарушенъ чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ приспособилъ разпореждането на този законъ къмъ настоящето дѣло, когато разписката е отъ 1888 год. и съ опрѣдѣление подъ № 1528, отъ 13 ноември 1901 год., не допусналъ разпитването на свидѣтелитѣ посочени въ жалбата му (апелативна), съ които свидѣтели щѣлъ да докаже, че паритѣ за наема сж броени на врѣме. Това оплакване на касатора е неоснователно по слѣдующитѣ причини: а) споредъ Правилника за счетоводството и дѣловодството на селскитѣ общински управления, утвърденъ съ указъ подъ № 410, отъ 2 декември 1887 год., а именно въ чл. чл. 17 и 18 е казано, че всички прибрани отъ кмета или неговия помощникъ суми, записватъ се въ присжтствието на вносителя въ квитанционната книга, отъ когото му се издава надлежната квитанция. Прочее, за да можеше отвѣтничъть по дѣлото да докаже, че е изплатилъ наема за наетия общински имотъ, трѣбваше да прѣдстави писменъ документъ, а не да иска доказването на изплащането съ свидѣтелски показания, понеже сдѣлката била прѣзъ 1888 год., когато чл. 327 не е билъ измѣненъ, отъ което слѣдва, че това оплакване на касатора не почива на законно основание. Освѣнъ това дори ако бѣше касаторътъ доказалъ, че паритѣ е броилъ на тогавашния кметъ и неговитѣ съвѣтници, то пакъ касаторътъ не се освобождаваше отъ отговорность, щомъ се докаже отъ страна на общината, че паритѣ не сж били внесени въ нея; 2) оплакването на касатора, че не било прѣдложено помирение на странитѣ, нито въ първата нито въ второта инстанции, е неоснователно, тъй като едната страна е учрѣждение — селска община, която е завела дѣлото противъ касатора, и 3) другитѣ оплаквания на касатора не сж сжществени и нѣкои отъ тѣхъ сж голословни, каквото е оплакването, че свидѣтельъ Пени В. Диковъ не билъ разпитванъ, когато отъ протокола на окржжния сждъ явствува, че тоя свидѣтель е билъ разпитванъ, по касаторътъ е отсжтствувалъ при разпита му.

Digitized by Google

На основание изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Велинъ Филиповъ, срещу рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 10 май 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 106 — (295) — 27 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ на 8 май т. г. *гражданско дѣло № 643, по описа за 1901 г., на Христо П. Сивовъ, жителъ отъ гр. Вратца, съ Цеко и Андро К. Калдърмови, жители отъ сжщия градъ, за 426 лева и 15 ст., по полица.* — Въ заседанието отъ страна на Хр. Н. Сивовъ се яви адвоката П. Пешевъ, а отъ страна на Цеко и Андро Калдърмови — адвоката Т. Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Христо М. Сивовъ, отъ гр. Вратца, съ искова молба отъ 3 юний 1897 год., заявилъ искъ противъ Цеко К. Калдърмовъ и поржчителя му Андро Костовъ Калдърмовъ, жители отъ сжщия градъ, за 400 лева, по полица, съ лихвитѣ имъ по 10% до 28 май 1897 год., а всичко 426 лева и 15 стотинки. Вратчанскиятъ градски мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си отъ 28 май 1899 год., № 604, постановилъ: „осжжда Ц. К. Калдърмовъ, отъ гр Вратца, да заплати на Христо Н. Сивовъ, отъ сжщия градъ, сумата по полицата 400 лева, лихвитѣ по 10% годишно начиная отъ протестирането на полицата — 19 априлъ 1897 год. до послѣдното изплащане, заедно съ 34 лева и 20 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски, а на свидѣтелитѣ Никола Д. Торбовъ, отъ гр. Орѣхово, 40 лева възнаграждение, Костадинъ Ивнчевъ, отъ гр. Вратца 6 лева възнаграждение и на хазната 32 лева за толкова издадени и незаплатени призовки, а въ случай на несъстоятелность тази присждена сума да се заплати отъ поржчителя му Андро Костовъ Калдърмовъ, отъ гр. Вратца". — По апелативна жалба на Христо Н. Кременски, като трето лице, и Цеко К. Калдърмовъ, това дѣло е било разгледано и отъ Вратчанския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: „че Христо Сивовъ дири отъ Цеко К. Калдърмовъ като правъ длъжникъ и Андро Костовъ, като поржчитель по една полица, 400 лева заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото. За доказателство на този си искъ ищецътъ е прѣдставилъ една полица съ дата 18 февруарий 1897 год., издадена отъ Цеко К. Калдърмовъ като платецъ и поржчителя Андро Костовъ, за сумата 400 лева, съ падежъ за 30 дена на Христо Кременси и отъ която се вижда, че тази полица е била джиросана на ищеца, който я и протестиралъ на срока. — Длъжникътъ Цеко Калдъ мовъ признава полицата за истинска, но възразява, че Христо Сивовъ нѣма право да дири отъ него и поржчителя му никаква сума, тъй като по единъ устенъ договоръ сключенъ между тѣхъ, тази полица е погасена чрѣзъ една новация състояща се въ това, че ищецътъ се е съгласилъ да не дири нищо по тази полица, която се уничожава, но на нейно мѣсто Цеко Калдърмовъ се е задължилъ да му достави тухли за такава сума. Тази но-

Digitized by Google

вация отвѣтникътъ за да докаже, си послужи съ свидѣтелски показания на свидѣтелитѣ Ангель Витански, Костадинъ Ионче въ и Марко Георгиевъ Гереклийски, които разпитани прѣдъ сжда подъ клетва, установиха съ положителность погасяването на полицата, чрѣзъ едно ново задължение за доставяне на тухли, т е. установиха новацията. Щомъ като е така, то задължението по полицата веднажъ погасено окончателно, то слѣдва да се признае, че ищецътъ нѣма вече право да дири по тази полица нищо, но съвсѣмъ по едно друго задължение и то само спрѣмо Цеко К. Калдърмовъ, а спрѣмо поржчителя му Андро Костовъ нѣма право да дири нищо. Понеже настоящиятъ искъ е заведенъ по една полица, а не по задължение за прѣдаване на тухли и понеже тази полица е погасена, то искътъ на ищеца се явява за съвършено недоказанъ и неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли, като се отмѣни първостепенното рѣшение. Странната, която губи процеса е длъжна да заплати на противната страна всичкитѣ по дѣлото разноски", — съ рѣшението си отъ 16 декемврий 1899 г., № 340, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Вратчанския градски мирови сжди отъ 28 май 1899 год., № 604, и вмѣсто него постановява: отхвърля и къть на Христо Н. Сивовъ, отъ гр. Вратца, заведенъ противъ Цеко К. Калдърмовъ и Андро К. Калдърмовъ, отъ гр. Вратца, за 426 л. и 15 ст., по полица и лихви, като неоснователенъ. Осжжда Хр. Н. Сивовъ да заплати на Цеко К. Калдърмовъ 75 лева и 90 ст за сждебнитѣ и по водене дѣло разноски въ тази инстанция и 32 лева въ полза на хазната за толкова издадени и незаплатени призовки въ първата инстанция, а сжщо да заплати на свидѣтеля Н. Торбовъ, отъ гр. Орѣхово, 40 лева и на свидѣтеля Костадинъ Ионче въ, отъ гр Вратца 6 лева". — Срещу това рѣшение Христо Н. Сивовъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Вратчанскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ допусналъ съ свидѣтели да се доказва изпълнението на обязателство за сума повече отъ 200 л.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ; взе прѣдъ видъ: чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство гласи: „изпълнени то на обязателства, установени съ писмени документи, не може да се доказва съ свидѣтелски показания, когато изплатената сума надминава 200 лева". Отъ съдържанието на този членъ явно става, че това, което той забранява, то е, да се доказва съ свидѣтели, *изпълнението* на установеното съ писменъ документъ обязателство, като се прави единствено изключение за плащания на сума, която не надминава 200 лева. А извѣстно е, че изпълнението на обязателствата или тѣхното погашение, когато има за прѣдметъ парична сума, може да стане не само чрѣзъ плащане въ брой на дължимата сума, но и по всѣки отъ другитѣ прѣдвидени отъ закона начини за погашение на задълженията. А щомъ това е така, то трѣбва да се признае, че чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство забранява доказването съ свидѣтели не само на броени въ наличность суми за погашение на обязателства установени съ писмени документи, но и тогава когато се иска да се докаже, че изпълнението на такива обязателства е станало и по нѣкои отъ другитѣ допустими отъ закона начини за погашение на дългъ. Въ дадения случай, сждътъ е допусналъ съ свидѣтели

Digitized by Google

да се доказва, че дългътъ по въпросната полица отъ 400 лева е погасенъ чрезъ новация на задължението. Действително, за съществуването на новацията не е необходимо нуждно да бъде тя сключена въ писмена форма, но когато се иска да бъде противопоставена като погашение (изпълнение) на обязателство установено съ писменъ документъ, то свидѣтели сж недопустими за доказване сключването на такава сдѣлка, защото чл. 327 забранява да се доказва изпълнението на писмено обязателство съ свидѣтели, а новацията е единъ отъ начинитѣ за изгължението на обязателствата. Прочее, въ дадения случай, сждътъ като е допусналъ съ свидѣтели да се доказва новирането на въпросното задължение и съ това погашение на дългътъ по полицата, нар шилъ е чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Врачанския окр сждъ отъ 16 декември 1899 год., подъ № 310, защото е нарушенъ чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 107 — (296) — 27 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети май хилядо деветстотинъ четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове. Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 18 май т. год. *гражданско дѣло № 57, по описа за 1904 год., на Ана Ив. Гаджова, отъ гр. Пловдивъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 28 ноември 1903 год., № 482.* — Въ заседанието се яви Ана Ив. Гаджева, съ повѣреника си адвоката Т. Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Пловдивскиятъ окр. сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 9 май 1903 год., подъ № 765, е спрѣлъ изпълнението на издаденото отъ Пловдивския апелативенъ сждъ рѣшение по гражданското му дѣло № 628 1902 год., тъй като осждената страна Виктория Ив. Гаджева е подала срещу него касационна жалба и е прѣдставила за обезпечение вземането на противната страна една кжща въ гр. Пловдивъ, оцѣнена въ емлячнитѣ книги за 4500 лева. Ана Гаджева въ полза на която е било издадено казаното рѣшение, е останала недоволна отъ опрѣдѣлението на Пловдивския окр. сждъ, противъ което тя се е потжжила прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ, за това, че кжщата на Виктория Ив. Гаджева не прѣдставлявала достатъчно обезпечение защото върху нея тежѣли двѣ ипотеки на сума 1560 лева, а самата кжща струвала много по-малко отъ оцѣнката ѝ въ емлячнитѣ книги. Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ като разгледалъ частната жалба на тжжителката Ана Гаджева, съ протоколното си опрѣдѣление отъ 28 ноември 1903 год., № 482, оставилъ я безъ послѣдствие на това основание, че тжжителката не прѣдставлява доказателства, че имотътъ на Виктория Ив. Гаджева струва по-малко отъ емлячната оцѣнка 4500 лева, па даже и при сжществуването на двѣтѣ ипотеки, съ остатъка отъ стойностьта на кжщата достатъчно се обезпечаватъ правата на казаната Ана Гаджева въ случай, че касационната жалба на противната страна бъде оставена безъ послѣдствие. Срещу опрѣдѣле-

Digitized by Google

нието на Пловдивския апелативенъ сждъ Ана Ив. Гаджева е подала частна касационна жалба, съ която се оплаква, че сждътъ нарушилъ чл. 728 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 1 отъ Закона за ипотекитѣ, защото приелъ, че имотътъ върху който тежатъ двѣ ипотеки на сума 1560 лева, може да служи за обезпечение на вземането и по едно рѣшение влѣзло въ законна сила, когато по силата на чл. 728 отъ Гражданското сждопроизводство, имотътъ трѣбва да служи за изключително удовлетворение на вземането, т. е. да бжде свободенъ отъ каквито и да било задължения и защото единъ недвижимъ имотъ веднажъ даденъ подъ ипотека, не може вече да служи за друго каквото и да било обезпечение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Т. Гатевъ, повѣреникъ на касаторката Ана Гаджева и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: както се вижда отъ потжженото протоколно опрѣдѣление, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е приелъ, че като гаранция, за спир не изпълнението на едно рѣшение влѣзло въ законна сила, може да служи и единъ недвижимъ имотъ, върху който има наложена ипотека, стига само свободната сума, слѣдъ изплащан то дългътъ по ипотека, да бжде достатъчна за да удовлетвори вземането на кредитора по влѣзлото въ законна сила рѣшение. Това сжждение на казания апелативенъ сждъ е съгласно съ духътъ и смисъльта на чл. 728 отъ Гражданското сждопроизводство, който въ втората си алинея гласи: „това обезпечение състои въ налични пари или цѣнни държавни или гарантирани отъ държавата книжа, или недвижими имоти, *които служатъ за изключително удовлетворение на вземането*". Отъ цитираната алинея става явно, че законодателтъ е искалъ да обезпечи, колкото е възможно по-добрѣ вземането на кредитора, който е установилъ правото си чрѣзъ рѣшение влѣзло въ законна сила. За постигане на това си намѣрение, той създава въ полза на казания кредиторъ една привилегия, по силата на която слѣдъ като се удовлетворятъ ипотекарнитѣ кредитори отъ свободнитѣ суми на продадения недвижимъ имотъ, който е даденъ за обезпечение вземането му, се удовлетворява прѣди всичко неговото взискане и слѣдъ това ако остане нѣщо отъ сумата, ще бждатъ удовлетворени другитѣ кредитори. Да се поддържа, че само свободни отъ ипотека имоти могатъ да се приематъ за обезпечение въ случая на чл. 728 отъ Гражданското сждопроизводство, значи да се отнеме правото на сжда по сжщество да оцѣнява прѣдставлява ли извѣстенъ ипотекиранъ недвижимъ имотъ достатъчно обезпечение за единъ кредиторъ или не и да се поставя страната срещ която се изпълнява едно рѣшение въ невъзможность да спрѣ изпълнението му, макаръ тя да има недвижими имоти, съ които прѣдоставъчно би се гарантиралъ взискателтъ, но върху които имоти има вече наложена ипотека за каквато и да било незначителна сума, нѣщо което отъ текста на закона, нито отъ дебатитѣ въ Народното събрание по приемането му, не се вижда да е било въ намѣрението на законодателя Прѣдъ видъ на казаното по-горѣ слѣдва да се приеме, че оплакването на касаторката за нарушението на чл. 728 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 1 отъ Закона за ипотекитѣ, е неоснователно.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: частната касационна жалба на Ана Ив. Гаджева, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 23 ноември 1903 год., № 482, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ *108 — (297) — 22 май 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осми май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I. Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 52, по описа за 1904 год., заведено по касационната жалба на х. Михаилъ Хинковъ и Минка Н. Ц. Семова, отъ гр. Севлиево, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, отъ 5 декември 1903 год.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Търновскиятъ окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, при даването по-нататъшенъ ходъ на заведеното у него гражданско дѣло № 107, 1903 год., по въззивнитѣ жалби на х. Михаилъ Хинковъ и Минка Николова Ц. Семова и на Пена Трифонова, срещу рѣшението на Севлиевския мирови сждия отъ 3 юний 1903 год., подъ № 601, съ опрѣдѣлението си отъ 28 августъ 1903 година, подъ № 415, е постановилъ, въззивната жалба на първитѣ двама да се остави безъ движение, защото не е подписана отъ тѣхъ, а на въззивната жалба на послѣдната да се даде по-нататъшенъ ходъ. При разглеждането на дѣлото въ сждебното заседание на Търновския окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, на 5 декември 1903 год., повѣреникътъ на х. Михаилъ Хинковъ и Минка Н. Ц. Семова, е молилъ да бѫде разгледана и подадената отъ неговитѣ довѣрители въззивна жалба. Казаниятъ окржженъ сждъ за разрѣшението на тая молба е взелъ прѣдъ видъ: „че противъ рѣшението № 601 на Севлиевския мирови сждия, има подадена апелативна жалба отъ х. Михаилъ Хинковъ и отъ Минка Н. Ц. Семова, че тази апелативна жалба е била подадена въ срокъ, обаче не подписана отъ никого и повѣреникътъ моли да се даде ходъ на жалбата, като настоява на това и че неговитѣ довѣрители сѫ подали въ срокъ своята жалба и споредъ чл. чл. 24 и 193 отъ Гражданското сждопроизводство, като необходимо условие и едно най-сѫществено нѣщо да се заведе дѣло е, щото апелативната жалба да носи самосѫчния подписъ на апелатора, обаче това не сѫществува и законодателтъ е поставилъ чл. 27 отъ Гражданското сждопроизводство, споредъ който прѣдъ мировия сждъ може и устно да се завежда искъ, но слѣдъ като се запише въ книгата на устнитѣ заявления, то трѣбва да се подпише отъ товова, който е завелъ искътъ, а щомъ като и на устнитѣ жалби се иска подписъ, още повече се иска писменитѣ жалби да бѫдатъ подписани; отъ до тукъ казаното слѣдва, щото една книга подадена до сѫда и не носи подписъ, то не може да се счита, че има подадена такава, това е само за подаване на жалби, а това като тъй, искането на повѣреника на х. Михаилъ Хинковъ и Минка Н. Ц. Семова, да се разгледа жалбата имъ съвмѣстно съ тая на Пена Трифонова е неуважително още по-

Digitized by Google

вече, че сѫщата жалба съ опрѣдѣление на сѫда подъ № 415, отъ 28 августъ 1903 год., е оставена безъ движение. — Водимъ отъ тия съображения, Търновскиятъ окржженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си издадено по тоя поводъ, е оставилъ безъ послѣдствие искането на повѣреника на х. Михаилъ Хинковъ и Минка Н. Ц. Семова да се разгледа и подадената отъ послѣднитѣ въззивна жалба. — Срещу това опрѣдѣление х. Михаилъ Хинковъ и Минка Н. Ц. Семова сѫ подали касационна жалба, въ която молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Търновскиятъ окржженъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 107 и 673 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че оставилъ въззивната жалба безъ движение, понеже не била подписана отъ тѣхъ, безъ да обърне внимание, че тя е била подадена лично отъ тѣхъ на мировия сѫдия, който ѝ е далъ по-нататъшенъ ходъ и че неподписването ѝ отъ тѣхъ станало по неволна грѣшка, която тѣ поправили въ сѫдебното заседание, като подкрѣпили жалбата си напълно, отъ друга страна сѫдътъ не имъ съобщилъ опрѣдѣлението си съ което оставилъ жалбата имъ безъ движение, като не подписана и съ това не имъ далъ възможность да я подпишатъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касаторитѣ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на дѣлото взе прѣдъ видъ: оплакванията на касаторитѣ, изложени въ касационната имъ жалба, сѫ неоснователни, тъй като: 1) законътъ изисква, щото всички писмени молби и жалби които се подаватъ въ сѫдилищата да носятъ подписа на лицето, отъ името на което тѣ се подаватъ или на неговия повѣреникъ (чл. чл 193 и 664 п. 1 буква *г* отъ Гражданското сѫдопроизводство), вслѣдствие на това и една въззивна жалба, която не носи подписа на лицето, отъ името на което тя се подава, или на упълномощено отъ него лице, трѣбва да се счита, като несѫществующа и неподадена; 2) личното подаване въ сѫда на такава една жалба отъ самото лице, отъ името на което тя се подава, не може да се признае за равнозначуще на подписването ѝ отъ това лице, тъй като не съ тоя фактъ, а съ факта на подписването именно се удостовѣрява, че жалбата се подава отъ самото това лице; 3) обстоятелството, че касаторитѣ въ сѫдебното заседание на Търновския окржженъ сѫдъ сѫ заявили, че тѣ поддържатъ подадената отъ тѣхъ въззивна жалба и че съ това тѣ поправятъ допуснатата отъ тѣхъ грѣшка съ неподписването на тая жалба, не е могло да служи за основание на казания сѫдъ да пристжпи къмъ разглеждането на сѫщата жалба по сѫществото ѝ прѣдъ видъ на това, че поправянето на такава грѣшка може да се допусне само въ срока установенъ за подаването на въззивнитѣ жалби, което не е било направено отъ касаторитѣ, и 4) посоченията отъ касаторитѣ чл. 673 отъ Гражданското сѫдопроизводство не задължава сѫдилищата да поканватъ страната, която е подала една въззивна жалба неподписана отъ нея, да се яви и да поправи това опущение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на х. Михаилъ Хинковъ и Минка Н. Ц. Семова, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сѫдъ, Севлиевско отдѣление, отъ 5 декември 1903 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 109 — (300) — 27 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д Икономовъ *гражданско дѣло № 578, по описа за 1901 год., на Иванъ Стоилковъ и Павелъ Момчиловъ, отъ с. Царица, Кюстендилска околия, лично за себе си и като пълномощници на другитѣ жители на сжщото село, съ Трайко Ангеловъ, Стоилъ Витковъ и др., отъ с. Драгойчинци сжщата околия, за 500 лева, стойность на 50 кола сѣно.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ Стоилковъ и Павелъ Момчиловъ, отъ село Царица, лично за себе си и като пълномощници на другитѣ жители на сжщото село, съ искова молба, подадена на Босилеградския мирови сждия, заявили искъ противъ Тр. Ангеловъ, Стоилъ Витковъ, Стоянъ Божиловъ, Найденъ Вучковъ, Миленъ Гергиновъ и свещеникъ М. Ангеловъ, отъ с. Драгойчинци, за 500 лева, стойность на 50 кола сѣно. Мировиятъ сждия по отношение първитѣ четирма — уважилъ искътъ на ищцитѣ въ размѣръ само на 240 лева, а по отношение на послѣднитѣ двама — го отхвърлилъ, като недоказанъ. По апелъ на осжденитѣ отвѣтници, дѣлото разгледалъ и Кюстендилскиятъ окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищцитѣ Иванъ Стоилковъ и Павелъ Момчиловъ, лично за себе си и като повѣреници на другитѣ жители отъ с. Царица, чрѣзъ повѣреника си настояватъ за да се потвърди обжалваното рѣшение, тъй като апелаторитѣ прѣзъ мѣсецъ май 1897 год. имъ нанесли по-голѣма врѣда чрѣзъ опустошаване чрѣзъ добитъка частнитѣ имъ ливади, а така сжщо и оная часть отъ мерата, която била завардена за ливада; 2) апелаторитѣ въ качеството си на отвѣтници настояватъ за отмѣнение на обжалваното рѣшение и отхвърляне цѣлия искъ, тъй като тѣхниятъ добитъкъ никогажъ не е пусканъ въ прѣдметнитѣ ливади, прѣди да бждатъ покосени; 3) отъ прѣдставения прѣписъ отъ единъ помирителенъ протоколъ съ дата 24 октомврий 1888 год. ясно се вижда, че и двѣтѣ страни иматъ право: а) да се ползуватъ еднакво отъ мерата; б) да завардятъ по една равна часть отъ тая мера за ливади, и в) еднакво да вардятъ частнитѣ ливади, които се намиратъ изъ тая мера, до като не сж покосени; 4) сждящитѣ се страни признаватъ отъ начало, че отъ спорната ливада има часть завардена за ливада, само отъ жителитѣ на с. Царица, а споредъ помирителния протоколъ съ дата 24 октомврий 1888 год., такова завардване трѣбва да стане по равно и съ съгласие на отвѣтната страна (жителитѣ отъ с. Драгойчинци), а щомъ нѣма такова съгласие, жителитѣ отъ с. Драгойчинци сж въ правото да пускатъ на паша своя си добитъкъ и въ тая часть отъ мерата изключая частнитѣ ливади, безъ да бждатъ отговорни прѣдъ Царичани; 5) апелаторитѣ при извършване огледа на 6 юлий 1900 год. признаха, че частнитѣ ливади влизатъ въ ония граници, прѣдвидени въ помирителния протоколъ, а така сжщо, че тия частни ливади, споредъ тоя протоколъ, не трѣбва да се пасатъ до като не сж покосени, слѣдователно, на основание това самопризнание, апелаторитѣ ще трѣбва да бждатъ осждени ако има доказателства, че сж

Digitized by Google

пуснали добитъкъ въ тия ливади прѣди да бждатъ покосени; 6) отъ показанията на двамата свидѣтели, разпитани отъ мировия сждия на 2 юлий 1897 год. при извършване на огледа се доказва, че въ частнитѣ ливади и то прѣди да бждатъ покосени сж пуснали добитъкъ: а) апелаторитѣ; б) нѣкои си Соколъ Георгиевъ, Веселинъ Кръстевъ, Кръсто Стоименовъ, Милошъ Тошинъ, Иове Момчиловъ, Дойчинъ Богдановъ и Димитъръ Венковъ, и в) добитъкътъ на с. Шипковица; 7) така установено това обстоятелство отъ тия двама свидѣтели, сждътъ признава, че прѣзъ 1897 г. въ частнитѣ ливади и то прѣди да бждатъ покосени сж пуснали добитъкъ не само апелаторитѣ, но и много други лица, а така сжщо и добитъкътъ на с. Шипковица, и 8) щомъ се доказва, че загубата не е направена само отъ апелаторитѣ, ищцитѣ бѣха длъжни да докажатъ размѣра на загубата, извършена отъ апелаторитѣ, а щомъ това не е доказано, слѣдва искътъ да бжде отхвърленъ, като недоказанъ, както се каза и погорѣ въ размѣра на загубата, обжалваното рѣшение да се отмѣни напълно, като разноскитѣ се възложатъ върху ищцитѣ", — съ рѣшението си отъ 20 юний 1901 год., отмѣнилъ напълно първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. Това рѣшение Иванъ Стоилковъ и Павелъ Момчиловъ, лично за себе си и като пълномощници на другитѣ жители отъ сжщото село, обтжжили прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която между друго посочватъ за нарушенъ членъ 61 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не призналъ, че между лицата, които сж причинили врѣдитѣ и загубитѣ, по силата на закона сжществува солидарность и че слѣдователно тѣ иматъ право да теглятъ подъ отговорность само нѣколко лици които имъ сж извѣстни.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: отъ съобразителната часть на потжженото рѣшение се констатира, че Кюстендилскиятъ окр. сждъ е отхвърлилъ искътъ на касаторитѣ за това, че послѣднитѣ не били установили размѣрътъ на врѣдитѣ и загубитѣ които отвѣтницитѣ имъ били причинили, тъй като отъ разпитанитѣ двама свидѣтели се доказало, че частнитѣ непокосени ливади били опасени не само отъ добитъка на отвѣтницитѣ, но и отъ тоя на седемь други лица, а сжщо и отъ добитъка на с. Шипковица. Това съображение на Кюстендилския окр. сждъ, за да отхвърли искътъ, е неоснователно, тъй като отъ огледния протоколъ на мировия сждия и отъ заключението на вѣщитѣ лица е имало достатъчно данни за да се опрѣдѣлятъ причиненитѣ врѣди и загуби отъ опасването на въпроснитѣ ливади, а обстоятелството, че врѣдитѣ и загубитѣ сж причинени освѣнъ отъ добитъка на отвѣтницитѣ и отъ добитъка на други лица, нѣма значение за резултата на дѣлото, понеже по силата на чл. 61 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, лицата които сж извършили прѣстжплението или полупрѣстжплението, отговарятъ солидарно за причинената врѣда и слѣдователно ищцитѣ сж имали право да заведатъ искътъ си за цѣлата загуба само противъ нѣкои отъ лицата които сж причинили врѣдата. Като е призналъ противното, Кюстендилскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 61 отъ Закона за задълженията и дрговоритѣ и това нарушение е сжществено, понеже иначе дѣлото би могло да има други

Digitized by Google

край. Заради това оплакването на касатора за нарушението на този членъ се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 20 юний 1901 год., защото е нарушенъ чл. 61 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 110 — (301) — 27 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кир. Кириловъ, при секретара В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 78, по описа за 1904 год., заведено по касационната жалба на Паскалъ Гължбаровъ и Стефанъ Анастасовъ, отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 26 ноември 1903 год.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха адвоката Д. Вачевъ, като повѣреникъ на касаторитѣ Паскалъ Гължбаровъ и Стефанъ Анастасовъ и послѣдниятъ лично.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: по дѣлото № 332/902 год., заведено въ Софийския окржженъ сждъ, по несъстоятелностьта на Софийския търговецъ Ст. Анастасовъ, Българската народна банка съ заявление отъ 9 януарий 1903 год., е прѣдставила десеть записа и едно удостовѣрение, по които тя имала да взема разни суми отъ несъстоятелния и е искала да бжде приета като кредиторъ по тая несъстоятелность за 7561 лева златни и 17.764 лева сребърни. Прѣдъ видъ на това, че противъ това вземане е билъ заявенъ споръ както отъ страна на другитѣ кредитори, така и отъ страна на несъстоятелния, дѣловодительтъ е отказалъ да приеме това вземане въ пасива на несъстоятелностьта и е постановилъ спора по приемането му да се прѣдстави на разрѣшение отъ Софийския окржженъ сждъ. Съ заявление отъ 28 януарий 1903 год., Българската народна банка е молила, щото вземането ѝ за една сума отъ 7200 лева сребро и за друга отъ 1300 лева златни да се признае за привилигировано, прѣдъ видъ на това, че срещу първата сума ѝ билъ прѣхвърленъ наема на зданието на несъстоятелния, въ което се е помѣщавала Дирекцията на статистиката, а срещу втората били дадени отъ несъстоятелния разни вещи въ залогъ. о Софийскиятъ окр. сждъ е разгледалъ появилия се споръ въ заседанието си на 18 февруарий 1903 год., когато е разгледалъ споретѣ и по други нѣкои вземания и съ издаденото си по тоя поводъ опрѣдѣление е признаlъ Българската народна банка за обикновененъ кредиторъ за сумитѣ 6261 лева златни и 17.764 лева и 75 ст. сребро и за привилегированъ кредиторъ за сумата 1300 лева златни, за която ѝ е признаlъ правото да бжде тя удовлетворена отъ заложенитѣ ѝ отъ несъстоятелния вещи. На 20 мартъ 1903 год., между несъстоятелния Стефанъ Анастасовъ и неговитѣ кредитори е билъ сключенъ конкордатъ, който е билъ утвърденъ съ опрѣдѣление на Софийския окр. сждъ отъ 29 сжщи мѣсецъ, подъ № 379. Въ това опрѣдѣление сжщиятъ сждъ, между другото е постано-

Digitized by Google

вилъ да се заплатятъ отъ несъстоятелния за възнаграждение за труда: на синдика 1000 лева и на помощника на синдика 250 лева. Противъ това опрѣдѣление въ тая му имено часть, несъстоятелниятъ Стефанъ Анастасовъ е подалъ частна възивна жалба прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ. Прѣдъ сжщия сждъ е подала частна възивна жалба и Българската народна банка противъ опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ отъ 18 февруарий 1903 год., относително неудовлетворяването напълно исканията ѝ да се признаятъ нѣкои отъ нейнитѣ вземания за привилегировани. За да се произнесе по тия жалби (освѣнъ които е имало подадена една и отъ други кредитори на несъстоятелния). Софийскиятъ апелативенъ сждъ е взелъ прѣдъ видъ: „Българската народна банка иска да се признае тя за изключителна собственица върху наема отъ 7200 лева, дължимъ отъ Дирекцията на статистиката на основание цесията, сключена съ несъстоятелния Ст. Анастасовъ на 6 февруарий 1902 год., за удовлетворение на креасната по полица № 15853, отъ 6 ноемврий 1902 год. или съ други думи, банката иска да се признае за изключителна собственица на въпросния наемъ на основание сключената съ несъстоятелния цесия. Отъ прѣдставеното пълномощно съ дата 6 февруарий 1902 год., което не е нищо друго, освѣнъ актъ на цесия на едно право, се вижда дѣйствително, че по между странитѣ фактътъ на прѣхвърлянето е напълно свършенъ. Той е порфектенъ за тѣхъ. По отношение обаче на третитѣ лица, въ случая кредиторитѣ на несъстоятелността, това прѣхвърляне може да бжде дѣйствително, само ако бжде съобщено на дължника — директора на статистиката. Отъ разпита на свидѣтеля В. Дюстабановъ сждътъ дохажда до убѣждение, че това послѣдното условие на чл. 317 отъ Задълженията и договоритѣ е изпълнено, тъй като отъ показанията на този свидѣтель става явно, че нему като на Директоръ на статистиката по околенъ пжть е било извѣстно за прѣхвърлянието на въпросното вземане наема, вслѣдствие на което и той спрѣлъ изплащането на въпросната сума. Това така направено съобщение, сждътъ намира за достатъчно да се постави дължника въ положение да не извършва никакво изплащане още и на това основание, че както стана явно отъ неговитѣ показания, много по-рано отъ тази сдѣлка, несъстоятелниятъ е извършвалъ подобни цесии съ банката и др. частни лица и всѣкога по този начинъ той е билъ извѣстяванъ за сжществуването на тѣзи сдѣлки. Въ случая не може да се изисква, щото непрѣменно съобщението да става въ опрѣдѣлена писмена форма, защото подобни условия не изисква закона. Въ случая прочее сж изпълнени условията на чл. 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и вслѣдствие на това и изключителното право на Българската народна банка върху въпросния наемъ слѣдва да бжде признато и спрѣмо кредиторитѣ на несъстоятелния. По жалбата на несъстоятелния Стефанъ Анастасовъ вх. № 7475, отъ 9 априлъ 1903 год., сждътъ като взе подъ съображение, че съ въпросната си жалба той иска измѣнението на опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ № 379, отъ 23 мартъ 1903 год., на това основание, че неправилно било опрѣдѣлено възнаграждение на помощника на синдика и че на синдика и прислугата било опрѣдѣлено голѣмо възнаграждение. Оплакването за неправилно назначение на помощникъ-синдика е неоснователно, защото съгласно чл. 711 отъ Търговския законъ изрично е прѣдвидено право на синдика

Digitized by Google

да вземе и свой помощникъ съ разрѣшението на дѣловодителя, а въ случая това условие, както се вижда отъ рапорта на синдика и разрѣшението на дѣловодителя отъ 14 декемврий 1902 год., е напълно удовлетворено. Обстоятелството, че възнаграждението на помощникъ-синдика е опрѣдѣлено лично нему, не измѣнява сѫщността на работата, защото и споредъ чл. 711 отъ Търговския законъ, възнаграждението, ако и да се плаща отъ синдика, пакъ пада въ тежесть на масата на несъстоятелността. Въ случая сѫдътъ е опрѣдѣлилъ възнаграждение на синдика и на помощника му, но съ това не е нарушилъ чл. 711 отъ сѫщия законъ. По второто оплакване на сѫщия, сѫдътъ обаче намира, че Софийскиятъ окржженъ сѫдъ е опрѣдѣлилъ извънредно голѣмо възнаграждение и на синдика, а отчасти и на помощника му, като намира, че трѣбва да се намали въ извѣстенъ размѣръ. На това заключение иде сѫдътъ като взема прѣдъ видъ размѣра на самата несъстоятелность, врѣмето, прѣзъ което е упражнявалъ качеството си на синдикъ С. Д. Бобчевъ и помощника му и характера на извършената работа". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, съ опрѣдѣлението си отъ 26 ноемврий 1903 г., между другото е постановилъ: 1) „признава Българската народна банка за изключителна собственица на сумата 7200 лева, дължъ на Дирекцията на статистиката отъ наемъ за 1903 год. къмъ несъстоятелния Ст. Анастасовъ, като признава правото на сѫщата банка да се удовлетвори изключително върху този наемъ за вземането си по полица подъ № 15853, отъ 6 ноемврий 1902 год., а искането на сѫщата банка за да се признае правото ѝ на привилегия върху заложенитѣ вещи срещу полици подъ №№ 12887 и 13943 и за креансата си отъ 900 лева по полица № 16569 се оставя безъ послѣдствие, и 2) измѣнява опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сѫдъ подъ № 379, отъ 29 мартъ 1903 год., само по отношение размѣра на възнаграждението на синдика и помощника му така: на синдика С. Д. Бобчевъ се опрѣдѣля едно окончателно възнаграждение за всички извършени отъ него работи въ размѣръ само на 600 лева и на помощника му Владигеровъ само 200 лева, а по отношение на останалото възнаграждение, опрѣдѣлено отъ окржжния сѫдъ остава въ сила." — Срещу това опрѣдѣление Паскалъ Гълъбаровъ и Стефанъ Анастасовъ сѫ подали касационна жалба, въ която тѣ, както и тѣхниятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сѫдъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) членове 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не се произнесалъ по доводитѣ имъ, че между Ст. Анастасовъ и Българската народна банка не е имало едно пълно прѣхвърляне на вземането на първия отъ Министерството на търговията и земледѣлието отъ наемъ на помѣщението на Дирекцията на статистиката, защото е имало единъ заемъ, както това се установява отъ нѣкои книжа, изходящи отъ самата банка; 2) членове 316 и 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че приелъ свидѣтелски показания за доказателство, че това прѣхвърляне е било съобщено на длъжника, тогава, когато това съобщение е трѣбвало да стане по реда, по който ставатъ съобщенията отъ едно държавно учрѣждение на друго, отъ друга страна това съобщение трѣбва да става не отъ

Digitized by Google

прѣхвърляча, а отъ приемателя, което сждътъ не е констатиралъ да е било направено въ случая; 3) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че извратилъ показанията на свидѣтеля Дюстабановъ, като приелъ, че послѣдниятъ показалъ, че той спрѣлъ изплащането на дължимата за наемъ сума, вслѣдствие съобщението, което му било направено чрѣзъ домашнитѣ и че всѣкога по тоя начинъ той билъ извѣстяванъ за сдѣлкитѣ, които Анастасовъ билъ правилъ съ банката или съ частни лица, тогава, когато свидѣтельтъ подобно нѣщо не е показалъ, и 4) чл. 711 отъ Търговския законъ, съ това, че приелъ, че може да се ангажира пълномощникъ на синдикъ за смѣтка на масата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касаторитѣ да се остави безъ послѣдствие, като неостоятелна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касаторитѣ е неоснователно, тъй като, наистина, отъ мотивитѣ на обтъженото рѣшение не се вижда щото Софийскиятъ апелативенъ сждъ при рѣшаването на дѣлото да е взелъ въ внимание доводитѣ имъ, посочени въ това имъ оплакване, обаче, допущането на това опущение отъ казания апелативенъ сждъ не може да се признае за едно сжществено закононарушение, прѣдъ видъ на това, че сжществуването на единъ договоръ за заемъ между дтѣ лица не може да служи за прѣпятствие, щото длъжникътъ по тоя договоръ да прѣхвърли върху своя кредиторъ правото върху едно свое вземане отъ трето лице за издължението на дълга си по тоя заемъ, слѣдователно, Софийскиятъ апелативенъ сждъ даже и да бѣше взелъ въ внимание тия доводи на касаторитѣ не можеше да ги признае за основателни и да ги уважи; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касаторитѣ, тъй като въ постановленията на Закона за задълженията и договоритѣ, относящи се до прѣхвърлянето на вземания или на други права (чл. чл. 316 — 326) не сжществуватъ никакви указания, че съобщението на длъжника за прѣхвърлянето на вземането, било когато длъжникътъ е едно частно лице, било когато длъжникъ е Държавата, трѣбва да става въ писмена форма, и за нѣкакво изключение въ това отношение спрѣмо Държавата не сжществуватъ указания и въ други нѣкои постановления на законитѣ. Отъ друга страна отъ постановленията на чл. 318 отъ споменатия законъ се вижда, че изобщо съобщението на длъжника за прѣхвърлянето може да бжде направено както отъ приемателя, така и отъ прѣхвърляча; 3) така сжщо е неоснователно и третото оплакване на касаторитѣ, тъй като отъ мотивитѣ на обтъженото опрѣдѣление не се вижда, щото Софийскиятъ апелативенъ сждъ да приписва на свидѣтеля Дюстабановъ да е показалъ, че той е спрѣлъ плащането на Стефанъ Анастасовъ наема на кжщата му, вслѣдствие на това, не било направено съобщение чрѣзъ домашнитѣ му за прѣхвърлянето и че той всѣкога по тоя начинъ е билъ извѣстяванъ за сдѣлкитѣ, които Анастасовъ е правилъ съ банката или съ частни лица, но се вижда, че сжщиятъ сждъ прави едно заключение за тия обстоятелства отъ оцѣнката, която дава на показанията на казания свидѣтель, така щото не се установява, щото сждътъ да е изопачилъ или да е прибавилъ нѣщо въ показанията на сжщия свидѣтель, и 4) неоснователно е така сжщо и четвъртото

Digitized by Google

оплакване на касаторитѣ, тъй като въ чл. 711 отъ Търговския законъ е казано наистина, че синдика, по разрѣшение отъ дѣловодителя, може да има единъ или нѣколко помощника за изпълнение на своитѣ обязаности, но на свои разноски, обаче прѣдъ видъ на това, че направенитѣ отъ синдика необходими разноски по изпълнението на неговитѣ сбязаности въ всѣкой случай трѣбва да се взематъ въ внимание при опрѣдѣлението на неговото възнаграждение за труда и услугитѣ му, което възнаграждение се изплаща отъ масата на несъстоятелностьта на (чл. чл. 689 и 713 отъ Търговския законъ), слѣдва да се признае, че не съставлява сжществено нарушение на казанит 711 членъ опрѣдѣлението отъ сжда отдѣлно възнаграждение на помощника на синдика отъ онова на синдика, вмѣсто сжда да опрѣдѣли възнаграждение само на послѣдния, но при опрѣдѣлението на размѣра му да вземе прѣдъ видъ и възнаграждението, което той ще заплати на своя помощникъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Паскалъ Гължбаровъ и Стефанъ Анастасовъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 26 ноември 1903 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 111 — (304) — 27 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 647, по описа за 1901 год., на Никола Кокидисъ, отъ гр. Нова-Загора, съ Димитъръ Нукасъ, отъ сжщия градъ, за 908 лева и 95 ст. заедно съ лихвата имъ, остатъкъ по полица.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Димитъръ Нукасъ, отъ гр. Нова-Загора, съ искова молба, подадена на Новозагорския мирови сждия, заявилъ искъ срещу Никола Кокидисъ, отъ сжщия градъ, за 908 лева и 95 ст., остатъкъ по полица. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на Никола Кокидисъ, дѣлото разгледалъ и Старозагорскиятъ окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „въззиваемиятъ Димитъръ Нукасъ иска да се осжди въззивника Н. Кокидисъ да му заплати съ лихвитѣ, сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски сумата 908 л. и 95 ст., която му дължалъ като остатъкъ отъ прѣставения отъ него въ първата инстанция и неиздължен изцѣло записъ на заповѣдь съ дата 17 май 1899 г., платимъ на 15 юний сжщата година. Въззивникътъ Н. Кокидисъ, както въ първата инстанция, тъй и прѣдъ сжда чрѣзъ повѣреника си — адвоката Г. Геневъ възразява, че прѣдставениятъ отъ ищеца записъ на заповѣдь билъ безпариченъ и за установяване на това си възражение е прѣдложилъ на въззиваемия въ първата инстанция рѣшителна клетва да се закълне въ смисъль, че той дѣйствително далъ срещу записа стока, която клетва прѣдложена (формулирана) е била допусната отъ мировия сждия и приета, както се вижда отъ обтжженото рѣшение отъ въззиваемия Д. Нукасъ, но до полагането ѝ отъ страна на този послѣдния била

Digitized by Google

оттеглена отъ прѣдложителя ѝ Кокидисъ и дѣлото се рѣшило на основание другитѣ данни. Сждътъ като взима прѣдъ видъ обстоятелството, че въззивникътъ съ нищо не доказва горѣпоменатото си възражение, намира искътъ на въззиваемия отъ прѣдставения записъ за напълно доказанъ и за това слѣдва да се уважи, като се осжди въззивникътъ да заплати на възиваемия исковата сума съ лихвитѣ и разноскитѣ, но понеже и мировиятъ сждия тъй е постжпилъ при постановяване на обтжженото рѣшение, то послѣдното се явява правилно и като такова, да се потвърди", — съ рѣшението си отъ 12 октомврий 1901 год., потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Никола Кокидисъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Старозагорскиятъ окр. сждъ нарушилъ чл. чл. 91 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно отказалъ да допусне прѣдложената му на ищеца рѣшителна клетва.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави безъ послѣдствие касационната жалба, като неоснователна, взе въ съображение: отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че касаторътъ Никола Кокидисъ е поддържалъ, че записътъ на който ищецътъ Димитръ Нукасъ основава искътъ си, билъ безпаричнъ и за доказателство, на това си възражение е прѣдложилъ прѣдъ Старозагорския окр сждъ на ищеца рѣшителна клетва въ смисъль, че му е далъ срещу записа стока за 908 лева и 85 стотинки. Сждътъ не допустналъ прѣдлагането на тази клетва, за това, че тя е била прѣдлагана и въ първата инстанция и че когато ищецътъ е обявилъ че я приема, повѣреникътъ на отвѣтната страна (сега касаторъ) е казалъ че оттегля клетвата. Това дѣйствие на Старозагорския окр. сждъ се явява правилно, тъй като съгласно чл. 91 отъ Гражданското сждопроизводство, страната която е прѣдложила или повърнала клетвата, не може вече да се повърне, ако противната страна е обявила че я приема, отъ което слѣдва да се заключи, че понеже рѣшителната клетва е единъ видъ спогодба, щомъ клетвата въ случая е била оттеглена слѣдъ като ищецътъ е обявилъ че я приема, то искътъ трѣбва да се счита за доказанъ и по сжщото обстоятелство не може вече въ втората инстанция да се допуща сжщата клетва. Твърдението на касатора, че адвокатътъ който е прѣдложилъ рѣшителната клетва прѣдъ мировия сждия не е билъ упълномощенъ отъ него да го прѣдставлява прѣдъ сжда, не се оправдава отъ даннитѣ по дѣлото, понеже въ протокола на мировия сждия отъ 30 априлъ е казано, че самъ отвѣтникътъ Никола Нукасъ се е явилъ лично въ сждебното заседание и е упълномощилъ адвоката Карамановъ, а сждътъ дава повече вѣра на протокола на сждията, отъ колкото на голословното твърдение на касатора, който чрѣдъ инстанцията по сжщество не е възбудилъ никакъвъ въпросъ за неговата неточность. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касатора за нарушението на чл. чл. 91 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, е неоснователно.

Заради това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Никола Кокидисъ, срещу рѣшението на Сторо-

Digitized by Google

загорския окр. сждъ отъ 12 октомврий 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 112 — (306) — 29 май 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на петнадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 88, по описа за 1904 год., на Захария Митовъ, житель отъ гр. София, съ адвоката К. Гелбертъ, отъ сжщия градъ, за 2528 лева и 40 ст., по полица.* — Въ заседанието се явиха Гелбертъ и Захария Митовъ, който упълномощи адвоката д-ръ В. Черневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: д-ръ Гелбертъ е завелъ искъ прѣдъ Софийския окр. сждъ, противъ Ц. Блюменталъ, Сицилия Блюменталъ и Захария Митовъ, за 1204 фиорината (2528 лева и 40 ст. златни) заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ, дългъ по една мѣнителница отъ 8 януарий 1896 год., приета отъ Ц. Блюменталъ и джиросана отъ Сицилия Блюменталъ и Захария Митовъ. Окржжниятъ сждъ призналъ искътъ за основателенъ и доказанъ и осждилъ Ц. Блюменталъ, Сицилия Блюменталъ и Захария Митовъ да заплатятъ солидарно на д-ръ К. Гелбертъ сумата отъ 2528 лева и 40 ст. златни и 111 лева и 12 ст. за разноски по дѣлото. Освѣнъ това осждилъ още Ц. Блюменталъ и Сицилия Блюменталъ да заплатятъ солидарно на сжщия К. Гелбертъ и лихвитѣ на горната сума по 12% годишно отъ датата на завеждането на искътъ до изплащането ѝ, както и 68 лева и 65 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски и въ полза на хазната 5 лева за толкова неплатени призовка, като допусналъ и прѣдварително изпълнение на рѣшението си. — По апелъ на отвѣтницитѣ, дѣлото разгледалъ и Софийскиятъ апелативенъ сждъ, който измѣнилъ първостепенното рѣшение и осждилъ Ц. Блюменталъ, Сицилия Блюменталъ и Захария Митовъ да заплатятъ солидарно на д-ръ К. Гелбертъ 2528 лева и 40 ст. златни — дългъ по мѣнителницата съ дата 8 януарий 1896 год., за 1204 фиорината заедно съ законната имъ лихва по 12% годишно, считана за Ц. Блюменталъ отъ датата на протеста на мѣнителницата — 27 юний 1896 год., а за Сицилия Блюменталъ и Захария Митовъ отъ деня на завеждането исковото прошение — 22 юлий 1896 год. до окончателното изплащане на горѣозначената сума. Осждилъ сжщитѣ да заплатятъ на сжция д-ръ Гелбертъ за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции 270 лева, както и въ полза на хазната 45 лева за толкова неплатени призовки въ сжщитѣ инстанции. Другата часть на рѣшението относително допуснатото прѣдварително изпълнение оставилъ въ сила. — Срещу това рѣшение Захария Митовъ е подалъ касационна жалба въ Върховния касационенъ сждъ, който съ рѣшение отъ 14 май 1902 год., № 216, я уважилъ и за нарушение чл. чл. 629 и 801 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 122 отъ Турския търговски законъ, прѣпратилъ дѣлото въ сжция сждъ за ново разглеждане при другъ съставъ. При повторното разглеждане на дѣлото,

Digitized by Google

Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ като взелъ прѣдъ видъ: „вслѣдствие на неподаване на жалба отъ страна на отвѣтницитѣ Сицилия Блюменталъ и Ц. Блюменталъ, рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ подъ № 180, отъ 7 ноември 1901 год., се явява за влѣзло въ законна сила, така, че само въпросътъ за отговорностьта на Захария Митовъ по мѣнителницата отъ 8 януарий 1896 год., остава още открить по настоящето дѣло. Захария Митовъ не отрича да е подписалъ като джирантъ на мѣнителницата отъ 8 януарий 1896 год., но възразява, че за да може да отговаря по настоящия искъ на д-ръ Гелбертъ, трѣбвало щото протестътъ на мѣнителницата да му е билъ своевременно съобщенъ и искътъ да е билъ заявенъ въ срока на чл. 122 отъ Турския търговски законъ. Сѫщиятъ е поддържалъ, че меродавенъ въ случая е този послѣдниятъ законъ, а не законътъ на мѣстото на издаването на мѣнителницата (чл. 45 отъ Австрийския законъ), защото джирото било съставено въ България, т. е. подъ дѣйствието на мѣстния Търговски законъ. — Отъ показанията на свидѣтелитѣ Тодоръ Орханиевъ и Симеонъ Златаровъ се установява дѣйствително, че джирото на Захария Митовъ е било съставено въ София, а въ такъвъ случай и съгласно общеприетия принципъ въ международното право — меродавенъ е мѣстниятъ законъ подъ дѣйствието на който е било съставено джирого, така че и искането на отвѣтника за приложението на Турския търговски законъ се явява напълно уважително. Отъ това обаче още не слѣдва, че искътъ на д-ръ К. Гелбертъ като прѣдявенъ много по-късно отъ 15 дни отъ датата на протеста — 27 юний или 9 юлий н. с., е неприемливъ по силата на чл. 122 отъ този законъ, защото въ случая д-ръ К. Гелбертъ ако и мѣстенъ поданикъ, по цесия упражнява правото на адвокатската фирма Хасеювъ и С-ие, а тази послѣдната като имѣюще мѣстожителство въ Виена, се ползува отъ 4-мѣсечния срокъ за нотифициране на протеста и завеждането на искътъ противъ българскитѣ джиранти, съгласно чл. 123 отъ Турския търговски законъ. Прочее, искътъ на д-ръ Гелбертъ отъ 22 юлий 1896 год. се явява за своевременно прѣдявенъ, а понеже исковата молба замѣнява нотицифирането на самия протестъ, то слѣдва да се счете, че всички формалности на мѣстния Търговски законъ сж биле изпълнени, — а въ такъвъ случай и Захария Митовъ ще слѣдва да изпълни спрѣмо ищеца задължението си на джиранта (чл. 97 отъ Турския търговски законъ), като солидарно съ другитѣ длъжници му изплатятъ исковата сума заедно съ разноскитѣ. Сѫщиятъ не може да плаща и лихви на тази сума, защото рѣшението на Софийския окр. сѫдъ, съ което той е билъ освободенъ отъ заплащането на такива, е влѣзло спрѣмо ищеца въ законна сила. Би могло да се възрази, че д-ръ К. Гелбертъ, като притежатель на мѣнителницата и като мѣстенъ поданикъ, би можалъ да се ползува само отъ срока на чл. 122 отъ Турския търговски законъ, обаче, подобно възражение би било неоснователно, защото въ случая ищецътъ се явява не като джирантъ, тъй като джирото тъй както то се опрѣдѣля отъ Търговския законъ е немислимо слѣдъ протестирането на мѣнителницата, а се явява като цесионеръ или въобще като лице, което чрѣзъ цесия (а не по силата на Търговския законъ) е станало притежатель на въпросната креанса, тъй като тя е сѫществувала за неговия прѣдшественикъ Хасеювъ и С-ие,

Digitized by Google

т. е. съ всичкитѣ й особености и привилегии. Коментаторитѣ на чл. чл. 165 и 166 отъ Френския търговски законъ (които членове съотвѣствуватъ на чл. чл. 122 и 123 отъ Турския търговски законъ), считатъ за джиранти и лицата, които и слѣдъ падежа приематъ по джиро търговскитѣ ефекти, обаче догдѣто не е още станало протестирането на тѣзи цѣнни книжа; въпъ отъ това и почти всички модерни законодателства по материята, въ това число и нашия новъ Търговски законъ (чл. 543) считатъ, че протеста или даже само настжпването на падежа туря край на възможностьта чрѣзъ джиро да става прѣхвърлянето на всички права по мѣнителницата, безъ обаче съ това да се накърняватъ правата на кредитора, по граждански редъ да отстжпва другиму тѣзи си права. Прочее, подобно възражение би било неприемливо и слѣдователно, ищецътъ по цесия, като встжпва въ правата на своя прѣдшественикъ може да иска изпълнението на всички ония задължения, които сж сжществували въ полза на послѣдния по мѣнителницата отъ 8 януарий 1896 год., — че въ такъвъ случай искътъ на д-ръ К. Гелбертъ противъ Захария Митовъ се явява за напълно доказанъ", — съ рѣшението си отъ 7 октомврий 1903 год., № 146, постановилъ: „измѣнява рѣшението на Софийския окр. сждъ подъ № 72, отъ 1 мартъ 1897 год. така: осжжда Захария Митовъ, отъ гр. София, солидарность Ц. Блюменталъ и Сицилия Блюменталъ да заплати на д-ръ К. Гелбертъ сумата отъ 2528 лева и 40 ст. златни, дългъ по мѣнителницата отъ 8 януарий 1896 год. и да внесе заедно съ другитѣ отвѣтници на д-ръ К. Гелбертъ 270 лева за разноски въ двѣтѣ инстанции, а въ хазната 45 лева за призовки въ сжщитѣ инстанции. Сжщиятъ при това да заплати на хазната и 4 лева за други незаплатени призовки въ втората инстанция. По отношението на отвѣтницитѣ Ц. Блюменталъ и Сицилия Блюменталъ, рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ подъ № 180, отъ 7 ноемврий 1901 год. си остава въ сила". — Срещу това рѣшение Захария Митовъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ въ рѣшението си обсжда само една часть отъ свидѣтелскитѣ показания, тая относяща се до въпроса *за мѣстото гдѣто е съставено джиото* а не обсждилъ другата часть, която се отнася до обстоятелството а мѣстото гдѣто е трѣбвало да бжде платена полицата. Тая, послѣдната часть, ако и да е била обсждена въ опрѣдѣлението на сжда по въпроса за подлога, но сждътъ е трѣбвало да я обсжди и въ рѣшението си; 2) чл. 5 отъ Закона за давностьта и чл. 283 отъ Гражданското сждопроизводство. защото ищцовата страна не била се основавала на чл. 123 отъ Турския търговски законъ, та сждътъ не е трѣбвало да го прилага; толкозъ повече, че този членъ съдържа едно *просрочие*, та сждътъ не е могалъ да го приложи d' office; 3) чл. 123 отъ Турския търговски законъ, защото при обстоятелствата на настоящето дѣло този членъ билъ неприложимъ, и 4) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ счелъ Гелберта за собственикъ по цесио, а не за пълномощникъ и съ това далъ неправилна квалификация на сдѣлката.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Гдавния прокуроръ,

Digitized by Google

взе прѣдъ видъ: 1) отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ за да опрѣдѣли задължението на З. Митовъ, по полицата на основание на която е заведено настоящето дѣло и главно за разрѣшение на въпроса, ищецътъ спазилъ ли е правото си да иска стойностьта на тая полица отъ Митова, основалъ се е на прѣдписанието на чл. 123 отъ Турския търговски законъ. Този членъ гласи слѣдующето: „ако стане протестъ противъ мѣнителници издадени отъ Турция, за да се заплатятъ вънъ отъ сухоземната Турция, въ островитѣ и въ отдалеченитѣ мѣста или въ чужбина, обитающитѣ въ Турция издатели и джиранти се прѣслѣдватъ споредъ слѣдующитѣ срокове: въ разстояние на два мѣсеци за онѣзи мѣнителници, които ще се заплатятъ въ Кипръ, Гиритъ и по другитѣ острови въ Срѣдиземно море; въ разстояние на четири мѣсеци за мѣнителници, които ще се заплатякъ въ Египетъ, Александиря и въ околнитѣ имъ мѣста; въ разстояние на петь мѣсеци за онѣзи мѣнителници, които ще се заплатятъ въ Тунисъ, Траболусъ и Алджиръ; въ разстояние на четири мѣсеци за онѣзи мѣнителници, които ще се заплатятъ по другитѣ европейски държави; въ разстояние на една година за онѣзи мѣнителници, които ще се заплатятъ въ Африка, Америка и въ Източна-Индия. Горнитѣ срокове се удвояватъ въ военно врѣме". — Отъ съдържанието на този членъ явно става, че когато се иска изплащането на полица отъ джиранти, които живѣятъ въ Турция, респективно въ България и която полица е платима въ нѣкоя отъ европейскитѣ държави, то въ такъвъ случай срокътъ за сждебното прѣслѣдване е четиримѣсеченъ. А такъвъ е именно даденията случай. Контрактираното отъ Митова задължение чрѣзъ подписването на въпросната полица е станало тука, въ гр. София, а изплащането на тая полица е трѣбвало да стане въ Виена (Австрия). Дѣйствително тая полица не е издадена отъ Турция, респективно България, но Митовъ не е издатель на полицата, а е джирантъ и като такъвъ я е подписалъ тукъ въ София, слѣдователно, той тука е поелъ едно задължение по мѣнителница платима въ Виена. А за въ такъвъ сучай трѣбва да се признае, че срокътъ за сждебното прѣслѣдване се опрѣдѣля отъ чл. 123. Че това е така, става още по-ясно отъ обстоятелството, че по системата на Турския търговски законъ (чл. 122), срокътъ за сждебното прѣслѣдване се увеличава съ разстоянието между мѣстото гдѣто е трѣбвало да стане плащането и мѣстото гдѣто се намира лицето, което трѣбва да плати мѣнителницата, като се прибавя къмъ опрѣдѣления 15-дневенъ срокъ по 3 дена за всѣки конакъ пѫть. А това увеличение на срока което става по силата на чл. 122 за въ случай, когато плащането трѣбва да стане вѫтрѣ въ държавата, за външни плащания е прѣдвидено и опрѣдѣлено отъ чл. 123. — Слѣдователно, въ дадения случай сждътъ, като е приложилъ постановленията на чл. 123 отъ Турския търговски законъ, правилно е постѫпилъ и не е направилъ никакво нарушение на този членъ отъ Закона. Заради това оплакванията на касатора, отнасящи се до този въпросъ и по този поводъ сѫ неоснователни, и 2) така сѫщо неоснователни сѫ и другитѣ изложени въ касационната жалба оплаквания, защото: а) показанията на свидѣтелитѣ, отнасящи се до въпроса за мѣстоплащането на въпросната мѣнителница, обсѫдени сѫ отъ сѫда по поводъ на повдигнатия по този въпросъ

Digitized by Google

подлогъ, както това и самъ касаторътъ признава, а това е достатъчно. Толкозъ повече, че този въпросъ е билъ разрѣшенъ съ опрѣдѣление, та не е имало защо сждътъ да прави повторна оцѣнка на тая часть отъ свидѣтелскитѣ показания; б) защото непосочването отъ страна на сждящитѣ се законитѣ, които трѣбва да се приложатъ въ даденъ случай, или кривото посочване на тѣзи закони, не съставляватъ процесуално прѣпятствие за сжда да приложи този текстъ отъ материялния законъ, който отговаря за случая, и в) защото обстоятелството да ли ищецътъ Гелбертъ е собственикъ по цесно на въпросната мѣнителница, или пъкъ е пълномощникъ съ право да води искъ за реализиране стойностьта на тая мѣнителница, нѣма никакво значение по въпроса за опрѣдѣление задълженията на Захария Митовъ по сжщата тая полица, тъй като въ единия или въ другия случай срокътъ за прѣслѣдването на Митова и неговата отговорность за стойностьта на полицата при изложенитѣ по-горѣ обстоятелства, сж все едни и сжщи.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Захария Митовъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 7 октомврий 1903 год., № 146, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 113 — (312) — 3 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Гавловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 5, по описа на 1904 год. на Бургазкия окр. управитель, съ Никола Боевъ, житель отъ гр. Айтосъ, за 232 лева и 7 ст. съ лихвата имъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха,

Обстоятелствата на дѣлото сж: Никола Боевъ, отъ гр. Айтосъ, заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на прѣдставителя му Бургазкиятъ окр. управитель, за 232 лева и 7 стотинки. Айтоскиятъ мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 26 юний 1903 год., подъ № 256, постановилъ: „осжжда държавната хазна въ лицето на прѣдставителя ѝ Бургакиятъ окр. управитель, да заплати на Никола Боевъ, отъ гр. Айтосъ, сумата 232 лева и 7 ст. съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 6 юний 1903 год. до изплащането и 16 лева за разни разноски". По апелативна жалба на Бургазкия окр. управитель, това дѣло е било разгледано и отъ Бургазкия окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: „че отъ удостовѣрението, издадено отъ Айтоското лѣсничейство на 4 юний 1903 год., подъ № 2015, се напълно доказва, че ищецътъ има да взема сумата, която претендира, като стойность на книжа и канцелярски материяли, за която сума той е кредитиралъ лѣсничейството, тъй като това удостовѣрение — формално издадено — има пълна доказателствена сила срещу страната, която го е издала. Че възраженията на апелатора какво лицата, които сж прѣдставлявали лѣсничейството не сж

Digitized by Google

имали право да прѣвишаватъ кредита, който имъ е билъ отпуснатъ, та за това слѣдвало да се отхвърли искътъ заведенъ срещу държавата, а да се насочи срещу виновнитѣ за това лица, е неоснователно, тъй като отъ една страна въззиваемиятъ не е кредитиралъ тѣхъ (лицата), а учрѣждението, което тѣ сж прѣдставлявали по силата на своето чиновническо положение и отъ друга — въззиваемиятъ като е кредитиралъ самото учрѣждение не е знаялъ пъкъ и не е могалъ да знае, че това учрѣждение не разполага вече съ свободенъ кредитъ за купуване на такива вещи, и че прѣдставителитѣ му не сж направили нуждитѣ разпореждания по узаконения редъ да се сдобиятъ съ новъ кредитъ за тази цѣль; че възражението на апелатора, какво искътъ билъ просроченъ, съгласно чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, тъй като не билъ заведенъ въ продължение на три години, е неоснователно, тъй като този членъ отъ Закона говори за суми които сж били прѣдвидени въ бюджета, обаче, кредиторитѣ не сж поискали въ казания срокъ издаването на платежна заповѣдь, който членъ съвсѣмъ нѣма приложение въ дадения случай; че въ такъвъ случай рѣшението, както е постановено отъ Айтоския мирови сждия се явява правилно и слѣдва да се подтвърди", — съ рѣшението си отъ 23 октомврий 1903 год., № 247, постановилъ: „потвърдява напълно рѣшението на Айтоския мирови сждия подъ № 256, отъ 26 юний 1903 год., а апелативната жалба на Бургазкия окр. управитель, като прѣдставителна държавното съкровище, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осжжда окржжния управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, да заплати на Никола Боѣвъ, отъ гр. Айтосъ, 13 лева и 60 ст. разноски по водене дѣлото въ тази инстанция". — Срещу това рѣшение Бургазкиятъ окр. управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Бургазкиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, защото сждътъ призналъ, че този членъ може да се прилага само въ случаи, когато дължимата отъ хазната сума е била прѣдвидена въ бюджета, а не и тогава когато тя не е била прѣдвидена.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, за нарушението на който касаторътъ се оплаква, гласи слѣдующето: „заличаватъ се въ полза на хазната всичкитѣ суми, за които кредиторитѣ не сж били поискали да имъ се издаде платежна заповѣдь въ разстояние на три години отъ постжпването на финансовата година, къмъ която се отнасятъ". Отъ съдържанието на този членъ явно става, че той не прави такова различие какво сждътъ мисли, че съдържа, а именно да ли длъжимата сума е била или не прѣдвидена въ бюджета. Разпорежданията на този членъ се прилагатъ и въ двата случая безразлично; а сждътъ като е призналъ противното, нарушилъ е казания чл. 99. Обаче, въ дадения случай това нарушение трѣбва да се признае за несжществено, защото отъ данниѣ по дѣлото, константирани отъ сжда по сжщество, а именно отъ обстоятелството, че исковата сума не е платена на ищеца, защото учрѣждението, което я длъжи не е имало открить кредитъ за издължението ѝ, или съ други думи, защото не е имало пари да я плати, явно става, че плащането не

Digitized by Google

е послѣдвало вслѣдствие на прѣпятствия отъ страна на администрацията; а въ такъвъ случай, по силата на чл. 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, давностниятъ срокъ за който говори чл. 99 не тече. Слѣдователно, искътъ се явява за непросроченъ. Заради това оплакването на касатора по този поводъ, изложено въ касационната му жалба, не може да се уважи.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Бургазкия окр. управитель, срещу рѣшението на Бургарзкия окр. сѫдъ отъ 23 октомврий 1903 год., № 247, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 114 — (313) — 3 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 24, по описа за 1904 год., на Бургазкия окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Янко Лазаровъ, отъ гр. Бургазъ, за 300 лева, стойность на продадени вещи на публиченъ търгъ за данъкъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Янко Лазаровъ, отъ гр. Бургазъ, съ искова молба отъ 24 августъ 1900 год., заявилъ искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на прѣдставителя му Бургазкиятъ окр. управитель, за 300 лева, стойность на продадени вещи на публиченъ търгъ за данъкъ. Бургазкиятъ мирови сѫдия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 28 май 1901 год., № 767, постановилъ: „отхвърля искътъ на Янко Лазаровъ, заявенъ противъ Бургазкия окр. управитель, прѣдставителъ на държавата, за неправилно секвестиране и продаване разни движими вещи на стойность 300 лева, като недоказанъ; осѫжда Янко Лазаровъ, отъ гр. Бургазъ, да заплати на държавата 15 лева правоводене дѣлото". По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Бургазкия окр. сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ показанията на разпитанитѣ въ тази инстанция свидѣтели Сава Антоновъ, Хаимъ Хаския и Бохоръ Хаския се установява, че финансовиятъ приставъ е продалъ една голѣма маса, два полутрона копринени, два полутрона съ дамаскъ, едно канапе, една етажерка и единъ голѣмъ желѣзенъ креватъ, принадлежащи на ищеца Я. Лазаровъ и събранитѣ отъ продажбата пари внесалъ въ хазната за данъци, които Павлина Симова дължала на послѣдната — послѣдното обстоятелство не се огрича и отъ прѣдставителя на държавата. Че горнитѣ вещи, които сѫ продадени отъ страна на пристава за чужди дългове къмъ хазната сѫ собственъ на ищеца, се установява и отъ прѣдставеното въ първата инстанция продавателно съ дата 4 декемврий 1899 година. Явно е прочее, че хазната за удовлетворение вземането си отъ други лица е продавала вещитѣ на ищеца, въ който случай тя слѣдва да му повърне стойностьта на тѣзи вещи, която споредъ оцѣнката на вѣщитѣ лица Ат. Жековъ и

Digitized by Google

Яни Михаиловъ, възлиза на 238 лева, а именно голѣмата маса 120 лева, четиритѣхъ полутрона по 22 л. — 88 лева, кревата 25 лева и етажерката 5 лева; относително канапето, понеже съ нищо не се установява стойността му, искътъ на Лазаровъ за тази послѣдната се явява недоказанъ", — съ рѣшението си отъ 23 октомврий 1903 год., № 240, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Бургазкия мирови съдия отъ 28 май 1901 год., а вмѣсто него постановява: осъжда държавата въ лицето на прѣдставителя ѝ Бургазкиятъ окр. управителъ, да заплати на Янко Лазаровъ, отъ гр. Бургазъ, 238 лева, лихвата имъ по 10% годишно отъ 24 августъ 1900 год. до изплащането имъ и 30 лева и 10 ст. съдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции. Останалата часть отъ иска въ размѣръ 62 лева, като недоказанъ, се отхвърля". — Срещу това рѣшение Бургазкиятъ окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква: че по това дѣло Бургазкиятъ окр. съдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 453, 460 и 107 отъ Гражданското съдопроизводство, защото съдътъ допусналъ вѣщи люди да се произнасятъ за цѣната на прѣдмети не добрѣ опрѣдѣлени; 2) защото заключението на вѣщитѣ люди не било мотивирано, и 3) защото съдътъ изопачилъ показанията на свидѣтелитѣ.

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: оплакванията на касатора изложени въ касационната жалба, не могатъ да се признаятъ за основателни: 1) защото въпросътъ достатъчно ли съ опрѣдѣлени прѣдметитѣ, за цѣната на които вѣщитѣ люди съ се произнесли и въобще, при даденитѣ обстоятелства възможно ли е било за вѣщитѣ люди да се произнесатъ по въпроса за цѣната на тия прѣдмети, — всичкитѣ тѣзи въпроси съ такива, които се отнасятъ до фактическата страна на дѣлото и слѣдователно съ въпроси по съществото на дѣлото, а Върховниятъ касационенъ съдъ не рѣшава дѣлата по съществото; 2) защото законътъ не изисква отъ вѣщитѣ люди да мотивиратъ мнѣнието си така както съдилищата съ длъжни да мотивиратъ своитѣ рѣшения. Тѣ (вѣщитѣ люди) даватъ заключенията си на основание своитѣ технически познания, а отъ съда по съществото зависи да имъ иска обяснения и мотиви по тѣзи пунктове отъ тѣхното заключение, по които съдътъ се счита за недостатъчно освѣтленъ. При това съдътъ е който има право да възприеме или не заключението на вѣщитѣ люди и слѣдователно по този въпросъ касационенъ поводъ може да съществува само въ случая, когато рѣшението на съда, съ което е възприетъ възгледа на вѣщитѣ люди, не е мотивирано. А въ дадения случай такова оплакване нѣма формулирано, и 3) защото оплакването за изопачение на свидѣтелскитѣ показания не се оправдава отъ фактическа страна.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Бургазкия окр. управитель, срещу рѣшението на Бургазкия окр. съдъ отъ 23 октомврий 1903 год., подъ № 240, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

— — ———

Digitized by Google

№ 115 — (314) — 5 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и втори май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове. Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ на 20 май т. год. *гражданско дѣло № 36, по описа за 1904 год., на Търновския окржженъ управитель, съ братя Константинови, отъ гр. Свищовъ, за 816 лева златни.* — Въ заседанието отъ страна на хазната се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ, а отъ страна на братя Константинови адвоката Г. Стрезовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 14 май 1901 г., братя Константинови, жители и търговци въ гр. Свищовъ, заявили искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на Търновския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 816 лева злѧтни, произходящи отъ незаконно взето мито и молили да имъ се повърне тая сума съ лихвата отъ 24 януарий 1900 год. и разноскитѣ по дѣлото. Търновскиятъ мирови сждия уважилъ искътъ на ищцитѣ По апелативна жалба на Търновския държавенъ адвокатъ, дѣлото е било разгледано и отъ Търновския окржженъ сждъ, който за разрѣшението му взедъ прѣдъ видъ: 1) „отъ приложенитѣ къмъ дѣлото книжа се вижда, че прѣзъ 1896 год., митницата е изпратила въ Министерството на финанситѣ отъ сапуня, който братя Константинови доставляватъ отъ странство, и е питала да се счита ли той за парфюмиранъ и министерството е отговорило, че той не съдържа никакъвъ парфюмъ и не трѣбва да се облага съ акцизъ (рапортъ до министра подъ № 997/96 год. и прѣдписание до митницата подъ № 15672/96 год., приложени въ прѣписъ въ дѣло № 1320/901 год., на Търновския мирови сждия), а пъкъ споредъ Закона за акцизитѣ само за парфюмирания сапунъ се плаща акцизъ, безразлично да ли е за пране или тоалетенъ; на 5 декемврий 1897 година тѣ сж внесли чрѣзъ сжщата (Свищовската) митници 100 сандъка отъ сапуня който доставляватъ, нареченъ „Sunlight“ и като платили митото, го внесли въ магазията си безъ да плащатъ акцизъ, понеже и тѣ и митницата сж го считали за непарфюмиранъ (гледай постановлението № 953 на митницата въ прѣписъ и удостовѣрението ѝ № 116/901 год., къмъ сжщото дѣло); но понеже тѣ го считали, че е тоалетенъ, а не за пране, и слѣдователно трѣба да платятъ 12% мито, а не 18%, както имъ е взела митницата, молили сж чрѣзъ митницата министерството да имъ се повърне разликата, която молба е уважена и е прѣдписано на митницата да я повърне, но едноврѣменно съ това е прѣдписано да се събере отъ тѣхъ и акцизъ, понеже съгласно издаденото въ туй врѣме окржжно № 19899, отъ 10 декемврий 1897 г. той е счетенъ за парфюмиранъ (гледай заявлението имъ отъ 13 декемврий 1897 година и надписа на министерството № 20982, отъ 23 декемврий 1897 год., приложени въ прѣписи къмъ сжщото дѣло); до като митницата пристжпи къмъ събиране акциза, е получила на 5 мартъ 1898 год. телеграфически запитване колко килограма сапунъ има въ магазията на братя Константинови и сжщиятъ день тя е отговорила, че при провѣрката и споредъ показанията на братя Константинови се намѣрило 34 сандъка сапунъ 1632 килограма, като по поводъ и на второто искане на мини-

Digitized by Google

стерството да се запитать братя Константинови писмено за това количество което сж разпродали отъ получване на окржжното, и отговорътъ на митницата, министерството повторно съ прѣдписание № 5064, отъ 18 априлъ 1898 год,. е прѣдписало да се събере акцизъ на 1632 килограма, митницата ги поканила съ писмо № 763, отъ 22 май 1898 год. да внесатъ сумата 816 лева за акцизъ на 1632 килограма сапунъ въ 5 дни, но тѣ съ молба отъ 25 май с. г. сж искали да не се събира този акцизъ отъ тѣхъ понеже сапунътъ не е парфюмиранъ ако и да е тоалетенъ и че намѣрениятъ у тѣхъ сапунъ не е билъ 34 сандъка, а само 8, но министерството слѣдъ нова провѣрка чрѣзъ митницата съ писмо № 8166, отъ 7 юний 1898 год., е прѣдписало на митницата да ги покани да внесатъ доброволно акциза на 1 ,32 килограма сапунъ, намѣренъ въ магазията имъ на 5 мартъ 1898 г., иначе митницата да се съобрази съ чл. 271 отъ Закона за митницитѣ (гледай постановлението и прѣписъ отъ писмото № 8166, приложено въ прѣписъ къмъ дѣло № 455 901 год. на Търновския окржженъ сждъ) и като и при слѣдующа слѣдъ туй покана не внесли този акцизъ, издала постановлението на основание чл. чл. 106 и 271 отъ Закона за митницитѣ, съ което постановява щото недовзетитѣ по погрѣшка 816 лева да се събератъ отъ братя Константинови по начина прѣдвиденъ за сждебнитѣ рѣшения и това постановление е било утвърдено отъ министра на 15 юлий 1898 година. Братя Константинови сж искали да обжалватъ прѣдъ сждилището туй постановление, но Върховниятъ касационенъ сждъ съ опрѣдѣлението си № 36 99 год. е намѣрилъ, че това постановление не подлежи на обжалване (гледай прѣписа отъ прошението имъ отъ 11 юлий 1898 год. отъ апелативната имъ жалба отъ 29 юлий 1898 год., писмото № 7454 99 г. на Свищовския окржженъ сждъ и отъ опрѣдѣлението № 36/99 год., приложение къмъ настоящето дѣло) и братя Константинови чрѣзъ сждебния приставъ сж изплатили исканата сума 816 лева (удостовѣрение № 117 901 г. въ дѣло № 1320/901 год. и прѣписъ отъ писмото на митницата № 636 1901 год. къмъ настоящето дѣло); 2) къмъ дѣлото е приложена прѣписката на митницата и по туй и дѣло и изпитателното дѣло, но къмъ тѣхъ не се намиратъ други, освѣнъ горѣозначенитѣ книжа, имѣющи значение за дѣлото , нито отъ странитѣ се посочиха такива; 3) ищцитѣ сж молили да се осжди държавното съкровище да имъ повърне сумата 816 лева. Главно на тѣзи основания, че по прѣдявения отъ тѣхъ споръ, че сапунътъ не е парфюмиранъ, министерството не е прѣдложило въпроса за разрѣшение отъ експертната комисия, съгласно чл. чл. 95 и 96 отъ Закона за митницитѣ, при всичко, че въ 1896 год. го е признало за непарфюмиранъ ; че съ нищо не е установено, че тѣ на 5 мартъ 1898 год. сж имали въ магазията си 34 сандъка непродаденъ сапунъ, когато сж имали само 8; че акцизътъ е билъ събранъ отъ тѣхъ слѣдъ изтичането на прѣдвидения въ чл. 106 отъ Закона за митницитѣ срокъ, и че въ случая митницата е нѣмала право да дѣйствува по силата на чл. 271 отъ сжщия законъ, понеже не се касае до единъ сборъ, който не е събранъ по погрѣшка и който безспорно трѣба да се плати и най-послѣ окржжното № 19899 е издадено слѣдъ внасянето на сапуня и не може да има дѣйствие за него; 4) държавното съкровище чрѣзъ прѣдставителитѣ си прѣдъ двѣтѣ инстанции възразява, че прѣди всичко този въпросъ не може да се

Digitized by Google

разглежда отъ сждилищата, понеже окончателно е разрѣшенъ, съгласно чл. 271 отъ Закона за митницитѣ; че ако го разглежда сжда, ще намѣри, че сумата основателно е събрана, понеже министерството съ окржжно е съобщило, че подлежи този сапунъ да се облага съ акцизъ съгласно чл. 4 п. 11 отъ Закона за акцизитѣ и нѣма защо да се назначава експертиза; че митницата е съобщила, че само 1632 килограма сапунъ се намирало въ магазията имъ и министерството отъ толкозъ е прѣдписало да се сѣбере акцизъ и е поисканъ въ срока прѣдвиденъ въ чл. 106 отъ Закона за митницитѣ и че въ всичко органитѣ на държавното съкровище сж дѣйствували по прѣдписанията на закона и като сж изпълнявали правата си не могатъ да се подвеждатъ подъ отговорностьта за врѣди нѣкому; 5) споредъ чл. чл. 2 и 6 отъ Закона за акцизитѣ, събирането на акцизъ отъ стокитѣ, които идатъ отъ странство, става въ митницитѣ и за лицата, които пущатъ въ употрѣбление стоки, за които не е заплатено акцизъ се приспособява Закона за митницитѣ, отъ което слѣдва, че акцизътъ на стокитѣ, които идатъ отъ странство, се събира както и митата: стоката трѣба да се внесе прѣзъ пунктъ гдѣто има митница; тамъ се подава декларация за стоката, която се внася съ точно означение количеството, качеството и пр., прѣглеждатъ се стокитѣ, за да се констатира количеството, качеството имъ и пр., както и тежината, броя и пр., върху които се опрѣдѣлятъ и вематъ митарственитѣ сборове, а така сжщо и акциза (чл. чл. 1, 77 и 82 отъ Закона за митницитѣ). Споредъ чл. 242 и слѣдующитѣ отъ Закона за митницитѣ неопазването на горнитѣ правила съставлява контрабандно дѣло и, ако нарушението се констатира веднага, съставлява се актъ, а послѣ и постановление отъ управителя на митницата за конфискация на стокитѣ и за глоба (чл. 262), което постановление може да се обжалва прѣдъ сждилищата (чл. 265), а ако за нарушението се узнае отпослѣ, дѣлото се прѣдава прокурору (чл. 247). А когато е било пропуснато да се събератъ нѣкои сборове, които търговецътъ не е платилъ не отъ желание да избѣгне плащането имъ да укрие стокитѣ отъ плащане, а е станало по погрѣшка тогава съгласно чл. чл. 106 и 271 отъ Закона за митницитѣ, тѣ се взискватъ по начина за изпълнение сждебнитѣ рѣшения, т. е. разпорежданията по този прѣдметъ не подлежатъ на обжалване прѣдъ сждилищата. По прѣдписанията на чл. 271 и съгласно чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже тѣзи искания се считатъ за безспорни и Върховниятъ касационенъ сждъ съ опрѣдѣлението № 36/99 год. е намѣрилъ, че не може да се обжалва прѣдъ сждилищата постановлението на митницата подъ № 953/98 год., съ което е постановила да се събератъ недовзетитѣ отъ братя Константинови 816 лева за акциза; 6) но сждътъ счита, че постановлението е, което братя Константинови не могатъ да обжалватъ, въобще не могатъ да отклонятъ плащането на тази сума или да искатъ повръщането ѝ по реда на фискалнитѣ закони, но ако митницата е приспособила чл. 271 отъ Закона за митницитѣ и е издала постановление като да събира едно безспорно право, когато то ѝ е било вече оспорено и, както ще видимъ по-долу, то е било оспоряемо и споръть е подлежалъ на разрѣшение по особенъ прѣдвиденъ въ закона редъ и съ това е прѣградила пжтя на тѣзи търговци да установятъ, че неправилно имъ се иска прѣдметната сума това не имъ отнѣма и правото да искатъ

Digitized by Google

чрѣзъ гражданския, а не углавния сѫдъ да установятъ, че държавното съкровище, като юридическо лице се обогатило съ горната сума за тѣхна смѣтка неправилно, несъобразно съ реда установенъ въ закона и че слѣдователно тѣ сѫ платили недължимо, което съкровището трѣбва да имъ повърне. Наистина, че данъцитѣ сѫ безспорни искания на държавното съкровище и ако отъ единъ гражданинъ се вземе даждие, опрѣдѣлено отъ компетентно по закона лице и по прѣдвидения въ закона редъ, но погрѣшно му е поискано повече или погрѣшно му е поискано данъкъ, какъвто не трѣбва да плаща, той трѣбва по административенъ редъ да поиска отъ по-горното началство да поправи грѣшката (чл. 1 ал. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Но ако той е направилъ това и молбата му не е удовлетворена, като въпросътъ е билъ изчерпанъ окончателно за фискалнитѣ органи и не му оставатъ срѣдства за да запази правата си по реда, прѣдвиденъ въ фискалнитѣ закони и ако отъ друга страна и главно той се стрѣми, както е въ случая, да установи прѣдъ сѫда, че прѣдставителитѣ на държавното съкровище (въ случая — митницата и Министра на финанситѣ) неправилно сѫ събрали отъ него извѣстна сума за това, че самитѣ имъ разпореждания по начина на опрѣдѣлението данъка сѫ неправилни, че при опрѣдѣлението му не сѫ спазени прѣдписанията на закона и съ това му се възложило да плаща, една сума, която не щѣше да плати, ако наредбитѣ на закона за начина на опрѣдѣлението на данъка, както и за разрѣшение на въпроса въобще трѣбва ли да плаща искания данъкъ или не, бѣха опазени и съ това той е платилъ недължимо една сума на държавното съкровище и то трѣбва да му я повърне, — сѫдътъ счита, че е компетентенъ да разгледа тази прѣпирня за гражданско право. Възражението на отвѣтната страна, че не може никому да врѣди този, който упражнява извѣстни свои законни права, нѣма значение въ случая, защото не е заведенъ искъ противъ управителя на митницата или противъ Министра на финанситѣ за врѣди и загуби или за възстановление на отнети права чрѣзъ свои служебни дѣйствия, а е заведенъ искъ противъ държавното съкровище за връщане недължимо събраното; 7) разгледанъ въпроса по сѫщество сѫдътъ намира: братя Константинови сѫ подигнали споръ, че сапунътъ не е парфюмиранъ и слѣдователно не трѣбва да плащатъ за него акцизъ, още повече, че въ 1896 година било разрѣшено за сѫщия сапунъ, че не съдържа никакъвъ парфюмъ. Това е единъ споръ за качеството на сапуня, понеже Законътъ за акцизитѣ въ чл. 4. п. 11, казва само какъвъ акцизъ се взема отъ „парфюмиранъ сапунъ“, безъ да опрѣдѣля кои именно сапуни счита за парфюмирани. Както казахме, при събирането на акцизитѣ се пазятъ правата на Закона за митницитѣ, както и постановлението е основано на сѫщия законъ, а чл. 95 отъ този законъ опрѣдѣля начина по който се разрѣшаватъ всички разпри, подигнати между митницата и търговцитѣ за вида и „качеството“ на стокитѣ било „за приспособлението на митарственитѣ права“ било „за какъвто и да е другъ въпросъ които се касае до оцѣнението на стокитѣ“ и понеже въ случая е подигната прѣпирня за качеството на сапуня за да се опрѣдѣли трѣбва ли да се приспособи къмъ него постановлението на закона за плащането правото акцизъ, трѣбвало е споредъ поменатия

Digitized by Google

чл. 95 отъ закона, тази разпра да се разрѣши не отъ Министра на финанситѣ, нито отъ митницата, а отъ особна комисия, прѣдвидена въ чл. 96 отъ сжщия законъ, вслѣдствие писменото заявление на братя Константинови, подадено на 25 май 1898 год., три дни слѣдъ като имъ е билъ поисканъ поменатиятъ акцизъ и рѣшението на тази комисия е окончателно и задължително както за търговеца, тъй и за държавното съкровище. Като не се е постжпило по този редъ, отъ ищцитѣ е събрана една сума принудително, възложена имъ не по правилата на закона и която слѣдователно тѣ недлъжимо сж платили, а като е така трѣбва да имъ се повърне — чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Тя трѣбва да имъ се повърне даже и тогава, ако се приемеше, че е отъ компетентность на министра да опрѣдѣли съ окржжно трѣбва ли за този сапунъ да се плаща акцизъ или не, защото както се вижда отъ поменатото постановление, съ нищо не е установено, че на 5 мартъ 1898 г., въ магазията на братя Константинови е имало 34 сандъка сапунъ, а не 8 както тѣ твърдятъ; то не е констатирано съ единъ актъ или поне другъ нѣкакъвъ документъ, нито братя Константинови сж признали това. При туй положение, ако се допуснеше сжществуването на поменатата компетентность на министра, можеше да се събере отъ тѣхъ акцизъ само за 8 сандъка. Най-послѣ, тѣ не сж били длъжими да платятъ и платеното трѣбва да имъ се повърне още и за туй, че министерството е увѣдомило митницата за сторената отъ нея грѣшка, че трѣбва да събере и акцизъ — съ надписа си № 20982, отъ края на декемврий 1897 год., а митницата е поискала отъ тѣхъ плащането му едва на 22 май 1898 год., съ покана № 763, т. е. слѣдъ около 5 мѣсеци, когато споредъ чл. 106 отъ Закона за митницитѣ, на който е основано и постановлението, е трѣбвало тя да го поиска въ три мѣсеци, иначе търговецътъ не е длъженъ да го плати и слѣдователно, митницата въ случая принудително го е събрала отъ тѣхъ безъ да сж били длъжни да го платятъ; 8) съ повръщането на сумата 816 лева държавното съкровище трѣбва да имъ плати и законната лихва на тази сума отъ деня на исковата молба — чл. 137 отъ Гражданското сждопроизводство, и 9) слѣдователно, обжалваното рѣшение на сждията трѣбва да се потвърди и апелаторътъ да се осжди на разноскитѣ по дѣлото и за воденето му въ тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 2 юлий 1903 год., № 271, е потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Търновскиятъ окр. управитель е подалъ въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окр. сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 84 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 95 отъ Закона за митницитѣ, защото далъ сила и значение на писмото на Свищовската митница отъ 15 септемврий 1896 год., № 997, и на писмото на Финансовото министерство отъ 2 ноемврий 1896 год., № 15672, касающе се до 327 килограма и 600 грама сапунъ, безъ да се вижда, че този сапунъ е отъ сжщата факрика и отъ сжщото качество, отъ която фабрика е сапунътъ прѣдметъ на постановлението на Свищовската митница отъ 7 юлий 1898 г., № 953, на основание на което сж събрани отъ братя Константинови 816 лева; 2) чл. чл. 106 и 271 отъ Закона за митницитѣ и чл. чл. 95 и 96 отъ сжщия законъ, защото неправилно приелъ, че е имало споръ

Digitized by Google

за качеството и видътъ на сапуня, когато сами братя Константинови сѫ признали, че сапунътъ не е за пране, а тоалетенъ, и сѫ искали да имъ се повърнатъ надвзетитѣ 6% за мито отъ Свищовската митница, на което министерството се е съгласило но въ замѣна да заплатятъ акцизъ, и защото митницата е събрала сумата 816 лева не слѣдъ 5 мѣсеци отъ съобщението отъ министерството, както е приелъ сѫдътъ, а слѣдъ 34 дни, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото по въпроса има влѣзло въ законна сила постановление, а именно постановлението на митницата приложено при дѣлото и издадено по чл. чл. 106 и 271 отъ Закона за митницитѣ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлоте, като изслуша обясненията на повѣренитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) отъ съобразителната часть на потѫженото рѣшение се вижда, че Търновскиятъ окр. сѫдъ като е ималъ прѣдъ видъ писмото на Свищовската митница отъ 15 септемврий 1896 год., № 997, и това на Финансовото министерство отъ 2 ноемврий 1896 год., № 15672, е дошелъ до заключение, че само Министерството на финанситѣ е признало, че сапунътъ Sunlight за който е въпросъ по това дѣло, не съдържа никакъвъ парфюмъ и че слѣдователно за него не се е слѣдвало да се вземе никакъвъ акцизъ, понеже споредъ Закона за акцизитѣ само за парфюмирания сапунъ се плаща акцизъ, безразлично да ли той е за пране или тоалетенъ. Прѣдъ видъ на тази оцѣнка на даннитѣ по дѣлото, оплакването на касатора за нарушението на чл. чл. 107 и 84 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 95 отъ Закона за митницитѣ, се явява неоснователно, понеже оцѣнката на доказателствата е право на сѫда по сѫщество, която оцѣнка Върховниятъ касационенъ сѫдъ съгласно чл. 4 отъ Закона за сѫдоустройството, не може да провѣрява; 2) отъ даннитѣ по дѣлото се констатира, че наистина братя Константинови сѫ признали, че сапунътъ Sinlight за който имъ е взето акцизъ, е тоалетенъ, но тѣ не сѫ признавали, че той е парфюмиранъ, поради което сѫ успорвали правото на държавата да му взема за него акцизъ. Сѫдътъ прочее, правилно е призналъ, че е сѫществувало споръ за качеството и видътъ на стоката и че слѣдователно министерството е трѣбвало да подложи разрѣшението на този споръ на комисията, която законътъ прѣдвижда въ чл. чл. 95 и 96 отъ Закона за митницитѣ. Въпросътъ да ли митницата е събрала сумата 816 лева слѣдъ 5 мѣсеци или слѣдъ 34 дни отъ съобщението отъ министерството, е въпросъ фактически, който е разрѣшенъ отъ сѫда по сѫщество, възъ основание надписа на Министерството на финанситѣ № 20982, отъ 23 декемврий 1897 год., и писмото на митпицата отъ 22 май 1898 год., № 763. Прѣдъ видъ на това, второто оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 106 и 271 отъ Закона за митницитѣ и чл. чл. 95 и 96 отъ сѫщия законъ, се явява неоснователно, и 3) постановленията на митницитѣ издадени съгласно чл. чл. 106 и 271 отъ Закона за митницитѣ относително взискането надлъжими суми на съкровището по означенитѣ въ тѣхъ прѣдмети, се събиратъ по начина прѣдвиденъ за изпълнението на сѫдебнитѣ рѣшения и слѣдователно тѣхното събиране не подлежи на никакво оспоряване. Но веднажъ тия

Digitized by Google

суми събрани отъ държавното съкровище, страната която ги е платила и която оспорява правото на държавата да ги събира, по силата на чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство има право да се отнесе къмъ сждилищата за разрѣшението на спора, тъй като всѣка прѣпирня за гражданско право се разрѣшава отъ сждебнитѣ учрѣждения. Заради това и послѣдното оплакване на касатора за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство слѣдва да се признае неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Търновския окржженъ управитель, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ отъ 2 юлий 1903 год., № 271, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 116 — (316) — 3 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 12, по описа за 1904 год., на Нисимъ Б. Иосефъ, житель отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 235 лева заедно съ лихвитѣ.* — Въ заседанието се яви Нисимъ Б. Иосефъ, съ повѣренника си Радевъ; отъ страна на държавата се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 16 декемврий 1902 год., Софийскиятъ окр. управитель моли III Софийски мирови сждия да призове и осжди Нисимъ Б. Иосефъ, отъ София, да заплати на държавната хазна 235 лева, които й дължалъ за купенитѣ отъ него 14 купи сѣно, възложени му съ протоколъ на Софийската тържна комисия отъ 2 октомврий 1900 година. Мировиятъ сждия уважилъ напълно искътъ. По апелативна жалба на отвѣтника Н. Б. Иосефъ, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който за разрѣшението му взелъ прѣдъ видъ: 1) „че отъ прѣдставения отъ държавния адвокатъ протоколъ на тържната комисия подъ № 600, отъ 2 октомврий 1900 год. личи, какво на тая дата е произведена публична продань на 14 купи държавно сѣно, добито въ културата на Князъ Борисовата градина и че търгътъ е билъ възложенъ на Н. Б. Иосефъ за 235 лева, което обстоятелство се потвърдява и отъ прѣдставения прѣписъ на надвателния листъ; 2) че на Н. Б. Иосефъ е било съобщено своеврѣменно, както това се вижда отъ прѣдставения въ дѣлото прѣписъ на писмото до него № 1187, отъ 7 ноемврий 1900 год., изпратено нему отъ Софийското лѣсничейство, както и отъ удостовѣрението № 3874, отъ 1 септемврий 1903 год. на сжщото управление, какво върху него е утвърдена покупката на 14 купи държавно сѣно, като сжщеврѣменно му е било напомнено да вдигне сѣното въ уговореното въ п. 3 на поемнитѣ условия врѣме, което е най-късно 15 дни отъ деня на съобщението му до утвърждаване на търга; 3) че веднажъ изпълнени отъ държавата горнитѣ условия, за нея вече изниква по безспоренъ начинъ правото да иска дадената при търга цѣна на сѣното 235 лева, тъй като споредъ чл. 218 отъ Закона за за-

Digitized by Google

дълженията и договоритѣ, продажбата се счита за свършена и правото на собственость придобито отъ купувача, щомъ стане съглашението за вещьта и цѣната, макаръ прѣдаването на вещьта и да не е още извършено, нито заплатена цѣната; 4) че въ конкретния случай свързъ всички условия спазени отъ държавата, купувачътъ Н. Б. Иосефъ не е броилъ сумата по сѣното 235 лева, при всичко, че я дължи отъ момента, когато му е съобщено за възлагането на търга, независимо отъ туй прибралъ ли е или не сѣното, и 5) че при наличностьта на тия данни слѣдва Н. Б. Иосефъ да бѫде осѫденъ да заплати на държавното съкровище 235 лева и лихвитѣ имъ отъ деня на исковата молба, както сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски", — съ рѣшението си отъ 15 септемврий 1903 год., № 328, е потвърдилъ рѣшението на III Софийски градски мирови сѫдия. — Това рѣшение Нисимъ Б. Иосефъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва, че сѫдътъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сѫдътъ счелъ, че има сключена между касатора Нисимъ Б. Иосефъ и държавата окончателна покупка — продажба на 14 купи сѣно, когато въ дѣйствителность такава нѣма, защото като вършена тя по реда на публиченъ търгъ, такъвъ нѣма извършенъ законенъ и редовенъ, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ игнорира задължението на държавата да прѣдаде сѣното, за да има право върху стойностьта на сѣното.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) повѣреникътъ на касатора въ устнитѣ си обяснения посочи на нѣкои нередовности при произвеждането на публичния търгъ за 14-тѣхъ купи сѣно, които сѫ останали върху касатора, но ако даже се приеме твърдението на касатора за вѣрно, то това оплакване не може да се приеме за основателно, тъй като търгътъ е трябвало за спазване интереситѣ на хазната и тя е която можеше да се оплаква, въ случай на нѣкакъвъ недостатъкъ въ произвеждането на търга, а не касатора — Нисимъ Б. Иосефъ, който е участвувалъ на търга и е далъ писмено съгласието си, търгътъ за въпросното сѣно да остане върху му, както това ясно се вижда отъ търгователния листъ и отъ протокола на тържната комисия съ дата 2 октомврий 1901 год., подъ № 600. Отъ казаното слѣдва, че първото оплакване на касатора е неоснователно; 2) § 3 отъ поемнитѣ условия гласи: „купувачътъ на сѣното, слѣдъ като брои получената на търга цѣна, длъженъ е да вдигне купеното сѣно най-късно до 15 дни отъ деня на съобщението за утвърждение на търга". Отъ тоя цитатъ се вижда, че купеното отъ кататора сѣно нѣма да му се прѣдава по нѣкакъвъ особенъ начинъ, а самъ той е длъженъ да си го задигне, а да му е прѣпятствувалъ нѣкой въ това не се твърди, и 3) отъ приложенитѣ въ дѣлото книжа (Софийско горско управление отъ 1 септемврий 1903 год., № 3874, писмото на държавния адвокатъ съ дата 7 ноемврий 1900 год., № 1187) се вижда, че касатору своевременно е съобщено, че търгътъ на сѣното е останалъ върху него, като се поканва да брои сумата за сѣното и да

Digitized by Google

го задигне, съгласно чл. 3 отъ поемнитѣ условия. — Отъ всичко горѣизложено, Върховниятъ касационенъ сждъ намира, че оплакванията на касатора сж неоснователни и заради това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Нисимъ Б. Иосефъ, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 15 септемврий 1903 год., № 328, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 117 — (317) — 3 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесѣти май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I. Прѣдседат ль, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члева Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 35, по описа за 1904 год., на Трифонъ Кънчевъ, отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 125 лева, произходящи отъ одържка отъ заплата.* — Въ заседанието отъ страна на Трифонъ Кънчевъ, се яви адвоката Гроздановъ; а отъ страна на хазната — държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Трифонъ Кънчевъ, отъ гр. София, заявилъ искъ противъ Военното министерство, въ лицето на Софийския окр. управитель, за 125 лева, произходящи отъ одържка отъ заплата. III Софийски градски мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 31 октомврий 1901 год., подъ № 2512, постановилъ: „осжжда държавното съкровище да заплати на Трифонъ Кънчевъ 125 лв. съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 18 августъ 1901 год. до окончателното изплащане и 8 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски". По апелативната жалба на отвѣтната страна, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: „ищецътъ за доказателство на искътъ си е прѣдставилъ удостовѣрение № 1477 900 год., отъ което се вижда, че отъ заплатата на капитана Т. Кънчевъ, ищецътъ, е одържано и незаплатено отъ заплата му за мѣсецъ априлъ 1896 год. 125 лева, понеже е билъ отстраненъ отъ длъжность ротенъ командиръ, на основание чл. 32 п. 4 отъ дисциплинарния уставъ и заповѣдьта по военното вѣдомство № 48 93 год., която сума е останала неизтеглена отъ държавното съкровище за сжщата година. Съ сжщото удостовѣрение се удостовѣрява още, че сумата не е слѣдвало да се даде, понеже съгласно сжществующитѣ положения на отстраненитѣ офицери се плаща само половината отъ заплатата. Значи установява се по дѣлото, че ищецътъ нѣма право да иска половината часть отъ заплатата си за мѣсецъ априлъ 1896 год., защото е билъ отстраненъ отъ длъжностьта ротенъ командиръ. Освѣнъ това отвѣтната страна както прѣдъ мировия сждия е заявила, така и днесъ заявява, че искътъ на ищеца трѣбва да се отхвърли, като просроченъ, на основание чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета. Дѣйствително, съгласно чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета оставатъ за въ полза на хазната всички суми, за които кредиторитѣ имъ не сж поискали да имъ се издаде платежна заповѣдь въ разстояние на 3 години отъ постжпването на финансовата година, къмъ която се отнасятъ. Въ настоящия случай срокътъ прѣдвиденъ въ

Digitized by Google

казания членъ е изтекалъ отдавна, понеже сумата е спрѣна за изплащането прѣзъ мѣсецъ априлъ 1896 год, а искътъ е заявенъ едвамъ прѣзъ августъ 18 1901 година. Дѣйствително, споредъ чл. 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, изключаватъ се отъ горното правило сумитѣ за които не е издадена заповѣдь до опрѣдѣления срокъ по намѣса на администрацията или послѣдствие на процесъ възбуденъ въ сждебнитѣ урѣждения, но въ настоящия случай никаква намѣса на администрацията за да не се издаде заповѣдьта до опрѣдѣления тригодишенъ срокъ нѣма, тъй като отъ деньтъ на отказването изплащането сумата 125 лева до изтичането на тригодишния срокъ, пъкъ даже и по-късно ищецътъ никакво искане за сжщата сума не е направилъ и не е прѣдставилъ доказателства, ако такова искане е направилъ та да се види да ли отпослѣ администрацията се е намѣсила за издаването заповѣдьта; а просто на просто ишецътъ се е отказалъ отъ сумата, като е оставилъ да изтече тригодишниятъ срокъ. Изразеното въ удостовѣрението № 1477 1900 год., горната сума не се е слѣдвало да се даде, понеже съгласно сжществующитѣ положения на отстраненитѣ се плаща само половина заплата, не може да се счете за намѣса на администрацията, тъй като това съставлява само първоначалния отказъ за неплащане на сумата 125 лева, а никакъ не и намѣса на администрацията упражнена прѣзъ врѣме на тритригодишния периодъ, прѣдвиденъ въ чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, та да може да се счете, че сжщата давность е прѣкъсната. Отъ горѣизложеното става явно, че рѣшението на мировия сждия, съ което е уважилъ искътъ на ищеца, слѣдва да бжде отмѣнено, по съображения просрочието на иска по чл. чл. 99 и 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, като искътъ на ищеца се отхвърли и се осжди послѣдниятъ на разноскитѣ," — съ рѣшението си отъ 7 октомврий 1903 год., № 414, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на III. Софийски градски мирови сждия № 2512 901 год., по гражданското дѣло № 2958 901 год. и вмѣсто него постановява: искътъ прѣдявенъ отъ Трифонъ Кънчевъ, отъ гр. София, противъ държавното съкровище, въ лицето на Софийския окр. управитель, за 125 лева, отъ половина заплата за м. априлъ 1896 год., се отхвърля, като неоснователенъ. — Трифонъ Кънчевъ да заплати на държавата 22 лв. за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции." — Срещу това рѣшение Трифонъ Кънчевъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ извратилъ фактитѣ и доказателствата по дѣлото; 2) чл. 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, защото, щомъ министерството одържало въпросната сума и е отказало да я повърне, то има отказъ и чл. 99 отъ Закона за отчетностьта е неприложимъ, и 3) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не е посочилъ на законитѣ отъ които се е ржководилъ за да признае, че на ищеца не се слѣдва да получи половината отъ заплатата си за мѣсецъ априлъ 1896 год., въ размѣръ на исковата сума.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) по принципъ, непосочването отъ страна на сжда законитѣ, отъ които се е ржководилъ за разр шение на извѣстно дѣло, съставлява сжществено нарушение на чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство

Digitized by Google

само тогава, когато така издаденото рѣшение противорѣчи на дѣйствующитѣ закони. Въ дадения случай касаторътъ не посочва на такова противорѣчие, слѣдователно, оплакването му, че сждътъ не указалъ въ рѣшението си на законитѣ, отъ които се е ржководилъ за разрѣшението на спора, даже и да се оправдаваше отъ фактическа страна, не би могло да се признае за сжществено. Но независимо отъ това, отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ основава рѣшението си на дисциплинарния уставъ и заповѣдьта по военното вѣдомство № 48 1893 год., като и на другитѣ прѣдставени по дѣлото писмени доказателства. А въ такъвъ случай изложеното по-горѣ оплакване е неоснователно; 2) така сжщо неоснователно е и оплакването за изопачения на фактитѣ и доказателствата по дѣлото, тъй като това не се оправдава отъ фактическа страна, и 3) отъ обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е констатиралъ какво исковата сума е одържана отъ заплатата на ищеца на основание разпорежданията на дисциплинарния уставъ и факта за отстранението му отъ командуването на извѣстна войскова часть. Въ тая смисъль е и удостовѣрението № 477 900 година. А при тия данни очевидно е, че ищецътъ по намѣса на администрацията не е можалъ да си получи въпроснитѣ 125 лева, а въ такъвъ случай просрочието което прѣдвижда чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, по силата на чл. 100 отъ сжщия законъ, не е могло да тече. Прочее, сждътъ като е призналь противното, нарушилъ е въпросния чл. 100. Обаче, въ дадения случай това нарушение е *несжществено*, защото независимо отъ въпроса за просрочието, сждътъ е отхвърлилъ искътъ и по сжщество. Така щото при тия обстоятелства непросрочието на правото за искъ не измѣнява въ нищо изхода на дѣлото, щомъ като искътъ и по *сжщество* е признатъ за неоснователенъ. Заради това допуснатого въ случая нарушение не може да се признае за сжществено, а слѣдователно, оплакването и по този поводъ не може да се уважи.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Трифонъ Кънчевъ, срещу рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 7 октомврий 1903 год., подъ № 414, като неоснавателна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 118 - (320) – 5 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князь Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и втори май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ, Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 42, по описа за 1904 год., на Русенския окр. управитель, съ Рашидъ Хюсеиновъ, отъ градъ Русе, за 231 лева и 80 ст. заедно съ лихвитѣ.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Рашидъ Хюсеиновъ, отъ гр. Русе, съ искова молба, подадена до II Русенски мирови сждия на 13 августъ 1902 год., заявилъ искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на Русенсия окр. управитель, за 960 лева, съставляющи 14-мѣсечна заплата,

Digitized by Google

като писарь въ Русенското окр. мюфтийство. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ само на 674 лева и 45 ст. заедно съ лихвата имъ и разноскитѣ. По апелативни жалби и на двѣтѣ страни, дѣлото било разгледано и отъ Русенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) че ищецътъ търси отъ държавното съкровище 980 лева — 14-мѣсечна заплата въ качеството на писарь при Русенското окр. мюфтийство, отъ 1 ноември 1899 год. до 1 януарий 1901 год. считани по 70 лева мѣсечно, като за подкрѣпване искътъ си е прѣдставилъ слѣдующитѣ доказателства: прѣписъ отъ прѣписанието на Министерството на външнитѣ работи и изповѣданията отъ 30 октомврий 1899 год. до Русенския мюфтия № 12787; 2) заповѣдь на сжщото министерство отъ 16 януарий 1901 год., № 12, и двѣ удостовѣрения, издадени отъ Русенския мюфтия отъ 30 юлий и 9 ноемврий 1902 год., подъ № № 792 и 1221; отъ тия книжа се види, че Рашидъ Хюсеновъ е билъ назначенъ за писарь при мюфтията съ мѣсечна заплата 70 лева отъ деня на встжпване въ длъжность и е служилъ въ мюфтийството. Датата на встжпване на длъжность не се установява отъ прѣдставенитѣ писмени доказателства, обаче, прѣдставителътъ на държавното съкровище признава началото на службата 1 ноемврий 1899 год., но оспорва краятъ ѝ 1 януарий 1901 година. Ищецътъ твърди, че служилъ до 1 януарий 1901 год., като се основава на заповѣдьта на Министерството на външнитѣ работи и изповѣданията отъ 16 януарий 1901 год., № 12, съ която той е уволненъ отъ длъжность отъ деньтъ на здаването ѝ, обаче, тая заповѣдь се пояснява отъ удостовѣрението № 1221, издадено отъ Русенския мюфтия, отъ което се установява, че съ реченатa заповѣдь Рашидъ Хюсеиновъ е уволненъ отъ длъжность считано отъ 12 септемврий 1900 год., понеже не се е явилъ на тая дата да заеме длъжностьта си, слѣдъ изтичане разрѣшения му отъ министерството едномѣсеченъ задграниченъ отпускъ, слѣдователно, не подлежи на никакво съмнѣние, че Рашидъ Хюсеиновъ е служилъ въ мюфтийството като писарь съ 70 лева мѣсечна заплата отъ 1 ноемврий 1899 год. до 12 септемврий 1900 год., т. е. 10 мѣсеци и 12 дена и слѣдвало да получи за това врѣме заплата всичко 728 лева а не повече, срещу която сума той признава, че е получилъ чрѣзъ посрѣдство на жена си само 73 лева и 20 стотинки. При всичко това, че ищецътъ признава получването само тая сума, обаче, слѣдва да се признае, че той е получилъ и заплатата си за мѣсецитѣ ноемврий и декемврий 1899 год., януарий, февруарий, мартъ и априлъ 1900 год., тъй като отъ удостовѣрението № 1221 става явно, че отъ приходо-разходнитѣ книги по мюфтийството се виждало, че той е получилъ заплатата си за тия мѣсеци, а като се има прѣдъ видъ, че Рашидову се слѣдвало за заплата 728 лева, а той е получилъ за 6 мѣсеци 420 лева и чрѣзъ жена си 73 лева и 20 ст., всичко 493 лева и 20 ст., то той има да получава отъ държавното съкровище само 234 лева и 80 стотинки. Държавното съкровище, чрѣзъ прѣдставителя си, прави възражения, че и тая сума не слѣдвало да се присжда Рашидову, защото както става явно отъ удостовѣрението № 1221 му били броени чрѣзъ Лазъ х Махмудовъ срещу заплатата 8 лева и че при направената на 1 ноември 1901 год. ревизия въ мюфтийството се констатирало, че Рашидъ Хюсеиновъ, като главенъ писарь въ мюфтийството, е задържалъ у себе си една сума отъ

Digitized by Google

224 лева и 35 ст., произходящи отъ позволителни за вѣнчаване, слѣдъ което се изсѣлилъ въ Турция, и че Министерството на външнитѣ работи и изповѣданията имайки прѣдъ видъ обстоятелството, че той се е изсѣлилъ отъ Княжеството и че има да получава недоизплатената заплата въ горния размѣръ е уравнено фактически тѣзи двѣ суми; тѣзи двѣ възражения обаче не могатъ да се уважатъ, понеже нѣма въ дѣлото доказат лства, че Лазъ х. Махмудовъ е билъ упълномощенъ отъ Рашидъ Хюсеиновъ да получи срещу заплатата му 8 лева и защото редътъ за изплащане заплатитѣ на държавнитѣ чиновници не допуща тѣ да се компенсиратъ по административенъ редъ, съ суми злоупотрѣбени отъ длъжностни лица, които имъ сж били повѣрени въ това качество, тъй като такова едно дѣяние съставлява углавно прѣстжпление и се регулира по дѣйствующия въ държавата наказателенъ законъ. Че при наличностьта на горѣизложенитѣ данни, искътъ на ищеца се явява за основателенъ и доказанъ само въ размѣръ на 234 л. и 80 ст. и въ такава смисъль слѣдва да се видоизмѣни рѣшението на мировия сждия. Сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ сждебни инстанции слѣдва да се възложатъ върху двѣтѣ страни, но понеже ищецътъ е заявилъ искътъ си за 980 лева, а го печели само върху 234 л. и 80 ст., то пропорционално тия суми той слѣдва да заплати на държавното съкровище 40 лева и 65 ст.“, — съ рѣшението си № 293, отъ 4 октомврий 1903 год., видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като осждилъ държавното съкровище да заплати на Рашидъ Хюсеиновъ 234 лева и 80 ст. съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 13 августъ 1902 год. до изплащането, а Рашидъ Хюсеиновъ да заплати на държавното съкровище 40 лева и 65 ст. за разноски по водене дѣлото въ двѣтѣ инстанции. — Това рѣшение Русенскиятъ окр. управитель обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 190, 191, 192 и 194 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не призналъ за законно прѣхващането отъ държавното съкровище на сумата отъ 8 лева и другото прѣхващане на сумата отъ 224 лева 35 ст.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) оплакването на касатора, че сждътъ неправилно билъ постжпилъ, като не е прѣхваналъ срещу заплатата на ищеца сумата отъ 8 лева, е неоснователно, тъй като сждътъ правилно е призналъ, че въ случая трѣбваше да има пълномощно отъ ищеца до Лазъ х. Махмудовъ за да може да получи сумата 8 лева за смѣтката му, т. е. за смѣтка на ищеца; 2) второто оплакване на касатора, че сждътъ неправилно постжпилъ, като не прихваналъ срещу заплатата на ищеца втората сума отъ 224 лева и 35 ст., е основателно, по слѣдующитѣ причини: не е състоятеленъ мотива на сжда, че трѣбвало прѣдварително по углавенъ р дъ да се установи прѣстжпността по усвоенитѣ отъ ищеца суми и тогава да можало само да се компенсиратъ заплатитѣ на чиновницитѣ по административенъ начинъ. Въ дѣянието на чиновника може да има и прѣстжпность, но ощетената страна не възбужда углавно прѣслѣдване, а дири по граждански редъ само сумитѣ които й се припадатъ. Въ дадения случай, сждътъ отъ даннитѣ по дѣлото е дошелъ до убѣждение, че двѣтѣ суми, т. е заплатата на ищеца отъ една страна и сумата отъ 224 лева и 35 ст. за вѣнчилата, задържани отъ сжщия ищецъ, който е билъ длъженъ да

Digitized by Google

прѣдаде тѣзи суми по принадлежность, сж изискуеми (чл. 192 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), слѣдователно, двѣтѣ изискуеми суми между ищеца и отвѣтника, длъжници единъ къмъ други, могатъ да се компенсиратъ, по силата на чл. чл. 190 и 191 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, а сждътъ като е отхвърлилъ това искане на касатора, нарушилъ е членъ 107 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Прѣдъ видъ на горѣизложеното Върховнията касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окр. сждъ отъ 4 октомврий 1903 год., № 293, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 119 — (321) — 8 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховнията касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 61, по описа за 1904 год., на Софийския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ А. Н. Липовацъ, житель отъ гр. Пловдивъ, за 1000 лева, произходящи отъ октроа.* — Въ заседанието отъ страна на хазната се явиха юрисконсулта при Министерството на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията — Ив. Бешкевъ и държавнията адвокатъ Благоевъ, а отъ страна на А. Н. Липовацъ, се яви Г. Стрезовъ, който упълномощи адвокатитѣ д-ръ С. Даневъ и Ал. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сжтия: Г. Стрезовъ, адвокатъ отъ градъ София, повѣреникъ на А. Н. Липовацъ, търговецъ отъ гр. Пловдивъ, съ искова молба отъ 11 февруарий 1903 год., заявилъ искъ срещу Софийския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 674 лева и 40 ст. съ лихвата имъ, произходящи отъ „октроа.“ III Софийски градски мирови сждия, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 24 априлъ 1903 год., подъ № 863, постановилъ: „осжжда Софийския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, да заплати на А. Н. Липовацъ 1000 лева съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 11 февруарий 1903 год. до окончателното изплащане и 62 лв. за сждебни и поводени на дѣлото разноски.“ По апелативна жалба на отвѣтната страна, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: „Стрезовъ, повѣренникъ на А. Н. Липовацъ, завелъ искъ срещу Софийския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 674 лева и 40 ст. общински налози взети отъ Липовацъ за докарани отъ Турция въ България на 26 февруарий 1901 год. прѣзъ Пловдивската митница 7430 кила сапунъ и стафиди за 1888 лева. Прѣдъ мировия сждия къмъ туй дѣло било присъединено и дѣло № 554/903 год. отъ сжщия родъ и сжщи страни, за 325 лева и 60 ст., тъй щото всичката сума става 1000 лева. Повѣреникътъ на А. Н. Липовацъ — Стрезовъ, твърди, че държавното съкровище нѣмало право да вземе тѣзи пари, понеже съгласно чл. 5 отъ измѣненията на митарствената тарифа между Турция и България, утвърдени съ височайши указъ отъ

Digitized by Google

28 ноември 1900 год., подъ № 45, обнародванъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“ брой 266, отъ 4 декември сѫщата година, „стокитѣ отъ отоманско мѣстопроизхождение или фабрикация нѣма да плащатъ въ България и Източната Румелия, ни октроа, ни други такси, освѣнъ онія, които по настоящемъ се плащатъ отъ еднороднитѣ произведения отъ мѣстопроизхождение или фабрикация“. — А пъкъ съгласно чл. 1 п. п. *а* и *б* отъ Закона за общинскитѣ налози, стока, която не се произвежда въ България, ке подлежи на общински налогъ. Въ такъвъ случай, съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, държавата е длъжна да повърне тѣзи пари на А. Н. Липовацъ, като е нѣмала право да ги получава. Ищецътъ поддържа иска на слѣдующитѣ основания: първо, че този търговски договоръ между Турция и България е законъ до гдѣто не е отмѣненъ и държавата нѣма право да го нарушава. Второ, като ги е получила тѣзи пари държавата безъ да има право да ги получава, то е длъжна съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ да ги повърне. Отвѣтникътъ възразява, първо, че договоръ между двѣ държави не прилича на договоръ между отдѣлни личности. Когато има договоръ между двѣ държави и едната го нарушава, то и другата има право сѫщо да го нарушава. Отвѣтникътъ е приложилъ къмъ дѣлото едно удостовѣрение отъ Министерството на финанситѣ, съ което иска да докаже, че Турция е нарушила този договоръ, а слѣдователно и България има право да го наруши, значи и да вземе общински налогъ въпрѣки чл. 5 отъ Измѣненията на митарствената тарифа. Второ, че това дѣло не подлежи на компетенцията на сѫдилищата, понеже изпълнението на единъ договоръ е единъ държавенъ актъ, за който държавата отговаря само прѣдъ Камарата. Трето, че въ случая отвѣтникътъ не е държавата, защото този налогъ е за смѣтка на общинитѣ, а не на държавата. Четвърто, че А. Н. Липовацъ не може да бѫде ищецъ по туй дѣло, понеже този данъкъ се взема отъ консоматоритѣ, а не отъ него. Пето, че ищецътъ не е доказалъ, че е платилъ по погрѣшка, а платилъ съзнателно и за туй нѣма право да ги иска назадъ, на основание чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Отъ приложенитѣ къмъ дѣлото декларации подъ № № 657 и 878, се вижда, че ищецътъ наистина е платилъ 1000 лева и върху този пунктъ споръ нѣма между странитѣ, сѫщо нѣма споръ и върху туй, че съгласно чл. 5 отъ Измѣненията на митарствената тарифа ищецътъ не трѣбваше да плаща за тѣзи стоки, за които е платилъ. Възражението на отвѣтника, че договоритѣ между държавитѣ не приличатъ на обикновени договори и че щомъ едната държава ги нарушава, тогава и другата може да ги наруши, е неоснователно, по слѣдующитѣ причини: не е тука въпроса, има ли нарушаване на договоръ между двѣ държави, понеже ние нѣмаме тука като страни Турция и България, а имаме частна личность и фиска, който е нарушилъ една конвенция не по отношение къмъ Турция, а по отношение къмъ единъ български гражданинъ Да допустнемъ даже, че държавитѣ иматъ право да нарушаватъ договоритѣ, както го казва отвѣтникътъ, то въ случая би трѣбвало да бѫде тъй: ако Турция е нарушила договора и да допуснемъ, че и България може да го наруши — все-таки туй нарушение не може да става ни съ окржжни, ни съ други произволни разпорѣждания, защото мѣстниятъ търговецъ не би знаялъ какви данъци го чакатъ за

Digitized by Google

донесена стока отъ Турция. Даже ако България е имала право да наруши този договоръ, туй нарушение по отношение на мѣснитѣ жители, трѣбваше да стане съ отмѣняване на измѣненията на митарствената тарифа по реда както го изисква нашата Конституция. Възражението на отвѣтника, че това дѣло не подлежи на компетенция на сждилищата, е неоснователно: ние нѣмаме тукъ дѣло между двѣ държави та да не бждатъ сждилищата компетенти да разрѣшаватъ този споръ. Тука има едно дѣло между частно лице и фиска, а такива дѣла подлежатъ на компетенцията на сждилищата. Не може частно лице за да вземе отъ фиска незаконно взети пари да търси компетенция на третейски сждилища. Ищецътъ напълно основателно завелъ иска си прѣдъ низшитѣ сждилища. Възражението на отвѣтника, че въ случая държавата не може да бжде отвѣтникъ, понеже този налогъ е за смѣтка на общинитѣ, а не на държавата, е сжщо неоснователно, понеже тѣзи парн сж взети отъ ищеца отъ едно държавно учрѣждение, за което отговорно е държавното съкровище и въ случая то се явява отвѣтвѣтникъ. А пъкъ ако този налогъ е билъ за смѣтка на общинитѣ, то държавата знае пжтища, по които може да вземе тѣзи пари отъ общинитѣ. Възражението на отвѣтника, че въ случая А. Н. Липовацъ не може да бжде ищецъ, понеже този данъкъ се взема отъ консоматоритѣ, а не отъ него, сжщо е неоснователно, защото тѣзи пари сж взети отъ непосрѣдствено отъ А. Н. Липовацъ и отношението му съ консоматоритѣ да ли тѣ му връщатъ този данъкъ или не, нѣма никакво значение. Паритѣ сж взети отъ А Н. Липовацъ и държавното съкровище нему трѣба да ги повърне. Възражението на отвѣтника, че ищецътъ не е доказалъ, че е платилъ по погрѣшка, а е платилъ съзнателно — сжщо е неоснователно; защото съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, този, който по погрѣшка или съ знание получи това, което не му се дължи, длъженъ е да го повърне на тогова, отъ когото недължимо го е получилъ. Въ случая държавното съкровище чрѣзъ своята митница е получило 1000 лева отъ А. Н. Липовацъ сума, която той не му дължалъ и за туй държавното съкровище е длъжно да му [illegible] повърне. А не е дължалъ тази сума А. Н. Липовацъ на основание чл. 5 отъ Измѣненията на митарствената тарифа. Чл. 51 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ случая не помага на отвѣтника. Твърдението му, че А. Н. Липовацъ съзнателно е платилъ паритѣ, а не по погрѣшка, не освобождава държавното съкровище отъ да му я повърне тази сума, защото държавното съкровище е взело тѣзи пари въ сила на своето властно положение и А. Н. Липовацъ не можеше да не ги плати. Отъ всичко до тукъ казано става явно, че държавното съкровище е нѣмало право да вземе 1000 лева отъ А. Н. Липовацъ и заради туй трѣба да му ги повърне. Слѣдователно, мировиятъ сждия правилно постановилъ рѣшението си. Софийскиятъ окржженъ управитель е дълженъ още да заплати на А. Н. Липовацъ разноскитѣ за правоводене на дѣлото въ тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 3 декемврий 1903 год., № 419, постановилъ: „потвърдява рѣшението на III Софийски мирови сждия отъ 24 априлъ 1903 год., подъ № 863, а подадената срещу него възивна жалба на Софийския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, се остава безъ послѣдствие, като неоснователна. Осжжда Софийския окржженъ управитель, въ горѣка-

Digitized by Google

заното му качество, да заплати на А. Н. Липовацъ, отъ гр. Пловдивъ, 50 лева за правоводене на дѣлото въ тази инстранция". Срещу това рѣшение Софийскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ неправилно е приспособилъ общ приетитѣ правила отъ международното право, относително изпълнението на договоритѣ, сключени между двѣ държави, въ дадения случай конвенцията за „измѣнението на митар твенитѣ тарифи между България и Турция"; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото дѣлото не било подсждно на обикновенитѣ сждилища, и 3) чл. 8 отъ Закона за общинскитѣ налози, защото настоящето дѣло е трѣбвало да бжде заведено противъ отдѣлението на общинскитѣ налози а не срещу държавното съкровище.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) искътъ по настоящето дѣло е за повръщане на сума, събрана за общински налози отъ стоки, които вслѣдствие на сключената между България и Турция конвенция за измѣнение на митарствената тарифа на поменатитѣ двѣ държави се освобождаватъ отъ плащането на такива налози. Въпросната конвенция е била приета отъ X Обикновено народно събрание II редовна сесия, утвърдена е съ височайши указъ № 40/900 г., и е публикувана въ „Държавенъ Вѣстникъ" брой 266. Слѣдователно, разпорежданията на тая конвенция иматъ силата на законъ; а отъ нейното съдържание се вижда, че извѣстни стоки сж освободени отъ извѣстни общински налози. Слѣдователно, до тогава, до когато тая конвенция не бжде обезсилена или денонсирана по установения редъ и отъ компетентнитѣ власти, нѣма никакво основание да се събиратъ въпроснитѣ налози отъ стоки които по силата на тая конвенция сж освободени отъ тѣзи общински налози, защото извѣсно е, че нашиятъ основенъ законъ запрѣщава събирането на каквито и де е данъци безъ да има законъ, който да разрѣшава това. Въ дадения случай въпросната конвенция нито е била денонсирана по установения редъ, нито пъкъ е била обезсилена прямо или косвено по законодателенъ редъ. А щомъ това е така, то явно става, че разрѣшението на настоящето дѣло, така както то е заведено и при горѣизложенитѣ обстоятелства, не се намира ни най-малко въ свързка съ въпроса за правата на двѣтѣ контрагентни държави, произтекающи отъ нарушението на сключената по между тѣхъ конвенция. Този въпросъ е отъ публичното право и слѣдователно не е отъ компетентността на сждилищата. Но тукъ въпросътъ не е за правото на контрагентнитѣ държави, произходящи отъ нарушение на конвенцията, а въпросътъ е: при сжществуването на конвенцията, която не е денонсирана по прѣдвидения въ нея редъ, нито пъкъ по законодателенъ редъ прямо или косвено е обезсилена, може ли да се събиратъ извѣстни общински налози отъ стоки, които по силата на конвенцията се освобождаватъ отъ тия налози и нѣма другъ законодателенъ актъ който да ги възстановява. А този послѣдниятъ въпросъ е отъ гражданско право и слѣдователно подлежи на разглеждане отъ сждилища. Заради това оплакването на касатора, че сждътъ неправилно приспособилъ

Digitized by Google

общеприетитѣ правила отъ международното право, относително изпълнението на договоритѣ, сключени между двѣ държави, а така сѫщо и оплакването, че сѫдилищата не били компетентни за да се произнесатъ по настоящето дѣло, сѫ неоснователни, и 2) обясни се по-горѣ, че искътъ по настоящето дѣло е за *повръщане* на суми събрани за общински налози отъ прѣдмети, които сѫ били освободени отъ това даждие по силата на конвенцията ни съ Турция, за измѣнение на митарственитѣ тарифи. А отъ Закона за общинскитѣ налози отъ 20 януарий 1900 год. се вижда, че ролята на държавата по събирането на въпроснитѣ налози се ограничава въ надзора и посрѣдството, които тя упражнява при събирането на тѣзи налози; но събранитѣ суми сѫ собственость на общинитѣ и се разпрѣдѣлятъ по между тѣхъ по прѣдвидения отъ закона редъ, като за тая цѣль е учрѣдено и особно бюро подъ название „отдѣление за общинскитѣ налози“ (чл. чл. 6, 7, 8 и 9 отъ Закона за общинскитѣ налози). Прочее, щомъ като настоящиятъ искъ е заведенъ за повръщането на суми недължимо платени, то явно е, че това повръщане ако се признае искането за основателно, може да се иска само отъ лицето, което е получило тия суми и ги държи безпричинно и безъ всѣко законно основание. А това лице въ дадения случай не е и не може да бѫде държавата, тъй като по закона тия суми не сѫ нейни и не се задържатъ отъ нея, а сѫ на общинитѣ. А щомъ това е така, то нѣма никакво законно основание да се иска отъ държавното съкровище да повърне суми които не сѫ у него и съ които то не е разполагало. А тъй като въ дадения случай сѫдътъ е призналъ противното и е осѫдилъ хазната да повърне тия събрани за общински налози суми, то нарушилъ е чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 8 и 9 отъ Закона за общинскитѣ налози и това нарушение е сѫществено. Заради това оплакването по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 3 декември 1903 год., подъ № 419, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 8 и 9 отъ Закона за общинскитѣ налози, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 120 — (323) — 5 юний 1904 год **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и втори май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кир. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 69, по описа за 1904 год., на Георги Егаровъ, отъ гр. Сливенъ, съ държавното съкровище, за 2957 л. и 66 ст., обезщетение за загуби, произлѣзли отъ неизпълнението на договоръ, за доставката на разни прѣдмети за войсковитѣ части отъ Сливенския гарнизонъ.* — Въ сѫдебното заседание присѫствуваха адвоката Д. Марковъ, като повѣреникъ на касатора Георги Егаровъ и държавниятъ адвокатъ Г. Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Георги Егаровъ, отъ гр. Сливенъ, съ искова молба подадена въ Софийския окр. сѫдъ на 15 юлий

1899 год., излага, че на 9 октомврий 1898 год. съ писмено заявление до Военното министерство, той прѣдложилъ на това послѣдното своитѣ цѣни за доставката на материяли за отопление и освѣтление войсковитѣ части на Сливенския гарнизонъ. Търгътъ билъ утвърденъ върху него отъ Военното министерство, за което му било съобщено отъ управлението на началника на Сливенския гарнизонъ на 14 октомврий 1898 година. Отпослѣ този търгъ му билъ отнетъ и билъ възложенъ на 27 ноемврий 1898 год. върху нѣкой си Д. Бояновъ. Съ незаконното отнимане прѣдприятието, му била нанесена една врѣда отъ 5000 лева, защото той си билъ доставилъ нужднитѣ материяли, които се принудилъ да продаде съ загуба на новия прѣдприемачъ. За това е молилъ да бѫде осѫдено Военното министерство да му заплати 5000 лева врѣди и загуби. Софийскиятъ окр. сѫдъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 21 ноемврий 1901 год. е осѫдилъ държавното съкровище да заплати на Георги Егаровъ 2957 лева и 66 ст. съ 10% лихви отъ 15 юлий 1899 год. до изплащането и 98 лева и 70 ст. сѫдебни и за водене на дѣлото разноски. Останалата часть отъ искътъ е отхвърлилъ. Това рѣшение е било обтѫжено отъ страна на Софийския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „чл. 10 отъ Закона за снабдяване войската съ прѣдмети и пр. изрично прѣдписва щото сключенитѣ отъ тържнитѣ комисии контракти да се прѣдставляватъ за утвърждение на Военния министъръ. Че това е така, още по-явно се вижда отъ § 17 на Правилника за приспособлението Закона за снабдяване войската съ прѣдмети. Тоя правилникъ по силата на чл. 15 отъ сѫщия законъ, не може да е безъ значение. Така че утвърждаването на контракта отъ Военния министъръ е необходимо. Отъ обясненията на ищеца и отъ даннитѣ въ дѣлото е явно, че контрактътъ на Георги Егаровъ не билъ утвърденъ отъ Военния министъръ; слѣдователно, той, Егаровъ, не може да претендира никакви врѣди и загуби отъ неизпълнението на този контрактъ. Прочее, контрактътъ на Георги Егаровъ съ тържната комисия, като не е билъ утвърденъ отъ Военния министъръ съгласно чл. 10 отъ Закона за снабдяване войската съ прѣдмети и § 17 отъ Правилника за приспособлението на тоя законъ, то телеграмата и писмото на административния отдѣлъ при Военното министерство вх. №№ 5615 и 5647, както и записката № 365 и заповѣдьта № 69, отъ управлението на Сливенския гарнизонъ, не могатъ да иматъ сила и значение, защото тѣ сѫ били прѣждеврѣменни, та не създаватъ никакви права на Георги Егаровъ противъ отвѣтната по дѣлото страна". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 28 октомврий 1902 год., подъ № 146, е отмѣнилъ рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ и е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло отъ Георги Егаровъ искъ. — Срещу това рѣшение ищецътъ Георги Егаровъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 12, 14, 17 и 33 алинея послѣдня отъ Закона за публичнитѣ търгове и чл. чл. 3 буква *а*, 9 и 16 отъ Закона за снабдяване войската съ прѣдмети за въоржаване и чл. чл. 8 и 17 отъ Правилника къмъ сѫщия законъ, съ

Digitized by Google

това, че не взелъ въ внимание, че когато е било направено прѣдложение за сключването на контрактъ по доброволно съгласие за доставка на нѣкои прѣдмети за войската на самия Воененъ министъръ и той го удобри и утвърди, то нѣма нужда още единъ пѫть да му се прѣдставя на утвърждение и не взелъ въ внимание, че отъ даннитѣ по това дѣло се напълно установява, че неговото прѣдложение за доставяне материяли за освѣтление и отопление за войсковитѣ части отъ Сливенския гарнизонъ, е било удобрено и утвърдено отъ Военния министъръ още на 14 октомврий 1898 год., слѣдователно, не е имало нужда отъ повторно утвърждаване и че отъ друга страна той не е подписалъ поемнитѣ условия, въ които било прѣдвидено, че той въ случай на неутвърждение на контракта нѣма право на никакви претенции въ какъвто случай прѣдъ видъ на постановленията на чл. 17 отъ Правилника за прилагане Закона за снабдяване войската съ прѣдмети за въоржжаване и пр. той пакъ има право на обезщетение за прѣтърпенитѣ отъ него врѣди и загуби.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатяра и на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: обтѫженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: горѣизложенитѣ оплаквания на касатора Георги Егаровъ сѫ неоснователни, тъй като даже да се приеме, че въ случаитѣ, когато е било направено прѣдложение за сключването на контрактъ по доброволно съгласие за доставка на нѣкои прѣдмети за войската на самия Военненъ министъръ и той го удобри и утвърди, то слѣдъ сключването на контракта съ прѣдприемача отъ надлежната тържна комисия, тоя контрактъ е дѣйствителенъ, макаръ и да не е билъ прѣдставляванъ за утвърждение отъ Военния министъръ и че възгледа на Софийския апелативенъ сѫдъ по тоя прѣдметъ е неправиленъ, то пакъ не може да се признае, че има основание на отмѣнение на обтѫженото рѣшение на сѫщия сѫдъ, прѣдъ видъ на това, че искътъ на касатора, както той е изложенъ въ исковата му молба и както той е билъ удовлетворенъ въ една часть отъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, рѣшението на който касаторътъ не е обтѫжилъ, е прѣдявенъ за обезщетение за изгубенитѣ отъ него печалби, които той е щѣлъ да има отъ прѣдприятието, ако това прѣдприятие не би било отнето отъ него, а пъкъ споредъ постановлението на чл. 59 отъ Закона за публичнитѣ търгове, когато единъ търгъ се обяви отъ надлежния министъръ за унищоженъ, по причина, че изпълнението му е пагубно за държавата, както това е въ настоящия случай или по друга нѣкоя отъ посоченитѣ въ тоя членъ причини, прѣдприемачътъ има право да иска обезщетение само за дѣйствително прѣтърпенитѣ отъ него врѣди, но не и за печалбитѣ, които той е щѣлъ да придобие отъ изпълнението на търга. Така щото прѣдъ видъ на тия постановления, искътъ на касатора не е могалъ да бѫде удовлетворенъ отъ апелативния сѫдъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Георги Егаревъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 28 октомврий 1902 год., подъ № 146, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 121 — (324) — 3 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена М. Ташевъ *гражданско дѣло № 62, по описа за 1904 год., на Софийския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Димитъръ х. Кочевъ, отъ гр. София, за 188 лева и 45 ст., произходящи отъ октроа*". — Въ заседанието отъ страна на хазната се яви юрисконсулта при Министерството на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията — И. Бешковъ и държавниятъ адвокатъ Благоевъ, а отъ страна на Д. х. Кочевъ — адвокатитѣ Данеѕъ и Радевъ, упълномощени по прѣдовѣрие отъ Г. Стрезовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Г. Стрезовъ, адвокатъ отъ гр. София, повѣреникъ на Димитъръ х. Кочевъ, търговецъ отъ гр. София, съ искова молба отъ 22 февруарий 1903 год. заявилъ искъ срещу Софийския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 188 лева и 45 ст., произходящи отъ октроа. III Софийски градски мирови сждия, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 24 априлъ 1903 год., подъ № 865, постановилъ: „осжжда Софийския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, да заплати на Димитъръ х. Кочевъ, отъ София, 188 лева и 45 ст. съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 22 мартъ 1903 год. до окончателното изплащане и 13 лева и 80 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски". — По апелативната жалба на отвѣтната страна, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: „Г. Стрезовъ повѣреникъ на Д. х. Кочевъ, е заявилъ искъ срещу Софийския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 188 лева и 45 ст. общински налогъ, които пари Д. х. Кочевъ прѣзъ февруарий 1901 год. е платилъ на държавното съкровище за докаранитѣ отъ Турция въ България прѣзъ Софийската митница сусамъ за 9022 лева. Г. Стрезовъ, повѣреникъ на Д. х. Кочевъ твърди, че държавното съкровище нѣмало право да вземе тѣзи пари, понеже съгласно чл. 5 отъ Измѣненията на митарствената тарифа между Турция и България, утвърдени съ височайши указъ отъ 28 ноември 1900 год., подъ № 45, обнародванъ въ „Държавенъ Вѣстникъ" брой 266, отъ 4 декември 1900 год., стокитѣ отъ отоманско мѣстопроизхождение и фабрикация нѣма да плаща въ България и Източна Румелия ни октроа, ни други такси, освѣнъ ония, които по настоящемъ се плащатъ отъ еднороднитѣ произведения отъ мѣстно произхождѐние или фабрикация. — А пъкъ съгласно чл. 1 п. п. *а* и *б* отъ Закона за общинскитѣ налози, стока, която не се произвежда въ България, не подлежи на общински налогъ. Въ такъвъ случай, съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, държавата е длъжна да повърне тѣзи пари на Д. х. Кочевъ, като е нѣмала право да ги получава. Ищецътъ поддържа своя искъ на слѣднитѣ основания: 1) че този търговски договоръ между Турция и България е законъ и до гдѣто той сжществува, безъ да бжде отмѣненъ, държавата не може да го нарушава, и 2) държавата, като е получила тѣзи пари, безъ да има право да ги получава, съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, е длъжна да ги повърне. Отвѣтникътъ прави слѣдующитѣ възражения: а) че договоръ между двѣ държави не прилича на договоръ между отдѣлни личности, когато има договоръ между двѣ дър-

Digitized by Google

жави и едната го нарушава, то и другата държава има право да го нарушава. Ответникътъ е приложилъ къмъ дѣлото едно удостовѣрение отъ Министерството на финаситѣ, съ което иска да докаже, че Турция е нарушила този договоръ, а слѣдователно и България има право да го нарушава, а значи и да взема въпрѣки чл. 5 отъ Измѣненията на митарствената тарифа между Турция и България — общински налогъ; б) ответникътъ прави възражение, че това дѣло не подлежи на компетенция на сждилищата, понеже изпълнението на единъ договоръ е единъ държавенъ актъ, за който държавата дава смѣтка само прѣдъ Камарата; в) че въ дадения случай ответникътъ не може да бжде държавата, понеже този налогъ е за смѣтка на общинитѣ, а не е за смѣтка на държавата; г) че Димитъръ х. Кочевъ не може да бжде тука ищецъ, понеже този данъкъ се взема отъ консоматоритѣ, а не отъ него, и д) че ищецътъ не е доказалъ, че е платилъ по погрѣшка, а е платилъ съзнателно и за туй нѣма право съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ да ги изисква назадъ. Отъ приложенитѣ къмъ дѣлото декларации подъ № № 526 и 507 се вижда, че ищецътъ наистина е платилъ 188 лева и 45 ст. и върху този пунктъ споръ нѣма между странитѣ, сжщо нѣма споръ и върху туй, че съгласно чл. 5 отъ Измѣненията на митарствената тарифа, той не трѣбвало да ги плаща за тѣзи стоки, за които е платилъ. Възражението на ответника, че договоритѣ между държавитѣ не приличали на обикновени договори и че щомъ едната държава ги нарушава то и другата може да ги нарушава, е неоснователно, по слѣдующитѣ причини, не е тука въпроса има ли нарушаване на договоръ между държавитѣ, понеже ние нѣмаме тука като страни Турция и България, а имаме частна личность и фискътъ, който е нарушилъ една конвенция не по отношение къмъ Турция, а по отношение къмъ единъ българинъ — гражданинъ. Да допуснемъ даже, че държавитѣ иматъ право да нарушаватъ договоритѣ, както го каза погорѣ ответникътъ, то случаятъ би трѣбвало да бжде тъй: ако Турция е нарушила договора та да допуснемъ, че и България може да го наруши, но туй нарушаване не може да става ни съ окржжни ни съ други произволни разпореждания, защото инакъ мѣстниятъ търговецъ не би знаялъ какви данъци го чакатъ за донесената стока отъ Турция. Да, да допуснемъ, че дѣйствително България има право да нарушава договора, понеже Турция го е нарушила; туй нарушаване по отношение на мѣстнитѣ жители трѣбва да стане съ отмѣняване „Измѣненията“ между Турция и България по реда, както го изисква нашата Конституция. Възражението на ответника, че това дѣло не подлежи на компетенция на сждилища, е неоснователно. Тукъ има дѣло между едно частно лице и фиска, което подлежи на компетенция на сждилищата; ний тука нѣмаме работа между двѣ държави, та да не бждатъ сждилища компетентни да разрѣшаватъ такъвъ споръ. — Не може частната личность за да вземе отъ фиска незаконно взети пари да търси компетенция на третейски сждилища. Ищецътъ е напълно основателно завелъ този искъ прѣдъ нашитѣ сждилища. Възражението на ответника, че въ дадения случай държавата не може да бжде ответникъ, понеже този налогъ е за смѣтка на общинитѣ, а не за смѣтка на държавата — е сжщо неоснователно, понеже тѣзи пари отъ ищеца сж взети отъ едно държавно учрѣждение, за което е отговорно държарното съкровище и въ случая то се явява ответникъ. А пъкъ ако този налогъ е билъ за смѣтка на общинитѣ то държа-

Digitized by Google

вата знае пътищата, по които може да вземе тъзи пари отъ общинитѣ. Възражението на отвѣтника, че въ дадения случай Димитъръ х. Кочевъ не може да бъде ищецъ, понеже този данъкъ се взема отъ консоматоритѣ, а не отъ него, е също неоснователно, понеже тъзи пари съ взети непосрѣдствено отъ Димитъръ х. Кочевъ и отношенията на Димитъръ х. Кочевъ съ консоматоритѣ, да ли тѣ му връщатъ този данъкъ или не, нѣма никакво значение. Паритѣ съ взети отъ Димитъръ х. Кочевъ и държавното съкровище на нему трѣбва да ги повърне. Възражението на отвѣтника, че ищецътъ не е доказалъ, че е платилъ по погрѣшка, а е платилъ съзнателно, също е неоснователно, понеже съгласно чл. 50 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, този, който по погрѣшка или съ знание получи това, което не му се дължи, дълженъ е да го повърне на оногова, отъ когото недължимо го е получилъ. Въ дадения случай държавното съкровище чрѣзъ своитѣ митници по погрѣшка или съ знание е получило 188 лева и 45 ст. отъ Димитъръ х. Кочевъ, сума, която той не ѝ дължалъ и заради туй то, държавното съкровище е длъжно да му я повърне а не дължалъ тази сума Дим. х. Кочевъ на основание чл. 5 отъ Измѣненията на митарствената тарифаа между Турция и България. Чл. 51 отъ Закона за задълженията и договоритѣ въ дадения случай съ нищо не помага на отвѣтника. Твърдението му, че Димитъръ х. Кочевъ съзнателно е платилъ паритѣ, а не по погрѣшка не освобождаватъ държавното съкровище отъ да му я повърне тази сума, понеже държавното съкровище е взело тъзи пари отъ него въ сила на своето властно положение и Димитъръ х. Кочевъ не можеше да не ги плати. Отъ всичко до тукъ казано става явно, че държавното съкровище е нѣмало право да вземе 188 лева и 45 ст. отъ Димитъръ х. Кочевъ и заради туй трѣбва да му ги повърне и слѣдователно мировиятъ съдия е правилно постановилъ рѣшението си. Въ такъвъ случай Софийскиятъ окр. управитель е длъженъ още да заплати на Димитъръ х. Кочевъ разноски за правоводенето на дѣлото въ тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 5 ноември 1903 год., постановилъ: „потвърдява рѣшението на III Софийски мирови съдия отъ 24 априлъ 1903 год., подъ № 865, а подадената въззивна жалба на Софийския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, се остава безъ послѣдствие, като неоснователна. — Осъжда Софийския окр. управитель, въ горѣказаното му качество, да заплати на Димитъръ х. Кочевъ, отъ гр. София, 9 лева и 40 ст. за правоводене на дѣлото въ тая инстанция". — Срещу това рѣшение Софийскиятъ окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окр. съдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското съдопроизводство, защото съдътъ неправилно приспособилъ общеприетитѣ правила отъ международното право, относително изпълнението на договоритѣ, сключени между двѣ държави — въ дадения случай конвенцията за „измѣнение на митарствената тарифа между България и Турция; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското съдопроизводство, защото дѣлото не било подсъдно на обикновенитѣ съдилища, и 3) чл. 8 отъ Закона за общинскитѣ налози, защото настоящето дѣло е трѣбвало да бъде заведено срещу отдѣлението на общинскитѣ налози, а не срещу държавното съкровище.

Digitized by Google

Върховният касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) искътъ по настоящето дѣло е за повръщането на сума събрана за общински налози отъ стоки, които, вслѣдствие на сключената по между България и Турция конвенция за измѣнение на митарственитѣ тарифи на поменатитѣ двѣ държави, се освобождаватъ отъ плащането на такива налози. Въпросната конвенция е била приета отъ Х. Обикновено народно събрание II редовна сесия, утвърдена е съ височайши указъ № 40/900 год. и е публикувана въ „Държавенъ Вѣстникъ“ бр. 266. Слѣдователно, разпорежданията на тая конвенция иматъ силата на законъ; а отъ нейното съдържание се вижда, че извѣсни стоки сж освободени отъ извѣстни общински налози. Слѣдователно, до тогава до когато тая конвенция не бжде обезсилена, или денонсирана по установения редъ и отъ компетентнитѣ власти, нѣма никакво основание да се събиратъ въпроснитѣ налози отъ стоки които по силата на тая конвенция сж освободени отъ тѣзи общински налози, защото извѣстно е, че нашиятъ основенъ законъ запрѣщава събирането на каквито и да е данъци безъ да има законъ, който да разрѣшава това. Въ дадения случай въпросната конвенция нито е била денонсирана по установения редъ, нито пъкъ е била обезсилена прямо или косвено по законодателенъ редъ. А щомъ това е така, то явно става, че разрѣшението на настоящето дѣло, така, както то е заведено и при горѣизложенитѣ обстоятелства, не се намира ни най-малко въ свързка съ въпроса: за правата на двѣтѣ контрагентни държави, произтекающи отъ нарушението на сключената по между тѣхъ конвенция. Този въпросъ е отъ публичното право и слѣдователно не отъ компетентността на сждилищата. Но тукъ въпросътъ не е за правата на контрагентнитѣ държави, произходящи отъ нарушение на конвенцията, а въпросътъ е: при сжществуването на конвенцията, която не е денонсирана по прѣдвидения въ нея редъ, нито пъкъ по законодателенъ редъ прямо или косвено е обезсилена, може ли да се събиратъ извѣстни общински налози отъ стоки, които по силата на конвенцията се освобождаватъ отъ тия налози и нѣма другъ законодателенъ актъ който да ги възстановява. А този послѣдният въпросъ е отъ гражданско право и слѣдователно подлежи на разглеждане отъ сждилищата. Заради това оплакването на касатора „че сждътъ неправилно приспособилъ общеприетитѣ правила отъ международното право относително изпълнението на договоритѣ сключени между двѣ държави“, а така сжщо и оплакването, че сждилищата не били компетентни да се произнесатъ по настоящето дѣло, сж неоснователни, и 2) обясни се по-горѣ, че искътъ по настоящето дѣло е за *повръщане* на суми събрани за общински налози отъ прѣдмети, които сж били освободени отъ това даждие по силата на конвенцията ни съ Турция, за измѣнение на митарственитѣ тарифи. А отъ закона за общинскитѣ налози отъ 20 януарий 1900 год. се вижда, че ролята на държавата по събирането на въпроснитѣ налози се ограничава въ надзоръ и посрѣдството, които тя упражнява при събирането на тѣзи налози; но събранитѣ суми сж собственость на общинитѣ и се разпрѣдѣлятъ по между тѣхъ по прѣдвидения отъ закона редъ, като за тая цѣль е учрѣдено и особено бюро подъ название „отдѣление за общинскитѣ налозн“ (чл. чл. 6, 7, 8 и 9 отъ Закона за общинскитѣ налози).

Digitized by Google

Прочее, щомъ като настоящиятъ искъ е заведенъ за връщането на суми недължимо платени, то явно е, че това и връщане, ако се признае искането за основателно, може да се иска само отъ лицето, което е получило тия суми и ги държи безпричинно и безъ всѣко законно основание. А това лице въ дадения случай не е и не може да бѫде държавата, тъй като по закона тия суми не сѫ нейни и не се задържатъ отъ нея, а сѫ на общинитѣ. А щомъ това е така, то нѣма никакво законно основание да се иска отъ държавното съкровище да повърне суми, които не сѫ у него и съ които то не е разполагало. А тъй като въ дадения случай сѫдътъ е призналь противното и е осѫдилъ хазната да повърне тия събрани за общински налози суми, то нарушилъ е чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл 8 и 9 отъ Закона за общинскитѣ налози и това нарушение е сѫществено. Заради това оплакването по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 5 ноември 1903 год., защото сѫ нарушени чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 9 отъ Закона за общинскитѣ налози, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 122 — (325) — 8 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *търговско дѣло № 67, по описа за 1904 год., на Мария Ст. Любомска, жителка отъ гр. София, съ Богданъ х. Калчевъ, житель отъ гр. Пловдивъ, за 490 лева златни, по записъ, съ лихвата имъ.* — Въ сѫдебното заседание отъ страна на Богданъ х. Калчевъ се яви адвоката Ст. Кимиряновъ, който упълномощи адвоката Ст. П Радановъ и Мария Любомска съ повѣреника си Н. Обрѣтеновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 19 априль 1903 г., С. К. Кимиряновъ, повѣреникъ на Б. х. Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, молилъ II Софийски мирови сѫдия да призове Мария Ст. Любомска, отъ София, и я осѫди да заплати на довѣрителя му 490 лева златни съ лихвата имъ по 10% годишно отъ деня на исковата молба до окончателното изплащане, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сѫдия е разгледалъ дѣлото на 30 септемврий 1903 год. и съ рѣшение отъ сѫща дата е отхвърлилъ иска, като е счелъ, че ищецътъ съ нищо не доказва, какво отвѣтницата е наслѣдница на покойния си мѫжъ Ст. Любомски. Недоволенъ отъ това рѣшение на мировия сѫдия, ищцовиятъ повѣреникъ го е обжалвалъ прѣдъ Софийския окр. сѫдъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ иска отъ съпругата на покойния Ст. Любомски — Мария Ст. Любомска, която той счита за наслѣдница на мѫжа си, да му заплати 490 лева златни съ лихвитѣ и др. и за доказателство на иска си прѣдставя записъ на заповѣдь съ дата 15 априлъ 1900 год. и съ падежъ 15 юлий с. г., подписанъ отъ Ст. Любомски, отъ който се вижда, че тоя послѣдниятъ се

Digitized by Google

задължава да заплати на Богданъ х. Калчевъ въ деня на падежа 490 л. златни. Записътъ не е протестиранъ. Отвѣтницата безъ да говори за сѫществуването или несѫществуването на тоя дългъ, възразява, че тя не е наслѣдница на покойния си мѫжъ и слѣдователно не може да бѫде осѫдена тя за тоя дългъ. Това свое възражение, че тя не е наслѣдница на мѫжа си, отвѣтницата съ нищо не е доказала. Ней е въ тяжесть доказването на туй обстоятелство, а не на ищеца, тъй като законното прѣдположение е че тя е наслѣдница на мѫжа си и щомъ е твърдѣла противното, слѣдвало да го докаже. Не направила това, остава въ сила законното прѣдположение, че тя е наслѣдница на мѫжа си Ст. Любомски и слѣдователно тя ще трѣбва да бѫде осѫдена да заплати сумата 490 л. златни. Ищецътъ иска и лихви по 10% годишно, обаче, такива не може да му бѫдатъ присѫдени повече отъ 8% годишно, тъй като вземането си основава на търговски ефектъ. Такива лихви се слѣдватъ отъ деня на исковата молба до окончателното изплащане. На ищеца ще трѣбва да бѫдатъ присѫденн сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции. Понеже мировиятъ сѫдия е издалъ своето рѣшение въ тъкмо противна смисъль, то, то ще слѣдва да се отмѣни напълно, като вмѣсто него се постанови рѣшение, съ което се уважи искътъ", — съ рѣшението си отъ 10 декември 1903 год., № 555, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на II Софийски градски мирови сѫдия отъ 30 септември 1903 год. и вмѣсто него постановява: осѫжда Мария Ст. Любомска, отъ София, наслѣдница на Стефанъ Любомски, да заплати на Богданъ х. Калчевъ, отъ Пловдивъ, 490 лева златни, лихвитѣ имъ по 8% годишно отъ 19 априлъ 1903 год., както и 74 лева сѫдебни, канцелярски и по водене на дѣлото разноски". — Това рѣшение Мария Ст. Любомска обтѫжила прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която не посочва на никакви нарушения, а такива се посочиха устно прѣдъ сѫда, а именно чл. чл. 107 и 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже въ тяжесть на ищеца е да прѣдстави доказателства, че отвѣтницата (Любомска) е наслѣдница на покойния си мѫжъ, не прѣдставено било настойнически актъ за да се види кои наслѣдници сѫ останали и че Любомска е възразявала, че не е наслѣдница.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касац. сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторката и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) споредъ чл. 2 отъ Закона за наслѣдството, съпругата на покойния Ст. Любомски има право на наслѣдсто отъ мѫжа си, съ други думи законното прѣдположение е, че тя е наслѣдница на мѫжа си, а ако твърди противното, то тя трѣбва да го докаже, а не ищецътъ по дѣлото, както правилно е погледналъ Софийскиятъ окр. сѫдъ по настоящето дѣло. Ако касаторката е искала да се освободи отъ плащането на дълговетѣ на мѫжа си, то тя трѣбваше да прѣдстави доказателства, че се е отказала отъ наслѣдство, както това прѣдписва чл. 199 отъ Закона за наслѣдството, или да иска отъ сѫда срокъ за да извърши тая формалность, тъй като правото за отричане отъ наслѣдството се просрочава съ 20-годишна давность, и 2) повѣреникътъ на касаторката се тѫжи, че не билъ прѣдставенъ настойнически актъ, за да се види кои наслѣдници сѫ останали подиръ

Digitized by Google

смъртьта на Ст. Любомски. Това оплакване не може да се признае за умѣстно, тъй като въ тяжестьта на касаторката бѣше да прѣдстави доказателства, че има и други наслѣдници, както се прѣдвижда въ чл. 40 отъ Закона за наслѣдството, между тѣмъ отъ производствата на дѣлото не се вижда даже възражение подобно да е правено. И тъй, по закона Мария Ст. Любомска е наслѣдница на мжжа си, слѣдователно, трѣбва да отговаря за дълговетѣ на наслѣдодателя, отъ което слѣдва, че нарушение на посоченитѣ отъ закона членове нѣма и заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Мария Ст. Любомска, срещу рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 10 декемврий 1903 год., № 555, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 123 – (329) — 8 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ. I Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 40, по описа за 1904 год., на Д. К. Вълчевъ, отъ гр. Силистра, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 10 октомврий 1903 год., № 378.* — Въ заседанието отъ страна на Д. К. Вълчевъ, се яви адвоката д-ръ Ходжевъ, който упълномощи адвоката А Людскановъ, а отъ страна на хазната — държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: при разглеждане гражданското частно производство подъ № 302/903 год., Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ като е взелъ въ съображение: „че адвокатътъ д-ръ А. Ходжевъ, като повѣреникъ на Д. К. Вълчевъ по гражданското дѣло № 380/902 г., по описа на Бургазкия окр. сждъ, е подалъ частна жалба срещу опрѣдѣлението на самии сждъ отъ 14 априлъ 1903 год. и моли отмѣнението му, понеже неправилно окржжниятъ сждъ прѣкратилъ това дѣло по искътъ на Д. К Вълчевъ съ държавата по искане на отвѣтната страна; че въ днешното заседание прѣдставительтъ на хазната иска да се остави частната жалба по форма безъ разглеждане, като просрочена; че дѣйствително тази частна жалба трѣбва да се приеме за просрочена, понеже опрѣдѣлението на сжда е постановено на 14 априлъ 1903 год., а жалбата е постжпила въ Бургазкия окр. сждъ на 12 май с. г., когато споредъ изричното постановлие на чл. 647 ал. послѣдна отъ Гражданското сждопроизводство, протоколнитѣ опрѣдѣления на окржжния сждъ, съ които се прѣкратяватъ дѣла по искане на отвѣтната страна вслѣдствие на явяване на ищеца, подлежатъ на обжалване прѣдъ апелативния сждъ въ двѣнедѣленъ срокъ отъ обявяването имъ", — съ протоколното си опрѣдѣление подъ № 378, отъ 10 октомврий 1903 год., постановилъ: частната жалба вх. № 6405, на адвоката д-ръ Ан. Ходжевъ, повѣреникъ на Д. К. Вълчевъ, отъ градъ Силистра, противъ протоколното опрѣдѣление на Бургазкия окр. сждъ отъ 14 априлъ 1903 год. да остане безъ разглеждане". — Срещу това опрѣдѣленне Д. К. Вълчевъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ

Digitized by Google

чл. чл. 647 и 698 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не взелъ въ внимание тѣзи членове отъ закона въ свръзка единъ съ други и вслѣдствие на това дошелъ до погрѣшното заключение, че срокътъ тече отъ обявяването, а не отъ съобщението на опрѣдѣлението, съ което е прѣкратено дѣлото. При това въ чл. 647 думата обявяване трѣбвало да се тълкува въ смисъль на съобщение прѣписъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: спорниятъ по настоящето частно производство въпросъ е: отъ кога трѣбва да се счита, че тече срока за обжалване на опрѣдѣлението, съ което е прѣкратено отъ Бургазкия окр. сждъ гражданското дѣло № 380/902 год., вслѣдствие неявяването на ищеца въ заседанието на сжда, опрѣдѣлено за разглеждане на дѣлото (чл. 647 — п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство). Отъ съдържанието на чл. 647 ал. послѣдна явно става, че за въ такъвъ случай срокътъ тече отъ деньтъ, когато е обявено опрѣдѣлението, съ което се прѣкращава дѣлото. Въпросната алинея гласи буквално слѣдующето: „опрѣдѣлението, съ което се „прѣкращава дѣлото (пунктъ 2 на чл. 647) подлежи на обжалване прѣдъ „апелативния сждъ въ двънедѣленъ срокъ *отъ деньтъ на обявяването „му*". — Чл. 698 отъ Гражданското сждопроизводство, за нарушението на който касаторътъ се оплаква, прѣдвижда *общото правило* за срока въ който се подаватъ частнитѣ жалби, а чл. 647 ал. послѣдна съдържа едно отъ изключенията на това общо правило и слѣдователно, за прѣдвиденията отъ чл. 647 случай е приложимо само разпореждането на послѣдната алинея на този чл. 647, а не и онова на чл. 698. При това доста е да се прочетатъ само тѣзи два члена отъ закона за да стане явно до очевидность, че тѣ прѣдвиждатъ два различни случая и нѣма никакво основание да се твърди че думата „обявяване", употрѣбена въ чл. 647 алинея послѣдна, може да се тълкува въ смисъль на „съобщение прѣписъ". Заради всичко това оплакванията на касатора сж неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Д. К. Вълчевъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 10 октомврий 1903 год., № 378, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 124 — (332) — 10 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и седми май хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове. Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ на 20 май т. год. *гражданско дѣло № 89, по описа за 1904 год., на Ганчо Богдановъ, житель отъ гр. София, съ акционерното дружество за постройка на машини въ Кюрнбергъ, Бавария, за 8140 лева, произходящи отъ комисиона.* — Въ заседанието се яви Ганчо Богдановъ, който устно упълномощи адвокатитѣ Илия Вълчевъ и Д. Марковъ, а отъ страна на акционерното дружество по постройката на машини, се яви адвокота д-ръ Ст. Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: съ прошение отъ 20 май 1898 г. Алеко Шишмановъ, търговецъ, житель Софийски, чрѣзъ повѣреника си

Digitized by Google

Ал. П. Радевъ, завелъ искъ прѣдъ Софийския окр. сждъ, срещу търговската фирма „Машиненбау — акционъ — Гезелшафтъ“ въ гр. Нюрнбергъ — Бавария, за 4541 лева златни и 3 ст., остатъкъ отъ комисионното възнаграждение по 2% върху стойностьта на доставенитѣ отъ нея желѣзни мостове по линиитѣ София—Романъ и Перникъ—Радомиръ, която доставка, той, като неинъ търговски прѣдставитель, билъ сключилъ прѣдприемачитѣ на казанитѣ линии Иванъ Хаджиеновъ и Т. Балабановъ и за комисионно възнаграждение по 2% върху стойностьта на сжщо такава доставка по линията Сарамбей—Нова-Загора, за което той, въ сжщото си качество, билъ способствувалъ, щото прѣдприемачитѣ на послѣдната линия — братя Снмеонови, да я поржчатъ въ отвѣтната фирма, и да сключатъ надлежния контрактъ за нея. Този контрактъ не му билъ на ржка за това, за да опрѣдѣли размѣра на послѣдното си перо, — по силата на чл. 360 отъ Гражданското сждопроизводство, ищецътъ моли да бжде задълженъ отвѣтника да го прѣдстави въ оргиналъ. — За доказателство на иска си въобще А. Шишмановъ прѣдставилъ часть отъ размѣнената кореспонденция между него и отвѣтната фирма и указалъ на двама свидѣтели, въ случай, че би се успорвало нѣщо по първото перо. По това исково прошение Софийскиятъ окр. сждъ образувалъ търговско дѣло, което разгледалъ и съ рѣшение подъ № 60, отъ 7 мартъ 1899 год., постановилъ: „търговската фирма „Машиненбау — акционъ — Гезелшафтъ“ въ гр. Нюрибергъ, Бавария, да плати на Алеко Шишмановъ, търговецъ, житель Софийски, 8140 лева златни заедно съ лихвитѣ имъ по 8% годишно отъ 20 май 1898 год. до изплащането имъ, както и 250 лева златни за сждебни и по водене на дѣлото разноски, а останалата часть отъ иска се отхвърля, като недоказанъ. Осжждатъ се и двѣтѣ страни да внесатъ въ хазната 151 лева за неплатено сждебно и канцелярско мито“. По апелативна жалба на д-ръ Ст. Даневъ, повѣреникъ на акционерното дружество за постройка на машини въ Нюрибергъ, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който като изслушалъ обясненията на странитѣ, съ рѣшението си отъ 19 юний 1900 г., № 86, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Софийския окр. сждъ № 60, отъ 7 мартъ 1899 год. и оставя безъ послѣдствие апелативната жалба на Ст. Даневъ, повѣреникъ на акционерното дружество за постройка на машини въ Нюрибергъ, подадена срещу сжщото рѣшение, като неоснователна. Осжжда търговската фирма „Машиненбау — акционъ — Гезелшафтъ“, въ гр. Нюрнбергъ, Бавария, да заплати на Алеко Шишмановъ, търговецъ, житель Софийски, 311 лева и 20 ст. златни за водене на дѣлото разноски и гербовъ сборъ за прѣдъ втората инстанция, а въ хазната 6 лева за шесть незаплатени призовки“. — Срещу това рѣшение акционерното дружество за постройка на машини въ Нюрнбергъ, Бавария, е подалъ касационна жалба въ Върховния касационенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 16 декемврий 1900 год., № 488, за нарушение чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, е уважилъ и прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ въ сжщия сждъ. При повторното разглеждане на дѣлото, Софийскиятъ апелативенъ сждъ като взелъ въ съображение: „искътъ по настоящето дѣло състои отъ двѣ части: 1) искъ за надлежната комисиона отъ доставенитѣ на Хаджиеновъ и

Digitized by Google

Балабановъ — мостове за желѣзопжтнитѣ линии: „София—Романъ“ и „Перникъ—Радомиръ“ намаленъ въ заседанието отъ 15 февруарий 1899 год. на 1150 лева и 2) искъ за комисионата отъ доставката за мостоветѣ за линията Сарамбей—Нова-Загора, опрѣдѣленъ въ заседанието на сжда отъ сжща дата — въ размѣръ на 15.000 лева и намаленъ съ рѣшението на окржжния сждъ и необтжженъ отъ ищеца — на 6990 лева. По първата часть на искътъ, отвѣтната страна възразява, че искътъ е прѣждеврѣменен, защото билъ заявенъ прѣди да бжде напълно изплатена доставката отъ прѣдприемачитѣ Хаджиеновъ и Балабановъ, обаче, това отвѣтниково възражение е било оборено съ прѣдложената му отъ ищеца рѣшителна клетва, която той е отказалъ да положи, и отъ която се установява, че въпросната доставка на мостове е била напълно заплатена отъ споменатитѣ двама прѣдприемачи, отъ което слѣдва, че и искътъ на Алеко Шишмановъ въ тази му именно часть е своеврѣменно заявенъ. По размѣра на този искъ отвѣтната страна като признава по принципъ правото на ищеца да получи по 2% отъ общия размѣръ на доставката, признава да има да му дължи само 542 лева златни. Ищецътъ, който по Закона е длъженъ да докаже искътъ си, не е прѣдставилъ никакви други доказателства по това перо, и въ такъвъ случай, сждътъ се вижда принуденъ да приеме за размѣръ на искътъ само оная сума, която отвѣтникътъ признава и да признае искътъ за доказанъ само въ размѣръ на 542 лева златни. По втората часть на искътъ си ищецътъ основава искътъ си на основание, че билъ, по специаленъ договоръ съ отвѣтната страна, неинъ генераленъ прѣдставитель въ България и като такъвъ по силата на сключенитѣ условия билъ ималъ основание да получи комисиона по 2% отъ стойностьта на всѣка сключена чрѣзъ него или мимо него доставка. Това негово право, особено въ конкретния случай, било толкова по-основателно, че той първъ билъ съобщилъ на фабриката нуждата на прѣдприятието Сарамбей—Нова-Загора отъ желѣзни мостове и по този начинъ билъ станалъ причина за да се вземе тая доставка отъ отвѣтната страна. Това послѣдно твърдение на ищцовата страна не се оправдава обаче отъ даннитѣ по дѣлото. Така, самъ ищецътъ не претендира да е пращалъ по-рано отъ датата 22 юний (4 юлий) 1897 год. съобщение на фирмата, за нуждата на прѣдприятието Сарамбей—Нова-Загора отъ желѣзни мостове, а е установено по дѣлото, отъ писмото на главното прѣдприятие на линията Сарамбей—Нова-Загора съ дата 14/26 юний 1897 год., взето въ свързка съ прѣдставеното отъ самия ищецъ удостовѣрение № 6478, отъ 21 май 1903 год. — че цѣли 8 дена прѣди тази дата (датата на писмото на Алеко Шишмановъ), фирмата Машиненбау — акциенъ — Гезелшафтъ заедно съ други още 10 иностранни фирми е била увѣдомена за тая нужда на въпросното прѣдприятие. Прочее, по отношение на тази доставка Алеко Шишмановъ не е установилъ прѣдъ сжда факта, че той именно е направилъ извѣстна на фабриката — нуждата на прѣдприятието „Сарамбей—Нова-Загора“ отъ желѣзни мостове и то прѣди циркуляра на въпросното прѣдприятие отъ 14/26 юний 1897 год., за това и второто му основание за получване възнаграждение срещу направена услуга пада само по себе си. По отношение на първото основание на искътъ, ищецътъ се позовава на сключения между него и отвѣтната страна договоръ чрѣзъ кореспонденция, главно чрѣзъ писмото отъ

Digitized by Google

16 януарий 1895 год., — сжщо и на останалитѣ размѣнени между тѣхъ писма. Отъ това писмо, тъй както то е редактирано въ официалния му прѣводъ, се вижда, че фирмата не се е ангажирала да плаща провизионна, безразборно за всички станали въ България доставки, както това би могло да заключава отъ оня прѣводъ, който самъ ищецътъ е направилъ, а само, че тя е приела подобно задължение по отношение на ищеца само за ония доставки, които направо или косвено чрѣзъ него бждатъ сключени. — А пъкъ, че това именно така трѣбва да се разбира, се вижда и отъ писмото на фирмата отъ 3 февруарий 1894 год., което се споменава изрично и въ писмото отъ 1895 год. — гдѣто изрично е казано, че ако и да се отстжпва Шишманову главното прѣдставителство на фирмата въ България — отъ страна на сжщата се поема спрѣмо Шишманова, задължението да му се плаща за всѣка отъ него усжществена или цѣлесъобразно подкачена поржчка, една всѣкога за случая опрѣдѣлена комисионна. Отъ тия писма прочее, явствува, че ищецътъ ако и да еималъ главното прѣставителство на фирмата въ България, е ималъ основание да получи възнаграждение само за ония поржчки, които той би осжществилъ или цѣлесъобразно подкачилъ или по-право за ония, които направо или косвено, но винаги чрѣзъ него (а не мимо него, както е станало съ поржчката за Сарамбейскитѣ мостове) бждели направени на фабриката. — Отъ така сключения между странитѣ договоръ, слѣдва прочее, че настоящиятъ искъ на Алеко Шишмановъ би можалъ да бжде приетъ отъ сжда само при наличностьта на едно условие, отдѣлно и независимо отъ качеството му на главенъ прѣдставитель на фирмата въ България; и то е условието щото и поржчката за линията Сарамбей—Нова-Загора да е станала прямо или косвено чрѣзъ него или въобще да е била цѣлесъобразно подкачена отъ него. — Това обаче условие въ случая не сжществува, защото отъ всичката размѣнена между странитѣ кореспонденция явствува, че поржчката е станала мимо него и че той нито е подкачилъ поржчката, нито пъкъ е направилъ нѣщо за да бжде тя сключена. Както се каза и по-рано, фирмата е била увѣдомена направо отъ прѣдприятието получила е сжщеврѣменно съ циркуляра (както това личи отъ послѣдната му фраза) и всички поемни условия, пакъ отъ сжщото прѣдприятие, така че за нея не е оставало друго, освѣнъ да сключи или да отхвърли прѣдложената й сдѣлка, безъ да може да очаква нѣщо повече и отъ своя генералеънъ прѣдставитель, който даже не се е намиралъ и въ България по това врѣме (писма отъ 9 юлий 1897 год. и 23 юлий с. г., 22/4 юлий и 13 августъ 1897 год.). — Както се вижда и отъ писмото отъ 5 февруарий 1897 год., единствената работа на Алеко Шишмановъ, която е и подлежала да се възнагради отъ фабриката, е била да съобщи на послѣдната за нѣкоя доставка и да й изпрати надлежнитѣ книжа, защото всички послѣдующи дѣйствия сж биле отъ компетентностьта на человѣкъ — техникъ и съ тѣхното извършване не е билъ натоваренъ главният прѣдставитель на фабриката въ България. А пъкъ тази му именно работа по доставката на мостове за линията Сарамбей — Нова-Загора, е била извършена въ случая отъ самото прѣдприятие, така, че за това не може да му се слѣдва и никакво възнаграждение, — вслѣдствие на което и искътъ му ще слѣдва да се отхвърли. — Твърдението на ищцовата страна, че сама фирмата, въ

Digitized by Google

писмата си отъ 22/IX 1897 год., 13/X и 26/X 1897 год., била признала правото му да получи комисионна за въпросната доставка и даже била приела задължението да му брои 7200 лева намалени съ 7% лихва, или всичко 6700 лева, не се оправдава отъ даннитѣ по дѣлото. Отъ всички тѣзи писма взети въ свързка съ писмата отъ 16/28/X 1897 год., 15/27/I 1897 година и 11/23/II 1898 год., се вижда, че фирмата винаги е оспорявала правото на ищеца да получи възнаграждение за оная именно работа, която той не е извършилъ. Тя никога не е вземала задължението да му брои, като свой дългъ сумата отъ 6700 лева, — а се е съгласила да сключи спогодба съ него, за да свърши тази разпра по миренъ начинъ и за тая цѣль е отстжпила да плати извѣстна сума. Тя е направила прѣдложение за спогодба подъ тия именно усло ия, но понеже ищецътъ съ горнитѣ си три писма, не е приелъ това й прѣдложение, тя го е оттеглила изрично съ писмото си отъ 11/23/II 1898 год. и съ това тя не е взела никакво задължение спрѣмо него. Прочее, въ случая нѣма никакво самопризнание на отвѣтната страна, а само едно неприето отъ противника и оттеглено отъ нея прѣдложение за спогодба, което не може да породи никакви права или задължения за странитѣ. Че искътъ на Алеко Шишмановъ или на неговия правоприемникъ ще слѣдва въ втората си часть изцѣло да се отхвърли. Че разноскитѣ ще слѣдва да се изчислятъ съразмѣрно съ частитѣ които се печелятъ и губятъ. — Че останалитѣ писмени документи сж безъ значение за дѣлото, за това и не се споменаватъ въ мотивитѣ на настоящето рѣшение, сжщо и рѣшителната клетва, прѣдложена отъ отвѣтната страна, се явява безъ значение за дѣлото или по-право за излишна въ процеса", — съ рѣшението си отъ 12 декемврий 1903 год., № 199, постановилъ: измѣнява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ подъ № 60, отъ 7 мартъ 1899 год, така: „осжжда търговската фирма „Машиненбау — Акциенъ — Гезелшафтъ" въ гр. Нюрнбергъ (Бавария), да заплати на Ганчо Богдановъ отъ София, сумата отъ 542 лева златни съ лихвата й по 8% годишно отъ 20 май 1898 год. до изплащането й, а въ останалата си часть прѣдявенията отъ Алеко Шишмановъ на 28/V 1898 г., вх. № 8987 и прѣхвърленъ върху Ганчо Богдановъ искъ се отхвърля. — Осжжда Ганчо Богдановъ да заплати на фирмата Машиненбау — Акциенъ — Гезелшафтъ, отъ Нюрнбергъ — 1085 лева златни за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции и да внесе въ хазната 322 лева златни за сждебни мита и други берии въ сжщитѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Ганчо Богдановъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) членове 282, 283, 396 и 400 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отвѣтната страна била признала, че по първото перо — доставката на Хаджиенова и Балабанова тя дължи 1265 лева и никога не е оспорвала размѣра на иска по това перо, а въпрѣки това сждътъ отхвърлилъ поголѣмата часть отъ него по съображение, че размѣрътъ по тая часть отъ искане е доказанъ; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото по второто перо сждътъ изкривилъ фактитѣ и даннитѣ по дѣлото; 3) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото и по въпроса за значението на направеното отъ отвѣтника прѣдложение да заплати сумата 7200 лв. слѣдъ извѣстно врѣме, или 6700 лв. веднага, сждътъ изкривилъ фактитѣ

Digitized by Google

по дѣлото, и 4) чл. чл. 800 п. 1. и 801 отъ Гражданското сждопроизводство, защото апелативната жалба, подадена срещу рѣшението на окржжния сждъ била просрочена.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е отхвърлилъ по-голѣмата часть отъ иска по перото отъ 1150 лева на единственното основание, че ищецътъ не билъ прѣдставилъ *никакви доказателства за размѣра* на тази часть отъ искътъ, та заключава сждътъ, не може да му се присжди нищо повече отъ онова, което отвѣтникътъ признава, че дължи по това перо. Обаче, това твърдение на сжда не е съобразно съ даннитѣ по дѣлото, относящи се до този въпросъ. Прѣди всичко, единственятъ споренъ по това перо въпросъ е билъ за изискуемостьта на слѣдуемитѣ се по него суми и този въпросъ най-сетнѣ е билъ разрѣшенъ съ рѣшителна клетва. — Но независимо отъ това, самъ повѣреникътъ на отвѣтника, въ заседанието на Софийския окржженъ сждъ държано на 15 февруарий 1899 год., е признаlъ, *че на 8 септемврий 1898 год.* довѣрителитѣ му сж останали длъжни на ищеца по въпросното перо сумата 1265 лева. Това самопризнание, по силата на чл. 396 отъ Гражданското сждопроизводство, съставлява пълно доказателство въ полза на ищцовата страна, тъй като сама отвѣтната страна, чрѣзъ повѣреника си дохожда по единъ положителенъ начинъ да твърди, че на *8 септемврий 1898 год.* (дѣлото е заведено на *15 май 1898 г.*), тя е оставала да дължи една сума, даже малко по-голѣма отъ оная, за която се отнася въпросното перо отъ 1150 лева. А щомъ това е така, то явно става, че съображенията на сжда по тая часть отъ иска не сж съобразни съ даннитѣ по дѣлото и че сждътъ е игнорираlъ направеното отъ ищцовата страна самопризнание, а това съставлява нарушение на чл. 629, въ свързка съ чл. 396 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно; 2) оплакването за извращение фактитѣ по дѣлото не се оправдава отъ фактическа страна, тъй като отъ дѣлото се вижда, че сждътъ не извращава, а тълкува прѣдставенитѣ доказателства, нѣщо, което е негово суверенно право. Заради това оплакването по този поводъ е неоснователно; 3) така сжщо неоснователно е и оплакването по въпроса за просрочието на апелативната жалба, защото този въпросъ е билъ възбуденъ за първи пѫть, едва слѣдъ като дѣлото е било касирано и *то само по касационна жалба на противната страна* (отвѣтникътъ), та се явява покритъ, щомъ като първото рѣшение на апелативния сждъ издадено по настоящето дѣло, не е било обжалвано отъ днешния касаторъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 12 декемврий 1903 год., подъ № 199, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 396 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни само по отношение въпроса за перото отъ 1150 лева, произходящи отъ комисионна по доставката на Хаджиенова и Балабанова, а останалата часть отъ рѣшението остава въ сила. Дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 125 — (340) — 15 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на пьрви юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ на 29 V 1904 г. *гражданскодѣло № 605, по описа за 1901 год., на Сабитай Л. Бениешъ, житель отъ гр. Русе, съ Галиано Леополдо, житель отъ гр. Генуа (Италия), за 1970 лева и 40 ст. златни съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна ва Сабитай Л. Бениешъ се яви адвокаттъ А. Рефетовъ, а отъ страна на Галиано Леополдо — адвоката Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: д-ръ Василъ Константиновъ, адвокатъ въ гр. Русе, повѣреникъ на Галиано Леополдо, търговецъ въ Генуа, италиянски поданикъ, съ искова молба отъ 10 септемврий 1898 год., е заявилъ искъ противъ Сабитай Л. Бениешъ, търговецъ въ гр. Русе, за 1970 лева и 10 ст. златни съ лихвата имъ. Русенскиятъ окр. сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 28 априлъ 1900 год., № 177, постановилъ: „осжжда Сабитай Л. Бениешъ, отъ гр. Русе, да заплати на Галиано Леополдо, отъ Генуа (Италия), италиански поданикъ, 1970 л. и 10 ст. златни съ 8% годишна лихва начиная отъ 15 ноември 1897 г. и 188 лева и 85 ст. сждебни разноски, отъ които ищецътъ да заплати на хазната лева 6 за незаплатени призовки. Не допуща прѣдварително изпълнение на настоящето рѣшение". — По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „въ случай, че една отъ договорившитѣ се страни наруши договора, то това нарушение открива за другата страна само правото да иска изпълнението му и заплащането на причиненитѣ отъ това нарушение врѣди или пъкъ да иска унищожението му, но съвсѣмъ не й дава правото своеволно да се отказва да изпълни приетитѣ по договора обязаности или да се отказва отъ самия договоръ, освѣнъ ако за това не е условено въ самия него. Изключение въ това отношение може да бжде допуснато само въ случай, когато данното нарушение на договора е толкова сжществено, щото прави самото негово далнейше осжществление за невъзможно. Горѣизложеното явствува отъ постановлението на чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Като се примѣнятъ горнитѣ разсжждения къмъ случая, излиза, че забавлението отъ страната на Галиано Леополдо съ доставката на кафето, купено отъ Сабитай Бениешъ, не е давало право на този послѣдния да се откаже отъ договора, а му е давало само правото или да принуди Г. Леополдо да изпълни договора или пъкъ да иска унищожението му, както и заплащането на врѣдитѣ, и то по сждебенъ редъ. Това забавление не е давало ни най-малко правото да се отказва отъ договора, понеже въ случая срокътъ, опрѣдѣленъ въ договора, не е сжществено условие за изпълнението на сдѣлката, тъй щото несвоеврѣменното изпълнение не го лишава отъ интереса въ заключения договоръ. Отъ обстоятелството, че С. Бениешъ, слѣдъ изтичането на 20-дневния срокъ не е увѣдомилъ Г. Леополда, че се отказва отъ договора, иде да се заключи, че дѣйствително въ сключения договоръ, срокътъ е нѣмалъ рѣшающе значение. Другъ би билъ въпроса, ако С. Бениешъ би поржчалъ стока,

Digitized by Google

която се харчи само въ извѣстни врѣмена, тъй щото съ изтичането на това послѣдното, тя да нѣмаше вече за него никакъвъ интересъ. На най-послѣ и забавянето въ доставката на кафето, е съвсѣмъ незначително за да може то да играе нѣкоя особена роль. Отъ всичко до тукъ явствува, че С. Бениешъ, вслѣдствие закъснѣването въ пристигането на кафето, е нѣмалъ право да се отказва отъ договора, а е ималъ право, както се каза и по-горѣ, да се възползува отъ постановлението на чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, което той не сторилъ. 2) споредъ дѣйствующитѣ въ мѣстото на изпълнението на договора закони и правила — Ромжния, идентична съ тѣзи дѣйствующи у насъ — чл. 351 отъ Търговския законъ, Г. Леополдо, вслѣдствие закъснѣването на С. Бениешъ да приеме кафето, е ималъ право да го продаде, което той е извършилъ и за което своеврѣменно прѣдупрѣдилъ С. Бениешъ, обстоятелства, които ставатъ явно отъ протеститѣ до този послѣдния съ дата 15 ноември 1897 год. и 5 мартъ 1898 год., а сжщо и отъ свидѣтелството, издадено отъ комитета на борсата на търговската индустриална камара, отдѣление VI, съ сѣдалище въ Галацъ, съ дата 26 май 1898 год., подъ № 327. Възражението на Бениеша, че Леополдо нѣмалъ право да продава кафето, е неоснователно, тъй като общеизвѣстно е, че то се разваля отъ влага, че то твърдѣ лѣсно приема миризма и че, най-послѣ, ако не се продадеше, то, вслѣдствие дългото стоене въ склада, щѣше да изѣде себе си съ плащането на магазинажъ; а че кафето се разваля и въ случая пакъ че се е развалило, слѣдва да се заключи отъ обстоятелството, че при продажбата е получило такава долна цѣна, неоснователно е и възражението на сжщия С. Бениешъ, че продажбата трѣбвало да се извърши чрѣзъ сждебно-изпълнителнитѣ органи, защото, както се каза и по-горѣ, такава въ Ромжния се извършва споредъ правилата указани въ свидѣтелството подъ № 327, отъ 26 май 1898 година. отъ изложеното въ пунктъ 2 въ настоящето рѣшение се установява, че Г. Леополдо е ималъ право да продаде поржчаното нему отъ С. Бениешъ кафе, и като се има прѣдъ видъ, че стойностьта на поржчаното кафе е 2732 лева и 80 ст. и че то е било продадено за 762 лева и 70 ст. златни, чисто произведение, безъ разноскитѣ 225 лева и 50 ст. — слѣдва, че С. Бениешъ трѣбва да заплати на Г. Леополдо 1970 лева и 10 ст. златни заедно съ лихвитѣ и сждебнитѣ разноски. Неоснователно е и съмнението на С. Бениешъ, че не сжщото кафе било продадено на Галацската борса, тъй като отъ поржчката №..., отъ 5/17 септемврий 1897 год. се вижда, че поржчаното кафе било 40 чувала, Santos № 81; че за пристигането на такова билъ увѣдоменъ С. Бениешъ и то подъ коносаментъ B. L. и че именно такова било продадено на борсата", — съ рѣшението си отъ 25 септемврий 1901 год., № 149, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Русенския окржженъ сждъ отъ 28 априлъ 1900 год., № 177, и остава безъ послѣдствие подадената срещу сжщото рѣшение апелативна жалба отъ Сабитай Бениешъ, отъ гр. Русе, като неоснователна. Осжжда речения Сабитай Бениешъ да заплати на Галиано Леополдо, отъ Генуа, за водене на дѣлото и сждебни разноски въ втората инстанция 91 лева и 20 стотинки". — Срещу това рѣшение Сабитай Л. Бениешъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ е

Digitized by Google

нарушилъ чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свръзка съ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призналъ, че въ дадения случай несъблюдението на уговорения срокъ за доставката на стоката не съставлявало нарушение и не било сжществено условие за изпълнението на договора.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, че съ рѣшителна клетва, положена отъ отвѣтника, сждътъ е призналъ за установено обстоятелството, че ищецътъ не е доставилъ въ уговорения отъ контрагентитѣ срокъ въпросната стока, но мимо това сждътъ счита, че въпросниятъ договоръ не може да се признае за нарушенъ отъ ищеца по двѣ причини: 1) защото въпросното закъснѣване въ доставката на стоката не давала право на отвѣтника да счита договора за унищоженъ, *а това унищожение е трѣбвало да се иска по сждебенъ исковъ редъ, нѣщо, което отвѣтникътъ не е направилъ (чл. 70 отъ Договора и задълженията)*, и 2) защото въ дадения случай опрѣдѣленията въ договора срокъ *не било сжществено условие* за изпълнение на сдѣлката. И двѣтѣ тѣзи съображения на Русенския апелативенъ сждъ, на основание на които е разрѣшенъ главниятъ въпросъ по настоящето дѣло — въпросътъ за нарушението на договора отъ страна на ищеца — не само, че не се оправдаватъ отъ съотвѣтствующитѣ законоположения по въпроса, но и сжществено ги нарушаватъ. Чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, на който сждътъ основава рѣшението си по този въпросъ, гласи слѣдующето: 1) „прѣкратителното условие всѣкога се подразумѣва въ двустраннитѣ договори, въ случай, че една отъ странитѣ не изпълни своето задължение. Въ този случай договоръ̀тъ не се унищожава по право. Страната, срещу която задължението не е изпълнено, може или да принуди другата страна да изпълни договора, ако това е възможно, или да иска неговото унищожаване, както и заплащането на врѣдитѣ и въ двата случая. Унищожаването на договора трѣбва да се иска по сждебенъ редъ и на отвѣтника може де се даде единъ срокъ за изпълнение споредъ обстоятелствата". — Отъ смисъла и съдържанието на този членъ явно става, че нарушението на договора наистина не дава право на странитѣ да го считатъ унищоженъ по право, а за въ такъвъ случай, унищожението на договора трѣбва да се иска по сждебенъ редъ. Обаче, това не значи, че непрѣменно трѣбва да се заведе искъ за унищожението на такъвъ договоръ. Всичко, което изисква закона (чл. 70), то е, сждътъ да бжде сезиранъ съ въпроса и той да го разрѣши, а това може да стане било съ искъ, било въ формата на насрѣщенъ искъ, когато сжщеврѣменно се искатъ и врѣди и загуби отъ нарушението на договора, или най-сетнѣ съ просто възражение, когато се иска да се признае унищожението на договора, вслѣдствие нарушение отъ противната страна, само за да се освободи страната, която не е нарушила договора отъ задълженията й по сжщия договоръ. А такъвъ е именно дадения случай, срещу иска на ищеца, за стойността на въпросното кафе, отвѣтникътъ е възразилъ, че той не е длъженъ да приеме несвоеврѣменното му доставено кафе и да плати стойността му, защото съ неспазване на срока, продавачътъ (ищецътъ) е нарушилъ този договоръ и той трѣбва да се признае за унищоженъ. А по

Digitized by Google

този начинъ сезиранъ, сѫдътъ трѣбвало е да се произнесе по въпроса за унищожението на договора и произтекающитѣ права за отвѣтника отъ това унищожение на договора, а не да налага задължение на страната: по исковъ редъ и съ искъ да сезира сѫдътъ съ сѫщия въпросъ, задължение, което не произтича отъ разпорежданията на закона и като такова не е легално, и 2) по въпроса за срока, въ който е трѣбвало да се изпълни взетото отъ ищеца задължение, има положена рѣшителна клетва отъ отвѣтника, а това значи, че по този въпросъ сами странитѣ, чрѣзъ сключената транзакция (клетвата) сѫ признали *сѫществеността* на това условие, та слѣдъ това нѣма никакво сснование за споръ и слѣдователно за тълкуване на тази часть отъ договора. Толкозъ повече, че послѣдната алинея на чл. 70 отъ Договоритѣ и задълженията, която дава право на сѫда, споредъ обстоятелствата, да продължи прѣдвидения отъ договора срокъ за изпълнение на задължението, въ дадения случай не може да се приложи, защото не само, че ищецътъ не е искалъ отъ сѫда да му продължи срока, за да може да изпълни задължението си, но още е и пристѫпилъ къмъ продажбата на закъснѣло-доставената стока, слѣдъ като отвѣтникътъ е отказалъ да я приеме. А щомъ това е така, то оплакването на касатора, че по това дѣло сѫдътъ е нарушилъ чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като е призналлъ, че въ дадения случай, несъблюдението на уговорения срокъ за доставката на стоката несъставлявало нарушение и не било сѫществено условие за изпълнението на договора, е основателно и допуснатото нарушение е сѫществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 25 септемврий 1901 год., № 149, защото сѫ нарушени чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ *126 — (342) — 12 юний 1904 год.* Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и девети май хилядо деветстотинъ и ч твърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кириловъ *гражданско дѣло № 612, по описа за 901 год., на Заре Николчевъ, отъ село Горна-Баня, Дупнишка околия, съ Горнобанската селска община, за 315 лева, произходящи отъ заплата.* — Въ сѫдебното заседание отъ странитѣ се яви само касаторътъ Заре Николчевъ, съ повѣреника си адвоката К. Провадалиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: съ искова молба, подадена на 24 мартъ 1900 год. на I Дупнишки мирови сѫдия, Заре Николчевъ, отъ с. Горна-Баня, Дупнишка околия, е прѣдявилъ искъ противъ общината на сѫщото село, въ лицето на кмета ѝ, за 315 лева, като излага, че прѣзъ 1899 год. слѣдъ разтурянето на Горнобанския селско общински съвѣтъ, билъ назначенъ за прѣдседатель на общинската тричленна комисия и като

Digitized by Google

такъвъ прослужилъ 4½ мѣсеци съ прѣдвидената въ общинския бюджетъ мѣсечна заплата 70 лева, или всичко му се слѣдвало 315 лева, а общинското управление не искало доброволно да му я изплати, за това е молилъ сѫдията да осѫди отвѣтницитѣ да му заплатятъ сумата 315 лева заедно съ всичкитѣ разноски. Мировиятъ сѫдия, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 19 септемврий 1900 год., е осѫдилъ Горнобанската селска община, въ лицето на кмета ѝ, да заплати на ищеца сумата 315 лева и 25 лева разноски. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на Горнобанската селска община, дѣлото е било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ съ своята искова молба е искалъ да му се заплати сумата 315 лева, която нему се е падала за 4½ мѣсеци, като прѣдсѣдатель на Горнобанската тричленна комисия, обаче, за да може да претендира той за тая сума, трѣбва прѣди всичко да докаже, че той дѣйствително е билъ прѣдсѣдатель на тричленната комисия, тъй като той не е прѣдставиль доказателства за това, а и нигдѣ въ прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства не се вижда, щото той да се третира като прѣдсѣдатель на тричленната комисия, та да има право да претендира на заплатата, която се е слѣдвало на общинския кметъ — 840 лева, както се вижда отъ прѣдставеното удостовѣрение № 1522, отъ 16 августъ 1900 год., издадено отъ Горнобанското селско общинско управление. Отъ прѣдставената смѣтка отъ страна на отвѣтницитѣ се вижда, какво Заре Николчевъ е служилъ като членъ отъ тричленната комисия отъ 9 юний до 24 септемврий и е прибралъ общински приходи 1282 лева и 79 ст., а изразходвалъ 1088 лв. 70 ст., т. е. задържалъ въ себе си 194 л. и 9 ст., а отъ прѣдставения актъ по прѣглеждане смѣткитѣ на тричленната комисия, гдѣто Заре Николчевъ се третира пакъ като членъ на тричленната комисия, се вижда, че при прѣглеждане на смѣтката въ тая сума 194 лева и 9 ст. влиза и сумата 168 лв. и 75 ст., която му се слѣдвало да получи за изслуженитѣ отъ него 4½ мѣсеци, слѣдователно Заре Николчевъ е напълно удовлетворенъ съ слѣдуемата му се заплата, а въ такъвъ случай искътъ му се явява за неоснователенъ и недоказанъ. — Въпросътъ, да ли прѣдсѣдателтъ на тричленната комисия трѣбва да получи заплатата на общинския кметъ, а остатъкътъ да се подѣли между останалитѣ членове на комисията или цѣлата прѣдвидена сума въ бюджета за общинския съставъ слѣдва да се подѣли по равно между тричленната комисия, въ случая нѣма значение, прѣдъ видъ на това, че Заре Николчевъ не е прѣдставилъ доказателства че той е билъ прѣдсѣдатель на тая тричленна комисия, но даже и да бѣха прѣдставени такива доказателства, то пакъ искането на ищеца да получи сумата 315 лева, като часть отъ заплата на общинския кметъ е неоснователно, защото отговорностьта и обязаноститѣ на тричленната комисия е еднакво за всички, а въ такъвъ случай, това му искание е неоснователно. Отъ съставения актъ се вижда, че заплатата на тричленната комисия е съставена отъ цѣлата сума 1350 лева, прѣдвидена въ бюджета за 1899 год. (удостовѣрение № 1522) за общински кметъ 840 лева, помощникъ-кметъ 360 л. и кметски намѣстникъ 150 лева и припадающата се часть на ищеца за 4½ мѣсеци е сумата 168 лева и 75 ст., която той си я получилъ". — Водимъ отъ тия съображения, Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си

Digitized by Google

отъ 24 септемврий 1901 год., е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на I Дупнишки мирови сждия отъ 19 септемврий 1900 год., вмѣсто което постановява: искътъ на Заре Николчевъ, отъ с. Горна-Баня, срещу жителитѣ, на с. Горна-Баня, въ лицето на общинския кметъ, за 315 лева, произходящи отъ заплата, като прѣдседатель на Банската тричленна комисия, се отхвърля, като неоснователенъ и недоказанъ. Осжжда ищеца Захари Николчевъ да заплати на отвѣтника — Банската селска община чрѣзъ кмета ѝ сумата 48 лева 40 ст. за сждебни и по водене на процеса разноски за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение ищецътъ Заре Николчевъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му на това основание, че при издаването му Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 43, 58, 372 и 373 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не му далъ възможность да докаже своето възражение че той е билъ прѣдседатель на тричленната комисия, която е управлявала врѣменно Горнобанската селска община; 2) чл. 29 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че не допусналъ да прѣдстави прѣписъ отъ акта, съставенъ отъ единъ членъ на постоянната комисия, който е прѣгледалъ смѣткитѣ и се указало, че общината има да му длъжи; 3) чл. чл. 80 и 107 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че не обсждилъ силата и значението на смѣтката и акта, прѣдставени като писмени доказателства по дѣлото; 4) чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че споредъ чл. чл. 23 и 25 отъ Закона за селскитѣ общини, прѣдседателтъ на тричленната комисия замѣства кмета и има неговитѣ права на получаването заплатата му, и 5) чл. 108 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не се съобразилъ съ практиката на общинскитѣ управления да признае, че прѣдседателтъ на комистята има кметски права и длъжности.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като отъ протокола, държанъ по заседанието на Кюстендилския окр. сждъ по това дѣло на 17 септемврий 1901 год. се вижда, че сжщиятъ сждъ за това не е удовлетворилъ искането му за отлагане на дѣлото за да му даде възможность да прѣдстави нови доказателства, защото е намѣрилъ, че това искане е било направено твърдѣ късно, а пъкъ законътъ (членове 29, 129 и 254 отъ Гражданското сждопроизводство), дава право на сждилищата да не удовлетворяватъ подобнитѣ искания на странитѣ, когато тѣ не сж били заявени въ опрѣдѣленитѣ за това срокове; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като отъ горѣспоменатия протоколъ не се вижда щото той, касаторътъ, да е искалъ да прѣдставя прѣписъ отъ нѣкакъвъ актъ; 3) така сжщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като актътъ и смѣтката, за които се говори въ това оплакване, сж били прѣдставени като доказателство отъ отвѣтната страна и отъ книжата по производството по дѣлото, не се вижда щото, той, касаторътъ, да се е оспанялъ на тѣхъ за п дкрѣпление на нѣкои свои домогвания; 4) неоснователно е и четвъртото оплакване на

Digitized by Google

касатора, тъй като нито въ посоченитѣ отъ него чл. чл. 23 и 25 отъ Закона за селскитѣ общини, нито въ други нѣкои постановления на закона съществуватъ указания, че прѣдсѣдателятъ на тричленната комисия, която, въ случай на разтуряне на единъ общински съвѣтъ, се назначава да изпълнява приврѣменно длъжностьта на общинското управление до избирането новъ общински съвѣтъ, има право да получава заплатата, която се прѣдвижда въ общинския бюджетъ за кмета на общината, и 5) сжщо е неоснователно и петото оплакване на касатора, тъй като правата и обязаноститѣ на общинскитѣ кметове сж опрѣдѣлени въ законитѣ, така щото сждилищата за опрѣдѣлението на тия права и обязаности не могатъ да се ржководятъ отъ нѣкаква практика въ нѣкои общински управления или отъ нѣкакви обичаи.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Заре Николчевъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 24 септемврий 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 127 — (347) — 15 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на първи юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Хр. Д Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдсѣдатель *гражданско дѣло № 653, по описа за 190 год., на Морено Челебоновъ, житель отъ гр. София, съ Моисъ С-ие Иосифъ Р. Арие, житель отъ сжщия градъ, за 178 лева и 80 ст. заедно съ лихвитѣ имъ* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Моисъ С-ие Иосифъ Р. Арие съ искова молба отъ 9 априлъ 1901 год., до III Софийски градски мирови сждия, сж искали да бжде осжденъ Морено Челебоновъ да имъ заплати 178 лева и 80 стотинки, произходящи отъ покупка — продажба на кондуржийски материялъ Мировиятъ сждия уважилъ напълно искътъ на ищцитѣ По апелативна жалба на отвѣтника, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който изслушалъ само сбстоятелствата на повѣреника на ищеца по дѣлото и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ обясненията на апелатора — отвѣтникъ по настоящето дѣло Морено Челебоновъ, дадени въ първата инстанция, явствува, че той категорически отрича да е вземалъ отъ ищцитѣ кондуржийски материялъ и слѣдователно не имъ дължалъ процеснитѣ 178 лева и 80 ст., обаче, отъ показанията на разпитания прѣдъ първостепенния сждъ свидѣтель Хаимъ Бакишовъ, това твърдение на отвѣтника напълно се опровергава. Този свидѣтель съ положителность е утвърдилъ, че когато се съгласили съ отвѣтника Морено Челебоновъ да търгуватъ сдружески, послѣдниятъ прѣдложилъ щото кондурджийската стока, гьонъть, който билъ купилъ отъ ищеца Арие да минелъ на сдружеска смѣтка по 5 лева килограма, като добавилъ, че сумата 168 лева, или 178 лева сж длъжали на Арие. Проче, отъ тѣзи ясни и категорически показания на свидѣтеля, искътъ на ищцитѣ се явява напълно за доказанъ и подлежи на удовлетворение, въ какъвто случай об-

Digitized by Google

тъженото рѣшение на мировия сѫдия трѣбва да се потвърди, като сталитѣ по дѣлото разноски се възложатъ върху апелатора, който губи процеса. Възражението на апелатора, че въ момента, когато билъ сключилъ сдѣлката, тъй билъ малолѣтенъ и като така, по силата на чл. 10 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, не могалъ да влиза въ никакви граждански задължения, това възражение сѫдътъ го намира за неоснователно, тъй като факта на малолѣтието съ нищо не е установенъ отъ отвѣтника. — Прѣдставенията отъ послѣдния настойнически актъ не установява това обстоятелство, защото отъ него не е видно, щото Морено Челебоновъ да се намира подъ настойничество, като малолѣтенъ, напротивъ сѫществувать данни / удостовѣрението подъ № 7220, отъ 24 май 1901 год. на Софийското финансово управление, отъ което се констатира, че апелаторътъ самостоятелно е упражнявалъ търговско занятие, а това той е извършилъ подъ надзора на своя настойникъ — майка си, както твърди и свидѣтелтъ Х. Бакишъ. Вънъ отъ това, даже и да се приеме, че апелаторътъ е билъ малолѣтенъ при сключването на това задължение, щомъ като кондурджийскиятъ материялъ, когото е получилъ отъ ищцитѣ, е послужилъ за увеличение на неговото имотно състояние, извлѣкалъ е за себе си облага, то по силата на чл. 212 отъ Закона за договоритѣ и задълженията, длъженъ е да изпълни задълженията си, като заплати стойностьта на въпросния материялъ, размѣрътъ въ цѣната на който съ нищо се не опровергава отъ отвѣтника. Независимо отъ горѣизложеното, трѣбва да се забѣлѣжи, че мировиятъ сѫдия неправилно е приелъ, щото лихвитѣ да почнатъ да текатъ отъ 9 априлъ 1900 год., когато искътъ е прѣдявенъ на 9 априлъ 1901 г., обаче, по тоя въпросъ понеже апелаторътъ не се оплаква, то сѫдътъ не може да влиза въ обсѫждането му", — съ рѣшението си отъ 22 октомврий 1901 год., № 419, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Това рѣшение Морено Челебоновъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 4 и 5 отъ Търговския законъ, защото той, касаторътъ, билъ извършилъ търговска сдѣлка когато билъ малолѣтенъ, а тѣзи членове прѣдписвали цѣлъ редъ формалности.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: оплакването на касатора за нарушение чл. чл. 4 и 5 отъ Търговския законъ е неоснователно, тъй като отъ прѣдставенитѣ книжа (удостовѣрение подъ № 7220, отъ 24 май 1901 год. на Софийското финансово управление) и показанията на свидѣтеля Х. Бакишъ, се е установило прѣдъ сѫда по сѫщество, че касаторътъ е вършилъ търговия подъ надзора на своя настойникъ — майка си. Освѣнъ това, сѫдътъ има прѣдъ видъ и това, че касаторътъ съ кондурджийската стока, получена отъ ищцитѣ, е послужила за увеличение на неговото (касаторово) имотно състояние, извлѣкалъ е за себе си облага и по силата на чл. 212 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, длъженъ е да изпълни задълженията си, като заплати стойностьта на материяла, който е прѣдметъ на иска по настоящето дѣло, а тоя възгледъ на сѫда е правиленъ.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Морено Челебоновъ, срещу рѣшението

Digitized by Google

на Софийския окржженъ сждъ отъ 22 октомврий 1901 год., № 419, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 128 — (368) — 22 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осми юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 38, по описа за 1902 год., на Георги Т. Татарски, житель отъ гр. Ямболъ, съ Геронъ Ардити и С-ие, отъ гр. Бургазъ, за 317 лева и 60 ст., произходящи отъ търговскп смѣтки.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Геронъ Ардити и С-ие, отъ гр. Бургазъ, съ искова молба отъ 17 февруарий 1901 год., е заявилъ искъ срещу Георги Т. Татарски, житель отъ гр. Ямболъ, за 317 лева и 60 ст златни, произходящи отъ търговски смѣтки. I Ямболски мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 24 априлъ 1901 год., № 381, постановилъ: „Георги Т. Татарски, житель отъ гр. Ямболъ, да заплати на Геронъ Ардити и С-ие 317 лева и 60 ст. златни, произходящи отъ търговска смѣтка, като да заплати и 30 лева разноски по водене на дѣлото". — По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Сливенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че както отъ разпитанитѣ свидѣтели прѣдъ мировия сждия, така и отъ положената отъ ищеца сждебна клетва, искътъ на ищеца се явява за доказанъ и мировиятъ сждия правилно го е уважилъ и присждилъ; че възраженията на апелатора по това дѣло, че искътъ билъ недоказанъ и че допуснатата и положена отъ ищеца клетва била неправилна, защото като съдружие Геронъ Ардити не можалъ да полага клетва за съдружието, сж неоснователни, защото, даже това и тъй да е, то искътъ на ищеца се явява пакъ за доказанъ, понеже апелаторътъ и въ апелативната си жалба признава, че е дължалъ подобна сума на сжщото съдружие, но възразява, че я билъ изплатилъ на лица отъ сжщата фирма и съдружие Геронъ Ардити, безъ обаче да указва на кои лица и каква сума е изплатилъ и да е прѣдставилъ доказателство за това изплащане, а щомъ това е тъй, искътъ се явява за доказанъ и правилно уваженъ отъ мировия сждия, рѣшението на когото слѣдва да бжде потвърдено, а апелативната жалба оставена безъ послѣдствие, като се осжди и на разноскитѣ въ тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 25 октомврий 1901 год., № 317, постановилъ; „потвърдява рѣшението на I Ямболски мирови сждия отъ 24 априлъ 1901 год., подъ № 381, а апелативната жалба на Георги Т. Татарски, отъ гр. Ямболъ, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осжжда сжция въззивникъ Г. Т. Татарски, да заплати на въззиваемия Геронъ Ардити и С-ие 15 лева и 50 ст. за водене на дѣлото въ тази инстанция". — Срещу това рѣшение Георги Т. Татарски е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Сливенскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) членове 94 и 422 отъ Гражданското сждопроизводство, защото клетвата е била

Digitized by Google

прѣдложена на пълномощника на ищеца, а не на самата страна; 2) чл. 95 отъ Гражданското сждопроизводство, защото нѣмало условията, които закона изисква за допускането на сждебна клетва; 3) чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ раздѣлилъ стореното самопризнание, и 4) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ съображение всичкитѣ приведени по дѣлото доказателства.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ дѣлото се вижда, че на ищцовата страна е *прѣдложена* не *рѣшителна, а сждебна клетва*, която сждебна клетва не само че нѣма никакъвъ транзакционенъ характеръ, но е нѣщо по-малко отъ обикновенитѣ доказателни срѣдства. Тя е едно допълнително доказателство, оцѣнката на което е прѣдоставено отъ закона на пълното усмотрѣние на сжда по сжщество. А щомъ това е така, то тя (сждебната клетва) всѣкога може да бжде прѣдлагана на единъ управляющъ търговско дружество за личнитѣ му дѣйствия, доста е този управляющъ да има право да здължава това дружество и да събира суми за негова смѣтка, а такъвъ е именно даденият случай. По настоящето дѣло фирмата Геронъ Ардити и С-ие се е прѣдставлявала прѣдъ сжда отъ Маиръ Фреско, който по силата на даденото му пълномощно, е управлявалъ Бургазкия клонъ на фирмата и е имълъ право да получава пари за смѣтка на тая фирма, а така сжщо и да задължава послѣдната да я подписва, да прави спогодби, да я прѣдставлява прѣдъ сжда и пр. и прочее. — При това сждебната клетва е дадена за личнл дѣйствия на Маиръ Фреско. А щомъ това е така, то клетвата правилно е допусната. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е неоснователно; 2) така сжщо неоснователно е и оплакването за нарушение на чл. 95 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпросътъ за сжществуването на условията, които изисква този членъ за допускането на сждебната клетва, се отнася до сжществото на дѣлото и се разрѣшава суверенно отъ сжда по сжщество; 3) оплакването за раздѣлата на самопризнанието (чл. 400 отъ Гражданското сждопроизводство), се оправдава отъ фактическа страна, обаче нарушението на казаният чл. 400, въ дадения случай не е сжществено, а слѣдователно и самото това оплакване не може да се признае за основателно, защото *независимо* отъ самопризнанието, искътъ е признатъ за доказанъ и отъ свидѣтелскитѣ показания допълнени съ сждебната клетва, и 4) отъ дѣлото се вижда, че доказателствата, имѣющи сжществено значение за правилното му разрѣшение, обсждени сж отъ сжда по сжщество. Заради това оплакването и по този поводъ не може да се признае за основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги Т. Татарски, срещу рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 25 октомврий 1901 год., подъ № 317, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 129 — (376) — 24 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на десети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 53, по описа за 1904 год., на Гроздю Радевъ, отъ с. Малка-Койнарджа, Силистренска околия, съ Иванъ Драгановъ, отъ сжщото село, за 300 лева, произходящи отъ заемъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Иванъ Драгановъ, отъ с. Малка-Койнарджа, съ искова молба отъ 22 ноември 1900 год., заявилъ искъ срещу Гроздю Радевъ, отъ гр. Силистра, за 300 лева златни, произходящи отъ заемъ. Силистренскиятъ мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 15 май 1901 год., № 825, постановилъ: „Гроздю Радевъ да брои на Иванъ Драгановъ 300 лева златни, дългъ отъ взаемъ и 22 лева и 50 ст. за сждебни и дѣловоденето разноски.“ По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Силистренския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „че ищецътъ дири отъ отвѣтника Гроздю Радевъ една сума отъ 300 лева златни, произходящи отъ заемъ, а за доказателство на искътъ си прѣдлага рѣшителна клетва; 2) че отвѣтникътъ въ първата инстанция призналъ, че дѣйствително билъ получилъ казаната сума отъ ищеца, при възражение, че билъ изплатилъ, обаче, това си възражение не подкрѣпилъ съ никакви доказателства, а въ днешното сждебно заседание съвсѣмъ отрича да е вземалъ отъ ищеца въ заемъ пари, като твърди, че като писарь той е получавалъ винаги отъ ищеца като е билъ кметъ, пари на срещу заплатата си, и 3) че щомъ отвѣтникътъ въ първата инстанция е призналъ, че е получилъ отъ ищеца исковата сума въ заемъ, а възражението, че билъ уравнилъ, изплатилъ, неподкрѣпя съ никакви доказателства, то искътъ на ищеца се явява напълно доказанъ и като така, рѣшението на Силистренския мирови сждия, като правилно издадено, слѣдва да се потвърди,“ — съ рѣшението си отъ 26 октомврий 1901 год., № 93, постановилъ: потвърдява напълно рѣшението на Силистренския мирови сждия отъ 15 май 1901 год., подъ № 825, а апелативната жалба на Гроздю Радевъ, отъ гр. Силистра, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осжжда Гроздю Радевъ да заплати на Иванъ Драгановъ, отъ с. Малка-Койнарджа, 16 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ тази инстанция“. — Срещу това рѣшение Гроздю Радевъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Силистренскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 39 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не прѣдложилъ помирение на странитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: чл. 39 отъ Гражданското сждопроизводство гласи: „слѣдъ устнитѣ обяснения на странитѣ, мировиятъ сждия прѣдлага имъ да прѣкратятъ дѣлото съ помирение, като имъ показва дѣйствителнитѣ, по негово мнѣние способи. Мировиятъ сждия е обязанъ да вземе мѣркн за склоняване на странитѣ на помирение и въ врѣме на разглеждане по дѣлото и само въ случай на несполука пристжпва да постанови рѣшение“. Отъ съдържанието на този членъ явно

Digitized by Google

става, че законътъ вмѣнява въ обязаность на мировия сѫдия да уговаря странитѣ да прѣкратятъ дѣлото си съ помирение, като имъ показва и способи по които може да стане помирението. На това обстоятелство законътъ гледа като на една отъ главнитѣ обязаности на мировия сѫдия, та въ послѣдната алинея на въпросния чл. 39 прѣдписва на сѫдията да пристѫпя до разрѣшение на дѣлото *само въ случай*, че не се постигне сключването на спогодбата. А щомъ законодателътъ така гледа на този въпросъ и по най-категорически начинъ се е изказалъ въ цитирания погорѣ чл. 39, то неизпълнение прѣдписанието на този членъ отъ мировия сѫдия съставлява грубо закононарушение, което непоправено и отъ втората по дѣлото инстанция, която тоже по силата на чл. 139 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е длъжна да скланя странитѣ на помирение, опорочава издаденото рѣшение и влѣче подирѣ си отмѣнението му. А тъкмо такъвъ е даденият случай, тъй като по настоящето дѣло нито мировиятъ сѫдия е изпълнилъ прѣдписанието на чл. 39 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нито пъкъ окржжният сѫдъ онова на чл. 139 отъ сѫщото сѫдопроизводство. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно и допуснатото отъ окржжния сѫдъ нарушение на чл. 139 отъ Гражданското сѫдопроизводство е сѫществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховният касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Силистренския окр. сѫдъ отъ 26 октомврий 1901 год., подъ № 93, защото сѫ нарушени чл. чл. 39 и 139 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 130 — (379) — 24 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховният касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на десети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 41, по описа за 1902 год., на Паскулъ Ив. Тирковъ, отъ с. Бешлий, Орѣховска околия, съ Иончо Христовъ, отъ гр. Орѣхово, за 1000 лева, по записъ на заповѣдь.* — Странитѣ не се явиха

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Иончо Христовъ, отъ гр. Орѣхово, съ искова молба отъ 21 априлъ 1899 год., до I Орѣховски мирови сѫдия, заявилъ искъ противъ Паскулъ Тирковъ, отъ село Бешлий, за 1000 лева, по записъ на заповѣдь. Мировиятъ сѫдия уважилъ иска. По апелативна жалба на отвѣтника Паскулъ Ив. Тирковъ, дѣлото било разгледано и отъ Вратчанския окржженъ сѫдъ, който, като изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „прѣдъ I Орѣховски мирови сѫдия е прѣдявенъ искъ отъ Иончо Христовъ, противъ Паскулъ Ив. Тирковъ, за 1000 лева, — сума, произходяща отъ записъ на заповѣдь съ падежъ 20 априлъ 1899 год., броена въ брой; 2) че отъ прѣдставения записъ къмъ мировото дѣло се вижда какво отвѣтникътъ Паскулъ Ив. Тирковъ, срещу саморжченъ подписъ е издалъ въпросния записъ за 1000 лева на ищеца, отъ когото получилъ исковата сума въ брой, и 3) че първостепенният

Digitized by Google

отвѣтникъ — днесъ апелаторъ, както въ мировата инстанция, така съ апелативната си жалба, не отрича издаването на записа въ размѣра му на 1000 лева, но възразява, че тази сума — 1000 лева, произхождала всецѣло отъ надвзети незаконни лихви отъ страна на ищеца — възиваемъ въ тази инстанция, отъ взаемъ на пари прѣзъ 1891 год., като за подкрѣпление на това си, отвѣтникътъ си е послужилъ съ рѣшителна клетва спрѣмо ищеца въ смисъль направеното си възражение. Дѣйствително прѣдложената клетва допусната е била и като повърната отъ ищеца къмъ отвѣтника, послѣдниятъ я положилъ въ смисъль, че исковата сума въ полицата — 1000 лева, е сума произходяща отъ лихви 20% годишно. Макаръ и положена отъ отвѣтника рѣшителна клетва за надвзети незаконни лихви отъ страна на ищеца въ случая, прѣдъ видъ, че обстоятелството — вземане незаконни лихви — съставлява прѣстѫпно дѣяние, за тия, които си позволяватъ да вематъ незаконни лихви, а за прѣстѫпни дѣяния рѣшителна клетва се не допуща (чл. 413 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство), то положената така отъ отвѣтника рѣшителна клетва, не може да служи за подкрѣпление на възражението му, какво исковата сума е резултатъ на незаконни лихви, взети отъ ищеца и като така ще слѣдва възражението на апелатора да се счете голословно, а искътъ подкрѣпенъ съ писменъ документъ — записъ на заповѣдь, признатъ отъ отвѣтника за дѣйствителенъ, ще слѣдва да се уважи, като доказанъ, а апелативната жалба на апелатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна и се подтвърди първостепенното рѣшение, съ което е уваженъ искътъ. Прѣдъ видъ, че апелаторътъ губи процеса, да се осѫди послѣдниятъ да заплати на хазната послѣдвалитѣ разноски", — съ рѣшението си отъ 5 октомврий 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Това рѣшение Паскулъ Ив. Тирковъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 92, 93 и 413 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпросътъ за лихвитѣ е билъ разрѣшенъ съ рѣшителната клетва, която сѫдътъ е допусналъ и защото неправилно билъ счелъ, че рѣшителна клетва не може да се допуска за подобни случаи, понеже щѣло да се установява прѣстѫпенъ фактъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: отъ съображенията на потѫженото рѣшение се вижда, че отвѣтникътъ за да докаже възражението си, прѣдложилъ е на ищеца рѣшителна клетва, че исковата сума произлизала отъ незаконни лихви. Тая клетва ищецътъ повърналъ на отвѣтника, който я е извършилъ въ смисъль, че е вземалъ лихви по 20%. Слѣдъ като клетвата е била допусната отъ сѫда и приета отъ страната, сѫдътъ изостави това доказателство — клетвата и разрѣшява дѣлото въ врѣда на отвѣтника, който е признатъ записа, че е подписанъ отъ него. Мотивътъ, по който сѫдътъ е изоставилъ клетвата е, че вземането незаконни лихви съставлява прѣстѫпно дѣяние за тия, които си позволяватъ да вематъ незаконни лихви, а за прѣстѫпни дѣяния рѣшителна клетва не се допуска. Тоя мотивъ на сѫда е несъстоятеленъ, тъй като такива единични случаи не съставляватъ прѣстѫпно дѣяние и нашиятъ наказателенъ законъ не прѣдвижда нищо подобно. Отъ

Digitized by Google

друга страна, съ рѣшителна клетва всѣкога може да се доказва сѫществуването на незаконни лихви въ единъ документъ, какъвто е случая по настоящето дѣло, слѣдователно, сѫдътъ щѣше да постѫпи твърдѣ правилно, ако бѣше се основалъ на това доказателство, което сами странитѣ сѫ си изброили и на основание на което искали да имъ се разрѣши дѣлото, а то е рѣшителната клетва.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ отъ 5 октомврий 1901 год., защото сѫ нарушени членове 107 и 413 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 131 — (381) — 24 юний 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на десети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кир. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 59, по описа за 1902 год., на Цано Герговъ, отъ с. Гложене, Тетевенска околия, съ Староселската община, Вратчанска околия, за 800 лева, произходящи отъ изгубени надници на 270 работници, при построяването на едно училищно здание.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Цано Герговъ, отъ с. Гложене, Тетевенска околия, съ искова молба, подадена на 6 май 1898 год. на Вратчанския градски мирови сѫдия, е прѣдявилъ искъ срещу кмета на Староселската община, Вратчанска околия, за 800 лева, произходящи отъ изгубени надници на 270 души работници, при построяването на едно училищно здание. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 7 декемврий 1900 год., подъ № 1643, е отхвърлилъ иска на ищеца, като недоказанъ. Срещу това рѣшение ищецътъ Цано Герговъ е подалъ възивна жалба прѣдъ Вратчанския окръженъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че повѣреникътъ на въззиваемата страна — Староселската община, адвоката Н. Ивановъ, прави възражение днесъ, какво прѣдявенията искъ се явява неоснователно заведенъ спрѣмо Староселската селска община, която въ случая се счита нѣправилно призована като отвѣтникъ, какъвто трѣбва да бѫде не тя — общината, а Староселското училищно настоятелство; сѫщо така възразява за неправилно явяване ищецътъ Цано Герговъ вмѣсто Д. Милневъ, който довършилъ прѣдприетото за строене здание отъ апелатора; че отъ прѣдставения отъ апелатора контрактъ отъ 11 априлъ 1894 год. се вижда какво апелаторътъ се е задължилъ да построи въпросното училищно здание съ Староселското училищно настоятелство, тъй сѫщо отъ разпитанитѣ свидѣтели показани отъ апелатора, именно Д. Милневъ, разпитанъ отъ Тетевенския мирови сѫдия, се установява, какво въпросното здание е довършилъ самъ той, съ условие отъ апелатора за 2200 лева,

Digitized by Google

слѣдователно, съ прѣдявяване настоящиятъ искъ срещу Староселската община вмѣсто Староселското училищно настоятелство, се явява неоснователенъ, като неправилно заведенъ и се отнася въ всичката си цѣлость къмъ други отвѣтникъ; сжщо така неоснователенъ се явява и искътъ и по отношение лицето което го е завело — днешниятъ апелаторъ Цано Герговъ, вмѣсто Д. Милневъ, комуто възложено било отъ апелатора за довършване на прѣдприетата постройка съ цѣна 2200 лева, а веднажъ искътъ неоснователенъ, ще слѣдва да се отхвърли, като се потвърди обтжженото рѣшение, но не като недоказанъ, а като неоснователенъ".—Водимъ отъ тия съображения, Вратчанския окржженъ сждъ, съ рѣшението си отъ 20 ноември 1901 год., подъ № 385, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение ищецътъ Цано Герговъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като между другото посочва, че при издаването му Вратчанскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 180 отъ Закона за народното просвѣщение и чл. 531 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание: а) че споредъ първия членъ и споредъ самия контрактъ общината е отговорното лице прѣдъ него, и б) че той, касаторътъ, е прѣкиятъ контрагентъ по това прѣдприятие, макаръ и другъ да е довършилъ работитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на касатора да се признае за основателно и обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Вратчанскиятъ окржженъ сждъ е призналъ иска на ищеца, сега касаторъ, Цано Герговъ, за неправилно прѣдявенъ, защото отъ една страна тоя искъ трѣбвало да бжде прѣдявенъ не срещу Староселската община, а срещу Староселското училищно настоятелство, съ което ищецътъ е сключилъ договоръ за построяването на училищното здание и отъ друга, че правото на искъ принадлежало не на ищеца, а на Д. Милневъ, комуто ищецътъ възложилъ довършването на прѣдприетата постройка. — И двѣтѣ тия съображения на Вратчанския окржженъ сждъ сж неправилни, тъй като: 1) въ чл. 91 отъ Закона за народното просвѣщение изрично е казано, че училищното настоятелство въ една община дѣйствува като комисия на общинсия съвѣтъ, отъ което слѣдва, че и сдѣлкитѣ, които едно училищно настоятелство сключва, то ги сключва като прѣдставитель на общинския съвѣтъ и слѣдователно за смѣтка на общината. Ето защо и по настоящето дѣло Вратчанскиятъ окр. сждъ неправилно е призналъ, че искътъ на ищеца е трѣбвало да бжде прѣдявенъ не срещу Староселската община, а срещу Староселското училищно настоятелство, прѣдъ видъ на това, че послѣдното било сключило съ ищеца договоръ за постройката на училищното здание, и 2) ако ищецътъ е възложилъ довършването на прѣдприятието върху Д. Милневъ, съ това той не губи правата си, които има по договора съ училищното настоятелство, до тогава, до когато прѣхвърлянето на прѣдприятието не бжде одобрено и отъ послѣдното (чл. 9 отъ Публично-административния правилникъ за сключване на договори и за задълженията, които се налагатъ на прѣдприемачитѣ), а такова одобрение да е имало въ дадения случай,

Digitized by Google

Вратчанскиятъ окржженъ сждъ не е констатиралъ, слѣдователно и сжждението на сжщия сждъ, че правото на искъ по нова дѣло не принадлежи на ищеца, а на Д. Милневъ, прѣдъ видъ на това се явява неправилно. Съ отхвърлянето искътъ на ищеца на основание на тия неправилни съображения, Вратчанскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже не е съобразилъ своето рѣшение съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжщественно и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущан то му е указало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ отъ 20 ноември 1901 год., подъ № 385, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводсто, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 132 — (401) — 1 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седемнадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1. Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 78, по описа за 1902 год., на Иокимъ Маноловъ, живущъ въ гр. Свищовъ, съ Иванъ Силдаревъ, отъ гр. Габрово, за даване смѣтка.* — Въ сждебното заседание се яви Иванъ Г. Силдаревъ, който устно упълномощи адвоката Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Иокимъ Маноловъ, съ искова молба отъ 5 декември 1898 год., е заявилъ искъ противъ Иванъ Г. Силдаревъ, отъ гр. Габрово, за даване смѣтка по съдружието имъ за купуване и продаване разни кожи за гьонъ. Окржжниятъ сждъ уважилъ искътъ. По апелативна жалба на Иванъ Г. Силдаревъ, дѣлото било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) Иокимъ Маноловъ, въ заявлението си, по което е заведено гражданското дѣло № 24, по описа за 1899 год. на Севлиевския окр. сждъ, е молилъ само да се „застави" Иванъ Г. Силдаревъ да му даде смѣтка за съдружескитѣ операции (покупка и продажба на кожи), които имали заедно прѣзъ годинитѣ 1885, 86 и 87, безъ да е искалъ, слѣдъ прѣглеждането на смѣткитѣ да се осжди отвѣтникътъ да му заплати сумата, която би се указало да дължи. Слѣдователно, искътъ е билъ прѣдявенъ по охранителенъ редъ за даване смѣтка, а не по-исковъ редъ, както поддържа въ сждебното заседание повѣреникътъ на Иокимъ Маноловъ. Самиятъ Севлиевски окр. сждъ е считалъ, че дѣлото се разгледало по охранителенъ редъ, като не е осждилъ отвѣтната страна на сждебно мито, съгласно чл. 764 отъ Гражданското сждопроизводство; 2) Ив. Г. Силдаревъ на подаденото отъ Иокимъ Маноловъ заявление, отговаря, че никакво съдружие не е ималъ съ него за търгуване съ кожи, слѣдователно, не е могалъ да води никакви тефтери; 3) прочее, прѣдявениятъ искъ се отнася за даване смѣтка между съдружници по продаване и купуване кожи

Digitized by Google

прѣзъ 1885, 86 и 87 години, като странитѣ си оспорявать качеството на съдружници, понеже отвѣтникътъ—апелаторъ Иванъ Г. Силдаревъ възразява, че никога не е билъ съдружникъ на Иокимъ Маноловъ по означената търговия; 4) искътъ, както е билъ прѣдявенъ, възразява повѣреникътъ на апелатора, трѣбвало е да бжде отхвърленъ и дѣлото прѣкратено, понеже чл. чл. 805 и 816 отъ Гражданското сждопроизводство нѣмали приложението си въ случая, тъй като съдружницитѣ дѣйствували за своя смѣтка и свое име и не можали да се задължаватъ да даватъ смѣтка; 5) и дѣйствително, отъ постановленията на чл. чл. 805, 806, 807, 808 809 и послѣдующитѣ, които възпроизвеждатъ разпорежданията на чл. чл. 527, 528, 530, 532 и 533 отъ Французкото гражданско сждопроизводство, — става явно, че смѣтката се дава, т. е. се прѣдставя едно сравнително и подробно изложение на приходитѣ за движимитѣ и недвижими имоти, съ управлението на които лицето, отъ което се иска смѣтка е било натоварено, като напримѣръ: пълномощникътъ, настойникътъ, управительтъ на имотитѣ (настойникътъ) на туреното подъ запрѣщение лице, попечительтъ на едно не зает наслѣдство и пр., даватъ смѣтка за управлението на имотитѣ, принадлежащи на упълномощителя, на непълнолѣтния, на запрѣтеното лице, на наслѣдството по реда указанъ въ глава III „за даване смѣтка“ отъ Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 805—816, а подобно производство се извършва по охранителенъ, а не по исковъ редъ. Обаче, когато споръ сжществува между съдружници, въпросътъ не се отнася вече за даване смѣтка по управлението на чужди повѣрени движими и недвижими имоти, а се отнася до самата собственость на имотитѣ, до самия споръ, кой между съдружницитѣ е билъ натоваренъ съ управлението на съдружескитѣ имоти, кой слѣдователно е дълженъ да даде смѣтка или както е поставенъ въпроса по настоящето дѣло, имало ли е, въ дѣйствителность, съдружие между ищеца — възиваемъ Иокимъ Маноловъ и отвѣтника—апелаторъ Ив. Г. Силдаревъ. Всички тия въпроси не могатъ се разгледа и не могатъ се разрѣши по реда, указанъ въ чл. чл. 805—816 отъ Гражданското сждопроизводство, т. е. по охранителенъ редъ, както това неправилно е възприелъ Севлиевскиятъ окр. сждъ, а трѣбва да се разгледатъ по общото сждопроизводство, по исковъ редъ, чрѣзъ прѣдявяване искъ за разглеждане смѣтки между съдружници и осжждане отвѣтника на сумата, която би се указала че длъжи, и 6) прѣдъ видъ горѣизложенитѣ съображения, искътъ по съдружието между Иокимъ Маноловъ и Иванъ Г. Силдаревъ за купуване — продаване кожи прѣзъ годинитѣ 1885, 86 и 87, като не е билъ прѣдявенъ по исковъ състезателенъ редъ, то Иокимъ Маноловъ, като не е прѣдявилъ неопрѣдѣленъ искъ за сумата, която би се указала, че Иванъ Г. Силдаревъ му длъжи слѣдъ прѣглеждането на смѣткитѣ имъ, а е билъ неправилно заявенъ за даване смѣтка, т. е. по реда указанъ въ чл. 805—816 отъ Гражданското сждопроизводство, подлежи да се отхвърли, като се отмѣни и обтжженото рѣшение на Севлиевския окр. сждъ отъ 5 януарий 1900 год., № 475“, — съ рѣшението си № 86, отъ 25 май 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Това рѣшение Иокимъ Маноловъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) членове 256 и 811 отъ Гражданско сждопроизводство, защото призналъ, че не

Digitized by Google

може дѣлото да се гледа по охранителенъ редъ, понеже той билъ искалъ въ исковото си прошение само да му даде Ив. Силдаревъ смѣтка за съдружескитѣ смѣтки безъ да е искалъ слѣдъ прѣглеждането на смѣткитѣ да се осѫди отвѣтникътъ да му заплати сумата която би се указала да длъжи, при всичко, че въ втората инстанция той — касаторътъ е направилъ подобно заявление, и 2) чл. 805 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ ограничава кржга на лицата, спрѣмо които може да се прѣдявява искъ за даване смѣтка.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на Силдарева и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ исковото прошение се вижда, че ищецътъ по дѣлото иска щото отвѣтникътъ да му прѣдаде смѣтка по съдружието имъ съ разни кожи. Отвѣтникътъ Силдаревъ категорически заявява, че никакъвъ съдружникъ и никакво съдружие съ ищеца Маноловъ не е ималъ. Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си е призналь, че такъвъ искъ по охранителенъ редъ (чл. 805 и послѣдующитѣ) не може да бѫде разгледванъ, но по състезателенъ е отхвърлилъ така заявенниятъ искъ отъ Иокимъ Маноловъ, който се тѫжи прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ; 2) прѣдлежи слѣдователно да се разрѣши въпроса може ли да се иска даване смѣтка по реда на чл. 805 и послѣдующитѣ отъ Гражданското сѫдопроизводство, когато лицето, както е по настоящето дѣло, отъ което се иска смѣтка, оспорява качеството си, на основание на което му се иска смѣтка. Споредъ чл. 805 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдва да се разбира, че всички лица, които било по закона, било по договоръ, сѫ задължени да дадатъ смѣтка, могатъ да бѫдатъ призовани прѣдъ сѫда по прѣдвидения въ глава III на Гражданското сѫдопроизводство редъ за даване смѣтка, като напримѣръ настойникътъ, наслѣдницитѣ на настойника до гдѣто той бѫде замѣстенъ съ други, попечительтъ и прочее, споредъ както е указалъ въ рѣшението си и Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ. Излиза прочее, че тоя редъ си има мѣстото тамъ, гдѣто нѣма споръ за качеството на лицето, отъ което се иска смѣтка, но тамъ гдѣто лицето отъ което се иска смѣтка отрицава качеството на основание на което му се иска тя, тоя редъ нѣма си мѣстото и страната, която дири смѣтка, трѣбва да заведе дѣло на общо основание и да си дири правата по състезателенъ редъ. — Прѣдъ видъ на горѣизложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ намира, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ съ потѫженото рѣшение не е нарушилъ посоченитѣ отъ касатора членове отъ закона и заради това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иокимъ Маноловъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 25 май 1901 год., № 86, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 133 — (405) — 6 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и втори юний хилядо деветстотинъ и четвърта година въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ,

Digitized by Google

слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ на 17 юний т. год. *гражданско дѣло № 58, по описа за 1902 год., на Манахилъ Ганчевъ, отъ гр. Хасково, съ д-ръ Марко Романо, отъ гр. Пловдивъ, за 796 лева и 77 ст. съ лихвата имъ, по записъ.* — Въ заседанието отъ страна на М. Ганчевъ яви се адвоката Т. Тодоровъ, а отъ страна на д-ръ М Романо — адвокатитѣ д ръ С. Иванчевъ и д-ръ И. Калевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: д-ръ Марко Романо, отъ гр. Пловдивъ, съ искова молба отъ 30 априлъ 1901 год. до Хасковския градски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Манахилъ Ганчевъ, отъ гр. Хасково, за 796 лева и 77 ст. златни, по записъ. Мировиятъ сждия отхвърлилъ иска. По апелъ на ищеца, дѣлото било разгледано и отъ Хасковския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ, сега въззивникъ, за доказателство на своя искъ отъ 796·77 лева прѣдставя единъ на френски записъ на заповѣдь, съ прѣведенъ на български текстъ, отъ който се вижда, че отвѣтникътъ, сега въззиваемъ, на 18 декември 98 год. се е задължилъ да заплати на заповѣдьта на нѣкой си Хазния Данонъ слѣдъ 61 дена сумата 35 лири турски и 10 гроша или 796·77 л. златни. На гърба на записа личи на чужди езикъ бланково джиро отъ сжщия Хазния Данонъ. Вижда се ясно, че прѣдставениятъ писменъ документъ е записъ на заповѣдь, какъвто прѣдвижда чл. 635 отъ Търговския законъ, при дѣйствието на който е издаденъ. Въ този записъ не е указано мѣстото на плащането, но фигурира, че той е издаденъ въ гр. Хасково, което по чл. 636 отъ цитирания законъ се счита за мѣстожителството на издателя. Вънъ отъ туй не се вижда, щото задължението на подписания издатель на записа — отвѣтника — въззиваемъ — да е било погасено, нито пъкъ се доказва нѣщо подобно отъ страна на отвѣтника — издатель на записа. Първоначалното задължение е било отъ отвѣтника Манахилъ Ганчевъ спрѣмо Хазния Данонъ, но това сжщото задължение съ отбѣлѣзаното бланково джиро на гърба на записа отъ страна на послѣдния, придобива правото на кредиторъ по сжщия, новиятъ приносителъ, който прѣдявява своя искъ въ конкретния случай прѣдъ сжда. Датата на заплащането споредъ договора, изложенъ въ записа, е 61 дена отъ 18 декември 1898 год. или на 17 февруарий 1899 год., а искътъ е заведенъ на 29 май 1901 год., понеже и до тогава не е било изпълнено задължението отъ страна на издателя на записа отвѣтника — въззиваемъ. Ето защо този искъ на въззивника сега се явява за доказанъ и слѣдва отвѣтникътъ (сега въззиваемъ) да бжде осжденъ да изпълни своето задължение, т. е. да заплати сумата по записа на приносителя, както и законната търговска лихва отъ прѣдявяване иска до око нчателното изплащане, заедно съ разноскитѣ по дѣлото. Мировото рѣшение не издадено въ такава смисъльслѣдва да се отмѣни. Правятъ се слѣднитѣ възражения отъ (първоначалния отвѣтникъ): 1) че той билъ изплатилъ дълга си по въпросния записъ на първоначалния кредиторъ Хазния Данонъ чрѣзъ посрѣдника му нѣкой си Хаимъ Папу. Това твърдение не се подкрѣпя съ никакво доказателство — напротивъ записътъ е на лице, прѣдставенъ отъ ищеца и на него не фигурира да е станало нѣкакво заплащане, и 2) споредъ чл. чл. 545 и 637 п. 3 отъ Търговския законъ, приносителътъ на записа билъ длъженъ да прѣдяви на издателя (отвѣтника) записа и въ случай на отказване да заплати — да го про-

Digitized by Google

тестира, защото това се изисквало отъ Търговския законъ, като намеква и на едногодишния срокъ, постановенъ отъ чл. 546 на Търговския законъ. Тия възражения нѣматъ никакво значение въ случая. Чл 546 нарежда нѣща, относящи се до мѣнителници, платими въ опрѣдѣлено врѣме „подиръ прѣдявяването имъ". Необходимо би било да постжпи тъй (да прѣдяви или протестира) — приносителтъ на записа само тогава, когато записътъ на заповѣдь е платимъ не на мѣстожителството на издателя; а пъкъ въ случая записътъ се явява платимъ на мѣстожителството на издателя „гр. Хасково", отбѣлѣзано на самия записъ, гдѣто живѣе и самия издатель. Послѣдната алинея на чл. 638 отъ Търговския законъ ясно оборва това възражение . . . ., съ изключение на тоя случай", т. е. когато е уговорено заплащане не на мѣстожителството на издателя . . . . „приносителтъ, за да запази правото си срещу издателя, не е дълженъ нито да прѣдстави записа на падежа, нито да го протестира". Що се отнася до намекаемия едногодишенъ срокъ, както се каза по-горѣ, той се отнася до мѣнителници платими на прѣдявяването имъ или въ извѣстенъ срокъ слѣдъ това послѣдното. Отъ до тукъ изложеното слѣдва, както се каза по-горѣ, да се отмѣни рѣшението на мировия сждия, като се уважи напълно заведенията искъ и се осжди отвѣтникътъ да заплати на ищеца 796·77 лева златни, 8% лихва отъ 29 май 1901 год. до окончателното изплащане, както и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си № 259, отъ 19 ноември 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ.— —Срещу това рѣшение Манахилъ Ганчевъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Хасковскиятъ окр. сждъ, между друго, е нарушилъ и чл. чл. 58, 107 и 364 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 635 п. 1, 637 п. 1, 638 и 532 отъ Търговския законъ, защото придалъ мѣнителнична сила на записа отъ 18/30 декември 1898 год., а поради това не е допусналъ да се призове Хаимъ Папу и изисква отъ него да прѣдстави разписката на Хаския Данонъ за издължението на въпросния записъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на страитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се признае оплакването на касатора за основателно, взе въ съображение: записътъ на който ищецътъ адвокатътъ д-ръ Марко Романо основава своя искъ, има слѣдующето съдържание въ прѣвода му отъ френски: „записъ за сумата отъ лири турски тридесеть и петь и десеть гроша златни, платими на заповѣдьта на г-на Хаския Данонъ слѣдъ 61 дена срокъ отъ днесъ, стойностьта получена въ стока въ мое пълно удобрение. Гр. Хасково 18/30 декември 1898 год. (под.) Мануилъ Ганчевъ. На гърба джирото по Еврейски (под.) Хаския Данонъ". — Срещу този записъ отвѣтникътъ Мануилъ Ганчевъ е възразилъ, че той го е изплатилъ на пълномощника на Хаския Данонъ— Хаимъ Папу и за доказателство на това е молилъ да се изиска отъ Хаимъ Папу разписката издадена отъ Хаския Данонъ и отъ която се вижда, че послѣдниятъ си е получилъ напълно паритѣ по въпросния записъ. Хасковскиятъ окр. сждъ, обаче, на основание чл. чл. 535, 539 и 621 отъ Търговския законъ, не е уважилъ това искане, като е казалъ,

Digitized by Google

че длъжникътъ по мѣнителницата може да противопостави само такива възражения, които произтичатъ отъ самата мѣнителница, или които той може да има лично срещу приносителя, които въ случая не се указватъ. За да се сѫди до колко е правилно това дѣйствие на Хасковския окр. сѫдъ, трѣбва да се види какъвъ е записа на който се основава искътъ и има ли той силата на мѣнителница. Между другитѣ условия които записътъ на заповѣдь трѣбва да съдържа, съгласно чл. 635 п. 1 отъ Търговския законъ, изисква се „изрично наименование въ самия текстъ, че актътъ е записъ на заповѣдь". Въ прѣдметния записъ нѣма *изрично* казано, че той е записъ на заповѣдь. Санкцията на това условие трѣбва да се дири въ разпорежданията на Търговския законъ относително мѣнителницитѣ, тъй като съгласно чл. 279 п. 6 отъ този законъ, както мѣнителницитѣ, тъй и записитѣ па заповѣдь сѣ считатъ за търговски сдѣлки и условията за външната форма на еднитѣ и на другитѣ сѫ почти еднакви. Чл. 532 ал. 1 гласи: „ако документътъ не съдържа едно отъ изброенитѣ по-горѣ (чл. 529) сѫщественни условия, той нѣма сила на мѣнителница. Нѣматъ такава сила и направенитѣ на подобенъ актъ на джира, приемане и поржчителство". Че това разпореждане на закона относително мѣнителницитѣ, слѣдва да се приложи и на записитѣ на заповѣдь, се потвърдява и отъ чл. 637 п. 1 отъ сѫщия законъ, който казва, че постановленията относително мѣнителницитѣ въ чл. чл. 531 и 533 се приспособяватъ и къмъ записитѣ на заповѣдь *относително външната форма на мѣнителницата*. Дѣйствително въ текста на закона е изпуснатъ чл. 532, но въ приравнението което се прави между мѣнителницитѣ и записитѣ на заповѣдь, не остава никакво съмнѣние, че намѣрението на законодателя е било щото и въ това отношение да не се прави различие между еднитѣ сдѣлки и другитѣ, иначе нѣмаше защо законодателтъ да изисква така повелително изложенитѣ условия въ чл. 635 за записитѣ на заповѣдь. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че понеже записътъ на който се основава искътъ на ищеца д-ръ Марко Романо, не съдържа изрично наименованиего „записъ на заповѣдь", той нѣма мѣнителнична сила и слѣдователно срещу този записъ сѫ допустими възражения не само които произтичатъ отъ записа и които сѫ лични на приносителя, но и такива които се отнасятъ до първоначалния притежатель на записа. Като е приелъ противното, Хасковскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 635 п. 1, въ свързка съ чл. 637 отъ Търговския законъ и това нарушение е сѫществено. Заради това оплакването на касатора за нарушението на тѣзи членове се явява основателно и рѣшението на сѫщия сѫдъ слѣдва да се отмѣни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Хасковския окр. сѫдъ отъ 19 ноември 1901 год., № 259, защото сѫ нарушени чл. чл. 635 п. 1 и 637 отъ Търговския законъ, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

Digitized by Google

№ 134 — (411) — 3 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на деветнадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 91, по описа за 1902 год., на Богдана Телчарова, отъ гр. Пловдивъ, съ Ст. Димитровъ, отъ с. Хисаръ, Карловска околия, за 400 лева златни заедно съ лихвитѣ имъ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Богдана Телчарова се яви адвоката Ив. Толевъ, а отъ страна на С. Димитровъ — адвоката Ходжевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: на 28 априлъ 1901 год., Ст. Димитровъ, отъ с. Хисаръ, Карловско, е заявилъ искъ прѣдъ II Пловдивски мирови сждия, срещу Богдана Хр. Телчарова, отъ гр. Пловдивъ, за 400 лева златни заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелативна жалба на ищеца, дѣлото разгледалъ и Пловдивскиятъ окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Ст. Димитровъ, отъ с. Хисаръ, Карловско, дири една сума отъ 400 лева златни отъ Б. Хр. Телчарова, Пловдивска жителка, която сума той ѝ далъ срещу дългътъ си спрѣмо нея по записъ на заповѣдь отъ 2270 лева златни, обаче, която сума била изпусната да бжде прѣхваната по горния дългъ при гледане дѣлото по него въ окржжния сждъ на 15 ноември 1899 год., че повѣреникътъ на Б. Хр. Телчарова не отрича да е била дадена спорната сума отъ 400 лева срещу горния дългъ, а прави само възражение, какво понеже тая сума не е била прѣхваната отъ сжда имало вече res judicata възражение, което не може да се приеме, тъй като въ случая нѣма нито единъ отъ елементитѣ на присждено нѣщо, и като така, сждътъ трѣбва да приеме искътъ на Ст. Димитровъ за основателенъ, да отмѣни изцѣло рѣшението на II Пловдивски мирови сждия отъ 25 май 1901 год., като осжди въззиваемата Б. Хр. Телчарова да заплати на въззивника Ст. Димитровъ спорната сума 400 лева златни заедно съ лихвитѣ по 10% начиная отъ 8 априлъ 1901 год. до окончателното имъ изплащане и всички сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции въ размѣръ 58 лева и 50 ст.", — съ рѣшението си № 430, отъ 5 ноември 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Бог. Хр. Телчарова подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. чл. 799, 800 и 801 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ внимание прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства, отъ които се вижда, че тя при завеждане своя искъ срещу ищеца е прѣснела полученитѣ отъ него 400 лева и защото даже да не е прѣснета тази сума по погрѣшка отъ окржжния сждъ, щомъ ищецътъ не е обжалвалъ това рѣшение, то е влѣзло въ законна сила и въпросътъ не може да се сжди отново.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, взе въ съображение: както се вижда отъ даннитѣ по това дѣло, отвѣтницата (сега касаторка) Богдана Хр. Телчарова е била водила

Digitized by Google

срещу ищеца Ст. Димитровъ искъ по единъ записъ на сума 2270 лева и го е осждила съ рѣшение влѣзло въ законна сила да заплати тая сума, съ изключение на 461 лева, които тя е признала прѣдъ сжда че ги е получила. По този процесъ заведенъ отъ Ст. Димитровъ противъ Богдана Хр. Телчарова, ищецътъ иска да се осжди отвѣтницата да му повърне 400 лева, които тя била признала по воденето срещу него дѣло за 2270 лева, че получила, но които сждътъ по погрѣшка не билъ прѣснелъ. Отъ изложенитѣ факти по дѣлото, очевидно е, че това което Ст. Димитровъ е билъ платилъ на Богд. Хр. Телчарова по записа й на сумата 2270 лева е било прѣдметъ на обсжждане отъ сжда, който е разгледалъ дѣлото по сжществото и ако той (Ст. Димитровъ) билъ недоволенъ отъ издаденото рѣшение трѣбваше да го обжалва по надлежния редъ, а не да го остави да влѣзе окончателно въ законна сила и да завежда слѣдъ това новъ процесъ. Съгласно чл. 801 отъ Гражданското сждопроизводство рѣшението, което е влѣзло въ законна сила е задължително не само за странитѣ, но и за сжда, който го е постановилъ, а сжщо и за всичкитѣ други сждебни и присжтствени мѣста и длъжностни лица и тѣ не трѣбва въ никой случай да прѣрѣшаватъ свършеното съ това рѣшение дѣло. Въпросътъ колко се е дължало по записа на Богдана Телчарова, веднажъ разрѣшенъ окончателно, не може да се възбужда и разрѣшава съ другъ искъ, тъй като сжществува вече присжденото нѣщо (res judicata) понеже странитѣ сж едни и сжщитѣ, прѣдметъ на спора е сжщия и юридическото основание е сжщото. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че Пловдивскиятъ окржженъ сждъ неправилно е приелъ да разгледва единъ споръ по който има присждено нѣщо и съ това той е нарушилъ сжществено чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора въ това отношение се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 5 ноември 1901 год., № 430, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 135 — (412) — 3 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на деветнадесети юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ на 15/VI т. г. *гражданско дѣло № 31, по описа 1902 год., на първото българско застрахователно дружество „България", съ Ангелъ Митевъ и Юрдана Гръблева, жители отъ гр. Габрово, първиятъ като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Г. Н. Гръблевъ, а послѣдната като наслѣдница на сжщия, за дубликати отъ акциитѣ на сжщото дружество № № 1428, 1429,* 11816, 11817 *и* 11818. — Въ заседанието отъ страна на дружеството се яви адвоката Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Иванъ Самарджиевъ, адвокатъ въ гр. Русе, повѣреникъ на Ангелъ Митевъ и Иордана Гръблева, първи-

Digitized by Google

ятъ като повѣреникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Георги Н. Гръблевъ, а послѣдната като наслѣдница на сжщия, съ искова молба отъ 9 октомврий 1898 год., е заявилъ искъ срещу застрахователното дружество „България“ въ гр. Русе, за издаване дубликатъ отъ акциитѣ на сжщото дружество подъ № № 1428, 1429, 11816, 11817 и 11818. Русенскиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 21 октомврий 1899 год., № 232, постановилъ: „на Ангелъ Митевъ, отъ Габрово, въ качеството му на настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Георги Н. Гръблевъ и на Юрдана Гръблева, въ качеството ѝ на наслѣдница на послѣдния, признава качеството на акционери на дружеството, „България“ отъ Русе, — съ всички права, които оставатъ на дружеството признава на акционеритѣ, чрѣзъ участието имъ въ дружествения капиталъ съ стойностьта на 5 акции подъ № № 1428, 1429, 11816, 11817 и 11818, вслѣдствие на което осжжда дружеството „България“ да внесе въ касата на нотариуса при Русенския окржженъ сждъ за горѣспоменатитѣ лица, въ качеството имъ на настойникъ и наслѣдница, дивидентитѣ на 5 акции за 1897 г. и 1898 год., щомъ това рѣшение влѣзе въ законна сила, а за всѣка отъ послѣдующитѣ години да внесе тоже у нотариуса опрѣдѣленитѣ съгласно устава дивиденти по врѣмето, когато съгласно сжщиятъ уставъ на дружеството, трѣбва да почне изплащането на тѣзи дивиденти. На наслѣдницитѣ на покойния Георги Н. Гръблевъ признава правото да получаватъ отъ нотариуса при Русенския окржженъ сждъ, чрѣзъ настойника си и чрѣзъ Юрдана Гръблева, а когато бждатъ пълнолѣтни, сами лично включително и послѣдната, начиная отъ 1902 год. дивидентитѣ по за една година отъ изтеклитѣ години, като се почне съ дивидентитѣ за 1897 година. Това изплащане ще се извършва едноврѣменно съ внасянето у нотариуса на новитѣ дивиденти. При ликвидиране на дружество „България“, послѣдното да внесе въ касата на нотариуса припадающата се на 5 акции часть отъ дружествения капиталъ, която да се прѣдаде на наслѣдницитѣ на Георги Н. Гръблевъ 15 години слѣдъ датата на ликвидирането. Дружеството „България“ да заплати станалитѣ по дѣлото разноски: на съкровището 80 лева за сждебно мито и за призовки, а на наслѣдницитѣ на Георги Н. Гръблевъ чрѣзъ настойника имъ Ангелъ Митевъ и Юрдана Гръблева, 170 лева по водене на дѣлото. По апелативни жалби и на двѣтѣ страни, това дѣло е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „повѣреникътъ на Ангелъ Митевъ и Юрдана Гръблева, първиятъ като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Георги Гръблевъ, а послѣдната като наслѣдница на сжщия въ исковото прошение излага, че Георги Н. Гръблевъ, отъ гр. Габрово, притежавалъ петь акции отъ застрахователното дружество „България“ подъ № № 1428, 1429, 11816, 11817 и 11818; че на 27 май 1897 година, вслѣдствие на голѣмитѣ проливни дъждове, рѣката Янтра придошла толкова много, щото, като затопила значителна часть отъ гр. Габрово, отвлѣкла нѣколко кжщи, между които и кжщата на Георги Н. Гръблевъ, заедно съ всичката стока, покжщнина, касата му, самия Георги Н. Гръблевъ и други 5—6 души, които се намирали въ това врѣме въ кжщата му; че отъ завлѣчената стока и покжщнина нищо не било намѣрено, нито е могло да се намѣри, колкото и да се е търсило; че между

Digitized by Google

отвлѣченитѣ заедно съ касата нѣща сж се намирали и петь акции отъ застрахователното дружество „България“ подъ означенитѣ по-горѣ номера; че съ унищожаването на акциитѣ вслѣдствие на това наводнение, наслѣдницитѣ на покойния Г. Гръблевъ нѣмали възможность да получатъ припадающитѣ се на тѣхната часть отъ дружествения капиталъ печалби, нито пъкъ безъ акциитѣ си биха могли да получатъ при ликвидиране на дружеството, припадающата имъ се часть отъ актива на дружеството, като нѣмали на лице акциитѣ; че настойникътъ на малолѣтнитѣ съ заявленне до застрахователното дружество „България“ отъ мѣсецъ априлъ 1898 год., молилъ дружеството да му прѣдаде дубликати подъ сжщитѣ номера, управлението на дружеството „България“, обаче съ писмото отъ 20 мартъ 1898 год. отказало да издаде дубликатъ, като се силавало на това, че акциитѣ сж били на приносителя. На основание горѣизложенитѣ обстоятелства, повѣреникътъ на ищцитѣ е молилъ Русенския окржженъ сждъ, да призове управлението на дружестото „България“ и да го осжди да издаде на довѣрителитѣ му дубликати отъ акциитѣ подъ номера 1428, 1429, 11816, 11817 и 11818, както и да го осжди на сждебни и за водене на дѣлото разноски; 2) въ отговоръ на исковото прошение, което по-горѣ се възпроизведе, първото българско застрахователно дружество „България“ прави двѣ главни възражения: а) че само носителитѣ на акциитѣ имали право на дивиденти; ако нѣкое лице, по своя вина, или вслѣдствие на непрѣодолима сила изгуби акцията си, нѣмало вече право на никакви дивиденти; случаятъ билъ аналогиченъ съ изгубване на банкноти, пари и пр., съ загубването на банкнотата, акцията, лицето прѣставало да бжде собственикъ и слѣдователно, никакви права не можело да има спрѣмо държавата, дружеството и пр., и б) че по настоящето дѣло съ нищо не било доказано, че означенитѣ въ исковото прошение акции сж сжществували въ момента на наводнението, че сж били у Георги Н. Гръблевъ и че сж били загубени вслѣдствие наводнението, че съ нищо не е било гарантирано дружеството, че нѣмало да се прѣдстави слѣдъ нѣкоя година нѣкое друго лице да иска заплащането на купонитѣ отъ сжщитѣ акции, било, че сж били намѣрени слѣдъ наводнението било, че били продадени или дадени нѣкому за пазене; 3) ищцовата страна, за да установи, че дѣйствително означенитѣ въ исковото прошение акции сж безвъзвратно погинали, сж били унищожавани, е прѣдставила удостовѣрение подъ № 447, издадено отъ Габровското градско общинско управление на 24 януарий 1898 год., отъ съдържанието на което става явно, че наслѣдодателтъ на ищцитѣ — Георги Н. Гръблевъ се е удавилъ отъ наводнението въ гр. Габрово на 27 май 1897 год., което завлѣкло кжщата на сжция Гръблевъ, заедно съ самия него, всичкиятъ неговъ имотъ въ кжщата му, включително и касата му, съ цѣнитѣ му книжа, каквито той е ималъ, които нѣща, както и самата му каса, не сж били намѣрени. Слѣдователно, съ цитираното свидѣтелство е установено обстоятелството, че на 27 май 1897 год. въ гр. Габрово, вслѣдствие проливнитѣ дъждове и настаналото наводнение самиятъ Георги Н. Гръблевъ, кжщата му, покжщнината, стоката му, касата му, паритѣ му сж били безвъзвратно отвлѣчени, изчезнали, — чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство; 4) ищцитѣ за да установятъ, че наслѣдодателтъ Георги Н. Гръблевъ, до

Digitized by Google

наводнението — 27 май 1897 год., е притежавалъ означенитѣ въ исковото прошение акции, сж прѣдставили едно удостовѣрение съ дата 3 февруарий 1898 год., издадено отъ агента на дружеството „България“ въ гр. Габрово, както е и молила да бжде разпитанъ по сжщото обстоятелство и самиятъ агентъ Арнаудовъ, която молба на основание чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, е била допустима и основателна; 5) съ удостовѣрението отъ 3 февруарий 1898 год., издадено отъ самитѣ агенти на дружеството „България“, Т. Арнаудовъ С-ие Кутевъ, се установява, че наслѣдодателтъ на ищцитѣ — Георги Н. Гръблевъ билъ подписалъ и получилъ чрѣзъ тѣхъ петь акции отъ дружеството „България“ подъ №№ 1428, 1429, 11816, 11817 и 11818 (сжщитѣ означени въ исковото прошение), които акции притежавалъ до наводнението — 27 май 1897 год., въ което Георги Гръблевъ загиналъ, а кжщата му, наедно съ касата въ която държалъ акциитѣ си, сж били отвлѣчени отъ водата. Тъй сжщо съ реченото удостовѣрение се удостовѣрява, че купонитѣ на акциитѣ се заплащали редовно всѣка година на притежателя имъ Г. Гръблевъ; 6) тъй сжщо отъ показанията на Тодоръ С. Арнаудовъ, отъ гр. Габрово, разпитанъ по делегация отъ Габровския мирови сждия на 30 априлъ 1899 год., се установяватъ слѣдующитѣ обстоятелства, а именно, че свидѣтелтъ знаялъ, че покойниятъ Г. Гръблевъ притежавалъ петь акции отъ застрахователното дружество „България“, защото самъ му изплащалъ купонитѣ на акциитѣ, като агентъ на това дружество, три-четири години; свидѣтелтъ ималъ нужда отъ акции за гаранция, единъ или единъ и половина мѣсецъ прѣди наводнението отишелъ при Гръблева и му ги поискалъ за да си послужи, а той му казалъ, че ги билъ далъ на Водеки и не сж били у него; а прѣди 3 — 4 дни отъ наводнението свидѣтелтъ отишелъ да купува марки или друго нѣщо отъ Гръблева и тогава Гръблевъ му казалъ: „акциитѣ сж у мене, ако ти сж нуждни да ти ги дамъ, но тогава свидѣтелтъ нѣмалъ нужда отъ акции и му казалъ, че не му сж били потрѣбни; 7) слѣдователно, отъ удостовѣрението съ дата 3 февруарий 1898 год. и отъ показанията на свидѣтеля Тодоръ С. Арнаудовъ, който на законно основание е билъ разпитанъ, както вече се каза, прѣдъ видъ чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, е установено обстоятелството, че наслѣдодателтъ на ищцитѣ дѣйствително е притежавалъ акциитѣ на застрахователното дружество „България“ подъ №№ 1428, 1429, 11816, 11817 и 11818 въ момента на наводнението, защото три четири дни прѣди наводнението, акциитѣ сж били у него и ако той би билъ ги продалъ или заложилъ непрѣменно, слѣдъ наводнението, лицето, което би ги купило, или на което би ги заложило, щѣше да се яви да получи купонитѣ на тия акции, а пъкъ подобни купони не сж били прѣдставлявани споредъ самото признание на дружеството „България“; 8) прочее, съгласно чл. чл. 325 п. 1 и 435 отъ Гражданското сждопроизводство, като е доказано обстоятелството, че наслѣдодателтъ на ищцитѣ Георги Н. Гръблевъ, до момента на наводнението е притежавалъ означенитѣ въ исковото прошение акции, като е установено обстоятелството, че наводнението безвъзвратно е отвлѣкло самия Гръблевъ, кжщата, покжщнината и касата му, дохожда се до безсъмнѣното положително заключение, че и самитѣ акции сж били безвъзвратно опропастени

Digitized by Google

съ една дума унищожени. А пъкъ за установяването на горното обстоятелство, че могатъ да послужатъ и свидѣтелски показания на чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство. Въ подобенъ смисъль французката доктрина: Лионъ, Канъ и Реню, стр. 197 № 392, издание отъ 1882 година. Споредъ чл. 1 отъ Закона отъ 1872 год., разпорежданията му се отнасятъ до притежателитѣ на актоветѣ на приносителъ, отъ които би се лишили по каквото и да бѫде събитие. Обязаностьта на изражението би обемало и случая, когато актътъ е унищоженъ, обаче този случай трѣбва да го изключимъ, както това произхожда отъ рапорта на комисията на Народното събрание, който константирва, че този случай се урежда отъ чл. 1348 п. 4 отъ Гражданския законъ (чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство), който достатъчно защищавалъ собственика на акта на приносителъ и по тия съображения комисията е отхвърлила едно прѣдложение въ смисъль, че собственикътъ, който би установилъ унищожението на свои „титри“ ще получи веднага дубликатъ; 9) възражението на първото българско застрахователно дружество „България“, че дружеството не е било длъжно да издава дубликати за погубенитѣ акции, защото само носителътъ на акциитѣ има право на дивиденти; така щото ако нѣкое лице по своя вина, или вслѣдствие непрѣодолима сила загуби акциитѣ си, нѣмало вече право на никакви дивиденти; случаятъ билъ аналогиченъ съ загубването на банкноти, пари и пр., съ загубването на банкнотата, лицето прѣставало да бѫде собственикъ и нѣмало никакво право срещу държавата за стойностьта на банкнотата. Тия сжждения на дружеството „България“ относително квалификацията на акцията сж погрѣшни: акцията не е банкнота нито пъкъ монета; дружествената акция усжществява едноврѣменно и едно право на вземане, защото всѣки акционеръ, при разтурянето — прѣкратяването на дружеството, се явява собственикъ на съотвѣтствующата на акцията му часть отъ дружественъ капиталъ, тъй както при дѣйствуване на дружеството, той е кредиторъ за съотвѣтствующата часть отъ акцията му отъ печалбитѣ на дружеството. Слѣдователно, никакво отождествяване на акциитѣ съ банкнотитѣ не се допуща. Тъй сжщо е неправиленъ възгледътъ на дружеството „България“, че съ изгубването, погубването, унищожението на акцията, се загубва правото върху капитала що акцията прѣдставлява възгледъ, който би далъ възможность съ изгубването на акциитѣ поради нѣкое бѣдствие, дружеството да се обогати въ ущърбъ на самитѣ си анонимни съдружници; 10) дѣйствително, въ нашия законъ не сжществува никакво разпореждане относително загубенитѣ акции, за прѣдпазване акционернитѣ дружества, въ случай, че акциитѣ се намѣрятъ и купонитѣ имъ се прѣдставятъ за заплащане отъ недобросъвѣстни приносители и заради това Русенскиятъ окржженъ сждъ, както се вижда отъ съдържанието на обжалваното рѣшение, се е постаралъ да удовлетвори искането на наслѣдницитѣ на Грѫблева, както и да прѣдпази дружеството „България“ отъ опасността на вторично заплащане на купонитѣ, въ случай, че акциитѣ би се намѣрили и купонитѣ биха се прѣдставили за заплащане отъ неистинския имъ притежатель. — Обаче, по настоящето дѣло, въпросътъ не се отнася до загубени акции, които биха могли да бѫдатъ намѣрени, а се отнася до акции безвъзвратно погубени, унищожени, собственикътъ на

Digitized by Google

които е билъ Георги Н. Гръблевъ, така щото не се явява никакъвъ страхъ, че ще се явятъ недобросъвѣстни приносители, за да искатъ изплащането на купонитѣ, толкова повече, че отъ деня на наводнение — 27 май 1897 год., когато акциитѣ сж били погубени, унищожени, никой не се явилъ; 11) възражението на повѣреника на застрахователното дружество „България", че ищцитѣ е трѣбвало да се съобразятъ съ разпорежданията на Търговския законъ относително изгубенитѣ мѣнителници, е неоснователно, защото тия разпореждания се отнасятъ специално до прѣдмета, що обгръщатъ, а не до акциитѣ и защото — ищцитѣ, на законно основание сж се съобразили съ цитирания чл. 325 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, за установяването на своитѣ си права, и 12) прѣдъ видъ всичко горѣизложено, застрахователното дружество „България" е длъжно да издаде на ищцитѣ дубликати отъ означенитѣ съ исковото прошение акции, като имъ заплати сждебнитѣ и за водене на дѣлото разноски, защото съ отказването да издаде дубликати, е дало основание да се прѣдяви искътъ на настоящето дѣло, а пъкъ въпросътъ, че издаване на дубликати нѣкоя техническа мжчнотия щѣла да се породи, този въпросъ подлежи на разрѣшение при самото изпълнение на рѣшението" — съ рѣшението си отъ 19 юний 1901 год., № 73, постановилъ: „измѣнява рѣшението на Русенския окржженъ сждъ отъ 21 октомврий 1899 год., по гражданското дѣло № 466/98 год., като осжжда застрахователното дружество „България" въ гр. Русе, да издаде на Ангелъ Митевъ и Юрдана Гръблева, отъ гр. Габрово, първиятъ като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Георги Н. Гръблевъ, а послѣдната като наслѣдница на сжщия, дубликати отъ акциитѣ на сжщото дружество подъ №№ 1428, 1429, 11816, 11817 и 11818. Осжжда застрахователното дружество „България" да заплати на означенитѣ по-горѣ ищци 50 лева за водене на дѣлото разноски за въ двѣтѣ инстанцин и на държавното съкровище 69 лева и 40 стотинки за сждебни разноски за въ двѣтѣ инстанции, а имено за сждебно мито, гербовъ сборъ, призовки и канцелярско мито". — Срещу това рѣшение Иванъ П. Божковъ повѣреникъ на първото българско застрахователно дружество „България" въ гр. Русе, е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 630, 432 и 803 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 656 отъ Търговския законъ, защото въ дадения случай сждътъ не приложилъ правилата на изгубенитѣ мѣнителници (605—609 отъ Търговския законъ), тъй като въ отсжтствието на общъ законъ, който да урежда тая материя, всѣко друго рѣшение би изложило дружеството (банката) да плати два пжти; 2) чл. чл. 380, 629 и 356 отъ Гражданското сждопроизводство, защото нито удостовѣрението, нито свидѣтелскитѣ показания върху които сждътъ е основалъ рѣшението си, сж такива доказателства, отъ които може да се заключи че: а) въ момента на наводнението ищцовиятъ наслѣдодатель е притежавалъ въпроснитѣ акции, и б) че тѣ сж били безвъзвратно унищожени. При това, стойностьта на акциитѣ, въ случай на унищожението имъ отивала въ полза на акционерното дружество, щомъ като нѣмало специяленъ законъ, който да ограждава интереситѣ на акционеритѣ за подобни случаи; 3) защото рѣшението не било изпълняемо, тъй като дружеството би могло да откаже

Digitized by Google

да издаде дубликати; 4) защото сѫдътъ не прѣдвидѣлъ и не опрѣдѣлилъ въ рѣшението си, кой да плати разноскитѣ по издаването на дубликатитѣ, и 5) защото осѫдилъ дружеството да заплати сѫдебнитѣ разноски.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на дружеството и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че сѫдътъ на основание прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства и съ силата на чл. 325 п. 1, комбиниранъ съ чл. 435 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е призналъ, че въпроснитѣ акции сѫ ***не само изгубени***, но и окончателно и безвъзвратно изчезнали (унищожени). А щомъ така е поставенъ въпроса, то нѣма си мѣстото да се иска приложението било на специялния законъ за изгубенитѣ мѣнителници, било възъ основание чл. 10 отъ Гражданското сѫдопроизводство, приложение по общия смисъль на законитѣ, по въпроса за изгубени титри, каквито закони сѫществуватъ въ нѣкои отъ чуждитѣ законодателства и ималъ за цѣль да охранятъ еднакво интереситѣ, както на лицето, което заявява, че е изгубило извѣстни свои титри, така и онѣзи на издателя на тѣзи титри, тъй като всичкитѣ тѣзи специални законоположения иматъ за цѣль да уредатъ единъ конфликтъ на противоположни интереси, създаденъ отъ факта на изгубенитѣ титри. Обаче, въ дадения случай, при констатиранитѣ и признати за доказани отъ сѫда обстоятелства, такъвъ конфликтъ е невъзможенъ, защото ако въпроснитѣ акции ***сѫ окончателно унищожени***, то тѣ не могатъ да се намиратъ единъ день въ чужди ржцѣ и слѣдователно издателтъ имъ като издаде дубликати отъ тѣхъ на лицето което ги е изгубило, не рискува да ги осребрява два пѫти. При това акцинитѣ, както и всичкитѣ други титри, сами въ себе си не съдържатъ никаква стойность. Тѣ не сѫ друго освѣнъ ***доказателство*** за съучастието на извѣстно лице въ извѣстно прѣдприятие, или пъкъ прѣдставляватъ правото на креанса за извѣстна сума. Но това съучастие, или това креансово право сѫществуватъ независимо отъ акцията или облигацията, която го установява, слѣдователно, доказването му може да бѫде установено и съ други позволени отъ закона доказателства, и въ никой случай унищожението на акцията, която доказва правото на притежателя ѝ, не влѣче съ себе си и унищожението на самото право. Прочее, при положението въ което се намира настоящето дѣло, сѫдътъ правилно е постѫпилъ, като е приложилъ общитѣ разпореждания на законъ и правилно е разрѣшенъ спора възъ основание на тѣхъ и на оцѣнката, която е далъ на прѣдставенитѣ доказателства и по която оцѣнка сѫдътъ по сѫщество е суверенъ. Заради това изложенитѣ въ касационната жалба оплаквания сѫ неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на първото българско застрахователно дружество „България“, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 19 юний 1901 год., № 73, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 136 — (415) — 8 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ, Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 22 юний т. г. *гражданско дѣло № 92, по описа за 1904 год., на Т. Хр. Шумановъ, отъ село Лджене, Пещерска околия, съ Стефанъ Симеоновъ, отъ гр. София, за 10.199 лева и 30 стотинки.* — Въ заседанието присжтствуваха адвокатитѣ Хр. Филиповъ и д-ръ Вачевъ, първиятъ като повѣреникъ на ищеца Шумановъ, а вториятъ като повѣреникъ на отвѣтника Ст. Симеоновъ, и държавния адвокатъ Г. Благоевъ, като прѣдставитель на третото лице — държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Хр. Филиповъ, адвокатъ, като повѣреникъ на Тодоръ Хр. Шумановъ, отъ с. Лджене, сь искова молба до Софийския окр. сждъ, е заявилъ искъ противъ Стефанъ Симеоновъ, прѣдприемачъ по постройката на желѣзопжтната линия Сарамбей—Пловдивъ—Нова-Загора, за 10.199 лева и 30 ст, произходящи отъ врѣди и обезщетение. — Въ течение на процеса отвѣтникътъ Ст. Симеоновъ е привлѣкалъ въ качество на трето отвѣтно лице държавното съкровище. Окржжниятъ сждъ уважилъ искътъ въ размѣръ само на 3410 лева и 60 ст. съ лихвитѣ имъ по 10% годишно, а останалата часть отъ искътъ отхвърлилъ, като недоказанъ и то по отношение на държавното съкровище, когото и осждилъ да заплати тая сума на ищеца, а по отношение на Ст. Симеоновъ отхвърлилъ искътъ на ищеца, като го осждилъ по компенсация да заплати на отвѣтницитѣ 117 лева и 25 ст. разноски по дѣлото, а така сжщо и на отвѣтника Ст. Симеоновъ да заплати 12 лева и 40 ст. за сждебни разноски. По апелативни жалби и на тригѣ участвующи въ дѣлото страни, дѣлото било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ исковото прошение и устнитѣ обяснения на ищеца се вижда, че настоящиятъ искъ е искъ за врѣди и загуби, произтекающи отъ слѣдующия фактъ, а именно отъ прѣпятствието, което било направено отъ Татарпазарджишката окр. постоянна комисия на ищеца Т. Шумановъ, състояще се въ това, че не му било позволено отъ първата да свали по рѣката Ели-Дере приготвенитѣ отъ него траверси за желѣзопжтната линия Сарамбей—Пловдивъ—Нова-Загора, което прѣпятствие било продължавало отъ 10 мартъ до 3 августъ 1898 година. Съ това просто изложение на утвърждающия фактъ искътъ се указва съвсѣмъ неправилно заведенъ, защото извършительтъ на този фактъ е Татарпазарджишката окржжна постоянна комисия, а никакъ не е такъвъ нито главното прѣдприятие на постройката на желѣзопжтната линия Сарамбей—Пловдивъ—Нова-Загора, което е привлѣчено като отвѣтникъ отъ ищеца Шумановъ, нито държавата, която е привлѣчена тоже като отвѣтникъ по сжщия искъ отъ главното прѣдприятие. Но ищецътъ добавя къмъ горното изложение на увърѣждающия фактъ и това, че прѣпятствието правено нему отъ Татарпазарджишката окр. постоянна комисия било му правено за да бжде принуденъ да плати водно право даждие за траверситѣ, които еималъ да сваля по водата, но отъ това водно даждие той билъ освободенъ по силата на чл. 2 отъ контракта му съ главното прѣдприятие и по чл. 32 отъ поемнитѣ условия между послѣдното и Държавата. Та понеже глав-

Digitized by Google

ното предприятие за постройката на желѣзопжтната линия Сарамбей—Пловдивъ—Нова-Загора не било направило отъ своя страна на врѣме постжпки предъ Правителството и това послѣдното предъ постоянната комисия щото тя, комисията, да не счита траверситѣ за облагаеми съ водно даждие, то съ това спрѣмо него, именно главното предприятие, било станало причина за да му бждатъ нанесени поменатитѣ въ исковото прошение врѣди и загуби, произтекающи както се каза и по-горѣ, отъ спирането му за врѣме отъ 10 мартъ до 3 августъ 1898 год., да свали траверситѣ по водитѣ на Ели-Дере. По това основание на искътъ важи прѣписката, приложена къмъ дѣлото и състояща се отъ редъ писма на стр. стр. 19, 20, 57, 58, 59, 60, 61, 62 и 63 отъ окржжното производство и онѣзи приложени при апелативната жалба на ищеца. Отъ тази прѣписка се вижда, че още въ първитѣ дни на мѣсецъ мартъ, т. е. още въ първитѣ опити на постоянната комисия да събира водно право отъ ищеца Шумановъ, главното предприятие е направило постжпки предъ Правителството и това послѣдното предъ Татарпазарджишката окр. постоянна комисия, щото траверситѣ на Шумановъ да бждатъ оставени за сваляне по рѣката Ели-Дере безъ заплащане на водно право и ако това не е станало още въ мартъ мѣсецъ, а е станало едвамъ въ августъ, то това е било благодарение на настояването на постоянната комисия, която е считала, че и по мимо контракта на Правителството за освобождението на главното предприятие на даждието водно право, пакъ въпроснитѣ траверси на ищеца Шумановъ не могатъ да бждатъ освободени отъ това даждие. Ако това е така, ако и главното предприятие и държавата сж направили постжпки предъ Татарпазарджишката постоянна комисия за освобождение траверситѣ отъ водно даждие и ако това сж направили още въ самото начало, когато е направенъ опитътъ за събирането но това даждие, то отъ това слѣдва, че и главното предприятие и Правителството сж извършили това, което по законитѣ сж могли да направятъ въ полза на Шуманова. Наистина, че отъ такова изпълнение на задълженията отъ страна на главното предприятие и Правителството къмъ Шуманова не се постига дѣйствителното му освобождение отъ даждието водно право, но въ такъвъ случай врѣдитѣ които биха го послѣдвали и поправлението на които има право да иска, биха били заплатенитѣ отъ него суми като водно даждие, което даждие щомъ като би изплатилъ, когато постжпката на главното предприятие къмъ Паравителството не е могло да го освободи отъ него, щѣше да има право да поиска назадъ отъ Татарпазарджишката постоянна комисия или пъкъ право на заплащане отъ главното предприятие сума равна на това даждие заедно съ лихвитѣ отъ плащането. Тѣзи сж именно врѣдитѣ които произтичатъ непосрѣдствено отъ неизпълнението на задължението на главното предприятие и които сж предвиждали странитѣ при сключване договора, но никакъ не, врѣдитѣ изложени въ исковото прошение. Въ тази именно смисъль чл. чл. 133 и 134 отъ Закона за задълженията и договоритѣ разбиратъ врѣди и загуби отъ неизпълнение на едно задължение. Прочее, искътъ така както е заведенъ се указа неоснователенъ и като такъвъ подлежи на отхвърляне, и 2) ищецътъ Шумановъ понеже губи дѣлото, длъженъ е да заплати на отвѣтника Ст. Симеоновъ, прѣдставитель на главното прѣдприятие по постройката на желѣзопжтната линия Сарамбей—

Digitized by Google

Пловдивъ—Нова-Загора 595 лева сж.цебни и по водени дѣлото разноски Отъ друга страна Ст. Симеоновъ, като е викалъ въ дѣлото като отвѣтникъ вмѣсто него държавното съкровище и като това повикване се указа неоснователно, защото е повикване по единъ неоснователенъ искъ и то такъвъ и спрѣмо самиятъ Ст. Симеоновъ, то това слѣдва, че този послѣдниятъ безъ нужда е викалъ Държавата въ дѣлото, а като така, той, а не ищецътъ, е длъженъ да заплати на Държавата нейнитѣ по водене дѣлого разноски, които възлизатъ въ размѣръ на 576 лева и отъ които като се спаднатъ 204 лева недължимо заплатено отъ него мито по квитанция № 1809, отъ 9 мартъ 1901 год., оставатъ за плащане 372 лева", — съ рѣшението си № 85, отъ 24 май 1903 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ иска на ищеца, като го осѫдилъ да заплати на Ст. Симеоновъ 595 лева, а този послѣдниятъ да внесе въ държавното съкровище 372 лева за разноски по дѣлото въ двѣтѣ инстанции. — Срещу това рѣшение Т. Хр. Шумановъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото като призналъ, че прѣдприятието по постройката на желѣзопѫтната линия Сарамбей—Пловдивъ—Нова-Загора, не отговаря за причиненитѣ му врѣди и загуби, прѣвратно е разбралъ и изопачилъ съдържанието па чл. 2 отъ контракта, въ свръзка съ чл. 32 отъ поемнитѣ условия, като при туй е далъ и съвършено криво тълкуване на чл. 133 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, относително врѣдитѣ които сѫ могли да бѫдатъ прѣдвидени при сключването на договора.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: отъ мотивитѣ на потѫженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е разрѣшилъ това дѣло двояко, отъ формална страна и по сѫщество, като призналъ, че искътъ не трѣбвало да бѫде заведенъ нито противъ прѣдприемача Ст. Симеоновъ, нито противъ Държавата, а противъ Татарпазарджишката окрѫжна постоянна комисия, която правила прѣпятствие на ищеца по снеманего траверситѣ по рѣката Ели-Дере и че ищецътъ нѣма право да иска други врѣди и загуби, освѣнъ стойността на водното право, ако той бѣше я заплатилъ. Първото основание на сѫда не може да се признае за правилно, тъй като прѣди всичко ако Татарпазарджишката окр. постоянна комисия е изисквала такса за прѣнасянето по вода въпроснитѣ траверси, то това тя е правила възъ основание прибавлението къмъ чл. 69 отъ Закона за окрѫжнитѣ съвѣти, утвърденъ съ указъ отъ 28 февруарий 1897 г., № 44, а никой не е длъженъ да плаща врѣди и загуби, произходящи отъ упражнението на едно свое право. Освѣнъ това, по силата на чл. 2 отъ договора сключенъ между прѣдприятието Сарамбей—Пловдивъ—Нова-Загора и доставчика Т. Шумановъ на 26 ноември 1897 год., послѣдниятъ е билъ освободенъ отъ плащането на водното право, което е прѣдвидено въ закона за окрѫжнитѣ съвѣти за прѣнасянето материяли по рѣкитѣ. Това освобождение отъ плащане водно право не е въ сѫщность друго нищо, освѣнъ едно задължение на прѣдприятието Сарамбей—Пловдивъ—Нова-Загора, да освободятъ въ дѣйствителность и то своевременно Т. Шу-

Digitized by Google

мановъ, отъ плащането това право, било като направятъ постжпка гдѣто трѣбва за да постигнатъ този резултатъ, било даже като заплатятъ сами—тѣ, тази такса. Въ случая, както е констатиралъ апелативниятъ сждъ прѣдприятието Ст. Симеоновъ е направило нужднитѣ постжпки прѣдъ Правителството за да се освободи доставчика Шумановъ отъ плащането на водното право, но това освобождение е послѣдвало твърдѣ късно, едва въ началото на мѣсецъ августъ 1898 год., защото споредъ чл. 5 отъ контракта прѣдаването на траверситѣ е трѣбвало да почне на 15 априлъ 1898 г. и да свърши най-късно до края на мѣсецъ май сжщата година. Явно е прочее, че казаното прѣдприятие не си е изпълнило задължението, прѣдвидено въ чл. 2 отъ контракта и слѣдователно, то слѣдва да се признае за нарушитель на договора, а като такъвъ, то е длъжно да отговаря за врѣдитѣ и загубитѣ, които сж послѣдвали ищеца отъ това нарушение на договора. По второто основание сждътъ тоже не е правъ, като казва, че врѣдитѣ и загубитѣ, на които ищецътъ би ималъ право отъ неизпълнението на задължението, това сж стойностьта на водното право ако бѣше го заплатилъ, сждътъ тука е смѣсилъ задължението на отвѣтната страна да плати водното право съ врѣдитѣ и загубитѣ отъ неизпълнението на това задължение, които по чл. 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ сж двѣ нѣща съвършено различни. Отъ казаното по-горѣ явно става, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е разрѣшилъ това дѣло не възъ основание даннитѣ и сжществующитѣ законоположения, вслѣдствие на което той сжществено е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство. Прочее, оплакването на касатора, че сждътъ прѣвратно разбралъ съдържанието на чл. 2 отъ контракта, въ свръзка съ чл. 32 отъ поемнитѣ условия и е далъ криво тълкуване на чл. 133 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, относително врѣдитѣ които сж могли да бждатъ прѣдвидени при сключването на договора, е оплакване основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 24 май 1903 год., № 85, защото сж нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 137 — (420) — 6 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и втори юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 292, по описа за 1902 год., на Д. К. Дзивговъ, отъ гр. София, съ Марко Радановичъ. отъ сжщия градъ, за 8696 лева и 40 ст. златни, произходящи отъ адвокатско възнаграждение.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха, ищецътъ Д. К. Дзивговъ, съ повѣреника си С. С. Бобчевъ и отвѣтника Марко Радановичъ, съ повѣрениците си Т. Теодоровъ и Г. Згуревъ

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Д. К. Дзивговъ, Софийски адвокатъ, съ искова молба подадена въ Софийския окржженъ сждъ на 18 фе-

Digitized by Google

вруарий 1900 год., е прѣдявилъ искъ срещу Марко Радановичъ, отъ София, за 8696 лева и 40 ст. златни, като обяснява, че той се задължилъ да дѣйствува прѣдъ сждебнитѣ власти да остане върху отвѣтника кжщата на Велю Димовъ на ул. „Раковска", която кжща се продавала на публична продань, а отвѣтникътъ, срещу този неговъ трудъ се задължилъ да му заплати възнаграждение въ размѣръ на разликата отъ цѣната, за която щѣла да остане кжщата върху него, отвѣтника и сумата 27.000 лева златни. Софийскиятъ окржженъ сждъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 4 май 1900 год. е осждилъ отвѣтника да заплати на ищеца 6500 лева златни съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 18 февруарий 1900 год. и разноски въ размѣръ на 302 лева златни, а останалата часть отъ иска е отхвърлилъ. Срещу това рѣшение и двѣтѣ страни сж подали въззивни жалби прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ. Отвѣтникътъ Радановичъ е молилъ за съвършеното отхвърляне на иска на ищеца, а ищецътъ Дзивговъ е молилъ да му се присжди и отхвърлената отъ окр. сждъ часть отъ иска му. Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ основава искътъ си на споменатото задължително; 2) отвѣтникътъ не се смѣта длъженъ да плати каквото и да е ищецу по това задължително по съображения двояки: а) задължителното било недѣйствително по членове 24, 65 и 230 ал. 2 на Закона за задълженията и договоритѣ. Че задължителното е безъ причина или че причината му е незаконна или противна на добритѣ нрави, за това отвѣтникътъ не прѣдстави никакви доказателства, нито пъкъ туй се вижда отъ самото задължително. Дзивговъ, като адвокатъ, приелъ да извърши извѣстна работа въ полза на Радановичъ, който отъ своя страна се задължилъ да му заплати извѣстна сума, макаръ точно неопрѣдѣлена и условно. А чл. 15 на Закона за адвокатитѣ, дозволява сключването на такива писмени договори. Това задължително не е и сдѣлка quota litis, не подпада подъ ударитѣ на послѣдната часть на чл. 230 на Зккона за задълженията и договоритѣ, защото не е уговорено между странитѣ да се даде на една отъ тѣхъ, въ случая на Дзивговъ, дѣлъ отъ сумата, за която ще остане кжщата върху другата, но е уговорено да се даде на Дзивговъ разликата между сумата, за която сждебната власть ще продаде на Радановичъ кжщата и между сумата 27.000 лева. Дзивговъ е рискувалъ и даромъ да работи — да не получи нищо, ако кжщата се възложи върху Радановичъ за 27.000 лева и повече. Нагледъ, като да има тукъ една некрасива сдѣлка между адвокатъ и клиента му, една игра, обаче, направениятъ юридически анализъ на сдѣлката, означена въ задължителното, напълно разсѣйва туй съмнѣние. Тука има само едно не съвсѣмъ сполучливо обвързване относително уговореното възнаграждение и нищо повече, и б) на второ мѣсто отвѣтникътъ твърди, че и да е дѣйствително задължителното, Дзивговъ нѣма право на никакво възнаграждение, защото не изпълнилъ задълженито си. Обаче, отъ частната жалба въ прѣписъ отъ 19 май 1897 год. до Софийския апелативенъ сждъ, отъ протокола въ прѣписъ отъ 18 августъ 1897 год. на Софийския апелативенъ сждъ, отъ рѣшението на Върховния касационенъ сждъ подъ № 136, отъ 28 мартъ 1898 год., се установява, че Дзивговъ е дѣйствувалъ като пълномощникъ на Радановичъ

Digitized by Google

по възлагане прѣдметната кжща върху послѣдния отъ страна на сждилищата. Възражението на отвѣтника, че ищецътъ до края не довършилъ мисията си и за което е прѣдставилъ удостовѣрение на Софийския апелативенъ сждъ подъ № 894, е неоснователно, защото отъ протокола на Софийския апелативенъ сждъ отъ 18 юний 1898 год. се вижда, че Радановичъ не се явилъ въ този день въ този сждъ да упълномощи Дзивговъ да го прѣдставлява по дѣлото, тъй като Дзивговъ нѣмалъ писмено пълномощно за работата по задължителното; отъ друга страна отъ отговора на Радановичъ чрѣзъ нотариуса до Дзивговъ едно заявление се установява, че още на 15 юний 1898 год, самъ Радановичъ се е отказалъ отъ адвокатскитѣ услуги на Дзивговъ, именно прѣзъ врѣме, когато послѣдниятъ вече билъ издѣйствувалъ да се възложи кжщата върху Радановичъ за сума по-малка отъ 27.000 лева именно за 20.500 лева сребърни (гледай удостовѣрението на сждебния приставъ № 6037, отъ 4 юлий 1901 год.); 3) възражението на ищеца че той, за да вземе крѣпостенъ актъ за кжщата самичъкъ билъ дѣйствувалъ, за да влѣзе опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 18 юний 1898 год., съ което се възлага върху него кжщата въ законна сила, че заплатилъ на Българската народна банка не 20·500 лева, за колкото му била възложена кжщата отъ сждебната власть, а 26.000 лева по особена спогодба съ банката, че въ краенъ случай само на разликата между 26.000 и 27.000 лв. ималъ право Дзивговъ, — това възражение не освобождава ищеца отъ задължението, което е поелъ съ задължителното да заплати Дзивгову уговореното възнаграждение: послѣдното не е турено въ зависимость отъ фактитѣ, които извършилъ ищецътъ, и 4) и тъй, Дзивгову трѣбва да се заплати по задължителното но не цѣлата искова сума, а само часть и не въ злато, а въ сребро, защото кжщата е била възложена върху Радановичъ въ сребро, а не въ злато. Адвокатурата не е въ легаленъ смисъль, нито мандатъ (договоръ за поржчение), нито договоръ за личенъ наемъ. Наемането на адвокатския трудъ е договоръ sui generis. Френската юристпруденция, отъ друга страна, винаги е смѣтала, че сждилищата иматъ право да прѣсмѣтатъ сумата на възнаграждението споредъ услугата на адвоката и важностьта на дѣлото и да я намаляватъ, когато имъ се покаже тя прѣувеличена, макаръ на нея и да се съгласилъ клиентътъ (Dalloz Supplement I, № 114). Като има прѣдъ видъ току-що посоченитѣ двѣ мѣрила, сждътъ намира, че Дзивговъ доста ще бжде възнагражденъ, за своя трудъ ако му се присждятъ 3000 лева заедно съ лихвата имъ отъ деньтъ на протеста отъ 17 юний 1898 год. до отвѣтника". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 22 априлъ 1902 год., подъ № 46, е постановилъ: „измѣнява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 4 май 1900 год. така: осжжда Марко Радановичъ, отъ София, да заплати на Д. К. Дзивговъ, отъ сжщия градъ, 3000 лева съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 17 юний 1898 год. до изплащането, както и 483 лева и 90 стотинки за сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции, а въ хазната да внесе 2 лева за двѣ призовки. Останалитѣ разноски оставатъ за смѣтка на странитѣ, както сж ги направили. Другата часть отъ искътъ сждътъ отхвърля". — Срещу това рѣшение сж подали касационни жалби прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, както ищецътъ Д. К. Дзивговъ, така и отвѣтникътъ Марко Радановичъ. Ищецътъ Д. К. Дзив-

Digitized by Google

г. въ, въ своята касационна жалба моли за отмѣнението на обтжженото рѣшение, като посочва, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ, чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че намалилъ възнаграждението, което отвѣтникътъ Марко Радановичъ се е задължилъ да му заплати за труда по воденето на дѣлото му, при всичко, че това възнаграждение е опрѣдѣлено съ едно взаимно съгласие на странитѣ, изложено писмено. Въ своята касационна жалба отвѣтникътъ Марко Радановичъ моли за отмѣнението на обтжженото рѣшение по съображенията, които той щѣлъ да изложи допълнително. Неговитѣ повѣреници въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, посочиха, че при издаването на това рѣшение Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) членове 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 24, 65 и 230 Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че не взелъ въ внимание, че сдѣлката, сключена между странитѣ, е изрично запрѣтена отъ втората половина на чл. 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, понеже възнаграждението е основано върху прѣдмета на процеса въ тая смисъль, че ищецътъ Дзивговъ го продава нему, Радановичу за 27.000 лева, а всичкото намаление отъ тая цифра взема въ своя полза; 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че погрѣшно приелъ, че Дзивговъ билъ вече издѣйствувалъ да се възложи кжщата върху него, Радановича, за една сума по-малка отъ 27.000 лева (20.500), когато той, Радановичъ, се отказалъ отъ услугитѣ на Дзивгова, т. е. на 15 юний 1898 г., съ което изопачилъ даннитѣ по дѣлото, а именно: удостовѣрението № 894 на Софийския апелативенъ сждъ, протеста отъ 15 юний 1898 г. и протоколното опрѣдѣление на апелативния сждъ отъ 18 юний 1898 г., отъ които се вижда, че и той, Радановичъ, не е искалъ да се ползува отъ услугитѣ на Дзивгова, но, че и тоя послѣдниятъ е прѣстаналъ да дѣйствува като неговъ повѣреникъ, така щото и двѣтѣ страни сж напуснали договора си прѣди 18 юний 1898 год., и прѣди опрѣдѣлението на апелативния сждъ да влѣзе въ законна сила; 3) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание и не обсждилъ оная часть отъ условното, въ която изрично е казано, че ще се плати Дзивгову разликата между цѣната, за която кжщата ще остане върху него Радановича и цифрата 27.000 лева и вслѣдствие на това не предалъ никакво юридическо значение на обстоятелството, че той, Радановичъ за да може да направи окончателно и въ законна сила опрѣдѣлението на апелативния сждъ и слѣдъ това да вземе върху си кжщата, се е принудилъ да направи спогодба съ Българската народна банка и да ѝ плати 26.000 лева за кжщата, а не 20.500 лева; 4) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че присждилъ на ищеца лихва не отъ деня на завеждане на дѣлото, а отъ деня на протеста му, и 5) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че изопачилъ съдържанието на рѣшението на Върховния касационенъ сждъ № 136, като казва въ мотивитѣ на рѣшението си, че отъ него се установило, че Дзивговъ е дѣйствувалъ като неговъ, на Радановичъ, пълномощникъ, тогава, когато въ рѣшението на Касационния сждъ такова нѣщо нѣма.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на ищеца Д. К. Дзивговъ да се остави безъ послѣдствие, а четвъртото и петото оплаквания на отвѣтника Марко Радановичъ, да се признаятъ за основателни и обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: 1) отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че сждилищата иматъ право да намаляватъ въ извѣстни случаи уговореното въ единъ договоръ, изложенъ въ писмена форма, между единъ адвокатъ и неговия довѣритель възнаграждение за воденето на едно дѣло и на това основание е осждилъ отвѣтника Марко Радановичъ да заплати на ищеца Д. К. Дзивговъ едно по-малко възнаграждение отъ онова, което е било уговорено между странитѣ въ сключения между тѣхъ писменъ договоръ. Това дѣйствие на Софийския апелативенъ сждъ се явява неправилно, тъй като въ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ изрично и ясно е казано, че размѣрътъ на възнаграждението на адвокатитѣ за ходатайствуването имъ прѣдъ сждилищата зависи отъ тѣхното съгласие съ довѣрителитѣ имъ; изисква се само, щото това съглашение да е изложено въ писмена форма. И тъй като силата и дѣйствието на подобнитѣ договори на адвокатитѣ съ тѣхнитѣ довѣрители не могатъ да се обсждатъ друго-яче, освѣнъ по общитѣ правила — които законитѣ прѣдвиждатъ за опрѣдѣление силата и дѣйствието на договоритѣ въобще отъ една страна и отъ друга, тъй като нито цитирания по-горѣ членъ отъ Закона за адвокатитѣ, нито други нѣкои постановления на законитѣ даватъ право на сждилищата да намаляватъ размѣра на уговореното между единъ адвокатъ и неговия довѣритель съ единъ писменъ договоръ възнаграждение, то отъ това слѣдва, че по настоящето дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ неправилно е намалилъ уговорената между ищеца и отвѣтника съ единъ писменъ договоръ възнаграждение на първия за воденето на едно дѣло на послѣдния. А съ това сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като при рѣшаването на дѣлото не се е съобразилъ съ постановленията на дѣйствующитѣ закони споредъ както прѣдписва тоя членъ. Слѣдователно, направеното по тоя поводъ отъ страна на ищеца Д. К. Дзивговъ оплакване се явява основателно; 2) първото по редъ оплакване на отвѣтника Марко Радановичъ е неоснователно, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че сключената нежду странитѣ сдѣлка не подпада подъ ударитѣ на постановленията на послѣдната алинея на чл. 230 отъ Закона за задължения и договоритѣ, прѣдъ видъ на това, че съ тая сдѣлка не е уговорено да се даде на Дзивгова дѣлъ отъ прѣдмета на спора по дѣлото, което е било водено отъ послѣдния. И тъй като това послѣдното сжждение на казания апелативенъ сждъ, въ зависимость отъ което се намира и приложението на постановленията на послѣдната алинея на чл. 230 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се отнася до сжществото на дѣлото, то и неговата правилность, прѣдъ видъ на постановленията на чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ; 3) сжщо е неоснователно и второто оплакване на отвѣтника, тъй като въ него той ако и да говори за изопачаването на нѣкои

Digitized by Google

писмени доказателства, прѣдставени по дѣлото, но не посочва въ що се състои това изопачение, за да може и Върховниятъ касационенъ сждъ да провѣри има ли такова или не, а въ сжщность се оплаква за неправилната оцѣнка на тия доказателства отъ Софийския апелативенъ сждъ. А пъкъ правилността на оцѣнката, която сждътъ по сжщество дава на прѣдставенитѣ по едно дѣло доказателства, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ, понеже тоя сждъ не разглежда дѣлата по сжщество и не прѣцѣнява силата и значението на прѣдставенитѣ по едно дѣло доказателства; 4) неоснователно е и третото оплакване на отвѣтника, тъй като въ втория мотивъ на рѣшението си Софийскиятъ апелативенъ сждъ между другото констатира, че между странитѣ е уговорено да се даде на Дзивгова разликата между сумата, за която сждебната власть ще продаде нему, отвѣтнику, кжщата и сумата 27.000 лева, отъ което слѣдва, че сжщиятъ сждъ при рѣшаването на дѣлото е взелъ въ внимание и въ тая смисъль е изтълкувалъ оная часть отъ условното, за която се говори въ това оплакване; 5) сжщо е неоснователно и петото оплакване на отвѣтника, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение не се вижда, щото Софийскиятъ апелативенъ сждъ да приема, че въ рѣшението на Върховния касационенъ сждъ отъ 28 мартъ 1898 год., подъ № 136, е указано, че прѣдъ сжщия сждъ Дзивговъ се е явявалъ като неговъ, на отвѣтника повѣреникъ, а се вижда, че казаниятъ апелативенъ сждъ е дошелъ до такова заключение отъ оцѣнката, която е далъ на споменатото рѣшение Касационниятъ сждъ, въ свързка съ частната жалба отъ 19 май 1897 год. и протокола на сжщия апелативенъ сждъ отъ 18 августъ сжщата година. Отъ друга страна, отъ книжата по производството по дѣлото и въ двѣтѣ инстанции по сжщество не се вижда, щото той, отвѣтникъ, да е оспорявалъ, че ищецътъ Дзивговъ се е явилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ като неговъ повѣреникъ. Така щото при тия обстоятелства, при всичко, че въ рѣшението на Върховния касационенъ сждъ отъ 28 мартъ 1898 год., подъ № 136, не е посочено въ какво качество Дзивговъ се е явилъ и е пледиралъ прѣдъ тоя сждъ, не може да се признае, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е изопачилъ съдържанието на това рѣшение, като е призналъ за установено, че Дзивговъ се е явилъ и е пледиралъ въ това качество, и 6) отъ мотивитѣ и диспозитива на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е присждилъ на ищеца лихви не отъ деня на прѣдявяването на иска му, а отъ деня на протеста му до отвѣтника отъ 17 юний 1897 година. Това дѣйствие на Софийския апелативенъ сждъ се явява неправилно, тъй като протеста за незаплащането на една сума пари, дължима по едно гражданско задължение, не създава правото на лихви. Такива, когато тѣ не сж уговорени между странитѣ, или не текатъ по право, какъвто не е и настоящиятъ случай, съгласно постановленията на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, могатъ да се искатъ само отъ деня на исковата молба. Явно е прочее отъ това, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като е присждилъ на ищеца лихви отъ деня на протеста му, а не отъ деня на исковата му молба, съ това си дѣйствие е нарушилъ тия сжщитѣ постановления и че оплакването на отвѣтника Радановичъ по тоя поводъ се явява основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: 1) рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 22 априлъ

Digitized by Google

1902 год., подъ № 46, по касационната жалба на Д. К. Дзивговъ, да се отмѣни за нарушението на чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство; 2) сжщото рѣшение по касационната жалба на Марко Радановичъ, за нарушението на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да се отмѣни само по отношение на присжденитѣ на ищеца лихви до датата на исковата молба, и 3) дѣлото да се повърне въ сжщия апелативенъ сждъ за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 138 — (421) — 8 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове. Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 152, по описа за 1904 год., на Старозагорския окржженъ управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, съ Ангелъ Димовъ, отъ гр. Хасково, за 513 лева 5 ст.* — Въ заседанието отъ страна на хазната се яви държавния адвокатъ Г. Благоевъ, а отъ страна на Ан. Димовъ — адвоката С. Матовъ

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Старозагорскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба отъ 4 августъ 1903 год., заявилъ искъ срещу Ангелъ Димовъ, отъ гр. Хасково, за 513 лева и 5 ст., произходящи отъ епизотическа връхнина. Хасковскиятъ окол. мир. сждия, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 22 септемврий 1903 год., № 562, постановилъ: „искътъ на Старозагорския държавенъ районенъ адвокатъ, като прѣдставитель на държавното съкровище, противъ Ангелъ Димовъ, отъ градъ Хасково, за 513 л. и 5 ст., се отхвърля, като недоказанъ, напълно. Осжжда се хазната да заплати на отвѣтника за воденето на дѣлото 25 лева и 70 стотинки". По апелативна жалба на ищцовата страна, това дѣло е разгледано и отъ Хасковския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: „хазната основава своя искъ на чл. 118 отъ Закона за санитарно-ветеринарната полиция, споредъ който наемателтъ по градското даждие „кръвнина" се задължава да събира една връхнина по 5% — сума, която се внася въ ковчежничеството за да се образува фондъ за епизотитѣ и която сума въззиваемиятъ отвѣтникъ не билъ внелъ по принадлежность. Този послѣдни, че е билъ наемателъ на правото кръвнина въ гр. Хасково за 1900 год., се доказва както отъ прѣдставения въ първостепенното дѣло контрактъ, поемни условия сключени между отвѣтника — въззиваемъ и Хасковската градска община, но така и отъ самопризнанието му, че не е внелъ съгласно чл. 9 отъ поемнитѣ условия събираната отъ него по чл. 118 отъ Закона за санитарно-ветеринарната полиция и чл. 8 отъ поемнитѣ условия 5% връхнина, се така сжщо установява отъ прѣдставения къмъ първоинстанционното дѣло актъ отъ 13 май 1902 година. — Отвѣтникътъ — въззиваемъ възразява, че въ случая държавата не могла да бжде ищецъ, тъй като контракта за наема на градското право „кръвнина" и събирането 5% отъ кръвнината за фонда на епизотиитѣ е сключенъ между него и Хасковското градско общинско управление, което единствено въ случая могло да се

Digitized by Google

конституира като ищецъ. Дѣйствително, що се отнася до спорове относително самото даждие „кръвнина“, въззиваемиятъ е повече отъ правъ въ възраженията си, а що се отнася до задължението му да събира върху това право и 5% за фонда на епизотиитѣ, нито той, нито общината могатъ да контрактуватъ, тъй като това за въззива мия е задължително по Закона за санитарно-ветеринарната полиция (чл. 118), споредъ който се образува фондъ на епизотиитѣ за обществена полза. Слѣдователно, този фондъ, като е сжщеврѣменно фондъ за обществена полза, не може да се прѣдставлява отъ другъ никой, освѣнъ отъ държавата въ лицето на нейнитѣ органи, въ случая окр. управитель. Ето защо горното възражение на въззиваемия отвѣтникъ е неоснователно. Споредъ чл. 19 отъ правилника за образуване и изразходване фонда на епизотиитѣ, несъобразившитѣ се прѣдприемачи съ правилника за редовното събиране и внасяне на фонда за епизотиитѣ, се наказватъ съгласно чл. 144 отъ Закона за санитарно-ветеринарната полиция съ глоба отъ 10—400 лева. Това обстоятелство само по себе си съставлява споредъ правилника едно нарушение и като такова може да се наказва съ глоба, но това не изключва правото на държавата да дири обезщетението, което прѣтърпѣва фонда на епизотиитѣ, отъ невнисането на опрѣдѣленитѣ за него суми, обезщетение, което е прѣдметъ изключително на граждански искъ, щомъ е доказано, че такивато суми не му сж внесени, слѣдователно, възражението на въззиваемия отвѣтникъ, какво въ случая могло срѣщу му да се заведе само углавно прѣслѣдване е съвършено неоснователно. По сжщество, важно е за разрѣшение въпроса да ли незаплатената на фонда за епизотиитѣ връхнина, трѣбва да се прѣсмѣтне по 5% върху наемнато стойность на „кръвнината“, която е отъ 10.261 лева, както това е видно отъ контракта, сключенъ между общината и въззиваемия, или пъкъ сумата и ще бѫде тази дѣйствително събрана отъ въззиваемия като прѣдприемачъ. Прѣдставительтъ на хазната — ищецъ — като се основава на чл. 8 отъ поемнитѣ условия, сключени между Хасковската град. община и въззиваемия отвѣтникъ, твърди, че този послѣдниятъ е длъженъ да плати 5% смѣтани върху наемната стойность на правото клане добитъкъ (кръвнината), както това е казано въ поемнитѣ условия, фактически твърдението е невѣрно, тъй като въ чл. 8 отъ поемнитѣ условия е казано, че ще се събира по 5% върху стойностьта на правото клане и т. н., но не е казано върху наемната стойность. За разрѣшение на този въпросъ, не може да има никакво значение нито контракта, нито поемнитѣ условия, тъй като Законътъ за санитарно-ветеринарната полиция и правилника на фонда за епизотиитѣ опрѣдѣлятъ начина на събирането, внасянето и изразходването на тази връхнина. Въ самия законъ, единственото разпореждане по този въпросъ е чл. 118, въ който е казано, че връхнината 5% се събира отъ интизапа и отъ канъ параж (кръвнината), а по какъвъ начинъ се събира, внася и разходва тази връхнина, законътъ е прѣдоставилъ това въ чл. 148 на правилника на фонда за епизотиитѣ. Въ чл. 6 отъ този правилникъ е казано че прѣдприемачътъ на кръвнината едноврѣменно съ събирането на послѣдната, ще събира и припадающата се часть епизотическа връхнина. Слѣдователно това, което той събира по 5% отъ частнитѣ лица вънъ отъ кръвнината, това ще бѫде и отредено за фонда на епизотиитѣ. Че

Digitized by Google

това е така, се вижда и отъ послѣдующия чл. 7, споредъ който така събраната връхнина ще се внася отъ прѣдприемача въ опрѣдѣленитѣ за това срокове въ поемнитѣ условия за кръвнината въ общинското управление, но заедно съ кръвнината и на интизапа. Явно е прочее, че тази връхнина нищо общо нѣма съ наемната стойность на кръвнината. Тази послѣдната може да съставлява прѣдметъ на продажба и цѣната ѝ ще варира въ зависимость отъ наддаването на конкурентитѣ при търга, слѣдователно може да бѫде както по-голѣма, но и по-малка, отъ това което въ дѣйствителность може да събере прѣдприемача, нѣщо което се обуслова изключително отъ изклания добитъкъ въ града прѣзъ годината. Въ втория случай явно е, че фонда на епизотиитѣ ще пострада. На това законодателътъ по видимому е избѣгналъ, като е отнелъ правото на общинитѣ да търгуватъ съ тази връхнина за фонда на епизотиитѣ, а само ги задължава да прѣдвиждатъ въ поемнитѣ си условия и задължението на прѣдприемача, както да я събира, а така сѫщо и да я внася въ опрѣдѣленитѣ за това срокове въ поемнитѣ условия. Ето защо искътъ на държавата, тъй както е заведенъ е основателенъ но недоказанъ въ размѣра си, защото не сѫ прѣдвидени никакви доказателства относително обстоятелството каква сума би слѣдвало да внесе въззиваемиятъ отвѣтникъ, като е прибиралъ по 5% върхнина отъ правото клане добитъкъ за фонда за епизотиитѣ, за което и сѫдътъ слѣдва да го отхвърли, както това е направилъ и мировиятъ сѫдия като потвърждава обжалваното му рѣшение и оставя въззивната жалба на апелатора безъ послѣдствие, като неоснователна. Сѫщиятъ слѣдва да бѫде осѫденъ да заплати правото за водене процеса въ тази инстанция на противната страна и по нейно искане", — съ рѣшението си отъ 27 януарий 1904 год., № 31, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Хасковския окол. мир. сѫдия отъ 22 септемврий 1903 год, № 562, а въззивната жалба на Старозагорския окр. управитель, като прѣдставитель на държавата, се оставя безъ послѣдствие, като неоснователна и се осѫжда сѫщиятъ да заплати на Ангелъ Димовъ, отъ гр. Хасково, 25 лева и 65 ст. разноски по водене на дѣлото. — Срещу това рѣшение Старозагорскиятъ окръженъ управитель е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Хасковскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ неправилно разпрѣдѣлилъ тежестьта на доказателствата по настоящето дѣло.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: по силата на чл. 118 отъ Закона за санитарно-ветеринарната конвенция, всѣка година се събира отъ интизапа и отъ канъ-парасѫ една връхнина по 5%, за образуване фонда за епизотиитѣ. Обаче, въ този законъ като не е показатъ начинътъ по който ще става събирането на въпросната 5-процентова връхнина, а отъ друга страна, като се знае, че „интизапа„ и „канъ-парасѫ" сѫ общински даждия и се събиратъ отъ общинскитѣ управления прямо или косвено (чрѣзъ прѣдприемачъ) то по точния смисълъ на горѣцитирания законъ трѣбва да се заключи, че грижата за събирането и внасянето по принадлежность на въпроснитѣ 5% е прѣдоставена отъ закона тоже на общинскитѣ управления, които ще събиратъ тая сума по начина, по който законътъ имъ позволява да събиратъ и даждията отъ които въпроснитѣ 5% съставляватъ връхнината. А щомъ

Digitized by Google

това е така, то трѣбва да се признае, че общинскитѣ управления иматъ право да правятъ разпореждания относително *начина*, за събирането тая 5% връхнина, а слѣдователно, че въ дадения случай сключеният по между общинското управление и отвѣтника договоръ за наема на „кръвнината“ (канъ-парасѫ) е задължителенъ за наемателя (отвѣтника) и въ онази му часть, която се отнася до събиранието и на 5-процентовата връхнина. Въ параграфи 7, 8 и 9 на тоя договоръ (поемнитѣ условия) е казано, че наемателътъ на „кръвнината“ ще събира и епизотическата връхнина отъ 5% и ще я внася по принадлежность заедно съ наемната стойность на кръвнината. Въ изпълнение на това наемателово задължение, държавното съкровище е заявило настоящиятъ искъ като е опрѣдѣлило размѣра му отъ *наемната стойность на кръвнината, която наемна стойность прѣдполага се, че е минимума отъ дѣйствителното произведение на този налогъ*, а слѣдователно и минимума отъ 5-процентовитѣ връхнини, съ събирането на които отвѣтникътъ се е задължилъ по договора, но въ случай, че сѫдътъ по сѫщество, който е единствено компетентниятъ да тълкува договора, признае, че по този въпросъ могатъ да се правятъ възражения въ смисъль, че се е получило повече или помалко отъ договорната наемна стойность, то въ такъвъ случай лицето, което прави тѣзи възражения трѣбва и да ги докаже (чл. 282 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Въ дадения случай, държавното съкровище иска въпроснитѣ проценти *по договорната стойность* и доказва размѣрътъ и съ самия договоръ, а ако се претендира, че тая договорна стойность не отговаря на дѣйствителната, то лицето, което авансира това обстоятелство, то е длъжно да го докаже. А тъй като по настоящето дѣло сѫдътъ е призналь противното и е отхвърлилъ искътъ единствено на това основание, че държавното съкровище не било доказало размѣрътъ на искътъ си, то съ това сѫдътъ неправилно е разпрѣдѣлилъ тежестьта на доказателствата и е направилъ сѫществено нарушение на чл 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Хасковския окрѫженъ сѫдъ отъ 27 януарий 1904 год., № 31, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 139 – (422) — 8 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 54 по описа за 1904 год., на Старозагорския окрѫженъ управитель, съ Василъ Лазовъ, отъ гр. Хасково, за 487 лева.* — Въ заседанието отъ страна на хазната яви се държавниятъ адвокатъ Благоевъ

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Старозагорскиятъ окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба до Хасковския мирови сждия, заявилъ искъ противъ Василъ Лазовъ, отъ гр. Хасково, за 487 лева, произходящи отъ епизотическа връхнина. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелативна жалба на Старозагорския окр. управитель, дѣлото е било разгледано и отъ Хасковския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „хазната основава своя искъ на чл. 118 отъ Закона за санитарно-ветеринарната полиция, споредъ който наемателтъ на градското даждие „кръвнина", се задължава да събира една връхнина по 5% — сума която се внася въ ковчежничеството за да се образува фондъ за епизотиитѣ и която сума въззиваемиятъ — отвѣтникъ не билъ внелъ по принадлежность. Този послѣдниятъ, че е билъ наемателъ на правото „кръвнина" въ гр. Хасково за 1901 год., се доказва, както отъ прѣдставения, въ първостепенното дѣло контрактъ, поемни условия, сключени между отвѣтника — въззиваемъ и Хасковската градска община, но така и отъ самопризнанието му. Че не е внелъ съгласно чл. 9 отъ поемнитѣ условия събираната отъ него по чл. 118 отъ Закона за санитарно-ветеринарната полиция и чл. 8 отъ поемнитѣ условия 5% връхнина, се така сжщо установява отъ прѣдставения къмъ първоинстанционното дѣло актъ отъ 13 май 1902 година. Отвѣтникътъ — въззиваемъ възразява, че въ случая държавата не могла да бжде ищецъ, тъй като контракта за наема на градското право „кръвнина" и събирането 5% отъ кръвнината за фонда на епизотиитѣ, е сключенъ между него и Хасковското град. общ. управление, което единствено въ случая могло да се конституира като ищецъ. Дѣйствително, що се отнася до спорове относително самото даждие „кръвнина", въззиваемиятъ е повече отъ правъ въ възражението си, а що се отнася до задължението му да събира върху това право и 5% за фонда на епизотиитѣ, нито той, нито общината могатъ да контрактуватъ, тъй като това за въззиваемия е задължително по Закона за санитарно-ветеринарната полиция — чл. 118, споредъ който се образува фондъ на епизотиитѣ за обществена полза. Слѣдователно, този фондъ като е сжщеврѣменно фондъ за обществена полза, не може да се прѣдставлява отъ другъ никой, освѣнъ отъ държавата въ лицето на нейнитѣ органи, въ случая окржжниятъ управитель. Ето защо горното възражение на въззиваемия отвѣтникъ е неоснователно. Споредъ членъ 19 отъ правилника за образуване и изразходване фонда на епизотиитѣ, несъобразившитѣ се прѣдприемачи съ правилника за редовното събиране и внасяне на фонда за епизотиитѣ, се наказватъ съгласно чл. 144 отъ Закона за санитарно-ветеринарната полиция съ глоба отъ 10 — 400 лева. Това обстоятелство само по себе си съставлява споредъ правилника едно нарушение и като такова може да се наказва съ глоба, но това не изключава правото на Държавата да дири обезщетението, което прѣтърпѣва фонда на епизотиитѣ отъ невнасяне на опрѣдѣленитѣ за него суми, обезщетение, което е прѣдметъ изключително на граждански искъ, щомъ е доказано, че такивато суми не му сж внесени; слѣдователно, възражението на въззиваемия отвѣтникъ, какво въ случая могло срещу му да се заведе само углавно прѣслѣдване е съвършено неоснователно. По сжщество, важно е за разрѣшение въпроса, да ли незаплатената на фонда за епизотиитѣ връхнина, трѣбва да се прѣсмѣтне по 5% върху наемната

Digitized by Google

стойность на „кръвнината“, която е отъ 9739 лева и 68 ст., както това е видно отъ контракта сключенъ между общината и въззиваемия, или пъкъ сумата ѝ ще бѫде тази — дѣйствително събрана отъ въззиваемия, като прѣдприемачъ. Прѣдставительтъ на хазната — ищецъ, като се основава на чл. 8 отъ поемнитѣ условия, сключени между Хасковската градска община и въззиваемия отвѣтникъ, твърди, че този послѣдния е длъженъ да плати 5%, смѣтани върху наемната стойность на правото клане добитъкъ (кръвнината), както това е казано въ поемнитѣ условия. Фактически твърдението е невѣрно, тъй като въ чл. 8 на поемнитѣ условия е казано, че ще се събира по 5% върху стойностьта на правото клане и т. н., но не е казано върху наемната стойность. За разрѣшение на този въпросъ, не може да има никакво значение, нито контракта, нито поемнитѣ условия, тъй като Закона за санитарно-ветеринарната полиция и правилника на фонда за епизотиитѣ опрѣдѣлятъ начина на събирането, внасянето и изразходването на тази връхнина. Въ симия законъ единствено разпореждане по този въпросъ е чл. 118 въ който е казано, че връхнината 5% се сбира отъ интизапа и отъ канъ-парасѫ (кръвнината). А по какъвъ начинъ се събира, внася и разходва тази връхнина, закона е прѣдоставилъ това въ чл. 148 на правилника на фонда за епизотиитѣ. Въ чл. 6 отъ този правилникъ е казано, че прѣдприемачътъ на кръвнината едноврѣменно съ събирането на послѣднята ще събира и припадающата се часть епизотическа връхнина. Слѣдователно, това което той събира по 5% отъ частнитѣ лица вънъ отъ кръвнината, това ще бѫде и отредено за фонда на епизотиитѣ. Че това е така се вижда и отъ послѣдующия чл. 7 споредъ който, така събраната връхнина ще се внася отъ прѣдприемача въ опрѣдѣленитѣ за това срокове въ поемнитѣ условия за кръвнината въ общинското управление, но заедно съ кръвнината или интизапа. Явно е прочее, че тази връхнина—нищо общо нѣма съ наемната стойность на кръвнината. Тази послѣдната можѐ да съставлява прѣдметъ на продажба и цѣната ѝ ще варира въ зависимость отъ наддаването на конкурентитѣ при търга, слѣдователно може да бѫде, както по голѣма но и по-малка отъ това, което въ дѣйствителность може да събере прѣдприемача, нѣщо което се обуслова изключително отъ изклания добитъкъ въ града прѣзъ годината. Въ втория случай, явно е че фонда на опизотиитѣ ще пострада. Но това законодателтъ по видимому е избѣгналъ, като е отнелъ правото на общинитѣ да търгуватъ съ тази връхнина за фонда на епизотиитѣ, а само ги задължаватъ да прѣдвиждатъ въ поемнитѣ си условия и задължението на прѣдприемача, както да я събира, а така сѫщо и да я внася въ опрѣдѣленитѣ за това срокове въ поемнитѣ условия. Ето защо искътъ на държавата, тъй както е заведенъ е основателенъ, но недоказанъ въ размѣра си, защото не сѫ прѣдставени никакви доказателства относително обстятелството каква сума би слѣдвало да внесе въззиваемия отвѣтникъ като е прибиралъ по 5% връанина отъ правото клане добитъкъ за фонда за епизотиитѣ, за което и сѫдътъ слѣдва да го отхвърли, както това е направилъ и мировиятъ сѫдия, като потвърждава обжалваното му рѣшение и остави въззивната жалба на апелатора безъ послѣдствие, като неоснователна. Сѫщиятъ слѣдва да бѫде осѫденъ да заплати правото за водене процеса въ тази

Digitized by Google

инстанция на противната страна и по нейно искане", — съ рѣшението си № 30, отъ 27 януарий 1904 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Старозагорскиятъ окржженъ управитель подава касационна жалба, съ която се оплаква, между другото, че Хасковскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло и чл. чл. 107 и 282 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ неправилно е разпрѣдѣлилъ тяжестьта на доказателствата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: по силата на чл. 118 отъ Закона за санитарно-ветеринзрната полиция, всѣка година се събира отъ интизапа и отъ канъ-парасж една връхнина по 5% за образуване фонда за епизотитѣ. Обаче въ този законъ, като не е показанъ начина по който ще стане събирането на въпросната 5-процентова връхнина, а отъ друга страна, като се знае, че „интизапа" и „канъ-парасж" сж общински даждия и се събиратъ отъ общинскитѣ управления прямо или косвено (чрѣзъ прѣдприемачъ), то по точния смисъль на горѣцитирания законъ трѣбва да се заключи, че грижата за събирането и внисането по принадлежность на въпроснитѣ 5% е прѣдоставена отъ закона тоже на общинскитѣ управл ния които ще събиратъ тая сума по начина по който закона имъ позволява да събиратъ и даждията, отъ които въпроснитѣ 5% съставляватъ връхнината. А щомъ това е така, то трѣбва да се признае, че общинскитѣ управления иматъ право да правятъ разпорежданя относително *начина* за събирането на тия 5% връхнина; а слѣдователно, че въ дадения случай сключенията по между общинското управление и отвѣтника договоръ за наема на „кръвнината" (канъ-парасж) е задължителенъ за наемателя (отвѣтника) и въ онази му часть, която се отнася до събирането и на 5-процентовата връхнина. Въ § § 7, 8 и 9 на тоя договоръ (поемнитѣ условия) е казано, че наемателя на „кръвнината" ще събира и епизотическата връхнина отъ 5% и ще я внася по принадлежность заедно съ наемната стойность на кръвнината. Въ изпълнение на това наемателово задължение държавното съкровище е заявило настоящия искъ, като е опрѣдѣлило размѣра му отъ *наемната стойность на кръвнината, която наемна стойность прѣдполага се, че е минимум: отъ дѣйствителното произведение на този налогъ*, а слѣдователно и минимума отъ 5-процентовитѣ връхнини, съ събирането на които отвѣтникътъ се е задължилъ по договора. Но въ случай, че сждътъ по сжщество, който е единствено компетентниятъ да тълкува договора, признае че по този въпросъ могатъ да се правятъ възражения въ смисъль, че се е получило повече или помалко отъ договорната наемна стойность, то въ такъвъ случай лицето, което прави тѣзи възражения, трѣбва и да ги докаже (чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство). Въ дадения случай държавното съкровище иска въпроснитѣ проценти по *договорната стойность* и доказва разрътъ й съ самия договоръ, а ако се претендира че тая договорна стойность не отговаря на дѣйствителната, то лицето, което авансира това обстоятелство, то е длъжно да го докаже. А тъй като по настоящето дѣло сждътъ е призналъ противното и е отхвърлилъ искътъ единствено на това основание, че държавното съкровище не било доказало размѣрътъ на ис-

Digitized by Google

кѣтъ си, то съ това сѫдътъ неправилно е разпрѣдѣлилъ тяжестьта на доказателствата и е направилъ сѫществено нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Хасковския окрѫженъ сѫдъ отъ 27 януарий 1904 год., № 30, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 140 — (423) — 8 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 155, по описа за 1904 год., заведено по касационната жалба на Никола Капинчевъ, бивши прѣзъ 1896 год. кметъ на Златаришката селска община, Еленска околия, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 21 септемврий 1903 год., подъ № 1420.* — Въ сѫдебното заседание се яви адвоката Т. Теодоровъ, като повѣреникъ на касатора Никола Капинчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Търновската окрѫжна постоянна комисия съ окончателното си постановление отъ 19 априлъ 1902 год., подъ № 307, е признала Никола Капинчевъ, бивши кметъ на Златарската община, Еленска околия, отъ 1 януарий 1896 год. до 31 мартъ 1897 год., за неиздължененъ спрѣмо общинската каса съ 4195 лева и 62 ст., за слѣдующитѣ извършени отъ него нередовности: 1) по разписки подъ №№ 536, 635 и 636, издадени отъ Еленската телеграфо-пощенска станция, незаконно били изразходвани 8 лева и 85 ст., отнесени къмъ § 10 („непрѣдвидени"), защото не били прѣдставени завѣрени прѣписи отъ самитѣ телеграми отъ които да сѣ установи, да ли носятъ официяленъ характеръ; 2) по разписки подъ №№ 164 и 171 незаконно били платени 37 лева, отнесени къмъ § 12 („разходи по особени закони") за купенитѣ: сѣно и ячмикъ за прѣхрана на стражарски и на други чиновници коне, когато сѫ били въ общината, понеже никой законъ и правилникъ не задължаватъ кметоветѣ да заплащатъ разноскитѣ по прѣхрана на стражарскитѣ и на други чиновници коне, когато бѫдатъ командировани изъ общинитѣ по каквато и да е работа; 3) по разпискитѣ подъ №№ 25, 26, 31, 41, 88, 149, 154, 155, 156, 157, 158 и 168, изплатени били незаконно 2289 лева и 27 ст., отнесени къмъ § 13 („изплащане дългове по сключени бюджетни упражнения"), защото въпросниятъ разходъ билъ произведенъ въпрѣки прѣдписанията на чл. 87 отъ Закона за селскитѣ общини и чл. чл. 12, 13 и 14 отъ Правилника за счетоводството на селскитѣ общини, понеже подобна сума нито била гласувана и утвърдена въ бюджета за отчетната година, нито пъкъ отсетнѣ, прѣзъ траянето на бюджетното упражнение се искало изплащането на сумата чрѣзъ особено постановление на общинскиа съвѣтъ, което да е било утвърждавано

Digitized by Google

отъ окржжния управитель. Независимо отъ това разходитѣ по долупоменатитѣ разписки не могли да бждатъ приети за правилно произведени по слѣдующитѣ причини: а) разписката № 41 за 161 лева 30 ст., защото е написана въпрѣки чл. 88 отъ Закона за селскитѣ общини и чл. 23 отъ Правилника за счетоводството на сжщитѣ (не е изложено ясно и подробно, колко и пр. учебници сж купени, по каква единична цѣна и на кои именно бѣдни ученици сж раздадени), а освѣнъ това не сжществува фактура отъ книгопродавеца; б) разписката № 149 за 21 лева, заплатени на нѣкой си П. Вакавчиевъ, тъй като работата могла и трѣбвало да се извърши отъ самитѣ общински писари; в) разписката № 156 за 12 лева, понеже кметътъ не билъ длъженъ да плаща отъ общински срѣдства „разноски“ по идването на училищния инспекторъ въ селото; тъй като на инспектора, освѣнъ заплатата, се плащатъ и опрѣдѣленитѣ му пжтни пари отъ държавата, и г) разписката № 168 за 141 лева, защото била съставена въпрѣки цитиранитѣ по-горѣ чл. чл. 88 и 23 (казано е въ нея съ общи думи „за дървенъ материялъ за постройката на новопостроеното училище“), безъ да е означено, какъвъ и колко материялъ е купено, по каква единична цѣна и прочее. А вънъ отъ всичко това разписките № № 31, 41, 154, 155, 156, 157, 158 и 168, споредъ характера на разходитѣ, би трѣбвало да се отнесатъ къмъ съотвѣтстствующия § по училищния бюджетъ, а не на общинския; 4) по разписки подъ № № 24, 160 и 170, разходвани били незаконо 1392 лева, отнесени къмъ § 14 („за изплащане на Бекчи-Махлеси“), въпрѣки прѣдписанията на чл. 87 отъ Закона за селскитѣ общини и чл. чл. 12, 13 и 14 отъ Правилника за счетоводството на сжщитѣ, понеже подобна сума нито е била гласувана и утвърдена въ бюджета за отчетната година, нито отсетнѣ е било искано по надлежния редъ разрѣшение за изплащане на въпросния разходъ. Независимо отъ това, отъ самитѣ разписки не могло да се установи отъ какво се дължало на Д. А. Буровъ, та сж плащани лихвитѣ по горнитѣ разписки и ако е било отъ заемъ, то кога е билъ сключенъ, имало ли е за това нуждното разрѣшение, утвърдено ли е постановлението на съвѣта, лихвитѣ за колко врѣме сж били заплатени, отъ кога до кога, колко на % и пр.; а пъкъ разписката № 170 за 332 лева трѣбало да се отнесе къмъ бюджета за 1897 год., понеже разхода по нея е произведенъ на 28 мартъ 1897 год.; 5) по разписка № 165 изплатени сж по § 15 („изплащане прѣвозъ на камъне“) 740 лева за прѣвозване на 370 кола ломени камъне, нуждни за построяване моста надъ „Кандиловското дере“, обаче, тая сума е неправилно изплатена, понеже по поменатата разписка слѣдвало да се признаятъ за правилно изразходвани само 555 лева (370 кола камъне по 1 левъ и 50 ст. = 555 лева), защото макаръ общинскиятъ съвѣтъ съ постановлението си № 15/96 год. и да е опрѣдѣлилъ да се плаща по 2 лева за прѣвозване на една кола камъне, както е и прѣсмѣтнато въ разписката, обаче, споредъ прѣдписанието на Еленския околийски началникъ отъ 24 юний 1896 год., подъ № 5998, окржжниятъ управитель при утвърждение на постановлението е намалилъ означената въ него цѣна отъ 2 лева на 1·50 лева, слѣдователно, платено е неправилно 185 лева въ повече (370 кола по 50 ст. въ повече = 185 л.), и 6) по § 16 („за изплащане на потеражии“) е заплатено незаконно

Digitized by Google

283 лева и 50 ст., събрани отъ населението (по 50 ст. на кжща, съгласно постановлението на общинския съвѣтъ отъ 28 декемврий 1895 год., подъ № 59), защото споредъ прѣдписанието на Еленския околийски началникъ подъ № 930/1896 год., това постановление било утвърдено отъ окржжния управитель, но съ забѣлѣжка, че въпросната „сума“ ще се запише на приходъ и разходъ на общинския бюджетъ, а отчетникътъ е заминалъ тази сума само на разходъ, но не и на приходъ. Недоволенъ отъ това постановление, отчетникътъ Никола Капинчевъ го е обжалвалъ прѣдъ Върховната смѣтна палата, която, като е разгледала дѣлото, за разрѣшението му е взела прѣдъ видъ: 1) „че начета по п. 1 на сума 8 лева и 85 ст. слѣдва да се отмѣни, защото отъ направената справка се указа, че тоя разходъ по разпискитѣ подъ № № 536, 635 и 636 е отъ официаленъ характеръ, телеграмитѣ сж подадени отъ кмета; 2) че даденитѣ обяснения за оправдаване начета по п. 2 на сума 37 лева, не могатъ да се приематъ за удовлетворителни, защото споредъ чл. 95 отъ Закона за полицията, стражаритѣ за хранене на конетѣ имъ си плащатъ по опрѣдѣлената имъ такса отъ окржжния съвѣтъ, ако цѣнитѣ на храната сж били по-високи отъ опрѣдѣлената такса, това не дава право на общината да плаща разницата въ повече. При това начета е направенъ не за платената разница въ повече (между пазарната цѣна и таксата), а за храна на конетѣ и стражаритѣ, за което общината не е длъжна да плаща, вслѣдствие на което въпросниятъ начетъ на сума 37 лева трѣбва да остане въ сила, като неоправданъ; 3) че даденитѣ му обяснения за оправдание начета по п. 3 на сума 2289 лева и 27 ст. сж неоснователни, защото въпросниятъ разходъ е произведенъ въпрѣки чл. 87 отъ Закона за селскитѣ общини и чл. чл. 12, 13 и 14 отъ Правилника за счетоводството и дѣловодството на сжшитѣ общини. Подобенъ кредитъ по § 13 — („за изплащане дългове по сключени бюджетни упражнения“) нито е прѣдвиденъ въ бюджета, нито е редовно утвърденъ отъ окр. управитель, съгласно поменатитѣ по-горѣ чл. чл. 13 и 14 отъ Правилника. Отъ прѣдставения прѣписъ отъ протокола № 9/96 год. на общинския съвѣтъ се вижда, че дѣйствително общинскиятъ съвѣтъ е разрѣшилъ да се изплатятъ на разнитѣ общински кредитори дължимитѣ дългове отъ сумитѣ, които постжпватъ отъ недобори отъ миналитѣ години, но тоя протоколъ сжщо не е утвърденъ отъ окр. управитель, а слѣдователно не може да служи за оправдание на неправилно изразходванитѣ 2289 лева и 27 ст., тъй като рѣшенията на общинския съвѣтъ, съ които се гласува единъ допълнителенъ кредитъ за посрѣщане неизбѣжни разноски, иматъ сила само слѣдъ като се утвърдятъ отъ окр. управитель съгласно чл. 59 отъ Закона за селскитѣ общини. Че окржжното на Министерството на вжтрѣшнитѣ работи подъ № 7155, отъ 12 юлий 1890 год., съ което се прѣдписва на общинитѣ при съставяне на бюджетитѣ си да прѣдвидятъ параграфъ за стари дългове, не било съобщено на Златарската община, сжщо не може да служи за оправдаване на кмета, тъй като въ помѣнатитѣ по-горѣ членове на Закона и Правилника за селскитѣ общини е опрѣдѣлено, какво трѣбва да направи кмета и съвѣта когато се касае за разрѣшение на допълнителенъ кредитъ за посрѣщане на неизбѣжни разноски, по въпросния пунктъ 3 слѣдва да се намалятъ отъ цѣлия на-

Digitized by Google

четъ 2289 лева и 27 стотинки само 25 лева, по разпискитѣ № 25 на сума 63 лева и 5 ст. и № 26, на сума 6 лева и 10 ст. (и двѣтѣ на обща сума 69 лева и 15 ст.) — канцелярски разходи, станали прѣзъ 1896 год., които не е трѣбвало да се отнесатъ къмъ § 13 („за стари дългове"), а къмъ § 2 (за канцелярски нужди). Но понеже по § 2 е имало свободенъ кредитъ само 25 лева, то като се спаднатъ отъ общата сума 69 лева и 15 ст. по поменатитѣ двѣ разписки, оставатъ неоправдани по тѣхъ, по нѣмане утвърденъ кредитъ, само 44 лева и 15 ст., или всичко по п. 3 остава начетъ, като неоправданъ, на сума 2264 лева и 27 стотинки; 4) че начета по п. 4 на сума 1392 лева слѣдва да се отмѣни напълно, на основание прѣдставения прѣписъ отъ постановлението № 3, отъ 14/VII 1886 год. на Златаришкия общински съвѣтъ, утвърдено отъ Министерството на вжтрѣшнитѣ дѣла, съ което е постановено купената мера „Даа-Бекчи-Махлеси" да се изплати отъ събранитѣ отъ населението пари; 5) че даденитѣ обяснения за оправдание начета по п. 5 на сума 185 лв. сж неуважителни, тъй като съгласно чл. 87 отъ Закона за селскитѣ общини и чл. чл. 12 и 13 отъ Правилника за счетоводството на сжщитѣ, въпроснитѣ разноски по построяване на моста надъ „Кандиловското дере" трѣбвало да бждатъ произведени слѣдъ утвърждение на постановлението подъ № 15/96 год. на общинския съвѣтъ, отъ окржжният управитель, а не по-рано както е направено, вслѣдствие на което неправилно сж разходвани въ повече 185 лева за купенитѣ камъне по 2 лева колата, вмѣсто по 1 левъ и 50 ст., и 6) че начета по п. 6 на сума 283 лева и 50 сл. сжщо слѣдва да се утвърди и остане въ сила, тъй като отъ направената справка се указа, че нѣма издавани квитанции за постжпилъ приходъ за потераджи, нито такъвъ приходъ е записанъ въ главната книга". Водимъ отъ тия съображения, Върховната смѣтна палата, съ постановлението си отъ 20 септемврий 1903 год., подъ № 1420, е постановила: „видоизмѣнява окончателното постановление подъ № 307, отъ 19/IV 1902 год. на Търновската окржжна постоянна комисия така: а) отмѣнява напълно начета по пунктове 1 и 4 на обща сума 1400 лева и 85 ст.; б) обявява за неиздължень бившия прѣзъ 1896 год. кметъ на Златаришката селска община Никола Капинчевъ прѣдъ касата на сжщата община по п. 2 съ 37 лева, по п. 3 съ 2264 лева и 27 ст., по п. 5 съ 185 лева, и по п. 6 съ 283 лева и 50 ст., или всичко съ 2769 лева и 77 ст. по отчета на сжщата община за отъ 1 януарий 1896 година до 31 мартъ 1897 година". — Срещу това постановление отчетника Никола Капинчевъ е подалъ касационна жалба, въ която той, както и неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Върховната смѣтна палата нарушила: 1) чл. 95 отъ Закона за полицията и чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 65 и 66 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, съ това, че не взела въ внимание, че той е билъ длъженъ да заплаща отъ общински суми разликата отъ цѣната, по която сж могли да се доставляватъ на полицейскитѣ стражари, които сж идвали въ с. Златарица, фуражнитѣ продукти и цѣната на тия продукти по таксата, опрѣдѣлена отъ Търновския окржженъ съвѣтъ; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ

Digitized by Google

Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 65 и 66 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, чл. чл. 87, 90, 91 и 92 отъ Закона за селскитѣ общини и чл. чл. 12—14 отъ Правилника за счетоводството и дѣловодството на селскитѣ общински управления, съ това: а) че приела, че за изплащането на разходи отъ изтекли години, когато за това нѣма прѣдвиденъ кредитъ въ бюджета на общината, трѣбва да се издава постановление на общинския съвѣтъ, което да бжде утвърдено отъ окржжния управитель, тогава, когато тия разноски се прѣдвиждатъ въ бюджета въ § подъ наименованіе „разходи за смѣтка на сключени бюджети“ и за тѣхъ не се прѣдвижда опрѣдѣленъ кредитъ; б) не взела въ внимание, че извършенията отъ него разходъ е покритъ отъ обикновенитѣ постжпления отъ общинскитѣ приходи, именно отъ недоборитѣ, и че въ такъвъ случай нѣма нужда, щото постановлението на общинския съвѣтъ да бжде утвърдено отъ окржжния управитель, и в) че не взела въ внимание и не дала надлежната оцѣнка на постановлението на общинския съвѣтъ отъ май 1897 год., подъ № 43, съ което послѣдниятъ е признала всичкитѣ му разходи за редовни; 3) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 65 и 66 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, съ това, че не взела въ внимание, че въ прѣдписанието на Еленския околийски началникъ не сж посочени никакви мотиви, по които окржжниятъ управитель е намалилъ цѣната на камънетѣ за моста надъ Кандиловското дере, и 4) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 65 и 66 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, съ това, че не взела въ внимание, че налогътъ за караулджиитѣ е билъ разхвърленъ и събиранъ заедно съ общинскитѣ врѣхнини, което се вижда отъ приложения при отчета списъкъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Гравния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като, независимо отъ това, че постановленията на чл. 95 отъ Закона за полицията не даватъ на кметоветѣ на общинитѣ да изплащатъ отъ общинскитѣ пари разликата отъ по-високата цѣна, по която въ нѣкои общини се набавя храна за конетѣ на полицейскитѣ стражари, които по служебни работи дохаждатъ въ общината и таксата, опрѣдѣлена отъ надлежния окржженъ съвѣтъ, но по това дѣло Върховната смѣтна палата е констатирала, че сумата 37 лева не е била заплатена за такава разлика, а — за храна на конетѣ и на стражаритѣ; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като нито въ Закона за селскитѣ общини, нито въ Правилника за счетоводството и дѣловодството на селскитѣ общински управления сжществуватъ нѣкои указания за това, че за изплащането на разходи за смѣтка на сключени бюджети въ общинския бдюжетъ трѣбва да се прѣдвижда само параграфъ подъ това название, безъ въ тоя параграфъ при съставянето на бюджета да се прѣдвижда нѣкаква сума, отъ която слѣдва, че за изплащането на подобни разходи трѣбва да бжде прѣдвиденъ кредитъ въ отдѣленъ параграфъ на бюджета. Заявлението на касатора, че вслѣдствие на това, че въ Закона за селскитѣ

Digitized by Google

общини и въ Правилника за счетоводството и дѣловодството на селскитѣ общински управленiя нѣмв установенъ редъ, по който трѣбва да става изплащането на дългове отъ изтекли бюджети, общинскитѣ кметове се съобразявали съ чл. 7 отъ Правилника за счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии, споредъ които при съставянето на разходната часть на бюджета се прѣдвижда параграфъ подъ название „разходъ за смѣтка на сключени бюджети", въ който не се прѣдвижда никаква сума, не може да служи за негово, на касатора оправдание, прѣдъ видъ на това, че споменатиятъ членъ отъ Правилника за счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии е неприложимъ спрѣмо бюджетитѣ на селскитѣ общини, понеже тоя членъ (взетъ въ свързка съ чл. 20 отъ сжщия правилникъ) има прѣдъ видъ такива разходи, за които сж били издадени платежни заповѣди за смѣтка на единъ бюджетъ, но не сж били изплатени до края на упражнението на тоя бюджетъ, а пъкъ общинскитѣ разходи на селскитѣ общини не се произвеждатъ по платежни заповѣди. Отъ друга страна и по отношение на бюджетитѣ на окржжията въ чл. 21 отъ Правилника за счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии, изрично и ясно е указано, че станали окржжни разходи, за които не сж издадени платежни заповѣди до края на бюджетното упражнение, за смѣтка на което сж, не могатъ да се изплатятъ отпослѣ, инакъ освѣнъ, като се прѣдвидятъ подъ особенъ параграфъ: „дългове по сключени бюджети на слѣдующия бюджетъ", значи за подобнитѣ разходи трѣбва да бжде прѣдвиденъ кредитъ въ бюджета. Заявлението на касатора, че Върховната смѣтна палата не взела въ внимание и не дала надлежната оцѣнка на постановлението на общинския съвѣтъ отъ май 1897 год., подъ № 43, съ което послѣдниятъ билъ призналъ всичкитѣ му разходи за редовни, не може да се признае за умѣстно, прѣдъ видъ на това, че отъ изложението на обстоятелствата на дѣлото въ обтжженото постановление не се вижда, щото отъ негова — касаторова страна да е било прѣдставено такова постановление по дѣлото, но независимо отъ това за правилностьта и редовностьта на произведенитѣ отъ кмета на една селска община разходи се произнася не общинскиятъ съвѣтъ, а надлежната окржжна постоянна комисия (чл. 91 п. *б* отъ Закона за селскитѣ общини). Заялението на повѣреника на касатора, че нѣкои отъ дълговетѣ на Златаришката община, останали отъ 1896 год., били изплатени въ първитѣ три мѣсеци на 1897 год. и слѣдователно още при траянето на бюджетното упражнение за 1896 год. и отъ бюджета за тая година, е неоснователно, тъй като отъ обтжженото постановление не се вижда, щото то да е направено било прѣдъ Търновската окржжна постоянна комисия, било прѣдъ Върховната смѣтна палата, за да бжде провѣрено отъ тѣхъ, а пъкъ такива заявления, които не сж били правени прѣдъ инстанциитѣ, които гледатъ дѣлото по сжщество, не могатъ да се правятъ за пръвъ пжть прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, както това тоя сждъ много пжти е поясняваль въ своитѣ рѣшения; 3) неоснователно е и третото оплакване на касатора, тъй като обстоятелството, че въ прѣдписанието на Еленския околийски началникъ не били посочени мотивитѣ по които окржжниятъ управитель е намалилъ цѣната на камънетѣ, не му е давало право да произвежда разходи по направата на моста прѣди утвърждението на по-

Digitized by Google

становлението на общинския съвѣтъ, и 4) сѫщо е неоснователно и четвъртото оплакване на касатора, тъй като въ своята въззивна жалба, подадена срещу постановлението на Търновската окр. постоянна комисия, той не е посочвалъ както, това той сега посочва въ касационната си жалба, че отъ приложения при отчета му списъкъ налогътъ за потераджиитѣ е билъ разхвърлянъ и събиранъ заедно съ общинскитѣ връхнини, а е поддържалъ, че това е могло да се види отъ квитанционната и отъ главната книги за приходитѣ на общината прѣзъ 1896 год., а пъкъ Върховната смѣтна палата въ мотивитѣ на свето постановление посочва, че отъ направената отъ нея справка въ тия книги не се вижда щото да сѫ били издавани квитанции за постѫпилъ приходъ отъ тоя налогъ, нито такъвъ приходъ да е записванъ въ главната книга.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Никола Капинчевъ, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 20 септемврий 1903 год., подъ № 1420, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 141 — (424) — 8 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Висо чество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ прижстването на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 47, по описа за 1904 год., на Никола Павловъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ Димитъръ Митревъ Бояджи, отъ сѫщия градъ, за 148 лева.* — Въ заседанието присѫтствуваха Никола Павловъ съ повѣреника си адвоката Ив. Славовъ, и адвоката Ал. Радевъ, като повѣреникъ на Димитъръ Митревъ Бояджи.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Никола Павловъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ искова молба до Кюстендилския мир. сѫдия, е заявилъ искъ противъ Д. Митревъ Бояджи, отъ сѫщия градъ, за 148 лева, остатъкъ отъ продажба на сѣно. Мировиятъ сѫдия уважилъ напълно искътъ. По апелативна жалба на Димитъръ Митревъ Бояджи, дѣлото било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ показанията на свидѣтелитѣ разпитани въ първата инстанция, се установява, че отвѣтникътъ дѣйствително е купилъ отъ ищеца 4 купи сѣно за 248 лева, отъ които платилъ само 100 лева, като вдигналъ двѣ купи сѣно, а другитѣ двѣ купи сѣно той не взелъ защото ищецатъ не му позволилъ. Това послѣдното обстоятелство се доказа отъ клетвата, която отвѣтникътъ е прѣдложилъ на ищеца въ първата инстанция и която послѣдниятъ е отказалъ да приеме. Щомъ отвѣтникътъ е получилъ само половината отъ купеното сѣно, а останалата половина не вдигналъ по вината на самия ищецъ, той — отвѣтникътъ е длъженъ да заплати само половината отъ уговорената стойность, т. е. 124 лева и понеже той е платилъ 100 лева които признава и ищеца, остава да му заплати още 24 лева, въ каквато смисъль слѣдва да се видоизмѣни рѣшението на мировия сѫдия," — съ рѣшението си отъ 14 октомврий 1903 год. видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като осѫдилъ Димитъръ Митревъ

Digitized by Google

Бояджи да заплати на Никола Павловъ само 24 лева, а останалата часть отъ искътъ отхвърлилъ. Осждилъ ищецътъ да заплати на отвѣтника по компенсация 18 лева за разноски въ двѣтѣ инстанции. Противъ това рѣшение Никола Павловъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. 89 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ е основалъ на една недопусната и формулирана чрѣзъ сждебно опрѣдѣление клетва; 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 218 и 241 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не призналъ, че цѣната на сѣното трѣбва да се заплати и сѣното да се прѣдаде; 3) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ съображения показанията на свидѣтеля Коста Мишевъ, който показалъ, че условието било при продажбата, щото цѣната на продажбата да бжде прѣдплатена, и 4) чл. 29 отъ Гражданското сждопроизводство билъ криво изтълкуванъ и чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство нарушенъ, понеже не разпиталъ доведения въ сжда отъ него свидѣтель, когато той—касаторътъ е въззиваемъ, и тоя чл. (29) не е за него задлъжителенъ и тоя членъ говори за документи а не и свидѣтели.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) вѣрно е, че мировиятъ сждия не е издалъ формално опрѣдѣление за допустимостьта на прѣдложената отъ отвѣтника на ищеца клетва, но тая строга формалность за мировитѣ дѣла не се изисква, тъй като прѣдъ мировия сждия всичко трѣбва да върви колкото е възможно по-несложно, безъ много писмени формалности. Освѣнъ това, по настоящето дѣло ищецътъ по дѣлото не е сезиралъ сждията съ въпроса допустима ли е клетвата или не, но *веднага* отговорилъ (ищецътъ), че клетва нѣ можалъ да приема и заради това окржжниятъ сждъ се е основалъ и на рѣшителната клетва. Ако даже се признае, че сждията въ случая е извършилъ нарушение, то това нарушение не може да се счита за сжществено, тъй като дѣлото е разрѣшено не само на клетвата, но и на показанията на свидѣтелитѣ, посочени отъ касатора още въ исковото му прошение. Отъ изказаното слѣдва, че първото оплакване на касатора е неоснователно; 2) сждътъ по сжщество констатира, че самъ ищецътъ е възпрѣпятствувалъ за да се дигне условеното сѣно и вслѣдствие на това не била заплатена цѣната на контратеното сѣно. Въ случая касаторътъ трѣбваше да установи, че не е имало прѣпятствие за дигане на сѣното и че то (сѣното) е било на разположение на отвѣтника по дѣлото. Щомъ тъй стои въпроса и щомъ тъй сж констатирани отъ сжда по сжщество даннитѣ по дѣлото, то второто и третото оплаквания на касатора се явяватъ неоснователни, и 3) оплакването на касатора за криво тълкуване на чл. 29 отъ Гражданското сждопроизводство е основателно въ тая смисъль, че сждътъ трѣбваше да приложи въ случая чл. 129 отъ Гражданското сждопроизводство, който прѣдписва, че допущатъ се нови срѣдства за защита само въ въззивната жалба, а не въ въззивната инстанция или въ въззивния сждъ, прѣдъ който касаторътъ е искалъ да се разпита доведениятъ отъ него свидѣтель. Освѣнъ това задлъжението за своеврѣменното прѣдставяне на

Digitized by Google

доказателствата, съ които странигѣ въ процеса искатъ да си служатъ, е еднакво задлъжително и за двѣтѣ страни въ процеса, т. е. въззивникътъ и въззиваемиятъ (ищецътъ и отвѣтникътъ), а не както погрѣшно мисли касаторътъ, че това задължително се отнасяло само до въззивника, а не и до него — въззиваемия. Не е вѣрно твърдението на касатора, че казаниятъ членъ прѣдвиждалъ само документи, а не и свидѣтелски показания (членове 29, 129 и 254 отъ Гражданското сждопроизводство).

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Никола Павловъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 14 октомврий 1903 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 142 — (427) — 8 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кир. Кириловъ, при секретара В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 156, по описа за 1904 год., на Ахмедъ Бейджанъ и Салимъ х. Ахмедовъ, отъ гр. Варна, съ държавното съкровище, за унищожение постановленията на Варненската митница отъ 12 и 26 мартъ 1902 год., подъ №№ 686 и 822.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха адвоката Г. Пасаревъ, като повѣреникъ на касаторитѣ Ахмедъ Бейджанъ и Самимъ х. Ахмедовъ и държавниятъ адвокатъ Г. Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Ахмедъ Бейджанъ и Салимъ х. Ахмедовъ, отъ гр. Варна, съ искова молба, подадена въ Варненския окр. сждъ на 14 мартъ 1903 год., сж прѣдявили искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на Варненския окр. управитель, за унищожение постановленията на Варненската митница подъ № 686, отъ 12 мартъ 1902 г. и № 822, отъ 26 мартъ 1902 год., като излагатъ, че съ тия постановления тѣ били осждени да заплатятъ за въ полза на държавното съкровищо сумата 21.836 лева и 80 ст., като поржчители на Никола Тантаклж, отъ гр. Варна, за липсата на антрепозирана отъ послѣдния въ единъ отъ магазиитѣ на митницата соль, но тъй като сжщитѣ постановления били издадени противозаконно, то тѣ, ищцитѣ, сж молили сжда да призове прѣдставителя на митницата и като признае, че постановленията сж били издадени противозаконно, да ги унищожи. Варненскиятъ окр. сждъ, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 18 септемврий 1903 год., подъ № 310, е призналь постановленията на Варненската митница подъ №№ 686 и 822, отъ 12 мартъ 1902 год., и 26 мартъ с. г., издадени срещу Ахмедъ Бейджанъ и Салимъ х. Ахмедовъ, отъ гр. Варна, за заплащане на хазната 21.836 лева и 80 ст. за неправилни противозаконни и като такива ги е унищожилъ, като е осждилъ държавното съкровище да заплати на ищцитѣ 1150 лева за сждебни и по водение на дѣлото разноски. Това рѣшение е било обтжжено отъ страна на Варненския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отъ съдържанието на исковото прошение на въззиваемитѣ ищци

Digitized by Google

и обясненията на повѣреницитѣ имъ, става явно, че тѣ искатъ унищожението на издаденитѣ отъ Варненската митница постановления подъ № № 822 и 686, отъ 12 и 26 мартъ 1902 год., защото тѣзи постановления сж били издадени противозаконно, като излагатъ подробно причинитѣ, по които тѣ считатъ постановленията за незаконни и прѣдставятъ разни доказателства за незаконностьта имъ. Отъ съдържанието на поменатитѣ двѣ постановления подъ № № 822 и 686 се вижда, че съ съставенъ актъ отъ магазинера при Варненската митница било констатирано, че отъ вложената антрепозитъ морска соль отъ Никола Таптаклж въ една отъ магазиитѣ на митницата били изнесени 181.950 килогр. соль, безъ да сж били заплатени за нея слѣдуемитѣ се мита и берии, но понеже Никола Таптаклж билъ несъстоятеленъ, то били осждени поржчителитѣ му Ахмедъ Бейджанъ и Сали х. Ахмедовъ да заплатятъ слѣдуемитѣ се мита и др. берии за липсалата соль, като тѣзи си постановления митницата основала на членове 106, 134 и 271 отъ Закона за митницитѣ, съгласно чл. 271 отъ Закона за митницитѣ и допълнението му, постановленията на митницата, които се отнасятъ до митнишки сборове, сж окончателни и иматъ сила на изпълнителни листове, щомъ като бждатъ утвърдени отъ Министра на финанситѣ, слѣдователно, щомъ като специялния законъ счита, че тѣзи постановления сж окончателни и иматъ сила на изпълнит. листъ, то тѣ сж равносилни съ влѣзли въ законна сила присжди или рѣшения. При такова положение на тѣзи постаноления ищцитѣ не могатъ по никой начинъ да искатъ унищожението имъ по исковъ редъ, а могатъ, ако тѣ мислятъ, че сж незаконно осждени, да искатъ прѣгледа имъ по установения редъ, заради което искътъ имъ слѣдва да бжде отхвърленъ само на това основание. — Прѣдставенитѣ отъ тѣхъ доказателства за незаконностьта на постановленията си оставатъ безъ послѣдствие, понеже искътъ имъ се отхвърля по принципъ". Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 21 февруарий 1904 год., подъ № 40, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Варненския окр. сждъ подъ № 310, отъ 18 септемврий 1903 год. и отхвърля, като неоснователенъ, прѣдявения отъ страна на Ахмедъ Бейджанъ и Салимъ х. Ахмедовъ, отъ гр. Варна, срещу държавното съкровище, въ лицето на Варненския окр. управитель, искъ за унищожение постановленията на Варненската митница подъ № № 822 и 686, отъ 12 и 26 мартъ 1902 год., на сума 21.836 лева и 80 стотинки. Осжжда Ахмедъ Бейджинъ и Салимъ х. Ахмедовъ да заплатятъ за въ полза на държавното съкровище 1873 лв 95 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение ищцитѣ Ахмедъ Бейджанъ и Салимъ х. Ахмедовъ сж подали касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която отъ една страна молятъ да се унищожи производството на Русенския апелативенъ сждъ, прѣдъ видъ на това, че въззивната жалба, подадена срещу рѣшението на Варненския окржженъ сждъ, не е подписана отъ Втрненския окржженъ управитель, а отъ друго лице, за което нѣма доказателства, че е натоварено отъ окржжния управитель да подпише тая жалба. А отъ друга страна молятъ да се отмѣни обтжженото рѣшение, като посочватъ, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. чл. 110, 520 п. 1, 629, 630 и 708 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 271 отъ Закона за митницитѣ, съ това: а) че като приелъ, че тѣ, касаторитѣ, трѣбвало да искатъ прѣгледъ на постановленията на митницата, а не да прѣдявяватъ искъ на общо основание за тѣхното уни-

Digitized by Google

щоженне, трѣбвало да прѣкрати дѣлото и да унищожи производството по него, а не да издава рѣшение и да отхвърля искътъ имъ като неоснователенъ; б) че приелъ, че постановленията на митницата иматъ сила на изпълнителни листове (рѣшение влѣзло въ законна сила), тогава когато тѣ нѣматъ такава сила, защото не сж утвърдени отъ Министра на финанситѣ, а отъ друго лице, за което нѣма доказателства, че е натоварено отъ послѣдния съ власть да утвърдява подобни постановления; в) че призналъ, че тѣ трѣбвало да искатъ прѣгледъ на тия постановления, тогава, когато прѣгледъ се допуща за рѣшения, издадени отъ сждилищата, но не и за митнишки постановления и при това третитѣ лица, на които интереситѣ се уврѣждатъ отъ едно сждебно рѣшение, иматъ право или да искатъ прѣгледа му, или да си прѣдявятъ искъ на общо основание за защита на тия свои интереси, и г) не взелъ въ внимание, че тѣ правилно сж прѣдявили искъ за унищожението на прѣдметнитѣ постановления, тъй като тѣ, касаторитѣ, оспорватъ правото на митницата да иска отъ тѣхъ заплащането на сумитѣ по тия постановления, слѣдователно, тука има споръ за гражданско право.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касаторитѣ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) искането на касаторитѣ да се унищожи производството на Русенския апелативенъ сждъ, прѣдъ видъ на това, че въззивната жалба подадена срещу рѣшението на Варненския окр. сждъ, не била подписана отъ Варненския окржженъ управитель, а отъ друго лице, за което нѣмало доказателства, че е натоварено отъ окржжния управитель да подпише тая жалба, не подлежи на разрѣшение отъ Върховния касационенъ сждъ, прѣдъ видъ на това, че разрѣшението на това искане е поставено въ зависимость отъ обсѫждането на нѣкои данни и обстоятелства, относящи се до сѫществото на дѣлото, а Върховниятъ касационенъ сждъ, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сждилищата, не разглежда дѣлата по сѫщество, 2) оплакванията на сѫщитѣ за нарушението отъ Русенския апелативенъ сждъ на чл. чл. 1, 10, 520 п. 1, 629, 630 и 707 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 271 отъ Закона за митницитѣ, сж неоснователни, тъй като: а) щомъ като казаниятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че тѣхниятъ, на касаторитѣ искъ, както той е прѣдявенъ по това дѣло, не може да бѫде удовлетворенъ отъ сждилищата, то сѫщиятъ сждъ не е могалъ да прѣкрати дѣлото, а правилно го е разрѣшилъ съ рѣшение, прѣдъ видъ на това, че той се е произнесалъ по тоя искъ по самото му сѫщество; б) заявлението, че постановленията на Варненската митница, унищожението на които се иска по това дѣло, не били утвърдени отъ Министра на финанситѣ, а отъ друго лице, за което нѣмало доказателства, че е натоварено отъ послѣдния съ власть да утвърдява подобни постановления, не е било правено прѣдъ инстанциитѣ по сѫщество, а пъкъ подобни заявления, като не сж били правени прѣдъ тия инстанции и се правятъ за първъ пѫть въ касационната жалба, не подлежатъ на разглеждане отъ Върховния касационенъ сждъ, както това тоя сждъ много пѫти е пояснявалъ въ своитѣ

Digitized by Google

рѣшения, и в) наистина, Русенскиятъ апелативенъ сждъ неправилно е призналъ, че касаторитѣ могатъ да искатъ прѣгледа на постановленията на Варненската митница на общо основание, като на влѣзли въ законна сила присжди или рѣшения. Тъй като отъ сждилищата може да се иска прѣгледъ само на такива присжди и рѣшения, които сж издадени отъ сждебнитѣ учрѣждения, но не и на постановления, които сж издадени отъ административнитѣ учрѣждения, правилностьта на които споредъ закона не подлежи на провѣрка отъ сждилищата, обаче, тая неправилность не може да се признае за едно сжществено закононарушение, което би могло да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че искътъ на касаторитѣ, както той е прѣдявенъ по това дѣло, не е могалъ да бжде удовлетворенъ отъ сжда по сжщество, тъй като споредъ постановленията на втората алинея на чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, исканията на административнитѣ власти, които законътъ счита за безспорни, не подлежатъ на разрѣшение отъ сждебнитѣ власти. На постановленията на митницитѣ, издавани по чл. 271 отъ Закона за митницитѣ, законътъ придава характеръ на безспорни искания, тъй като тѣ иматъ сила на изпълнителни листове, слѣдователно, исканията за събирането на присжденитѣ съ тия постановления суми въ полза на държавното съкровище, не могатъ да се обсжждатъ и отмѣняватъ отъ сждилищата. Прѣдъ видъ на това и по настоящето дѣло, Русенскиятъ апелативенъ сждъ не е могалъ да влиза въ обсжждането на правилностьта на постановленията на Варненската митница отъ 12 и 26 мартъ 1902 год., подъ №№ 686 и 822 и не е могалъ да отмѣни или да унищожи тия постановления, въ какъвто случай не е могалъ и да удовлетвори искътъ на касаторитѣ, който е прѣдявенъ въ тая смисъль.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ахмедъ Бейджанъ и Салимъ х. Ахмедовъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 21 февруарий 1904 г., подъ № 40, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 143 — (429) — 10 юлий 1904 год. Въ името на Негов Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и шести юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена А. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 457, по описа за 1903 год., на Ибрахимъ Бейзаде, Ибрахимъ Топаловъ, Юсеинъ Таировъ, Христемъ Ибишевъ, Али Пехливанъ Юсеиновъ, Кжса Реджебъ, Гого Добревъ и Христосъ Цоневъ, жители отъ с. Горно-Енишарли, съ хазната, за 955 лева и 17 стотинки.* — Въ заседанието отъ страна на Ибрахимъ Топаловъ се яви адвоката Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Старозагорскиятъ държавенъ адвокатъ, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба отъ 1 юний 1900 год., подадена до Чирпанския мирови сждия, като излага, че кметътъ на Енишарлийската община, Чирпанска околия, Петъръ Т. Гарвановъ, е събралъ въ полза на Държавата прѣзъ 1894 год. 955 лв.

Digitized by Google

и 17 ст. горско даждие, и че Старозагорскиятъ окржженъ сждъ е осждилъ съ присжда помѣнатия кметъ да внесе горната сума въ хазната, за което е издаденъ изпълнителенъ листъ № 12693, но понеже П. Т. Гарвановъ се указалъ несъстоятеленъ, то молилъ сждията да осжди тогавашния общински съвѣтъ, а именно: Ибрахимъ Бейзадевъ, Ибрахимъ Топаловъ, Юсеинъ Таировъ, Христемъ Ибишевъ, Али Пехливановъ Юсеиновъ, Кжса Реджебъ, Бану Цвѣтковъ, Тани Филиповъ, Желю Ивановъ, Гочо Добревъ и Христо Илиевъ, — да заплати солидарно тая сума заедно съ лихвитѣ и сждебнитѣ разноски. II Чирпански мирови сждия, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 25 май 1902 год., № 346, постановилъ: „искътъ прѣдявенъ отъ Старозагорския държавенъ адвокатъ, противъ Ибрахимъ Бейзадовъ, Ибриямъ Топаловъ, Юсеинъ Таировъ, Христемъ Ибишевъ, Али Пехливановъ Юсеиновъ и Кжса Реджебовъ, отъ с. Горни-Енишарлий, Боню Цвѣтковъ, Тани Филиповъ и Желю Ивановъ, отъ с. Долно-Енишарлий, Гочо Добревъ, отъ с. Горно-Енишарлий, живущъ въ с. Крушово и Христосъ Илиевъ, отъ с. Горно-Енишарлий, живущъ съ Дервенто, Борисовградска околия, бивши съвѣтници на Горноенишарлийската селска община, за 955 лева и 17 ст. злоупотрѣбени държавни пари отъ бившия кметъ на с. Горно-Енишарлий, Петъръ Т. Гарвановъ, се отхвърля, като недоказанъ". — по апелативна жалба на държавното съкровище, това дѣло е било разгледано и отъ Старозагорския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ прѣдставения още прѣдъ мировия сждия изпълнителенъ листъ № 12693, издаденъ отъ Старозагорския окржженъ сждъ на 14/XII 1898 год., се вижда, че Петъръ Гарвановъ е осжденъ да заплати на държавното съкровище злоупотрѣбенитѣ отъ него 955 лева и 17 ст. държавни пари. — Отъ удостовѣрението № 2569, отъ 7 май 1900 година, издадено отъ Старозагорското окржжно управление, се вижда, че прѣзъ врѣме на Гарвановото кметувяне въ с. Горно-Енишарлий което не е означено, но слѣдва да се разбира, че е отъ 13 мартъ до 7 септемврий 1894 год. и което не се оспорва, възиваемитѣ, — първоначални отвѣтници по-горѣ изброени, сж били общински съвѣтници. — Означеното въ това удостовѣрение, че той е кметувалъ и отъ 1 януарий 1899 год. до края на м-цъ септемврий с. г. се отнася за второто кметуване на сжщия, което не интересува дѣлото. Понеже отъ свидѣтелството № 416, отъ 23 октомврий 1899 год., издадено отъ Горноенишарлийското селско общинско управление е видно, че тогавашнятъ общински кметъ Гарвановъ е несъстоятеленъ, то съгласно чл. 74 отъ Закона за надзора и събиране на даждията, общинскитѣ съвѣтници въ това врѣме — възиваемитѣ, ще отговорятъ за нея вслѣдствие на което слѣдва да бждатъ осждени солидарно да заплатятъ присжденатa по изпълнителния листъ сума на хазната. На сжщата като печеливша въ процеса страна, слѣдва да ѝ се присждятъ и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски", — съ рѣшението си отъ 16 октомврий 1902 год., подъ № 401, постановилъ: „отмѣнява рѣшението № 346, отъ 25 май 1902 год. на II Чирпански мирови сждия и вмѣсто него постановява: осжжда Ибриямъ Бейзадовъ, Ибриямъ Топаловъ, Юсеинъ Таировъ, Христемъ Ибишевъ, Али Пехливанъ Юсеиновъ и Кжса Реджебъ, отъ село Горно-Енишарлий, Бану Цвѣтковъ Тани Филиповъ и Желю Ивановъ, отъ с. Долно-Енишарлий, Гочо Добревъ, живущъ въ с. Крушево и Христосъ

Digitized by Google

Илиевъ, живущъ въ с. Дервентъ, Борисовградска околия, да заплатятъ солидарно на Старозагорския окржженъ управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, 955 лева и 17 ст. и 193 лева и 60 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски и за неплатени призовски, разноски, станали въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Ибрахимъ Бейзадовъ и Ибрахимъ Топаловъ и др. сж подали касационна жалба, съ която се оплакватъ, че по това дѣло Старозагорскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 435, 58 и 107 отъ Гражданското сждопроивводство, защото не било доказано, че отвѣтницитѣ (касаторитѣ) сж били общински съвѣтници прѣзъ 1894 год., и сждътъ ги призналъ за такива *само по прѣдположение*. А при това разрѣшилъ спора несъобразно съ даннитѣ по дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на адвоката Радановъ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ ввдъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ за да признае, че отвѣтницитѣ сж били общински съвѣтници прѣзъ 1894 год. въ селото Горно-Енишарлий, основалъ се е на удостовѣрението № 2569, отъ 7 май 1900 год. и на обстоятелството, че този фактъ не се оспорявалъ отъ отвѣтницитѣ. Обаче и двѣтѣ тѣзи основания не се оправдаватъ отъ даннигѣ по дѣлото. Въ удостовѣрението № 2569 е казано, че отвѣтницитѣ сж били общински съвѣтници прѣзъ 1899 год., а въ него не е казано че сж били такива и прѣзъ 1894 год. когато е злоупотрѣбена въпросната сума, която се дири отъ тѣхъ на основание чл. 74 отъ Закона за надзора и събирането на даждията. Прочее, това удостовѣрение не може да служи за доказателство по ебстоятелството, че отвѣтницитѣ сж били общински съвѣтници прѣзъ 1894 год., нито пъкъ това обстоятелство може да се *признае за установено по прѣдположение*, тъй като неустановенитѣ отъ закона прѣдположения сж допустими само въ случаитѣ когато се допускатъ свидѣтелски показания, а обстоятелството, за че отвѣтницитѣ сж били общински съвѣтници прѣзъ 1894 год., трѣбва да се докаже съ писмени доказателства, а не съ прѣдпсложения и свидѣтелски показания. При това твърдението на сжда, че отвѣтницитѣ не били оспорявали, че сж били общински съвѣтници прѣзъ 1894 год., е въ пълно противорѣчие съ даннитѣ по дѣлото, тъй като отъ сждебнитѣ протоколи се вижда тъкмо противното. Отвѣтницитѣ не само че сж възразявали, но главното имъ основание да искатъ да се отхвърли искътъ е било това, че тѣ не сж били общински съвѣтници прѣзъ 1894 год., и че ищцовата страна не е доказала това обстоятелство. А щомъ това е така, то оплакването на касатора, че сждътъ е разрѣшилъ спора несъобразно съ даннитѣ по дѣлото и дѣйствующитѣ закони, е основателно и допуснатото въ случая нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство е сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 16 октомврий 1902 год., подъ № 401, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждрпроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Digitized by Google

№ 144 — (435) — 10 юлий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и шести юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 97, по описа за 1902 год., на Малчо Тодоровъ, отъ гр. Силистра, съ Миладинка Хр. Т. Попова, отъ сжщия градъ. за 1702 лева и 17 стотинки.* — Въ сждебното заседанне странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Малчо Тодоровъ, отъ гр. Силистра, съ искова молба, подадена въ Силистренския окр. сждъ на 18 февруарий 1897 год., излага, че той като поржчитель на Христо Т. Поповъ, отъ сжщия градъ, билъ заплатилъ на Българската народна банка, Русенски клонъ, 1702 лева и 17 ст., за които той притежавалъ една полица за 2500 лева, съ дата 8 октомврий 1893 год., подписана както отъ Хр. Поповъ, така и отъ жена му Миладинка, като гаранция въ случай, че той като поржчитель заплати тая сума на банката. Понеже той билъ принуденъ да я заплати на послѣдната, то е молилъ да се призоватъ Хр. Т. Поповъ и съпругата му Миладинка Попова и се осждятъ солидарно да му заплатятъ броенитѣ отъ него 1702 лева и 17 ст. заедно съ законнитѣ имъ лихви отъ 10 януарий 1896 год., когато изплатилъ сумата на банката до датата на исковата молба 189 лева и 83 ст., както и лихвитѣ до окончателното изплащане на цѣлата сума, всичкитѣ сждебни и по воденето на дѣлото разноски. Силистренскиятъ окр. сждъ, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 14 декемврий 1898 год., подъ № 219, е осждилъ отвѣтницитѣ Христо и Миладинка Попови да заплатятъ на ищеца Малчо Тодоровъ 1702 лева и 17 ст. заедно съ законнитѣ имъ лихви по 10% годишно начиная отъ 10 януарий 1896 год. до окончателното имъ изплащане и 126 лева и 3 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски и на държавното съкровище 13 лева за 13 незаплатени призовки. Срещу това рѣшение отвѣтницата Миладинка Хр. Т. Попова е подала въззивна жалба прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „че отвѣтницата Миладинка Попова въ Силистренския окр. сждъ прѣдявила съмнѣние въ полицата отъ 2500 лева сребърни, съ дата 8 октомврий 1893 год., като е поддържала, че не била упълномощавала никогашъ мжжа си Христо Поповъ да я подпише въ нея полица, нито му е дала съгласието си за това, вслѣдствие на което ищецътъ М. Тодоровъ искалъ да се разпита Христо Поповъ по това обстоятелство; 2) че Христо Поповъ разпитанъ отъ Силистренския окржженъ сждъ, казалъ, че дѣйствително безъ знанието на съпругата си и въ нейно отсжтствие е я подписалъ въ прѣдметната полица и то по силното настояване на ищеца М. Тодоровъ; 3) че показанията на Хр. Поповъ като съпругъ на Миладинка, макаръ и да не вдъхватъ пълно довѣрие, но тѣ се подкрѣпятъ и отъ обстоятелството, че въ полицата се употрѣбява все единствено число, „задължавамъ се да броя горната сума,“ и на края на полицата „Тодоровъ се задължава да ми повърне полицата, ако азъ самъ не заплатя и пр.“, и долу отъ полицата е писано „платецъ“, а не платци,

Digitized by Google

слѣдователно показанията на Хр. Поповъ не могатъ да се не вематъ въ внимание, и 4) че М. Тодоровъ по заявеното отъ М. Попова съмнѣние е билъ длъженъ да установи, че послѣдната доброволно се е съгласила за издаването на въпросната полица къмъ него и по нейно искане мжжътъ ѝ я подписалъ въ нея, което, като не е установилъ нито въ първата нито въ втората инстанция, то искътъ му относително нея трѣбва да се отхвърли, като се осжди М. Тодоровъ да заплати на М. Попова сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции". — Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 3 май 1901 год., подъ № 64, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Силистренския окржженъ сждъ отъ 14 декемврий 1898 год., № 219, колкото се отнася до Миладинка Х. Т. Попова, отъ гр. Силистра, и отхвърля прѣдявения искъ отъ Малчо Тодоровъ, отъ сжщия градъ, противъ Миладинка Х. Т. Попова за 1882 лева, като неосноавтеленъ. Осжжда Малчо Тодоровъ изъ гр. Силистра, да заплати на Миладинка Хр. Т. Попова, изъ сжщия градъ, 185 лева и 18 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски за въ двѣтѣ сждебни инстанции, а за въ полза на хазната да заплати 4 лева за 4 призовки незаплатени въ втората инстанция". — Срещу това рѣшение ищецътъ Малчо Тодоровъ подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която моли за отмѣнението му, като между другото, посочва, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. чл. 486 п. 2, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че при възбуденото съмнѣние за истинността на прѣдставения отъ него писменъ документъ по отношение ответницата Миладинка Попова, той е доказалъ това което е трѣбвало, споредъ закона да докаже, именно, че мжжътъ ѝ Христо Поповъ наистина я е подписалъ въ тоя документъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че искътъ на ищеца, сега касаторъ, Малчо Тодоровъ, по отношение къмъ ответницата Миладинка Попова, не подлежи на удовлетворение, прѣдъ видъ на това, че вслѣдствие заявеното отъ послѣдната съмнѣние въ истинността на полицата съ дата 8 октомврий 1893 год., ищецътъ трѣбвало да установи, че ответницата Миладинка Попова доброволно се е съгласила за издаването на казената полица и по нейно искане мжжътъ ѝ я е подписалъ въ нея, което той, ищецътъ, не билъ установилъ. Това сжждение на казания апелативенъ сждъ се явява неправилно, тъй като въ втората алинея на чл. 481 отъ Гражданското сждопроизводство изрично и ясно е указано, че неграмотнитѣ лица, които сж подписани отъ други въ единъ писменъ актъ, по причина на неграмотността имъ, иматъ право да заявяватъ съмнѣние въ подлинността на акта само относително подписа на лицето което ги е подписало. Едно неграмотно лице не може да се съмнѣва, издало ли е то извѣстенъ актъ или не и упълномощило ли е подписавшето го въ акта лице да го подпише или не и, ако то прави нѣкакво оспорване по тоя прѣдметъ,

Digitized by Google

то съ това то заявява прѣпирня за подложностьта на акта и въ такъвъ случай то е длъжно да прѣдстави доказателства за установяването на тая подложность (чл. 483 отъ Гражданското сждопроизводство). Заявяването съмнѣние отъ неграмотно лице въ истинностьта на единъ актъ се заключава само въ изказването една неувѣренность, че го е подписало лицето, което фигурира въ акта, като подписавше вмѣсто него. Въ тоя случай задължението на страната, която е прѣдставила акта, се състои само въ това да докаже, че това лице наистина е подписало неграмотния. Прѣдъ видъ на изложеното, слѣдва да се признае, че по настоящето дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ по заявеното отъ отвѣтницата Миладинка Попова съмнѣние въ истинностьта на прѣдставената отъ ищеца полица не е ималъ право да изисква отъ послѣдния да прѣдстави доказателства, че първата доброволно се е съгласила за издаването на прѣдметната полица и че по нейно искане мжжътъ ѝ я подписалъ въ нея, но при прѣдставенитѣ отъ ищеца по тоя поводъ доказателства е трѣбвало да се произнесе само, установено ли е, че подписътъ на лицето, което е подписало въ полицата отвѣтницата Миладинка Попова, е наистина на това лице. И тъй като Русенскиятъ апелативенъ сждъ въ мотивитѣ на своето рѣшение разрѣшава тоя въпросъ въ положителна смисъль, то сжщиятъ сждъ съ това заедно е трѣбвало да признае, че се отстранява и заявеното отъ отвѣтницата Миладинка Попова съмнѣние въ истинностьта на полицата, а като не е постжпилъ така, сжщиятъ сждъ е нарушилъ постановленията на цитирания по-горѣ чл. 481 отъ Гражданското сждопроизводство. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е указало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 3 май 1901 год., подъ № 64, защото е нарушенъ чл. 481 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 145 — (438) — 16 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на втори септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 99, по описа за 1902 год., на Търговското индустриялно дружество „Свѣтлина" въ гр. Свищовъ, съ народното осигурително дружество „Балканъ", за 1040 лева златни, падежна премия по полица.* — Въ заседанието отъ страна на дружеството „Балканъ", яви се адвоката д-ръ Ст. Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Хр. Ив. Поповъ, отъ гр. Свищовъ, повѣреникъ на народното осигурително дружество „Балканъ", съ искова молба до Свищовския окр. сждъ, е заявилъ искъ противъ търговското индустриялно дружество „Свѣтлина" въ сжщия градъ, за 4160 лева златни, падежна премия по полица. — Окржжниятъ сждъ уважилъ иска въ размѣръ

Digitized by Google

само на 1040 лева златни, а останалата часть отхвърлилъ. По апелативна жалба на дружеството „Свѣтлина", дѣлото било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „понеже дружеството „Балканъ" не е апелирало рѣшението на първостепенния сждъ, то въ тази инстанция подлежи на разглеждане само иска на това дружество, колкото се отнася до второго падежна премия въ размѣръ на 1040 лева златни, който искъ е билъ уваженъ отъ окржжния сждъ. Апелативната страна — дружеството „Свѣтлина" въ днешното сждебно заседание, както и въ първата инстанция прави само това възражение противъ иска на възиваемата страна — дружеството „Балканъ": споредъ чл. 4 отъ общитѣ условия, ако осигурения не прѣдплати годишната премия на срока прѣдвиденъ въ полицата, то осигуровката прѣстава да бжде въ сила, а щомъ осигуровката прѣстава да бжде въ сила, дружеството „Балканъ" нѣма задължения и въ такъвъ случай не може да има право — не може да иска заплащането на премиитѣ. Това възражение е неоснователно, защото осигуровката е прѣстанала да бжде въ сила на 26 май 1900 год., когато дружеството „Свѣтлина" е отказало да прѣдплати втората годишна премия, обаче до това врѣме дружеството „Балканъ", споредъ общитѣ условия — чл. 4 — които съставлявать законъ за странитѣ, е спечелило право на тази премия и дружеството „Свѣтлина" е длъжно да му я заплати. Наистина, дружеството „Балканъ" слѣдъ 25 май 1900 год. прѣстава да отговаря за щетитѣ, които биха послѣдвали дружеството „Свѣтлина" отъ уговорената опасность за прѣзъ прѣдплатеното врѣме, но отъ това не слѣдва, че падежната премия която дружеството „Свѣтлина" е длъжно да заплати на дружеството „Балканъ" е безъ причина. Причината на тази падежна премия, споредъ осигурителния договоръ, задължението на дружеството „Балканъ„ да отщети дружеството „Свѣтлина" въ случай, че осигуренитѣ прѣдмети се повредятъ отъ пожаръ. Ако дружеството „Балканъ" се освобождава отъ това задължение, то е защото този договоръ прѣстава да бжде въ сила. А договорътъ прѣстава да бжде въ сила не по вината на дружеството „Балканъ", а по вината на дружеството „Свѣтлина", а грѣшкитѣ никога не могатъ да създадатъ права на причинителитѣ имъ; тѣ създаватъ задължения. Възсивната страна възражава още, че дружеството „Балканъ" не било установило какво дружеството „Свѣтлина" е нарушило договора, е станало причина да се прѣкрати осигуровката. Това възражение е тъй сжщо неоснователно, защото установена осигуровката — странитѣ не оспорватъ това — дружеството „Свѣтлина" трѣбва да докаже, че си е заплатило на падежа въ прѣдплата втората падежна премия; щомъ то не остановява това, трѣбва да се приеме, че то е нарушило договора. — Страната, която губи процеса плаща и сждебнитѣ разноски — чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство", — съ рѣшението си № 154, отъ 13 септемврий 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение търговското индустриялно дружество „Свѣтлина" въ гр. Свищовъ, подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не далъ дѣйствителна оцѣнка на прѣдставенитѣ му документи и устнитѣ му възражения, като изопачилъ смисъла на осигурителния договоръ, споредъ който като не се плати премията на срока, осигуров-

Digitized by Google

ката прѣстава да бѫде въ сила, а щомъ нѣма задължение за дружеството „Балканъ“ не може да има и права; 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ правото на дружеството „Балканъ“ да получи срочната премия, безъ това право да е уговорено въ договора за осигуровката; 3) чл. 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото, ако дружеството „Балканъ“ смѣта, че дружеството „Свѣтлина“ е нарушило осигурителния договоръ, то можеше да иска врѣди и загуби на общо основание, а не да иска срочна премия на основание на единъ договоръ, въ който нищо не се говори за това, и 4) чл. 499 ал. 2 отъ Търговския законъ, защото призналъ, че дружеството „Балканъ“ има право да изисква срочна премия за врѣме, когато то нѣма никакво задължение и когато застраховательтъ прѣдметъ остава на риска на притежателя.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката д-ръ Ст. Даневъ, повѣреникъ на дружеството „Балканъ“ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: 1) оплакването на касатора, че сѫдътъ не далъ дѣйствителна оцѣнка на прѣдставенитѣ му документи и устни възражения, не може да се признае за основателно, понеже то не посочва кои именно документи и кои възражения сѫдътъ не е оцѣнилъ, за да има възможность Върховниятъ касационенъ сѫдъ да ги провѣри. Оплакването, че сѫдътъ изопачилъ смисъльта на осигурителния договоръ е тъй сѫщо неоснователно, понеже сѫдътъ не изопачава текста на договора, а го тълкува, а тълкуването е негово право, като сѫдъ по сѫществото; 2) въ чл. 4 отъ общитѣ условия за осигуряване се казва, че когато осигуряването е направено за повече години, ако осигуреният не внесе точно на падежа годишната премия, осигуровката прѣстава да бѫде въ сила. Отъ тази клауза въ договора между странитѣ не слѣдва още, както претендира отвѣтната страна (касатора), че дружеството „Балканъ“ нѣма право да иска премията на която падежа е настѫпилъ. Напротивъ въ послѣдната алинея на казания чл. 4 отъ общитѣ условия е уговорено, че дружеството може, ако желае, да събере и по сѫдебенъ редъ премията, а въ чл. 499 ал. 2 на Търговския законъ се още по-изрично опрѣдѣлятъ правата и задълженията на странитѣ, слѣдъ като договорътъ е станалъ недѣйствителенъ, поради незаплащането на падежа годишната премия. Въ тази алинея на чл. 499 се казва, че ако застрахованиятъ е причинилъ недѣйствителностьта на договора за застрахованего, то той не може да иска обратно заплатената премия, а е дълженъ да заплати падежната премия. Подъ *падежна премия* слѣдва да се разбира тази премия, на която падежа за плащане е билъ вече настѫпилъ и нарушението на договора е станало слѣдъ като годишния срокъ е почналъ да тече. Въ случая, както се вижда отъ потѫженото рѣшение, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е констатиралъ, че договорътъ за осигуряването е нарушенъ отъ дружеството „Свѣтлина“ и че това нарушение е станало въ момента, когато и падежътъ на премията е билъ настѫпилъ. Поради това, апелативниятъ сѫдъ правилно е осѫдилъ дружеството „Свѣтлина“ да заплати на осигурителното дружество „Балканъ“ втората падежна премия и оплакванията на касатора за нарушението на чл. чл. 630

Digitized by Google

отъ Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 28 и 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 499 ал. 2 отъ Търговския законъ, слѣдва да се признаятъ неоснователни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на търговското индустриялно дружество „Свѣтлина" въ гр. Свищовъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 13 септемврий 1901 год., № 154, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 146 — (448) — 18 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 135, по описа за 1902 год., на Ана Тодорова Райкова, отъ гр. Елена, съ Димитъръ Райковъ Карапетковъ, отъ сѫщия градъ, за 1000 лева обезврѣждение.* — Стринитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ана Тодорова Райкова, отъ градъ Елена, съ искова молба до Еленския мирови сждия, заявила искъ противъ Димитъръ Райковъ Карапетковъ, отъ сѫщия градъ, за 1000 лева обезврѣждение. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ само на 600 лева. По апелъ на Димитъръ Райковъ Карапетковъ, дѣлото било разгледано и отъ Търновския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ съобразителната часть на обжалваното рѣшение се вижда, че за да го издаде въ такава смисъль, Еленскиятъ мирови сждия се основалъ върху обстоятелствата, че както отъ разпитанитѣ свидѣтели и прѣдставенитѣ писмени доказателства, така и отъ самопризнанието на отвѣтника, се установявало, че този послѣдниятъ дѣйствително се билъ годявалъ за ищцата (сега въззиваема) и че понеже съ това си дѣйствие, като не я взелъ за жена, й причинелъ извѣстни врѣди и загуби, то по силата на чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, той билъ длъженъ да й ги заплати, понеже врѣдитѣ и загубитѣ могли да бждатъ не само материялни, но и морални. Това сжждение на мировия сждия, т. е., че врѣдитѣ могатъ да бждатъ освѣнъ материялни, но и морални, сждътъ макаръ и да приема за правилно, при все това, той не може да се съгласи съ него и относително заключението, къмъ което той е дошелъ по поводъ на това си сжждение, защото освѣнъ че такъвъ родъ врѣди никждѣ въ гражданскитѣ закони не намиратъ подкрѣпата си, но и да бѣше имало подобно, то пакъ ищцата неоснователно претендира за тѣхъ, тъй като, както отъ нейното самопризнание, така и отъ удостовѣрението на архиерейския намѣстникъ подъ № 482 се вижда, че тя веднажъ се е спогодила съ отвѣтника и че слѣдователно искането й да й се заплатятъ и нѣкакви си морални врѣди, сега е искане лишено отъ всѣко законно основание. Такова едно искане сждътъ счита, че си би имало мѣстото при една углавна отговорность на отвѣтника съобразно съ респективната наредба на Нака-

Digitized by Google

зателня законъ по тази часть, понеже както всичкитѣ морални врѣди, причинени другиму чрѣзъ прѣстжпни дѣяния се възмездяватъ по углавенъ редъ, така и моралната врѣда, за която претендира ищцата, би си имала мѣстото само по едно дѣло отъ такъвъ родъ, тъй като не факта, че сжществува между двѣ лица единъ годежъ причинява каквито и да било морални врѣди, за когото и да е отъ тѣхъ, а съвършено други обстоятелства, като отнемане на дѣвството и пр., което несъмнѣно слѣдва да бжде доказано. Ето защо, понеже мировиятъ сждия е констатиралъ противното съ обжалваното рѣшение, то това послѣдното подлежи да бжде отмѣнено, като ищцата бжде осждена да заплати разноскитѣ по дѣлото и въ двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си № 4, отъ 4 януарий 1902 г., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Ана Тодорова Райкова подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Търновскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 58, 59 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не основалъ рѣшението си на закона и на даннитѣ по дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването на касаторката неоснователно, взе въ съображение: отъ потжженото рѣшение става явно, че Търновскиятъ окр. сждъ е разрѣшилъ това дѣло не само въпрѣки писменитѣ доказателства, но и въпрѣки разпорежданията на закона. Сждътъ неправилно твърди въ съображенията си, че отъ удостовѣрението на архиерейския намѣстникъ № 482 се виждало, че ищцата била се спогодила съ отвѣтника за моралнитѣ ѝ врѣди отъ нарушението на договора за годежа, когато отъ послѣдната часть на това удостовѣрение се констатира, че спогодбата е станала за 1 кърпа, 3 ножчета и едни чорапи, които годеникътъ не повърналъ на момата и че освѣнъ това, годеницата поискала обезщетение 200—300 лева за гдѣто я излъгалъ, но отвѣтникътъ не се съгласилъ. Отъ казването на една отъ странитѣ отъ годежа, безъ законна причина, съставлява едно дѣйствие, което се забранява отъ обществения моралъ, защото съ това се оронва въ очитѣ на обществото честьта на другата страна. Това е единъ актъ на полупрѣстжпление (квази-деликтъ), който по силата на чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ дава право на увредената страна да иска морални врѣди и загуби, както това Върховниятъ касационенъ сждъ е обяснилъ вече въ нѣколко свои рѣшения (гледай рѣшение № 417, отъ 10 ноември 1897 г., второ гражданско отдѣление). Сждътъ като е признаълъ че морални загуби въ случая не може да се искатъ, очевидно неправилно тълкува чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Отъ казаното по-горѣ явно става, че Търновскиятъ окр. сждъ не е основалъ рѣшението си върху даннитѣ по дѣлото и на сжществующитѣ законоположения, поради което той е нарушилъ сжществено чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касаторката, че сждътъ не основалъ рѣшението си на закона и на даннитѣ по дѣлото, е основателно и рѣшението слѣдва да се отмѣни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Търновския окр. сждъ отъ 4 януарий

Digitized by Google

1902 год., № 4, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 147 - (450) - 18 септемврий 1904 г. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти юний хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ, Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 134, по описа за 1902 год, на Вълко Нейчовъ, отъ гр. Панагюрище, съ Юрданъ С. Костурковъ, отъ сжщия градъ, за 181 лева и 60 ст. златни съ лихвата имъ.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Юрданъ Костурковъ, отъ градъ Панагюрище, съ искова молба до Панагюрския мирови сждия, заявилъ искъ противъ Вълко Нейчовъ, отъ сжщия градъ, за 181 лева и 60 ст., произходящи отъ заемъ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на Вълко Нейчовъ, дѣлото било разгледано и отъ Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ дѣлото се вижда, че ищецътъ за доказателство на искътъ си прѣдложилъ отвѣтнику рѣшителена клетва, че не му дължи отъ заемъ исковата сума; тази клетва е била съобщена отвѣтнику съ призовката, която той отказалъ да получи, а въ такъвъ случай слѣдва да се счита, че клетвата по разпореждането на сждията е била съобщена на отвѣтника, обаче, съ отказването да получи призовката, той е отказалъ да положи прѣдложената му клетва; слѣдователно, въ случая, мировиятъ сждия правилно е счелъ искътъ за доказанъ (чл. 89 отъ Гражданското сждопроизводство). Наведенитѣ отъ апелатора съображения, че той не билъ въ интимни отношения съ ищеца за да може да се ползува отъ неговитѣ услуги и че самъ ищецътъ не се билъ титулиралъ като заемодавецъ по професия, нѣматъ никакво значение за дѣлото", — съ рѣшението си № 247, отъ 20 септемврий 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Това рѣшение Вълко Нейчовъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 109 и 87 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ видоизмѣнилъ искътъ, а сждътъ нѣма право да постановява рѣшение за прѣдмети, за които нѣма прѣдявенъ искъ и защото далъ сила на неформулирана клетва.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: ищецътъ въ исковото си прошение обяснява, че дължимата отъ отвѣтника сума (8 турски лири) произхожда отъ пари дадени за извършване на една работа, а именно, Нейчовъ да издѣйствува щото овнитѣ на ищеца да могатъ да минатъ за въ Турция. Въ тая смисъль ищецътъ по дѣлото прѣдлага рѣшителна клетва на отвѣтника, обаче, мировиятъ сждия въ призовката си до отвѣтника, сега касаторъ, казва, че исковата сума произхождала отъ *заемъ*. Така прѣдложената клетва отвѣтникътъ Вълко Нейчовъ не-

Digitized by Google

извършилъ и сега се оплаква, че сждътъ не е ималъ право да видоизмѣнява искътъ на ищеца. Това оплакване на касатора е основателно, тъй като формулировката на клетвата, както се вижда отъ исковото прошение, не е за пари дадени въ заемъ, както е приелъ мировиятъ сждия, а за извършване извѣстна услуга, а подобно видоизмѣнение е противно на членъ 109 отъ Гражданското сждопроизводство, заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Татарпазарджишкия окр. сждъ отъ 20 септемврий 1901 год., № 247, защото е нарушенъ чл. 109 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разгл ждане при другъ съставъ.

№ 148 — (452) — 18 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебн заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель Христо Д. Главловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *граданско дѣло № 141, по описа за 1902 год., на Ломското акционерно дружество „Економия“, съ Никола Б. Кръстевъ и Али Османовъ, отъ гр. Ломъ, за 900 лева по записъ на заповѣдь.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ломското акционерно дружество „Економия“, съ искова молба до Ломския градски мирови сждия, е заявило искъ противъ Махмудъ Сюлейманов, като платецъ, Османъ Рашидовъ — като джирантъ и Али Османовъ и Никола Б Кръстевъ — като поржчители, всички отъ гр. Ломъ, за 900 лева, по записъ на заповѣдь. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ на 480 лева и 50 ст. само по отношение на Никола Б. Кръстевъ, Али Османовъ и Османъ Рашидовъ, а по отношение на Махмудъ Сюлейманов — го отхвърлилъ. По апелативна жалба на Никола Б. Кръстевъ и Панто Н. Пантевъ, синдикъ по несъстоятелностьта на Али Османовъ, дѣлото е било разгледанo и отъ Видинския окржженъ сждъ, отдѣление Ломско, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „за доказателство на искътъ си, ищцовата страна — дружеството — е прѣдставило една мѣнителница съ дата 10/VI 1896 год., платежъ 10 октомврий с. г., за сума 900 лева сребро и съ платецъ М. Сюлейманов, а поржчители Али Османовъ и Никола Кръстевъ, издадена на заповѣдьта на самия и издатель, Османъ Рашидовъ и джиросана отъ послѣдния на дружеството „Економия“; 2) противъ тази мѣнителница отвѣтникътъ М. Сюлейманов въ едно отъ заседанията прѣдъ мировия сждия е заявилъ подлогъ въ подписа си. Бившиятъ Ломски окржженъ сждъ по поводъ заявениятъ подлогъ съ протоколното си опрѣдѣление № 96, отъ 25/XI 1899 година (вижъ прѣписъ отъ туй опрѣдѣление), е призналъ прѣдметната полица за подложна и я изключилъ изъ доказателствата по настоящето дѣло; 3) отвѣтницитѣ Никола Кръстевъ и Али Османовъ сж признали да сж подписали казаната полица, обаче подписали, защото мислили, че подписътъ на платеца е този на М. Сюлейманов. Явява се сега въпросъ, ако подписътъ на послѣдния (Сюлейманов) е признатъ за подложенъ, то могатъ

Digitized by Google

ли да се считатъ за отговорни неговитѣ поржчители. Сждътъ намира, че тѣ не могатъ да бждатъ отговорни въ случая, и то по слѣдующитѣ съображения: а) прѣди всичко прѣдставената мѣнителница щомъ не е протестирана на падежа ѝ, по силата на чл. 597, въ свързка съ чл. 570 отъ Търговския законъ, губи силата на мѣнителница и се обръща въ простъ граждански ефектъ, на когото юридическата стойность ще трѣбва да се урегулира отъ Закона за задълженията и договоритѣ, а не отъ Търговския законъ, и б) споредъ чл. 636 отъ първия отъ тѣзи закони, поржчителство не може да сжществува, освѣнъ за дѣйствително задължение. Въ случая именно нѣмаше такова едно задължение: платецътъ М. Сюлеймановъ, на когото подписътъ е признатъ за подложенъ, се счита, че не е далъ съгласието си да се задължи спрѣмо издателя на мѣнителницата Рашидова, а въ отсжтствие на такова едно съгласие, по силата на чл. 8 отъ Закона за задълженията и договоритѣ не може да се приеме, че сжществува спрѣмо него едно задължение, а щомъ това послѣдното не сжществува, и поржчителството, което е дадено за него; 4) по всичкитѣ тѣзи съображения искътъ на дружеството, спрѣмо отвѣтницитѣ Али Османовъ и Никола Кръстевъ се явява за неоснователенъ и като такъвъ ще трѣбва да се отхвърли, като освѣнъ това бжде осждено дружеството да имъ заплати и всичкитѣ сждебни и по воденето на дѣлото разноски, и 5) останалата часть отъ рѣшението на мировия сждия ще трѣбва да остане въ сила, като необтжжено", — съ рѣшението си № 146, отъ 18/XII 1901 год., измѣнилъ първостепеното рѣшение така: искътъ заведенъ отъ Ломското акционерно дружество „Економия" противъ Никола Б. Кръстевъ и Али Османовъ, отъ гр. Ломъ, за 900 лева, отхвърлилъ като недоказанъ, а останалата часть отъ сжщото рѣшение оставилъ въ сила. — Срещу това рѣшение Ломското акционерно дружество „Економия" подава касационнажалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Видинскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 26, 107, 109, 80, 84 и 378 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 636 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото освободилъ отъ отговорность Али Османовъ и Никола Кръстевъ, по причина, че били поржчители по полицата, когато отъ исковото прошение се вижда, че тѣ сж теглени да отговарятъ не като поржчители, а като прями платци и когато отъ самата полица се вижда, че тѣ сж длъжници; 2) чл. чл. 84 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, членове 28 и 35 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 610 и 611 отъ Търговския законъ, защото е игнорираль самопризнанието на апелаторитѣ, че тѣ не сж поржчители по полицата, и 3) чл. чл. 279, 596, 598 и 334 отъ Търговския законъ, защото не далъ на полицата значение на търговски ефектъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: 1) въпросътъ, да ли Али Османовъ и Никола Кръстевъ трѣбва да отговорятъ по това дѣло като поржчители или като прями платци, е въпросъ по сжщество на дѣлото, понеже разрѣшението му зависи отъ даннитѣ по дѣлото, които сждътъ по сжщество оцѣнява. Въ случая, както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението, Видинскиятъ окржженъ сждъ се е основалъ на самия записъ на заповѣдь,

Digitized by Google

за да признае казанитѣ лица за поржчители, а независимо отъ това и самия ищецъ (касатора) въ исковото си прошение нарича Али Османовъ и Никола Кръстевъ поржчители по въпросния записъ на заповѣдь. Тъй като оцѣнката на документитѣ е право на сжда по сжщество и съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството. Върховниятъ касационенъ сждъ не може да контролира тази оцѣнка, то първото оплакване на касатора за нарушението, на чл. чл. 26, 107, 109, 80, 84 и 378 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 636 отъ Закона за задълженията и договоритѣ се явява неоснователно; 2) оплакването на касатора, че сждътъ игнорираль самопризнанието на апелаторитѣ, че тѣ не сж поржчители по полицата, не се оправдава фактически, тъй като отъ дѣлото се вижда, че въпроснитѣ лица сж поддържали, че тѣ не трѣбва да отговарятъ по полицата като поржчители, понеже не отговаря и прямиятъ длъжникъ, за когото тѣ сж станали поржчители, и 3) записътъ на заповѣдь (полицата) на който се основава този искъ, носи дата 10 юлий 1896 година. Прочее, правоотношенията на странитѣ по него трѣбва да се опрѣдѣлятъ споредъ дѣйствующия по врѣмето на съставянето му Отоманския търговски законъ, а не по новия Търговски законъ, който е влѣзалъ въ сила на 1 януарий 1898 година. Чл. 99 ал. 2 отъ Отоманския търговски законъ гласи: „третиятъ поржчитель е взаимнопоржчително длъженъ и чрѣзъ сжщитѣ срѣдства, заедно съ издателя и джирантитѣ, освѣнъ ако уговоренитѣ страни сж се съгласили друго-яче". Отъ съдържанието на тази алинея става явно, че поржчительтъ по една полица е солидарно отговоренъ съ лицето, за което е поржчителствувалъ, отъ което слѣдва да се заключи, че поржчительтъ има сжщитѣ задължения и сжщитѣ права, като лицето на което е гарантиралъ подписа. Слѣдователно, щомъ въ случая е признато отъ сжда по сжщество, че прямиятъ длъжникъ по записа Махмудъ Сюлеймановъ не може да отговаря по искътъ, по причина, че подписътъ му въ записа е подправенъ, то не трѣбва да отговарятъ и неговитѣ поржчители. Видинскиятъ окржженъ сждъ като е разрѣшилъ въпроса за поржчителитѣ въ тази смисъль, правилно се е произнесалъ по дѣлото и заради това и третото оплакване на касатора, че сждътъ не далъ на полицата значение на търговски ефектъ, слѣдва да се признае неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ломското акционерно дружество „Економия", срещу рѣшението на Видинския окржженъ сждъ, отдѣление Ломско, отъ 18 XII 1901 год., № 146, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 149 — (461) — 21 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седми септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове. Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 153, по описа за 1902 год., на Иванъ Т. Кутевъ, житель отъ гр. Стара-Загора, съ Георги Колчевъ, отъ гр. Чирпанъ, за 200 лева, произходящи отъ адвокатско възнаграждение.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Иванъ Т. Кутевъ, адвокатъ въ гр. Стара-Загора, съ искова молба отъ 31 августъ 1899 год., е заявилъ искъ срещу Георги Колчевъ, отъ гр. Чирпанъ, за 200 лева, произходящи отъ адвокатско възнаграждение II Чирпански мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 23 ноември 1899 год., постановилъ: „искътъ прѣдявенъ отъ Иванъ Т. Кутевъ, адвокатъ въ гр. Стара-Загора, противъ Георги Колчевъ, отъ гр. Чирпанъ, за 200 лв., се отхвърля, като недоказанъ. Осжжда ищеца да заплати на отвѣтника 10 лева разноски по водене на дѣлото". По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Старозагорския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „апелаторътъ Иванъ Т. Кутевъ иска отмѣнението на рѣшението на мировия сждия, като се признае искътъ му за основателенъ и се осжди Г. Колчевъ да му заплати 200 лева, или се назначатъ експерти, които споредъ важността на обвинението въ което се обвинявалъ той, Г. Колчевъ и работата, която, като неговъ защитникъ е свършилъ, му се опрѣдѣли едно подходяще възнаграждение. За доказателство на искътъ си е прѣдставилъ едно удостовѣрение издадено отъ Старозагорския окр. сждъ № 16697, отъ 13 ноември 1899 год., отъ което е видно какво той дѣйствително е билъ защитникъ на Г. Колчевъ по горѣпоменатото му обвинение и е билъ оправданъ. Отъ показанията на свидѣтеля Г. Друмевъ сжщо, апелаторътъ твърди, какво искътъ му се напълно доказвалъ и че отвѣтникътъ чрѣзъ този свидѣтель му билъ прѣдлагалъ 40—60 лева, но които той не приелъ, като сума недостатъчна за да възнагради трудътъ му, и 2) съгласно прѣдписанието на чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ, трѣбвало е Ив. Т. Кутевъ да се съгласи съ довѣрителя си Г. Колчевъ за възнаграждението, което е трѣбвало да му заплати и това съгласие е трѣбвало да стане писмено, което не е било направено, а щомъ това не е направено, не е имало никакво съгласие по между имъ за възнаграждение, което се напълно подкрѣпя и отъ показанията на свидѣтеля Г. Друмевъ, който твърди, че като посрѣдникъ между Ив. Т. Кутевъ и Г. Колчевъ при приемането на първия да защищава втория не е имало никакво условие за възнаграждение, но Г. Колчевъ билъ казалъ прѣдъ него — прѣдъ Г. Друмевъ, че споредъ материялното си положение могалъ да му плати 40—50 до 60 лева, която сума слѣдъ защитата и оправданието на Г. Колчевъ е била прѣдлагана на самия Ив. Т. Кутевъ споредъ неговитѣ обяснения, искътъ му пакъ се явява за недоказанъ. Щомъ между странитѣ не е имало никакво съгласие за възнаграждение, то ако и отвѣтникътъ Г. Колчевъ е прѣдлагалъ на Кутева една сума слѣдъ освобождаването си, то това е било като благодарность за услугата, която той му е извършилъ, а не че той юридически е билъ длъженъ да му плаща каквото и да било възнаграждение", — съ рѣшението си отъ 31 октомврий 1901 год., подъ № 521, постановилъ: „потвърдява рѣшението на II Чирпански мирови сждия отъ 23 ноември 1899 год., а подадената срещу него апелативна жалба отъ Иванъ Т. Кутевъ, адвокатъ, отъ градъ Стара-Загора, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осжжда Ив. Т. Кутевъ да заплати на Георги Колчевъ, отъ гр. Стара-Загора, 10 лева адвокатско възнаграждение въ тази инстанция и на хазната 4 лева за незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение

Digitized by Google

Ив. Т. Кутевъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Старозагорскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 45 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото положенията отъ ищеца трудъ — да защищава прѣдъ сждилищата отвѣтника по въпросното углавно дѣло, трѣбва да бжде възнагражденъ, даже и това да не е било изрично уговорено, обстоятелства които ищецътъ е навеждалъ, но по които сждътъ не се е произнесалъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че единственото основание на сжда за да отхвърли искътъ по настоящето дѣло, е послужило обстоятелството, че ищецътъ, който въ качеството си на адвокатъ е защищавалъ едно углавно дѣло на отвѣтника и есполучилъ да бжде признатъ клиентътъ му — днешниятъ отвѣтникъ по касация, за оправданъ по сждъ, не е ималъ съглашение съ него за да му плати възнаграждението. Обаче, като се има прѣдъ видъ характера на договора, който се сключва съ факта на приемане отъ адвоката защитата на извѣстно дѣло по довѣрие отъ клиента; както и специялния Законъ за адвокатитѣ, който не само, че не прѣдполага адвокатската защита за безвъзмездна услуга, но още съ особена грижа опрѣдѣля размѣра на адвокатското възнаграждение по гражданскитѣ дѣла, въ случаитѣ когато то не е опрѣдѣлено отъ контрагентитѣ, — трѣбва да се доде до безсъмнѣното заключение, че сключеното съглашение по между адвокатъ и клиентъ, за защитата на извѣстно дѣло, не съставлява безвъзмезденъ договоръ и слѣдователно на общо основание за положенията отъ адвоката трудъ, клиентътъ му е длъженъ да го възнагради, като се опрѣдѣли размѣрътъ на възнаграждението, било отъ сжда, било отъ експерти. А въ дадения случай сждътъ като е призналь противното и на това единствено основание като отхвърлилъ искътъ, то нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображение, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окр. сждъ отъ 31 октомврий 1901 год., подъ № 521, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 150 — (462) — 25 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря, Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 7 IX т г. *гражданско дѣло № 156, по описа за 1902 год., на Ив. Гр. Парашкевовъ, отъ гр. Свищовъ, съ Ефтимъ Ив. Бакърджиевъ, отъ сжщия градъ, за 600 лева заедно съ лихвата имъ.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Тодоръ Божиновъ, адвокатъ, повѣреникъ на Ефтимъ Ив. Бакърджиевъ, отъ гр. Свищовъ, съ искова молба

Digitized by Google

отъ 26 май 1900 год. до Свищовския градски мирови сждия, е заявилъ искъ противъ Ив. Гр. Парашкевовъ, отъ сжщия градъ, за 600 лева златни, по мѣнителница. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на Иванъ Гр. Парашкевовъ, дѣлото било разгледано и отъ Свищовския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „искътъ е заведенъ отъ Ефтимъ Ив. Бакърджиевъ, противъ Ив. Гр. Парашкевовъ, за 696 лева златни, лихви и разноски, произходящи отъ взаимно поржчителствуване по единъ записъ на заповѣдь, прѣдъ Свищовското спестовно акционерно дружество „Дунавъ“, за Хр. П. Тодоровъ, отъ гр. Свищовъ, за 1200 л. златни и който записъ Бакърджиевъ заедно съ разноскитѣ по протеста и лихвитѣ заплатилъ, който искъ отъ мировия сждия билъ уваженъ и срещу неговото рѣшение подадена отъ отвѣтника Парашкевовъ апелативна жалба; 2) отъ прѣдставения прѣдъ мировия сждия записъ съ падежъ 26 Х 1898 г. за 1200 лева златни и отъ направената на гърба му бѣлѣжка отъ носителя на записа, се вижда, че подъ взаимопоржчителството на ищеца и отвѣтника нѣкой си Хр. Н. Тодоровъ, се задължилъ на Свищовското спестовно акционерно дружество „Дунавъ“ за 1200 лева златни, на падежа записътъ билъ протестиранъ и чакъ на 29/VII 1899 год. билъ изплатенъ заедно съ всички разноски по протеста и лихви отъ поржчителя Еф. Ив. Бакърджиевъ — сегашенъ ищецъ. По силата на чл. 656 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, поржчительтъ Бакърджиевъ има право на обратенъ искъ къмъ другия поржчитель Ив. Гр. Парашкевовъ — сегашенъ отвѣтникъ — за припадающата му се часть, т. е. за ½ отъ това което ищецътъ е заплатилъ за длъжника Тодорова. Отъ тукъ сждътъ намира, че искътъ е основателенъ и правилно уваженъ отъ мировия сждия; 3) възраженията на отвѣтника, какво че ищецътъ като е щѣлъ да плаща записа не билъ ги платилъ и че той билъ несъстоятеленъ и слѣдвало би този креансъ да се прѣдстави при освидѣтелствуването на взиманията по несъстоятелностьта, и че той може да заплати но само по условията на сключения конкордатъ, сж възражения, които сждътъ намира неуважителни, защото не се доказва, че деньтъ, когато се е породило правото на поржчителя да дири припадающата се часть на другия поржчитель (въ случая 26 VII 1899 година), този послѣдниятъ е билъ несъстоятеленъ, за да се види да ли е можалъ да си прѣдстави подобно едно взимане въ масата. Освѣнъ това, задълженията на отвѣтника — поржчитель къмъ другия поржчитель — ищеца въ случая — се е породило въ деньтъ, когато този послѣдниятъ е заплатилъ дългътъ — 26 юлий 1899 год., а на нея дата отвѣтникътъ не е билъ несъстоятеленъ, защото въ сжда нѣма подобно висяще несъстоятелно дѣло. Това задължение на отвѣтника се поражда слѣдъ сключване на конкордата по несъстоятелностьта му и то не може да бжде подложено на условията на конкордата, тъй като до деньтъ на заплащането отъ другия поржчитель (26 VII 1899 г.) не се е знаяло да ли ще има нѣкакво задължение за взаимопоржчителитѣ, защото възможно би било до нея дата самиятъ длъжникъ да си изплати дългътъ и да не би ставало нужда да се изплаща отъ нѣкой отъ поржчителитѣ, и 4) отъ всичко това сждътъ дохажда до убѣждението, че възраженията на отвѣтника сж неоснователни и апелативната му жалба не подкрѣпена, вслѣдствие на което трѣбва мировото рѣшение да бжде

Digitized by Google

потвърдено. Искането на въззиваемия за присъждане правоводене дѣлото е основателно и слѣдва да се уважи", — съ рѣшението си отъ 28 декемврий 1900 год., № 350, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Ив. Гр. Парашкевовъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Свищовскиятъ окр. съдъ нарушилъ членове 747, 801 и 660 отъ Търговския законъ, чл. чл. 655 п. п. 2 и 4 и 656 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, защото срокътъ на записа, като е настъпилъ на 17 октомврий 1898 год., то ищецътъ Ефтимъ Бакърджиевъ е билъ длъженъ да влѣзе въ масата на несъстоятелността му и да провѣри креансата си и защото приелъ, че не е доказалъ, че е изпадалъ въ несъстоятелность когато това е ноторно, понеже за това става публикация.

Върховниятъ касационенъ съдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ съобразителната часть на обтъженото рѣшение се вижда, че касаторътъ Ив. Парашкевовъ е възразявалъ срещу заведения противъ него искъ, че той билъ несъстоятеленъ и че ищецътъ Ефтимъ Бакърджиевъ е трѣбвало да прѣдстави креансата си за освидѣтелствуване и че той (ищецътъ) има право да получи по креансата си съгласно условията на сключения конкордатъ. Съдътъ, обаче, намѣрилъ тия възражения неоснователни, за това, че правото на ищеца да дири половината отъ заплатената на кредитора сума по записа отъ 26 априлъ 1898 год., се било породило на 26 юлий 1899 год., когато той (ищецътъ) заплатилъ сумата и че на тази дата не било установено отвѣтникътъ да се е намиралъ въ несъстоятеленость. Това съображение на Свищовския окр. съдъ се явява неоснователно, тъй като по силата на чл. 747 отъ Търговския законъ, кредиторътъ, който притежава задължения подписани, джиросани или солидарно гарантирани отъ несъстоятелния длъжникъ и отъ други съдлъжници, които съ изпаднали въ несъстоятелность, участвува въ подѣлитѣ на всичкитѣ маси и се приема въ всѣка една за номиналната стойность на своето вземане до окончателното изплащане. Отъ разпорежданията на цитирания членъ явно става, че въ пасива на изпадналия въ несъстоятелность търговецъ, влизатъ и тия дългове, по които той е поржчителствувалъ, а съгласно чл. 801 отъ Търговския законъ, утвърждението прави конкордата задължителенъ за всичкитѣ кредитори помѣстени или не въ равносмѣтката, провѣрени или непровѣрени. Обстоятелството, че въ случая съпоржчительтъ, който не е изпадналъ въ несъстоятелность (Еф. Бакърджиевъ) е заплатилъ записа слѣдъ конкордата нѣма значение, ако дългътъ е съществувалъ по врѣмето когато касаторътъ Парашкевовъ е изпадналъ въ несъстоятелность, тъй като конкордата е задължителенъ и за кредиторитѣ на които креанситѣ не съ провѣрени и че поржчительтъ Бакърджиевъ на основание чл. 655 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, даже и прѣди да е заплатилъ, е можалъ да иска отъ длъжника (съпоржчителя си) да го обезпечи. Отъ казаното по-горѣ явно става, че съждението на Свищовския окр. съдъ, какво задължението на отвѣтника (сега касаторъ) се е породило въ деньтъ, когато ищецътъ е заплатилъ дългътъ (26 юлий 1899 год.), а не въ момента, когато е станалъ поржчитель, е съждение неоснователно.

Digitized by Google

Прѣдъ видъ на това, рѣшението на Свищовикия окр. сждъ не е основано на разпорежданията на Търговския законъ, поради което казаниятъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 801 отъ Търговския законъ, което нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касатора за нарушението на тия членове се явява основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Свищовския окр. сждъ отъ 28 декември 1900 г., № 350, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 801 отъ Търговския законъ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 151 — (473) — 23 септември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на девети септември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Доси Икономовъ и Кир. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 180, по описа за 1902 год., на акционерната банка „Напрѣдъкъ" въ гр. Плѣвенъ, съ Ангелъ Ангеловъ и Наумъ Цачевъ, отъ сжщия градъ, за 848 лева и 30 ст.. по записъ на заповѣдь.* — Въ сждебното заседание се яви адвоката Н. Никовъ, като повѣреникъ на акционерната банка „Напрѣдъкъ" въ гр. Плѣвенъ

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: акционерната банка „Напрѣдъкъ" въ гр. Плѣвенъ, е заявила на 16 мартъ 1901 год. искъ прѣдъ I Плѣвенски мирови сждия, противъ Ангелъ Ангеловъ, Наумъ Цачевъ и Иванъ Ив. Доковъ, отъ гр. Плѣвенъ, за 848 лева и 30 ст., по записъ на заповѣдь. — Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 28 май 1901 год., подъ № 1030, е осждилъ Ангель Ангеловъ и Наумъ Цачевъ да заплатятъ солидарно на банка „Напрѣдъкъ" 848 лева и 30 ст., лихвата имъ по 10% годишно, начиная отъ 16 мартъ 1901 год. до изплащането и 55 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски, а по отношение на Ив. Ив. Доковъ е отхвърлилъ искътъ, като неоснователенъ. Това рѣшение е било обтжжено отъ страна на о вѣтницитѣ Ангелъ Ангеловъ и Наумъ Цачевъ прѣдъ Плѣвенския окржженъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „банка „Напрѣдъкъ" за доказателство на иска си е прѣдставила единъ записъ на заповѣль, издаденъ отъ Ангелъ Ангеловъ и Наумъ Цачевъ на Иванъ Ив. Доковъ за 750 лева, издаденъ на 31/XII 1898 год. съ падежъ 31/XII 1899 год. и джиросанъ отъ Ив. Ив. Доковъ ней (банка „Напрѣдъкъ") прѣзъ 1900 год. и протестиранъ отъ банка „Напрѣдъкъ" на 3 януарий 1900 год.; 2) първоначалнитѣ отвѣтници — днешнитѣ апелатори — признаватъ записа, но твърдятъ, че той е издаденъ не лично на Ив. Ив. Доковъ, а е издаденъ нему, като повѣреникъ на Хайше Садика х. Омеръ Бегова, за наемъ на единъ соватъ, называемъ „Кумударъ", принадлежащъ на Хайше Садика х. Омеръ Бегова и наетъ отъ тѣхъ — апелаторитѣ — чрѣзъ Ив. Ив. Доковъ, пълномощникъ на послѣдната, чрѣзъ редовно сключенъ контрактъ на 31 декември 1898 год., когато и издали записа, но понеже Хайше Садика х.

Digitized by Google

Омеръ Бегова си снела пълномощното прѣди падежа на записа — на 24 май 1899 год., то отъ тая дата Ив. Ив. Доковъ нѣма право да иска сумата по записа, а това право има Хайше С. х. Ю. Бегова. За тая цѣль тѣ обявили на 26 юний 1899 год. чрѣзъ мѣстния вѣстникъ „Бдитель". За доказателство на твърдението си прѣдставили прѣписъ отъ контракта, отъ обявлението и отъ съобщението за снемане пълномощното на Ив. Доковъ отъ довѣрителката му; 3) отъ прѣдставения прѣписъ отъ контракта сключенъ на 31 декемврий 1898 год., между Ив. Доковъ, като повѣреникъ на Хайше С. х Ю Бегова и Ангелъ Ангеловъ и Наумъ Цачевъ, за наемане отъ послѣднитѣ на единъ соватъ, называемъ „Кумударъ", подробно означенъ въ контракта, принадлежащъ на Хайше Бегова, за срокъ три години, срещу наема на който А. Ангеловъ и Н. Цачевъ издали на Ив. Доковъ два записа по на сума 750 лева, единиятъ съ падежъ 31 декемврий 1899 год. и другиятъ съ падежъ 31 декемврий 1900 год. и отъ прѣдставения по дѣлото записъ, въ който е казано, че произтича отъ условие, който има сѫщата дата и падежъ — 31/. II 1899 год. и е на сума 750 лева, се напълн установява, че той е единъ отъ тия два записа, дадени на Ив. Доковъ по горния контрактъ, въ качеството му повѣреникъ на Хайше С. х. Ю. Бегова; 4) отъ прѣдставения прѣписъ отъ съобщението съ което Хайше С. х. Ю. Бегова си снела на 24/V 1899 год. пълномощното отъ Докова, се установява, че Ив. Доковъ, отъ тая дата прѣстава да има какво и да било право върху тоя записъ, а слѣдваше, като пълномощникъ, да го прѣдаде на довѣрителката си, а не нѣколко мѣсеци покъсно да го джироса. Отъ прѣдставения прѣписъ отъ обявлението, публикувано въ в. „Бдитель" съ дата 26 юний 1899 год., се установява, че Ан. Ангеловъ и Н. Цачевъ се погрижили на врѣме да разгласятъ за неприемането отъ когото и да било горния записъ и банка „Напрѣдъкъ", която се намира сѫщо въ гр. Плѣвенъ, трѣбваше да се съобрази съ това обявление и не трѣбваше да приеме тоя записъ джиросанъ и повече отъ 6 мѣсеци слѣдъ публикацията на горното обявление; джиросанъ и отъ лице, което е прѣстанало да има право върху тоя записъ веднага слѣдъ снемане на пълномощното му отъ страна на довѣрителката му, именно отъ 24 май 1899 год. — дата по-ранна отъ датата на обявлението, което обявление е слѣдствие на снетото пълномощно — и което лице — джиранта — не е можало да джироса записа слѣдъ тая дата, — а като така искътъ на банка „Напрѣдъкъ" — приноситель на записа — се явява неоснователенъ и слѣдва да се отхвърли, като се осѫди да заплати разноскитѣ на апелаторитѣ за въ двѣтѣ инстанции, — съгласно закона". — Водимъ отъ тия съображения, Плѣвенскиятъ окржженъ сѫдъ, съ рѣшението си отъ 2 януарий 1902 год., подъ № 488, е постановилъ: „отмѣнява напълно рѣшението на I Плѣвенски мирови сѫдия отъ 28 май 1901 год., подъ № 1030, а вмѣсто него постановява: искътъ на банка „Напрѣдъкъ", заведенъ срещу Ангелъ Ангеловъ и Наумъ Цачевъ, отъ гр. Плѣвенъ, за 848 лева и 30 ст., по записъ на заповѣдь съ дата 31 декемврий 1898 год. и падежъ 31 декемврий 1899 год., се отхвърля, като неоснователенъ. Осѫжда банка „Напрѣдъкъ" да заплати на А. Ангеловъ и Наумъ Цачевъ, отъ гр. Плѣвенъ, 105 лева и 80 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за въ двѣтѣ инстанции".—Срещу това рѣшение акционерната банка „Напрѣдъкъ" въ градъ

Digitized by Google

Плѣвенъ е подала касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че допусналъ да се установява сдѣлката, вслѣдствие на която записътъ на заповѣдь е издаденъ, безъ да взема въ внимание чл. 621 отъ Търговския законъ, който гласи, че длъжникътъ по мѣнителница може да противопоставя такива възражения, които произтичатъ отъ самата мѣнителница, или които той може да има лично срещу приносителя, който дѣйствува.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на акционерната банка „Напрѣдъкъ" въ гр. Плѣвенъ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на казаната банка да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: споредъ постановленията на чл. 621, взети въ свързка съ постановленията на чл 637 п. 10 отъ Търговския законъ, длъжникътъ по единъ записъ на заповѣдь може да противопоставя на приносителя на послѣдния само такива възражения, които произтичатъ отъ мѣнителничното право, или които той, длъжникътъ, може да има лично срещу приносителя. Възражението, което отвѣтницитѣ Ангелъ Ангеловъ и Наумъ Цачевъ сж направили по това дѣло противъ иска на акционерната банка „Напрѣдъкъ" въ гр. Плѣвенъ, че Ив. Ив. Доковъ, който е джиросалъ върху тая банка записа, прѣдставенъ отъ нея за подкрѣпление на иска ѝ, по врѣмето на джиросването не е ималъ никакви права върху тоя записъ, понеже послѣдниятъ е билъ издаденъ нему не лично, а като на пълномощникъ на друго лице, което отъ по-послѣ е оттеглило пълномощието си отъ него, очевидно, не е такова възражение, което произтича отъ мѣнителничното право. То би могло да се отнесе къмъ категорията на онния възражения, които длъжникътъ може да има лично къмъ приносителя, ако отвѣтницитѣ Ангелъ Ангеловъ и Наумъ Цачевъ биха установили, че на банката „Напрѣдъкъ", при джиросването върху нея отъ Ив. Ив. Доковъ издаденията отъ тѣхъ записъ, е било извѣстно обстоятелството, че Доковъ е прѣстаналъ да има каквито и да е права върху тоя записъ. Наистина, казанитѣ отвѣтници сж прѣдставили по дѣлото доказателства за установяването на това обстоятелство, обаче, Плѣвенскиятъ окр. сждъ въ мотивитѣ на своето рѣшение, като обсжжда значението на тия доказателства, не констатира по единъ положителенъ начинъ, че това обстоятелство е било извѣстно на банката „Напрѣдъкъ". А щомъ като това е така, то казаниятъ сждъ неправилно е призналъ, че направеното отъ отвѣтницитѣ Ангелъ Ангеловъ и Наумъ Цачевъ възражение е могло да се противопостави на ищцовата страна и съ уважаването на това възражение при тия обстоятелства, сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже не е съобразилъ своето рѣшение съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да укаже влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Плѣвенския окр. сждъ отъ 2 януарий 1902 год.,

Digitized by Google

подъ № 488, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 152 — (477) — 25 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д Павловъ, членове, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П.Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 196, по описа за 1902 год., на Иванъ Дойчиновъ, отъ с. Бѣлчинъ, Самоковска околия, съ Димитъръ З. Чомаковъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Занфиръ Я. Чомаковъ, отъ гр. Дупница, за 280 лева и 5 стотинки, по записъ.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само касаторътъ Ивинъ Дойчиновъ, съ повѣрника си адвоката В. Черневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Димитъръ З. Чомаковъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Занфирь Я. Чомаковъ, отъ Дупница, съ искова молба, подадена на 21 ноември 1900 год. на Самоковския мирови сждия, е искалъ да бжде осжденъ Иванъ Дойчиновъ, отъ с. Бѣлчинъ, Самоковска околия, да заплати на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойния Занфиръ Я. Чомаковъ 168 лева сребърни ведно съ лихвата 112 лева и 5 ст. до завеждането на искътъ, или всичко 280 лева и 5 стот., лихвата на тази сума отъ датата на исковата молба до изплащането, която сума той дължалъ по силата на единъ записъ съ дата 26 октомврий 1894 год., платимъ слѣдъ 6 мѣсеци, но доброволно отричалъ да изплати. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 7 май 1901 год., подъ № 337, е отхвърлилъ, като неоснователенъ, искътъ на ищеца и е осждилъ наслѣдницитѣ на покойния Занфиръ Я. Чомаковъ да заплатятъ отвѣтнику 26 лева и 5 ст. за разноски и въ хазната да внесатъ 10 лева за толкова издедени и незаплатени призовки. Това рѣшение е било обтжжено отъ страна на Димитъръ З. Чомаковъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Занфиръ Я. Чомаковъ, прѣдъ Софийския окржженъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отъ обясненията на отвѣтника — въззиваемъ по настоящето дѣло Ив. Дойчиновъ, дадени прѣдъ първата инстанция (вижъ протоколъ отъ 18 XII 1900 год. стр. 11 мир. дѣло), неоспорени и въ днешното сждебно заседание, явствува, че той не отрича, напротивъ признава, че записътъ съ дата 26 октомврий 1894 год., на сума 168 лева сребърни е подписанъ отъ него, възразявалъ е обаче, а това и днесъ поддържа, че реченията записъ билъ изплатилъ на покойния Занфиръ Я. Чомаковъ, по начинъ такъвъ, като му броилъ 420 гроша, а за остатъка отъ 380 гроша му издалъ новъ записъ, обаче, кредиторътъ Занфиръ Чомаковъ не му повърналъ тоя записъ, който служи като основа по настоящето дѣло, подъ прѣдлогъ, че билъ откраднатъ отъ синоветѣ му, обстоятелство, което се домогва да установи съ показанията на посоченитѣ въ първата инстанция свидѣтели, които сж били допуснати и разпитани. Отъ показанията на свидѣтелитѣ Мите Стойневъ и Коте Пауновъ, дадени въ сждеб-

Digitized by Google

ното заседнние на 7 май 1901 год. прѣдъ мировия сѫдия, колкото и да се установява твърдението на въззиваемия, относително факта на изплащането на прѣдмѣтния записъ, сѫдътъ обаче е на мнѣние, че по силата на чл. 81 отъ Гражданското сѫдопроизводство, подъ режима на който е сключена сдѣлката (1894 год. 26 октомврий), изплащането на подобни Граждански задължения, какъвто е и въпросният записъ, не може да се доказва съ свидѣтелски показания, а най-паче, когато странитѣ изрично въ записа сѫ стипулирали, че всѣко плащане ще има валидность, ако то бѫде отбѣлѣзано на гърба на записа (обязателството) или же срещу контра разписка (баталама). Щомъ слѣдователно въззиваемиятъ е поелъ върху себе си подобно задължение и щомъ като било по довѣрие, както твърди, или по друга нѣкоя причина не се е снабдилъ съ подобна разписка, ако се приеме за вѣрно, че записътъ е билъ изгубенъ или откраднатъ отъ кредитора му, той е дълженъ да понесе послѣдствията, състоящи въ заплащане на сумата по записа, като бѫде осѫденъ за тая цѣль, както претендиратъ ищцитѣ. Искането на ищцовата страна относително заплащането на лихви е искане законно и подлежи на удовлетворение и то въ размѣръ по 12% годишно, тъй като подобно съглашение е уговорено въ самия записъ, а това не противорѣчи и на самия законъ (чл. 573 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Еднакво уважителна е претенцията на апелатора касателно заплащането лихви на лихви отъ датата на исковата молба, защото тая претенция намира своята подкрѣпа въ самия законъ (чл. 136 ал. 3 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), слѣдователно, отъ датата на завеждане искътъ до изплащането, освѣнъ на главницата, отвѣтникътъ слѣдва да бѫде осѫденъ да заплаща лихва и върху сумата 112 лева и 5 стотинки, която капиталътъ 168 лева е изработилъ за просроченото врѣме". Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ окржженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 14 ноември 1901 година е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Самоковския мирови сѫдия отъ 7 май 1901 година, подъ № 337, и вмѣсто него постановява: осѫжда Иванъ Дойчиновъ, отъ с. Бѣлчинъ, Самоковска околия, да заплати на Димитъръ З. Чомаковъ, настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Занфиръ Я. Чомаковъ 280 л. и 5 ст. сребърни заедно съ лихвата имъ по 12% годишно, начиная отъ 21 ноември 1900 год. до изплащането, както и 48 лева и 76 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции и да внесе въ хазната 10 лева за толкова издадени отъ първата инстанция и неплатени призовки." — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Иванъ Дойчиновъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението, като посочва, че при издаването му Софийскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 81 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не приелъ за доказателство по дѣлото показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели, като се основалъ на първитѣ отъ тия членове, тогава, когато тоя членъ разпорежда, че съдържанието на писмени документи не може да бѫде опровергнато съ свидѣтелски показания, а въ случая съ свидѣтелскитѣ показания не се е искало да се опровергне съдържанието на записа; 2) чл. 174 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не приелъ свидѣтелскитѣ показания за доказателство на новацията на дълга

Digitized by Google

му по прѣдставения отъ ищеца за подкрѣпление на иска му записъ, при всичко, че новацията може да се установява съ всички доказателствени срѣдства, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че е изопачилъ съдържанието на този записъ, като приелъ, че въ послѣднитѣ му пасажи е уговорено, че всѣко плащане ще има валидность, ако бѫде отбѣлѣзано на гърба на записа, или ако има за това контра разписка, тогава, когато тия пасажи въ записа трѣбва да се считатъ за бѣла книга, прѣдъ видъ на това, че празднитѣ мѣста въ тѣхъ не сж надлежно попълнени, което значи, че странитѣ не сж правили подобни стипулации.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на длѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като макаръ Софийскиятъ окржженъ сждъ и неправилно да посочва въ рѣшението си на чл. 81 отъ Гражданското сждопроизводство, прѣдъ видъ на това, че тоя членъ говори, че не се допуща съ свидѣтелски показания да се опровергава съдържанието на писменитѣ документи, а сждътъ констатира, че съ свидѣтелскитѣ показания по това дѣло се е искало да се установи издължението на записа, прѣдставенъ отъ ищеца за подкрѣпление на иска му, обаче, сждътъ правилно въ случая не е приелъ свидѣтелскитѣ показания за доказателство, прѣдъ видъ на това, че чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство, който съгласно чл. 47 отъ сжщото сждопроизводство е приложимъ и по мировитѣ дѣла въ редакцията, въ която е билъ въ сила по врѣмето на издаването на прѣдставения отъ ищеца записъ (1894 год.) абсолютно забранява доказването съ свидѣтелски показания, изпълнението на задължения, установени съ писмени документи; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като при всичко, че законътъ не изисква сжществуването на писмени документи за установяването на подновяването на единъ дългъ, обаче, когато съ подновяването се погасява едно задължение, изложено въ писмена форма, споредъ смисъльта на чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство, свидѣтелски показания не могатъ да се допущатъ за установяването му (ако погасеното задължение е за сума по-голѣма отъ 200 лева, споредъ сегашната редакция на тоя членъ, а споредъ редакцията му прѣди той да бѫде измѣненъ съ Закона отъ 20 февруарий 1897 год., за каквато сума и да е то), прѣдъ видъ на това, че подновяването е единъ отъ начинитѣ за издължението на задълженията, и 3) така сжщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е далъ едно тълкуване на съдържанието на записа, като е призналъ, че споредъ него странитѣ сж се уговорили, щото изплащанията да се отбѣлѣжватъ на гърба на записа или да се издаватъ срещу тѣхъ разписки и въ нищо не е изопачилъ съдържанието на тоя записъ. Отъ друга страна, както това се спомена и по-горѣ сжжденията на сжда, че въ случая свидѣтелскитѣ показания не сж могли да се приематъ като доказателства, сж напълно съгласни и съ постановленията на чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Дойчиновъ, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 14 ноември 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 153 — (479) — 25 септември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети септември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседателствующи-членъ, А. М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 187, по описа за 1902 год., на Петко Константиновъ, отъ гр. Кула, съ Перо Димитровъ, настойникъ на Ванка Иотова, за 800 лева, произходящи отъ развалата на бракъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Петко Константиновъ, отъ гр. Кула, съ искова молба отъ 10 августъ 1900 год., заявилъ искъ срещу Перо Димитровъ, отъ с. Изворъ-Махала, настойникъ на малолѣтната Ванка Иотова, за 800 лева, произходящи отъ развалата на бракъ. Кулскиятъ мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 10 априлъ 1901 год., подъ № 186, постановилъ: „искътъ на Петко Константиновъ, отъ гр. Кула, противъ Перо Димитровъ, настойникъ на малолѣтната Ванка Иотова, отъ с. Изворъ-Махала, за 800 лева, отъ разноски по свадба, се отхвърля, като неоснователенъ, по недоказаность. Ищецътъ да заплати на отвѣтника 40 лева възнаграждение по водене на дѣлото". — По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Видинския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ рѣшението на Видинския епархиаленъ духовенъ съвѣтъ подъ № 158/900 год., се установява, че бракътъ между ищеца и Ванка Иотова дѣйствително е билъ разтрогнатъ, като за виновна страна въ този разводъ била призната Ванка Иотова. Отъ съдържанието обаче на чл. 189 отъ Екзархийския уставъ, гдѣто се говори за отговорностьта на виновната страна при разтрогване на брака не е казано, че виновната страна трѣбва да плаща на противната страна и разноскитѣ, които послѣднята е направила при свадбата за подаръци и разноски по даване обѣди и вечери. — Слѣдователно, искътъ на ищеца по начало се явява неоснователенъ. Неоснователенъ е още и за това, защото Ванка Иотова, при оженването си за ищеца е била малолѣтна, както е и сега, а като такава тя не може да отговаря за разноски, правени по свадбата, защото тя нито е давала съгласието си за да се правятъ тѣзи разноски, нито пъкъ е имало такова съгласие отъ настойника ѝ Перо Димитровъ. Отъ друга страна искътъ се явява и недоказанъ, защото отъ показанията на разпитанитѣ днесъ свидѣтели се установява наистина, че ищецътъ билъ купилъ нѣкои дрехи на бившата си жена и нѣкои подаръци, обаче нито единъ отъ свидѣтелитѣ не установява, че тѣзи дрехи при развода на ищеца съ Ванка, послѣдната ги е вземала, нито пъкъ че подаръцитѣ сж били раздадени. Но даже и да се приеме, че подаръцитѣ сж били раздадени, то пакъ ищецътъ не може да претендира за тѣхъ, понеже отъ показанията на свидѣтелката Дона Пековица

Digitized by Google

се установява, че и Ванка отъ своя страна е дала подаръци на ищеца. Сѫщата свидѣтелка твърди още, че ищецътъ прѣдъ нея е призналъ, че той самъ е далъ дрехитѣ на Ванка, които ѝ билъ направилъ по случай свадбата, а веднажъ направено това по негова добра воля, не може слѣдъ това да иска отъ отвѣтницата да му заплати стойностьта имъ. Прочее, отъ до тукъ изложеното, искътъ на ищеца се явява неоснователенъ и недоказанъ и Мировиятъ сѫдия правилно го е отхвърлилъ. Ето защо рѣшението на послѣдния слѣдва да се потвърди, а жалбата на апелатора, като неоснователна, слѣдва да се остави безъ послѣдствие. Върху апелатора слѣдва да се възложатъ и разноскитѣ по дѣлото за тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 10 декемврий 1901 год., подъ № 181, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Кулския мирови сѫдия подъ № 186/901 г., а въззивната жалба на Петко Константиновъ, отъ гр. Кула, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осѫжда апелатора да заплати на въззиваемия Перо Димитровъ въ качеството му настойникъ на малолѣтната Ванка Иотова, отъ с. Изворъ-Махала, за разноски по дѣлото за тази инстанция 41 лева". — Срещу това рѣшнние Петко Константиновъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Видинскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ чл. чл 187 и 189 отъ Закона за прибавката къмъ Екзархийския уставъ, защото духовниятъ сѫдъ опрѣдѣля само коя страна е виновна за развода, но не разрѣшава парични въпроси, произхорящи отъ развалата на брака, та сѫдътъ не е ималъ право да основе дѣшението си на горѣпоменатитѣ членове отъ Екзархийския уставъ за да отхвърли искътъ

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и закючението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ е разрѣшилъ спора по настоящето дѣло на двѣ основания. *На първо мѣсто* сѫдътъ е призналъ иска *по начало за неоснователенъ*, защото Екзархийскиятъ уставъ (чл. чл. 187 и 189) не говорилъ нищо по въпроса, да ли виновната за развалата на брака страна трѣбва да плаща разноскитѣ, които протвивната е направила при свадбата, толкозъ повече, че виновната страна въ даденият слудай е малолѣтна. *А второто основание* на сѫда за да отхвърли искътъ е, *че самиятъ искъ не е доказанъ*. По това второ основание на сѫда нѣма посочени никакви закононарушения и въобще нѣма никакви оплаквания. А въ такъвъ случай, даже първото основание на сѫда да бѫде съвсѣмъ погрѣшно (каквото е и въ дѣйствителность), то пакъ щомъ нѣма оплаквания по въпроса за недоказаностьта на иска, а този въпросъ самъ по себе си е рѣшающъ, то заключението на сѫда за отхвърлянето на искътъ е правиленъ, заради това допуснатитѣ въ случая нарушения по първото основание на сѫда се явяватъ за несѫществени, колкото тѣ и да сѫ флагрантни, защото отъ една страна не е Екзархийскиятъ уставъ, който опрѣдѣля имотнитѣ правоотношения на съпрузитѣ, а това сѫ общитѣ граждански закони; а отъ друга страна, искътъ произтича отъ quasi-delit, а по тѣзи искове малолѣтството не освобождава отъ гражданска отговорность малолѣтния, който е причинилъ въпроснитѣ врѣди. Но както се каза по-горѣ, щомъ като искътъ е отхвърленъ и по недоказаность, а по този въпросъ, който самъ по себе си е рѣшающъ,

Digitized by Google

нѣма оплаквания, то оплакванията на касатора по първото основание се явяватъ за несѫществени и заради това касационната жалба не може да се признае за основателна.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петко Константиновъ, срещу рѣшението на Видинския окр. сѫдъ отъ 10 декемврий 1901 год., подъ № 181, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 154 — (488) — 30 септемврий 1904 год. Въ името на Негов Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 203, по описа за 1902 год., на Христена Павлова Карастоянова, отъ гр. Дупница, съ Михалъ С. Джаджевъ, отъ сѫщия градъ, за 509 лева и 21 ст., по записъ на заповѣдь* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Христена Павлова Карастоянова, отъ гр. Дупница, съ искова молба отъ 31 май 1901 год. до 1 Дупнишкия мирови сѫдия, заявила искъ противъ Михалъ С. Джаджевъ, отъ сѫщия градъ, за 803 лева и 21 ст., по записъ. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ въ размѣръ на 423 лева заедно съ лихвата имъ и разноскитѣ. По апелативна жалба на Михалъ С. Джаджевъ, дѣлото било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Христена П. Карастоянова, отъ гр. Дупница, въ исковата си просба до мировия сѫдия, като излага, че Михалъ С. Джаджевъ, отъ гр. Дупница, по записъ и дължалъ сумата 1283 лева, отъ които по тѣхно съгласие, брата на М. С. Джаджевъ заплатилъ своята половина, а половината на послѣдния не била още изплатена, макаръ падежътъ на записа да е изтекалъ. За това е молила да бѫде осѫденъ да ѝ заплати сумата по записа съ лихвитѣ имъ и разноскитѣ. За доказателство на искътъ си е прѣдставила самия записъ съ дата 24 априлъ 1895 година. Отъ съдържанието на този записъ се вижда, какво Михалъ С. Джаджевъ се е задължилъ по заповѣдьта на Христена П. Карастоянова да заплати на 24.IV96 г. сумата 972 лева. Отвѣтникътъ М. С. Джаджевъ не отрича обстоятелството, че съ този записъ се е задължилъ да плати на ищцата сумата 972 лева, обаче прави двѣ възражения, по силата на които иска отхвърлянето на искътъ. Първото е, че записътъ билъ изплатенъ, но понеже то съ нищо не е подкрѣпено, то, то не може да ползува отвѣтника. А второто и най-главното възражение е, че записътъ билъ на заповѣдь и като такъвъ, по силата на чл. 146 отъ Турския търговски законъ искътъ билъ просроченъ. Дѣйствително, както се каза по-горѣ, че записътъ е издаденъ на заповѣдьта на ищцата, значи съгласно прѣдписанието на чл. 146 отъ Турския търговски законъ, който е билъ въ сила, когато записътъ е билъ редактиранъ. Прочее, ясно е, че странитѣ сѫ дали на записа характеръ на търговска сдѣлка. А щомъ това е така, то съгласно процитирания чл. 146 отъ Турския търговски законъ, правото за искане

Digitized by Google

на сумата по записа е поткрито съ давность, защото отъ падежа му 24 априлъ 1896 год. до 31 май 1901 год., когато е заведено дѣлото, сж изтекли повече отъ 5 години. Твърдението на първоначалния ищецъ, че записътъ има характеръ на гражданска сдѣлка, понеже въ заглавието му не било казано, че е записъ на заповѣдь, и че имало въ него написани и други условия, които въ записъ на заповѣдь не трѣбва да сжществуватъ, е твърдение неоснователно, защото условието да се турга въ заглавието на записа, че е на заповѣдь, за да може да се счете че е търговска сдѣлка, не се изискваше отъ Търговския турски законъ, а се изисква отъ новия Търговски законъ, който не е билъ въ сила когато записътъ е правенъ. Така и прибавенитѣ въ повече условия, заплащането на лихви, опрѣдѣление на доказателствата, съ които ще си служатъ странитѣ въ сжда, не отнематъ характера на записа на търговска сдѣлка, тъй като тѣ се четатъ за несжществующи. Очевидно е слѣдователно, че искътъ на Христена П. Карастоянова е покритъ съ давность и за това слѣдва да се отхвърли, като неоснователенъ, като ищцата бжде осждена да заплати на противната страна разноскитѣ по дѣлото. По горнитѣ съображения слѣдва рѣшението на мировия сждия да бжде отмѣнено", — съ рѣшението си отъ 28 януарий 1902 год., № 27, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ на ищцата. — Срещу това рѣшение Христена Павлова Карастоянова подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Кюстендилскиятъ окр. сждъ нарушилъ между друго и чл. чл. 107 отъ Гажданското сждопроизводство, 146 отъ Турския търговски законъ и 635 отъ сегашния Търговски законъ, защото приелъ записа за търговска сдѣлка, когата той нѣма нито формата на търговска сдѣлка, нито е сключенъ между търговци и слѣдователно неправилно приспособилъ 5-годишната давность прѣдвидена въ чл. 146 на Отоманския търговски законъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави безъ послѣдствие касационната жалба, като неоснователна, взе въ съображение: отъ потжженото рѣшение се вижда, че Кюстендилскиятъ окр. сждъ е отхвърлилъ искътъ на касаторката на това основание, че той е просроченъ, тъй като записътъ на който се основава искътъ е на заповѣдь и отъ деня на падежа до завеждането на иска сж се изминали повече отъ 5 години. Това съображение на Кюстендилския окр. сждъ за да приспособи петгодишната давность, прѣдвидена въ чл. 146 отъ Турския търговски законъ, е неоснователно, тъй като този членъ има прѣдъ видъ записи на заповѣдь, които сж търговски сдѣлки и на които реквизититѣ сж изрично изброени въ чл. 145 отъ сжщия законъ. Клаузата „на заповѣдь" сама по себе си не е достатъчна за да се подведатъ всички записи на заповѣдь подъ 5-годишната давность, понеже законътъ не забранява щото тази клауза да бжде турната и въ единъ граждански записъ, ако деговорящитѣ страни сж се съгласили на това. Прѣдметниятъ записъ по това дѣло нѣма формата на единъ търговски ефектъ, защото въ него сж прѣдвидени освѣнъ лихви, но и други много условия, които не могатъ да иматъ мѣсто въ еданъ записъ на заповѣдь отъ търговски характеръ. Това е единъ граждански записъ съ клауза на „заповѣдь", на

Digitized by Google

който не може да се приспособи 5-годишната давность, прѣдвидена въ чл. 146 отъ Турския търговски законъ. Като е приелъ противното, Кюстендилскиятъ окр. сждъ не е разрѣшилъ това дѣло съгласно дѣйствующитѣ закони по врѣмето на издаването на записа и за това той е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 146 отъ Турския търговски законъ, което нарушение е сжществено. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касаторката за нарушението на тѣзи членове е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 28 януарий 1902 год., № 27, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 146 отъ Отоманския търговски законъ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 155 —(492) — 30 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 212, по описа за 1902 год., на Бойчо Богоевъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ фирмата братя Д. Фотиядисъ и синове, за 600 лева, произходящи отъ „октроална такса“.* — Въ заседанието отъ страна на Бойчо Богоевъ се яви адвоката Ив. Славовъ, а отъ страна на братя Стефанъ и Петраки Фотиядисъ — адвоката В. Черневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Никола Поповъ, адвокатъ въ гр. Кюстендилъ, пълномощникъ на Бойчо Богоевъ, отъ сжщия градъ, съ искова молба отъ 4 августъ 1899 год., е зявилъ искъ срещу Перикли Д. Фотиядисъ, отъ гр. Кюстендилъ, като солидаренъ управитель и прѣдставитель на търговската фирма „братя Д. Фотиядисъ и синове“, отъ сжщия градъ, за 600 лева, произходящи отъ „октроална такса“. Кюстендилскиятъ градски мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 17 августъ 1901 год., подъ № 733, постановилъ: „осжжда Перикли Д. Фотиядисъ, отъ гр. Кюстендилъ, прѣдставитель на фирмата братя Д. Фотиядисъ и синове, да заплати на Бойчо Богоевъ, отъ сжщия градъ, чрѣзъ повѣреника му Никола Поповъ, сумата 80 лева отъ право октроа за прѣзъ 1898 год., заедно съ 27 лева и 70 ст. сждебни и по водене дѣлото разноски; а останалата часть отъ искътъ му се отхвърля, като недоказанъ. Осжжда Бойчо Богоевъ да заплати на Перикли Д. Фотиядисъ 26 лева правоводене дѣлото. Осжжда Бойчо Богоевъ да внесе въ хазната 9 лева за деветь незаплатени призовки“. По апелативна жалба на братя Фотиядисъ, това дѣло е било разгледано и отъ Кюстендилския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „искътъ на Бойчо Богоевъ се основава на това, че съ контрактъ сключенъ по надлежния редъ съ Кюстендилското градско общинско управление, наелъ експлоатацията на данъка „актроа“ въ гр. Кюстендилъ отъ 1 януарий 1898 год. до 1 януарий 1899 година. Прѣзъ туй сжщо врѣме братя Фотиядисъ като

Digitized by Google

съдържатели на единъ хотель въ града подъ название „Балкански Полуостровъ", консумирали 15000 литри вино отъ бурета, за което количество по силата на чл. 1 заб. I отъ Закона за данъка „октроа" отъ 1897 г., би слѣдвало да заплатятъ октроата прѣдвидена въ поемнитѣ условия и приложена къмъ тѣхъ таблица приета отъ Кюстендилския градски общински съвѣтъ въ заседанието му отъ 29 декемврий 1897 год., като отказвали обаче по доброволенъ начинъ да извършатъ това, Б. Богоевъ моли осѫждането имъ на исковата сума 600 лева и разноскитѣ. За доказателство на искътъ си ищецътъ, а по настоящемъ въззиваемъ Б. Богоевъ опира на заключението на експертитѣ, разпитани отъ мировия сѫдия за количеството на изразходваното вино прѣзъ казания периодъ въ хотелъ „Балкански Полуостровъ", — на поемнитѣ условия за отдаване тая аренда октроата на гр. Кюстендилъ прѣзъ 1898 год., — контракта отъ 25 февруарий 1898 год. и таблицата за такситѣ на прѣдметитѣ подлежащи на казаната дань; 2) данъкътъ „октроа" е единъ отъ комуналнитѣ косвени данъци, който макаръ да се намира съ законъ отъ Държавата, но прѣдназначенъ е за всѣка община отдѣлно, която може да го въведе, ако общинскиятъ съвѣтъ намѣри, че това е въ интереса на общината за облегчение комуналния данъченъ товаръ и разходниятъ бюджетъ на общината. Като така, това е едно право, но не и задължение на общината, която сама или чрѣзъ лицето, на което отстѫпва събирането на казания данъкъ, може, въ прѣдѣлитѣ на закона да постанови упражнението на това си право въ цѣлость, т. е. за всичкитѣ прѣдмети, за които законодателтъ допуща да се облагатъ съ данъка октроа или пъкъ отчасти, за извѣстни само прѣдмети или категории отъ подобни. Като така, искътъ на Бойчо Богоевъ само тогава ще се счете съгласно чл. чл. 58 и 59 отъ Гражданското сѫдопроизводство за доказанъ, когато той между другото докаже първо, че Кюстендилската градска община е имала прѣзъ врѣме отъ 1 януарий 1898 год. до 1 януарий 1899 г. право, да облага съ октроа спиртнитѣ пития, които се произвеждали и се консомирали вѫтрѣ въ чертата на града Кюстендилъ и второ, че това право му е било отстѫпено отъ общината за експлоатация по прѣдвидения отъ закона редъ. Първото отъ казанитѣ условия се доказва напълно. Като се сравнятъ законитѣ за данъка октроа до 1897 год. и законътъ приетъ прѣзъ тая послѣдна година, обнародванъ въ „Държавенъ Вѣстникъ" брой 287, отъ 30 декемврий 1897 год., ще се види, че законодателтъ допусналъ правоимѣющитѣ общини да облагатъ съ октроа не само внесенитѣ въ тѣхния районъ стоки, респективно транзитнитѣ и депозитнитѣ стоки, но разширила правото на общинитѣ да взематъ октроа и отъ спиртнитѣ пития, които се произвеждатъ и се консумиратъ вѫтрѣ въ общината (ср. чл. 1 заб. I отъ горѣспоменатия законъ). Второто обаче условие, а именно, че правото на общината прѣдвидено отъ чл. 1 заб. I отъ Закона за данъка „октроа" отъ 1897 год., че това сѫщо право общината го е делигирала на ищеца, — това условие не се доказва. Законътъ за данъка „октроа" е единъ фискаленъ законъ, а като такъвъ трѣбва да се тълкува stricto. Сѫщото начало срѣщаме и въ финансовата наука, която изисква щото всѣки данъкъ, както относително качеството, така и относително количеството му да е точно опрѣдѣленъ — la maxime de la certitude no adasur sucith. Своето право ищецътъ Б. Богоевъ

Digitized by Google

абстрахира отъ поемнитѣ условия за отдаването казания данъкъ (стр. 6 отъ първост. производство); отъ контракта сключенъ съ общината (стр. 9) и отъ таблицата за размѣра на октроата и прѣдметитѣ отъ които ще се събира отъ прѣдприемача прѣзъ врѣме отъ 1 януарий 1898 год. до 1 януарий 1899 год. (стр. 4). Прочее, ако внимателно се прочетатъ казанитѣ документи, ще се дойде до това заключение, че Кюстендилското градско общинско управление не само не отстжпило ищецу правото да събира октроа отъ спиртнитѣ пития, които се консамиратъ въ чертата на града, но изрично е стипулирано противното, т. е., че за подобни пития нѣма да се събира казания данъкъ. Че то е така, явствува отъ съдържанието на чл. 7, който стои въ тѣсна зависимость съ чл. чл. 4, 5 и 6 отъ контракта, сключенъ между ищеца и управлението и отъ чл. 4 отъ поемнитѣ условия. Колкото се отнася до таблицата на сбороветѣ, то тя ще може да има приложение само въ свързка съ контракта и поемнитѣ условия, а не по само себе си, както го прави ищецътъ, тъй като въ нея се опрѣдѣлятъ такситѣ и прѣдметитѣ подлежащи на данъка „октроа," а кждѣ и кога ще се събиратъ тѣзи такси, за туй ще трѣбва да се направи справка въ казанитѣ писмени актове и въ контракта, и 3) при тия данни искътъ на Богоевъ по отношение обжалваната му часть слѣдва да се отхвърли, като се осжди ищецътъ на разноскитѣ по дѣлото, съгласно чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство. Искътъ на Б. Богоевъ трѣбва да се отхвърли още и по тая причина, че той не е заведенъ съгласно чл. чл. 9 и 10 отъ Закона за данъка „октроа" отъ 1897 год. и чл. чл. 48 и слѣдующитѣ отъ Правилника за приложението му, утвърденъ съ указъ отъ 28 септемврий 1898 год., подъ № 119", — съ рѣшението си отъ 4 февруарий 1902 год., подъ № 72, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Кюстендилския градски мирови сждия отъ 17 августъ 1901 год., подъ № 733, а вмѣсто н го постановява: искътъ на Бойчо Богоевъ противъ братя Стефанъ и Перикли Фотиядисъ за 600 лева отъ незаплатенъ данъкъ „октроа" се отхвърля, като неоснователенъ. Осжжда Б. Богоевъ да заплати на братя Фотиядисъ 34 лева 60 ст. за сждебни и по водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции разноски и 11 лева на хазната". — Срещу това рѣшение Бойчо Богоевъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Кюстендилскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не билъ взелъ въ съображение, че въ контракта за наемането на октроалното право е уговорено, че събирането на октроата ще става по приложената къмъ поемнитѣ условия таблица, а отъ съдържанието на тая таблица се виждало, че ще се плаща октроа и за произведени и употрѣбени въ града спиртни питиета, при това, сждътъ изопачилъ съдържанието на чл. 7 отъ контракта и не основалъ рѣшението си на даннитѣ по дѣлото

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ обсжжда, както забѣлѣжката въ таблицата, така сжщо и постановленията на контракта и поемнитѣ условия, а въпросътъ защо не е далъ на послѣднитѣ такова значение каквото имъ дава касаторътъ, това не може да бжде касационенъ поводъ, защото е въпросъ за оцѣнка

Digitized by Google

на доказателствата и слѣдователно, отнася се всецѣло къмъ сжществото на дѣлото. При това, сждътъ ни най-малко не изопачава чл. 7 отъ контракта, а само тълкува съдържанието му и то въ свързка съ другитѣ постановления на сжщия контрактъ и поемни условия. Заради това оплакването по този поводъ е неоснователно, и 2) дѣйствително, по силата на забѣлѣжката къмъ чл. 1 отъ Закона за измѣнение и допълнение на Закона за данъка „октроа", общинскитѣ управления иматъ право да събиратъ този данъкъ и отъ спиртнитѣ питиета произведени и употрѣбени въ чертата на града; но въпросътъ по настоящето дѣло не е за правата на общинскитѣ управления, но за тѣзи, които въ дадения случай сж прѣостжпени отъ общинското управление на неговия наемателъ — ищецътъ по настоящето дѣло — чрѣзъ сключения по между странитѣ договоръ. А този договоръ, сждътъ като го тълкува и като има прѣдъ видъ и другитѣ данни по дѣлото, заключава, че това право — правото за събиране октроа и отъ произведени и употрѣбени въ чертата на града спиртни питиета общинското управление не е прѣдостжпило на ищеца, въпросъ който е по сжществото на дѣлото и който въ дадения случай е разрѣшенъ на основание тълкуването, което сждътъ е далъ на договора; а по въпроса за тълкуването на договоритѣ, сждътъ по сжщество е суверенъ. Заради това оплакванията на касатора сж неоснователни и касационната му жалба трѣбва да бжде оставена безъ послѣдствие.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Бойчо Богоевъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 4 февруарий 1902 год., подъ № 72, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 156 — (494) — 30 септ мврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 210, по описа за 1902 год., на Азапкьойската селска община, Ямболска околия, съ Георги Костовъ, отъ гр. Ямболъ, за 140 лева, по едно условие.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Георги Костовъ, отъ гр. Ямболъ, съ искова молба до II Ямболски мирови сждия, отъ 14 септемврий 1894 година, заявилъ искъ противъ Азапкьойската селска община, въ лицето на кмета ѝ за 140 лева, по едно условие. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на общината, дѣлото било разгледано и отъ Сливенския окржженъ сждъ, който изслушалъ обясненията на общината и като взелъ прѣдъ видъ: „че въззиваемия дири отъ Азапкьойската селска община 140 лева за доказателство на иска си е прѣдставилъ едно условно съ дата 26 мартъ 1894 год.; че въззивникътъ възразява какво искътъ на въззиваемия Георги Костовъ билъ неоснователенъ, понеже не прѣдставлявалъ удостовѣрение, че работата за която се е натоварилъ да извърши е била свършена отъ него, обаче това възражение на въззивника, като неоснователно и не-

Digitized by Google

доказано, се остава безъ послѣдствие и условното като съ нищо не оборено отъ въззивника, има сила на доказателство противъ него и въ случая искътъ на въззиваемия се явява основателенъ и доказанъ и рѣшението на мировия сждия слѣдва да бжде потвърдено, а въззивната жалба на въззивника, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие", — съ рѣшението си № 15, отъ 16 януарий 1902 год., потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. — Това рѣшение Азапкьойската селска община обтжжила прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже ищецътъ при завеждането на дѣлото не се е съобразилъ съ прѣдписанието на забѣлѣжка I къмъ чл. 65 отъ Закона за селскитѣ общини; 2) чл. 65 забѣлѣжка I, въ свързка съ чл. 59 п. 2 отъ Закона за селскитѣ общини, споредъ който щомъ общината се задължава, туй трѣбва да стане съ постановление отъ общинския съвѣтъ, утвърдено отъ окржжния управитель, а такова ищецътъ не билъ прѣдставилъ; 3) чл. 336 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото наемателътъ е дълженъ да докаже, че е извършилъ работата, за която иска цѣна, и 4) п. 4 отъ чл. 41 отъ Закона за давностьта, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ внимание, че такива искове си иматъ мѣстото само за една година.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора не се оправдава отъ фактическата страна на дѣлото, понеже при исковото прошение има едно удостовѣрение отъ Ямболското околийско управление, че се заявява искъ противъ общината; 2) второто оплакване на касатора е сжщо неоснователно, тъй като общината трѣбваше да докаже, че постановление не е имало и че ако е имало, то това постановление не е било утвърдено отъ окржжния управитель, съгласно Закона за селскитѣ общини; 3) отъ дѣлото се вижда, че общината е признала сжществуването на условието между нея и ищецътъ по дѣлото, но послѣдниятъ не билъ извършилъ условената работа и за това той никакви доказателства не е прѣдставилъ. Обаче отъ съображенията на потжженото рѣшение се вижда, че сждътъ намира възражението на отвѣтника за неоснователно, безъ да се вижда на какво основава това свое сжждение, а чл. 336 отъ Закона за задълженията и договоритѣ прѣдписва, че страната трѣбва да е извършила нѣщо за другата страна, срещу условената цѣна. Въ случая ищецътъ по дѣлото трѣбваше да прѣдстави доказателства, че е извършилъ условената съ общината работа и тогава да настжпи правото му да иска условената цѣна, и 4) неоснователно е оплакването за нарушение чл. 41 п. 4 отъ Закона за давностьта, тъй като въпросътъ за давностьта трѣбваше да възбуди страната, а не сждътъ който нѣма право да събира доказателства въ полза на едната или другата страна.

Прѣдъ видъ на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Сливенския окржженъ сждъ отъ 16 януарий 1902 год., № 15, защото е нарушенъ чл. 336 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 157 — (495) — 30 септемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 215, по описа за 1902 год., на Петъръ Мариновъ, съ Христо П. Бояджиевъ, отъ гр. Елена, за 241 лева и 70 ст., по записъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Христо К. Бояджиевъ, отъ гр. Елена, съ искова молба отъ 15 декемврий 1900 год., е заявилъ искъ срещу Петъръ Мариновъ Талипъ, отъ село Капиново, за 241 лева и 70 ст., по записъ. Еленскиятъ мирови сѫдия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си (задочно) отъ 12 януарий 1901 год., подъ № 16, постановилъ: „осѫжда Петъръ Мариновъ Талипъ, отъ с. Капиново, да заплати на Христо К. Бояджиевъ, отъ гр. Елена, сумата 241 лева и 70 ст. заедно съ лихвата имъ по 12% годишно, считана отъ 15 декемврий 1900 год. до крайното имъ изплащане и 21 лева и 85 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски". По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „отъ прѣдставения въ доказателство на искътъ записъ се установява, че отвѣтникътъ като поръчитель, се е съгласилъ да заплати сумата по записа солидарно съ прямия длъжникъ, съ 12% годишно лихва за просроченото врѣме на именуемия Петъръ Колевъ и че прямиятъ длъжникъ Петъръ Георгиевъ на послѣдния е заплатилъ срещу дългътъ си на 11 февруарий 1898 год. 201 лева и 20 ст., оставатъ глави и лихви за заплащане въ деньтъ на завеждане на искътъ лева 241 и 70 ст.; 2) отвѣтникътъ изрично се е задължилъ чрѣзъ записа да бѫде солидарно отговоренъ съ първия длъжникъ Петъръ Георгиевъ за изплащане на Петъръ Колевъ сумата по записа и за това искътъ може да бѫде прѣдявенъ противъ кого да е отъ длъжника и поръчителя, правилно слѣдователно е прѣдявенъ противъ отвѣтника; 3) кредиторътъ по записа декларира, че е получилъ остатъка по записа, като се изключи заплатената сума отъ 201 лева и 20 ст. отъ ищеца по дѣлото, който има право по закона да замени кредитора спрѣмо длъжника и поръчитель въ границитѣ на задълженията, отбѣлѣзани въ записа, искътъ е основателенъ. И понеже обтѫженото рѣшение е уважило искътъ, апелативната жалба се явява неоснователна, и 4) разноскитѣ по дѣлото слѣдва да бѫдатъ възложени на отвѣтника, понеже по негова вина сѫ причинени", — съ рѣшението си отъ 17 ноември 1901 год., № 385, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Еленския мирови сѫдия отъ 12 януарий 1901 год., подъ № 16, и осѫжда Петра Мариновъ Талиповъ, отъ с. Капиново, да заплати на Христо К. Бояджиевъ, отъ гр. Елена, 14 лева и 50 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ втората инстанция". — Срещу това рѣшение Петъръ Мариновъ Талиповъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Търновскиятъ окр. сѫдъ е нарушилъ членове 529 и 532 отъ Търговския законъ и чл. 317 отъ Задълженията и договоритѣ, защото въпросниятъ записъ билъ граждански, та собственостьта му не е могла да се прѣхвърля съ джиро, а правилата за цесиото въ дадения случай не сѫ спазени.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: записътъ, на основане на който е заведено настоящето дѣло, ако и да е граждански, но той е издаденъ *на заповѣдь*. А това значи, че длъжникътъ, още при сключването на договора, се е съгласилъ да заплати дългътъ си на лицето, което му укаже кредитора, безъ да бѫде прѣдизвѣстяванъ за това прѣпрѣхвърляне. Това съглашение не съдържа въ себе си нищо противозаконно или неморално, слѣдователно на общо основание то е валидно. А щомъ това е така, то въ даденiя случай заповѣдьта, дадена отъ кредитора, чрѣзъ направената на гърба на записа забѣлѣжка, за да бѫде заплатена стойностьта на записа въ ржцѣтѣ на ищеца по настоящето дѣло, е задължителна за отвѣтника и за неговия солидаренъ съдлъжникъ; а при това, отъ този моментъ — отъ момента, когато кредоторътъ е далъ заповѣдьта да бѫде платенъ записа на третото лице, отъ този моментъ и самата собственость на записа е прѣхвърлена върху това трето лице. Заради това оплакването на касатора е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петъръ Мариновъ Талиповъ, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ отъ 17 ноември 1901 год., № 385, като неоснователна, да се постави безъ послѣдствие.

№ 158 — (504) — 5 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първи септември хилядо деветстотинъ и четвърта година въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съсатвъ: Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ. на 18 септември н. год, *гражданско дѣло № 133, по описа за 1902 год., на Райко Н. Райковичъ, отъ гр. Русе, съ Кредитъ Анщалтъ въ гр. Брюнъ (Австрия), за 3260 лева по първоначаленъ искъ и 5400 лева по насрѣщенъ искъ, произходящи отъ договоръ за доставка на захаръ.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха адвокатитѣ С Иванчевъ и А. Рефетовъ, като повѣреници, първиятъ на отвѣтника Райко Н. Райковичъ, а вториятъ на ищцовата страна — Кредитъ Анщалдъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: на 24 априлъ 1896 год., Русенскиятъ адвокатъ д-ръ С. Рефетовъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на търговската фирма Кредитъ Анщалтъ въ Брюнъ (Австрия), е прѣдявилъ искъ прѣдъ Русенския окржженъ сждъ, противъ Райко Н. Райковичъ, отъ гр. Русе, за 3260 лева и 25 ст. златни, стойность на единъ вагонъ захаръ, състоящъ отъ 180 сандъка — 9000 килограма и е молилъ да бѫде осжденъ Райковичъ да заплати на довѣрителитѣ му исковата сума — 3260 лева и 25 ст. златни, лихвата имъ и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски.

Digitized by Google

Срещу тоя искъ отвѣтникътъ е прѣдявилъ насрѣщенъ искъ за 5400 лева, произходящи отъ загуби отъ доставенитѣ му отъ Кредитъ Анщалтъ три вагона захарь, обезщетението на които загуби ищцовата страна му била обѣщала. Русенскиятъ окржженъ сждъ, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 5 декемврий 1896 год., № 646, е осждилъ отвѣтка Райко Н. Райковичъ да заплати на Кредитъ Анщалтъ 3260 лева и 25 ст. златни съ лихвата 10% годишно, отъ 25 априлъ 1896 год. до окончателното изплащане и 485 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски, а прѣдявениятъ отъ отвѣтника насрѣщенъ искъ е отхвърлилъ, като неоснователенъ и недоказанъ. Срещу това рѣшение отвѣтника Райко Н. Райковичъ е подалъ въззивна жалба прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отъ съдържанието на фактурата съ дата 11 юлий 1895 год., изпратена отъ търговската кжща Кредитъ Анщалтъ до отвѣтника Райко Н. Райковичъ, се установява, че прѣзъ мѣсецъ юлий 1895 год., послѣдниятъ е приелъ единъ вагонъ захарь — 170 сандъка, или 9000 килограма — и дължи стойностьта ѝ, понеже не прѣдставлява никакви доказателства за издължението ѝ. Получаването на захарьта отъ Райковичъ се доказа: 1) отъ самопризнанието, което е направилъ повѣреникътъ му Хр. Ивановъ въ сждебното заседание на 22 септемврий 1897 год., че приелъ захарьта и я продалъ съ загуба . . . ; 2) отъ обясненията, които даде въ днешното сждебно заседание повѣреникътъ му Ив. Костовъ, — че, като пристигнала захарьта на скелята и като прѣдставили на Райковича фактурата и полицата, той отказалъ да подпише послѣдната, като считалъ, че това ще служи за гаранция на обѣщаното му обезщетение, и 3) отъ размѣнената между странитѣ кореспонденция, която ще бжде изложена по-долу. Въ първата инстанция отвѣтникътъ е поддържалъ изплащането на захарьта и е искалъ да го установи съ търговскитѣ книги на Кредитъ Анщалтъ и съ прѣдложената отъ него на ищцовата страна рѣшителна клетва, че не е получила стойностьта на въпросната захарь. Но и двѣтѣ тѣзи искания сж били оставени безъ послѣдствие отъ първостепенния сждъ и не сж били подновени въ втората инстанция, нито пъкъ сж били прѣдставени доказателства за изплащането. А щомъ захарьта е получена и не се прѣдставляватъ доказателства за издължение стойностьта ѝ, било чрѣзъ полица, било чрѣзъ разписка, още повече, като е видно отъ прѣдставенитѣ писма, че за изплащането Райковичъ се е ползувалъ съ 4-мѣсеченъ срокъ — искътъ на Кредитъ Анщалтъ се явява основателенъ и доказанъ всецѣло, понеже отвѣтникътъ не прави никакво възражение по означеното въ фактурата количество и по обърнатата стойность отъ 1552·20 фиорината въ 3260·25 лв. златни. Направеното въ втората инстанция възражение, че странитѣ сж имали договоръ, споредъ който възникналитѣ по между имъ недоразумѣния трѣбвало да се разрѣшаватъ отъ нѣкакъвъ си арбитраженъ сждъ въ Виена, и че ищцовата страна нѣмала право да завежда настоящето дѣло, понеже била отнесла спора въ поменатия арбитраженъ сждъ, — е възражение безъ всѣка стойность, защото се базира на едно писмо, съ което Кредитъ Анщалтъ само съобщава на арбитражния сждъ при Виенската борса за стоки, че Райковичъ отказвалъ да приеме единъ плаващъ вагонъ съ захарь, безъ да съдържа просителенъ пунктъ. Освѣнъ това, отъ датата на това писмо

Digitized by Google

— 24 май 1895 год.. става явно, че то е станало безпрѣдметно, понеже впослѣдствие отвѣтникътъ се е съгласилъ да приеме сѫщия вагонъ захарь, чийто стойность е именно прѣдметъ на настоящия искъ. Прѣдявеният насрѣщенъ искъ за 5400 лева, произлиза отъ загубитѣ, които Райковичъ е прѣтърпѣлъ отъ доставенитѣ му 3 вагона захарь, вслѣдствие въвеждането Закона за акциза (30 декемврий 1894 год.) и се основава на даденото му отъ ищцовата страна формално обѣщание съ писмо отъ 25 май 1895 година, че ще го възнагради за тия загуби. При категоричния отказъ на ищцовия повѣреникъ да е давано подобно обѣщание, въпросътъ трѣбва да се разрѣши изключително на основание размѣненитѣ между странитѣ и прѣдставени въ дѣлото писма. Тия писма сѫ на брой 7 и, разгледани хронологически, иматъ слѣдующето съдържание: 1) съ писмо отъ 27 януарий 1895 год., Райковичъ съобщава на Кредитъ Анщалтъ, че се отказва отъ контрактения отъ него единъ вагонъ захарь, който трѣбвало да му се изпрати при новото отваряне на дунавската новигация, като посочва за причина на тоя отказъ новиятъ Законъ за акциза; 2) на 1 февруарий 1895 год. Кредитъ Анщалтъ отговаря на това писмо съ отказъ да освободи Райковича отъ сключения контрактъ, защото Законътъ за акциза не съставлявалъ форсъ-мажоръ и защото Райковичъ можалъ да реализира контрактената партида въ Австрия и завърнива съ пасажа. — „Въ всѣкой случай, обаче, вие сте длъжни да се съобразитѣ съ контракта"; 3) на 4 февруарий с. г. отвѣтникътъ изпраща второ писмо, съ което съобщава, че се придържа къмъ писмото си отъ 27/I 95 год.; 4) на 10/22 май 1895 г., сѫщиятъ отправя трето писмо, съ което изявява готовность да приеме пратката отъ 3/V 95 год. и останалитѣ два вагона прѣзъ есеньта, само че прѣдъ видъ постигналитѣ го загуби, за издължението на тритѣ вагона моли да му се даде вмѣсто нормалния 4-мѣсеченъ срокъ, единъ безплатенъ срокъ отъ 8 мѣсеци; 5) на 25 май 1895 год. Кредитъ Анщалтъ отговаря съ писмото, което отвѣтникътъ смятря за доказателство на взетото задължение да бѫде обезщетенъ за постигналитѣ го загуби. Съ това писмо споредъ завѣрения отъ Министерството на външнитѣ работи прѣводъ Кредитъ Анщалтъ отговаря, че желае на драго сърдце да услужи Райковичу, само че, по начало, не може да даде искането продължение на срока за заплащане, обаче, ще се старае да го обезщети чрѣзъ ефтини поржчки прѣзъ идущия сезонъ (компания). Въ сѫщото писмо се говори, че контрактенията по откупването на мореплаването вагонъ щѣлъ да бѫде доставенъ едва прѣзъ ноемврий, но срещу това Райковичъ трѣбвало да приеме плаващия вагонъ и юлската рата отъ термина му отъ 27 септемврий; 6) на 28 септемврий 1895 год. основайки се на това писмо, Райковичъ запитва по какви цѣни ще му дадатъ 3 вагона захарь; единиятъ за ноемврий 1895 год., вториятъ при откриване новигацията и третиятъ за май 1896 год., и 7) на 11/23 октомврий 1895 год., сѫщиятъ Райковичъ съобщава, че напуща онзи вагонъ, на който падежътъ е въ ноемврий, защото ищцовата страна не изпълнила обѣщанието си дадено съ писмото отъ 25 май, и защото го пращала при Русенския си агентъ А. Векслеръ, съ когото не можалъ да се споразумѣе. — Отъ изложената кореспонденция, става явно, че Райковичъ се е опиталъ да унищожи сключения между него и ищцовата страна контрактъ за доставка на захарь, само защото е билъ

Digitized by Google

въведенъ Закона за акциза, вслѣдствие на който се е явила необходимостьта да заплаща голѣми суми на държавното съкровище. Обаче въ този си опитъ той не е сполучилъ и се е съгласилъ да приеме изпратения му прѣзъ мѣсецъ май и плаващъ вече вагонъ захарь, като се е ограничилъ само съ искането да бѫде продължень срока на заплащането още съ 4 мѣсеци и да се забави пратката на послѣднитѣ два контрактени вагони захарь. Съ писмото отъ 25/V 95 год. ищцовата страна е приела да удовлетвори само послѣдното искане, като е утѣшила Райковича съ неопрѣдѣленото обѣщание. — „Ще се стараемъ да ви обезщетимъ съ ефтини поржчки прѣзъ идущата кампания". — При установеното отъ писмото на Райковича задължение да приеме плаващия вагонъ захарь и при обстоятелството, че нововъведения Законъ за акциза не е могалъ да има нѣкакво влияние върху валидностьта на това задължение, не ще и дума, че отвѣтникътъ Райковичъ не е могалъ по никакъвъ начинъ да унищожи или измѣни сключения контрактъ, безъ съгласието на Кредитъ Анщалтъ, единствената направена нему отстжпка се състои въ забавяне изпращането на послѣднитѣ два вагони, отъ които той, въ дѣйствителность се е отказалъ съ писмото си отъ 11/23 октомврий 1895 год. и не ги е приелъ. Твърдѣ е възможно Райковичъ да е прѣтърпѣлъ нѣкакви загуби, обаче тѣ сж били естествено послѣдствие на търговскитѣ му операции и ищцовата страна не му дължи никакво обезщетение, защото тя не е взимала подобно задължение. А че това е така явствува отъ самото прочитане на писмото отъ 25 май 1895 година. Райковичъ никогашъ не е турялъ ефтинитѣ прѣдложения за бѫдащи поржчки като условие, за да приеме плаващия вагонъ, а само е искалъ продължение на срока за плащане и забавянето на извѣстни пратки и ако Кредитъ Анщалтъ му обѣщава ефтини поржчки за въ бѫдаще, това е едно обикновено и безъ всѣко значение обращение между търговци, обяснението на което трѣбва да се търси въ вѣжливостьта и въ стила на търговската кореспонденция, а не въ волята да създаде нѣкакво задължение. Че това е тъй, се вижда и отъ самото начало на обѣщанието, което започва съ думитѣ — „ще се стараемъ . . . . ". Прочее, сждътъ намира че ищцовата страна нито е обѣщавала, нито е длъжна да обезщетява отвѣтника за възможнитѣ загуби, прѣтърпѣни отъ него и поради това насрѣщнийтъ искъ се явява неоснователенъ въ самата си основа. А щомъ това е тъй, безполезно би било да се установява размѣра на тоя искъ съ заключение на вѣщи лица или съ разпитъ на свидѣтели, за допущането на които отвѣтникътъ ходатайствува". — Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 11 октомврий 1901 год., подъ № 160, е потвърдилъ рѣшението на Русенския окржженъ сждъ издадено по това дѣло. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Н. Райковичъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му по съображенията, които той шѣлъ да изложи допълнително. Неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, помоли за отмѣнението на обтжженото рѣшение на това основание, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че приелъ, че издаването на единъ фискателенъ законъ, който обременява една отъ странитѣ въ договора, не

Digitized by Google

съставлява force majeure и не дава право на обременената страна да иска унищожението на договора, или намаление на задълженията ѝ, и 2) членъ 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че изопачилъ съдържанието на писмото съ дата 25 май 1895 год., като приелъ, че то има смисъль само на едно обикновено обращение между търговци, прието въ вѣжливостьта и въ стила на търговската кореспонденция, а не едно задължение за ищеца да го (касаторътъ) обезщети за постигналитѣ го загуби отъ сключената между странитѣ търговска сдѣлка.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като при констатиранитѣ отъ Русенския апелативенъ сждъ обстоятелства, че той, касаторътъ, е приелъ захарьта, обезщетение за прѣтърпѣнитѣ отъ него загуби, отъ която той търси отъ ищцовата страна и че вслѣдствие издаването на Закона за акциза само е билъ принуденъ да заплаща по-голѣми суми на държавното съкровище за даждия, сжщиятъ сждъ правилно е призналъ, че издаването на казания законъ не е съставлявало за касатора една непрѣодолима сила и не му е давало право да иска унищожението на договора за купувката на захарьта или намалението на неговитѣ задължения по тоя договоръ, прѣдъ видъ на това, че издаването на единъ законъ може да се признае за непрѣодолима сила (force majeure) само тогава, когато то е възпрѣпятствувало на изпълнението на задълженията на една отъ странитѣ въ договора, но не и тогава когато прави нѣкои обременения на една отъ тѣхъ (чл. 131 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), и 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е приелъ съдържанието на писмото съ дата 25 май 1895 год. така, както е то въ дѣйствителность и му дава едно тълкуване безъ да го изопачава въ нѣщо.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Райко Н. Райковичъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 11 октомврий 1901 год., подъ № 160, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 159 — (505) — 5 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първи септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 171, по описа за 1904 год., на Вратчанския окржженъ управитель, съ Драгия Мишовъ, отъ село Кнежа, Раховско, за 306 лева заедно съ лихвата имъ.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Драгия Мишовъ, отъ с. Кнежа, Орѣховско, съ искова молба отъ 20 II 1901 год. до I Орѣховския мирови

Digitized by Google

сждия, заявилъ искъ противъ Вратчанския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище и Данчо Милаковъ, отъ селото Кнежа, за 360 лева, които бирникътъ на Кнежавския участъкъ събралъ отъ него за данъкъ на Милакова. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ на ищеца въ размѣръ само на 306 лева, а останалата часть, както и искътъ на ищеца спрѣмо Данчо Милаковь отхвърлилъ. По апелъ на държавното съкровище, дѣлото било разгледано и отъ Вратчанския окр. сждъ, който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ прѣдставеното удостовѣрение № 200, отъ 17 априлъ 1902 год. (стр. 47 на първостепенното дѣло) явствува, че Драгия Мишовъ, отъ село Кнежа не дължалъ никакви данъци за 1900 и 1901 години на V Кнежавски бирникъ; 2) отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани прѣдъ мировия сждия — Михалъ Деновъ и Цвѣтко Ангеловъ, се установява, че бирникътъ на Кнежавския участъкъ за дългъ на Дончо Милаковъ, вдигналъ 6 кола царевица, която царевица била на бащинитѣ ниви на ищеца и въ неговия домъ; 3) отъ заключението на вѣщитѣ люди, разпитани прѣдъ мировия сждия се установява, че една кола царевица неронена събира 30 кофи, значи 6 кола ще теглятъ 180 кофи царевица и че прѣзъ 1900 год. когато е вдигнатъ кукуруза, 1 кофа е струвала 1·70 лева, а 180 кофи=306 лева; 4) щомъ прочее се установява, че Драгия Мишовъ прѣзъ 1900 г. и 1901 година, е нѣмалъ никакъвъ дължимъ данъкъ; че неговъ кукурузъ е взетъ за дългъ на трето лице и че този кукурузъ струва 306 лева, слѣдва Държавата въ лицето на Вратчанския окр. управитель да се осжди да заплати стойностьта на неправилно взетия кукурузъ, лихвата на стойностьта по 10% отъ деньтъ на завеждане искътъ, разноситѣ по дѣлото и адвокатско възнаграждение; 5) въ останалата си часть искътъ до 360 лева слѣдва да се отхвърли, като неоснователенъ и съ нищо недоказанъ и както е присждилъ и мировиятъ сждия; 6) възражението на Държавния адвокатъ, че по чл. 25 отъ Закона за бирницитѣ, данъцитѣ тежатъ върху имотитѣ въ чиито ржцѣ и да отидатъ, макаръ и вѣрно е недоказано, напротивъ доказано е, че кукурузътъ е отъ ниви останали по наслѣдство на ищеца, а не по покупка отъ Данчо Милаковъ, и 7) при това положение слѣдва рѣшението на мировия сждия да се потвърди, а апелативната жалба на Вратчанския окр. управитель като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие, като послѣдниятъ се осжди да заплати на отвѣтника за правоводене на дѣлото въ тази инстанция 15 лева и 30 ст.“, — съ рѣшението си № 322, отъ 19 декемврий 1903 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Това рѣшение Вратчанскиятъ окр. управитель обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. 641 п. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сждътъ не обсждилъ основанието на искътъ да ли той е за врѣди и загуби по чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ или искъ за неправилно секвестирана вещь и тогава държавата е длъжна да отговаря за толкова, колкото е получила, и 2) чл. 284 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не призналъ, че данъцитѣ тежатъ върху имота въ чиито ржцѣ и да се намира, а това възражение на касатора сждътъ счита за недоказано и защото сждътъ не опрѣдѣлилъ значението и силата на доказателствата, съ което е нарушилъ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство.

Digitized by Google

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) оплакването на касатора за нарушение чл. 641 п. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е неоснователно, тъй като тоя въпросъ не е билъ подиганъ прѣдъ инстанциитѣ по сжщество за да е ималъ (сждътъ по сжщество) възможность да се произнесе по него, а за пръвъ пжть се повдига сега прѣдъ касационната инстанция, и 2) сждътъ по сжщество приема, че данъкътъ тежи върху имота, но касаторътъ не е доказалъ, че тоя имотъ е билъ на длъжника — Данчо Милаковъ. а принадлежалъ на ищеца по дѣлото и тоя имотъ го е билъ придобилъ по наслѣдство отъ баща си, а не го придобилъ по продань и заради това сждътъ е приелъ искътъ на ищеца за основателенъ.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Вратчанския окр. управитель, срещу рѣшението на Вратчанския окр. сждъ отъ 19 декемврий 1903 год., № 322, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 160 — (507) — 5 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двалесеть и първи септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 179, по описа за 1904 год., на българското пивоварно дружество въ гр. Шуменъ, съ държавното съкровище, за 984 лева златни.* — Въ заседанието отъ страна на хазната яви се държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: българското пивоварно дружество въ гр. Шуменъ, съ искова молба отъ... юлий 1902 год. до Шуменския мирови сждия, е заявило искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Шуменския окр. управитель, за 988 лева и 97 ст. златни, произходящи отъ неправилно взети такси за прѣнасянето 246,000 кгр. пиво. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ на 984 лева и 4 стотинки. По апелъ на държавното съкровище, дѣлото било разгледано и отъ Шуменския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) българското пивоварно дружество въ Шуменъ, дири отъ държавното съкровище 984 лева и 4 ст. златни, произходящи отъ неправилно взети такси за прѣнасянето 246.000 кгр. пиво прѣзъ 1900 год. по държавнитѣ желѣзници, за което заплатило напълно таксата, безъ да му се направи 35% отстжпка, на каквата имало право по Закона за насърдчение на мѣстната индустрия, за доказателство на искътъ си прѣдставлява 49 товарителници и свидѣтелство № 7875/120 издадено отъ Министерството на търговията и земледѣлието; 2) държавниятъ адвокатъ като признава правото на дружеството да се ползува съ 35% отстжпка, отрича основателностьта на искътъ, понеже нѣмало приложение за изключителни тарифи; 3) че за сега дѣйствуватъ два вида тарифи: изключителни (фаворизирани) и генерални (общи), първитѣ съ голѣми отстжпки отъ колкото вторитѣ; 4) че съгласно чл. чл. 3 и 4 отъ Закона за насърчение мѣстната индустрия, дружеството има право

Digitized by Google

на 35% отстжпка отъ сжществующитѣ тарифи, генерални (общи), а не изключителни, защото въ противенъ случай би трѣбвало да се прави двойни намаления, което не е съгласно съ духа на закона, и 5) че отъ прѣдставенитѣ товарителници се вижда, че прѣвозътъ е станалъ по тарифа № 3, която е изключителна; то въ такъвъ случай не може да се иска намалението 35% и искътъ ще трѣбва да се отхвърли, като неоснователенъ, като за това се отмѣни рѣшението на мировия сждия и дружеството се осжди да заплати на хазната станалитѣ по дѣлото разноски сждебни и по воденето", — съ рѣшението си № 338, отъ 23 октомврий 1903 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Срещу това рѣшение българското пивоварно дружество подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Шуменскиятъ окр. сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 524 п. 5, въ свързка съ чл. чл. 526 и 239 отъ Гражданското сждопроизводство, защото дѣлото образувано по апелативната жалба на Шуменския държавенъ адвокатъ, безъ послѣдниятъ да е снабденъ съ пълномощно отъ окржжния управитель, което изрично да му дава право да подава апелативна жалба, и 2) чл. 3 букви *г* и *д* отъ Закона за насърдчение мѣстната индустрия и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото счелъ, че привилегията за прѣвозъ съ 35% отстжпка се отнася само за случаитѣ при таксуване по тарифата за малки пратки.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на държавния адвокатъ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, взе въ съображение: отъ мотивитѣ на потжженото рѣшение се вижда, че Шуменскиятъ окр. сждъ, като констатира, че пивото на ищцитѣ по дѣлото (сега касатори) е прѣвозено по държавнитѣ желѣзници по изключителната тарифа № 3, признава, че тѣ нѣматъ право на 35% отстжпка и поради това е отхвърлилъ искътъ имъ. Това сжждение на казания сждъ слѣдва да се признае за правилно, тъй като по Закона за насърдчение мѣстната индустрия произведенията на пивоварнитѣ фабрики се прѣнасятъ съ 35% отстжпка отъ сжществующитѣ тарифи по държавнитѣ желѣзници, а такава отстжпка е направена съ прѣвозване на пивото по изключителната тарифа № 3, която е тарифа съ намалени такси, както сждътъ е констатиралъ това въ рѣшението си. Отстжпка върху отстжпка въ случая не може да се допусне, иначе би трѣбвало да се приеме, че ако такситѣ по изключителната тарифа сж редуцирани до единъ нищоженъ минимумъ, Държавата би слѣдвало не само да прѣвозва бирата на фабрикантитѣ безплатно, но отгорѣ да имъ плаща и една премия. Такова разбиране на закона е недопустимо. Прѣдъ видъ на това, оплакването на касаторитѣ за нарушението на чл. 3 букви *г* и *д* отъ Закона за насърдчение мѣстната индустрия се явява неоснователно. Другото оплакване на касаторитѣ, че държавниятъ адвокатъ който подалъ апелативната жалба по дѣлото не билъ снабденъ съ пълномощно отъ окржжния управитель, което изрично да му дава право да подава апелативни жалби, е тъй сжщо неоснователно, понеже подобно възражение, както се вижда отъ сждебния протоколъ, не е било правено прѣдъ сжда по сжщество и за това не може да се възбужда за пръвъ

Digitized by Google

пжть прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, който съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството не разгледва дѣлата по сжщество.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на българското пивоварно дружество въ гр. Шуменъ, срещу рѣшението на Шуменския окр. сждъ отъ 23 октомврий 1903 год., № 338, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 161 — (511) — 5 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първи септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 187, по описа за 1904 год., на Петъръ Папанчевъ, адвокатъ въ гр. Сливенъ, съ държавното съкровище, за 457 лева златни и 32 стотинки.* — Въ заседанието отъ странитѣ се явиха ищецътъ П. Папанчевъ и държавниятъ адвокатъ Г. Благоевъ, прѣдставитель на хазната.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Петъръ Папанчевъ, отъ градъ Сливенъ, съ искова молба отъ 24/XII 1902 год. до I Ямболски мирови сждия, е завелъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Бургазкия окр. управитель, за 457 лева и 32 ст., произходящи отъ такса на публикуване хазнови обявления въ вѣстника му „Сливенъ", изпратени за публикуване отъ IV Ямболски сждебенъ приставъ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на държавното съкровище, дѣлото било разгледано и отъ Сливенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) искътъ на Петъръ Папанчевъ произтича отъ печатане обявления въ вѣстника му „Сливенъ" за искането на държавното съкровище и се вижда, че ищецътъ не е искалъ да му се плаща този дългъ по доброволенъ начинъ, а е завелъ искъ на общо основание; 2) съгласно чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, заличаватъ се за въ полза на хазната всички суми, за които кредиторитѣ не сж били поискали да имъ се издаде платежна заповѣдь, въ разстояние на 3 години отъ настжпване на финансовата година, къмъ която се отнасятъ, а съгласно чл. 100 отъ сжщия законъ отъ това правило се изключаватъ сумитѣ за които не е издадена платежна заповѣдь до опрѣдѣления срокъ, ако това неиздаване е станало по намѣса на администрацията или послѣдствие на процесъ, възбуденъ въ сждебнитѣ учрѣждения, и 3) настоящиятъ искъ се отнася за 1899 год. финансова, а искътъ е заведенъ въ началото на 1903 год. (прѣзъ 24/XII 1902 год.), отъ което става явно, че сж се изминали повече отъ 3 години отъ 1899 год., за която се отнася това искане, въ продължение на 3 години ищецътъ не е поискалъ да му се издадатъ платежни заповѣди и не установява, че това непоискване е станало по нѣкаква причина прѣдвидена въ чл. 100 отъ сжщия законъ. На тѣзи основания искътъ на П. Папанчевъ трѣбва да се приеме, че е просроченъ и да се отхвърли, като неоснователно заведенъ. Рѣшението на мировия сждия ще трѣбва да се отмѣни, а вмѣсто него ще се постанови рѣшение, съ което се признава исковия искъ за неоснователенъ. Понеже съ завежда-

Digitized by Google

нето на това дѣло, сж причинени разноски на противната страна, то трѣбва да ѝ се заплатятъ отъ онази, която губи процеса", — съ рѣшението си № 284, отъ 29 ноември 1903 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ на ищеца Петъръ Папанчевъ. Този послѣдниятъ неблагодаренъ отъ това рѣшение, подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Сливенскиятъ окр. сждъ нарушилъ: чл. чл. 99 и 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призналъ искътъ за просроченъ на основание чл. чл. 99 и 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, които се отнасятъ само за такива суми, които се прѣдвиждатъ ежегодно въ бюджета, а сумитѣ, които той е искалъ, не сж отъ тая категория.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, който прѣдвижда, че се заличаватъ въ полза на хазната всичкитѣ суми, за които кредиторитѣ не сж поискали платежна заповѣдь въ разстояние на три години, не прави различие да ли сумитѣ сж били прѣдвидени или не въ бюджета, та въ зависимость на това да бждатъ или да не бждатъ заличени въ полза на хазната. Разпорежданията на този членъ сж общи и за това слѣдва да се разбиратъ, че тѣ се прилагатъ безразлично и за суми прѣдвидени или непрѣдвидени въ бюджета. Прочее, оплакването на касатора, че Сливенскиятъ окр. сждъ призналъ искътъ му за просроченъ, безъ да е констатиралъ да ли исканата сума е прѣдвидена въ бюджета или не, се явява оплакване неоснователно, прѣдъ видъ на това, че такава констатация не е нуждна и защото сждътъ е призналъ, че искътъ е заведенъ слѣдъ изтичането на три години отъ настжпването финансовата година къмъ която се отнасятъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петъръ Папанчевъ, срещу рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 29 ноември 1903 год., № 284, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 162 — (512) — 5 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първи септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кир. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 190, по описа за 1904 год., на Петъръ Папанчевъ, отъ гр. Сливенъ, съ държавното съкровище, за 994 лева и 50 ст., произходящи отъ печатане обявления въ в. „Сливенъ"*. — Въ сждебното заседание присжтствуваха ищецътъ П. Папанчевъ и държавниятъ адвокатъ Г. Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Петъръ Папанчевъ, отъ гр. Сливенъ, съ искова молба, подадена на I Ямболски мирови сждия на 24 декемврич 1902 год., е прѣдявилъ искъ срещу държавното съкровище за

Digitized by Google

994 лева и 51 ст., произходящи отъ такса за публикуване обявления на държавното съкровище въ редактирания отъ него вѣстникъ „Сливенъ“ броеве 113 до 200 включително, изпратени за публикуване отъ IV Ямболски сѫдебенъ приставъ. I Ямболски мирови сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 24 априлъ 1903 год., е осѫдилъ държавното съкровище да заплати на ищеца търсената отъ него сума. Това рѣшение е било обтѫжено отъ страна на Бургазкия окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, който, като разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „искътъ на П. Папанчевъ произтича отъ печатане обявления въ вѣстника му „Сливенъ“ за искането на държавното съкровище, се вижда, че ищецътъ не е искалъ да му се заплати този дългъ по доброволенъ начинъ, а е завелъ искъ на общо основание; 2) съгласно чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, заличаватъ се за въ полза на хазната всички суми, за които кредиторитѣ не сѫ били поискали да имъ се издаде платежна заповѣдь въ разстояние на три години отъ постѫпването на финансовата година, къмъ която се отнасятъ, а съгласно членъ 100 отъ сѫщия законъ, отъ това правило се изключаватъ сумитѣ, за които не е издадена платежна заповѣдь до опрѣдѣления срокъ, ако това неиздаване е станало по намѣса на администрацията или послѣдствие на процесъ, — възбуденъ въ сѫдебно учрѣждение, и 3) настоящиятъ искъ се отнася за 1897 и 1896 финансови години, а искътъ е заведенъ въ началото на 1903 год. (прѣзъ 24/XII 902 г.), отъ което става явно, че сѫ изминали повече отъ три години отъ 1897 год., за която се отнася това искане, въ продължение на три години ищецътъ не е поискалъ да му се издадатъ платежни заповѣди и не установява, че това непоискване е станало по нѣкаква причина, прѣдвидена въ чл. 100 отъ сѫщия законъ. На тѣзи основания искътъ на Петъръ Папанчевъ трѣбва да се приеме, че е просроченъ и да се отхвърли, като неоснователно заведенъ“. — Водимъ отъ тия съображения, Сливенскиятъ окр. „сѫдъ съ рѣшението си отъ 29/XI 903 год., подъ № 283, е постановилъ: рѣшението на I Ямболски мирови сѫдия отъ 24 априлъ 1903 год. се отмѣнява, а вмѣсто него постановява искътъ на Петъръ Папанчевъ, отъ гр. Сливенъ, заведенъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Бургазкия окр. управитель, въ размѣръ на 994 лева и 51 ст. се отхвърля, като неоснователенъ. Осѫжда Петъръ Папанчевъ да заплати на хазната за правоводене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции 99 лева и 45 стотинки“. — Срещу това рѣшение ищецътъ Петъръ Папанчевъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Сливенскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ чл. чл. 99 и 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета и чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство съ това, че подвелъ неговото искане подъ категорията на ония кредити, които сѫ прѣдвидени въ бюджета и приложилъ къмъ него казанитѣ членове отъ Закона за отчетностьта по бюджета, тогава, когато тия членове иматъ своето приложение само по отношение на искането отъ Държавата на такива парични суми, които сѫ прѣдвидени въ бюджета.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на касатора и на прѣдставителя на държавното съкроцище и

Digitized by Google

заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: горѣизложеното оплакване на касатора Петъръ Папанчевъ е неоснователно, тъй като постановленията на Закона за отчетността по бюджета (отъ 1885 год.) за прилагането на давността, прѣдвидена въ чл. 99 отъ тоя законъ, не установява никакво различие въ това, да ли за дължимитѣ отъ държавното съкровище суми е билъ прѣдвиденъ кредитъ въ държавния бюджетъ или не. А че законодателтъ не е установилъ и не еималъ намѣрение да установи такова различие, това се вижда и отъ постановленията на чл. чл. 106 и 107 отъ сжщия законъ, които установяватъ приложението на прѣдвидената въ чл. 99 давность и по отношение на такива суми, дължими отъ държавното съкровище, за които кредитъ не се прѣдвижда въ държавния бюджетъ, а именно по отношение на внесенитѣ срещу пощенски записи суми, изплащането на които не е било поискано отъ когото слѣдва и сумитѣ и други стойности, намѣрени въ пощенскитѣ писалища, запечатани въ писмата или не, които администрацията не е могла да прѣдаде по назначение и възвръщането на които не е било поискано отъ когото трѣбва.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петъръ Папанчевъ, срещу рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 29 ноември 1903 год., подъ № 289, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 163 — (517) — 7 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 231, по описа за 1904 год., на Алекси Антовъ, отъ с. Изворъ, Радомирска околия, съ държавното съкровище, за 110 лева, стойность на единъ конь.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само държавниятъ адвокатъ Г. Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Алекси Антовъ, отъ с. Изворъ, Радомирска околия, съ искова молба, подадена на Радомирския мирови сждия на 16 августъ 1903 год., е прѣдявилъ искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на Кюстендилския окр. управитель, за 110 лева, които той прѣзъ 1886 год. билъ внесалъ въ държавното съкровище срещу единъ отстжпенъ му отъ държавата конь, който обаче въ послѣдствие билъ му взетъ обратно отъ тогавашния Радомирски околийски началникъ и прѣданъ на стопанина му. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ издаденото си по него рѣшение е отхвърлилъ прѣдявения по него искъ, като погасенъ съ давность. — По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на ищеца Алекси Антовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „видно е отъ даннитѣ по дѣлото, че този искъ е завелъ ищецътъ прѣзъ 1903 год., а отъ самитѣ му обяснения — датира искътъ му отъ 1886 год., т. е отъ прѣди повече отъ 16 години. Този обаче искъ се

Digitized by Google

явява покритъ съ давность, понеже се заявява слѣдъ изтичането на повече отъ 15 години. Такова е и прѣдписанието на чл. 1660 отъ Турскитѣ граждански закони, по които подлежи на уреждане давностния срокъ въ настоящия случай. Възражението на ищеца, че по отношение на него не могалъ да тече този давностенъ срокъ отъ 1886 год., тъй като той отъ нея година до 1903 год. се е намиралъ вънъ отъ мѣстожителството си на много повече отъ три дена разстояние е неоснователно въ случая. Дѣйствително видно е подобно обстоятелство отъ прѣдставеното удостовѣрение № 327/1903 год., на Изворското селско общинско управление (вижъ първостепенното дѣло), но вижда се отъ сжщото удостовѣрение и отъ приложеното съ него къмъ първостепенното дѣло писмо № 4127, отъ 15 ноемврѝй на Радомирското околийско управление, че ищецътъ се е билъ отдалечилъ отъ мѣстожителството си по своя собствена воля — искалъ е самъ да бѣга и освѣнъ, че не му е било забранено когато поиска да се върне, но е билъ и търсенъ прѣзъ всичкото врѣме отъ властьта. А пъкъ чл. 1663 отъ Турскитѣ граждански закони не визира прѣкжсване на давностьта за подобни случаи, а визира такова за ония лица, които не сж могли да се явятъ въ мѣстожителството си и да запазятъ интереситѣ си. Да се прѣтълкува чл. 1663 въ случая, като приложимъ, би било тълкуване несъобразно и съ нравственостьта. Ето защо заведенията искъ слѣдва да се отхвърли, като се зачете че е погасенъ съ давность". — Водимъ отъ тия съображения, Кюстендилскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си отъ 31 мартъ 1904 год. е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия.—Срещу това рѣшение ищецътъ Алекси Антовъ е подалъ касационна жалба, въ която моли за отмѣнението му, като между другото, посочва, че при издаването му Кюстендилскиятъ окр. сждъ нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство съ това, че не взелъ въ внимание, че чл. 1663 отъ Турскитѣ граждански закони не прави различие, да ли едно лице е пропуснало да изтече давностния срокъ по своя вина или по вината на другиго.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Кюстендилскиятъ окр. сждъ е призналъ, че отсжтствието на ищеца, сега касаторъ, Алекси Антовъ, отъ постоянното му мѣстожителство и нахождането му въ едно отдалечено мѣстожителство (на отстояние повече отъ единъ вояжъ) не е могло да се счита по чл. 1663 отъ Турскитѣ граждански закони като причина, която е спирала течението на давностьта за прѣдявяването на неговия искъ, прѣдъ видъ на това, че ищецътъ отсжтсвувалъ отъ своето мѣстожителство по своя собствена воля, а пъкъ споменатиятъ членъ отъ Турскитѣ граждански закони не визира прѣкжсване на давностьта за подобни случаи, а визира такова за ония лица, които не сж могли да се явятъ въ мѣстожителството си и да запазятъ интереситѣ си. Това сжждение на казания окржженъ сждъ не може да се признае за правилно, тъй като нито отъ буквата, нито отъ смисъльта на постановленията на чл. 1663 отъ Турскитѣ граждански закони се вижда,

Digitized by Google

щото турския законодатель, като признава отсѫтствието въ едно отдалечено мѣстожителство като една причина за спирането на давността, да прави нѣкакво различие между отсѫтствие на лицето, за което тече давността по своя воля или отсѫтствие по вината на другиго. А щомъ като Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ е призналь противното, съ това той изтълкувалъ неправилно и слѣдователно е нарушилъ сѫщитѣ тия постановления. Това закононарушение слѣдва да да се признае за сѫществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтѫженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да укаже влияние на изхода на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 31 мартъ 1904 год., защото е нарушенъ чл. 1663 отъ Турскитѣ граждански закони, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 164 — (518) — 7 октомврий 1904 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ, Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 192, по описа за 1904 год., на Петъръ Папанчевъ, отъ гр. Сливенъ, съ държавното съкровище, за 655 лева и 39 стотинки.* — Въ заседанието отъ страна на хазната яви се държавниятъ адвокатъ Благоевъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Петъръ Папанчевъ, отъ гр. Сливенъ, съ искова молба до I Ямболски мир. сѫдия, е заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Бургазкия окр. управитель, за 655 лева и 39 ст., произходящи отъ такса на публикуване хазнови обявления въ вѣстника му „Сливенъ“ изпратени за публикуване отъ IV Ямболски сѫдебенъ приставъ. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. По апелъ на държавното съкровище, дѣлото било разгледано и отъ Сливенския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „искътъ на П. Папанчевъ произтича отъ печатане обявления въ вѣстника му „Сливенъ“ за исканията на държавното съкровище и се вижда, че ищецътъ не е искалъ да му се плаща този дългъ по доброволенъ начинъ, а е завелъ искътъ на общо основание; 2) съгласно чл. 99 отъ Закона за отчетността по бюджета, заличаватъ се за въ полза на хазната всички суми, за които кредиторитѣ не сѫ били поискали да имъ се издаде платежна заповѣдь въ разстояние на три години, отъ постѫпването на финансовата година къмъ която се отнасятъ, а съгласно чл. 100 отъ сѫщия законъ, отъ това правило се изключаватъ сумитѣ, за които не е издадена платежна заповѣдь до опрѣдѣления срокъ, ако това неиздаване е станало по намѣса на администрацията или послѣдствие на процесъ възбуденъ въ сѫдебнитѣ учрѣждения, и 3) настоящиятъ искъ се отнася за 1895 и 1896 финансови години, а искътъ е заведенъ въ началото на 1903 год. (прѣзъ 24/XII 1902 год.), отъ което става явно, че сѫ се изминали повече отъ три години отъ 1896 год., за която се отнася това искане, въ продължение на три го-

Digitized by Google

дини, ищецътъ не поискалъ да му се издадатъ платежни заповѣди и не установява, че това непоискване е станало по нѣкаква причина прѣдвидена въ чл. 100 отъ сѫщия законъ. На тѣзи основания искътъ на П. Папанчевъ трѣбва да се приеме, че е просроченъ и да се отхвърли, като неоснователно заведенъ. Рѣшението на мировия сѫдия ще трѣбва да се отмѣни, а вмѣсто него ще се постанови рѣшение съ което се признава йсковиятъ искъ за неоснователенъ. Понеже съ завеждането на това дѣло сѫ причинени разноски на противната страна, то трѣбва да ѝ се заплатятъ отъ онази, която губи процеса", — съ рѣшението си № 291, отъ 29 ноември 1903 год., отмѣнилъ първостепеното рѣшение и отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло искъ отъ Петъръ Папанчевъ. — Петъръ Папанчевъ това рѣшение обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение чл. чл. 99 и 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета и чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ искътъ за просроченъ, когато тѣзи членове прѣдвиждатъ суми прѣдвидени въ бюджета, а исканата не е отъ тоя родъ суми. За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на хазната и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, който прѣдвижда, че се заличаватъ въ полза на хазната всичкитѣ суми, за които кредиторитѣ не сѫ поискали платежна заповѣдь въ разстояние на три години, не прави различие да ли сумитѣ сѫ били прѣдвидени или не въ бюджета, та въ зависимость на това да бѫдатъ или да не бѫдатъ заличени въ полза на хазната. Разпорежданията на този членъ сѫ общи и за това слѣдва да се разбиратъ, че тѣ се прилагатъ безразлично и за суми прѣдвидени или не въ бюджета. Прочее, оплакването на касатора, че Сливенскиятъ окр. сѫдъ призналъ искътъ му за просроченъ, безъ да е констатиралъ да ли исканата сума е прѣдвидена въ бюджета или не, се явява оплакване неоснователно, прѣдъ видъ на това, че такава констатация не е нужна и защото сѫдътъ е призналъ, че искътъ е заведенъ слѣдъ изтичането на три години отъ постѫпването на финансовата година, къмъ която се отнасятъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петъръ Папанчевъ, срещу рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ отъ 29 ноември 1903 год., № 291, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 165 — (522) — 7 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдсѣдатель, Христо Д. Гавловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *граданско дѣло № 225, по описа за 1904 год., на Бургазкия окр. управитель, съ Петко Георгиевъ, живущъ въ гр. Ямболъ, за 374 лева и 40 стотинки.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви само държавниятъ адвокатъ Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Петко Георгиевъ, живущъ въ гр. Ямболъ, съ искова молба отъ 17 май 1902 год. до I Ямболски мирози сждия, заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Бургазкия окр. управитель, за 585 лева. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелъ на Петко Георгиевъ, дѣлото било разгледано и отъ Сливенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „въ първата инстанция Петко Георгиевъ прѣдставилъ прѣписъ отъ послужния си списъкъ, отъ когото се вижда, че е назначенъ горски стражаръ на 1 октомврий 1884 год., като до 1 май 1901 година е прѣминавалъ отъ горски въ полицейски старши стражаръ и наопаки, когато е билъ уволненъ по закриване длъжностьта му, отъ което е видно, че той е служилъ повече отъ 10 години стражарска служба, а че това е така, видно е отъ приказа на Министерството на Търговията и земледѣлието отъ 24 мартъ 1898 год. № 331, прѣдставенъ къмъ дѣлото въ прѣписъ, съ който му се позволява, по силата на чл. 102 отъ Закона за полицията и чл. 16 отъ Закона за горитѣ, да носи на шинела и мундира си златни нашивки, а споредъ чл. 102 отъ казания законъ, добилъ е право и на добавъчно възнаграждение, увеличение заплатата съ 1/4 отъ годишното съдържание. Отъ писмото пъкъ на Министерството на търговията и земледѣлието № 6492 1899 год., приложено въ прѣписъ къмъ дѣлото, се вижда, че заплатата на старшитѣ горски стражари годишно е била прѣзъ нея година 1080 лева; слѣдователно, увеличена съ 1/4 и би слѣдвало да бжде заплатата на П. Георгиевъ съ прибавка още 270 лева, т. е. 1350 лева годишно и то за годината 1900, за която година ищецътъ П. Георгиевъ иска да му се изплати това възнаграждение напълно, т. е. въ размѣръ на 270 лева за нея година, а че прѣзъ тази година (1900 год.) сж били прѣдвидени въ бюджета за тази година за добавъчни заплати на прослужилитѣ 10 години стражари, се вижда отъ самия бюджетъ, напечатенъ за тази 1900 год., отдѣлъ за разходитѣ по Министерството на търговията и земледѣлието глава IV § 35, въ какъвто случай окржжното № 6492/99 год. на сжщото министерство се явява погрѣшно издадено. Независимо отъ това, макаръ и да не бѣше прѣдвиденъ такъвъ кредитъ за нея година, понеже това възражение е основано на законъ и то материяленъ, който регулира тази материя (чл. 16 отъ Закона за горитѣ, въ свръзка съ чл. 102 отъ Закона за полицията) пакъ би слѣдвало държавата да му заплати добавъчнитѣ за нея година; 2) сжщо държавата е била длъжна да му плати добавъчното възнаграждение и за мѣсецитѣ: януарий, февруарий, мартъ и априлъ 1901 год. до края на послѣдния мѣсецъ, до когато е служилъ ищецътъ П. Георгиевъ, както е видено отъ послужения му списъкъ, защото както е видно отъ бюджета за 1901 год. по Министерството на търговията и земледѣлието глава IV § 35/55 имало е и за нея година прѣдвиденъ кредитъ за тази цѣль, а независимо отъ това, както се каза по-горѣ, това се основава на законъ, който е билъ и е въ сила, а за това изслужено врѣме т. е. 1900 год. цѣла и 1901 год. мѣсецъ януарий до 1 май сжщата година се слѣдва да заплати държавата 374 лева и 40 ст. 3) отъ друга страна искътъ на ищеца П. Георгиевъ за мѣсецитѣ априлъ до декемврий 1898 год., който по принципъ е уважителенъ, обаче по възражение на прѣдставителя на държавата, този искъ е просроченъ, т. е.

Digitized by Google

покритъ съ давность, съгласно чл. 99 отъ Закона по отчетностьта по бюджета, споредъ който искътъ се просрочва въ три години, което възражение на отвѣтната страна е основателно, понеже се регулира съ специаленъ законъ, а независимо отъ това покритъ е искътъ касателно послѣднитѣ мѣсеци, посочени въ този пунктъ съ давность и съгласно общия Законъ за давностьта, понеже тѣ сж срочни изплащания, които се погасяватъ съ тригодишна давность, а че е покритъ искътъ касателно тази си часть съ давность, се вижда отъ това, че отъ изтичане послѣдния мѣсецъ отъ 1898 год. до завеждане искътъ, т. е. до 17 май 1902 год., сж се изминали повече отъ три години, който искъ касателно тази си часть слѣдва да бжде отхвърленъ въ размѣръ 210 лева и 60 ст., въ какъвто случай слѣдва да се видоизмѣни рѣшението на мировия сждия и то въ смисъль, като се осжди държавата да заплати на Петко Георгиевъ 374 лева и 40 ст., и 4) понеже апелаторътъ печели извѣстна часть отъ искътъ си, а часть изгуби и въ тази инстанция по компенсация и по искане на апелатора слѣдва да се осжди държавата да плати на Петко Георгиевъ сждебни и по водене на дѣлото разноски и въ двѣтѣ инстанции въ размѣръ на 44 лв. и 35 ст.“, — съ рѣшението си № 283, отъ 6 декемврий 1903 год., измѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ въ размѣръ само на 374 лева. — Срещу това рѣшение Бургазкиятъ окр. управитель подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Сливенскиятъ окр. сждъ нарушилъ чл. 16 отъ Закона за горитѣ, въ свързка съ чл. 102 отъ Закона за полицията и чл. чл. 10 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призналъ, че може да се дава добавъчно възнаграждение и на тия стражари, които не сж изпълнявали стражарската си длъжность 10 години подъ редъ въ едно и сжщо вѣдомство и непрѣкжснато и безъ приказъ отъ началството имъ за опрѣдѣление добавъчното възнаграждение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на държавния адвокатъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: оплакването на касатора, че сждътъ призналъ, че може да се дава добавъчно възнаграждение и на тия стражари, които не сж изпълнявали стражарската си длъжность 10 години непрѣкжснато въ едно и сжщо вѣдомство и безъ приказъ отъ началството имъ за опрѣдѣляне добавъчното възнаграждение не може да се признае за основателно, тъй като чл. 16 отъ Закона за горитѣ приравнява горскитѣ съ полицейскитѣ стражари относително възнаграждението за прослуженото врѣме и за пенсиитѣ, а споредъ чл. 102 отъ Закона за полицията достатъчна е 10-годишна служба въ единъ и сжщи чинъ, за да има право единъ стражаръ на увеличение заплатата му съ $^1/_4$ отъ годишното съдържание. Въ случая Сливенскиятъ окр. сждъ е констатиралъ, че ищецътъ Петко Георгиевъ е прослужилъ повече отъ 10 години стражарска служба, като е минавалъ отъ горски въ полицейски стражаръ и обратно. Заради това сждътъ правилно е призналъ на ищеца правото на добавъчно възнаграждение.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Бургазкия окр. управитель, срещу рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 6 декемврий 1903 год., № 283, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 166 — (523) — 9 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ, и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-рь П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 238, по описа за 1904 год., на Ефтимъ Филиповичъ, отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 6200 лева.* — Въ заседанието се явиха ищецътъ Ефт. Филиповичъ, съ повѣреника си адвоката Хр. Поповъ и държавниятъ адвокатъ Благоевъ, като прѣдставитель на хазната.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Ефтимъ Филиповичъ джираджия, отъ гр. София, съ искова молба отъ 26 ноемврий 1900 год. до Кюстендилския окржженъ сждъ, заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Кюстендилския окржженъ управитель, за 6200 лева, произходящи отъ това, че съвършено неоснователно и неправилно му билъ затворенъ дюкяна отъ полицията, въ който продавалъ лѣкарства, вслѣдствие на което му били причинени врѣди и загуби въ размѣръ на исковата сума. Окржжниятъ сждъ отхвърлилъ искътъ. По апель на ищеца, дѣлото било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) отъ книжата по дѣлото се установява, че ищецътъ Ефтимъ Филиповичъ е притежавалъ едно свидѣтелство, издадено нему отъ Санитарната дирекция съ дата 19 августъ 1887 год., подъ № 2268, съ което свидѣтелство му е било разрѣшено да присажда сипаница на дѣцата и да цѣри външни рани. Отъ сжщитѣ книжа се установява, че Министра на вжтрѣшнитѣ работи съ приказа си отъ 29 декемврий 1895 год. е отнелъ правото на Ефтимъ Филиповичъ да лѣкува и е постановилъ да се унищожи за винаги даденото му свидѣтелство отъ 19 августъ 1887 година. Отъ сжщия тоя приказъ се вижда, че Министрътъ е основалъ тая си заповѣдь на постановление на Върховния медицински съвѣтъ съ дата 10 ноемврий 1895 год., въ което е било констатирано, че Ефтимъ Филиповичъ е цѣрилъ и други вжтрѣшни болести, за които не се споменувало въ неговото свидѣтелство отъ 1887 год., и че продавалъ лѣкарства, като аптекарь, когато той това право никога не е ималъ; 2) отъ прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства не се установява наистина, че ищецътъ Ефтимъ Филиповичъ е прѣвишилъ правата, дадени нему съ свидѣтелството отъ 1887 година, относително цѣренето нѣкакви вжтрѣшни болести, каквито не се помѣщавали въ това сжщото удостовѣрение, обаче специялната за това власть въ Княжеството, Върховниятъ медицински съвѣтъ съ постановлението си отъ 10 ноемврий 1895 год., е призналъ и констатиралъ, че Ефтимъ Филиповичъ се е занимавалъ съ цѣренето на вжтрѣшни болести никакъ не поменати въ свидѣтелството му отъ 1887 год. и е продавалъ даже цѣрове за каквито не е ималъ никакво право. На основание на това заключение на Медицинския съвѣтъ и министрътъ е отмѣнилъ даденото на Ефтимъ Филиповичъ свидѣтелство отъ 1887 година. Въ свързка съ тая мѣрка на Министерството на вжтрѣшнитѣ работи, е било заведено углавно дѣло противъ Ефтимъ Филиповичъ за нарушение Наказателния законъ и Санитарния законъ, обаче Кюстендилскиятъ мирови сждия съ присждата си отъ 19 юний 1898 год. е призналъ Ефтимъ Филиповичъ за невино-

Digitized by Google

венъ и го е оправдалъ; твърдението на ищеца, че тая оправдателна присѫда му давала безусловно право на врѣди и загуби противъ държавното съкровище, не може да се приеме за основателно, защото административната власть, като е констатирала нарушението на Ефтимъ Филиповичъ, добросъвѣстно му е запрѣтила да упражнява занаята си и е била длъжна да му запрѣти това упражнение, до като сѫдебната власть се произнесе окончателно за нарушението и не може да се прави отговорно по граждански редъ държавното съкровище за това само, че е прѣпятствувало добросъвѣстно на Ефтимъ Филиповичъ да упражнява занаята си по свидѣтелството отъ 1887 год., когато административната власть е имала данни, че той злоупотрѣбява съ това свидѣтелството и може да бѫде врѣденъ и опасенъ за публичното здраве, и 3) прѣдставенитѣ отъ ищеца доказателства: а) рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 1894 год., и б) рѣшението на Върховния касационенъ сѫдъ отъ 1891 год. не могатъ да рѣшатъ спора по това дѣло, защото тия рѣшения не сѫ задължителни за сѫда, който самостоятелно рѣшава дѣлото по свое разбиране и убѣждение, макаръ и съ тия рѣшения и да се е признало веднажъ, че на Ефтимъ Филиповичъ се е слѣдвало извѣстни врѣди и загуби въ подобенъ единъ случай; но сѫдътъ по горнитѣ съображения приема, че въ данния случай на Ефтимъ Филиповичъ не се слѣдватъ никакви врѣди и загуби, защото главно администрацията, като е констатирала извѣстни нарушения отъ страна на ищеца, именно прѣвишаване на сѫщитѣ му права, е била длъжна да запрѣти на сѫщия Ефтимъ Филиповичъ да упражни своя занаятъ до като окончателно се произнесатъ сѫдилищата, за да запази въ промеждутъка публичното здраве", — съ рѣшението си № 137, отъ 30 септемврий 1903 година, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Това рѣшение Ефтимъ Филиповичъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 1, 3, 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е призналъ, че Медицинскиятъ съвѣтъ е констатиралъ, че билъ нарушилъ даденото му право за лѣкуване и му отнелъ правото, когато постановленията на Медицинския съвѣтъ не сѫ сѫдебни рѣшения.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣренитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ приложенитѣ при дѣлото книжа и свидѣтелства се вижда, че Санитарната дирекция е издала касатору едно свидѣтелство съ дата 19 августъ 1887 год., подъ № 2268, съ което му е било разрѣшено да присажда сипаница на дѣцата и да цѣри външкашни рани, но впослѣдствие сѫщата Санитарна дирекция или по-право Върховниятъ медицински съвѣтъ е констатиралъ, че касаторътъ си е позволилъ да лѣкува и други болести, за които не е му било давано право съ казаното свидѣтелство отъ 1887 година. Освѣнъ това Ефтимъ Филиповичъ си е позволилъ да продава и цѣрове като аптекарь. Така констатирани фактитѣ отъ Върховния медицински съвѣтъ, послѣдниятъ е издалъ постановление, съ което е отнето отъ Ефтимъ Филиповичъ издаденото му свидѣтелство отъ 1887 година, като сѫщеврѣменно му е забранено да се занимава съ продаване на лѣкове и цѣрене разни болести. На основание на това постановление издадено отъ Министра на вѫтрѣш-

Digitized by Google

нитѣ работи приказъ съ дата 29 декемврий 1895 год., и 2) както се каза и по-горѣ, свидѣтелството на Ефтимъ Филиповичъ е издадено отъ Санитарната дирекция, значи правата си съ това свидѣтелство касаторътъ си държи отъ това учрѣждение, а по силата на чл. 24 буква *с* отъ Закона за Санитарната дирекция, това сѫщото учрѣждение има право да му отнеме свидѣтелството, тъй като тоя членъ задължава дирекцията да се произнася върху правоспособностьта за свободна практика на медици-фармацефти, акушери, зѫболѣкари и др., сѫщо и надзирава упражнението на медицината въ всичкитѣ ѝ клонове, отъ което слѣдва, че и касаторътъ като е почналъ да злоупотрѣбява съ издаденото му за извѣстни само болести свидѣтелство и е почналъ да лѣкува и други, то Санитарната дирекция е упражнила даденото ѝ отъ закона право и съ това не е извършила никакво незаконно дѣйствие, нито може да има мѣсто за отговорность за нѣкакви врѣди и загуби, заради това Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Ефтимъ Филиповичъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 30 септемврий 1903 год., № 139, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 167 — (525) — 9 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Христ. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Ц. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 244, по описа за 1904 год., на Шуменския държавенъ адвокатъ, съ Аврамъ Славковъ, отъ гр. Ески-Джумая, за 500 лева.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви само държавниятъ адвокатъ Благоевъ, като прѣдставитель на хазната.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Шуменскиятъ окр. управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба до Ески-джумайския мирови сѫдия отъ 13 юний 1902 год., заявилъ искъ противъ Аврамъ Славковъ, отъ гр. Ески-Джумая, за 500 лева, отъ поржчителство. Мировиятъ сѫдия отхвърлилъ искътъ. По апелъ на държавното съкровище, дѣлото било разгледано и отъ Шуменския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ дири отъ отвѣтника сумата 500 лева по поржчителство, дадено отъ него за въ случай, че младежътъ Захария Славковъ при първото му поискване отъ наборната комисия или отъ властитѣ не се яви прѣдъ наборната комисия; 2) отвѣтникътъ признава, че е далъ това поржчителство, обаче ще плати тия 500 лева, ако той не прѣдстави младежа Захария Славковъ, когато му бѫде поисканъ отъ наборната комисия или властитѣ, а такова поискване на него не е правено; 3) дѣйствително въ поржчителството е ясно изразено, че отвѣтникътъ се задължава да заплати на държавното съкровище сумата 500 л., ако при поискване на младежа Захария Славковъ отъ отвѣтника той не го прѣдстави, обаче ищецътъ съ нищо не доказва, че такова поискване е направено на отвѣтника, и 4) въ такъвъ случай, тъй като това условие не било изпълнено, а именно не е станало никакво поискване, то договорътъ — поржчителството, не може да има своитѣ дѣйствия, за това и искътъ на ищеца се явява неоснова-

Digitized by Google

теленъ и като такъвъ трѣбва да се отхвърли, а рѣшението на Ескиджумайския мирови сждия, като издадено въ сжщата смисъль, да се потвърди", — съ рѣшението си отъ 24 мартъ 1904 год., № 117, потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Шуменскиятъ държавенъ адвокатъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че Шуменскиятъ окр. сждъ нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, чл. чл. 20, 21, 76, 78, 81 и 82 отъ Закона за носене военната тегоба и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото счелъ, че поржчительтъ Аврамъ Славковъ не е поканенъ да прѣдстави младежа Захария Славковъ, като е считалъ, че трѣбва да бжде поканенъ съ специална покана, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ всички обстоятелства и доводи на странитѣ, а именно не се произнесалъ по въпроса, слѣдва ли да се прави особена покана на поржчителя за да прѣдстави отклонившия се младежъ, за който е поржчителствувалъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на държавния адвокатъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакванията на касатора неоснователни, взе въ съображение: отъ съобразителната часть на потжженото рѣшение става явно, че Шуменскиятъ окр. сждъ е отхвърлилъ искътъ на Държавата на това основание, че отвѣтникътъ Авр. Славковъ се е задължилъ съ даденото си поржчителство да прѣдстави младежа Захария Славковъ, *когато му бжде поисканъ* и че Държавата не е доказала, че е направила такова поискване отъ отвѣтника. Това сжждение на казания сждъ се явява основателно, тъй като независимо отъ разпорежданията, които се съдържатъ въ Закона за носене на военната тегоба, относително повикването на новобранцитѣ, частнитѣ лица, които поржчителствуватъ за неотклонението на нѣкой младежъ отъ военната служба не се лишаватъ отъ правото да стипулиратъ особени условия, по които тѣ ще отговарятъ за отклонившия се младежъ. Прѣдъ видъ на това, двѣтѣ оплаквания на Държавата за нарушението на чл. 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, чл. чл. 20, 21, 76, 78, 81 и 82 отъ Закона за носене военната тегоба и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, слѣдва да се признаятъ за неоснователни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Шуменския държавенъ адвокатъ, срещу рѣшението на Шуменския окр. сждъ отъ 24 мартъ 1904 год., № 117, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 168 — (526) — 9 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 261, по описа за 1904 год., на Варненския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Анастасия Ангелова, отъ гр. Варна, повѣреница на Иосифъ*

Digitized by Google

Ангеловъ, за повръщането на 448 лева и 80 ст., взети за вносно мито. — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само държавниятъ адвокатъ Г. Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Анастасия Ангелова, отъ гр. Варна, въ качеството си повѣреница на съпругътъ си Иосифъ Ангеловъ, съ искова молба, подадена на I Варненски мирови сждия на 4 септемврий 1903 год., е прѣдявила искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Варненския окр. управитель, за 448 лева и 80 ст., които Варненската митница неправилно била събрала отъ него за мито на прѣнесенитѣ му вещи отъ Манчестеръ (Англия) въ Варна, като е молила за осждането не държавното съкровище да й повърне исковата сума, понеже прѣнесенитѣ имъ вещи — покжщнина и мобели сж били употрѣбявани и не подлежали на мито, както и да й заплати лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото. Мировиятъ сждия, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 6 ноемврий 1903 год. е уважилъ иска на ищцата и е осждилъ държавното съкровище да заплати на довѣрителя й исковата сума, лихвата й по 10% годишно отъ 4 септемврий 1903 год., както и разноскитѣ по дѣлото 34 лева и 30 стотинки. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на Варненския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, дѣлото е било разгледано и отъ Варненския окр. сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ подадената на Варненската митница отъ страна на ищеца декларация № 385, отъ 1903 год., се вижда, че той, ищецътъ е донесалъ отъ чужбина и внесалъ въ Варна разни покжщнини и мобили, употрѣбявани отъ него. Още при внасянето на тази си покжщнина и мобили, ищецътъ е заявилъ на митницата и чрѣзъ Министерството на финанситѣ (телеграма отъ 28 май 1903 год.), че отъ Манчестеръ, кждѣто врѣменно е билъ съ сѣмейството си, се завръща съ домакинскитѣ вещи и се заселва въ Варна, послѣдствие на което Министерството на финанситѣ (съ телеграма отъ 29 май 1903 год.) е разпоредило да се освободятъ вещитѣ му отъ мито — като пжтнишки вещи. Отъ прѣдставената пъкъ по дѣлото квитанция № 71966/1903 год. се вижда, че Варненската митница е събрала отъ ищеца за тия му изброени въ декларацията вещи, мито 448 лева и 80 ст.; 2) при наличностьта на горнитѣ положителни по дѣлото данни, съобразени съ прѣдписанията на Закона за митницитѣ, искътъ на ищеца се явява основателенъ и мировиятъ сждия правилно го е уважилъ, защото ищецътъ при прѣселването си отъ Манчестръ въ Варна, което му прѣселване се удостовѣрява съ свидѣтелството на Варненското градско общинско управление отъ 16 августъ 1903 год., подъ 8136, е донесалъ нѣща: а) употрѣбявани, и б) прѣдназначени за собствената му кжща, а не за търговия, нѣща, които, съгласно чл. 4 букви *б* и *в* отъ Закона за митницитѣ, не подлежатъ на мито и Варненската митница по силата на цитирания законъ слѣдваше да ги пропусне безъ мито, а като тая е събрала такова за тѣхъ въ размѣръ на исковата сума, тя е събрала нѣщо, което тя не е имала право да събира и поради това слѣдва да му го повърне. Не е необходимо нуждно прѣселенецътъ, въ конкретния случай ищецътъ, да е земедѣлецъ, за да му се пропуснатъ и освободятъ нѣщата отъ мито — тѣ, като покжщнина, употрѣбявана и прѣдназначена не за търговия, а за собствено употрѣбление отъ самия мжжъ прѣносвачъ, макаръ и не зе-

Digitized by Google

младѣлецъ, не подлежатъ на вносно мито. — Законътъ за митницитѣ не прави разлика въ това, е ли пръселенецътъ земледѣлецъ или търговецъ, когато е дума за освобождаването за покжщнината имъ, що прѣнасятъ съ себе си имѣющи явни признаци да е била употрѣбявана, а Варненската митница, споредъ декларацията № 358/903 год. е приела, че прѣнесаната отъ ищеца покжщнина и мобели сж били употрѣбявани и като такива ги е оцѣнила. Прѣдставената по дѣлото телеграма на ищеца до министерството, както и отговорътъ на Министерството на финанситѣ по въпроса за освобождаването на кжщовнитѣ покжщнини и мобела, не измѣняватъ рѣшението на въпроса въ горната смисъль — тъй като тѣ не сж отъ естество да уреждатъ отъ кои стоки се взема и отъ кои стоки не се взема мито. Това се урежда отъ Закона за митницитѣ. Съобщението на Варненското градско общинско управление отъ 4 ноември 1903 год., № 11298, като не удостовѣрява, че ищецътъ се е завърналъ на постоянно мѣстожителство въ Манчестеръ, не обезсилва удостовѣрението на сжщото общинско управление № 8136/903 год., че сжщиятъ Иосифъ Ангеловъ, ищецътъ, бивши житель отъ Манчестеръ, се заселва въ Варна кждѣто, както туй явствува отъ исковата молба, пълномощното № 3253/903 год. и призовкитѣ по дѣлото се намира постоянно съпругата му Анастасия Ангелова и кждѣто споредъ самопризнанието на прѣдставителя, той, ищецътъ, си е ималъ и кжщата, и 3) щомъ, прочее, се установява, че ищецътъ при заселването си въ Варна е прѣнесалъ, покжщнината си и мобелитѣ си, означени въ декларацията № 385/903 год. прѣдназначени за собствено употрѣбление, които по Закона за митницитѣ, трѣбваще да се пропуснатъ безъ мито, рѣшението на мировия сждия се явява основателно и слѣдва да се потвърди". — Водимъ отъ тия съображения, Варненскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 10 февруарий 1904 год., подъ № 44, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение Варненскиятъ окржженъ управитель, като прѣставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Варненскиятъ окр. сждъ нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство съ това, че далъ неправилна оцѣнка на квитанцията № 71966/903 год. и на телеграмата отъ 29 май 1903 год., и приелъ, че прѣдставителтъ на държавното съкровище е призналъ, че ищецътъ има кжща въ гр. Варна, тогава, когато такова признание не е било правено отъ него и такова признание по чл. 401 отъ сжщото сждопроизводство нѣма значение, и 2) чл. 4 отъ Закона за митницитѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство съ това, че приелъ, че употрѣбяванитѣ и прѣдназначени за собствено употрѣбление вещи се освобождаватъ отъ мито и не взелъ въ внимание, че митницата не е могла да признае ищеца за пръселенецъ, когато той е деклариралъ, че е пжтникъ и е извѣстно, че той не живѣе въ Варна, а въ Манчестеръ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на прѣдставителя на

Digitized by Google

държавното съкровище е неоснователно, тъй като: а) да ли Варненскиятъ окр. сждъ правилно е оцѣнилъ квитанцията № 71966/903 год. и телеграмата отъ 29 май 1903 год., това е въпросъ, който не подлежи на обсѫждането на Върховния касационенъ сждъ, прѣдъ видъ на това, че разрѣшението на тоя въпросъ зависи отъ обсѫждането на дѣлото по сѫщество, съ което тоя сждъ, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сждилищата не се занимава, и б) споменуването отъ казания окрѫженъ сждъ за едно самопризнание на прѣдставителя на държавното съкровище, че ищецътъ има кѫща въ гр. Варна, не е имало никакво значение за разрѣшението на дѣлото, прѣдъ видъ на това, че сѫщиятъ сждъ, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, издадено по това дѣло, за да удовлетвори иска на ищеца се е основалъ главно на обстоятелството, че послѣдниятъ се е прѣселилъ отъ гр. Манчестеръ въ гр. Варна, като е намѣрилъ, че това обстоятелство се установява отъ свидѣтелството на Варненското градско общинско управление отъ 16 августъ 1903 год., подъ № 8136, и 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на прѣдставителя на държавното съкровище, тъй като: а) въ чл. 4 п. *б* отъ Закона за митницитѣ изрично и ясно е указано, че се пропущатъ безъ мито домашни имоти (покѫщнина), принадлежащи на лица, които се прѣселватъ отъ чужбина на постоянно жителство въ Княжеството, при което не се прави никакво различие, да ли лицето което се прѣселва е земледѣлецъ или има друго нѣкое занятие, и б) да ли ищецътъ е слѣдвало да бѫде признатъ за прѣселенецъ, щомъ като е деклариралъ прѣдъ митницата, че е пѫтникъ и щомъ като той не живѣе въ градъ Варна, това е въпросъ, който се отнася до сѫществото на дѣлото и който прѣдъ видъ на това не подлежи на обсѫждането на Върховния касационенъ сждъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Варненския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, срещу рѣшението на Варненския окрѫженъ сждъ отъ 10 февруарий 1904 год., подъ № 44, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 169 — (527) — 9 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 243, по описа за 1904 год., на Вратчанския окр. управитель, съ Иото Мановъ, Мано Пеновъ и Иото Пеновъ, наслѣдници на Мано Пеновъ, отъ с. Кнежа, за 103 лева и 48 ст. съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви само държавниятъ адвокатъ Благоевъ, като прѣдставитель на хазната.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иото Мановъ, Мано Пеновъ и Иото Пеновъ, послѣднитѣ двама като наслѣдници на Пено Мановъ, отъ с. Кнежа, съ искова молба до Орѣховския мирови сѫдия отъ 2 февиуарий 1902 год., заявили искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Вратчанския окр. управитель, за 103 лева и 48 ст., неправилно събрани отъ тѣхъ отъ

Digitized by Google

държавния бирникъ за дългъ на Вълю и Ненчо Пенкинъ, а тъй сжщо и противъ послѣднитѣ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ по отношение Държавата, а спрѣмо другитѣ, призовани да отговарятъ солидарно съ нея, отхвърлилъ. По апелъ на държавното съкровище, дѣлото било разгедано и отъ Вратчанския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищцитѣ искатъ да се осжди държавното съкровище, въ лицето на Вратчанския окр. управитель, да имъ заплати 103 лева и 48 ст., които държавниятъ бирникъ неправилно отъ тѣхъ събралъ за дългъ на Вълю и Ненчо Пенкинъ, отъ с. Кнежа. Тѣ обясняватъ: а) че на публиченъ търгъ купили нѣколко имоти на поменатитѣ Вълю и Ненчо Пенкинъ; б) че тогава имъ сж били искани държавнитѣ даждия за тѣзи имоти, и тѣ заплатили 110 лева и 8 ст., и в) и слѣдъ туй държавниятъ бирникъ пакъ събралъ по квитанции №№ 74 и 460 за данъкъ на сжщитѣ още 103 лева и 48 стотинки. За доказателство на искътъ си прѣдставляватъ: а) за туй въ т. *а* горѣ удостовѣрение № 1438/903 год. и крѣпостни актове; б) за туй въ т. *б* горѣ удостовѣрение отъ сждебния приставъ V уч. № 2447 1903 г., а сжщо и квитанция за 110 лева и 8 ст. отъ 18 юний 1898 год., и в) за туй въ т. в. квитанция отъ бирника № 74 за 47 лева и 48 ст. и № 460 за 56 лева, или всичко 103 лева и 48 ст.; 2) отъ тѣзи доказателства се установяватъ твърденията на ищцитѣ напълно. Особено отъ удостовѣрението на сждебния приставъ явно се вижда, че при възлагането на имотитѣ върху ищцитѣ, данъцитѣ както ги е показалъ тогавашниятъ бирникъ сж били платени. А щомъ като въ случая сж събрани данъцитѣ и ищцитѣ сж получили крѣпостни актове за имотитѣ, то тѣ вече получаватъ по общо правило при купенитѣ на публиченъ търгъ имоти свободни отъ тяжесть. Ако чиновникътъ при съобщението не е показалъ вѣрно сумата, то това не врѣди на ищцитѣ, а само дава право на Държавата на обратенъ искъ спрѣмо бирника. Въобще данъкътъ не тежи върху имота и не го слѣдва, когато той е продаденъ на публиченъ търгъ; плащането му има значение само като причина да спрѣ издаването на крѣпостнитѣ актове; 3) възражението на отвѣтника, че билъ нарушенъ чл. 27 отъ Закона за поземления данъкъ е неоснователно, тоя членъ говори за съвсѣмъ други работи, и 4) възражението, че искътъ зеведенъ и отъ наслѣдницитѣ на Мано Пеновъ, когато удостовѣрението на сждебния приставъ говори за Пено Мановъ, е тоже неоснователно; явно е, че въ заявлението Мано Пеновъ стои вмѣсто истинското Пено Мановъ. А пъкъ сжщо нѣма значение и туй, че паритѣ сж платени само отъ Иото Мановъ и Ионо Пеновъ, тъй като тѣ сж дадени за общи на всички трима ищци имоти, които вънъ отъ туй както личи отъ дѣлото, живѣятъ въ сѣмейна задруга. Слѣдва значи рѣшението да се потвърди и хазната осжди на разноскитѣ“,—съ рѣшението си № 321, отъ 19 декемврий 1903 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение.—Това рѣшение. на окр. сждъ Вратчанския окр. управитель обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. 27 отъ Закона за поземления данъкъ отъ 1901 год., защото признаълъ, че данъкоплатцитѣ не слѣдватъ имота въ чиито ржцѣ и да се намира той, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото ищцитѣ сж заплатили въпроснитѣ данъци за смѣтка на първоначалнитѣ притежатели и само отъ тѣхъ иматъ

Digitized by Google

право да си ги дирятъ, а сждътъ като е призналъ противното, не се е основалъ на прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства — квитанциитѣ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на хазната и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора за нарушение на чл. 27 отъ Закона за поземления данъкъ отъ 1901 год. е неоснователно, тъй като тоя законъ е неприложимъ къмъ случая по настоящето дѣло, защото продажбата на имота е станала по-рано отъ издаването на тоя законъ, а въ тогава дѣйствующия законъ подобно разпореждане нѣма, каквото се прѣдвижда въ чл. 27 отъ Закона за поземления данъкъ отъ 1901 год.; 2) отъ исковото прошение ясно се вижда, че ищцитѣ по дѣлото сж привлѣкли въ качество на отвѣтници държавното съкровище и Велю Нанчовъ, Ценка Нинова и др. и мировиятъ сждия съ рѣшението си е призналъ за отговорно само държавното съкровище, а искътъ по отношение другитѣ отвѣтници отхвърлилъ. Окржжниятъ управитель обтжжилъ това рѣшение и въ апелативната си жалба нѣщо говори, че трѣбва да отговарятъ по тоя искъ и другитѣ отвѣтници, но при разглеждането на дѣлото въ окржжния сждъ такъвъ въпросъ не е билъ възбужданъ, нито сж били викани другитѣ съотговорници. Щомъ, прочее, касаторътъ не е възбудилъ прѣдъ окржжния сждъ въпроса за отговорността на другитѣ отвѣтници посочени отъ ищцитѣ въ исковото си прошение и щомъ не е поискалъ отъ сжда повикването имъ, то нѣма основание да се оплаква, че сждътъ го (касаторътъ) призналъ за отговоренъ по иска.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Вратчанския окржженъ управитель, срещу рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ отъ 19 декември 1903 год., № 321, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 170 — (528) — 9 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 240, по описа за 1904 год., на Спиридонъ Игнатовъ, отъ гр. Видинъ, съ държавното съкровище, за врѣди и загуби, причинени отъ неправилното му задържане въ войската.* — Въ заседанието отъ страна на Спиридонъ Игнатовъ се яви адвокатътъ П. Табурновъ, а отъ страна на хазната — държавниятъ адвокатъ — Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Спиридонъ Игнатовъ, житель отъ гр. Видинъ, а живущъ въ гр. Бургазъ, съ искова молба отъ 12 януарий 1900 год. е заявилъ искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на Бургазкия окржженъ управитель, за врѣди и загуби, причинени отъ неправилното му задържане въ войската. Бургазкиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 17 мартъ 1903 год., подъ № 64, постановилъ: „осжжда Бургазкия окржженъ управитель, като прѣд-

Digitized by Google

ставитель на хазната, да заплати на Сп. Игнатовъ, отъ гр. Видинъ, живущъ въ гр. Бургазъ, 9422 лева, лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 12 януарий 1900 год. до изплащането й и 549·50 лева за сждебни, канцелярски и по воденето на дѣлото въ тази инстанция разноски. Осжжда Спиридонъ Игнатовъ да внесе въ хазната 188.44 лева за сждебно мито по настоящето дѣло". По апелативната жалба на отвѣтната страна, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „основанието на искътъ на Спиридонъ Игнатовъ както това е видно отъ съдържанието на исковата му молба и отъ устнитѣ обяснения на повѣренцитѣ му въ заседанието на сжда, е факта, че той неправилно е билъ взетъ въ редоветѣ на войската, за да отбива военната си тегоба, като отклонивши се и то по заповѣдь-а отъ Военното министерство, вслѣдствие на което е билъ лишенъ отъ заплатата си като помощникъ-прокуроръ при Шуменския окржженъ сждъ прѣзъ всичкото врѣме на прѣбиването му въ редоветѣ на войската, а сжщо билъ прѣтърпѣлъ и морални загуби, защото е изгубилъ старшинството си по службата и прѣтърпѣлъ психически страдания при откарването му подъ стража отъ Шуменъ до София; тия врѣди и загуби ищецътъ търси отъ държавната хазна, защото по силата на чл. 58 отъ Задълженията и договоритѣ, Държавата трѣбва да отговаря за дѣйствията на държавнитѣ чиновници, съ които сж причинени загуби на частни лица, като за дѣйствия на нейни пълномощници; тоя възгледъ е възприетъ и отъ Бургазкия окржженъ сждъ при постановяване на обжалваното рѣшение, обаче той се явява неправиленъ, по слѣднитѣ съображения: наистина, чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ прави отговорни господаритѣ и упълномощителитѣ за врѣдитѣ причинени отъ тѣхнитѣ слуги и пълномощници при изпълнението на длъжноститѣ, на които тѣ сж ги поставили, обаче тия разпореждания на закона уреждатъ отношенията между господаритѣ и пълномощницитѣ отъ една страна и третитѣ лица отъ друга, изключително въ сферата на частното право, и отъ това слѣдва, че държавната хазна може да бжде отговорна за дѣйствията на държавнитѣ чиновници, но само въ случаитѣ, когато тѣ дѣйствуватъ като прѣдставители на имотнитѣ интереси на хазната, като отдѣлна юридическа личность и въ това си качество съ неправилнитѣ си дѣйствия увредятъ интереситѣ на трети лица; но когато държавниятъ чиновникъ — административенъ, сждебенъ или военненъ безразлично, прѣдприеме да върши извѣстни дѣйствия за постигането на цѣли отъ публиченъ интересъ и то по силата на дадената му власть отъ закона, то той не е вече прѣдставитель на интереситѣ на хазната, а самостоятеленъ органъ на публичната власть и като такъвъ по общото правило, изразено въ чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, самъ лично е отговоренъ за неправилнитѣ си дѣйствия, които причиняватъ врѣди и загуби на частнитѣ лица, редътъ на която отговорность е опрѣдѣленъ въ членове 1111—1115 отъ Гражданското сждопроизводство; въ примѣнение къмъ настоящето дѣло тия общи начала водятъ къмъ заключението, че Държавата не може да отговаря за врѣдитѣ и загубитѣ, причинени на ищеца Игнатовъ съ неправилното му вземане въ войската, защото въ подобни случаи военнитѣ учрѣждения и лица не сж прѣдставители на имотнитѣ интереси на хазната, а органи на публичната власть, които прѣслѣдватъ цѣли

Digitized by Google

отъ обществен интересъ и слѣдователно сами сж отговорни за своитѣ дѣйствия. Отъ изложеното слѣдва, че искътъ на Спиридонъ Игнатовъ неправилно е насоченъ къмъ държавната хазна и по тая причина слѣдва да бжде отхвърленъ, а това обстоятелство прави излишно обсжждането на въпроса, да ли ищецътъ е увреденъ съ неправилното му вземане въ войската и какви сж размѣритѣ на тия врѣди и загуби", — съ рѣшението си отъ 24 мартъ 1904 год., подъ № 189, постановилъ: „рѣшението на Бургазкия окржженъ сждъ отъ 17 мартъ 1903 год., подъ № 64, да се отмѣни; искътъ на Спиридонъ Игнатовъ, отъ гр. Видинъ, срещу Бургазкия окржженъ управитель, като прѣдставитель на хазната, за 9422 лева врѣди и загуби, като неоснователенъ, да се отхвърли; сжщиятъ Игнатовъ да плати на хазната 1062 лева и 20 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Спиридонъ Игнатовъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 10 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не указалъ въ рѣшението си защо държавата да не отговаря, по принципа за справедливостьта, за дѣйствията на нейнитѣ органи, отъ които е причинена врѣда на частнитѣ лица, когато тия дѣйствия сж извършени въ кржга на възложенитѣ имъ отъ закона обязаности; 2) чл. чл. 56 и 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото държавата по принципъ е отговорна за врѣдитѣ, причинени отъ нейнитѣ органи, които сж дѣйствували въ кржга на възложенитѣ имъ отъ закона обязаности, и 3) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не обсждилъ всичкитѣ доводи, наведени при разглеждането на дѣлото, а главно че въ случая държавата се е ползувала безвъзмездно и противозаконно отъ услугитѣ на касатора, като войникъ, тогава, когато никой нѣма право да се обогатявана на чужда смѣтка.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) чл. чл. 56 и 57 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съдържатъ общото правило, че всѣки отговаря за своитѣ дѣйствия, небрѣжность или непрѣдпазливость, които причиняватъ врѣда другиму. А чл. 58 отъ сжщия законъ въ видъ на изключение отъ общото правило, създава отговорность и за дѣйствия на извѣстни трети лица. По силата на горѣпоменатитѣ членове отъ закона, държавата отговаря за причиненитѣ врѣди отъ нея и отъ нейнитѣ агенти *само* тогава, когато тя дѣйствува по управлението на нейнитѣ имотни интереси, като отдѣлна юридическа личность, но не и *тогава, когато тя дѣйствува като публична власть*. — Въ дадения случай заведениятъ отъ ищеца искъ срещу държавното съкровище за врѣди и загуби не произтича отъ дѣйствия относящи се до управлението на държавнитѣ имотни интереси, слѣдователно, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е постжпилъ съвършено правилно, като е отхвърлилъ искътъ, и сжжденията изказани отъ сжда по този въпросъ, въ съобразителната часть на обжалваното рѣшение сж съвършено правилни и съобразни съ дѣйствующитѣ закони. Заради това, първитѣ двѣ касаторови оплаквания се явяватъ неоснователи, и 2) третото касаторово оплакване, допълнено устно отъ повѣреника Табурновъ, въ смисъль, че ищецътъ е основавалъ искътъ си и върху принципа, че никой нѣма право да се обогатява на

Digitized by Google

чужди гърбъ, а сждътъ не е взелъ въ внимание този му доводъ, — тоже не може да се признае за основателно, защото, прѣди всичко, основанието на настоящия искъ, формулирано въ исковото прошение не е ни най-малко безвъзмездното обогатяване на хазната на счетъ на ищеца, а искътъ е формулиранъ за врѣди и загуби, материални и морални, причинени отъ дѣйствията на извѣстни длъжностни лица и учрѣждения. На тая почва сж се поставяли странитѣ въ процеса и при предоариитѣ въ сждебнитѣ заседания, слѣдователно, никакъвъ упрѣкъ не може да се прави на сжда, че не е обсждилъ искътъ и по едно ново основание (обогатяването на чужди гърбъ), авансирано само мимоходомъ, въ послѣдното заседание, при разглеждане на дѣлото отъ апелативния сждъ, какъвто е даденият случай и то безъ да сж били посочени каквито и да били доказателства за основателността му. Толкозъ повече, че чл. 192 отъ Гражданското сждопроизводство не позволява да се заявява единъ и сжщи искъ едноврѣменно на разни основания.

Водимъ отъ тия съображения, Върховният касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Спиридонъ Игнатовъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 24 мартъ 1904 год., подъ № 189, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 171 — (529) — 9 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховният касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Д Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 258, по описа за 1904 год., на запасния подполковникъ Ст. Бановъ, отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 1281 лева.* — Въ заседанието присжтствуваха ищецътъ Ст. Бановъ лично и държавният адвокатъ Благоевъ, като, прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Стоянъ Бановъ, запасенъ подполковникъ, отъ гр. София, съ искова молба отъ 13 септемврий 1901 год. до Софийския окр. сждъ, заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Софийския окр. управитель, за 1281 лева неплатени дневни пари за командировка. Окржжният сждъ отхвърлилъ иска. По апелъ на Ст. Бановъ, дѣлото било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „запасният подполковникъ Бановъ иска отъ хазната 1281 лева дневни пари, съгласно чл. чл. 86, 108, 109 и 110 отъ Правилника за паричното доволствие по военното вѣдомство, защото той прѣзъ 1893 год., като майоръ отъ 4 артилерийски на Н. Ц. Височество полкъ въ гр. София, е билъ командированъ въ I артилерийски полкъ въ гр. Севлиево и прѣстоялъ въ тая командировка отъ 31 октомврий 1903 год. до 30 септемврий 1894 година. Въ заповѣдьта за прикомандированието му било казано, че се прикомандирова безъ право на дневни пари, обаче пакъ такива трѣбвало да му се дадатъ, защото при сжществуването на едно утвърдено съ княжески указъ положение, не можалъ министра да го лиши отъ тия пари. Прѣдставительтъ на държавното съкро-

Digitized by Google

вище не оспорва фактическата страна на това дѣло, но той твърди, че Банову не се слѣдватъ дневни пари за въпросната командировка, защото въ заповѣдьта по военното вѣдомство № 373, отъ 5 октомврий 1893 год. изрично било казано, че Бановъ се прикомандирова врѣменно и безъ право на дневни пари. Претенцията на ищеца Бановъ по това дѣло се основава на положението за паричното доволствие на военно-служащитѣ; но това положение, ако и утвърдено съ княжески указъ, нѣма силата на законъ, т. е. на положение задължително за всички, защото то не е минало прѣзъ Народното събрание, нито пъкъ е било изработено отъ Военното министерство по делегация отъ Народното събрание, съгласно чл. чл. 44 и 45 отъ Конституцията. То е едно административно разпореждане, единъ правилникъ, издаденъ по разпореждането на Военния министъръ, а като такъвъ тоя правилникъ може да се измѣнява отъ самия министъръ. Въ случая Военният министъръ, като е разпореждалъ щото майоръ Бановъ да се прикомандирова въ Севлиево, разпоредилъ тъй сжщо, щото това прикомандироване да се извърши безъ дневни пари. Това разпореждание е меродавно защото то не противорѣчи на единъ законъ, а ако това е тъй, то и искътъ на Банова се явява неоснователенъ и като такъвъ правилно е отхвърленъ отъ окржжния сждъ", — съ рѣшението си № 139, отъ 28 септемврий 1903 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение запасниятъ подполковникъ Ст. Бановъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото при постановяване на рѣшението не е взелъ прѣдъ видъ Закона за чиновницитѣ и положението за паричното доволствие на военно-служащитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването на касатора неоснователно, взе въ съображение: касаторътъ Ст. Бановъ нѣма основание да се оплаква, че сждътъ при постановяване рѣшението си не взелъ подъ внимание Закона за чиновницитѣ, тъй като съгласно чл. 4 отъ този законъ, положението на чиноветѣ, които зависятъ отъ Военното министерство, се опрѣдѣля особено отъ военнитѣ закони, слѣдователно, казаниятъ законъ не се прилага по отношение на касатора, понеже той иска дневни пари за командировката му като офицеръ. Той нѣма основание да иска дневни пари и по правилника за паричното доволствие на военно-служащитѣ, понеже както сждътъ констатира, приказътъ за командировката му гласи безъ право на дневни пари, а казаниятъ правилникъ по основанията, които сж добрѣ изложени въ рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ, нѣма силата на законъ, а е просто едно административно разпореждане, което не задължава министра да се води отъ него. Заради това оплакването на касатора, за нарушение на чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, слѣдва да се признае неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на запасния подполковникъ Ст. Бановъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 28 септемврий 1903 год., № 139, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 172 — (533) — 12 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и осми септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 197, по описа за 1904 год., на Бургазкия окр. управитель, съ Р. В. Мирковичъ и С-ие, отъ гр. Бургазъ, за 2294 лева и 40 ст. златни заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви самъ адвоката Радевъ, като повѣреникъ на ищцитѣ Р. В. Мирковичъ и С-ие.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: търговската кжща Р. В. Мирковичъ и С-ие, отъ гр. Бургазъ, съ искова молба до Бургазкия окржженъ сждъ отъ 4/VIII 1898 год., заявила искъ противъ Бургазкия окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 2294 лева и 40 ст. златни, произходящи отъ незаконно взето мито и октроа по 14% върху 9560 дървени каси газь. Бургазкиятъ окр. сждъ и Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ отхвърлили иска, като неоснователенъ. По касационна жалба на ищеца, Върховниятъ касационенъ сждъ, съ рѣшението си № 211/902 год., отмѣнилъ рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ за нарушение чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 1 приложение отъ договора, сключенъ между България и Русия отъ 9 ноември 1897 год. и § 39 отъ приложение *а* на сжщия договоръ и повърналъ дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ въ сжщия сждъ. Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ при повторното разглеждане на дѣлото като взелъ прѣдъ видъ: „отъ постановлението на Бургазката митница подъ № 2279, съ дата 29 августъ 1897 год., както и отъ квитанцията подъ № 353, съ дата 17 септемврий сжщата година, на сжщата митница, се вижда, че отъ ищеца Р. В. Мирковичъ и С-ие дѣйствително е събрана сумата 2294 лева и 40 ст. златни — вносно мито и октроа върху стойностьта на дървенитѣ сандъци, въ които е пристигнала стоката на ищеца 9560 каси Батумски газь. Казаното постановление на митницата е основано върху телеграфическото разпореждане № 11764, съ дата 14 августъ 1897 година на Министерсвото на финанситѣ, което заповѣдва на митницитѣ да облагатъ не само газьта съ 1 левъ мито на 100 килогр. netto, но и да вематъ мито върху амбалажа — дървенитѣ сандъци и тенекиитѣ, които да се оцѣняватъ по 1½ лева. Обаче отъ търговския договоръ, сключенъ между България и Русия, утвърденъ съ указъ № 199/97 год., приложение *а* § 39, се вижда, че мито между вносния отъ Русия газь се плаща по тяжесть, на 100 килограма по 1 левъ, безъ да е указано въ сжщия договоръ, че ще се взема мито и върху амбалажа, сандъцитѣ и тенекиитѣ. Отъ сжщия договоръ, чл. 1 приложение *в* дѣйствително се вижда, че се взема мито и върху амбалажа, обаче това разпореждане се отнася само къмъ тѣзи вносни стоки, мито, за които се плаща по стойность, а не по тяжесть. Разпореждането на този чл. 1 отъ приложение *в* на договора, не може по аналогия да бжде приспособявано и къмъ случаитѣ, когато митото се събира по тяжесть, тъй като фискалнитѣ права трѣбва изрично да се прѣдвиждатъ, а не да се събиратъ при тълкуване по аналогия. Неправилно прочее, Бургазката митница е събрала отъ ищеца сумата 2294 лева и

Digitized by Google

40 ст. златни вносно мито върху 9560 дървени сандъци, въ които е пристигнала стоката — Батумскиятъ газъ и като така прѣдявенниятъ искъ е основателенъ. Възражението на отвѣтната страна, че по силата на чл. 271 отъ Закона за митницитѣ, ищцитѣ би трѣбвало да обжалватъ постановлението на митницата подъ № 2279, съ дата 29 августъ 1897 год., прѣдъ надлежната власть, а не да завеждатъ искъ за повръщането на взетата съ горното постановление сума по състезателенъ редъ, е неоснователно, тъй като чл. 271 отъ Закона за митницитѣ се отнася до постановления, издадени по извѣстни нарушения на сжщия законъ, а не и до случаитѣ, когато се облагатъ съ даждия и имоти, и подлежащи на такива даждия. По горнитѣ съображения прѣдявениятъ искъ отъ Р. В. Мирковичъ и с-ие противъ държавното съкровище, въ размѣръ на 2294 лева и 40 ст. зл. трѣбва да бжде уваженъ, като се присжди горната сума на ищцовата страна заедно съ лихвитѣ и по 10% и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си № 367, отъ 8 октомврий 1903 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Бургазкиятъ окржженъ управитель подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. чл. 271 и 106 отъ Закона за митницитѣ и чл. чл. 629, 630 и 432 отъ Гражданското сждопроизводство, защото приелъ да разглежда и рѣшава единъ споръ, който е разрѣшенъ съ постановлението на Бургазката митница № 2279, отъ 29 августъ 1897 год., което е окончателно и има сила на изпълнителенъ листъ и защото митницата, като е опрѣдѣлила митото и октроата по стойностьта на всѣки единъ сандъкъ, като го оцѣнява по 1 левъ и 50 ст., правилно е приспособила чл. 1 отъ приложение *в* отъ търговския договоръ, сключенъ между България и Русия.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Ал. Радевъ, повѣреникъ на ищцитѣ Р. В. Мирковичъ и С-ие и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: чл. чл. 271 и 106 отъ Закона за митницитѣ прѣдвиждатъ начина, по който се събиратъ сумитѣ, които се слѣдватъ на държавното съкровище за митарствени и други права, поради нарушението Закона за митницитѣ. Отъ ясния смисъль на тѣзи членове явно става, че постановленията на митницитѣ за суми, които частнитѣ лица дължатъ на съкровището, се изпълняватъ по начина прѣдвиденъ за изпълнението на сждебнитѣ рѣшения. Тѣзи постановления обаче нѣматъ силата на присждено нѣщо (res judicata). Тѣ сж просто административни разпореждания подлежащи на изпълнение. Страната обаче, която е заплатила извѣстна сума възъ основание на едно митническо постановление, ако мисли, че държавното съкровище не е имало право на тази сума, съгласно чл. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, има право да заведе искъ по actio indebiti и да си иска обратно сумата. Сждебнитѣ учрѣждения по такива спорове сж компетентни да се произнасятъ окончателно. Прѣдъ видъ на това, оплакването на касатора, че сждътъ приелъ да разгледа и рѣшава единъ споръ, който е разрѣшенъ съ постановление на Бургазката митница, което е окончателно и има силата на изпълнителенъ листъ, се явява оплакване

Digitized by Google

неоснователно. Колкото до въпроса, слѣдвало ли е митницата да обложи съ мито и газовитѣ сандъци, въ които е билъ поставенъ петролътъ, принадлежащъ на ищцитѣ по дѣлото, Върховниятъ касационенъ сждъ се е произнесалъ вече съ рѣшението си по това дѣло отъ 9 май 1902 год., № 211, като е призналлъ, се такова не се слѣдва, тъй като съгласно приложение *а* § 39 отъ търговския договоръ сключенъ между Русия и България, митото върху газьта се събира *по тяжесть* на 100 килограма по 1 левъ, безъ да се казва да ли то ще се взема и върху амбалажа. Членъ 1 приложение *в* отъ сжщия договоръ, който прѣдвижда мито и върху амбалажа и обвивкитѣ, въ случая не може да има приспособление, понеже той се отнася за тия стоки, на които се взема мито *по стойность*. Поради това и второто оплакване на касатора, че митницата правилно била опрѣдѣлила митото върху газовитѣ сандъци, се явява тъй сжщо неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Бургазкия окржженъ управитель, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 6 октомврий 1903 год., № 367, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 173 — (534) — 12 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и осми септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно засѣдание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 11, по описа за 1903 год., на Пловдивската окр. постоянна комисия, съ Стефанъ Николовъ, отъ гр. Пловдивъ, за 4097 лева и 17 ст., произходящи отъ възнаграждение за извършени работи по направата на шосето Станимака—Бачково и лихви.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само адвокатътъ С. Иванчевъ, като повѣреникъ на ищеца Ст. Николовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Стефанъ Николовъ, прѣдприемачъ, отъ гр. Пловдивъ, чрѣзъ пълномощницитѣ си д-ръ Н. Ивановъ и Ст. П. Димитровъ, аптекарь, отъ сжщия градъ, съ искова молба, подадена въ Пловдивския окр. сждъ на 3 септемврий 1901 год., е прѣдявилъ искъ противъ Пловдивската окр. постоянна комисия, за 4097 лева и 17 ст., като излага, че отвѣтната страна му дължи за извършеното прѣдприятие по направата на шосето Станимака—Бакчово 3002 лева и 39 ст. съ лихвитѣ до завеждането на дѣлото 1094 лева и 78 ст., а всичко 4097 лева и 17 стотинки. Пловдивскиятъ окр. сждъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 15 декемврий 1901 год., подъ № 477, е осждилъ Пловдивската окр. постоянна комисия да заплати на д-ръ Никола Ивановъ и Стефанъ Димитровъ, отъ гр. Пловдивъ, пълномощници на Стефанъ Николовъ, прѣдприемачъ, отъ сжщия градъ, 4097 лева и 17 ст. съ лихвата имъ 10% отъ 3 септемврий до изплащането имъ и 262 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на Пловдивската окр. постоянна комисия, дѣлото е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който за разрѣ-

Digitized by Google

шението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „прѣди всичко правилно ли е заведенъ искътъ за направа и поправяне шосето Станимака—Бачково, срещу Пловдивската окр. постоянна комисия? По Закона за държавнитѣ и общинскитѣ пѫтища направата и довършването на общинскитѣ пѫтища ще стане въ срокове, опрѣдѣлени отъ окржжния съвѣтъ (чл. 6); задължаватъ се окржжнитѣ съвѣти да установятъ общинскитѣ пѫтища (чл. 7); частитѣ отъ общинскитѣ пѫтища, които подпадатъ въ чертитѣ на градоветѣ и селата, се поддържатъ отъ съотвѣтствующитѣ общини (чл. 10) отъ тукъ слѣдва, че други части сж подъ надзора и грижата на окржжнитѣ съвѣти. Пѫтната тегоба по общинскитѣ пѫтища се опрѣдѣля споредъ опрѣдѣлението на окржжнитѣ съвѣти (чл. 35 буква *б)*, споредъ Закона на окржжнитѣ съвѣти, окржжнията съвѣтъ означава посокитѣ и прѣдлага правенето и поддържането на междуселскитѣ пѫтища (чл. 67 буква *в*); защищава сждебни искове отъ името на окржжието и отговаря въ качество на отвѣтникъ (чл. 67 буква *с*). Значи искътъ правилно е заведенъ противъ окржжната постоянна комисия; 2) доказва ли се искътъ на ищецътъ? Отъ прѣставената смѣтка — ситуация, въ свръзка съ удостовѣрението № 1723, отъ 15 септемврий 1900 год., издадено отъ Пловдивската окр. постоянна комисия, се вижда, че Стефанъ Николовъ има да получава 3002 лева и 39 ст. за изработени подпорни стѣни по шосето Станимака—Бачково. Това се виждало отъ протокола на комисията по провѣрката на извършенитѣ отъ него работи. И удостовѣрението и смѣтката сж издадени отъ окржжната постоянна комисия. Съ протоколъ № 261, отъ 29 май 1902 год., постоянната комисия казва, че горното удостовѣрение било издадено неправилно, понеже постановленията на комисията се взимали отъ колективния съставъ на комисията, а пъкъ удостовѣрението било издадено само отъ прѣдседателствующия. Тукъ обаче нѣмаме работа съ едно рѣшение на комисията или съ едно обстоятелство, което да има нужда да се санкционира отъ цѣлия съставъ на комисията. Удостовѣрението само удостовѣрява „това, което се виждало отъ протокола на комисията по провѣрката на извършенитѣ отъ Стефанъ Николовъ работи“; а за да се издаде удостовѣрение за това нѣма нужда отъ постановленията на общия съставъ на комисията. Друго би било, ако комисията поддържаше и докажеше че писаното въ удостовѣрението е фалшиво и лъжовно; 3) другитѣ прѣдставени книжа, съ които се иска да се докаже, че шосето Станимака—Бачково, е правено и работено отъ повиничаритѣ и отъ Станимашката община, нѣматъ сжществено значение, защото даже това да е тъй, пакъ не се изключава възможността на сжщото шосе да е работилъ като прѣдприемачъ и Стефанъ Николовъ, и 4) на какво основание е работилъ Стефанъ Николовъ на казаното шосе, по доброволно и частно споразумѣние ли или е взелъ прѣдприятието на търгъ, не се вижда, но веднажъ той доказва, че е работилъ и колко струва работата му и то съ документи, произходящи отъ отвѣтната страна, послѣдната трѣбва да заплати исковата сума въ краенъ случай, по силата чл. 49 отъ Закона за задълженията и договоритѣ“. — Водимъ отъ тия съображения, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 7 май 1902 год., подъ № 285, е потвърдилъ рѣшението на окржжния сждъ. — Срещу това рѣшение Пловдивската окр. постоянна комисия е

Digitized by Google

подала касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 531, 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че удовлетворилъ иска на ищеца Ст. Николовъ, при всичко, че той съ нищо не е доказалъ, че Пловдивската окр. постоянна комисия се е задължила да му плаща нѣщо, или го е натоварила да извърши нѣкои работи за нейна смѣтка; 2) чл. чл. 306, 401, 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че основалъ рѣшението си единствено на удостовѣрението № 1723, съ дата 15 септемврий 1900 год., тогава, когато това удостовѣрение не може да има никакво значение по дѣлото, тъй като, отъ една страна то е аннулирано и оттеглено отъ самата Пловдивска окр. постоянна комисия, като неправилно издадено, отъ друга страна то не може да се вземе за нѣкакво самопризнание на тая комисия, прѣдъ видъ на това, че тя, като юридическо лице, не може да прави никакво самопризнание чрѣзъ прѣдседателствующия си, и 3) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че потвърдилъ рѣшението на окр. сѫдъ и по отношение на присѫденитѣ на ищеца лихви до датата на исковата молба, тогава, когато лихви до подаването на исковата молба не могатъ да се искатъ, отъ друга страна не обсѫдилъ никакъ въпроса за дължимостьта на тия лихви.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на ищеца и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на Пловдивската окр. постоянна комисия да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на Пловдивската окр. постоянна комисия е неоснователно, тъй като Пловдивския апелативенъ сѫдъ, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, издадено по това дѣло, не безъ доказателства е приелъ, че сѫществува едно задължение за сѫщата комисия да заплати на ищеца исканата отъ него сума, а се е основалъ за да признае това на прѣдставенитѣ отъ послѣдния документи, изходящи отъ самата комисия, а именно отъ прѣдставената смѣтка — ситуация, въ свръзка съ удостовѣрението № 1723, отъ 15 септемврий 1900 год., а правилностьта на заключението, което казаният апелативенъ сѫдъ е извадилъ отъ оцѣнката на тия документи, като относяще се до сѫществото на дѣлото, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сѫдъ; 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на Пловдивската окр. постоянна комисия, тъй като въ настоящия случай не е могло да се говори за нѣкакво самопризнание на прѣдседателя на тая комисия, за да е имало нужда да се опрѣдѣля неговото значение по чл. чл. 396 и 401 отъ Гражданското сѫдопроизводство, прѣдъ видъ на това, че тия членове говорятъ за самопризнание направено прѣдъ единъ сѫдъ, а въ случая въпросътъ е билъ за значението на едно удостовѣрение, издадено отъ сѫщия прѣдседатель, на основание на документи, находящи се въ канцеларията на постоянната комисия и тъй като такова едно удостовѣрение може да бѫде издавано отъ всѣкой единъ началникъ на учрѣждение, то опрѣдѣлението на силата и значението на прѣдставеното по това дѣло удостовѣрение отъ 15 септемврий 1900 год.,

Digitized by Google

подъ № 1723, издадено отъ прѣдсѣдателя на Пловдивската окр. постоянна комисия, е подлежало да стане по общитѣ правила на Гражданското сждопроизводство, за оцѣнката отъ сжда на писменитѣ документи, прѣдставени по едно дѣло. А така именно е постжпилъ и Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му издадено по това дѣло; 3) така сжщо е неоснователно и третото оплакване на Пловдивската окр. постояина комисия, тъй като Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, наистина, е направилъ едно опущение, като въ рѣшението си не е обсждилъ въпроса за правилностьта на присжждането отъ окржжния сждъ на ищеца лихви до датата на исковата молба, обаче това опущане не може да се признае за едно сжществено закононарушение, което би могло да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че въ сжщото това рѣшение отъ сжда е констатирано, че сумата, която ищецътъ дири като главница, се дължи на послѣдния по ситуация за изработени отъ него работи по прѣдприятието по направата на шосето Станимака—Бачково, а пъкъ споредъ постановленията на чл. 49 отъ Публично-административния правилникъ за сключване договори съ прѣдприемачитѣ на прѣдприемачитѣ на обществени постройки, въ случай на закъснѣване да имъ се изплати една сума дължима по ситуация за извършени отъ тѣхъ работи, се плаща и законната лихва отъ деня на ситуацията, безъ да се прави различие, да ли прѣдприятието е било дадено чрѣзъ публиченъ търгъ, или по доброволно съгласие, отъ което слѣдва, че за Пловдивския апелативенъ сждъ при тия обстоятелства не е имало основание да не удовлетвори искането на ищеца, да му се присждятъ лихви отъ деня на ситуацията за извършенитѣ отъ него работи, до деня на подаването на исковата му молба.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Пловдивската окржжна постоянна комисия, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 7 май 1902 год., подъ № 285, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 174 — (538) — 14 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети септемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 83, по описа за 1903 год., на Христо Ив. Балабановъ, отъ гр. Котелъ, съ Василъ Ив. Балабановъ, отъ сжщия градъ, за 1000 лева по една равносмѣтка.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха адвокатитѣ С. С. Бобчевъ и Сл. Матовъ, повѣреници, първиятъ на отвѣтника Христо Ив. Балабановъ и вториятъ на ищеца Василъ Ив. Балабановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Василъ Ив. Балабановъ, отъ гр. Котелъ, съ искова молба, подадена на 11 февруарий 1902 год. на Котленския мирови сждия, е прѣдявилъ искъ противъ Христо Ив. Балабановъ, отъ сжщия градъ, за 1000 лева по една равносмѣтка и е молилъ да бжде осжденъ отвѣтникътъ да му заплати тая сума заедно съ лихвата и

Digitized by Google

разноскитѣ по дѣлото. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 27 юний 1902 год., подъ № 191, е осѫдилъ отвѣтника да заплати на ищеца сумата 1000 лева заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ завеждането на иска до изплащането и 64 лева и 50 ст. за сѫдебни и правоводене на дѣлото разноски. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Христо Ив. Балабановъ е подалъ възивна жалба прѣдъ Сливенския окр. сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) ищецътъ дири отъ отвѣтника 1000 лева по една равносмѣтка и за доказателство на искътъ си е прѣдставилъ единъ билянцъ, съставенъ на 18 юний 1898 год., подписанъ отъ ищеца и отвѣтника, отъ съдържанието на който билянцъ се вижда, че отвѣтникътъ (апелаторъ) е останалъ длъженъ на ищеца 1003 лева и 40 ст., която сума той претендира съ 3 лева и 40 ст. по малко, и 2) отвѣтникътъ, както прѣдъ мировия сѫдия, така и прѣдъ сѫда, чрѣзъ повѣреника си признава, че е останалъ да длъжи на ищеца сумата по билянца 1003 лева и 40 ст., но възразява че я изплатилъ и за подкрѣпление на това прѣдставлява едно потъкмително съ дата 19 юний 1898 год. и единъ свой тефтеръ, отъ който на стр. 116 се вижда, че е вписвалъ извѣстни суми, които плащалъ на ищеца срещу билянца, която възлиза на 1111 лева и 29 ст., при това искалъ е още да се разпитатъ посоченитѣ отъ него свидѣтели за установяване обстоятелството изплащането на прѣдметната сума. Обаче както отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели отъ мировия сѫдия, така и отъ съдържанието на приложенитѣ къмъ дѣлото книжа ни най-малко се подкрѣпя възражението на апелатора, че е изплатилъ сумата по билянца, за която е осѫденъ На тефтера сѫдътъ не дава никакво значение, понеже не се подкрѣпя съ нѣкои други доказателства или да е подписанъ отъ ищеца, за да може да се вѣрва на съдържанието му. А щомъ това е така искането на апелатора да се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия не може да бѫде уважено, защото се явява правилно издадено". — Водимъ отъ тия съображения, Сливенскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 30 декември 1902 год., подъ № 328, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Христо Ив. Балабановъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която той както и неговия повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ сѫщия сѫдъ молятъ за отмѣнението му, като посочватъ че при издаването му Сливенскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 119 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не обсѫдилъ всички прѣдставени по дѣлото доказателства, а именно, извлѣчение отъ смѣткитѣ, разпискитѣ, като въ мотивитѣ на рѣшението си говори изобщо, че нито отъ свидѣтелскитѣ показания, нито отъ прѣдставенитѣ книжа не се доказва неговото възражение, безъ да посочва съображенията си, по които игнорира показанията на свидѣтелитѣ, както и тия книжа, и не взелъ въ внимание всичкитѣ доводи, които той изложилъ въ апелативната си жалба и устно въ сѫдебното заседание чрѣзъ повѣреника си, освѣнъ това изопачилъ показанията на свидѣтеля Хр. Семерджиевъ; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 42 и 43 отъ Търговския законъ, съ това, че отнелъ силата на доказателство на търговския му тефтеръ, защото не билъ подписанъ отъ длъжника Василъ Балабановъ, тогава

Digitized by Google

когато въ закона не е казано, че, за да имать доказателствена сила търговскитѣ регистри, тѣ трѣбва да бждатъ подписани отъ длъжницитѣ или кредиторитѣ; 3) чл. 451 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че неоснователно отказалъ назначаването на вѣщи лица, които да прѣгледатъ смѣткитѣ имъ съ ищеца, отъ което щѣло да се установи възражението му, че той е изплатилъ дълга си, и 4) чл. чл. 58, 282 и 283 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 517 и 522 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ тава, че не уважилъ искането му да се призоватъ и разпитатъ свидѣтелитѣ подъ клетва и да му се даде възможность да докаже, че сключеното между него и ищеца потъкмително е недѣйствително, защото сж станали погрѣшки при прѣсмѣтането и защото, отъ друга страна имало скрити отъ ищеца документи, които се открили впослѣдствие.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Сливенскиятъ окр. сждъ при рѣшаването на дѣлото е взелъ въ внимание както неговитѣ, на касатора, доводи, така и прѣдставенитѣ по дѣлото писмени доказателства и показанията на разпитанитѣ свидѣтели. Наистина, сжщиятъ сждъ въ рѣшението си не прави единъ подробенъ анализъ за значението на прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства, обаче както това Върховниятъ касационенъ сждъ много пжти е поясняваль въ своитѣ рѣшения, по дѣла, подсждни първоинстанционно на мировитѣ сждии, законътъ не задължава сждилищата въ своитѣ рѣшения да правятъ подробно изложение за направения отъ тѣхъ анализъ на доказателственото значение на прѣдставенитѣ по едно дѣло доказателства. Отъ друга страна отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение не се вижда, щото Сливенскиятъ окр. сждъ да е изопачилъ въ нѣщо показанията на свидѣтеля Хр. Семерджиевъ, за което касаторътъ се оплаква; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като законътъ не придава на търговскитѣ книги едно абсолютно доказателствено значение — въ чл. 43 отъ Търговския законъ е казано, че редовно воденитѣ търговски книги могатъ да служатъ за доказателство въ спорове, произходящи отъ търговски сдѣлки — отъ което слѣдва, че сждилищата по сжщество сж свободни да придадатъ или не доказателствено значение на прѣдставенитѣ по едно дѣло като доказателство търговски книги, въ зависимостъ отъ оцѣнката, която тѣ имъ даватъ въ свързка съ обстоятелствата на дѣлото, така щото и по настоящето дѣло не може да се признае, че Сливенскиятъ окр. сждъ е постжпилъ неправилно, като не е придалъ доказателствено значение на прѣдставения отъ касатора тефтеръ; 3) така сжщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като споредъ постановленията на чл. 102 отъ Гражданското сждопроизводство, назначаването на вѣщи люди по едно дѣло зависи отъ усмотрѣнието на сжда, който разглежда дѣлата по сжщество и тоя сждъ има право да не удовлетворява искането на странитѣ за назначаването на вѣщи люди за произнасянето по такъвъ прѣдметъ, по който сждътъ може да се

Digitized by Google

произнесе и безъ помощьта на такива, а по настоящето дѣло Сливенскиятъ окр. сждъ, както това се вижда и отъ протокола, държанъ въ заседанието му на 18 декемврий 1902 год.. за това не е удовлетворилъ искането на касатора за назначаването на вѣщи люде, защото е намѣрилъ, че по прѣдмета, за произнасянето по който се е искало назначаването на такива, той може и самъ да се произнесе, и 4) така сжщо е неоснователно и четвъртото оплаквание на касатора, тъй като Сливенскиятъ окр. сждъ правилно е оставилъ безъ послѣдствие искането му за прѣразпитването на свидѣтеля Хр. Семерджиевъ подъ клетва, щомъ като и двѣтѣ страни въ първата инстанция по взаимно съгласие сж освободили свидѣтеля отъ такава, отъ друга страна отъ книжата по производството, станало по това дѣло въ втората инстанция, не се вижда, щото той, касаторътъ, да е искалъ да му се даде възможность да докаже, че сключеното между него и ищеца потъкмително е недѣйствително, защото били станали погрѣшки при прѣсмѣтането и защото имало скрити отъ ищеца документи, които се открили отъ по-послѣ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Христо Ив. Балабановъ, срещу рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 30 декемврий 1902 год., подъ № 328, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 175 — (544) — 16 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на втори октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ на 30IX т. г. *гражданско дѣло № 422, по описа за 1902 год., на инженеръ Лудвигъ Остерзецеръ, съ анонимното акционерно дружество „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ", за 10.388 лева, произходящи отъ договоръ.* — Въ заседанието отъ страна на инженеръ Лудвигъ Остерзецеръ, се яви адвокатътъ Г. Згуревъ и Тодоръ Тодоровъ, който отъ своя страна упълномощи адвоката д-ръ Хр. Сърмаджиевъ, а отъ страна на дружеството — адвокатътъ Сава Иванчовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Г. Згуревъ и Т. Тодоровъ, повѣреници на Лудвигъ Остерзецеръ, австрийски поданикъ, врѣменно живущъ въ гр. София, бивши секционенъ инженеръ по постройката на желѣзопжтната линия „Романъ — Плѣвенъ—Шуменъ", съ искова молба отъ 15 мартъ 1900 год., заявили искъ срещу управителния съвѣтъ на безименното акционерно дружество за постройката на желѣзопжтната линия „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ", въ лицето на прѣдседателя му Иванъ Златинъ, отъ гр. София, за 10.388 лева, произходящи отъ договоръ. Софийскиятъ окр. сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 3 юлий 1900 год., подъ № 340, постановилъ: „осжжда управителния съвѣтъ на безименното акционерно дружество „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ", въ лицето на прѣдседателя му Ив. Златинъ, да заплати на Лудвигъ Остерзецеръ, австрийски поданикъ, сумата 5640 лева заедно съ лихвата имъ по 10% отъ 15 мартъ 1900 год. до окончателното имъ изплащане, както и 200 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски.

Digitized by Google

Останалата часть отъ иска, като неоснователенъ, се отхвърля". По апелативна жалба и на двѣтѣ страни, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „ищецътъ иска 3600 лева, четири мѣсечна заплата за това, защото билъ уволненъ отъ дружеството прѣждеврѣменно. Съ писмото съ дата 28 декемврий 1899 год., се установява, че ищецътъ е уволненъ отъ длъжностьта — секционенъ инженеръ отъ 1 януарий 1900 год. по чл. 1 отъ писмото на дружеството (на стр. 8) послѣдното се задължава да държи на служба ищеца до свършването на линията Романъ—Шуменъ, а ако го уволни по-рано да му плати 4-мѣсечна заплата (чл. 8). Линията е прѣдадена на експлоатация на 18 юлий и 30 октомврий 1899 година. Сждътъ приема, че този е крайниятъ моментъ до когато дружеството се е задължило да държи ищеца на служба. Една линия не може да остане несвършена щомъ се прѣдаде на експлоатация. Това е обикновеното правило. Противното трѣбва да се докаже, за това нѣма данни въ дѣлото. Протоколътъ на комисията отъ 25 октомврий 1899 год., показва само, че сж останали за довършване маловажни работи, като баластъ и прочее. Най-сетнѣ и да е имало нѣкои малки работи за довършване, то именно за тѣхъ ищецътъ е оставенъ на служба отъ датата на турянето въ експлоатация (18 юлий и 30 октомврий 1899 год.) до 1 януарий 1900 година. — Въ случая думитѣ „свършване на линията", опрѣдѣлятъ до кога въобще се свършва строенето, а не може да се твърди, че строенето не е довършено, щомъ линията вече е турена въ редовна експлоатация не се пущатъ редовни тренове по една линия въ строене. Най-сетнѣ дружеството не бѣше длъжно да държи цѣлия си персоналъ само за това, че то е длъжно да поддържа линията или че трѣбва да довърши нѣкои маловажни работи особено ако тѣ не сж строителни, дружеството не се е било задължило да го държи на служба и прѣзъ врѣмето, прѣзъ което ще поддържа линията. Напечатаното отъ Министерството „обнасяне съ работницитѣ" не доказва, че за свършване на линията трѣбва да се счита момента на привръменното приемане. Тогава е крайниятъ моментъ до който дружеството поддържа линията. Прочее, не е доказано, че ищецътъ е уволненъ прѣди свършване на линията; 2) ищецътъ иска 3640 лева дневни пари по 6 лева на день за командировки извънъ отъ опрѣдѣлената му секция. Наистина по чл. 4 отъ писмото на дружеството (на стр. 8) то се задължава да плаща на ищеца по 6 лева дневни въ случай на командировка, ако тя трае повече отъ 15 дена вънъ отъ опрѣдѣлената му секция. Съ писмо отъ 5/17 юний 1896 год. ищецътъ е билъ назначенъ за секционенъ началникъ въ с. Ченгелъ. Съ писмо отъ 9/21 май е билъ назначенъ за началникъ на I и II секция съ сѣдалище Ески-Джумая; а съ писмо отъ 6 юлий 1899 год. той е назначенъ за началникъ на първата секция. За да има право на дневни пари ищецътъ трѣбваше да установи, колко дена е отсѫтствувалъ отъ секцията си въ с. Ченгелъ и да ли е напусналъ установеното си жилище въ това село. Никога ищецътъ не е правилъ рекламации за командировки, а е искалъ само увеличение на заплатата му, понеже му увеличавали района на секцията. Наистина, въ случая такова увеличение има; но понеже самъ не е заявявалъ своеврѣменно за дневни пари, както това обикновено става, то трѣбва да се заключи, че

Digitized by Google

самъ е разбиралъ, че такива не му се дължатъ; съ писмото си отъ 25 юлий 1898 год., ищецътъ самъ е разбиралъ, че може да иска само увеличение на заплатата си, за това, че му се увеличава секцията. За дневнитѣ той трѣбваше да прѣдстави специални смѣтки; въ отсѫтствието на такива и искането му за дневни по причина на командировка която да е траяла повече отъ 15 дена (чл. 4) вънъ отъ опрѣдѣлената му секция, не може да се уважи. Най-сетнѣ едно мѣстене отъ единъ центаръ въ другъ още дава право на ищеца само на пѫтни, въобще за разноски за прѣмѣстването, но не може такова прѣмѣстване да се счита за командировка. Съгласно писмото на стр. 8 дружеството опрѣдѣля секцията на ищеца, разбира се, че то може и да го прѣмѣсти; и ако му увеличи секцията, или работата въобще, той би могалъ да иска увеличението на заплатата си, но не и дневни, и 3) неоснователно е искането на ищеца, щото дружеството да му плати патента, понеже Трънка не е ималъ право да задължава дружеството. Самъ свидѣтелътъ Сѫселовъ съ писмо на стр. 17 (20 августъ 1898 год.) пише на ищеца, че дружеството не се задължило да плаща патента, па и свидѣтелътъ Златинъ показва, че управителнията съвѣтъ не е рѣшилъ да плаща патента на ищеца", — съ рѣшението си отъ 14 мартъ 1902 год., подъ № 21, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Соф. окр. сѫдъ № 340, отъ 3 юлий 1900 год. и вмѣсто него постановява: искътъ на Лудвигъ Остерзецеръ за 10.388 лева срещу безименото дружество „Романъ—Шуменъ" отхвърля; осѫжда Лудвигъ Остерзецеръ да плати на сѫщото дружество 862 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение инженера Лудвигъ Остерзецеръ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 630 и 376 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ една голѣма часть отъ доказателствата по въпроса: кога трѣбва да се счита, че е свършена линията и какъ сѫ разбирали контрагентитѣ помѣстенитѣ въ договора думи, до свършване на линията. Тѣзи необсѫдени доказателства сѫ: а) писмото на дружеството отъ 23 юлий 1898 год., подъ № 176; б) писмото отъ 6 юлий 1899 год., № 72; в) писмото отъ 28 декемврий 1899 год., № 199; г) докладътъ на управителния съвѣтъ отъ 3 ноемврий 1900 год.; д) уставътъ на дружеството — чл. чл. 2 и 19; е) поемнитѣ условия — чл. чл. 12 40 и 42, и ж) чл. 46 отъ Публично-административния правилникъ; 2) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ изопачилъ чл. 4 отъ контракта и игнорираль писмото отъ 9/21 май 1897 година. Понеже сѫдътъ игнорираль писмата отъ 13/25 май 1898 год. и 11/23 августъ 1898 год.; 3) защото сѫжденията и умозаключенията на сѫда по въпроса за командировката не почивали на закона, и 4) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото по третото перо отъ иска, сѫдътъ игнорираль показанията на свидѣделя Сѫселовъ и изопачилъ онѣзи на свидѣтеля Златинъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ дѣлото се вижда, че ищецътъ основава искътъ си по първото перо — перото отъ 3600 лева, върху обстоятел-

Digitized by Google

ството, че той е билъ уволненъ отъ длъжность прѣди да е настжпилъ прѣдявения отъ договора срокъ, т. е. *прѣди да бжде линията свършена*. Чл. 8 отъ договора дѣйствително прѣдвижда, че ако ищецътъ бжде прѣждеврѣменно уволненъ отъ длъжность, то ще му се заплати въ видъ на обезщетение, едно четиримѣсечно възнаграждение. А чл. 1 отъ сжщия договоръ гласи: че службата на ищеца ще трае *до свършване на линията*. По разпорежданията на тѣзи два члена отъ договора нѣма споръ по между странитѣ. Единственіятъ споренъ въпросъ по това първо дѣло е билъ: какво трѣбва да се разбира, или по-добрѣ, какво сж разбирали контрагентитѣ подъ думитѣ „свършване на линията", помѣстени въ първия членъ отъ договора. Значи спорниятъ по дѣлото въпросъ е билъ за тълкуването на договора. А по принципъ, въпроситѣ за тълкуването на договоритѣ сж въпроси, които се отнасятъ до сжществото на дѣлото и разрѣшението, което сждътъ имъ дава, не подлежи на контроль отъ Касационния сждъ. — Обаче, това тълкуване на договора, съ което се търси отъ сжда по сжщество каква е била волята и намѣрението на контрагентитѣ, трѣбва да става възъ основание на всичкитѣ онѣзи доводи и доказателства, *които иматъ* или *могатъ да иматъ, сжществено значение за разрѣшение на въпроса*, който е прѣдметъ на тълкуването. Прѣдписанието на чл. 376 отъ Гражданското сждопроизводство напълно е приложимо и по въпроса за тълкуването на договоритѣ. А по точната смисъль на този членъ въ свързка съ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ нѣма право да остави безъ оцѣнка данни и доказателства, които иматъ сжществено значение за разрѣшението на даденъ споренъ въпросъ. Въ конкретния случай, по въпроса: какъ трѣбва да се разбиратъ помѣстенитѣ въ чл. 1 на договора думи, „свършване на линията" днешниятъ касаторъ е прѣдставилъ нѣколко писма и други документи, които сждътъ въ рѣшението си не е обсждилъ, а въ такъвъ случай основателностьта на първото касаторово оплакване, направено по поводъ неоцѣнката на тѣзи документи, зависи напълно отъ това: прѣдметнитѣ документи иматъ ли нѣкакво сжществено значение за разрѣшението на въпроса за който сж прѣдставени. Спорниятъ по дѣлото въпросъ е: какво сж разбирали *контрагентитѣ* подъ думитѣ „свършване на линията" касаторътъ твърди, че подъ тия думи се разбира приврѣменното приемане на линията, а не турянето ѝ въ експлоатация, както това твърди отвѣтната страна. Отъ съдържанието на неоцѣненитѣ писма и другитѣ наведени доводи се вижда, че тѣ не съдържатъ прями данни относително въпроса: какво сж разбирали *контрагентитѣ* подъ думитѣ „свършване на линията"; а да ли отъ тѣхъ би могло да се извлѣче косвено доказателство въ полза на тезата, която подъ ржанщеца, като се има прѣдъ видъ и естеството на работата на секционенъ инженеръ, за която работа е сключенъ въпросниятъ договоръ, това *ще зависи отъ оцѣнката, която се даде на тия доказателства*, а таяо цѣнка може да се направи само отъ единъ сждъ по сжщество, но не и отъ Върховния сждъ, тъй като послѣдниятъ не разглежда дѣлата по сжщество. Прочее, явно става, че въ дадения случай въпроснитѣ неоцѣнени данни *би могли* да иматъ значение за правилното разрѣшение на спорния въпросъ и сждътъ, като не ги е оцѣнилъ, нарушилъ е чл. чл. 629 и 376 отъ Гражданското сждопроизводство, което нарушение е сжществено;

Digitized by Google

Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно; 2) оплакването на касатора, че сѫдътъ изопачилъ съдържанието на протокола отъ 25 октомврий 1899 год. и чл. 4 отъ договора, както и че билъ игнориралъ писмото отъ 9/21 май 1897 год., не може да се признае за основателно, защото отъ съобразителната часть на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ тълкува, но не изопачава въпроснитѣ доказателства, а въпросътъ, защо не имъ далъ такова значение каквото касаторътъ мисли, че тѣ иматъ, това не може да бѫде касационенъ поводъ, защото е въпросъ за оцѣнка и слѣдователно по сѫществото на дѣлото, а Върховниятъ сѫдъ не разглежда дѣлата по сѫщество. Писмата отъ 13/25 май и 11/23 августъ 1898 год. се отнасятъ до въпросъ подобенъ на онзи за който се отнася писмото отъ 9/21 май, което писмо е било оцѣнено отъ сѫда, та не може да се приеме, че въпроснитѣ двѣ писма, ако и да не ги упоменава въ рѣшението си сѫдътъ ги е игнориралъ, или пъкъ, че отъ съдържанието имъ той би дошелъ до друго заключение. А щомъ това е така, то оплакването на касатора и по този поводъ е неоснователно; 3) въпросътъ: слѣдва ли се на касатора съгласно договора да получи дневни пари и имало ли е въ случая такива командировки, за които отвѣтната страна, по силата на сключения договоръ е трѣбвало да плаща дневни, е въпросъ, който е по сѫществото на дѣлото и въ дадения случай е разрѣшенъ съгласно находящитѣ се въ дѣлото данни и дѣйсвующитѣ закони. Заради това оплакването и по този поводъ е неоснователно, и 4) така сѫщо неоснователно е и оплакването по въпроса за игнориране и изопачение показанията на свидѣтелитѣ Сѫселовъ и Златинъ, защото това не се оправдава отъ фактическа страна. Отъ обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ е оцѣнилъ показанията и на двамата тия свидѣтели.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 14 мартъ 1902 год., подъ № 21, защото сѫ нарушени чл. чл. 630 и 376 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни само по отношение въпроса за 4-мѣсечно възнаграждение на ищеца — първия пунктъ отъ иска, — а останалата часть отъ сѫщото рѣшение се остава въ сила. Дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 176 — (545) — 16 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на втори октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель, Христо Д Гавловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ и Доси Икономовъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 422, по описа за 1903 год., на Христо Цановъ, отъ гр. Горна-Орѣховица съ Евдокия Маринова, отъ гр. Търново, за прѣхрана.* — Въ сѫдебното заседание се яви Христо Цановъ, а отъ страна на Евдокия Маринова — адвоката Т. Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Евдокия Маринова, по мѫжъ Хр. Цанова, отъ гр. Търново, съ искова молба до Търновския окрѫженъ

Digitized by Google

сждъ, заявила искъ срещу съпруга си Христо Цановъ, отъ сжщия градъ, за прѣхрана, по 80 лева мѣсечно. Окржжниятъ сждъ отхвърлилъ искътъ. По апелативна жалба на Евдокия Маринова, дѣлото било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „неуспорими по дѣлото сж тѣзи обстоятелства: че Евдокия Маринова е законна съпруга на Христо Цановъ; че послѣдниятъ я е напусналъ безъ да се грижи за прѣхраната ѝ, и че нѣма рѣшение издадено отъ надлежната духовна власть което да унищожава брака между странитѣ. Едно отъ послѣдствията на брака е взаимното задължение на съпрузитѣ за прѣхраната на единъ къмъ други. Разбира се, че до когато тѣ живѣятъ на едно, въпросъ за прѣхрана не може да се породи. Този въпросъ се поражда, когато единъ отъ съпрузитѣ напусне общото жилище. Въ подобенъ случай, лишения отъ срѣдство за прѣхрана съ съпругъ има право да иска отъ другия да му достави такива до колкото материялното положение на послѣдния позволява. Понеже Христо Цановъ е напусналъ жена си Евдокия Маринова, то послѣдната има право да иска отъ него да ѝ доставлява срѣдства за сжществуване. Отъ удостовѣрението съ дата 10 октомврий 1901 год., № 1645, издадено отъ Драгановското селско общинско управление, компетентно въ случая, защото странитѣ сж живѣели въ с. Драганово, се установява, че Евдокия Маринова нѣма срѣдства за прѣхрана. Отъ свидѣтелството съ дата 10 ноемврий 1901 год., № 1785, издадено отъ сжщото общинско управление, се вижда, че Христо Цановъ е наслѣдилъ отъ баща си имоти оцѣнени за 2820 лева. Наистина, казва се въ това свидѣтелство, че той е продалъ съ домашенъ актъ отъ 6 май 1901 год. тѣзи имоти на брата си па и да е вѣрно това обстоятелсто, материялното му положение остава неизмѣнено, защото прибралъ е стойностьта на имотитѣ. Отъ друга страна отъ заявлението на Христо Цановъ съ дата 3 мартъ 1903 год. се вижда, че послѣдниятъ по настоящемъ се занимава съ адвокатство. Значи, трѣбва да се заключи, че Христо Цановъ има възможность да прѣхранва жена си Евдокия Маринова иска за прѣхрана по 80 лева мѣсечно, но като се има прѣдъ видъ, че съ мжжа си тя е живѣла въ с. Драганово, а необходимоститѣ на селския животъ не сж голѣми и че тя не може да иска по-добро положение отъ това, което е имала при съжителството съ мжжа си, трѣбва да се приеме, че 40 лева мѣсечно сж достатъчни за прѣхраната ѝ. Отъ друга страна, материялното положение на Христо Цановъ, изложено по-горѣ, позволява на послѣдния да плаща тази сума. По 40 лева мѣсечно трѣбва да се плаща на Евдокия Маринова отъ деня на завеждането на иска, защото присжжда се прѣхрана отъ тогава, отъ когатао се има нужда отъ нея, отъ когато се поиска. Христо Цановъ възражава: че Евдокия Маринова, прѣждеврѣменно е завела иска си, тя не можал да дири отъ него прѣхраната до като не прѣдставяла влѣзло въ законнавсила рѣшение отъ надлежната духовна власть, отъ което рѣшение да се иждало, че не по нейна вина той я е напусналъ. Това си възражение той твърди, че основава на разпорежданията на Екзархийския уставъ. Но както се изложи по-горѣ, мжжътъ дължи на жена си прѣхрана, когато тя нѣма срѣдства. Това задължение прѣстава само тогава, когато се разторгне брака по вина на жената. Когато той не ѝ доставлява тази прѣхрана, тя може да я поиска по принудителенъ начинъ, по сждебенъ редъ, безъ да поиска

Digitized by Google

отъ надлежната духовна власть разводъ. Духовната власть е компетентна по разторжение на брака, но не и за разрѣшение спорове отъ категорията на настоящия. Да се допусне противното, т. е., че жената не може да поиска отъ мжжа си прѣхраната по принудителенъ начинъ прѣди да се е отнесла до духовната власть за разторжение на брака и прѣди да се е снабдила за тази цѣль съ рѣшение влѣзло въ законна сила, би значело да се игнорира съвсѣмъ значението на брака — цѣлта на брака е да се създаде едно ново сѣмейство и да съедини двѣ лица отъ различенъ полъ за взаимна помощь.. Христо Цановъ трѣбва да се отнесе до духовнитѣ власти за да иска разторжение на брака, ако мисли, че жена му Евдокия Маринова е нарушила съпружескитѣ си обязаности и е направила съ това съвмѣстния имъ животъ невъзможенъ. И ако се сдобие съ рѣшение за разводъ по вината на жена си, само тогава може да се освободи отъ задължението си да я прѣхранва. Той може да направи това и слѣдъ издаването на настоящето рѣшение, тъй като то нѣма характеръ на res judicata и подлежи на измѣнение съ измѣнение на обстоятелствата. Дѣйствително членове 189 и 190 отъ Закона за прибавление часть шеста къмъ Екзархийския уставъ, даватъ право на жената да иска прѣхрана въ случай, че бракътъ се разторгне по вина на мжжа или пъкъ жалбата на послѣдния за разторжение се остави безъ послѣдствие и той се откаже да прибере жена си. Но тѣзи разпореждания уреждатъ само положението на жената слѣдъ подаване молба за разторжение на брака. Отъ тѣзи разпореждания не може да се заключи, че жената нѣма право на искъ за прѣхрана прѣди да се подаде жалба за разторжение на брака. Евдокия Маринова е искала по 80 лева мѣсечно и понеже и се присжждатъ само 40 лева, то станалитѣ по дѣлото разноски оставатъ въ тяжесть на странитѣ, както сж ги направили, а тѣзи, които не сж заплатени на хазната, трѣбва да бждатъ осждени двѣтѣ страни да ги заплатятъ по равно — чл. 782 отъ Гражданското сждопроизводство. Резолюцията съ дата 1 октомврий 1901 год., № 34, издадена отъ Търновския епархийски духовенъ съвѣтъ и рѣшението съ дата 6 юлий 1902 год., № 55, издадено отъ св. Синодъ, не установяватъ обстоятелства за въ полза на Христо Цановъ, а напротивъ, говорятъ за въ полза на Евдокия Маринова", — съ рѣшението си отъ 11 мартъ 1903 год., подъ № 77, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и осждилъ отвѣтника Христо Цановъ да заплаща ежемѣсечно на съпругата си Евдокия Маринова по 40 лева начиная отъ деня на прѣдявяването иска — 23 октомврий 1901 година. — Срещу това рѣшение Христо Цановъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 10, 107, 282, 283, 451 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 190 отъ Екзархийския уставъ, защото го осждилъ да плаща на ищцата 40 лева мѣсечно за прѣхрана, безъ да е установено съ нѣщо, че той е въ положение да плаща тая сума и че жена му има нужда отъ такава сума, защото не назначилъ вѣщи лица да опрѣдѣлятъ този размѣръ и нуждитѣ на ищцата, защото самъ сждътъ събиралъ доказателства, че той е адвокатъ и защото присждилъ еднакво възнаграждение за врѣмето, когато билъ кандидатъ на сждебна длъжность и за врѣмето като адвокатъ; 2) чл чл 10, 107, 282 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото непрачилно приема, че понятието за

Digitized by Google

брака поражда задължение, между съпрузитѣ за взаимна материялна помощь; 3) чл. . . . отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 190 отъ Екзархийския уставъ, защото го осждилъ да плаща за прѣхрана на жена си начиная отъ 23 октомврий 1901 год., прѣди резолюцията на Търновския духовенъ епархиаленъ съвѣтъ отъ 1 октомврий 1901 год., № 34, да влѣзе въ законна сила; 4) чл. чл. 107, 282 и 639 отъ Гражданското сждопроизводство, защото го осждилъ на повече отъ колкото слѣдва, като го осждилъ да плаща и за дѣтето, когато това дѣте се намира у него и той го поддържа; 5) чл. чл. 29, 196 п. 5 и 254 отъ Гражданското сждопроизводство, защото взелъ въ съображение рѣшението на св. Синодъ отъ 6 юлий 1902 год., № 55, прѣписъ отъ което противната страна не му е изпратила и противъ прѣдставянето на което той е възразилъ, понеже било късно прѣдставено, и 6) чл. 190 отъ Екзархийския уставъ и членове 107, 282 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не взелъ въ съображение, че ищцата не е доказала, че той се отказва да я прибере и живѣе съ нея съпружески.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на странитѣ по дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакванията на касаторитѣ неоснователни, взе въ съображение: 1) първото оплакване на касатора за нарушението на членове 10, 107, 282, 283, 451 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 190 отъ Екзархийския уставъ, е оплакване по сжщество на дѣлото, тъй като обстоятелствата по които се тжжи касаторътъ, се отнасятъ до оцѣнка на данни и доказателства, които Русенскиятъ апелативенъ сждъ е ималъ прѣдъ видъ при рѣшаването на дѣлото и за които той, като сждъ по сжщество, сувѣренно се произнася; 2) оплакването на сжщия, че сждътъ неправилно приема, че понятието за брака поражда задължение между съпрузитѣ за взаимна материялна помощь, е тъй сжщо неоснователно, защото по силата на чл. 10 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ може въ отсжтствието на изриченъ законъ, да основе рѣшението си на обичая и справедливостьта, а каква по-голѣма справедливость отъ тая, да се задължи мжжътъ да дава прѣхрана на бѣдната си жена, която той отказва да прибере въ домътъ си! Независимо отъ това, задължението на мжжа да дава прѣхрана на жена си е изрично прѣдвидено въ чл. 190 отъ Екзархийския уставъ; 3) оплакването на касатора, че сждътъ го осждилъ да плаща за храна на жена си начиная отъ 23 октомврий 1901 год., прѣди да влѣзе въ законна сила резолюцията на Търновския духовенъ епархиаленъ съвѣтъ отъ 1 октомврий 1901 год., № 34, е тоже неоснователно, понеже както се вижда отъ дѣлото, казаната резолюция по въпроса за прѣхраната е била утвърдено съ рѣшение на св. Синодъ № 55, отъ 6 юлий 1902 год., слѣдователно, влѣзла е въ законна сила, а правата и задълженията на странитѣ се опрѣдѣлятъ отъ момента на подаването молбата; 4) оплакването на сжщия, че сждътъ го осждилъ да плаща и за дѣтето, когато това дѣте се намира у него и той го поддържа. не се оправдава отъ фактическа страна, понеже отъ рѣшението на апелативния сждъ се вижда, че касаторътъ е осжденъ да плаща само за прѣхраната на жена си, а не и за дѣтето си; 5) оплакването на касатора, че сждътъ приелъ, рѣшението на св. Синодъ, когато той възразилъ противъ приемането му, не може така сжщо да се признае за основателно, понеже по силата на

Digitized by Google

чл. 254 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ може да приеме извѣстни документи макаръ и късно прѣдставени, ако намѣри, че за това е имало уважителни причини, а въ случая както се вижда отъ дѣлото рѣшението на св. Синодъ не е могло по-рано да бѫде прѣдставено, тъй като не е било още издадено, и 6) послѣдното оплакване на касатора, че сждътъ не взелъ въ съображение, че ищцата не е доказала, че той се отказва да я прибере и живѣе съ нея съпружески, е сѫщо неоснователно, защото този фактъ е билъ безспоренъ по дѣлото, както сждътъ е призналь това въ рѣшението и както това се вижда отъ данните по дѣлото.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Христо Цановъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ, № 77, отъ 11 мартъ 1903 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 177 — (549) — 16 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на ѣтори октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кир. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 220, по описа за 1904 год., заведено по касационната жалба на Щелиянъ Афузовъ, Филипъ Георгиевъ и Пани х. Жековъ, отъ гр. Ямболъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 15 мартъ 1904 год., подъ № 194.* — Въ сждебното заседание присѫтствува касатора Щелиянъ Афузовъ, съ повѣреника си адвоката Т. Теодоровъ, упълномощенъ отъ него лично и като пълномощникъ на касаторитѣ Филипъ Георгиевъ и Пани х. Жековъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ въ сждебното си заседание на 15 мартъ 1904 год., като е разгледалъ гражданското частно производство № 575/903 год., по описа на сѫщия сждъ, заведено по въззивната жалба на братя Щернбергъ, Алинакъ Тамеранцъ, Хаджопуло и С-ие, Парсекъ Манукиянъ, Ково и С-ие, братя Давидъ Леви и братя Сетянъ, срещу опрѣдѣлението на Сливенския окрѫженъ сждъ отъ 14 юний 1903 год., съ което сѫ приети въ пасива на несъстоятелността на Панайотъ Ив. Султановъ вземанията: на Пани х. Жековъ за 4000 лева златни, на Филипъ Георгиевъ за 8000 лева златни и на Ив. х. Русевъ за 4000 лева златни и като е взелъ прѣдъ видъ: „че братя Щернбергъ и други частни тѫжители искатъ да се отмѣни протоколното опрѣдѣление на Сливенския окр. сждъ отъ 14 юний 1903 год., съ което неправилно били приети въ масата по несъстоятелността на Панайотъ Ив. Султановъ кредиторитѣ: Пани х. Жековъ, Ив. х. Русевъ и Филипъ Георгиевъ; че както се вижда отъ книжата на дѣлото по несъстоятелността, креансата на Пани х. Жековъ е била приета въз основа на изпълнителния листъ по записъ на заповѣдь отъ 8 августъ 1902 год., креансата на Ив. х. Русевъ по записъ на заповѣдь отъ 23 юний 1902 год. по за 4000 лева двѣтѣ, а на Филипъ Георгиевъ въз основа на изпълнителенъ листъ по записъ на заповѣдь съ дата . . . юлий 1902 год. за

Digitized by Google

8000 лева, т. е. нѣколко мѣсеци прѣди обявяването на Панайотъ Султановъ въ несъстоятелность, по която датата за спирането на платкитѣ е опрѣдѣлена 10 декемврий 1902 год., че както се установява сѫщо отъ протокола въ първата инстанция, изпълнителнитѣ листове прѣдставени отъ кредиторитѣ: Пани х. Жековъ, Ив. Русевъ и Филипъ Георгиевъ, сѫ били издадени възъ основа не по рѣшение, издадено по състезателенъ редъ, а по правилата на Заповѣдното сѫдопроизводство, а такива изпълнителни листове и вземанията по тѣхъ не подлежатъ на оспорване съгласно чл. 15 отъ Заповѣдното сѫдопроизводство; че за да можеше Сливенскиятъ окржженъ сѫдъ да приеме въ масата на несъстоятелността реченитѣ кредитори и креанситѣ имъ, трѣбваше да се удостовѣри въ наличността на условията и доказателствата, прѣдвидени въ чл. 720 отъ Търговския законъ, между друго и да ли се прѣдставляватъ доказателства за произхождането на креанситѣ; че такива доказателства въ случая кредиторитѣ: Пани х. Жековъ, Ив. х. Русевъ и Филипъ Георгиевъ, не сѫ прѣдставили и това доказателство по закона тѣмъ се полага, а не и на третитѣ лица, каквито въ случая се явяватъ частнитѣ тѫжители; че било чрѣзъ тефтеритѣ или други нѣкои доказателства, могли сѫ да докажатъ тѣ произхождението на дълга на несъстоятелния. Напротивъ отъ даннитѣ по дѣлото явствува съмнителността на тѣзи креанси — прѣдъ видъ на факта, че тѣ сѫ издадени наскоро прѣди спирането платкитѣ си несъстоятелниятъ. Тия креанси споредъ рапорта на синдика по несъстоятелността и извлѣчението отъ тефтеритѣ на длъжника, сѫщо не се види отъ какво произхождатъ. Освѣнъ това отъ мнимото признание на странитѣ, че кредиторитѣ сѫ роднини на несъстоятелния и отъ рапорта на синдика се види, че тефтеритѣ на несъстоятелния сѫ нередовно държани, а и фирмата му е незарегистрована по установения редъ и въ такъвъ случай Сливенскиятъ окр. сѫдъ неправилно е приелъ въ масата на несъстоятелността кредиторитѣ: Пани х. Жековъ, Ив. х. Русевъ и Филипъ Георгиевъ и за доказването на своитѣ креанси, тѣ не се лишаватъ отъ възможността да прѣдставятъ своитѣ доказателства".—Водимъ отъ тия съображения, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си помѣстено въ протокола му по сѫщото заседание — на 15 мартъ 1904 год., подъ № 194 — е постановилъ: „отмѣнява протоколното опрѣдѣление на Сливенския окржженъ сѫдъ отъ 14 юлий 1903 год., колкото се отнася до приемането въ масата на несъстоятелността на Панайотъ Ивановъ Султановъ вземанията на Пани х. Жековъ, Ив. Русевъ и Филипъ Георгиевъ и тѣзи три креанси да не се приематъ въ казаната несъстоятелность".—Срещу това опрѣдѣление Филипъ Георгиевъ, Пани х. Жековъ и Щелианъ Афузовъ, приемникъ на правата на Иванъ х. Русевъ по това дѣло (по продажба), сѫ подали касационна жалба, въ която тѣ, както и тѣхниятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сѫдъ, молятъ за отмѣнението му, като между другото посочватъ, че при издаването му Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 629, 630 и 282 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 720, 674, 675 и 729 отъ Търговския законъ, съ това, че приелъ, че тѣ трѣбва да прѣдставятъ и други доказателства за подкрѣпление на тѣхното вземане, освѣнъ документа въ който е изложено задължението

Digitized by Google

на несъстоятелния къмъ тѣхъ и неправилно възложилъ върху тѣхъ тежестьта за доказването дѣйствителностьта на това задължение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касаторитѣ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното опрѣдѣление се вижда, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че вземанията на Пани х. Жековъ, Иванъ Русевъ и Филипъ Георгиевъ не слѣдва да се приематъ въ пасива на несъстоятелностьта на Панайотъ Ив. Султановъ, главно по това съображение, че освѣнъ прѣдставенитѣ отъ споменатитѣ кредитори за доказателство на своитѣ вземания изпълнителни листове, издадени по записи на заповѣдь, сжщитѣ кредитори, споредъ чл. 720 отъ Търговския законъ, трѣбвало да прѣдставятъ доказателство за произхождението на тия свои вземания, каквито тѣ не били прѣдставили. Това сжждение на Пловдивския апелативенъ сждъ не може да се признае за правилно и съобразно съ постановленията на чл. 720 отъ Търговския законъ, на който то е основано, тъй като подъ „доказателства отъ какво произтича вземането", за които се говори въ тия постановления, слѣдва да се разбиратъ такива доказателства, каквито изобщо законътъ изисква за установяването на едно вземане споредъ неговия характеръ. Отъ което слѣдва, че когато по една несъстоятелность за доказателство на едно вземане се прѣдставлява единъ записъ на заповѣдь или изпълнителенъ листъ, издаденъ по такъвъ единъ записъ, какъвто е случая по това дѣло, отъ притежателя на това вземане не може да се изискватъ и други доказателства за подкрѣпление на това вземане и другитѣ кредитори, които оспоряватъ сжщото вземане, трѣбва да доказватъ своитѣ възражения на общо основание и чрѣзъ допустимитѣ отъ закона доказателствени срѣдства. А щомъ като по настоящето дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ противното и на това основание е отхвърлилъ вземанията на кредиторитѣ Пани х. Жековъ, Иванъ Русевъ и Филипъ Георгиевъ, то съ това свое дѣйствие сжщиятъ сждъ е нарушилъ постановленията на чл. 720 отъ Търговския законъ, на неправилното тълкуване на който е основалъ това си дѣйствие. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обжалваното опрѣдѣление, прѣдъ видъ на това, че допущането му е указало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 15 мартъ 1904 год., подъ № 194, защото е нарушенъ чл. 720 отъ Търговския законъ, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 178 — (556) — 19 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на пети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ,

Digitized by Google

при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 219, по описа за 1904 год., на Зафиръ П. Зафировъ, отъ гр. Пещера, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 16 февруарий 1904 год., съ Василики К. Ат. Ненкова.* Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Константинъ Ат. Ненковъ, отъ гр. Пещера, съ молба отъ 9 декемврий 1898 год., е завелъ въ Татарпазарджишкия окр. сждъ искъ противъ Зафиръ П. Зафировъ, отъ сжщия градъ, за 4382 лева и 50 ст., произходящи отъ работа, загуби и обезщетение. — Срещу този искъ отвѣтникътъ Зафиръ П. Зафировъ е прѣдявилъ срещу ищеца насрѣщенъ искъ въ размѣръ на 1000 лева, обезщетение отъ неустойка. Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ съ рѣшението си № 400, отъ 8 ноемврий 1899 год. отхвърлилъ искътъ, като неоснователенъ, а осждилъ ищцовата страна Василка Ат. Ненкова, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца на покойния Костадинъ Ат. Ненковъ, да заплати на Зафиръ П. Зафировъ 1000 лева обезщетение и 109 лева за правоводене на дѣлото. Това рѣшение е било обжжено и отъ двѣтѣ страни по дѣлото прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ. На 3 априлъ 1900 год. въ сждебното заседание отвѣтната страна е поискала да се отложи дѣлото за прѣдставление на нѣкой доказателства и сждътъ е уважилъ това искане, като е отложилъ дѣлото за други срокъ. Съ заявление отъ 17 януарий 1904 год., отвѣтникътъ Зафиръ П. Зафировъ на на основание чл. 621 отъ Гражданското сждопроизводство, е молилъ Пловдивския апелативенъ сждъ да прѣкрати, като перемирано апелативното производство по отношение апелативната жалба на наслѣдницитѣ на Константинъ Ненковъ, а по отношение на неговата апелативна жалба да не се прѣкратява производство и да й се даде ходъ. Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 16/II 1904 год., като взелъ прѣдъ видъ, че съгласно чл. чл. 621 и 623 отъ Гражданското сждопроизводство, по перемция може да бжде унищожено второинстанционното производство изцѣло, а не само по отношение на една отъ странитѣ, оставилъ безъ послѣдствие молбата на Зафиръ П. Зафировъ, изложена въ заявлението му отъ 17 януарий 1904 година. Недоволенъ отъ това протоколно опрѣдѣление, Зафиръ Зафировъ е подалъ въ Върховния касационенъ сждъ частна касационна жалба, съ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ криво изтълкувалъ чл. чл. 621 и 689 отъ Гражданското сждопроизводство, защото смѣсилъ понятието *дѣло* съ понятието *производство*, като не уважилъ молбата му да се прѣкрати производството по отношение на ищцовата страна и да се даде ходъ на дѣлото по отношение неговата апелативна жалба.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: отъ потжженото протоколно опрѣдѣление се вижда, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ не е уважилъ молбата на касатора за да се счете производството перемирано по отношение апелативната жалба на ищцовата страна, а по отношение на неговата апелативна жалба да не се счита за перемирано, понеже, казва сждътъ, по смисъльта на чл. чл. 621 и 623 отъ Гражданското сждопроизводство,

Digitized by Google

по перемция производството може да се унищожи изцѣло, а не отчасти. Този възгледъ на апелативния сѫдъ е вѣренъ, когато се касае до едно дѣло по което нѣма освѣнъ една искова молба, тъй като двѣтѣ апелативни жалби на ищеца и на отвѣтника образуватъ едно инстанционно производство, което не може да се погаси въ една часть, а въ друга да си остане въ сила. Когато обаче по дѣлото има единъ искъ и единъ насрѣщенъ искъ, както е тукъ случая, сѫщото съображение не е вѣрно, тъй като има двѣ инстанционни производства, слѣни въ едно, които иматъ отдѣлни данни и доказателства, слѣдователно перемирането на инстанцията по прямия искъ не влѣче подирѣ си погасяване на инстанцията по насрѣщния искъ. Като е приелъ противното, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ не е разрѣшилъ това дѣло съгласно точната смисъль на чл. чл. 621 и 623 отъ Гражданското сѫдопроизводство и слѣдователно той е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, което нарушение е сѫществено.

Заради това Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 16 февруарий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 179 — (557) — 19 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на пети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Хр. Д. Павловъ, членове, А М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 283, по описа за 1904 год., заведено по касационната жалба на братя Петракиди, отъ гр. Станимака, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 16 априлъ 1904 год., съ което е унищожено производството по дѣлото № 185/903 год., по описа на сѫщия сѫдъ, относително отвѣтницитѣ Екатерина и Ксенофонтъ х. Анастасови, по неподсѫдность на българскитѣ сѫдилища.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ въ сѫдебното си заседание на 16 априлъ 1904 год., като е пристѫпилъ къмъ разглеждането на гражданското дѣло № 185/903 год., по описа на сѫщия сѫдъ, заведено по въззивната жалба на Ксенофонтъ х. Анастасовъ, Екатерина х. Анастасова и Мария Филова х. Анастасова, срещу рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 10 декемврий 1901 год., подъ № 482, издадено по дѣлото имъ съ братя Петракиди за 1050 лева златни наслѣдственъ дългъ, повѣреникътъ на възивницитѣ е прѣдявилъ отводъ, че това дѣло не е подсѫдно на българскитѣ сѫдилища по отношение на нѣкои отъ участвующитѣ въ него като страни лица, прѣдъ видъ на това, че двама отъ неговитѣ довѣрители, а именно Екатерина и Ксенофонтъ х. Анастасови, а така сѫщо и ищцитѣ братя Петракиди били елински поданици, въ какъвто случай дѣлото по отношение къмъ тѣхъ било подсѫдно на надлежния консулски сѫдъ. Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е

Digitized by Google

призналъ тоя отводъ за основателенъ и съ издаденото си по тоя поводъ опрѣдѣление е постановилъ: „унищожава цѣлото производство по настоящето дѣло, заведено по искътъ на братя Петракиди, отъ с. Катуница, противъ Екатерина и Ксенофонтъ х. Анастасови за 1050 лева златни, произходящи отъ дългъ на наслѣдодателя имъ х. Анастасъ & Михаилъ и по отношение къмъ тия двама отвѣтници се обезсилва рѣшението на Пловдивския окр. сждъ отъ 8 декемврий 1901 год., подъ 482, понеже дѣлото за тѣхъ е подсждно на Пловдивския консулски сждъ". — Срещу това опрѣдѣление ищцитѣ братя Петракиди сж подали касационна жалба, въ която молятъ за отмѣнението му, като, между другото, посочватъ, че при издаването му Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 265 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на касаторитѣ да се признае за основателно и обтжженото опрѣдѣление, да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: чл. 265 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство прѣдписва, щото отводитѣ за подсждностьта на едно гражданско дѣло прѣдявявани въ сждилищата, да се разглеждатъ отъ послѣднитѣ при участието на лице отъ прокурорския надзоръ. Като се има прѣдъ видъ, че законодателтъ изисква, щото подобнитѣ отводи да се разрѣшаватъ отъ сждилищата слѣдъ изслушването заключението на лице отъ прокурорския надзоръ съ тая цѣль, щото да може да се даде едно по-пълно освѣтление, а заедно съ това и по-правилно разрѣшение на възбудения въпросъ за пождностьта на дѣлото, който е свързанъ и съ извѣстенъ публиченъ интересъ, слѣдва да се прнзнае, че разрѣшението отъ сждилищата на подобнитѣ отводи безъ изслушването заключението на лице отъ прокурорския надзоръ съставлява едно сжществено нарушение на закона. По настоящето дѣло, както това се вижда отъ протокола държанъ по заседанието на Пловдивския апелативенъ сждъ по това дѣло на 16 априлъ 1904 год., сжщиятъ сждъ е разгледалъ и разрѣшилъ прѣдявения отъ повѣреника на отвѣтницитѣ Екатерина и Ксенофонтъ х. Анастасови отводъ за неподсждностьта на дѣлото на българскитѣ сждилища, безъ да изслуша заключението на лице отъ прокурорския надзоръ. А тая своя постжпка Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ горѣказания чл. 265 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство и допущането на това закононарушение слѣдва да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото опрѣдѣление.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 16 априлъ 1904 год., съ което е унищожено производството по дѣлото № 185/903 год., по описа на сжщия сждъ, относително Екатерина и Ксенофонтъ х. Анастасови по неподсждность на българскитѣ сждилища, защото е нарушенъ чл. 265 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 180 — (559) — 19 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на пети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Д Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ. слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 274, по описа за 1904 год., на Тр. Зафировъ и Тодоръ Огняновъ, отъ гр. София, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 15 януарий 1904 год.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви само адвоката д-ръ Черневъ, като повѣреникъ на израилската синагога.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Илия Вълчевъ, като повѣреникъ на израилското синагогално настоятелство, съ молба до Софийския окр. сждъ отъ 12 юний 1902 год., е молилъ да имъ се възстанови правото на въззивъ по гражданското дѣло № 335/94 год., понеже самъ сждътъ станалъ причина за да се просрочи апелативната имъ жалба, тъй като имъ обявилъ, че срокътъ за апелъ тече отъ вржчването прѣписъ отъ рѣшението, когато съгласно измѣнението на чл. 668 отъ Гражданското сждопроизводство срокътъ тече отъ обявлението, както за това се били произнесли Софийскиятъ апелативенъ сждъ и Върховниятъ касационенъ сждъ. Съ протоколно опрѣдѣление отъ 9 септемврий 1902 год., Софийскиятъ окр. сждъ възстановилъ правото на въззивъ противъ рѣшението № 105, отъ 8 май 1897 год. на Софийския окр. сждъ, по гражданското му дѣло № 335/94 год. и за двѣтѣ страни, като имъ далъ за тази цѣль мѣсеченъ срокъ, считанъ отъ съобщението на странитѣ въ прѣписъ това опрѣдѣление. — Повѣреникътъ на синагогалното настоятелство съ молба отъ 10 септемврий 1902 г. е молилъ Софийския окр. сждъ да обезсили издадения изпълнителенъ листъ по въпросното гражданско дѣло, по което имъ е възстановенъ срока за въззивъ. Сждътъ съ опрѣдѣление № 1497, отъ 25 септемврий 1902 год. е оставилъ това искане безъ послѣдствие. Сжщиятъ повѣреникъ съ друга молба отъ 26 септемврий 1902 год. е милилъ поне да се спрѣ изпълнението на изпълнителния листъ до гдѣто се разрѣши окончателно въпроса за възстановяването на срока. Софийскиятъ окр. сждъ съ опрѣдѣление № 1564, отъ 30 септемврий 1902 г. уважилъ това искане и спрѣлъ изпълнението на казания изпълнителенъ листъ. Д. К. Дзивговъ, повѣреникъ на Тр. Зафировъ и Т. Огняновъ, въ полза на които е билъ издаденъ спрѣниятъ изпълнителенъ листъ, е подалъ въ Софийския апелативенъ сждъ двѣ частни жалби, едната срещу опрѣдѣлението на Софийския окр. сждъ отъ 30 септемврий 1902 год., № 1564, съ което се спира изпълнителния листъ, а другата срещу опрѣдѣлението на Софийския окр. сждъ отъ 9 септемврий 1902 г., съ което се възстановява правото на въззивъ на израилското синагогално настоятелство. Срещу опрѣдѣлението на Софийския окр. сждъ отъ 9 септемврий 1902 год. се е потжжило прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ и израилското синагогално настоятелство, което иска щото възстановеният срокъ за въззивъ на противната страна да се счита неправилно възстановенъ. Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ протоколното си опрѣдѣлене отъ 15 януарий 1904 г., потвърдилъ и двѣтѣ обтжжени опрѣдѣления на Софийския окр. сждъ. — Срещу това опрѣдѣление Д. К. Дзивговъ, повѣреникъ на Тр.

Digitized by Google

Зафировъ и Т. Огняновъ, е подалъ въ Върховния касационенъ сждъ частна касационна жалба, съ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. чл. 629, 630 и 692 отъ Гражданското сждопроизводство, защото несъблюдилъ закона и неправилно го изтълкувалъ, като приелъ, че подаването касационна жалба срещу опрѣдѣлението, съ което се оставя безъ послѣдствие, като просрочена апелативната жалба, спира течението на двѣнедѣлния срокъ за подаване молба за възстановяване правото на въззивъ и защото приелъ, че новиятъ срокъ за подаване въззивна жалба може да бжде по-дълъгъ отъ въззивния срокъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Черневъ, повѣреникъ на израилското синагогално настоятелство и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването на касаторитѣ неоснователно, взе въ съображение: сжществениятъ въпросъ за разрѣшението на това дѣло е този: отъ кога слѣдва да тече двѣнедѣлниятъ срокъ за подаване молба за възстановяване правото за въззивъ, въ случаитѣ когато е подадена касационна жалба противъ опрѣдѣлението на втората инстанция, съ което е призната апелативната жалба за просрочена. Чл. 692 отъ Гражданското сждопроизводство гласи: „молбитѣ за възстановяване правото за въззивъ се подаватъ въ двѣнедѣленъ срокъ, отъ какъ се съобщи опрѣдѣлението на сжда, съ което се е припознало, че е изтекълъ срокътъ за подаване на въззивната жалба". — Отъ съдържанието на този членъ явно става, че законодателътъ е ималъ прѣдъ видъ едно опрѣдѣление окончателно влѣзло въ законна сила, а не такова което е подлежало на обжалване по касационенъ редъ, тъй като само едно окончателно влѣзло въ законна сила опрѣдѣление може да бжде задължително за странитѣ. Прочее, Софийскиятъ апелативенъ сждъ правилно е изтълкувалъ чл. 692 отъ Гражданското сждопроизводство, като е приелъ, че този членъ говори за онова опрѣдѣление, което окончателно разрѣшава въпроса за просрочието на жалбата и че това опрѣдѣление е само опрѣдѣлението на касационната инстанция. Възражението на касатора, че сждътъ приелъ, че новиятъ срокъ за подаване въззивна жалба, може да бжде по-дълъгъ отъ въззивния срокъ, не се оправдава фактически, тъй като и първиятъ пжть при рѣшаване дѣлото по сжщество, сждътъ е опрѣдѣлилъ 1-мѣсеченъ срокъ за подаване апелъ и този въпросъ е въ зависимость отъ характера на дѣлото да ли то е гражданско или търговско, по който въпросъ сждътъ по сжщество има право да се произнася. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касаторитѣ за нарушението на членове 629, 630 и 692 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно.

Заради това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Траянъ Зафировъ и Тодоръ Огняновъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 15 януарий 1904 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 181 — (560) — 19 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на пети октомврий хилядо девстотинъ и

Digitized by Google

четвърта година. въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи членъ, Ан. М. Ташевъ,членове, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 319, по описа за 1904 год., заведено по касационната жалба на Харалампи Цоневъ, отъ гр. Трънъ, срещу опрѣдѣлението на Софийскиятъ окржженъ сѫдъ, Трънско отдѣление, отъ 7 май 1904 год., подъ № 387.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Софийскиятъ окржженъ сѫдъ, Трънско отдѣление, въ сѫдебното си заседание на 7 май 1904 год., като е разгледалъ гражданското частно производство № 29/904 год., по описа на сѫщия сѫдъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „Трънскиятъ мирови сѫдия съ опрѣдѣлението си отъ 21 февруарий т. г., подъ № 46, е призналъ, че Харалампи Цоневъ, отъ гр. Трънъ, билъ длъженъ по изпълнителния листъ № 1645, отъ 7 февруарий 1902 год., да плати на взискателя по него листъ само половината отъ главната сума съ лихвитѣ и станалитѣ други разноски, а другата половина да търсѣлъ отъ съпоржителя му Цона Насевъ, тъй като нито въ листа, нито въ рѣшението, по което е билъ издаденъ листа, не било казано, че се осѫждали да платятъ сумата солидарно. Това опрѣдѣление обаче на мировиятъ сѫдия е съвършено неоснователно, прѣдъ видъ прѣдписанията на чл. 647 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Този членъ постановява, че когато нѣколко лица сѫ поржителствували за единъ и сѫщъ длъжникъ по единъ дългъ, всѣки единъ отъ тѣхъ е задълженъ за цѣлия дългъ. Слѣдователно, съвсѣмъ неправилни сѫ сѫжденията на мировия сѫдия въ опрѣдѣлението му като казва, че щомъ въ рѣшението не било казано солидарно да сѫ осѫдени, то и не трѣбвало единъ отъ поржителитѣ да отговаря за цѣлия дългъ. Наистина, солидарностьта трѣбва да е изрично уговорена, но това е колкото се касае до самитѣ длъжници, но не и до поржителитѣ. Веднажъ станали двама или повече души поржители за единъ длъжникъ по единъ и сѫщи дългъ, кредиторътъ има право да обърне взискането си къмъ когото има той желание за събиране цѣлата сума. Друго-яче не може се и мисли, защото, цѣлта на този институтъ—поржителството—не е друга освѣнъ да се обезпечи главното взимане. И въ случая ако кредиторътъ е поискалъ да бѫдатъ двама поржители, то това е направилъ за повече да обезпечи своето вземане въ случай, че длъжникътъ или единъ отъ поржителитѣ се укажатъ несъстоятелни. Въ такава смисъль е дадено тълкуване на чл. 647 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и отъ Върховния касационенъ сѫдъ съ рѣшение № 329, отъ 1901 год.“. — Водимъ отъ тия съображения,“ Софийскиятъ окржженъ сѫдъ, Трънско отдѣление, съ опрѣделението си помѣстено въ протокола му по сѫщото заседание на 7 май 1904 год., подъ № 387, е постановилъ: „отмѣнява опрѣдѣлението № 46, отъ 21 февруарий 1904 год. на Трънския мирови сѫдия, като признава, че дѣйствията на сѫдебния приставъ, съ които е искалъ да продължи изпълнението на изпълнителния листъ № 1645, отъ 7 февруарий 1902 год., само спрѣмо поржителя Хар. Цоневъ сѫ правилни“. — Срещу това опрѣдѣление Харалампи Цоневъ е подалъ касационна жалба, въ която моли за отмѣнението му, като посочва че при издаването му Софийскиятъ окржженъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 647 отъ

Digitized by Google

Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че не взелъ въ внимание, че солидарностьта на едно задължение не може да се прѣдполага, а трѣбва да бѫде изрично установена въ сѫдебното рѣшение, а отъ изпълнителния листъ № 1645 се вижда, че неговото, на касатора, задължение, не е солидарно съ онова на поржчителя Цони Начевъ, и 2) чл. 801 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че рѣшението което не допуща солидарна отговорность между него, касатора и другия поржчитель Цони Начевъ, е встжпило въ законна сила и е задължително както за странитѣ така и за сѫда.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: горѣизложенитѣ оплаквания на касатора сж неоснователни, тъй като въ чл. 647 отъ Закона за задълженията и договоритѣ изрично и ясно е указано, че когато нѣколко лица сж поржчителствували за единъ и сѫщи длъжникъ по единъ дългъ, всѣкой единъ отъ тѣхъ е задълженъ за цѣлия дългъ, отъ което слѣдва, че по настоящето дѣло Софийскиятъ окр. сѫдъ съвършено правилно е призналъ, че касаторътъ, който заедно съ още едно лице е осѫденъ като поржчитель за длъжницитѣ по изпълнителния листъ, издаденъ отъ Трънския мирови сѫдия на 7 февруарий 1902 год., № 1645, безъ въ тоя изпълнителенъ листъ между двамата поржчители да е раздѣленъ дълга (чл. 648 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), е отговоренъ прѣдъ взискателя за цѣлата присѫдена нему сума. Тая отговорность на касатора, макаръ изрично да не е била опрѣдѣлена въ рѣшението, по което е билъ издаденъ горѣозначеният изпълнителенъ листъ, но това рѣшение слѣдва да се тълкува и разбира въ съгласие съ изричнитѣ прѣдписания на закона, а Софийскиятъ окржженъ сѫдъ, както това се спомена и по-горѣ, правилно е опрѣдѣлилъ споредъ тия прѣдписания отговорността на касатора по това рѣшение.

Прѣдъ видъ на това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Харалампи Цоневъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сѫдъ, Трънско отдѣление, отъ 1 май 1904 год., подъ № 387, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 182 — (565) — 21 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на седми октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 243, по описа за 1902 год., на Митя Димитровъ, отъ с. Бъзънъ, Русенска околия, съ Арифовъ Али, отъ сѫщото село, за 558 лева.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Митя Димитровъ, отъ с. Бъзънъ, съ искова молба отъ 5 февруарий 1901 год. до Русенския мир. сѫдия, заявилъ искъ противъ Арифовъ Али, отъ сѫщото село и поржчителитѣ

Digitized by Google

му Ахмедъ Ганиевъ и Якубъ Юсуфовъ, за 440 лева главница и 118 лева лихва, или всичко 558 лева, по записъ. — Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на Арифовъ Али дѣлото било разгледано и отъ Русенския окр. сждъ, който изслушалъ свидѣтелитѣ и обясненията на странитѣ като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че ищецътъ Митя Димитровъ дири отъ апелатора Арифовъ Али сумата 440 лева, лихвитѣ за 27 мѣсеци по 10%, всичко 558 лева, произходящи отъ записъ; 2) че апелаторътъ Арифовъ Али признава какво той дѣйствително дължи на ищеца тази сума, но възразява, че билъ давалъ въ разни врѣмена храна на стойность 407 л. и 40 ст. срещу записа; 3) отъ показанията на разпитанитѣ подъ клетва свидѣтели: Сали Чолаковъ, Али Хасановъ, Али Ахмедъ Орманджиоглу и Хасанъ Хасановъ Сюлюманоглу, се установява факта, че дѣйствително апелаторътъ Арифовъ Али е давалъ храна срещу записа на сума 522 л.; тъй първиятъ свидѣтель показва, че ищецътъ взелъ срещу записа прѣзъ 1898 год. петь кила жито по 24 лева килото; вториятъ свидѣтель показва, че срещу записа внесалъ апелаторътъ на ищеца по този записъ 6 кила ржжь, сжщо по 30 лева килото. Третиятъ свидѣтель установява, че прѣзъ сжщата година той — апелаторътъ — билъ внесалъ срещу записа 5 кила жито по 24 лева килото, а четвъртиятъ свидѣтель тъй сжщо показва, че била внесена отъ сжщия по казания записъ 6 кила жито по 23 лева килото, и 4) че съгласно протоколното опрѣдѣление на сжда отъ 15 юний 1901 год. и прѣдъ видъ обстоятелството, установено отъ свидѣтелитѣ, че отвѣтникътъ е плащалъ по записа въ храна, то слѣдва да се приеме, че той заплатилъ по този записъ само 200 лева; а останалата сума по сжщия записъ той слѣдва да заплати на ищеца, а щомъ това е тъй, то и рѣшението на Русенския окол. мирови сждия слѣдва да се видоизмѣни, като се осжди апелаторътъ Арифовъ Али да заплати на Митя Димитровъ този остатъкъ по записа . . . лихвата по 12% годишно до изплащането на тази сума, като се осждятъ и двѣтѣ страни съразмѣрно изгубената и уважената части отъ искътъ на сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски единъ къмъ други“, — съ рѣшението си № 3, отъ 16 януарий 1902 год., видоизмѣнилъ първостепенното рѣшение, като е осждилъ отвѣтника да заплати на ищеца само 335 лева, лихвата на тая сума по 12% годишно отъ 5 февруарий 1901 до изплащането и 32 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а останалата часть отъ искътъ отхвърлилъ. — Това рѣшение Митя Димитровъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. чл. 326 ал. 2 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е допусналъ да се разпитатъ свидѣтели, които установяватъ, че по записа е заплатена сума по-голѣма отъ 200 лева, понеже отъ тѣзи показания се указа, че е заплатено 300 лева, а сждътъ не мотивира защо приема за доказани изплатени 200 лева, а не 300 лева и съ това е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство; 2) чл. 643 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото окржжниятъ сждъ въ рѣшението си нищо не споменува за поржчителитѣ, като видоизмѣнява рѣшението на мировия сждия, и 3) чл. 643 отъ Граж-

Digitized by Google

данското сждопроизводство, понеже рѣшението не било подписано отъ прѣдседателствующия и членоветѣ, то нѣмало сила на сждебенъ актъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) самъ касаторътъ е твърдилъ, че иска да докаже съ свидѣтелски показания, че е броилъ срещу записа съ разни храни 407 лева. И дѣйствително разпитанитѣ свидѣтели показали, че е броено съ храни сума по-голѣма отъ двѣстя лева. Сждътъ обаче приема, че е доказанъ иска само за 200 лева и тѣхъ вади отъ исковата сума. Това разбиране на чл. 327 е погрѣшно, тъй като чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство не допуща да се доказва съ свидѣтелски показания изпълнението на обязателствата, установени съ писмени кокументи, когато изплатената сума надминава 200 л. Отъ казаното слѣдва, че първото оплакване на касатора е основателно; 2) искътъ е заведенъ срѣщу прямия длъжникъ и поржчителитѣ му и рѣшението на мировия сждия прѣдвижда, че въ случай на несъстоятелность на прямия длъжникъ да отговарятъ поржчителитѣ. Окржжниятъ сждъ като видоизмѣнява рѣшението на мировия сждия, осжжда пакъ прямия длъжникъ, но нищо не споменава за поржчителитѣ, когато рѣшението на мировия сждия не е апелирано отъ тѣхъ (поржчителитѣ). Това дѣйствие на сжда съставлява нарушение на чл. 643 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, и 3) оплакването на касатора за нарушение чл. 643 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно, тъй като резолюцията е подписана отъ състава, който е рѣшавалъ дѣлото, а диспозитивътъ на рѣшението се вмѣства всецѣло въ рѣшението.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окр. сждъ отъ 16 януарий 1902 год., № 3, защото сж нарушени чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 643 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 183 — (567) — 23 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на девети октомврий хилядо девтстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 182, по описа за 1904 год., на Стефанъ Обрейковъ, отъ гр. Пловдивъ, съ търговската кжща Векслеръ — Вехтеръ и С-ие отъ гр. Лондонъ, за 2326 лева и 35 ст. заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на Ст. Обрейковъ яви се адвоката Т. Теодоровъ, а отъ страна на Векслеръ — Вехтеръ и С-ие — адвоката Ст. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Д. Ахланлж, адвокатъ въ гр. Пловдивъ, като повѣреникъ на търговската кжща Векслеръ — Вехтеръ и С-ие въ гр. Лондонъ, съ искова молба отъ 15 декемврий 1900 год. до Пловдивския окр. сждъ, заявилъ искъ противъ Стефанъ Обрейковъ, търговецъ въ гр. Пловдивъ, за 2326 лева и 35 ст. златни; която сума

Digitized by Google

послѣдниятъ длъжалъ отъ стока, състояща се отъ шведско желѣзо изпратено му по негова поржчка на 28 септемврий 1893 година. — Окржжниятъ сждъ уважилъ напълно искътъ. По апелъ на Ст. Обрейковъ, дѣлото било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ условителното съ дата 6 юлий 1893 год. (стр. 4 на първостепенното дѣло), както и отъ фактурата отъ 28 октомврий 1893 год. (стр. 19), сждътъ приема за доказано, че отвѣтникътъ Ст. Обрейковъ дѣйствително е поржчалъ въ търговската кжща Векслеръ и Вехтеръ, чрѣзъ комисионерската фирма Ноевъ и Станковичъ въ София, 386 връзки шведско желѣзо, марка „С. В. Z." на стойность 93—1—1 английски лири, или 2326 лева и 35 ст. златни, която стока е получилъ. Този фактъ не се оспорява и отъ отвѣтника, но се възразява, първо, че стойностьта на тази поржчка била изплатена на 5/III 1894 год. на Паулъ Етекъ, като прѣдставитель на комисионерската кжща Ноевъ и Станковичъ, Пловдивскиятъ клонъ и за смѣтка на послѣднитѣ и второ, че задължението по тази поржчка било уговорено по полица и слѣдователно, само по полицата ищецътъ ималъ право да търси вземането си, а не по силата на другитѣ документи, като условително, фактура и пр., въ какъвто случай не могли да подигатъ въпроса за просрочие на полицата и т. н.; 2) дѣйствително отъ бѣлѣжката, направена върху оригиналната фрктура (стр. 21 на първостеп. дѣло) отъ Паулъ Етекъ, се вижда, че послѣдниятъ на 5 мартъ 1894 год. е прибралъ сумата 93—1—1 английски лири отъ отвѣтника Стефанъ Обрейковъ и то за смѣтката на Ноевъ и Станковичъ. Този фактъ се приема за вѣренъ и отъ ищеца, защото вслѣдствие на него именно фактъ той е водилъ процесъ (К. Р. № 97 и апелативното рѣшение № 361 — приложени къмъ дѣлото) противъ фирмата Ноевъ и Станковичъ, като претендиралъ осжждането ѝ да му плати сумата (сжщата именно сума), която нейниятъ прѣдставитель П. Етекъ е събралъ отъ длъжника Ст. Обрейковъ — обаче, както въ онзи процесъ, тъй и въ настоящия, сждътъ намира, че заплатеното на П. Етекъ отъ страна на отвѣтника е плащане неправилно и като такова необязателено както за Ноевъ и Станковичъ, тъй и за ищеца, защото отъ условителното писмо съ дата 6 юлий 1893 год. се вижда много добрѣ, че отвѣтникътъ е приелъ и уговорилъ щото заплащането да бжде извършено направо на търговската кжща Векслеръ и Вехтеръ, а не на Ноевъ и Станковичъ, или чрѣзъ тѣхъ и съ нищо отсетнѣ не е отмѣненъ този начинъ на заплащане. — Напротивъ книжата, които сж послѣдвали слѣдъ това условително като: прѣпроводителното, фактурата на стоката, пъкъ и самиятъ коносаментъ, споредъ признанието на отвѣтника, сж били адресирани всички на негово име направо, което още повече доказва, че както поржчката, тъй и задължението за изплащането стойностьта ѝ, си е останало прямо — между отвѣтника и ищеца. Фирмата Ноевъ и Станковичъ е останала съвсѣмъ вънъ и непричастна по тази сдѣлка и като така не могла безъ специално пълномощно да прибира нейната стойность, нито пъкъ длъжника, отвѣтника Ст. Обрейковъ е ималъ основание да се издължава прѣдъ нея и да противопоставя това издължение на ищеца; 3) но ако е така за плащане направено редовно на фирмата Ноевъ и Станковичъ, още повече за заплащането, което отвѣтникътъ е направилъ на прѣдставителя на тази

Digitized by Google

фирма П. Етекъ, който споредъ обявлението отъ 11 януарий 1894 год (обнародвано въ „Държавенъ Вѣстникъ“ брой 6 отъ 1894 год. е билъ изрично ограниченъ въ правата си да събира суми за тѣхна смѣтка и да ги задължава). Дѣйствително, че Ноевъ и Станковичъ за това ограничение не сж изпратили отдѣлно циркуляри до клиентитѣ си, но това тѣ не сж могли и да направятъ, защото като комисионерска кжща нейни клиенти не сж строго опрѣдѣлени, а сж всички, които иматъ нужда отъ посрѣдничеството ѝ, слѣдователно най-добрия начинъ за прѣдупрѣждение е този избранъ отъ фирмата — чрѣзъ „Държавенъ Вѣстникъ“, който начинъ е позволенъ отъ търговскитѣ обичаи и който поне отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че е постигналъ цѣлта си, защото въпрѣки стараниято на отвѣтника да установи, че въпрѣки това обявление П. Етекъ е събиралъ суми за фирмата и търговцитѣ сж се издължавали прѣдъ него за смѣтка на Ноевъ и Станковичъ, това обстоятелство не се потвърди. Разпитаниятъ по него обстоятелство свидѣтель Иозо Ковачевъ не каза подобно нѣщо, слѣдователно остава вѣрно, че само той (отвѣтникътъ е платилъ Етеку, което не е трѣбвало да направи, както поради това ограничение) тъй и по причинитѣ, изложени по-горѣ, а именно, че и самитѣ Ноевъ и Станковичъ не сж могли и имали основание да прибиратъ каквато и да било сума по една поржчка, въ която сж непричастни. Прочее, отъ изложеното по-горѣ, сждътъ приема, че възражението на отвѣтника относително заплащането сумата е неоснователно и слѣдва да бжде оставено безъ послѣдствие; 4) възражението на отвѣтника че вземането на ищеца е погасено, защото заплащането което билъ направилъ на П. Етекъ за смѣтка на Ноевъ и Станковичъ, било удобрено отъ ищеца съ самия фактъ, че завелъ процеса първоначално срещу послѣднитѣ, а неговата смѣтка завѣрилъ, е тоже неоснователно, защото макаръ отъ прѣдставенитѣ извлѣчения изъ партидитѣ на отвѣтника, отбѣлѣзани въ тефтеритѣ на ищеца, да стои, че партидата на Ст. Обрейковъ е завѣрена, обаче тази завѣрка не е въ изплащане, а въ единъ процесъ, открить срещу Ноевъ и Станковичъ, слѣдъ изгубването на който, въ сжщитѣ книжа стои, че партидата на Обрейкова е пакъ открита, та слѣдователно не може въ случая да се поддържа, че има такова удобрение за каквото говори чл. 146 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. То е било врѣменно, условно. удобрение—турено въ зависимость отъ спечелването или загубването на процеса съ Ноевъ и Станковичъ, и 5) послѣдното възражение на отвѣтника, че вземането било обусловено въ полица и като така и искътъ е трѣбвало да се основе на тази полица, е тоже неоснователно, защото отъ прѣдставения въ прѣписъ протестъ, въ който стои и текста на полицата, се вижда, че отвѣтникътъ самъ е отказалъ приемането ѝ. Прочее, щомъ като отвѣтникътъ е отказалъ приемането на полицата и щомъ като прѣди да я дочака, е намѣрилъ за добрѣ да изплаща на лице, което не е имало основание да получава суми за смѣтка на Ноевъ и Станковичъ или за смѣтка на ищеца, то и послѣдниятъ е въ правото си да обоснове искътъ си на факта, че е подалъ и прѣдалъ стока на отвѣтника и да доказва този фактъ съ всички позволени срѣдства, безъ да се гледа на това въ каква форма е щѣло да бжде облѣчено вземането по тази поржчка, че при това положение на даннитѣ по дѣлото, искътъ на ищеца се явява напълно основателенъ, доказанъ и понеже този искъ е билъ напълно уваженъ отъ първостепения сждъ, то и

Digitized by Google

рѣшението на първостепения сждъ ще трѣбва да се потвърди, а въззивната жалба на отвѣтника да се остави безъ послѣдствие, като при това послѣдният бжде осжденъ и на разноскитѣ по дѣлото въ двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си № 125, отъ 24/II 1904 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Стефанъ Обрейковъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 146 отъ Отоманския търговски законъ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно го осждилъ да плаща исковата сума, когато е безспорно, че задължението му е по мѣнителница, която е протестирана за неприемането ѝ и че слѣдователно ищецътъ е изгубилъ правото си да търси вземането си по фактура, понеже мѣнителницата е просрочена; 2) чл. 146 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото при все че отъ извлѣчението отъ търговскитѣ книги на ищцовата страна се установява, че изплащането му е било потвърдено, сждътъ не далъ значение на това потвърждение по причина, че то било условно, безъ да каже отъ кждѣ намѣрва че то е условно, и 3) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото изопачилъ условното, като казва, че сме се задължили да заплатимъ на Векслеръ и Вехтеръ, а не на Ноевъ и Станковичъ, а сжщо и самопризнанието ни, че сме получили книжата направо отъ Вехтеръ и Векслеръ, когато ний сме казали, че сме ги получили чрѣзъ Ноевъ и Станковичъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние, да се остави безъ послѣдствие касационната жалба, като неоснователна, взе въ съображение: 1) отъ даннитѣ по дѣлото е установено, а и сждътъ констатира това въ обтжженото рѣшение, че срещу исковата сума касаторътъ Ст. Обрейковъ е получилъ отъ ищцитѣ по дѣлото Векслеръ и Вехтеръ и С-ие стока, но е отказалъ да акцептира (приемне) изпратената му отъ послѣднитѣ мѣнителница по причина, че той билъ изплатилъ стойността на стоката на Полъ Етекъ, прѣдставитель въ гр. Пловдивъ на комисионерската кжща Ноевъ и Станковичъ. Очевидно е, че касаторътъ Ст. Обрейковъ като не е акцептиралъ въпросната мѣнителница, той нѣма задължение по мѣнителница спрѣмо продавачитѣ на стоката Векслеръ и Вехтеръ и С-ие, но тия послѣднитѣ не се лишаватъ отъ правото да си искатъ цѣната на стоката, като прѣдставятъ прѣдъ сжда за доказателство на искътъ си, не мѣнителницата която не е приета отъ отвѣтника, а самата фактура по изпращането на стоката. Поради това не може да става и въпросъ за просрочване правото на ищцитѣ съ 5-годишна давность, тъй като въ случая нѣма дългъ по мѣнителница. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че първото оплакване на касатора за нарушението на чл. 146 отъ Отоманския търговски законъ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно; 2) второто оплакване на касатора, че сждътъ не далъ значение на потвърждението за изплащането на сумата, забѣлѣзано въ тефтеритѣ на ищцитѣ, се явява оплакване по сжществото на дѣлото, тъй като сждътъ отъ прѣдставенитѣ данни и доказателства се е убѣдилъ, че Ст. Обрейковъ не е заплатилъ стоката на ищцитѣ и че тѣзи

Digitized by Google

послѣднитѣ условно сж потвърдили смѣтката на сжщия въ книгитѣ си, прѣдъ видъ на заведения отъ тѣхъ процесъ срещу комисионерската кжща Ноевъ и Станковичъ за сжщата сума, и 3) за изопачение условителното писмо съ дата 6 юлий 1893 год. не може да става и дума, понеже както се вижда отъ съображенията на рѣшението, сждътъ по тълкуване е намѣрилъ, че отвѣтникътъ се е уговорилъ, да заплати направо на търговската кжща Векслеръ и Вехтеръ и С-ие, а не на Ноевъ и Станковичъ, а сждътъ по сжщество има право да тълкува и оцѣнява прѣдставенитѣ писмени доказателства. Не е вѣрно тъй сжщо, че сждътъ е изопачилъ самопризнанието на касатора, тъй като сждътъ приема, че прѣпроводителното, фактурата и коннесамента сж адресирани на името на отвѣтника, а това се установява не само отъ признанието на касатора, но и отъ книжата по дѣлото. Фактътъ, че тия книжа сж изпратени до Ст. Обрейковъ направо по пощата или чрѣзъ Ноевъ и Станковичъ, не е могло да има никакво значение за неговата отговорность, щомъ отъ даннитѣ по дѣлото е установено, че Полъ Етекъ не е ималъ мандатъ да получава пари за смѣтка на Ноевъ и Станковичъ. Заради това и третото оплакване на касатора за нарушението на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство се явява неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ст. Обрейковъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 24 февруарий 1904 год., № 125, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 184 — (573) — 23 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣлѣление, на девети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 245, по описа за 1902 год., на Катина Ставрева, настойница на малолѣтното си дѣте, отъ гр. Варна, съ Маньо Албертъ, отъ сжщия градъ, за 331 лева и 70 ст. съ лихвата имъ.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Маньо Албертъ, отъ гр. Варна, съ искова молба отъ 13 януарий 1901 год., до I Варненски градски мирови сждия, заявила искъ противъ Катина Ставрева, отъ сжщия градъ, настойница по масата на покойния Ставри Атанасовъ, за 331 лева и 70 ст. златни, произходящи отъ прѣхрана и облѣкло на малолѣтния наслѣдникъ на покойния Ксенофонтъ Ставревъ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на Катина Ставрева, дѣлото било разгледано и отъ Варненския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „безспорно и доказанъ фактъ е, че малолѣтниятъ Ксенофонтъ отъ 1 януарий 1900 год. до 2 януарий 1902 г. дори до сега, се е намиралъ при ищцата Маньо Албертъ, която се грижила за прѣхраната и облѣклото му; 2) отъ прѣдставения къмъ дѣлото протоколъ съ дата 15 февруарий 1896 год. се установява, че родниниятъ съвѣтъ по настойническото дѣло № 2/1893 год., на покойния

Digitized by Google

Ставри Атанасовъ е опрѣдѣлилъ и отпусналъ по 35 лева мѣсечно за прѣхрана и облѣкло на дѣтето Ксенофонтъ. При наличностьта на тѣзи двѣ доказателства, искътъ на ищцата се явява основателенъ и доказанъ и рѣшението на мировия сѫдия трѣбва да се потвърди. Възражението на апелаторката, че Ксенофонтъ не билъ законенъ синъ на Анастасия, се опровергава, както отъ удостовѣрението на Варненското град. общ. управление № 2790, приложено къмъ дѣлото, така и отъ показанията на д-ръ Флори Флоридисъ, който, като бивши управитель на Цариградската болница свидѣтелствува, че това дѣте било родено отъ Анастасия, която била тамъ луда. Твърдението на сѫщата, че Ксенофонтъ билъ взетъ отъ ищцата като храненикъ, е твърдение, което не почива на никакви данни и което се опровергава отъ протокола на роднинския съвѣтъ съ дата 15 февруарий 1896 година. При сѫществуването на този протоколъ не може да имать значение показанията на свидѣтеля д-ръ Флори, че дѣтето било взето за храненикъ отъ единъ кундураджия, защото отъ този протоколъ се вижда, че това дѣте не е било давано за храненикъ никому, а роднинскиятъ съвѣтъ е ималъ грижата за неговото прѣпитание и обличане. Споредъ чл. 1131 отъ Гражданското сѫдопроизводство, когато постановленията на роднинския съвѣтъ сѫ станали не единогласно, тѣ могатъ да бѫдатъ обжалвани прѣдъ окржжния сѫдъ. Въ конкретния случай отъ протокола на роднинския съвѣтъ съ дата 15 февруарий 1896 г. се вижда, че настойницата не била съгласна съ рѣшението на роднинския съвѣтъ, обаче не го е обжалвала въ законния срокъ. Щомъ това е така, това рѣшение — постановление е влѣзло въ законна сила и като така, то е задължително, както за нея, така и за сѫда. Прѣдставенитѣ отъ апелатора протоколъ съ дата 28 септемврий 1900 год. и постановление отъ 11 ноемврий 1900 год., нѣматъ абсолютно никакво значение по дѣлото, понеже тѣ се отнасятъ за съвършено други прѣдмети", — съ рѣшението си отъ 2 февруарий 1902 год., № 57, потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение.—Това рѣшение Катина Ставрева обжжила прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. 1131 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 59 отъ Закона за настойничеството, защото основалъ рѣшението си на протокола на роднинския съвѣтъ отъ 15 февруарий 1896 год., съ постановлението на който касаторътъ не билъ съгласенъ като подписанъ отъ втория настойникъ Сава Атанасовъ, като лице заинтересовано въ интереситѣ на малолѣтния Ксенофонтъ и той — настойникътъ не е можалъ нито да гласува заедно съ нѣкои членове на роднинския съвѣтъ по масата на Ксенофонта и като се вземе несъгласието на касатора и незаконното участие на Сава Атанасовъ, останалитѣ членове, подписавши протокола, не съставляватъ болшинство, и 2) чл. 28 отъ Закона за наслѣдството, въ свързка съ чл. чл. 2, 3, 11, 14 и 16 отъ Закона за припознаване незаконнородени дѣца, понеже нито отъ протокола, нито отъ общинското свидѣтелство, нито отъ показанията на свидѣтеля д-ръ Флори могатъ да служатъ за законно основание да се признае Ксенофонтъ за законенъ синъ и наслѣдникъ на покойната Анастасия, защото за подобенъ фактъ се изискватъ писмени доказателства, че Ксенофонтъ е роденъ отъ Анастасия, която била луда и е умрѣла въ Цариградската болница.

Digitized by Google

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора за нарушение чл. 1131 отъ Гражданското сждъпроизводство и чл. 59 отъ Закона за настойничеството е неоснователно, тъй като сждътъ правилно е призналъ, че постановлението на роднинския съвѣтъ съ дата 15 февруарий 1896 год., като необжалвано въ прѣдвидения отъ закона срокъ, влѣзло въ законна сила и е задължително за страната и за сжда (чл. чл. 1132 и 133 отъ Гражданското сждопроизводство), и 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като сждътъ е ималъ данни (общ. свидѣтелство и протокола на роднинския съвѣтъ), отъ които се е убѣдилъ, че Ксенофонтъ е законенъ синъ и наслѣдникъ на покойната Анастасия, която е имала живъ мѫжъ и не е била разведена. Освѣнъ това за незаконността на Ксенофонта трѣбваше да прѣдстави доказателства касатора, а не другата страна, защото презумцията е, че Ксенофонтъ е законенъ синъ на Анастасия, която е женена за нѣкой Михалаки.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Катина Ставрева, настойница на малолѣтното си дѣте, срещу рѣшението на Варненския окр. сждъ отъ 1 февруарий 1902 год., № 57, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 185 — (582) — 25 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на дванадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 273, по описа за 1902 год., на Иванъ Милевъ, отъ гр. Чирпанъ, съ Иванъ Славовъ и В. Бабаковъ, отъ сжщия градъ, за 121 лева, стойность на два воденични камъка.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Иванъ Милевъ, отъ гр. Чирпанъ, съ искова молба, подадена на 31 Януарий 1900 год. на II Чирпански мирови сждия, е прѣдявилъ искъ противъ Ив. Славевъ и В. Бабаковъ, отъ сжщия градъ, за 121 лева, които ималъ да взема отъ тѣхъ отъ воденични камъни. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 7 февруарий 1901 год., е отхвърлилъ иска на ищеца, като недоказанъ. Това рѣшение е било обтѫжено отъ страна на ищеца Иванъ Милевъ прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „искътъ на ищеца Ив. Милевъ произхожда отъ това, че като купилъ отъ отвѣтницитѣ Ив. Славовъ и В. Бабаковъ една воденица заедно съ воденичнитѣ камъне, слѣдъ нѣкое врѣме се било указало, че камънитѣ не били тѣхни и нѣкой си Хр. Радевъ осждилъ ищеца за стойността имъ. За доказване на искътъ си е прѣдставилъ прѣписъ отъ протокола, държанъ отъ мировия сждия по дѣлото, заведено по искътъ на Хр. Радевъ, срещу ищеца съ прѣписъ отъ изпълнителния листъ, издаденъ за 95 лева, стойността

Digitized by Google

на воденичнитѣ камъни — а слѣдъ това е прѣдложилъ на отвѣтницитѣ рѣшителна клетва, горнитѣ два прѣписа отъ протокола и изпълнителния листъ, не могатъ да уврѣдятъ интереситѣ на отвѣтницитѣ, защото тѣ не сж участвували въ тоя процесъ по поводъ на който сж тѣ издадени; тѣ сж за тѣхъ res inter alios judicata. Отвѣтницитѣ сж приели и положили прѣдложената имъ клетва въ смисъль, че сж продали воденицата на ищеца Ив. Милевъ съ всичкитѣ ѝ принадлежности, включително и воденичнитѣ камъни. Отъ така положената клетва споръгъ е изчерпанъ, тъй като се доказва, че отвѣтницитѣ сж продали свои собствени камъни, а не чужди и слѣдователно, тѣ не могатъ да бждатъ отговорни спрѣмо ищеца за това, което той е заплатилъ на нѣкой си Хр. Радевъ за тия сжщитѣ камъни. — Водимъ отъ тия съображения, Старозагорскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 3 януарий 1902 год., подъ № 660, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение ищецътъ Иванъ Милевъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върхония касационенъ сждъ съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Старозагорскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 80 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че на прѣдставенитѣ отъ него, касатора, книжа, не далъ оная оцѣнка и значение, които иматъ споредъ закона; 2) чл. чл. 87 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че далъ неправилна оцѣнка на прѣдложената отъ него на отвѣтницитѣ рѣшителна клетва, и 3) чл. чл. 102 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание заключението на вѣщото лице и не посочилъ основанията си за това.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ; 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като Старозагорскиятъ окржженъ сждъ съвършено правилно е призналъ, че рѣшението, което е било издадено по дѣлото, водено отъ Х. Радевъ противъ него, касатора, за стойностьта на воденичнитѣ камъне, не може да уврѣжда интереситѣ на отвѣтницитѣ по това дѣло Ив. Славовъ и В. Бабаковъ. щомъ като то не съдържа нѣкои постановления и по отношение на послѣднитѣ, прѣдъ видъ на това, че споредъ смисъльта на постановленията на чл. чл. 432 и 801 отъ Гражданското сждопроизводство, едно сждебно рѣшение е задължително само за лицата, по отношение на които то е било постановено, но не и за третитѣ лица. Едното само привличане на сегашнитѣ отвѣтници като трети лица по онова дѣло, безъ въ издаденото по него рѣшение да е била опрѣдѣлена тѣхната отговорность, не прави това рѣшение задължително за тѣхъ; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като отъ една страна, той не може да се оплаква, че рѣшителната клетва при обстоятелствата, при които тя е била положена отъ отвѣтницитѣ, не е трѣбвало да се прѣдлага отъ сжда на послѣднитѣ, прѣдъ видъ на това, че самъ той е прѣдложилъ тая клетва и не поискалъ да не се полага тя слѣдъ даденитѣ отъ отвѣтницитѣ обяснения, а отъ друга страна, правилностьта на заключението, което Старозагорскиятъ окржженъ сждъ е извадилъ отъ оцѣнката, която е далъ на тая клетва, като относяще се

Digitized by Google

до съществото на дѣлото, съгласно постановленията на чл. 4 отъ Закона за устройството на сждилищата, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ, и 3) така сжщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като, щомъ Старозагорскиятъ окржженъ сждъ е призналъ неговия искъ за неоснователенъ по начало, то не е имало защо да се произнася за размѣра на тоя искъ и да оцѣнява заключението на вѣщото лице, дадено за опрѣдѣление на тоя размѣръ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Милевъ, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 3 януарий 1902 год., подъ № 660, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 186 — (597) — 30 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 288, по описа за 1902 год., на Малешко Стояновъ, житель отъ с. Караджа-Муратлий, Новозагорска околия, съ Еминъ, Мустафа и Селимъ Ахмедови, жители отъ сжщото село, за 454 лева златни съ лихвата имъ, по записъ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на М. Стояновъ се яви адвоката Т. Гатевъ, а отъ страна на Еминъ, Мустафа и Селимъ Ахмедови — адвоката Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Василъ Константиновъ, пълномощникъ на Еминъ, Мустафа и Селимъ Ахмедови, отъ с, Караджа-Муратлий, съ искова молба до Новозагорския мирови сждия, заявилъ искъ срещу Малешко Стояновъ, отъ сжщото село, за 890 лева, по записъ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ 454 лева златни съ лихвитѣ имъ отъ 10 юний 1891 год. по 10% годишно и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. По апелативна жалба на отвѣтника Малешко Стояновъ, дѣлото било разгледано и отъ Старозагорския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „споредъ прѣдставения отъ ищцитѣ записъ съ дата 9 октомврий 1890 год., отвѣтникътъ М. Стояновъ се задължилъ къмъ Хюсеинъ Ахмедовъ да му заплати слѣдъ 241 дена 20 лири турски, а въ противенъ случай да му заплаща и лихви. Отвѣтникътъ прѣдъ мировия сждия, на 3 май 1900 год. прѣдложилъ на ищцитѣ клетва, въ смисъль, че тѣ не сж получили отъ него (отвѣтника) 20 лири турски и лихвитѣ имъ които той длъжалъ на покойния имъ баща по горния записъ, която клетва ищцитѣ положили прѣдъ турскитѣ сждебни власти въ гр. Одринъ — споредъ удостовѣрението № 876, на Караджа-муратлийското селско общинско управление и шереатското рѣшение подъ № 7 къмъ дѣлото, ищцитѣ сж единствени и прями наслѣдници на покойния си братъ Хюсеинъ Ахмедовъ, слѣдователно, щомъ като съ така положената клетва е установено, че ищцитѣ търсятъ наслѣдството отъ баща, а пъкъ то е отъ брата имъ покойния Хюсеинъ Ахмедовъ — тая клетва не може да има значение, че отвѣтникъгъ съ нищо не установява възраженията си относително изплащането на суми срещу този записъ, тъй като разпитанитѣ отъ сжд- днесъ свидѣтели не установяватъ, че

Digitized by Google

отвѣтникътъ е изплатилъ 15 лири турски при-живѣ и лично на Хюсеинъ Ахмедовъ, пъкъ даже и да би се установило това обстоятелство, тия свидѣтелски показания, по силата на чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство, не могатъ да бждатъ взети подъ внимание. А щомъ като основанието на искътъ на ищцитѣ произтича по записъ, който не се оспорва отъ отвѣтника, а пъкъ отъ споменатитѣ удостовѣрения и шереатско рѣшение е видно, че ищцитѣ сж прямитѣ и единствени наслѣдници на покойния кредиторъ на отвѣтника и като такива могатъ да упражняватъ неговитѣ права; искътъ на послѣднитѣ, по силата на тоя записъ се явява доказанъ и основателенъ и, като такъвъ правилно е билъ уваженъ отъ мировия сждия", — съ рѣшението си № . . . отъ 24 декемврий 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Малешко Стояновъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Старозагорскиятъ окр. сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 88 и 95 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не уважилъ искането му да се прѣдложи рѣшителна клетва, че на покойния Хюсеинъ Ахмедовъ при-живѣ е прѣдадено 15 лири турски срещу записа, и 2) чл. 38 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ гаранция отъ другата страна, като чуждъ поданикъ. За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото се вижда, че касаторътъ е прѣдложилъ на ищцитѣ по дѣлото рѣшителна клетва, въ смисъль, че тѣмъ лично е изплатилъ дългътъ по записа, на основание на който е заведено дѣлото. Тая клетва била извършена отъ отвѣтницитѣ, но сждътъ не основава рѣшението си на тая клетва. Второ срѣдство за защита касаторътъ е искалъ да се разпитатъ свидѣтели, съ показанията на които щѣлъ да установи, че 15 лири турски билъ броилъ на покойния Хюсеинъ Мехмедовъ, на когото ищцитѣ сж наслѣдници, но сждътъ и това срѣдство на защитата не допусналъ. Касаторътъ твърди, че билъ прѣдложилъ втора рѣшителна клетва на отвѣтницитѣ, въ смисъль, че часть отъ записа (15 лири) е билъ изплатенъ на покойния Хюсеинъ Мехмедовъ, обаче, отъ производствата на дѣлото не се вижда, да е прѣдложена такава (рѣшителна) клетва, така щото това оплакване на касатора не се оправдава отъ фактическа страна. Повѣреникътъ на касатора Милевъ е изказалъ желание както се вижда отъ послѣдния протоколъ на окржжния сждъ, че било би справедливо да се прѣдложи на довѣрителя му *сждебна* клетва, на която другата страна е възразила и съ това сж се свършили пледоариитѣ на странитѣ, и 2) оплакването на касатора за нарушение чл. 38 отъ Гражданското сждопроизводство сжщо е неоснователно, тъй като сждията е отложилъ дѣлото за да прѣдставятъ ищцитѣ cautio judicatum solvi въ размѣръ на 100 лева и за това е било отложено дѣлото, но отпослѣ не е било настоявано за това и дѣлото е вървѣло до края така. Въ случая обаче на касатора нѣма да се повръждатъ нѣкои интереси, тъй като той губи процеса а не ищцитѣ.—На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Малешко Стояновъ, срещу рѣшението на Старозагорския окр. сждъ отъ 24 декемврий 1901 г., № . , като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 187 — (599) — 30 октомврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣлѣление, на шеснадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 359, по описа за 1902 год., на Божилъ Стояновъ, отъ с. Драгалевци, Софийска околия, съ Евгеница Ангелкова, наслѣдница на Ангелко Андреевъ, отъ гр. София, за 244 лева и 30 стотинки.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви само адвоката В. Расолковъ, като порѣченникъ на Евгеница Ангелкова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: В. З. Расолковъ, адвокатъ въ гр. София, повѣреникъ на Евгеница Ангелкова, наслѣдница на покойния си мѫжъ Ангелко Андреевъ, съ искова молба до IV Софийски мирови сждия отъ 23 ноемврий 1900 год., заявилъ искъ противъ Божилъ Стояновъ, отъ с. Драгалевци, за 244 лева и 30 стотинки. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтника, дѣлото било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „установено е отъ удостовѣрението № 46153 на Българската народна банка, че Евгеница Ангелкова, като наслѣдница на поржителя Ангелко Андреевъ е заплатила 244 лева и 30 ст. на Българската народна банка, срещу дългътъ на Божилъ Стояновъ. — Въ такъвъ случай на основание чл. 651 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тя има право на обратенъ искъ за тази сума противъ прямия длъжникъ Божилъ Стояновъ. Възраженията на този послѣдния сѫ могли да бѫдатъ заявени само въ форма на насрѣщенъ искъ. Обаче и тъй както сѫ заявени тѣ не сѫ подкрѣпени съ никакви доказателства. Свидѣтелитѣ нищо не установиха, а обстоятелството, че и отвѣтникътъ е заплатилъ извѣстна сума на Българската народна банка, не може да има никакво значение, когато е знайно, че той е билъ прямиятъ длъжникъ по полицата", — съ рѣшението си № 158, отъ 4 априлъ 1902 год., потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение Божилъ Стояновъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окр. сждъ нарушилъ: 1) чл. 290 ал. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отказалъ да разпита свидѣтелитѣ Стоянъ Пинковъ и Ангелко Николовъ, съ които щѣлъ да установи, че мѫжътъ на ищцата е взелъ една трета отъ паритѣ, които сѫ вземени на заемъ отъ Българската народна банка и че тѣзи именно пари той е заплатилъ на банката, и 2) чл. 423, въ свързка съ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не се произнесалъ по искането му за да допусне сждебна клетва, съ която щѣлъ да установи възраженията си.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката В. Расолковъ, повѣреникъ на ищцата Евгеница Ангелкова и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) Софийскиятъ окр. сждъ, като не е допусналъ разпитването на свидѣтелитѣ Стоянъ Пинковъ и Ангелко Николовъ, напълно се е съобразилъ съ разпорежданията на чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, който не допуща, безъ начало на писмени доказателства, да се опровергава съ свидѣтели съдържа-

Digitized by Google

нието на писмени документи. Въ случая Евгеница Ангелкова съ заплащането на банката сумата 244 лева и 30 ст. по полицата, въ която отвѣтникътъ Божилъ Стояновъ фигурира като длъжникъ, а мжжътъ ѝ Ангелко Андреевъ и Ст. Пинковъ — като поржчители, е встжпила въ правата на Българската народна банка и както по отношение на тази послѣдната, не е могло да сѐ опровергава съ свидѣтели съдържанието на записа, така това не може да става и по отношение на ищцата, която е правоприемница на Българската народна банка. Заради това първото оплакване на касатора за недопущане да се разпитатъ казанитѣ свидѣтели, се явява неоснователно, и 2) допущането на сждебната клетва с факултативно право на сжда по сжщество, както това се вижда отъ самото съдържание на чл. 423 отъ Гражданското сждопроизводство, за нарушението на който чл. касаторътъ се оплаква, въ който се казва: сждътъ може самъ да назначи на страната клетва. Неупражнението на това факултативно право не може да бжде касационенъ поводъ, понеже това зависи отъ усмотрѣнието на сжда по сжщество. Прочее и второто оплакване на касатора за нарушението на чл. 423, въ свързка съ членове 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, се явява неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Божилъ Стояновъ, срещу рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 4 априлъ 1902 год., № 158, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 188 — (602) — 2 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на деветнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 306, по описа за 1902 год., на Кола Стойновъ, Гато Величковъ, Илия Стойновъ, Димитъръ Станковъ, Никола Дамяновъ, Тано Ивановъ и Ангелъ Илиевъ съ Стоянъ Колевъ, отъ с. Осоица, за 196 лева.* — Въ заседанието отъ страна на касатора Кола Стойновъ, се яви адвоката Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Данчо В. Пишмановъ, отъ село Новоселци, повѣреникъ на Кола Стоиновъ, Гато Величковъ, Илия Стойновъ, Димитъръ Станковъ, Никола Дамяновъ, Тано Ивановъ и Ангелъ Илиевъ, отъ с. Осоица, съ искова молба отъ 7 априлъ 1901 год., заявили искъ срещу Стоянъ Колевъ, отъ сжщото село, за 196 лева и 50 ст. заедно съ лихвата имъ. Новоселскиятъ мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 4 юний 1901 год., подъ № 604, постановилъ: „осжжда Стоянъ Колевъ, изъ с. Осоица. да заплати на Данчо В. Пишлановъ, изъ с. Новоселци, повѣреникъ на Кола Стойновъ, Гато Величковъ, Илия Стойновъ, Димитъръ Станковъ, Никола Дамяновъ, Тано Ивановъ и Ангелъ Илиевъ, тоже отъ с. Осоица, 160 лева и 50 ст., лихвата имъ по 10% годишно отъ 7 априлъ 1901 год. до изплащането и 17 л. и 10 ст. разноски; а остатъка отъ искътъ на ищцитѣ се отхвърля, като

Digitized by Google

неосновательенъ". — По апелативна жалба на отвѣтника Стоянъ Колевъ, това дѣло било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ прѣдставеното удостовѣрение № 2713, отъ 7 априлъ 1901 год., до Новоселския мирови сждия, се установява, че днешнитѣ ищци били осждени отъ сжщия сждия да заплатятъ на Стоянъ Колевъ сумата 100 лева обезщетение за опасване на една ливада и 40 л. за разноски по дѣлото и че това рѣшение въ послѣдствие е било отмѣнено, независимо отъ горното се установява отъ сжщото удостовѣрение, че по рѣшението на мировия сждия е било издадено изпълнителенъ листъ № 4029, отъ 20 августъ 1898 год., срещу който осжденитѣ съ този изпълнителенъ листъ или днешнитѣ ищци, сж заплатили 166 лева и 50 стотинки. Вънъ отъ тия данни, не се отрича отъ ищцовата страна че рѣшението, което е било отмѣнено отъ по-горната инстанция, въ послѣдствие е издадено друго рѣшение, съ което се присжда на днешния отвѣтникъ само 26 лева. Отвѣтната страна признава, че е получила срещу квитанциитѣ упоменати въ исковата молба, само 23 лева и това е сторила на законно основание, тъй като споредъ окончателното рѣшение и влѣзло въ законна сила, тя има право да получи отъ ищцитѣ 26 лева и щомъ е получилъ 23 лева, то има да получава още 3 лева. Дѣйствително, че отъ прѣдставеното удостовѣрение № 2713/901 год. се установява, какво срещу изпълнителенъ листъ № 4029, е внесено отъ днешнитѣ ищци сумата 166 лева и 50 ст.; но отъ друга страна нѣма прѣдставени доказателства отъ страна на сжщитѣ ищци, че цѣлата сума е изтеглена отъ днешния апелаторъ, а ще трѣбва да се приеме за установено, че той е приелъ сумата 23 лева, т. е. толкова, колкото признава, че е получилъ. Отъ самия фактъ, че е внесена сумата 166 лева и 50 ст., не може да се сжди, че тя е получена отъ апелатора, тъй като твърдѣ е възможно цѣлата тая сума, освѣнъ тая която признава апелаторътъ да е получилъ, да стои и сега въ сждебния приставъ неполучена отъ никого, или пъкъ да е получена отъ лице, което не е било упълномощавано отъ страна на апелатора, така щото както въ единия случай, а така сжщо и въ другия, днешния апелаторъ не може да бжде отговоренъ за тия суми; а като така то и искътъ на ищцитѣ ще трѣбва да се отхвърли, като недоказанъ и обжалваното рѣшение се отмѣни напълно. Че страната, която губи процеса, по искане на противната страна, се осжжда на разноски", — съ рѣшението си отъ 17 ноември 1901 год., постановилъ: „отмѣнява напълно рѣшението № 604, отъ 4 юний 1901 год. на Новоселския мирови сждия и вмѣсто него постановява: искътъ прѣдявенъ отъ Кола Стойновъ Гато Величковъ, Илия Стойновъ, Димитъръ Станковъ, Никола Дамяновъ, Тано Ивановъ и Ангелъ Илиевъ, отъ с. Осоица, противъ Стоянъ Колевъ, отъ сжщото село, за 196 л. и 50 ст, се отхвърля, като недоказанъ. Осжжда ищцитѣ да заплатятъ на Стоянъ Колевъ 29 лева и 83 ст. за сждебни и по водене да дѣлото разноски прѣдъ двѣтѣ инстанции". Срещу това рѣшение Данчо В. Пишмановъ, повѣреникъ на Кола Стойновъ, Гато Величковъ и др., е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 84, 107 и 129 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отвѣтникътъ въ апелативната си жалба билъ самопризналъ, че е получилъ паритѣ, а сждътъ не взелъ въ

Digitized by Google

внимание това признание; 2) чл. чл. 29 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не уважилъ заявлението на противната страна за да се иска изпълнителното дѣло, та да се види кой е взелъ паритѣ, и 3) чл. чл. 58, 107, 831, 832 и 841 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 21 и 31 отъ Закона за сждебнитѣ пристави, защото сждътъ неправилно изисква отъ ищцитѣ тѣ да докажатъ, че отвѣтникътъ е получилъ сумата, която ищцитѣ сж внесли на пристава срещу изпълнителния листъ, тогава когато съ плащането на листа тѣхното задължение е погасено и презумцията е, че взискательтъ си е получилъ отъ пристава внесената сума.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е отхвърлилъ искътъ по настоящето дѣло на единственото основание, *че ищцитѣ не били доказали* какво внесената отъ тѣхъ сума по изпълнителния листъ № 4029 е била цѣлата изтеглена отъ отвѣтника. Обаче, тяжестьта за доказване на това обстоятелство — обстоятелството кой е изтеглилъ паритѣ отъ пристава, ако сждътъ мисли, че то има значение за разрѣшението на дѣлото, въ никой случай не може да бжде възложена на ищцитѣ и то не само за това, че по Закона тѣ сж длъжни да внесатъ на пристава означената въ изпълнителния листъ сума и веднажъ внесена, тѣхното задължение се погашава, но още и за това, защото презумцията е, че тая сума приставътъ е прѣдалъ на правоимѣющия — въ дадения случай на отвѣтника, а ако послѣдниятъ възразжава, че не я е получилъ и което е още по-важното, че не *я е получилъ по вината на отвѣтницитѣ*, той трѣбва да докаже това свое възражение, а не ищцитѣ. Прочее, въ дадения случай сждътъ като изисква отъ ищцитѣ да докажатъ, че сумата, която тѣ сж внесли на пристава по въпросния изпълнителенъ листъ, е изтеглена отъ отвѣтника — неправилно е распрѣдѣлилъ тяжестьта на доказателствата по това обстоятелство и съ това нарушилъ е сжществено чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно, и 2) оплакването, че сждътъ не взелъ въ внимание направеното отъ отвѣтника самопризнание, относително получването отъ него на сумата внесена по изпълнителния листъ не се оправдава отъ фактическа страна. Такова самопризнание отвѣникътъ не е правилъ. Така сжщо неоснователно е и оплакването по въпроса за изискване на изпълнитълното дѣло, защото това дѣло не е искано отъ касаторитѣ, а е искано отъ противната страна, та само послѣдната би имала право да се оплаче по този поводъ. При това даже да би имало оплакване отъ противната страна, то пакъ не би могло да се уважи, защото отказътъ на сжда е основанъ на чл. 254 отъ Гражданското сждопроизводство, който членъ правилно е приложенъ въ случая.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣщението на Софийския окр. сждъ отъ 17 ноември 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Digitized by Google

№ 189 — (604) — 2 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на деветнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 302, по описа за 1902 год., на Константинъ х. Калчовъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Георги Бояджиевъ, отъ гр. Бургазъ, за 10.900 лева златни, произходящи отъ съдружески смѣтки.* — Въ сѫдебното заседание присѫтсвуваха ищецътъ Константинъ х. Калчовъ, съ повѣреника си адвоката Т. Теодоровъ и адвоката П. Табурновъ, като повѣреникъ на отвѣтника Георги Бояджиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: съ искова молба, подадена въ Бургазкия окр. сѫдъ на 18 октомврий 1899 год., А. Димитриакопуло, въ качеството си повѣреникъ на х. Константинъ Калчовъ, отъ гр. Пловдивъ, като излага, че прѣзъ 1893 год., прѣстанало да функционира дружеството, съставено между довѣрителя му и отвѣтника Георги Ив. Бояджиевъ, съгласно условното имъ отъ 7 юний 1900 год. и че споредъ положението на смѣткитѣ имъ отвѣтника, който водилъ дѣлата на това сдружие, останалъ да дължи на довѣрителя му 55.240 гроша и 5 сг. въ лира турска 115, или лева златни 10.900, отъ която сума отвѣтникътъ съ писмото си отъ 19 августъ 1893 год. признавалъ за дългъ само 14.332 гр., а разликата отъ 40.908, както се указвало отъ баланца, изпратенъ при писмото му отъ 19 августъ 1893 год., спадналъ, като часть отъ припадающата се ужъ на довѣрителя му загуба по даденитѣ отъ него въ заемъ дружествени пари на несъстоятелни лица, когато подобно право съгласно п. 4 отъ контракта имъ той нѣмалъ, е молилъ да се осѫди отвѣтникътъ да заплати на довѣрителя му 10.900 лева златни, лихвитѣ имъ отъ 1 юлий 1893 год. до изплащането, сѫдебнитѣ и за водене на дѣлото разноски. Бургазкиятъ окр. сѫдъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 58, отъ 17 февруарий 1901 год., е осѫдилъ отвѣтника Георги Бояджиевъ да заплати на ищеца Константинъ х. Калчевъ 201 лева златни съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 1 юлий 1893 год. до изплащането, а останалата часть отъ иска въ размѣръ на 10.649 е отхвърлилъ, като неоснователенъ. — Срещу това рѣшение както ищеца Константинъ х. Калчевъ, така и отвѣтникътъ Георги Ив. Бояджиевъ сѫ подали възивни жалби прѣдъ Пловдивския апелативевъ сѫдъ и сѫ искали отмѣнението му, първиятъ въ смисъль да се уважи всецѣло иска му, а вториятъ да се отхвърли тоя послѣдния. Казаниятъ апелативенъ сѫдъ е оставилъ възивната жалба на Георги Ив. Бояджиевъ съ пртоколно опрѣдѣление безъ разглеждане, като просрочена. За разрѣшението на дѣлото, по възивната жалба на Константинъ х. Калчевъ, сѫщиятъ сѫдъ е взелъ прѣдъ видъ: „отъ исковата молба на Константинъ х. Калчевъ се вижда, че сумата, която е прѣдмета на искътъ, произлиза отъ съдружескитѣ смѣтки на бившата търковска комисионерска фирма К. х. Калчевъ и С-ие. Въ днешното сѫдебно заседание Константинъ х. Калчевъ, единъ отъ съдружницитѣ на тая фирма, заяви, че искътъ му произлиза не отъ съдружнически смѣтки, а отъ текуща смѣтка (compte conwat), за суми, които той давалъ въ кредитъ на отвѣтника Г. Ив. Бояджиевъ въ

Digitized by Google

врѣмена, даже и слѣдъ прѣставането на дружеството К. х. Калчевъ и С-ие (глед. циркуляра отъ 23 октомврий 1892 год., находящъ се на стр. 14 на първоинстанционното производство). Съ това си заявление Конст. х. Калчевъ измѣнява основанието на искътъ си. Въ първата инстанция, както това се вижда отъ протоколитѣ на Бургазкия окр. сждъ, ищцовата страна е поддържала исковата си молба въ смисъль, че сумата по нея произлиза отъ съдружески смѣтки. Слѣдъ заявлението на Константинъ х. Колчевъ въ тая инстанция, че искътъ му произлиза отъ текуща смѣтка, а не отъ такава по съдружието, отвѣтната (възиваема) страна, безъ да възрази, помоли да се отхвърли искътъ на Константинъ х. Калчевъ, защото чл. 255 отъ Гражданското сждопроизводство запрѣщавалъ това. Дѣйствително, тоя членъ не позволява на ищеца да измѣнява прѣзъ течението на процеса искането си по сжество, още повече въ втората инстанция, както що е въ случая. Това като е така, доказателствата, находящи се въ дѣлото, не могатъ да бждатъ прѣдметъ на обсжждане въ тая инстанция, понеже тѣ се отнасятъ както и двѣтѣ страни признаватъ до съдружескитѣ смѣтки на тия послѣднитѣ и нѣматъ нищо общо съ текущата смѣтка водена между ищеца и отвѣтника. При това положение на работата, искътъ на ищеца Константинъ х. Калчевъ, произходящъ отъ съдружески смѣтки, трѣбва да се отхвърли. Ако той мисли, че Г. Ив. Бояджиевъ му дължи отъ текущата смѣтка, може да заяви искъ противъ него на общо основание.—Водимъ отъ тия съображения, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 8 мартъ 1902 год., подъ № 92, е потвърдилъ рѣшението на окржжниятъ сждъ. — Срещу това рѣшение ищецътъ Константинъ х. Калчевъ е подалъ касационна жалба, въ която той, както и неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, молятъ за отмѣнението му, като между другото посочватъ, че при издаването му Пловдивскиятъ апел. сждъ нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че като призналъ, че има измѣнение на основанието на иска му и че послѣдниятъ не може да бжде разгледанъ по това измѣнено основание, не го разгледалъ по онова му основание, на което той почива споредъ исковата му молба.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено съ смисъль: обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че прѣдявениятъ по това дѣло отъ Константинъ х. Калчевъ срещу Георги Бояджиевъ искъ, не подлежи на удовлетворение, прѣдъ видъ на това, че ищецътъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ сжция сждъ, измѣнилъ основанието на своя искъ. Наистина, постановленията на чл. 255 отъ Гражданското сждопроизводство запрѣщаватъ на ищеца да измѣнява въ течението на производството по дѣлото основанието на своя искъ, обаче, послѣдствията отъ нарушението отъ ищеца на това запрѣщение се заключаватъ само въ това, че неговиятъ искъ не може да бжде разгледанъ отъ сжда по новото му основание, на което той го поддържа, но не и въ това още, че сждътъ не трѣбва да разгледа иска и по онова му основане, на което той е билъ прѣдявенъ и поддържанъ първоначално, прѣдъ видъ на това, че такива послѣдствия отъ неспазването отъ ищеца на запрѣщението, което

Digitized by Google

казаниятъ членъ отъ Гражданското сждопроизводство съдържа, не произтичатъ за него нито споредъ смисъльта на постановленията на сжщия тоя членъ, нито споредъ смисъльта на други нѣкои постановления на Гражданското сждопроизводство. Прѣдъ видъ на изложеното и по настоящето дѣло слѣдва да се признае, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, като е констатиралъ, че ищецътъ Константинъ х. Калчевъ е измѣнилъ основанието на своя искъ, трѣбваше само да остави безъ разглеждане това измѣнение, но той не еималъ право да не разгледа иска на ищеца по онова му основание, на което той е билъ прѣдявенъ първоначално. Сждътъ щѣше да има право на това само въ такъвъ случай, ако бѣше констатиралъ, че ищецътъ се е отказалъ отъ първоначалното основание на своя искъ, но понеже не е констатиралъ, че е имало такова отказване отъ страна на ищеца, то той е билъ дълженъ да разгледа неговия искъ по онова му основание, по което той е билъ прѣдявенъ първоначално, а като не е направилъ това, съ тая си постжпка е нарушилъ чл 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не е съобразилъ своето рѣшение съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣната на обтжженото рѣшение прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да укаже влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 8 мартъ 1902 год., подъ № 92, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 190 — (613) — 3 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първи октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 293, по описа за 1904 год., на Никола х. Ангеловъ, житель отъ гр. Пловдивъ, съ държавното съкровище, за 123 лева и 30 ст.* — Въ сждебното заседание се яви помощникътъ на държавния адвокатъ Недѣлевъ, отъ страна на хазната.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Никола х. Ангеловъ, отъ градъ Пловдивъ, съ искова молба до I Пловдивски градски мирови сждия, заявилъ искъ срещу държавното съкровище, въ лицето на Пловдивския окржженъ управитель, за 253 лева и 30 ст., отъ които 123 лева и 30 ст. златни. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ, като осждилъ държавното съкровище, въ лицето на Пловдивския окржженъ управитель, да заплати на Никола х. Ангеловъ 123 лева и 30 ст. златни, за стойностьта на задържанитѣ отъ Пловдивската митница 100 шишета алколъ де мента Риклесъ, 60 лева сребро печалба и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. По апелативна жалба на Пловдивския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, дѣлото било разгледано и отъ

Digitized by Google

Пловдивския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че I Пловдивски мирови сждия съ рѣшение № 1333/903 год., е осждилъ държавното съкровище, въ лицето на Пловдивския окр. управитель, да заплати на Никола х. Ангеловъ 123 лева и 30 ст. златни, стойностьта на задържанитѣ отъ Пловдивската митница 100 шишета алкхолъ де мента Риклесъ, 60 л. сребърни печалба и 23 лева и 85 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски. Че Пловдивскиятъ окр. управитель, като прѣдставитель на хазната, възразява, че хазната не може да отговаря за въпросната сума понеже стоката която ищецътъ внася е запрѣтенъ вносъ ѝ въ страната и като така правилно отказала Пловдивската митница да я прѣдаде на ищеца. Че отъ писмата съ дата 6 февруарий 1903 год., на фабриката Сентъ Уенъ до Никола х. Ангеловъ и това на кантората „Е Конъ и Митлеръ", съ дата 8 мартъ 1903 год., се вижда, че на името на Н. х. Ангеловъ е изпратена отъ въпросната фабрика една каса N. A. P. № 766, отъ 100 шишета alcole de menthe de Ricgles, а отъ удостовѣрение № 2822 1903 год. на Пловдивската митница, се вижда, че въпросната стока митницата не му прѣдава, понеже вноса ѝ е забраненъ, че отъ прѣдставения прѣписъ отъ телеграмата № 2623, се вижда, че управительтъ на митницата като е запиталъ телеграфически Гражданската санитарна дирекция, свободенъ ли е за вносъ и отъ кого специялитета „Alcole de menthe de Ricgles", директорътъ на Гражданската санитарна дирекция съ телеграма № 6019 е отговорилъ, че не е свободенъ, значи установява се, че е запрѣтенъ вноса на тази стока въ страната отъ търговци; че дѣйствително вноса на тази стока е забраненъ въ страната, се вижда и отъ правилника за реда по управлението на аптекитѣ и дрогериитѣ отчетностьта и ревизията имъ и пр. издадени съгласно чл. 166 отъ Санитарния законъ, въ който се изброяватъ лѣковититѣ вещества, които могатъ да се продаватъ по дюкянитѣ (списъкъ IV) и въ който не фигурира „alcole de menthe de Ricgles", а отъ тука възражението което прави ищецътъ, че вносътъ на тази стока не билъ забраненъ е възражение неоснователно; че при такова положение на дѣлото, искътъ за 123 лева и 30 ст. златни и 60 лева за печалба, се явява неоснователенъ и като такъвъ, слѣдва да се отхвърли, че що се отнася до останалитѣ доказателства по дѣлото, които се отнасятъ до доказване размѣрътъ на иска, сждътъ не влиза въ обсждане на тия доказателства, прѣдъ видъ основанието на което искътъ се отхвърля, че въ такъвъ случай слѣдва да се отмѣни рѣшението № 1333/903 год. на I Пловдивски мирови сждия, че страната противъ която се постановява рѣшението по искането на противната — слѣдва да ѝ заплати разноскитѣ по дѣлото",—съ рѣшението си отъ 9 февруарий 1904 год. № 38, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ иска. — Срещу това рѣшение ищецътъ Н. х. Ангеловъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ окр. сждъ нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 166 отъ Санитарния законъ, защото сждътъ се основалъ на правилника за реда по управлението на аптекитѣ и дрогериитѣ отъ 21 май 1899 год., въ което сж изброени лѣковититѣ вещества, които могатъ да се продаватъ и въ които не фигурираль и алкхола, който е задържанъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на хаз-

Digitized by Google

ната и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: споредъ чл. 166 отъ Санитарния законъ, редътъ на управлението на аптекитѣ, отчетността и ревизията имъ, правилата на приготвянето и отпущането лѣкове и пр. се опрѣдѣлятъ въ особенъ правилникъ. Въ тоя правилникъ сж изброени веществата и прѣдметитѣ, които се пропускатъ въ България, между тѣмъ въпросниятъ алкхолъ не фигурира, напротивъ има разпореждане (телеграмата на санитарната дирекция), такива прѣдмети да се не пропущатъ отъ митницитѣ. Правилникътъ е издаденъ на основание чл. 166 отъ Санитарния законъ и е утвърденъ съ височайши указъ, слѣдователно има сила на законъ и сждътъ е ималъ законно основание да се позове на него, отъ което слѣдва, че оплакването на касатора е неоснователно и заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Никола х. Ангеловъ, срещу рѣшението на Пловдивския окр. сждъ отъ 9 февруарий 1904 год., № 38, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 191 — (615) — 4 ноември 1904 год. Въ-името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети октомври хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 369, по описа за 1902 год., на Теню Чаракчиевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ ликвидаторитѣ на спестовното дружество „Постоянство" въ гр. Пловдивъ, за 20 турски лири заедно съ лихвата.*—Въ заседанието отъ странитѣ се яви само Теню Чаракчиевъ, съ повѣреницитѣ си адвокатитѣ Ст. П. Радановъ и д-ръ Ходжевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: управителниятъ съвѣтъ и ликвидаторитѣ на спестовното акционерно дружество „Постоянство" въ гр. Пловдивъ, съ искава молба отъ 27 септемврий 1900 год. до Пловдиския окржж. сждъ, заявили искъ противъ Теню Чаракчиевъ и солидарния му поржчитель П Каназирски, отъ сжщия градъ, за 20 лири турски, по единъ записъ на заповѣдь съ дата 13 септемврий 1885 година. Окржжниятъ сждъ уважилъ искътъ. По апелъ на Теню Чаракчиевъ, дѣлото било разгледано и отъ Пловдиския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1)„ отъ удостовѣрението № 14244 се установява, че спестовното дружество „Постоянство" въ гр. Пловдивъ било разтурено и прѣкратено и прѣкратяването му било зарегистравано при Пловдиския окр. сждъ, като били назначени за ликвидатори лицата, подписавши исковата молба. Прочее, възражението на повѣреника на апелатора, че не е било извѣстно разтурването на казаното дружество, е неоснователно; 2) отъ записа съ дата 13 септемврий 1885 год. на който падежътъ е билъ 28 септемврий 1885 год. се вижда, че апелаторътъ се задължилъ при солидарното поржчителсво на П. Каназирски, по отношение на когото обтжженото рѣшение е влѣзло въ законна сила, понеже не го е обжалвалъ, спрямо дружеството „Постоянство" на сумма 20 лири турски, съ срокъ отъ 15 дена, подиръ изтичането на който не ги издължилъ. Така щото правилно ликвидаторитѣ прѣдявили настоящия искъ; 3) апелаторътъ — от-

Digitized by Google

вѣтникъ прѣдъ окржжния сждъ, не е правилъ никакво възражение, както това е явно отъ обясненията на повѣреника му, относително дѣйствителностьта на записа, а само се възразявало и се възразява до просрочието на сжщия записъ, както и до безпаричието му, въ втората инстанция — възражения прочее неоснователни, по слѣднитѣ съображения: прѣди всичко дружеството е било акционерно, слѣдователно търговско, по чл. 36 отъ Турския търговски законъ, — обстоятелство, което не се оспорва отъ прѣдставителя на сжщото дружество. Прочее, сдѣлкитѣ на това дружество трѣбва да се считатъ за търговски, обаче записътъ прѣдставенъ по дѣлото не може да се приеме за търговски ефектъ, защото не съдържа условията по чл. 145 отъ цитирания законъ, а като е тъй, не подлежи на изсрочването по чл. 146 отъ сжщия законъ, тъй като се прѣдвиждатъ лихви отъ деньтъ на падежа му 28 септемврий 1885 година. Така сжщо не може дума да става за изсрочване на сжщия записъ, като граждански ефектъ, защото по чл. 1660 отъ Турскитѣ граждански закони давностьта е отъ 15 год., която трѣбва да се смѣта, както и се смѣта по закона, по години и по мѣсеци, безъ да се гледа, че има години високосни и мѣсеци отъ 31 дни. Така щото падежътъ на записа е билъ 28 септемврий 1885 год., а искътъ е заявенъ на 27 септемврий 1900 год., значи не сж се изминали 15 години, прочее, искътъ не е просроченъ. Колкото се отнася до възражението за безпаричието на прѣдметния записъ и това възражение е тоже неоснователно, прѣдъ видъ обясненията на повѣреника на апелатора, че послѣдниятъ не взелъ пари отъ дружеството, а билъ станалъ поржчитель на касиера му, който злоупотрѣбилъ една сума отъ 20 лири турски на сжщото дружество. Прочее, той е поелъ на себе си задължението да изплати сумата по записа при солидарното поржчителство на П. Каназирски, заедно съ лихвитѣ отъ падежа на записа, за които изрично е уговорено въ самия записъ. Щомъ това е така, то не може да се третира въпроса било за безпаричието, било за безпричинностьта на въпросния записъ, и 4) при тѣзи данни по дѣлото слѣдва да се потвърди обжженото рѣшение, като правилно издадено, а въззивната жалба на апелатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна. При това трѣбва да се осжди и на разноскитѣ по дѣлото за втората инстанция, за които заяви прѣдставителя на дружеството", — съ рѣшението си № 54, отъ 25 януарий 1902 год., потвърдилъ рѣшението на окржжния сждъ. — Срещу това рѣшение Теню Чаракчиевъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. чл. 36, 145 и 146 отъ Турския търговски законъ, съ притурката му и чл. 149 отъ новия Търговски законъ, защото призналлъ, че записътъ, като съдържа лихви, губи търговския си характеръ и става граждански ефектъ, когато той, като е издаденъ на едно акционерно дружество, е търговски ефектъ,

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвокатитѣ Стефанъ Радановъ и Ан. Ходжевъ, повѣреници на касатора Теню Чаракчиевъ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се отмѣни потжженото рѣшение, взе въ съображение: записътъ на който ищецътъ основава искътъ си, има слѣдующето съдържание: „Пловдивъ, 13 септемврий 1885 год.,

Digitized by Google

за 20 лири турски. Послѣ 15 дена отъ днесъ задължавамъ се да броя на заповѣдьта на господина ковчежника на спестовното дружество „Постоянство“ въ гр. Пловдивъ, горнитѣ лири турски двадесеть, които приехъ отъ сжщия въ брой и въ случай на просрочване, длъженъ съмъ да заплатя заедно съ надлежната имъ лихва до деньтъ на издължението. И въ удостовѣрение: платецъ П. Чаракчиевъ, поржчитель — платецъ П. Каназирски“. Както се вижда отъ протокола на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 23 януарий 1902 год., касаторътъ Теню Чаракчиевъ е възразилъ между друго, че записътъ е търговски, понеже е на заповѣдь и издаденъ между търговци, слѣдователно е просроченъ, понеже отъ падежа му 28 септемврий 1885 год. до завеждането на искътъ — 27 септемврий 1900 год. сж се изминали повече отъ 5 години. Пловскиятъ апелативенъ сждъ обаче не е уважилъ това възражение на отвѣтника за това, че записътъ като прѣдвижда лихва не може да се признае за търговски ефектъ и като е тъй, не подлежи на изсрочване по чл. 146 отъ Турския търговски законъ. Отъ съдържанието на записа, което се излага по-горѣ явно става, че той съдържа всичкитѣ условия, които прѣдвижда чл. 145 отъ Турския търговски законъ, а именно клаузата на заповѣдь, лѣточислението, количеството което ще се плати, името на лицето на заповѣдьта на което се издава, врѣмето, когато ще се плати и стойностьта въ брой. Освѣнъ изброенитѣ условия прѣдметниятъ записъ заключава и лихви отъ падежа до изплащането. Тука се поражда въпроса: условието за лихви помѣстено въ единъ търговски записъ, измѣнява ли характера на записа отъ търговски на граждански, както приема това Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ? — Споредъ чл. 532 алинея 2 отъ нашия Търговски законъ, условието за лихвитѣ, както и другитѣ вписани въ полицитѣ, вънъ отъ необходимитѣ условия се считатъ за ненаписани. Нашиятъ търговски законъ въ случая обаче не е меродавенъ, понеже въпросниятъ записъ е издаденъ при дѣйствието на Турския търговски законъ и разрѣшението на въпроса слѣдва да се търси въ Французката сждебна практика и у коментаторитѣ на Французкия търговски законъ, отъ който е заимствуванъ Турскиятъ търговски законъ. Въ Франция както доктрината, тъй и юриспруденцията допущатъ щото въ мѣнителницата, която е сама по себе си търговски ефектъ, вънъ отъ необходимитѣ условия, да се помѣстятъ добавъчни условия, които не сж противни нито на закона, нито на обществния редъ, слѣдователно допуща се и условието за лихви, стига само прѣсмѣтането на тия лихви да може да става безъ затруднение, при пръвъ погледъ на ефекта. Това разрѣшение на въпроса Върховниятъ касационенъ сждъ намѣрва за приемливо, понеже то не противорѣчи на закона и е съгласно съ общитѣ начала на правото. Прочее, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ като е призналъ, че условието за лихви въ единъ търговски записъ на заповѣдь измѣнява записа въ граждански ефектъ и че срокътъ за просрочието е 15 години, а не 5 години, е разрѣшилъ дѣлото несъгласно съ точния разумъ на чл. 145 отъ Турския търговски законъ, поради което той сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, който разпорежда щото сждътъ при рѣшаването на дѣлото да се ржководи отъ сжществующитѣ закони. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касатора,

Digitized by Google

че сждътъ неправилно призналъ, че записътъ като съдържа лихви, губи търговския си характеръ и става граждански ефектъ, е оплакване основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 25 януарий 1902 год., № 54, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 192 — (617) — 6 ноемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети октомврий хилядо девестотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 310, по описа за 1904 год., на Живко Вълковъ, отъ с. Пседерци, Кулска околия, срещу протоколното опрѣдѣление на Видинския окржженъ сждъ отъ 24 февруарий 1904 год.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Живко Вълковъ, отъ с. Пседерци, Кулска околия, съ исково прошение отъ 21 септемврий 1903 год., до Видинския мирови сждия, излага: „на 31 декемврий миналата 1902 год., подадохъ до Кулския глевенъ бирникъ заявление, съ което му съобщихъ, че прѣзъ настоящата година нѣма да упражнявамъ търговскитѣ занятия „лихварство и житарство“; при все това на 17 того държавниятъ бирникъ на Грамадския участъкъ ме застави да платя данъка за горнитѣ занятия съ връхнини и пр. на сума 512 лева и 37 ст., който фактъ се установява отъ приложената тукъ бирническа квитанция отъ сжща дата подъ № 210. Понеже сжщата сума е прибрана отъ менъ за занятия, отъ които азъ формално съмъ се отрекалъ и не ги упражнявамъ, то имамъ честь да Ви замоля г-нъ сждия да благоволите да призовете Българското правителство, въ лицето на Видинския окржженъ управитель, като законенъ прѣдставитель на съкровището и го осждите да ми повърне сумата 512 л. и 37 ст. съ законната лихва върху тая сума отъ днесъ до окончателното ѝ изплащане, сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски“. Мировиятъ сждия съ протоколното си опрѣдѣление отъ 3 ноемврий 1903 год., № 489, прѣкратилъ дѣлото, като неподсждно на гражданскитѣ сждилища. Апелирано това опрѣдѣление прѣдъ Видинския окр. сждъ, послѣдниятъ като взелъ прѣдъ видъ: „въ чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство е опрѣдѣлена компетенцията на гражданскитѣ сждилища. На послѣднитѣ споредъ буквалната смисъль на закона сж подвѣдомствени само прѣпирнитѣ за гражданско право. Обратно споредъ втората алинея на сжция членъ отъ сждопроизводството, сждилищата трѣбва всѣкога да се обявяватъ за некомпетентни за разглеждане на прѣпирни, за такива трѣбвания и права, които законътъ счита за безспорни и които не търпятъ възражения по състезателенъ редъ. Ако се допусне оспорването на такива трѣбвания или права съ искъ прѣдъ сжда, съ това би се допуснало да се прѣд-

Digitized by Google

явяватъ противъ тѣхъ и „възражения по състезателенъ редъ, а това би било явно, противно на буквалната смисъль на чл. 1 ал. 2 отъ Гражданското сждопрозводство, при това такива възражения по закона не могатъ да се допуснатъ, нито тогава, когато безспорното искане още не е изпълнено. Всичкитѣ разногласия и прѣпирни, които би възникнали по такива безспорни искания се разрѣшаватъ, както гласи цитираният законъ, отъ правителственитѣ, а не отъ сждебнитѣ учрѣждения. Дѣйствително исканията отъ имущественъ характеръ, даже когато тѣ сж прѣдявени противъ хазната, подлежатъ по общото правило изразено въ чл. чл. 1 и 2 отъ Гражданското сждопроизводство на разрѣшение отъ сждилищата, но това само въ такъвъ случай, когато исковото трѣбване може да бжде признато за право гражданско на частното лице, защото въ такъвъ случай се появява споръ за гражданско право, когато както се каза, се проявява и разрѣшава въ сждилищата. По настоящето дѣло искътъ на Живко Вълковъ се отнася за такова именно изпълнено вече отъ финансово-административната власть безспорно трѣбване, което законътъ счита за безспорно право на Държавата по отношение на данъкоплатцитѣ. Въ този случай, ако финансовата власть дѣйствително неправилно е събрала отъ ищеца извѣстни даждия, съ това не сж нарушени гражданскитѣ права на послѣдния, а правата, които му принадлежатъ като на данъкоплатецъ и за възстановяване на тѣзи права той слѣдва да се отнесе не въ сжда, а до по-висшата административно-финансова власть, защото спорове за даждия, както слѣдва отъ горѣизложеното не подлежатъ на сждебно разглеждане. Щомъ е това така, явно става че мировиятъ сждия правилно се е обявилъ за некомпетентенъ за разглеждане искътъ на Живко Вълковъ отъ с. Пседерци", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 февруарий 1904 год., потвърдилъ опрѣдѣлението на мировия сждия. Това опрѣдѣление Алекси М. Филиповъ, повѣреникъ на Живко Вълковъ, обжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ частна касационна жалба, въ която посочва за нарушение чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже призналъ, че искътъ не билъ подсжденъ на сждебнитѣ мѣста.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) ищецътъ по дѣлото, сега касаторъ, въ исковото си прошение обяснява, че своеврѣменно билъ заявилъ на надлежнитѣ власти, че за прѣзъ 1903 г. нѣма да упражнява търговското занятие „лихварство и житарство", но при все това държавниятъ бирникъ събралъ отъ него 512 лева и 37 ст. за тѣзи занятия, но понеже тия занятия за прѣзъ нея година не упражнявалъ, иска повръщането на неправилно събраната отъ него сума. При искового прошение е приложено и заявлението на ищеца до Кулския главенъ бирникъ. Така заявенъ искътъ и първата и втората инстанции отказали да разгледатъ това дѣло по сжщество, понеже не било подсждно на сждебнитѣ учрѣждения. 2) по силата на чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, искания на административни мѣста и лица, които законътъ счита за безспорни и които не търпятъ възражения по състезателенъ редъ, се разрѣшаватъ отъ правителственитѣ, а не отъ сждебнитѣ учрѣждения, но когато се касае по въпроса за гражданско право, което е на оспорване, въ такъвъ случай сждилищата сж компетентни да разрѣшаватъ такива дѣла. Въ случая подлежи да се разрѣши дѣйствително ищецътъ изпълнилъ ли е всички

Digitized by Google

формалности по отказването си отъ да упражнява занятието лихварство и житарство и ако дѣйствително той не е упражнявалъ подобно занятие, а пъкъ съ събрани отъ него даждия за това именно занятие, то гражданскитѣ сждилища сж компетентни за разрѣшение на тоя споръ, т. е. за повръщането на паритѣ, както е случая по настоящето дѣло, отъ което слѣдва, че окржжниятъ сждъ неправилно е постжпилъ, като е призналъ че дѣлото не подлежи на разглеждане отъ гражданскитѣ сждилища и съ това е извършилъ нарушение на чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство и заради това **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Видинския окржженъ сждъ отъ 24 февруарий 1904 год., защото е нарушенъ чл. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане по сжщество.

№ 193 — (635).— 13 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридсети октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 349, по описа за 1902 год., на Ганю Куцаровъ, отъ с. Пирне, Айтоска околия, съ Димо х. Петровъ, отъ гр. Айтосъ, за 100 кила зимница или стойностьта имъ 1000 лева, произходящи отъ прѣхвърляне правото на получване наемъ отъ ниви.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само адвоката Ж. Бакаловъ, като повѣреникъ на ищеца Димо х. Петровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Димо х. Петровъ, отъ гр. Айтосъ, съ искова молба, подадена на Айтоския мирови сждия на 1 априлъ 1898 год., е прѣдявилъ искъ противъ Ганю Куцаровъ, отъ сжщия градъ, за 100 кила зимница или стойностьта имъ 1000 лева, произходящи отъ прѣхвърлянето върху ищеца отъ страна на Хакж и Мехмедъ Хасанови правото на послѣднитѣ на получаването отъ отвѣтника наема на тѣхни ниви. Айтоскиятъ мирови сждия, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 22 юлий 1898 год., подъ № 620, е отхвърлилъ искътъ на ищеца. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на ищеца Димо х. Петровъ, дѣлото е било разгледано и отъ Бургазкия окржженъ сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставенитѣ договори въ първата инсганция, а именно единиятъ е сключенъ между Димо х. Петровъ и братя Хакж и Мехмедъ Хасанови съ дата 13 мартъ 1898 год., а другиятъ между сжщитѣ братя и Гани Куцаровъ, се установява напълно искътъ на ищеца, понеже отъ втория се вижда, че Гани Куцаровъ наелъ извѣстно число нивя отъ братя Хакж и Мехмедъ Хасанови, за срокъ отъ 26 юний 1890 г. до 1 августъ 1896 год. за 100 кила зимница или 1000 лева, а отъ първия договоръ се установява, че братя Хасанови сж продали това си вземане на Димо х. Петровъ, отъ гр. Айтосъ. Отвѣтникътъ Гани Куцаровъ възразява, че той по това вземане билъ се издължилъ спрѣмо братя Хакж и Мехмедъ Хасанови и за подкрѣпление на това си възражение прѣдставлява една квитанция и друга. Прѣдставената квитанция за 207 л.

Digitized by Google

и 70 ст., издадена на 30 августъ 1896 год., не може да се вземе подъ внимание, понеже съгласно пунктъ 3 отъ контракта, сключенъ между Гани Куцаровъ и братя Хасанови, изплащанията на даждията на наетитѣ нивя ще стане отъ наемателя Гани Куцаровъ, слѣдователно, послѣдниятъ нѣма право да ги задължи срещу наема. Сжщо не могатъ да се вематъ подъ внимание и прѣдставенитѣ разписки, едната съ дата 6/VIII 96 год., а другата съ дата 26/VIII 96 год. и запрѣтителното писмо № 4, тъй като запрѣтителното писмо за налагане секвестъръ върху 450 лева отъ наема се отнася до данъка на наетитѣ имоти, а данъкътъ съгласно контракта сключенъ между Гани Куцаровъ и братя Хасанови, е въ тяжесть на наемателя. А сумитѣ по въпроснитѣ разписки не могатъ да се прихванатъ отъ наемната стойность, защото контракта отъ 6 юлий 1890 г. е сключенъ между отвѣтника и братя Хасанови, а не между него и Мехмедъ Хасановъ. На сжщото основание трѣбва да се остави безъ внимание и прѣдставения изпълнителенъ листъ № 1138, понеже той е издаденъ само противъ Хакж Хасановъ и Гани Куцаровъ има право да ги търси само отъ него, а не отъ наема отъ общитѣ имоти, толкова повече, че не е извѣстно кой отъ братята колко отъ наема има да получава. Не може да се уважи и послѣдното възражение на въззиваемия Гани Куцаровъ, че той съ крѣпостенъ актъ № 48, отъ 9 декемврий 1895 год. и съ рѣшение № 1275, отъ 10 октомврий 1896 год. притежавалъ двѣ отъ наетитѣ ниви, слѣдователно, трѣбва да се спадне 24 кила зимница отъ наемната стойность, защото тѣзи нивя не сж тождествени съ ония споменати и означени въ контракта. Независимо отъ горѣизложеното, Гани Куцаровъ и братя Хасанови се съгласили както това се вижда отъ сключения по между имъ контрактъ, щото изплащането на 100 кила зимница или 1000 лева да стане срещу разписка, т. е. за всѣко изплащане Гани Куцаровъ трѣбвало да получава отъ братя Хасанови разписка, слѣдователно, Гани Куцаровъ за подкрѣпление възражението си, че се издължилъ спрѣмо братя Хасанови, трѣбваше да прѣдстави разписки, подписани отъ послѣднитѣ". — Водимъ отъ тия съображения, Бургазкиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 9 мартъ 1902 год., подъ № 126, е отмѣнилъ рѣшението на мировия сждия и е удовлетворилъ напълно прѣдявения по това дѣло отъ Димо х. Петровъ противъ Ганю Куцаровъ искъ. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Ганю Куцаровъ е подалъ касационна жалба, въ която моли за отмѣнението му, като между другото посочва, че при издаването му Бургазкиятъ окр. сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 318, 190, 191, 192 и 194 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че оставилъ безъ внимание разписката съ дата 26 августь 1896 год., издадена отъ Мехмедъ Хасановъ за получентѣ отъ него, касатора, срещу наема за 1896 г. 7 кила зимница, както и изпълнителниятъ листъ № 1138, по силата на който сж прѣхванати за дълга на Хакж Хасановъ 38 кила зимница, по съображение, че контрактътъ билъ сключенъ между него, касатора и братя Хасанови, а не между него и Мехмедъ Хасановъ и че наема произхождалъ отъ общи имоти, та не могло да се знае, кой отъ братята каква часть има да получава отъ наема, тогава когато кредиторитѣ сж и длъжници, всѣки единъ отговаря за себе си споредъ частьта, която му се слѣдва отъ общото вземане и на това основание той, касаторътъ,

Digitized by Google

ималъ право да прихване за дълга на Хакж Хасановъ, изискуемъ за плащане по изпълнителния листъ № 1138 за неговата часть 38 кила зимница, прѣдъ видъ на това, че прихващането на насрѣщни дългове става по силата на закона, и 2) чл. 376 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не се произнесалъ по прѣдставения отъ него прѣписъ отъ рѣшението на Айтоския мирови сждия, относително спора за данъцитѣ на наетитѣ ниви.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на ищеца и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Бургазкиятъ окржженъ сждъ, при всичко, че е константиралъ, че още прѣди прѣхвърлянето отъ Хакж и Мехмедъ Хасанови върху ищеца правото на първитѣ на получването отъ отвѣтника остатъка отъ наема на нивитѣ имъ, послѣдниятъ е ималъ да взема по отдѣлно отъ единия и отъ другия отъ прѣхвърлячитѣ по разписки и по единъ изпълнителенъ листъ, отъ друга страна е призналъ, че не може да става прихващане на тия негови вземания съ това, което прѣхвърлячитѣ сж имали да взематъ отъ него отъ наема, защото договорътъ за наема билъ сключенъ между него и двамата прѣхвърлячи за общи имоти и не било извѣстно кой отъ тѣхъ колко има да взема. Това сждение на казания окржженъ сждъ не може да се признае за правилно, тъй като, когато вземането на нѣколко кредитори отъ единъ длъжникъ не е солидарно и не е опрѣдѣлено изрично частьта на всѣкиго едного отъ тѣхъ, то споредъ закона (чл. чл. 109 и 474 отъ Закона за зададженията и договоритѣ) се прѣдполага, че всѣки единъ отъ тѣхъ има по една равна часть отъ вземането. А отъ това слѣдва, че ако длъжникътъ по такова едно вземане има отъ своя страна да взема отъ едного отъ своитѣ кредитори, то никаква спжнка отъ гледна точка на Закона не може да има за прихващането на тия взаимни вземания, стига да сжществуватъ и другитѣ прѣдвидени отъ Закона условия за прихващането. И тъй като Бургазкиятъ окржженъ сждъ не е константиралъ, че въ случая тия условия не сжществуватъ, то сжщиятъ сждъ неправилно е призналъ, че не е станало едно прихващане по закона между вземането на прѣхвърлячитѣ Хакж и Мехмедъ Хасанови и вземанията на отвѣтника Ганю Куцаровъ, които сж сжществували прѣди да му се съобщи прѣхвърлянето, а съ това той е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като при разрѣшаването на тоя въпросъ не се е съобразилъ съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ; 2) отъ книжата по производството станало по това дѣло въ втората инстанция се вижда, че отвѣтникътъ Ганю Куцаровъ е прѣдставилъ въ прѣписъ едно рѣшение на Айтоския мирови сждия отъ 16 юний 1898 год., съ което е искалъ да установи, че братя Хасанови сж водили противъ него процесъ за данъцитѣ на наетитѣ ниви. Отъ мотивитѣ обаче на обтжженото рѣшение не се вижда щото при рѣшаването на дѣлото Бургазкиятъ окржженъ сждъ, да е взелъ въ внимание това рѣшение и да е обсждилъ неговото доказателствено значение по дѣлото, а съ тая своя постжпка сжщиятъ сждъ повторно е нарушилъ

Digitized by Google

чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, който задължава сждилищата при рѣшаване на едно дѣло да вематъ въ внимание всички прѣдставени по него доказателства, и 3) нарушението отъ Бургазкия окр. сждъ на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ горѣпосоченитѣ случаи слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да укаже влияние на самия изходъ на дѣлото,

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Бургазкия окржженъ сждъ отъ 9 мартъ 1902 год., подъ № 126, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново рвзглеждане при другъ съставъ.

№ 194 — (638) — 16 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на втори ноември хилядо девестотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-р П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ на 30/X н. г. *гражданско дѣло № 348, по описа за 1902 год. на Минчо Поповъ, отъ с. Чипоровци Берковска околия, съ Вандо Пеневъ, отъ с. Бѣли-Мелъ, за 994 лв. златни.* — Въ сждебното заседание се явиха адвоката Т. Теодоровъ, като повѣреникъ на Минчо Поповъ и Вандо Пеневъ, съ повѣреника си адвоката Даневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Атанасъ Ганчевъ, повѣреникъ на Минчо Поповъ, отъ с. Чипоровци, съ искова молба до Фердинандския мир. сждия, заявилъ искъ противъ Вандо Пеневъ Тошковъ, отъ село Бѣли-Мелъ, за 994 лева златни. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 16 януарий 1901 год., № 5, постановилъ: „осжжда отвѣтника Вандо Пеневъ Тошковъ въ качеството му на поржчитель на Томо Каловъ, изъ с. Бѣли-Мелъ, да заплати на ищеца Атанасъ Ганчевъ, повѣреникъ на Минчо Поповъ, сумата 610 златни лева съ лихвата имъ по 10% годишно считана отъ 21 юний 1897 год., както и за сждебни и по воденс на дѣлото разноски 43 лева". По апелативна жалба на отвѣтника Вандо Пеневъ, дѣлото било разгледано и отъ Ломския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Минчо Поповъ, отъ с. Чипоровци, чрѣзъ повѣреника си Атанасъ Ганчевъ, е завелъ искъ прѣдъ Фердинанския мирови сждия, противъ Вандо Пеневъ, отъ с. Бѣли-Мелъ, за 994 лева златни, произходящи отъ поржчителство, за Томо Каловъ, отъ с. Бѣли-Мелъ, по гражданско дѣло № 1752/97 год., понеже послѣдниятъ Т. Каловъ не билъ въ състояние да изплати дългътъ си спрѣмо ищеца Минчо Поповъ, по което дѣло Вандо Каловъ е поржчителствувалъ за Т. Каловъ прѣдъ Минчо Поповъ и за доказателство на искътъ си е прѣдставилъ едно удостовѣрение № 13799, отъ 20 ноември 1900 год., издадено му отъ сждебния приставъ при бившия Ломски окр. сждъ на Фердинандския участъкъ и прѣписъ отъ едно поржчителство съ дата 13/VIII 97 год., и 2) че отвѣтникътъ Вандо Пеневъ, както прѣдъ първата инстанция, така и въ днешното сждебно заседание признава факта,

Digitized by Google

че е станалъ поржчитель на Томо Каловъ прѣдъ ищеца Минчо Поповъ по гражданско дѣло № 1752/97 год., по описа на Фердинандския мирови сждия, обаче възражава, че съгласно закона, ищецътъ Минчо Поповъ прѣди да се обърне къмъ него — поржчителя, е слѣдвало да се обърне къмъ прямия си длъжникъ Томо Каловъ, който притежавалъ движими и недвижи имоти и ако тия му имоти се укажатъ недостатъчни да подкрѣпятъ сумата за която поржчителствува, този остатъкъ да се обърне къмъ него, а за подкрѣпление на възражението си, че прямиятъ длъжникъ на Минчо Поповъ притежава движими и недвижими имоти, е прѣдставилъ въ първата инстанция едно удостовѣрение № 28, отъ 10 януарий 1901 год., издадено му отъ Бѣлимелското селско общинско управление, отъ което дѣйствително се вижда, какво прямиятъ ответникъ Томо Каловъ притежава неотчуждени недвижими имоти въ района на с. Бѣли-Мелъ, на стойность повече отъ 2400 лева, които имоти, ако и отъ удостовѣрението № 13799 на сждебния приставъ при Ломския окр. сждъ въ гр. Фердинандъ, и се вижда, че сж били секвестирани както за дългъ по ищеца Минчо Поповъ, така и по взискането на Българската народна банка, обаче, ищецътъ съ нищо не доказва, че не може по-нататъкъ да бжде удовлетворенъ отъ имотитѣ на прямия си длъжникъ Томо Каловъ; че това възражение на ответника по настоящето дѣло Вандо Пеновъ, сждътъ го намира за основателно и законно, тъй като съгласно изричното прѣдписание на чл. 584 отъ Гражданското сждопроизводство, „поржчительтъ отговаря съ всичкия си имотъ за сумата за която е поржчителствувалъ", но само че взискането слѣдва да бжде обърнато, прѣди всичко къмъ прямия длъжникъ и ако имотътъ на тогова послѣдниятъ не достигне, то тогава само взискането слѣдва да бжде обърнато къмъ поржчителя. Че при така установенитѣ обстоятелства и данни по дѣлото, рѣшението на Фердинандския мирови сждия № 5, отъ 16 януарий 1901 год., се явява неправилно и като такова слѣдва да се отмѣни напълно", — съ рѣшението си отъ 5 декемврий 1901 год., № 150, постановилъ: „отмѣнява напълно рѣшението на Фердинандския мирови сждия отъ 16 януарий 1901 год., № 5, и вмѣсто него постановява: признава искътъ на Минчо Поповъ отъ село Чипоровци, заведенъ срещу Вандо Пеновъ Тошковъ, за 994 лева зл., за неоснователенъ и недоказанъ и като такъвъ го отхвърля. Осжжда се ищецътъ Минчо Поповъ да заплати на ответника Вандо Пеновъ Тошковъ сумата 97 лева и 20 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанци". — Срещу това рѣшение ищецътъ Минчо Поповъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Видинскиятъ окр. сждъ, отдѣление Ломско, нарушилъ: 1) чл. чл. 584, 660 и 728 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отхвърлилъ искътъ му възъ основание чл. 584 отъ Гражданското сждопроизводство, по причина че трѣбвало той (касаторътъ) да обърне взискането си срещу прямия длъжникъ, когато този членъ се отнася до обезпечение на искове, по които не е издадено рѣшение, и въ случая поржчителството е за спиране изпълнението на единъ изпълнителенъ листъ; 2) чл. 584 отъ Гражданското сждопроизводство, защото по силата на този членъ, не е трѣбвало да отхвърли искътъ му, а да осжди ответника. Вандо Пановъ само въ случай ако Томо Каловъ се укаже несъстоятеленъ; 3) чл. 107 отъ Граж-

Digitized by Google

данското сждопроизводство, защото не е обсждилъ всестранно дѣлото и постановилъ рѣшение на криво разбрани и криво изтълкувани обстоятелства, съ това, че счелъ поржчителството на отвѣтника за сждебно поржчителство, когато то се отнася до спиране изпълнението на едно рѣшение, и 4) че сждътъ отхвърлилъ искътъ му като неоснователенъ и недоказанъ, когато той е трѣбвало да го отхвърли, като прѣждеврѣменен.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се отмѣни потжженото рѣшение, взе въ съображение: 1) отъ съображенията на потжженото рѣшение се вижда, че Видинскиятъ окр. сждъ е отхвърлилъ искътъ на касатора Минчо Поповъ на основание чл. 584 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като той не е обърналъ взискането си по-напрѣдъ срещу прямия длъжникъ Томо Каловъ и нѣ е доказалъ, че не може да бжде удовлетворенъ отъ имотитѣ на този послѣдния. Това сжждение на Видинския окр. сждъ слѣдва да се признае за правилно, понеже поржчителството, което отвѣтникътъ по дѣлото Вандо Пеновъ е далъ за обезпечение вземането на ищеца сега (касаторъ) е едно сждебно поржчителство на което се приспособяватъ разпорежданията на чл. 584 отъ Гражданското сждопроизводство, отъ ясната смисъль на който излиза, че поржчительтъ отговаря за сумата за която е поржчителствувалъ, но взискательтъ трѣбва да установи, че той прѣдварително е обърналъ взискането си срещу имота на длъжника и че не е можалъ да бжде удовлетворенъ. Прѣдъ видъ на това, първитѣ три оплаквания на касатора за нарушението на чл. чл. 107, 584, 660 и 728 отъ Гражданското сждопроизводство се явяватъ неоснователни, 2) както се вижда отъ мотивитѣ на потжженото рѣшение, Видинскиятъ окр. сждъ е разрѣшилъ това дѣло отъ формална страна, понеже ищецътъ не билъ обърналъ взискането си по-напрѣдъ срещу прямия длъжникъ. Между тѣмъ въ диспозитива на рѣшението е казано, че искътъ се отхвърля *като неоснователенъ и недоказанъ*, отъ което могло би да се разбере, че искътъ е разрѣшенъ по сжщество; слѣдователно, явява се едно противорѣчие между съобразителната часть и диспозитива на рѣшението. Съ такъвъ единъ диспозитивъ се отнема правото на ищеца, слѣдъ като се съобрази съ разпореждането на чл. 584 отъ Гражданското сждопроизводство, да заведе отново искъ срещу поржчителя. защото могло би да му се противопостави възражението на res judicata, когато въ дѣйствителность дѣлото като не е разгледано по сжщество, трѣбвало би да се каже, че искътъ се отхвърля, като *прѣждеврѣменно заведенъ*. Съ това си дѣйствие сждътъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, който изисква щото рѣшението да не противорѣчи на закона, а настоящето рѣшение като съдържа противорѣчие между мотивитѣ и диспозитива, не е съгласно съ прѣдписанията на чл. чл. 641 и 706 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство и като такова, не може да има силата на единъ сждебенъ актъ, поради което слѣдва да се отмѣни. Прѣдъ видъ на това, послѣдното оплакване на касатора, че сждътъ отхвърлилъ искътъ, като неоснователенъ и недоказанъ, когато той е трѣбвало да го отхвърли, като прѣждеврѣменен, е оплакване основателно.

Digitized by Google

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окр. сѫдъ, отдѣление Ломско, отъ 5 декемврий 1902 год., № 150, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при други съставъ.

№ 195 — (640) — 16 ноемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на втори ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 370, по описа за 1902 год., на Себийле Саръ Мустафова, жителка отъ гр. Русе, съ Рашидъ Хюсеиновъ, жителъ отъ сѫщия градъ, за 1150 лева.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Себийле Саръ Мустафова, отъ гр. Русе, съ искова молба до Русенския окр. сѫдъ, заявила искъ срещу Рашидъ Хюсеиновъ, отъ сѫщия градъ, за 1150 лева златни. — Окрѫжниятъ сѫдъ уважилъ искътъ въ размѣръ само на 575 лева златни, а останалата часть отхвърлилъ, като неоснователенъ. По апелативна жалба на отвѣтника Рашидъ Хюсеиновъ, дѣлото било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищцата Себийле Саръ Мустафова основава своя искъ на обстоятелството, че отвѣтника Рашидъ Хюсеиновъ дължалъ на майка ѝ Саиде Саръ Мустафова 1150 лева златни. Саиде Саръ Мустафова се била поминала и оставила за наслѣдници: ищцата и Пембе Саръ Мустафова — нейни дъщери. Послѣдната се отказала отъ наслѣдството, така щото ищцата оставала единствената наслѣдница и отвѣтникътъ Рашидъ Хюсеиновъ билъ длъженъ да ѝ заплати исковата сума. Обаче, да се признае за основателенъ иска на ищцата, тя трѣбва прѣди всичко да установи, че майка ѝ Саиде Саръ Мустафова, която споредъ обясненията на странитѣ се била изселила изъ прѣдѣлитѣ на Княжеството, се е поминала. Това тя трѣбва да установи, защото наслѣдството се открива слѣдъ смъртьта на наслѣдодателя и тогава наслѣдницитѣ му встѫпватъ въ правата и задълженията на сѫщия. При дѣлото нѣма данни отъ които да се заключи, че Саиде Саръ Мустафова се е поминала. Ищцовата страна прѣдлага рѣшителна клетва на отвѣтната за доказване на това обстоятелство. Но подобни обстоятелства съ рѣшителна клетва не се установяватъ — чл. 413 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, не може да послужи за доказателство и удостовѣрението съ дата 16 декемврий 1899 год., подъ № 15815, издадено отъ Русенския окр. сѫдъ. — Въ това удостовѣрение се казва: че Пембе Саръ Мустафова, по мѫжъ х. Султанова, се отрекла отъ наслѣдството на майка си. Обаче, да ли Саиде Саръ Мустафова е умрѣла, това остава неустановено, защото както се каза по-горѣ, послѣдната се била изселила изъ прѣдѣлитѣ на княжеството. Ищцовата страна заявява, че ако сѫдътъ намира обстоятелството за смъртьта на Саиде Саръ Мустафова за сѫществено и недоказано, то да приспособи чл. 284 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Обаче, този членъ говори за случай когато страната не съзнава сѫществеността на

Digitized by Google

обстоятелствата, а въ настоящия случай страната разбира значението на обстоятелството, като иска да го установи съ рѣшителна клетва. Страната, която губи процеса плаща и сждебнитѣ разноски — чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство", — съ рѣшението си отъ 4 априлъ 1902 г., подъ № 62, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Срещу това рѣшение ищцата Себийле Саръ Мустафова подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 284 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не му съобщилъ за да си прѣдстави доказателства, че майката се е поминала при всичко, че касаторътъ билъ направилъ подобно заявление, т. е. да се отложи дѣлото за да си прѣдстави доказателствата, че майката се е поминала; а сждътъ не се произнесалъ съ особно опрѣдѣление по заявлението му, а отъ всичко това излизало, че касаторътъ е билъ лишенъ отъ възможностьта да си прѣдстави доказателствата, че сждътъ не е обсждилъ изслушаното дѣло, че сждътъ не е основалъ рѣшението си на прѣдставенитѣ доказателства, каквито отъ противната страна нѣма прѣдставени за подкрѣпление на възражението си, и съ това сж нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: оплакването на касатора за нарушение на чл. 284 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно, тъй като самъ апелативниятъ сждъ се е основалъ на тоя членъ, понеже ищцата по дѣлото не е могла да не съзнава важностьта и сжщественостьта на обстоятелството, а именно, че трѣбва да се прѣдставятъ доказателства за смъртьта на майка си, а не да иска това обстоятелство да доказва съ рѣшителна клетва, прѣдложена на отвѣтника и недопусната отъ сжда. Отъ казаното слѣдва, че сждътъ не е лишилъ отъ възможность касатора да докаже искътъ си, когато отвѣтникътъ напротивъ е настоявалъ ищцата да докаже че майката се е поминала.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Себийле Саръ Мустафава, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 4 априлъ 1902 год., № 62, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 196 — (644) — 16 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на втори ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 378, по описа за 1902 год. на Сигмундъ Вайсембергъ и Българската търговска банка, за 306 лева и 15 ст. златни.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви само адвоката д-ръ П. Табурновъ, като повѣреникъ на С. Вайсембергъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: д-ръ П. Динчевъ, адвокатъ, като повѣреникъ на Сигмундъ Вайнсебергъ, отъ гр. Бургазъ, съ искова молба

Digitized by Google

до Бургазкия мирови сждия, заявилъ искъ противъ Българската търговска банка, Бургазка агентура, за 306 лева и 15 ст. златни, остатъкъ отъ заплата. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищеца, дѣлото било разгледано и отъ Бургазкия окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че ищцовата страна иска да бжде осждена Бургазката агентура на Българската търговска банка да ѝ заплати 306 лева и 15 ст. златни, остатъкъ отъ заплатата на ищеца за мѣсецитѣ юний и юлий, като книговодитель при търговското ѝ отдѣление съ заплата 175 лева златни мѣсечно; 2) че отвѣтната страна отрича да му заплати тая сума, защото ищецътъ билъ чиновникъ не при нея, а при Руси Русевъ частно, който за това и устно съ него се билъ условилъ и го назначилъ, а не фигурираль между банковитѣ чиновници и не получавалъ заплатата по вѣдомостьта заедно съ чиновницитѣ на банката, — че търговското отдѣление било отдѣлно отъ банката, съгласно сключения контрактъ между послѣдната и Руси Русевъ, то било на риска на управителя му Русе Русевъ и сключило съ дефицитъ, поради което още въ края на мѣсецъ май било закрито и прѣдложено било отъ директора на Р. Русевъ да уволни своитѣ чиновници, за до това врѣме ищецътъ билъ получилъ заплатата, като при туй дефицитътъ на търговското отдѣление отъ нѣколко стотинъ лева, билъ минатъ за смѣтка на Р. Русевъ, па и ищецътъ прѣзъ двата мѣсеци, за които иска заплата даже не билъ въ градъ Бургазъ; вънъ отъ това даже на своитѣ чиновници банката не плащала освѣнъ до датата на уволнението имъ, какъвто ако се приеме да е билъ ищеца, не могалъ да иска за повече отъ до края на мѣсецъ май и че разписката съ дата 1 августъ 1901 год., подписана отъ С. Вайсембергъ съ съдържание, че е получилъ отъ Бургазката агентура на Българската търговска банка 50 лева срещу заплатата си за мѣсецитѣ юний и юлий 1901 год., която разписка тѣ по искането на ищцовата страна прѣдставили при разгледване на дѣлото, управительтъ на банковата агентура въ Бургазъ я приелъ не като изплащалъ 50-тѣхъ лева Вайсембергу и не за да оправдае, че е изплатилъ тая сума като негова заплата, а просто за да оправдае изразходването на тия 50 лева отъ сумитѣ които той е могалъ да разходва по свое усмотрѣние и то само ако не могалъ да я събере отъ Руси Русевъ, за смѣтка на когото той я билъ прѣдалъ да се даде слѣдъ многобройнитѣ молби и ходатайства на ищеца, комуто жената била починала тогава, а поради това той даже не обърналъ тогава внимание върху съдържанието на разписката; 3) че авансиранитѣ отъ отвѣтната страна обстоятелства относително разписката съ дата 1 августъ 1901 год., ако и установени отъ показанията на разпитания въ заседанието на 21/II сжщата година свидѣтель П. х. Петровъ и самата разписка и да остави безъ доказателствено значение за ищцовия искъ, но понеже: 4) отъ прѣдставенитѣ отъ отвѣтната страна, по искането на ищцовата: а) отъ копирна книга на търговското отдѣление на Бургазката агентура на Българската търговска банка се вижда, че ищецътъ е писалъ въ нея много писма — послѣдното съ дата 20 юний 1901 год., и нѣкои отъ тѣхъ е подписвалъ за директора на отдѣлението; б) отъ дѣлото за оправдателнитѣ разходи на сжщото отдѣление, че има редовни разписки за всѣки мѣсецъ до мѣсецъ май отъ ищеца, че е получавалъ заплатата си по 175 лева златни

Digitized by Google

отъ търговското отдѣление на Бургазката агентура на Българската търговска банка, и в) отъ главната книга на сѫщото отдѣление, че тая заплата на ищеца заедно съ заплатата на другитѣ служащи въ отдѣлението е минувала при другитѣ разходи на сѫщото; 5) отъ прѣставения въ първата инстанция циркуляръ отъ 1 августъ 1900 год. на Българската търговска банка, съ който тя оповѣстява, че е отворила при Бургазкото си агентство търговско отдѣление и е поставило послѣдното подъ управлението на Руси Русевъ, и 6) че послѣдниятъ разпитанъ въ първата инстанция е показалъ, че устно билъ назначилъ ищеца и послѣдниятъ служилъ при търговското отдѣление, за смѣтка на което му се заплащало по негова заповѣдь отъ търговската банка, която прѣстанала да плаща на чиновницитѣ при това отдѣление, защото нѣмала печалба отъ него, се установява, че ищецътъ е билъ чиновникъ-книговодитель въ търговското отдѣление на Бургазката агентура на Българската търговска банка, което въ случая е все едно чиновникъ при сѫщата банка, която особено слѣдъ като е закрила това си отдѣление, остава отговорна за заплатитѣ, които то е дължало или било длъжно да заплати на своитѣ служащи — че мѣсечната му заплата е била 175 лева златни и че той е служилъ въ сѫщото поне до 20 юний 1901 год. и понеже по силата на чл. 64 ал. 2, ищецътъ има право да иска да му се даде заплатата за три месеци слѣдъ уволняването му, ако въ такъвъ срокъ не е билъ прѣдизвѣстенъ за това, то искането на ищеца да му се заплати и за мѣсецитѣ юний и юлий се явява основателно и като е получилъ за слѣдуемитѣ му се за прѣзъ това врѣме 300 лева златни — 50 лева сребърни, искътъ му се явява основателенъ само за 250 лева златни. Възраженията на отвѣтната страна, че тя имала контрактъ съ Руси Русевъ, че въ случая на загуби отъ Търговското отдѣление, послѣднитѣ оставатъ за негова смѣтка, че била му прѣдложила да уволни своитѣ служащи още прѣзъ мѣсецъ май и че не заплащала на своитѣ чиновници, освѣнъ до уволняването и сѫ неоснователни, въ прѣдъ видъ постановленията на чл. чл. 46, 47 и 64 отъ Търговския законъ, пъкъ и недоказани съ нищо", — съ рѣшението си № 88, отъ 21 февруарий 1902 год., отмѣнилъ рѣшението на мировия сѫдия и осѫдилъ Българската търговска банка, Бургазката агентура, да заплати на Сигмундъ Вайсембергъ 250 лева златни заедно съ лихвата имъ по 10% годишно, начиная отъ 19 септемврий 1901 год. до изплащането имъ и 40 лева и 30 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, а останалата часть отъ искътъ отхвърлилъ. — Срещу рѣшението на окръжния сѫдъ подаватъ въ Върховния касационенъ сѫдъ и двѣтѣ страни касационни жалби. С. Вайсембергъ посочва за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизвдство, понеже сѫдътъ погрѣшно прѣсмѣтналъ, че за двата мѣсеци му се слѣдватъ 300 лева, когато е искано за единъ мѣсецъ по 175 лева, слѣдователно, за двата мѣсеци се слѣдватъ 350 лева, а не 300, а искътъ е заведенъ за 306 лева, понеже сѫ получени за прѣзъ това врѣме 50 лева сребро. А. Българската търговска банка, Бургазката агентура, въ касационната си жалба посочва за нарушени: 1) чл. чл. 109, 129 и 138 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже сѫдътъ не се ограничилъ съ искането на исковата молба, въ която е казано, че се иска за изслужено врѣме отъ 20 юний 1901 год. и за остатъка отъ два мѣсеци, а сѫдътъ

Digitized by Google

присѫжда заплата по чл. 64 алинея 2 отъ Търговския законъ, тъй като не билъ (ищецътъ) прѣдизвѣстенъ прѣди уволнението му, че щѣлъ да го уволни, излиза прочее, че сѫдътъ е постановилъ рѣшение за сума, за която не било прѣдявенъ искъ и тая сума е вече ново искане; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже сѫдътъ билъ изопачилъ доказателствата и неправилно ги е оцѣнилъ, тъй като свидѣтельтъ Русевъ, който е завеждалъ търговското отдѣление е показалъ, че той назначилъ устно ищеца да служи при него, че по негова заповѣдь и за смѣтка на търговското отдѣление — банката е плащала ищецу заплатата, че това отдѣление и служащитѣ сѫ поддържани отъ едно прѣдприятие, което вършило отдѣлението и пр.; излиза прочее, че не Търговската банка е отговорна за заплатата, и 3) чл. чл. 107 и 370 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже въ рѣшението сѣ говори за доказателства, извлѣчени отъ копираната, главната и други книги на банката, безъ да има въ дѣлото *прѣдписване* отъ тѣхъ за да се види до колко тия изводи сѫ вѣрни и съобразни, както сѫ книгитѣ така и съ оцѣнението което имъ направилъ сѫдътъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора С. Вайсембергъ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) оплакването на касатора С. Вайсембергъ за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство е основателно, понеже отъ исковото му прошение, както и отъ производството на дѣлото се вижда, какво той — ищецътъ (Вайсембергъ) е искалъ за прослужено врѣме отъ два мѣсеци, именно юний и юлий за всѣкои мѣсецъ по 175 лева златни, всичко 350 лева златни, срещу които билъ получилъ 50 лева сребро, остатъкътъ отъ 306 лева и 15 ст. иска отъ отвѣтника (Българската търговска банка) да му заплати; сѫдътъ, прочее, вмѣсто да приснеме полученитѣ 50 лева сребро отъ 350 лева златни приснема ги (50 лева) отъ 300 лева, вѣроятно по погрѣшка, и отъ това излиза, че на ищеца се присѫжда пò-малко, отъ колкото му се е слѣдвало, понеже за размѣра на заплатата споръ между странитѣ не е имало; 2) отъ съображенията на потѫженото рѣшение се вижда, че сѫдътъ при разрѣшението на настоящето дѣло се е ржководилъ отъ двѣ основания, а именно върху искане за изслужено врѣме и върху искане по чл. 64 алинея 2 отъ Търговския законъ, между тѣмъ отъ исковото прошение ясно се вижда, че ищецътъ иска само по едно основание, именно за изслужено врѣме, а не по членъ 64 отъ Търговския законъ, слѣдователно, сѫдътъ трѣбваше да се ограничи и разрѣши дѣлого въ рамкитѣ на исковата молба. Вѣрно е, че повѣреникътъ на ищеца въ втората инстанция, между другитѣ доводи, посочилъ е и на чл. 64 отъ Търговския законъ, но сѫдътъ не можеше на законно основание да уважи и разрѣши дѣлото и на това второ основание, тъй като това дѣйствие на сѫда противорѣчи на прѣдписанията на чл. чл. 109 и 129 отъ Гражданското сѫдопроизводство, които въ случая сѫ нарушени, отъ което слѣдва, че това оплакване на касатора — Българската търговска банка е основателно; 3) второто оплакване на Българската търговска банка за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно, тъй като цѣлото това оплакване е по сѫществото на дѣлото, и 4) сѫщо е неоснователно и третото оплакване на Българската търговска банка за нарушение

Digitized by Google

чл. чл. 107 и 370 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като прѣдставенитѣ по искането на ищеца търговски книги сж били разгледани отъ члена на сжда въ присжтствието на странитѣ и никакво заявление по поводъ на тѣзи книги не е било направено.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Бургазкия окр. сждъ, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, по касационната жалба на С. Вайсембергъ и за нарушение чл. чл. 109 и 129 отъ Гражданското сждопроизводство, по касационната жалба на Българската търговска банка, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 197 — (648) — 18 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 390, по описа за 1902 год., на свещеникъ Михаилъ Мариновъ, отъ с. Въглевци, Търновско, съ Костадинъ Петевъ, отъ гр. Търново, за 249 лева заедно съ лихвата имъ, по запись.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Костадинъ Петевъ, отъ градъ Търново, съ искова молба отъ 27 ноември 1899 год., до Търновския мирови сждия, заявилъ искъ противъ свещеникъ Михаилъ Мариновъ, отъ с. Въглевци, за 467 лева и 20 ст. златни глави и лихви, по единъ записъ съ дата 1 януарий 1891 година. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтника свещеникъ Михаилъ Мариновъ, дѣлото било разгледано и отъ Търновския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ надписа поставенъ на гърба на записа върху когото ищецътъ основава искътъ си, се вижда, че той е джиросанъ върху този послѣдния и че слѣдователно, само поради това обстоятелство слѣдва да се приеме, че той основателно претендира да бжде осжденъ отвѣтникътъ да му заплати процесната сума, още повече, че нито въ първата, нито въ втората инстанции този послѣдниятъ е оборилъ съдържанието на записа съ нѣщо и неговата валидность. Излиза слѣдователно, че като е уважилъ искътъ съ обжалваното рѣшение, мировиятъ сждия правилно разрѣшилъ спора между странитѣ и поради това рѣшението му подлежи да бжде потвърдено, а апелативната жалба оставена безъ послѣдствие. Обстоятелството, че на отвѣтника не било съобщено прѣхвърлянето на записа отъ кредитора му Василъ Ивановъ върху сегашния ищецъ и че то не станало съ неговото съгласие, сждътъ счита, че това обстоятелство нѣма никакво значение за дѣлото при това му положение, понеже такова съобщение за прѣхвърлянето на едно право отъ първоначалния му притежатель къмъ друго едно лице, интересува повече това именно лице, а не длъжника, тъй като, както на непосрѣдствения си кредиторъ длъжникътъ може да

Digitized by Google

възразява, че е изплатилъ дългътъ си, тъй и на джиранта той може да направи сжщото, стига само да има основание за това. Отъ данныгѣ по дѣлото обаче не се вижда щото отвѣтникътъ да е доказалъ изплащането на дългътъ си прѣдъ прямия си кредиторъ, а щомъ това е така, то и силката му върху чл. чл. 316 и 318 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е неоснователно, като такова, сждътъ счита, че и тя нѣма значение за дѣлото", — съ рѣшението си отъ 21 декември 1901 год., № 427, потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Това рѣшение свещеникъ Михалъ Мариновъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. чл. 80, 531 и 283 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 146 отъ Турския търговски законъ, а сега чл. чл. 635, 637 п. 10 комбинирани съ чл. 612 отъ дѣйствующия Търговски законъ и чл. чл. 46, 52 и 53 отъ Закона за давностьта, понеже записътъ е отъ 1891 год., то трѣбвало да се обсжжда по Турския търговски законъ, който е билъ въ сила прѣзъ 1891 г., а споредъ чл. 146 отъ тоя законъ, записитѣ на заповѣдь се изсрочватъ съ 5 години и понеже записътъ е джиросанъ прѣзъ 1899 год., т. е. когато е билъ изсроченъ, то искътъ по него се явявалъ неоснователенъ; 2) чл. 80 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не квалифиралъ прѣдставения домументъ — записа и защото не изискалъ съгласието му (на касатора) за прѣхвърлянето на записа, и 3) чл. чл. 129 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже искалъ да се отложи дѣлото за да прѣдстави тефтеръ и да се разпита първоначалниятъ кредиторъ, че прѣди джиросването е изплатилъ записа, а сждътъ призналъ, че това искане е просрочено.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) оплакването на касатора, че записътъ билъ изсроченъ, по силата на чл. 146 отъ Турския търговски законъ е неоснователно, тъй като самъ касаторътъ въ касационната си жалба признава, че не билъ възбудилъ въпросъ за давностьта, но че това трѣбвало самъ сждътъ да направи, обаче това сжждение на касатора е погрѣшно, понеже то би значило сждътъ да събира самъ доказателства въ полза на страната, а това е противно на закона; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора за нарушение на чл. 80 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже въпросъ за квалифициране освѣнъ че не е възбужданъ, но и погрѣшно е мнѣнието на касатора, че трѣбвало да се иска съгласието му за прѣхвърлянето, понеже още при подписването на записа, той е далъ съгласието си да плати на лицето на което е прѣхвърленъ записа на заповѣдь, а така е погледналъ на тоя въпросъ и сждътъ и тоя възгледъ неговъ — на сжда, е правиленъ, и 3) неоснователно е оплакването на касатора и за нарушение чл. чл. 129 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като касаторътъ едва въ послѣдното заседание е поискалъ да прѣдставлява тефтери и да се разпитватъ свидѣтели, а това е противно на прѣдписанието на чл. 129 отъ Гражданското сждопроизводство, споредъ който членъ подобно искане може да се прѣдяви въ въззивната жалба, а не въ въззивната инстанция.

Digitized by Google

На основание на изложеното, Върховният касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на свещеникъ Михалъ Мариновъ, срещу рѣшението на Търновския окр. сждъ отъ 21 декемврий 1901 год., № 427, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 198 — (649) — 18 ноемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховният касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 396, по описа за 1902 год., на Ив. х. Бончевъ, отъ гр. Казанлъкъ, съ Ботю Папазооглу и С-ие, за 4854 лева, произходящи отъ остатъкъ, по записъ на заповѣдь.* — Въ заседанието отъ страна на Ив. х. Бончевъ се явиха адвокатитѣ д-ръ Ст. Даневъ и Ал. Малиновъ, а отъ страна на Ботю Папазоóглу — адвоката С. Бобчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: С. П. Карасимеоновъ, адвокатъ и повѣреникъ на Ботя Папазооглу и С-ие, отъ гр. Казанлъкъ, съ искова молба отъ 5 май 1897 год., е заявилъ искъ противъ Ив. Хр. Фъсовъ и С-ие Никола Т. Касевъ и Иванъ х. Бончевъ, отъ сжщия градъ, за 4854 лева и 42 стотинки, произходящи отъ остатъкъ, по записъ на заповѣдь. Старозагорскиятъ окр. сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ .. септемврий 1897 год., подъ № 705, постановилъ: „осжжда Ив. Т. Фъсовъ, Никола Т. Касевъ и Иванъ х. Бончевъ, отъ гр. Казанлъкъ, да заплатятъ солидарно Ботю Папазооглу и Сие, отъ гр. Казанлъкъ, лева зл. 4854 и 42 ст., остатъкъ отъ записъ съ дата 6/18 мартъ 1893 год. заедно съ лихвитѣ по 10% на сумата 3519 лева и 86 ст. златни начиная отъ 6 май 1897 год. до окончателното имъ изплащане и 310 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски". По апелативна жалба на отвѣтницитѣ, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „отъ писменитѣ отговори на отвѣтницитѣ, както и отъ обясненията на повѣреницитѣ имъ дадени прѣдъ окржжния сждъ явно става, че отвѣтницитѣ сж издали записа на заповѣдь съ дата 6/18 мартъ 1893 год., при условие да заплатятъ сумата 186 лева и 56 ст. въ единъ срокъ отъ 181 дена, въ противенъ случай да плащатъ лихви за изтеклото врѣме, обаче, срещу тази сума фирмата Ботю Папазооглу и С-ие е получила 31½ лева въ разни врѣмена. За остатъка сжщитѣ отвѣтници сж възразявали, че били издължили съ джиросване на записа съ дата 20 августъ 1896 год. за 151 лева и то за прибиране само на 91 лева. Това имъ възражение слѣдва да се остави безъ послѣдствие, като неоснователно, прѣдъ видъ на положената рѣшителна клетва отъ Дончо Папазовъ, прѣдставитель на фирмата. Така щото и всичкитѣ прѣдставени доказателства за горната цѣль нѣматъ значение по дѣлото, както и гражданското дѣло № 437/97 год., заведено за остатъка по една друга полица за 125 лева, както това се вижда отъ удостовѣрението № 352, и което се подкрѣпя отъ извлѣчението отъ протокола на дѣловодителя държанъ на 14 януарий 1898 год. по търговското дѣло подъ № 708/97 год.,

Digitized by Google

по фирмата на Ив. Хр. Фъсовъ & Никола Т. Касевъ. Независимо отъ това, синдицитѣ на тѣзи послѣднитѣ, както и самъ Никола Т. Касевъ признаватъ съ заявлението си до сѫда отъ 9 май 1902 год., че остатъкътъ по записа на заповѣдь, прѣдметъ на искътъ по дѣлото, се дължи отъ фалиралата фирма Ив. Хр. Фъсовъ & Никола Т. Касевъ, признатъ отъ послѣднитѣ и сумата е била отбѣлѣжена въ търговскитѣ имъ книжа. Прочее, за длъжницитѣ — членове на тази фирма, искътъ напълно е доказанъ и като така, трѣбва обтѫженото рѣшение да се потвърди, въ смисъль, че солидарно отговарятъ, бидейки събирателни съдружници — чл. 13 отъ Турския търговски законъ и чл. 91 отъ новия Търговски законъ; 2) що се касае до апелатора Ив. х. Бончевъ, който е поржчитель по записа, трѣбва ли да отговаря съ другитѣ отвѣтници или по-добрѣ съ фалиралата фирма „Иванъ Хр. Фъсовъ & Никола Т. Касевъ? За да се отговори на този въпросъ, трѣбва да се рѣшатъ въпроситѣ: записътъ на заповѣдь съ дата 6/18 мартъ 1893 год., прѣдставенъ за доказателство по дѣлото, признатъ отъ сѫщия поржчитель, както се каза по-горѣ, да ли е търговски ефектъ или граждански и ако е граждански, то трѣбва ли да отговаря солидарно съ прямитѣ длъжници? Въ тази смисъль се прави възражение и отъ повѣреника на поржчителя Бончевъ. Отъ съдържанието на членове 70, 144 и 145 отъ Турския търговски законъ, при режима на който е издаденъ въпросниятъ записъ на заповѣдь, слѣдователно, отъ духа и смисъльта на тѣзи положения на закона, въ свързка съ чл. 28 отъ притурката къмъ сѫщия законъ, слѣдва да се приеме, че клаузата за лихви, помѣстени въ прѣдметния записъ, който е търговски ефектъ, не отнема неговия търговски характеръ, нито пъкъ прѣчи за негового обръщение въ търговския свѣтъ. Прочее, законътъ не счита ефекта за недѣйствителенъ при тѣзи условия; защото странитѣ сѫ се съгласили слѣдъ падежа да текатъ лихви, въ случай на изплащане, което замѣства протеста. Въ тази смисъль сѫ и положенията на закона въ чл. чл. 91, 92 и 99 отъ притурката къмъ Турския търговски законъ. Така сѫщо и споредъ новия Търговски законъ, условието за лихви, както и другитѣ вписвания въ полицитѣ, вънъ отъ необходимитѣ условия, се считатъ за ненаписани, но при все това ефекта си остава търговски и не губи търговския си характеръ — чл. чл. 529 и 532 ал. 2. Прочее, щомъ като записътъ на заповѣдь е търговски ефектъ, то апелаторътъ — отвѣтникъ Ив. х. Бончевъ, който се подписалъ въ този записъ като поржчитель, обстоятелство което не се отричало; нито се отрича, както това е явно отъ книжата по дѣлото и отъ обясненията на повѣреницитѣ му, слѣдва да отговаря солидарно съ другитѣ длъжници, съгласно чл. чл. 97, 98 и 99 отъ Турския търговски законъ и чл. 595, въ свързка съ чл. 291 ал. 3 отъ новия Търговски законъ; 3) безспорно е, че ако се приеме щото разпорежданията на чл. чл. 70, 144 и 145 отъ Турския търговски законъ, сѫ прѣдписани подъ страхъ на нищожество, както претендира повѣреникътъ Вл. Недѣлевъ, записътъ, по който се дири сумата по искътъ, ще бѫде гражданска сдѣлка, но и тукъ апелаторътъ слѣдва да отговаря солидарно съ прямитѣ длъжници и то по слѣдующитѣ съображения: солидарностьта е една дерогация отъ общото право, споредъ което задължение е сключено

Digitized by Google

отъ мнозина, се раздѣля между длъжницитѣ и тази дерогация е въ тяжесть на длъжницитѣ та за това солидарностьта не се прѣдполага, тя трѣбва да бѫде изрично стипулирана — чл. 93 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, а това не ще да каже, щото думата „солидарность“ непрѣменно трѣбва да бѫде употрѣбена, тъй като нигдѣ и въ никой случай законитѣ не прѣдписватъ употрѣблението на „сакраментални термини“, както това иска и твърди повѣреникътъ на апелатора Бончевъ, а стига отъ съдържанието на записа да се разбира, че такава е била волята на странитѣ, каквато е и въ сѫщность; защото прямитѣ длъжници сѫ се задължили солидарно съ думата „ще броимъ“, което е равносилно че всѣки отъ тѣхъ ще отговаря за дълга totum et totaliter; и въ тази смисъль е и поржчителството на Бончева, като е употрѣбилъ думитѣ „поржчитель платецъ“, а това означава, че той се задължилъ солидарно да отговаря за дългътъ, по сѫщия начинъ, както и длъжницитѣ. Като е така, той не може да се ползува отъ правото — beneficium discussionis — да иска по-напрѣдъ да се секвестиратъ и продадатъ имотитѣ на длъжницитѣ, като за тази цѣль ги посочи, както това е направилъ съ писмения отговоръ, което и се подкрѣпя отъ удостовѣрението № 1873 — чл. чл. 643 и послѣдующитѣ. Прочее, възражението на повѣреника му въ смисъль противна на това положение е неоснователно и слѣдва да се остави безъ послѣдствие, и 4) при туй положение на дѣлото, слѣдва да се потвърди обтжженото рѣшение, като правилно издадено, а подадената срещу него въззивна жалба на апелаторитѣ Иванъ х. Бончевъ и Иванъ Хр. Фъсовъ & Никола Т. Касевъ се оставя безъ послѣдствие, като неоснователна и ги осжжда да заплатятъ на фирмата Ботю Папазооглу и С-ие за разноски по водене на дѣлото за въ тази инстанция сумата 204 лева“, — съ рѣшението си отъ 15 май 1902 год., подъ № 242, постановилъ: „потвърждава рѣшението на Старозагорския окр. сждъ отъ 25 августъ 1897 год., подъ № 705, а подадената срещу него въззивна жалба на Иванъ х. Бончевъ и Ив. Хр. Фъсовъ и С-ие Никола Т. Касевъ, отъ гр. Казанлъкъ, се остава безъ послѣдствие, като неоснователна и ги осжжда да заплатятъ на фирмата Ботю Папазооглу и С-ие, отъ сжщия градъ, 204 лева разноски за водене на дѣлото въ тази инстанция“. — Срещу това рѣшение Иванъ Хр. Бончевъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 144 и 145 отъ Турския търговски законъ, чл. 28 отъ притурката къмъ сжщия законъ и чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ призналъ въпросния записъ за търговски ефектъ, а не за обикновено гражданско обязателство, въ което като изрично не е уговорена солидарна отговорность, то сждътъ не е билъ въ правото си да я вади по прѣдположение, тъй като солидарностьта никога не се прѣдполага.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ съдържанието на записа на заповѣдь отъ 6/18 мартъ 1893 год., на основание на който е заведено настоящето дѣло явно става, че този записъ съдържа всичкитѣ онѣзи реквизити, които законътъ изисква за да се счита записътъ на заповѣдь самъ по

Digitized by Google

себе си за търговски ефектъ. Но освѣнъ тѣзи реквизити въпросниятъ записъ съдържа и нѣщо повече, а именно условие за лихви отъ падежа до окончателното му издължение. Върху това послѣдното обстоятелство отвѣтникътъ — касаторъ — се е силавалъ и е искалъ да се признае, че въпросниятъ записъ не е търговски ефектъ, защото съдържа условия за лихви и слѣдователно той като е подписалъ този записъ като поржчитель, не се е задължилъ солидарно съ прямия длъжникъ за стойностьта на записа. — Прочее, отъ изложеното явно става, че разрѣшението на спора по настоящето дѣло се намира въ зависимость и отъ въпроса: условието за лихви, което съдържа единъ записъ на заповѣдь, лишава ли го отъ качеството му на търговски ефектъ, ако при това този записъ съдържа всичкитѣ други прѣдвидени и изискуеми отъ закона реквизити. По този въпросъ *Турския търговски законъ* който е и меродавниятъ за разрѣшение на настоящето дѣло, не съдържа изрични постановления; прочее, остава да се търси разрѣшението на въпроса въ общитѣ постановления на закона, който урежда тая материя. Вѣрно е, че волята на контрагентитѣ не може да даде характеръ на търговски ефектъ на едно обязателство, което не съдържа изискуемитѣ отъ закона реквизити, защото по този въпросъ законътъ е изриченъ; но когато въпросътъ се касае не за създаването на ефекта, а само *за легалнитѣ послѣдствия отъ него*, то при мълчанието на закона по този втори въпросъ трѣбва да се приложатъ общитѣ правила за правата на контрагентитѣ при сключването на договоритѣ и като се изхожда отъ тѣзи общи правила трѣбва да се признае, че тамъ гдѣто законътъ опрѣдѣля юридическитѣ послѣдствия на договора, той го прави само защото прѣдполага, че контрагентитѣ не биха уредили друго-яче тия послѣдствия. Прочее, всѣка дерогация на легалнитѣ послѣдствия на ефекта, която не е противна на естеството и прѣдназначението на този ефектъ, трѣбва да се признае, че може да бжде направена отъ контрагентитѣ. А такъвъ е именно даденият случай съ въпроса за лихвитѣ отъ падежа до издължението на ефекта. Заради това Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ като е призналъ, че помѣстената въ въпросния записъ клауза за лихви не отнема търговския характеръ на записа и не го лишава отъ силата му на търтовски ефектъ, е постжпилъ правилно и въ зависимость отъ това, правилно е разрѣшилъ и въпроса за солидарната отговорность на касатора. Заради това изложеното въ касационната жалба оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ х. Бончевъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 15 май 1902 год., № 242, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 199 — (654) — 18 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣлѣление, на четвърти ноември хиляда деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжт-

Digitized by Google

ствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 401, по описа за 1902 год., на Гарабетъ М. Токатлиянъ, живущъ въ гр. Борисовградъ, съ Ст. П. Димитровъ, отъ гр. Пловдивъ, за 106 лева.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви само адвоката Никовъ, като повѣреникъ на Г. Токатлиянъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Гарабетъ М. Токатлиянъ, живущъ въ гр. Борисовградъ, съ искова молба отъ 27 юний 1901 год., до II Пловдивския градски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Ст. П. Димитровъ, отъ гр. Пловдивъ, за 106 лева и 40 ст. отъ работа. — Мировиятъ сждия уважилъ искътъ.—По апелъ на отвѣтника Ст. П. Димитровъ, дѣлото било разгледано и отъ Пловдивския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ протокола подъ № 2495, съ дата 17 августъ 1901 год. се вижда, че мировиятъ сждия е допусналъ прѣдложената отъ ищеца рѣшителна клетва и като е счелъ неявката на отвѣтника за отказъ да положи тая клетва, рѣшилъ е дѣлото противъ послѣдния. За да може обаче да се говори за послѣдствията отъ прѣдложената рѣшителна клетва, необходимо е слѣдъ като послѣдната се допусне съ опрѣдѣление, да бжде съобщена на отвѣтника, който отсжтствува. Несъблюдението на тая формалность е нарушение на чл. 89 отъ Гражданското сждопроизводство. Отъ друга страна, като се има прѣдъ видъ, че възиваемиятъ въ днешното сждебно заседание не прѣдлага наново на въззивника рѣшителна клетва и че прѣдложената въ първостепенния сждъ клетва, по изказанитѣ по-горѣ съображения не може да се счита като отказъ да се положи, то слѣдва да се приеме, че искътъ на ищеца не е съ нищо доказанъ и затова трѣбва да бжде отхвърленъ, като се осжди послѣдниятъ да заплати на отвѣтника дѣловоднитѣ разноски за втората инстанция“, — съ рѣшението си № 114, отъ 11 мартъ 1902 год., отмѣнилъ рѣшението на мировия сждия и отхвърлилъ искътъ. — Срещу това рѣшение Гарабетъ М. Токатлиянъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ окр. сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 89 и 428 отъ Гражданското сждопроизводство, защото при всичко че въ редовно съобщената призовка на отвѣтника е била помѣстена прѣдложената рѣшителна клетва и че слѣдователно прѣзумцията е, че е била допусната отъ сждията, сждътъ не счелъ неправдоподобното неявяване на отвѣтника за отказъ да положи клетвата, и 2) членъ 630, въ свързка съ чл. чл. 89 и 284 отъ Гражданското сждопроизводство, като не се произнесалъ съ особно опрѣдѣление по въпроса има ли редовно прѣдложена, допусната и съобщена рѣшителна клетва, той го лишилъ отъ възможностьта да докаже искътъ си.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Никовъ, повѣреникъ на касатора и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) Пловдивскиятъ окр. сждъ, както се вижда отъ съобразителна часть на рѣшението му, е отмѣнилъ рѣшението на Пловдивския мирови сждия и е отхвърлилъ иска на ищеца по дѣлото, на това основание, че съгласно чл. 89 отъ Гражданското сждопроизводство, прѣдложената отъ ищеца рѣшителна клетва трѣбвало да бжде прѣдварително допусната отъ сждията съ опрѣдѣление и слѣдъ това да бжде съобщена на отвѣтника, който отсжтствува. Този възгледъ на Пловдив-

Digitized by Google

ския окр. сждъ, не може да се признае за правиленъ, тъй като нито чл. 89, на който сждътъ се е основалъ, нито други нѣкой членъ отъ Гражданското сждопроизводство, изискватъ непрѣменно особено опрѣдѣление въ всички случаи, когато се прѣдлага рѣшителна клетва. Дѣйствително, тамъ гдѣто има споръ между странитѣ, за допустимосьта или недопустимостьта на клетвата, сждътъ е длъженъ да разрѣши спора съ опрѣдѣление, но когато между странитѣ не става никакъвъ споръ по прѣдложената рѣшителна клетва, както е случая по това дѣло, самиятъ фактъ, че мировиятъ сждия съобщава съ призовката клетвата на противната страна, прѣдполага, че сждията тацитно е допусналъ клетвата и слѣдователно нѣма нужда отъ формално опрѣдѣление за това, толкозъ повече, че по мировитѣ дѣла формалноститѣ сж опростотворени. Такава е практиката по този въпросъ на Върховния касационенъ сждъ. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че когато мировиятъ сждия е съобщилъ на страната прѣдложената й рѣшителна клетва и тя безъ доказани законни причини не се яви за да я положи, нейното отсжтствие се счита като отказъ да положи клетвата и дѣлото се разрѣшава противъ нея, макаръ и сждията да не се е произнесалъ съ опрѣдѣление за допущане на клетвата. Като е призналъ противното, казаниятъ сждъ не е разрѣшилъ дѣлото съгласно духътъ и смисъльта на закона, поради което е нарушилъ сжществено чл. 107 отъ Граждзнското сждопроизводство. Прѣдъ видъ на това, оплакването на касатора, че при всичко, че въ редовно съобщената призовка на отвѣтника е била помѣстена прѣдложената рѣшителна клетва и че слѣдователно презумцията е, че е била допусната отъ сждията, сждътъ не счелъ неоправданото неявяване на отвѣтника за отказъ да положи клетвата, е оплакване основателно, и 2) ролята на втората инстанция е, да поправя допуснатитѣ грѣшки въ първата инстанция, слѣдователно, щомъ Пловдивскиятъ окр. сждъ е билъ на мнѣние, че мировиятъ сждия неправилно е дѣйствувалъ, като е съобщилъ на отвѣтника прѣдложената отъ ищеца рѣшителна клетва, безъ да се произнесе прѣдварително, че я допуща, той (окржжниятъ сждъ) трѣбваше да изпълни тази формалность и чрѣзъ това ищецътъ по дѣлото не би се лишилъ отъ възможностьта да докаже искъть си. Съ това си дѣйствие Пловдивскиятъ окр. сждъ повторно е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и слѣдователно оплакването на касатора по този поводъ се явява тоже основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окр. сждъ отъ 11 мартъ 1902 год., № 114, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжшия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 200 — (656) — 20 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество, Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шести ноември хилядо деветстотинь и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Ив. Ико-

Digitized by Google

номовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 406, по описа за 1902 год., на Панайотъ В. Жековъ, отъ гр. Ямболъ, съ Мария Георгиева Канджовската, отъ сѫщия градъ, за 137 лева, отъ смѣтка.* — Въ заседанието отъ странитѣ яви се само адвоката д-ръ Вачевъ, като повѣреникъ на П. Жековъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Панайотъ В. Жековъ, отъ гр. Ямболъ, съ искова молба до II Ямболски мирови сѫдия, заявилъ искъ противъ Мария Георгиева Канджовската, отъ сѫщия градъ, настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, за 137 лева, отъ смѣтка. — Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ въ размѣръ само на 133 лева, като е осѫдилъ отвѣтницата, въ качеството ѝ настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, да заплати на ищеца тая сума ведно съ лихвата имъ и сѫдебнитѣ разноски, а останалата часть отъ искътъ отхвърлилъ. По апелъ на отвѣтната страна, дѣлото било разгледано и отъ Сливенския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „за доказване искътъ прѣдъ първата инстанция, сѫ били разпитани свидѣтелитѣ Вълю Тодоровъ и Миндо Пенковъ, първиятъ отъ които установилъ само, че покойниятъ мѫжъ на отвѣтницата (апелаторка) билъ съдружникъ по прѣдприемане Ямболския панаиръ съ ищеца (въззиваемия), но не знаялъкой има да да взима и кой има да дава, а вториятъ свидѣтель установява, че прѣзъ 1898 г. мѫжътъ на апелаторката и въззиваемиятъ си гледали смѣткитѣ и мѫжътъ на апелаторката признаялъ прѣдъ него, че останалъ длъженъ на ищеца Панайотъ Жековъ 133 лева, като прибавилъ, че освѣнъ панаира за 1894 год., тѣ го заели и за 1895 год. и то пакъ съдружнически; обаче показанията на този свидѣтель се опровергаватъ отъ даннитѣ по дѣлото по отношение обстоятелството, че съдружието било прѣдприело отъ общинското управление панаира и прѣзъ 1895 год., когато има протоколъ отъ сѫщото общинско управление съ дата 16 януарий 1899 год., № 4, въ прѣписъ, отъ който се вижда подкрѣпенъ и съ този на мировия сѫдия отъ 23 януарий 1901 год. въ прѣписъ, че съдружието е било прѣзъ 1894 год., за което билъ воденъ процесъ за врѣди и загуби срещу общината; 2) макаръ и самопризнанието на гражданския искъ, направено вънъ отъ сѫда, както това се вижда отъ съдържанието на чл. 396 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за каквото говори Миндо Пенкова, че било направено прѣдъ него отъ мѫжа на апелаторката кога билъ живъ, искътъ се явява неоснователенъ, защото апелаторката още въ първата инстанция е възразявала, че има вече по този искъ присѫдено нѣщо, като за подкрѣпление възраженията си е прѣдставила прѣписъ отъ заявлението отъ 19 декемврий 1900 год., отъ което се вижда, че сѫщиятъ ищецъ завежда искъ срещу сѫщата отвѣтница за сѫщата 1895 год. по наемъ на Ямболския панаиръ въ съдружие само за 92 лева, на което мировиятъ сѫдия не обърналъ внимание, както и прѣписъ отъ протокола по него процесъ на мировия сѫдия. Тѣзи възражения апелаторката прави и въ днешното сѫдебно заседание, които се подкрѣпятъ и съ самото рѣшение, прѣписъ отъ което е приложено къмъ първостепенното дѣло съ дата 23 януарий 1901 год., № 59, а щомъ по единъ и сѫщи споръ е имало еднажъ граждански искъ, защото и искътъ отъ 10 юний 1901 год. се вижда, че се води за сѫщата 1895 год., произходящъ отъ смѣтка по съдружническо прѣдприятие Ямболския панаиръ прѣзъ нея година, явява

Digitized by Google

се този послѣдниятъ за неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да бѫде отхвърленъ; сѫщо слѣдва да бѫде отхвърленъ и като недоказанъ, а въ такъвъ случай рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да бѫде отмѣнено, като непочиващо на доказателства и като безпрѣдметно, като се освободи апелаторката отъ гражданската отговорность по този искъ, и 3) понеже пъкъ апелаторката е послѣдвана отъ разноски въ първата и втората инстанции, както и отъ адвокатско право, каквото е искано и което възлизатъ на сума 31 лева и 15 ст., а така сѫщо ще слѣдва сѫщиятъ въззиваемъ да заплати мита и други берии на хазната за двѣтѣ инстанции 13 лева и 50 ст.“, — съ рѣшението си № 105, отъ 11 априлъ 1902 год., е отмѣнилъ първостепенното рѣшение и е отхвърлилъ искътъ като неоснователенъ и недоказанъ. Това рѣшение Панайотъ В. Жековъ обжалилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която не посочва нарушения, а обѣщава такива да прѣдстави и такива се изказаха отъ повѣреника на касатора и тѣ сѫ слѣдующитѣ: 1) чл. 107, въ свързка съ чл. 77 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото за да отхвърли показанията на свидѣтелитѣ, основалъ се е на документъ, съдържанието на който е извратилъ, и 2) чл. 107, въ свързка съ членъ 432 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото за да приеме, че има присѫдено нѣщо, извратилъ е съдържанието на документитѣ и въ рѣшението си не е констатиралъ сѫществуването на всичкитѣ условия за res judicata.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, уснитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ първото съображение на потѫженото рѣшение се вижда, че сѫдътъ не дава сила и значение на показанията на свидѣтеля Миндо Пенковъ, понеже тѣзи показания се опровергавали отъ даннитѣ по дѣлото, между които и протоколътъ отъ общинското управление отъ 16 януарий 1899 год., № 4, съдържанието на който касаторътъ се оплаква, че е извратилъ сѫдътъ. И дѣйствително протоколътъ нѣма нищо общо съ настоящия процесъ; той се (протокола) отнася съвсѣмъ за другъ прѣдметъ и къмъ друго лице, отъ което слѣдва, че оплакването на касатора за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство е основателно; 2) сѫдътъ за да отхвърли искътъ на ищеца, главно се е основалъ на това, че по тоя сѫщия процесъ е имало присѫдено нѣщо (res judicata), като се е основалъ само на прѣдставеното отъ отвѣтника рѣшение съ дата 19 януарий 1891 год., № 59; 3) споредъ изричното прѣдписание на чл. 432 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫдътъ за да признае, че има присѫдено нѣщо, трѣбва въ рѣшението си да константира: тождество на прѣдмета, тождество на юридическото основание, тождество на странитѣ въ процеса и искътъ да е билъ прѣдявенъ отъ тѣхъ и противъ тѣхъ въ сѫщото имъ качество. Въ дадения случай, както това се вижда отъ потѫженото рѣшение, сѫдътъ не е посочилъ на тѣзи елементи, които сѫ необходими за сѫществуването на res judicata, отъ което слѣдва, че има нарушение на чл. 432 отъ Гражданското сѫдопроизвочство, заради това Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ отъ 11 априлъ 1902 год., № 105, защото сѫ нарушени чл. чл. 107 и 432 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 201 — (657) — 20 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шести ноември хилядо девестотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-р П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 409, по описа за 1902 год., на Б. Трънка, отъ София, и на анонимното дружество Плѣвенъ — Романъ — Шуменъ, за 1083 лева и 80 ст., произходящи отъ право за квартирни пари.* — Въ заседанието отъ страна на безименното дружество се яви адвоката Даневъ, а отъ страна на Богославъ Трънка — адвоката Ив. Славовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Ив. Славовъ, адвокатъ въ гр. София, повѣреникъ на Богославъ Трънка, отъ Виснеръ Найщадтъ, австрийски поданикъ, съ искова молба отъ 14 януарий 1900 год., е заявилъ искъ срещу анонимното дружество за постройката на желѣзопѫтната линия Романъ — Плѣвенъ — Шуменъ, съ сѣдалище въ София, за 1083 лева и 80 ст., произходящи отъ право за квартирни пари. Софийскиятъ окр. сѫдъ, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 18 октомврий 1900 год., подъ № 342, постановилъ: „отхвърля искътъ на Богославъ Трънка, живущъ въ гр. София, противъ анонимното дружество за постройката на желѣзопѫтната линия Романъ — Плѣвенъ — Шуменъ, за 1083 лева и 80 стотинка. Осѫжда ищеца да заплати на дружеството 56 лева и 59 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски". По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който като взелъ въ съображение: „съ писмото датирано на 7/19 юний 1896 год., се установява, че ищецътъ е сключилъ договоръ съ отвѣтната страна, щото послѣдната да му плаща като на кондукторъ по работитѣ около Искъръ по 400 лева мѣсечно и квартирнитѣ му пари; факта, че слѣдъ единъ мѣсецъ отъ какъ ищецътъ е служилъ като кондукторъ, той е билъ прѣведенъ за чертожникъ при централното управление, самъ по себе си не може да има за послѣдствие унищожението или частичното измѣнение на тоя договоръ по отношение на задължението на отвѣтната страна. Само тя не може да измѣни или унищожи задължението, което е възприела съ единъ договоръ; задължението ѝ е да плаща 400 л. и квартирни; тя не може да се освободи отъ това си задължение иначе, освѣнъ посъгласието на другата страна, или пъкъ съ това, че послѣдната не изпълнява своето задължение; подобни условия не сѫ на лице въ това дѣло; не може да се тегли заключение за отказването на ищеца отъ квартирнитѣ отъ това, че той безъ резерва се разписалъ въ платежнитѣ заповѣди, въ които графата за квартирнитѣ била уличена; съображенията на ищеца въ тоя случай може да сѫ и отъ другъ характеръ; въ случая на ищеца е промѣнено занятието; той е изпълнявалъ чертожническа работа вмѣсто кондукторска; обаче никакво съгласие отъ негова страна не е дадено относително намаление правата му прѣдвидени въ договора; за това тѣ си оставатъ непокътнати и цѣлокупни; прочее, той има право да иска квартирнитѣ си за всичкото врѣме прѣзъ което е служилъ въ дружеството, т. е. за 23 мѣсеци; сѫдътъ намира за справедливо да му опрѣдѣли една сума отъ 30 лева мѣсечно; не е меродавно въ случая

Digitized by Google

това, което той е плащалъ за наемъ", — съ рѣшението си отъ 3 априлъ 1902 год., подъ № 32, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 8 октомврий 1900 год., подъ № 342, и вмѣсто него постановява: осжжда дружеството „Романъ — Плѣвенъ — Шуменъ" да заплати на Богославъ Трънка, отъ градъ София, 690 лева. Останалата часть отъ искътъ се отхвърля. Станалитѣ разноски оставатъ върху странитѣ както сж ги направили". — Срещу това рѣшение и двѣтѣ страни сж подали касационни жалби. Въ своята касационна жалба дружеството се оплаква, за нарушение чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 36 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сждътъ извратилъ съдържанието на писмото отъ 7/19 юний 1896 год. съ това, че разрѣшилъ дѣлото съгласно буквалното съдържание на това писмо, а не подирилъ да види, кое е било намѣрението на контрагентитѣ при сключването на договора, който договоръ е изложенъ въ сжщото това писмо отъ 7/19 юний 1896 година. А Богославъ Трънка — за нарушение чл. чл. 190 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 136 отъ Задълженията и договоритѣ, защото сждътъ не му присждилъ и лихва на исковата сума.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ самата формулировка на оплакването, което прави анонимното дружество Романъ — Плѣвенъ — Шуменъ явно става, че за извращение и дума не може да става, тъй като самъ касаторътъ признава, че дѣлото е разрѣшено съгласно *буквалното* съдържание на договора, а тамъ гдѣто има буквално приложение на акта, тамъ нѣма си мѣстото да се говори за извращение. При това, въпроситѣ: каква е била волята и намѣрението на контрагентитѣ, изразена ли е била тая воля ясно въ акта (контракта) или послѣдниятъ се нуждае отъ тълкуване и какво именно, -- всичкитѣ тѣзи въпроси сж по сжеството на дѣлото и се разрѣшаватъ сувѣренно отъ сжда по сжество, заради това оплакването на дружеството е неоснователно, и 2) по силата на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, за закъснѣлитѣ плащания се слѣдватъ и лихви отъ датата на исковата молба. Въ дадения случай ищецътъ, искътъ на който е билъ уваженъ въ размѣръ на 690 лева, е искалъ такива лихви, обаче сждътъ не се е произнесалъ по този въпросъ, а съ това е нарушилъ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и това нарушение е сжествено. Заради това оплакването на касатора Б. Трънка е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: 1) касационната жалба на безименното акционерно дружество Плѣвенъ — Романъ — Шуменъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 3 априлъ 1902 год., № 35, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие; 2) по касационната жалба на Б. Трънка, рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 3 априлъ 1902 год., № 35, защото е нарушенъ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ да се отмѣни само по отношнние въпроса за лихвитѣ на присжденатa сума, а останалата часть отъ рѣшението остава въ сила, и 3) дѣлото за ново разглеждане, поотмѣнената часть отъ рѣшението, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Digitized by Google

№ 202 — (659) — 20 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шести ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 427, по описа за 1904 год., заведено по касационната жалба на Братованъ Стояновъ, отъ с. Арменитѣ, Габровска околия, бивши кметъ на сѫщото село, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 8 априлъ 1904 год., подъ № 698.* — Въ сѫдебното заседание касаторътъ не се яви.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Търновската окржжна постоянна комисия съ окончателното си постановление отъ 28 януарий 1903 год., подъ № 21, е признала, че бившиятъ кметъ на Арменската селска община, Габровска околия, Братованъ Стояновъ, има да взема отъ общинската каса 8 лева и 61 стотинки. — Срещу това постановление на Търновската постоянна комисия отчетникътъ Братованъ Стояновъ е подалъ апелативна жалба прѣдъ Върховната смѣтна палата, въ която е молилъ за отмѣнението му, прѣдъ видъ на това, че имало подправени подписи и фалшифицирани документи отъ замѣстника му и че прѣразходи, които направилъ не му били повърнати. Върховната смѣтна палата, като е разгледала дѣлото, за разрѣшението му е взела прѣдъ видъ: 1) „че както комисията, така и членъ-касиера К. Върбановъ, който ходилъ отъ постоянната комисия на негова смѣтка да провѣрява отчета му намѣрили, че постжпили на приходъ: а) прѣзъ 1888 год. — 695 лева и 34 ст., б) прѣзъ 1889 год. — 1421 лева и 88 ст., в) прѣзъ 1890 год. — 9 лева и 22 ст., всичко 2126 лева и 44 ст., и г) събрани отъ разни квитанционни книги, които констатирали други двама провѣрители 358 лева и 79 ст., всичко приходъ 2485 лева и 23 стотинки. Срещу тая сума изразходвалъ: а) за 1888 год. — 197 лева и 90 ст., б) за 1889 год., — 700 лева и 82 ст., в) за 1890 год. — 1948 лева и 43 ст.; г) незаведени на разходъ три разписка на сума 152 лева и 50 ст.; д) за заплата, която ималъ да получава като кметъ прѣзъ 1900 год. — 400 лева; е) не заведени на разходъ нѣколко разписки, срещу които е изплатилъ стари общински дългове — 207 лева и 93 ст., и ж) изплатени въ повече отъ него за обознитѣ кола и коне — 68 лева и 80 ст., всичко разходъ 3676 лева и 38 ст., а всичко приходъ 2485 лева и 23 ст.; разходъ 3676 лева и 38 ст., 1191 лева и 15 ст., който е покритъ както слѣдва: а) споредъ акта на Д. К. Платикановъ, околийски началникъ и протокола на Арменския селски общински сѫвѣтъ подъ № 8, пар. 5, Братованъ Стояновъ е получилъ отъ общината 882 лева, и б) срещу разписка № 48, отъ 5 ноември 1895 год., отнесена къмъ § 10 отъ общинския бюджетъ за 1895 год., по отчета на бившия кметъ Иванъ Петковъ, получилъ 300 лева и 54 ст., всичко получилъ 1182 лева и 54 стотинки. Слѣдователно, остава да взима отъ Арменската селска община сумата 8 лева и 61 ст., и 2) че ако апелаторътъ претендира, че имало нѣкои негови разписки фалшифицирани, то той трѣбва да се отнесе къмъ надлежнитѣ сѫдилища да възбуди въпросъ за фалшификация". — Водимъ отъ тия съображения, Върховната

Digitized by Google

смѣтна палата съ постановлението си отъ 8 априлъ 1904 год., подъ № 698, е потвърдила постановлението на Търновската окржжна постоянна комисия отъ 28 януарий 1903 год., подъ № 21. — Срещу това постановление на Върховната смѣтна палата отчетникътъ Братованъ Стояновъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която моли за отмѣнението му, като между другото посочва, че при издаването му Върховната смѣтна палата нарушила чл. чл. 71 и 72 отъ Закона за селскитѣ общини отъ 1903 год., съ това, че приела, че сумата 859 лева и 94 ст., остатъкъ отъ надхарченитѣ отъ него пари, му е била изплатена, при всичко, че за подкрѣпление на това не сж били прѣдставени разписки подписани отъ него.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: обтжженото постановление да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото постановление се вижда, че Върховната смѣтна палата като е констатирала, отъ една страна, че касаторътъ Братованъ Стояновъ е похарчилъ извѣстна сума за смѣтка на общината на с. Арменцтѣ отъ свои пари, отъ друга страна е приела, че срещу тая сума касаторътъ е получилъ отъ общината една сума отъ 882 лева, което се установявало отъ акта на Димо К. Платикановъ, околийски началникъ и протокола на Арменския селско-общински съвѣтъ подъ № 8. Това сжждение на Върховната смѣтна палата не може да се признае за правилно, тъй като въ чл. 88 отъ Закона за селскитѣ общини отъ 1886 год., който законъ е билъ въ сила прѣзъ врѣмето, когато сж се извършвали операцинтѣ, които сж били прѣдметъ на обсжждането на сжщата палата по това дѣло, изрично е казано, че всѣкий разходъ, който се прави отъ кметоветѣ на общинитѣ, трѣбва да се оправдава съ разписка, издадена отъ получителя на изразходваната сума. Отъ което слѣдва, че и по настоящето дѣло, за да признаение за установено, че касаторътъ е получилъ отъ общинската каса на с. Арменитѣ сумата 882 лева, Смѣтната палата трѣбваше да констатира, че за това сжществуватъ разписки, издадени отъ самия него (касатора) и тя не можеше да се основе за това на акта на Димо Платикановъ и на протокола на Арменския селско-общински съвѣтъ № 8, прѣдъ видъ на това, че подобнитѣ книжа отъ гледна точка на закона не могатъ да се признаятъ за такива документи, които служатъ за доказателство за изплащането отъ касата на една община на извѣстни длъжими отъ послѣдната суми. А като не е постжпилъ така, съ това свое дѣйствие Върховната смѣтна палата е нарушила постановленията на цитирания по-горѣ чл. 88 отъ Закона за селскитѣ общини (отъ 1886 г.). Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото постановление, прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да укаже влияние на самия изходъ надѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 8 априлъ 1904 год., подъ № 698, защото е нарушенъ чл. 88 отъ Закона за селскитѣ общини (отъ 1886 г.), да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщата палата, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 203 — (662) — 20 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шести ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 416, по описа за 1902 год., на Иванъ Велчевъ, отъ с. Бърдарски-Геранъ. Бѣлослатинска околия, съ Българската народна банка, за 160 лева заедно съ лихвата имъ, по записъ.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Българската народна банка, съ искова молба отъ 11 септември 1901 год., до Бѣлослатинския мирови сждия, заявила искъ противъ Иванъ Велчевъ, отъ с. Бърдарски-Геранъ, Бѣлослатинска околия, за 160 лева сребро, по записъ. — Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на отвѣтника Иванъ Велчевъ, дѣлото било разгледано и отъ Вратчанския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „прѣдявенъ е срещу Иванъ Велчевъ, отъ с. Бърдарски-Геранъ, искъ за 160 лева, по записъ на заповѣдь, издаденъ отъ отвѣтника на Българската нар. банка по джиро, и 2) отъ прѣдставения записъ съ падежъ 12 августъ 1900 година редовно протестиранъ, се установява какво Българската народна банка го има на ржка по джиро отъ Алеко Т. Новаковъ, издаденъ отъ отвѣтника Ив. Велчевъ на сума 160 лева, слѣдователно, при такова положение искътъ се явява основателенъ и доказанъ, като ще трѣбва да се утвърди издаденото въ тази смисъль обтѫжено рѣшение, а въззивната жалба, съ която се правятъ възражения цоддържани днесъ и правени въ мировата инстанция, какво отвѣтникътъ днесъ апелаторъ — е изплатилъ прѣди срока на първостепенния притежатель дължимата сума, каквито възражения по единъ търговски ефектъ, какъвто е въ случая, не могатъ да иматъ сѫществено значение, щомъ не се отнасятъ лично срещу днешния приносителъ — Българската народна банка (чл. 621 отъ Търговския законъ), а съгласно чл. 536 отъ сѫщия законъ, чрѣзъ джиросване, какъвто е въ случая, всички права по записа прѣминуватъ върху онова лице, на което се джиросва, тъй щото възражения за заплащане другиму, не могатъ да иматъ никакво значение, ето защо при такова положение ще трѣбва въззивната жалба да се остави безъ послѣдствие и се осѫди апелаторътъ да заплати всички послѣдвали разноски“, — съ рѣшението си отъ 21 май 1902 год., № 232, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Ив. Велчевъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Вратчанскиятъ окр. сждъ нарушилъ: 1) чл. 586 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не уважилъ искането му за да се привлѣче въ качество на трето отвѣтно лице А. Т. Новаковъ, на когото е изплатилъ сумата по записа; 2) чл. 318 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 327 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не допусналъ да се докаже издължението на записа прѣди срока на първия кредиторъ, нито съ свидѣтели, нито съ разписка, и 3) чл. 376, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не оцѣнилъ нито разписката отъ първия кредиторъ Новаковъ, съ дата 11 августъ 1900 год. и едно писмо

Digitized by Google

отъ синдикатото на сѫщия, отъ което се вижда, че той (касаторътъ) не дължи нищо на Новакова.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: срещу записа на заповѣдь, по който касаторътъ Иванъ Велчевъ е тегленъ на сѫдъ отъ Българската народна банка за сумата 160 лева, както се вижда отъ потѫженото рѣшение, той е възразявалъ, че е изплатилъ този записъ на първия му притежатель А. Т. Новаковъ, който го е джиросалъ на Българската народна банка и за доказателство на това си възражение е прѣдставилъ писмени документи и освѣнъ това е молилъ да се призове въ качество на трето лице по дѣлото А. Т. Новаковъ, а сѫщо е молилъ да му се допуснатъ и свидѣтели. Вратчанскиятъ окр. сѫдъ обаче като еималъ прѣдъ видъ, че правата на първия притежатель на записа по джиро сѫ прѣминали върху Българската народна банка и че по силата на чл. 621 отъ Търговския законъ, изплащането направено на първия притежатель не може да се противопоставя на банката, не допусналъ призоваването нито на Ал. Т. Новаковъ като трето лице, нито на свидѣтелитѣ и не далъ значение на писменитѣ доказателства, съ които отвѣтникътъ е искалъ да докаже, че е изплатилъ записа на А. Т. Новаковъ. Тия дѣйствия на Вратчанския окр. сѫдъ слѣдва да се признаятъ за съвършено правилни, тъй като съгласно цитирания чл. 621 отъ Търговския законъ, длъжникътъ по мѣнителница може да противопостави само такива възражения, които произтичатъ отъ самата мѣнителница или които той може да има лично срещу приносителя, който дѣйствува, а въ случая възражението на отвѣтника (касаторъ), че изплатилъ сумата на първия притежатель на записа, не е възражение, което произтича отъ самия записъ, нито пъкъ възражение лично срещу приносителя — Българската народна банка. Прѣдъ видъ на това, оплакванията на касатора, че сѫдътъ не уважилъ искането му за привличане въ качество на трето лице А. Т. Новаковъ и призоваване на свидѣтели, както и че не оцѣнилъ разписката на Новакова съ дата 11 августъ 1900 год. и писмото на синдикатото, слѣдва да се признаятъ за оплаквания неоснователни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Велчевъ, срещу рѣшението на Вратчанския окр. сѫдъ отъ 21 май 1902 год., № 232, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 204 — (663) — 20 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шести ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдсѣдатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ, *гражданско дѣло № 361, по описа за 1904 год., на Григоръ Найденовъ, отъ гр. София, съ Д. А. Ценовъ, отъ гр. София, за 3278 лева и 29 стот. златни, по записъ на заповѣдь.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха отвѣтника Григоръ Найденовъ, съ повѣреника си адвоката Г. Згуревъ и ищеца Д. А. Ценовъ, съ повѣреника си адвоката С. Даневъ.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: съ искова молба, подадена въ Софийския окр. сждъ на 1 февруарий 1901 год., Д. А. Ценовъ, отъ гр. София, е прѣдявилъ искъ за 3278 лева и 29 ст. златни, противъ Григоръ Найденовъ, отъ сжщия градъ, по единъ записъ, издаденъ на заповѣдьта на И. Крамеръ и Грегерсонъ и синове и джиросанъ отъ послѣднитѣ върху ищеца. Софийскиятъ окр. сждъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 309, отъ 8 юлий 1903 год., е осждилъ Григоръ Найденовъ да заплати на Д. А. Ценовъ, като пълномощникъ на фирмата Крамеръ Грегерсовъ и синове, 3278 лева и 29 ст. златни, съ 8% годишна лихва отъ 2 януарий 1901 год. (дата на протеста) и 229 лава и 52 ст. разноски. — Срещу това рѣшение отвѣникътъ Григоръ Найденовъ е подалъ възивна жалба прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „искътъ се основава на единъ записъ на заповѣдь съ дата 7 маргъ 1898 г., съ който Григоръ Найденовъ се задължава да заплати на 31 декемврий 1900 год. 3278 лева и 29 ст. златни, на заповѣдьта на Крамеръ и Грегерсонъ и синове, които приелъ напълно въ имотъ. Този записъ е джиросанъ на Д. А. Ценовъ, който е завелъ настоящия искъ и който при разглеждането на дѣлотото е заявилъ, че записътъ му е даденъ за инкасиране. Въ такъвъ случай отвѣтникътъ Григоръ Найденовъ може по начало да формулира по това дѣло възраженията, които той има да противопостави на Крамеръ Грегерсонъ и синове. Тия възражения се заключаватъ въ слѣдующето: отвѣтникътъ казва, че записътъ по който е заведенъ искътъ, прѣдставлява стойностьта на редъ недвижими имоти, ливади, селища, ниви и пр., които фирмата Крамеръ Грегерсонъ и синове му продала съ продавателенъ записъ отъ 20 мартъ 1898 година. Обаче, казаната фирма не си изпълнила задължението да му прѣдаде продаденитѣ имоти. Напротивъ, указало се, че нѣкои отъ тия имоти били продадени отъ сжщия продавачъ на други лица, пакъ съ крѣпостни актове, че други били прѣдадени отъ Държавата на опълченци, или пъкъ продадени на публиченъ търгъ, и най-сетнѣ Гурмазовското военно конско депо нарушило владѣнието върху 12 кжса отъ продаденитѣ имоти. Освѣнъ това нѣкои отъ имотитѣ въ сжщность, нѣмали такива размѣри, каквито били означени въ крѣпостнитѣ актове. А щомъ като по тоя начинъ продавачътъ не е прѣдалъ продадената вещь, отвѣтникътъ счита, че не е длъженъ да заплати записа, който прѣдставлява цѣната на купения имотъ. Обаче, тия възражения оставатъ недоказани по настоящето дѣло. Протестътъ отправенъ отъ Григоръ Найденовъ на 30 ноемврий 1900 год. до Д. А. Ценовъ, пълномощникъ на Крамеръ Грегерсонъ и синове, не може да съставлява доказателство въ негова полза. На второ мѣсто, рѣшението отъ 14 ноемврий 1899 год. на Софийския окр. сждъ по дѣло № 26/1899 год., съ което е билъ отхвърленъ иска за нарушено владѣние върху 12 кжса недвижими имоти заведенъ отъ Григоръ Найденовъ противъ Гурмазовското военно конско депо (рѣшение къмъ което е приложена и исковата молба по това дѣло), не установява, че Григоръ Найденовъ е билъ сждебно отстраненъ отъ тия имоти, защото не е билъ разрѣшенъ въпроса за правособственостьта на тия имоти. А самото рѣшение по дѣлото за нарушаване на владѣнието не може да бжде противопоставено на продавачитѣ защото

Digitized by Google

тѣ не сж били привлѣчени да участвуватъ по дѣлото. Отъ прѣдставенитѣ отъ отвѣтника доказателства остава да се оцѣни още крѣпостниятъ актъ № 801, отъ 12 ноември 1898 година. Съ този актъ Крамеръ Грегерсонъ и синове сж продали на Василъ Андрѣевъ и др. една ливада отъ 60 декара. Отвѣтникътъ твърди, че сжщата ливада му е била продадена отъ сжщитѣ продавачи съ крѣпостенъ актъ отъ 20 мартъ 1898 год., № 162, приложенъ къмъ дѣлото. Това твърдение съ нищо не е установено. Напротивъ, и то независимо отъ обстоятелството, че крѣпостниятъ актъ на отвѣтника носи по-ранна дата, въ който случай той съгласно чл. 220 отъ задълженията и договоритѣ, е придобилъ собственостьта, — трѣбва да се отбѣлѣжи, че крѣпостниятъ актъ № 801 е издаденъ на основание крѣпостния актъ на продавачитѣ № 95/1893 год., а пъкъ такъвъ номеръ не фигурира въ продавателния записъ, сключенъ между Крамеръ Грегерсонъ и синове и Григоръ Найденовъ на 20 мартъ 1898 година. И тъй, като не сж доказани възраженията на отвѣтника, той остава задълженъ да заплати стойностьта на записа". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 17 февруарий 1904 год., подъ № 30, е потвърдилъ рѣшението на окржжния сждъ. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Григоръ Найденовъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която моли за отмѣнението му за допущането при издаването му на закононарушенията, които той щѣлъ да посочи допълнително. Неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ тоя сждъ, посочи че при издаването на това си рѣшение Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 254 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че неправилно отхвърлилъ искането му да се провѣрятъ крѣпостнитѣ му актове и то по съображение, че това искане било несвоевременно, и 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 234, 244, 251 и 280 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че призналъ, че той не може да откаже заплащането на цѣната на купения имотъ, или да иска намалението и освѣнъ ако бжде сждебно отстраненъ и то чрѣзъ искъ за собственость.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като запрѣщението, което чл. 254 отъ Гражданското сждопроизводство, съдържа да не се привеждатъ отъ странитѣ — при устнитѣ имъ обяснения по дѣлото нови обстоятелства или нови доказателства, освѣнъ при наличностьта на условията, посочени въ сжщия членъ, е установено съ тая цѣль, щото несвоевременното привеждане на нови обстоятелства или нови доказателства да не става причина за отлагането на дѣлото. А отъ това слѣдва, че прѣдвиденото въ тоя членъ запрѣщение се отнася не само до исканията за прѣдставянето на съвсѣмъ нови доказателства, но така сжщо и до исканията да се направи провѣрка на прѣдставенитѣ вече по дѣлото доказателства, прѣдъ видъ на това, че извършването на такава провѣрка така сжщо може да повлѣче подирѣ си отлагането на дѣлото.

Digitized by Google

Ето защо и по настоящето дѣло Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е постѫпилъ съвършено правилно, като на основание на горѣспоменатия членъ отъ Гражданското сѫдопроизводство не е удовлетворилъ искането на повѣреницитѣ на касатора за отлагането на дѣлото за извършването на огледъ и експертиза, и 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е призналлъ, че продавачитѣ на продаденитѣ нему недвижими имоти за това не могатъ да се признаятъ отговорни за нарушението на владѣнието му върху нѣкой отъ тия имоти и че тѣ биха могли да бѫдатъ отговорни само, ако той прѣтърпи сѫдебно отстранение, защото е констатиралъ, че по негова вина продавачитѣ не сѫ могли да защитятъ владѣнието му на тия имоти, понеже той не ги е привлѣкалъ като трети лица, за да му помагатъ по дѣлото, водено отъ него за възстановление на нарушеното му владѣние.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Григоръ Найденовъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 17 февруарий 1904 год., подъ № 30, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 205 — (671) — 23 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на девети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель. Христо Д. Павловъ, членове, Ан. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 423, по описа за 1902 год., на Стефанъ Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Темистокли х. Кости, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ. за 1196 лева и 29 ст. златни.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха адвокатитѣ Ив. Славовъ и Ив. Толевъ, като повѣреници: първиятъ на Стефанъ Калчевъ, а вториятъ на Темистокли х. Кости.

Обстоятелствата на на дѣлото сѫ тия: братя Г. Канатови, отъ градъ Татаръ-Пазарджикъ, на 20 юний 1900 год. сѫ прѣдявили искъ прѣдъ Пловдивския окрѫженъ сѫдъ противъ Стефанъ х. Калчевъ, отъ градъ Пловдивъ, за 1196 лева и 29 ст. златни, като обясняватъ въ исковото си прошение, че прѣзъ 1885 год. се съставило търговско събирателно дружество въ Цариградъ „Ст. х. Калчевъ и Ст. Иличъ“, което се занимавало и съ комисионерски операции. До 29 априлъ 1886 год. ищцитѣ изпратили на това дружество 9 вагона жито и два чувала фасулъ на сума 60.275 златни гроша, срещу които получили 55.005 гроша златни и останало да получатъ още 5270 гроша зл., или 1196 лева и 29 ст. златни. Понеже дружеството се разтурило, а Ст. Иличъ се поминалъ, искътъ си завеждатъ срещу Ст. х. Калчевъ. Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 316, отъ 5 септемврий 1901 год., е осѫдилъ Стефанъ х. Калчевъ да заплати на братя Г. Канатови 1196 л. и 29 ст. златни съ 8% годишно отъ 20 юний 1900 год. и 103 лева и 29 ст. адвокатско право и разноски. Недоволенъ отъ това рѣшение, Стефанъ х. Калчевъ го е обжалвалъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ

Digitized by Google

и искалъ да бжде отмѣнено и той освободенъ отъ изплащането на сумата. Въ втората инстанция братя Г. Канатови сж отстжпили своитѣ права по процеса на Екатерина К. Канатова, а тази послѣдната отстжпила сжщитѣ права на Темистокли х. Кости, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ. Като е разгледалъ дѣлото, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищцовата страна доказва иска си съ слѣдующитѣ доказателства прѣдставени по дѣлото: а) прѣписъ отъ едно съобщение на фирмата Иличъ и Калчевъ съ дата 1 май 1885 год., съ което съобщаватъ, че ще приематъ поржчки и гарантиратъ за редовното и точното имъ изпълнение; б) една равносмѣтка отъ тефтеритѣ на братя Канатови, че пратили стока на фирмата Иличъ и Калчевъ за 60.275 гроша златни, а получили 355.005 гроша златни; в) седемъ фактури въ оригиналъ и въ прѣводъ издадени отъ фирмата Иличъ и Калчевъ, които подкрѣпяватъ горната равносмѣтка; г) петь писма отъ сжщата фирма до братя Канатови по сжщитѣ вземания — давания. Фактуритѣ и писмата сж отъ февруарий, мартъ и априлъ 1886 год.; д) едно удостовѣрение отъ ТатарПазарджишкия мирови сждия № 5105, отъ 18 ноември 1900 год., въ което се казва, че фирмита Иличъ и Калчевъ, отъ Цариградъ, на 5 юний 1890 год. е завела искъ противъ братя Канатови за 2042¾ гроша златни, или 463½ лева златни и че този искъ билъ отхвърленъ, и е) прѣписъ отъ едно писмо адресирано отъ братя Канатови до фирмата Иличъ и Калчевъ отъ 24 февруарий 1892 год., съ което казватъ, че слѣдъ като си прѣгледали смѣткитѣ, намиратъ, че иматъ да взематъ отъ Иличъ и Калчевъ 5270 гроша златни; 2) като възражение на искътъ Стефанъ х. Калчевъ прѣдставилъ: а) „Държавенъ Вѣстникъ“ брой 96 отъ 6 септември 1888 год., въ който има обнародвано обявление съ дата 19 августъ 1888 год., подписано отъ Стефанъ Иличъ и Стефанъ Калчевъ, съ което се съобщава, че фирмата имъ прѣстава да сжществува отъ 31 декември сжщата година и се умоляватъ лацата, които иматъ земане — даване съ дружеството да си разчистятъ смѣткитѣ; б) едно исково прошение, единъ протоколъ въ прѣписъ отъ мировото дѣло на Татарпазарджишкия мирови сждия, по което Ст. Калчевъ и Иличъ искатъ отъ братя Канатови 2041 ¾ гроша златни, или 463 ½ лева златни. Въ протокола е забѣлѣзано, че Коста Канатовъ казалъ, че не дължи по иска, до като не си прѣгледатъ смѣткитѣ, и в) едно рѣшение № 8, отъ 3 априлъ 1901 год., на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, съ което сжщиятъ искъ на Калчевъ и Иличъ е отхвърленъ, като отъ втора инстанция по недоказаность; 3) отъ приведенитѣ доказателства на ищцовата страна искътъ по настоящето дѣло се доказва така както е признатъ той отъ окржжния сждъ, а Ст. Калчевъ не прѣдставя доказателства, че е изплатилъ сумата; 4) отвѣтникътъ Калчевъ възразява, че искътъ е просроченъ, тъй като е изтекла 5-годишната търговска давность. Че братя Канатови имали земане-даване като фирма търговска Иличъ и Калчевъ, че сега фирмата братя Канатови не сжществувала, за това и искътъ неправилно билъ заведенъ. Че по дѣлото, по което той — Калчевъ искалъ отъ братя Канатови 463 ½ лева златни, братя Канатови казали, че не дължатъ нищо на Калчева, но не сж казали, че иматъ да взематъ отъ него или пъкъ, че се самопризнали, че нѣматъ да взематъ нищо отъ него. Такова самопризнание братя Кана-

Digitized by Google

тови не сж направили, както се видѣ и по-горѣ, тѣ сж възразявали само, че не сж си прѣгледали смѣткитѣ. Възражението, че фирмата братя Канатови не сжществувала е неоснователно, защото и да не сжществува пакъ тѣ или тѣхнитѣ правоприемници иматъ право да си търсятъ вземанията. Въ дадения случай давностно изсрочване нѣма, защото споредъ Отоманския търговски законъ чл. 146, 5-годишната давность се отнася само до търговскитѣ полици, а не и до другитѣ търговски вземания-давания, къмъ които трѣбва да се примѣнява общата 15-годишна гражданска давность. А въ случая е меродавенъ само Отоманскиятъ търговски законъ, и 4) че първостепенното рѣшение трѣбва да се видоизмѣни, като се прѣхвърлятъ правата на братя Канатови върху новия имъ правоприемникъ". — Водимъ отъ тия съображения, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 31 май 1902 год., подъ № 282, е постановилъ: „измѣнява рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ № 316, отъ 28 августъ 1901 год. така: осжжда Стефанъ Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, да заплати на Темистокли х. Кости, отъ Татаръ-Пазарджикъ, 1196 лева и 29 ст. златни съ лихвата имъ 8% отъ 20 юний 1900 год. и за водене на дѣлото и сждебни разноски въ двѣтѣ инстанции 162 лева". — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Стефанъ Калчевъ, е подалъ касационна жалба, въ която той, както и неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, молятъ за отмѣнението му, като, между другото посочватъ, че при издаването му Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. чл. 520, 396 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че въпрѣки самопризнанието на ищцовата страна, направено прѣдъ окржжния сждъ, че търговската фирма братя Канатови е прѣстанала да сжществува още прѣди прѣдявяването на иска по това дѣло, приелъ, че дѣлото е правилно заведено, като намира, че и да не сжществува фирмата братя Канатови пакъ тѣ или тѣхнитѣ приемници иматъ право да си търсятъ вземанията, тогава, когато, щомъ фирмата не сжществува, то тя вече не може да завежда дѣла като фирма.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣрениците на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на касатора да се признае за основателно и обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ книжата по производството станалопо това дѣло, както въ първата, така и въ втората инстанции, се вижда, че отвѣтникътъ, сега касаторъ, Стефанъ Калчевъ, между другото е правилъ това възражение, че искътъ по това дѣло неправилно е прѣдявенъ отъ фирмата братя Канатови, прѣдъ видъ на това, че тая фирма е прѣстанала да сжществува още прѣди прѣдявяването на тоя искъ. Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ това възражение на отвѣтника за неоснователно по това съображение, че „и да не сжществува фирмата братя Канатови, пакъ тѣ или тѣхнитѣ правоприемници иматъ право да си търсятъ вземанията". Това сжждение на Пловдивския апелативенъ сждъ е съвършено неправилно, тъй като не подлежи на никакво съмнѣние, че не може да се прѣдявява искъ отъ името на лице, което е прѣстанало да сжществува, лице което не сжществува. Наистина правоприемницитѣ на подобно лице могатъ да упражнятъ правото на искъ, което е принадлежало на това лице, обаче това право тѣ трѣбва да упражнятъ отъ свое име, а не отъ името

Digitized by Google

на своя праводатель, който вече не сжществува. А отъ това слѣдва, че по настоящето дѣло, щомъ като е било установено, че фирмата братя Канатови е прѣстанала да сжществува още прѣди прѣдявяването на иска, което приема и самъ Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, то послѣдниятъ не е ималъ основание да признае, че искътъ правилно е билъ прѣдявенъ отъ името на тая фирма. А като е призналъ противното, съ това сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже не е съобразилъ своето рѣшение съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва гоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣната на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е указало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 31 май 1902 год., подъ № 282, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 206 — (674) — 25 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество, Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети ноември хилядо деветстотинь и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ. Д. Ив. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 431, по описа за 1902 год., на Анчо Стаевъ, отъ градъ Татаръ-Пазарджикъ, съ Георги Динковъ, отъ с. Бѣлащица, за* 193 *лева.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Георги Динковъ, отъ с. Бѣлащица, съ искова молба до Татарпазарджишкия мирови сждия, заявилъ искъ противъ Станчо Анчовъ и Анчо Стаевъ за 193 лева, които послѣднитѣ събрали отъ негови длъжници. — Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтника само — Анчо Стаевъ, дѣлото било разгледано и отъ Татарпазарджишкия окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ Георги Динковъ за да установи обстоятелството, че отвѣтникътъ Анчо Стаевъ е събралъ отъ указанитѣ въ исковата му молба длъжници сумата 193 лева, прибѣгналъ е до доказателственото срѣдство — рѣшителна клетва, която отвѣтникътъ не приелъ и повърналъ на ищеца, а послѣдниятъ я е приелъ и положилъ. Мировиятъ сждъ макаръ и неправилно да е допусналъ повръщането на тая клетва ищецу, защото тя не се отнася до личнитѣ му дѣйствията, обаче, щомъ тя е била прѣдложена отвѣтнику, за когото е допустима и той е отрекалъ да я приеме и положи, положението на доказателствата не се измѣнява; тъй като съ самото отричане отъ отвѣтника да приеме тая клетва, трѣбва да се признаятъ за установени онѣзи обстоятелства въ полза на ищеца за които тя е прѣдложена, безразлично отъ обстоятелството, че тя е повръщана неправилно ищецу и полагана отъ послѣдния. Така щото въз-

Digitized by Google

ражението на апелатора, че искътъ е недоказанъ, е неоснователно и слѣдва да се остави безъ уважение; 2) второто възражение на апелатора, че събирането на сумата по силата на чл. чл. 146 и 176 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, не раждало право на искъ за ищеца, защото той (апелатора) билъ отговоренъ за тая сума прѣдъ лицата, отъ които ги е събралъ неправилно, е тоже неоснователно, защото отвѣтникътъ,—апелаторъ, при събирането на тая сума, не е замѣствалъ длъжницитѣ, по прѣдложение на послѣднитѣ, за да има положително изразено съгласието на ищеца, че освобождава първитѣ си длъжници съгласно чл. 176 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, а е дѣйствувалъ като пълномощникъ на ищеца, който като не е възразявалъ нищо противъ това дѣйствие (събиране на вземанията му) тацитно го е упълномощилъ и такова плащане по силата на чл. 146 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е дѣйствително и по силата на чл. чл. 484 и 493 отъ сжщия законъ, е отговоренъ за това което е получилъ за смѣтка на ищеца. За това, сждътъ намира, че рѣшението на мировия сждия, съ което е уважилъ искътъ на ищеца по отношение на апелатора, е правилно издадено и го потвърдява, а апелативната жалба като неоснователна, я отхвърля, и 3) апелаторътъ, който губи процеса, слѣдва да заплати на противната страна разноскитѣ по водене на дѣлото", — съ рѣшението си № 98, отъ 23 мартъ 1902 год., потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение Анчо Стаевъ подава касационна жалба и се оплаква, че по това дѣло Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ, между друго е нарушилъ и чл. чл. 87 и 90 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е допусналъ на ищеца да положи клетва, която не се отнася до негово лично дѣйствие и ако мировиятъ сждия не би допусналъ повръщането ѝ, той самъ би я положилъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние, да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: отъ мировото производство се констатира, че ищецътъ Георги Динковъ, за да докаже, че отвѣтникътъ Анчо Стаевъ е събралъ отъ указанитѣ въ исковото му прошение негови длъжници сумата 193 л., му е прѣдложилъ рѣшителна клетва, която отвѣтникътъ му повърналъ и ищецътъ я приелъ и положилъ. Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ обаче като е взелъ прѣдъ видъ, че въпросната клетва се отнася до личнитѣ дѣйствия на отвѣтника Анчо Стаевъ, е призналъ, че послѣдниятъ не е могалъ да я повръща на ищеца и че щомъ отвѣтникътъ е отказалъ да я приемне, то слѣдвало да се признаятъ за установени онѣзи обстоятелства за които клетвата е била прѣдложена и поради това призналъ, че ищецътъ е доказалъ искътъ си. Отъ това послѣдно съображение явно става, че Татарпазарджишкиятъ окр. сждъ приема, че самиятъ фактъ, че отвѣтникътъ повръща на ищеца прѣдложената рѣшителна клетва, съставлява отказъ за полагането ѝ. Този възгледъ на Татарпазарджишкия окр. сждъ не може да се признае за правиленъ, тъй като за да се теглятъ послѣдствията отъ неприемането на клетвата, сждътъ трѣбва да се удостовѣри че страната въ дѣйствителность отказва да я приеме, а въ случая сждътъ трѣбваше да обяви на отвѣтника, че клетвата не може да бжде повърната на ищеца и да го задължи да каже приема ли да я

Digitized by Google

положи или не. Такава презумция за отказъ отъ клетвата, каквато сждътъ е приелъ, законътъ не прѣдвижда. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че сждътъ е разрѣшилъ това дѣло несъгласно духътъ и смисъльта на закона, поради което сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора по този поводъ се явява основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ № 98, отъ 23 мартъ 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ за ново разглеждане при други съставъ.

№ 207 — (675) — 25 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 433, по описа за 1902 год., на Гьоно Христовъ, отъ с. Осиково, Вратчанска околия, съ Никола Ивановъ, отъ сжщото село, за 278 лева, произходящи отъ заемъ.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: съ искова молба, подадена въ Вратчанския градски мирови сждия на 20 януарий 1901 год., Гьоно Христовъ, отъ с. Осиково, Вратчанска околия, е прѣдявилъ искъ противъ Никола Ивановъ, отъ сжщото село, за 214 лева, които му билъ далъ подъ лихва прѣзъ 1894 година. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 23 мартъ 1901 год., подъ № 418, е отхвърлилъ искътъ на ищеца, като неоснователенъ. Това рѣшение е било обтжжено отъ страна на ищеца Гьоно Христовъ прѣдъ Вратчанския окржженъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „искътъ на ищеца се доказва отъ показанията на свидѣтеля Д. Тошевъ и отъ самопризнанието на самия отвѣтникъ, който твърди, че дѣйствително длъжалъ на ищеца 214 лева, но му ги изплатилъ, като се спогодили да му плати срещу тѣхъ 160 лева, което си възражение напълно установява отъ посоченитѣ отъ него свидѣтели, изпитани прѣдъ мировия сждия, които съ положителность твърдятъ, че дѣйствително отвѣтникътъ се наплатилъ на ищеца, възражението на този послѣдния въ въззивната му жалба, че тѣзи свидѣтели не говорили истината, не може да се вземе подъ внимание, до като не докаже това по надлежния редъ". — Водимъ отъ тия съображения, Вратчанскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си отъ 15 октомврий 1901 год., подъ № 320, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение ищецътъ Гьоно Христовъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Вратчанскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. чл. 58, 77 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не допусналъ да се разпитатъ по-

Digitized by Google

сочените отъ него свидѣтели за установяването на сѫществуването на дълга на отвѣтника, безъ да се произнесе, ще имать ли обстоятелствата, за установяването на които той е искалъ да бѫдатъ разпитани свидѣтелитѣ, значение за разрѣшението на дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на касатора да се признае за основателно и обтѫженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ книжата по производството, станало по това дѣло въ втората инстанция, се вижда, че ищецътъ, сега касаторъ, Гьоно Христовъ, е молилъ да бѫдатъ разпитани посочените отъ него свидѣтели, съ показанията на които е искалъ да подкрѣпи прѣдявения отъ него по това дѣло искъ. Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си, издадено по тоя поводъ, е оставилъ тая молба на ищеца безъ послѣдствие, безъ обаче, въ това си опрѣдѣление да се произнася, обстоятелствата, за установяването на които ищецътъ е искалъ да се разпитатъ свидѣтелитѣ, ще имать ли значение за разрѣшението на дѣлото или не. Казаниятъ сѫдъ посочва, наистина, че той намира прѣдметното искане на ищеца неоснователно, за това, защото „отъ даннитѣ въ дѣлото на първата инстанция се виждало, че паритѣ били заплатени“, обаче, обстоятелството, че отъ доказателствата, прѣдставени въ първата инстанция, се подкрѣпятъ домогванията на една отъ странитѣ въ процеса, не дава основание на второинстанционния сѫдъ да не допуща на противната страна да прѣдставя други доказателства, съ които да обори значението на прѣдставенитѣ въ първата инстанция доказателства и да установява противоположни на установенитѣ съ тѣхъ обстоятелства. А щомъ като Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ на основание само на горѣприведеното съображение е отказалъ да удовлетвори молбата на ищеца за разпитването на посочените отъ него свидѣтели, безъ да констатира, че показанията на тия свидѣтели нѣма да имать значение за разрѣшението на дѣлото, съ това сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото при разрѣшаването на тоя въпросъ не се е съобразилъ съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сѫществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтѫженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да укаже влияние на изхода на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 15 октомврий 1901 год., подъ № 320, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни, и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 208 — (676) — 25 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и

Digitized by Google

Кирилъ Кирловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 427, по описа за 1902 год., на Е. Салабашева, жителка отъ гр. София, съ търговската фирма Д. Фишлеви и синове, изъ гр. Виена, за 842 лева и 60 ст. златни заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на Е. Салабашева се яви адвоката Гатевъ, а отъ страна на Д. Фишлеви и синове — адвоката Калевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: д-ръ М. Калевъ, адвокатъ и повѣреникъ на Д. Фишлеви и синове, изъ Виена, съ искова молба отъ 3 августъ 1901 г., е заявилъ искъ срещу Е. Салабашева, отъ гр. София, за 842 лева и 60 ст. заедно съ лихвата имъ, произходящи отъ покупка на дюкянска стока. II Софийски градски мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 30 октомврий 1901 год., № 1811, постановилъ: „Евлампия Салабашева да заплати на фирмата Д. Фишеръ (Фишлеви) и синове въ Виена, 842 лева и 60 ст. златни, или 383 фиорина заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 3 августъ 1901 год. до деня на изплащането, както и 56 лева за сждебни и за водене на дѣлото разноски. Допуща се прѣдварително изпълнение на рѣшението, ако ищцовата страна прѣдстави залогъ и приема върху си отговорността за загубитѣ, въ случай на измѣнение или отмѣнение на рѣшението отъ окржжния сждъ". По апелативната жалба на отвѣтницата, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който, като е взелъ въ събрание: „както отъ петиторната часть на исковата молба на ищцитѣ по настоящето дѣло Д. Фишеръ (Фишлеви) и синове, така и отъ обясненията на повѣреника имъ, дадени прѣзъ течението на процеса явствува, че тѣ претендиратъ отъ днешната апелаторка Е. Салабашева сумата 383 фиорината, или лева златни 842 и 90 ст., стойность на една партида стока, която прѣзъ мѣсецъ мартъ 1892 г. тя била купила отъ тѣхъ. За установяването на тази своя претенция и въ обще за доказването на своя искъ, ищцитѣ прѣдставляватъ една смѣтка извлѣчена отъ търговскитѣ имъ книги, и надлежно завѣрена, като се домогватъ да докажатъ, че прѣзъ 1892 година. мѣсецъ мартъ дѣйствително сж дали на Салабашева стока за 383 фиорината, и че тази сума отистина тя имъ длъжала къмъ 7 мартъ 1892 год. По отношение на прѣдставеното отъ ищцитѣ извлѣчение — смѣтка отъ търговскитѣ имъ книги могло би да се каже, че то е едно доказателство, изходяще отъ самата страна, която иска да си служи съ него, и като такова по силата на общия принципъ въ гражданското право, че никой не може да създава самъ за себе си доказателства, слѣдвало би да се отхвърли, обаче, тъй като, когато въпросътъ се касае за споръ, който има чисто търговски характеръ, и когато прѣпирнята се води помежду двѣ страни, които сж тоже търговци, както е въ конкретния случай, обстоятелство безспорно, то този принципъ търпи изключение отъ общото правило и слѣдователно редовно воденитѣ търговски книги служатъ за доказателство въ полза на тази страна, която ги прѣдставлява, като не се запрѣщава на противната страна да се позовава на своитѣ книги за установяването противни на ищцовитѣ домогвания доказателства. Очевидно е прочее, че законодателтъ дава еднакво значение на доказателства сила на търговскитѣ книги по споръ, който има чисто търговски характеръ и е прѣдоставилъ право на лицата, които сж търговци, да

Digitized by Google

могатъ да си създаватъ сами доказателства чрѣзъ своитѣ търговски книги, разбира се редовно водени. И това е доста понятно, като се има прѣдъ видъ довѣрието, което е съществувало и съществува особено между търговцитѣ. А че както теорията на правото, така и законодателтъ съ направили едно отстъпление отъ общото правило по въпроса, че никой не може самъ за себе си да създава доказателства, и е допусналъ това изключение отъ общия принципъ само между търговци и по търговски дѣла, това най-ясно се вижда отъ постановленията на чл. 8 отъ Турския търговски законъ, който е билъ въ сила и дѣйстие при сключването на сдѣлката по настоящето дѣло. Това същото явствува и отъ изричното прѣдписание на чл. 42 отъ сега дѣйтвующия Търговски законъ. Отъ точния разумъ и на двата тѣзи члена отъ закона, слѣдва да се заключи, че щомъ спорящитѣ страни съ търговци и дѣлото имъ има търговски характеръ, то редовно воденитѣ имъ търговски книги могатъ да служатъ за доказателство. Отъ тѣзи постановления на закона като се изхожда и като се има прѣдъ видъ отъ друга страна, че спорътъ по между Д. Фишлеръ и Е. Салабашева има чисто търговски характеръ, и че самитѣ тѣ съ търговци, и най-послѣ, че не се прѣдставляватъ доказателства отъ страната — апелаторъ за нередовностьта на търговскитѣ книги на възиваемитѣ, — то съдътъ счита, че прѣдставената отъ ищцитѣ смѣтка извлѣчена отъ търговскитѣ имъ книги, съставлява пълно доказателство за получената стока и дължимата сума, поради което искътъ слѣдва да се уважи, както много правилно е постъпилъ мировиятъ съдия, като е осъдилъ отвѣтницата на претендираната отъ ищцитѣ сума, въ какъвто случай рѣшението му трѣбва да бъде потвърдено. Единственото възражение, което апелаторката по това дѣло Е. Салабашева е правила и което и днесъ се поддържа отъ повѣреника ѝ, се заключава въ това, че прѣди 8 или 9 години, когато била въ гр. Пловдивъ, дѣйствително поржчала стока въ Виена, но не обаче на фирмата Д. Фишеръ (Фишлеви) и синове, а на нѣкой си комисионеръ, комуто още тогава изплатила стойностьта на поржчката, тъй че съ ищцитѣ въобще нѣмала никакво взимане-даване, и категорически отрича да имъ дължи процесната сума. На второ мѣсто прави се възражение, че по силата на чл. 386 отъ Гражданското съдопроизводство, прѣдставеното извлѣчение отъ смѣтка не може да служи за доказателство въ полза на ищцитѣ. Това възражение съдътъ го счита за неоснователно — първо, защото то не е подкрѣпено рѣшително съ никакви доказателства отъ страна на отвѣтницата и второ, защото чл. 386 отъ Гражданското съдопроизводство въ случая не може да има никакво примѣнение. Този членъ има своето приложение, когато искътъ е прѣдявенъ отъ лице търговецъ противъ не търговецъ. Тогава необходимо нуждно е да бъде доказано, че дѣйствително стоката е била доставена. Въ конкретния случай това не е необходимо, прѣдъ видъ прѣдставеното извлѣчение отъ търговскитѣ книги на възиваемитѣ, което (извлѣчение) както се каза, служи за доказателство въ полза на послѣднитѣ, поради което прѣдставянето на повече доказателства се явява за второстепенно и безъ всѣко значение. Че страната, която губи процеса, длъжна е, по искането напротивната, да заплати всички разноски които съ я послѣдвали", — съ рѣшението си отъ 4 юний 1902 год., подъ № 277, постановилъ: „по-

Digitized by Google

твърдява рѣшението на II Софийски градски мирови сждия отъ 30 октомврий 1901 год., подъ № 1811, а въззивната жалба на Евлампия Салабашева подадена противъ сжщото рѣшение, се остава безъ послѣдствие, като неоснователна. Осжжда Евлампия Салабашева, отъ гр. София, да заплати на Д. Фишеръ (Фишлеви) и синове въ гр. Виена, 42 лева и 13 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ тази инстанция". — Срещу това рѣшение Е. Салабашева е подала касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 42 отъ Търговския законъ, защото сждътъ по сжщество разсжждава, че тоя членъ съдържа изключение отъ общитѣ правила, че никой не може да си създава самъ доказателства.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: Търговскиятъ законъ въ чл. чл. 31, 32 и послѣдующитѣ, задължава търговцитѣ да водятъ търговски книги за своитѣ вземания-давания, като указва и на начина по който тия книги трѣбва да бждатъ водени. А на така воденитѣ търговски книги законътъ дава извѣстна доказателна сила, било за установление дѣйствителното финансово положение на търговеца, било въ спорове по между търговци и за търговски сдѣлки. За послѣдния случай говори чл. 42, който гласи слѣдующето: „редовно воденитѣ книги на търговецъ могатъ да служатъ за доказателство въ спорове произходящи отъ търговски сдѣлки". Отъ съдържанието на тоя членъ явно става, че законътъ дава извѣстна доказателна сила на редовно воденитѣ търговски книги, доста само да сжществуватъ условията които казаниятъ текстъ изисква за неговото приложение. А тия условия сж: 1) споръть да се води по между търговци и за търговски сдѣлки, и 2) книгитѣ да бждатъ редовно водени. Когато сжществуватъ тия двѣ условия, търговскитѣ книги *могатъ* да служатъ за доказателство даже и за въ полза на лицето, което ги е водило, тъй като законътъ не прави никакво ограничение; но тѣхната доказателна сила за всѣки конкретенъ случай се опрѣдѣля отъ сжда, отъ който зависи да имъ даде или да не имъ даде вѣра. А че това е така, явно става отъ думата *могатъ* употрѣбена въ текста на чл. 42. Слѣдователно, редовно воденитѣ търговски книги могатъ да се приематъ като доказателство, но това не е *задължително* за сждията. Въ такъвъ случай сждътъ по сжщество се ползува съ дискреционни права и, на споредъ особеноститѣ на всѣко отдѣлно дѣло, сждията може по свое усмотрѣние да приеме или да не приеме редовно воденитѣ търговски книги, като доказателство, което установява претенциитѣ на лицето чиито сж тия книги. А щомъ това е така, то слѣдва да се приеме, че чл. 42 отъ Търговския законъ *съдържа дѣйствително едно изключение отъ общото правило:* че никой не може да създава самъ за себе си доказателства. Прочее, въ дадения случай, сждътъ като е приелъ тефтера на ищеца за доказателство на претенциитѣ му, не е направилъ никакво нарушение на чл. 42 отъ Търговския законъ. Заради това оплакването на касатора по този поводъ и за нарушението на чл. 42 отъ Търговския законъ е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Е. Салабашева, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 4 юний 1902 год., № 277, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 209 — (678) — 25 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣлѣление, на единадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 432, по описа за 1902 год., на Коста Червенобрѣжки, отъ гр. Дупница, съ Марко Мавровъ отъ с. Червени-Брѣгъ, за 160 лева златни заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на Коста Червенобрѣжки яви се адвоката Славовъ, а отъ страна на М. Мавровъ — адвоката Стрѣзовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Марко Мавровъ, отъ с. Червени-Брѣгъ, съ искова молба до I Дупнишки мирови сждия, е заявилъ искъ противъ Коста Червенобрѣжки, живущъ въ гр. Дупница, за 170 лева златни, които ищецътъ билъ далъ отвѣтнику съ цѣль послѣдниятъ да ходатайствува прѣдъ Самоковската митрополия, за да разрѣшатъ да встжпи синъ му въ бракъ, обаче, той не направилъ това. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ само на 160 лева. По апелъ на отвѣтника, дѣлото било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели въ първата инстанция се установява факта, какво прѣзъ 1901 год. Марко Мавровъ (възиваемия) довелъ въ кжщата си мома за да жени сина си, обаче духовнитѣ власти не му позволили, защото синъ му билъ малолѣтенъ. Тогава апелаторътъ Червенобрѣжки казалъ на Маврова, че познавалъ Чешмеджийски въ гр. Самоковъ, който е членъ въ духовния епархиаленъ съвѣтъ и щѣлъ да ходатойствува прѣдъ него за да имъ разрѣшатъ да встжпи синъ му въ бракъ, та за това Мавровъ му далъ 8 наполиона въ широката улица въ гр. Самоковъ и 10 лева други за разноски, впослѣдствие обаче Червенобрѣжки не можалъ да изходатайствува разрѣшението да встжпи Мавровия синъ въ бракъ, за това послѣдниятъ, билъ принуденъ да си иска обратно паритѣ. Свидѣтелитѣ добавятъ още, че разноскитѣ по отиването имъ съ апелатора въ гр. Самоковъ и за телеграми, били плащани отъ ищеца отдѣлно. Установено е прочее отъ тѣзи свидѣтели, какво апелаторътъ се е натоварилъ да изходатайствува прѣдъ надлежната митрополия да встжпи възиваемовиятъ синъ въ бракъ, обаче не успѣлъ въ това и че паритѣ ги е взелъ по всѣка вѣроятность като срѣдство, съ което по-лѣсно би изходатайствувалъ позволението за брака. Въ конкретния случай причината на договора между странитѣ е незаконна и като така самия договоръ не може да сжществува, незаконна е защото да се ходатайствува прѣдъ духовния съвѣтъ за нѣщо незаконно именно да се разрѣши на малолѣтно да встжпи въ бракъ е непозволено отъ закона, а че ходатаятъ се е натоварилъ въпрѣки закона да моли да се разрѣши брака на възиваемовия синъ, това може да се заключи отъ обстоятелството, че той щѣлъ да ходатайствува прѣдъ Чешмеджиева, който му билъ познатъ и съученикъ. Ето защо получената сума отъ първоначалния ищецъ е незаконно получена и слѣдва да бжде повърната. И по друго едно съображение тя слѣдва да бжде повърната именно макаръ че апелаторътъ и да твърди, че ги е получилъ за срещу разноскитѣ по

Digitized by Google

отиването му въ Самоковъ, трѣбваше да каже кѫдѣ ги е изразходвалъ за какви разноски, безспорно ако твърдението му се вземеше за вѣрно при липсата на оправдателни документи, кѫдѣ е похарчилъ тѣзи пари, той е длъженъ да ги повърне. Отъ друга страна твърдението му за че ги е получилъ за разноски се опровергава отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели въ първата инстанция, които установяватъ, че за разноски отдѣлно му е плащано. Показанията на разпитанитѣ свидѣтели въ тази инстанция тоже не може да ползуватъ апелатора, защото отъ обстятелството, че той е ходилъ въ гр. Самоковъ и е телеграфиралъ, не трѣбва да се заключи, че за израходванитѣ суми за разноски по тѣзи случаи не сѫ заплатени отъ Маврова отдѣлно, както това твърдятъ първитѣ свидѣтели. Независимо отъ това, той не установява размѣра на разноскитѣ, а това не се вижда отъ удостовѣренията прѣдставени въ тази инстанция. Очевидно е слѣдователно, че апелаторътъ не оправдава изразходването на сумата 170 лева, а като така, той е длъженъ да ги повърне на ищеца. По тѣзи съображения, обжалваното рѣшение слѣдва да бѫде потвърдено, като правилно постановено, а апелаторътъ бѫде осѫденъ да заплати разноскитѣ на възиваемия за въ тая инстанция", — съ рѣшението си отъ 20 май 1902 год., потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение Коста Червенобрѣжки подава касационна жалба и се оплаква, че Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ, че причината на задължението е незаконна.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се уважи касационната жалба, взе въ съображение: отъ мотивитѣ на потѫженото рѣшение се вижда, че Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ като приема, че между ищеца и отвѣтника е сѫществувалъ договоръ, по силата на който ищецътъ е далъ на отвѣтника 8 напалеона, съ задължение на послѣдния да ходатайствува прѣдъ духовния съвѣтъ за да се разрѣши на малолѣтния синъ на ищеца да встѫпи въ бракъ, призналъ договора за недѣйствителенъ и осѫдилъ отвѣтника да повърне паритѣ, защото причината на договора била незаконна, тъй като ходатайството да се позволи на единъ малолѣтенъ да встѫпи въ бракъ, казва сѫдътъ, е непозволено отъ закона. Това съображение на Кюстендилския окр. сѫдъ не може да се признае за основателно, тъй като ходатайството за да се вѣнчае единъ малолѣтенъ, само по себе си не е такова дѣйствие което се забранява отъ закона, слѣдователно, то не може да съставлява незаконна причина въ единъ договоръ. Незаконность можеше да има само ако ходатайство о се касаеше до вѣнчанието на единъ малолѣтенъ вънъ отъ случаитѣ въ които Църковниятъ законъ позволява вѣнчанието на малолѣтни, а за такова вѣнчание въ това дѣло не е ставало въпросъ, нито сѫдътъ констатира това. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че Кюстендилскиятъ окр. сѫдъ неправилно е призналъ, че причината на договора е незаконна и съ това той е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, което нарушение е

Digitized by Google

сѫществено. Прочее, оплакването на касатора за нарушението на тия членове се явява основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**; рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 20 май 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 210 — (680) — 27 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдсѣдатель *гражданско дѣло № 444, по описа за 1902 год., на Дина Митичъ, отъ гр. София, съ Тодоръ Балабановъ, отъ сѫщия градъ, за 720 лева златни.* — Въ заседанието се яви ищецътъ Дина Митичъ, съ повѣреника си адвоката П. Шварцъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Дина Митичъ, отъ гр. София, съ искова молба до I Софийски градски мирови сѫдия отъ 27 май 1896 год., заявилъ искъ противъ Тодоръ Балабановъ, отъ сѫщия градъ, за 720 лева, отъ прѣвозване на вино. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтника, дѣлото било разгледано и отъ Софийския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Дина Митичъ дири отъ Т. Балабановъ 720 лева златни, остатъкъ отъ кирия, за прѣнесено му вино отъ гр. София до гр. Видинъ прѣзъ 1894 година, пазарено по 65 гроша стотината. Че за да може да се уважи искътъ на Дина Митичъ, трѣбва да бѫде доказано, че дѣйствително той прѣзъ 1894 год. се е условилъ съ Т. Балабановъ да му прѣнесе (прѣвози) извѣстно количество вино отъ гр. София за гр. Видинъ, и че за това Балабановъ му е обѣщалъ да му заплати по 65 гроша на стотѣхъ оки, или всичко 1320 златни лева и че той — Митичъ, е прѣнесалъ въпросното вино и остава да взима още 720 златни лева за кирия, обаче, нито отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели Т. Кирковъ и Юрданъ Кирковъ, нито отъ протокола отъ 30 май 1898 год., съставенъ по прѣглеждане копираната книга на Т. Балабановъ за 1894 год., се установяватъ горнитѣ обстоятелства, защото отъ казания протоколъ се вижда само това, че Т. Балабановъ е съобщилъ на Юрданъ Кирковъ, че остатъка отъ кирията ще заплати тукъ на Дине, споредъ пазарлъка, обаче, какъвъ е този остатъкъ и дали не е изплатенъ на Дина, отъ страна на Юрданъ Кирковъ не се види; че Т. Балабановъ чрѣзъ повѣреника си възразява, че виното го билъ купилъ Юрданъ Кирковъ и че той се билъ условилъ за прѣвозване съ Дина Митичъ и че той (Кирковъ) му изплатилъ напълно кирията, възражение което се потвърдява отъ показанията на свидѣтелитѣ Тодоръ Кирковъ и Юрданъ Кирковъ тъй като първиятъ отъ тѣхъ е показалъ, че братъ му Юрданъ Кирковъ му казвалъ, че виното купилъ отъ Балабанова, а вториятъ показалъ, че виното купилъ отъ Т. Балабановъ, той се пазарилъ съ Дина да го прѣ-

Digitized by Google

вози и че срещу кирията му далъ еднажъ 30 напалеона и послѣ три бурета вино, които имали отъ 1000 оки нагорѣ вино и струвало 45 лев. и по-горѣ стотѣхъ оки; а щомъ е така, то излиза, че искътъ на Дина Митичъ е неоснователенъ; че въпросното вино е било купено отъ страна на Юр. Кирковъ, тоже се отъ части подкрѣпя и отъ писмото на послѣдния съ дата 8 мартъ 1894 г., а що се отнася до прѣдставения отъ страна на апелатора прѣписъ отъ протокола съ дата 27 ноември 1896 год., то той нѣма никакво значение по това дѣло, че искането на апелатора да се осѫди въззиваемия да му заплати разноскитѣ по дѣлото е основателно и уважително", — съ рѣшението си № . . , отъ 28 ноември 1898 год., е отмѣнилъ рѣшението на мировия сѫдия и е отхвърлилъ искътъ на ищеца. Св. Димитровъ ,повѣреникъ на Дина Митичъ обтѫжилъ рѣшението на окрѫжния сѫдъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение чл. 651 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото допусналъ противната страна да дава обяснения, когато дѣлото е било вече разгледано въ отсѫтствието на тая страна — противната.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ протокола на Софийския окр. сѫдъ съ дата 17 ноември 1896 год. се вижда, че въ заседанието при разглеждането на дѣлото се е явилъ само отвѣтникътъ по апелъ Дина Митичъ, който упълномощилъ за свой повѣреникъ Св. Димитровъ, когото сѫдътъ приелъ и той е далъ своитѣ обяснения, а апелаторътъ — Т. Балабановъ не билъ се явилъ. Отъ сѫщия протоколъ се вижда, че сѫдътъ е разгледалъ дѣлото и слѣдъ това се е явилъ Т. Балабановъ съ повѣреника си Матовъ, когото сѫдътъ допусналъ да даде обясненията си по дѣлото, когато вече другата страна е отсѫтствувала и слѣдователно нѣмала е възможность да направи възраженията си; споредъ чл. чл. 124 и 65 отъ Гражданското сѫдопроизводство, отвѣтникътъ има право да даде по дѣлото обяснения само до момента на отдалечаването на сѫдиитѣ, които сѫ разгледвали дѣлото, а не и слѣдъ като сѫдиитѣ сѫ завършили дѣлото и сѫ почнали разглеждането на друго дѣло. Това правило трѣбва строго да се пази, инакъ равноправностьта на странитѣ въ процеса се нарушава. По тоя въпросъ Върховниятъ касационенъ сѫдъ е издалъ редъ рѣшения по тълкуването на чл. 124 отъ Гражданското сѫдопроизводство (№ 434/97 год. I гражданско отдѣление, № 540/901 г. II гражданско отдѣление) и № 343/901 год., II гражд. отдѣление по тълкуването на чл. 651 отъ Гражданското сѫдопроизводство. — Отъ изказаното явно става, че сѫдътъ въ случая е постановилъ рѣшението си противъ посочените закони, за това Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 28 ноември 1898 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 211 — (682) — 27 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети ноември хилядо деветстотинь и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующи

Digitized by Google

съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 452, по описа за 1902 год., на Велико Ил. Кратуновъ, отъ градъ Ямболъ, съ синдика по несъстоятелностьта на Ат. Д. Шевкеновъ, отъ сѫщия градъ, за 600 лева златни и лихвитѣ имъ, по записъ на заповѣдь.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: адвокатътъ Панайотъ Георгиевъ, синдикъ по несъстоятелностьта на Ат. Д. Шевкеновъ, отъ гр. Ямболъ, съ искова молба, подадена на 3 мартъ 1901 год. на Ямболския мирови сѫдия, е прѣдявилъ искъ противъ Велико Илиевъ Кратунковъ, отъ гр. Ямболъ, като обяснява, че този послѣдниятъ длъжалъ сумата 600 лева златни, по записъ на заповѣдь съ дата 30 ноември 1895 г., на обявения въ несъстоятелностъ търговецъ Ат. Д. Шевкеновъ, отъ гр. Ямболъ, която сума не изплащалъ доброволно и за това е молилъ да бѫде осѫденъ да заплати на масата на несъстоятелностьта тая сума заедно съ лихвитѣ по 10% годишно считано отъ 1 мартъ 1896 год. до окончателното имъ изплащане, както сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 23 януарий 1902 год. е осѫдилъ Велико Ил. Кратунковъ и С-ие да заплати на Д. Ношковъ, синдикъ по несъстоятелностьта на Ат. Д. Шевкеновъ 600 лева златни, лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 1 мартъ 1896 год. до изплащането имъ съ 57 лева разноски и на хазната 4 лева за 4 незаплатени призовки. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на Велико Ил. Кратунковъ, дѣлото е било разгледано и отъ Сливенския окр. сѫдъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ за доказване искътъ си е прѣдставилъвъ първата инстанция единъ записъ на заповѣдь съ дата 30 ноември 1895 год., съ падежъ 91 дни, т. е. 1 мартъ 1896 год., издаденъ отъ Велико Ил. Кратунковъ и С-ие на Ат. Д. Шевкеновъ, отъ името на когото е заведенъ искътъ като несъстоятеленъ, на сума 600 лева златни, заедно съ протестъ отъ 1 мартъ 1896 г., при който протестъ отвѣтникътъ възразилъ, че изплатилъ сумата, сѫщото възражение е правилъ отвѣтникътъ — апелаторъ чрѣзъ повѣреника си Чакмаковъ, че записътъ билъ изплатенъ; обаче, тѣзи му възражения не се подкрѣпятъ отъ нищо, и 2) отвѣтникътъ — апелаторъ, както чрѣзъ апелативната си жалба, така и чрѣзъ повѣреника си въ днешното заседание възразява, че съгласно чл. 612 отъ Търговския законъ, искътъ по тази полица билъ изсроченъ съ тригодишна давность, обаче, тѣзи му възражения сѫ неоснователни, защото, когато е издаденъ записътъ, билъ е въ сила Турския търговски законъ, споредъ чл. 146 отъ когото исковетѣ по търговски ефекти се изсрочватъ въ 5 години, а не въ три; а споредъ чл. 53 отъ Закона за давностьта, би можала да се приложи давностьта, прѣдвидена въ нашия Търговски законъ, само тогава, когато за допълнение давностьта по стария законъ се изисква по-дълъгъ срокъ отъ оня, който се прѣдвижда отъ този законъ, т. е. споредъ чл. 51 отъ сѫщия законъ, отъ специялния законъ, който е въ сила слѣдъ издаването на ефекта и срока за изплащането му отъ 22 мѣсеци. Понеже искътъ е заведенъ на 1 мартъ 1901 год., както се вижда отъ исковата молба, която носи дази дата, а е получена чрѣзъ пощата вънъ отъ града, гдѣто е мировото сѫдилище, на 3 мартъ, безъ

Digitized by Google

да се вижда датата на подаването, обаче не е запазенъ плика, явява се, че искътъ е заведенъ тъкмо въ изтичане срока послѣдниятъ день на записа споредъ Отоманския търговски законъ; отъ кждѣто слѣдва, споредъ чл. 53 отъ Закона за давностьта, срокътъ, който остава да тече за изсрочването, е повече отъ 3 години, какъвто се изисква отъ чл. 612 отъ Търговския законъ и то съ два мѣсеци; обаче, споредъ чл. 617 отъ сѫщия законъ, до гдѣто трае фалита на приносителя, просрочието се прѣкѫсва, а въ случая приносительтъ е обявенъ въ несъстоятелность много по-рано, както се вижда отъ самата искова молба, защото е заведена отъ синдика по несъстоятелностьта на приносителя Ат. Д. Шевкеновъ и срокътъ е билъ спрѣнъ да тече".—Водимъ отъ тия съображения, Сливенскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 19 априлъ 1902 год., подъ № 110, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение Велико Ил. Кратунковъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Сливенскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 612 отъ новия Търговски законъ и чл. 53 отъ Закона за давностьта, съ това, че не приложилъ въ случая първия членъ, прѣдъ видъ на това, че давностьта ако и да е почнала да тече по Турския търговски законъ, обаче за допълнението на тая давность, по послѣдния се изисква по-дълъгъ срокъ, отколкото е давностния срокъ по новия Търговски законъ; 2) чл. 743 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че приелъ за дата на подаването на исковата молба — 1 мартъ 1901 год., тогава, когато отъ самата искова молба се вижда, че тя е постѫпила въ мировото сѫдилище на 3 сѫщи мѣсецъ и ако тя е била подадена по пощата, то въ сѫдилището е постѫпила въ сѫщия день, когато е била подадена, прѣдъ видъ на това, че за пристигането ѝ по пощата отъ гр. Сливенъ (отъ гдѣто е подадена) въ гр. Ямболъ е достатъчно единъ день, и 3) чл. 617 отъ новия Търговски законъ, съ това, че не взелъ въ внимание, че полицата се е изсрочила на 1 мартъ 1899 г., а несъстоятелностьта на приносителя на полицата почва много по-късно.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: оплакванията на касатора, изложени въ касационната му жалба, сѫ неоснователни, тъй като, прѣди всичко, постановленията на Закона за давностьта сѫ неприложими за случаитѣ, за които въ нѣкои специални закони има прѣдвидена специална давность. Отъ друга страна, по настоящето дѣло е неприложима и специялната давность, която чл. чл. 612 и 637 п. 10 отъ новия Търговски законъ, прѣдвиждатъ за просрочието на исковетѣ по мѣнителници и записи на заповѣдь, прѣдъ видъ на това, че изсрочването на правото на искъ по прѣдставения по това дѣло записъ на заповѣдь е почнало да тече, както това Сливенскиятъ окр. сѫдъ констатира въ мотивитѣ на рѣшението си още при дѣйствието на Турския търговки законъ, въ какъвто случай е слѣдвало по тоя именно законъ да се опрѣдѣли погасено ли е съ давность това право или не, прѣдъ видъ на изричнитѣ и ясни указания въ това отношение, които се съдържатъ въ чл. 831 отъ новия Търговски законъ. И тъй като казаният окръженъ сѫдъ е констатиралъ, че

Digitized by Google

прѣди изтичането на давността, прѣдвидена въ чл. 146, отъ Турския търговски законъ, приносительтъ на прѣдметния записъ Ат. Д. Шевкеновъ е билъ обявенъ въ несъстоятелность, което обстоятелство е спрѣло течението на давността, то и оплакванията на касатора, че сѫщиятъ сѫдъ неправилно не уважилъ възраженіето му, че искътъ прѣдявенъ по това дѣло е погасенъ съ давность, се явяватъ неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Велико Ил. Кратунковъ, срещу рѣшението на Сливенския окр сѫдъ отъ 19 априлъ 1902 год, подъ № 110, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 212 — (685) — 27 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель. Христо Д. Павловъ, членове, Ан. Ташевъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 453, по описа за 1902 год., на Ивана Ангелова Пандова, отъ с. Голѣмо-Бѣлово, Татарпазарджишка околия, настойница на сина си Иванъ Г. х. Митовъ, съ Иванъ Г. Янковъ и Мито Пенковъ, отъ с. Сѫртъ-Харманъ, Ихтиманска околия, за 398 лева, произходящи отъ поржчителство по записъ.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Иванъ Г. Янковъ и Мито Пенковъ, отъ с. Сѫртъ-Харманъ. Ихтиманска околия, съ искова молба, подадена на 12 октомврий 1900 год. на Татарпазарджишкия мирови сѫдия, сѫ прѣдявили искъ противъ Тодоръ Шумановъ и Иванъ Г. х. Митовъ, отъ с. Голѣмо-Бѣлъово, Т.-Пазарджишка околия, за 398 лева, по записъ, подписанъ отъ първия като прѣкъ длъжникъ, а отъ послѣдния като поржчитель на първия. — Казаниятъ мирови сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшеннето си отъ 9 мартъ 1901 год., подъ № 222, е удовлетворилъ напълно иска на ищцитѣ. Това рѣшение е било обтѫжено отъ страна на отвѣтницитѣ прѣдъ Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 18 мартъ 1902 год., подъ № 89, го е потвърдилъ напълно. — Срещу това рѣшение на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ Ивана Ангелова Пандова е подала касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която тя излага: 1) че Татарпазарджишкиятъ окр. сѫдъ нарушилъ чл. 13 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че ищцитѣ е трѣбвало да обърнатъ иска си къмъ нея, касаторката, като настойница на Иванъ Г. х. Митовъ, прѣдъ видъ на това, че той е малолѣтенъ и тя е негова настойница, както това се вижда отъ приложения при касационната жалба настойнически актъ; 2) че сѫщиятъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 1 и 2 отъ Закона за настойничеството, съ това, че не взелъ въ внимание, че малолѣтниятъ не може нито да дава нито да взима, особено, като не му е дадено правото да работи подъ надзора на настойника, нито пъкъ е женень, и 3) че сѫ нарушени нейнитѣ права да защищава интереситѣ на малолѣтния, понеже тя не знаяла нищо нито за прѣдметното вземане-даване по това дѣло, нито за водения процесъ.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касаторката да се остави безъ разглеждане, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първитѣ двѣ оплаквания на касаторката не могатъ да бждатд взети въ внимание отъ Върховния касационенъ сждъ, прѣдъ видъ на това, че изложенитѣ въ тѣхъ заявления, не сж били направени при разглеждането на дѣлото отъ инстанциитѣ по сжщество, а подобни заявления, които не сж били правени прѣдъ тия инстанции и се правятъ за пръвъ пжть въ касационната жалба, не подлежатъ на разглеждане отъ Върховния касационенъ сждъ, понеже тоя сждъ разглежда дѣлото при ония обстоятелства, които сж могли да се иматъ прѣдъ видъ отъ сжда по сжщество при постановяването на обтжженото рѣшение, и 2) третото оплакване на касаторката така сжщо не може да се вземе въ внимание отъ Върховния касационенъ сждъ, не само за това, че съ една и сжща молба не може да се иска и касация и прѣгледъ на едно рѣшение (чл. 705 отъ Гражданското сждопроизводство), но и за това, че настойникътъ на единъ непълнолѣтенъ е прѣдставитель на послѣдния и като такъвъ той не може да има други права и интереси въ процеса, освѣнъ ония на непълнолѣтния, слѣдователно, той не може да се признае за трето неучаствующе въ дѣлото лице, когато въ дѣлото участвува самото лице, което той прѣдставлява.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Ивана Ангелова Пандова, настойница на сина си Иванъ Г. х. Митовъ, срещу рѣшението на Татарпазарджишкия окр. сждъ отъ 18 мартъ 1902 год., подъ № 89, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 213 — (686) — 30 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-р П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 454, по описа за 1902 год., на Христо П. Конаревъ, отъ с. Кметовци, Габровска околия, съ Семо Калевъ, отъ с. Сжботковци, сжщата околия, за 985 лева и 80 ст. златни заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на Хр. П. Конаревъ яви се адвоката П. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Ив. Пецовъ, отъ гр. Габрово, повѣреникъ на Семо Калевъ, отъ с. Сжботковци, съ искова молба отъ 9 декември 1900 год. до Габровския мирови сждия, заявилъ искъ противъ Христо П. Конаревъ, отъ с. Кметовци, за 955 лева и 80 ст. златни, произходящи отъ заемъ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтника, дѣлото било разгледано и отъ Търновския окр. сждъ, отдѣление Севлиевско, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Ив. Пецовъ, повѣренникъ на Семо Калевъ, отъ с. Сжботковци, Габровска околия, е завелъ прѣдъ Габровския мир. сждия искъ противъ Христо П. Конаревъ, отъ с. Кметовци, Габровска околия, за 955 лева и 80 ст. златни, произходящи отъ даване взаимообразно 42 напалеона и 4 лири турски

Digitized by Google

и една английска лира, че въ първата инстанция мировиятъ сѫдия е счелъ искътъ за доказанъ съ прѣдставенитѣ отъ ищеца доказателства и за това е осѫдилъ отвѣтника да заплати на ищеца претендираната сума, както и на сѫдебнитѣ и правоводене на дѣлото разноски, че въ тази инстанция апелаторътъ както съ апелативната си жалба, така и посрѣдствено защитника си въ сѫдебно заседание твърди, че поменатата сума билъ получилъ отъ въззиваемия, но съ условие да бѫде усиновенъ отъ послѣдния и слѣдъ усиновяването да му я повърне и защото въззиваемиятъ не го билъ усиновилъ, то за това задържалъ сумата за възнаграждение, а за доказателство на твърдението си въ първата инстанция е билъ искалъ призоваването и разпитването на свидѣтелитѣ Бѣлчо Станевъ и Стефанъ Ив. Чолаковъ, които разпитани отъ мировия сѫдия се е установило до положителность, че сумата броена отъ въззиваемия на апелатора, е броена съ задължение отъ послѣдния да продаде кѫщата си и да я завърне, че въ тази инстанция сѫщиятъ за доказателство на твърдението си прѣдложи рѣшителна клетва на Семо Калевъ въ смисъль, че въпросната сума му е дадена въ заемъ и да му ги повърне слѣдъ усиновяването, която клетва биде приета и положена отъ въззиваемия; че съ полагането на клетвата отъ въззиваемия, слѣдва да се признае, че заведенията срещу апелатора искъ отъ Семо Калевъ е основателенъ и доказанъ, а като такъвъ и рѣшението на Габровския мирови сѫдия подъ № 1002, отъ 28 августъ 1901 год., се явява за правилно издадено и като такова слѣдва да бѫде напълно потвърдено; че страната която губи процеса, длъжна е да заплати на противната сѫдебнитѣ и правоводене на дѣлото разноски", — съ рѣшението си № 158, отъ 10 май 1902 г., е потвърдилъ напълно рѣшението на мировия сѫдия. — Това рѣшение Христо П. Конаревъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 107 и 84 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже е осѫденъ и на лихвата на присѫдената сума ужъ че билъ взелъ паритѣ въ заемъ, когато паритѣ сѫ вземени съ условие за усиновяване, както се вижда отъ извършената клетва отъ ищеца Семо Калевъ, а слѣдъ това пакъ го (касаторътъ) осѫжда.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ производството на дѣлото се вижда, че отвѣтникътъ по дѣлото, за да докаже възраженията си, прѣдложилъ е на ищеца рѣшителна клетва въ слѣдующата форма: „че азъ Семо Калевъ (ищецътъ), отъ гр. Габрово, дѣйствително съмъ далъ на Хр. Конаревъ, отъ с. Кметовци, Габровска околия, прѣзъ мѣсецъ априлъ 1900 год. 42 напалеона, 4 лири турски и една английска лира въ заемъ, за да ми ги повърне *слѣдъ усиновяването*". Така прѣдложената рѣшителна клетва е приета и извършена отъ ищеца и съ нея ищецътъ по дѣлото признава домогването на отвѣтника по дѣлото, сега касаторъ, което домогване се е състояло въ това, че паритѣ сѫ дадени подъ условие, да се повърнатъ само когато стане усиновяването на касатора отъ ищеца по дѣлото, но това усиновяване не е извършено, между тѣмъ окрѫжниятъ сѫдъ е осѫдилъ касатора да повърне взе-

Digitized by Google

титѣ отъ ищеца пари, безъ да е постигнато усиновлението, споредъ смисъла на извършената клетва, отъ което слѣдва, че има нарушение на чл. чл. 107 и 84 отъ Гражданското сждопроизводство, заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окр. сждъ, Севлиевско отдѣление, отъ 10 май 1902 год., № 185, защото сж нарушени чл. чл. 107 и 84 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

---

214 — (689) — 30 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество, Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Ж. Перфановъ и въ присждствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Ив. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 462, по описа за 1902 год., на Иванъ Костовъ, отъ с. Нови-Чифликъ, Кюстендилска околия, съ Величко Д. Кознички. отъ гр. Кюстендилъ, за 188 лева златни, по записъ.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Величко Д. Кознички, отъ гр. Кюстендилъ, съ искова молба, подадена на Кюстендилския околийски мирови сждия на 3 януарий 1898 год., е прѣдявилъ искъ противъ Иванъ Костовъ, отъ с. Нови-Чифликъ, Кюстендилска околия, за 288 лева златни, по записъ съ дата 27 октомврий 1896 г., и е молилъ да се осжди отвѣтникътъ да му заплати тая сума заедно съ лихвата и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 31 януарий 1902 год., е осждилъ отвѣтника Иванъ Костовъ да заплати на ищеца Величко Кознички 288 лева златни заедно съ лихвитѣ по 10% годишно отъ 27 октомврий 1897 година до изплащането имъ и за разноски по дѣлото 36 лева и 80 ст., а ищецътъ е осждилъ да заплати 6 лева за незаплатени призовки. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Иванъ Костовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Кюстендилския окржженъ сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отвѣтникътъ, при всичко, че не признава записа прѣдъ мировата инстанция, обаче не доказва, че го е изплатилъ, така щото искътъ на ищеца се напълно доказва отъ прѣдставения записъ. Въ втората инстанция за оборването на този записъ отвѣтникътъ не прѣдставлява никакви нови доказателства". — Водимъ отъ тия съображения, Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 6 май 1902 год., е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Иванъ Костовъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) членове 503 и 504 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не изслѣдвалъ въпроса за прѣдявения отъ него углавенъ подлогъ по реда, опрѣдѣленъ отъ тия членове и че приелъ тоя въпросъ за свършенъ, като се основалъ

Digitized by Google

изключително на писмото на прокурора до мировия сѫдия, съ което се съобщава, че прѣписката по подлога е прѣкратена, тогава, когато прокурорътъ нѣма право да прѣкратява подобна прѣписка, която трѣбва да е прѣдварително слѣдствие, и 2) чл. чл. 494 и 495 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че не допусналъ изслѣдване на прѣдявения въ послѣдното сѫдебно заседание подлогъ на записа относително автора на подлога Ст. Ефдатиадисъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: оплакванията на касатора изложени въ касационната му жалба, сѫ неоснователни, тъй като отъ книжата по производството по това дѣло въ инстанциитѣ по сѫщество се вижда, че прѣдявениятъ отъ него, касатора, углавенъ подлогъ, е билъ изслѣдванъ по реда, прѣдвиденъ въ чл. 503 отъ Гражданското сѫдопроизводство, но прѣписката по тоя подлогъ е била прѣкратена отъ прокурора при Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ по недоказаность на подлога, което прокуроръть споредъ постановленията на чл. 131 отъ Углавното сѫдопроизводство е могалъ да направи. А съ прѣкратяването на по-нататъшното разслѣдване на углавния подлогъ, Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ е билъ въ правото си да счита, че заявяването на тоя подлогъ не може да служи вече като спѫнка за разглеждането и разрѣшението на настоящето дѣло и правилно е призналь, че посочването отъ страна на касатора на нови доказателства и нови обвиняеми лица по тоя подлогъ не може да служи за основание, за да се спрѣ разглеждането на дѣлото, прѣдъ видъ на това, че тия доказателства и тия обвиняеми лица е трѣбвало да бѫдатъ посочени още въ врѣмето, когато дѣлото за подлога се е намирало у прокурора и че не може да се остави, щото разглеждането на гражданското дѣло да се постави въ зависимость отъ произвола на подлогозаявителя съ посочването едно слѣдъ друго на нови доказателства и нови обвиняеми лица.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Костовъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ отъ 6 май 1902 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

---

215 — (691) — 30 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Ив. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 458, по описа за 1902 год., на Петъръ Спасовъ, съ Давидко Петровъ, отъ с. Кошарево, за 800 лева, произходящи отъ смѣтки.* — Въ заседанието се яви Давидко Петровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Давидко Петровъ, житель отъ с. Кошарево, съ искова молба отъ 3 августъ 1900 год., е заявилъ искъ срещу Петъръ Спасовъ, житель отъ сѫщото село, за 860 лева, произ-

Digitized by Google

ходящи отъ смѣтки. Трънскиятъ мирови сѫдия като разгледалъ дѣлото, съ задочното си рѣшение отъ 11 октомврий 1901 год., подъ № 911, постановилъ: „осѫжда Петъръ Спасовъ, отъ с. Кошарево, да заплати на Давидко Петровъ, отъ сѫщото село, сумата 860 лева, по смѣтка, съ 11 л. 60 ст. сѫдебни разноски". По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окр. сѫдъ, Трънско отдѣление, който, като е взелъ въ съображение: „Давидко Петровъ иска отъ Петъръ Спасовъ 860 лева, които послѣдниятъ му длъжалъ по смѣтка и за доказателство на иска си въ първата инстанция му е прѣдложилъ рѣшителна клетва, която е била съобщена на отвѣтника Спасовъ съ призовка подъ № 3975, отъ 1901 год., за да я положи въ сѫдебното заседание на 11 октомврий 1901 година. — Обаче, отвѣтникътъ на означената дата не се е явилъ да я положи или не, а въ такъвъ случай, както прѣдписва и чл. 428 отъ Гражданското сѫдопроизводство, трѣбва да се приеме, че П. Спасовъ е отказалъ да положи прѣдложената му отъ ищеца рѣшителна клетва. Въ такъвъ случай и искътъ на Давитко Петровъ се явява за основателенъ и доказанъ. — Прѣдъ втората инстанция апелаторътъ — отвѣтникъ не прѣдставлява никакви доказателства, съ които да докаже неоснователностьта по искътъ на Д. Петровъ. А при това положение на работата рѣшението на мировия сѫдия се явява за основателно и правилно издадено и слѣдва да бѫде потвърдено", — съ рѣшението си отъ 10 юний 1902 год., подъ № 44, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Трънския мирови сѫдия отъ 11 октомврий 1901 год., подъ № 911, а подадената срещу него апелативна жалба на Петъръ Спасовъ, отъ с. Кошарево, Трънска околия, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие". — Срещу това рѣшение Петъръ Спасовъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окр. сѫдъ, отдѣление Трънско, е нарушилъ чл. чл. 36, 107 и 428 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призовката, съ която касаторътъ билъ призованъ за 11 октомврий 1901 год., не била му съобщена (връчена), нито пъкъ сѫ изпълнени формалноститѣ, които изисква чл. 36 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като касаторътъ е неграмотенъ. А въ такъвъ случай сѫдътъ неправилно е счелъ, че има отказъ отъ клетвата.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на отвѣтната страна по касация и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ е уважилъ искътъ единствено на това основание, че отвѣтникътъ, комуто е била прѣдложена рѣшителна клетва, не се е явилъ прѣдъ мировия сѫдия въ заседанието на 11 октомврий 1901 год., когато е трѣбвало да положи клетвата и сѫдътъ, на основание чл. 428 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е счелъ неявяването му за отказъ отъ клетвата. Обаче, за да можеше въ дадения случай да се приложи чл. 428 отъ Гражданското сѫдопроизводство, трѣбваше прѣди всичко да бѫде констатирано, че лицето на което се прѣдлага клетвата и се призовава да я положи, правилно е било призовано за заседанието въ което е трѣбвало да положи клетвата. А тия условия въ дадения случай ги нѣма на лице. Отъ призовкитѣ, които се намиратъ приложени къмъ първостепенното производство се вижда, че отвѣтникътъ — днешниятъ

Digitized by Google

касаторъ — е неграмотенъ, а въ призовката, съ която е призованъ да дойде да положи клетвата, неговото име е подписано неизвѣстно отъ кого и не само, че нѣма подписани свидѣтели, които да удостовѣрятъ фактътъ за правилното й връчване на означеното въ нея лице, както това изрично прѣписва чл. 36 отъ Гражданското сждопроизводство, но даже и не е казано, че тя е подписана за неграмотность и по молба на касатора, нито пъкъ се е подписало лицето, което е подписало касатора за неграмотность. А при тия обстоятелства явно е, че днешниятъ касаторъ, като не е билъ призованъ правидно, то не може да се счита, че той съ неявяването си въ сжда за да положи клетвата отказалъ се е отъ нея. Заради това оплакването на касатора, че въ дадения случай сждътъ е нарушилъ чл. 36, въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, е основателно и това нарушение е сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сжд **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окр. сжд, Трънско отдѣление, отъ 10 юний 1902 год., № 44, защото е нарушенъ чл. 36, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сжд.

№ 216 — (693) — 30 ноември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сжд, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-р П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 463, по описа за 1902 год., на Христо Т. Карабаджаковъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Христо Петровъ Ганевъ, отъ сжщия градъ, за 501 лева и 80 стотинки.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлогото сж тия: Христо Петровъ Ганевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ искова молба, подадена на II Пловдииски мирови сждия на 11 юлий 1901 год., излага, че Христо Т. Карабаджаковъ, отъ сжщия градъ, се условилъ съ него, че ако цѣната на продаваната на публиченъ търгъ кжща на послѣдния възлѣзе на повече отъ 2600 лева, то тази връхнина да му я даде и, понеже кжщата била продадена отъ сждебния приставъ за 3000 лева, то отвѣтникътъ слѣдвало да му повърне 400 лева, сума, надминающа условната цѣна и още $101\frac{1}{2}$ лева които той му броилъ при сключване на условието, или всичко $501\frac{1}{2}$ лева, които отвѣтникътъ, като отказвалъ доброволно да му заплати, то е молилъ да се осжди на тая сума съ лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото. II Пловдивски градски мирови сждия, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 17 септември 1901 год., подъ № 946, е осждилъ Христо Т. Карабаджаковъ да заплати на Христо Петровъ Гатевъ 501 лева и 50 ст. съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 11 юлий 1901 год. до изплащането и 35 лева и 55 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Христо Т. Карабаджаковъ, дѣлото е било разгледано и отъ Пловдивския окржженъ сжд, който, като го е разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ

Digitized by Google

прѣдъ видъ: „че по условието, станало между странитѣ, отвѣтникътъ Карабаджаковъ е билъ длъженъ да повърне на ищеца Ганевъ сумата която той му е броилъ — 101 лева и 50 ст., заедно съ разликата между условената цѣна на продаваемата се кжща на отвѣтника 2600 лева и добитата цѣна при продажбата; обстоятелство, което отвѣтникътъ не отрича и то въ размѣръ на искътъ 501 лева и 50 ст., понеже отъ отвѣтника се признава, че кжщата при публична продань добила цѣна 3000 лева и че е получилъ отъ ищеца 101 лева и 50 ст., независимо отъ това, отвѣтникътъ признава, какво той е билъ длъженъ да повърне сумата, слѣдъ като ищецътъ го снабдилъ съ крѣпостенъ актъ и му прѣладе хамбаря, който заедно съ кжщата му е билъ продаденъ, отъ прѣдставения отъ отвѣтника крѣпостенъ актъ № 295, съ дата 27 септемврий 1900 год., се вижда, че ищецътъ е изпълнилъ задължението си спрѣмо отвѣтника, като му е прѣдалъ хамбаря; възражението на отвѣтника, че той пъкъ броилъ на ищеца сумата по искътъ, което се вижда и отъ крѣпостния актъ, е неоснователно, понеже отъ разпитанитѣ свидѣтели Ст. Поповъ и Ив. Кривчевъ се установява, че отвѣтникътъ не е броилъ на ищеца при прѣдаването му на хамбаря никаква сума, но се задължилъ да му я брои слѣдъ като получилъ паритѣ отъ сждебния приставъ и че при даването на крѣпостния актъ отъ ищеца, отвѣтникътъ не е билъ изтеглилъ отъ сждебния приставъ паритѣ, че задължението на отвѣтника произтичало отъ условието, сключено между него и ищеца по продажбата на кжщата на отвѣтника, както се твърди и признава отъ отвѣтника, че при това положение искътъ на ищеца се явява за доказанъ и като такъвъ, слѣдва да бжде уваженъ". — Водимъ отъ тия съображения, Пловдивскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 8 юний 1902 год., подъ № 340, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Христо Т. Карабаджаковъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Пловдивскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че допусналъ разпитването на свидѣтели за оборване съдържанието на крѣпостния актъ отъ 27 септемврий 1900 г., подъ № 295.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: обтжженото рѣшение за нарушението при издаването му постановленията на чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ книжата по производството, станало по това дѣло въ втората инстанция, се вижда, че ищецътъ е искалъ да бждатъ призовани и разпитани посоченитѣ отъ него свидѣтели, съ показанията на които е искалъ да установи, че при издаването на крѣпостния актъ на отвѣтника за хамбаря, отвѣтникътъ не му е внесалъ сумата, за която е прѣдявенъ иска му по това дѣло, и е останало да му внесе тая сума отъ по-послѣ. Пловдивскиятъ окржженъ сждъ е допусналъ да бждатъ разпитвни тия свидѣтели и при рѣшаването на дѣлото се е основалъ на тѣхнитѣ показания, при всичко, че въ опрѣдѣлението си, съ което е допусналъ тоя разпитъ, е констатиралъ, че съ тия показания ще се опровергне съдържанието на прѣдставения отъ отвѣтника крѣпостенъ

Digitized by Google

актъ, въ който е отбѣлѣзано, че при издаването му ищецътъ е заявилъ, че получилъ стойностьта на хамбаря 1000 лева, като се е основалъ на това съображение, че отъ обясненията на отвѣтника се виждало, че изповѣдьта на странитѣ прѣдъ нотариуса при издаването на крѣпостния актъ, че сж броени 1000 лева не е вѣрно, защото въ сжщность стойностьта на имота била 501 лева. Това дѣйствие на Пловдивския окр. сждъ щѣше да бжде правилно, ако сжщиятъ сждъ, прѣдъ видъ на запрѣщението, което чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство съдържа да се опровергава съдържанието на писменитѣ документи съ свидѣтелски показания, констатираше, че случаятъ по това дѣло подпада подъ изключенията на това правило, които сжщиятъ членъ прѣдвижда, като при това констатираше, че сжществуватъ и условията, при които споредъ тия изключения се допуща да се опровергава съдържанието на единъ писменъ документъ съ свидѣтелски показания. А като безъ да констатира наличностьта на тия условия, Пловдивскиятъ окржженъ сждъ е допусналъ съ свидѣтелски показания да се оборва съдържанието на прѣдставения отъ отвѣтника крѣпостенъ актъ, съ това сжщиятъ сждъ е нарушилъ постановленията на горѣспоменатия чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като намира това закононарушение за сжществено, тъй като допущането му е могло да укаже влияние на изхода на дѣлото и че при допущането на такова едно закононарушение на обтжженото рѣшение не може да се признае силата на сждебенъ актъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 8 юний 1902 год., подъ № 340, защото е нарушенъ чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 217 — (700) — 2 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣлѣление, на осемнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 465, по описа за 1902 год., на Георги П. Мариинъ, отъ гр. Дупница, съ Василъ Николовъ, за 144 лева, по записъ на заповѣдь.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Георги П. Мариинъ, отъ градъ Дупница, съ искова молба отъ 19 августъ 1900 год., е заявилъ искъ за 144 лева и 20 ст. златни, по записъ на заповѣдь. I Дупнишки мирови сждия, като разгледалъ дѣлото, съ задочното си рѣшение отъ 31 августъ 1900 год., постановилъ: „осжжда Вангелъ Николовъ, отъ гр. Дупница, да заплати на Георги П. Мариинъ, отъ сжщия градъ, 144 лева и 20 ст. златни, по записъ, съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 19 августъ 1900 год. до окончателното изплащане и 14 лева и 10 ст. за разноски по водене на дѣлото. На рѣшението се допуща прѣдварително изпълнение". — По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано

Digitized by Google

и отъ Кюстендилския окр. сждъ, който, като е взелъ въ съображение: „Георги П. Мариинъ, отъ гр. Дупница, по една полица джиросана нему ималъ да взема отъ В. Николовъ сумата 144 лева и 20 ст. златни и защото не му ги заплащалъ доброволно, иска осждането на послѣдния да ги заплати. За подкрѣпление на искътъ си е прѣдставилъ самия записъ на заповѣдь съ дата 18 декемврий 1898 год. падежъ 18 мартъ 1899 година. Отъ казания записъ се вижда, какво Вангелъ Николовъ се е задължилъ на заповѣдьта на Ангелъ Стоянчевъ да брои сумата 144 лева и 20 ст. златни на 18 мартъ, по всѣка вѣроятность годината 1899, а не както е писана въ него 1898 година. Отъ направеното джиро на гърба, на записа се вижда, че притежателтъ му го прѣхвърлилъ на Г. П. Мариинъ като си е получилъ отъ послѣдния сумата по него. Въ конкретния случай, първоначалниятъ ищецъ за да има основание да иска сумата по записа, да има търговски ефектъ, да бжде протестиранъ въ законния срокъ, а щомъ въ случая не е направено това, той се обръща въ гражданска сдѣлка, а щомъ като има характеръ на гражданска сдѣлка, не може и да циркулира въ търговския свѣтъ, като цѣнни книжа, очевидно е прочее, че ищецътъ можеше да иска отъ длъжника заплащането на сумата само като пълномощникъ на притежателя на записа и то ако имаше право да бжде такъвъ, а не и отъ свое име; а че той — ищецътъ не дѣйствува отъ свое име, това се вижда и отъ прѣдложената му отъ апелатора и не приета рѣшителна клетва въ смисъль, че той дѣйствува лично за себе си и като носитель на полицата съ дата 18 декемврий 1898 год., а не за смѣтка на Ангелъ Стоянчевъ, на когото първоначално е издаденъ записа и на когото въ послѣдствие апалаторътъ е заплатилъ 85 лева. Съ неприемането на тая клетва се установи обстоятелството, че първоначалниятъ ищецъ не дѣйствува отъ свое име, а щомъ е това така, отъ името на Ан. Стоянчевъ не може да дѣйствува, защото нѣма право да се явява като повѣреникъ на страната когато не е адвокатъ. Отъ горѣказаното става явно, какво първоначалниятъ искъ е неоснователенъ и слѣдва да бжде отхвърленъ. Понеже мировиятъ сждия го е уважилъ съ обжалваното рѣшение, то ясно личи, че то е издадено неправилно по горнитѣ съображения и като такова трѣбва да бжде отмѣнено. Въззиваемиятъ като губи процеса, е длъженъ да заплати на апелатора разноскитѣ по дѣлото и адвокатского възнаграждение", — съ рѣшението си отъ 10 декемврий 1901 г., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на I Дупнишки мирови сждия отъ 31 августъ 1900 год., и вмѣсто него постановява: искътъ на Георги П. Мариинъ, отъ гр. Дупница, прѣдявенъ срещу Вангелъ Николовъ, отъ сжщия градъ, за 144 лева и 20 ст. златни, по записъ на заповѣдь, като неоснователенъ, се отхвърля. Осжжда въззиваемия Г. П. Мариинъ да заплати на апелатора В. Николовъ 22 лева и 20 ст. за адвокатско възнаграждение и други сждебни разноски за въ втората инстанция и 2 лева на хазната за незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение Георги П. Мариинъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Кюстендилскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 279 — 286 отъ Търговския законъ, защото сждътъ неправилно призналъ, че отсжтствието на протестъ прави търговски ефектъ просто гражданско обязателство; 2) чл. чл. 87—89 и 413 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ неправилно допусналъ рѣшителната клетва, тъй като въ случая тя

Digitized by Google

нѣмала рѣшающе значение, и 3) чл. 317 отъ Задълженията и договоритѣ и чл. чл. 107 и 376 отъ Гражданското сѫщопроизводство, защото щомъ ефектътъ е на заповѣдь, то за прѣхвърлянето му не се пазятъ правилата на цесиото.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: записътъ на заповѣдь, на основание на който е заведено настоящето дѣло е платимъ въ мѣстожителството на издателя му. А въ такъвъ случай, по силата на чл. 638 алинея послѣдна отъ Търговския законъ, приносителтъ му за да запази мѣнителничното си право срещу издателя, не е длъженъ нито да го протестира нито да го прѣдстави на падежа за изплащане. При това, направениятъ върху въпросния записъ джиро даже и да не прѣхвърля собствеността му, както това е установено отъ клетвата, която правилно е допусната и съ която може да се установлява симулацията на джирото, то пакъ това джиро, което има силата на джиро за събиране стойността на записа, дава право на лицето на което е джиросанъ записа (въ случая на ищеца) да заведе искъ отъ *свое име* за реализирането на записа, само че въ такъвъ случай нему могатъ да се правятъ всичкитѣ онѣзи възражения, които биха могли да се правятъ на лицето, което му е джиросало този записъ. А тъй като въ дадения случай сѫдътъ е призналъ, че ищецътъ е нѣмалъ право отъ свое име да води процесъ за събиране стойността на записа и съвършено е игнорираль прѣдписанието на чл. 638 отъ Търговския законъ, то съ това нарушилъ е този членъ, въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окр. сѫдъ отъ 10 декемврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 638 отъ Търговския законъ, въ свръза съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 218 — (704) — 4 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети ноемврий хилядо деветстотинь и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 306, по описа за 1904 год., на Георги Филиповъ, настойникъ на безизвѣстно отсѫтствующия си синъ Симеонъ Г. Филиповъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ държавното съкровище, за 268 лева и 94 стотинки.* — Въ заседанието отъ страна на хазната яви се помощникъ-държавниятъ адвокатъ Недѣлевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Симеонъ Георгиевъ Филиповъ, съ искова молба до Кюстендилския градски мирови сѫдия, заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Кюстендилския окр. управитель, за 268 лева и 94 стотинки. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. — По апелъ на държавното съкровище, дѣлото било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „държавното

Digitized by Google

съкровище въ случая не може да бѫде отговорно прѣдъ ищеца за никакви суми, защото то или неговитѣ органи не му сѫ причинили никакви врѣди съ дѣйствията си. Споредъ чл. 575 отъ Гражданското сѫдопроизводство, третитѣ лица сѫ отговорни прѣдъ взискателя ако сѫ направили изплащания на длъжника, слѣдъ получаване на призовката, за налагане секвестъръ върху капитали, които сѫ се намирали у тѣхъ и принадлежащи на длъжника и то само въ такъвъ случай, когато не могатъ да бѫдатъ удовлетворени отъ длъжника. Въ случая ковчежничеството не е изплатило никому сумата на която А. Франгя е наложилъ секвестъръ. Ако ищецътъ е мислилъ, че сумата на която взискателътъ е наложилъ секвестъръ е негова, а не на длъжника, той е билъ длъженъ да иска по надлежния редъ освобождението отъ секвестъръ на тази сума. Това ищецътъ не е направилъ, а иска държавата да му заплати сумата 268 лева и 94 ст. и то съ 10% годишно лихва, безъ обаче да вземе въ внимание, че тази сума не е изплатена никому отъ държавата, а се намира и до сега въ ковчежничеството. Освѣнъ това, тази сума не е нищо друго освѣнъ заплатата на д-ръ Ив. Басмаджиевъ, одържана врѣменно отъ държавата и споредъ чл. 26 отъ Закона за чиновницитѣ тя не може да бѫде продавана или залагана. Че тази сума се счита като чиновническа заплата, се вижда и отъ чл. 4 отъ Закона за врѣменнитѣ одържки на чиновницитѣ. Възраженията на ищеца, че за одържанитѣ суми държавата плащала лихви и за това тия одържки не можатъ да се считатъ като чиновническа заплата, е неоснователно, защото тия лихви държавата плаща по силата на специяленъ законъ върху одържкитѣ отъ заплатата", — съ рѣшението си отъ 13 юлий 1901 год. отмѣнилъ напълно рѣшението на мировия сѫдия и отхвърлилъ искътъ. — Това рѣшение Георги Филиповъ, настойникъ на безизвѣстно отсѫтствующия си синъ Симеонъ Г. Филиповъ обжаловалъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. чл. 2 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото взелъ въ съображение обстоятелства, каквито не били привеждани въ дѣлото, понеже паритѣ били изискуеми и ковчежничеството не е имало право да ги задържа; 2) чл. 976, въ свръзка съ чл. 975 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ, че касаторътъ неправилно билъ завелъ настоящия искъ, а трѣбва да заведе искъ за вдигане запора, но това сѫждение на сѫда било неправилно, понеже имало формално прѣхвърляне, а запорътъ е наложенъ по-късно; 3) чл. 26 отъ Закона за чиновницитѣ, понеже сѫдътъ призналъ, че заплатата на чиновника не може да се продава, когато въ случая нѣмало е продажба на вземане (чл. 316 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), а едно плащане съ замѣстване на кредитора въ правата (чл. 157 п. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), въпрѣки това сѫдътъ взелъ въ съображение и обсѫдилъ една продажба, безъ да обсѫди сѫщинската основа и произхождение на искътъ и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и 4) чл. 107, въ свръзка съ чл. 26 отъ Закона за чиновницитѣ и чл. 4 отъ Закона за одържкитѣ, защото призналъ, че въпросната сума е чиновническа заплата, а не капиталъ, даденъ въ заемъ съ лихва.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като из-

Digitized by Google

слуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на хазната и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) искътъ по настоящето дѣло е насоченъ спрѣмо държавното съкровище, за това, защото въ случая ковчежничеството е задържало слѣдуемитѣ се доктору Ив. Басмаджиеву суми (прѣхвърлени на ищеца по дѣлото), защото имало наложенъ запоръ върху тѣзи суми отъ А. Франгя по изпълнителенъ листъ № 11920, издаденъ отъ Софийския окр. сждъ; 2) споредъ членове 568, 569 и 575 отъ Гражданското сждопроизводство, ковчежничеството има право да не отпуска въпросната сума, доклѣ ищецътъ по дѣлото Симеонъ Г. Филиповъ не докаже по *надлежния* редъ своитѣ права върху тая сума и да иска нейното освобождение отъ секвестъра, тъй като тая сума е секвестирана отъ взискателя Антонъ Франгя, като сума принадлежаща на длъжника му д-ръ Ив. Басмаджиевъ, а не като сума принадлежаща на ищеца — Филиповъ, слѣдователно, въ случая държавата не може да бѫде отговорна прѣдъ ищеца, понеже ковчежничеството като не е изплатило никому сумата, на която Франгя е наложилъ запоръ, нѣма нанесени никакви врѣди и загуби за ищеца, отъ което слѣдва, че и ищецътъ нѣма право да тегли подъ отговорность държавата и заради това първитѣ му двѣ оплаквания сж неоснователни, и 3) другитѣ въпроси, възбудени въ касационната жалба на касатора, а именно, че въпросната сума, която е била одържана отъ държавата, не е *заплата* на чиновника, но *заемъ* направенъ на държавата отъ чиновника и слѣдователно като заемъ, сумата може да се прѣхвърли на друго лице, че чл. 26 отъ Закона за чиновницитѣ и чл. 4 отъ Закона за одържкитѣ нѣматъ приложения въ случая и пр., Върховниятъ касационенъ сждъ не влиза въ разглеждането на тѣзи въпроси, понеже тѣ не могатъ да иматъ значение по настоящето дѣло както е то заведено.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги филиповъ, настойникъ на безизвѣстно отсжтствующия си синъ Симеонъ Георгиевъ Филиповъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 13 юлий 1901 година, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 219 — (705) — 7 декември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ на 20 XI *гражданско дѣло № 329, по описа за 1904 год., на държавното съкровище, съ Константинъ Поповъ, отъ гр. Царибродъ, за 206 лева и 55 ст., произходящи отъ загуби.* — Въ заседанието отъ страна на К. Поповъ се яви адвоката Т. Тодоровъ, а отъ страна на хазната — помощника на държавния адвокатъ Недѣлевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Софийскиятъ окржженъ управителъ, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба отъ 6 юлий 1902 год., е заявилъ искъ срещу Константинъ Поповъ, бивши

Digitized by Google

Царибродски кметъ, живущъ въ гр. Царибродъ, за 206 лева, и 55 ст., произходящи отъ загуби. Царибродскиятъ мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 19 априлъ 1903 год., № 369, постановилъ: „отхвърля искътъ на Софийския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, прот ивъ К. Поповъ, изъ гр. Царибродъ, за 206 лева и 55 ст., като неоснователенъ. Осжжда хазната да заплати на отвѣтника К. Поповъ 10 лева и 30 ст. разноски за водане на дѣлото". По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който, като е взелъ въ съображение: „първоначалниятъ ищецъ — Софийскиятъ окржженъ управитель, а сега апелаторъ, въ качеството си прѣдставитель на държавното съкровище, моли да се осжди отвѣтникътъ К. Поповъ, а сега въззиваемъ, да заплати на хазната 206 лева и 55 ст., за причиненитѣ отъ него на държавата врѣди като кметъ на Царибродската община прѣзъ 1899 год., защото при отдаването на прѣдприемачъ събирането данъка „кръвнина" въ гр. Царибродъ, прѣзъ 1899 год., не е прѣдвидѣлъ въ контракта 5% върху наемната сума 4131 лева за образуване фондъ за епизотитѣ. Отъ обясненията на отвѣтника се установява, че отвѣтникътъ е билъ кметъ на Царибродъ прѣзъ 1899 год. и че той е сключилъ контракта за отдаване на прѣдприемачъ данъка „кръвнина" за 4131 лева прѣзъ 1899 год., защото, по това обстоятелство той не спори, но независимо отъ това, тия обстоятелства се установяватъ и отъ контракта отъ 3 февруарий 1899 година. Отъ контракта се установява още, че въ него не е прѣдвидено отъ страна на кмета — отвѣтника по дѣлото 5% върху наемната сума 4131 лева за образуване фондъ за епизотитѣ, което прѣсмѣтнато дава исковата сума отъ 206 лева и 55 стотинки; отъ акта съставенъ на 4 февруарий 1900 година, се установява, че прѣзъ 1899 год. въ Царибродъ, не е събрана върхнината за фонда на епизотитѣ, че не е събрана тая връхнина, която възлиза на 206 лева и 55 ст., се признава и отъ отвѣтника. А щомъ се установяватъ горнитѣ обстоятелства, искътъ на ищеца се явява основателенъ и доказанъ, вслѣдствие на което отвѣтникътъ слѣдва да се осжди да заплати на ищеца исковата сума — 206 лева и 55 ст., понеже че ако непрѣдвидѣлъ тая връхнина въ контракта, той е проявилъ една небрѣжность, отъ която е послѣдвало тая врѣда. Възражението на отвѣтника, че той не билъ оставенъ до края на годината като кметъ, тъй че ако връхнината не е била събрана, той не е отговоренъ и че тая връхнина е била прѣдвидена въ чл. 9 отъ контракта, тъй, че ако не е събирано, то той не е отговоренъ, сждътъ не уважава, защото въ посочения чл. 9 отъ контракта нѣма прѣдвидена връхнина за епизотитѣ, а има за окржжни, училищни, общински и други връхнини. Въ думитѣ и други връхнини, сждъгъ не намира, че се разбира и връхнинитѣ за епизотитѣ, защото нѣма изрично прѣдвидено така както прѣдвижда чл. 2 отъ Правилника за образуването и изразходването на фонда за епизотитѣ. Съгласно тоя членъ отъ правилника, връхнината за фонда на епизотитѣ трѣбва да се прѣдвижда изрично въ поемнитѣ условия. А това отвѣтникътъ не е направилъ, което е една небрѣжность, отъ която е произлѣзла врѣдата на държавата, понеже вслѣдствие на това не сж събрани 206 лева и 55 ст., които се слѣдваха и тая врѣда слѣдва да я поправи при-

Digitized by Google

чинителя ѝ — отвѣтника по дѣлото. Сжщо не важи и обстоятелството, че не билъ оставенъ до края на годината за кметъ по несъбирането на връхнината, защото и да е сѣдѣлъ той не е могалъ да ги събира и защото врѣдата е причинена въ това, че не ги е прѣдвидѣлъ въ контракта, а това той е трѣбало да извърши защото той е сключвалъ контракта. Прѣдъ видъ на горнитѣ съображения, сждътъ намира, че рѣшението на Царибродския мирови сждия слѣдва да се отмѣни и се осжди отвѣтникътъ да заплати на ищецътъ 206 лева и 55 стотинки заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 8 юлий 1902 год. до изплащането имъ. Сжщо слѣдва отвѣтникътъ да се осжди да заплати на ищеца и разноскитѣ, защото губи процеса и защото ищецътъ заяви за такива", — съ рѣшението си отъ 9 септемврий 1903 год., № 337, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Царибродския мирови сждия № 369, отъ 19 априлъ 1903 г., и вмѣсто него постановява: осжжда Константинъ Поповъ, отъ гр. Царибродъ, да заплати на държавата, въ лицето на Софийския окржженъ управитель, 206 лева и 55 ст., заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 8 юлий 1902 год. до изплащането имъ и 39 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски и за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Константинъ Поповъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ основалъ рѣшението си на правилника за фонда на епизотитѣ, тогава, когато този правилникъ не е сжществувалъ въ врѣмето, когато търгътъ за „кръвнината" е билъ утвърденъ. При това сждътъ не е разрѣшилъ спора съгласно даннитѣ по дѣлото и съотвѣтствующитѣ законоположения.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ за да опрѣдѣли отговорността на отвѣтника, основалъ се е на правилника за управлението на фонда за епизотитѣ, тогава, когато отъ съпоставяне датата на утвърждението на поемнитѣ условия и търгътъ на 22 декемврий 1898 год., съ тая на издаването на въпросния правилникъ — 15 януарий 1899 год. явно става, че тоя правилникъ не е сжществувалъ тогава, когато поемнитѣ условия и търгътъ за отдаването на наематель събирането на „кръвнината" сж били утвърдени. Слѣдователно, сждътъ не е ималъ право да основе рѣшението си на единъ правилникъ, който не е сжществувалъ въ момента, когато е поето задължението, което опрѣдѣля правоотношенията на странитѣ. А тъй като въ дадения случай сждътъ е направилъ това, то нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Нарушението въ случая *е сжществено*, защото отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че чл. 2 отъ въпросния правилникъ е главното основание на сжда за да признае, че отвѣтникътъ е причинилъ на хазната загуби *въ размѣръ на исковата сума* и да дойде до погрѣшното заключение, че събирането на петпроцентовото право за фонда на епизотитѣ е възможно само ако то е възложено на наемателя на „кръвнината", заключение, което не се оправдава нито отъ характера на това даждие, нито пъкъ отъ съотвѣтствующитѣ законоположения, които уреждатъ тая материя. Заради всичко това оплакването на касатора е неоснователно.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 9 септемврий 1903 год., № 337, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

---

220 — (707) — 4 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове А. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Ж. Перфановъ и въ присжствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Ив. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 333, по описа за 1904 год., на Плѣвенския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Нури х. Халиловъ, отъ с. Дебово, Никополска околия, за 1064 лева, произходящи отъ поржителство.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха помощникътъ на държавния адвокатъ Недѣлевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище и адвоката П. Пешевъ, като повѣреникъ на отвѣтника Нури х. Халиловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Плѣвенскиятъ окржженъ управитель, въ искова молба, подадена въ Плѣванския окржженъ сждъ на 31 декемврий 1901 год., излага, че съ постановление отъ 7 августъ 1899 година, подъ № 117, Абдулъ Исмаиловъ, отъ гр. Никополъ, билъ глобенъ въ полза на държавното съкровище съ 1064 лева за злоупотрѣбление отъ него на тютюнъ. Тая сума не могла да се събере отъ него, тащото той се изселилъ и нѣмалъ никакви имоти. За производството на тютюна и за обезпечение интереситѣ на държавното съкровище за Абдулъ Исмаиловъ е било дадено поржителство отъ страна на Нури х. Халиловъ, отъ село Дебово, Никополска околия. Прѣдъ видъ на това, Плѣвенскиятъ окр. управитель е молилъ Плѣвенския окр. сждъ да призове тоя послѣдния и го осжди да заплати на държавното съкровище сумата 1064 лева съ лихвата, сждебнитѣ и за водене на дѣлото разноски. Плѣвенскиятъ окр. сждъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 24 априлъ 1903 г. подъ № 70, е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло отъ Плѣвенския окр. управитель срещу Нури х. Халиловъ искъ, като неоснователенъ. Това рѣшение е било обтжжено отъ страна на Плѣвенския окржженъ управитель прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „дѣйствително Нури х. Халиловъ съ поржителство, завѣрено отъ Дебавското селско общинско управление на 2 май 1898 год., № 331 по регистра, е гарантиралъ за Абдула Исмаиловъ, който щѣлъ да посади 10 декара тютюнъ въ землището на с. Дебово и се задължавалъ доброволно да отговаря съ всичкитѣ си движими и недвижими имоти, за всичкитѣ щети и загуби, които реченията Абдула Исмаиловъ би нанесалъ на държавното съкровище. Обаче, отвѣтникътъ, въззиваемъ Нури х. Халиловъ, чрѣзъ повѣреника си, срещу прѣдявения искъ отъ страна на държавното съкровище възразява, че споредъ чл. 6 отъ Закона за тютюна, поржителството се давало само за посѣване прѣдвиденото количество декара тютюнъ, а не и за нару-

Digitized by Google

шенията които биха послѣдвали слѣдъ посѣването на тютюна. Това възражение прѣдъ видъ разпорежданията на чл. чл. 6 и 66 отъ Закона за тютюна се явява основателно. Като санкция на чл. 6 служи чл. 66 отъ Закона за тютюна, който наказва съ глоба отъ 20 до 100 лв. лицата, които сж посѣли тютюнъ, несъобразно съ чл. чл. 6 и 7 т. е. нарушителитѣ на чл. чл. 6 и 7, като сжщеврѣменно постановява изкореняването на посѣтия тютюнъ; а пъкъ отвѣтникътъ възиваемъ Нури х. Халиловъ е станалъ поржчитель на Абдула Исмаиловъ на основание цитирания чл. 6, слѣдователно, не може да отговаря за речения Абдулъ Исмаиловъ поради злоупотрѣбения отъ него тютюнъ 66 килограма и 500 грама, за което злоупотрѣбление сжществува специална санкция въ самия законъ (чл. 81 отъ Закона за тютюна), която санкция е била приложена въ случая съ означеното вече постановление на Свищовския окржженъ акцизенъ надзиратель отъ 7 августъ 1899 год., № 117, въ диспозитива на което въ пунктъ 2 е казано: „ако осждениятъ е несъстоятеленъ, глобата и бериитѣ да се измѣнятъ съ 6-мѣсеченъ затворъ, съгласно чл. 81 отъ Закона за тютюна". — Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 28 октомврий 1903 год., подъ № 225, е потвърдилъ рѣшението на окржжния сждъ. — Срещу това рѣшение Русенскиятъ държавенъ адвокатъ, като повѣреникъ на Плѣвенския окржженъ управитель, е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 6 отъ Закона за тютюна, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство съ това, че приелъ, че поржчителството, което се дава на основание на споменатия членъ отъ Закона за тютюна, се дава само за да се обезпечи посѣването на прѣдвиденото количество тютюнъ, тогава, когато то се дава и за да се обезпечатъ за държавното съкровище, както бериитѣ отъ производството на тютюна, така и всички ония глоби и конфискации, които се прѣдвиждатъ въ сжщия законъ за разни нарушения.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и на повѣреника на отвѣтника и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на прѣдставителя на държавното съкровище да се признае за основателно и обжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: като най-добро ржководство за правилното изтълкуване и разбиране на смисъльта на ония постановления на чл. 6 отъ Закона за тютюна, на тълкуването на които Русенскиятъ апелативенъ сждъ се е основалъ, за да разрѣши настоящето дѣло, може да послужи изложението на мотивитѣ къмъ Законопроекта за измѣнението и допълнението на Закона за тютюна, при което изложение тоя законопроектъ е билъ прѣдставенъ на обсждането на деветото Обикновено народно събрание въ първата му редовна сесия. Въ това изложение по отношение на прѣдлаганото измѣнение на споменатия членъ отъ Закона за тютюна е казано слѣдното: „съ запрѣщаването сѣянето тютюнъ на лица които не притежаватъ недвижими имоти, както отъ ония, които не прѣдставляватъ надлежната гаранция, се е имало прѣдъ видъ да се ограничатъ злоупотрѣбленията по тютюневата часть, тъй като до сега лицата,

Digitized by Google

които не отговарятъ на тия условия, слѣдъ обирването и изсушването на тютюнитѣ си, сж злоупотрѣбявали послѣднитѣ, а такива лица по закона ако и да подлежатъ на наказание, обаче оставатъ ненаказани, защото като несъстоятелни, глобитѣ не могатъ да се събиратъ". Приемането отъ Народното събрание на измѣнението на чл. 6 отъ Закона за тютюна при тия мотиви ясно показва, че намѣрението на законодателя съ изискването гаранцията, прѣдставляването на която тоя членъ прѣдвижда, за да се позволява на лица, които не притежаватъ недвижими имоти на стойность повече отъ 500 лева, да сѣятъ тютюнъ е било, щото държавното съкровище да бжде гарантирано не само противъ злоупотрѣбленията, които биха могли да станатъ при посѣването на тютюна, но така сжщо и противъ ония злоупотрѣбления, които биха могли да станатъ и при по-нататашното обработване на тютюна отъ страна на производителитѣ. Прѣдъ видъ на това, слѣдва да се признае, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ неправилно е изтълкувалъ постановленията на чл. 6 отъ Закона за тютюна въ такава смисъль, че поржчителството, което се дава по тоя членъ, се дава само за посѣването на прѣдвиденото количество декари тютюнъ, а не и за нарушенията, които биха послѣдвали слѣдъ посѣването на тютюна и неправилно се е основалъ на това тълкуване на закона, за да отхвърли прѣдявения по това дѣло отъ държавното съкровище искъ. А отъ това слѣдва, че оплакването на прѣдставителя на послѣдното за нарушението отъ сжщия сждъ на казания членъ отъ Закона за тютюна, се явява основателно. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е указало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 28 октомврий 1903 год., подъ № 225, защото е нарушенъ чл. 6 отъ Закона за тютюна, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 221 — (711) — 4 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ. членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Ив. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *граждаенско дѣло № 360, по описа за 1904 год., на Русенския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Мехмедъ Халиловъ и Ахмедъ х. Ирбриямовъ, отъ с. Кара-Ямурларъ, Силистренска околия, за 336 лева и 48 ст., произходящи отъ поржителство.* — Въ сждебното заседание се яви помощника на държавния адвокатъ Недѣлевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Русенскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба отъ 22 юлий 1902 год., подадена на Силистренския мирови сждия, е

Digitized by Google

прѣдявилъ искъ противъ М. Халиловъ и А. х. Ибриямовъ, отъ селото Кара-Ямурларъ, Силистренска околия, за 336 лева и 48 ст., като обяснява, че послѣднитѣ дали поржчителство за Ямъкъ Сюлеймановъ Хасановъ, отъ сжщото село, въ смисъль, че тѣ ще отговарятъ за дълговетѣ му къмъ съкровището, въ случай, че слѣдъ заминаването му задъ граница, той се укаже за неиздължень съ нѣщо къмъ съкровището. И тъй като слѣдъ изселването изъ България на речения Ямъкъ С. Хасановъ, се е указало, че той съ постановление подъ № 3792, отъ 25 августъ 1897 г. влѣзло въ законна сила, е осжденъ да заплати на съкровището 325 лева и 68 ст. глоба и обезщетение за нарушение Закона за горитѣ, а отвѣтницитѣ, като негови поржчители, отказали да внесатъ тая сума, както и 10 лева и 80 ст. за публикуване сжщото постановление въ „Държавенъ Вѣстникъ", то казаниятъ окржженъ управитель е молилъ да бждатъ призовани отвѣгницитѣ и осждени да заплатятъ на държавното съкровище исковата сума заедно съ лихвитѣ и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 26. мартъ 1903 год., подъ № 423, е отхвърлилъ искътъ на държавното съкровище, като неоснователенъ. Срещу това рѣшение Русенскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ въззивна жалба прѣдъ Силистренския окржженъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставеното поржчителство съ дата 3 май 1897 год., находящъ се къмъ първостепенното производство, се вижда, че съгласно чл. 15 отъ Закона за паспортитѣ, въззиваемитѣ М. Халиловъ и Ах. х. Ибриямовъ сж поржчителствували за съселянина си Ямъкъ С. Хасановъ, че той не дължи никакви даждия и че въобще е издължень напълно прѣдъ съкровището. А отъ прѣдставеното постановление съ дата 25 августъ 1897 г., подъ № 3792, влѣзло въ законна сила, казаниятъ Ямъкъ С. Хасановъ е осжденъ да заплати на държавното съкровище 336 лева и 48 ст. за нарушение Закона за горитѣ. Пита се сега, могатъ ли да отговарятъ поржчителитѣ за това извършено отъ Ямъкъ С. Хасановъ нарушение. Сждътъ като счита, че лицето за което се е поржчителствувало и осжденото съ постановлението Ямуръ е едно и сжщо, то пакъ намира, че поржчителитѣ не могатъ да отговаритъ по слѣдующитѣ съображения: въ даденото поржчителство има само една отъ контрактующитѣ страни — въззиваемитѣ, защото, не е казано къмъ кого сж се задължили и на основание на кой законъ е дадено, тъй като цитираниятъ членъ 15 отъ Закона за паспортитѣ не прѣдвижда нѣщо подобно. Да допуснемъ, че поржчителството е дадено, на държавата, тогава държавата, като юридическо лице дѣйствува чрѣзъ свой прѣдставитель изрично прѣдвиденъ въ закона и упълномощенъ отъ закона да сключва извѣстни договори, а въ дадения случай не фигурира прѣдставителя на държавата, опрѣдѣленъ отъ закона — окржженъ управитель, нито пъкъ законътъ е далъ права на държавата за въ подобни случаи да се вземе такова поржчителство, тъй щото въ даденото поржчителство сжществените условия, които се изискватъ за дѣйствителностьта на единъ договоръ, липсуватъ. Липсва: а) способностьта за сключване договора, и б) дѣйствителното съгласие на договорящитѣ се страни, както и останалитѣ условия, прѣдвидени въ

Digitized by Google

чл. 8 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Ето защо даденото поржчителство отъ въззиваемитѣ е незаконно и не може да произведе дѣйствията на едно законно поржчителство, а като така поржчителитѣ не могатъ да отговарятъ". — Водимъ отъ тия съображения, Силистренскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 12 юлий 1903 год., подъ № 64, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение Русенскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която моли за отмѣнението му, главно на това основание, че при издаването му Силистренскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) членове 80 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че въпрѣки изричното указание въ текста на даденото отъ отвѣтницитѣ поржчителство, че послѣднитѣ се задължаватъ да отговарятъ прѣдъ властьта, счелъ, че въ него нѣма указание, къмъ кого сж се задължили поржчителитѣ, съ което не само не оцѣнилъ истинското значение на това изражение въ текста на поржчителството, но и игнорираль съвършено това изражение; 2) чл. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че приелъ, че всѣко поржчителство къмъ държавното съкровище за да има задължителна сила за поржчителитѣ, трѣбва непрѣмено да произтича отъ нѣкой законъ, тогава, когато поржчителствата къмъ държавното съкровище могатъ да произтичатъ и отъ договоръ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложенитѣ оплаквания на прѣдставителя на държавното съкровище да се признаятъ за основателни и обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Силистренскиятъ окр. сждъ е призналъ, че даденото отъ отвѣтницитѣ Мех. Халиловъ и Ах. х. Ибриямовъ поржчителство за Ямъкъ С. Хасановъ е незаконно и не може да произведе дѣйствията на едно законно поржчителство, за това, защото въ него липсвали сжществените условия, които се изискватъ за дѣйствителностьта на единъ договоръ, понеже въ него не било казано къмъ кого отвѣтницитѣ сж се задължили и на основание на кой законъ то е дадено. Това сжждение на Силистренския окр. сждъ не може да се признае за правилно, тъй като прѣди всичко въ самото поржчителство, дадено отъ отвѣтницитѣ, изрично е казано, че послѣднитѣ се задължаватъ да отговарятъ прѣдъ властьта, слѣдователно, казаниятъ сждъ като е приелъ, че въ него не е казано къмъ кого отвѣтницитѣ сж се задължили, съвършено е игнорираль това изражение въ поржчителството. А сжщиятъ сждъ е билъ длъженъ да вземе въ внимание това изражение, прѣдъ видъ на това, че подъ думата власть, употрѣбена въ подобенъ единъ случай отъ гледна точка на закона (глед. напр. чл. 543 отъ Наказателния законъ) се разбира държавата и органитѣ, които я прѣдставляватъ, така щото, когато едно лице прави декларация, че то приема върху си извѣстно задължение къмъ властьта, то макаръ въ тая декларадия и да не сж помѣстени други изражения, въ които да се казва, че задължението се дава къмъ държавата чрѣзъ надлежнитѣ нейни прѣд-

Digitized by Google

ставители, пакъ отъ това изражение се разбира, че лицето, къмъ което задължението се дава — другата договряща страна е държавата и не може да се признае, че въ подобенъ единъ случай не съществува друга договоряща страна. Ето защо Силистренскиятъ окр. съдъ, като при рѣшаването на дѣлото не взелъ въ внимание изражението въ даденото отъ отвѣтницитѣ поржчителство, че послѣднитѣ се задължаватъ да отговарятъ прѣдъ властьта, съ това е нарушилъ постановленията на чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, които задължаватъ съдилищата при рѣшаването на едно дѣло да вематъ въ внимание всички приведени по него обстоятелства и доказателства, които могатъ да иматъ значение за правилното разрѣшение на дѣлото. Отъ друга страна, същиятъ съдъ не е правъ така също, като приема, че едно поржчителство може да бъде дадено къмъ държавното съкровище само тогава, когато даването на такова се изисква отъ постановленията на нѣкой законъ, тъй като никой законъ не прави ограничение по отношение на държавното съкровище да не може то да усигорява изпълнението на нѣкои дадени къмъ него задължения чрѣзъ поржчителство по договоръ. Но независимо отъ това въ мотивитѣ на рѣшението си същиятъ съдъ споменува, че цитираниятъ въ поржчителството чл. 15 отъ Закона за задграничнитѣ паспорти не прѣдвиждалъ даването поржчителство безъ да вземе въ внимание, че въ тоя членъ се говори за прѣдставянето при издаването на задгранични паспорти на общинско свидѣтелство издадено съгласно чл. 12 отъ същия законъ, а пъкъ въ тоя послѣдния членъ е казано, че такова свидѣтелство се издава на основание на едно поржчителство, подписано отъ двамата поржчители, притежатели на недвижими имоти. А съ тия свои неправилни съждения Силистренскиятъ окр. съдъ повторно е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, понеже не е съобразилъ своето рѣшение съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ. Нарушението отъ Силистренския окр. съдъ на тоя членъ въ горѣпосоченитѣ два случая слѣдва да се признае за съществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да укаже влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съобжения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Силистренския окр. съдъ отъ 12 юлий 1903 год., подъ № 64, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ същия съдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 222 — (712) — 7 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кирловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 384, по описа за 1904 год., на Ив. Бутиловъ, отъ гр. Плѣвенъ, съ държавното съкровище, за 626 лева и 59 стотинки.* — Въ заседание отъ страна на Ив. Бутиловъ яви се адвоката Пешевъ, а отъ страна на държавното съкровище — държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Плѣвенскиятъ окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба до II Плѣвенски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Ив. Бутиловъ, живущъ въ гр. Плѣвенъ, за 629 лева и 59 стотинки. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтника, дѣлото било разгледано и отъ Плѣвенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „фактътъ, че на 28 августъ 1897 год., апелаторътъ въ битностьта си изпълняющъ длъжность секретарь на Кюстендилския окр. сждъ, е изтеглилъ отъ ковчежничеството 1000 лева авансъ за изплащане разноски по дѣлата, не се отрича отъ сжщия. Така сжщо апелаторътъ признава, че една часть отъ тѣзи пари изразходвалъ по дѣла, а остатъкътъ турилъ въ чекмеджето на масата си, отъ гдѣто неизвѣстно лице ги откраднали. Установено е сжщо, че образуваното по този поводъ слѣдствено дѣло № 207/97 год., съ опрѣдѣление №1142/99 год. на Кюстендилския окр. сждъ, е прѣкратено по неоткриване крадеца; 2) съгласно чл. чл. 56 и 57 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, всѣко дѣйствие на человѣка, което причинява врѣда другиму, задължава тогова по вината на когото е послѣдвало то, да поправи врѣдата; всѣкой е отговоренъ така сжщо и за врѣдата, която е причинилъ съ своята небрѣжность или непрѣдпазливость. Въ случая апелаторътъ като е билъ назначенъ да изпълнява длъжностьта на секретаря, съ това поема той върху си всичкитѣ права и задължения на лицето, което замѣстя, а слѣдователно задължава се да се грижи и за запазване повѣренитѣ му суми. Той бѣше длъженъ значи да полага по-голѣма грижа за да се избѣгне една подобна случка, а не да се задоволи съ тургане паритѣ въ едно обикновено чекмедже на маса, отъ гдѣто всѣкой е могалъ много лѣсно да ги задигне. Явно е значи, че отъ страна на апелатора е показана въ случая голѣма небрѣжность и че тази именно негова небрѣжность е причината да се откраднатъ паритѣ, а съгласно казанитѣ членове той е длъженъ да отговаря за послѣдствията; 3) въ първата инстанция апелаторътъ е възразявалъ само това, че той не можалъ да се счита за отговоренъ, защото секретарьтъ не му билъ прѣдалъ касата, за да оставя паритѣ въ нея, обаче това му възражение е неоснователно, защото, едно е голословно и второ, защото даже и той да бѣше, пакъ отговорностьта му не се намалява — той бѣше длъженъ да положи по-голѣма грижа за запазването паритѣ, а не да се задоволи съ заключването имъ въ едно слабо дървено чекмедже; 4) твърдението на апелатора, че не той, а секретарьтъ на сжда билъ отговоренъ за паритѣ, е твърдение съвсѣмъ неоснователно, защото той самъ признава, па се доказва и отъ даннитѣ по дѣлото, че когато се откраднали паритѣ, той е замѣстялъ секретаря и че тѣ — паритѣ сж били повѣрени нему, не случайно, а като на длъжностно лице — и. д. секретарь. Другъ щѣше да бжде въпроса, ако бѣше доказано, че секретарьтъ самъ на свой рискъ го е оставилъ да го замѣстя извѣстно врѣме, и 5) размѣрътъ на иска се доказва отъ признанието, което е направилъ апелаторътъ прѣдъ сждебния слѣдователь и което е отбѣлѣзано въ приложения къмъ дѣлото протоколъ № 2. По силата на чл. 396 отъ Гражданското сждопроизводство подобно самопризнание не може да се игнорира, както иска апелаторовиятъ повѣреникъ. Вънъ отъ това, размѣрътъ на откраднатата сума е

Digitized by Google

отбѣлѣзанъ и въ полицейския актъ отъ 1 августъ 1897 год., съставенъ по случай кражбата. Разрѣшение за даването подъ сждъ апелаторътъ въ случая не е нуждно, защото цитираниятъ отъ апелатора чл. 44 отъ Углавното сждопроизводство нѣма приложение при Гражданскитѣ искове. Явно е прочее, че настоящиятъ искъ е основателенъ и напълно доказанъ и слѣдователно потжженото рѣшение трѣбва да бжде потвърдено", — съ рѣшението си № 256, отъ 20 юний 1904 год., потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Това рѣшение Ив. Бутиловъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ съображение всички доказателства въ дѣлото, дава неправилна оцѣнка на протокола № 2 и изтъква факти, които съ нищо не сж установени и не е взелъ прѣдъ видъ акта съставенъ отъ полицията; 2) сждътъ авансира въ п. 1 на рѣшението си самопризнание сторено отъ него — касатора, че билъ изтеглилъ отъ ковчежничеството сумата 1000 лева, отъ които часть изразходвалъ, а часть отъ тѣзи пари билъ турилъ въ касата, когато прѣдъ първата инстанция билъ казалъ, че билъ оправдалъ цѣлата сума 1000 лева; 3) чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже ищецътъ трѣбвало да прѣдстави доказателства, че той билъ дѣйствително назначенъ замѣстникъ на секретаря по негово желание, да прѣдстави доказателства за изтегленитѣ пари отъ ковчежничеството и за оправданитѣ суми, та за разликата да отговаря, да прѣдстави доказателства, че сумата е отъ него злоупотрѣбена — откраднатa, а такива доказателства като не е имало, сждътъ трѣбваше да отхвърли иска; 4) чл. чл. 56 и 57 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото го призналъ за небрѣженъ и за това е трѣбвало да отговаря; 5) чл. чл. 1128 и 1129 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 46 отъ Закона за чиновницитѣ, защото е заведено дѣло безъ прѣдварително разрѣшение отъ началството, и 6) членове 41, 42, 43 и 44 п. 6 отъ Закона за отчетностьта по бюджета и чл. 58 п. 4 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, понеже секретарьтъ е отчетникъ и той трѣбва да отговаря и че за извършени работи отговарятъ господаритѣ — упълномощителитѣ за тѣхнитѣ слуги и пълномощници какъвто въ случая билъ той.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото се вижда, че касаторътъ е признатъ за отговоренъ за изгубената сума за това, защото е показалъ небрѣжность относително пазенето на паритѣ, които не е турилъ въ касата на сжда, но въ едно обикновено чекмедже на маса, отъ която били откраднати. Прѣдъ мировия сждия касаторътъ е заявилъ, че не е му била дадена касата отъ секретаря на разположение и искалъ това да установи съ прѣдставяне на удостовѣрение отъ сжда, но това заявление сждията не уважилъ, защото такова удостовѣрение нѣмало значение, прѣдъ видъ на това, че ако секретарьтъ не е му прѣдалъ касата, не трѣбвало касаторътъ да приема пари, а веднажъ ги е приелъ, той е отговоренъ за пазенето на тѣзи суми. Понеже въпросътъ за даването или недаването на касата за пазене на паритѣ е важенъ за опрѣдѣление има ли или нѣма небрѣжность отъ страна на касатора за пазе-

Digitized by Google

нето на тѣзи пари, то касаторътъ трѣбваше да се оплаче прѣдъ втората инстанция или съ апелативна жалба, но нито едното, нито другото не е направилъ, както това се вижда отъ производството на втората инстанция и вслѣдствие на това сждътъ е правъ, като е дошелъ до убѣждение, че при сжществуване на каса, касаторътъ не е могалъ да туря пари въ чекмеджето, а като ги е турялъ въ такова несигурно мѣсто, отговоренъ е за изгубването имъ; 2) относително размѣра на изгубената сума сждътъ се е основалъ на декларацията на самия касаторъ, изложена въ протокола № 2, която декларация е самъ той подписалъ, слѣдователно, като документъ изходящъ отъ самаго него (касатора), сждътъ е ималъ право да се основе на него — протокола и съ това не нарушава никой законъ; 3) оплакването на касатора за нарушение чл. чл. 1128 и 1129 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 46 отъ Закона за чиновницитѣ е неоснователно, понеже разрѣшение се иска когато се искатъ врѣди и загуби отъ частни лица, а не и когато се искатъ врѣди и загуби отъ държавата, както това е разяснилъ Върховниятъ касационенъ сждъ въ рѣшенията си отъ 1898 година, № № 305 и 259/99 год.; 4) оплакването на касатора, че не той трѣбва да отговаря, понеже е замѣстникъ на секретаря, а споредъ Закона за отчетностьта по бюджета, секретаритѣ сж отчетници и тѣ сж отговорни, не е основателно, тъй като касаторътъ е изпълнявалъ секретарска длъжность, слѣдователно, той е отговоренъ за врѣдитѣ и загубитѣ, и 5) твърдението на касатора, че билъ оправдалъ цѣлата сума отъ 1000 лв., не е било съ нищо доказано.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ив. Бутиловъ, срещу рѣшението на Плѣвенския окржженъ сждъ отъ 20 юний 1904 год., № 256, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

---

223 — (714) 9 декември 1904 год. — Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети ноември хилядо и деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 23 XI т. г. *гражданско дѣло № 401, по описа за 1904 год. на Петко Николовъ и синъ, отъ гр. Орхание, съ държавното съкровище, за 313 лева и 85 ст. златни.* — Въ заседанието отъ страна на П. Николовъ и синъ яви се адвоката д-ръ Н. Петковъ, а отъ страна на хазната — държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: д-ръ Никола Петковъ, адвокатъ, като повѣреникъ на търговската въ гр. Орхание фирма „Петко Николовъ и синъ", съ искова молба до I Софийски градски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Дирекцията на експлоатацията на българскитѣ държавни желѣзници, за 313 лева и 85 ст. златни, произходящи отъ изгубването на една часть отъ стоката имъ при прѣнасянето ѝ по желѣзницата отъ Пловдивъ за Новоселци. — Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ само на 58 лева златни заедно съ лихвата имъ. По апелъ на Петко Николовъ

Digitized by Google

и синъ, дѣлото било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който съ рѣшението си отъ 4 декемврий 1903 год., потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „д-ръ Никола Петковъ, повѣреникъ на Петко Николовъ и синъ, отъ гр. Орхание, е прѣдявилъ искъ срещу държавното съкровище, за 313 лева и 85 ст. златни, като обяснява въ исковата си молба, че на 2 октомврий 1901 год. довѣрителитѣ му прѣдали чрѣзъ своя комисионеръ въ гр. Пловдивъ, за прѣвозъ по желѣзницата отъ Пловдивъ за Новоселци, съ пжтенъ листъ № 85, отъ 2 октомврий 1901 год. разни манифактурни стоки на стойность 422 лева 40 ст. златни; обаче на гара Новоселци при приемане на стоката указало се, че послѣдната липсала часть, отъ която по-послѣ на 17 януарий 1902 год. била намѣрена и прѣдадена на довѣрителитѣ му, като е била оцѣнена съ актъ отъ сжща дата, приложенъ къмъ дѣлото, на стойность 108 лева и 55 ст. златни, а остатъка отъ стоката на стойность 313 лева и 85 ст. златни не имъ била и до днесъ прѣдадена, за това тѣ дирятъ отъ държавното съкровище да имъ заплати стойностьта на изгубената и непрѣдадена манифактурна стока въ размѣръ на 313 лева и 85 ст., както тя е оцѣнена въ приложената къмъ дѣлото фактура, издадена отъ фирмата бр. Алинакъ въ гр. Пловдивъ, съ дата 18 септември 1901 година. Отъ приложената къмъ дѣлото товарителница подъ № 85, която служи за доказателство на станалия договоръ между желѣзопжтната администрация и изпращача на стоката по прѣвозването на послѣдната се вижда, че странитѣ въ тоя договоръ сж се съгласили, щото това прѣвозване да се подчинява на условиятя прѣдвидени въ Правилника за експлоатацията и тарифитѣ на желѣзницитѣ или желѣзопжтнитѣ съюзи, слѣдователно трѣбва да се приеме, че тоя правилникъ съставлява нераздѣлна часть отъ договора — товарителницата и за това всички послѣдствия отъ тоя договоръ трѣбва да се регулиратъ по въпросния правилникъ, който по отношение на договорящитѣ се страни има сила на законъ. А че това е така, се вижда още по-ясно и отъ разпорежданията на чл. 412 отъ Търговския законъ, споредъ който членъ правилата на Търговския законъ, относящи се до договори за прѣвозване, се приспособяватъ спрѣмо желѣзницитѣ само до толкова, до колкото тѣ не противорѣчатъ на специялнитѣ закони за желѣзницитѣ и на сжществующитѣ въ това отношение наредби. По настоящето дѣло се установява, че часть отъ стоката принадлежаща на Петко Николовъ и синъ на тяжесть 29 кгр., както това се вижда отъ удостовѣрението, издадено отъ Дирекцията на българскитѣ държавни желѣзници отъ 20 май 1903 г., № 17863, не е била прѣдадена на притежателитѣ ѝ защото по прѣнасянето ѝ по желѣзницата отъ Пловдивъ до Новоселцѝ, е била изгубена, което обстоятелство не се отрича и отъ повѣреника на държавното съкровище. Споредъ § 68 п. 1 отъ Правилника за експлоатацията на желѣзницитѣ въ прѣкия трафикъ желѣзопжтната администрация отговаря по начало, за щетитѣ произлѣзли отъ изгубвания изцѣло или отчасти станали въ врѣмето отъ приемането на стоката до прѣдаването ѝ, освѣнъ въ извѣстни случаи изрично споменати въ сжщия параграфъ отъ правилника. Тая отговорность на администрацията на желѣзницата, въ случая по изгубването на стоката, за стойностьта на която е споръть, за сждътъ е установена независимо

Digitized by Google

отъ това, че и самъ прѣдставителътъ на държавното съкровище не я отрича. Прочее, домогването на повѣреника на апелаторитѣ, че изгубването на стоката е станало по погрѣшка на администрацията на желѣзницата, се явява безъ значение, защото това обстоятелство въ нищо не измѣнява отговорността на послѣдната. Въпросъ е, въ какъвъ размѣръ дължи администрацията на желѣзницата врѣди и загуби на пригежателитѣ на стоката причинени отъ нейното изгубване. Тоя въпросъ се разрѣшава отъ §§ 72 и 76 отъ горѣспоменатия правилникъ. Споредъ тия параграфи отъ правилника прави се двойствено положение: 1) когато стоката е прѣдадена безъ осигуренъ срокъ, и 2) когато тя е прѣдадена съ осигуренъ срокъ. Въ първия случай обезщетението, което се дължи отъ изгубването на стоката, се прѣсмѣта споредъ пазарната цѣна на стоката отъ сжщия видъ и качество, прѣзъ врѣмето и мѣстото, гдѣто стоката е била приета за прѣвозване, обаче тая пазарна стойность на стоката, която служи за прѣсмѣтане обезщетението не може да надминава сумата 200 л. златни за 100 килограма. — Въ втория случай, т. е. когато стоката е прѣдадена съ осигуренъ срокъ, тогава, въ случай на изгубване, администрацията дължи освѣнъ обезщетенията прѣдвидени въ § 72, но и други обезщетения, относящи се до сжщинската стойность на загубата, за които говори § 76 отъ правилника. Споредъ това, да ли стоката се прѣвозва по първия начинъ или по втория, гдѣто отговорността на желѣзницата не е една и сжща, тая послѣдната взема и различни такси по прѣвозването; така щото степенъта на отговорността на желѣзопжтната администрация не зависи отъ степенъта на вината на послѣдната, както иска да твърди повѣреника на апелаторитѣ чрѣзъ домогването си да се изиска отъ Министерството на общитѣ сгради заведената прѣписка по изгубването на стоката, отъ която щѣло да се види, че стоката е била прѣдметъ на кражба въ врѣме на движението на трена и то по една небрѣжность на желѣзопжтната администрация, а зависи отъ това да ли е прѣдадена стоката за прѣвозване безъ осигуренъ срокъ (§ 72) или съ осигуренъ срокъ (§ 76). По настоящето дѣло ние сме въ първия случай, тъй като стоката на Петко Николовъ и синъ, дадена за прѣвозване отъ Пловдивъ за Новоселци, е прѣдадена безъ осигуренъ срокъ, вслѣдствие на което размѣрътъ на загубитѣ, причинени на сжщитѣ отъ изгубването ѝ, трѣбва да се опрѣдѣли съобразно съ нейното тегло, като се има прѣдъ видъ, че по § 72 отъ Правилника, за всѣки 100 кгр. стоката се плаща по 200 лева златни. Понеже изгубената по прѣнасянето по желѣзницата отъ Пловдивъ за Новоселци стока на Петко Николовъ и синъ е на тяжесть 29 кгр., то слѣдва да бжде осждена администрацията на желѣзницитѣ чрѣзъ държавното съкровище, да заплати за нея на пригежателитѣ ѝ Петко Николовъ и синъ сумата 58 лева златни, както правилно е постжпилъ I Софийски мирови сждия съ рѣшението си отъ 23 юний 1903 год., подъ № 1578, като е осждилъ държавното съкровище на тая сума, вслѣдствие на което това рѣшение трѣбва да бжде потвърдено, а подадената срещу него апелативна жалба отхвърлена като неоснователна. Станалитѣ по дѣлото разноски по воденето му въ тая инстанция въ размѣръ на 12 лева и 80 ст. трѣбва да бждатъ заплатени за въ полза на хазната отъ страната, която губи процеса — Петко Николовъ и синъ". — Срещу това рѣшение Петко Николовъ и синъ подава касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ по това дѣло е нару-

Digitized by Google

шилъ: 1) чл. 360 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не задължилъ противната страна да прѣдстави искания отъ него документъ, за който се говори както въ жалбата му, тъй и въ устнитѣ му обяснения, и 2) чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно изтълкувалъ закона, а именно §§ 79 и 81 ал. 2 п. 1 отъ Правилника за експлоатацията въ прѣкия трафикъ, въ свързка съ чл. 129 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като призналъ, че степеньта на отговорностьта на желѣзопжтната администрация не зависи отъ степеньта на вината на послѣдната.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се признае касационната жалба основателна, взе въ съображение: отъ даннитѣ на дѣлото става явно, че ищецътъ (сега касаторъ) е твърдилъ, че държавата е длъжна да му заплати напълно стойностьта на изгубената му стока по желѣзницата, тъй като това изгубване, е станало по вината на желѣзнопжтната администрация и за доказване, че такава вина сжществува, касаторътъ е молилъ сждътъ да задължи държавата да прѣдстави самата прѣписка по откраднването на стоката му. Софийскиятъ окржженъ сждъ обаче, както се вижда отъ рѣшението му, е призналъ, че степеньта на отговорностьта на желѣзопжтната администрация не зависи отъ степеньта на вината на послѣдната, а зависи отъ това, да ли стоката е прѣдадена на желѣзницата безъ осигуренъ срокъ или съ осигуренъ срокъ, като отговаря въ първия случай по § 72 отъ Правилника за експлоатацията въ прѣкия трафикъ за 100 кгр. стока съ 200 лева, а въ втория случай по § 76 отъ сжщия правилникъ. Това сждение на Софийския окр. сждъ не може да се признае за правилно, тъй като то игнорира съвършено чл. 79 отъ казания правилникъ, споредъ който когато отъ страна на желѣзницата е направена измама или грѣшка (faute grave въ френския текстъ), тогава може да се иска да се заплати напълно причинената загуба. Сжщото начало е прокарано и въ чл. 390 послѣдна алинея отъ Търговския законъ, споредъ който ако може да се докаже, че прѣвозвачътъ или неговитѣ хора сж дѣйствували съ прѣстжпна немарливость или съ зла умисъль, то прѣвозвачътъ е длъженъ да даде пълно обезщетение. Разликата между случаитѣ, които се прѣдвиждатъ въ §§ 72 и 76 отъ казания правилникъ и § 79 отъ сжщия правилникъ е, че въ първитѣ два параграфа вината на желѣзопжтната администрация се презумира и притежателътъ на изгубената или повредената стока не е длъженъ да доказва никаква вина отъ страна на желѣзопжтната администрация, когато въ случая на § 79, когато се иска пълно обезщетение, притежателътъ е длъженъ да установи грѣшката (faute grave). Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че Софийскиятъ окр. сждъ неправилно е призналъ, че степеньта на отговорностьта на желѣзопжтната администрация не зависи отъ степеньта на вината ѝ, вслѣдствие на което е отказалъ изискването прѣписката по откраднването на въпросната стока, поради което не е разрѣшилъ това дѣло съгласно сжществующитѣ законоположения и е нарушилъ сжществено чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ § 79 отъ Правилника за експлоатацията въ прѣкия трафикъ отъ 1 май (н. с.) 1898 година. Прѣдъ видъ на това, двѣтѣ оплаквания на касатора по този поводъ слѣдва да се признаятъ основателни.

Digitized by Google

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлявя**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 4 декемврий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ чл. 79 отъ Правилника за експлоатацията на прѣкия трафикъ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 224 — (715) — 7 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 411, по описа за 1904 год., на Старозагорския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Михаилъ Михневъ, отъ с. Николаево, Новозагорска околия, за повръщането на 859 лева и 23 ст. събрани отъ послѣдния и непрѣдадени по принадлежность държавни пари.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Старозагорскиятъ държавенъ адвокатъ, съ искова молба отъ 13 юлий 1900 год. до Новозагорския мирови сждия, е молилъ да се призове на сждъ Михаилъ Михневъ, отъ с. Николаево, Новозагорска околия, и се осжди да заплати на държавата 859 лева и 23 ст., които злоупотрѣбилъ прѣзъ врѣмето на кметствуването си въ сжщото село. Новозагорскиятъ мирови сждия, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 1 май 1903 год., подъ № 404, е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло отъ Старозагорския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище искъ. Това рѣшение е било обтжжено отъ страна на Старозагорския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище прѣдъ Старозагорския окр. сждъ който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „за доказателство на искътъ си ищцовата страна е прѣдставила прѣдъ първата инстанция единъ актъ отъ 19 октомврий 1898 год. заедно съ една равносмѣтка, съставена отъ Новозагорския финансовъ агентъ Н. П. Камбуровъ, по прѣглеждане смѣткитѣ на отвѣтника. Ако и отъ тѣзи документи да е видно, какво финансовиятъ агентъ констатира, че отвѣтникътъ Михалъ Михневъ е злоупотрѣбилъ въ качеството си на Николаевски селско-общински кметъ отъ 1 януарий 1887 год. до 31 декемврий 1888 год. — 859 лева и 23 стотинки. Сждътъ намира, че възъ основание на тия документи искътъ е недоказанъ, защото тѣ, ако и да сж съставени съгласно чл. 92 отъ дѣйствующия при кметствуването на отвѣтника Законъ за селскитѣ общини, съгласно чл. чл. 93 и 94 отъ сжщия законъ, тѣ не сж меродавнитѣ официални документи, които установяватъ нередовноститѣ на кметскитѣ смѣтки, а такива сж само постановленията и окончателнитѣ рѣшения на окржжната постоянна комисия, като провѣряватъ кметскитѣ смѣтки или пъкъ на Смѣтната палата. Отвѣтникътъ не е подписалъ акта и още въ първата инстанция не е признавалъ да има да дължи на държавата сумата, която се търси отъ него, а искалъ да се провѣрятъ смѣткитѣ му. Прѣдъ видъ на изложеното до тукъ и понеже ищцовата страна не е прѣдставила други доказателства, искътъ се явява

Digitized by Google

недоказанъ". — Водимъ отъ тия съображения, Старозагорскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си отъ 2 мартъ 1904 год., подъ № 53, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение Старозагорскиятъ окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Старозагорскиятъ окр. сждъ нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 92 отъ Закона за селскитѣ общини, съ това, че не далъ нуждната доказателствена сила на съставения актъ отъ финансовия агентъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на прѣдставителя на държавното съкровище да се признае за основателно и обжалваното рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: оплакванията на прѣдставителя на държавното съкровище изложени въ касационната му жалба сж неоснователни, тъй като нито въ постановленията на чл. 92 отъ Закона за селскитѣ общини, за нарушението на които отъ Старозагорския окр. сждъ той се оплаква, нито въ други нѣкои постановления на законитѣ е указано, че актоветѣ, които се съставляватъ отъ посоченитѣ въ тоя членъ длъжностни лица по ревизиитѣ на счетоводството на общинскитѣ кметове, иматъ пълна доказателствена сила противъ лицата, противъ които тѣ сж съставени. Отъ което слѣдва, че тия актове могатъ да иматъ доказателствена сила до толкова, до колкото тѣ се признаватъ отъ лицата, противъ които тѣ сж съставени, или до колкото тѣ се подкрѣпятъ и отъ други доказателства. По настоящето дѣло Старозагорскиятъ окр. сждъ, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му е констатиралъ, че отвѣтникътъ Михаилъ Михневъ не е призналъ съдържанието на прѣдставения отъ прѣдставителя на държавното съкровище за подкрѣпление на искътъ му актъ, съставенъ отъ Новозагорския финансовъ агентъ Н. П. Камбуровъ на 19 октомврий 1898 год., по прѣглеждането на неговитѣ (на отвѣтника) смѣтки, като кметъ на с. Николаево, нито пъкъ това съдържание е било подкрѣпено съ други доказателства, а въ такъвъ случай казаниятъ сждъ не е извършилъ никаква неправилность, като не е придалъ доказателственото значение на тоя актъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Старозагорския окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 2 мартъ 1904 год., подъ № 53, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 225 — (720) — 9 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесетъ и пети ноемврий хилядо деветстотинь и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 478, по описа за 1902 год., на Янко Пановъ, отъ гр. Русе, съ*

Digitized by Google

Василъ Радевъ, отъ сжщия градъ, за 672 лева и 60 стотинки. — Въ заседанието отъ страна на Янко Пановъ яви се адвоката К. Панайодовъ, а отъ страна на Василъ Радевъ — адвоката Сл. Матовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Янко Пановъ, отъ гр. Русе, съ искова молба до I Русенски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Василъ Радевъ, отъ сжщия градъ, за 672 лева и 60 ст. отъ работа. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищеца, дѣлото било разгледано и отъ Русенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че апелаторътъ Янко Пановъ, съ исковата си молба отъ 27 юний 1901 год., дири сумата 672 лева, произходящи отъ прѣдсрочно изпжждане безъ основателна причина въ качеството си на работникъ въ магазина на Василь Радевъ. Апелаторътъ се е условилъ за година на сума 1300 лева, а билъ изпжденъ на 25 май сжщата година, слѣдователно, билъ е изпжденъ прѣдсрочно 7 мѣсеци и 5 дни. Това обстоятелство признава възиваемиятъ както въ първата инстанция, тъй и днесъ въ сждебното заседание, обаче възразява, че за да има право да дири нѣкакви загуби апелаторътъ отъ прѣдсрочното му изпжждане трѣбва да установи, че той е билъ изпжденъ безпричинно, а не напусналъ самъ; 2) по силата на чл. 62 отъ Търговския законъ, положението на апелатора при Василъ Радевъ — възиваемия трѣбва да се третира като търговски помощникъ, който, както се установява отъ свидѣтелскитѣ показания, а и отъ самопризнанието на възиваемия, е билъ сключенъ договоръ за една година за сума 1300 лв. Обаче този договоръ може да бжде унищоженъ между странитѣ било по винатз на едната или другата, безъ да се иска за това прѣдварително прѣдизвѣстяване, както се вижда отъ чл. чл. 65 и 66 отъ Търговския законъ, като остава отговорна за врѣдитѣ и загубитѣ отъ унищожението на договора оная страна, която е станала причина за това. Въ дадения случай апелаторътъ претендира за сума 672 лева, за това, че възиваемиятъ го е изпждилъ прѣдсрочно, безъ да има причина за това, като е станалъ причина за унищожение на договора, съ което го е ощетилъ на сума 682 лева, обаче отъ разпитанитѣ свидѣтели въ сждебното заседание а именно Ст. Цаневъ, М. Калиновъ и Г. Ивановъ, стана явно, че причината за да напусне прѣдсрочно апелатора е той самъ, като не е искалъ да изпълни наставленията на господаря си, които му е давалъ при нареждането на стоката, като въ отговоръ на това наставление той му отговорилъ: „че този който продава знае да нарежда, ако ми плащашъ азъ ти работя“, като си позволилъ да захвърли кутията, въ която господарьтъ му е настоявалъ да се нареди стоката. Това дѣйствие на апелатора дѣйствително съставлява едно силно прѣдизвикателство, сериозно основание, да бжде изпжденъ отъ господаря си, защото съ него той явно оскърбява господаря си и отива право противъ интереситѣ му като не му изпълнява желанията по нареждането на стоката, който има най-голѣмъ интересъ да изисква отъ слугитѣ си едно или друго нареждане на стоката, слѣдователно, апелаторътъ съ пълно право може да се каже, че той е билъ немарливъ въ изпълнението на своитѣ обязаности и съ своитѣ дѣйствия той е отивалъ противъ интереситѣ на господаря си, което му дава право, даже и прѣдсрочно, безъ нѣкакво

Digitized by Google

прѣдизвѣстяване да бѫде отстраненъ по силата на чл. 66 п. 3 и 8 отъ Търговския законъ и като слѣдва да се признае, че апелаторътъ самъ е станалъ причина да бѫде отстраненъ отъ магазията на господаря си и слѣдователно нѣма право да претендира за нѣкакви загуби, които сж произлѣзли отъ това прѣдсрочно изпѫждане, за което трѣбва да се потвърди рѣшението на мировия сѫдия и осѫди апелаторътъ да заплати на възиваемия сумата 33 лева и 60 ст. за водене на дѣлото разноски въ втората инстанция, понеже губи процеса", — съ рѣшението си отъ 27 февруарий 1902 год., № 58, потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Това рѣшение Янко Пановъ обжалилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 142 и 328 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание показанията на свидѣтеля Христо Желѣзковъ и не ги оцѣнилъ, а тоя свидѣтелъ щѣлъ да покаже, че отвѣтникътъ Радевъ много по-рано прѣди изпѫждането му е ималъ намѣрение да го лиши отъ длъжностьта му и защото не обсѫдилъ показанията на свидѣтеля Ст. Цаневъ въ тѣхната имъ пълнота и че сѫдътъ не обсѫдилъ въпроса: показанията на свидѣтелитѣ Михаилъ Калиновъ и Георги Ивановъ заслужавагъ ли довѣрие и прѣдпочитане прѣдъ показанията на другитѣ свидѣтели; 2) чл. 66 п. 8 отъ Търговския законъ неправилно билъ приложенъ, понеже тоя членъ прѣдвижда докачение на честь, а въ случая нѣма подобно нѣщо, и 3) чл. 630, въ свързка съ чл. 142 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не споменува нищо въ рѣшението си за сумата остатъкъ отъ заплатата му.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото се вижда, че касаторътъ е посочилъ на свидѣтеля Христо Желѣзковъ, който щѣлъ да покаже, че отвѣтникътъ по дѣлото — Василъ Радевъ много по-рано прѣди изпѫждането му (на касатора) е ималъ намѣрение да го лиши отъ длъжностьта му, като даже е приготовлявалъ друго лице на неговото мѣсто, сѫдътъ обаче въ рѣшението си нищо не споменува за тоя свидѣтель, а това съставлява сѫществено нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 2) касаторътъ се оплаква за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това, защото сѫдътъ изоставилъ да оцѣни показанията на свидѣтеля Стефанъ Цаневъ въ тѣхната пълнота. И дѣйствително единъ свидѣтелъ въ показанията си може да засѣгне много въпроси, но сѫдътъ длъженъ е да се спре и оцѣни онѣзи показанията, които се отнасятъ до обстоятелствата, посочени отъ сѫдящата се страна. Въ случая касаторътъ е посочилъ на свидѣтеля Ст. Цаневъ, който показалъ, че билъ управитель на сѫщия дюкянъ (у Радева), при него касатора служи 3 години, всѣкога е билъ акуратенъ въ изпълнението на длъжностьта си и прочее. Именно за установяване на тѣзи обстоятелства касаторътъ е посочилъ на тоя свидѣтель, а сѫдътъ не е обсѫдилъ главно тѣзи показания на казания свидѣтель за да може да се опрѣдѣли имало ли е немарливость отъ страна на касатора въ изпълнение на обязаноститѣ си, каквато сѫдътъ е намѣрилъ, че има и вслѣдствие на това е отхвърлилъ искътъ на касатора. Щомъ прочее

Digitized by Google

сждътъ не е обсждилъ и прѣцѣнилъ тая часть отъ показанията на свидѣтеля Ст. Цаневъ, на която часть главно е напиралъ касаторътъ, то сждътъ е нарушилъ въ случая посочения чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство; 3) оплакването за неправилно приложение на чл. 66 п. 8 отъ Търговския законъ е неоснователно, понеже разрѣшението на този въпросъ зависи отъ констатиранитѣ отъ сжда по сжщество факти и обстоятелства, и 4) третото оплакване на касатора е основателно, тъй като искътъ на ищеца състои отъ двѣ части, а сждътъ се е произнесалъ само за едната, а за втората часть отъ сума 27 лева и 60 ст. сждътъ нищо не споменува въ рѣшението когато ищецътъ по дѣлото е апелиралъ цѣлото рѣшение на мировия сждия.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския окржженъ сждъ отъ 27 февруарий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 226 — (721) — 11 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кирловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ на 25 того *гражданско дѣло № 481, по описа за 1902 год., на Аристиди Ламбревъ, Георги п. Ивановъ, Димитъръ Ивановъ, д-ръ Димитъръ Гребенаровъ и Златанъ Колушки, съ Иванъ Ангеловъ и Бохоръ Давидовъ, за 14.793 лева, произходящи отъ врѣди и загуби, вслѣдствие нарушение на договоръ.* — Въ заседанието отъ страна на касаторитѣ се яви адвоката Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Христо П. Славейковъ, отъ гр. Кюстендилъ, повѣреникъ на Иванъ Ангеловъ и Бохоръ Давидовъ, отъ сжщия градъ, съ искова молба отъ 19 юлий 1899 год., е заявилъ искъ срещу Аристиди Ламбровъ, Георги п. Ивановъ, Димитъръ Ивановъ, изъ гр. Кюстендилъ, а първиятъ и като пълномощникъ на д-рь Димитъръ Гребенаровъ и Златанъ Колушки, отъ с. Колуша, Кюстендилска околия, за 14.793 лева, произходящи отъ врѣди и загуби, вслѣдствие нарушение на договоръ. — Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 18 май 1900 год. постановилъ: 1) „осжжда отвѣтницитѣ Аристиди Ламбревъ, Георги п. Ивановъ, Димитъръ Ивановъ, отъ гр. Кюстеодилъ, д-ръ Димитъръ Гребенаровъ, отъ гр. Пловдивъ и Златанъ Колушки, отъ с. Колуша, Кюстендилска околия, да не изпълняватъ изпълнителния листъ, издаденъ отъ Софийския окржженъ сждъ на 26 януарий 1896 год., подъ № 1506, спрѣмо поржчителитѣ, ищци по настоящето дѣло Иванъ Ангеловъ и Бохоръ Давидовъ, отъ гр. Кюстендилъ, като погасенъ спрѣмо тѣхъ; 2) допуща прѣдваригелно изпълнението на настоящето рѣшение, слѣдъ като ищцитѣ прѣдставятъ обезпечение въ размѣръ на искътъ — 14.793 лева, и 3) осжжда отвѣтницитѣ да заплатятъ

Digitized by Google

на ищцитѣ за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ тая инстанция 933 лева". По апелативна жална на отвѣтницитѣ, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: 1) ищцитѣ искатъ да се осѫдятъ отвѣтницитѣ да не изпълняватъ спрѣмо тѣхъ изпълнителния листъ подъ № 1506, отъ 26 януарий 1896 год., издаденъ отъ Софийския окржженъ сѫдъ, като погасенъ за тѣхъ. Ищцитѣ основаватъ искътъ си върху обстоятелството, че били измамени отъ отвѣтницитѣ. Измамата се състояла въ това, че прѣди ищцитѣ да подпишатъ продавателното, отвѣтницитѣ поискали закриването на изпълнителното дѣло по казания листъ. Слѣдъ закриване на дѣлото по този начинъ, отвѣтницитѣ почнали наново да изпълняватъ листа; 2) за доказване сумата на ищцитѣ сѫ били допуснати свидѣтели и въ двѣтѣ сѫдилища по-сѫщество. Прави сѫ отвѣтницитѣ, когато твърдятъ че съдържанието на писменитѣ документи не може да се оборва съ свидѣтелски показания. Обаче и сѫдътъ въ това отношение не дава значение на разпитанитѣ свидѣтели. Но съ тѣхнитѣ показания може да се установява прѣхвърляне на вземане, защото законътъ не изисква писмена форма за сключване такава сдѣлка. Ищцитѣ именно твърдятъ, че сдѣлката за прѣхвърляне вземането на Отоманската банка върху отвѣтницитѣ подъ условие, послѣднитѣ да счетатъ за погасенъ изпълнителния листъ № 1506, спрѣмо ищцитѣ, искатъ да докажатъ съ свидѣтели. Установяването на това условие е допустимо да стане съ свидѣтели, защото съ туй не се оборва съдържанието на продавателното отъ 28 августъ 1898 год., а се изтъква нѣщо ново, което не го е имало въ продавателното; 3) като оставимъ на страна показанията на Югювъ и Тасевъ, на първия, защото има облага отъ рѣшението на дѣлото, а на Тасевъ, защото черпи показанията си отъ Югювъ, отъ показанията на останалитѣ свидѣтели, разпитани въ окржжния сѫдъ, въ съвокупностьта се установява, че отвѣтницитѣ откупили отъ ищцитѣ вземането на Отоманската банка подъ условие да се закрие изпълнителното дѣло по изпълнителния листъ № 1506. Сѫщото туй условие се подкрѣпя и отвънъ сѫдебното самопризнание на трима отъ отвѣтницитѣ — Ар. Ламбровъ, Георги п. Ивановъ и Д. Ивановъ — направено прѣдъ свидѣтелитѣ, разпитани въ втората инстанция; 4) ищцитѣ виждатъ измама въ факта, че като станало прѣхвърлянето на вземането на Отоманската банка подъ казаното условие, отвѣтницитѣ почнали да изпълняватъ листа, както туй се вижда отъ приложената призовка. Изпълняването листътъ отъ страна на отвѣтницитѣ не е нищо, освѣнъ едно неизпълняне на дадено обѣщание; това изпълняване не съдържа никаква измама, измамата за да повлѣче признаването на една сдѣлка за недѣйствителна, трѣбва да прѣдшествува на самата сдѣлка; 5) сѫдътъ обаче съглежда измама другадѣ. Отъ съдържанието на чл. чл. 839 и 327 на Гражданското сѫдопроизводство се вижда, че изпълнението на задължителни съ писмени документи установени, въ случая съ изпълнителенъ листъ, не може да се доказва съ свидѣтелски показания. Понеже въ случая ищцитѣ не сѫ се снабдили съ нѣкоя разписка за погасяване листа подъ № 1506, то за отвѣтницитѣ сѫ останали отворени вратата на сѫдебния приставъ, въ които тѣ и влѣзли и за което сѫ имъ съдѣйствували и сѫдили-

Digitized by Google

щата, както това се виждало отъ частното производство, водено между странитѣ по настоящето дѣло прѣди завеждане сегашния искъ. Ищцитѣ именно въ това отношение сж били измамени при сключването на сдѣлката съ продавателното отъ 28 августъ 1898 година. Отъ показанията на свидѣтеля Касабовъ се установява, че отвѣтницитѣ поискали отъ него да закрие изпълнителното дѣло по листъ № 1506, за което искане били извѣстни ищцитѣ, и това е сторилъ Касабовъ, като подалъ до сждебния приставъ на 28 августъ 1898 год. заявление въ тази смисъль, сжщиятъ свидѣтель е показалъ, че единъ отъ прѣхвърлячитѣ по казаното продавателно, Юговъ подписалъ продавателното слѣдъ подаване реченото заявление до пристава; 6) ясно е отъ изложеното до тукъ, че ищцитѣ не щѣха да прѣхвърлятъ вземането си отъ Отоманската банка отъ 75.443 лева и 75 ст. само за 31.201 лева, което признаватъ и ищцитѣ, ако и да пише въ продавателното, че това прѣхвърляне е станало за нарицателната му цѣна, ако и да не се смѣтаха за освободени отъ задължението си по листа № 1506. Измамливото срѣдство поне спрѣмо ищеца Иванъ Ангеловъ, чийто подписъ стои въ продавателното, се състои въ това, че отвѣтницитѣ сами сж ходили при Касабова, заявили му сж въ присжтствието на ищцитѣ, че смѣтатъ за освободени послѣднитѣ отъ вземането на Българската народна банка за 12.000 лв. и сж го молили да закрие дѣлото. Тѣзи именно маневри сж накарали ищцитѣ да не искатъ било отъ отвѣтницитѣ било отъ сждебния приставъ нѣкой писменъ документъ, че сж издължени по речения изпълнителенъ листъ. Тази измама сжществува и спрѣмо другия ищецъ Бохоръ Давиевъ, защото и той е ходилъ при Касабовъ и е присжтствувалъ при обещанието на отвѣтницитѣ да закриятъ изпълнителното дѣло, а Яко Бохоровъ — третиятъ прѣхвърлячъ е неговъ синъ, който очевидно е искалъ да помогне на баща си — да се освободи отъ вземането на отвѣтницитѣ отъ 12.000 лева, което тѣ откупили отъ Българската народна банка, както това отвѣтницитѣ признаватъ откупването — и както това се установява отъ писмото имъ до речената банка отъ 21 октомврий 1899 год. отъ писмото на банката до Касабовъ и отъ издължителното отъ 31 августъ 1898 г. При това сждътъ оставя безъ разглеждане писмото на Гр. Гребенаровъ отъ 22 августъ 1898 год., като документъ който съдържа писмено свидѣтелствуване на трето за дѣлото лице, дадено не по установения редъ, и 7) и тъй доказано е, че почнуването изпълняването на изпълнителния листъ № 1506, по изпълнителното дѣло № 279, по описа на сждебния приставъ при Кюстендилския окр. сждъ за 1896 год., отъ страна на отвѣтницитѣ, почива върху една измама, че отвѣтницитѣ сж вече освободили ищцитѣ отъ задължението имъ по този листъ; заради това основателно е искането на ищцитѣ да се осждятъ отвѣтницитѣ да не изпълняватъ този листъ, защото друго-яче щѣха ищцитѣ да платятъ нѣщо надължимо; съ други думи този листъ трѣбва да бжде обезсиленъ", — съ рѣшението си отъ 16 декемврий 1901 год., подъ № 208, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Кюстендилския окр. сждъ отъ 18 май 1900 год., а възивната жалба на Аристиди Ламбревъ и др. срещу него остава безъ послѣдствие. — Осжжда Аристиди Ламбревъ, Георги п. Ивановъ, Димитръ Ивановъ, отъ Кюстендилъ, д-ръ Гребенаровъ, отъ Пловдивъ и Златанъ Колушки, отъ с. Колуша, Кюстендилска околия,

Digitized by Google

да заплатятъ на Иванъ Ангеловъ и Бохоръ Давиевъ, отъ гр. Кюстендилъ, 592 лева и 79 ст. сждебни и за водене на дѣлото разноски". — Срещу това рѣшение Аристиди Ламбревъ, Георги п. Ивановъ и др. сж подали касационна жалба, съ която се оплакватъ, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 326,327 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ допусналъ съ свидѣтелски показания да се оборва и допълнува съдържанието на продавателното отъ 28 августъ 1898 год.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, че ищцитѣ сж искали да докажатъ съ свидѣтели, че продавателното отъ 28 августъ 1898 год. е извършено подъ слѣдующето условие: да се счита за издължена отъ ищцитѣ купената отъ отвѣтницитѣ креанса на Българската народна банка отъ 12.000 лева и издаденията по тая креанса изпълнителенъ листъ за погасенъ. Въпросното продавателно не съдържа такова условие, но сждътъ е допусналъ да се доказва сжществуването му съ свидѣтели по двѣ съображения: 1) че съ установлението на това обстоятелство не се оборвало съдържанието на продавателното отъ 28 августъ 1898 год., защото това условие било нѣщо ново, което не се съдържа въ продавателното. Обаче, това съображение на сжда противорѣчи на точната смисъль на чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, по силата на който членъ съ свидѣтелски показания не може да се опровергава съдържанието на писмени документи, било като се доказватъ обстоятелства противни на тѣхното съдържание, било такива за които се претендира, че сжществуватъ мимо съдържанието на акта. А тъй като въ дадения случай сждътъ е допусналъ съ свидѣтели да се доказватъ обстоятелства мимо съдържанието на акта (продавателното), то нарушилъ е чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касаторитѣ по този поводъ е основателно. Второто основание на сжда за да допусне свидѣтелитѣ е: че отвѣтницитѣ по измамливъ начинъ сж вкарали въ заблуждение ищцитѣ да не се снабдятъ съ писменъ документъ по въпроса за издължението на изпълнителния листъ на Българската народна банка. Отъ това съображение на сжда явно става, че въ дадения случай въпросътъ е за *измама* упражнена не при сключването на самия договоръ, *а въ снабдяването на контрагента съ доказателни срѣдства*. А за въ такъвъ случай за да има нѣкакво значение упражнената измама изисква се щото тя да е поставила контрагента въ невъзможность да се снабди своевременно съ надлежното писмено докозателно срѣдство. И дѣйствително това е понятно, защото тамъ гдѣто сжществува невъзможность да се има писмени доказателства, законътъ не може да изисква такива. Прочее, въ токъвъ случай прѣди всичко трѣбва да се установи *невъзможностьта* за снабдяване съ писменъ документъ и тая невъзможность да бжде констатирана отъ сжда. Обаче, въ дадения случай сждътъ съвсѣмъ не обсжда въпроса за „невъзможностьта", а се ограничава съ това, че ищцитѣ били въведени въ заблуждение, посрѣдствомъ измамливи дѣйствия на отвѣтницитѣ, та не се снабдили съ писмени доказателства, обстоятелство което не е достатъчно да мотивира едно отстжпление отъ общото правило прокарано въ чл. чл. 326 и 327 отъ Гражданското сждопроизводство.

Digitized by Google

Отъ това общо правило се допуща изключение, но само въ случай когато се докаже невъзможностьта на контрагента да се снабди съ писмени доказателства, а такава невъзможность въ дадения случай, като не е констатирана, то сждътъ не е трѣбвало да допуща свидѣтелитѣ, а като е направилъ това, нарушилъ е чл. чл. 326, 327 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касаторитѣ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ № 208, отъ 16 декемврий 1901 год., защото сж нарушени чл. чл. 326, 327 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 227 — (726) — 11 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣлѣление, на двадесеть и седми ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 532, по описа за 1902 год., на Слатинската селска община, Ловчанска околия, съ Василъ Ангеловъ, отъ село Слатина, за 940 лева обезщетение отъ пожаръ.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви само адвоката Ал. Радевъ, като повѣреникъ на Слатинската община.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Василъ Ангеловъ, отъ с. Слатина, съ искова молба до Ловчанския околийски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Слатинската селска община за 1000 лева обезщетение отъ пожаръ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ само на 940 лева и 66 лева и 40 ст. за разноски, а останалата часть отхвърлилъ. По апелъ на Слатинската селска община, дѣлото било разгледано и отъ Ловчанския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: че отъ прѣдставенитѣ въ първата инстанция: прѣписъ отъ актъ съ дата 26 мартъ 1899 година, съставенъ отъ кмета на с. Слатина; прѣписъ отъ опрѣдѣление № 1197/900 година на тоя сждъ; прѣписъ отъ просба на Василъ Ангеловъ съ дата 19 декемврий 1899 год.; удостовѣрение отъ 2 декемврий 1900 год., подъ № 9230, издадено отъ Ловчанското околийско управление и удостовѣрение отъ 25 юний 1901 год., подъ № 4818, издадено отъ тоя сждъ и отъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани отъ мировия сждия се установява, че ищецътъ е изпълнилъ прѣдписанията на чл. . , отъ Закона за селскитѣ общини; че на 26 мартъ 1899 год., въ с. Слатина е избухналъ пожаръ, отъ който изгорѣли на ищеца слѣдующитѣ вѣщи: хамбаръ съ маза за дребни храни, оцѣненъ за 300 лева; хамбаръ съ маза за кукурузъ, оцѣненъ за 150 лева; 20 кила жито въ хамбаря, оцѣненъ за 400 л., три кила ржжь, оцѣненъ за 40 лева; три кила ячмикъ, оцѣненъ за 30 лева; една сая сламена, оцѣнена за 60 лева и двѣ кола сѣно, оцѣнено за 20 лева; че заведеното по тоя пожаръ слѣдствено дѣло № 41, отъ 1900 год., и углавното дѣло № 261/900 год., съ опрѣдѣление № 1197, отъ 6 юний

Digitized by Google

1900 год., сж прѣкратени; че ищецътъ съ просба отъ 19 декемврий 1899 год., е молилъ да бжде приетъ за граждански ищецъ на сума 1439 лева и 90 ст. по углавното дѣло № 36'99 год. на Ловчанския мирови сждия, което е било заведено за сжщия пожаръ и сложено за разглеждане на 20 декемврий 1899 год., че тоя пожаръ не е извършенъ отъ никого умишлено съ злонамѣрена цѣль, а е извършенъ по немарливость, че при това положение на работата мировиятъ сждия правилно е постжпилъ, като е уважилъ искътъ на ищеца за хамбаритѣ, жито, ржжь, ячмикъ и сѣно, а го е отхвърлилъ за саяга — чл. 1 отъ Закона за пожаритѣ. Твърдението на повѣреника на Слатинската община, че не се обезщетяватъ хамбаритѣ които служатъ за държане на храна за хора е неоснователно, тъй като законътъ не прави разлика между хамбари за държане на храна за хора и такива за държане на храна за добитъкъ. Неоснователно е сжщо и твърдението му, че искътъ билъ просроченъ, тъй като отъ приложения къмъ първостепенното дѣло прѣпись отъ просба съ дата 19 декемврий 1899 год. се вижда, че ищецътъ въ едногодишния срокъ е заявилъ претенции за обезщетение — чл. 8 отъ Закона за пожаритѣ; че отъ показанията на разпитанитѣ въ днешното сждебно заседание свидѣтели и ония разпитани отъ мировия сждия, не се установява, щото пожарътъ да е станалъ по вината на Гено Папарчевъ и Иочко Бекяровъ, на които кметътъ билъ казалъ да пазятъ да не се разпространява пожара избухналъ въ двора на Папарчева. Прѣдъ видъ на всичко това, обтжженото рѣшение слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба на Слатинската селска община да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна се осжди да заплати на ищеца разноситѣ по дѣлото и възнаграждение за воденето му", — съ рѣшението си № 93, отъ 4 юлий 1902 год., потвърдилъ рѣшението на мировия сждия; това рѣшение общината обтжжила прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 3 и 8 отъ Закона за пожаритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото искътъ е просроченъ и защото когато причинительтъ на пожара е извѣстенъ, както въ даденія случай, то пострадалото отъ пожара лице нѣма акция спрѣмо общината.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) споредъ чл. 8 отъ Закона за пожаритѣ по селата, махалитѣ, колибитѣ и по-малкитѣ градове, ако пострадавшиятъ отъ пожаръ не заяви претенция за обезщетение въ продължение на една година отъ деньтъ на пожара, изгуява си правата; 2) отъ приложенитѣ въ дѣлото книжа се вижда, па за това и споръ между странитѣ нѣма, че пожарътъ е избухналъ на 26 мартъ 1899 год., а настоящиятъ искъ за обезщетение отъ тоя пожаръ е заявенъ отъ ищеца едва на 8 декемврий 1900 год., т. е. слѣдъ една година и 8 мѣсеци, отъ което слѣдва, че тоя искъ е просроченъ, както справедливо е възражавалъ касаторътъ — отвѣтникъ по дѣлото. Ловчанскиятъ окр. сждъ за да признае искътъ по настоящето дѣло за непросроченъ, ржководилъ се е отъ това, че на 19 декемврий 1899 год. ищецътъ е подалъ на Ловчанския околийски мирови сждия молба за да встжпи като

Digitized by Google

граждански ищецъ по углавното дѣло № 36/1899 год. за една сума отъ 1439 лева и 90 ст., което дѣло е било водено противъ причинителитѣ на пожара и прѣкратено, както и слѣдственото № 41/900 год. и углавното дѣло № 261/900 год. на Ловчанския окр. сждъ, както се вижда отъ опрѣдѣлението № 1197 и удостовѣрението № 4818 на сжщия сждъ, но по тѣзи дѣла общината които е отвѣтникъ по настоящето дѣло, не е била страна по онѣзи дѣла, а тѣ сж дѣла противъ други лица, слѣдователно, подаването на молбата съ дата 19 декемврий 1899 год. не може да прѣкжсва давностьта, прѣдвидена въ чл. 8 отъ Закона за пожаритѣ, отъ което слѣдва, че въ случая сждътъ е нарушилъ тоя чл. 8 отъ Закона за пожаритѣ; 3) споредъ чл. 2 отъ Закона за пожаритѣ билъ е съставенъ актъ, отъ който актъ се вижда, че виновни за пожара, по който е заведено настоящето дѣло, сж били Ив. Иванчова, Велика Павлова и по тая причина е било заведено прѣдъ мировия сждия углавно дѣло, което е било прѣкратено, както това се вижда отъ приложеното къмъ дѣлото удостовѣрение отъ 25 юний 1901 год., подъ № 4818, понеже не се е доказало, че виновнитѣ за пожара не сж извършили това дѣяние нито умишлено, нито даже по немарливость. Излиза прочее, че виновнитѣ за пожара лица сж били извѣстни и общината ги е посочила и противъ тѣхъ е било заведено углавно дѣло, но прѣкратено. Но ако причинителитѣ на пожара сж били освободени отъ углавната отдоворность, то лишена ли е пострадавшата отъ пожара страна да си заяви срещу причинителя на пожара граждански искъ за врѣдитѣ и загубитѣ, които му сж причинени отъ станалия пожаръ; такова запрѣщение никой законъ не прѣдвижда, а напротивъ общото правило е, че всѣкой отговаря за извършенитѣ отъ него другиму врѣди и загуби (чл. чл. 56 и 57 отъ Задълженията и договоритѣ). Щомъ като отъ даннитѣ по настоящето дѣло, както и отъ рѣшението на окржжния сждъ се вижда, че още въ врѣме на пожара сж били извѣстни причинителитѣ на тоя пожаръ и срещу тѣхъ е било възбудено углавно дѣло, то нѣма законно основание да се завежда граждански искъ срещу общината, понеже послѣдната е отговорна по чл. 3 отъ Закона за пожаритѣ, ако виновникътъ въ разстояние на 4 мѣсеци отъ дена на пожара не се намѣри отъ сждебнитѣ власти или не се покаже отъ жителитѣ на общината, за да се осжди съгласно съ сжществующитѣ закони, както това се вижда отъ чл. 3 отъ специялния Законъ за пожаритѣ. Отъ изказаното слѣдва, че сждътъ като е призналъ, че по настоящето дѣло общината може да бжде привлѣчена подъ отговорность, когато виновнитѣ за пожара лица сж били отъ общината посочени и извѣстни и слѣдователно срещу причинителитѣ на пожара трѣбваще да бжде заявенъ искътъ за врѣдитѣ и загубитѣ, а не срещу общината, както е погледналъ окржжниятъ сждъ и съ това е нарушилъ чл. 3 отъ Закона за пожаритѣ.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ, **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ловчанския окр. сждъ отъ 4 юлий 1902 год., № 93, защото сж нарушени чл. чл. 3 и 8 отъ Закона за пожаритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Digitized by Google

№ 228 — (730) — 11 декември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П Ив. Данчевъ, слуша доложеното I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 533, по описа за 1902 год., на Слатинската селска община, Ловчанска околия, съ Иванъ Драгановъ, отъ село Слатина, за 549 лева, обезщетение отъ пожаръ.* — Въ заседанието отъ страна на Слатинската община яви се Ал. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Иванъ Драгановъ, отъ с. Слатина, съ искова молба до Ловчанския околийски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Слатинската селска община за 999 лева, обезщетение отъ пожаръ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ само на 549 лева и разноскитѣ, а останалата часть отхвърлилъ. По апелъ на общината, дѣлото било разгледано и отъ Ловчанския окржженъ сждъ, който съ рѣшението си № 94, отъ 1 юлий 1902 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, главно по слѣдующитѣ съображения: „че отъ прѣдставенитѣ въ първата инстанция: прѣписъ отъ актъ съ дата 26 мартъ 1899 год., съставенъ отъ кмета на с. Слатина; прѣписъ отъ опрѣдѣление № 1197/900 год. на тоя сждъ; прѣписъ отъ просба на Иванъ Драгановъ, съ дата 21 декември 1899 год.; удостовѣрение № 2231/900 г., издадено отъ Ловчанското околийско управление и удостовѣрение № 4819/901 год., издадено отъ тоя сждъ и показанията на свидѣтелитѣ, разпитани отъ мировия сждия, се установява: а) че ищецътъ е изпълнилъ прѣдписанията на чл.... отъ Закона за селскитѣ общини; б) че на 26 мартъ 1899 год. въ с. Слатина е избухналъ пожаръ, отъ когото изгорѣли на ищеца слѣдующитѣ нѣща: кжща сламена, оцѣнена за 200 лева; хамбаръ сламенъ на маза, оцѣненъ за 140 лева; три саи сламени за добитъкъ, оцѣнени за 250 лева; 8 кила жито въ хамбаря, оцѣнено за 160 л.; 5 кила ячмикъ въ хамбаря, оцѣненъ за 50 лева; 10 кила овесъ въ хамбаря, оцѣненъ за 40 лева; 7 кила ржжь въ хамбаря, оцѣненъ за 80 лева; една кола сѣно, оцѣнено за 12 лева; 30 кола слама, оцѣнена за 20 лева; 6 кофи просо, оцѣнено за 7 лева и хамбаръ за храна плоченъ, оцѣненъ за 40 лева; в) че заведеното по тоя пожаръ слѣдствено дѣло № 41/900 год. и углавното дѣло № 261/900 год., сж прѣкратени на 6 юлий 1900 год.; г) че ищецътъ съ просба отъ 21 декември 1899 г., е молилъ да бжде приетъ за граждански ищецъ на сума 1295 лева и 70 ст. по углавното дѣло № 36/99 год., по описа на Ловчанския околийски мирови сждия, което е било заведено за сжщия пожаръ и сложено за разглеждане на 22 декември сжщата година, и д) че този пожаръ не е извършенъ отъ никого умишлено съ злонамѣрена цѣль, а е извършенъ по немарливостъ; че при това положение на работата мировиятъ сждия правилно е постжпилъ, като е уважилъ искътъ на ищеца за хамбаритѣ, житото, ячмика, ржжьта, овеса, просото, сѣното и сламата, а го отхвърлилъ, за кжщата и саитѣ — чл. 1 отъ Закона за пожаритѣ. Твърдението на повѣреника на Слатинската община, че не се обезврѣждавали хамбаритѣ, които служили за държане на храна за хора, не е основателно, тъй като законътъ не прави разлика между хамбаря за държане

Digitized by Google

на храна за хора и такива за държане на храна на добитъкъ; сѫщо неоснователно е и твърдението му, че искътъ билъ просроченъ, тъй като отъ приложения къмъ първостепенното дѣло прѣписъ отъ просба съ дата 21 декемврий 1899 год. се вижда, че ищецътъ въ едногодишния срокъ е заявилъ претенция за обезврѣждение — чл. 8 отъ Закона за пожаритѣ; че отъ показанията на разпитанитѣ въ днешното сѫдебно заседание свидѣтели и ония разпитани отъ мировия сѫдия не се установява, щото пожарътъ да е станалъ по вината на Гено Папарчевъ и Иочко Петкова, на които кметътъ билъ казалъ да пазятъ да не се разпространявалъ пожара, избухналъ въ двора на Папарчевъ. Прѣдъ видъ на всичко това, обтѫженото рѣшение слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба на Слатинската селска община да се остави безъ послѣдствие, като послѣднята се осѫди да заплати на ищеца разноситѣ по дѣлото и възнаграждение за воденето му". — Това рѣшение Слатинската селска община обтѫжила прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 3 и 8 отъ Закона за пожаритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото искътъ е просроченъ и защото, когато причинительтъ на пожара е извѣстенъ, както въ дадения случай, то пострадавшето отъ пожара лице нѣма акция спрѣмо общината.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да разрѣши това дѣло, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) споредъ чл. 8 отъ Закона за пожаритѣ по селата, махалитѣ, колибитѣ и по-малкитѣ градове, ако пострадавшиятъ отъ пожаръ не заяви претенция за обезщетение въ продължение на една година отъ депя на пожара, изгубва си правата; 2) отъ приложенитѣ въ дѣлото книжа се вижда, па за това и споръ между странитѣ нѣма, че пожарътъ е избухналъ на 26 мартъ 1899 год., а настоящиятъ искъ за обезщетение отъ тоя пожаръ е заявенъ отъ ищеца едва на 8 декемврий 1900 год., т. е. слѣдъ една година и 8 мѣсеци, отъ което слѣдва, че тоя искъ е просроченъ, както справедливо е възражавалъ касаторътъ — отвѣтникъ по дѣлото. Ловчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ за да признае искътъ по настоящето дѣло за непросроченъ, ржководилъ се е отъ това, че на 21 декемврий 1899 год. ищецътъ е подалъ на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ за да признае искътъ по настоящето дѣло за непросроченъ, ржководилъ се е отъ това, че на 21 декемврий 1899 год. ищецътъ е подалъ на Ловчанския околийски мирови сѫдия просба за да встѫпи като граждански ищецъ по углавното дѣло № 36/99 год. за една сума отъ 1295 лева и 70 ст., което дѣло е било заведено противъ причинителитѣ на пожара и прѣкратено, както и слѣдственото № 41/900 год. и углавното дѣло № 261/900 год. на Ловчанския окрѫженъ сѫдъ, както се вижда отъ удостовѣрението № 4819 на сѫщия сѫдъ, но по тѣзи дѣла общината, която е отвѣтникъ по настоящето дѣло, не е била страна по онѣзи дѣла, а тѣ сѫ дѣла противъ други лица, слѣдователно, подаването на молбата съ дата 21 декемврий 1899 год. не може да прѣкѫсва давността, прѣдвидена въ чл. 8 отъ Закона за пожаритѣ, отъ което слѣдва, че въ случая сѫдътъ е нарушилъ тоя чл. 8 отъ Закона за пожаритѣ: 3) споредъ чл. 2 отъ Закона за

Digitized by Google

пожаритѣ, билъ е съставенъ актъ, отъ който актъ се вижда, че виновни за пожара, по който е заведено настоящето дѣло, сж били Ив. Иванчова и Велика Павлова и по тая причина е било заведено прѣдъ мировия сждия углавно дѣло, което е било прѣкратено, както това се вижда отъ приложеното къмъ дѣлото удостовѣрение отъ 25 юний 1901 год., подъ № 4819, понеже не се е доказало, че виновнитѣ за пожара не сж извършили това дѣяние, нито умишлено, нито даже по немарливость. Излиза прочее, че виновнитѣ за пожара лица сж били извѣстни и общината ги е посочила и противъ тѣхъ е било заведено углавно дѣло, но прѣкратено. Но ако причинителитѣ на пожара сж били освободени отъ углавната отговорность, то лишена ли е пострадавшата отъ пожара страна, да си заяви срещу причинителя на пожара граждански искъ за врѣдитѣ и загубитѣ, които му сж причинени отъ станалия пожаръ; такова запрѣщение никой законъ не прѣдвижда, а напротивъ общо правило е, че всѣкой отговаря за извършенитѣ отъ него другиму врѣди и загуби (чл. чл. 56 и 57 отъ Задълженията и договоритѣ). Щомъ като отъ даннитѣ по настоящето дѣло, както и отъ рѣшението на окржжния сждъ се вижда, че още въ врѣме на пожара сж били извѣстни причинителитѣ на тоя пожаръ и срещу тѣхъ е било възбудено углавно дѣло, то нѣма законно основание да се завежда граждански искъ срещу общината, понеже послѣдната е отговорна (чл. 3 отъ Закона за пожаритѣ) ако виновникътъ въ разстояние на 4 мѣсеци отъ деня на пожара не се намѣри отъ сждебнитѣ власти или не се покаже отъ жителитѣ на общината, за да се осжди, съгласно сжществующитѣ закони, както това се вижда отъ чл. 3 отъ специялния Законъ за пожаритѣ. Отъ изказаното слѣдва, че сждътъ като е призналъ, че по настоящето дѣло общината може да бжде привлѣчена подъ отговорность, когато виновнитѣ за пожара лица сж били отъ общината посочени и извѣстни и слѣдователно срещу причинителитѣ на пожара трѣбваше да бжде заявенъ искътъ за врѣдитѣ и загубитѣ, а не срещу общината, както е погледналъ окржжниятъ сжда и съ това е нарушилъ чл. 3 отъ Закона за пожаритѣ.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Ловчанския окржженъ сждъ отъ 1 юлий 1902 год., № 94, защото сж нарушени чл. чл. 3 и 8 отъ Закона за пожаритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 229 — (735) — 14 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ан. М Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 446, по описа за 1904 год., на държавното съкровище, съ бившитѣ общински съвѣтници на с. Кара-Атлий, а именно Славъ Грудевъ, Коста Ивановъ, Киро Тодоровъ и Славъ Петковъ, за 875 лева и 20 стотинки.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ на 13 октомврий 1903 год., при разглеждане гражданското частно производство подъ № 316/903 год., заведено по частната жалба на Славъ Грудевъ, Коста Ивановъ и др., отъ с. Кара-Атлий, противъ опрѣдѣлението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 23 ноемврий 1902 год., № 1673, като е взелъ въ съображение: „че съ обжалваното опрѣдѣление Старозагорскиятъ окр. сждъ е постановилъ да се издаде изпълнителенъ листъ въ полза на хазната, противъ бившитѣ общински съвѣтници на селото Кара-Атлий: Славъ Грудевъ, Коста Ивановъ, Киро Тодоровъ и Славъ Петковъ Рейчовски, за събиране отъ тѣхъ констатирания въ общината имъ дефицитъ въ врѣме на кметуването на кмета Милко Петковъ; че частнитѣ тжжители молятъ да се отмѣни това опрѣдѣление, като неправилно издадено, понеже хазната трѣбва да се обърне съ искането си къмъ общитѣ сждилища по обикновения редъ, че прѣдставителтъ на хазната основава домогванията си на чл. чл. 26 и 27 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, въ свързка съ чл. 74 отъ Закона за надзора и събирането на даждията, обаче, съгласно тѣзи членове издаватъ се отъ сждилищата изпълнителни листове по охранителенъ редъ за събиране на констатирани дефицити, злоупотрѣбени или не отъ длъжностни лица, само въ случаитѣ, изрично прѣдвидени въ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, който като специяленъ не търпи разпространително тълкуване; отъ чл. 26 на сжщия законъ става явно, че по охранителенъ редъ се събиратъ сумитѣ само отъ чиновници, които постжпватъ на служба съ гаранция въ противоположность на този членъ, чл. 27 показва реда, по който може да се иска събирането на дефицита отъ други длъжностни лица, които служатъ безъ да прѣдставятъ гаранция; сжщото разпореждание сждържа и чл. 74 отъ Закона за надзора и събирането на даждията, отъ който ясно се вижда, че държавата трѣбва да отправи претенцията си къмъ общитѣ сждилища на общо основание". — Съ протоколното си опрѣдѣление отъ сжщата дата подъ № 381, постановилъ: „отмѣнява опрѣдѣлението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 23 ноемврий 1902 год., № 1673, съ което е постановено да се издаде на хазната изпълнителенъ листъ, за събиране отъ бившитѣ общински съвѣтници на с. Кара-Атлий, Славъ Грудевъ, Коста Ивановъ, Киро Тодоровъ и Славъ Петковъ, сумата 875, лева злоупотрѣбена отъ кмета на сжщата община — Милко Петковъ, прѣзъ врѣме на кметуването му и друга сума отъ 168 лева — 1043 лева и 20 стотинки". — Срещу това опрѣдѣление Пловдивскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ частна касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 26 и 27 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ и чл. 74 отъ Закона за надзора и събиране на даждията, защото по силата на тия членове сждътъ е трѣбвало да имъ издаде исканиятъ изпълнителенъ листъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: Законътъ за гаранциитѣ на чиновницитѣ е специяленъ законъ и като такъвъ, неговитѣ постановления не могатъ да се тълкуватъ разпространително, нито пъкъ да се прилагатъ аналогично. Общо правило е, че изпълнителенъ листъ

Digitized by Google

се издава само за изпълнение на сждебнитѣ рѣшения. Дѣйствително това общо правило съдържа нѣколко изключения, но тѣ се изрично прѣдвиждатъ отъ извѣстни специални закони и слѣдователно трѣбва да се прилагатъ само за изрично прѣдвиденитѣ отъ Закона случаи. — Прочее, въ дадения случай, за сждебната акция, която законътъ дава на държавното съкровище въ случая, прѣдвиденъ въ чл. 74 отъ Закона за надзора и събирането на даждията, като не е прѣдвидено изключение отъ общото правило, то нѣма никакво основание да се прави отстжпление отъ послѣдното. Слѣдователно, сждътъ правилно е постжпилъ, като е отказалъ въ молбата на държавното съкровище да му издаде изпълнителенъ листъ срещу отвѣтницитѣ по настоящето дѣло, прѣди да сжществува рѣшение издадено отъ компетентния сждъ и подлежаще на изпълнение. Заради това оплакването на касатора е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на държавното съкровище, срещу протоколното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 13 октомврий 1903 год., № 381, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 230 — (736) — 14 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-р П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 568, по описа за 1903 год., на Димитъръ Друмевъ, отъ гр. Русе, съ Илия Момчевъ, отъ с. Тетово, Русенска околия, за 230 лева и 58 стотинки.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Димитъръ Друмевъ, отъ гр. Русе, съ искова молба отъ 31 мартъ 1902 год., до Балбунарския мирови сждия, заявилъ искъ срещу Илия Момчевъ, отъ с. Тетово, Русенска околия, за 230 лева и 58 стотинки. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. — По апелативна жалба на ищеца, дѣлото било разгледано и отъ Русенския окр. сждъ, който съ рѣшението си подъ № 7, отъ 22 януарий 1903 год. потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение Димитъръ Друмевъ подава касационна жалба, въ която не посочва на никакви нарушения, а обѣщава да направи това съ допълнителна касационна жалба, която и подалъ на 6 априлъ 1904 год., съ която на основание изложенитѣ въ нея закононарушения моли за отмѣнението на рѣшението.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ разглеждане, като просрочена, взе въ съображение: отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че касаторътъ Д. Друмевъ е подалъ двѣ касационни жалби, еднатa на 9 септемврий 1903 год., а другата на 6 априлъ 1904 година. Първата, която е подадена въ срокъ,

Digitized by Google

не съдържа никакви касационни оплаквания и слѣдователно не може да бжде прѣдметъ на разглеждане. Втората се явява просрочена, понеже касаторътъ е получилъ прѣписъ отъ рѣшението на Русенския окр. сждъ на 16 августъ 1903 год., както това се констатира отъ приложената при дѣлото разписка и съгласно чл. чл. 709 и 711 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, трѣбваше да бжде подадена най-късно до 16 септември 1903 год., а тя е подадена на 6 априлъ 1904 година. Дѣйствително чл. 717 отъ Гражданското сждопроизводство допуща да се заявяватъ и устно прѣдъ сжда нови не указани въ касационната молба поводи, обаче това разпореждане на закона съставлява едно изключение отъ общото правило, щото въ касационната жалба да бждатъ указани поводитѣ, по които се иска отмѣнението на едно рѣшение и като изключение, то се тълкува стриктно и се допуща само за устни оплаквания, каквито касаторътъ не се яви за да направи. Прѣдъ видъ на това, тази втора касационна жалба не подлежи на разглеждане, а по силата на чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, Върховниятъ касационенъ сждъ не разгледва дѣлата по сжщество.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Димитъръ Дружевъ, срещу рѣшението на Русенския окр. сждъ отъ 22 януарий 1903 год., № 7, съ силата на чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, да се остави безъ послѣдствие, безъ да се разгледа по сжщество.

№ 231 — (738) — 14 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети ноемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ан М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 465, по описа за 1904 год., на Иванъ Стойковъ, отъ гр. Варна, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 15 май 1904 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Варненскиятъ окр. сждъ съ рѣшението си № 291/901 год. постановилъ: „осжжда д-ръ В. Пападопуло, отъ Варна, и д-ръ Н. Велизари, съ неизвѣстно мѣстожителство, да заплатятъ на Ив. Стойковъ, отъ гр. Варна, шивачъ, 2256 лева златни, лихвата имъ по 10% годишно отъ завеждането дѣлото — 20 мартъ 1899 г. до окончателното изплащане, както сждебнитѣ и по водене дѣлото разноски 186 лева и 86 ст., а на хазната 16 лева за толкова неплатени призовки. Останалата часть отъ искътъ въ размѣръ на 600 лева се отхвърля, като недоказанъ. Осжжда Иванъ Стойковъ да заплати на отвѣтницитѣ 30 лева адвокатско право на 600 лева".—По апелативна жалба на д-ръ Пападоповъ, това дѣло е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 25 януарий 1903 год., подъ № 21, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Варненския окр. сждъ отъ 22 юлий 1901 год., № 291, по отношение на апелатора д-ръ В. Пападопуло, отъ гр. Варна, и остава безъ послѣдствие подадената срещу

Digitized by Google

сѫщото рѣшение апелативна жалба отъ сѫщия. Осѫжда д-ръ В. Пападопуло да заплати на Ив. Стойковъ, отъ гр. Варна, сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за втората инстанция лева 57 и 52 стотинки". — Слѣдъ това, по заявление на Ив. Стойковъ, Варненскиятъ окр. сѫдъ му издалъ изпълнителенъ листъ, както спрѣмо д-ръ Пападоповъ така и спрѣмо д-ръ Велизаревъ. Слѣдъ издаването на този листъ д-ръ Велизаревъ заявилъ въ сѫда, че спрѣмо него неправилно е издаденъ изпълнителенъ листъ, защото той билъ задочно осѫденъ и рѣшението на окрѫжния сѫдъ като не публикувано още въ „Държавния Вѣстникъ", не е влѣзло въ сила по отношение къмъ него. Този възгледъ на д-ръ Велизаревъ е билъ усвоенъ и отъ двѣтѣ инстанции по дѣлото, вслѣдствие на което въпросниятъ изпълнителенъ листъ е билъ унищоженъ. — Срещу опрѣдѣлението на втората инстанция — Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, Иванъ Стойковъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 653 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото въпросното рѣшение на окрѫжния сѫдъ, по силата на чл. 653 отъ Гражданското сѫдопроизводство, трѣбва да се счита за присѫтствено, а сѫдътъ призналъ противното и не обсѫдилъ правенитѣ по този въпросъ възражения отъ касатора.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: по силата на чл. 653 отъ Гражданското сѫдопроизводство, когато участвуватъ въ дѣлото нѣколко отвѣтници, които сѫ били редовно призовани да се явятъ при разглеждане на дѣлото, и отъ тѣхъ едни сѫ се явили, а други не сѫ се явили, то постановеното отъ сѫда рѣшение не се счита за задочно. А щомъ рѣшението не е задочно, то, по силата на чл. 668 алинея 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, срокътъ за апелъ тече отъ деньтъ назначенъ за приготовляването на рѣшението. Алинея втора на сѫщия този 668 членъ прѣдвижда случая на задочно рѣшение, — срокътъ за обжалването на което тече отъ съобщението му въ прѣписъ на отсѫтствующата страна, респективе отъ обнародването му въ случай, че мѣстожителството на страната е неизвѣстно; но всичкото това само въ случай когато рѣшението е задочно, обаче, когато рѣшението не е задочно, или по силата на чл. 653 не се счита за такова, тогава приложима е първата алинея на казания чл. 668. А тъкмо такъвъ е даденіятъ случай. По настоящето дѣло участвуватъ нѣколко отвѣтници, които всички редовно сѫ били призовани за разглеждане на дѣлото отъ сѫда. Отъ тѣхъ едни сѫ се явили, а други не. Въ такъвъ случай по силата на чл. 653 издаденото рѣшение не се счита за задочно. А ако рѣшението не е задочно, то срокътъ за апелъ тече отъ деньтъ назначенъ за изготовлението му, съгласно първата алинея на чл. 668 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Но тъй като въ дадения случай сѫдътъ е призналъ противното и е унищожилъ въпросния изпълнителенъ листъ въпрѣки изричното прѣдписание на горѣпоменатитѣ процесуални членове, то съ това нарушилъ ги е и това нарушение е сѫществено. Заради това оплакването на касатора е основателно. Обстоятелствата, че Варненскиятъ окр. сѫдъ въ диспозитива на издаденото си рѣшение е казалъ, че срокътъ за апелъ по отношение на д-ръ Велизарева тече отъ обнародване на рѣшението въ

Digitized by Google

„Държавенъ Вѣстникъ“, не може въ нищо да умали законнитѣ права на ищеца — днешниятъ касаторъ, защото сроковетѣ за обжалване на рѣшенията не се опрѣдѣлятъ отъ сѫдилищата, а отъ закона.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 15 май 1904 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 653, въ свръзка съ 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 232 — (740) — 14 декември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети ноември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 382, по описа за 1903 год., на Мартинъ Гайдовъ, отъ гр. Търново, съ К. Панайодовъ, отъ гр. Русе, за 500 лева.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха адвоката Т. Теодоровъ, като повѣреникъ на отвѣтника Маринъ Гайдовъ и ищецътъ К. Панайодовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: К. Панайодовъ, адвокатъ въ гр. Русе, въ искова молба, подадена на Търновския мирови сѫдия на 30 май 1901 год., обяснява, че Търновскиятъ адвокатъ Маринъ Гайдовъ съ едно писмо отъ 29/XII/96 год. му прѣдложилъ да води и защищава гражданския искъ на вдовицата на Никола Катърчето, отъ гр. Търново, въ Русенския апелативенъ сѫдъ, по дѣлото по обвинението на Никола Танковъ, отъ с. Килифарево, въ даване цѣрове, отъ които Катърчето умрѣлъ, безъ да получи прѣдварително възнаграждение, а слѣдъ окончателното свършване и спечелване на дѣлото щѣлъ да му даде половината отъ 1000-тѣхъ лева, за които Гайдовъ билъ условилъ дѣлото — 500 лв., които Гайдовъ обаче не му далъ, за това моли да се призове послѣдниятъ и се осѫди да му заплати сумата 500 лева, лихвитѣ имъ и разноскитѣ по дѣлото. Мировиятъ сѫдия, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 27 септември 1902 год. е осѫдилъ отвѣтника да заплати на ищеца сумата 500 лева, лихвата имъ по 10% годишно отъ 5 май 1901 година и 35 лева и 90 ст. за разноски по дѣлото. Това рѣшение е било обтѫжено отъ страна на отвѣтника Маринъ Гайдовъ прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „за подкрѣпление на искътъ си ищцовата страна прѣдставлява едно писмо отъ М. Гайдовъ до ищеца съ дата 29/XII/96 г., отъ което се вижда, че Гайдовъ моли ищеца да вземе да защищава гражданската ищца въ апелативния сѫдъ по едно дѣло, по което Никола Танковъ, отъ с. Килифарево, се обвинява да е лавалъ цѣрове на търновеца Н. Катърчето, съпругъ на гражданската ищца по горното дѣло, — отъ които той — Катърчето умрѣлъ и понеже Гайдовъ билъ се условилъ съ гражданската ищца да вземе 1000 лева възнаграждение по него дѣло ако се то спечели, защото ако Панайодовъ води дѣлото и ако се спечели, Гайдовъ му обѣщава да си раздѣлятъ двамата уговореното възна-

Digitized by Google

граждение 1000 лева — по 500 лева; 2) отъ удостовѣрението на Русенския апелативенъ сждъ № 3473, отъ 29 май 1901 год., се вижда: а) че ищецътъ К. Панайодовъ е водилъ споменатото по-горѣ дѣло, като е билъ приетъ по него по прѣдовѣрие отъ Гайдова — отвѣтника по настоящето дѣло, и го е водилъ до свършването му; б) че Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ присжъата си отъ 25 юлий 1897 год., е уважилъ гражданския искъ, защищаванъ отъ Панайодова, въ размѣръ на 500 лева, и в) че тази присжда на апелативния сждъ е била потвърдена и отъ Върховния касационенъ сждъ; 3) отъ самопризнанието на Гайдова, направено въ прошението му до мировия сждия отъ 22/I 902 год., се вижда, че той — Гайдовъ е получилъ отъ гражданската ищца по защищаването отъ Панайодова дѣло — условената сума отъ 1000 лева; 4) възражението на отвѣтника, че ищецътъ е получилъ слѣдуемото му се възнаграждение направо отъ гражданската ищца по горното дѣло, е неоснователно, понеже това възражение е оборено отъ ищеца съ прѣдложената му отъ отвѣтника и положена отъ ищеца рѣшителна клетва на 23/XI 901 год., прѣдъ Русенския мирови сждия, и 5) възражението на отвѣтника, че искътъ на ищеца съгласно наредбитѣ на чл. 42 отъ Закона за давностьта е просроченъ, понеже сж се изминали повече отъ 3 години отъ деньтъ, отъ който присждата по горѣпоменатото дѣло е влѣзла въ законна сила, отъ когато само може да се роди правото на ищеца да иска възнаграждението си по него дѣло — до деньтъ на завеждане настоящето дѣло е тоже неоснователно, понеже тука не е въпросъ за адвокатско възнаграждение, което единъ довѣрителъ длъжи на адвокатина си — за което се отнасятъ и наредбитѣ на чл. 42 отъ Закона за давностьта, а е за слѣдуемата се на ищеца часть отъ възнаграждение по едно дѣло, по което и ищецътъ и отвѣтникътъ сж защитници и което възнаграждение е събрано само отъ отвѣтника всичкото и не е повърналъ на ищеца неговата часть и слѣдователно това възнаграждение на отвѣтника, като неоснователно, слѣдва да се остави безъ послѣдствие". — Водимъ отъ тия съображения, Търновскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 31 май 1903 год., подъ № 229, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Маринъ Гайдовъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му, Търновскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ; 1) чл. 42 отъ Закона за давностьта и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че призналъ, че искътъ на ищеца не е погасенъ съ давность и че казаниятъ членъ отъ Закона за давностьта е неприложимъ въ случая; 2) чл. чл. 36, 62 и 63 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 84, 80, 107 и 129 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не обсждилъ възражението му, че искътъ на ищеца не подлежи на удовлетворение напълно, понеже той не е изпълнилъ напълно задълженията си; 3) чл. чл. 86—91, 99 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че приелъ, че ищецътъ е положилъ прѣдложената му рѣшителна клетва, при всичко, че той, касаторътъ, не е билъ призованъ за деня на полагането ѝ, и 4) чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не прѣдложилъ на странитѣ помирение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото,

Digitized by Google

обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като давността, която третата алинея на чл. 42 отъ Закона за давността прѣдвижда, се отнася до искането на възнаграждение отъ адвокати отъ тѣхнитѣ клиенти за водене на дѣло, а не и до искането на възнаграждения, произходящи отъ съглашения на двама адвокати за съвмѣстно водене на дѣло на едно трето лице или за замѣстването на едного отъ тѣхъ отъ другия въ воденето на такова дѣло, какъвто е случая по настоящето дѣло; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като сждилищата сж длъжни да вематъ въ внимание само такива заявления на странитѣ, които сж подкрѣпени съ доказателства (чл. чл. 58, 59 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство), а не и голословнитѣ тѣхни твърдения. По настоящето дѣло Търновскиятъ окржженъ сждъ е приелъ, че споредъ писмото на касатора отъ 29 декемврий 1896 год. ищецътъ ще има право да получи напълно възнаграждението отъ 500 лева, ако въобще се спечели дѣлото отъ страната, защитата на която по прѣдовѣрие отъ касатора той е приелъ върху си, а касаторътъ не е прѣдставилъ никакви доказателства за подкрѣпление на възражението си, че ищецътъ би ималъ право да получи това възнаграждение напълно, само ако присждата на Търновския окржженъ сждъ, издадена по това дѣло, се потвърди напълно отъ Русенския апелативенъ сждъ; 3) неоснователно е третото оплакване на касатора, тъй като въ закона не сжществуватъ указания, че законодателтъ изисква, щото при полагането на рѣшителна клетва по делегация прѣдъ другъ сждъ, послѣдниятъ непрѣменно да призовава и страната, която е прѣдложила клетвата, и 4) така сжщо е неоснователно и четвъртото оплакване на касатора, тъй като самъ той въ заседанието на Търновския мирови сждия по това дѣло на 27 юний 1901 год. е заявилъ, че билъ наклоненъ да се помирятъ съ ищеца и е молилъ да се отложи дѣлото, за да могатъ да се помирятъ, която му молба е удовлетворена отъ мировия сждия. А щомъ като това помирение не се е достигнало, то не може да се прѣдполага, че то би се достигнало, ако се прѣдложеше на странитѣ отъ самия сждъ, толкова повече, че и двѣтѣ страни по дѣлото сж адвокати и слѣдователно, ако е имало възможность и желание отъ тѣхна страна, то тѣ биха се спгодили и безъ намѣсата за това на самия сждъ. Ето защо и непрѣдлагането отъ Търновския окжженъ сждъ по настоящето дѣло на странитѣ помирение не може да се признае за едно сжществено нарушение на закона.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Маринъ Гайдовъ, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ отъ 31 май 1903 год., подъ № 229, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 233 — (741) — 16 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣлѣление, на втори декемврий хилядо девет-

Digitized by Google

стотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 495, по описа за 1902 год., на Никола Апостоловъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ Сотиръ П. Стойковъ, отъ сѫщия градъ, за 15 лири турски и 8 лева, или 340 лева и 50 ст. златни и 8 лева сребърни, по записъ, съ лихвата имъ по 10% годишно.* — Въ заседанието отъ страна на Никола Апостоловъ яви се адвоката М. Златановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ. тия: Сотиръ П. Стойковъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ искова молба до Кюстендилския градски мирови сѫдия, заявилъ искъ противъ Никола Апостоловъ, отъ сѫщия градъ, за 15 лири турски и 8 лева, или 340 лева и 50 ст. златни и 8 лева сребро, изработена лихва 124 лева и 87½ ст., а всичко 473 лева и 37½ ст., по записъ. Мировиятъ сѫщия уважилъ напълно искътъ на ищеца. По апелъ на отвѣтника, дѣлото било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Сотиръ П. Стойковъ въ исковата си молба до мировия сѫдия като излага, че Н. Апостоловъ, отъ гр. Кюстендилъ, по записъ съ падежъ 10 януарий 1898 год. му длъжалъ 15 турски лири и 8 лева и понеже не му ги заплащалъ на срока, то за това е молилъ да бѫде призованъ и осѫденъ послѣдниятъ да му заплати сумата по записа съ лихвитѣ ѝ по 10% и разноскитѣ. За доказателство на искътъ си е прѣдставилъ самия записъ, отъ съдържанието на който се вижда, какво дѣйствително Никола Апостоловъ се е задължилъ да брои на Сотиръ П. Стойковъ на 1 януарий 1898 год. сумата 15 лири турски и 8 лева, а въ случай че не ги заплати на уреченото врѣме, то се задължава да му заплаща и лихвитѣ имъ. Записътъ е подписанъ отъ самия длъжникъ и неговото сѫществуване не се отрича отъ апелатора, абаче послѣдниятъ възразява, какво този записъ билъ старъ отъ 1886 год. и всѣка година го промѣнявали, като той изплащалъ и лихвитѣ за сумата по него, която била 10 лири турски. Прѣзъ 1897 год. го промѣнили и написали прѣдставения по дѣлото, като добавили въ него още 5 лири турски за лихви, та за това е записътъ за таквази сума. За подкрѣпление на тѣзи си възражения длъжникътъ е прѣдложилъ на ищеца рѣшителна клетва, въ смисъль да се закълне, че не е получилъ срещу този записъ сумата 512 лева. Тая клетва поддържа апелаторътъ и въ втората инстанция. Но подобна клетва не може да бѫде допусната, защото съ нея се опровергава писменъ актъ подписанъ отъ страната и при това (както мировиятъ сѫдия е твърдѣ справедливо забѣлѣжилъ), съ нея би се допуснало да се установяватъ прѣстѫпни обстоятелства, именно, че ищецътъ е вземалъ два пѫти лихвата на една и сѫща сума. Така и отъ експертизата не се установява възражението на апелатора, тъй като на вѣщото лице апелаторътъ не е прѣдставилъ никакви документи, отъ които да се види, че е изплащалъ срещу записа нѣщо. Ето защо записътъ остава неопроверганъ и като така правилно мировиятъ сѫдия е осѫдилъ длъжника по него да заплати на Сотиръ П. Стойковъ сумата 15 турски лири и 8 лева. По тѣзи съображения обжалваното рѣшение слѣдва да бѫде потвърдено, като апелаторътъ бѫде сѫщо осѫденъ да заплати на противната страна разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си № . . ., отъ 19 юний 1902 год.

Digitized by Google

потвърдилъ първостепенното рѣшение. Това рѣшение Никола Апостоловъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. чл. 87 и 88 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 412 и 414 отъ сжщото сждопроизводство, защото не допусналъ да се прѣдложи клетвата на ищеца въ смисъль, че не е получилъ срещу записа 512 лева (15 лири турски), а съ това биле нарушени и чл. чл. 58 и 327 отъ Гражданското сждопроизводство, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ съображение при разрѣшението на дѣлото протокола на експертното лице, което разгледало смѣткитѣ му.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) искътъ по настоящето дѣло е заведенъ на основание на единъ записъ, който е приложенъ при дѣлото. Отвѣтникътъ по дѣлото е твърдилъ, че срещу записа е изплатилъ 512 лева и на основание чл. 414 отъ Гражданското сждопроизводство прѣдлага още въ първата инстанция рѣшителна клетва на ищеца, въ смисъль, че не е получилъ 512 лева срещу тоя записъ плюсъ 5 лири турски, минати въ записа, всичко 632 лева. При това говорило се е, че сж били плащани незаконни лихви. Мировиятъ сждия не допусналъ клетвата. Прѣдъ втората инстанция касаторътъ пакъ е настоявалъ да извърши ищеца клетвата, но и окржжниятъ сждъ не е уважилъ това доказателство на касатора, както се вижда отъ протокола на окржжния сждъ съ дата 5 юний 1902 година. Отъ съображението на потжженото рѣшение се вижда, че сждътъ не допуска прѣдложената клетва, понеже съ нея се опровергавалъ писменъ документъ, подписанъ отъ страната. Това съображение на окржжния сждъ не се оправдава отъ фактическата страна на дѣлото. Така отвѣтната страна не се е домогвала да опровергава съдържанието на записа, по чл. 413 п. 6 отъ Гражданското сждопроизводство, но е искала съ клетвата да установи изплащането на записа, както това ясно се вижда отъ формулировката на клетвата и прѣдъ двѣтѣ инстанции, а споредъ чл. 413 отъ Гражданското сждопроизводство рѣшителна клетва се допуща за доказване изплащането и по дългове установени и съ писмени документи, както това е разяснилъ Върховниятъ касационенъ сждъ съ много свои рѣшения, слѣдователно и въ дадения случай сждътъ нѣмаше основание да откаже да се извърши прѣдложената клетва, която, като не е допусналъ, нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 413 отъ сжщото сждопроизводство, и 2) второто оплакване на касатора за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, че сждътъ не взелъ въ съображение протокола на експертното лице, не е основателно, тъй като сждътъ въ мотивитѣ на рѣшението си говори за експертизата на вѣщото лице.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 19 юний 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 413 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

Digitized by Google

№ 234 — (743) — 16 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 505, по описа за 1902 год., на Стоянъ п. Анастасовъ, отъ гр. Каваклий, съ народното осигурително дружество „Балканъ", за 804 лева и 90 ст. съ лихвата имъ по 10% годишно.* — Въ заседанието отъ страна на Ст. п. Анастасовъ яви се адвоката Д. Марковъ, а отъ страна на дружеството — адвоката П. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Хар. Астариядисъ, повѣреникъ на народното осигурително дружество „Балканъ" въ София, съ искова молба до Каваклийския мирови сждия, заявилъ искъ противъ Стоянъ п. Анастасовъ и поржителитѣ му Шидеръ Николовъ и х. Михалъ Московъ, отъ гр. Каваклий, за 965 лева и 40 ст. злати, отъ злоупотрѣбени суми. — Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. — По апелъ на отвѣтника, дѣлото било разгледано и отъ Сливенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „дружеството „Балканъ", чрѣзъ повѣреника си Хар. Астариядисъ дири сумата 965 лева и 40 ст. отъ бившия агентъ на сжщото дружество, Стоянъ п. Анастасовъ, и за доказателство на искътъ си прѣдставлява актъ, съставенъ на 3 августъ 1900 год., при ревизиране сжщия агентъ отъ инспектора на дружеството и писмо съ дата 6/24 августъ 1900 год., отъ акта и писмото, подписани отъ Ст. п. Анастасовъ, се вижда, какво той, като му е прѣгледана смѣтката като агентъ на дружеството до 30 юний 1900 год., останалъ е длъженъ на туй дружество 965 лева и 40 ст., отвѣтникътъ възразява въ възивната си жалба, че една сума отъ 213 лева той не е можалъ да събере и внесе на дружеството, понеже му е било отнето правото и прѣдставлява три застрахователни полици и 6 бона, пратени му отъ дружеството за събираие, но несъбрани, на сума 160 лева и 50 ст., а другитѣ 52 лева и 50 ст. имало да се събиратъ по нѣкои изпълнителни дѣла, но не прѣдставлява доказателства за това. Повѣреникътъ на ищеца намалява искътъ си на тази сума — 160 лева и 50 ст. — сума за събиране по полицитѣ и 6-тѣхъ бона и моли осжждането на остатъка заедно съ лихвата отъ завеждане на дѣлото, а за остатъкъ 804 лева и 90 ст., искътъ като доказанъ и като признатъ, ще трѣбва да се присжди на ищеца заедно съ лихвата отъ завеждане дѣлото и разноскитѣ, като се прѣснематъ съотвѣтствующитѣ разноски за недоказаната часть отъ искътъ", — съ рѣшението си № 199, отъ 22 май 1901 год., видоизмѣнилъ рѣшението на мировия сждия и уважилъ искътъ въ размѣръ на 804 лева и 90 ст., като е осждилъ отвѣтника да заплати тая сума на дружеството, заедно съ лихвата имъ и разноскитѣ, а въ случай на несъстоятелность на ищеца, всичко това да заплатятъ поржителитѣ му Шидеръ Николовъ и х. Михалъ Московъ. Остатъкътъ отъ искътъ отхвърлилъ. — Срещу това рѣшение стоянъ п. Анастасовъ подава касационна жалба и се оплаква, че по това дѣло Сливенскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 38 п. 3 (чл. 524 п. п. 4 и 5) отъ сжщото сждопроизводство, защото прѣстави-

Digitized by Google

тельтъ на дружеството „Балканъ“ — Ото Биелигкъ не е прѣдставилъ пълномощно, отъ което да се вижда, че той е упълномощенъ да води дѣла отъ името на това дружество и да има право да прѣупълномощава и други лица.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се признае за неоснователно оплакването на касатора, взе въ съображение: отъ книжата по дѣлото не се вижда щото директорътъ на осигурителното дружество „Балканъ“ Ото Биелигкъ, който е упълномощилъ адвоката Хар. Астариядисъ да заведе това дѣло, да е прѣдставилъ доказателство, че има пълномощие да завежда процеси отъ името на дружеството и да прѣупълномощава и други лица. Като директоръ и управитель обаче на дружеството, по силата на закона, той има право да извършва всичкитѣ дѣйствия и сдѣлки, които сж свързани съ воденето на търговското заведение както прѣдъ сждилищата, тъй и вънъ отъ сждилищата. Той има нужда отъ особно пълномощие само когато има да отчуждава или да ипотекира дружествени имоти (чл. 46 отъ Търговския законъ). Поради това, оплакването на касатора за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 38 п. 3 (чл. 524 п. п. 4 и 5) отъ сжщото сждопроизводство, слѣдва да се признае за неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стоянъ п. Анастасовъ, срещу рѣшението на Сливенския окр. сждъ № 199, отъ 22 май 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

235—(745) — 16 декември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на втори декември хиляда деветстотинъ и четвъртата година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 496, по описа за 1902 год., на Иванка Минюва, лично за себе си и като настойница на покойния Иванчо Андреевъ Цвѣтанъ Кучовъ, Пешо Цвѣтковъ, Коно Тончевъ и др., отъ с. Бохотъ (Плѣвенско), съ Дончо Петковъ, отъ сжщото село, за 960 лева.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: А. Мануиловъ и С-ие, отъ гр. Плѣвенъ, повѣреници на Иванчо Андреевъ, Цвѣтанъ Кучовъ, Пешо Цвѣтковъ, Коно Танчовъ, Цвѣтко Пачевъ, Христо Иванчовъ, Русанъ Ивановъ и Георги Пегковъ, отъ село Бохотъ, съ искова молба до Плѣвенския окол. мирови сждия, заявили искъ противъ Денчо Петковъ, отъ сжщото село, за 960 лева. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищцитѣ, дѣлото било разгледано и отъ Плѣвенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че апелаторитѣ съ нищо не доказаха прѣдъ сжда, че дѣйствително Денчо Петковъ е надвзелъ 1201 лева, напротивъ всичкитѣ свидѣтели установиха, че тѣ сж си купили дѣлове отъ брани-

Digitized by Google

щето (което се вижда и отъ прѣдставения протоколъ къмъ дѣлото съ дата 3 октомврий 1895 год.) и че паритѣ сж давали едни на Иванчо Андреевъ а други направо на Славовски, така щото съ нищо не се установява че Денчо Петковъ е надвзелъ нѣкаква сума, слѣдователно и да остава отговоренъ прѣдъ нѣкого; 2) че апелаторътъ съ нищо друго не подкрѣпя искането си, слѣдва да се приеме, че мировиятъ сждия е правилно рѣшилъ дѣлото и рѣшението му трѣбва да съ потвърди, и 3) че страната, която печели дѣлото, има право и на разноски по водене на дѣлото и за сждебни и др.", — съ рѣшението си № 437, отъ 2 декемврий 1901 год. потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. Това рѣшение Иванка Минюва, лично за себе си и като настойница на покойния Ив. Андреевъ, Цвѣтанъ Кучовъ, Пешо Цвѣтковъ, Кало Тончевъ, Цвѣтко Мачевъ, Христо Иванчовъ, Русанъ Ивановъ и Георги Пѣтковъ, обжжили прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочватъ за нарушение чл. 413 алинея 2 отъ Гражданского сждопроизводство, понеже прѣдложили рѣшителна клетва на отвѣтника, а сждътъ я недопусналъ, че имало малолѣтни, между тѣмъ отъ постановлението на роднинския съвѣтъ отъ 16/VI 1901 год., се вижда, че е дадено отъ роднинския съвѣтъ право да се прѣдлага клетва.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ протокола на окржжния сждъ съ дата 19 ноемврий 1901 год., се вижда, че ищцитѣ сж прѣдложили рѣшителна клетва на отвѣтника, че не е надвзелъ сумата 1201 лева. Отвѣтникътъ е възразилъ, че клетвата е недопустима, понеже въ дѣлото имали участие и малолѣтни и сждътъ на основание чл. 413 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, не допусналъ клетвата; 2) вѣрно е, че между ищцитѣ е и Иванка Митова, настойница на малолѣтнитѣ наслѣдница на покойния Иванъ Андреевъ, но отъ приложеното въ дѣлото постановление на роднинския съвѣтъ се ясно вижда, че на настойницата е дадено право да прѣдлага клетва (чл. 80 отъ Закона за настойничеството), слѣдователно, сждътъ бѣше длъженъ да уважи искането на касаторитѣ да се прѣдложи отвѣтнику рѣшителната клетва, а това като не е направилъ извършилъ е нарушение на чл. 413 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Плѣвенския окр. сждъ отъ 2 декемврий 1901 год., № 437, защото е нарушенъ чл. 413 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 236 — 753 — 18 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кириловъ *гражданско дѣло № 519, по описа за 1902 год., на Мустафа Ефенди Хасимъ, отъ гр. Цариградъ, съ Тодори Николовъ, отъ гр. Варна, за 684 лева и 75 стотинки.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Тодори Николовъ, отъ градъ Варна, съ искова молба, подадена на I Варненски мирови сждия на 22 януарий 1901 год., е молилъ послѣдния да призове и осжди Мустафа Ефенди Хасимъ, изъ гр. Цариградъ, да му заплати длъжимитѣ отъ спане и храна въ хотела му 684 лева и 75 стотинки, лихвитѣ имъ и всички разноски по воденето на дѣлото, като за доказателство на иска си е прѣдложилъ отвѣтнику рѣшителна клетва. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 16 февруарий 1901 год., подъ № 113, е осждилъ Мустафа Ефенди Хасимъ да заплати на Тодори Николовъ 684 лева и 75 ст., лихвата имъ по 10% отъ 22 януарий 1901 година до изплащане и 34 лева сждебни и други разноски, а на хазната 9 лева и 30 ст. сждебно, гербово и канцелярско мито. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Мустафа Ефенди Хасимъ, дѣлото е било разгледано и отъ Варненския окржженъ сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „за доказателство на така заведения си срещу Мустафа Ефенди Хасимъ искъ, прѣдложилъ е на послѣдния ищецътъ рѣшителна клетва, която надлежно му е била съобщена; отказването на отвѣтника да се яви и я положи прѣдъ нѣкое българско сждилище, съставлява напълно доказателство за искътъ на ищеца, който слѣдва да бжде уваженъ, като се потвърди рѣшението на мировия сждия; искането на отвѣтника да положи прѣдложената му рѣшителна клетва въ Българското дипломатическо агентство въ гр. Цариградъ, не може да бжде уважено и то е равносилно на отказъ да положи клетвата, тъй като отъ смисъльта на чл. 429 отъ Гражданското сждопроизводство се вижда, че това може да става въ сждилищата на България, а не и извънъ границитѣ на послѣднага". — Водимъ отъ тия съображения, Варненскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 3 юлий 1902 год., подъ № 338, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Мустафа Ефенди Хасимъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че прѣзъ издаването му Варненскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 429 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че призналъ, че рѣшителната клетва не може да бжде полагана по делегация прѣдъ единъ сждъ вънъ отъ княжеството.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: обтжженото рѣшение за нарушението при издаването му постановленията на чл. 429 отъ Гражданското сждопроизводство да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ книжата по производството, станало по това дѣло въ Варненския окржженъ сждъ, се вижда, че отвѣтникътъ, сега касаторъ, Мустафа Ефенди Хасимъ е подалъ едно заявление, съ което е молилъ сжда да разрѣши да положи той прѣдложената му отъ ищеца рѣшителна клетва прѣдъ сждилищата въ гр. Цариградъ, прѣдъ видъ на това, че той живѣялъ въ тоя градъ и не могалъ да дойде въ гр. Варна за да положи тамъ тая клетва. Казаниятъ окржженъ сждъ е оставилъ тая молба на касатора безъ послѣдствие, по това съображение, както това се вижда отъ мотивитѣ на опрѣдѣлението му, издадено по тоя поводъ въ заседанието му на 27 юний 1902 год., че прѣдписанията на

Digitized by Google

чл. 429 отъ Гражданското сждопроизводство, споредъ които сждътъ, който рѣшава дѣлото по сжщество, може да делегира другъ сждъ, прѣдъ който страната, на която е прѣдложена рѣшителна клетва, да положи тая клетва, се отнасяли до сждилищата, находящи се въ територията на княжеството, а не и вънъ отъ него. Това сжждение на Варненския окржженъ сждъ не може да се признае за правилно, понеже постановленията на споменатия членъ отъ Гражданското сждопроизводство, като дозволяватъ на сжда, който разглежда дѣлото по сжщество да делегира въ извѣстни случаи другъ единъ сждъ, прѣдъ който страната, на която е прѣдложена рѣшителна клетва, да положи тая клетва, не прѣдвиждатъ никакви ограничения и запрѣщения, щото подобна една делегация да не може да се направи и къмъ единъ сждъ, който се намира извънъ прѣдѣлитѣ на княжеството — къмъ единъ сждъ на друга една държава. Отъ което слѣдва, че такава една сждебна поржчка може да се направи и къмъ единъ сждъ на друга една държава, стига само между тая държава и княжеството да има за това договоръ или пъкъ взаимность. И тъй като, както е извѣстно, между България и Турция има взаимность за изпълнението на сждебни поржчки, то Варненскиятъ окржженъ сждъ неправилно е отказалъ да удовлетвори молбата на касатора, да му се допусне да положи прѣдложената му отъ ищеца рѣшителна клетва прѣдъ сждилищата въ гр. Цариградъ, по това съображение, че споредъ постановленията на чл. 429 отъ Гражданското сждопроизводство, това могло да става само въ сждилищата на България, а не и извънъ границитѣ на послѣдната. Прѣдъ видъ на това, слѣдва да се признае, че и оплакването на касатора за нарушението на тоя членъ отъ казания окржженъ сждъ се явява основателно. Това закононарушение се явява сжществено, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че сжщиятъ сждъ е призналъ, че неявяването на касатора, при тия обстоятелства, прѣдъ сжда да положи клетвата е равносилно на отказъ да положи клетвата и е приложилъ послѣдствията, които законътъ прѣдвижда отъ отказването да се положи една рѣшителна клетва.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като намира това закононарушение за сжществено, тъй като допущането му е могло да укаже влияние на изхода на дѣлото и че при допущането на такова едно закононарушение на обтжженото рѣшение не може да се признае силата на сждебенъ актъ, **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окржженъ сждъ отъ 3 юлий 1902 год., подъ № 338, защото е нарушенъ чл. 429 отъ Гражданското сждопроизводсто, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ за ново разглеждане при другъ съставъ.

237—(757) — 18 декември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти декември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжт-

Digitized by Google

ствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 524, по описа за 1902 год., на Тончо Поповъ, отъ с. Търново, Харманлийска околия, съ черковното настоятелство при черквата „Св. Богородица" въ сѫщото село, за повръщането на 591 лева и 80 ст. дадени на хранение.* — Въ сѫдебното заседание се яви само адвоката Т. Гатевъ, като повѣреникъ на касатора Тончо Поповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: съ искова молба, подадена на Харманлийския мирови сѫдия на 17 септемврий 1901 год., черковното настоятелство при черквата „Св. Богородица" въ с. Търново, Харманлийска околия, е прѣдявило искъ противъ Тончо Поповъ, отъ сѫщото село, за 591 лева и 80 ст., които отвѣтникътъ билъ взелъ срещу приложената при исковата молба разписка и не искалъ доброволно да ги плати. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 944, отъ 10 декемврий 1901 год., е осѫдилъ Т. Поповъ да заплати на черковното настоятелство въ с. Търново при храма „Св. Богородица", 591 л. и 80 ст. съ 10% лихва годишно и 38 лева и 5 ст. сѫдебни разноски. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Тончо Поповъ, дѣлото е било разгледано и отъ Хасковския окр. сѫдъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „отъ приложената къмъ първостепенното дѣло разписка издадена на 28/IV 901 год., се установява, че отвѣтникътъ Тончо Поповъ е взелъ 591 лева и 80 ст., или 3550 гроша и 2 пари отъ Трѣндафилъ Вълчевъ, черковенъ настоятель на съхранение. Истинността на тая разписка не се отрича отъ отвѣтника нито пъкъ се отрича сложеният въ нея подписъ на отвѣтника Т. Поповъ. Обаче, този послѣдният възразява, че не е отговорното лице той, а кмета на Търновската селска община, понеже той е взелъ тия пари на съхранение въ ковчежничеството си на кметъ на сѫщата община, подписалъ разписката като кметъ и положилъ общинския печатъ. Това негово възражение не може да се вземе подъ внимание, защото обстоятелството, че той се подписалъ като кметъ и че сложилъ общинския печатъ, не показва още, че съ това си дѣйствие той е задължилъ Търновската селска община спрѣмо черковното настоятелство въ с. Търново при храма „Св. Богородица". За да могатъ дѣйствията на единъ общински кметъ да пораждатъ юридически послѣдствия, задължения или право за общината на която той е кметъ, трѣбва неговитѣ дѣйствия да се движатъ въ кржга на своитѣ права и обязаности изложени въ Закона за селскитѣ общини. Въ дадения случай слѣдва да се види: да ли Законътъ за селскитѣ общини дава право на кмета да взема като такъвъ отъ частни лица или учрѣждения суми на хранение. Въ глава 9 на Закона за селскитѣ общини (чл. 87 и слѣдующитѣ), гдѣто сѫ опрѣдѣлени правата и длъжноститѣ на кмета, не се споменува нито се дава такова право на кмета. Не само на кмета, но отъ сѫщия законъ се вижда, че такова право не се дава нито на общинския съвѣтъ. Щомъ като слѣдователно, кметътъ не е ималъ право да взема като такъвъ суми на съхранение, то и неговитѣ дѣйствия, като вънъ отъ прѣдписанитѣ въ закона рамки, въ които е длъженъ да се движи, не могатъ да иматъ юридически послѣдствия спрѣмо черковното настоятелство, въ смисъль да тегли общината, а не Т. Поповъ. Така щото възражението на апелатора

Digitized by Google

въ тая му смисъль се явява неоснователно. При това положение на процеса отъ гледна точка на закона прѣдставенитѣ удостовѣрения № 2679, отъ 8/VII 901 год., издадено отъ сждебния слѣдователь при Старозагорския окр. сждъ и № 1130, отъ 19/XII 901 год., издадено отъ общинското управление на с. Търново, не могатъ да иматъ никакво значение, защото даже и да се приеме, че тая сума която черковното настоятелство търси е била записана въ приходъ на общината, пакъ не освобождава Т. Поповъ отъ отговорность, като частно лице прѣдъ черковното настоятелство, защото дѣйствията на единъ кметъ, извършени вънъ отъ рамкитѣ на закона, не могатъ да бждатъ узаконени и не могатъ да раждатъ юридически послѣдствия за общината прѣдъ черковното настоятелство. Ако дѣйствително сумата е била записана въ приходъ на общината и отишла въ полза на тая послѣднята, най-многото което може да се мисли, то е да се роди едно право на Т. Поповъ да си търси тая сума, но не и да се праща черковното настоятелство да върши това, което е дълженъ да прави Т. Поповъ. Независимо отъ това, възражението на Т. Поповъ, че сумата била записана въ приходъ на общината, не може да се приеме за достатъчно подкрѣпено, защото въ удостовѣрението издадено отъ сждебния слѣдователь говори се за равносмѣтка, но за сжда неизвѣстно, като каква е тая равносмѣтка, да ли е извлѣчена отъ официялнитѣ книги на общината или пъкъ на посоки съставена. Удостовѣрението № 621, отъ 15/VIII 901 г. нѣма значение, защото то е издадено, както това се вижда отъ удостовѣрението № 113, слѣдъ като книжата на общината биле изгорени. Що се отнася до всички други възражения, изложени въ въззивната жалба, нѣма що особено да се каже, защото тѣ сж приповторени и перефразиране на възраженията, изложени въ 7 и 8 пунктове на сжщата въззивна жалба, а именно за отговорността на кмета и за задълженията на общината, произходящи отъ дѣйствията на кмета, за които дѣйствия погорѣ въ настоящето рѣшение се говори на дълго. Щомъ това е така, всички възражения, изложени въ въззивната жалба се явяватъ неоснователни и като такива трѣбва да се оставятъ безъ послѣдствие. Възражението на повѣреника на въззивника, направено въ днешното заседание по подсждностьта на дѣлото, трѣбва да се остави така сжщо безъ послѣдствие, защото отъ направената справка по разпрѣдѣлението на селата въ сждебно отношение се указа, че селото Търново е присъединено къмъ Харманлийската околия и дѣлата се разглеждатъ отъ Харманлийския мирови сждия, като нему подсждни (гл. указъ № 251)". — Водимъ отъ тия съображения, Хасковскиятъ окржженъ сждъ, съ рѣшението си отъ 13 май 1902 год., подъ № 107, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение повѣреникътъ на касатора Тончо Поповъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Хасковскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че го осждилъ единствено на това основание, че той като кметъ нѣмалъ право да приема отъ черковното настоятелство никакви пари на съхранение, тогава, когато въ никой законъ не се съдържатъ постановления, които да запрѣщаватъ на кметоветѣ да извършватъ подобни операции, отъ друга страна подобни дѣйствия, извършени

Digitized by Google

отъ едно лице въ качеството му на кметъ не съставляватъ нито деликтъ нито квазиделиктъ, за да падне върху него отговорността, като физическо лице; 2) чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не прѣдложилъ на странитѣ помирение; 3) чл. чл. 16 и 38 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че призналъ, че дѣлото е било подсждно на Харманлийския мирови сждия, при всичко, че той, касаторътъ, постоянното си мѣстожителство има въ с. Търново, което въ сждебно отношение влиза въ Сейменска околия, и 4) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не оцѣнилъ прѣдставеното отъ него удостовѣрение, отъ което се установява, че книжата на Търновското общинско управление сж изгорѣли.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) кметътъ на една община, споредъ началата на прѣдставителството въобще съ своитѣ дѣйствия може да задължава общината до толкова, до колкото той е упълномощенъ отъ закона или въ извѣстни указани въ закона случаи отъ едно рѣшение на общинския съвѣтъ, да извърши тия дѣйствия. Всѣко едно дѣйствие, което единъ кметъ извършва вънъ отъ пълномощията, които законътъ или едно рѣшение на общинския съвѣтъ му даватъ като на такъвъ, може да задължи само него лично, но не и общината, на която той е кметъ. Никой законъ не дава право на кмета на една община да приема отъ частни лица или обществени учрѣждение, пари на хранение, нито пъкъ на общинския съвѣтъ на общината е прѣдставено право, да разрѣшава на кмета да извършва подобни операции. Отъ което слѣдва, че ако единъ кметъ извърши такава една операция, то това негово дѣйствие не може да породи никакво задължение за общината, а задължава само него лично прѣдъ лицето, отъ което той е приелъ паритѣ на хранение. Прѣдъ видъ на изложеното, слѣдва да се признае, че Хасковскиятъ окржженъ сждъ правилно е постжпилъ, като е разрѣшилъ този въпросъ въ сжщата тая смисъль, и че първото оплакване на касатора въ касационната му жалба направено по тоя поводъ, се явява неоснователно; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като постановленията на чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство, като задължаватъ прѣдседателитѣ на окржжнитѣ сждилища при разглеждането на гражданскитѣ дѣла, постжпили въ тия сждилища, като апелативна инстанция, отъ мировитѣ сждии, да склонява странитѣ на помирение, прѣдполагатъ страни, които могатъ да сключватъ спогодба, тъй като, друго-яче, такава не може да бжде сключена и приета отъ сжда. Въ чл. 510 отъ Закона за задълженията и договоритѣ изрично е казано, че „за да може едно лице да се спогажда, трѣбва то да е способно да разполага съ прѣдметитѣ, които се заключаватъ въ спогодбата". По настоящето дѣло една отъ странитѣ е черковно настоятелство, на една православна черква, а споредъ постановленията на членъ 149 отъ Екзархийския уставъ, черковнитѣ настоятелства не могатъ да разполагатъ съ имотитѣ на черковитѣ, при които тѣ състоятъ и да прѣхвърлятъ върху друго лице правото на собственость върху тѣхъ, по който

Digitized by Google

и да е начинъ, безъ разрѣшението на епархийското началство. Отъ което слѣдва, че едно черковно настоятелство безъ такова разрѣшение не може и да се спогажда. И тъй като отъ книжата по това дѣло не се вижда, щото отъ черковното настоятелство при черквата „Св. Богородица„ въ селото Търново да е било разрѣшено отъ епархийското мутначалство да се спогажда съ касатора, то обстоятелството, че на странитѣ не е било прѣдложено помирение отъ прѣдседателя на Хасковския окржженъ сждъ, не може да се признае, че съставлява нарушение на чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство; 3) неоснователно е и третото оплакване на касатора, тъй като Хасковскиятъ окржженъ сждъ въ мотивитѣ на рѣшението си посочва, че споредъ направената отъ него справка за разпрѣдѣлението на сѣлата въ сждебно отношение се указва, че селото Търново е присъединено къмъ Харманлийската околия, отъ което слѣдва, че ищцовата страна правилно е прѣдявила своя искъ прѣдъ Харманлийския мирови сждия, и 4) така сжщо е неоснователно и четвъртото оплакване на касатора, тъй като то се опровергава отъ фактическата страна на дѣлото, а именно отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение, въ които Хасковскиятъ окржженъ сждъ оцѣнява доказателственото значение по дѣлото на удостовѣрението, за което се говори въ това оплакване.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тончо Поповъ, срещу рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 13 май 1902 год., подъ № 107, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 238 — (758) — 21 декември 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седми декември хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Ив. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 527, по описа за 1902 год., на Велизаръ Пѣевъ, житель отъ гр. София, съ Димитъръ п. Георгиевъ, житель отъ сжщия градъ, за една кола (кабриолетъ).* — Въ сждебното заседание отъ страна на Велизаръ Пѣевъ се яви адвоката Ив. Г. Поповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Димитъръ п. Георгиевъ, отъ гр. София, съ искова молба отъ 22 августъ 1901 год. до I Софийски градски мирови сждия, заявилъ искъ срещу Велизаръ Пѣевъ, отъ сжщия градъ, за освобождението на една кола (кабриолетъ) отъ стойность 150 лева. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелативна жалба на ищеца Димитъръ п. Георгиевъ, дѣлото било разгледано и отъ Софийския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „въ исковата си молба Д. п. Георгиевъ излага, че има въ района на селото Драгалевци нѣколко биволици на паша и млѣкото отъ тѣхъ докарвалъ съ своя собствена кола въ домътъ си въ с. Подуене. Обаче, Велизаръ Пѣевъ прѣдприемачъ

Digitized by Google

по събирането градското даждие върху колата, подъ прѣдлогъ, че ищецътъ разнасялъ млѣкото изъ града съ колата си, заловилъ я и я спрѣлъ въ пожарната команда до изплащането на таксата, съгласно чл. 110 п. 6 отъ Закона за градскитѣ общини. Отвѣтникътъ признава обстоятелството, че е задържалъ колата на ищеца, но той съ нищо не доказва, че дѣйствително е ималъ право да постжпи по този начинъ. Той се силава въ това отношение на едно обявление № 1033, отъ Софийската градска община, обаче това обявление не е било своеврѣменно прѣдставено по дѣлото. Въ такъвъ случай, безъ да става нужда да се влиза въ обсжждане на събранитѣ данни по въпроса, да ли ищецътъ е работилъ съ колата си въ града, да ли той дължи градска такса. Понеже задържането на колата се явява извършено безъ всѣко основание, искътъ за освобождаването ѝ слѣдва да бжде уваженъ", — съ рѣшението си подъ № 265, отъ 4 юний 1902 година отмѣнилъ рѣшението на мировия сждия, като осждилъ Велизаръ Пѣевъ да прѣдаде на Димитъръ Георгиевъ принадлежащата на този послѣдния кола (кабриолетъ), която той неоснователно е задържалъ и да му заплати 25 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски. — Срещу това рѣшение Велизаръ Пѣевъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окр. сждъ нарушилъ чл. чл. 107 и 254 отъ Градското сждопроизводство, понеже призналъ, че кжсно е да се иска прѣдставянето на обявлението № 1033, когато такова обявление е прѣдставено въ първата инстанция; дадено е и на противната страна и говорено е за това обявление.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) прѣдъ първата инстанции отвѣтникътъ по дѣлото е обяснилъ, че той е наелъ градското даждие върху колата и понеже ищецътъ по дѣлото е работилъ съ свои кола, а незаплащалъ слѣдуемата се за това такса, то задържалъ колата на ищеца въ пожарната команда. За да докаже отвѣтникътъ че такова право му е дадено и че въпроснитѣ кола подлежатъ на облагане съ такса, посочвалъ е на едно обявление на Софийското градско общинско управление подъ № 1033, което е прѣдставено на мировия сждия (гледай протокола на мировия сждия съ дата 20 ноември 1901 год.), говорено е върху него (обявлението) и ищецътъ по настоящето дѣло е получилъ прѣписъ отъ това обявление, както това се вижда отъ втората страница на исковото прошение. Излиза прочее, че обявлението № 1033 е било прѣдставено на мировия сждия, дебатирано е по него, снабдена е съ прѣписъ отъ него (обявлението) и ищцовата страна, съ други думи съ тоя документъ касаторътъ си е служилъ прѣдъ първата инстанция, между тѣмъ окржжниятъ сждъ въ рѣшението си казва: отвѣтникътъ признава обстоятелството, че е задържалъ колата на ищеца, но той съ нищо не докавалъ, че дѣйствително е ималъ право да постжпи по този начинъ. Той се силава въ това отношение на едно обявление № 1033, отъ Софийската градска обшина, обаче, това обявление не е било своеврѣменно прѣдставено по дѣлото. Излиза прочее, че сждътъ не е допусналъ на касатора да прѣдстави обявлението, на което основава правото си да събира таксата, понеже било прѣдставено *кжсно*, но това възражение на

Digitized by Google

сѫда не е вѣрно, тъй като тоя документъ не се прѣдставлява за пръвъ пѫть, но той е прѣдставляванъ прѣдъ първата инстанция, както се каза по-горѣ, слѣдователно, сѫдътъ нѣмаше основание да откаже на касатора прѣдставянето на обявлението № 1033, и като е направилъ това, нарушилъ е чл. чл. 107 и 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство, заради това Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окр. сѫдъ отъ 4 юний 1902 год., № 265, защото сѫ нарушени чл. чл. 107 и 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 239 — (762) — 21 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣлѣление, на седми декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 501, по описа за 1904 год., на Маринъ Янковъ, отъ гр. София, съ Тодоръ Куртеловъ, Иванъ Битраковъ и др., отъ сѫщия градъ, за 250 лева.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Маринъ Янковъ, отъ гр. София, съ искова молба до II Софийски мирови сѫдия, заявилъ искъ противъ Тодоръ Куртеловъ, Иванъ Битраковъ и Илия Марковъ, отъ сѫщия градъ, за 250 лева, по записъ. — Отвѣтникътъ Т. Куртеловъ заявилъ насрѣщенъ искъ срещу ищеца за 181 лева и 25 ст., произходящи отъ незаконна лихва. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ на ищеца, а насрѣщниятъ искъ на отвѣтника отхвърлилъ. По апелъ на отвѣтната страна, дѣлото било разгледано и отъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си №. . . , отъ 25 септемврий 1901 год. е видоизмѣнилъ мировото рѣшение и е уважилъ искътъ на ищеца само въ размѣръ на 68 лева и 75 ст. заедно съ лихвата имъ. Това рѣшение Маринъ Янковъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба; тая жалба била уважена за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и членъ 573 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и дѣлото било прѣпратено за ново разглеждане въ Софийския окрѫженъ сѫдъ. Тоя послѣдниятъ при повторното разглеждане на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „съ искова молба отъ 20 февруарий 1901 год. до II Софийски мирови сѫдия, Маринъ Янковъ, отъ София, дири отъ Т. Кургеловъ, отъ сѫщия градъ, като длъжникъ и Иванъ Битраковъ и Илия Марковъ, тоже отъ София, като взаимопорѫчители, сумата 250 лева сребро, по записъ на заповѣдь съ дата 16 ноемврий 1900 год. и падежъ 16 февруарий 1901 год., и иска осѫждането имъ солидарно за цѣлата искова сума, като за подкрѣпление на иска си прѣдставя споменатия записъ на заповѣдь. Отвѣтникътъ Т. Куртеловъ, чрѣзъ повѣреника си, въ заседанието на мировия сѫдня отъ 26 февруарий 1901 год. е призналь да е издалъ на ищеца Маринъ Янковъ споменатия по-горѣ записъ, но е заявилъ насрѣщенъ искъ, произходящъ отъ

Digitized by Google

заплащане на незаконни лихви по исковата сума на ищеца, като впослѣдствие е уформилъ насрѣщния си искъ и то въ размѣръ на 181 лева и 25 ст. за заплатени отъ него на ищеца незаконни лихви по 30% годишно на 250 лева въ продължение на 29 мѣсеци. Отъ прѣдложената на ищеца — въззиваемъ рѣшителна клетва въ заседанието на 11 септемврий 1901 год., която той отказалъ да положи, се доказва, че въззиваемиятъ е получилъ отъ апелатора срещу лихви на исковата сума 250 лева въ продължение на 29 мѣсеци сумата 181 лева и 25 ст., която слѣдъ като се направи изчисление, се указва, че съдържа лихва повече отъ 12% годишно, позволени отъ закона лихви, който излишъкъ е слѣдователно незаконна лихва и като такъвъ трѣбва да се прѣспадне отъ исковата сума, на което нѣщо се е съгласилъ и повѣреникътъ на въззиваемия въ заседанието на 11 септемврий 1901 година. Понеже 250 лева по 12% годишно, дозволена отъ закона лихва за 29 мѣсеци даватъ 72 лева и 50 стотинки, а пъкъ въззиваемиятъ вмѣсто тая сума за лихви е получилъ 181 лева и 25 ст., то слѣдва надвзетитѣ 108 лева и 75 ст. за лихва, които сж незаконни, да се прѣспаднатъ отъ търсената отъ въззиваемия съ исковата му молба сума 250 лева и се осждятъ апелаторътъ и взаимопоржчителитѣ Ив. Битраковъ и Илия Марковъ солидарно само на сумата 141 лева и 25 стотинки. Понеже сумата, която въззиваемиятъ дири отъ апелатора се основава на единъ търговски ефектъ — записъ на заповѣдь, то възъ основание на чл. 298 отъ Търговския законъ, слѣдва да му се присждятъ лихви по 8% годишно на 141 лева и 25 ст. отъ 20 февруарий 1901 год. до окончателното изплащане. Понеже и двѣтѣ страни печелятъ и губятъ процеса отчасти, то, разноскитѣ по дѣлото слѣдва да бждатъ разпрѣдѣлени и прѣспаднати", — съ рѣшението си № 91, отъ 28 февруарий 1904 год. видоизмѣнилъ рѣшението на мировия сждия и уважилъ искътъ на ищеца въ размѣръ на 141 лева и 25 ст. заедно съ лихвата имъ. — Това рѣшение Маринъ Янковъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. 573 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, както и чл. 298 отъ Търговския законъ, защото сждътъ намалява лихвата до размѣра на дозволената 12% и за сжщата сума, длъжима по силата на сжщата сдѣлка на заемъ, за бждаще врѣме присжда лихва само 8%, а това съставлява противорѣчие.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: сждътъ както се вижда отъ съображенията на потжженото рѣшение, изключилъ е незаконнитѣ лихви отъ прѣдвидената въ записа сума, но понеже е имало между странитѣ договорна лихва, а послѣднята не може да бжде по-голѣма отъ 12% (чл. 573 алинея 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), то сждътъ е прѣсмѣтналъ такава до падежа на записа, а отъ завеждането на настоящето дѣло сждътъ присжда не по 12%, а по 8%, защото записътъ е търговски, а споредъ чл. 298 отъ Търговския законъ, законнитѣ лихви по търговски дѣла сж въ годината 8% отъ платимия капиталъ. Това възрѣние на сжда е съобразно съ цитиранитѣ членове отъ закона и никакво противорѣчие нѣма въ рѣшението на сжда. Заради това, Върховниятъ касационенъ сждъ признава, че нѣма

Digitized by Google

нарушение на посоченитѣ отъ касатора членове отъ закона и заради това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Маринъ Янковъ, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 28 февруарий 1904 год., № 91, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 240 — (766) — 23 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на девети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-р П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 547, по описа за 1902 год., на Стойчо Ивановъ, отъ село Марашки-Тръстеникъ, Плѣвенско, съ Иото Н. Осиковски, отъ гр Плѣвенъ, за 206 лева и 70 стотинки.* — Въ заседанието отъ страна на Стойчо Ивановъ яви се адвоката Ал. Малиновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Стойчо Ивановъ, отъ с. Марашки-Тръстеникъ, съ искова молба до Плѣвенския градски мирови сждия, заявилъ искъ противъ Иото Н. Осиковски, отъ гр. Плѣвенъ, за 208 лева и 70 ст., произходящи отъ дългъ по удостовѣрение отъ поржчителство. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелъ на отвѣтната страна, дѣлото било разгледано и отъ Плѣвенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Стойчо Ивановъ съ исковата си молба отъ 11 септемврий 1898 год. до мировия сждия, моли осжждането на Иото Осиковски да му заплати 208 лева и 70 ст., като неговъ сжпоржчитель и на М Николовъ, по дълга на Ив. Райчевъ къмъ дружеството „Нива“, на сума 226 лева и 10 ст., който дългъ той — Стойчо Ивановъ самъ билъ изплатилъ. Че този си искъ ищецътъ С. Ивановъ основава на едно удостовѣрение подъ № 263, отъ 1 юний 1898 год., издадено нему отъ Плѣвенското дружество „Нива“, въ което се удостовѣрява, че Ст. Ивановъ изплатилъ дългътъ на Ив. Райчевъ по записъ подъ № 1691 и сумата възлиза на 626 лева и 10 ст. съ главни, лихви и сждебни разноски и, че Ст. Ивановъ има право да търси горната сума съ законната лихва отъ длъжника или съразмѣрни части отъ съпоржчителитѣ М. Николовъ и И. Осиковски, които не сж внесли нищо. Че въ днешното сждебно заседание повѣреникътъ на апелатора Иото Осиковски не признава да е билъ поржчитель съ Стойчо Ивановъ на Ив. Райчевъ прѣдъ дружеството „Нива“ и сумата да е изплатилъ Стойчо Ивановъ и освѣнъ това възражава, че довѣрительтъ му ималъ подобно взимане-даване, но не се знаяло какво е станало. Че за да се счита дългътъ на Иото Осиковски къмъ Ст. Ивановъ като доказанъ и основателенъ, би трѣбвало ищецътъ да прѣдстави или самия записъ или рѣшението, отъ което да се установява положително, че апелаторътъ по този записъ е осжденъ солидарно съ ищеца да заплати този дългъ, толкозъ повече, че въ удостовѣрението на д-вото „Нива» се вижда какво Ст. Ивановъ е изплатилъ около 38 лева за сждебни разноски. Че ищецътъ, сега въззиваемъ Ст. Ивановъ, за доказателство прѣдстави само горѣказаното удостовѣрение на дружеството „Нива“, на което сждътъ не може да даде никаква вѣра като неофициаленъ документъ.

Digitized by Google

Че щомъ е така, то слѣдва рѣшението на Плѣвенския мирови сждия подъ № 1666, отъ 19 октомврий 1898 год. да се отмѣни, а искътъ на Ст. Ивановъ противъ Иото Осиковски отъ 208 лева и 70 ст. да се отхвърли, като недоказанъ, като се осжди Ст. Ивановъ да заплати на Иото Осиковски 20 лева и 57 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски" — съ рѣшението си № 453, отъ 21 октомврий 1900 год. отмѣнилъ мировото рѣшение и отхвърлилъ искътъ. — Това рѣшение Стойчо Ивановъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение: 1) чл. чл. 88 и 89 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не допусналъ прѣдложената клетва да извърши отвѣтникътъ по дѣлото, и 2) чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не прѣдложилъ на странитѣ помирение.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) ищецътъ за доказателство на искътъ си спрѣмо отвѣтника прѣдставилъ е удостовѣрение подъ № 263, отъ 1 юний 1898 год., издадено му отъ Плѣвенското дружество „Нива", съ което се удостовѣрява, че той — ищецътъ, сега касаторъ, е изплатилъ дългътъ на Ив. Райчевъ по записъ подъ № 1691 и сумата възлиза на 226 лева и 10 ст. съ главни, лихви и сждебни разноски, и че той — ищецътъ има право да търси горната сума съ законната лихва отъ длъжника или съразмѣрна часть отъ съпоржителитѣ, какъвто е и отвѣтникътъ по дѣлото. Сждътъ както се вижда отъ мотивитѣ на потжженото рѣшение, не дава сила и значение на това удостовѣрение, понеже не било официяленъ документъ; 2) но отъ протокола на окржжния сждъ се вижда, че отвѣтникътъ е отричалъ да е поржчитель, вслѣдствие на което ищецътъ по дѣлото му е прѣдложилъ рѣшителна клетва въ смисъль: „да се закълне (отвѣтника), че по записа № 1691, съ падежъ 30 юний 1898 год. на сума 500 лева не е билъ съпоржчитель съ него и Манчо Николовъ". Сждътъ не допуща клетвата като счита, че тя нѣма да има значение, прѣдъ видъ *доказателствата* по дѣлото, при всичко, че се отнасяло до личнитѣ дѣйствия на странитѣ. Излиза прочее, че за сждътъ има доказателства за разрѣшението на дѣлото и за това счита за излишно да прѣдлага клетвата, между тѣмъ съ потжженото рѣшение отхвърля искътъ на ищеца, понеже трѣбвало да прѣдстави или изплатения записъ или сждебно рѣшение, че е заплатилъ като съпоржчитель и че слѣдователно има право на регресъ. Това дѣйствие на сжда е неправилно. Ищецътъ като прѣдставилъ доказателства (удостовѣрението), на което сждътъ не иска да даде сила и значение, прибѣгва до рѣшителната клетва, съ която иска да се разрѣши дѣлото, сждътъ прочее нѣмаше законно основание да откаже на страната за да си послужи съ клетвата, която може да се прѣдлага въ всѣко положение на дѣлото, дори и тогава, когато има и други доказателства, а въ дадения случай сждътъ счита искътъ за недоказанъ и го отхвърля, а не допуска на страната да си служи съ законното доказателство — клетвата. Отъ казаното слѣдва, че оплакването на касатора, че сждътъ не допусналъ клетвата, е основателно, и 3) отъ производството на дѣлото не се вижда, да е прѣдлагано на странитѣ помирение, съ което е нарушенъ чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство.

Digitized by Google

На основание изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Плѣвенския окр. сѫдъ отъ 21 октомврий 1901 год., № 453, защото сѫ нарушени чл. чл. 139 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 241 — (767) — 23 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на девети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 499, по описа за 1904 год., на Самуилъ Ашеръ Леви, житель отъ гр. София, съ Исакъ Гастеръ, за 1473 лева и 15 ст. съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на Самуилъ Ашеръ Леви се яви адвоката Ал. Радевъ, а отъ страна на Исакъ Гастеръ — адвоката Баталовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: С. Д. Бобчевъ, повѣреникъ по джиро на Исакъ Гастеръ, отъ София, съ искова молба отъ 14 декемврий 1899 год. е заявилъ искъ противъ Самоилъ Ашеръ Леви, отъ сѫщия градъ, за 1473 лева и 15 ст., по единъ записъ на заповѣдь. Софийскиятъ окр. сѫдъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 10 май 1900 година е уважилъ напълно искътъ на ищеца. По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 15 декемврий 1900 год., подъ № 168, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ на ищеца. Срещу това рѣшение С. Д. Бобчевъ е подалъ касационна жалба въ Върховния касационенъ сѫдъ, който съ рѣшение отъ 10 юний 1903 год., подъ № 46, я уважилъ и за нарушение чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство отмѣнилъ рѣшението на апелативния сѫдъ и прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, отъ сѫщия сѫдъ. При повторното разглеждане на дѣлото, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е взелъ въ съображение: 1) на отвъдната страна на записа Симонъ Гастеръ е подписалъ бланково джиро вмѣсто Темистоклесъ Мариалосъ, подписалъ е, значи, като неговъ пълномощникъ да извърши това. Това положение не е опровергнато, защото записътъ на заповѣдь циркулира: за да извърши джирото безъ пълномощие, трѣбва записътъ да е попадналъ въ ржцѣтѣ на Симона Гастеръ, или по прѣстѫпенъ начинъ или пъкъ попадналъ въ ржцѣтѣ му случайно или за съвсѣмъ други цѣли, той недобросъвѣстно си е присвоилъ правата, които не му принадлежатъ. И понеже пълномощието може да бѫде и устно и мълчаливо, и понеже упълномощительтъ не е опровергналъ сѫществуването му, трѣбва да се приеме, че подписътъ на Симона Гастеръ въ записа замѣстя подписа на кредитора по него. Това обстоятелство се установява и отъ писмото на четвъртата страница на копирната книга, което се отнася до Исакъ Леви, който е управитель и неограниченъ пълномощникъ на отвѣтника Самуилъ Ашеръ Леви, и това послѣдно обстоятелство се установява отъ писмото на Самоила Леви до прѣдседателя на окржжния сѫдъ; 2) слѣдъ подписа на Симона Гастеръ

Digitized by Google

респективно на Темистоклесъ Мариалосъ, — слѣдва, на отвъдната страница на записа на заповѣдь, пълномощие за събране отъ Исакъ Гастеръ къмъ С. Д. Бобчевъ, ищецъ по дѣлото: понеже прѣдшествующето джиро е бланково, всѣки държатель на записа на заповѣдь може да прави или за собствеността на записа или за събиране стойността му и за това пълномощието му за събиране къмъ ищеца е законно, прочее, по начало искътъ е основателенъ; 3) понеже по задължението по записа не е ставало изплащане, защото доказателства за това нѣма — искътъ слѣдва да бѫде уважент за цѣлата сума по записа 1473 лева; 4) искането за лихви е основателно, за врѣме отъ завеждането на искътъ, защото падежа, прѣди завеждането на дѣлото не е билъ извършенъ протестъ за неизплащането; размѣрътъ на лихвата трѣбва да бѫде 8% годишно, по силата на чл. 298 отъ Търговския законъ, 5) разноскитѣ по дѣлото слѣдва да бѫдатъ възложени на отвѣтника, понеже по негова грѣшка сж причинени", — съ рѣшението си отъ 1 мартъ 1904 год., подъ № 62, постановилъ: счита неоснователна апелативната жалба на Самуила Ашеръ Леви, отъ София, вслѣдствие на което потвърждава рѣшението на Софийския окр. сждъ отъ 25 априлъ — 10 май 1900 год., подъ № 228, и осжжда Самуилъ Ашеръ Леви да заплати на С. Д. Бобчевъ, повѣреникъ на Исакъ Гастеръ, 69 лева адвокатско възнаграждение за втората инстанция, а на съкровището 2 лева канцилярско мито. — Срещу това рѣшение Самуилъ Ашеръ Леви е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свръзка съ чл. 51 отъ Търговския законъ, защото по презумция намѣрилъ сжществуването на пълномощие; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 51 отъ Търговския законъ, защото изопачилъ съдържанието на писмото отъ 19 юний 1899 год., като признаълъ, че въ това писмо е казано че Гастеръ е уполномощенъ да събере сумата по полицата, когато това не се съдържало въ писмото, и 3) чл. 51 отъ Търговския законъ, защото Гастеръ и като търговски пълномощникъ не е ималъ право да джиросва въпросната полица.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣренитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) дѣйствително въ писмото отъ 19/31 юлий 1899 год. за изопочението на което касаторътъ се оплаква, *изрично* не е казано, че С. Гастеръ е упълномощенъ да джироса и събере стойността на въпросния записъ на заповѣдь, вмѣсто Т. Мариалосъ, лицето на което този записъ на заповѣдь е билъ издаденъ, но въ дадения случай до това заключение сждътъ е дошелъ като е ималъ прѣдъ видъ общото съдържание на това писмо. И дѣйствително такова заключение може да се извади като се тълкува съдържанието на писмото, а сждътъ по сжщество е въ правото си да тълкува прѣдставенитѣ по процеса доказателства и да търси дѣйствителното намѣрение на контрагентитѣ (чл. 36 отъ Задълженията и договоритѣ). А щомъ това е така, т. е. щомъ по тълкуване на писмото отъ 19/31 юлий 1899 год., сждътъ е дошелъ до заключение, че Мариалосъ е ималъ право — е билъ упълномощенъ да джироса въпросната полица, то не значи, че е извратилъ съдържанието на това писмо. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е

Digitized by Google

неоснователно, и 2) неоснователни сж и останалитѣ двѣ касаторови оплаквания, защото и тѣ се отнасятъ тоже до обстоятелството за правата на Мариалосъ по сжщата полица, а тия негови права сждътъ ги признава за установени отъ тълкуването което дава на писмото отъ 19/31 юлий 1899 година.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Са::уилъ Ашеръ Леви, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 1 мартъ 1904 год., № 62, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 242 — 778 — 24 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кириловъ *гражданско дѣло № 557, по описа за 1902 год., на Симеона Гатева и Сжба Минчева, отъ гр. Севлиево, съ Иона Гатева Редовото, отъ сжщия градъ, за 800 лева.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Иона Гатева, отъ гр. Севлиево, съ искова молба, подадена на 2 юлий 1898 год. на Севлиевския мирови сждия, е прѣдявила искъ противъ Васила Гатева, по мжжъ Димова Радева, отъ гр. Севлиево, Симеона Гатева, по мжжъ Христакова Пенчева Иванъ Хр. Четриковъ и Хубанъ Стойновъ, послѣднитѣ двама настойници на малолѣтнитѣ дѣца на покойнитѣ Занка и Петю Гатеви Златеви и Сжби Късъ Минчевъ, баща на наслѣдницитѣ на Параскева Гатева Златева, всички отъ гр. Севлиево, за 800 лева, като излага, че била 12 години подъ редъ слугиня на покойния Гатю Ивановъ Златеву, отъ гр. Севлиево, съ извѣстно възнаграждение, което слѣдъ смъртьта на послѣдния тя трѣбвало да получи отъ неговитѣ наслѣдници и че понеже слѣдъ смъртьта на Гатю Ивановъ Златевъ, неговитѣ наслѣдници отказали доброволно да ѝ заплатятъ слѣдуемата ѝ се сума 800 лева възнаграждение, то тя е молила мировия сждия да призове тия наслѣдници и ги осжди да ѝ заплатятъ сумата 800 лева заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ. Севлиевскиятъ мирови сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 15 септемврий 1899 г., подъ № 1229, е осждилъ отвѣтницитѣ да заплатятъ на ищцата Иона Гатева отъ имуществата на покойния Гатю Ивановъ 800 лева и 43 лева за водене на дѣлото разноски и 18 лева и 90 ст. въ полза на хазната за сждебни и канцелярски мита. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтницитѣ Симеона Гатева, по мжжъ Христова Пенчева и Сжба С. Минчева, настойница на дѣцата на покойния Сжби К. Минчевъ, дѣлото е било разгледано и отъ Търновския окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ съдържанието на приложеното къмъ първостепенното производство условно съ дата 29 юлий 1887 год., се вижда, че покойниятъ Гатю Ив. Златевъ за да възнагради ищцата Иона Гатева, за гдѣто послѣднята

Digitized by Google

се е задължила да гледа кжщата на първия и да му слугува до самата смърть на една отъ тѣхъ двамата, е искалъ да завѣщае на речената Иона Гатева извѣстна сума пари, а именно 4000 гроша, или 800 лева по случай на смъртьта си, съ други думи, на прѣдметното условие не може да се гледа иначе освѣнъ като на единъ завѣтъ, установенъ отъ покойния Гатю Ив. Златевъ за въ полза на ищцата по дѣлото Иона Гатева, който завѣтъ като издаденъ съгласно дѣйствующитѣ въ врѣмето на съставянето му закони, е задължителенъ за наслѣдницитѣ на покойния Гатю Ив. Златевъ и послѣднитѣ сж длъжни да го изпълнятъ; 2) че отвѣтницитѣ по дѣлото, както въ апелативната си жалба, така и при разглеждането на дѣлото въ втората инстанция, сж възразявали, какво условното, прѣдставено отъ ищцата за доказване на искътъ и, било невалидно, тъй като се основавало на една недозволена отъ закона причина, а именно, защото, не за слугуване покойниятъ Гатю Ив. Златевъ билъ завѣщалъ на Иона Гатева спорнитѣ 800 лева, а по причина, че тя му била намѣсто жена, живѣяла е съ него незаконенъ съпружески животъ; 3) отъ показанията на разпитанитѣ прѣдъ окржжния сждъ свидѣтели не се установява обстоятелството, че ищцата Иона Гатева е живѣяла незаконенъ съпружески животъ съ покойния Гатю Ив. Златевъ и че заради тоя незаконенъ животъ между двамата тѣхъ — Гатю Златевъ да и е завѣщалъ сумата 800 лева, а въ такъвъ случай възраженията които правятъ отвѣтницииѣ противъ условното, като възражения недоказани, не могатъ да се вематъ отъ сжда въ внимание". Водимъ отъ тия съображения, Търновскиитъ окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, съ рѣшението си отъ 26 февруарий 1902 год., подъ № 73, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение отвѣтницитѣ Симеона Гатева и Сжба Минева сж подали касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която се оплакватъ: 1) че Севлиевскиятъ мирови сждия нарушилъ чл. 36 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че неправилно издалъ задочно рѣшение, като е далъ ходъ на дѣлото, при всичко, че призовкитѣ на нѣкой отъ отвѣтницитѣ не сж били вржчени редовно; 2) че сжщиятъ сждъ нарушилъ чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че ищецътъ трѣбвало да докаже, че Хубанъ Стойновъ е настойникъ, като прѣдстави настойнически актъ; 3) че Търновскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 36, 58, 243 и 246 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е оставилъ безъ послѣдствие тѣхното искане, за призоваването и на настойницата на починалия наслѣдникъ Занко Гатевъ; 4) че сжщиятъ сждъ нарушилъ чл. чл. 89 и 182 отъ Закона за наслѣдството и чл. 384 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че далъ неправилна оцѣнка на условното отъ 15 май 1886 год. като признаълъ, че то е завѣщание и не взелъ въ внимание, че ако то се приеме за такова, то не е направено нито по формитѣ на стария законъ, нито по формитѣ на Закона за наслѣдството и че съ влизането въ сила на тоя законъ то е изгубило своята дѣйствителность; 5) чл. чл. 107 и 108 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ съображение показанията на свидѣтеля Гочо Славчевъ и др., отъ които се установило, че понеже Гатю не можалъ да се вѣнчее съ Иона, защото духовната власть не позволявала, то го канила и подписалъ прѣдметното условно, и 6) членъ

Digitized by Google

109 отъ Гражданското сждопроизводство. съ това, че като приелъ, че юридическото основание на искътъ не е възнаграждение отъ слугуване, както ищцата иска, а е завѣщание, не отхвърлилъ иска, като неправилно заведенъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: четвъртото отъ изложенитѣ по-горѣ оплаквания на касаторитѣ да се признае за основателно и обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: първитѣ двѣ оплаквания на касаторкитѣ сж неоснователни, тъи като споредъ постановленията на чл. чл. 128, 662, 664, 684, 706 и 710 отъ Гражданското сждопроизводство, прѣдъ Върховния касационенъ сждъ не могатъ да се правятъ оплаквания за неправилности допуснати при разглеждането на дѣлото отъ първоинстанционния сждъ, прѣдъ видъ на това, че жалби за това се подаватъ прѣдъ надлежната апелативна инстанция, която може да поправи тия неправилности, а прѣдъ Върховния касационенъ сждъ могатъ да се правятъ оплаквания само за неправилности, допуснати при разглеждането на дѣлото отъ апелативата инстанция; 2) сжщо е неоснователно и третото оплакване на касаторкитѣ, тъй като отъ книжата по производството станало по това дѣло въ втората инстанция не се вижда, щото тѣ, касаторкитѣ да сж искали да се призове при разглеждането на дѣлото въ тая инстанция и настойницата на дѣцата на покойния Занко Гатевъ. Отъ протокола, държанъ по заседанието на Търновския окр. сждъ, Севлиевско отдѣление, по това дѣло на 6 юний 1900 год. се вижда само, че тѣ сж заявили, че прѣписъ отъ рѣшението на мировия сждия не е билъ съобщенъ на тая настойница, а пъкъ сждътъ е констатиралъ, че това рѣшение е било съобщено на лицето, което по врѣмето на издаването му е било настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Занко Гатевъ; 3) неоснователно е и четвъртото оплакване на касаторкитѣ, тъй като: а) въпросътъ да ли Търновскиятъ окр. сждъ е далъ правилна оцѣнка на условното отъ 15 май 1886 год. и е призналь, че то е единъ завѣтъ, е въпросъ който се отнасе до сжществото на дѣлото и не подлежи на разрѣшение отъ Върховния касационенъ сждъ; б) касаторкитѣ, като заявяватъ, че ако това условно е завѣтъ, то не било съставено съ спазването на формалноститѣ, установени въ стария законъ, не посочватъ кои формалности тѣ считатъ, че не сж били спазени, нито се вижда да сж посочвали това при разглеждането на дѣлото отъ Търновския окр. сждъ, за да е ималъ възможностъ тоя сждъ да се произнесе, имало ли е неспазване на нѣкои отъ тия формалности или не, и в) споредъ постановленията на чл. 384 отъ Гражданското сждопроизводство, силата на писмени доказателства въобще се опрѣдѣля съобразно съ законитѣ и обичаитѣ, които сж дѣйствували въ врѣмето, когато тѣ сж направени, а пъкъ въ Закона за наслѣдството не сжществуватъ указания, че постановленията на тоя законъ, относящи се до завѣщанията иматъ обратна сила, вслѣдствие на което да може да се счита, че направенитѣ прѣди влизането на тоя законъ завѣщания, когато завѣщательтъ е продължавалъ да живѣе и при дѣйствието на тоя законъ, губятъ своята сила, ако тѣ не сж направени съ спазването на ония формалности, които тоя законъ установява; 4) сжщо е неоснователно и петото оплакване на касаторкитѣ,

Digitized by Google

тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Търновскиятъ окржженъ сждъ е обсждилъ показанията на всичкитѣ разпитани по дѣлото свидѣтели, въ това число и на свидѣтеля Гочо Славчевъ, по обстоятелството, да ли ищцата Иона Гатева е живѣяла незаконенъ съпружески животъ съ покойния Гатю Ив. Златевъ, и 5) така сжщо е неоснователно и шестото оплакване на касаторкитѣ, тъй като отъ исковата молба на ищцата се вижда, че тя търси сумата 800 лева на основание на писмения актъ, нареченъ условно, съ дата 15 май 1886 год., а окржжниятъ сждъ е удовлетворилъ нейния искъ именно на основание на тоя писменъ актъ, като само опрѣдѣля, че той установява единъ завѣтъ за въ полза на ищцата. А отъ това явствува, че никакво измѣнение на основание искътъ на ищцата отъ окржжния сждъ не е направено, а отъ послѣдния е направено само едно по-точно опрѣдѣление на това основание.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Симеона Гатева и Сжба Минчева, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, Севлиевско отдѣление, отъ 26 февруарий 1902 год., подъ № 73, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 243 — (783) — 28 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четиринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I. Прѣдседатель Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 570, по описа за 1902 год., на Павелъ Димитровъ, отъ гр. София, съ Аврамъ Хершовъ, за 246 лева и 95 ст., произходящи отъ покривка на хамбари.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Аврамъ Хершовъ, отъ гр. Силистра, съ искова молба отъ 22 май 1901 год., е заявилъ искъ срещу Павли Димитровъ, отъ гр. София, прѣдприемачъ и съдържатель на хотелъ Метрополъ и поржителя му Аврамъ Цури, отъ гр. Силистра, за 246 л. и 95 ст., произходящи отъ покривка на хамбари. Силистренскиятъ мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ задочното си рѣшение отъ 10 августъ 1901 год., подъ № 1180, постановилъ: „Павли Димитровъ, отъ гр. София, да брои на Аврамъ Хершовъ 246 лева и 95 ст. дългъ и 20 лева и 25 ст. за сждебни и дѣловоденето разноски". — По апелативна жалба на отвѣтника Павелъ Димитровъ, това дѣло е било разгледано и отъ Силистренския окржженъ сждъ, който, като е взелъ въ съображение: 1) „че мировиятъ сждия при разглеждане на исковата молба на Аврамъ Хершовъ, е взелъ като доказателство прѣдложената на отвѣтника Димитрова рѣшителна клетва, която заедно съ призовката му е била съобщена и рѣшилъ на основание на нея дѣлото, като е осждилъ Димитрова, понеже тоя послѣдниятъ не се е явилъ въ заседанието му на 10 августъ 1901 год. да я положи, нито пъкъ я е повърналъ на ищеца — въ какъвто случай сждията е взелъ тая негова неявка и неотговаряне за отказъ да я приеме и впослѣдствие счелъ искътъ за доказанъ — нѣщо твърдѣ правилно отъ

Digitized by Google

страна на мировия сѫдия, въ какъвто случай и неговото рѣшение се явява правилно и като такова слѣдва да се потвърди; 2) че съ апелативната си жалба, апелаторътъ иска прѣкратяване на дѣлото, като неподсѫдно на Силистренския мирови сѫдия, понеже той ималъ мѣстожителство гр. София, но това негово възражение се явява неоснователно и като такова неимѣюще никакво значение за изхода на дѣлото, тъй като това послѣдното се явява правилно заведено прѣдъ Силистренския мирови сѫдия, при обстоятелството, че вториятъ отвѣтникъ Аврамъ Цури — поржчитель е отъ гр. Силистра, и 3) че апелаторътъ съ сѫщата апелативна жалба иска въ случай, че дѣлото не се прѣкрати по неподсѫдность, то да се прати дѣлото на Софийския мирови сѫдия или окржжниятъ сѫдъ да положи клетвата въ смисъль, че му дължи само 51 лева и 15 ст., а не голкова за колкото му е прѣдложена, обаче и това искане на апелатора се явява неоснователно, понеже веднажъ съ призовка призованъ редовно за 10 августъ 1901 год. и клетвата му била съобщена, той трѣбвало да се яви на тая дата и я положи, или пъкъ да я повърне на страната, която му я е прѣдложила, а той не сторилъ това тогава, то днесъ не може вече да се взима въ внимание желанието му да полага клетвата, още повече и видоизмѣнена, тъй като това му искане е ненаврѣменно слѣдъ издаване рѣшението на мировия сѫдия, което както се каза и по-горѣ, слѣдва да бѫде потвърдено, а апелативната жалба да бѫде оставена безъ послѣдствие, като се осѫди апелаторътъ и на станалитѣ по дѣлото разноски въ полза на въззиваемия Аврамъ Хершовъ", — съ рѣшението си отъ 25 юний 1902 год., подъ № 52, постановилъ: „потвърдява напълно задочното рѣшение на Силистренския мирови сѫдия отъ 10 августъ 1901 год., № 1180, а апелативната жалба на Павелъ Димитровъ, като неоснователна, се оставя безъ послѣдствие. Осѫжда апелатора Павелъ Димитровъ да заплати на Аврамъ Хершовъ, отъ гр. Силистра, сумата 13 лева станали по дѣлото сѫдебни и за воденето му разноски". — Срещу това рѣшение Павелъ Димитровъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Силистренскиятъ окржженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 88, 89 и 423 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдията не издалъ опрѣдѣление за допустимостьта на клетвата и не му позволилъ да я положи въ втората инстанция, и 2) чл. 16 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 639 отъ Задълженията и договоритѣ, защото *не било доказано*, че Аврамъ Цури е билъ дѣйствително поржчитель и слѣдователно сѫдътъ не е трѣбвало да признава дѣлото за подсѫдно на Силистренския мирови сѫдия.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ дѣлото се вижда, че рѣшителната клетва, която ищецътъ е прѣдложилъ, сѫдията я е съобщилъ на отвѣтника и го е поканилъ да дойде да я положи, а това значи, че я е допусналъ. При това легалната презущия, за която говори чл. 428 отъ Гражданското сѫдопроизводство, може да се обори само въ случая, когато сѫдътъ който разглежда дѣлото по сѫщество, признае че е имало уважителни причини за неявяването на лицето, което е трѣбвало да положи клетвата. А въ дадения случай, сѫдътъ като не е констатиралъ сѫществуването на такива причини, то правилно е отказалъ

Digitized by Google

да допустне да се положи клетвата въ втората инстанция. Заради това първото касаторово оплакване е неоснователно, и 2) обстоятелството: доказано ли е, че Цури е билъ дѣйствително поржчитель, е въпросъ по сжществото на дѣлото и като такъвъ не подлежи на обсжждане отъ Върховния касационенъ сждъ, тъй като послѣдниятъ, по силата на чл. 4 отъ сждоустройството не разглежда дѣлата по сжщество. Заради това и второто касаторово оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Павелъ Димитровъ, срещу рѣшението на Силистренския окржженъ сждъ отъ 25 юний 1902 год., подъ № 52, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 244 — (786) — 28 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четиринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 566, по описа за 1902 год., на Параскева Ст. Кьойбашиева, лично за себе си и като настойница на Мария д-ръ Гергинова, съ х. Мехмедъ Мискиновъ Табакъ, житель отъ гр. Карлово, за 721 лева и 50 ст. съ лиҳвата имъ.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Хар. Станиславовъ, помощникъ-адвокатъ, повѣреникъ на Махмедъ Мискиновъ Табакъ, отъ гр. Карлово, съ искова молба отъ 4 юлий 1901 год. до Стрѣмския мир. сждия въ гр. Карлово заявилъ искъ срещу Парашкева Ст. Кьойбашиева, отъ сжщия градъ, за себе си и като настойница на малолѣтния Н. Ст. Кьойбашиевъ и д-ръ Т. Гергиновъ, отъ гр. София, попечитель на жена си Мария Т. Гергинова, родена Кьойбашиева, наслѣдници на покойния Ст. Н. Кьойбашиевъ, за 721 лева 50 стотинки. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. — По апелативна жалба на отвѣтницитѣ, дѣлото било разгледано и отъ Пловдивския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „свидѣтелскитѣ показания: А Афъзъ знае, че покойниятъ Кьойбашиевъ е взималъ мешини отъ цѣлиятъ еснафъ, като ги пазарилъ по 17 гроша и 20 пари отъ ищеца, но незнае по колко пари, нито че ищецътъ е взималъ пари отъ него. Илиноглу Ахмедъ знае, че ищецътъ е дохождалъ при Кьойбашиева и искалъ отъ него пари и че покойниятъ му казалъ, че много е чакалъ, та да почака още малко, и 2) отъ положената при мировия сждия сждебна клетва се установява, че ищецътъ е ималъ да взима отъ покойния 721 л. и 50 ст. отъ мешини които му продалъ прѣзъ 1897 година. Отъ всичко това сгава явно, че ищецътъ е продалъ на покойния мешини и че тези не му е заплатилъ тѣхната стойностъ, която споредъ положената клетва възлиза на 721 лева 50 стотинки. Слѣдователно, наслѣдницитѣ на покойния сега сж длъжни да заплатятъ тази сума на ищеца. Щомъ то е тъй, искътъ на ищеца се намира за основателенъ и рѣшението на мировия сждия слѣдва да бжде потвърдено. Чл. 41 отъ Закона за давностьта, въ случая е неприложимъ, защото странитѣ сж търговци“,— съ рѣшението си отъ 15 мартъ 1902 год.,

Digitized by Google

подъ № 152, потвърдилъ първостепенното рѣшение. Това рѣшение д-ръ С. Табаковъ, повѣреникъ на Парашкева Ст. Кьойбашиева, лично за себе си и като настойница на сина си и на Мария д-ръ Гергинова, обжжилъ прѣдъ Върх. касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ окр. сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 105 и 106 отъ Закона за настойничеството, въ свръзка съ чл. 524 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже искъ трѣбва да се заведе право срещу Мария д-ръ Гергинова, а не срещу попечителя ѝ, който нѣма право да дири и отговаря прѣдъ сжда; 2) чл. чл. 58, 59 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призналъ, че ищецътъ е доказалъ искътъ си, на основание на показанията на разпитанитѣ свидѣтели; 3) чл. чл. 422, 423 и 424 отъ Гражданското сждопроизводство, защото мировиятъ сждия неправилно е далъ сждебна клетва на ищеца, понеже искътъ е билъ съвсѣмъ недоказанъ и защото въ дѣлото участвуватъ и малолѣтни, и 4) чл. 531 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 41 отъ Закона за давностьта, понеже сж се изминали повече отъ една година и искътъ е просроченъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и закюлчението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) оплкването на касатора за нарушение чл. чл. 105 и 106 отъ Закона за настойничеството, защото искътъ трѣбвало да се заведе право срещу Мария д-ръ Гергинова, а не срещу попечителя ѝ, който нѣмалъ право да дири и отговаря прѣдъ сжда, това оплакване Върховниятъ касационенъ сждъ не счита за възможно да разглежда, тъй като Парашкева Ст. Кьойбашиева, която е дала касационна жалба, въ качеството си и настойница на дъщеря си Мария, не е вече настойница, както това се вижда отъ постановлението на роднинския съвѣтъ съ дата 25 априлъ 1900 год., отъ което слѣдва, че отъ страна на Мария д-ръ Гергинова нѣма подадена касационна жалба; 2) второто оплакване на касатора за нарушение чл. чл. 58, 59, и 630 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно, тъй като то се отнася до фактическата страна на дѣлото и е въпросъ по сжщество на дѣлото; 3) тъй сжщо е неоснователно и третото оплакване на касатора за нарушение чл. чл. 422, 423 и 424 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като законътъ прави ограничение за рѣшителна клетва, а не и за сждебната клетва, която се прѣдлага по усмотрѣнието на сжда, ако и да иматъ участие въ процеса и малолѣтни, както е по настоящето дѣло; 4) оплакването за нарушение чл. 531 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 41 отъ Закона за давностьта не е основателна, понеже сждътъ е констатиралъ, че странитѣ въ процеса сж търговци и слѣдователно чл. 41 отъ Закона за давностьта нѣма приложение по настоящето дѣло.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Парашкева Ст. Кьойбашиева, лично за себе си и като настойница на Мария д-ръ Гергинова, срещу рѣшението на Пловдивския окр. сждъ отъ 15 мартъ 1902 год., № 152, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

№ 245 — (787) — 28 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на четиринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Хр. Д.Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния Прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 575, по описа за 1902 год., на Панайотъ Христовъ, съ Ценка Цвѣтковица, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, за 1969 лева и 80 ст., по записъ.* — Въ заседанието се яви Панайотъ Христовъ, съ адвоката си Вачевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Ценка Цвѣтковица, частно за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца Христо и Николинка Цвѣткови, Иванка Цвѣткова, Митю Цвѣтковъ и Мица Цвѣткова Пуневи, отъ гр. Вратца, съ искова молба отъ 22 октомврий 1898 година, е заявила искъ срещу Панайотъ Христовъ, отъ с. Вихровско, за 1969 лева и 80 ст., по записъ. — Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 24 мартъ 1900 год., подъ № 76, постановилъ: „осѫжда Панайотъ Христовъ, отъ с. Вихровско, да заплати на Ценка Цвѣтковица, частно за себе си и като настойница на дѣцата си Христо и Николинка Цвѣткови и на Иванка, Митю и Мица Цвѣткови Пунови, отъ гр. Вратца, 633 лева и 60 ст., по записъ отъ 16 ноемврий 1897 год., за 1892 лева и лихвитѣ на тази сума отъ 15 май 1898 год. по 12% годишно до окончателното ѝ изплащане. — Останалата часть отъ искътъ отхвърля, като неоснователенъ. — Осѫжда Ценка Цвѣтковица и като настойница, Иванка, Митю и Мица Цвѣткови Пунови да заплатятъ на Панайотъ Христовъ 37 лева за сѫдебни и по водене дѣлото разноски". По апелативна жалба на ищцата, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като е взелъ въ съображение: 1) „ищцата основава искътъ си върху записа отъ 15 ноемврий 1897 год., отъ който се установявя, че Панайотъ Христовъ се е задължилъ на 15 май 1898 год. да брои на заповѣдьта на Цвѣтко Пуневъ, отъ Вратца, 1872 лева и 60 ст., които приелъ въ брой. — Ако ги не брои въ срока, се задължилъ да заплати по 12% годишно лихва на паритѣ до изплащането имъ; 2) отвѣтникътъ въ писмения си отговоръ е възразилъ, че той признава записа, защотоималъ смѣтка съ покойния Пуновъ и му длъжалъ, но не цѣлата сума; той твърди, че отъ исковата сума слѣдвало да се спаднатъ 1239 лева и 78 ст., които той не получилъ отъ Пуновъ въ брой, но били прѣхванати въ записа, защото ги дължалъ по единъ изпълнителенъ листъ. За да докаже, че тази сума трѣбва да се спадне, тъй като изпълнителниятъ листъ по нея не билъ закритъ и до сега, както това било уговорено при съставянето на записа, Христовъ е посочилъ нѣколко души свидѣтели, които окрѫжниятъ сѫдъ разпиталъ; 3) сѫдътъ безъ да оцѣнява показанията на тѣзи свидѣтели, намира, че тѣ неправилно сѫ допуснати, защото въ сѫщность отвѣтникътъ твърди че е имало частично подновяване на дългъ, а всѣко подновяване е погасяване единъ дългъ, който се замѣстя съ новъ. Сумата по изпълнителния листъ за 1239 л. и 78 ст. е задължение установено съ безспоренъ писменъ документъ, а въ такъвъ случай съгласно съ чл. 327 отъ Граждан-

Digitized by Google

ското сждопроизводство, изплащането на дългътъ за реченатa сума неможе да се докаже съ свидѣтелски показания, и 4) и тъй като не доказва отвѣтникътъ да е изплатилъ сумата 1239 лева и 78 ст., слѣдва да бжде осжденъ на цѣлата искова сума, лихвата ѝ и на разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 12 априлъ 1902 год., № 42, постановилъ: „измѣнява рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ подъ № 76, отъ 24 мартъ 1900 год. така: осжжда Панайотъ Христовъ, отъ с. Вихровско, да заплати на Ценка Цвѣтковица, частно за нея и като настойница на дѣцата ѝ Христо и Николинка, Иванка, Митю и Мица Цвѣткови Пунови, отъ гр. Вратца, 1969 лева и 80 ст. съ лихвата имъ по 12% годишно отъ 15 май 1898 год. до изплащането имъ, както и 251 лева и 98 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски, а въ хазната да внесе 12 лева за неплатени разноски въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение д-ръ Д. К. Вачевъ, повѣреникъ на Панайотъ Христовъ, е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 325 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото съ свидѣтелитѣ отвѣтникътъ е искалъ да докаже, че въпросниятъ запизъ е издаденъ *подъ условие*, че изпълнителниятъ листъ ще се счита за погасенъ, а това можало да се доказва съ свидѣтели; слѣдователно, сждътъ неоснователно е отказалъ да оцѣни свидѣтелскитѣ показания и да ги приеме като доказателство по дѣлото. При това съ свидѣтелитѣ касаторътъ е искалъ да докаже, коя е била и причината на задължението, и 2) чл. 630 отъ Гражданско сждопроизводство, защото сждътъ не оцѣнилъ удостовѣрението на сждебния приставъ, отъ което се виждало, че ищцовата страна не е закрила въпросния изпълнителенъ листъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) по точния смисъль на чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, съдържанието на писменитѣ актове не може да се опровергава съ свидѣтелски показания, било направо, било косвено чрѣзъ доказване на обстоятелства, които не съдържа акта и които биха измѣнили, умаловажили или унищожили неговото значение. А това именно въ дадения случай касаторътъ е искалъ да доказва съ свидѣтели, като е твърдилъ, че записътъ на който се основава искътъ, е издаденъ подъ условие, *уговорено устно отъ контрагентитѣ*, обстоятелство, което щѣли да установятъ свидѣтелитѣ. А доказването съ свидѣтели това обстоятелство, както и доказване симулацията на причината на задължението безъ да има начало на писмено доказателство, е забранено отъ чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това първото касаторово оплакване е неоснователно, и 2) така сжщо неоснователно е и второто оплакване за неоцѣнката отъ сжда на приставското удостовѣрение, защото това удостовѣрение можеше да има значение по настоящето дѣло само ако бѣше установено, че въпросниятъ записъ е издаденъ *подъ условие*. А тъй като въ случая сждътъ не е призналъ, че записътъ е издаденъ подъ условие, то удостовѣрението остава безъ значение по лѣлото и слѣдователно, сждътъ не билъ длъженъ да го обсжжда.

Digitized by Google

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Панайотъ Христовъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 12 априлъ 1902 год., № 42, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 246 — (788) — 28 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четиринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 574, по описа за 1902 год., на Александъръ Т. Скулисъ, отъ гр. Бургазъ, съ Петко Ивановъ, живущъ въ с. Вая-Кьой, за 421 лева златни съ лихвата имъ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Александъръ Скулисъ се яви адвоката Ал. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Димитъръ Войниковъ, повѣреникъ на Петко Ивановъ, отъ с. Вая-Кьой, Бургазка околия, съ искова молба до Карнобатския мирови сждия, заявилъ искъ срещу Теолого Скулисъ и Александъръ Т. Скулисъ, отъ гр. Бургазъ, за 702 лева и 60 ст. златни, по записъ. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 19 априлъ 1900 год., подъ № 420, осждилъ отвѣтницитѣ Теолого Скулисъ и Александъръ Т. Скулисъ да заплатятъ на ищеца Петко Ивановъ 421 лева заедно съ лихвата имъ по 12 % годишно отъ 8 априлъ 1894 год. и сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. По апелативна жалба на Александъръ Скулисъ, това дѣло било разгледано и отъ Бургазкия окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „исканията на ищцовата страна въ исковата ѝ молба и устно въ I и II инстанции, както и възраженията на отвѣтната страна, изложени въ апелативната ѝ жалба и устно въ сжщитѣ инстанции; 2) че въ текста на записа ако и да се казва, че сумата по него 600 лева златни е получилъ Теолого Скулисъ и че сжщиятъ се задължава да ги изплати слѣдъ 6 мѣсци отъ датата му 8/IV 1894 год. заедно съ лихвитѣ имъ по 1% мѣсечно, слѣдъ което на края стои думата: „платецъ“ и подъ нея подписа на Теолого Скулисъ; и тъкмо подъ този подписъ и на мѣстото на което се поставятъ само длъжникови подписи стои и подписа на апелатора Ал. Скулисъ и то далечъ и на противната страна отъ мѣстото, гдѣто е означено: „свидѣтели“ и стоятъ подписитѣ на трима свидѣтели по записа, а при обстоятелството, че апелаторътъ е грамотенъ на български на кѫкъвто езикъ се е подписалъ, е написанъ записа и думитѣ „платецъ“ и „свидѣтели“, сждътъ намира, че той се е задължилъ и подписалъ като платецъ и неправдоподобно се явява възражението му, че билъ се погрѣшно подписалъ на това мѣсто, намѣсто на онуй гдѣто е оставено за свидѣтелитѣ; 3) че независимо отъ това никой отъ посоченитѣ отъ него и разпитани днесъ прѣдъ сжда свидѣтели за доказване това обстоятелство не го потвърди, не установи да е имало такава грѣшка, а казватъ, че не сж присжтсвували, когато той се е подписалъ на записа; че обстоятелството, гдѣто

Digitized by Google

въ записа е казано, че паритѣ сж били получени отъ Т. Скулисъ, а не е казано, че ги е получилъ и Ал. Скулисъ, нѣма никакво значение, защото съ туй вече има причини за задължение и малко важи въ чия полза е отишло даденото. Сжщо не важи и туй, гдѣто въ текста се казва: азъ Т. Скулисъ се задължавамъ и „платецъ", а не платци, защото каквото и чие и да е било това намѣрение отъ начало, съ самото съгласие, установено съ подписване отъ апелатора подъ думата „платецъ", да стане той такъвъ, настжпва и задължението му като платецъ, и 4) че отъ съдържанието на свидѣтелството № 28/900 год., издадено апелатору отъ Анхиялската гръцка митрополия се вижда, че то не прѣдставлява нѣкакъвъ официяленъ актъ, издаденъ възъ основа на метрически или други подобни достовѣрни книжа, а просто „на основание свидѣтелствено", т. е. „на основание показания на свидѣтели" удостовѣрява възрастьта на апелатора, и сждътъ не може да даде никаква вѣра и значение на този документъ, и че апелаторътъ не е установилъ, че е билъ малолѣтенъ при даване записа," — съ рѣшението си отъ 22 юний 1902 год., подъ № . . . . ., потвърдилъ първостепенното рѣшение.— Срещу това рѣшение Ал. Т. Скулисъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Бургазкиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 80, 107 и 108 отъ Гражданското сждопроизводство, защото далъ неправилна оцѣнка на свидѣтелството му издадено отъ Анхиялската гръцка митрополия, която е компетентна да удостовѣрява датата на рождението; 2) чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото го призналъ за отговоренъ по записа безъ да е той получилъ пари срещу него, както това се установява отъ свидѣтелитѣ и отъ самия записъ, и 3) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не извлѣкалъ заключение по прѣдложение, че погрѣшно е подписалъ записа подъ рубриката платецъ и при подписа на длъжника.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Ал. Радевъ, повѣреникъ на касатора и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: 1) отъ послѣдния мотивъ на обжалваното рѣшение се вижда, че Бургазкиятъ окржженъ сждъ не е далъ никаква вѣра и значение на свидѣтелството издадено отъ Анхиялската гръцка митрополия, относително възрастьта на касатора Александъръ Т. Скулисъ, тъй като това свидѣтелство било основано на свидѣтелски показания, а не на метрически или други подобни достовѣрни книжа. Дѣйствително оцѣнката на такъвъ документъ, основанъ на свидѣтелски показания, макаръ той да е издаденъ отъ едно официално учрѣждение, каквото е гръцката митрополия въ гр. Анхияло, зависи напълно отъ сжда по сжщество, който по закона е властенъ да му даде или не, вѣра. А тази оцѣнка не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ, който съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството не разглежда дѣлата по сжщество. Поради това първото оплакване на касатора за нарушение на чл. чл. 80, 107 и 108 отъ Гражданското сждопроизводство слѣдва да се признае за неоснователно, 2) неоснователно е и второто оплакване на касатора, тъй като сждътъ приема за установено, че ищецътъ срещу записа е броилъ пари и слѣдо-

Digitized by Google

вателно безразлично е да ли тѣзи пари сж получени отъ касатора или отъ неговия съдлъжникъ. Задължението на касатора произтича отъ факта, че е подписалъ записа като длъжникъ, и 3) послѣдното оплакване на касатора, че сждътъ не извлѣкалъ заключение по прѣдложение, че той е подписалъ записа по погрѣшка като платецъ, е тъй сжщо неоснователно, защото съгласно чл. 435 отъ Гражданското сждопроизводство, изваждането на неустановенитѣ отъ Закона прѣдположения се оставятъ на усмотрѣнието на сжда.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Александъръ Т. Скулисъ, срещу рѣшението на Бургазкия окр. сждъ отъ 22 юний 1902 год., № 304, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 247 — (792) — 30 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ан. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 579, по описа за 1902 год., на Хакж Руфатовъ, отъ гр. Айтосъ, съ Урумкьойското селско общинско управление, за 403 лева, и 15 ст., произходящи отъ стойность на ячмикъ.* — Въ заседанието отъ страна на Хакж Руфатовъ се яви адвоката Мехмедовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Урумкьойскиятъ селско общински кметъ съ искова молба отъ 13 ноемврий 1901 год., е заявилъ искъ срещу Хакж Руфатовъ, отъ гр. Айтосъ. за 403 лева и 15 ст., произходящи отъ стойность на ячмикъ. Отвѣтникътъ Руфатовъ е заявилъ насрѣщенъ искъ въ размѣръ на 459 лева. Айтоскиятъ мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 14 мартъ 1902 год., № 109, постановилъ: „осжжда Хакж Руфатовъ, отъ гр. Айтосъ, да заплати на Урумкьойското селско общинско управление 403 лева и 15 ст. съ лихвитѣ по 10% годишно отъ 13 ноемврий 1901 год. до изплащането, 28 лева за разни разноски и въ полза на хазната 4 лева за четири неплатени призовки. Отхвърля прѣдявениятъ отъ Хакж Руфатовъ срещу Урумкьойското селско общинско управление насрѣщенъ искъ въ размѣръ на 459 лева, като неоснователенъ". — По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Бургазкия окржженъ сждъ, който, като е взелъ въ съображение: „апелаторътъ както съ въззивната си жалба, така сжщо и въ днешното сждебно заседание, моли да се отмѣни обтжженото рѣшение и да се отхвърли иска на ищеца, а да се уважи насрѣщниятъ му искъ. Отъ приложенитѣ къмъ мировото дѣло книжа, а именно обявление № 12135, рапортъ № 11410, свѣдѣния съ дата 22 ноемврий 1900 год., наддавателенъ листъ, поемни условия, се установява, че Урумкьойската община е продала на Хакж Руфатовъ общински врѣхнини около 20.000 кгр. по 12 лева и 65 ст. всѣки 100 кгр., обаче при събирането и измѣрването храната, послѣдната излѣзла всичко 4768 кгр. зимница по 12 лева и 65 ст. всѣки 100 кгр. —

Digitized by Google

603 лева и 15 ст.; този искъ на ищеца се напълно доказва отъ самопризнанието на апелатора; обаче, послѣдниятъ възразява, че той прѣтърпѣлъ врѣди и загуби, за гдѣто общината не му дала 20.000 кгр. зимница и за туй е задържалъ сумата 403 лева и 15 ст., първо, отъ данните по дѣлото не се вижда, че общината се задължила да му прѣдаде опрѣдѣлено количество храна, а около 20.000 килограма; второ, апелаторътъ не установява какъвъ размѣръ врѣди и загуби е прѣтърпѣлъ той въ тоя случай; трето, че между апелатора и Урумкьойската община нѣма условие щото ако послѣднята не прѣдаде напълно храната на отвѣтника, този послѣдниятъ ще има право да дири врѣди и загуби. Така щото отъ сжществуващитѣ данни по дѣлото се вижда, че искътъ на ищеца се явява напълно основателенъ и доказанъ, а насрѣщниятъ искъ на апелатора, неустановенъ и недоказанъ. При това положение обтжженото рѣшение се явява законно и правилно издадено, вслѣдствие на което слѣдва да се потвърди напълно", — съ рѣшението си отъ 22 юний 1902 год., № 306, постановилъ: „потвърдява напълно рѣшението на Айтоския мирови сждия № 109, отъ 14 мартъ 1902 год., а апелативната жалба на Хакж Руфатовъ, отъ гр. Айтосъ, подадена противъ това рѣшение, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осжжда апелатора да заплати на Урумкьойската селска община 21 лева и 15 ст. за водене на дѣлото въ тая инстанция". — Срещу това рѣшение Хакж Руфатовъ е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Бургазкиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 80 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ криво оцѣнилъ и изопачилъ съдържанието на обявлението № 12135; 2) чл. 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сждътъ призналъ, че врѣди и загуби отъ нарушението на договора не могатъ да се искатъ, освѣнъ ако това е уговорено отъ контрагентитѣ, и 3) чл. чл. 28 и 142 отъ Гражданското сждопроизводство, защото за установление на врѣдитѣ и загубитѣ сждътъ не допусналъ експертиза по съображение, че не била своеврѣменно искана, тагава когато чл. 254 отъ Гражданското сждопроизводство нѣма приложение за мировитѣ дѣла и въобще не се отнася до доказателното срѣдство „експертиза".

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ дѣлото се вижда, че по между другото, сждътъ е отхвърлилъ насрѣщниятъ искъ и за това, че отвѣтникътъ не е доказалъ размѣръта му. Ако размѣрътъ не е билъ доказанъ по причина, че отвѣтникътъ не е установилъ какви врѣди и загуби сж го послѣдвали отъ нарушението на договора, то сждътъ правилно е отхвърлилъ насрѣщниятъ искъ и то независимо отъ другитѣ изказани въ рѣшението му съображения относящи се до насрѣщния искъ, които съображения ако и погрѣшни, но при недоказателностьта на размѣра на насрѣщния искъ не могатъ да измѣнятъ изходътъ на дѣлото. Така сжщо и направенитѣ оплаквания прѣдъ Върховния касационенъ сждъ относително тѣзи погрѣшни и противозаконни сжждения, ако и да сж основателни, обаче допуснатото въ случая нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, не може да се признае за сжществено, защото щомъ като не е доказано, че има извѣстни

Digitized by Google

врѣди и загуби отъ нарушението на договора, то и да се приеме за доказано, че такова нарушение сѫществува (чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство) и че това нарушение дава право да се искатъ врѣди и загуби (чл. 123 отъ Задълженията и договоритѣ), то пакъ тѣзи двѣтѣ обстоятелства не сѫ достатъчни за да се уважи насрѣщниятъ искъ до тогава, до когато не бѫде доказано какви и колко сѫ причиненитѣ врѣди и загуби, съ други думи до когато не се докаже размѣра му; 2) така сѫщо неоснователно е и третото касаторово оплакване, защото експертизата е искана едва въ послѣдното заседание, то сѫдътъ правилно е постѫпилъ, като не я е допусналъ по съображение, че тя се иска несвоевременно. По точната смисъль на чл. чл. 29 и 129 отъ Гражданското сѫдопроизводство, респективе чл. 254 отъ сѫщото, сѫдящитѣ се трѣбва да посочатъ на доказателствата, съ които искътъ да си служатъ, най-късно до подаването на апелативната жалба, а не да чакатъ послѣдното заседание, когато се рѣшава дѣлото, какъвто е даденіятъ случай.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Хакѫ Руфатовъ, срещу рѣшението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 12 юний 1902 год., № 306, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

248—(794) — 30 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първи октомврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 601, по описа за 1902 год., на Георги Енчевъ, отъ гр. Ловечъ, съ Ив. П. Берхатлиевъ, отъ сѫщия градъ, за 483 лева, произходящи отъ неизпълнение на задължение по договоръ за доставяне на 22.000 тухли.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Георги Енчевъ, отъ гр. Ловечъ, съ искова молба, подадена на Ловчанския градски мирови сѫдия на 2 февруарий 1896 год., е прѣдявилъ искъ срещу Ив. П. Берхатлиевъ, отъ сѫщия градъ, за 483 лева, като излага, че на 12 юний 1895 год. сключили договоръ съ отвѣтника да му достави послѣдниятъ най-късно до 15 септемврий с. г. 22.000 тухли, добрѣ опечени и одобрени отъ него, а срещу тѣхната стойность той да му даде своя кабриолетъ заедно съ конетѣ и другитѣ принадлежности, че той, ищецътъ, сѫщиятъ день прѣдалъ кабриолета на отвѣтника, но послѣдниятъ отъ условеното количество тухли му прѣдалъ само 3000 и защото отказалъ да му прѣдаде остатъка — 19.000 тухли, за това е молилъ осѫждането му да му заплати 475 лева по 25 лева 1000 тухли, 7 лева разноски и лихвитѣ имъ до изплащането. Мировиятъ сѫдия, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 10 февруарий 1897 год., № 161, е отхвърлилъ искътъ на ищеца и е осѫдилъ послѣдния да заплати на отвѣтника разноскитѣ по водене дѣлото. — Срещу това рѣшение ищецътъ Георги Енчевъ е подалъ въззивна жалба прѣдъ Ловчанския окр. сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за раз-

Digitized by Google

рѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че отъ условното съ дата 12 юний 1895 год. се вижда, какво Ив. Берхатлиевъ, отъ гр. Ловечъ, се е задължилъ най-късно до 15 септемврий с. год. да прѣдаде на Георги Енчевъ, изъ сѫщия градъ, 22.000 тухли, на които прѣдаването да стане на коптора (мѣстото, гдѣто ги прави), срещу които прѣдварително получилъ стойностьта имъ, състояща отъ единъ кабриолетъ съ конетѣ и другигѣ му принадлежности. Че отвѣтникътъ признава да е сключилъ договоръ съ апелатора за да му прѣдаде 22.000 тухли на коптора и че срещу тѣхъ получилъ единъ кабриолетъ, но възразява, че той изпълнилъ задължението си, тъй като до 15 септемврий 1895 год. тухлитѣ били готови и канилъ апелатора да си ги вземе, понеже послѣдниятъ срокъ (15 септемврий дошелъ и работницитѣ му щѣли да си отидатъ, та нѣма кой да ги пази, обаче, апелаторътъ отказалъ да си ги вземе. Разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели Пано Ивановъ и Иванъ Цвѣтковъ, подписавши договора отъ 12 юний 1895 год., сѫ показали, че когато правили условието за доставката на тухлитѣ странитѣ уговорили, че ако апелаторътъ най-късно до Кръстовъ-день не си вземе тухлитѣ, то доставчикътъ — въззиваемъ не отговаря за послѣдствията, т. е. развалата на тухлитѣ; че въззиваемиятъ канилъ апелатора два пѫти прѣди 15 септемврий 1895 год. да си вземе тухлитѣ, защото щѣли да се повредятъ отъ есеннитѣ дъждове, но той му отговорилъ: „ако се повредятъ, то моитѣ тухли ще се повредятъ". Свидѣтелитѣ Иото С. Дъртовъ, Никола Томовъ, Петъръ Спиридоновъ и Рада Томова, разпитани сѫщо въ първата инстанция, установяватъ, че апелаторътъ ги пращалъ да му вдигатъ съ колата си тухли, но това било по Димитровъ-день 1895 год. и Тудорица — 1896 год., т. е. нѣколко мѣсеца слѣдъ изтичането срока на условното, но врѣмето било мокро и тухлитѣ не можали да се пипатъ, понеже били мокри и се чупили. Тѣзи свидѣтелски показания, съвокупно взети, установяватъ, че въззиваемиятъ е приготвилъ тухлитѣ прѣди срока — 15 септемврий 1895 год., до когато апелаторътъ е могалъ да си ги вземе. Че невдигането имъ е станало по небрѣжность отъ страна на апелатора и при такова положение на работата, въззиваемиятъ не може да бѫде отговоренъ прѣдъ апелатора за повреждането на тухлитѣ, тъй като той е изпълнилъ задълженията си по договора, като на врѣме е приготвилъ тухлитѣ и ги е оставилъ на коптора си на разположение на апелатора, съгласно договора имъ, обаче апелаторътъ не се погрижилъ да си ги прибере, за което нѣщо билъ каненъ на нѣколко пѫти отъ въззиваемия. Твърдението на повѣреника на апелатора, че въззиваемиятъ не се освобождавалъ отъ задължението да прѣдаде на довѣрителя му тухлитѣ или да му заплати стойностьта имъ, понеже не го билъ поканилъ чрѣзъ нотариуса да си получи тухлитѣ, не може да бѫде взето подъ внимание, защото отъ условното и показанията на първитѣ двама свидѣтели се вижда, че апелаторътъ е трѣбвало най-късно до 15 септемврий 1895 год. самъ да се яви на коптора и приеме тухлитѣ, ако не стори това, въззиваемиятъ не оставалъ отговоренъ прѣдъ него за повреждането на тухлитѣ". — Водимъ отъ тия съображения, Ловчанскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си отъ 7 февруарий 1902 год., подъ № 7, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение ищецътъ

Digitized by Google

Георги Енчевъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Ловчанскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 164 и 166 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 325 и 327 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че приелъ свидѣтелски показания за доказателство на прѣдлагането на едно плащане, тогава, когато подобни обстоятелства могатъ да се установяватъ само съ официални писмени документи, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 222 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че не далъ нуждната оцѣнка на прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства, игнориралъ показанията на свидѣтеля Пенчо Данчевъ, изопачилъ показанията на свидѣтелитѣ Иото С. Дъртовъ, Никола Томевъ, Петъръ Спиридоновъ, Рада Тонева, Пано Ивановъ и Иванъ Цвѣтковъ, допусналъ съ свидѣтелски показания да се оборва съдържанието на единъ писменъ документъ и не взелъ въ внимание, че понеже въпросътъ се касае до една продажба на стока на брой, то продаденитѣ вещи сѫ на рискъ на продавача, до като не се прѣброятъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: първото оплакване на касатора да се признае за основателно и обтѫженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като постановленията на чл. чл. 164 и 166 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, за нарушението отъ Ловчанския окр. сѫдъ, на които той се оплаква, се отнасятъ до прѣдлагане на плащане, когато се дължатъ парични суми или вещи които се лесно прѣнасятъ отъ едно мѣсто на друго, а споръ по настоящето дѣло произтича отъ едно задължение за доставянето на прѣдмети, прѣдаването на които е трѣбвало да стане тамъ гдѣто тѣ сѫ се намирали, а пъкъ за начина и реда на прѣдлагането на подобни прѣдмети на лицето, на което тѣ се дължатъ, се отнасятъ постановленията на чл. 171 отъ казания законъ, които не изискватъ, щото при прѣдлагането на подобни прѣдмети да се изпълняватъ формалноститѣ, прѣдвидени въ чл. 164 отъ сѫщия законъ, отъ което слѣдва, че прѣдлагането на кредитора, прѣдаването на такива прѣдмети може да бѫде направено и устно, въ какъвто случай то може да бѫде установявано прѣдъ сѫда и съ свидѣтелски показания, и 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като рѣшающе значение по настоящето дѣло иматъ обстоятелствата къмъ уговорения отъ странитѣ срокъ за приготвянето отъ отвѣтника и прѣдаването на касатора тухлитѣ, послѣднитѣ били ли сѫ приготвени и касаторътъ билъ ли е поканенъ отъ отвѣтника да ги дигне, прѣдъ видъ на това, че въ зависимость отъ тия обстоятелства се разрѣшава и въпроса за отговорностьта на отвѣтника, произходяща отъ задълженията му по договора. И тъй като Ловчанскиятъ окр. сѫдъ въ рѣшението си, издадено по това дѣло, е констатиралъ, че тия обстоятелства сѫ установени отъ даннитѣ по дѣлото и касаторътъ въ касационната си жалба не прави никакви други оплаквания по отношение на правилностьта на тая констатация, освѣнъ оплакването, за което се спомена по-горѣ и което сѫдътъ признава че е неоснователно, то всички други разсѫждения на Ловчанския окр. сѫдъ въ рѣшението му се явяватъ безъ

Digitized by Google

значение за разрѣшението на дѣлото, а заедно съ това се явяватъ безцѣлни и другитѣ оплаквания на касатора въ касационната му жалба, които се отнасятъ до тия разсѫждения.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги Енчевъ, срещу рѣшението на Ловчанския окр. сѫдъ отъ 7 февруарий 1902 год., № 7, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 249 — (795) — 30 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдсѣдатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Ив. Данчевъ, слуша доложеното отъ Прѣдсѣдатель *гражданско дѣло № 578, по описа за 1902 год., на Дончо Вълковъ, житель отъ с. Садъклие, Чирпанска околия, настойникъ на малолѣтнитѣ на покойния Вълко Доневъ, съ Дончо Андреевъ, за 431 лева.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Дончо Вълковъ, отъ с. Садъклие, настойникъ на малолѣтнитѣ, останали отъ покойния Вълко Доневъ, отъ с. Бей-Кюви, съ искова молба до Сърненогорския мирови сѫдия, заявилъ искъ срещу Дончо Андреевъ, отъ с. Бей-Кюви, за 431 лева. Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на отвѣтника Дончо Андреевъ, дѣлото било разгледано и отъ Пловдивския окръженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Дончо Андреевъ, въ качеството си на поднастойникъ на малолѣтнитѣ, останали слѣдъ смъртъта на Вълко Доневъ, изплащалъ дълговетѣ на малолѣтнитѣ; за подкрѣпление на това, днесъ е прѣдставилъ разни писмени доказателства, отъ които се вижда, че той платилъ повече отъ колкото му иска Дончо Вълковъ, настойникъ на малолѣтнитѣ, тъй щото искането на Дончо Вълковъ се явява неоснователно и рѣшението на мировия сѫдия трѣбва да се отмѣни“, — съ рѣшението си отъ 27 мартъ 1899 год., подъ № 104, отмѣнилъ рѣшението на мировия сѫдия и отхвърлилъ искътъ на Дончо Вълковъ, настойникъ на малолѣтнитѣ останали отъ покойния Вълко Доневъ. — Това рѣшение Дончо Вълковъ обжалилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. чл. 396 и 397 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не призналъ, че отвѣтникътъ нѣма право да прѣхваща паритѣ, понеже пари за изплащане е получавалъ отъ майката, както самъ самопризнава, и 2) чл. чл. 61 и 62 отъ Закона за настойничеството, защото приелъ, че отвѣтникътъ е плащалъ сумитѣ за малолѣтнитѣ, когато такова плащане е трѣбвало да бѫде съ разрѣшение на роднинския съвѣтъ, а ако е могалъ да изплаща безъ разрѣшението на роднинския съвѣтъ, то пакъ плащането трѣбваше да бѫде доказано, а напротивъ, признава се, че плащалъ, като прѣдварително ги е вземалъ паритѣ отъ нанастойницата.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото се вижда, че

Digitized by Google

отвѣтникътъ по дѣлото е билъ поднастойникъ на малолѣтнитѣ, а настойница на дѣцата е била майката имъ и всичко се е вършило отъ нея, т. е. продала имотитѣ на малолѣтнитѣ, тя е давала пари на отвѣтника за изплащане на дълговетѣ на покойния, а отвѣтникътъ като поднастойникъ вършилъ е всичко, каквото му е било възложено отъ настойницата — майка. Така установени даннитѣ по дѣлото прѣдъ сѫда по сѫществото, послѣдниятъ е ималъ право да признае искътъ на касатора за неоснователенъ, и 2) оплакването на касатора за нарушение чл. чл. 61 и 62 отъ Закона за настойничеството сѫщо е неоснователно, тъй като неспазването на извѣстни формалности, ако такива има, е отговорна настойницата — майка, а не отвѣтникътъ по дѣлото, който е поднастойникъ. Освѣнъ това, сѫдътъ констатира въ рѣшението си, че отвѣтникътъ е прѣдставилъ квитанции за плащането за смѣтка на малолѣтнитѣ, който е вземалъ пари отъ настойницата.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Дончо Вълковъ, настойникъ на малолѣтнитѣ на покойния Вълко Доневъ, срещу рѣшението на Пловдивския окр. сѫдъ отъ 27 мартъ 1899 год., подъ № 104, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 250 — (797) — 30 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Тащевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-р П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 600, по описа за 1902 год., на Яна Драгнева, отъ с. Колена, Старозагорска околия, лично за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, съ Койчо Недѣлковъ, отъ сѫщото село, за 522 лева и 60 ст., по записъ.* — Въ заседанието отъ страна на Яна Драгнева яви се адвоката д-ръ В. Радославовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Яна Драгнева, отъ с. Колена, лично за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, съ искова молба до Старозагорския околийски мирови сѫдия, заявила искъ противъ Койчо Недѣлковъ, отъ сѫщото село, за 679 лева и 20 ст., по записъ.— Мировиятъ сѫдия уважилъ искътъ. — По апелъ на ищцата, дѣлото било разгледано и отъ Старозагорския окръженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Яна Драгнева, отъ с. Колена, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, останали отъ покойния ѝ мѫжъ Драгни Тодоровъ, моли да се осѫди Койчо Недѣлковъ, отъ сѫщото село, да изплати 679 лева и 20 ст. главница и лихви до 5/IV 901 год., която сума ѝ дължалъ по записъ, законнитѣ имъ лихви отъ тая дата до окончателното имъ изплащане, както и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, като за доказателство на искътъ си прѣдставлява единъ записъ отъ 1 априлъ 1896 год. на сума 522 лева 60 ст. съ падежъ 1 априлъ 1897 год., подписанъ отъ отвѣтника Койчо Недѣлковъ, който признава подписътъ си, обаче, възразява, че този записъ билъ промѣняванъ нѣколко пѫти и

Digitized by Google

водилъ началото си единствено отъ прѣдставения отъ него продавателенъ актъ съ дата 20/VII 1892 год., по който покойниятъ Драгни Тодоровъ, като се снабдилъ съ фалшиво пълномощно на Смаилъ Мехмедовъ, отъ сѫщото село, собственикътъ на прѣдметното въ този актъ недвижимо имущество — една нива — му продалъ тази нива за 30 лева и понеже нѣмалъ пари въ наличность, то му далъ записъ и впослѣдствие собственикътъ на тази нива Смаилъ Мехмедовъ е продалъ на Ив. Станиловъ, отъ сѫщото село, който и по настоящемъ я владѣе, тъй, че той останалъ безъ нива и при това длъжникъ за сѫщата тази нива. Това възражение на отвѣтника се подкрѣпя отъ разпитанитѣ въ първата инстанция и прѣдъ сѫда свидѣтели Ив. Станиловъ и Бою Цвѣтковъ, отъ сѫщото село, отъ които единиятъ, а именно Ив. Станиловъ, е сегашния притежатель и владѣтель на тази нива и каза, че има за нея крѣпостенъ актъ, издаденъ отъ прѣди 7—8 години, въ какъвто случай прѣдметниятъ записъ се явява безпричиненъ и като такъвъ, съгласно чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, задължението на отвѣтника не може да има никакво дѣйствие, за това и искътъ на ищеца се явява неоснователенъ, и като такъвъ слѣдва да се отхвърли, понеже пъкъ така е постѫпилъ и мировиятъ сѫдия при рѣшаването на дѣлото, то и издаденото отъ него рѣшение трѣбва да се потвърди; а станалитѣ по дѣлото разноски за въ тая инстанция слѣдва да се възложатъ на апелаторката, понеже тя е страната която губи процеса", — съ рѣшението си № 103, отъ 5 мартъ 1902 год. потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение Яна Драгнева, за себе си и като настойница на дѣцата си, подава касационна жалба и се оплаква, че по това дѣло Старозагорскиятъ окр. сѫдъ нарушилъ чл. 325, въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото допусналъ съ свидѣтелски показания да се установяватъ обстоятелства, за които законътъ изисква писмени документи.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката д-ръ Василъ Радославовъ, повѣреникъ на касаторката Яна Драгнева и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се признае касационната жалба за основателна, взе въ съображение: отъ мотивитѣ на потѫженото рѣшение се вижда, че Старозагорскиятъ окр. сѫдъ по това дѣло, като се основалъ на свидѣтелски показания, е признаълъ прѣдставения отъ касаторката записъ за безпричиненъ, тъй като отъ показанията на свидѣтелитѣ се установило, че записътъ произхождалъ отъ покупката на една нива, която покойниятъ мѫжъ на ищцата Драгни Тодоровъ, билъ продалъ съ фалшиво пълномощие на отвѣтника Койчо Недѣлковъ и която нива собственикътъ ѝ Смаилъ Мехмедовъ билъ я отсетнѣ продалъ на Иванъ Станиловъ, който билъ ималъ за нея нива крѣпостенъ актъ. Съгласно чл. 252 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, продавачътъ по право е длъженъ да обезпечи купувача за сѫдебното отстранение, което го лишава отъ цѣлата или отъ една часть на продадената вещь, както и за всичкитѣ тягости, които се претендиратъ върху нея. Сѫдебното отстранение обаче по закона се констатира чрѣзъ писменъ документъ (сѫдебно рѣшение) и съгласно членъ 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство то не може да се доказва съ свидѣтелски показания. Като е признаълъ противното по това дѣло, Старо-

Digitized by Google

загорскиятъ окр. сждъ е нарушилъ чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено, защото дѣлото би могло да има други резултатъ. Поради това, оплакването на касаторката за нарушението на чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство слѣдва да се признае за основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окр. сждъ отъ 5 мартъ 1902 год., № 103, защото е нарушенъ чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при други съставъ.

№ 251 — (799) — 4 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първи декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 16 XII 904 год. *гражданско дѣло № 489, по описа за 1904 год., на Сабитай Бенадо, отъ гр. Русе, срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския окр сждъ отъ 11 юний 1904 год., съ Садъкъ Мехмедовъ Компанияджи.* — Въ заседанието отъ страна на Сабитай Бенадо яви се адвоката Рефетовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Сабитай Бенадо, сарафинъ въ гр. Русе, е завелъ искъ противъ Садъкъ Мехмедовъ, отъ сжщия градъ, за 650 лева и 50 ст. златни, по единъ записъ на заповѣдь съ дата 1 мартъ 1899 година. — Мировиятъ сждия осждилъ отвѣтника да заплати на ищеца исканата сума 645 лева, лихви 10% отъ 3 май 1899 г. и 49 лева и 15 ст. разноски. Ищецътъ поискалъ изпълнителенъ листъ, който му билъ издаденъ. Съ заявление отъ 26 януарий 1900 год., Сабитай Бенадо, на основание чл. 319 отъ Търговския законъ, помолилъ Русенския градски мирови сждия да му разрѣши продаването за негова полза оставения залогъ по вземането му по въпросния записъ на заповедь, който билъ обозначенъ върху самия записъ. Мировиятъ сждия съ резолюция върху самото заявление, оставилъ искането безъ послѣдствие, като несъобразно съ чл. 319 отъ Търговския законъ. — Сабитай Бенадо обжалвалъ тази резолюция прѣдъ Русенския окржженъ сждъ. Русенскиятъ окржженъ сждъ съ протоколно опрѣдѣление отъ 31 мартъ 1900 г., като взелъ прѣдъ видъ, че по дѣлото е издадено рѣшение, и издаденъ на ищеца изпълнителенъ листъ, че той може да иска изпълнението на изпълнителния листъ, като иска по надлежния редъ да се продадатъ заложенитѣ вещи; че въ такъвъ случай чл. 319 отъ Търговския законъ не може да има приспособление, оставилъ частната жалба на Сабитай Бенадо безъ послѣдствие. Сабитай Бенадо подава въ Върх. касац. сждъ частна касационна жалба за нарушение чл. 319 отъ Търг. законъ. Върховниятъ касац. сждъ съ рѣшение отъ 10 февруарий 1904 год., № 57, отмѣнилъ протоколното опрѣдѣление на Русенския окржженъ сждъ отъ 31 мартъ 1900 год., за нарушение чл. 319 отъ Търговския законъ. Русенскиятъ окржженъ сждъ съ

Digitized by Google

протоколното си опрѣдѣление отъ 11 юний 1904 год., като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ прѣдставлява единъ записъ на заповѣдь съ падежъ 1 май 1899 год., отъ който се вижда, че Садъкъ Мехмедовъ Компанияджи дължи на Сабитай Бенадо сумата 645 лева златни, като прѣди подписа си на сѫщия записъ е писалъ, „че срещу оставенитѣ ми залози приехъ 645 лева златни", обаче, щомъ като на самия записъ на заповѣдь е прибавено договоръ за залогъ, то съгласно чл. 635 отъ Търговския законъ, записътъ на заповѣдь не спазва вече строго опрѣдѣлена отъ закона форма и задължението, което той, записътъ констатира, губи вече търговския си характеръ, така щото Сабитай Бенадо вънъ отъ други доказателства, не се явява вече кредиторъ по търговско вземане. А освѣнъ това, самиятъ текстъ, съ който Садъкъ Мехмедъ Компанияджи залага вещитѣ си срещу взетитѣ отъ него 645 лева златни, не може да се счита отъ сѫда като отдѣленъ писменъ договоръ, съ който се залагатъ вещитѣ, поименно и конкретно опрѣдѣлени за гаранция на вземането, та да може да се постанови да продаде кредитора именно тия вещи, че по такъвъ начинъ слѣдователно искането на Сабитай Бенадо не отговаря на условията, прѣдвидени въ чл. 319 отъ Търговския законъ, тъй като той нито е кредиторъ по търговско вземане, нито е кредиторъ по залогъ, вслѣдствие на отдѣленъ писменъ договоръ на вещи, поименно и строго опрѣдѣлени и като такова слѣдва да се остави безъ послѣдствие частната жалба на Сабитай Бенадо, като неоснователна. Сабитай Бенадо въ срокъ подава срещу казаното протоколно опрѣдѣление частна касационна жалба, съ която се оплаква, че Русенскиятъ окр. сѫдъ по това дѣло нарушилъ: а) чл. 635 отъ Търговския законъ, защото приелъ, че по този членъ записътъ на заповѣдь, съдържащъ условието за залогъ, губялъ търговския си характеръ, когато този членъ не прѣдписва такова нѣщо; б) чл. 319 отъ Търговския законъ, защото приелъ, че договорътъ за залогъ състои отъ отдѣлна писана хартия, когато по духа на закона, изисква се тоя договоръ да бѫде въ писмена форма и да бѫде написанъ гдѣто и да е безъ разлика, било въ особна хартия, било въ сѫщия заемателенъ документъ, и в) чл. 317 отъ сѫщия законъ и чл. 108 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото този чл. 317 счита за станалъ търговскиятъ залогъ, щомъ той се прѣдава, каквото нѣщо сѫществува въ дадения случай.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Рефетофъ, повѣреникъ на касатора и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се отмѣни обтѫженото рѣшение, взе прѣдъ видъ: 1) както се вижда отъ съображенията на Русенския окр. сѫдъ, изложени въ обтѫженото протоколно опрѣдѣление, сѫдътъ е оставилъ частната жалба на касатора Сабитай Бенадо безъ послѣдствие, по двѣ основания: а) че договорътъ за залогъ, като е прибавенъ въ самия записъ на заповѣдь, послѣдниятъ губи търговския си характеръ, така че тѫжительтъ не се явява кредиторъ по търговско вземане, и б) че договорътъ за залога не е отдѣленъ договоръ, въ който заложенитѣ вещи да бѫдатъ поименно и строго опрѣдѣлени. Дѣйствително, формалноститѣ, които чл. 318 отъ Закона за задълженията и договоритѣ изисква за залога по гражданскитѣ сдѣлки, не се изискватъ за залога по търговскитѣ сдѣлки, тъй като съгласно чл. 317 отъ Търговския законъ за

Digitized by Google

залагането на движимости, достатъчно е ако залогътъ се прѣдаде на кредитора или за негова смѣтка на трето лице. Когато обаче той е установенъ въ писмена форма и се иска неговото реализиране по сждебенъ редъ, съгласно чл. 319 отъ Търговския законъ, трѣбва залогътъ да е даденъ на основание писменъ договоръ за обезпечение на вземане, произходяще отъ търговска сдѣлка. Вземането на касатора въ случая произтича отъ търговска сдѣлка, тъй като записътъ съдържа всичкитѣ реквизити на единъ търговски ефектъ. Въ текста на записа обаче и прѣди подписа на длъжника е помѣстена бѣлѣжката „срещу оставенитѣ ми залози приехъ 645 лева". Тази бѣлѣжка по силата на чл. 532 п. 2 отъ Търговския законъ трѣбва да се счита за ненаписана. Отъ това слѣдва, че вземането на касатора е основано на търговска сдѣлка, но не и на писменъ договоръ за залогъ. Но даже и да не би се игнорирала тази бѣлѣжка за залога, написана върху записа, тя не би могла да се приеме за договоръ за залогъ, какъвто се изисква отъ чл. 319 отъ Търговския законъ, тъй като въ нея не сж поименовани прѣдметитѣ съставляющи залога, както това правилно е призналъ Русенскиятъ окр. сждъ. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че Русенскиятъ окр. сждъ правилно е отблъсналъ частната жалба на Сабитай Бенадо, съ която е искалъ да му се разрѣши продаването на въпросния залогъ за негова прѣимуществена смѣтка. Прочее, оплакванията на касатора за нарушение чл. чл. 317, 319 и 635 отъ Търговския законъ и чл. 108 отъ Гражданското сждопроизводство сж неоснователни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Сабитай Бенадо, срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския окр. сждъ отъ 11 юний 1904 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 252 — (802) — 31 декемврий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Ан М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 614, по описа за 1902 год., на Османъ Фейзулловъ, отъ с. Караманлии, Провадийска околия, съ Василъ Костовъ, отъ гр. Варна, живущъ въ с. Караачъ, за 240 лева.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Василъ Костовъ, отъ гр. Варна, сега живущъ въ с. Караачъ-Горни, Провадийска околия, съ искова молба отъ 26 августъ 1900 год. до I Провадийски мирови сждия, заявилъ искъ срещу Османъ Фейзулловъ и поржителя му Исса Бейтулловъ, отъ с. Караманлий, Провадийска околия, за 365 лева и 28 ст. златни. — Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ, като неоснователенъ. По апелативна жалба на ищеца, дѣлото било разгледано и отъ Варненския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „ищецътъ Василъ Костовъ прѣдявява искъ, въ размѣръ на 365 лева и 28 ст., срещу Османъ Фейзулловъ и поржителя му Исса Бейтулловъ, изъ с. Караманлий. За да докаже искътъ си, ищецътъ прѣдставлява единъ записъ съ дата 20 априлъ 1896 год., отъ който се установява, че отвѣтникътъ Фейзулловъ се задължава да плати

Digitized by Google

на ищеца Василъ Костовъ 240 лева, съ лихвитѣ имъ 12% и всички разноски, въ случай, че Костовъ заведе искъ, слѣдъ изтичането на падежа на записа 20 октомврий 1896 година. Отъ сжщия записъ се установява, че Исса Бейтулловъ, изъ с. Караманлий, се задължава като поржчитель на длъжника Фейзулловъ и като такъвъ, отговаря за всички послѣдствия, въ случай, че длъжникътъ Османъ Фейзулловъ не изпълни задълженията си. Отвѣтникътъ Османъ Фейзулловъ възразява, че ищецътъималъ да взема отъ него извѣстна сума по единъ изпълнителенъ листъ, срещу който му издалъ въпросния записъ, по който по-послѣ се билъ издължилъ, обаче записътъ не му билъ повърнатъ. Понеже ищецътъ Василъ Костовъ е искалъ да се приведе въ изпълнение изпълнителниятъ листъ, то отвѣтникътъ Османъ Фейзулловъ е завелъ углавно прѣслѣдване, вслѣдствие на което Василъ Костовъ е билъ привлѣченъ като обвиняемъ. По този поводъ при Варненския окржженъ сждъ е било образувано углавно дѣло № 685/98 година. Османъ Фейзулловъ е обвинявалъ ищеца В. Костовъ, въ туй, че втори пжть е събралъ по измамливъ начинъ сумата по записа, той твърди, че е платилъ на срокъ тази сума, като е далъ на В. Костовъ 15 кила жито по 16 лева килото, а Костовъ е завелъ по-послѣ искъ и го е осждилъ да заплати още веднажъ сжщата сума. Василъ Костовъ обяснява, че Османъ Фейзулловъ му длъжалъ 240 лева по изпълнителенъ листъ № 2670, отъ 27 августъ, който е билъ замѣненъ съ записъ, но при условие, щото въ случай, че длъжникътъ Фейзулловъ не плати дългътъ си по записа, да има право да приведе въ изпълнение изпълнителния листъ. Варненскиятъ окржженъ сждъ съ присжда № 1021, отъ 17 декемврий 1896 год. е намѣрилъ, че обвиняемиятъ Василъ Костовъ, ищецъ по настоящето дѣло, не е ималъ прѣстжпното намѣрение да турга въ заблуждение Фейзуллова; неповръщането на записа не съставлява врѣда на тжжителя, нито пъкъ незаконно обогатяване на обвиняемия; а отказътъ на тоя послѣдния да повърне записа не е още достатъчно да се обвини Василъ Костовъ въ прѣстжплението „измама“. Щомъ е тъй, не сжществуватъ необходимитѣ елеметни на прѣстжплението въ което се обвинява В. Костовъ, на туй основание Варненскиятъ окржженъ сждъ съ горната присжда е оправдалъ обвиняемия Василъ Костовъ отъ углавна отговорность. Отвѣтникътъ Фейзулловъ прѣдставлява въ сжда едно опрѣдѣление № 2353/99 година и присждата № 1021/98 год. на Варненския окржженъ сждъ, съ които иска да потвърди възраженията си, че се е напълно издължилъ на ищеца Василъ Костовъ. Съ опрѣдѣление се констатира, че изпълнителниятъ листъ като замѣненъ съ записъ, когото ищецътъ прѣдставлява за доказване на искътъ си, се обезсилва, а това не доказва, че отвѣтникътъ Фейзулловъ се е издължилъ по записа. Съ прѣдставената присжда отвѣтникътъ се стрѣми да докаже сжщото твърдение. Дѣйствително въ мотивитѣ на присждата се вижда, че разпитанитѣ свидѣтели при рѣшаването въпроса за прѣстжплението, въ което е билъ обвиненъ ищецътъ, сж доказали, че срещу записа Василъ Костовъ е получилъ отъ отвѣтника Фейзулловъ 15 кила жито по 16 лева всѣко кило, или всичко 240 лева. Обаче, тия свидѣтелски показания иматъ значение по отношениие рѣшаване въпроса за прѣстжплението, което е било възбудено; въ дадения случай въпросътъ е за единъ граждански искъ въ размѣръ на 240 лева,

Digitized by Google

по който сѫществува единъ записъ, който е единъ писменъ актъ, въ когото сѫ уформирнани задълженията на отвѣтника Фейзулловъ — такъвъ единъ актъ не може да бѫде унищоженъ съ едни свидѣтелски показания, тѣ не сѫ задължителни за гражданския сѫдъ при настоящия случай. Ето защо отвѣтникътъ не може да си служи съ тѣхъ и подкрѣпя възраженията си. Отъ друга страна сѫдътъ е прѣдложилъ на В. Костовъ сѫдебна клетва, въ смисъль, че по записътъ за 240 лева златни отъ 26 априлъ 1896 год., той не е получилъ отъ Османъ Фейзулловъ или неговия поржчитель никакви суми въ пари или стоки. Тъй формулираната клетва се положи отъ ищеца В. Костовъ, а съ туй се напълно доказа искътъ му, който трѣбва да бѫде и уваженъ и то само спрѣмо Фейзуллова, а не и по отношение поржчителя му Исса Бейтулловъ, който не се яви въ сѫдебното заседание и отъ когото ищецътъ съ заявление отъ 8 мартъ 1902 год. се отказалъ", — съ рѣшението си отъ 12 априлъ 1902 год., № 193, отмѣнилъ рѣшението на мировия сѫдия и осѫдилъ Османъ Фейзулловъ да заплати на В. Костовъ 240 лева златни, лихвата имъ по 12%, годишно отъ 20 октомврий 1886 год. до окончателното изплащане, както и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции въ размѣръ на 58 лева и 50 ст. и на хазната 24 лева за призовки и клетвенъ обрядъ. — Срещу това рѣшение Османъ Фейзулловъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Варненскиятъ окржженъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото въ мотивитѣ на рѣшението си казва, че макаръ и да е констатирано въ присѫдата на Варненския окржженъ сѫдъ, че В. Костовъ е събралъ по въпросния дългъ 15 кила жито, но това не можало да има значение по това дѣло, когато по силата на чл. 22 отъ Углавното сѫдопроизводство, това което е призналъ углавниятъ сѫдъ е задължително и за гражданския сѫдъ; 2) чл. 423 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно прѣдложилъ сѫдебна клетва на ищеца, безъ да сѫществуватъ условията, които законътъ прѣдвижда за допущането на сѫдебна клетва; 3) чл. 396 ал. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото прѣдложената сѫдебна клетва не разрѣшава спора, понеже тя се отнася за записа отъ 20 априлъ 1896 год., когато самъ Костовъ е призналъ, че този записъ произхожда отъ други записъ и сѫдебната клетва трѣбваше да бѫде въ смисъль, че В. Костовъ е получилъ или не пари или стока срещу първия записъ, и 4) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не му допусналъ да опровергне сѫдебната клетва съ свидѣтели, съ които е искалъ да докаже, че е изплатилъ дългътъ си къмъ Костова.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като гражданскиятъ сѫдъ не може да се основе на мотивитѣ на углавния сѫдъ, щомъ въ диспозитива на присѫдата си углавниятъ сѫдъ нищо не е казалъ по спорния въпросъ, както е тукъ случая. Съгласно чл. 22 отъ Углавното сѫдопроизводство, за гражданския сѫдъ е задължителна окончателната присѫда на углавния сѫдъ по въпроси: извършило ли се е събитието на прѣстѫплението, било ли е това прѣстѫпление извършено

Digitized by Google

отъ подсѫдимия и отъ какво свойство е дѣянието. Прѣдъ видъ на това, съображението на углавния сѫдъ изказано въ присѫдата № 1021, че отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели се е установилъ факта, че обвиняемиятъ В. Костовъ е получилъ срещу записа 15 кила жито, но може да бѫде задължително за гражданския сѫдъ, който самъ оцѣнява доказателствата по дѣлото; 2) отъ протокола на Варненския окрѫженъ сѫдъ съ дата 4 юний 1901 год., не се вижда, щото сѫдътъ като е прѣдложилъ сѫдебната клетва на ищеца по дѣлото, да е мотивиралъ да ли сѫществуватъ условията които изисква чл. 423 отъ Гражданското сѫдопроизводство за допущането ѝ. Фактътъ обаче, че сѫдътъ е допусналъ тази клетва прѣдполага, че сѫдътъ прѣдъ видъ прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства е намѣрилъ, че условията за прѣдлагането на сѫдебната клетва сѫществуватъ, а освѣнъ това, самата клетва нѣма значение по дѣлото, тъй като сѫдътъ е призналъ, че отвѣтникътъ Османъ Фейзулловъ съ нищо не е установилъ, че прѣдметниятъ записъ по дѣлото е изплатенъ. Отъ казаното слѣдва да се признае, че второто оплакване на касатора е тъй сѫщо неоснователно; 3) неоснователно е и третото оплакване на касатора; тъй като отъ една страна сѫдебната клетва както се каза не е имала рѣшающе значение за дѣлото, а отъ друга че споръ по дѣлото е билъ за записа отъ 20 априлъ 1896 год., а не за тоя отъ 1895 година, и 4) Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ, както се вижда отъ протокола съ дата 6 априлъ 1902 год., не е уважилъ искането на касатора за свидѣтели по двѣ съображения: а) защото съ свидѣтели не може да се установява изплащането на писмени документи, които надминаватъ 200 лева, и б) че не може да се доказва по граждански редъ лъжливостьта на положената клетва. Първото съображение на сѫда е правилно, защото то е съгласно съ разпореждането на чл. 327 отъ Гражаданското сѫдопроизводство, а второто съображение е невѣрно, понеже чл. 421 отъ Гражданското сѫдопроизводство не позволява да се доказва по граждански редъ лъжливостьта на рѣшителната клетва, а сѫдебната клетва е едно просто доказателство, което може да се опровергава съ други доказателства. Поради това, послѣдното оплакване на касатора, че сѫдътъ не му допусналъ да опровергне сѫдебната клетва съ свидѣтели, ако и да се оправдава отъ точка-зрѣние на закона, но то се явява несѫществено, прѣдъ видъ на първото съображение на сѫда, по което не е допусналъ свидѣтелитѣ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Османъ Фейзулловъ, срещу рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ отъ 12 априлъ 1902 год., № 193, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 253 — (810) — 4 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първи декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Хр. Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря В. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 420, по описа за 1904 год., на Шуменския окр. управитель, съ Българското пивоварно дружество въ Шуменъ, за 775 лева и 25 стотинки.* — Въ заседанието отъ страна на хазната яви се държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж: Р. В. Симеоновъ, дѣловодитель на българското пивоварно дружество въ гр. Шуменъ, съ искова мобла до Шуменския мирови сждия, заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Шуменския окр. управитель, за 954 лева, произходящи отъ причинени врѣди и загуби отъ спиране износа на пиво. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ въ размѣръ само на 755 лева и 85 ст., а остатъка отхвърлилъ. По апелъ на държавното съкровище, дѣлото било разгледано и отъ Шуменския окр. сждъ, който съ рѣшението си № 278, отъ 27 май 1904 год. потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „съ исковата си молба българското пивоварно дружество въ гр. Шуменъ, чрѣзъ дѣловодителя си Р. Симеоновъ е искалъ да бжде осждена Българската държава да му заплати сумата 954 лева врѣди и загуби, причинени на дружеството отъ дѣйствията на Шуменскитѣ акцизни — държавни служители — чрѣзъ спирането износа на 79½ хектолитри пиво изъ фабриката на дружеството на 27 и 28 априлъ 1902 г., отъ което пиво дружеството не могло да реализира печалбата по 12 лева на хектолитръръ, защото вслѣдствие на спирането на износа му не е могло да бжде продадено прѣзъ тия два дни и то било поржчано отъ клиентитѣ на дружеството и трѣбвало да се продаде; 2) за подкрѣпление на иска си ищцовата страна — дружеството — е прѣдставило: а) квитанция № 1060, отъ 29 априлъ 1902 год., за внесенитѣ му 12 лева и 50 ст. въ Шуменското градско общинско управление 5% върху патента за правоварене за първото полугодие 1902 год.; б) квитанция № 3639, отъ 28 декемврий 1901 год., за внесени въ сжщото управление 80 лева за сжщото; в) списъкъ за поржчаното количество пиво, което не е могло да се продаде вслѣдствие запрѣщението; г) двѣ телеграми № № 1187 и 1188, съ които се протестира прѣдъ Министра на финанситѣ за спирането износа на пивото, и д) писмо № 43, отъ 27 априлъ 1902 год. отъ контрольора при фабриката до сжщата фабрика, съ което се заповѣдва спирането износа на пивото до снабдяване съ патентъ за правоварането му. Освѣнъ това дружеството искало е разпитване на свидѣтели и вѣщи лица; 3) основата на иска си ищцовата страна — пивоварного дружество намира въ разпорежданията на чл. чл. 56, 57 и 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. На дружеството е причинена врѣда чрѣзъ спирането износа на пивото прѣзъ 27 и 28 априлъ 1902 год. отъ държавнитѣ служители — Шуменскитѣ акцизни власти, които като натоварени отъ държавата съ надзора и събирането на акцизнитѣ приходи, прѣдставляватъ я въ имуществено отношение и я правятъ отговорна за врѣдитѣ и загубитѣ, които причиняватъ на частни лица, по неразбиране на закона или по погрѣшното му прилагане. А врѣдитѣ си дружеството намира въ невъзможностьта му, вслѣдствие противодѣйствията на акцизнитѣ власти да реализира печалбата отъ 79½ хектолитри пиво — спирането на износа на толкова пиво изъ фабриката му прѣзъ два дни. Като консоматывна материя, пивото непродадено прѣзъ два деня, остава за смѣтка на други бждащи дни, за които има друго изготвено за продань пиво; 4) ищцовата страна — дружеството, чрѣзъ повѣреника си твърди, че то още прѣзъ 1901 год. е искало да се снабди съ патентъ за правоварене на пиво въ фабриката си, но такъвъ не му се издалъ, защото въпросътъ за размѣри на патента му

Digitized by Google

още не билъ разрѣшенъ; но му се разрѣшило варенето на пиво отъ акцизнитѣ власти, за която цѣль е било депозирано още прѣзъ мѣсецъ февруарий 200 лева. И понеже Законътъ за акцизитѣ не изисквалъ отдѣленъ патентъ за продажба на едро пивото отъ фабрикитѣ, то акцизнитѣ власти нѣмали сж право да спиратъ износа на пивото. Биха могли казва дружеството, да спиратъ само варенето, но и това нѣмали право да сторятъ, защото за тая цѣль то имало депозирани 200 лева, по тѣхно искане — на акцизнитѣ власти. Вънъ отъ това, съобщението, което получили за спиране на износа отъ фабриката (писмото отъ контрольора № 43) го получили въ 2 часътъ слѣдъ обѣдъ — на 27 априлъ 1902 год. — сжботенъ день, въ каквото врѣме държавнитѣ контрольорства не работели, както не работятъ въ недѣленъ день — 28 априлъ; така че даже и да е искало дружеството да вземе патента, то било поставено въ невъзможность отъ тия причини, 5) а държавниятъ адвокатъ, като пълномощникъ на държавата по дѣлото, е направилъ слѣдѣющитѣ възражения: че държавата не може да бжде отговорна за дѣйствията на Шуменскитѣ акцизни власти, ако тѣ сж причинили съ своитѣ дѣйствия врѣда на дружеството; че Шуменскитѣ акцизни власти не сж причинили никаква врѣда на дружеството съ спиране на износа на пивото, защото фабриката не била снабдена съ патентъ за варене (чл. 37 отъ Закона за акциза върху питиетата), макаръ това варене и да е било позволено отъ самитѣ акцизни власти; че не билъ доказанъ размѣра на пивото, което е било спрѣно, нито размѣрътъ на врѣдитѣ отъ спрѣното пиво; че макаръ и да се установило, какво спрѣно пиво за износъ е било отъ това за произвождането на което дружеството е имало патентъ, то пакъ дружеството трѣбвало да се снабди съ особенъ патентъ за продаваието му тъй като то трѣбвало да се счита за депозитъ. При това е посочилъ и на свидѣтели, които сж разпитани въ първата инстанция; 6) като се има прѣдъ видъ, че споредъ чл. 37 отъ Закона за акциза върху питиетата, патентъ за правоварението на пиво се добива, като се плати на хазната патентовия сборъ отъ 200 или 500 лева споредъ разреда, че отъ прѣдставенитѣ по дѣлото писмени доказателства и отъ показанията на Пенчовъ се установява, че ако до 1 яиуарий 1902 год. дружеството не се е снабдило съ патентъ за пивоварене за 1902 год., причината е ненавръменното опрѣдѣляне на размѣра на патента отъ самата акцизна власть; че дружеството по искането на акцизната власть е внесло депозитъ на 5/II 902 год. отъ 200 лева, цѣлиятъ до тая година годишенъ патентъ; че акцизниятъ надзиратель е разрѣшилъ пивоварението срещу този депозитъ; че той е разрѣшилъ и продаването на пиво отъ фабриката отъ 1 яиуарий 1902 год., защото споредъ измѣнението на чл. 56 отъ Закона за акциза върху питиетата за продажба на пиво на едро, не се изисква особенъ патентъ; че отъ показанията на държавния контрольоръ при фабриката, пивото което на 27 и 28 априлъ е щѣло да се изнесе, е било старо произведено прѣзъ 1901 год., когато фабриката е имала патентъ за варенето му, че даже и да бѣше пиво отъ 1902 год., то пакъ акцизниятъ началникъ нѣмаше право да спира износа на пивото, защото за износа не се изисква особенъ патентъ, а пъкъ варенето му е било даже разрѣшено прѣди депозирането на 200 лева и слѣдъ това депозиране; че у дружеството не се съглежда никаква зла воля да не се снабди съ патентъ за пивоварене, се вижда отъ фактитѣ, че каквото е

Digitized by Google

искано отъ акцизнитѣ власти е изпълнявано отъ него; че не може да му се вмѣни въ вина гдѣто на 27 априлъ 1902 год. не се е снабдило съ патентъ, защото по показанията на самия контрольоръ Кисова излиза, че писмото № 43 е врѫчено на дружеството едва въ 2 часа слѣдъ обѣдъ, значи въ врѣме когато държавното контрольорство не издава патенти, а пъкъ и на 28 априлъ не е могло да се снабди съ патентъ, защото е било недѣленъ день; че отъ показанията на акцизния началникъ Пенчева и стражара Къеджиева, не може да се извади заключението, какво дружеството е виновно въ случая съ закъснѣването да се снабди съ патентъ за варене на пиво и слѣдователно то е длъжно да прѣтърпи послѣдствията, а напротивъ като се има прѣдъ видъ чл. 37 и измѣнението на чл. 56 отъ Закона за питиетата прѣдставенитѣ писмени доказателства, цитирани по-горѣ и свидѣтелскитѣ показания, се дохожда до заключението, че Шуменскитѣ акцизни власти сѫ нѣмали право да спиратъ износа на пивото изъ фабриката на българското пивоварно дружество на 27 и 28 априлъ 1902 год., пиво произведено съ знанието и позволението имъ, а найглавно пивото, за което дружеството е имало патентъ, тъй като отъ показанията на контрольора Кисовъ се доказва, че пивото, което щѣло да се изнесе прѣзъ тия два дни, било старо пиво, което дружеството е имало право да изнесе безъ патентъ, даже ако отъ 1 януарий 1902 год., дружеството би прѣстанало да произвежда пиво. Акцизнитѣ власти биха могли да спратъ варенето прѣзъ тия два дена, обаче тѣ не би имали право да спратъ продажбата му на едро — износа му; 7) щомъ отъ всичко горѣизложено се доказва, че акцизнитѣ власти сѫ нѣмали право да спиратъ износа на пивото, то слѣдва въпросътъ: причинени ли сѫ врѣди на дружеството? На този въпросъ слѣдва да се отговори утвърдително, защото щомъ дружеството не е могло да изнесе прѣзъ тия два дни (27 и 28 априлъ) 79½ хектолитри пиво, което по показанията на котрольора Кисова е било поржчано и трѣбвало да се изнесе, лишило се е отъ реализирване на печалбата отъ тия 79½ хектолитри. Явно е, че прѣзъ тия два дни се е спрѣло на дружеството само проданьта на пивото, а не и варенето. Значи пивото като консоматична материя, се произвежда въ едни опрѣдѣлени дни и слѣдъ отлежването му се консомирва въ други. Два дена не е могло да се консомирва пиво нито въ гр. Шуменъ, нито въ тия градове и села, които сѫ означени въ списъка за поржчкитѣ, който е вѣренъ, защото се възпроизвежда отъ свидѣтеля Кисовъ, вслѣдствие на запрѣщението на износа. Консоматоритѣ, не може да се прѣдложи, че ще консомиратъ слѣдъ 29 априлъ и това количество, което щѣха да консомиратъ прѣзъ днитѣ, въ които не е изнесено пиво. А слѣдъ тия два дена дружеството щѣше да изнесе пивото прѣдназначено за тия два дена, за смѣтка на послѣдующитѣ дни. Но за тия послѣдующи дни то има приготвено друго пиво, понеже варенето не е било спрѣно. Тъй щото сѫдътъ намира, че дружеството прѣтърпѣло отъ дѣйствията на акцизнитѣ власти една загуба равна на печалбата, която дружеството щѣше да реализира отъ 79½ хектолитри пиво, чийто износъ е спрѣнъ прѣзъ тия два дена отъ акцизнитѣ власти; 8) а щомъ се доказва, че на ищцовата страна — дружеството, сѫ причинени отъ дѣйствията на акцизнитѣ власти врѣди и загуби отъ спирането на износа изъ фабриката

Digitized by Google

на 79½ хектолитри пиво на 27 и 28 априлъ 1902 год., загуби равни на печалбата, която дружеството щѣше да реализира отъ горното количество, то слѣдва да се знае доказанъ ли е размѣрътъ на тия загуби. Отъ показанията на вѣщото лице, разпитано въ първата инстанция Никола Славчевъ излиза, че въ гр. Шуменъ единъ хектолитръ пиво се продава за 36 лева, а обикновено 42, 38 и 36 лева хектолитъра. За разноски на единъ хектолитръ отиватъ 17½ лева плюсъ 9 лева за октроа = 26·50 лева. Мировиятъ сѫдия както се вижда е взелъ най-долната цѣна продажна на хектолитъра — 36 лева и като е извадилъ 26·50 лева оставатъ за печалба на хектолитъръ 9 лева и 50 ст., което сѫдътъ намира за правилно оцѣнено и ищцовата страна ѫ останала доволна отъ това. Така че, прѣдъ видъ на установеното обстоятелство, че дружеството е изгубило една печалба отъ 9 лева и 50 ст. на хектолитъръ, а за ½ хектолитри спрѣна бира е изгубило 755 лева и 25 ст.; 9) отъ даннитѣ по дѣлото, които се обсѫдиха въ п. п. 7· и 8 се установява, както количеството на спрѣното пиво, така и размѣрътъ на загубата на дружеството. Така щото възраженията на държавния адвокатъ, че това не било установено, се явяватъ за неоснователни, поради което и не могатъ да се вематъ въ внимание, и 10) и така щомъ се доказва, че Шуменскитѣ акцизни власти сѫ нанесли на българското пивоварно дружество врѣди и загуби въ размѣръ на 755 лева и 25 ст. съ спирането износа на 79 ½ хектолитри пиво изъ фабриката му на 27 и 28 априлъ 1902 год., то слѣдва да се разрѣши въпроса: държавата отговорна ли е въ случая прѣдъ дружеството за тая причинена нему щета отъ нейнитѣ служители. Прѣдставителътъ на хазната — държавниятъ адвокатъ — поддържа, че държавата не може да бѫде отговорна и за подкрѣпление на това си възражение цитира рѣшението № 36/97 год. на Върховния касационенъ сѫдъ. Обаче, сѫдътъ счита, че въ случая държавата е отговорна за дѣйствията на Шуменскитѣ акцизни власти, които, като държавни служители, прѣдставляватъ държавата и дѣйствуватъ отъ нейно име при прилагането на закона. Тукъ не е случая, когато чиновникътъ се провинява въ едно прѣстѫпление спрѣмо личността или имуществата на частното лице, отъ което послѣдното да изпита врѣди и загуби, за какъвто случай говори рѣшението на Върховния касационенъ сѫдъ № 36/97 г., а въ случая акцизнитѣ власти прѣдставляватъ държавата въ нейнитѣ материялни интереси. Тѣ сѫ натоварени да бдятъ за правилното постѫпление на акцизитѣ; щомъ тѣ отъ криво или недостатъчно разбиране на закона по това събиране на тия акцизи причинятъ щети, държавата е отговорна, по силата на чл. чл. 56, 57 и 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, за причиненитѣ отъ тѣхъ врѣди на Българското пивоварно дружество. Другъ би билъ въпроса ако тѣ, акцизнитѣ власти, бѣха арестували персонала на дружеството или разлѣеха пивото, туй което не влиза въ кржга на тѣхнитѣ обязаности, тогава, разбира се, държавата не можеше да отговаря за дѣйствията имъ и слѣдователно не можеше да плаща исканото обезщетение, за причиненитѣ по такъвъ начинъ врѣди. Независимо отъ това, случаятъ не подпада и подъ чл. 1111 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не отъ немарливостьта или бавность сѫ причинени врѣдитѣ на дружеството, а отъ недо-

Digitized by Google

статъчно разбиране на закона и отъ неправилното му прилагане и като действуватъ въ този кржгъ отъ длъжностьта си, тѣ прѣдставляватъ държавата, а тази послѣдната е отговорна отъ дѣйствията имъ, а като така, тя е длъжна да заплати причиненитѣ повръди. Прѣдъ видъ на всичко това, сждътъ намира, че искътъ на ищеца — българското пивоварно дружество — е основателенъ и доказанъ въ присждения размѣръ отъ мировия сждия, поради което и издаденото отъ него рѣшение, слѣдва да се потвърди, а жалбата, подадена срещу това рѣшение, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие, като при това се осжди отвѣтната страна — държавата — да заплати на ищцовата — българското пивоварно дружество — сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ тази инстанция. Срещу това рѣшение Шуменскиятъ окр. управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, подава касационна жалба и се оплаква, че по това дѣло Шуменскиятъ окр. сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 58, 77 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото извратилъ показанията на свидѣлитѣ, като приелъ, че тѣ сж установили, че поканата за снабдяване съ патентъ е била вржчена на дружеството въ сжбота на 27 априлъ послѣ пладнѣ въ 2 часа, когато тѣ сж показали, че на 25 априлъ вечерьта въ четвъртъкъ е било съобщено устно на дѣловодителя на дружеството да се снабди съ патентъ, а на 26 въ петъкъ му е съобщено писмено и му е даденъ срокъ до въ сжбота; 2) чл. 37 отъ Закона за акциза върху питиетата, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото правото за пивоварене се добива като прѣдварително се плати прѣдвидения въ закона патентъ, слѣдователно, дружеството не е могло да произвежда това прѣзъ първото полугодие на 1902 год, прѣди да се снабди съ патентъ, какъвто въ случая дружеството не е имало, слѣдователно, дружеството не е могло да функционира и спирането износътъ на пивото отъ акцизнитѣ власти се явява законно; 3) чл. 56 отъ Закона за акциза върху питиетата, защото споредъ чл. 37 отъ сжщия законъ, за складоветѣ съ мѣстно пиво не се взема отдѣленъ патентъ, само когато фабриката функционира, но въ случая фабриката като е спрѣла, депозита подпада подъ първата алинея на чл. 56, споредъ който трѣбва да се вземе отдѣленъ патентъ; 4) чл. . . . , защото приелъ, че на дружеството сж причинени врѣди и загуби, когато отъ показанията на свидѣтелитѣ и обясненията на прѣдставителя на дружеството се вижда, че сжщитѣ поржчки отъ 79 $^1/_2$ хектолитри пиво сж били изпълнени отпослѣ, слѣдователно, дружеството не е прѣтърпѣло никакви щети, и 5) чл. чл. 56 и 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, чл. 165 отъ Конституцията, чл 10 отъ Закона за чиновницитѣ, чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ и чл. 1111 отъ Гражданското сждопроизводство, защото приелъ, че за причиненитѣ врѣди и загуби отговаря държавата, а не самитѣ длъжностни лица.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на държавния адвокатъ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: 1) първото оплакване на касатора, че сждътъ извратилъ показанията на свидѣтелитѣ, не се оправдава отъ фактическа страна, тъй като отъ рѣшението на сжда

Digitized by Google

се вижда, че сждътъ има прѣдъ видъ момента на получаване писмото на контрольора подъ № 43, съ което се спира износа на пивото отъ фабриката, а никакъ не момента, когато е получено писмото за снабдяване фабриката съ патентъ; 2) сждътъ въ рѣшението си констатира, че причината, за гдѣто пивоварната фабрика въ Шуменъ не се е снабдила своевременно съ патентъ, сж били самитѣ акцизни власти и които сж били позволили срещу единъ депозитъ отъ 200 лева да се продължава пивоварението; при това, сждътъ е намѣрилъ, че пивото на което е спрѣнъ износа, е пиво произвеждано прѣзъ 1901 год., за произвеждането на което фабриката е имала патентъ. При тия данни оплакването на касатора за нарушението на чл. 37 отъ Закона за акциза върху питиетата, въ свръзка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство се явява неоснователно, тъй като въ дѣйствията на органитѣ на държавата се явява една вина, която е причинила врѣда на българското пивоварно дружество, за която вина по силата на чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, държавата трѣбва да отговаря; 3) чл. 56 отъ Закона за акциза върху питиетата разпорежда, че за складове на спиртни питиета се взема особенъ патентъ, обаче за пивото, произвеждано отъ фабриката, законътъ не изисква отдѣленъ патентъ отъ оня, който се плаща за правото на пивоварението, както това се вижда отъ чл. 37 отъ сжщия законъ. Поради това и третото оплакване на касатора за нарушението на чл. 56 отъ казания законъ, не може да се признае за основателно; 4) въпросътъ да ли на дружеството сж причинени или не врѣди и загуби отъ спиране въ продължение на два дни износа на пивото, е въпросъ фактически, който е разрѣшенъ отъ сжда по сжщество, на основание прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства и заключението до което сждътъ е дошелъ, не може да се провѣрява отъ Върховния касационенъ сждъ, който съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството не разгледва дѣлата по сжщество, и 5) послѣдното оплакване на касатора слѣдва тъй сжщо да се признае за неоснователно, понеже въ случая Шуменскитѣ акцизни власти сж дѣйствували като органи на държавата въ нейнитѣ материални интереси, както това правилно е призналь Шуменскиятъ окржженъ сждъ и заради това държавата трѣбва да отговаря за врѣдитѣ, причинени отъ тѣхнитѣ неправилни дѣйствия, съгласно чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Шуменския окржженъ управитель, срещу рѣшението на Шуменския окржженъ сждъ отъ 27 май 1904 год., № 248, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

254—(816) — 4 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и първи декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 508, по описа за 1904 год., заведено*

Digitized by Google

по касационната жалба на Коста Анастасовъ и Крусталя Костова, отъ гр. Варна, срещу опрѣдѣлението на Варненския окржженъ сждъ отъ 12 априлъ 1904 година. — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Варненскиятъ окржженъ сждъ въ сждебното си заседание на 12 априлъ 1904 год., като е разгледалъ гражданското частно производство № 16/904 год., по описа на сжщия сждъ, заведено по частната въззивна жалба на Коста Анастовъ и Крусталя Костова, срещу опрѣдѣлението на I Варненски мирови сждия отъ 15 декемврий 1903 год., съ което послѣдниятъ е прѣкратилъ, като неподсждно нему дѣлото, заведено по иска на казанитѣ Коста Анастасовъ и Крусталя Костова, противъ Петко Стойчевъ Чалжоглу, за 1000 лева и като взелъ прѣдъ видъ: „отъ даннитѣ по дѣлото (първостепенно) се вижда, че както ищцитѣ, така и отвѣтницитѣ, сжители отъ гр. Варна V участъкъ. Споредъ разпрѣдѣлението на града Варна между I и II мирови сждии, V участъкъ подпада въ района на II Варненски мирови сждия, а не на I мирови сждия. Този отводъ е отъ публиченъ редъ ration materie и слѣдователно самъ сждията има право да го възбужда, макаръ че прѣдметътъ на иска е извѣстна сума. Обстоятелството, че въ първото заседание не е билъ повдигнатъ този отводъ, нѣма значение по това дѣло". — Водимъ отъ тия съображения, Варненскиятъ окр. сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 12 априлъ 1904 год. е постановилъ „частната жалба на Коста Анастасовъ и Крусталя Костова, отъ гр. Варна, подадена противъ протоколното опрѣдѣление на I Варненски мирови сждия отъ 15 декемврий 1903 год. се остава безъ послѣдствие, като неоснователна". — Срещу това опрѣдѣление Коста Анастасовъ и Крусталя Костова сж подали касационна жалба, въ която молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Варненскиятъ окр. сждъ нарушилъ чл. чл. 107, 522 и 523 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че приелъ, че отвода за подсждностьта на единъ искъ за парична сума е отводъ ration materie и може да се възбужда отъ сжда ex officio въ всѣко положение на дѣлото, тогава когато тоя отводъ е ration personae и може да се прѣдяви найкъсно въ първото заседание по дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: горѣизложеното оплакване на касаторитѣ да се признае за основателно и обтжженото опрѣдѣление да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтжженото опрѣдѣление се вижда, че Варненскиятъ окржженъ сждъ е призналъ, че макаръ, че прѣдметътъ на прѣдявения по това дѣло отъ касаторитѣ искъ е една парична сума и дѣлото по рода си не е отнето отъ подсждностьта на мировитѣ сждии, то пакъ възбужденията отъ I Варненски мирови сждия отводъ за неподсждностьта нему, а на II Варненски градски мирови сждия, на това дѣло е отводъ ratione materiae и е могалъ да се възбужда отъ мировия сждия ex officio. Това сжждение на Варненския окржженъ сждъ е съвършено неправилно, тъй като отвода за неподсждностьта на едно дѣло, заведено по единъ личенъ искъ, което дѣло по рода си не е отнето отъ подсждностьта на мировитѣ сждии, не е отводъ ratione materiae, а е отводъ ratione personae. Подобни отводи споредъ постановленията на

Digitized by Google

чл. чл. 520 п. 1 и 526 отъ Гражданското сждопроизводство не могатъ да се възбуждатъ отъ сждилищата ex officio, а могатъ да се възбуждатъ само отъ странитѣ по дѣлото. А щомъ като Варненскиятъ окржженъ сждъ е призналъ противното и е потвърдилъ опрѣдѣлението на I Варненски градски мирови сждия, който ex officio е възбудилъ отводъ за неподсждностьта на дѣлото нему, а на II Варненски градски мирови сждия и е прѣкратилъ това дѣло, то съ това сжщиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже не е съобразилъ своето опрѣдѣление съ постановленията на закона, споредъ както прѣдписва тоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото опрѣдѣление, прѣдъ видъ на това, че допущането му е станало причина да се прѣкрати по-нататъшното производство по дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Варненския окржженъ сждъ отъ 12 априлъ 1904 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 255 — (817) — 5 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Ан. М. Ташевъ, Доси Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 626, по описа за 1902 год., на Григоръ Марковъ, житель отъ с. Самоводени, Търновско, съ Георги х. Анастасовъ, житель отъ гр. Търново, за 522 лева златни* съ лихвата имъ. — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха!

Обстоятелствата по дѣлото сж тия: Георги х. Анастасовъ, отъ гр. В. Търново, съ искова молба отъ 16 октомврий 1901 год. до Търновския мирови сждия, заявилъ искъ срещу Григоръ Марковъ Миневъ, отъ с. Самоводени, Търновска околия, за 522 лева златни, по записъ. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на Григоръ Марковъ, дѣлото било разгледано и отъ Търновския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставения въ първата инстанция и съ нищо не оборения записъ съ дата 19 май 1899 год се напълно доказва, че отвѣтникътъ Гр. Марковъ Миневъ дължи на ищеца Георги х. Анастасъ сумата 415 лева златни отъ 19 май до 19 августъ 1899 г. безъ лихви и отъ послѣдната дата до завеждането на дѣлото съ лихва по 12%, слѣдователно, искането на ищеца да бжде осжденъ отвѣтникътъ да му заплати главитѣ и лихвитѣ по 12%, е искане основателно и като такова слѣдва да бжде уважено, а отвѣтникътъ да бжде осжденъ да заплати на ищеца сумата 415 лева златни, лихвитѣ на тази сума отъ падежа на записа, 19 августъ 1899 год. до 15 октомврий 1901 год., 107 лева златни, а всичко да му заплати 522 лева златни, заедно съ лихвитѣ на тази сума до окончателното ѝ изплащане. Апелаторътъ се

Digitized by Google

сили да докаже, че записътъ е безпариченъ, като за тази цѣль е искалъ разпита на свидѣтели, но сждътъ като взе въ съображение, че противъ писменъ документъ не се допуща разпитъ на свидѣтели за оборване съдържанието и обстоятелството, че разпитанитѣ свидѣтели Илия Дъкеферовъ и Генчо Станевъ, подписавши записа твърдятъ, че отвѣтникътъ е взелъ срещу записа 20 напаленона златни, счита това твърдение на отвѣтника за голословно и като такова го отхвърля. Прѣдъ видъ на обстоятелството още, че отвѣтникътъ като не е изплатилъ дълга си доброволно, е причинилъ на ищеца разноски, които не биха послѣдвали, ако той би билъ изправенъ, го и искането на ищеца за сждебни разноски е основателно и трѣбва да бжде уважено. Отъ до тукъ казаното се вижда че искътъ на ищеца е напълно доказанъ и мировиятъ сждия съвършено законно е осждилъ отвѣтника; слѣдователно, рѣшението на Търновския мирови сждия трѣбва да бжде потвърдено, а апелативната жалба на Григоръ М. Миневъ да бжде оставена безъ послѣдствие, като бжде осжденъ апелаторътъ на разноскитѣ по водене на дѣлото въ тази инстанция", — съ рѣшението си подъ № 236, отъ 13 май 1902 год. потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Това рѣшение Гр. Марковъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 46, 77 и 327 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 24 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не допусналъ да се призоватъ указанитѣ отъ него свидѣтели, съ които щѣлъ да докаже че задължението му къмъ кредитора е основано на лъжовна причина и че тоя договоръ не може да има законно дѣйствие върху касатора, което обстоятелство се допуска да се доказва съ свидѣтелски показания.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада по дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: касаторътъ е твърдѣлъ, че пари срещу записа не е получавалъ, но първата и втората инстанция го е осждила. На основание показанията на посоченитѣ отъ ищеца свидѣтели, които показали, че пари 20 напалеона срещу записа били дадени. Касаторътъ въ апелативната си жалба подробно излага, че записътъ на основание на който е осжденъ, е вземенъ отъ него съ измама и това обстоятелство искалъ е да установи съ свидѣтели, които е посочилъ и искалъ да бждатъ призовани, обаче, окржжниятъ сждъ съ едно опрѣдѣление намѣрилъ за излишно разпитването на свидѣтелитѣ, безъ да посочва нѣкоя причина за това. Това дѣйствие на сжда е неправилно, понеже не дава на страната възможность да докаже възраженията си, а равноправностьта на странитѣ въ процеса трѣбва строго да се пази, заради това Върховниятъ касационень сждъ намира, че окржжниятъ сждъ въ дадения случай е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, като не е далъ възможность на касатора да си докаже възраженията съ разпитването на посоченитѣ отъ него въ апелативната жалба свидѣтели за измамата.

На основание изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окржженъ сждъ отъ 13 май 1902 год., № 236, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводсто, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Digitized by Google

№ 256 — (825) — 13 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Д. Исайевъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-р П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ат. М. Ташевъ *гражданско дѣло № 388, по описа за 1904 год., на Р. В. Мирковичъ и С-ие, съ Г. Мариновъ, П. Георгиевъ, Г. Таневъ и др., за 5000 лева, по записъ на заповѣдь.* — Въ заседанието отъ страна на Р. В. Мирковичъ и С-ие се яви адвоката П. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: д-ръ Иор. Ц. Нейовъ, адвокатъ и повѣреникъ на търговската кѫща, Р. В. Мирковичъ и С-ие въ гр. Бургазъ, съ искова молба отъ 30 ноември 1901 год. е заявилъ искъ противъ Г. Мариновъ, П. Георгиевъ, Г. Таневъ, Ив. Николовъ, Д. Яневъ Кокарджана, Вълканъ Стояновъ, Д. Костовъ, Стоянъ Димовъ, Ангелъ Миховъ, Парашкева Янева, Желю Балчевъ, Д. Димовъ, Д. Петровъ, Д. Стойновъ, Ив. Желевъ, Ив. Георгиевъ, Гани Стояновъ, Пеню Колевъ, Иванъ Г. Трапазанлиевъ, Мих. Илчевъ, Стою Куневъ, Колю Стояновъ, Цоню Станчевъ и Г. Тончевъ, всички жители отъ с. Крумово, Ямболска околия, за 5583 лева и 30 ст. златни, по записъ на заповѣдь. Сливенскиятъ окр. сждъ, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 4 януарий 1903 год., подъ № 3, постановилъ: „отхвърля искътъ на Р. В. Мирковичъ и С-ие въ гр. Бургазъ, заведенъ противъ Г. Мариновъ, П. Георгиевъ, Г. Таневъ, Ив. Николовъ, Д. Яневъ Какаджана, В. Стояновъ, Д. Костовъ, Ст. Димовъ, Ангелъ Миховъ, П. Яневъ, Ж. Балчевъ, Д. Димовъ, Д. Петровъ, Д. Стойковъ, Ив. Желева, Ив. Георгиевъ, Г. Стояновъ, П. Колевъ, Ив. Г. Трапазанлиевъ, М. Илчевъ, Ст. Куневъ, К. Стояновъ, Ц. Станчевъ и Г. Тончевъ, всички отъ с. Крумово, Ямболска околия, за 5583 лева и 30 ст. златни, по записъ на заповѣдь, като неоснователенъ. — Осѫжда сѫщата фирма Р. В. Мирковичъ и С-ие да заплати на отвѣтницитѣ 238 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски". — По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като е взелъ въ съображение: „искътъ на кѫщата Р. В. Мирковичъ и С-ие отъ гр. Бургазъ, се основава на прѣдставения записъ на заповѣдь отъ 16 октомврий 1898 год., падежъ 14 септемврий 1900 год., за 5000 лева златни, на заповѣдьта на Апостолаки Сериосъ отъ гр. Ямболъ, произходящи отъ стойность на продадени на подписавшитѣ го длъжници недвижими имоти; тоя записъ е билъ джиросанъ съ пъленъ джиръ отъ Сериуса на Г. К. Сотиро, а тоя послѣдни — върху Тр. Краона за събиране на стойностьта му; Тр. Краона пъкъ прѣхвърлилъ записа на Р. В. Мирковичъ съ пъленъ джиръ. Тъй прѣдявениятъ отъ кѫщата Р. В. Мирковичъ искъ за сумата по записа е неоснователенъ, за това, че тѣ не сѫ и не могатъ да се считатъ за собственици на записа, та да иматъ право като такива да прѣдявятъ искътъ си срещу длъжницитѣ по сѫщия знписъ. Както се каза, записътъ е прѣхвърленъ отъ притежателя му Сериозъ върху К. Г. Сотиро съ пълно джиро, а послѣдниятъ върху Тр. Креона само за събиране безъ да е прѣхвърлилъ собственость на записа, сирѣчь упълномощилъ е Креона да събере сумата като пълномощникъ. За това и Креона не

Digitized by Google

можеше да прѣхвърли върху ищцитѣ собствеността по записа, право, което не му е дадено (чл. 544 отъ Търговския законъ). — Собствеността на правото по мѣнителници или записи на заповѣдь, какъвто е прѣдметният, споредъ Търговския законъ, сѣ прѣхвърля само съ редовно или бланково джиро, но не и съ пълномощия. Ищцитѣ би могли въ случая да прѣдявятъ искътъ си само като пълномощници на носителя на записа К. Г. Сотиро и въ такъвъ само случай би имало мѣстото си осѫждането възраженията на отвѣтната страна противъ искътъ за безпричинността на задължението, отъ което произтича тоя искъ. При това положение на данитѣ по дѣлото, окрѫжният сѫдъ правилно е отхвърлилъ тъй прѣдявения искъ и издаденото по него рѣшение слѣдва да бѫде потвърдено. Прѣдставената въ втората инстанция декларация на джиранта К. Сотиро, че си билъ получилъ стойността по записа отъ Р. В. Мирковичъ, ищцитѣ на 27 септемврий 1899 год., т. е. слѣдъ джиросване записа върху Креона за събиране — не измѣнява сѫщността на работата и нѣма рѣшающе значение по дѣлото, прѣдъ видъ възражението на отвѣтната страна и незавѣряване и подписа на сѫщия джирангъ К. Сотиро прѣдъ надлежната власть върху сѫщата декларация, за да може да се обсѫжда съдържанието ѝ", — съ рѣшението си отъ 21 май 1904 год., подъ № 295, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Сливенския окр. сѫдъ отъ 4 януарий 1903 год., № 3, и отхвърля, като неоснователна подадената отъ ищцитѣ Р. В. Мирковичъ и С-ие въззивна жалба противъ сѫщото рѣшение. Осѫжда въззивницитѣ Р. В. Мирковичъ и С-ие, отъ гр. Бургазъ, да заплатятъ на отвѣтницитѣ, Г. Мариновъ, П. Георгиевъ, Г. Таневъ, Ив. Николовъ, Д. Яневъ Канаджака, В. Стояновъ, Д. Костовъ, Ст. Димовъ, Ангелъ Миховъ, М. Яневъ, Ж. Балчевъ, Д. Димовъ, Д. Петровъ, Д. Стойновъ, Ив. Желевъ, Ив. Георгевъ, Г. Стояновъ, П. Колевъ, Иванъ Г. Трапазанлиевъ, М. Илчовъ, Ст. Куневъ, К. Стояновъ, Ц. Станчевъ и Г. Танчевъ, отъ с. Крумово, 230 лева и 40 ст. за сѫдебни и по водене дѣлото разноски въ тая инстанция". — Срещу това рѣшение Р. В. Мирковичъ и С-ие е подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 544 отъ Търговския законъ, защото джирото за събиране дава право на лицето върху което е джиросана полицата да заведе искъ *отъ свое име* за събиране на стойността ѝ, а въ дадения случай сѫдътъ призналъ противното и на това единствено основание отхвърлилъ искътъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че единственото основание на сѫда за да отхвърли настоящия искъ е това, че ищецътъ като държи правата си отъ лице на което записътъ е билъ джиросанъ само *за събиране* на стойността му, не е станалъ собственикъ на този записъ и слѣдователно, заключава Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, той не е ималъ право да заведе настоящето дѣло отъ свое име или съ други думи казано, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ мисли, че джиратъ „за събиране" не дава право на джиранта да завежда искъ отъ свое име за събиране стойността на записъ на заповѣдь. Обаче този възгледъ на сѫда не се оправдава нито отъ характера

Digitized by Google

на сдѣлката, нито пъкъ отъ сжществующитѣ законоположения по прѣдмета. Бързината съ която обикновено се извършватъ най-важнитѣ търговски сдѣлки е заставила законодателя да направи важни отстжпления отъ общото правило за цесиото и за търговскитѣ ефекти да приеме кжсата и лесно изпълнителната форма на джиратъ. Сжщитѣ тѣзи съображения сж заставили доктрината и юриспруденцията, подъ форма на тълкуване волята на законодетеля и оная на контрагентитѣ, да признаятъ, даже и тамъ гдѣто не сжществува изриченъ текстъ по прѣдмета, *че джирото за събиране* стойностьта на търговски ефектъ съдържа въ себе си много по-голѣми права за джиранта отъ онѣзи на обикновения пълномощникъ, а главно, че този джиръ дава право на джиранта да заведе искъ отъ свое име за реализиране стойностьта на търговския ефектъ, начало, което е прокарано и въ нашия Търговски законъ — чл. 544, по точния смисъль на който джирантътъ „за събиране“ има право да заведе искъ отъ свое име за събиране стойностьта на търговския ефектъ. А тъй като въ дадения случай сждътъ е призналъ противното и на това основание е отхвърлилъ искътъ, то нарушилъ е сжществено въпросния чл. 544, въ свръзка съ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 21 май 1904 год., подъ № 295, защото е нарушенъ чл. 544 отъ Търговския законъ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 257 — (826) — 13 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Д. Исайевъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 638, по описа за 1902 год., на Андрей Мицкановъ, житель отъ гр. София, съ игумена на Рилския монастиръ, за 785 лева и 86 ст.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Андрей Мицкановъ се яви адвоката Д. Дзивговъ, а отъ страна на игумена на Рилския монастиръ — адвоката д-ръ В. Черневъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Андрей Мицкановъ, отъ гр. София, съ искова молба отъ 10 юлий 1900 год. до Дупнишкия мирови сждия, заявилъ искъ срещу Рилската св. обитель (Рилския монастиръ), въ лицето на игумена ѝ, за 785 лева и 86 ст. отъ неправилно взети такси. Мировиятъ сждия уважилъ искътъ. По апелативна жалба на Вълчо Младжевъ, повѣреникъ на Рилската св. обитель, дѣлото било разгледано и отъ Кюстендилския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „споредъ Закона за горитѣ всѣка община има право да взима общински такси при експлоатирането на частнитѣ и общински гори. Въ конкретния случай Рилската св. обитель, като община, е имала право да взима такива такси, а това толкова повече когато ищецътъ се е съгласилъ мълчаливо

Digitized by Google

на това, тъй като ги е плащалъ, когато му сж поисквани въ послѣдствие искането на ищеца да му се повърнатъ вече платенитѣ отъ него такси на Рилската св. обитель, се явява за неоснователно. Неоснователенъ е искътъ и по друго едно съображение, именно: ищецътъ е експлоатиралъ единъ участъкъ отъ монастирска гора, по силата на единъ договоръ, сключенъ между игумина на Рилския монастиръ и Вангелъ Николовъ (а послѣдния е прѣхвърлилъ експлоатацията върху ищеца), тъй щото наемателтъ Николовъ, при сключването на договора е знаялъ, че общинитѣ събиратъ такси отъ експлоатиранитѣ въ общината имъ гори. Слѣдователно, ако е искалъ да прави изключение на това общо правило, длъженъ е билъ да уговори въ самия контрактъ, а щомъ въ послѣдствие ищецътъ Мицкановъ е прѣнаелъ експлоатацията на гората безспорно при сжщитѣ условия, каквито контрагентитѣ сж опрѣдѣлили въ договора си, ясно личи че той е билъ длъженъ да я експлоатира подъ тѣзи условия и щомъ не прѣдставлява самия договоръ, то презумцията е, че въ него не ще да е уговорено, че наемателтъ на гората е освободенъ отъ заплащане на общински такси. Отъ друга страна мировиятъ сждия погрѣшно е счелъ, че отвѣтникътъ е билъ длъженъ да прѣстави договора, защото ищецътъ за да експлоатира гората е трѣбвало да има самия договоръ, тъй като личниятъ му интересъ му е налагалъ въ обязаность да го изиска първиятъ наемателъ Николовъ, въ когото безспорно е, че трѣбвало е да има единъ екземпляръ, защото въ противенъ случай слѣдва да се заключи, че ищецътъ самоволно е бралъ дървата въ Рилската гора и съ това да е вършилъ нарушение на Закона за горитѣ. Сжществующето писмо по дѣлото отъ Министерството на търговията и земледѣлието, съ което се прѣдписва на св. Рилска обитель да не взема такси, не може да ползува ищеца, защото, както се каза по-горѣ, такситѣ сж събрани на законно основание, въ такъвъ случай писмото нѣма значение. Отъ горнитѣ съображения става явно, че макаръ ищецътъ да е установилъ, че исканата сума отъ него да е събрана отъ Рилската св. обитель (и то отъ квитанциитѣ) искътъ се явява за неоснователенъ и недоказанъ и като такъвъ слѣдва да бжде отхвърленъ, като мировото рѣшение се отмѣни, а разноскитѣ заплатятъ отъ губившата го страна на противната по нейното искане", — съ рѣшението си отъ 29 септемврий 1901 год. отмѣнилъ рѣшението на мировия сждия и отхвърлилъ искътъ, като недоказанъ. — Срещу това рѣшение Андрей Мицкановъ подава касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 35 отъ Закона за горитѣ, защото като му отхвърля искътъ облага го два пѫти да плати стойностьта на отсѣчения материалъ — единъ пѫть въ видъ на наемателъ, а втори пѫть въ видъ на общински такси; 2) прямиятъ смисъль на закона, защото горното приема, че първоначалниятъ договоръ съ монастиря билъ сключенъ съ Вангелъ Николовъ и че условията въ договора контрагентитѣ ги опрѣдѣлили въ смисъль да се плаща общински такси и че той билъ се мълчаливо съгласилъ да плаща общински такси, и 3) чл. чл. 107 и 360 отъ Гражданското сждопроизводство, при всичко, че признава, че не сжществува контрактъ съ първия наемателъ, не прѣдложилъ на отвѣтната страна клетва.

Digitized by Google

Върховният касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: 1) такситѣ които сѫ се вземали за сѣченето на горитѣ и наемътъ за сѫщитѣ гори сѫ двѣ различни нѣща. Такситѣ сѫ държавни или общински даждия, които се взематъ на основание Закона за горитѣ, по случай сѣченето на тия послѣднитѣ отъ когото и да било, а наемътъ се плаща за изключителното правоползуване отъ наетата гора, като щото нѣма никаква несъвмѣстимость въ понятията, ако лицето което е наело една гора плаща хемъ наемъ, хемъ такси за сѣченето ѝ. Прѣдъ видъ на това, първото оплакване на касатора, че сѫдътъ го облага два пѫти да плати стойностьта на отсѣчения материялъ — единъ пѫть въ видъ на наематель, а втори пѫть въ видъ на общински такси, е оплакване неоснователно; 2) както се вижда отъ съобразителната часть на потѫженото рѣшение, Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ като тълкува договора, сключенъ между първия наематель на монастирската гора и управлението на монастиря, намѣрва, че намѣрението на контрагентитѣ не е било да се освободи наемателътъ отъ плащането на общинскитѣ такси и понеже ищецътъ Андрей Мицкановъ е експлоатиралъ въпросната гора по силата на този контрактъ, то той е длъженъ да плати такситѣ, които монастирската община има право да събере съгласно Закона за горитѣ, толкова повѣче, че съ самия фактъ, че той е изплатилъ тия такси, той мълчаливо се е съгласилъ на това. Това тълкуване на договора е право на сѫда по сѫщество и съгласно чл. 4 отъ Закона за сѫдоустройството, Върховният касационенъ сѫдъ не може да го провѣрява. Поради това и второто оплакване на касатора слѣдва да се признае за неоснователно, и 3) послѣдното оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 107 и 360 отъ Гражданското сѫдопроизводство е тъй сѫщо неоснователно, понеже отъ книжата по дѣлото не се вижда, щото касаторътъ да е възбуждалъ въпросъ за контракта въ втората инстанция и слѣдователно сѫдътъ не е билъ длъженъ да прѣдлага клетва на отвѣтната страна за този контрактъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховният касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Андрей Мицкановъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ отъ 29 септемврий 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 258 — (828) — 13 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховният касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ан. М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Д. Икономовъ *гражданско дѣло № 639, по описа за 1902 год., на Илия Т. Гудевъ, отъ с. Градецъ, Котленска околия, съ Градецкото училищно настоятелство, за 736 лева и 80 ст., произходящи отъ учителска заплата.* — Въ заседанието отъ странитѣ се яви само адвоката Сл. Матовъ, като повѣреникъ на Илия Т. Гудевъ.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Илия Т. Гудевъ, отъ с. Градецъ, съ искова молба до Котленския мирови сждия, заявилъ искъ противъ Градецкото училищно настоятелство, за 736 лева и 80 ст., произходящи отъ учителска заплата. Мировиятъ сждия отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищеца, дѣлото било разгледано и отъ Сливенския окр. сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) че апелаторътъ съ апелативната си жалба, така и устно днесъ, чрѣзъ повѣренака си К. Апостоловъ, моли за отмѣнението на рѣшението на Котленския мирови сждия отъ 10 декемврий 1894 год., подъ № 202, съ което му се отхвърля искътъ, заведенъ противъ училищното настоятелство на с. Градецъ, въ лицето на прѣдседателя му за 736 лева и 80 ст. и признаване искътъ за основателенъ и доказанъ, прѣдъ видъ на прѣдставенитѣ протоколи подъ №№ 1 и 11, държани отъ училищното настоятелство, съ които послѣдното настоятелство му е опрѣдѣлило по 420 лева възнаграждение за 1892/93 и 1893/94 год.; 2) че въззиваемиятъ възразява, че сумата, която дири апелаторътъ, не е прѣдвидена въ училищния бюджетъ и като така, протоколитѣ, прѣдставени отъ апелатора подъ №№ 1 и 11 на бившето училищно настоятелство, не могатъ да иматъ никакво значение и задължение за новото настоятелство, слѣдователно, рѣшението на мировия сждия е основателно и подлежи на потвърждение; 3) че съгласно чл. 97 отъ Закона за народното просвѣщение, настоятелството (училищно) е длъжно да съставя всѣка година училищния бюджетъ, а по чл. 98 отъ сжщия законъ, то е длъжно да дава на края на всѣка година подробенъ отчетъ за всичко на общинския съвѣтъ, слѣдователно, за да иматъ сила и доказателствено значение прѣдставенитѣ протоколи на Градецкото училищно настоятелство подъ №№ 1 и 11 отъ 1893 г., трѣбва щото тѣ (протоколитѣ) да бждатъ основани на училищния бюджетъ и да бждатъ потвърдени отъ общинския съвѣтъ; въ дадения случай не се вижда, щото протоколитѣ, на които се облѣга апелаторътъ, да сж съставени съгласно Закона за народното просвѣщение и като така тѣ не могатъ да иматъ никаква доказателствена сила, отъ което слѣдва, че апелаторътъ и въ тази инстанция съ нищо не доказва искътъ си, както и прѣдъ мировия сждия, за това рѣшението на мировия сждия се явява основателно и слѣдва да бжде напълно потвърдено, а апелаторътъ осжди и на разноскитѣ на втората инстанция" — съ рѣшението си № 758, отъ 30 октомврий 1897 год. е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение Илия Т. Гудевъ подава касационна жалба и се оплаква, че по това дѣло Сливенскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 77 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не призовалъ свидѣтеля Кехайовъ, макаръ и да допусналъ щото той да бжде разпитанъ; 2) чл. 58 отъ сжщия законъ, защото отъ протоколитѣ, които прѣдставилъ не призналъ искътъ му за доказанъ; 3) чл. чл. 97 и 98 отъ Закона за народното просвѣщение, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно разсжждава, че за да иматъ сила прѣдставенитѣ протоколи, трѣбвало да бждатъ основани на бюджета и утвърдени отъ общинския съвѣтъ, и 4) чл. 107, въ свързка съ чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство, защото намѣрилъ, че училищното настоятелство прѣвишило кредита, прѣдвиденъ въ бюджета, когато за това нѣма данни.

Digitized by Google

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Сл. Матовъ, повѣреникъ на касатора и заключението на Главния прокуроръ, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: първото оплакване на касатора, че сждътъ не призовалъ свидѣтеля Кехайовъ, е неоснователно, тъй като сждътъ е призналь, че обстоятелствата, по които се искало разпитването му, не сж могли да бждатъ доказвани съ свидѣтели, а съ писмени актове; 2) второто оплакване на касатора е тъй сжщо неоснователно, понеже силата и значението на доказателствата се опрѣдѣля отъ сжда по сжщество; 3) отъ разпорежданията на чл. чл. 91 и 97 п. *в*. отъ Закона за народното просвѣщение, въ свързка съ чл. 76 отъ Закона за селскитѣ общини, утвърденъ съ указъ отъ 11 юлий 1886 год., явно става, че училищното настоятелство съставлява училищния бюджетъ, който се разглежда отъ общинския съвѣтъ и се утвърждава отъ окржжния управитель, слѣдъ като изслуша мнѣнието на окржжната постоянна комисия. Въ случая касаторътъ Илия Гудевъ, както се вижда отъ книжата по дѣлото, за подкрѣпление на искътъ си е прѣдставилъ два протокола на Градецкото училищно настоятелство подъ №№ 1 и 11, съ които е постановено да му се отпусне по 420 лева възнаграждение върху заплатата му за учебнитѣ 1892/93 и 1893/94 години, безъ обаче да е прѣдставилъ каквито и да е доказателства, че това възнаграждение е било удобрено отъ общинския съвѣтъ и помѣстено въ бюджета на общината. Прѣдъ видъ на това, сждътъ правилно не е далъ значение на прѣдставенитѣ протоколи, тъй като училищното настоятелство само не може да задължава общината. Заради това и третото оплакване на касатора слѣдва да се признае неоснователно, и 4) послѣдното оплакване, че сждътъ намѣрилъ, че училищното настоятелство прѣвишило кредита, прѣдвиденъ въ бюджета, когато за това нѣма данни, е оплакване, което не се оправдава отъ фактическа страна, тъй като сждътъ въ рѣшението си констатира, че ищецътъ не е прѣдставилъ доказателства за че прѣдставенитѣ два протокола сж съставени съгласно Закона за народното просвѣщение.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Илия Т. Гудевъ, срещу рѣшението на Сливенския окр. сждъ отъ 30 октомврий 1897 год., № 758, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 259 — (829) — 13 януарий 1905 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети декемврий хилядо деветстотинъ и четвърта година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Д. Икономовъ и К. Кириловъ, при секретаря Д. Исайевъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-р П. Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 511, по описа за 1904 год., заведено по касационнитѣ жалби на Тома Лозановъ и на Гр. х. Константиновъ, С. Н. Киселовъ и П. Д. Сжбевъ, всички отъ гр. Видинъ, срещу опрѣдѣлението на Видинския окржженъ сждъ отъ 13 май 1904 год., № 363*. — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Digitized by Google

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Видинскиятъ окржженъ сждъ въ разпоредително заседание на 13 май 1904 год., като е разгледалъ гражданското частно производство № 227/904 год., по описа на сжщия сждъ и като е взелъ прѣдъ видъ: 1) „съ опрѣдѣление отъ 22 априлъ т. г., подъ № 32, станало по гражданското частно производство подъ № 25/904 год., I Варненски мирови сждия е опрѣдѣлилъ на експертитѣ Григоръ х. Константиновъ, Ст. Н. Киселовъ и Павелъ Д. Сжбевъ по 500 лева възнаграждение, или всичко 1500 лева, която сума била възложена върху Тома Лозановъ за изплащане; 2) съ частнитѣ си жалби отъ 28 и 29 априлъ т. г., както Тома Лозановъ, така сжщо и експертитѣ Григоръ х. Константиновъ и др., сж обжалвали въпросното опрѣдѣление на мировия сждия, като първиятъ отъ тѣхъ е молилъ за пълното му отмѣнение, понеже опрѣдѣленото възнаграждение прѣвишавало всѣка мѣра на нормитѣ по чл. чл. 468 и 469 отъ Гражданското сждопроизводство, понеже двама отъ експертитѣ — Киселовъ и Сжбевъ сж били държавни чиновници и сж употрѣбили по прѣглеждане на смѣткитѣ една часть отъ вънслуженото врѣме и понеже сж изслѣдвали работи, за които не сж били поканени, а вторитѣ — Григоръ х. Константиновъ, Ст. Н. Киселовъ и П. Д. Сжбевъ, сж молили да се измѣни обжалваното опрѣдѣление, като имъ се опрѣдѣли исканото отъ тѣхъ съ протоколъ отъ 22 априлъ т. г. възнаграждение, което възлиза на сума 2790 лв., понеже търговската фирма „Лозановъ и Джоновъ“, по която тѣ сж правили провѣрка по книжата, не е водила изискуемитѣ се книжа, поради което провѣрката е вървѣла бавно и трудно; 3) сждътъ слѣдъ като провѣри извършената отъ експертитѣ провѣрка, относително направения балансъ по положението на дружествените дѣла, находящи се въ управлението на Ванко Джоновъ, както и каква операция е направилъ послѣдниятъ съ изнесения на свое име спиртъ и пр., намѣри за умѣстно и достатъчно възнагражденъ труда на експертитѣ, ако се опрѣдѣли на Ст. Н. Киселовъ и П. Д. Сжбевъ по 200 лева, а на Григоръ х. Константиновъ 250 лева възнаграждение, понеже на първитѣ двама, като държавни чиновници, не е страдала частната имъ работа, а на послѣдния като търговецъ, отчасти е страдала, понеже билъ принуденъ да напусне частната си работа и да се занимава съ провѣрка на дружествените дѣла, които се намирали въ управлението на В. Джоновъ и пр.“, — водимъ отъ тия съображения, Видинскиятъ окр. сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 13 май 1904 год., подъ № 363, е постановилъ: „измѣнява се опрѣдѣлението на I Видински мирови сждия отъ 22 априлъ т. г., подъ № 32, и вмѣсто него опрѣдѣлява: опрѣдѣля се на експертитѣ Григоръ х. Константиновъ 250 лева, а на Ст. Н. Киселовъ и Павелъ Д. Сжбевъ по 200 лева възнаграждение, или всичко 650 лева, която сума да се заплати отъ Тома Лозановъ, отъ гр. Видинъ“. — Срещу това опрѣдѣление сж подали касационни жалби както Тома Лозановъ, така и вѣщитѣ люди Г. х. Константиновъ, С. Н. Киселовъ и П. Д. Сжбевъ. Тома Лозановъ въ своята касационна жалба посочва, че при издаването на това си опрѣдѣление Видинскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 467 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че присждилъ възнаграждение на вѣщитѣ лица, при всичко, че е констатирано, че тѣ не сж свършили работата, за

Digitized by Google

която сѫ били назначени; 2) чл. 468 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че опрѣдѣлилъ възнаграждение на длъжностни лица тогава, когато тѣ по самото си служебно положение не могатъ да се причислятъ къмъ напущающитѣ работата си, за да извършатъ възложенитѣ имъ отъ сѫда издирвания, и 3) чл. 469 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че не констатиралъ качеството на труда, цѣната на работнитѣ дни и въобще факта на уважителнитѣ обстоятелства. Въ своята касационна жалба вѣщитѣ люди Г. х. Константиновъ, С. Н. Киселовъ и П. Д. Сѫбевъ посочватъ, че сѫщиятъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 469, 470, 514, 776 и 777 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че отмѣнилъ опрѣдѣлението на мировия сѫдия при всичко, че законътъ не допуща обтѫжването на подобни опрѣдѣления, и 2) чл. чл. 700 и 135 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че разгледалъ дѣлото въ разпоредително заседание и то безъ да имъ се връчи прѣписъ отъ частната жалба на Тома Лозановъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль: първото оплакване на касаторитѣ Гр. х. Константиновъ, С. Н. Киселовъ и П. Д. Сѫбевъ да се признае за основателно и обтѫженото опрѣдѣление да се отмѣни, а касационната жалба на касатора Тома Лозановъ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото и третото оплаквания на касатора Тома Лозановъ сѫ неоснователни, тъй като отъ мотивитѣ на обтѫженото опрѣдѣление се вижда, че Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ е констатиралъ, че вѣщитѣ люди — касаторитѣ Гр. х. Константиновъ, С. Н. Киселовъ и П. Д. Сѫбевъ — сѫ извършили работата, съ извършването на която сѫ били натоварени и споредъ това, което тѣ сѫ извършили опрѣдѣля имъ слѣдуемото се тѣмъ възнаграждение, а правилностьта на тия сѫждения на казания сѫдъ като относящи се до сѫществото на дѣлото, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сѫдъ; 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на сѫщия касаторъ, тъй като споредъ постановленията на чл. 468 отъ Гражданското сѫдопроизводство, на вѣщитѣ люди се плаща възнаграждение не само за напущането отъ тѣхъ на тѣхната работа, но и за положения отъ тѣхъ трудъ по извършването на експертизата, отъ което слѣдва, че когато по едно дѣло се назначаватъ за вѣщи люди дължностни лица, то и тия лица иматъ право да искатъ възнаграждение за положения отъ тѣхъ трудъ по извършването на експертизата; 3) неоснователно е и първото оплакване на касаторитѣ Григоръ х. Константиновъ, С. Н. Киселовъ и П. Д. Сѫбевъ, тъй като въ чл. 469 отъ Гражданското сѫдопроизводство е указано само за вѣщитѣ люди, че тѣ не могатъ да подаватъ жалби противъ опрѣдѣлението на сѫда за възнаграждението и нито въ тоя членъ, нито въ други нѣкои постановления отъ Гражданското сѫдопроизводство сѫ установени нѣкои ограничения или запрѣщения и за сажитѣ страни по дѣлото да обтѫжватъ подобнитѣ опрѣдѣления; 4) сѫщо е неоснователно и оплакването на сѫщитѣ касатори за нарушението отъ Видинския окрѫженъ сѫдъ на чл. 700 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като постановленията на тоя членъ се отнасятъ до частнитѣ жалби, които се подаватъ противъ опрѣдѣленията

Digitized by Google

на окржжнитѣ сждилища, а за жалбитѣ, които се подаватъ противъ опрѣдѣленията на мировитѣ сждии се говори въ чл. чл. 132 — 135 отъ Гражданското сждопроизводство и въ тия членове не сжществуватъ указания, че отъ частнитѣ жалби, които се подаватъ противъ опрѣдѣленията на мировитѣ сждии, трѣбва да се съобщаватъ прѣписи на противната страна; 5) отъ смисъльта на постановленията на чл. 135 отъ Гражданското сждопроизводство се вижда, че законодателътъ изисква, щото частнитѣ жалби противъ опрѣдѣленията отъ мировитѣ сждилища да се разглеждатъ отъ окржжнитѣ сждилища въ сждебно заседание, макаръ и безъ призоваването на странитѣ. Отъ книжата по производството станало по това дѣло въ Видинския окржженъ сждъ се вижда, че сжщиятъ сждъ е разгледалъ и разрѣшилъ послѣдното въ разпоредително заседание. Отъ което слѣдва, че и оплакването на касаторитѣ Гр. х. Константиновъ, С. Н. Киселовъ и П. Д. Сжбевъ за нарушението отъ сжщия сждъ на споменатия членъ отъ Гражданското сждопроизводство се явява основателно. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото опрѣдѣление, прѣдъ видъ на това, че неразглеждането отъ сжда на едно дѣло въ сждебно заседание, въ случаитѣ, когато това се изисква отъ закона, може да лиши странитѣ отъ възможностьта да прѣдставятъ своитѣ обяснения за защитата на своитѣ интереси въ процеса.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: 1) опрѣдѣлението на Видинския окржженъ сждъ отъ 13 май 1904 год., подъ № 363, защото е нарушенъ чл. 135 отъ Гражданското сждопроизводство, по касационната жалба на Гр. х. Константиновъ, С. Н. Киселовъ и П. Д. Сжбевъ да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ, и 2) касационната жалба на Тома Лозановъ, срещу сжщото опрѣдѣление, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

Digitized by Google

АЗБУЧЕНЪ УКАЗАТЕЛЬ

на имената и фамилиитѣ на лицата, които сж участвували въ дѣлата, разрѣшени отъ второто гражданско отдѣление на Върховния касационенъ сждъ прѣзъ 1904 год.

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
А.	
Александъръ П. Дерековъ	7 (13)
Ана М. Иличъ	17 (33)
Аргиръ Варушевъ	36 (75)
Ангелъ Г. х. Ангеловъ	63 (186)
„ Т. Златаревъ	74 (214)
А. Д. Червенова	80 (233)
Анастасия Иванова	101 (276)
Андро К. Калдърмовъ	106 (295)
Ана Ив. Гаджова	107 (296)
А. Н. Липовацъ	119 (321)
Акционерното дружество за машини въ Кюрнбергъ, Бавария	124 (322)
Ангелъ Митовъ	135 (422)
„ Димовъ	138 (421)
Ахмедъ Бейджанъ	142 (427)
Али Пехливанъ Юсеиновъ	143 (429)
Ана Тодорова Райкова	146 (448)
Али Османовъ	148 (452)
Акц. банка «Напрѣдъкъ»	151 (473)
Ангелъ Ангеловъ	„ „
Алекси Антовъ	163 (517)
Аврамъ Славковъ	167 (555)
Анастасия Ангелова	168 (526)
Али Арменовъ	182 (565)
Ангелъ Илиевъ	188 (602)
Ачо Стаевъ	206 (674)
Б.	
Братя Иванови	5 (8)
Богданъ х. Калчевъ	17 (33)
Братя Дрѣнски	17 (33)
Бр. К. М. Потениянъ	41 (98)
Българската нар. банка	43 (103)
Бойчо С. Куртевъ	62 (185)
Братя Симидови	71 (206)
Бохоръ Алкалай	94 (264)
Братя Константинови	115 (314)
Богданъ х. Калчевъ	122 (325)
Богдана Телчарова	134 (411)
Бойчо Богоевъ	155 (492)
Братя Д. Фотиядисъ	„ „
Българск. пивоварно д-тво	160 (507)
Братя Петракиди	179 (557)
Божилъ Стояновъ	187 (599)
Бълг. търговска банка	196 (644)
Ботю Папазооглу и Си-е	198 (649)
Братованъ Стояновъ	202 (659)
Българската нар. банка	203 (662)
Бохоръ Давидовъ	226 (721)
Българск. пивоварно д-во въ Шуменъ	253 (810)
В.	
Вълко Каневъ	6 (12)
Варн. градска община	23 (45)
Вълко Павурджиевъ	25 (48)
Велика М. Стефчова	56 (169)
Вуто Н. Рѣзняковъ	64 (188)
Велинъ Николовъ	75 (219)
Варненското спестов. д-во „Стамболъ“	80 (233)
Вичо Ивановъ	82 (235)
Василъ Петковъ	90 (258)
» Филиповъ	105 (287)
» Лозовъ	139 (422)
Вълко Нейчовъ	147 (450)
Василъ Ив. Балабановъ	174 (538)
В. Балабановъ	185 (582)
Вандо Пеневъ	194 (638)
Величко Ив. Кратуновъ	211 (682)
» Кознички	214 (689)
Василъ Николовъ	217 (700)
„ Радевъ	225 (720)
„ Ангеловъ	227 (726)
Велизаръ Пѣевъ	238 (758)
Василъ Костовъ	252 (802)
Г.	
Гаврилъ Орошаковъ	5 (8)
Георги Узуновъ	7 (13)
„ Силаги	12 (26)
„ Георговъ	16 (32)
Д-ръ Г. Вениерисъ	31 (64)
Георги А. Кацаровъ	33 (71)
„ Христовъ	47 (118)
„ Х. Дечевъ и С-ие	52 (143)
„ Минчевъ	58 (174)
„ Кантарджийски	69 (199)
„ Мустаковъ	95 (267)
„ Димитровъ	98 (272)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№ № на рѣшенията
Гица Гергиева	103 (280)
Гиго Тодоровъ	104 (286)
Георги Еларовъ	120 (323)
Ганчо Богдановъ	124 (332)
Ганиело Леополдо	125 (340)
Георги Т. Татарски	158 (368)
Геронъ Ардити и С-ие	„ „
Гроздю Радевъ	129 (376)
Гого Добревъ	143 (429)
Георги Колчевъ	149 (461)
„ Костовъ	156 (494)
Гато Величковъ	188 (602)
Георги Бояджиевъ	189 (604)
Ганю Куцаровъ	193 (635)
Гарабетъ М. Такатлиянъ	199 (654)
Григоръ Найденовъ	204 (663)
Георги Динковъ	206 (674)
Гьоно Христовъ	207 (675)
Георги П. Мариинъ	217 (700)
» Филиповъ	218 (704)
» П. Ивановъ	226 (721)
» Петковъ	235 (745)
» Енчевъ	248 (794)
Григоръ Марковъ	255 (817)
Герги Х. Анастасовъ	„ „
» Мариновъ	256 (825)
» Таневъ	„ „
Градецк. учил. настоятел.	258 (828)
Гр. Х. Константиновъ	259 (829)
Д.	
Димитъръ Наумовъ	10 (23)
» Илиевъ	18 (35)
Държавн. съкровище	„ „
» »	19 (37)
» »	20 (39)
» »	21 (42)
» »	22 (44)
» »	23 (45)
» »	24 (47)
» »	25 (48)
Д. Павурджиевъ	„ „
Държавн. съкровище	26 (49)
» »	27 (50)
Димитъръ Ралчевъ	34 (72)
» Сѫселовъ	37 (78)
Д. К. Дамяновъ	42 (99)
Държавн съкровище	46 (117)
» »	47 (118)
» »	48 (119)
» »	49 (123)
» »	50 (126)
» »	51 (130)
Дончо Н. Вѫтовъ	56 (169)
Друж. „Балканъ“	58 (174)
Д. Ивановъ	60 (179)
Държавн. съкрови.ще	65 (191)
» »	66 (195)
Димитъръ Хр. Грънчаровъ	„ „
Дружество „Изида“	67 (196)
Държавн. съкровище	„ „
» »	68 (198)
» »	69 (199)
Дружество „Фениксъ“	70 (203)
» „Балканъ“	83 (241)
Димо Яневъ и С-ие	84 (247)
Димитъръ Атанасовъ	88 (255)
Димо Митовъ	90 (258)
Държавн. съкровище	92 (260)
» »	93 (261)
» »	94 (264)
» »	95 (267)
Драганъ В. Коджейковъ	96 (269)
Дружество „Балканъ“	97 (270)
Димитъръ Нукасъ	111 (304)
Държавн. съкровище	113 (312)
» »	114 (313)
» »	115 (314)
» »	116 (316)
» »	117 (317)
» »	118 (320)
» »	119 (321)
» »	120 (323)
» »	121 (324)
Димитъръ Х. Кочевъ	„ „
Д. К. Вълчевъ	123 (329)
Държавн. съкровище	„ „
Дружество „България“	135 (412)
Д. К. Дзивговъ	137 (420)
Държавн. съкровище	138 (421)
„ „	139 (422)
Д Митревъ Бояджи	141 (424)
Държавн съкровище	142 (427)
„ „	143 (429)
Дружество „Балканъ“	145 (438)
Д. Р. Карапетковъ	146 (448)
Драгия Митовъ	159 (505)
Държавн. съкровище	„ „
» »	160 (507)
» »	161 (511)
» »	162 (512)
» »	163 (517)
» »	164 (518)
» »	165 (522)
» »	166 (523)
» »	167 (525)
» »	168 (526)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№ № на рѣшенията
Държавн. съкровище	169 (527)
» »	170 (528)
» »	171 (529)
» »	172 (533)
Друж. Романъ-Плѣвенъ-Шуменъ	175 (544)
Димитъръ Станковъ	188 (602)
Държавн. съкровище	190 (613)
» »	192 (617)
Димо х. Петровъ	193 (635)
Друж. Романъ-Плѣвенъ Шуменъ	201 (657)
Дим. А. Ценовъ	204 (663)
Дина Митичъ	210 (680)
Давидко Петровъ	215 (691)
Държавн. съкровище	218 (704)
» »	219 (705)
» »	220 (707)
» »	221 (711)
» »	222 (712)
» »	223 (714)
» »	224 (715)
Димитъръ Ивановъ	226 (721)
Д-ръ Д. Гребенаровъ	226 (721)
Държавн. съкровище	229 (735)
Димитъръ Друмевъ	230 (736)
Друж. «Балканъ»	234 (743)
Дончо Петковъ	235 (745)
Д. П. Георгиевъ	238 (758)
Дончо Вълковъ	249 (795)
» Андреевъ	» »
Държавн. съкровище	253 (810)

Е.

Х. Еленка Георгиева	57 (148)
Екатерина Николаева	77 (227)
Елена Георгиева	103 (280)
Ефтимъ Ив. Бакърджиевъ	150 (462)
» Филиповичъ	166 (523)
Евдокия Маринова	176 (545)
Екатерина Х. Анастасова	179 (557)
Емилъ Ахмедовъ	186 (597)
Евгеница Ангелкова	187 (599)
Е. Салабашева	208 (676)

Ж.

Живко Вълковъ	192 (617)

З.

Захария Митовъ	1 (2)
х. Захария Л. Червенова	80 (233)
Захария Митовъ	112 (306)
Заре Николчовъ	126 (342)
Златанъ Колушки	226 (721)

И.

Иванъ х. Бобевски	1 (2)
„ Дойчевъ	11 (25)
Иосефъ Сребровъ	12 (26)
Иванъ Т. Бандармалиевъ	20 (39)
Ивана Панайотова Иваница	38 (83)
Иосифъ Андреевъ	43 (102)
Ирина Т. П. Станчева	44 (103)
Иванъ Х. Беровъ	45 (109)
Инженеръ Ив. Савовъ	» »
Ив. Ев. Гешевъ	50 (126)
Иванъ Геновъ Топаловъ	55 (158)
Игнатъ Христовъ	» »
Иванъ Павловъ	59 (178)
„ С. Драгоевъ	61 (184)
Илия Николовъ	65 (191)
Иванъ П. Николовъ	76 (221)
Иорданъ Калпакчиевъ	83 (241)
Игнатъ Русевъ	90 (258)
Иванъ Ганевъ	99 (273)
„ П. Николовъ	» »
Иосифъ Пѣевъ	104 (286)
Иванъ Стоилковъ	109 (300)
„ Драгановъ	129 (376)
Ионче Христовъ	130 (379)
Иоакимъ Маноловъ	132 (401)
Иванъ Силдаревъ	» »
Ибрахимъ Бейзаде	143 (429)
„ Топаловъ	» »
Иванъ Т. Кутевъ	149 (461)
„ Гр. Парашкевовъ	150 (462)
„ Дойчиновъ	152 (477)
Иото Мановъ	169 (527)
Иото Пеновъ	» »
Израилското синагогално настоятелство	180 (559)
Иванъ Милевъ	185 (582)
„ Славовъ	» »
Илия Стойновъ	188 (602)
Иванъ Х. Бончевъ	198 (649)
Иванъ Велчевъ	203 (662)
Ивана Ангелова Пандова	212 (685)
Иванъ Г. Янковъ	» »
„ Костовъ	214 (689)
„ Бутиловъ	222 (712)
„ Ангеловъ	226 (726)
„ Драгановъ	228 (730)
Илия Момчевъ	230 (736)
Иванъ Стойковъ	231 (738)
Иванка Минева	235 (745)
Иванъ Битраковъ	239 (762)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
Иото Н. Осиговски	240 (766)
Исакъ Гастеръ	241 (767)
Иона Гатева Редовото	242 (778)
Иванъ П. Берхатлиевъ	248 (794)
Игумена на Рилския монастиръ	257 (826)
Илия Т. Гудевъ	258 (828)
К.	
Киро Димитровъ	3 (5)
Костаки Хр. Калфа	4 (7)
Кмета на града Хармандий Вълчо Грудовъ	28 (54)
Ксенофонтъ х. Петровъ	49 (123)
Коста Стефановъ	77 (227)
Д-ръ К. Кръстевъ	79 (231)
К. Д. Червенова	80 (233)
Коста П. Армяновъ	87 (254)
Кръсто Величковъ	91 (259)
Кола Кръстевъ	„ „
К. Гелбертъ	112 (306)
Кѫса Реджепъ	143 (429)
Кредитъ Анщалдъ въ гр. Брюнъ	158 (504)
Ксенофонъ Х. Анастасовъ	179 (557)
Катина Ставрова	184 (573)
Константинъ х Калчевъ	189 (604)
„ Петевъ	197 (644)
Кирилъ Б. Тръпка	201 (657)
Коста Червенобрѣжки	209 (678)
Константинъ Поповъ	219 (705)
Коста Ивановъ	229 (735)
Киро Тодорввъ	„ „
К. Панайодовъ	232 (740)
Коно Тончевъ	235 (745)
Койчо Недѣлковъ	250 (797)
Коста Анастасовъ	254 (816)
Крусталя Костова	„ „
Л.	
Лефтерка Сарафова	53 (145)
х. Ламбро х. Вълковъ	54 148)
Лала Хр. Вълнарова	96 (269)
Ломското акц. дружество „Економия“	148 (452)
Лудвигъ Остерзецеръ, инжинеръ	175 (544)
Ликвидаторътъ на спестовното друж. „Постоянство“	191 (615)

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№№ на рѣшенията
М.	
Михалаки Димитровъ	8 (16)
М. Джабаровъ	„ „
Марко Ивановъ и С-ие	13 (27)
Миленъ Николовъ	14 (30)
Михаилъ Атанасовъ	15 (31)
Мишелъ Робертовъ	„ „
Мария Недѣлкова	26 (49)
Моше А. Леви и синъ	32 (66)
Марко Радановичъ	42 (99)
Манчо Тенчевъ	53 (145)
Мария Христова	56 (169)
Момчилъ Недѣлковъ	57 (172)
Михаилъ Т. Божаровъ	70 (203)
Марко Петровъ	71 (206)
Маца Георгиева	72 (209)
Мария Н. Щукина	89 (256)
Мито Стояновъ	90 (258)
Матея Яневъ	92 (260)
Мария Градинарова	101 (276)
х. Михаилъ Хинковъ	108 (297)
Минка Н. Ц. Семова	108 (297)
Мария Ст. Любомска	122 (325)
Морено Челебоновъ	127 (347)
Моисъ С-ие Иосифъ Р. Арие	„ „
Манахилъ Ганчовъ	133 (405)
Д-ръ Марко Романо	„ „
Марко Радановичъ	137 (420)
Манчо Тодоровъ	144 (435)
Миладинка Хр. Т. Попова	„ „
Михалъ Ст. Джаджевъ	154 (488)
Мано Пеновъ	169 (257)
Митя Димитровъ	182 (565)
Мано Албертъ	184 (573)
Малешко Стояновъ	186 (597)
Мустафа Ахмедовъ	„ „
Минчо Поповъ	194 (638)
Свещ. Михаилъ Мариновъ	197 (648)
Мария Георгиевъ Канджовската	200 (656)
Марко Мавровъ	209 (678)
Мито Пенковъ	212 (685)
Мехмедъ Халиловъ	221 (711)
Михаилъ Михневъ	224 (715)
Маринъ Гайдовъ	232 (740)
Мустафа Ефенди Хасимъ	236 (753)
Маринъ Янковъ	239 (762)
х. Махмедъ Мискиновъ Табакъ	244 (786)
Н.	
Николаки Велиядисъ	4 (7)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№ № на рѣшенията
Наслѣдницитѣ на Хансъ Давишъ	7 (13)
Новомахленската селска община	9 (18)
Новозагорската град. община	11 (25)
Никола Г. Владовъ	16 (32)
Никола Първулевъ и синове	32 (66)
Нисимъ Барухъ	34 (72)
Наслѣдницитѣ на Бончо Аврамовъ	40 (93)
Наслѣдницитѣ на Бърни Бърневъ	41 (98)
Никола Стояновъ	44 (103)
Недѣлко Банковъ	57 (172)
Наслѣдницитѣ на Стойне П. Зидарски	„ „
Недѣлко Ионковъ	61 (184)
Нако Войчевъ	73 (210)
Недко Вълчевъ	78 (228)
Ник. Кокидисъ	85 (252)
Наслѣдницитѣ на Дим. Бончевъ	93 (261)
Никола Пешуновъ	97 (270)
Х. Никола Милевъ	103 (280)
Никола Кокидисъ	111 (304)
„ Боевъ	113 (312)
Нисимъ Б. Иосефъ	116 (316)
Никола Капинчевъ	140 (423)
„ Павловъ	141 (424)
„ Б. Кръстевъ	148 (452)
Наумъ Цачевъ	151 (473)
Наслѣдницитѣ на Зафиръ Я. Чомаковъ	152 (477)
Никола Дамяновъ	188 (602)
„ х. Ангеловъ	190 (613)
„ Ивановъ	207 (675)
Нури х. Хасимовъ	220 (707)
Д-ръ Н. Велизари	231 (738)
Никола Апостоловъ	233 741)
О.	
Остянъ Камустиянъ	10 (23)
Орѣховската сел. общ.	21 (42)
Общината на с. Ракита	55 (158)
Общината на с. Константиново	88 (255)
Общината на с. Чепетново	105 (287)
„ на с. Горна-Баня	126 (342)
„ на с. Староселци	131 (381)
„ на с. Азапкьой	156 (494)
„ на с. Слатина	227 (726)
Общината на с. Слатина	228 (730)
„ на с. Урумкьой	247 (792)
Османъ Фейзуловъ	252 (802)
П.	
Петъръ Лячевъ	2 (3)
Петъръ Папанчевъ	13 (27)
Пенчо Г. Силовъ	29 (56)
„ х. Георгиевъ	„ „
Петра Ванева Петевица	33 (71)
Петъръ Нейковъ	46 (117)
„ Начковъ	59 (178)
Парашкева Минева	78 (228)
Павелъ Калпакчиевъ	83 (241)
Пантелей Т. Пантелеевъ	89 (256)
Петъръ Ив. Григорчевъ	100 (275)
„ Кюркчиевъ	101 (276)
Петко Мариновъ	102 (277)
Павелъ Момчиловъ	109 (300)
Паскалъ Гълъбаровъ	110 (301)
Паскулъ Ив. Тирковъ	120 (379)
Петко Константиновъ	153 (479)
Перо Димитровъ	„ „
Петъръ Мариновъ	157 (495)
„ Папанчевъ	161 (511)
„ „	162 (512)
„ „	164 (518)
Петко Георгиевъ	165 (522)
Пловдивската окр. постоянна комисия	173 (534)
Пани Х. Жековъ	177 (549)
Панаиотъ В. Жековъ	200 (656)
Петъръ Спасовъ	215 (691)
Петко Николовъ и синъ	223 (714)
Пето Цвѣтковъ	235 (745)
Павелъ Димитровъ	243 (783)
Парашке Ст. Кьойбашиева	244 (786)
Панаиотъ Христовъ	245 (787)
Петко Ивановъ	246 (788)
„ Стойчевъ	254 (816)
П. Георгиевъ	265 (825)
П. Д. Сѫбевъ	259 (829)
Р.	
Рада Каневица	6 (12)
Радко Ив Ярановъ	48 (119)
Рашо Пеневъ	52 (143)
Руфи Махмудовъ	60 (179)
Рада Илиевъ	76 (221)
Рашо Стоевъ	81 (234)
Руси Семовъ	90 (258)
Рашидъ Хюсеиновъ	118 (320)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№ № на рѣшенията
Райко Н. Райковичъ	158 (504)
Р. Мирковичъ и С-ие	172 (533)
Рашидъ Хюсеиновъ	195 (640)
Русанъ Ивановъ	235 (744)
Р. В. Мирковичъ и С-ие	256 (825)
С.	
Стефанъ Богдановъ	3 (5)
Стойка Василаковица	6 (12)
Стоянъ Колевъ Торлаковъ	9 (18)
Стоянъ Николовъ	14 (30)
Стефанъ Корабовъ	24 (47)
Сабитай Бенадо	30 (57)
Саржкъ Компанджи	„ „
Севлиевската град. общ.	31 (64)
Симеонъ Недѣлковъ	38 (83)
Стефанъ Бончевъ	40 (93)
„ М. Кавалджиевъ	62 (185)
Смърданското училищно настоятелство	73 (210)
Стерю Т. Златаревъ	74 (214)
Ст. Ив. Бѣлевъ	79 (231)
Стефанъ Лазаровъ	85 (252)
Ст. Стояновъ	„ „
Стефанъ Перелинговъ	86 (253)
Софийската окр. постоянна комисия	98 (272)
Стоянъ Кочевъ Карастояновъ	99 (273)
С. В. Хофманъ	100 (275)
Стоилъ Витковъ	109 (300)
Стефанъ Анастасовъ	110 (301)
Сабитай Л. Бениешъ	125 (340)
Ст. Димитровъ	134 (411)
Стефанъ Симеоновъ	136 (415)
Салимъ х. Ахмедовъ	142 (427)
Спиридонъ Игнатовъ	170 (528)
Ст. Бановъ, зап. подполк.	171 (529)
Стефанъ Николовъ	173 (534)
„ Обрейковъ	183 (567)
Салимъ Ахмедовъ	186 (597)
Стоянъ Колевъ	188 (602)
Себийле Саръ Мустафова	195 (640)
Сигмунъ Вайсембергъ	196 (644)
Ст. П. Димитровъ	199 (654)
Стефанъ Калчевъ	205 (671)
Синдика по несъстоятелността на Ат. Шевкеновъ	211 (682)
Семо Калевъ	213 (686)
Славъ Грудевъ	229 (735)
„ Петковъ	„ „
Сотиръ П. Стойковъ	233 (741)
Стоянъ П. Анастасовъ	234 (743)
Стойчо Ивановъ	240 (766)
Самуилъ Ашеръ Леви	241 (767)
Симеона Гатева	242 (778)
Сѫба Минчева	„ „
Сабитай Бенадо	251 (799)
Садѫкъ Мехмедовъ	„ „
С. Н. Киселовъ	259 (829)
Т.	
Тасю Лалевъ	27 (50)
Тодоръ х. Стоевъ	51 (130)
„ „ „	68 (198)
Трендафилъ С. Новаковъ	75 (219)
Тодорица Ж. Петрова	84 (247)
Тодоръ Евстатиевъ	86 (253)
Трайко Ангеловъ	109 (300)
Трифонъ Кънчевъ	117 (317)
Т. Хр. Шумановъ	136 (415)
Търговско индустриялно дружество »Свѣтлина«	145 (438)
Тр. Зафировъ	180 (559)
Тодоръ Огняновъ	„ „
Търг. кѫща Векслеръ — Вехтеръ и С-ие отъ Лондонъ	183 (567)
Тано Ивановъ	188 (602)
Теню Черакчиевъ	191 (615)
Темистокли х. Костаки	205 (671)
Търговската фирма Д. Фишлеви и синове въ Виена	208 (676)
Тодоръ Балабановъ	210 (680)
Тодори Николовъ	236 (753)
Тончо Поповъ	237 (757)
Тодоръ Куртеловъ	239 (762)
Тома Лозановъ	259 (829)
Ф.	
Фирмата Стефанъ и Христо Иличъ въ Цариградъ	17 (33)
Фирмата Стояновъ—Върбеновъ отъ г. Плѣвенъ	19 (37)
Фона п. Ангелкова	39 (86)
Фирмата Джоновъ — Лозановъ	102 (277)
Филипъ Георгиевъ	177 (549)
Х.	
Христо Стаменовъ	2 (3)
Христо Г. Коджамановъ	35 (73)
Христо Г. Поповъ	39 (86)

Digitized by Google

Име и фамилия на участвующитѣ въ дѣлото лица	№ № на рѣшенията
Христо Ст. Христемовъ	64 (188)
„ Вратенарски	72 (209)
„ Милошевъ	81 (234)
Христодулъ Д. Бали	82 (235)
Христо Андрияди	„ „
„ Н. Сивевъ	106 (295)
Христосъ Цоневъ	143 (429)
Христена П. Карастоянова	154 (488)
Христо К. Бояджиевъ	157 (495)
„ Ив. Балабановъ	174 (538)
„ Цаневъ	176 (545)
Хараламби Цоневъ	181 [660]
Христо П. Конаревъ	213 (686)
„ Т. Карабаджаковъ	216 (793)
„ Петровъ Ганевъ	„ „
„ Иванчовъ	235 (745)
Хакж Руфатовъ	247 (792)
Ц.	
Цочо Недѣлковъ и синове	22 (44)
Цоло Ивановъ	63 (186)
Цеко К. Калдърмовъ	106 (295)
Цано Герговъ	131 (381)
Цвѣтанъ Кучовъ	235 (745)
Цвѣтко Пачевъ	„ „
Църковното настоятелство на черк. »Св. Вогородица«	237 (757)
Ценка Цвѣтковица	245 (787)
Щ.	
Щелиянъ Афузовъ	177 (549)
Ю.	
Юрданъ Джумалиевъ	37 (78)
Юрдана Гръблева	135 (412)
Юрданъ Костурковъ	147 (450)
Я.	
Яни М. Лолчу	35 (73)
Яковъ Х. Михаиловъ	36 (75)
Янаки Хр. Кокиновъ	87 (254)
Янко Лазаровъ	114 (312)
„ Поповъ	225 (720)
Яна Драгнева	250 (797)

Съставилъ секретарь: **М. Христовъ.**

Digitized by Google

УКАЗАТЕЛЬ НА ЗАКОНИТѢ,

които сж тълкувани и разяснени съ рѣшенията на Върховния касационенъ сждъ. второ гражданско отдѣление, издадени прѣзъ 1904 година.

Членове на законитѣ	№ № на рѣшенията
	Гражд. сждопроизвод.
Чл. 1	142 (427) и 192 (617)
» 10	104 (286), 142 (427) и 176 (545)
» 29	126 (342) и 247 (792)
» 33	8 (16)
» 34	8 (16)
» 36	214 (689)
» 38	186 (597) и 234 (743)
» 39	129 (376)
» 58	12 (26), 62 (185) и 88 (255), 91 (259)
„ „ 65	210 (680)
„ 77	91 (259)
„ 80	79 (231) и 246 (788)
„ 84	213 [686)
„ 87	185 (582), 64 (188) и 206 (674)
„ 88	240 (766)
„ 89	141 (424), 199 (654) и 240 (761)
„ 90	64 (188) и 206 (674)
„ 91	111 (304)
„ 94	128 (368)
„ 95	86 (253) и 128 (368)
„ 102	174 (538)
„ 107	5 (8), 6 (12), 8 (16), 9 (18) 14 (30), 15 (31), 18 (35), 20 (39), 21 (42), 26 (49), 32 (66), 33 (71), 35 (73), 40 (93), 41 (98), 51 (130), 55 (158), 57 (172), 60 (179), 63 (186), 64 (188), 66 (195) 67 (196), 68 (198), 69 (199), 71 (206), 72 (209), 74 (214), 83 (241), 85 (252), 90 (258), 98 (272), 103 (280), 114 (313), 116 (316), 118 (320), 122 (325), 130 (379), 131 (381), 134 (411), 138 (421), 143 (429), 146 (448), 149 (461), 150 (462) 152 (477), 154 (488), 168 (526), 178 (556), 188 (602), 193 (635), 195 (640), 196 (644), 199 (654), 200 (656), 206 (674), 207 (675), 209 (678), 210 (680), 213 (686), 214 (689), 219 (705), 221 (711), 225 (720), 233 (741),

Членове на законитѣ	№ № на рѣшенията
Чл. 107	237 (757), 240 (766), и 255 (817)
„ 109	75 (219), 147 (450), 196 (644) и 242 (778)
„ 119	56 (169), 59 (178) и 174 (538)
„ 120	42 (99)
„ 124	210 (680)
„ 128	33 (71)
„ 129	126 (342), 141 (424), 196 (644), 197 (548) и 247 (792)
„ 135	259 (829)
„ 139	86 (253), 96 (269), 129 (376), 232 (740), 237 (757) и 240 (766)
„ 151	45 (109)
„ 193	108 (297)
„ 223	13 (27)
„ 238	2 (3) и 44 (103)
„ 241	44 (103)
„ 254	15 (31), 176 (545), 204 (663) и 238 (758)
„ 255	189 (604)
„ 265 п. 4	179 (557)
„ 268	73 (210)
„ 282	70 (203)
„ 283	54 (148
„ 284	195 (640)
„ 325	6 (12) и 250 (797)
„ 326	187 (599), 216 (693), 226 (721) и 245 (787)
„ 327	2 (3), 57 (172), 105 (287), 106 (295), 152 (477), 182 (565) и 226 (721)
„ 328	29 (56)
„ 356	25 (48)
„ 376	29 (56) и 175 (544)
„ 378	79 (231)
„ 380	76 (221)
„ 384	242 (778)
„ 396	76 (221), 102 (277), 124 (332) и 173 (534)
„ 398	99 (273)
„ 400	27 (50), 18 (35), 32 (66), и 79 (231)
„ 401	173 (534)
„ 412	3 (5)
„ 413	9 (18), 32 (66), 58 (174), 130 (379), 233 (741), и 235 (745)
„ 415	83 (241)
„ 421	252 (802)

Digitized by Google

Членове на законитѣ	№ № на рѣшенията
	Гражд. сждопроизвод.
Чл. 422	128 (368) и 244 (786)
» 423	187 (599), 244 (786) и 252 (802)
» 428	214 (689) и 243 (783)
» 429	236 (753)
» 432	200 (656)
» 435	246 (788)
» 451	97 (270)
» 460	114 (313)
» 468	259 (829)
» 469	259 (829)
» 481	144 (435)
» 486п.3	38 (83)
» 492	38 (83)
» 494	214 (689)
» 495	214 (689)
» 503	214 (689)
» 504	214 (689)
» 520	205 (671) и 254 (816)
» 524п.3	7 (13)
» 526	254 (816)
» 568	218 (704)
» 569	218 (704)
» 572	53 (145)
» 575	218 (704)
» 584	194 (638)
» 621	178 (556)
» 623	178 (556)
» 629	7 (13), 19 (37), 39 (86), 46 (117), 48 (119), 49 (123), 52 (143), 65 (191), 77 (227), 81 (234), 82 (235), 87 (254), 104 (286), 119 (321), 121 (324), 124 (332), 125 (340), 136 (415), 137 (420), 158 (504), 171 (529), 189 (664), 191 (615), 198 (649), 205 (671), 226 (721), 241 (767), и 256 (825)
» 630	1 (2), 7 (13), 17 (33), 29 (56), 31 (64), 37 (78), 45 (109), 47 (118), 48 (119), 70 (203), 82 (235), 84 (247), 87 (254), 97 (270), 136 (415), 175 (544), 198 (649) и 231 (738)
» 641	67 (196) и 84 (247)
» 647	4 (7) и 123 (329)
» 653	231 (738)
» 664 п. 1 б. г.	108 (297)
чл. 669	47 (118)
» 673	108 (297)
» 692	34 (72) и 180 (559)
» 707	142 (427)
Чл. 709	230 (736)
» 711п.1	230 (736)
» 728	107 (297)
» 780	50 (126)
» 801	41 (98) и 134 (411)
» 805	132 (401)
» 1128	222 (712)
» 1129	222 (712)
	Законъ за заповѣдното сждопроизводство.
Чл. 14	36 (75)
	Законъ за задълженията и договоритѣ.
Чл. 36	97 (270) и 241 (767)
„ 50	47 (118)
„ 51	5 (8)
„ 56	146 (448) и 170 (528)
„ 58	46 (117), 100 (275), 170 (528) и 253 (810)
„ 58ал.5	81 (234)
„ 61	109 (300)
„ 70	125 (340)
„ 98	99 (273)
„ 128 п.3	62 (185)
„ 130	52 (143)
„ 136	42 (99), 90 (258), 137 (420) и 201 (657)
„ 142	5 (8)
„ 164	248 (794)
„ 166	248 (794)
„ 214	91 (259)
„ 218	91 (259)
„ 230	3 (5) и 137 (420)
„ 270	67 (196)
„ 316	110 (301)
„ 317	78 (228), 110 (301) и 157 (495)
„ 436	156 (494)
„ 457	42 (99)
„ 484	28 (54)
„ 506	44 (103)
„ 520	142 (427)
„ 573	239 (762)
„ 623	25 (48)
„ 643	182 (565)
„ 647	181 (560)
„ 667	102 (277)
	Законъ за наслѣдст.
Чл. 279	33 (71)
„ 280	33 (71)

Digitized by Google

Членове на законитѣ	№ № на рѣшенията
	Законъ за настойничеството.
Чл. 61	249 (795)
„ 62	249 (795)
„ 118	33 (71)
„ 119	33 (71)
	Законъ за давностьта.
Чл. 42	232 (740)
„ 53	10 (23)
	Търговския законъ.
Чл. 4	127 (347)
„ 5	127 (347)
„ 42	208 (676)
„ 43	174 (538)
„ 146	1 (2)
„ 211	80 (233)
„ 298	239 (762)
„ 317	251 (799)
„ 319	30 (57) и 251 (799)
„ 334	52 (143)
„ 337	133 (405)
„ 379	61 (184)
„ 492	97 (270)
„ 499	83 (241) и 145 (438)
„ 529	157 (495)
„ 532	157 (495)
„ 544	255 (817)
„ 558	87 (254)
„ 582	61 (184)
„ 595	58 (174)
„ 612	211 (682)
„ 621	151 (473) и 203 (662)
„ 635	3 (5), 133 (405) и 251 (799)
„ 637	151 (473) и 211 (682)
„ 638	217 (700)
„ 674	61 (184)
„ 704	17 (33)
„ 711	110 (301)
„ 720	177 (549)
„ 801	150 (462)
„ 829	35 (73)
	Турския търгов. законъ.
Чл.99ал.2	148 (452)
„ 123	112 (306)
„ 144	198 (649)
„ 145	191 (615) и 198 (649)
„ 146	39 (86), 154 (488) и 183 (567)

Членове на законитѣ	№ № на рѣшенията
	Отоманския граждански законъ.
Чл. 1660	101 (276).
„ 1663	163 (517)
	Законъ за адвокатитѣ.
Чл. 1	44 (103)
„ 15	137 (420)
	Приложение II къмъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ.
Чл. 15п.3	69 (199)
	Екзархиския уставъ.
Чл. 189	89 (256)
	Законъ за прибавката къмъ Екзарх. уставъ.
Чл. 187	153 (479)
„ 189	153 (479)
	Законъ за публичнитѣ търгове.
Чл. 7	92 (260)
„ 43	94 (264)
„ 56	94 (264)
„ 59	65 (191) и 120 (323)
	Законъ за пожаритѣ.
Чл. 3	227 (726) и 228 (730)
„ 7	11 (25)
„ 8	227 (726) и 228 (730)
	Законъ за отчетностьта по бюджета.
Чл. 99	23 (45), 113 (312), 161 (511), 162 (512) и 164 (518)
	Законъ за чиновниц.
Чл. 30	66 (195)
„ 46	222 (712)

Digitized by Google

Членове на законитѣ	№ № на рѣшенията
	Законъ за пенсиитѣ на чиновницитѣ.
Чл. 11 за б. I чл. 11 б. г.	93 (261) 95 (267)
	Законъ за митницитѣ.
Чл. 4	168 (526)
„ 60	25 (48)
„ 87 б. в ал. 2	19 (37)
„ 95	115 (314)
„ 106	19 (37), 22 (44), 24 (47), 115 (314) и 172 (533)
„ 271	115 (314) и 172 (533)
	Санитарния законъ.
Чл. 24	31 (64)
„ 166	190 (613)
	Законъ за селск. общ.
Чл. 23	126 (342)
„ 25	126 (342)
„ 88	202 (659)
„ 92	224 (715)
	Законъ за данъка върху занятията.
Чл. 1	51 (130) и 68 (198)
„ 13	68 (198)
	Законъ за акциза върху питиетата.
Чл. 37	253 (810)
„ 56	253 (810)
	Законъ за данъка върху наемната стойность на недвижимитѣ имоти (иджаръ).
Чл. 11	23 (45)
	Законъ за надзора по събирането на даждията.
Чл. 74	229 (735)

Членове на законитѣ	№ № на рѣшенията
	Законъ за поземления данъкъ.
Чл. 27	169 (527)
	Законъ за народното просвѣщение.
Чл. 83	20 (39)
„ 84	20 (39)
„ 91	258 (828)
„ 95	258 (828)
	Законъ за въоржженитѣ сили.
Чл. 55	26 (49)
	Законъ за санитарно-ветеринар. конвенция.
Чл. 118	138 (421)
	Законъ за насърдчение мѣстната индустрия.
Чл. 3 б. г и д	160 (507)
	Законъ за повдигане на овощарството.
Чл. 19	88 (255)
	Законъ за общинскитѣ налози.
Чл. 8	119 (321) и 121 (324)
„ 9	119 (321) и 121 (324)
	Законъ за горитѣ.
Чл. 16	165 (522)
„ 39	21 (42)
	Правилникъ за експлоатацията на прѣкия трафикъ отъ 1 май 1898 година.
Чл. 79	223 (714)

Съставилъ секретарь: **М. Христовъ.**

Digitized by Google

ПО-ВАЖНИ ПЕЧАТНИ ПОГРѢШКИ.

Страница	Редъ	Напечатено	Чети
10	5 отъ горѣ	незпариченъ	бѣзпариченъ
12	14 » долу	Павлевъ	Павловъ
13	9 » горѣ	палагоното	полагането
»	11 » »	начунъ	начинъ
14	28 » »	направена	поправена
20	10 » долу	изизкватъ	изискватъ
»	5 » »	свидѣтекски	свидѣтелски
21	5 » горѣ	252	452
22	7 » »	кадатралния	кадастралния
»	20 » »	катастралния	кадастралния
26	1 » »	кмета ни	кмета на
»	17 » »	откзва	отказва
27	22 » »	Павлевъ	Павловъ
»	31 » »	Маумовъ	Наумовъ
32	2 » »	я	е
36	14 » »	пскътъ	искътъ
37	5 » »	Павлевъ	Павловъ
»	8 » долу	странитѣ сѫ	странитѣ не сѫ
38	7 » горѣ	презуция	презумция
39	15 » »	като е не е	като не е
40	27 » »	Д.	Г.
41	23 » »	отвѣтникътѣ	отвѣтникътъ
44	8 » долу	значиние	значение
45	21 » »	Павлевъ	Павловъ
47	1 » горѣ	исътъ	искътъ
54	15 » »	Павлевъ	Павловъ
61	11 » долу	гова	това
68	18 » горѣ	отдѣмение	отдѣление
72	2 » »	откраднатъ	открадналъ
»	5 » »	бащата малолѣтния	бащата на малолѣтния
»	14 » »	иманно	именно
»	21 » »	чичито	чичата
»	15 » долу	имало	ималъ
74	9 » горѣ	самъ	само
80	13 » долу	отзѣтницитѣ	отвѣтницитѣ
82	29 » горѣ	слѣдоваелно	слѣдователно
89	24 » »	мировиз	мировия
»	28 » »	издавз	издава
92	11 » долу	приложилъ	приложимъ
99	22 » горѣ	повѣревикъ	повѣреникъ
103	21 » »	съ	сѫ
104	3 » »	както	които
107	14 » »	130	136
114	20 » долу	не подалъ	и е подалъ
115	3 » »	подкопва	подканва
116	14 » »	съпроснитѣ	въпроснитѣ
»	4 » »	което	която
122	3 » горѣ	касатера	касатора
129	23 » »	протввната	противната
130	22 » »	въ	съ
131	1 » »	глучая	случая

Digitized by Google

Страница	Редъ	Напечатено	Чети
133	31 и 32 отъ горѣ	когато е трѣбвало да се смѣта по 25 л. и 30 ст. зл.	да не се чете
136	4 „ „	страфъ	страхъ
»	7 „ „	Иехченко	Исаченко
139	21 „ „	заявилъ	заявило
140	18 „ долу	тана	дала
142	11 „ горѣ	оборихи	оборика
143	13 „ „	П. Ахтаровъ	Т. Ахтаровъ
»	19 „ „	наслѣдникътъ	послѣдниятъ
145	26 „ „	Д.	Г.
150	18 „ „	пушка	пушки
153	5 „ „	заимопоржчителитѣ	заимопоржчители
157	21 „ долу	сж	съ
»	1 „ „	Абражамъ	Абрахамъ
171	20 „ горѣ	не охранителитѣ	охранителитѣ
»	32 „ „	неоснователно	неоснователна
184	11 „ „	прѣтставения	прѣдставения
188	19 „ „	прѣднисанието	прѣдписанието
191	11 „ „	отхвърлилъ	отхвърля
208	4 „ „	Ст. Перелинговъ отъ гр. Варна	Ст. Перелинговъ отъ г. Каварна да заплати на Тодоръ Евстатиевъ отъ гр. Варна
210	18 „ „	200	2000
218	17 „ „	110	1100
222	19 „ „	държавната	държавното
239	28 „ „	дѣйствителнсть	дѣйствителность
240	24 „ „	фирмаиа	фирмата
»	9 „ долу	оставилъ	съставилъ
243	14 „ „	зачконъ	законъ
»	12 „ „	ког	кога
244	15 „ горѣ	по	но
253	12 „ „	П.	Н.
»	16 „ „	М.	Н.
256	5 „ долу	народоото	народното
262	20 „ горѣ	порфектенъ	перфектенъ
263	28 „ „	сидика	синдика
265	10 „ „	казанит	казания
266	6 „ долу	чрѣдъ	прѣдъ
269	19 „ горѣ	солидарность	солидарно съ
»	26 „ „	отношението	отношение
271	9 „ „	цесно	цесио
301	9 „ долу	явяване	неявяване
316	20 „ горѣ	като	както
321	5 „ „	изброили	избрали
323	2 „ „	нова	това
331	11 „ „	оставать	уставътъ
335	29 „ „	инстанцинъ	инстанции
336	15 „ „	ималъ	иматъ
344	12 „ долу	нежду	между
351	15 „ „	симия	самия
358	2 „ „	нѣмв	нѣма
365	8 „ „	заплати	заплатятъ
386	8 „ „	стипулирани	стипулирали

Digitized by Google

Страница	Редъ	Напечатено	Чети
389	23 отъ долу	дѣшението	рѣшението
397	8 „ горѣ	П.	К.
»	29 „ „	първия	прямия
398	20 „ „	постави	остави
399	7 „ „	25	24
»	16 „ „	170	180
406	17 „ „	Благоезъ	Благоевъ
429	22 „ „	Буелазката	Бургазката
433	10 „ „	опущане	опущение
439	9 „ „	дѣло	перо
»	9 „ долу	подъ ржащеца	поддържа ищеца
»	6 „ „	таяо цѣнка	тая оцѣнка
441	7 „ „	иждало	виждало
449	12 „ „	А тая	А съ тая
482	16 „ горѣ	и се вижда	да се вижда
505	9 „ „	Грегереовъ	Грегереонъ
508	12 „ „	355.005	55.005
524	5 „ долу	итдѣление	отдѣление
»	2 „ „	Конаевъ	Конаревъ
»	1 „ „	рроизходящи	произходящи
537	1 „ „	е неоснователно	е основателно
553	12 „ „	пълното	пълнота
557	9 „ „	токъвъ	такъвъ
559	9 „ „	изгуава	изгубва
575	7 „ горѣ	да съ	да се
578	27 „ „	ковчежничеството	качеството
582	20 „ „	градското	Гражданското
593	6 „ долу	презущия	презумция
608	11 „ горѣ	кредипоръ	кредиторъ
626	9 „ „	ката	така
629	6 „ „	Варненския	Видинския

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google